

အရှင် ဇနကာဘိဝံသ

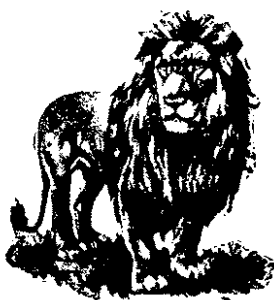
၏

အမှတ် (၂၉) ကျမ်းစာ

သီလက္ခန္ဓာဘာသာဠိကာ

[ပါဠိတော်နိဿယ နောက်ဆက်တွဲ ပါသည်။]

စတုတ္ထအုပ်



၁၃၃၃-ခု

လှိုင်ထူဖုံး
နှိန်း-၁၃၆။

နယူးဘားမား ပိဋကပုံနှိပ်တိုက်
အမရပူရမြို့။

(က)

မှတ်သားထိုက်သော
အက္ခရာစဉ်-မာတိကာ

အဂ္ဂဉာနိ စသည်				၅၄
အစွာယိက ကမ္မ				၃၀၄
အဉ္ဇသာယနော				၂၉၄
အဇိနက္ခိပံ				၁၃၂
အ (အာ) ဇိနံ				၁၃၂
အဇ္ဈောသန္တာ				၃၀၈
အတ္တဘာဝ				၂၂၁
အန္တရာ အနက်တစ်မျိုး				၁၆၉
အန္တဝေဏီ (ဝေဏီ-ပဝေဏီ)				၂၉၉
အဓိဇေဂုစ္ဆံ				၁၄၂
အနာဒီနဝဒဿာဝိနော				၃၀၉
အနာရဒ္ဓစိတ္တော				၂၆၆
အနိယျာနိကဘာဝ				၂၁၇
အနိဿရဏပညာ				၃၀၉
အနုကုလယညာနိ				၄၄
အနေသနဝသေန				၁၀၇
အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝီ				၁၆
အမဇ္ဈာ				၂၀
အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ				၅၅
အပ္ပဋ္ဌ (တ္ထ) တရော				၄၃
အပရပ္ပစ္စယံ				၁၅၆
အပ္ပဝတ္တိ အဖွင့်				၂၁၀
အပ္ပသဒ္ဓကာမော အဖွင့်				၁၆၇
အပ္ပသမ္ဘာရတရော, အပ္ပသမာရမ္ဘတရော				၄၂, ၄၃
အပါရုတဃရာ				၁၈
အပ္ပါဋိဟီရက+တံ, သပ္ပါဋိဟီရက+တံ				၂၁၉, ၂၂၅
အပ္ပေဝနာမ သွေဝိ				၄၁၉
အဗျာဗဇ္ဈော				၃၁၁
အဗျာဗဇ္ဈိ				၅၆
အဘိညာယ, သုဗ္ဗောဓာယ				၂၀၈
အလှူခံကြောင့် ဝိပုဋ္ဌိသာရဖြစ်				၃၁
အသမုပ္ပန္နကာမစာရော				၁၀၃
အသံကိဏ္ဍာနိ				၅၅
အဟောနန (အနုဿရဏတ္ထ)				၁၇၉
အာကုလဘာဝေါ				၆၁
အာစရိယက				၂၀၆

အာဝိဇ္ဇမကသီလ				၈၈
အာတကံ, လဟုဋ္ဌာန				၂၄၃
အာထဗ္ဗဏပယောဂ				၁၇၆
အာဝရန္တံ စသည်				၃၁၀
အာသဘံ ဌာနံ				၁၄၄
အာသီဒိတွာ သံသီဒန္တိ				၃၁၂
ဣဒ္ဓါ ဇီတာ				၂၅၂
ဥန္နာဒိနိယာ, ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယ				၁၆၄
ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ				၂၉၁
ဥပကာရာပကာရာနံ				၈၉
ဥပက္ခဋေဝ				၂
ဥပဋ္ဌာက, သန္တိကာဝစရ				၂၄၇
ဥပ္ပဏ္ဍေတိ				၁၀၃
ဥပနိဿာယ				၁၅၈
ဥလ္လမ္ဖတု				၃၁၈
ဥဿာဟေန္တိ				၁၄
ဥပါနိဿာမိ				၁၄
ဧကံသဘာဝိတော				၇၃
ဧတေနပါယေန				၁၈၇
ဩဓိဿက အနောဒိဿက				၃၂၀
ဩဓိသော အနောဓိသော				၃၂၀
ဩပပါတိကော				၇၉
ဩပါနဘူတော				၂၄
ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ကေယျ				၂၈၇
ကဏ္ဍံ				၃၀၀
ကထာဖာသုကတ္ထံ				၂၇၉
ကပဏ				၂၃
ကာကပေယျာ				၃၀၃
ကာမဂ္ဂဏ				၃၀၅
ကိရန္တိ အနုဿရဏတ္ထ				၂၀၁
ကုတုဟလသာလာယံ				၁၇၁
ကုလာပဒေသာဒီဓိ				၅၀
ကုဟကတ္တာ				၂၆၇
ကုဋ္ဌာဂါရသင်္ခေပေန				၆၄
ကောသကောဋ္ဌာဂါရ (ကောသ-၄ မျိုး)				၈
ဂန္ဓာရိပိဇ္ဇာ				၂၅၄
ဂရဟာယ				၁၃
ဂါမဘာဂေန				၃၉

ဂေါပါလ-နွားမွေးသူ				၉၃
စီရသံခေါ် ဘန္တေ				၁၆၉
ဆန္ဒပရိတ္တဇကော				၁၅၉
ဆရာ ၃ မျိုး				၂၈၆
ဆဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတာယ				၄၆
ဆေကော၊ ကုဋ္ဌော				၈၆
ဇေယျာရုံ (ဇေယျဝိဟာရုံ)				၂၉၃
ဇာတသံဝဇ္ဇော				၃၁၆
ဇာနိယာ				၁၃
ဉာဏ်တော်ကို ဖြန့်ပုံ				၁၆၀
တန္တိဓမ္မံ နာမ				၉၁
တထတ္တာယဉ္စိ ဘာဝအနက်				၁၄၆
တပေါပက္ကမာ				၁၂၄
တပည့်ကို ချီးမွမ်းလျှင် ဆရာကို ချီးမွမ်းရာရောက်				၁၁၉
တိဝိဓဋ္ဌပနာ				၃
တေဝိဇ္ဇ ကုရိဏံ				၃၁၄
တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံ				၉၉
ထဏှိလသေယျံ				၁၃၃
ဒန္တယိတတ္ထံ				၃၁၆
ဒဿခိလံ				၁၂
ဒါနကို တိုက်ရိုက်မချီးမွမ်း				၃၃
ဒါနပတိ				၂၂
ဒိဗ္ဗာ၊ ဂဗ္ဘာ				၂၈၃
ဒုက္ခသမုဒယ				၂၀၉
ဒုဇ္ဇာနံ တယာစသညံ၌ ဒိဋ္ဌိ၊ ခန္တိ၊ ရုစိ၊ အာယောဂ....				၂၀၆
ဒုဝေသဇ္ဇာနိ အက္ခာသိ				၂၃၅
ဒေဝသိက်				၈
ဓနဓညံ				၇
ဓမ္မဋ္ဌိတတ်				၂၁၂
ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ				၅၄
ဓမ္မ နိယာမတံ				၂၁၃
ဓမ္မဿစ-အနုဓမ္မံ				၁၀၄
န ဩဟိယတိ				၃၂၁
နမဿမာနာ				၃၀၂
နရကပပါတံ				၂၉၀၊ ၄၄၅
နာနာတိတ္ထိယာ				၁၇၂
နာမကညေဝ(လာမကညေဝ)				၃၀၁
နားမလည်သောတရားကို နာချင်ကြ				၂၃၄

နိဒ္ဒါရိတဗွဲ				၂၈၉
နိဗ္ဗန္ဒ (ဒွ) ဒါနာနိ				၄၄
နိယတော				၇၆
နိဝရဏကင်းလို့ ကလ္လစိတ္တစသည်ဖြစ်				၆၂
နတ်ကို ဘုရားထက်အထင်ကြီး				၂၆၃
နာပိတံ				၂၇၉
ပကတညူ				၁၈၀
ပကတိကထာ				၁၃၅
ပစ္စုပ္ပန်				၁၆၂
ပညာပိတနိဋ္ဌာ				၂၁၇
ပဋိဘာဂကိရိယံ				၁၇၃
ပမာဏကတံ (အပ္ပမာဏကတံ)				၃၁၉
ပရမ္ပုဒ္ဓိ အာလိင်္ဂေယျ				၂၈၇
ပရိက္ခရာ-ပရိဝါရ				၄
ပရိပုဏ္ဏ ကောသကောဋ္ဌာဂါရ				၈
ပရိမာရိန္ဒြိယော				၁၇၅
ပသန္နကာရံ				၁၄၆
ပရံဝိယ မတ္တာယ				၁၅၂
ပဟိတတ္ထော				၁၅၅
ပါဠိဟာရိယ သုံးမျိုး				၂၅၄
ပါတဗ္ဗတံ				၁၀၉
ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတု				၁၅
ပါမောဇံ				၂၂၃
ပါရိပူရိ				၂၂၂
ပါရိသန္ဓာ				၂၀
ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ				၁၅၄
ပုဂံဝသုံးမျိုး				၁၄၄
ပုစ္ဆာမူဿဇ္ဇ				၂၆၈
ဖာသုဝိဟာရံ				၂၄၄
ဗရိဟိသတ္တာယ				၃၄
ဗုဒ္ဓဂဇိတံ				၂၈၀
ဗုဒ္ဓ၏ ဉာဏ်တော်				၁၄၅
ဗုဒ္ဓါနံ ခွေကထာ				၂၃၁
ဗြဟ္မသဟဗျတာယ				၂၉၅
ဘတ္တဝေတနံ				၁၆
ဘုက္ကာရံ				၂၃၉
ဘုဿတိကို ဝဉ်းစား				၉၄
ဘူတဒီရောဓေသကဘိက္ခု				၂၆၀

မှတ်စွယ် အက္ခရာဇဉ်-မာတိကာ

c

မဂဇေသု, ဇနပဒေ				၁
မဂ္ဂသောတံ+အာပန္နော				၇၆
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏ လက္ခဏာ, ကိစ္စ				၈၁, ၈၂
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ရှေ့နောက် စဉ်ပုံ				၈၅
မဂ္ဂင်၏ ခဏ, အဝရံ, ဘောဒ				၈၃
မဏိကာဝိဇ္ဇာ				၂၅၆
မရဏပဋိသံယုတ္တကထာ				၂၄၆
မာသက (ပဲပိုက်ဆံ)				၆
မိဂဒါယော				၁၀၂
မုခါရဋ္ဌ				၂၄၀
မုဉ္ဇစေတနာ				၂၉
မုဒါ, မောဒမာနာ				၁၈
မုဒ္ဒပ္ပသန္တာ				၁၄၆
မေဃဝဏ္ဏိ				၁၆၂
ယက္ခဒါသီ (စုန်းမဟုတ်)				၁၇၇
ယညဝါဠဿ				၃၉
ယထာသန္တတိကော				၁၃၄
ယန္တုန (သံသယတ္ထမဟုတ်)				၁၆၃
ယဿာ (အာနဘာဝေန)				၂၂
ယောနိသိဒ္ဓိ				၅၃
ရဇနိယာနိ				၇၁
ရဇောဇလ္လံ				၁၃၃
ရထော, သေတပရိက္ခာရော				၂၁
ရဟန္တာ၏ ထိန်မိဒ္ဓသတ္တိ				၆၈
ရာဂါဒိနံ တနတ္တာ				၇၈
ရှေးဘဝပစ္စည်းကို ပြနိုင်				၂၄၁
ရွှေကို ပွတ်တိုက် ထုရိုက်သလို				၁၅၄
လဂ္ဂိတုံ ဌာတုံ				၃၂၁
လူခါကာရာ				၂၃၃
လူခါဇီဝိ				၁၀၃
လောကထူပိကာ				၂၁၈
လောကသမညာ				၂၃၀
လောမသာယ				၁၀၈
ဝနိဗ္ဗက				၂၄
ဝနေ, သဏ္ဌော				၂၉၁
ဝါဇာသန္တိတောဒကေန				၂၁၁
ဝါဒါနဝါဒေါ				၁၃၄
ဝါသဒ္ဓေါ ဝိဘာဝနတ္ထော				၂၁၇

ဝိဂ္ဂဟော, ဝိဝါဒေါ				၂၉၇
ဝိဇ္ဈာတဒိပသီခါဝိယ				၂၇၅
ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ (နိဗ္ဗာန်)				၂၇၁
ဝိတ္တုပကရဏ				၇
ဝိတ္တာယိတတ္ထံ				၃၁၇
ဝိပဿနာမတ္တံ မှတ်ချက်				၁၂၀
ဝိလာသ, အာကပ္ပ				၂၂၀
ဝိသဘာဂဝေဒနာ (အာဗာဓ)				၂၄၂
ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ, ဝိရမိတဗ္ဗ				၅၂
ဝေကဋီကော				၁၃၄
သင်္ခါ, နိရုတ္တိ, နာမံ, ဝေါဟာရော				၂၂၉
သစ္စာနုလောမိကပညာ				၁၄၂
သစ္စာ-ဘူတာ				၁၈၄
သဇ္ဈ (ညှိ) ဘရီ				၂၁၁
သပရိဂ္ဂဟော				၃၁၀
သဗ္ဗညုပဝါရဏံ				၁၇၀
သဗ္ဗတ္တတာယ				၄၆၂
သဗ္ဗတောပဘံ				၂၇၃
သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ				၄၆၃
သမ္မောဓိပရာယဏော				၇၇
သမတိတ္တိကာ				၃၀၃
သမနုဂါဟတိ, သမနုဘာသတိ, သမနုယုဉ္ဇန္တု	...	...	၁၁၃, ၄, ၅	
သမသမံ				၁၄၀
သမာဒါပေသိ				၃၃
သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ				၉၅
သာပတေယျ				၃၈
သီဟနာဒံ				၁၂၂
သီဟနာဒ တစ်ရာတစ်ဆယ်				၁၄၉
သုက္ခတရဏံမညေ				၃၁၃
သုညာဂါရေ				၁၄၃
သုတ္တပ္ပမတ္တေန				၈၉
သုရတ္တဒုပဋံ				၁၆၁
သေတုဃာတဝိရတိ				၅၁
သေလမယပတ္တ				၁၆၂
သံသန္တိတုံ				၂၂၈
ဟဿကညေဝ				၃၀၁
ဟိတာနုကမ္ဘီ				၂၈၂



သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ

ဘာသာဋီကာ

၅။ ကုဋဒန္တသုတ်ဘာသာဋီကာ

၃၂၃။ ဧဝံ မေ သုတံ ပပေ၊ မဂဓေသုတိ-ဟူသော သုတ်သည်၊ (တစ်နည်း) “ဧဝံ မေ သုတံ ပပေ၊ မဂဓေသု” အစရှိသော သုတ်သည်၊ ကုဋဒန္တသုတ္တံ-ကုဋဒန္တသုတ် တည်း။ တတြ-ထိုကုဋဒန္တသုတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း။ မဂဓေသုတိ (ဧတ္ထ)-မဂဓေသု ဟူသော ဤပါ၌၌၊ မဂဓာနာမ-မဂဓတို့မည် သည်။ ဇနပဒိနော-ဇနပုဒ်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဇနပုဒ်၏ အစိုးရဖြစ်ကုန်သော၊ ရာဇကုမာရာ-မင်းသားတို့တည်း၊ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့၏၊ နိဝါသော-နေရာဖြစ် သော၊ ဧကောပိ ဇနပဒေါ-ဇနပုဒ်တစ်ခုတည်းကိုလည်း၊ ရုဠိသဒ္ဓေန-အတင်ရုဠိသဒ္ဓါ ကြောင့်၊ မဂဓာတိ-မဂဓာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ မဂဓေသု-မဂဓာဟု ဗဟုဝစ် အမည်ရသော၊ တသ္မိံ ဇနပဒေ-ထို ဇနပုဒ်၌၊ (ဇာရိကံ စရမာနော၌ စပ်၊) ဣတော-

မဂဓေသု။ ။မဂိဓာတ်သည် သပ္ပန (သွားခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ မဂ္ဂိတေ အဓော ဂမ္ပတေ အနေနာတိ မဂေါ-အောက်အပါယ်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သောသောကြောင့် အပြစ် ခေါ်သသည် (တစ်နည်း) မကောင်းမှုသည် မဂမည်၏၊ မဂံ+ဓာတိ ဒဓာတိတိ မဂဓော-အပြစ် ခေါ်သကို (မကောင်းမှုကို) ဆောင်တတ်သောကြောင့် အရပ်ဒေသ (ဇနပုဒ်)သည် မဂမည်၏၊ ထိုဒေသကို အစိုးရသော မင်းတို့လည်း မဂဓာဟု အမည်ရ၏၊ ဤကား ထောမနိဓိကိုမှီသော အနက်တည်း။ [မဂ+ဓာဓာတ်၊ အပစ္စည်း။]

ဋီကာသစ်။ ။မဂေန+သဒ္ဓိ+ဓာဝန္တိတိ မဂဓာ-သားကောင်တို့နှင့် အတူပြေနိုင်သော ကြောင့် (သားကောင်လိုက်ရာဝယ် သားကောင်တို့ ပြေးသလောက် ပြေးနိုင်သောကြောင့်) မင်းသားတို့သည် “မဂဓာ” မည်၏၊ [မဂသဒ္ဓိပပဒ ဓာဝုဓာတ်၊ ကိပ္ပစ္စည်း။] (တစ်နည်း) မံသေသု ဂိဇ္ဈန္တိတိ မဂဓာ-အသားတို့၌ လွန်စွာ မက်မောကြသောကြောင့် မင်းသားတို့သည် မဂဓာတို့ မည်၏၊ မံသ+ဂိဓေ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် “မဂဓ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဤမှနောက်၌ ဇနပုဒ်တစ်ခုတည်း ဖြစ်လျက် အတင်ရုဠိအားဖြင့် ဗဟုဝစ်အမည်ရပုံကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် ကောသလေသု အဖွင့်ကို နည်းမှီ၍ သိပါ၊ ရုဠိသဒ္ဓါဖြစ်သောကြောင့် မူလပုဒ်၏ ပုလ္လိင်ဗဟုဝစ် မပျက်ဘဲ အမည်ရသော ကြောင့် “မာ”ဟု ဝုဒ္ဓိလည်း မပြုရတော့။

ဇနပဒေ။ ။တိုင်း၊ ခရိုင်၊ နိုင်ငံတစ်ခုကို “ဇနပဒ”ဟု ခေါ်၏၊ “ကုဇ္ဈ၊ သက္ကာ၊ ကောသလာ၊ မဂဓာ”စသော ထိုဇနပဒအမည် အမျိုးမျိုးပြသောပုဒ်တို့၌သာ “ပုဗ္ဗဟုတ္တေ ကုဇ္ဈ သက္ကာ”ဟူသော အဘိဓာန်(၁၈၄)နှင့်အညီ ဗဟုဝစ်ထားရသည်၊ ဇနပဒပုဒ်၌ကား ထုံးစံအတိုင်းပင် တစ်ခုဖြစ်လျှင်

ဤ မဂဓေသု ဇနပဒေ ဟူသော ပုဒ်မှာ ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမသုတ္တဒ္ဓယေ-ရှေ့သုတ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ အမ္မလဋ္ဌိကာ-အမ္မလဋ္ဌိကာသည်၊ ဗြဟ္မဇာလေ-ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသာဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အမ္မလဋ္ဌိကာနှင့် တူသည်သာ။

ကုဋေန္တောတိ-ကား၊ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ-၏။ နာမံ-အမည်တည်း၊ ဥပက္ခဋ္ဌောတိ-ကား၊ သဇ္ဇိတော-ပြင်ဆင်အပ်သည်။ (“ဟောတိ”၌ စပ်)၊ ဝစ္ဆတရသတာနီတိ-ကား၊ ဝစ္ဆသတာနိ-နွားငယ်အရာတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ (ထူဏူပနီတာနိ ဟောန္တိ ၌စပ်)၊ တရုဏမေဏ္ဍကာ-နုပျိုသော သိုးတို့ကို၊ ဥရဟ္မာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တာဝ-ပါဠိတော်၌ မလာသော သတ္တဝါတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဧတေ-ဤသတ္တဝါတို့သည်၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာယေဝ-တိုက်ရိုက်လာကုန်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတာနံ - တိုက်ရိုက်မလာကုန်သော၊ အနေကေသံ-တစ်ပါးမက

ကေဝုဏ်၊ နှစ်ခု စသည်ဖြစ်လျှင် ဗဟုဝုဏ်ထားရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဇနပဒေ”ဟု ကေဝုဏ်ထားရသည်။ [ဇနပဒနာမေယေဝ (ကုရူသက္ကာ စသော ဇနပုဒ် နာမည်၌သာ) ဗဟုဝစနံ၊ န ဇနပဒသဒ္ဓေ၊ (ဘာကြောင့်နည်း) ဇာတိ သဒ္ဓတ္တာ (ဇနပဒသဒ္ဓါက သာမည ဇနပုဒ်ဇာတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ တသ္မိ မဂဓေသု ဇနပဒေတိ- ဋီကာသစ်။]

ဥပက္ခဋ္ဌော။ ။ဥပသဒ္ဓါ၏အနက်တို့တွင် ပုဗ္ဗကမ္မ (“ရှေးဦးစွာပြုအပ်”ဟူသော အနက်)ကို ဟော၏။ “ဥပ-ယဇ်မပူဇော်မီ ရှေးဦးစွာ+ကတ+ပြုအပ်”ဟူသည် ပြင်ဆင်ထားအပ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သဇ္ဇိတော-ပြင်ဆင်ထားအပ်ပြီ”ဟု ဖွင့်သည်။ [“စိဝရ စေတာပန္နံ ဥပက္ခဋ္ဌံ” စသည် ဖြင့် လာရာ၌လည်း ဤသဇ္ဇိတအနက်ကိုပင် ဖွင့်ကြသည်။ ဥပ+ကရဇာတ်၊ တပစ္စည်း၊ တံ ပနေတံ ဥပကရဏံ (ထိုရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်ခြင်းဟူသည်)၊ တေသံ (ထိုသက်ရှိ သက်မဲ့ အဆောက် အဦးတို့ကို)၊ တထာသဇ္ဇနမေဝ (ထိုဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း စိစဉ်ထားခြင်းပင်တည်း၊ ဣတိ ဒသေတိ သဇ္ဇိတောတိ ဣမိနာ- ဋီကာ။]

ဝစ္ဆတရသတာနီ။ ။“ဝစ္ဆသတာနီ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “တရပစ္စည်းအနက်မရှိ”ဟု မယူရ၊ နွားပျို၊ နွားသိုးအဖြစ် စသည်သို့ မရောက်သေးသော နွားငယ်စစ်စစ်ကိုသာ ယူစေလို သောကြောင့် “ဝစ္ဆသတာနီ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝစ္ဆတရသတာနီတိ ယုဝဘာဝမပတ္တာနိ ဗလဝ ဝစ္ဆသတာနိ (အားရှိသော နွားငယ်အရာတို့)၊ ဝစ္ဆာနံ+ဝိသေသာတိ ဟိ ဝစ္ဆတရာ၊ (တရပစ္စည်း ဝိသေသနအနက်၌သက်၊ ဝစ္ဆတို့တွင် ထူးထူးခြားခြား အားရှိသော၊ ဝဗြူးသော နွားငယ်ကလေး တို့)၊ တေ ပန ဝစ္ဆာ ဧဝ၊ န ဒမ္မာ (ဆုံးမထိုက်သော နွားသိုးများ မဟုတ်ကြ)၊ န ဗလိဗဒ္ဓါ (နွားလားကြီးများလည်း မဟုတ်ကြ)၊ ဣတိ အာဟ ဝစ္ဆသတာနီတိ- ဋီကာ။ (ဋီကာသစ်၌ကား တရပစ္စည်း အနက်မရှိ-ဟု တစ်နည်းပြသေး၏)။]

များစွာကုန်သော၊ မိဂပက္ခိနံ-သားကောင် ငှက်တို့၏၊ သတ္တသတ္တသတာနိပိ-ခုနစ်ရာ ခုနစ်ရာစီတို့ကိုလည်း၊ သမ္ပိန္တိတာနေဝ-ပေါင်းစုအပ်ကုန်ပြီးသည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-သိထိုက်ကုန်၏၊ ဧသ (ဧသော)-ဤကုဋေန္တပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တသတ္တသတိကံ-ခုနစ်ရာ၊ ခုနစ်ရာစီရှိသော၊ [“သဗ္ဗသတ္တသတိကံ-အလုံးစုံ ခုနစ်ရာ ရှိသော” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] ယာဂံ-ယဇ်ကို၊ ယဇိတုကာမော-ပူဇော်ခြင်းငှာ လိုလားသည်၊ ဟောတိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ထူဏူပနီတာနီတိ-ကား၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ ထပနတ္ထာယ-ထားခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယူပသခါတံ-ယူပဟု ဆိုအပ်သော၊ ထူဏံ-ယဇ်တိုင်သို့၊ ဥပနီတာနိ-ကပ်ဆောင်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-၌စပ်)။

၃၂၈။ တိဝိဇ္ဇန္တ ဧတ္ထ-တိဝိဇ္ဇဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ထပနာ-(ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင်)ထားတတ်သော အဝိပ္ပဋိသာရတို့ကို၊ ဝိဓာ-ဝိဓာတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တိဌပနံ-(ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သော)

မိဂပက္ခိနန္တိ။ ။မဟိသ-(ကျွဲ)، ရုရ-(ဆတ်)، ပသဒ-(ချေ-ဂျီ)، ကုရုဂ်-(ပြောင်)، ဂေါကဏ္ဍ-(စိုင့်)، မိဂါနဇ္ဈဝ-သားကောင်တို့၏လည်းကောင်း၊ မောရ၊ ကပိဇ္ဇရ-(ဂျိုး)，ဝဋ္ဋက၊ တိတ္ထိရ-(ခါ)，ကပေါတာဒိ ပက္ခိနဉ္စ-ခို အစရှိသော ငှက်တို့၏လည်းကောင်း၊ (သတ္တသတ္တသတာနိ သမ္ပိန္တိတာနေဝ)။

ဝိဓာ။ ။ယဇ်ပူဇော်ခြင်းဟူသည် အလှူပေးခြင်းပင်တည်း၊ အလှူပေးရာဝယ် “ပုဗ္ဗစေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ မုဉ္ဇစေတနာဖြစ်ရာအခိုက်၌ ကြည်လင်ခြင်း၊ အပရစေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း”အားဖြင့် ၃-ပါး ရှိ၏၊ ထို ၃-ပါးကိုပင် “ငါလှူမိတာ မှားပေါ့”ဟု ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်မှုကို ပယ်တတ်သောကြောင့် ဝိပ္ပဋိသာရ ဝိနောဒနဟု ဆိုအပ်၏၊ ထို ၃-ပါးကို “အဝိပ္ပဋိသာရ ၃-ပါး”ဟုလည်း ခေါ်၏၊ ဤဝိပ္ပဋိသာရ ဝိနောဒန (အဝိပ္ပဋိသာရ) ၃-ပါးတို့ကို “ဝိဓာ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဝိဓမ္မန္တိ-ဝိပ္ပဋိသာရဟူသော သံကိလေသကို ပယ်ဖျောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝိဓာ၊ [ဝိပုဗ္ဗ ဓမ္မဓာတ်၊ ကိပ္ပစည်း၊] ဋီကာတို့၌ “ဝိဓာ ဝုစ္စန္တိ” စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ဝိဓာ ဝုစ္စန္တိ ဌပနာ”ဟု ဗဟုဝုစ်ပင် ရှိသင့်ပါသည်။

ထပနာ(ဌပနာ)။ ။ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်လျှင် ကောင်းမှု ရေအယဉ်သည် (ဆက်ကာဆက်ကာ မစီးသွားတော့ဘဲ) ပြတ်၏၊ နောက်ထပ်လည်း ကောင်းမှုပြုလိုသော ဆန္ဒမဖြစ်တော့၊ ထိုကောင်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဝိပ္ပဋိသာရမဖြစ်ဘဲ အဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်လျှင်ကား ကောင်းမှု ရေအယဉ်သည် တသွင်သွင် စီးနေသကဲ့သို့ အပရစေတနာ ရေအယဉ် စီးနေ၏၊ နောက်ထပ်လည်း ကောင်းမှုပြုလိုသော ဆန္ဒဖြစ်၏၊ ဤသို့ ထိုဝိဓာ ၃-မျိုးသည်ပင် ကောင်းမှုရေအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သောကြောင့် ထပနာလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဓာ ဝုစ္စန္တိ ထပနာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိဓာနှင့် ထပနာသည် သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် မတူသော်လည်း အဘိဓေယျတ္ထ အားဖြင့် တူသောကြောင့် ဝိဓာကို “ထပနာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [ပုညာဘိသန္ဓံ-တသွင်သွင် စီးနေသော ကောင်းမှုရေအယဉ်ကို၊ အဝိစ္စိန္တိတွာ-မဖြတ်မူ၍၊ ထပေန္တိ-ထားတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ထပနာ။]

၃-ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိသော၊ (ယညသမ္ပဒံ-၌စပ်)၊ က္ကတိ အတ္ထော-နက်၊ သောဠသပရိက္ခာရံတိ-ကား၊ သောဠသပရိဝါရံ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ (ယညသမ္ပဒံ-၌စပ်)။

၃၃၀။ ပဋိဝသန္တိတိ-ကား၊ ယညာနုဘဝနတ္ထာယ-ယင်ကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဝသန္တိ-နေကြကုန်၏။ [ဘုရားပွဲ စသည်ကို စားကြသောက်ကြဖို့ရန် လာကြသကဲ့သို့ ယင်ပူဇော်ပွဲ၌လည်း စားကြသောက်ကြ ခံစားကြဖို့ရန် လာရောက်နေထိုင်ကြသည်-ဟူလို၊ ဤပဋိဝသန္တိပုဒ်သည် ရှေးအဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “တိဝိဓ”ရှေ့ဝယ် ရောနေ၏။ ပါဠိတော်ဝယ် နောက်မှရှိသည်။]

မဟာဝိဇိတရာဇယညကထာ အပွင့်

၃၃၆။ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ကုဒံ-ဘူတပုဗ္ဗဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပထဝီဂတံ-မြေအတွင်း၌ ရောက်နေသော၊ နိဓိ-ရွှေအိုးကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊

တိဌပနံ။ ။တိဿော+ဌပနာ ယဿာ ယညသမ္ပဒါယာတိ တိဌပနာ၊ “ပုဗ္ဗေဝဒါနာ သုမနော၊ ဒဒံ ဝိတ္တံ ပဿာဒယေ၊ ဒတ္တာ စက္ကမနော ဟောတိ၊ ဧသာ ပုညဿ သမ္ပဒါ”နှင့်အညီ ကုသိုလ်မပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း စသော ၃-ပါးသော နှလုံးသာရွှင်မှုရှိသော ယညသမ္ပဒါ။ [ပါဠိတော်၌ ဇာနာတိ၏ တစ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် “တိဌပနံ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဒုတိယန္တထားသည်၊ ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ကား ယညသမ္ပဒါကို ဝဲ၍ “တိဌပနာ”ဟု ပြုပါ၊ ဋီကာ၌မူ ယညောကို ဝဲ၍ “တိဌပနော”ဟု ပုလ္လင်ထားလေသည်။]

ဋီကာ။ ။ယညသင်္ခါတဿ ပုညဿ ယော သံကိလေသော၊ တဿ (ဝိဓမနတော) နိဝါရဏတော နိသေဓနတော ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ဝိပုဋိသာရ ဝိနောဒနာ၊ တတော တာ (ထို ဝိဓာ ၃-မျိုးတို့ကို) တံ ပုညာဘိသန္တံ အဝိဇ္ဇန္တိတွာ ထပေန္တိတိ ထပနာတိ ဝုတ္တော၊ တာသံ ပန ယညဿ အာဒိမဇ္ဈ ပရိယောသာနဝသေန တီသု ကာလေသု ပဝတ္တိယာ ယညော (သည်) တိဌပနော (ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင်ထားတတ်သော ၃-ပါးသော အဝိပုဋိသာရ ရှိ၏)၊ က္ကတိ အာဟ တိဌပနန္တိ အတ္ထောတိ။

ပရိက္ခာရံ။ ။“ပရိ+ကရောန္တိ-ယင်ပူဇော်မှုကို ထက်ဝန်းကျင် ပြုတတ်ကုန်၏၊ က္ကတိ ပရိက္ခာရာ”နှင့်အညီ နောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ်လာသော ဥဘတော သုဇာတ စသော ဂုဏ်အင်္ဂါ တို့သည် ယင်၏ အသိုင်းအဝိုင်း အခြံအရံများဖြစ်သောကြောင့် ပရိက္ခာရတို့မည်၏၊ ထို့ကြောင့် ပရိက္ခာရကို “ပရိဝါရ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ပရိ+ကရောန္တိ အဘိသင်္ခရောန္တိတံ ပရိက္ခာရာ၊ ပရိဝါရ၊ က္ကတိ ဝုတ္တံ သောဠသပရိက္ခာရန္တိ သောဠသပရိဝါရန္တိ- ဋီကာ။]

ဘူတပုဗ္ဗံ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဘူတပုဗ္ဗံ ဗြာဟ္မဏ”ဟု ရှိ၏၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌+ဘူတံ-ဖြစ်ဖူးသော အကျင့်တည်း၊ ဘူတပုဗ္ဗံ-ကျင့်၊ [“ဒိဌပုဗ္ဗံ” ပုဒ်ကဲ့သို့၊ ဘူတနှင့် ပုဗ္ဗကို ရှေ့နောက်ပြန်ထားသည်၊] ထို “ဘူတပုဗ္ဗံ”အရ ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာဝိဇိတမင်း၏ ပုရောဟိတ်ဖြစ်စဉ်က ဗောဓိဉာဏ်ကို ရင့်သန်အောင် ကျင့်အပ်ခဲ့ဖူးသော အကျင့်ကို ယူပါဟု သိစေလို၍ “ပုဗ္ဗစရိတံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ နောက်ပြင် စာအုပ်တို့၌ ဤပုဗ္ဗစရိတံပုဒ် ကျနေသည်၊ စရိတသဒ္ဒါလည်း စရိယ

ပုရတော-ရှေ့၌၊ ရာသီ-အစုအပုံကို၊ ကရောန္တော ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ ဘဝပဋိစ္ဆန္တ-ဘဝဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော၊ ပုဗ္ဗစရိတ်-ရှေး၌ကျင့်အပ် သော ကောင်းမှုကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

မဟာဝိဇိတောတိ-ကား၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ သာဂရပရိယန္တ-သမုဒ္ဒရာအဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသော၊ မဟန္တ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ပထဝီမဏ္ဍလ-မြေအဝန်းကို၊ ဝိဇိနိ ကိရ-အောင်နိုင်ပြီတဲ့၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ မဟန္တ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ဝိဇိတ-အောင်အပ်ပြီးသော တိုင်းနိုင်ငံသည်၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ မဟာဝိဇိတောတွေဝ-မဟာဝိဇိတ ဟူ၍သာ၊ သချီ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ၊ အဗျောတိ အာဒိသု-အဗျော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကေန-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဘဝေန-စည်းစိမ်အားဖြင့်၊ အဗျော-ကြွယ်ဝသူသည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ကေဝလံ-မဟန္တန

သဒ္ဒါနှင့် အနက်တူတည်း၊ [ပုဗ္ဗေ+ဘူတံ ဘူတပုဗ္ဗံ၊ ယထာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗန္တိ အာဟ- ပုဗ္ဗစရိတန္တိ၊ အတ္တနော ပုရိမဇာတိသမ္ဘူတံ (ရှေးဘဝတစ်ခု၌ ကောင်းစွာဖြစ်ခဲ့ဖူးသော) ဗောဓိသမ္ဘာရဘူတံ ပုဗ္ဗစရိတံတိ အတ္ထော- ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ဘူတပုဗ္ဗံကို “ပုဗ္ဗစရိတံ”ဟု ဖွင့်သော်လည်း သဒ္ဒါဝိဇ္ဇာတို့ကမူ ကာလသတ္တမိ အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တစ်မျိုးဟု ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုအလို “ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေးအခါ၌”ဟု အနက်ပေးပါ၊ ဘူတသဒ္ဒါလည်း ဖြစ်ပြီးသော အတိတ်ကာလအနက်ဟောတည်း၊ [သဒ္ဒါဝိဇ္ဇာ ပန ဝဒန္တိ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ကာလသတ္တမိယာ နေပါတိကပဒန္တိ၊ အတိတကာလေတိ ဟိ တေသံ မတေန အတ္ထော- ဋီကာသစ်။]

ပထဝီဂတံ နိဗ္ဗိ။ ။မြေ၌ မြုပ်ထားအပ်သော ရွှေအိုးသည် ထာဝရဖြစ်သကဲ့သို့ ဘုရား အလောင်း၏ ရှေးကောင်းမှု နောက်ကောင်းမှုဟူသော ရွှေအိုးသည် မိမိနောက်သို့ အစဉ်လိုက် ပါသော အနုဂါမိရွှေအိုး ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားအလောင်း၏ အနုဂါမိဖြစ်သော ကောင်းမှု ရွှေအိုးကို ပထဝီဂတ ထာဝရရွှေအိုးဖြင့် ဥပမာပြသည်၊ [တထာ ဟိ တဿ အနုဂါမိနိဗ္ဗိဿ ထာဝရနိဗ္ဗိနာ နိဒဿနံ ဥပပန္နံ ဟောတိ- ဋီကာ။]

မဟာဝိဇိတော။ ။အဋ္ဌကထာအတိုင်း “မဟန္တံ+ဝိဇိတံ အဿ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ၊ ဝိဇိယံတ္ထ-အောင်နိုင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝိဇိတံ (ရ၌)၊ အဿကို “အနေန”ဟု ဆဋ္ဌိကတ္တာဖွင့်၍ ဝိဇိတံ၌ စပ်ပါဟုလည်းကောင်း၊ အတ္ထိသဒ္ဒါထည့်၍ သမ္ပဒါန်ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ ဖွင့်၏၊ မိမိ ကား ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သောကြောင့် ဆဋ္ဌိဗဟုဗ္ဗိဟိဟုသာ ယူလိုပါသည်၊ [“သတ္တရတန သမ္ပန္နော”ဟု ပါဠိတော်၌ မဆိုသောကြောင့် ထိုမင်းသည် စကြာမင်းမဟုတ်၊ ဓမ္မာသောကမင်းကဲ့သို့ ပတ်ပတ်လည် သမုဒ္ဒရာဖြင့် ဝိုင်းရံအပ်သော တစ်မြေပြင်ကိုသာ အစိုးရသော ဧကရာဇ်မင်းဟု မှတ်ပါ။]

စသည်မဖက်သက်သက်၊ အဗျောဃေဝ-ကြွယ်ဝသူသည်သာ၊ န-မဟုတ်သေး၊ မဟဒ္ဒနော-များသော ဥစ္စာလည်းရှိ၏၊ မဟတာ-များစွာသော၊ အပရိမာဏသင်္ချေန-မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော အရေအတွက်ရှိသော၊ ဓနေန-ဥစ္စာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံ၏၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ပဉ္စကာမဂုဏဝသေန-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မဟန္တာ-ကြီးကျယ် ခမ်းနားကုန်သော၊ ဥဠာရာ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဘောဂါ-သုံးဆောင် ခံစားထုတ်သော ကာမဂုဏ်တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုမင်းသည်) မဟာဘောဂေါ-မဟာဘောဂမည်၏၊ ပိဏ္ဍပိဏ္ဍဝသေနစေဝ-အတုံးအခဲ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏမာသက ရဇတ မာသကာဒိဝသေန စ-ရွှေပဲ ငွေပဲ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇာတရူပရဇတဿ-ရွှေငွေ၏၊ ပဟူတတာယ-များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတ ဇာတရူပ ရဇတော-မည်၏၊ အနေကကောဋိ သင်္ချေန-တစ်ပါးမကများသော ကုဋေအရေအတွက်ရှိသော၊ ဇာတရူပရဇတေန-နှင့်၊ သမန္နာဂတော၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝိတ္တိတိ-ကား၊ တုဋ္ဌိ-နှစ်သက်ခြင်းတည်း၊ ဝိတ္တိယာ-နှစ်သက်ခြင်း၏၊ ဥပကရဏံ-အကြောင်းတည်း၊ ဝိတ္ထုပကရဏံ-နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်း၊ တုဋ္ဌိကာရဏံ-နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဿ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း၏၊

အဗျော မဟဒ္ဒနော။ ။မည်သူမဆို မိမိပိုင်ဆိုင်သမျှ စည်းစိမ်းဖြင့် အဗျော-မဟဒ္ဒန ဟု ဆိုနိုင်၏၊ အချင်းချင်းထောက်၍ (ဥပမာ- တစ်ရာရှိသူကို ထောက်၍ တစ်ထောင်ရှိသူကို) မဟဒ္ဒနဟု ဆိုနိုင်ပါ၏၊ ဤမင်းကား ထိုကဲ့သို့ မဟဒ္ဒနမဟုတ်၊ ထိပ်တန်းသို့ရောက်သော မဟဒ္ဒန တည်းဟု သိစေလို၍ “အပရိမာဏသင်္ချေန ဓနေန သမန္နာဂတော”ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။

မဟာဘောဂေါ။ ။“ဘုဋ္ဌိတဗ္ဗာတိ ဘောဂါ”အရ သုံးဆောင်ခံစားထိုက်သော အရာ ဟူသည် အထူးအားဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဉ္စ ကာမဂုဏဝသေန”ဟု ဘောဂ အတွက် ဝိသေသနပြုသည်။

ပိဏ္ဍ ပေ၊ ဝသေန။ ။ရွှေအိုး ရွှေခွက်၊ လက်ဝတ်တန်ဆာ စသော အထူးအထွေ မလုပ်ဘဲ အတုံးအခဲ ရွှေငွေများကို ပိဏ္ဍ ပိဏ္ဍဟု ဆိုသည်၊ အုပ်ချုပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးခေါင်းရုပ် စသော အရုပ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်၍ဖြစ်စေ၊ မခတ်နှိပ်ဘဲဖြစ်စေ ပဲစေ့အရွယ်အစားရှိသော ရွှေငွေ ကို “မာသက”ဟု ခေါ်၏၊ မာသော(ပဲစေ့ဟူသော)+ပရိမာဏံ ယဿာတိ မာသကော၊ ပရိမာဏ အနက်၌ ကပစ္စည်း၊ (“မာသေန+ကတော မာသကော”ဟု ဋီကာသစ်ပြု၏) မာသကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ရွှေခွက် ငွေခွက်စသည်ပြုလုပ်အပ်ပြီးသော ရွှေငွေကို ယူပါ။

ဝိတ္တိ။ ။ရုဓာဒိ ဝိဒဓာတ်သည် တုဋ္ဌိအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိတ္တိကို “တုဋ္ဌိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိန္နနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝိတ္တိ-ခြင်း၊ [ဝိဒဓာတ် တိပစ္စည်း၊] တုဋ္ဌိ၌ တုသဓာတ်လည်း နှစ်သက်ခြင်းအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ထိုနှစ်သက်ခြင်းဟူသည် ပီတိ-သောမနဿဖြစ်ခြင်းတည်း။

ပဟူတံ-များစွာသော၊ နာနာဝိဓာ၊ ပေ၊ ဘေဒံ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော တန်ဆာ၊ ရွှေခွက် ငွေခွက် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ဝိတ္တူပကရဏံ-နှစ်သက်ခြင်း ၏ အကြောင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊) ပဟူတဝိတ္တူပကရဏော-မည်၏၊ သတ္တရတနသင်္ခါတဿ-၇ ပါးသော ရတနာဟု ဆိုအပ်သော၊ နိဒဟိတွာ-သို့မှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ထပိတဓနဿ-ထားအပ်သောဥစ္စာ၏ လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏ သင်္ဂဟိတဿ-အလုံးစုံသော ကောက်ပဲ စသည် တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ ခညဿစ-စပါး၏လည်းကောင်း၊ [အနုလောမ ကောက် စပါးတွေပါ ပါစေလို၍ “သဗ္ဗ” ဟု ထည့်သည်။] ပဟူတတာယ-များသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ပဟူတဓနခညော-မည်၏၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ဣဒံ-

ဝိတ္တူပကရဏံ။ ။ဥပကရဏသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “တုဒ္ဓိကာရဏံတိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်သည်။ ဥပကာရောတိ-အကျိုးကို ကပ်၍ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဥပကရဏံ၊ ဝိတ္တိယာ+ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ၊ ထိုဥပကရဏဟူသည် ဆင်မြန်းဖို့ရာ တန်ဆာ အမျိုးမျိုး၊ သုံးစွဲဖို့ရာ အိုးခွက်အမျိုးမျိုးတည်း၊ မှန်၏- ထိုကဲ့သို့ ဆင်မြန်းဖို့ရာ သုံးစွဲဖို့ရာ တန်ဆာ အိုးခွက်ရှိလျှင် ထိုဥစ္စာရှင်တို့သည် ပျော်တပြုံးပြုံးဖြစ်ကာ လွန်စွာ နှစ်သက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် “နာနာဝိဓာလင်္ကာရ၊ သုဝဏ္ဏ ရဇတဘာဇနာဒီ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ အာဒိဖြင့် အဝတ်၊ အိပ်ရာ နေရာ၊ အိမ်စသော အသုံးအဆောင်များကို ယူပါ။

ပဟူတဓနခညော။ ။“ဓန”အရ “သတ္တရတန”၊ ပေ၊ ဓနဿ”ဟု ဖွင့်၍ “ခည”အရ “ပုဗ္ဗဏ္ဏာ”၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတဿ”ဟု ဖွင့်၏။ “သတ္တရတန”ဟူသည် “သုဝဏ္ဏ ရဇတ မုတ္တာ၊ မဏိ ဝေဠုရိယာနိစ၊ ဝဇီရဉ္စ ပဝါဠန္တိ၊ သတ္တာဟု ရတနာနိမေ”ဟု အဘိဓာန် (၄၉၀)၌လာသော ရတနာ ၇-ပါးတည်း။

ခည။ ။သက္ကတ၌ ဓာဓျသည် ပါဠိ၌ “ခည”ဟု ဖြစ်၏။ ဓာဓာတ်သည် ပေါသနအနက် ကို ဟော၏။ ဓီယတေ ပေါသီယတေ-မွေးမြူခြင်း+ဓာနံ-ခြင်း၊ ဓာနေ+သာဓု ခည၊ သာဓုအနက် ၌ ယပစ္စည်း၊ ဓာ၌ ရဿပြု၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူခြင်းကိစ္စ၌ ကောင်းသော ထိုခညသည် ပုဗ္ဗဏ္ဏ အပရဏ္ဏ ၂-မျိုး၌ အားလုံးပါဝင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ပုဗ္ဗဏ္ဏ”၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတဿ”ဟု ဆိုသည်။ နိဒါနကထာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော “တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ”ပုဒ်ကဲ့သို့ ဤသင်္ဂဟိတသဒ္ဒါလည်း သိမ်းယူခြင်းအနက်ကို ဟော၏။

ပုဗ္ဗဏ္ဏ အပရဏ္ဏ။ ။ပုဗ္ဗ-(ကမ္ဘာဦးအခါဝယ်) ပဲဟူသော အစာ၏ ရှေးဦးစွာ+ပဝတ္ထံ+ အနံ-အစာတည်း။ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ-ပဲ၏ ဦးစွာဖြစ်ပေါ်လာသော အစာ၊ “ပြုဗ္ဗ”ဟု သက္ကတ၌ရှိသော ကြောင့် ပြအတွက် နှုတ် ဣပြုရသည်။ အပရသ္မိ-ကောက်စပါးတို့၏ နောက်၌+ပဝတ္ထံ+အနံ အပရဏ္ဏံ၊ ရကြောင့် နှုတ် ဣပြု။ [ဓနစ+ခညဉ္စ ဓနခညောနိ၊ ပဟူတာနိ+ဓနခညောနိ ယဿာတိ ပဟူတဓနခညော။]

အထဝါ၊ ပေ၊ **ပုတ္တံ။** ။ရှေ့နည်း၌ သိုမှီးသိမ်းထားအပ်သော ဥစ္စာနှင့် စပါးတို့ကို “ဓနခည”ဟု ဆို၏။ ဤနည်းကား နေ့တိုင်း ကုန်ကျစရာဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး၊ နေ့တိုင်းသူတစ်ပါး ထံမှ ရအပ် ယူအပ်သော ဥစ္စာစပါးကို “ဓနခည”အရ ယူစေလိုသည်။

ဤပဟူတနေခညော ဟူသော စကားကို၊ အဿ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း၏၊ ဒေဝသိက-
နေတိုင်း နေတိုင်း၊ ပရိဗ္ဗယဒါနဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန-ကုန်ကျခြင်း၊ စွန့်ကြပေးကမ်းခြင်း၊
ယူခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ပရိဝတ္တန-၌စပ်) ပရိဝတ္တနနေခညဝသေန-
ထက်ဝန်းကျင် လည်နေသော ဥစ္စာစပါး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။ [မိမိဆီ
ရောက်လိုက် သူတစ်ပါးဆီ ရောက်လိုက်အားဖြင့် လည်နေသည်ကို “ပရိဝတ္တန”ဟု
ဆိုသည်။]

ပရိပုဏ္ဏ ကောသကောဋ္ဌာဂါရောတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဘဏ္ဍာဂါရံ-
ဘဏ္ဍာတိုက်ကို၊ ကောသော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊
ထပိတေန-ထားအပ်သော၊ ဓနေန-ဥစ္စာအားဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏကောသော-ပြည့်သော
ဘဏ္ဍာတိုက်ရှိ၏၊ ခညေန-စပါးအားဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏကောဋ္ဌာဂါရောစ-ပြည့်သော စပါး
တိုက်လည်း ရှိ၏၊ ဝါ-ပြည့်သော စပါးကျီလည်းရှိ၏၊ ဝါ-ပြည့်သော စပါးဂိုဒေါင်
လည်းရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဒေဝသိက။ ။ “ဒိဝသေ ဒိဝသေ”ဟူသော ဝိစ္ဆာအနက်၌ ဣကပစ္စည်း-ဟု သဟဿယျ
သိက္ခာပုဒ် ယောဇနာဆို၏၊ ဋီကာ၌လည်း “ဒိဝသေ ဒိဝသေ”ဟုပင် ဖွင့်၏၊ “နေတိုင်း နေတိုင်း
၌”ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ဒိဝသေ ဒိဝသေ+ပရိဘုခွိတဗ္ဗ ဒေဝသိက”ဟု ပြု၏၊ ပရိဘုခွိတဗ္ဗ
အနက်၌ ဣကပစ္စည်းဟု ယူစေလိုဟန်တူ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝိစ္ဆာအနက်ကို အဘယ်ပုဒ်က ဟော
မည်နည်း၊ “ဘာဝနပုသကမေတ”ဟုလည်း ဖွင့်၏၊ “နေတိုင်း နေတိုင်း သုံးစွဲထိုက်စွာ”ဟု ပေးစေ
လိုဟန်တူသည်၊ စဉ်းစားပါ။

ပရိဗ္ဗယဒါနဂ္ဂဟဏာဒိ။ ။ “ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ဝယ-ကုန်ကျ”ဟူသည် နေတိုင်း
ချက်ပြုတ် ကျွေးမွေး၍ တစ်နေ့အတွက် ကုန်ကျစရိတ်တည်း၊ ဒါန ဟူသည် စွန့်ကြပေးကမ်း
ခြင်း အတိုးပေးခြင်း နေ့တွက် လုပ်ခပေးခြင်းတည်း၊ ဂဟဏ ဟူသည် ဆပ်ပေးလာသော
အတိုးကိုဖြစ်စေ၊ အရင်းကိုဖြစ်စေ ၂-မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ ယူခြင်းတည်း၊ ဤသို့ အကုန်အကျ
အပြောင်းအလွဲလုပ်ရသော ဥစ္စာစပါးတွေ နေ့စဉ်များသည်-ဟူလို။

ဋီကာ။ ။ ဒေဝသိက၊ ပေ၊ ဝသေနာတိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပရိဘုခွိတဗ္ဗ (စားသောက်
သုံးစွဲထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ပရိဗ္ဗယ၏ အဖွင့်) ဒါတဗ္ဗ (စွန့်ကြပေးကမ်းထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊
ဒါန၏ အဖွင့်) ဝမေတဗ္ဗာဒိ ဝိမိနာ (တိုးပွားစေထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ဂဟဏ၏ အဖွင့်)
အစရှိသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ပရိဝတ္တနကနေခညဝသေန- ဤသို့ ဋီကာဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား
“ပရိဗ္ဗယနှင့် ဒါန”ကို တစ်ပုဒ်တည်းယူ၍ ဒါသကမ္မကရ ပေါသိသာဒိနံ ဝေတ္တာနနုပ္ပါနံ”ဟု
ဖွင့်လေသည်။

ကောသကောဋ္ဌာဂါရ။ ။ ကောသကို ဘဏ္ဍာတိုက်ဟု ဖွင့်၍ ကောဋ္ဌာဂါရအတွက်
အထူးမဖွင့်ခြင်းမှာ “စပါးထားရာ ကျီ(ဂိုဒေါင်)”ဟူသော အနက်က ကောဋ္ဌာဂါရအတွက်
ထင်ရှားသောကြောင့်တည်း၊ [ကုသ-အက္ခောသေဓာတ်ဖြင့် “ကုသိယတိ အက္ခောသိယတိ-
ဆဲအပ်၏၊ ဣတိ ကောဋ္ဌ”ဟု ပြု၏၊ ကုသ၊ တ၊ တကို ဌပြု၊ ကောဋ္ဌံစ+တံ+အဂါရံဓာတိ
ကောဋ္ဌာဂါရံ။]

အထဝါ၊ ကောသော-ကောသသည်။ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့လည်းကောင်း၊ အဿာ-မြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ရထာ-တို့လည်းကောင်း၊ ပတ္ထိ-ခြေလျင်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိဓော-၄ ပါးအပြားရှိ၏။ ကောဋ္ဌာဂါရံ-ကောဋ္ဌာဂါရသည်။ ဓန ကောဋ္ဌာဂါရံ-ဥစ္စာထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထကောဋ္ဌဂါရံ-အဝတ်ထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်လည်းကောင်း၊ ဓညကောဋ္ဌဂါရံ-ကောက်ပဲထားရာ ကျီလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓံ-၃ ပါးအပြားရှိ၏။ အဿ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း၏၊ သဗ္ဗဝိလည်းဖြစ်သော၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ပြည့်သော၊ တံ-ထိုကောသ၊ ကောဋ္ဌာဂါရသည်။ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သော)-ထိုမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ပရိပုဏ္ဏကောသ ကောဋ္ဌာဂါရော-မည်၏။ ဥဒပါဒိတိ-ကား၊ ဥပ္ပဇိ-ပြီ။

အယံ ရာဇာ-ဤမဟာဝိဇိတမင်းသည်။ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ ရတန ဝိလောကနစာရိကံနာမ-ရတနာတို့ကို ကြည့်ရှုဖို့ရန် လှည့်လည်ခြင်း မည်သည်ကို၊ နိက္ခန္ဓောကိရ-ထွက်လာသတတ်၊ [တတ္ထ တတ္ထ ရတနံ ဝိလောကေတွာ စရဏံ ရတနဝိလောကနစာရိကာ- ဋီကာသစ်၊] သော-ထိုမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကံ-ဘဏ္ဍာတိုက်စိုး အမတ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ (ကိ)၊ တာတ-အမောင်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-သို့ကလောက်၊ ဣဒံ ဗဟုဓနံ-ဤများစွာသော ဥစ္စာတွေကို၊ ကေန-အဘယ်သူသည်၊ သံဃရိတံ-စုဆောင်းအပ်သနည်း၊ ဣတိ၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ တုမ္မာကံ-အရှင်မင်းမြတ်တို့၏၊ ပိတု ပိတာမဟာဒိဟိ-ခမည်းတော်၊ ဘိုးတော် အစရှိသူတို့သည်၊ သတ္တမာ-၇-ဆက်တို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ယာဝကုလပရိဝဋ္ဋာ-အမျိုးတို့၏ အစဉ်အဆက်

အထဝါ စတုဗ္ဗိဓော။ ။ဤနည်း၌ ကောသသဒ္ဓါသည် သန်လျက်အိမ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ သန်လျက်အိမ်သည် သန်လျက်၏ ထက်သည်၏အဖြစ်ကို ရွက်ဆောင်သကဲ့သို့ စစ်အင်္ဂါ ၄-ပါးလည်း မင်း၏ တန်ခိုးကို ထက်မြက်အောင် ဆောင်ရွက်တတ်သောကြောင့် ကောသနှင့် တူ၏။ ကောသောဝိယ-သန်လျက်အိမ်နှင့် တူ၏။ ဣတိ ကောသော၊ ထိုစစ်အင်္ဂါ ၄-ပါး၏ ပြည့်စုံလုံလောက်သည်ကို “ပရိပုဏ္ဏကောသ”ဟု ဆိုသည်။ [ယခုခေတ်၌လည်း ကောသ(စစ်အင်္ဂါ)ပြည့်စုံသော တိုင်းပြည်သည် တန်ခိုးထက်၏။] ကောဋ္ဌာဂါရသဒ္ဓါ တစ်ခုတည်းဖြင့်ပင် အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာထားရာဌာနကို ယူနိုင်သောကြောင့် “ကောဋ္ဌာဂါရံ တိဝိဓံ”ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ဧဝံ သာရဂုဗ္ဗံ (ဥစ္စာနှစ်ထားရာ တိုက်ခန်းကို)၊ ကောသောတိ၊ ဓညဿ ထပနဌာနဉ္စ (သွင်းထားရာ ကျီကိုလည်း) ကောဋ္ဌာဂါရန္တိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတော အညထာ တံ (ထိုကောသ ကောဋ္ဌာဂါရကို) ဒဿေတုံ အထဝါတိ အာဒိ ဝုတ္တံ ပေ၊ တတ္ထ ကောဋ္ဌာဂါရဂ္ဂဟ ဇောနေဝ သဗ္ဗဿာပိ ဘဏ္ဍတ္ထပနဌာနဿ (“ကုပ္ပဘဏ္ဍဌာနဌာနဿ-စောင့်ရှောက်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာထားရာဌာန၏”ဟု ဋီကာသစ်၌ ရှိ၏။) ဂဟိတတ္တာ တိဝိဓံ ကောဋ္ဌာဂါရန္တိ ဝုတ္တံ။ [ကုပ္ပသဒ္ဓါသည် “ကုပ္ပ”က ဖြစ်လာသော သဒ္ဓါတည်း၊ ရွှေငွေမှတစ်ပါး စောင့်ရှောက်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို ကုပ္ပဘဏ္ဍာဟု ဆိုလိုသည်။ ကုပ္ပ တဒညံ တမ္မာဒိ- အဘိဓာန် (၄၈၆)။]

တိုင်အောင်၊ သံဃရိတ်-စုဆောင်းအပ်ပါပြီ။ ကုတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ။ ကုဒ်
 ခန့်-ဤဥစ္စာတွေကို၊ သံဃရိတ္တာ-စုဆောင်းပြီး၍၊ တေ-ထိုခမည်းတော်၊ ဘိုးတော်
 အစရှိသူတို့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂတာ-သွားကြကုန်သနည်း၊ ကုတိ-
 ဤသို့ မေးပြီ။ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-
 ထိုခမည်းတော်၊ ဘိုးတော် အစရှိသူတို့သည်၊ မရဏဝသံ-သေခြင်း၏ အလိုသို့၊
 ဝါ-သေမင်း၏ နိုင်ငံသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကြရပါကုန်ပြီ။ ကုတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်
 ပြီ။ [မရဏဝသံတိ မရဏဿ၊ မရဏသင်္ခါတံဝါ ဝိသယံ- ဋီကာ၊] တာတ-အမောင်၊
 အတ္တနော-မိမိ၏၊ ခန့်-ဥစ္စာကို၊ အဂ္ဂဟေတွာဝ-မယူမူ၍သာလျှင်၊ ဂတာ-သွားကြ
 ကုန်သလော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ။ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဝဒေတ-
 မိန့်တော်မူပါကုန်သနည်း၊ ဧတံ ခန့် နာမ-ဤဥစ္စာမည်သည်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊
 ဂမနီယမေဝ-သွားထိုက်ပါသည်သာ၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ နောဂမနီယံ-မသွားထိုက်ပါ၊
 ကုတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ။ [ဤပြဿနာများ၏ အဖြေကို ကိုယ်တိုင် သိပြီးဖြစ်
 သော်လည်း နောက်၌ ဥစ္စာတို့ကို စွန့်ကြသောအခါ ရင်းနှီးသူ လူအများကို ဆူပူမည်
 စိုးသောကြောင့် ထိုသူတို့ အသံမထွက်နိုင်အောင် ဘဏ္ဍာဂါရိက အမတ်ကို ဖြေဆို
 စေသည်။] အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ရာဇာ-သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ သိရိဂဗ္ဗေ-
 အသရေရှိသော တိုက်ခန်း၌၊ နိသိန္ဒော-ထိုင်လျက်၊ အဓိဂတာ ခေါ် မေတိ အာဒိနိ-
 အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ၊ပေ၊ ဥဒပါဒိတိ-
 ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ရှင်အာနန္ဒာ လျှောက်အပ်သော စကား
 မဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရားက ပုဏ္ဏားကို မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတည်း။]

၃၃၇-၃၃၈။ ပြာဟွဏံ အာမန္တေတွာတိ-ကား၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ အာမန္တေသိ-
 ခေါ်သနည်း၊ ကိရ ယသွာ-ကြောင့်၊ အယံ-ဤမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
 စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေန္တေနနာမ-ပေးလှူသူမည်သည်၊ ဧကေန-
 တစ်ယောက်သော၊ ပဏ္ဍိတေန-ပညာရှိနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မန္တေတွာ-တိုင်ပင်၍၊ ဒါတု-
 ပေးလှူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အနာမန္တေတွာ-မတိုင်ပင်မူ၍၊ ကတကမ္ပ-
 ပြုအပ်သော အမှုသည်၊ ပစ္စာနုတာပံ-နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-
 ပြုတတ်၏၊ ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ တသွာ-ထိုသို့ ကြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အာမန္တေသိ-ခေါ်ပြီ။

အာမန္တေတွာ။ ။ပါဠိတော်၌ “အာမန္တေတွာ ဧတဒေဝေါစ”ဟု ရှိ၏။ “ခေါ်၍ ဤစကားကို
 ပြောပြီ”ဟုလည်း အနက်မှန်ရနိုင်၏။ ဋီကာသစ်၌ကား နောက်၌ “ဧကေန သဒ္ဓိ မန္တေတွာ”ကို
 ကြည့်၍ အာမန္တေတွာကိုလည်း “မန္တေတုကာမော ဟုတွာ-တိုင်ပင်လိုသည်ဖြစ်၍”ဟု အနက်ပေး
 စေလို၏။ အကြံလွန်ဟန်တူသည်။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိံ) အယံ ရာဇာ-
 ဤမင်းသည်၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒါတုကာမော-ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိ
 ၏၊ စ-ထိုသို့ ပေးလှူလိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ စောရာ-
 သူပုန်တို့သည်၊ ဗဟူ-များကုန်၏၊ တေ-ထိုသူပုန်တို့ကို၊ အဝူပသမေတွာ-မငြိမ်းစေမှု
 ၍၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေန္တဿ-ပေးသော မင်း၏၊ ဒီရဒဓိတဏှာလာဒိကေ-နို့ရည်၊
 နို့ဓိမ်း၊ ဆန် အစရှိကုန်သော၊ ဒါနသမ္ဘာရေ-အလှူ၏ အဆောက်အဦးတို့ကို၊
 အာဟရန္တာနံ-ပို့ဆောင်ကြကုန်သော ယောက်ျားတို့၏၊ နိပ္ပရိသာနိ-ယောက်ျားမရှိ
 ကုန်သော၊ ဂေဟာနိ-အိမ်တို့ကို၊ စောရာ-သူပုန်တို့သည်၊ ဝိလုမ္ဗိဿန္တိ-လုယူ
 ကုန်လတ်၊ ဇနပဒေါ-ဇနပုဒ်သည်၊ စောရတယေနေဝ-သူပုန်ဘေးကြောင့်ပင်၊
 ကောလာဟလော-မငြိမ်မသက် ဆူပွက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ တတော-
 ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ရညော-မင်း၏၊ ဒါနံ-အလှူသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ န
 ပဝတ္တိဿတိ-မဖြစ်လတ်၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ စိတ္တံပိ-သည်လည်း၊ ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခုတည်း
 သော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတ်၊ ဟန္တ-ယခု၊
 နံ-ထိုမင်းကို၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သညာပေမိ-သိစေရတော့အံ့၊ (ဣတိ
 စိန္တေသိ) တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းအရာကို၊
 သညာပေန္တော-သိစေလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘောတော ခေါ် ရညောတိ အာဒိ-အစရှိ
 သော စကားကို၊ အာဟ-သံတော်ဦးတင်ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘောတော ခေါ် ရညော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သကဏှကော
 တိ-ကား၊ စောရကဏှကေဟိ-သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့်တို့ဖြင့်၊ သကဏှ
 ကော-ဆူးငြောင့်နှင့် တကွဖြစ်ပါ၏၊ ပန္နဒုဟနာတိ-ကား၊ ပန္နဒုဟာ-လမ်းခရီးတို့ကို

စိန္တေသိ။ ။ “စောရာ ဝိလုမ္ဗိဿန္တိ၊ ဒါနံ န စိရံ ပဝတ္တိဿတိ၊ စိတ္တံ ပိဿ ဧကဂ္ဂံ န
 ဘဝိဿတိ”ဟူသော နောက်စကားကို ထောက်၍ ဇနပုဒ်၏ ခိုးသူဘေးရန်မှ ကင်းခြင်းအကျိုး၊
 ယဇ်(ဒါန)၏ ကြာရှည်စွာ တည်ခြင်းအကျိုး၊ ရှင်ဘုရင်၏ စိတ်တည်ငြိမ်စွာ ပေးလှူနိုင်ခြင်း
 အကျိုးငှာ ကြံသည်-ဟု မှတ်ပါ။

သကဏှကော။ ။ သတ္တာနံ ဟိတသုခဿ ဝိဒူသနတော (စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီး
 တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊) အဟိတဒုက္ခဿစ အာဝဟနတော စောရာဇဝ
 ကဏှကော (ဆူးငြောင့်ခလုတ်တို့တည်း။) [ရူပကအလင်္ကာနည်းအားဖြင့် ခိုးသူတို့ကိုပင်
 “ကဏှက”ဟု ဆိုသည်။] တေဟိ စောရကဏှကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သကဏှကော ၌စပ်) [ရှေး
 ပါဠိတော် စာအုပ်တစ်ချို့၌ “သကဏှကော ဇနပဒါ”ဟု ဗဟုဝစ်တွေ့ရ၏၊ နောက်၌ “ဇနပဒေ
 ဥဿာဟေန္တိ၊ ဇနပဒံ န ဝိဟေဌေဿန္တိ”ကို ထောက်၍ ဧကဝုစ်ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်၊
 “ခေမဋ္ဌိတော ဇနပဒါ”၌ကား နယ်သူနယ်သား လူအများကို ရသောကြောင့် ဗဟုဝစ်သာ။]

ဖျက်ဆီးတတ်သူတို့ကို၊ ပန္နဃာတကာ-လမ်းခရီးတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သူတို့ကို၊
 (ဒိဿန္တိ-၌စပ်) ကုတိ အတ္ထော-နက်၊ အကိစ္စကာရီအဿာတိ-ကာ၊ အကတ္တဗ္ဗ
 ကာရီ-မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသည်၊ အဓမ္မကာရီ-တရားမှ ကင်းသောအမှု
 ကို ပြုလေ့ရှိသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဒသုခိလန္တိ-ကာ၊ စောရခိလံ-ခိုးသူတည်း
 ဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုတ်ကို၊ (သမ္မဟနိဿာမိ-၌စပ်) ဝဓေနဝါတိ-ကာ၊ မာရဏေန
 ဝါ-သေစေခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကောဋ္ဌနေနဝါ-ထောင်းထုခြင်းအားဖြင့်

ပန္နဒုဟနာ။ ။ဒုဟဓာတ်သည် (ဖျက်ဆီးခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ပန္နအရ လမ်းခရီး
 သာရသော်လည်း ခရီးလမ်းနှင့် ခရီးသွားသူတို့ကို မကွဲမပြား ဆိုအပ်သော အဘေဒေါပစာရ
 နည်းအားဖြင့် (တစ်နည်း) ဌာနလမ်း၏အမည်ကို ဌာနီလမ်းသွားသူတို့၌ တင်စားသော ဌာန
 ပစာရအားဖြင့် ခရီးသွားသူတိုင်အောင် ယူပါ၊ ဒုဟနာ၌ ယုပစ္စည်းသည် ကတ္တားဟောဟု သိစေ
 လို၍ “ဒုဟာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပန္နာနံ-တို့ကို+ဒုဟနာ ပန္နဒုဟနာ၊ [ယထာ ဂါမဝါသီနံ ဃာတကာ
 ဂါမဃာတကာ အဘေဒဝသေန၊ ဥပစာရေနစ နိဿယနာမဿ (မှီရာဌာန နာမည်၏)
 နိဿိတေပိ (မှီတတ်သော ဌာနီလူခြပ်၌လည်း) ပဝတ္တနတော၊ ဧဝံ ပန္နိကာနံ (ခရီးသွားသူတို့
 ကို) ဒုဟနာ ဗာဓနာ ပန္နဒုဟာ၊- နိကာသစ်။]

အကိစ္စကာရီ။ ။ကိစ္စ၌ ရိပ္ပပစ္စည်းကို “အကတ္တဗ္ဗ”ဟု တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သည်၊ တိုင်း
 ပြည်၌ သူပုန်ဘေးတို့ဖြင့် မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေပါလျက် မိမိက အခွန်အတုတ်ကို ကောက်ခံ
 ဆောင်ယူမှုကို ပြုနေခြင်းသည် မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအမှုကို
 “တရားနှင့်လျော်သည်”ဟု မဆိုထိုက်ရကား “အဓမ္မကာရီ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ [ဓမ္မတော
 အပေတဿ အယုတ္တဿ ကရဏသီလော (အဓမ္မကာရီ)၊ ယော ဝါ အတ္တနော ဝိဇိတေ တတော
 တတော အနတ္တတော တာယနေန ခတ္တိယေန ကတ္တဗ္ဗဓမ္မော (မိမိနိုင်ငံ၌ ထိုထို စီးပွားမဲ့မှ
 စောင့်ရှောက်သော ခတ္တိယသည် ပြုထိုက်သော အကြင် မင်းကျင့်တရားရှိ၏) တဿ အကရဏ
 သီလော (ထိုမင်းကျင့်တရားကို ပြုလေ့မရှိ) တိ အတ္ထော၊- နိကာသစ်။]

ဒသုခိလံ။ ။သက္ကတ၌ “ဒသဓာတ်၊ ယုပစ္စည်းဖြင့် စ် အနုဗန်ချေ၍ ဒဿ-ကိုက်ဖြတ်
 ဖျက်ဆီးတတ်သော ခိုးသူ”ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ “ဒဿ”ဟု ဖြစ်၏၊ [ဒသဓာတ်လည်း ကြံကြ၏၊]
 ခိလဓာတ်သည် ကဋ္ဌိနတ္ထ (ခက်မာသည်၏အဖြစ်-ခက်မာခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ခိလတိတိ
 ခိလံ-ခက်မာသော သစ်ငုတ်(ခလုတ်)၊ ထိုသစ်ငုတ် ခလုတ်နှင့် တူသောကြောင့် ခိုးသူတို့သည်
 ခိလမည်၏၊ ဒံသန္တိတိ ဒဿဝေါ၊ ခိလံဝိယာတိ ခိလံ၊ ဒဿဝေါ ဧဝံ+ခိလံ ဒဿုခိလံ။

ဝဓေန။ ။ဟနဓာတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော ဝသေည် “ပါဏဝဓော” စသည်၌ သတ်ခြင်း
 အနက်ကို ဟော၏၊ “အတ္တာနံ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ (ညှဉ်းဆဲ၍) ရောဒတိ”၌ ပုတ်ခတ် ညှဉ်းဆဲ
 ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို ၂-နက်လုံးရသောကြောင့် “မာရဏေန-သတ်ခြင်း”ဟုလည်းကောင်း၊
 “ကောဋ္ဌနေန-တတောင် စသည်ဖြင့် ထောင်းထုခြင်း”ဟုလည်းကောင်း ၂-နက် ဖွင့်သည်။

သော်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓုနေနာတိ၊ အဗ္ဗုဗန္ဓုနာဒိနာ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း ထိပ်တုံး အစရှိသည်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနိယာတိ-ကား၊ ဟာနိယာ-ဥစ္စာဆုံးရှုံးကြောင်း ဖြစ်သော ဒဏ်တပ်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတံ-တစ်ရာကို၊ ဂဏှထ-ယူကြကုန်လော့၊ သဟဿံ-ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်လော့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝတ္တိတဒဏ္ဍေန-ဖြစ်စေအပ်သော ဒဏ်တပ်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဂရဟာယာတိ-ကား၊ ပဉ္စသိခ မုဏ္ဍကရဏံ-၅ ခုသော ဦးစွန်းရှိအောင် ခေါင်းတုံးမှုကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂေါမယသိပ္ပနံ-နွားချေးရေကို ဦးခေါင်း၌ သွန်းလောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂီဝါယ-လည်ပင်း၌၊ ကုဒဏ္ဍကဗန္ဓနံ-တောက်ကို

အဗ္ဗုဗန္ဓုနာဒိနာ။ ။အဒ-ဘက္ခဏေဓာတ်၊ သက္ကတ၌ အဒိဓာတ်-ကူပစ္စည်းဖြင့် အဗ္ဗုဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ အဗ္ဗု ဟု ရှိ၏၊ ကူပစ္စည်းကို ရသေ့ပြုထားသည်ဟု ကြံပါ၊ အဒတိ ဘက္ခတိ အနုဘဝတိ ဒုက္ခံ ဧတ္ထ ဧတေနဝါတိ အဗ္ဗု-ဒုက္ခကို ခံစားသောအားဖြင့် ခံစားရာ ခံစားကြောင်း၊ ဗန္ဓိယတေ အနေနာတိ ဗန္ဓနံ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း။

ဋီကာသစ်။ ။အဗ္ဗုနာမ ဒါရုက္ခေန္ဓေန ကတော ဗန္ဓုနောပကရဏဝိသေသော-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း အဆောက်အဦး အထူး(ထိပ်တုံး)၊ တေန+ဗန္ဓနံ အဗ္ဗုဗန္ဓနံ-ထိပ်တုံးဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ “တေန”ဟု ဆိုသော်လည်း သက္ကတ၌ ဣတ္ထိလိင် “အဗ္ဗု”ဟု ရှိသည်၊ [“အဗ္ဗု+သာ+ဗန္ဓနုပ အဗ္ဗုဗန္ဓနံ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း ထိပ်တုံး”ဟု ကမ္မဓာရည်းလည်း ဖြစ်သင့်၏၊ အာဒိဖြင့် ရုဇ္ဈဗန္ဓနံ (ကြီး အနှောင်အဖွဲ့) သင်္ခလိကဗန္ဓနံ (သံခြေကျဦး အနှောင်အဖွဲ့) ယရဗန္ဓနံ (အချုပ်ထောင် အနှောင်အဖွဲ့) စသည်ကို ယူပါ။

ဇာနိယာ။ ။ကိယာဒိ ဇာဓာတ်သည် ဆွေးမြေ့ ဆုံးရှုံးခြင်းအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဘူဝါဒိ ဟာဓာတ်လည်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဟာနိယာ”ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်သည်၊ တိပစ္စည်းကို နိပြု၊ ဋီကာသစ်၌ “ဟာကို ဇာပြု”ဟု ဆိုလေ၏၊ ဇာဓာတ်လည်းရှိသောကြောင့် ထိုဋီကာစကားကို စဉ်းစားပါ၊ ဇိနာတိ ဧတာယာတိ ဇာနိ၊ ဇောတိ ဧတာယာတိ ဟာနိ-ဆုံးရှုံးကြောင်းဖြစ်သော ဒဏ်တပ်မှု။

ဂရဟာယ။ ။ဂရဟတိ ဧတာယာတိ ဂရဟာ-ကဲ့ရဲ့ ရွတ်ချကြောင်းဖြစ်သော (ကဲ့ရဲ့စရာ ကောင်းသော) အမူအရာကို “ဂရဟာ”ဟု ယူပါ၊ ဦးစွန်းဖုတ် ၅-ခုမျှကို ချန်၍ ခေါင်းတုံးရိတ်ခြင်းဟူသော ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကရဏ၊ ဦးခေါင်း၌ နွားချေးရေကို လောင်းခြင်းဟူသော ဂေါမယသိပ္ပနံ၊ “တောက်”ဟု ခေါ်အပ်သော ဒုတ်အတိုကို လည်ပင်း၌ ဆွဲထားခြင်းဟူသော ကုဒဏ္ဍကဗန္ဓနုတို့ကို “ဂရဟာ”ဟု ခေါ်သည်၊ [၄-တောင်မပြည့်သော ဒုတ်အတိုကလေးကို “ကုဒဏ္ဍက”ဟု ခေါ်၏၊ ခုဒ္ဒကော+ဒဏ္ဍကော ကုဒဏ္ဍကော။] အာဒိဖြင့် သင်ခန်းဖြင့် ခေါင်းတုံးရိတ်ပြီးနောက် ပြာအထုပ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်း စသည်ကို ယူပါ။

ဋီကာသစ်။ ။ယထာ ဟိ ခေတ္တေ ခိလံ (လယ်၌ သစ်ငုတ်သည်) ကသနာဒိနံ သုခပ္ပဝတ္တိ (ထွန်ခြင်း စသည်တို့၏ ချမ်းသာစွာဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း) မူလသန္တာနေန သဿ ပရိဝုဒ္ဓိစ (ကောက်ပင်အမြစ်တို့၏ အဆက်အသွယ်အားဖြင့် ကောက်ပင်တို့၏ ကြီးပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း) ဝိဗန္ဓတိ၊ ဧဝံ ဒဿဝေါပိ (သူပုန်တို့သည်လည်း) ရဇေ ရာဇဏာယ သုခပ္ပဝတ္တိ

ဖွဲ့ချည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကုတိ ဇေမာဒီနိ-ဤသို့ အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္တာ၊ ဂရဟ ပါပနေန-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်သို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇနာယာ တိ-ကား၊ ရဌတော-တိုင်းပြည်မှ၊ နိဟရဇ္ဇေန-နှင့်ထုတ်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။

သမ္မဟနိဿာမိတိ-ကား၊ သမ္မာ-ကောင်းသော၊ ဝါ-သင့်သော၊ ဟေတုနာ-အကြောင်းဖြင့်၊ နယေန-နည်းလမ်းကျသော၊ ကာရဇ္ဇေန-အကြောင်းဖြင့်၊ ဥပါဟနိဿာနိ-ပယ်နုတ်အံ့၊ ဟတာဝသေသကာတိ-ကား၊ မတာဝသေသကာ-သေပြီးသူတို့မှ ကြွင်းကျန်သူတို့သည်၊ (“ဘဝိဿန္တိ” ဌှပ်) ဥဿဟေန္တိတိ-ကား၊

(တိုင်းပြည်ဝယ် မင်းအာဏာ၏ လွယ်ကူစွာဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း) မူလဝိရုဋိယာ ဇနပဒ ပရိဝုဒ္ဓိစ (အခြေခံ၏ စည်ပင်ခြင်းငှာ ဇနပုဒ်၏ တိုးပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း) ဝိဗန္ဓတိတိ၊ ယခုခေတ် သူပုန်များလည်း အုပ်ချုပ်သော မင်း၏အာဏာကို လွယ်ကူစွာ မပြန်နဲ့အောင် လည်းကောင်း၊ တိုင်းပြည်၌ စီးပွားရေး ညံ့ဖျင်းသောအောင်လည်းကောင်း ပြုကြသည်။

သမ္မဟနိဿာမိ။ ။သံ+ဥ+ဟနဓာတ်၊ သံဥပသာရသည် “သမ္မာ”အနက်ဟောတည်း၊ ထို “သမ္မာ”အရ “အကောင်း”ဟူသည် “ကောင်းသောအကြောင်းတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဟေတုနာ”ဟု အဘိဓမ္မေယျဖွင့်သည်၊ [ဋီကာသစ်၌ သမ္မာနှင့် ဟေတုနာကို “ပရိယာယဝစန”ဟု ဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။] ထို သမ္မာ+ဟေတုနာကို “နယေန+ကာရဇ္ဇေန”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “နည်းလမ်းကျသောအကြောင်း”ဟူသည် မေ့သတ်ဥပဒေသနှင့် ညီသောအကြောင်းတည်း၊ သတ်ဖို့ရန် သင့်သော ဥပဒေ၊ ထောင်းထုဖို့ရန်သင့်သော ဥပဒေ၊ ချုပ်နှောင်ဖို့ရန်သင့်သော ဥပဒေရှိ၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဥပဒေနည်းလမ်းအတိုင်း ပယ်နုတ်ခြင်းကို “သမ္မာ+ဥပါဟန”ဟု ဆိုသည်။

ဥပါဟနိဿာမိ။ ။ဥ ဥပသာရသည် သက္ကတ၌ “ဥတ်”ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ (တ)ဗျည်းပျောက် သောကြောင့် နောက်၌ ဒွေဘော်လာဖို့ရန် အက္ခရာရှိလျှင် ဒွေဘော်လာစေ၏၊ ဥဒ္ဓမ္မံ၊ ည္ဈါတော၊ ဥဿာဟော စသည်တည်း၊ နောက်၌ ဒွေဘော်လာဖို့ရန် အက္ခရာမရှိလျှင် ဒီဃပြုရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥ”ဟု ဒီဃပြုရသည်။ [နောက်၌ သရရှိလျှင်ကား “ဥဒယော”စသည်ဖြင့် ဒအက္ခရာ လာရ၏၊ ဘာကြောင့်နည်း- ဥတ်မှ၊ (တ်)ဗျည်းသည် သန္တိစပ်သောအခါ (ဒ်)ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။] ဥပါဟနိဿာမိတိ ဥဒ္ဓရိဿာမိ အပနေဿာမိ-ပယ်ရှားအံ့- ဋီကာ။

ဟတာဝသေသကာ။ ။ရှေ့၌ ဝနေ၌ “မာရဇ္ဇေန”ဟု ဖွင့်ခဲ့၏၊ ထို “မာရဇ္ဇာ”အရ “ဟတ-သတ်အပ်ပြီးသူ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏၊ “သတ်အပ်ပြီးသူ”ဖြစ်လျှင် “မတ-သေပြီးသူ”ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “မတာဝသေသ”ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဟု မှတ်ပါ၊ ဟတေဟိ-သတ်အပ်ပြီးသူတို့မှ+အဝသေသကာ၊ ဟတာဝသေသကာ-တို့၊ မတေဟိ-သေပြီးသူတို့မှ+အဝသေသကာ မတာဝသေသကာ။

ဥဿဟေန္တိတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယေ ဘောတော ရဉော ဇနပဒေ ဥဿဟေန္တိ ကသိ ဂေါရက္ခေ”ဟု အာဓာရ ၂-ချက် တွေ့ရ၏၊ ထိုတွင် ဇနပဒေသည် သာမည အာဓာရ၊ ကသိ ဂေါရက္ခေကား ဝိသေသာဓာရတည်း၊ ထို ၂-ပုဒ်လုံးပင် “ဥဿဟေန္တိ”၌ စပ်ရ၏၊ ဥပဗ္ဗ+သဟ

ဥဿာဟံ-အားထုတ်မှုကို ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏။ အနုပ္ပဒေတူတိ-ကား၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော မျိုးစေ့၊ ထမင်းသည်။ အပ္ပဟောန္တေ-မလောက်လသော်၊ ပုန-တစ်ဖန် (နောက်ထပ်)။ အညမ္ဗိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဗီဇ္ဇေ-မျိုးစေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘတ္တဉ္စ-ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကသိ ဥပကရဏဘဏ္ဍာ-လယ်လုပ်ခြင်း၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံကို၊ ဒေတု-ပေးပါလော၊ က္ကတိ အတ္ထော-နက်။

ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတူတိ-ကား၊ သက္ကိ-သက်သေကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏေ-စာလွှာ၌၊ အနာရောပေတွာ-မတင်မူ၍လည်းကောင်း၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန-အရင်းကို ဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ပြန်၍မတောင်းတော့ဘဲ)၊ ဘဏ္ဍမူလ-ဘဏ္ဍာ၏ အရင်းအနှီးကို၊ ဝါ-အရင်းအနှီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒေတု-ပေးပါလော။

ဓာတ်၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် “ဥဿာဟော-အားထုတ်ခြင်း”ဟု ရှေးဦးစွာ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်စေပြီးမှ ကရောတိ အနက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ၊ ၁၅-သုတ်ဖြင့် “ဥဿာဟံ”ဟူသော ဒုတိယန္တနောင် ကူပစ္စည်းသက်၊ ဧပြုလျှင် “ဥဿာဟေန္တိ”ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥဿာဟံ ကရောန္တိ”ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် နာမဓာတ်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်းဟု မှတ်ပါ။ “ဥဿဟိသု”ဟု ရှိရာ၌လည်း “ဥဿာဟယိသု”ဟု (ဧကို အာယပြုလျက်)ရှိသင့်သည်။ [“ဥဿာဟကိုပြုခြင်း”ဟူသည် ရှေးကပင် ထိုကသိဂေါရက္ခ၌ အလေ့အလာရပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဗီဇဘတ္တကို ပေးရာအခါဝယ် ထိုကသိဂေါရက္ခ အမှု၌ ဥဿာဟကို ပြုကြခြင်းဖြစ်သည်။] စာအုပ်တို့၌ “ဥဿဟန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏။ ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် ဥဿဟန္တိအတွက် ကံပုဒ်ရှိရလိမ့်မည်။ ပါဠိတော်၌ ကံပုဒ်မရှိပါ။

အနုပ္ပဒေတူ။ ။အနုကို “ပုန”ဟု ဖွင့်၏။ ဋီကာ၌ “အနုအနု-ထပ်၍ထပ်၍”ဟု ဖွင့်၏။ “နောက်ထပ်ပေးပါ”ဟု ဆိုသဖြင့် “ပဌမပေးအပ်ပြီးသော ဗီဇဘတ္တ၏ မလောက်လျှင်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် “ဒိန္နေ အပ္ပဟောန္တေ”ဟု ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ “အညမ္ဗိ၊ ပေ၊ သဗ္ဗ”ကား ပဒေတု၌ ပအတွက် အဖွင့်တည်း၊ ဗီဇ၊ ဘတ္တ၊ ကသိဥပကရဏအားလုံးကို “ပ-အပြားအားဖြင့်”ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ ဗီဇနှင့် ဘတ္တ ၂-မျိုးသာ လာသော်လည်း ကသိဂေါရက္ခ ၂-မျိုးတွင် ကသိနှင့်စပ်သော အရင်းအနှီးကိုလည်း ပေးသင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ကသိဥပကရဏဘဏ္ဍာ” ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဗီဇဘတ္တကိုသာ ဆိုခြင်းကို နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ။ [ကသိဥပကရဏဘဏ္ဍာ (လယ်လုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘဏ္ဍာဟူသည်) ဖာလ (ထယ်သွား)၊ ပါဇန (နှင်တံ)၊ ယုဂနင်္ဂလာဒိ၊ ကုမိနာ ပါဠိယံ ဗီဇဘတ္တမေဝ နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒေသေတိ- ဋီကာသစ်။]

သက္ကိ၊ ပေ၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန။ ။အရင်းအနှီး ထုတ်ပေးရာ၌ ပြန်၍ ယူလိုသူတို့မှာ သက်သေလည်း ထားရ၏။ စာချုပ်လည်း ချုပ်ရ၏။ ဤနေရာ၌ကား ပြန်၍တောင်းယူမည် မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအမှုကို မပြုရတော့၊ ထို့ကြောင့် “သက္ကိ၊ ပေ၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။

ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဏ္ဍာမူလဿ-အရင်းအနှီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာ၏၊ ပါဘတန္တိနာမံ-ပါဘတံဟူသော အမည်သည်၊ (ဟောတိ-၏) ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝီ၊ ပေ၊ အဏုံ အဂ္ဂိဝံ သန္တမန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ဂါထာနက်။ ။မေဓာဝီ-မီးမွှေးမှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော ပညာရှိသည်၊ အဏုံ-အနည်းငယ်သော၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ သန္တမံ သန္တမန္တော-ကောင်းစွာမှုတ်လျက်၊ (မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ-မီးအစုကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ ဣဝ-ထကြွစေသကဲ့သို့၊ ဝါ-ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊) ဝိစက္ခဏော-ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော၊ မေဓာဝီ-ပညာရှိသည်၊ အပ္ပကေနပိ-အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော၊ ပါဘတေန-အရင်းအနှီးဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဥစ္စာခြံရံ၊ အတန်တန်ဖြင့်၊ ဖန်ဖန်တိုးစေ၊ တည်တံ့စေ၏။

ဘတ္တဝေတနန္တိ-ကား၊ ဒေဝသိကဘတ္တဥ္စေဝ-နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း ပေးအပ်သော နေ့စာ ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယဉ္စ-လတိုင်လတိုင်း ပေးအပ်သော လစာရိက္ခာ အစရှိသော ရိက္ခာကိုလည်းကောင်း၊ တဿ တဿ-ထိုထိုယောက်ျား

ပါဘတံ။ ။ပါဘထသဒ္ဓါသည် လက်ဆောင် (တံစိုး)အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ “မူလံတု ပါဘတံ ဘဝေ”ဟူသော (၄၇၁) အဘိဓာန်နှင့်အညီ အရင်းအနှီးဥစ္စာအနက်ကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ မူလအနက်ကို ယူစေလို၍ “ဘဏ္ဍာမူလံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပဌမမေဝ-အတိုးအပွားမရမီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်+အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်သော ဥစ္စာတည်း၊ ပါဘတံ-ရှေးဦးစွာ ဆောင်ယူအပ်သော အရင်းအနှီးဥစ္စာ။

ဂါထာ။ ။ဤသာဓကဂါထာသည် ဧကနိပါတ်၊ စူဠသေဌဇာတ်၌လာသော ဂါထာတည်း၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ “ပါဘတေနာတိ ဘဏ္ဍာမူလေန (အရင်းအနှီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်)၊ ဝိစက္ခဏောတိ ဝေါဟာရကုသလော (ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၌ ကျွမ်းကျင်သော)၊ သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနန္တိ မဟန္တံ ဓနဉ္စ ယသဉ္စ ဥပ္ပါဒေတွာ တတ္ထ (ထိုဥစ္စာ အခြံအရံ အကျော်အစော၌) အတ္တာနံ သဏ္ဌာပေတိ၊ ပေ၊ ယထာ ပဏ္ဍိတော ပုရိသော ပရိတ္တကံ အဂ္ဂိ အနုတ္တမေန ဂေါမယစုဏ္ဏာဒီနိ ပက္ခိပိတွာ မုခဝါတေန မေန္တော သမုဋ္ဌာပေတိ ဝဗ္ဗေတိ၊ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ကရောတိ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဤဝတ္ထုကို အကြောင်းပြု၍ “ကြွက်သေတစ်ခု၊ အရင်းပြု၊ လေးလတွင်းဝယ်၊ နှစ်သိန်းကြွယ်”ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

ဘတ္တဝေတနံ။ ။ဘတ္တံကို “ဒေဝသိကဘတ္တဥ္စေဝ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဝေတနံကို “မာသိကာဒိ ပရိဗ္ဗယဉ္စ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ [ဂတိအနက်ဟော ဘဇဇာတ် တနန်ပစ္စည်း၊ ဘဇေတိ ဝိပြု၊ ဤကို ဧဝုဒ္ဓိပြု၍ “ဝေတနံ”ဟု ထောမနိမိဆို၏၊ ဝိဇာတ်လည်း ကြကြ၏၊ ဘဇေတိ ဂစ္ဆတိ-အလုပ်သမား၏ လက်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေတနံ (နေ့ခ၊ လခတည်း၊)] လတိုင်းလတိုင်း တစ်လအတွက် လစာကို “မာသိက ပရိဗ္ဗယ” ဟု ခေါ်၏၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေကဲ့သို့

အား၊ ကုလကမ္မသူရဘာဝါနုရူပေန-အမျိုးအားလျော်စွာ၊ အလုပ်အားလျော်စွာ၊ ရဲရင့်သူ၏ အဖြစ်အားလျော်စွာဖြင့်၊ ဌာနန္တရဂါမိနိဂမာဒိဒါနေန-ရာထူးဌာနန္တရ၊ ရွာ၊ နိဂုမ်း အစရှိသည်ကို ပေးခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဒေတု-ပေးပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သကမ္မပသုတာတိ-ကား၊ ကသိဝါဏီဇ္ဇာဒီသု-လယ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ သကေသု-မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ကမ္မေသု-အလုပ် တို့၌၊ ဥယျုတ္တာ-အားထုတ်ကြကုန်သည်၊ ဗျာဝဇ္ဇာ-ကြောင့်ကြစိုက်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ “န ဝိဟေဌေဿန္တိ-မညဉ်းဆဲပါကုန်လတ်”၌စပ်၊) [ပသုတာ-၌ သုဓာတ် ၏ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ပြလို၍ “ဥယျုတ္တာဗျာဝဇ္ဇာ”ဟု ဖွင့်သည်၊] ရာသိကော တိ-ကား၊ ဓနညောနံ-ဥစ္စာစပါးတို့၏၊ ရာသိကော-အစုကိုပြုတတ်သည်၊ (“ဘဝိဿ တိ”၌စပ်၊) ခေမဋ္ဌိတာတိ-ကား၊ ခေမေန-ဘေးတို့၏ကုန်ရာ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဘာဝ ပဓာန၊ ဘာဝလောပ ကြံ၊) ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ အဘယာ-ဘေးမရှိကုန်သည်၊

“မာသေ မာသေ”ဟူသော ဝိစ္စာအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်၊ ဋီကာသစ်၌ “မာသေ မာသေ+ ဒါတဗ္ဗံ မာသိကံ”ဟု ပြု၏။ “အာဒိသဒ္ဓေန အနုပေါသထိကာဒီနိ (ဥပုသ်နေ့တိုင်း ပေးအပ်သော ရိက္ခာ အစရှိသည်တို့ကို) သင်္ဂဏှာတိ”ဟု ဆို၏။

ကုလ ပေ၊ နုရူပေန။ ။ဒွန်၏နောက်၌ရှိသော အနုရူပပုဒ်ကို ရှေ့ပုဒ်တိုင်း၌ ယှဉ်စေ၍ “ကုလာနုရူပေန-ဇာဏုသောဏီအမျိုး စသော ထင်ရှားသော အမျိုးအားလျော်သဖြင့်၊ ကမ္မာနု ရူပေန-အလုပ်အားလျော်သဖြင့်၊ သူရဘာဝါနုရူပေန-(စစ်တိုက်မှု စသည်ဝယ်) ရဲရင့်သူ၏အဖြစ် အားလျော်သဖြင့်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [“ကုလာနုရူပေန”နေရာဝယ် “ကုသလာနုရူပေန-ထိုထို ကိစ္စ၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်အားလျော်သဖြင့်”ဟုလည်း ဋီကာသစ်၌ မူကွဲရှိ၏။] ထိုသို့ လျော်အောင်ပေးရာ၌ အချို့အား သေနာပတိ စသော ရာထူးပေးခြင်း၊ အချို့အား ရွာစားဆု စသည်ကို ပေးခြင်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ ကုလ စသည်အားလျော်စွာ ရာထူး စသည်ကို ပေးရသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဘတ္တဝေတနံ”ကို နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောစကားဟု မှတ်ပါ။ [ဣမိနာ ဘတ္တဝေတနံ နိဒ္ဒိဌမတ္တန္တိ ဒေသေတိ- ဋီကာသစ်။]

ရာသိကော။ ။မိမိအလုပ်၌ အားထုတ်ကြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သူပုန်စသော ဘေးမရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရှင်မင်း၏အတွက် ဓနညောတို့၏ အစုအဝေးကို ပြုသူ တွေများစွာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ [“သကကမ္မပသုတတ္တာ အနုမဒ္ဒဝတ္ထာစ ဓနညောနံ ရာသိကော] ရာသိကောကို “ရာသိကာရဘူတော-အစုကို ပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သည်”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ ၏။ ထို့ကြောင့် “ရာသိ+ကရောတိတိ ရာသိကော (“ဇနပဒေါ”)ဟု ကြံပါ။ “ရာသိကော-အစု သည်”ဟု ဆရာတို့ နိဿယ၌ပေး၏။

ခေမဋ္ဌိတာ။ ။“ခေမေန+ဌိတာ ခေမဋ္ဌိတာ”ဟု ပြုစေလို၍ “ခေမေန ဌိတာ”ဟု ဖွင့် သည်၊ ဇနပုဒ်တို့သည် ဘေးကင်းရာ၏အဖြစ်ဖြင့်+တည်ကြ၏။ “ဘေးရန်မရှိကြ”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ခေမဋ္ဌိတာကို “အဘယာ”ဟု အဖြောင့်ဖွင့်သည်။ [ခေမေန ဌိတာတိ အနုပဒ္ဒဝေန (ဘေးဥပါဒ်

အကဏ္ဍကာတိ-ကား၊ စောရကဏ္ဍကရဟိတာ-ခါးပြ သူပုန်ဟူသော ဆူးငြောင့် ခလုပုံမှ ကင်းကုန်သည်။ မုဒါမောဒမာနာတိ-ကား၊ မောဒါ-တစ်ချို့လူတို့က ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။ မောဒမာနာ-အခြားသူတို့က ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။ [အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်-ဟူလို၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ အယမေဝ-မောဒါ မောဒမာနာ ဟူသော ဤပါဌ်သည်ပင်၊ ပါဌော-ပါဌ်တော်ပါဌ်ရင်းတည်း၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ ပမုဒိတစိတ္တာ-ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ဝိဟရိဿန္တိ-၌စပ်၊) ဣတိ (အယံ)-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်ော-ပုရောဟိတ်၏ အလိုတည်း။

အပါရုတယရာတိ-ကား၊ စောရာနံ-သူပုန်တို့၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့ကို၊ အသံဝရိတွာ-မပိတ်မူ၍၊ ဝိဝဋ္ဌဒွါရာ-ဖွင့်အပ်သော တံခါးရှိကြ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍၊ ဝိဟရိဿန္တိ-၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတဒဝေါစာတိ-ကား၊ ဇနပဒဿ-ဇနပုဒ်၏၊ သဗ္ဗကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဣဒ္ဓမိတ ဘာဝံ-ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်၊ စည်ပင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ ဧတံ-ဤစကား ကို၊ (ဣစ္ဆာမဟံ ဗြဟ္မဏ မဟာယည ယဇိတုံ-စသော စကားကို၊) အဝေါစ-ပြော ဆိုပြီ။

မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္ထာ (ဖြစ်ကြကုန်သည်)၊ တေနာဟ အဘယာတိ၊ ကုတောစိပိ ဘယရဟိတာတိ အတ္ထော (မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်မှလည်း ဘေးမရှိကြ- ဟူလို) ဋီကာသစ်။

မုဒါ မောဒမာနာ။ ။လူတစ်ချို့က ဝမ်းမြောက်သည်ကို “မုဒါ”ဟု ဆို၍၊ ထိုသူတို့ကဲ့သို့ အခြားသူတို့ကလည်း ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကြသည်ကို “မောဒမာနာ”ဟု ဆိုသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ- “အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကြသည်”ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “အညမည ပမုဒိတစိတ္တာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။ [မောဒန္တိတိ မုဒါ (မောဒါ)၊ မုဒါ၌ အပစ္စည်း၊ မောဒါ၌ ဏပစ္စည်းဟု ကြံပါ။]

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌ “မောဒါယ မောဒမာနာ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြင့် ဝမ်းမြောက် ကြကုန်သည်”ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ မုဒဓာတ်၏ ရောနှောခြင်း သံသန္ဓနအနက်ကို တားမြစ် လို၍ “မောဒါဟု ဝိသေသနပြုသည်”ဟု ဆိုလို၏။ အကြံလွန်ဟန်တူသည်။ ထို့ပြင်- အသယောဂန္ဓဓာတ်ဖြစ်သော်လည်း ဝုဒ္ဓိအပြုမှာ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအတိုင်းသာဖြစ်သော ကြောင့် “မုဒါ၊ မောဒါ”ဟု ပါဌ် ၂-မျိုးပြုသည်-ဟု ဆို၏။ မိမိကား “အပစ္စည်းနှင့် ဏပစ္စည်း ကွဲသောကြောင့် ပါဌ် ၂-မျိုးရှိရသည်”ဟု ထင်သည်။

အပါရုတယရာ။ ။ပ+အာ+ဝရဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ဝရကို သုတ်ကြီးဖြင့် ရပြု၊ ပါဝရိယန္တေ တိ ပါရုတာနိ-ပိတ်အပ်သော အိမ်တို့၊ န+ပါရုတာနိ အပါရုတာနိ၊ အပါရုတာနိ+ယရာနိ ယေသံ (ဇနပဒါနံ)တိ အပါရုတယရာ၊ [“ဇနပဒါ အပါရုတယရာ”ဟု ပါဌ်တော်၌ရှိသည်၊] “ဝိဝဋ္ဌဒွါရာ” ကား အဓိပ္ပါယ်ထွ။

ခတ္တိယာမန္တနစသော

စတုပရိက္ခာရ အပ္ပင်

၃၃၉။ တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာတိ (ဧတ္ထ-၌၊ ဂူဠတ္ထံ-ကို) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ဒဿေမိ)၊ (တစ်နည်း) ကိရ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒါတု-ငှာ၊ အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ ဥဿယဇာတော-ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အလှူကြီး ပေးဖို့ရန် အလွန် အားထုတ်ပါသော်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ အာနုယန္တေ-အစဉ် လိုက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာဒယော-ခတ္တိယ အစရှိသူတို့ကို၊ အနာမန္တေတွာ-မသိစေမူ၍၊ (အသိမပေးဘဲ)၊ သစေ ဒဿတိ-အကယ်၍ ပေးလှူအံ့၊ (ဧဝံသတိ) အဿ-ထိုမင်း၏ အလှူ၌၊ တေ-ထိုခတ္တိယ အစရှိသူတို့သည်၊ အတ္တမနာ-မိမိစိတ်ရှိကုန် သည်၊ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်၊ န ဘဝိဿန္တိ-မဖြစ်ကုန်လတ်၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလသော်၊ ဒါနေ-အလှူ၌၊ တေ-ထိုခတ္တိယ အစရှိ သူတို့သည်၊ အတ္တမနာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ တသွာ-ထိုသို့ အကြံ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေန ဟိ ဘဝန္တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-သံတော်ဦးတင်ပြီ။

တတ္ထ-ထို တေန ဟိ ဘဝံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ နေဂမာတိ-ကား၊ နိဂမ ဝါသိနော-နိဂမ၌ နေကုန်သော၊ ဇနပဒါတိ-ကား၊ ဇနပဒဝါသိနော-ဇနပုဒ်၌ နေကုန်သော၊ (ယေ ခတ္တိယာ-စသည်၌စပ်) အာမန္တယတန္တိ-ကား၊ အာမန္တေတု-သိစေပါလော၊ ဇနာပေတု-သိစေပါလော၊ (အသိပေးပါလော)၊ ယံ မမ အဿာတိ-ကား၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ ယံ အနုဇာနနံ-ယင်း ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဒီဃရတ္တံ-

အာနုယန္တာ။ ။တသ္မိ တသ္မိ ကိစ္စေ အနုယန္တိ အနုဝတ္တန္တိ (အစဉ်လိုက်ကြကုန်၏) ဣတိ အနုယန္တာ၊ အနုယန္တာဇေ (သွတ္တ၌ ဣပစ္စည်းသက်၍) အာနုယန္တာ၊ ဥပမာ- အနုဘာဝေါပုဒ်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ အာနုဘာဝေါ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့ ဋီကာဆရာတို့ လက်ထက်၌ “အာနုယန္တာ”ဟု ဝုဒ္ဓိရှိသော်လည်း တစ်ချို့ ရှေးရိုက် စာအုပ်များ၌ ဝုဒ္ဓိမပါဘဲ “အနုယန္တာ”ဟုသာ ရှိသည်။ “အာနုယုတ္တာ”ဟု ပါဠိတစ်မျိုးရှိသေး၏၊ “တသ္မိ တသ္မိ ကိစ္စေ အနုယုန္တိ-အားထုတ်ကြကုန်၏၊ ဣတိ အနုယုတ္တာ၊ အနုယုတ္တာ ယေဝ အာနုယုတ္တာ”ဟု ပြုပါ။

အာမန္တယတံ။ ။အာပုဗ္ဗ မန္တဓာတ်သည် အချို့နေရာ၌ ခေါ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အချို့နေရာ၌ သိစေခြင်း (အသိပေးခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ သိစေခြင်းအနက် ဟောတည်းဟုလည်းကောင်း၊ တံသည် အာချာတ် ပဉ္စမိ တံဝိဘတ်တည်းဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “အာမန္တေတု ဇနာပေတု”ဟု ဖွင့်သည်။

ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှာ၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏။ အမစ္စာတိ-ကား၊ ပိယသဟာယကာ-ချစ်အပ်သော သဟာယ် ချင်းတို့သည်၊ (သန္တိ-၌စပ်)၊ ပါရိသဇ္ဇာတိ-ကား၊ သေသာ-ခတ္တိယ အမစ္စတို့မှ ကြွင်း ကုန်သော၊ အာဏတ္တိကာရကာ-စေခိုင်းခြင်းကို ပြုလုပ်တတ်သူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ ၌စပ်)၊ ယဇေတံ ဘဝံ ရာဇာတိ-ကား၊ ဘဝံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ ယဇေတု-ပူဇော်ပါ လော၊ ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထိုခတ္တိယ အစရှိသူတို့သည်၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဣဿရော-အစိုးရသူတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပသယု-လွှမ်းမိုး ၍၊ [အသိမပေးလျှင် လွှမ်းမိုးရာရောက်သည်] ဒါနံ-ကို၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ အမေု-ငါတို့ကို၊ အာမန္တေသိ-သိစေပြီ၊ (အသိမပေးပြီ၊) အဟော-အံ့ဩဖွယ်ပါတကား၊ အနေန-ဤမင်းသည်၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အတ္တမနာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဤသို့ ယဇေတံ ဘဝံ ရာဇာဟူ၍)၊ အာဟံသု-သံတော်ဦးတင်ကြ ကုန်ပြီ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ (ယညဋ္ဌာနံ၌စပ်)၊ အနာမန္တိတေ- မသိစေအပ်သော်၊ (အသိမပေးအပ်သော်)၊ ယညဋ္ဌာနံ-ယဇ်ပူဇော်ရာ အရပ်ကို၊ ဒဿနာယပိ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာသော်မှလည်း၊ န အာဂစ္ဆေယျ-မလာကုန်ရာ။

ယညကာလော မဟာရာဇာတိ-ဟူသော စကားကို၊ (ဝဒန္တိ ၌စပ်)၊ ဟိ (ယသွာ)- ကြောင့်၊ ဒေယျမေဓသ္မိ-ပေးလှူထိုက်သောသဘောရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ အသတိ-မရှိသော်လည်းကောင်း၊ မဟလ္လကကာလေစ-ကြီးရင့်သူ၏အခါ၌သော် လည်းကောင်း၊ (ကြီးရင့်ရာအခါ၌သော်လည်းကောင်း၊) ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊

အမစ္စာ။ ။သက္ကတ၌ အမာဗျသည် ပါဠိ၌ “အမစ္စ”ဟု ဖြစ်၏။ “အမာ-မင်းနှင့်အတူ+ ဝသတိ-နေတတ်၏။ ဣတိ အမာဗျော”ဟု ထောမနိဓိ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ဝသတိအနက်၌ တျ ပစ္စည်း၊ တျကို စပြု၊ ဒွေဘော်လာလျှင် “အမစ္စ”ဟု ဖြစ်၏။ “မင်းနှင့် အတူနေ”ဟူသည် ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်ကြသူများတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပိယသဟာယကာ”ဟု ဖွင့်သည်။ တသ္မိ တသ္မိ ကိစ္စေ သဟ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဟာယကာ။

ပါရိသဇ္ဇာ။ ။ပရိသာနောင် ဘဝအနက်၌ ဣသက်၍ (ဒိ)လာလျှင် “ပရိသဇ္ဇာ”ဟု ဖြစ်၏။ ဇျကို ဇပြု၊ ဒွေဘော်လာ၍ “ပါရိသဇ္ဇာ”ဖြစ်သည်ဟု ကြံကြ၏။ ပရိသတိ-ပရိသတ်၌+ ဘဝါ-ဖြစ်သူတို့တည်း၊ ပါရိသဇ္ဇာ-တို့၊ ပြုအပ်ခဲ့သော ခတ္တိယ အမစ္စတို့မှ တစ်ပါးသော စေခိုင်း သမျှကိုပြုရသော အခြားလူများကို “ပါရိသဇ္ဇာ”ဟု ဆိုသည်။ [သက္ကတ၌ “ပရိတော-ပတ်ဝန်းကျင် ၌+သီဒတိ ဂစ္ဆတိ-သွားတတ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပရိသဒေါ”ဟု ပြု၍ နောက်လိုက် ငယ်သားဟူသော အနက်ကို ပြ၏။ “ပရိသဒေ+ဘဝါ”ဟု ပြုလျှင် “ပါရိသဇ္ဇာ”ဟု ဖြစ်၍ နောက်လိုက်ငယ်သား၌ ပါဝင်သော စေခိုင်းမှုကိုပြုရသော အာဏတ္တိကာရကများကို ရသော ကြောင့် သာ၍ ရှင်းသည်။]

(ဤမျှလောက်ကြီးကျယ်သော) ဒါနံ-ကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ တုံ ပန-အရှင်မင်းမြတ်သည်ကား၊ မဟာဓနောစေဝ-များစွာသော ဥစ္စာရှိသည်လည်းကောင်း၊ တရုဏောစ-နုပျိုသည်လည်းကောင်း၊ (အသိ-ဖြစ်ပါ၏။) ဧတေန-ဤ အကြောင်း ၂-ပါးကြောင့်၊ တေ-အရှင်မင်းမြတ်၏၊ ယညကာလော-ယင်၏အခါပါ တည်း၊ (ယင်ပူဇော်ချိန်ပါတည်း။) ဣတိ-ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒေသန္တာ-ပြကြကုန်လျက်၊ ဝဒန္တိ-သံတော်ဦးတင်ကြကုန်၏၊ အနုမတိပက္ခာတိ-ကား၊ အနုမတိ ယာ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့်၊ ပက္ခာ-မိမိဘက်သားတို့သည်၊ အနုမတိဒါယကာ-ခွင့်ပြုခြင်း ကို ပေးကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ ထည့်၍ ဘဝန္တိ ဌှပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ-ကား၊ ပရိဝါရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ ဘဝန္တိ ပန-ဆက်၊ ရထော၊ ပေ၊ စက္ကဝိရိယောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အလင်္ကာရော-တန်ဆာကို၊ ပရိက္ခာရာတိ-ပရိက္ခာရဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ရထော-မဂ္ဂင်ရထား သည်၊ သေတပရိက္ခာရာ-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဟူသော ဖြူစင်သောတန်ဆာရှိ၏၊ ဈာနက္ခော-ဈာန်ဟူသော ဝင်ရိုးရှိ၏၊ စက္ကဝိရိယော-ဝီရိယတည်းဟူသော စက်ဘီး ရှိ၏။]

အနုမတိပက္ခာ။ ။အနုမတိသဒ္ဓါသည် အနုဇာနန (အနုညာ) အနက်ကို ဟော၏၊ ပက္ခာကို “သပက္ခာ”ဟု ဖွင့်၏၊ “ပက္ခ”အရ သူဘက်သား+ကိုယ့်ဘက်သား ၂-မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင် သော်လည်း ဤနေရာ၌ “ကိုယ့်ဘက်သား”ကို ယူပါ-ဟူလို၊ အနုမတိယာ-ယင်ပူဇော်ဖို့ရန် ခွင့်ပြု ခြင်းအားဖြင့်+ပက္ခာ-ကိုယ့်ဘက်သားတို့တည်း၊ အနုမတိပက္ခာ-တို့၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “ယင်ပူဇော် ဖို့ရန် အခွင့်ပေးကြသူများဖြစ်ကြသည်”ဟူလို။

ပရိက္ခာရာ။ ။ယည် ပရိကရောန္တိတိ ပရိက္ခာရာ၊ ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော ခတ္တိယ၊ အမစ္စ ပါရိသဇ္ဇ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေစယိက ၄-မျိုးတို့သည် ယင်ကို ထက်ဝန်း ကျင် ပြုပြင်တတ်ကြ (အားပေးတတ်ကြ)ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ပရိက္ခာရာကို “သမ္ဘာရာ-ယင်၏ အဆောက်အဦး”ဟု ဋီကာဖွင့်ကြ၏၊ ထိုသမ္ဘာရကိုပင် ယင်၏အခြံအရံကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား “ပရိဝါရာ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အဓိပ္ပါယ်ထွေ ဖွင့်သည်။

ရထော၊ ပေ၊ ဧတ္ထ။ ။ဤပါဠိကား မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အဝိဇ္ဇာဝဂ်၊ ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ ပရိက္ခာရသဒ္ဓါသည် အလင်္ကာရအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ထိုအနက်ကိုကား ဤ၌ မလိုအပ်ဟု ပြလို၍ ဤပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြသတတ်၊ “ရထောတိ ဗြဟ္မာယနသညိတော အဋ္ဌဂီကမဂ္ဂရထော၊ သေတပရိက္ခာရာတိ စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလာလင်္ကာ ရော၊ ဈာနက္ခောတိ ဝိပဿနာ သမ္ပယုတ္တာနံ ပဉ္စန္ဒံ ဈာနဂီနံ ဝသေန ဈာနမယအက္ခော၊ စက္ကဝိရိယောတိ ဝီရိယစက္ခော” စသည်ဖြင့် ဋီကာသစ်၌ ပြထားသည်၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်သာ ဖွင့်၍ ဋီကာဟောင်း၌ မဖွင့်သောကြောင့် ဤပါဠိသည် နောက်ဆရာတို့ အဓိပ္ပါယ်ပြောရာမှ အပိုဝင်လာသောပါဠိ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ဝိဇီတမင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော

အဋ္ဌပရိက္ခာရ အပွင့်

၃၄၀။ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိတိ-ကား၊ ဥဘတော သုဇာတတာဒီဟိ-ဥဘတော သုဇာတ၏အဖြစ် အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ-ကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ (သမန္နာဂတော ဌိစပ်) ယသသာတိ-ကား၊ အာဏာထပန သမတ္တတာယ-အာဏာ ကို ထားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အာနုဘော်ဖြင့်၊ (“သဟတိမညေ-လွမ်းမိုးသကဲ့သို့ဖြစ်၏”၌ စပ်။)

သဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ဒါနဿ-၏၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သဒ္ဓဟတိ-ယုံကြည်၏၊ ဒါယကောတိ-ကား၊ ဒါနသူရော-ပေးလှူခြင်း၌ ရဲရင့်၏၊ သဒ္ဓါမတ္တကေန-ယုံကြည်ခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ န တိဌတိ-မတန့်ရပ်၊ ပရိစ္စဇိတုမ္ပိ-စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာလည်း၊ သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒါနပတိတိ-ကား၊ ယံ ဒါနံ-အကြင် ပေးလှူထိုက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ တဿ-ထိုပေးလှူထိုက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု၏၊ ပတိ-အရှင်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဒေတိ၊ ဒါသော-ကျွန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ န (ဒေတိ)-ပေးလှူသည်မဟုတ်၊ သဟာယော-သဟာယ်ချင်း

ယသသာ။ ။ယသုဓာတ်သည် ပယတန-လွန်စွာ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အရာအားလျော်စွာ အခြံအရံကိုလည်းကောင်း၊ အကျော်အစောကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ကား ရန်သူတို့ကို လွှမ်းမိုးကြောင်းဖြစ်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “အာဏာထပန သမတ္တတာယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အာဏာထားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ”ဟူသည် တန်ခိုးအာနုဘော်တည်း။ [ယသသာတိ ပဉ္စဝိဓေန (တေဇ၊ ဥဿာဟ၊ မန္တာ၊ ပဘူ၊ သတ္တိအားဖြင့် ၅-မျိုးအပြားရှိသော) အာနုဘာဝေန၊ တေနာဟ- အာဏာထပန သမတ္တတာယာတိ- ဋီကာသစ်။]

သဒ္ဓေါ၊ ဒါနသူရော။ ။“သဒ္ဓါ ယဿ အတ္ထိတိ သဒ္ဓေါ”ဟု ပြု၊ ထိုသဒ္ဓါရှိသူ ဟူသည် “ဒါတာ ဒါနဖလံ ပစ္စနုဘောတိ-အလှူရှင်သည် အလှူ၏အကျိုးကို စံစားရ၏”ဟု ယုံကြည်သူ တည်း၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒါန၏အကျိုးကို သိ၏၊ သို့သော် စွန့်ကြရာ၌ကား ရဲရဲဝံ့မရှိ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဒါနသူရ ဟု မခေါ်ရ၊ ဒါန၏ အကျိုးကိုလည်း သိ၊ သိသည့်အလျောက် ရဲရဲဝံ့ စွန့်ကြ စွမ်းနိုင်သူကိုသာ ဒါနသူရ ဟု ခေါ်ရသည်။

တဿ ပတိ ဟုတွာ။ ။မိမိပေးလှူရမည့် ဒါနဝတ္ထုကို အာရုံပြုကာ လောဘဖြစ်၍ နေတတ်၏၊ ထိုလောဘကို ကောင်းစွာလွှမ်းမိုး၍ ပေးသူသည် ဒါနပတိတည်း၊ လောဘကို လွှမ်းမိုးနိုင်သော ဒါနစေတနာသည် အရှင်သခင် အစစ်တည်း၊ စေတနာ၏ ဒါနပတိ အမည်ကို အလှူရှင်၌ တင်စား၍ ကာရဏပစာရအားဖြင့် အလှူရှင်ကို “ဒါနပတိ”ဟု ဆိုသည်။ [ကာရဏောပစာရဝစနဉ္စေတံ၊ ပရတောပိ (နောက် ဒါသ၊ သဟာယတို့၌လည်း၊) ဧသေဝ နယော- ဋီကာသစ်။]

သည်။ (ဟုတွာ)၊ န (ဒေတိ)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနာ-မိမိသည်။ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ မဓုရံ-ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အာဟာရကို၊ ဘုဂ္ဂတိ-စား၏။ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့အား၊ အမဓုရံ-မချိုမြိန် မကောင်းမြတ်သော အာဟာရကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒါနသင်္ခါတဿ-ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒေယျဓမ္မဿ-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၏။ ဒါသော၊ ဟုတွာ ဒေတိ၊ [တဏှာ ဒါသဗျဿ ဥပဂတတ္တာ-တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်တည်း- ဋီကာ။]

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ-အကြင် အာဟာရကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘုဂ္ဂတိ-စား၏။ တဒေဝ-ထိုအာဟာရကိုပင်၊ ဒေတိ၊ သော-သည်။ (ဒါနသင်္ခါတဿ၊ ဒေယျဓမ္မဿ)၊ သဟာယော-သည်။ ဟုတွာ၊ ဒေတိ၊ [တဿ ပိယဘာဝါ နိသဇ္ဇနတော-ထိုအလှူဝတ္ထု၏ နှစ်သက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မစွန့်ခြင်းကြောင့် တည်း၊ “ဒါနဝတ္ထုက နှစ်သက်စရာ သဟာယနှင့် တူသောကြောင့်” ဟူလို။] ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အာဟာရဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတ၏။ ပရေသံ-တို့အား၊ မဓုရံ-ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်သော အာဟာရကို၊ ဒေတိ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဒါနသင်္ခါတဿ၊ ဒေယျဓမ္မဿ-၏) ပတိ-အရှင်သည်။ ဇေဋ္ဌကော-အကြီးအကဲသည်။ သာမိ-အစိုးရ သည်။ ဟုတွာ၊ ဒေတိ၊ [တတ္ထ (ထိုဒါန၌) တဏှာယ ဒါသဗျတော အတ္တာနံ ပရိမောစေတွာ အဘိဘုယျ ပဝတ္တနတော- ဋီကာသစ်။] အယံ-ဤမဟာဝိဇိတ မင်းသည်။ တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သူသည်။ [ပတိ၊ ဇေဋ္ဌက၊ သာမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ-၏။] ဣတိ အတ္ထော။

သမဏ၊ ပေ၊ ယာစကနံတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သမိတပါပါ-ငြိမ်းစေ အပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သမဏာ-သမဏတို့ မည်၏။ ဗာဟိတပါပါ-မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့မည်၏။ ဒုဂ္ဂတာ-ဆင်းရဲစွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့ ရောက်ကုန် သော၊ ဒလိဒ္ဓမနုဿာ-ဆင်းရဲသော လူတို့သည်။ ကပဏာတိ-ကပဏတို့ မည်၏။

သမဏ ပြာဟ္မဏ။ ။သမိတပါပါကို သမဏဟုလည်းကောင်း၊ ဗာဟိတပါပါကို ပြာဟ္မဏ ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းသည် ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းတည်း-ဟု ဋီကာတို့ဆိုကြသည်။ သို့သော် သာသနာပဖြစ်သော မဟာဝိဇိတမင်း၏ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရဟန္တာသမဏ ပြာဟ္မဏ များ မရနိုင်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်ကို ရိုးရာအတိုင်း ဖွင့်ခြင်းဟုသာ မှတ်ပါ။

ကပဏ။ ။သက္ကတ၌ ကရိပဏသည် ပါဠိ၌ “ကပဏ”ဟု ဖြစ်၏။ ကပဓာတ်သည် သနားခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏။ ကပိယတေ-သနားအပ်၏။ ဣတိ ကပဏော၊ (သနားစရာကောင်း သူ)၊ ထို့ကြောင့် “ဒုဂ္ဂတာ ဒလိဒ္ဓမနုဿာ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [ဒုဂ္ဂတာကို “ဒုက္ကရံ ဇီဝိတံ

ပထာဝိနော-ခရီးသွား ဧည့်သည်တို့သည်၊ အဒ္ဓိကာတိ-တို့မည်၏၊ ယေ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (“ထောမယမာနာ ဝိစရန္တိ” ဌာဝပံ) “ဣဌ-အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပေပြီ ကန္တံ-နှစ်သက်ဖွယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ (ဒိန္နံ) မနာပံ-စိတ်ဖြင့်ရောက်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ (မြတ်နိုးဖွယ်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို)၊ (ဒိန္နံ) ကာလေန-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊ (ဒိန္နံ) အနုဝဇ္ဇ-အပြစ်မရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပေပြီ၊ ဒဒံ-ပေးလှူစဉ်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿဒေယျ-ကြည်လင်စေရာပါ၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ ဗြဟ္မလောကံ-ဗြဟ္မာပြည်သို့၊ ဂစ္ဆတု-ရောက်ပါစေသတည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဒါနဿ-အလှူ၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ထောမယမာနာ-ချီးမွမ်းကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ (တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊) ဝနိဗ္ဗကာတိ-တို့မည်၏။

ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပသမတ္ထံ-တစ်လက်ဖက်မျှလောက်သော ကောက်စပါးကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ သရာဝမတ္ထံ-ရေသောက်ခွက် တစ်ခွက်မျှလောက်သော ယာဂုဏ်မင်း စသည်ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ [ဝနိဗ္ဗကာတိကဲ့သို့ ဂုဏ်ကို မချီးမွမ်းဘဲ ပြောဆို၍၊] ယာစမာနာ-တောင်းကြကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ၊ (တေ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊) ယာစကာတိ-တို့မည်၏၊ ဩပါနဘူတောတိ-ကား၊ ဥဒပါနဘူတော-

(ခဲယဉ်းစွာ အသက်မွေးခြင်းသို့)+ဥပဂတာ-ကပ်ရောက်သူတို့”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ဒလိဒ္ဓဓာတ်လည်း ဒုဂ္ဂတအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ဒလိဒ္ဓတီတိ ဒလိဒ္ဓေါ-ဤဆင်းရဲသူကိုပင် မြန်မာတို့က “အထီးကျန်သူ”ဟု ခေါ်ကြ၏။]

အဒ္ဓိကာ။ ။အဒ္ဓိနံ+ဂစ္ဆန္တိတိ အဒ္ဓိကာ-တစ်ယူဇနာဝက်ထက် မနည်းသော ခရီးရှည်သွားသူတို့ကို “အဒ္ဓိကာ”ဟု ခေါ်၏၊ ပထာဝိသဒ္ဓါ အဒ္ဓိက၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ပထေ-လမ်းခရီး၌+ဂစ္ဆန္တိတိ ပထာဝိနော၊ ဝိပစ္စည်း၊ ထ၌ ဒီယပြု။

ဝနိဗ္ဗကာ။ သတ္တတ၌ ဝနိယကသည် ပါဠိ၌ “ဝနိဗ္ဗက”ဟု ဖြစ်၏၊ ယကိုချေလျှင် “ဝနိက”ဟုလည်း ရှိ၏၊ “ဝဏ္ဏေတ္တာ-ဒါနကိုလည်းကောင်း၊ ဒါနရှင်ကိုလည်းကောင်း ချီးမွမ်း၍၊ ဝကတိ-တောင်းယူတတ်၏၊ ဣတိ ဝနိဗ္ဗကော”ဟု အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသူစိ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါပပဒ ဝက-အာဒါနေဓာတ်တည်း၊ ဝဏ္ဏကို ဝနိပြုဟုလည်း ဆိုသည်၊ မြန်မာသူတောင်းစားတို့၏ ချီးမွမ်း၍ တောင်းပုံမျိုးတည်း၊ ဤသို့ “ဝနိဗ္ဗက”အရ ချီးမွမ်း၍တောင်းသူကို ရသောကြောင့် “ယာစက”အရ၌ မချီးမွမ်းဘဲ တောင်းသူကို ယူရသည်။

ဩပါနဘူတော။ ။ဩဂါဟေတ္တာ-သက်ဆင်း၍+ဝိယတေ ဧတ္တာတိ ဩပါနံ-သက်ဆင်း၍ သောက်ရာ ရေကန်၊ မြစ် စသည်တို့၏ ရေဆိပ်၊ ဩပါနံဝိယ+ဘူတော ဩပါနဘူတော။ [ဩပါနံ ဝုစ္စတိ ဩဂါဟေတ္တာ ပါတဗ္ဗတော နဒီ တဠာကာဒိနံ သဗ္ဗသာဓာရဏံတိတ္ထံ၊ ဩပါနံဝိယ+ဘူတောတိ ဩပါနဘူတော-၊ ဋီကာ၊ ဥဒကံ+ပိဝန္တိ ဧတ္တာတိ ဥဒပါနံ၊ ဥဒကမှ ကကိုချေ၊ (တစ်နည်း) ဥဒကကို ဥဒပြု။]

ရေဆိပ်သဖွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ သဗ္ဗေသံ-ခပ်သိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ သာဓာရဏ ပရိဘောဂေါ-ဆက်ဆံသော သုံးဆောင်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)-ဖြစ်၍၊ စတုမဟာပထေ-လမ်း ၄-ခုတို့၏ဆုံရာ လမ်းမကြီး၌၊ ခတပေါက္ခရဏီဝိယ-တူးအပ်သော ရေကန်သည်ကဲ့သို့၊ ဟုတွာ၊ (“ပညာနိ-တို့ကို၊ ကရောတိ-၏”၌စပ်) ကူတိ အတ္ထော-နက်။

သုတဇာတဿာတိ ဧတ္ထ-သုတဇာတဿ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (သုတမေဝ-ကြားနာအပ်ပြီးသော အတတ်ပညာသည်ပင်၊ သုတဇာတံ-သုတဇာတမည်၏၊ [ဇာတသဒ္ဓါအတွက် အနက်အထူးမရှိ-ဟု ပြသည်၊] အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္န အတ္ထေ စိန္တေတုံတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗော) အတိတေ-လွန်လေပြီးသော ဘဝ၌၊ ပုညဿ-ကောင်းမှု၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္ထာယေဝ-ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ (ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်သာလျှင်)၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ဤပြည့်စုံခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကူတိ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တေန္တော-ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတိတံ-လွန်လေပြီးသော၊ အတ္ထံ-အကြောင်းအရာကို၊ စိန္တေတုံ-ကြံစည်ခြင်းငှာ၊ ပဋိပလောနာမ-စွမ်းနိုင်သူမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ကုဒါနိ-၌၊ ပုည-ကောင်းမှုကို၊ ကတွာဝ-ပြု၍သာလျှင်၊ ဝါ-ပြုမှသာလျှင်၊ အနာဂတေ-အနာဂတ်ဘဝ၌၊ သမ္ပတ္တိ-ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ပါပဏိတုံ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ ကူတိ စိန္တေန္တော၊ အနာဂတံ-သော၊ အတ္ထံ စိန္တေတုံ၊ ပဋိပလောနာမ ဟောတိ၊ ကူဒံ ပုညကမ္မံနာမ-ဤကောင်းမှုကံမည်သည်၊ သပ္ပရိသာနံ-သူတော်ကောင်းတို့၏၊ အာစိန္တံ-အလေ့အကျင့်တည်း၊ မယုဇ္ဇ-ငါ၏လည်း၊ (ငါ့မှာလည်း)၊ ဘောဂါဝိ-စည်းစိမ်တို့သည်လည်း၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-ထင်ရှားရှိကုန်၏၊ ဒါယကစိတ္တဗွိ-ပေးလှူတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ်သည်လည်း၊ ဝါ-ပေးလှူကြောင်း စိတ်သည်လည်း၊ အတ္ထိ-၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဟံ-သည်၊ ပညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ကူတိ စိန္တေန္တော၊ ပစ္စုပ္ပန္နံ-သော၊ အတ္ထံ စိန္တေတုံ ပဋိပလောနာမ ဟောတိ၊ ကူတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗော-၏။

အတိတေ။ ။ပါဠိတော်၌ “ပဋိပလော အတိတာ ၊ပေ၊ စိန္တေတုံ”အရ “အတိတာ နာဂတပစ္စုပ္ပန္နဖြစ်သော အတ္ထတို့ကို ကြံစည် စဉ်းစားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း”ဟူသည် အတိတ် အနာဂတ် အတ္ထအတွက် အနုမာန (မှန်းဆတတ်သော)ဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန် အတ္ထအတွက် ကူတိ ကတ္ထဗ္ဗတာ- (ဤသို့ ပြုထိုက်၏ဟု စဉ်းစားဉာဏ်)ဖြင့်လည်းကောင်း ကြံစည်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်းတည်း၊ ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ တိုက်ရိုက် သိမြင်သောအားဖြင့် စွမ်းနိုင်ခြင်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “အတိတေ ပုညဿ ကတတ္ထာ”စသည်ကို မိန့်သည်။

ဆက်ဦးအံ့- ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပေါများသော စည်းစိမ်ကို တိုက်ရိုက်မြင်ရလျှင် ရှေးဘဝ၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့ပြီးဟု မှန်းဆ၍ သိသောဉာဏ်သည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို အစဉ်လျှောက်၍

ဣတိ ဣမာနီတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ယထာဝုတ္တာနိ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီး ကုန်သော၊ ဧတာနိ-ဤအင်္ဂါတို့သည်၊ (ဘဝန္တိ ဝပ်) [ဣတိကို ဧဝံဟုလည်းကောင်း၊ ဧဝံကို “ယထာဝုတ္တာနိ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၍ ဣမာနိကို “ဧတာနိ”ဟု ဖွင့်သည်] ကိရ-ချဲ့၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဧတေဟိ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတဿ-ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနံ-အလှူသို့၊ ဝါ-ပေးလှူရာအရပ်သို့၊ သဗ္ဗဒိသာဟိ-အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့မှ၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ ဥပသင်္ကမတိ-ချဉ်းကပ်၏၊ ပန-ဗျတ်ရိတ်ကား(အဋ္ဌဟိ၊ဧတေဟိ အင်္ဂေဟိ) အသမန္နာဂတဿ-မပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနံ-သို့(ဥပသင်္ကမတဗ္ဗံ န မညတိ-၌ဝပ်) အယံ ဒုဇ္ဇာတော-ဤမကောင်းသော ဇာတ်ရှိသူသည်၊ ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှလောက်သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ဒဿတိ-ပေးလှူနိုင်လတုံနည်း၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဝိပုဋိသာရိ-နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဥပစ္ဆိန္နိဿတိ-ဖြတ်လတုံ၊ ဣတိ ဧဝမာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေတွာ-ကြံစည်၍၊ ကောစိ-အချို့သည်၊ ဥပသင်္ကမတဗ္ဗံ-ချဉ်းကပ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ န မညတိ-မမှတ်ထင်တတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဧတာနိ အင်္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ။

အတိတ်အကြောင်းကို နှိုင်းချိန်တတ်သော အတိတာနုမာနဉာဏ်မည်၏၊ ယခုဘဝ၌ ကောင်းမှုပြုခြင်းကို အစဉ်လိုက်၍ အနာဂတ်ဘဝ၌ သမ္ပတ္တိရတော့မည်ဟု နှိုင်းချိန်တတ်သော ဉာဏ်သည် အနာဂတာနုမာနဉာဏ်မည်၏၊ “ငါ့မှာ စည်းစိမ်ဥစ္စာလည်း ရှိ၏၊ ပေးလှူလိုသော စိတ်လည်း ရှိ၏၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ယခုပြုထိုက်၏”ဟု သိသောဉာဏ်သည် ဣတိကတ္တဗ္ဗတာဉာဏ်မည်၏။

ဧတေဟိ ကိရ။ ။ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ခဲ့သော အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့တွင် အဗု-မဟဒ္ဒနတာ စသော အင်္ဂါတို့သည် အလှူဒါန အကြီးအကျယ်ပြုရာ၌ မရှိလျှင် မဖြစ်သော အင်္ဂါများဖြစ်၍ ထိုအင်္ဂါတို့ကို ပြထိုက်ပါပေ၏၊ သုဇာတတာ၊ သုရူပတာ ဟူသော အင်္ဂါ ၂-ပါးကား မရှိသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ထည့်ရပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတေဟိ ကိရ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ပါဠိရှိအတိုင်း သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။မဟာဇနော ဥပသင်္ကမတိ၏ နောက်၌ “အယံ ဒုဇ္ဇာတော”စသည်ဖြင့် ရှိ၏၊ ထိုစကားသည် ရှေ့စကားနှင့် အဆက်မတပ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် နောက်ပုရောဟိတ်၏ အင်္ဂါကို ပြရာ၌ “ဧတေသု ဟိ အသတိ ဧဝံ ဒုဇ္ဇာတဿ”ဟုရှိသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “အသမန္နာဂတဿ ပန ဒါနံ”ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကို ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြ၏၊ ဤသို့ ရှိမှလည်း “ဥပသင်္ကမတဗ္ဗံ မညတိ”၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သော ဒါနံဟု တိုက်ရိုက်ရှိ၍ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံသည်။ [“ကောစိ”နေရာ၌ “ကေနစိ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ရှိသည်ကား မညတိ၏ ကတ္တာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် မကောင်းပါ။]

စတုပရိက္ခရာဒိ အပ္ပင်

၃၄၁။ သုဇံ ပဂ္ဂဏန္တာနံတိ-ကား၊ မဟာယာဂပဋိဂ္ဂဏန္တဌာနေ-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို ခံယူရာဌာန၌၊ ဒါနကဋ္ဌတ္ထံ-ပေးလှူကြောင်းဖြစ်သော ယောက်ချိုကို၊ ပဂ္ဂဏန္တာနံ-ကိုင်ကုန်သော၊ (ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ပဌမောဝါ၊ ဒုတိယောဝါ-၌စပ်)၊ ဣမေဟိ စတူဟိတိ-ကား၊ သုဇာတာဒိဟိ-သုဇာတ အစရှိကုန်သော၊ ဧတေဟိ-ဤအင်္ဂါတို့နှင့်၊ (သမန္နာဂတော-၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧတေသု-ဤ ၄-ပါးသော အင်္ဂါတို့သည်၊ ရှေးစာအုပ် များ၌ “ဧတေသုပ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ အသတိ-မရှိကုန်လသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒုဇ္ဇာတဿ-မကောင်းသော ဇာတ်ရှိသူ၏၊ သံဝိဓာနေန-စိမ့်ခြင်းကြောင့်၊ ပဝတ္ထဒါနံ-ဖြစ်သော ဒါနသည်၊ ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှလောက်သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ပဝတ္ထိဿတိ-ဖြစ်လတ်နည်း၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္ထာ-ပြောဆို၍၊ ဥပသင်္ကမိတာရော-ချဉ်းကပ်လိုသူတို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မရှိကုန်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဧတေသု-ဤအင်္ဂါ ၄-ပါးတို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လသော်၊ ဂရဟိတဗ္ဗာ ဘာဝတော-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဥပသင်္ကမန္တိယေဝ-ချဉ်းကပ်ကုန်သည်သာ၊ [ဤဝါကျ၌လည်း “ဧတေသု ပန သတိ ဂရဟိတဗ္ဗာဘာဝတော” ဟု ရှိမှ စကား အဆက်ကောင်းသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာနိပိ-ဤအင်္ဂါ ၄-ပါးတို့ကိုလည်း၊ ပရိက္ခရာ ဘဝန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

၃၄၂။ တိသော ဝိဓာ ဒေသေသီတိ-ကား၊ တိဏိ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအား ဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော၊ ထပနာနိ-ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင်ထားတတ် သော အဝိပုဋိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောဟောပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ [ဝိဓာ-ထပနာ ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီ၊] သော-ထိုပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံ ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေမာနာ နာမ-ပေးလှူသူတို့ မည်သည်၊ တိဏ္ဏံ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော၊ ဌာနာနံ-ဌာနတို့တွင်၊ အညတရသ္မိ- အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဌာန၌၊ စလန္တိ-တုန်လှုပ်တတ်ကုန်၏၊ [ဝိပုဋိသာရ ဖြစ်ခြင်းကို တုန်လှုပ်ဟု ဆိုသည်၊] ဟန္တု-ယခု၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဣမံ ရာဇာနံ-ဤမင်း ကို၊ တေသု ဌာနေသု-ထိုဌာနတို့၌၊ ပဌမ တရညေဝ-ယဇ်မပူဇော်မီ ရှေးဦးစွာပင်၊

ဣတိ အာဒိနိ။ ။ပုရောဟိတ်၏ အင်္ဂါကို ပြရာ၌ “သုဇာတ၊ အဇ္ဈာယက၊ သီလဝန္တ၊ ပဏ္ဍိတ” ဟု ၄-ပါးကို ပါဠိတော်၌ ပြထား၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌ သုဇာတ၏ ပြောင်းပြန် “ဒုဇ္ဇာ တဿ သံဝိဓာနေန” တစ်ခုကိုသာ အဋ္ဌကထာပြ၏၊ အာဒိဖြင့် “ဧဝံ အနဇ္ဈာယကဿ၊ ပေ၊ ဒုဿီလဿ၊ ပေ၊ ဒုပ္ပညဿ သံဝိဓာနေန ပဝတ္ထဒါနံ ကိတ္တကံ ကာလံ ပဝတ္ထိဿတိ”တို့ကို ယူပါ။

နိစ္စလံ-မတုန်မလှုပ်သည်ကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ကုတိ၊ စိန္တေသိ၊ တေန-ထိုသို့ အကြံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုမင်းအား၊ တိဿော-၃ ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာ-ဝိပွဋိသာရ ကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော အဝိပွဋိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောဟောပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဆရာတို့ကား “ကဿာ တိဿော ဝိဓာ ဒေသေသိ”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “သောကီရ”စသည်ကို ဝိသဇ္ဇနဝါကျဟု ယူဆတော်မူပြီးလျှင် “ကုတိ ဝိသဇ္ဇန”ဟု ပေးကြ၏၊ မိမိကား ကုတိသဒ္ဒါကို “အပို”ဟု ထင်သည်။]

သော ဘောတော ရညောတိ ကုဒံ-ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကရဏတ္ထေ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌၊ သာမိဝစနံ-သာမိဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါ တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဘောတာ ရညောတိ-ဟူ၍၊ ပါဌော-ပါဠိတော်ပါဌ်သည်၊ (အတ္ထိ- ရှိသေး၏)။ [အဝုတ္တကတ္တားဟော ဖြစ်သောကြောင့် “ဘောတာ ရညာ”ဟု တတိယန္တလည်း ရှိ၏၊ ရှိလျှင် သာ၍ အနက်ပြောင့်၏။]

ဝိပွဋိသာရော န ကရဏီယောတိ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ (ဒေသေတိ ၌စပ်၊) ဘောဂါနံ-စည်းစိမ်တို့၏၊ ဝိဂမဟေတုကော-ကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ (ကုန်ခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော)၊ ပစ္ဆာနုတာပေါ-နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်း ကို၊ န ကတ္တဗ္ဗော-မပြုထိုက်ပါ၊ ပန-အန္တယကား၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ပုဗ္ဗစေတနာကို၊ (ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော စေတနာကို) အစလာ-မတုန်လှုပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [(တစ်နည်း) “အစလံ-မတုန်လှုပ်အောင်”ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ-တည်စေ ထိုက်၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေ

ကရဏတ္ထေ။ ။ “ကရဏတ္ထေ”ဟု ဆိုသော်လည်း ကရိုဏ်းအနက်မဟုတ်၊ န ကရဏီယော ၌ စပ်ရသော ကတ္တားအနက်တည်း၊ တတိယာဝိဘတ်သည် များသောအားဖြင့် ကရိုဏ်းအနက် ကို ဟောသောကြောင့် တတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်ကိုလည်း “ကရဏတ္ထေ”ဟု ဆိုထား သည်၊ ယေဘုယျနည်းဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ [ယေဘုယေန ဟိ ကရဏဇောတကဝစနဿ အတ္တဘာဝတော အနုတ္တကတ္တာဝ (အဝုတ္တကတ္တား အနက်ကိုပင်) ကရဏတ္ထောတိ ကုဓ အဓိပ္ပေတော၊- ဋီကာသစ်။]

ပုဗ္ဗစေတနာ။ ။ ပစ္ဆာနုတာပ ဟူသော နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှု မရှိခြင်း၏ အကြောင်း ကို ပြလို၍ “ပုဗ္ဗစေတနာ ပန အစလာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ”ဟု မိန့်သည်၊ “အစလာ-မတုန်မလှုပ်” ဟူသည် စေတနာပျက်ဖွယ်ရှိစေကာမူ စေတနာမပျက်စေဘဲ ခိုင်မြဲအောင်ထားခြင်းတည်း။ [အစလာတိ ဒဠာ၊ ကေနစိ အသံဟိရာ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည် (တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်း သည်) မဆွဲဆောင်အပ် မဆွဲဆောင်နိုင်။]

ဧဝံ ဒါနံ မဟပ္ပလံ။ ။ “ဧဝံ၊ ဟောတိ”သည် ပုဗ္ဗစေတနာ ခိုင်မြဲခြင်း၏ အကျိုး ကိုပြသော လဒ္ဒဂုဏ်စကားတည်း၊ ထိုအကျိုး၏ မဟပ္ပလဖြစ်ဖို့အရေးကို မြော်တွေးလိုက်လျှင် ယခုဘဝ၌ အလျှာဒါန၏ ချောချောမောမောဖြစ်ဖို့ရန် (ပုဗ္ဗစေတနာ မပျက်ဖို့ရန်) အရေးကြီး၏၊

အပ်သော်၊ ဒါနံ-ဒါနစေတနာသည်၊ မဟပ္ပလံ-များသောအကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒသေတိ-ပြ၏၊ [တစ်နည်း၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ကို၊ အစလံ-အောင်၊ ပတိဌာပေတဗ္ဗာ-တည်စေထိုက်သနည်း၊ ဟိယသွာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်သော်၊ ဒါနံ-သည်၊ မဟပ္ပလံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ကို၊ အစလံ-အောင်၊ ပတိဌာပေတဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒသေတိ-ပြ၏။] ဣတရေသုပိ-ပုဗ္ဗစေတနာဌာနမှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွိသု-၂ ပါးကုန်သော၊ ဌာနေသု-မုဗ္ဗစေတနာဌာန၊ အပရစေတနာဌာနတို့၌၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း။

ဟိ-မှန်၊ မုဗ္ဗစေတနာပိ-စွန့်လွှတ်ကြောင်း စေတနာကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာစ-နောက်၌ အောက်မေ့ကြောင်း စေတနာကိုလည်းကောင်း၊ နိစ္စလာဝ-မတုန်လှုပ်သည်ကိုသာ၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာ

ထို့ကြောင့် ထိုအကျိုးသည်ပင် ပုဗ္ဗစေတနာ ခိုင်မြဲခြင်း၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်ပြန်ရကား “တထာပတိဌာပနပါယပိ (ထိုသို့ မတုန်မလှုပ် တည်စေခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း) ဒသေန္တောဇေတိ အာဒိမာဟ”ဟု အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဋီကာသစ်၌ ကျမ်းတက်သည်၊ ရှေ့အဖို့၌ ဝိပုဋိသာရဖြစ်မှုဖြင့် မညစ်နွမ်းသောကြောင့် ထိုဒါနစေတနာသည် မဟပ္ပလံဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ဤကျမ်းတက်ကိုကြည့်၍ နိဿယ၌ တစ်နည်း အနက်ပေးသည်။ [ဒါန၏ ရှေ့ဖြစ်စေ နောက်၌ဖြစ်စေ ဝိပုဋိသာရဖြစ်မှုဟူသော အကုသိုလ်ခြံရံလျှင် တိဟိတိပင်ဖြစ်သော်လည်း ဩမက (အညှဉ်း)ဖြစ်၍ ဒွိဟိတိ ပဋိသန္ဓေကျိုးကိုသာ ပေးနိုင်သည်။]

မုဗ္ဗစေတနာ။ ။မုဗ္ဗတိ ဧတာယာတိ မုဗ္ဗာ၊ မုဗ္ဗာစ+သာ+စေတနာစာတိ မုဗ္ဗစေတနာ-ဒါနဝတ္ထုကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော အလယ်စေတနာကို မုဗ္ဗစေတနာဟု ခေါ်သည်၊ နုမြောတွယ်တာမှုမရှိဘဲ မုတ္တစာဂတာ (လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်စွန့်ခြင်း) ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ (မလှူမီ ရှေ့အဖို့က ပြုပြင်မှုရှိခြင်း၏)အစွမ်းဖြင့် မွန်မွန်မြတ်မြတ် ထက်ထက်သန်သန်ရှိခြင်းကို မုဗ္ဗစေတနာ၏ အစလဟု ဆိုသည်၊ [မုဗ္ဗစေတနာတိ ပရိစ္စာဂစေတနာ၊ တဿာ နိစ္စလာဘာဝေါနာမ မုတ္တစာဂတာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ဥဠာရဘာဝေါ- ဋီကာ။] မုဗ္ဗစေတနာပိ၌ ပိ(အပိ)ဖြင့် ပုဗ္ဗစေတနာကို ပေါင်းသည်။

ပစ္ဆာသမနုဿရဏစေတနာ။ ။“လှူဒါန်းပြီးမှ နောက်၌ မိမိအလှူကိုပြန်၍ အောက်မေ့ကြောင်းစေတနာ”ကိုပင် “အပရစေတနာ”ဟု ခေါ်သည်၊ စေတနာစ၌ စသဒ္ဒါကား မုဗ္ဗစေတနာကိုဆည်းသော သမုစ္စည်းတည်း၊ “ငါသည် အလှူကို (တစ်ချို့အရာ၌ ကြီးစွာသောအလှူကို) ပေးလှူရပေပြီ၊ အော်- ကောင်းလေစွာ ကောင်းလေစွာ”ဟု မိမိအလှူကို လေးလေးပင်ပင် ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းကို ပရစေတနာ၏ အတုန်မလှုပ်ခြင်း (ထက်သန်ခြင်း)ဟု ဆိုသည်။

အားဖြင့်၊ အကရောက္ခဿ - မပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒါနံ-သည်၊ မဟပ္ပလံ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဥဠာရေသု-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဘောဂေသု-စည်းစိမ်တို့၌၊ စိတ္တံပိ-သည်လည်း၊ န နမတိ-မညွတ်၊ (ကဿဝိယ)-အဘယ်သူ၏ ကဲ့သို့နည်း၊ မဟာရောရုဝံ-မဟာရောရုဝင်ရဲသို့၊ ဥပပန္နဿ-ကပ်ရောက်ရသော၊ သေဠိဂဟ ပတိနော-အိမ်ရှင်သူဌေး၏၊ (စိတ္တံ)ဝိယ-စိတ်ကဲ့သို့တည်း။ [ဤ၌လည်း “ကသွာ မုဉ္ဇစေတနာပိ ပတ္တာသမနုဿရဏစေတနာစ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ၊ ယသွာ၊ တထာ အကရောက္ခဿ ဒါနံ န မဟပ္ပလံ ဟောတိ၊ နာပိ ဥဠာရေသု ဘောဂေသု စိတ္တံ နမတိ၊ မဟာရောရုဝံ ဥပပန္နဿ သေဠိဂဟပတိနော ဝိယ၊ တသွာ၊ မုဉ္ဇစေတနာပိ ပေ၊ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။]

၃၄၃။ဒသာဟာကာရေဟိတိ-ကား၊ ဒသဟိ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ကာရဏေ ဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ (ပဋိဝိနောဒေသိ-၌စပ်) ကိရ-ချဲ့၊ တဿ-ထိုပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏား၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊

တထာ ပေ၊ န မဟပ္ပလံ။ ။ဤစကားလည်း “ဧဝံ ဟိ”စသော စကားကဲ့သို့ ဗျတိရေက အားဖြင့် အကြောင်းပြစကားဟု ချီကာသစ်ဆို၏။ ထိုသို့ မုဉ္ဇ-အပရစေတနာတို့ကို ခိုင်မြဲအောင် မပြုလျှင် မဟပ္ပလ မဖြစ်သောကြောင့် ထိုစေတနာ ၂-ပါးကို ခိုင်မြဲအောင် ပြုထိုက်သည်- ဟူလို၊ [တဒုဘယစေတနာနံ နိစ္စလကရဏုပါယံ ဗျတိရေကတော (အကျိုးမရှိခြင်းဟူသော ပြောင်းပြန်အားဖြင့်) ဒသေတုံ တထာ ပေ၊ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ၊- ချီကာသစ်၊] ဤကျမ်းတက်ကို ကြည့်၍ နိဿယ၌ တစ်နည်း အနက်ပေးသည်။

နာပိ ဥဠာရေသု ပေ၊ နမတိ။ ။ဤဝါကျကား အပရစေတနာကို ခိုင်မြဲအောင်မပြုခြင်း (အပရစေတနာ ချို့တဲ့ခြင်း၏) အကြောင်းပြတည်း၊ အပရစေတနာ ချို့တဲ့လျှင် (ဘုရား၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာများ၌ လှူသည်အတွက်) မွန်မြတ်သောစည်းစိမ်ကို ရသော်လည်း ထိုစည်းစိမ်၌ ခံစားလိုစိတ်မရှိဘဲ လူဆင်းရဲကဲ့သို့ စားသောက်နေထိုင်တတ်သည်။

မဟာ ပေ၊ ဂဟပတိနော ဝိယ။ ။အပရစေတနာ ချို့တဲ့မှုကြောင့် စည်းစိမ်၌ စိတ်မညွတ်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် သက်သေပြလို၍ “မဟာရောရုဝံ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုသူဌေး သည် သာသနာပဖြစ်သော ရှေးဘဝတစ်ခု၌ ရှင်ဘုရင့်ထံ အခစားသွားခါနီးဝယ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကိုမြင်၍ သူဌေးကတော်အား ဆွမ်းလှူလိုက်ရန် မှာကြားသွားလေသည်။ ပြန်လာ သောအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် တွေ့ပြန်၍ လှူလိုက်အပ်သော ဆွမ်းကို ကြည့်ပြီးလျှင် “ဤဆွမ်းကို အိမ်က အစေခံတို့အား ကျွေးရတာက ကောင်းသေးရဲ့ (ထိုသို့ကျွေးလျှင် သူတို့က ကျေးဇူးတင်၍ အလုပ်ကို ကောင်းမွန်စွာလုပ်လိမ့်မည်)ဟု တွေးတောကာ အလှူခိုင်းမိတာ မှားပေါ့”ဟု ဝိပဋိသာရဖြစ်လေသည်။ ထိုဝိပဋိသာရကြောင့် နောင်အခါ သူဌေးစည်းစိမ်ရသော်လည်း ခံစား လိုစိတ်မရှိဘဲ ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေလိုစိတ်သာရှိလေသည်။ ထို့ပြင် တူကလေးကို အမွေခွဲပေးရမှာ စိုး၍ သတ်မိခဲ့သောကြောင့် ရှေးကလည်း ငရဲ၌ဖြစ်ခဲ့ရ၊ ယခုဘဝမှ နောက်၌လည်း မဟာ ရောရုဝင်ရဲ၌ ဖြစ်ရလိမ့်ဦးမည်။ [ဝတ္ထုအကျယ်ကို ချီကာတို့၌ ရှုပါ။]

ဒုဿီလေ-သီလမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ယဿ မေ-အကြင် ငါ၏၊ (ဒါနံ-အလှူကို)၊ ဧဝံရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဒုဿီလာ-သီလမရှိ သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးဆောင် စားသောက်ကြကုန်၏၊ တဿ မေ-ထိုငါ၏၊ ဒါနံ-သည်၊ နဿတိဝတ-ပျက်စီးချေပေါ့တကား၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သီလဝန္တေသုပိ-သီလရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ-နှလုံးမသာယာ ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေဿတိ-ဖြစ်စေလတ်၊ (တတော-ထိုသို့ ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်၊) ဒါနံ- သည်၊ မဟပ္ပလံ-များသောအကျိုးရှိသည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတ်၊ စ-ဆက်၊ ဒါယကာနံ-ပေးလှူတတ်သူတို့၏၊ (အလှူရှင်တို့၏)၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရောနာမ-နှလုံး မသာယာခြင်းမည်သည်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကြောင့်သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်တတ်၏၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ပဌမမေဝ-မလှူမီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ တံ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ-ကို၊ ဝိနောဒေမိ-ပယ်ဖျောက်ရတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီ၊ တသ္မာ- ထိုသို့ အကြံဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒဿဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံ-သင့်သော၊ (တစ်နည်း) ဥပ္ပဇ္ဇတံ ယုတ္တံ-ဖြစ်သင့် သော၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရံပိ-ကိုလည်း၊ ဝိနောဒေသိ- ပယ်ဖျောက်ပြီ၊ [ပဋိဂ္ဂါဟကေသုပိ၌ ပိဖြင့် တိသောဝိဓာတုန်းက ဝိပုဋ္ဌိသာရ ပယ်ဖျောက်ရပုံကို ပေါင်း။] ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အာကာရေဟိ။ ။ အာသဒ္ဓါသည် မရိယာဒါ (အပိုင်းအခြား)အနက်ဟောတည်း။ “မည်သည့်အကြောင်းသည် မည်သည့်အကျိုးကို ပေးနိုင်၏”ဟု အကြောင်းအပိုင်းအခြား အကျိုး အပိုင်းအခြားရှိ၏၊ ထိုအပိုင်းအခြားအားလျော်သော အကျိုးကို ပြုတတ်သောကြောင့် အကြောင်း ကိုပင် “အာကာရ”ဟု ခေါ်သည်၊ [အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ (အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ) ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ အာကာရော- ဋီကာ။]

သီလဝန္တေသုပိ။ ။ ပိ (အပိ)ဖြင့် ဒုဿီလကို ပေါင်းသည်၊ “ဒုဿီလ၌သာ ဝိပုဋ္ဌိသာရ ကို ဖြစ်စေသည်မဟုတ်သေး၊ မိမိစည်းစိမ်၏ ကုန်မည့်အရေးကိုတွေးကာ သီလဝန္တတို့၌လည်း ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ဖြစ်စေတတ်သေး၏” ဟူလို၊

ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ။ ။ အားကြီးသော ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ရည်ရွယ်၍ “ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ”ဟု ဆိုသည်၊ “အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က မကောင်းသောကြောင့် (တစ်ချို့မှာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရန်ဖြစ်ရ တတ်သေးသောကြောင့်) ဝိပုဋ္ဌိသာရ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ရတတ်၏”ဟူလို၊ အနည်းငယ်သော ဝိပုဋ္ဌိသာရကား အလှူဝတ္ထု၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်ရတတ်၊ အခြွေအရံ ဝိုင်းဝန်းကူညီ သူတို့၏ ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့်လည်း (ငါလှူရတာ မှားသည်-ဟု) ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဖြစ်တတ်သေး၏။ [ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဗလဝတရံ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ သန္တာယ ဝုတ္တံ၊ ဒုဗ္ဗလော ပန ဒေယျမဓ္မတော ပရိဝါရဇနတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ- ဋီကာသစ်။]

တေသံယေဝ တေနာတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ ဌှိစပ်) တေသံယေဝ-
ထိုပါဏာတိပါတီ ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ၊ တေန ပါပေန-ထိုမကောင်းမှုကြောင့်၊ အနိဋ္ဌော-
အလိုမရှိထိုက်သော၊ (တပစ္စည်းသည် အရဟ အနက်ဟောတည်း)၊ ဝိပါကော-
အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလတ်၊ အညေသံ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ (အနိဋ္ဌော
ဝိပါကော) န (ဘဝိဿတိ)-ဖြစ်လတ်မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊
ဒဿေတိ-ပြ၏၊ ယဇေတိ ဘဝံတိ-ကား၊ ဘဝံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ ဒေတု-ပေးလှူ
တော်မူပါလော၊ (ဤ၌ ယဇေတိအရ ယဇန ဟူသည် ယဇ်ပူဇော်ခြင်းမဟုတ်၊ အလှူ
ပေးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒေတု”ဟု ဖွင့်သည်။) သဇ္ဇေတိ-ကား၊ ဝိသဇ္ဇတု-
လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လွှတ်တော်မူပါလော၊ အန္တရံတိ-ကား၊ အပ္ပန္တရံ-အတွင်း
၌၊ (စိတ္တမေဝ ပဿာဒေတု ဌှိစပ်) [အပ္ပန္တရန္တိ အဇ္ဈတ္တံ သကသန္တာနေ- ဋီကာ။]

သောဠသ ပေ၊ သန္ဓသေသီတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏား
သည်၊ ရညော-မင်း၏၊ မဟာဒါနနုမောဒနံ နာမ-အလှူကြီးကို ဝမ်းမြောက်ကြောင်း
မည်သည်ကို၊ အာရဒ္ဓေါ-အားထုတ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသောဠသ ပေ၊ သန္ဓသေသီ အစရှိ
သော စကားရပ်၌၊ သန္ဓသေသီတိ-ကား၊ ဣဒံ ဒါနံ-ဤအလှူကို၊ ဒါတာ-ပေးလှူ
တတ်သူသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ သမ္ပတ္တိ-ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-စည်းစိမ်ကို၊
လဘတိ-ရ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ-အကျိုးကိုပြ၍ပြ၍၊ ကထေသိ-

ဣဓ ပေ၊ အာရဒ္ဓေါ။ ။ ရှေ့၌ အနုမတိပက္ခ ၄-ပါး၊ မင်း၏ သုဇာတတာ စသော
ဂုဏ်အင်္ဂါ ရှစ်ပါး၊ ပုရောဟိတ်၏ သုဇာတတာ စသော ဂုဏ်အင်္ဂါ ၄-ပါးအားဖြင့် ၁၆-ပါးကို
ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ပြခဲ့ခြင်းသည် ယဇ်၏အခြံအရံ အဆောက်အဦအဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့ခြင်းတည်း၊ ထို
၁၆-ပါးကို ဤ၌ ထပ်၍ပြပြန်ခြင်းမှာ မင်း၏ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ဖို့ရာ ပြခြင်းတည်း၊ ဤသို့
၁၆-ပါးချင်း တူသော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်ချင်း မတူကြောင်းကို ပြလို၍ “ဣဓ ပေ၊ အာရဒ္ဓေါ”ဟု
မိန့်သည်။

အမှာ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “မဟာဒါနံ+အနုမောဒနံ နာမ”ဟု ရှိ၏၊ မောဒနံ ယုပစ္စည်း
နှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ဆဋ္ဌိကံရှိရသောကြောင့် မကောင်းပါ၊ နောက်စာအုပ်များ၌ “မဟာဒါနာ
နုမောဒနံ နာမ”ဟု သမာသ်ရှိခြင်းသာ ကောင်း၏။ [မဟာဒါနဿ+အနုမောဒနာ မဟာဒါနာ
နုမောဒနာ။]

သန္ဓသေသီ။ ။ “ဒဿေတွာ ကထေသိ”သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ ထိုသို့ ကောင်းစွာ
ပြမှုသည် “တစ်ကြိမ်တစ်ခါမက၊ မိမိပြောဟောအပ်သော ဒေသနာ၏ အစွမ်းကြောင့် အကျိုးကို
ယခုမျက်မှောက်မှာပင် ရနေသကဲ့သို့ ထင်ရလောက်အောင် အခါခါ ထပ်၍ပြသည်”ဟု သီစေလို
သောကြောင့် “ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ”ဟု အာမေဍိတ်စကားကို ဆိုသည်။ [၂-ကြိမ်ထပ်၍
ဆိုမှုကို ဋီကာ၌ “အာမေဍိတ်”ဟု ဆို၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား ဘယ၊ ကောဓ စသောအရာ မဟုတ်
သောကြောင့် “ဗျာပန (အရပ်ရပ်၌ နှံစေသော)စကား”ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် နှံစရာဌာနမရှိ

ပြောဟောပြီ။ သမာဒါပေသီတိ-ကား၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းနှင့် အကျိုးဆက်သွယ်
 နေပုံ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သမာဒါပေတွာ သမာဒါပေတွာ-ကောင်းစွာယူစေ၍
 ကောင်းစွာယူစေ၍၊ ကထေသိ-ပြီ။ သမုတ္တေဇေသီတိ-ကား၊ ဝိပဋ္ဌိသာရဝိနောဒနေ
 န-ဝိပဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအားဖြင့်၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ စိတ္တံ-
 စိတ်ကို၊ ဝေါဒါပေသိ-ဖြူစင်စေပြီ။ သမ္မဟံသေသီတိ-ကား၊ မဟာရာဇ-ဇာ၊ ဒါနံ-
 အလှူကို၊ ဒဒမာနေန-ပေးလှူသော၊ တေ-အရှင်မင်းသည်၊ သုန္တရံ-ကောင်းသော

သောကြောင့် စဉ်းစားသင့်၏။ မောဂ္ဂလ္လာန် (၁)ကဏ္ဍ၊ ၅၄-သုတ်၌လာသော “အာဘိက္ခဉ”ကို
 ပင် “အာမေဋိတ”ဟု ဋီကာဆိုဟန်တူသည်။ “ဒါနံ၊ ပေ၊ လဘတိ”ကား ဒေသေတွာအရ ပြပုံ
 အခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရစကားတည်း။

သမာဒါပေသီ။ ။ “ဣဒံ ဒါနံ ဒါတာ ဧဝရူပံ သမ္ပတ္တိံ လဘတိ”ဟု ဒါနကံနှင့် အကျိုး၏
 ဆက်စပ်နေပုံ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို (ကြားကာမတ္ထ ကြားရုံမျှ မဟုတ်ဘဲ) စိတ်၌ စွဲမြဲစွာ ယူစေ
 ခြင်းကို “သမာဒါပန”ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌လည်း “သမာဒါပေတွာ သမာဒါပေတွာတိ အာဒိသုပိ
 ဧသေဝ နယော”ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် ၂-ထပ်ရှိပါစေ။ [သမ္မာ+အာဒါပေတွာတိ သုတမတ္ထံ
 အကတွာ ယထာ ရာဇာ တမတ္ထံ (ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို) သမ္ပဒေဝ အာဒိယတိ (ယူ၏)၊
 စိတ္တေ ကရောန္တော (စိတ်၌ထားလျက်) သုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ ဂဏှာတိ (သမ္ပဒေဝ အာဒိယတိကို
 ထပ်ဖွင့်သည်)၊ တထာ သတ္တစွံ အာဒါပေတွာ- ဋီကာသစ်၊ ဤဋီကာသစ် ဖွင့်ပုံကို ကြည့်၍
 “သံ+အာပုဗ္ဗ၊ ဒါဓာတ်၊ ဣပေပစ္စည်း”ဖြင့် “သမာဒါပေ”ဟု ပါဌ်ရှိပါစေ။]

သမုတ္တေဇေသိ။ ။ [သံ+ဥ+တိဇ+ဏေ] တိဇဓာတ်သည် ထက်အောင်ပြုခြင်းအနက်ကို
 ဟော၏။ ထိုဒါနမှုကို “စိတ်ကိုထက်သန်စေ၏”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ဝေါဒါပေသိကား အဓိပ္ပါယ်တ္ထ
 တည်း။ “ဖြူစင်”ဟူသည် ဝိပဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေး၏ ကင်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိပဋ္ဌိသာရ
 ဝိနောဒနေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ဤဝိသေသနလည်း နိဒဿနနည်းပြ မျှသာတည်း။
 လောဘ ဒေါသ စသော အညစ်အကြေးအားလုံးကင်းမှ စိတ်နေ ဖြူစင်ရာရောက်သည်။ သို့သော်
 ဒါနပြုရာ၌ ဝိပဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေးဖြစ်ဖို့ရန် အနီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ဝိပဋ္ဌိသာရကိုသာ
 ပြထားသည်။

သမ္မဟံသေသိ။ ။ “သံ-ကောင်းစွာ+ပ-အပြားအားဖြင့်+ဟံသေ-ရွှင်လန်းစေခြင်း”ဟု
 သည် ဒါနပြုခြင်း၏ ကောင်းပုံကို ချီးမွမ်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ထုတိ ကတွာ ကထေသိ”ဟု
 အဓိပ္ပါယ်တ္ထဖွင့်သည်။ မှန်၏- မိမိဒါနကို သူတစ်ပါးတို့က ချီးမွမ်းကြလျှင် ဒါနရှင်တို့သည်
 လွန်စွာ ရွှင်ပျမ်းမြောက်ကြ၏။ သို့သော် ထိုဝမ်းမြောက်မှုသည် မဟာကုသိုလ် ပီတိ
 သောမနဿ မဟုတ်ဘဲ၊ လောဘမှု ပီတိ သောမနဿ ဖြစ်နေပါမူ လောဘအညစ်အကြေးဖြင့်
 ညစ်နွမ်းကာ (သမုတ္တေဇေသိ အရ၌ ပြအပ်ခဲ့သော) သမုတ္တေဇန မဖြစ်ဘဲရှိလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်
 ဘုရားရှင်တို့သည် ဒါနအမှုကို တိုက်ရိုက် မချီးမွမ်းဘဲ အကျိုးကိုသာ ဟောပြတော်မူလေ့ရှိကြ
 ပေသည်။

အမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ ထုတိ-ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ ကတ္တာ၊ ကထေသိ-
ပြီ၊ ဝတ္တာ ဓမ္မတော နတ္ထိတိ-ကား၊ ဓမ္မေန-မှန်သော သဘောအားဖြင့်၊ သမေန-
ငြိမ်းအေးကြောင်း အကျင့်ဖြင့်၊ ကာရဏေန-သင့်လျော်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝတ္တာ-
ပြောဆိုနိုင်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။

၃၄၅။ န ရုက္ခာ၊ ပေ၊ ဗရိဟိသတ္တာယာတိ-ကား၊ ယူပနာမကေ-ယူပ အမည်ရှိ
ကုန်သော၊ ယေ မဟာထမ္ဗေ-အကြင် ကြီးစွာသော တိုင်တို့ကို၊ ဥဿာပေတွာ-
ထောင်မတ်စေ၍၊ ဝါ-စိုက်ထူ၍၊ အသုကရာဇာ-ထိုမည်သော မင်းသည်၊ (တစ်နည်း)
အသုကာမစ္စော-ထိုမည်သော အမတ်သည်၊ (တစ်နည်း) အသုကဗြာဟ္မဏော-
ထိုမည်သော ပုဏ္ဏားသည်၊ ဧဝရူပနာမ-ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊
မဟာယာဂံ-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇတိ-ပူဇော်၏၊ ကုတိ-သို့၊ နာမံ-အလှူရှင်၏
နာမည်ကို၊ လိခိတွာ-ရေး၍၊ ထပေန္တိ-ထားကြကုန်၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ယာနိ
ဒပ္ပတိဏာနိ-အကြင် နေဇာမြက်တို့ကို၊ လာယိတွာ-ရိတ်၍၊ ဝနမာလာသင်္ခေပေန-

ဓမ္မတော။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အဘိဓာန် (၇၈၄)လာ အနက်တို့တွင် သစ္စအနက်တည်း၊
ထို့ကြောင့် “သစ္စတော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ သစ္စသည် တရားမှ မကင်းသောကြောင့် ဓမ္မလည်း
မည်၏၊ ငြိမ်သက်သော အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် သမ (ငြိမ်သက်)လည်း မည်၏၊ သင့်လျော်
သော အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကာရဏလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် သမေန၊ ကာရဏေန
တို့သည် ဓမ္မေန၏ ပရိယာယ်အဖွင့်တို့တည်း။ [ဓမ္မတောတိ သစ္စတော၊ သစ္စံ ဟိ ဓမ္မတော
အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ၊ ဥပသမစရိယဘာဝတော သမံ၊ ယုတ္တဘာဝေန ကာရဏန္တိစ ဝုစ္စတိ-
ဋီကာ။]

န ရုက္ခာ၊ ပေ၊ ဗရိဟိသတ္တာယ။ ။ယဇ်တိုင်စိုက်၍ ထိုယဇ်တိုင်၌ အလှူရှင်၏
နာမည်ကို ရေးသားတတ်ကြ၏၊ ထိုယဇ်တိုင်အကျိုးငှာ သစ်ပင်တို့ကို မခုတ်အပ်ကုန်၊
နေဇာမြက်တို့ကို ရိတ်၍ ထိုမြက်တို့ကို တောပန်းသဖွယ် သီကုံးကာ ယဇ်တင်းကုပ် (အလှူမဏ္ဍပ်)
၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ထားတတ်ကြ၊ ယဇ်ပူဇော်ရာ (အလှူပေးရာ)မြေ၌သော်လည်း စိမ်းစိမ်းစိုစို
ရှိအောင် ဖြန့်ခင်းထားတတ်ကြကုန်၏၊ ထိုသို့ နေဇာမြက်တို့ကိုလည်း မရိတ်အပ်ကုန်၊ ဤစကား
ဖြင့် “နွား ဆိတ် စသည်ကို မသတ်အပ်ကြောင်းမှာ အထူးပြောဖွယ်မလိုတော့ပါ”ဟု ပြသည်။

ဗရိဟိသတ္တာယ။ ။“ဗရိဟိသတ္တာယာတိ ပရိစ္ဆေဒတ္တာယ (ယဇ်ပူဇော်ရာမြေနှင့် ယဇ်
ပူဇော်ရာမဟုတ်သော မြေကို ပိုင်းခြားခြင်းအကျိုးငှာ)”ဟု ဋီကာ၌ တွေ့ရ၏၊ ယခုခေတ် အလှူပြု
လုပ်ရာမြေနှင့် အလှူပြုလုပ်ရာ မဟုတ်သောမြေကို ရာဇမတ်ကာ၍ ခွဲခြားခြင်းမျိုးတည်း၊
အဋ္ဌကထာ၌ကား “ဝနမာလာသင်္ခေပေန” စသည်ဖြင့် ယဇ်တင်းကုပ် အလှူမဏ္ဍပ်ကို သာယာ
စိုပြေအောင် ဆင်ပြင်မှုကိုသာ ဖွင့်သည်၊ ဤအဋ္ဌကထာ အဖွင့်သည် “ဗရိဟိသတ္တာယ”ပါဌ်နှင့်
လိုက်လျော၏၊ မှန်၏- ထောမနိမိ၌ ပရိဟိသံ၊ (ပါဠိ၌ ဗရိဟိသသည် စိတ္တက (ဆန်းကြယ်
သာယာအောင်ပြုခြင်း) အနက်ကိုလည်း ဟောသည်။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပရိဟိသတ္တာယ”ဟု
ရှိ၏၊ သင့်မည်မထင်ပါ၊ ဗရိဟိသတ္တာယဟု ပြင်ထားသောမူသာ ကောင်းစရာရှိပါသည်။]

တောပန်းတို့ဖြင့် သီကုံးအပ်သော ပန်းကုံးအသွင်ဖြင့်၊ ဝါ-တော အစဉ်အတန်း အသွင်ဖြင့်၊ ယဉ်သာလံ-ယဇ်တင်းကုပ်ကို၊ (အလှူမဏ္ဍပ်ကို)၊ ပရိက္ခိပန္တိ-ဝန်းရံကြ ကုန်၏။ ဘူမိယံဝါ-မြေ၌သော်လည်း၊ ပတ္တရန္တိ-ဖြန့်ကြကုန်၏။ တေပိ ရုက္ခာ-ထို သစ်ပင်တို့ကိုသော်မှလည်း၊ န ဆိဇ္ဇိသု-မဖြတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏။ (တေပိ) ဒဗ္ဘာ- ထိုနေဇာမြက်တို့ကိုသော်မှလည်း၊ န လူယိသု-မရိတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏။ ဂါဝေါဝါ- နွားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဇာဒယောဝါ-ဆိတ် အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကိပန ဟညိဿန္တိ-အဘယ့်ကြောင့် သတ်အပ်ကုန်တော့အံ့နည်း၊ (န ဟညန္တိယေဝ- မသတ်အပ်ကုန်တော့သည်သာ) ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏။

အန္တောဂေဟဒါသာဒယော-အိမ်တွင်း၌ ပေါက်ဖွားသော ကျွန်အစရှိသည်တို့ သည်၊ ဒါသာတိ-ဒါသတို့မည်၏။ [အာဒိဖြင့် ခနက္ကိတစသော ကျွန် ၃-မျိုးကို ယူပါ။] ယေ-အကြင် သူတို့သည်၊ ပုဗ္ဗေဝ-အလုပ်မလုပ်မီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ခနံ-ဥစ္စာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏။ (တေ-ထိုသူတို့သည်၊) ပေဿာတိ-တို့မည်၏။ [ပေသိတဗ္ဗာ-စေခိုင်းအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ပေဿာ၊ ပိသဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း။] ယေ-တို့သည်၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစာရိက္ခာကို၊ ဂဟေတွာ၊ (ကမ္မံ) ကရောန္တိ၊ (တေ) ကမ္မကရာတိ-တို့မည်၏။ [ဘတ္တဝေတနန္တိ ဒေဝသိက ဘတ္တဥေဝ၊ မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယဉ္စ။]

ဝနမာလာသင်္ခေပန။ ။ “ဝနပုပ္ဖဟိ ဂန္တိတမာလာနိယာမေန” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဋီကာသစ် ၌ကား “ဝနပန္နိအာကာရေန” ဟု တစ်နည်း ဖွင့်သေး၏။ ဤနည်း၌ မာလာသဒ္ဒါသည် အစဉ် အတန်း အနက်ဟောတည်း။

န ရုက္ခာ၊ ပေ၊ လူယိသု။ ။ ပါဠိတော်၌ “နေဝဂါဝေါ ဟညိသု၊ ပေ၊ န ဝိဝိဓာ ပါဏာ သံယာတံ အာပဇ္ဇိသု” ဟု ဆိုပြီးနောက် အဘယ်အကျိုးငှာ “န ရုက္ခာ” စသည်ဖြင့် သစ်ပင်တို့၏ မခုတ်ဖြတ်အပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ နေဇာမြက်တို့၏ မရိတ်အပ်ပုံကိုလည်းကောင်း ဆိုပါသနည်း- ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- သစ်ပင် မြက်ကိုသော်မှ မခုတ်ဖြတ်-မရိတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏၊ သက်ရှိဖြစ်သော နွား စသည်တို့ကို အဘယ်မှာ သတ်အပ်ကုန်တော့အံ့နည်း-ဟု နွား စသည် မသတ်ပုံကို ခိုင်မြဲစေခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ တိတ္ထိတို့က သစ်ပင် မြက်တို့၌ အသက်ဝီရိ ဝီရိ၏ဟု ယူကြ၏။ ထိုမှားယွင်းစွာ ယူသူတို့၏ ဤယဇ်ကို မဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း (သစ်ပင် မြက်တွေကို ခုတ်ဖြတ်သည်ဟု မစွပ်စွဲနိုင်ခြင်း) အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ “န ရုက္ခာ ဆိဇ္ဇိသု” စသော ဤစကား ကို ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူသည်။

ဘူမိယံ ဝါ ပတ္တရန္တိ။ ။ ဝေဒိဘူမိ (လာဘသက္ကာရကို ရရာဖြစ်သော) မန္တာန် စသည်ဖြင့် ပြုပြင်အပ်သော ယဇ်ပူဇော်ရာနယ်မြေကို၊ ပရိက္ခိပန္တိ (ဝန်းရံကုန်လျက်)၊ တတ္ထ တတ္ထ ပတ္တရန္တိ၊ မန္တာဒိနာ ဟိ ပရိသင်္ခတာ ဘူမိ “ဝိနွတိ အသံ (ဤမြေ၌) လာဘသက္ကာရေ” တိ ကတွာ ဝေဒိတိ ဝုစ္စတိ- ဋီကာသစ်။

ဒဏ္ဍယဌိမုဂ္ဂရာဒိနိ-ဒုတ်၊ နှင်တံ၊ လက်ရိုက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ကိုင်၍၊ ကမ္မ-အလုပ်ကို၊ ကရောထ-လုပ်ကြကုန်လော၊ ကရောထ-လုပ်ကြကုန်လော၊
 ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ တဇ္ဇိတာ-ခြိမ်းခြောက်အပ်သူတို့သည်၊ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ နာမ-ဒဏ္ဍ
 တဇ္ဇိတတို့မည်၏၊ ကမ္မ-အလုပ်ကို၊ သစေ ကရောသိ-အကယ်၍လုပ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 ကုသလံ-ကောင်း၏၊ နော စေ ကရောသိ-အကယ်၍မလုပ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 ဆိန္ဒိဿာမ-ဖြတ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓိဿာမ-နှောင်ဖွဲ့
 ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ မာရေဿာမ-သတ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ-လည်း
 ကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘယေန-ဘေးဖြင့်၊ တဇ္ဇိတာ-တို့သည်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ နာမ-
 ဘယတဇ္ဇိတတို့မည်၏။

ပန-ကား၊ ဧတေ-ဤ ဒါသ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ-ဒုတ်
 စသော ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိကမ္မာနိ-ထက်ဝန်းကျင်
 ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို၊ န အကံသု-ပြုကြကုန်သည်မဟုတ်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ-ဘေးဖြင့်
 ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု-မဟုတ်၊
 အဿုမုခါ-မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရောဒမာနာ-ငိုကြွေးကုန်
 လျက်၊ ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု-မဟုတ်၊ အထ ခေါ-အဟုတ်ကား၊ ပိယသမုဒါ
 စာရေနေဝ-ချစ်ခင်ဖွယ် အခေါ်အဝေါ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-ချစ်ခင်ဖွယ် အသုံးအနှုန်း
 ဖြင့်သာလျှင်၊ သမုဒါစာရိယမာနာ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ
 ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို) အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊
 တတ္ထ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဒါသံ ဝါ-ကျွန်ကိုမူလည်း၊ ဒါသာတိ-ကျွန်တို့ဟူ၍၊ န
 အာလပန္နိ-မခေါ်ဝေါ် မပြောဆိုကြကုန်၊ ပေသံဝါ-အစေအပါးကိုမူလည်း၊
 ပေသာတိ-အစေအပါးတို့ဟူ၍၊ န အာလပန္နိ-ကုန်၊ ကမ္မကရံဝါ-အလုပ်သမားကို
 မူလည်း၊ ကမ္မကရာတိ-အလုပ်သမားတို့ဟူ၍၊ န အာလပန္နိ-ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊
 ယထာနာမဝသေနဝ-အကြင်အကြင် နာမည်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပါကဋ္ဌနာမာ
 နုရူပနေဝ- “မည်သူ မည်ဝါ”ဟု ခေါ်နေကျဖြစ်၍ ထင်ရှားသော နာမည်အား
 လျော်သဖြင့်သာ၊ ပိယသမုဒါစာရေနေ-ချစ်ခင်ဖွယ် အခေါ်အဝေါ်ဖြင့်၊ ဝါ-ချစ်ခင်
 ဖွယ် အသုံးအနှုန်းဖြင့်၊ အာလပိတွာ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို၍၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ ဗလဝန္တ
 ဒုဗ္ဗလာနံ-မိန်းမ၊ ယောကျ်ား၊ အားရှိသူ၊ အားမရှိသူတို့အား၊ အနုရူပမေဝ-လျော်စွာ
 သာလျှင်၊ ကမ္မ-အလုပ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ ဣဒဉ္စ-ဤအလုပ်ကိုလည်း၊ ကရောထ-

ပရိကမ္မာနိ။ ။သဗ္ဗဘာဂိယာနိ (အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးအားဖြင့် အလုံးစုံသော
 အဖို့၌ဖြစ်ကုန်သော) ကမ္မာနိ၊ ဥစ္စာဝစာနိ ကမ္မာနိတိ အတ္ထော၊- ဋီကာသစ်၊ ပရိကို “သဗ္ဗဘာဂ”
 ဟု ဖွင့်သည်။

ပြုကြကုန်လော၊ ဣဒ္ဓ-ကိုလည်း၊ ကရောထ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆို
ကြကုန်၏၊ တေပိ-ထို ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊
ရုစိဝသေနော-အလို၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊
ယေ၊ ပေ၊ အကံသုတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

သပ္ပိတေလ၊ ပေ၊ မဂမာသီတိ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဝုဠတ္ထံ) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ၊
ဒဿေမိ)၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ နဂရဿ-၏၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ စတုသု-၄ ပေါက်ကုန်
သော၊ ဒွါရေသု-တံခါးပေါက်အနီးတို့လည်းကောင်း၊ နဂရဿ-၏၊ အန္တော-အတွင်း
၌၊ မဇ္ဈေ-အလယ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-၌စပ်) ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စသု-၅ ရပ်ကုန်သော၊
ဌာနေသု-တို့၌၊ မဟာဒါနသာလာယော-ကြီးစွာသော အလှူတင်းကုပ်တို့ကို၊
ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ ဧကေကိဿာယ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊
သာလာယ-အလှူတင်းကုပ်၌၊ သတသဟဿံ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းတစ်သိန်း
သော ဥစ္စာကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ပဉ္စသတ
သဟဿာနိ-၅-သိန်းသော ဥစ္စာတို့ကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ သူရိယုဂ္ဂမနတော-
နေထွက်ရာအခါ မှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ တဿ တဿ ကာလဿ-ထိုထိုအချိန်အခါအား၊
အနုရူပေဟိ-လျော်ကုန်သော၊ သဟတ္ထေန-မိမိလက်ဖြင့်၊ သုဝဏ္ဏကဋ္ဌန္တိ-ရွှေ
ယောက်ချိုကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပဏီတေဟိ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ သပ္ပိတေလာဒိ
သမ္ဗိဿေဟေဝ-ထောပတ် ဆီ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သည်သာလျှင်
ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တဗျဉ္ဇနပါနကာဒီဟိ-ယာဂု၊ ခဲဖွယ်၊ ထမင်း၊ ဟင်း၊
သောက်ဖွယ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မဟာဇနံ-များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ သန္တပေသိ-
တင်းတိမ် ရောင့်ရဲစေပြီ၊ ဘာဇနာနိ-အိုးခွက်တို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဂဏိတု
ကာမာနံ-ယူခြင်းငှာ အလိုရှိသူတို့အား၊ တထေဝ-ထိုအလိုအတိုင်းသာလျှင်၊
ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ ပန-ကား၊ သာယဏသမယေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဝတ္ထဂန္ဓ
မာလာဒီဟိ-အဝတ်၊ နံသာ၊ ပန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သမ္ပူဇေသိ - ကောင်းစွာ
ပူဇော်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သပ္ပိအာဒိနံ-ထောပတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မဟာစာဋီယော-

သပ္ပိ၊ ပေ၊ ဖါဏိတေနစေဝ။ ။ “စ+ဧဝ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ထိုစသဒ္ဒါသည် အဝုတ္တသမုစ္စယ
(တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သော အနက်ကိုဆည်းခြင်း)အနက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “သပ္ပိ
တေလာဒိသမ္ဗိဿေဟေဝ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တဗျဉ္ဇနပါနကာဒီဟိ”ဟု ယာဂု စသည်ကို ထည့်၍
ဖွင့်သည်၊ ပါနကာဒီဟိ၌ အာဒိဖြင့် အဝတ်၊ ယဉ်၊ (ဘိနပ်)၊ မာလာ၊ ဂန္ဓ၊ ဝိလေပန၊ သေယျ
စသည်တို့ကို ယူပါ။ [စသဒ္ဒေါ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော၊ တေန(ဖြင့်) ပဏီတပဏီတာနံ
နာနပုကာရာနံ ခါဒနီယ၊ ပေ၊ သေယျာဝသထာဒိနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဌဗ္ဗော- ဋီကာ။]

အိုးစရည်းကြီးတို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ-အကြင် အာဟာရကို၊ ပရိဘုဒ္ဓိတုကာမော-သုံးဆောင်ခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ သော-သည်၊ တံ-ထိုအာဟာရကို၊ ပရိဘုဒ္ဓတု-သုံးဆောင်ပါစေသတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနေက သတေသု-အရာမက များစွာကုန်သော၊ ဌာနေသု-ဌာနတို့၌၊ ထပါပေသိ-ထားစေပြီ၊ တံ-ထို အလုံးစုံကို၊ (ယာဂုဘတ္တမှစ၍ အလုံးစုံကို)၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သပ္ပိတေလ ပေ၊ နိဌာနမဂမာသီတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တံ။

၃၄၆။ ပဟူတံ သာပတေယျံ အာဒါယာတိ-ကား၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု ဌ္ဓိစပ်) ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထိုခတ္တိယ အစရှိသူ တို့သည်၊ စိန္တေသု၊ (ကိ)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ သပ္ပိတေလာဒိနိ-တို့ကို၊ ဇနပဒတော-ဇနပုဒ်မှ၊ အနာဟရာပေတွာ-မဆောင်စေမူ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကမေဝ-ဥစ္စာကိုသာ၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ မဟာဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အမေဟိ-ငါတို့သည်၊ (န ယုတ္တံ-ဌ္ဓိစပ်) ရာဇာ-သည်၊ (အမေ-တို့ကို) ကိဉ္ဇိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ န အာဟရာပေတိ-မဆောင်ပို့စေ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ ရညော-၏၊ ဃရေ-နန်းတော်၌၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ အက္ခယဓမ္မမေဝ-မကုန်ခန်းနိုင် သည်၏၊ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်သာ၊ န-မဟုတ်၊ [အက္ခယ၌ ဘာဝပုဓာန ကြံပါ]၊ စ-ဆက်၊ အမေသု-ငါတို့သည်၊ အဒေန္တေသု-မပေးကုန်လသော်၊ အညော-ငါတို့မှတစ်ပါးသော၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ရညော-အား၊ ဒဿတိ-ပေးလတုံနည်း၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထို မင်းဖို့၊ ဓနံ-ကို၊ ဥပသံဟရာမ-ဆောင်ပို့ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံကြကုန်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍)၊ တေ-ထို ခတ္တိယအစရှိသူတို့သည်၊ [တေ ကိရမှ တေသဒ္ဓါ လိုက်နိုင်သောကြောင့် ဤ၌ တေ ပါသည်ကား မကောင်း၊]

သာပတေယျံ။ ။ “သံ+ပတိ+ဇေယျ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ သံသဒ္ဓါသည် “သော ဗန္ဓဝေတ္ထနိ စ သံ၊ သော ဓနသ္မိမနိတ္ထိယံ”ဟူသော အဘိဓာန် (၈၀၈)ဂါထာလာ အနက်တို့တွင် ဥစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ဥစ္စာဟူသော အနက်ကိုဟောသော ရုဇ္ဈိပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် “သံ နာမ ဓနံ ဝုစ္စတိ”ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြသည်၊ သဿ-ဥစ္စာ၏၊ ပတိ-အရှင်တည်း၊ သပတိ-ဥစ္စာ၏အရှင်၊ “သ”ဟု ပုဒ်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတိကိုချေဖွယ်မလို၊ ဋီကာသစ်၌ “နိဂ္ဂဟိတလောပေန”ဟု ဆိုလိုသည် စဉ်းစားပါ၊ သပတိဿ+ဟိတံ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏ စီးပွား၊ ဟိတအနက်၌ ဧကယျပစ္စည်းသက်၊ ထို “ဥစ္စာရှင်၏ စီးပွား”ဟူသည် ဥစ္စာပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ သာပတေယျံကို “ဓနံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [သံ နာမ ဓနံ၊ တဿ ပတိတိ သပတိ၊ ဓနဝါ၊ ဒိဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိကဟိတာဝဟတ္ထာ တဿ ဟိတန္တိ သာပတေယျံ၊ တဒေဝ ဓနံ- ဋီကာဟောင်း။]

ဂါမဘာဂေန-တစ်ရွာထည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဖို့အစုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိဂမဘာဂေန စ-နိဂုံးတစ်ခုထည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဖို့အစုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နဂရဘာဂေန-တစ်မြို့တည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဖို့အစုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာပတေယျ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ သံဟရိတွာ-စုရုံး၍၊ သကဏ္ဍာနိ-တို့ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ ရညော-မင်း၏အထံသို့၊ ဥပဟရိသု-ပို့ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုပို့ဆောင်အပ်သော ဥစ္စာကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပဟူတံ သာပတေယျံတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ ဘဂဝါ၊ အာဟ-ပြီ။

၃၄၇။ ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဋ္ဌဿာတိ-ကား၊ ပုရတ္ထိမတော-အရှေ့အရပ်၌၊ ဝိ-အရှေ့ အရပ်က၊ နဂရဒ္ဒါရေ-မြို့တံခါး၌၊ ဒါနသာလာယ-အလှူတင်းကုပ်၏၊ ပုရတ္ထိမဘာဂေ-အရှေ့အရပ်အဖို့၌၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်ထားအပ်သော်၊

ဂါမဘာဂေန။ ။သံကိတ္တနဝသေန (တတ်နိုင်သမျှ ပါဝင်ကြဖို့ရန် ကြွေးကြော်ခြင်း၊ ဆော်သြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ဂါမေ ဂဟေတဗ္ဗဘာဂေန (ရွာ၌ယူထိုက်သောအဖို့အားဖြင့်)- ဋီကာ၊ ဤအလို တစ်ရွာထည်းဝယ် ကြွေးကြော်နှိုးဆော်၍ ပေါင်းစုယူထိုက်သောအဖို့ကို “ဂါမဘာဂ”ဟု ဆိုသည်။ “ဂါမေ+ဂဟေတဗ္ဗော+ဘာဂေါ ဂါမဘာဂေါ”ဟု ပြုပါ။

ဋီကာသစ်။ ။“ပစ္စေကံ သဘာဂဂါမေ ကောဋ္ဌာသေနာတိပိ အတ္ထော”ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ဤအလို ဂါမအရ သဘောတူသော ရွာအများကိုယူ၍ “ဂါမာနံ-သဘောတူသော ရွာတို့၏+ဘာဂေါ-အဖို့အစုတည်း၊ ဂါမဘာဂေါ-စု”ဟု ပြုစေလို၏။ နိဂမဘာဂ-နဂရဘာဂတို့၌လည်း နည်းတူ၊ သို့သော် “သဘောတူသော နိဂုံးအများ-မြို့အများ ပေါင်းစုဖို့ကား လက်တွေ့အားဖြင့် မလွယ်ကူ၊ ခရီးအားဖြင့် ဝေးကွာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုမြို့၏ ပိုင်စားဖြစ်သော ခတ္တိယသည် သူ့ကိုယ်တိုင်သာ ပို့ဆောင်မည်ဖြစ်၍ အခြားမြို့ပိုင်နှင့် ပေါင်းလိမ့်မည် မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

ယညဝါဋ္ဌဿ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ယညာ”ဟု ရှိသော်လည်း ထောမနိဓိ၌ “ယညဝါဋ္ဌ”ဟု ရှိ၍ “ယညဌာန (ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်)”ဟု အနက်ဖွင့်၏။ စန္ဒကုမာရဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ယညဝါဋ္ဌံ သမတလံ ကာရေတွာ ဝတိယာ ပရိက္ခိပိ-ယဇ်ပူဇော်ရာဌာနကို ညီမျှသော အပြင် ရှိအောင် ပြုစေ၍ စည်းဖြင့် ကာရံပြီ”ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သမတလပြုရာအရပ်သည် တွင်း (အာဝါဋ္ဌ)မဟုတ်ရကား ယညဝါဋ္ဌ ပါ၌သည်သာ ပါ၌မှန်တည်း။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ဤ၌ ဝါဋ္ဌသဒ္ဒါသည် ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်း အနက်ဟော ဝဋ္ဋဓာတ် ကပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဝဋ္ဋိယတေတိ ဝါဋ္ဌော၊ ယညောစ-ယဇ်ပူဇော်ရာလည်း ဟုတ်၏။ သော+ဝါဋ္ဌောစ-စည်းရိုး စသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ ယညဝါဋ္ဌော-စည်း စသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သော ပြင်ပအရပ်နှင့် မရောအောင် ခွဲခြားအပ်သော ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်၊ ဤ၌ ဒါနသာလာကိုပင် “ယညဝါဋ္ဌ”ဟု သုံးစွဲထားသည်။

ပုရတ္ထိမဒိသတော-အရှေ့အရပ်မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာသူတို့သည်၊ ခတ္တိယာနံ-ခတ္တိယတို့၏၊ ဒါနသာလာယ-အလှူတင်းကုပ်၌၊ ယာဂုံ-ယာဂုကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်ပြီး၍၊ ရညော-မင်း၏၊ ဒါနသာလာယ-၌၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စားပြီး၍၊ နဂရံ-မြို့သို့၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ပဌပေသုံ-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-တည်ထားကြကုန်ပြီ၊ ဒက္ခိဏေန ယညဝါဋဿာတိ-ကား၊ ဒက္ခိဏတော-တောင်အရပ်၌၊ ဝါ-က၊ နဂရဒွါရေ-၌၊ ဒါနသာလာယ-၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်

ဋီကာသစ်။ ။ယညာဝါဋ(ယည+အာဝါဋ)ဟူသော ပါဠိကိုပင် အမှန်ယူ၍ “ယညာဝါဋောတိ ခဏိတာဝါဋဿ အဿမေမာဒိယညယဇနဌာနဿေတံ အဓိဝစနံ၊ တဗ္ဗောဟာရေန ပန (ထိုအမည်ကို ဒါနသာလာအပေါ်၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းအားဖြင့်) ဣမ ဒါနသာလာယဧဝ”ဟု ဖွင့်လေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ယဇ်ပူဇော်ရာ၌ သတ်အပ်သော သတ္တဝါတို့၏ လည်ချောင်းသွေးကို ယူပြီးလျှင် တွင်းထည်း၌ လောင်းထည့်၍ ပူဇော်သော နည်းလည်းရှိပါ၏။ သို့သော် ထိုနည်းသည် ဥဿ ခုနစ်ရာ စသည်တို့ကို ဖွဲ့ချည်ထားရာ ယညဌာန မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ယညဝါဋ၏ အရှေ့အရပ်”ဟု ဆိုရာ၌ တွင်းသာမက၊ ယညဌာန တစ်ခုလုံးရသောကြောင့်လည်းကောင်း “ယညာ”ဟု ဒီဃရှိသောပါဠိကို မမှတ်ထိုက်ပါ။

ပုရတ္ထိမတော ၊ပေ၊ **ပုရတ္ထိမဘာဂေ**။ ။ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဋဿ ဟူသော ပါဠိတော်ကို “ဒါနသာလာယ ပုရတ္ထိမဘာဂေ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ပုရတ္ထိမတော နဂရဒွါရေ”ကား ထိုဒါနသာလာ၏ မြို့ရှေ့တံခါးအနီး၌ တည်ရှိကြောင်းကို သိစေလို၍ အပိုထည့်ပါဌ်တည်း။

ယထာ ၊ပေ၊ **ဧဝရူပေ ဌာနေ**။ ။ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာနှင့် ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာသည် အလွန် မဝေးလှ၊ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာသည် မြို့အရှေ့တံခါး အနီး၌ တည်ရှိ၏။ ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာကား ထို့ထက် အရှေ့ကျသော (မလှမ်းမကမ်းအရပ်၌) တည်ရှိ၏။ ဥပမာ- အရှေ့ရွာနိဂုံးတို့မှ မြို့သို့လာသူတို့သည် ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာဝယ် နံနက်စောစော ယာဂုသောက်ကြ၏။ ထမင်းဆာလောက်သော အချိန်ဝယ် မြို့တံခါးအနီး ရောက်ကြလေရာ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာ၌ ထမင်းစားပြီးမှ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ကြသည်။ ဒါနသာလာ ၂-ခုသည် ဤမျှလောက် မလှမ်းမကမ်းနေရာ၌ တည်ရှိကြသည်။- ဟူလို။

စဉ်းစားဖွယ်။ ။ဋီကာတို့ဝယ် “ယာဂုံ ပိဝိတွာ”၌ “ယာဂုသီသေန ပါတရာသဘောဇနမာဟ”ဟု ဆို၏။ “ယာဂုကို ပဓာနပြု၍ ဆိုသည်။ ထိုခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာ၌ ထမင်းကိုလည်း စားကြပြီးမှ မပင်မပန်းလာခဲ့ကြရာ ညနေစာ စားချိန်၌ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာသို့ရောက်၍ ညနေစာ စားကြသည်”ဟု ဖွင့်ကြ၏။ မိမိကား မြို့၌ ကိစ္စရှိ၍ လာကြသူများဖြစ်ပါလျက် မြို့သို့မဝင်သေးဘဲ ထိုကဲ့သို့ မြို့အပြင်မှာပင် နံနက်စာ ညနေစာ စား၍ အချိန်ကို ကုန်စေသင့်မည် မထင်ပါ။

ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊ (ယထာ ပုရတ္ထိမတော အာဂစ္ဆန္တာ ယာဂုံ ပိဝိတွာ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊) ဒက္ခိဏဘာဂေ-တောင်အရပ်၌၊ ပဌပေသုံး-ကုန်ပြီ၊ ပစ္ဆိမုတ္တမေသုပိ-အနောက်အရပ် မြောက်အရပ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝန နယော- ဤနည်းပင်တည်း။

၃၄၈။ အဟော ယညော အဟော ယညသမ္ပဒါတိ-ကား၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သပ္ပိ အာဒိဟိ-ထောပတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နိဌာနဂမနံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ပုံကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ လောကေ-လောက၌၊ ယံ-အကြင် အစာသည်၊ မဓရံ-ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်၏၊ တဒေဝ-ထိုအစာကိုသာ၊ သမဏော ဂေါတမော-ရဟန်းဂေါတမ သည်၊ ကထေတိ-ပြောဟော၏၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ ယညံ- ယဇ်ကို၊ ပသံသာမ-ချီးမွမ်းကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြ၍၊ တုဌစိတ္တာ-နှစ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ပသံသမာနာ-ချီးမွမ်းလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ (အဟော ယညော အဟော ယညသမ္ပဒါဟူ၍) အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ တုဏှိဘူတောဝ နိသိန္နော ဟောတီတိ-ကား၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-လျှောက်ထိုက်သော၊ အတ္ထံ- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အကြောင်းအရာကို)၊ စိန္တယမာနော-ကြံလျက်၊ နိဿဒ္ဓေါဝ- အသံမရှိသည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ ပရိဟာရေ န-အဂါရဝကို ရှောင်လွှဲခြင်းအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ- လျှောက်ပြီ၊ ဟိ-လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့၊ ဣတရထာ-ရှောင်လွှဲခြင်းမှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ပုစ္ဆိယမာနေ-၌စပ်) ကိံ ပန-အသို့ပါနည်း၊ ဘော ဂေါတမ- အရှင်ဂေါတမ၊ တွံ-အရှင်သည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ရာဇာ-မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊

ပရိဟာရေန။ ။ နောက်၌ “ဥဇကမေဝ ပုစ္ဆိယမာနေ အဂါရဝေါဝိယ”ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအဂါရဝကို ရှောင်ခြင်းကို “ပရိဟာရ” ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဋီကာ၌လည်း “ပရိဟာရေနာတိ ဘဂဝန္တံ ဂရုံ ကတွာ အဂါရဝပရိဟာရေန”ဟု (အ၊ အက္ခရာနှင့်တကွ) ရှိပါစေ၊ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဂါရဝပရိဟာရေန”ဟု အ၊ အက္ခရာမပါဘဲ ရှိသည်မှာ မကောင်းပါ၊ သို့မဟုတ် “ဂါရဝ ပရိဟာရေန-ဂါရဝကို ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့်”ဟု ပေးလျှင်လည်း အဓိပ္ပါယ်မှန်ရနိုင်ပါသည်။

ဋီကာသစ်။ ။ “ဥဇကဘာဝါပနယနေန ဝါ”ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်း ဖွင့်သေး၏၊ ပရိဟာရသဒ္ဓါ၏ ရှောင်လွှဲခြင်း-ပယ်ရှားခြင်း အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ “တိုက်ရိုက်မမေးဘဲ ဝက်ဝုတ္တိအလင်္ကာနည်းအားဖြင့် မိမိသိလိုသော အချက်ကို သွယ်ဝိုက်၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် မေးသည်”ဟူလို၊

ပြာဟ္မဏော-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသလော၊ က္ကတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥဇုကမေဝ-
ဖြောင့်ဖြောင့်သာလျှင်၊ (တိုက်ရိုက်သာလျှင်၊) (ဘဂဝတိ-ကို) ပုစ္ဆိယမာနေ-မေးအပ်
သော်၊ အဂါရဝေါဝိယ-မရှိသေခြင်းကဲ့သို့၊ ဟောတိ။

ပုစ္ဆိယမာနေ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပုစ္ဆိယမာနေ”ဟု ပဌမန္တကမ္မရုပ်ရှိ၏။ “မေးအပ်သည်
ရှိသော်၊ ဝါ-မေးအပ်သော ဘုရားရှင်သည်၊ အဂါရဝေါ-ရှိသေခြင်း မရှိသည်”ဟု အနက်ဖြစ်ရ
ကား “အမေးခံရသော ဘုရားရှင်က မရှိသေရာရောက်သောကြောင့် ထိုပါဌ်သည် မမှန်ပါ။
“ပုစ္ဆိယမာနေ”ဟု ပြင်ကြသည်မှာလည်း ပုစ္ဆိဓာတ်က ဘူဝါဒိသာရှိသောကြောင့် မကောင်းပါ။
ထို့ကြောင့် ဆရာတို့သည် “ဘဂဝတိ-ကို”ဟု လက္ခဏာဝန္တဝတ္ထကံထည့်၍ “ပုစ္ဆိယမာနေ”ဟု
ပြင်တော်မူကြ၏။ နိဿယအတိုင်း အနက်ပေးပါ။

နိစ္စဒါနအနုကုလယညာဒိ အပ္ပဉ္စ

၃၄၉။ အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမာတိ က္ကဒံ-အစရှိသော ဤစကားကို၊
ပြာဟ္မဏော-ကုဋေသုဏ္ဏားသည်၊ (ပုစ္ဆန္တော အာဟ-၌စပ်) သကလဇမ္ဗုဒ္ဓိပဝါသီနံ-
အလုံးစုံသော ဇမ္ဗုဒ္ဓိပဝါသီနေသူတို့၏၊ ဥဌာယ-ထကြွ၍၊ (ထထ၊ကြွကြွလုပ်၍)၊
သမုဌာယ-ကောင်းစွာ ထကြွ၍၊ ဒါနံနာမ-အလှူမည်သည်ကို၊ ဒါတု-ပေးခြင်းငှာ၊
ဂရုကံ-ဝန်လေး၏၊ (အလှူရှင်ဘက်က ဝန်လေးဖွယ်ရှိပုံကို စဉ်းစားသည်)၊ စ-သည်
သာမကသေး၊ သကလဇနပဒေါ-အလုံးစုံသော ဇနပုဒ်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကမ္မာ
နိ-အလုပ်တို့ကို၊ အကရောန္တော-မလုပ်ရသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်၊)
နဿိဿတိ-ပျက်စီးလတ်၊ အမှာကမ္ပိ-ငါတို့၏လည်း၊ (ငါတို့အတွက်လည်း၊)
[“သကလဇမ္ဗုဒ္ဓိပဝါသီတို့ အတွက်သာမက ငါတို့အတွက်လည်း”ဟု ပိဖြင့် သကလ
ဇမ္ဗုဒ္ဓိပဝါသီနံကိုပေါင်း၊] က္ကမမှာ ယညာ-ဤယဇ်မှာဝါ-ဤယဇ်ထက်အညော-အခြား
သော၊ အပ္ပသမ္ဘာရတရောစေဝ-အထူးသဖြင့် နည်းသောအဆောက်အဦးရှိသည်
လည်းဖြစ်သော၊ မဟပ္ပလတရောစ-သာ၍များသော အကျိုးရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊

ဥဌာယ ၊ပေ၊ နဿိဿတိ။ ။ဥဌာယ သမုဌာယာတိ ဒါနေ ဥဌာနဝီရိယံ (ဥဌာယ
အဖွင့်) သက္ကစ္စံ (သမုဌာယ အဖွင့်) ကတွာ- မှီကာ၊ ဒါနံ၌သာ နေ့စဉ်အားစိုက်ဖို့ရန် ခဲယဉ်း
သည်၊ အလှူခံများဘက်မှာလည်း ထိုဒါနသို့လာ၍ လူအများ စားသောက်နေကြသောကြောင့်
အလုပ်မလုပ်ကြတော့ရကား ဇနပုဒ်အားလုံး (နယ်အားလုံး)သည်ပင် စီးပွားမတိုးတက်ဘဲ
ပျက်စီးလိမ့်မည်။

အပ္ပသမ္ဘာရတရော။ ။သမ္ဘရိယတိ ဧတေနာတိ သမ္ဘာရော-ယဇ်ကို ကောင်းစွာဆောင်
ကြောင်းဖြစ်သော အဆောက်အဦး၊ အပ္ပေါ+သမ္ဘာရော ယဿာတိ အပ္ပသမ္ဘာရော၊
အတိသယေန+အပ္ပသမ္ဘာရော အပ္ပသမ္ဘာရတရော။

ယညော-သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ နိစ္စဒါနာနီတိ-ကား၊ ဓုဝဒါနာနိ - အမြဲပေးလှူအပ်သော အလှူဖြစ်ကုန်သော၊

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ “အပ္ပသမ္ဘာရတရော”ပုဒ် မရှိ၊ “အပ္ပတ္တတရောစ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ၊ မဟပ္ပလတရောစ မဟာနိသံသတရောစ”ဟူသာ ရှိ၏၊ ထိုစကားကို ချုံး၍ အဋ္ဌကထာ၌ “အပ္ပသမ္ဘာရတရောစ မဟပ္ပလတရောစ”ဟု ဆိုသည်။ [အပ္ပသမ္ဘာရတရောစေဝ မဟပ္ပလတရောစာတိ သင်္ခေပတော အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော၊ ပါဠိယံ ပန အပ္ပတ္တံ၊ ပေ၊ တရောစာတိ ပါဠော- ဋီကာသစ်။]

အပ္ပတ္တတရော အပ္ပသမ္ဘာရတရော။ ။အပ္ပတ္တ၌ အတ္တသဒ္ဒါသည် ကိစ္စအနက်ကို ဟော၏၊ ထွက်၌ ဌပြု၍ “အပ္ပဋ္ဌ”ဟုလည်း ရှိ၏၊ သမ္ဘာရသဒ္ဒါသည် ယဇ်ကို အားထုတ်ကြောင်း ဖြစ်သော “သတ္တဝိဋ္ဌာ”အနက်ကို ဟော၏၊ မှန်၏- အလှူဒါန အကြီးအကျယ်ကို ပေးလှူရာ၌ ဒါနပစ္စည်းကို စုဆောင်းရာဝယ် လူ၊ နွား စသော သတ္တဝါတွေများစွာ ဆင်းရဲလေ၏၊ ထိုသို့ သတ္တဝါတို့ကို နှိပ်စက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဒါနသမ္ဘာရ (ဒါနအဆောက်အဦး)ကို စုဆောင်းကြောင်းဖြစ်သော အမှုကို “သမာရမ္ဘ”ဟု ဆိုသည်။ [သမ္မာ+အာရဘီယတိ ယညော ဧတေနာတိ သမာရမ္ဘော၊ သမ္ဘာရ သမ္ဘာဝဏာဝသေန ပဝတ္တသတ္တဝိဋ္ဌာ- ဋီကာသစ်၊] ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ သမာရမ္ဘသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထမှာ ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း အနက်တည်း၊ သတ္တဝိဋ္ဌာအနက်ကား အရကောက် အဘိဓေယျအနက်ဟု မှတ်ပါ။

မဟပ္ပလ၊ မဟာနိသံသတရော။ ။ဖလသည် “ဝိပါက”ဟု ခေါ်ရသော တိုက်ရိုက် အကျိုးတည်း၊ အာနိသံသကား စည်းစိမ် ချမ်းသာ စသော အကျိုးဆက်တည်း၊ မဟာယညလောကိ ကိစ္စလည်း မများဘဲ၊ သတ္တဝါတို့ကိုလည်း မပင်ပန်းစေရ မညှဉ်းဆဲရဘဲ အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်မှာတော့ ထိုမဟာယညထက်များသော ယဇ်တစ်မျိုးရှိပါသေးသလားဟု မေးလျှောက်သည်။

နိစ္စဒါနာနိ။ ။နိစ္စကို “ဓုဝ”ဟု ဖွင့်၍ ထို “ဓုဝဒါန”အရ “အမြဲဆွမ်းလှူခြင်း (ဆွမ်းလောင်းခြင်း)ဟူသော နိစ္စဘတ္တာကို ယူပါ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [ဓုဝဒါနာနီတိ ဓုဝါနိ ထိရာနိ အဝိစ္စန္ဒာနိ (မပြတ်သည်တို့ကို) ကတွာ ဒါတဗ္ဗဒါနာနိ- ဋီကာ၊ “နိစ္စံ+ဒါတဗ္ဗာနိ+ဒါနာနိ နိစ္စဒါနာနိ”ဟု ပြုပါ။] ထိုနိစ္စဒါနာနိကို နိစ္စဘတ္တာနိဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ ထိုနိစ္စဘတ္တ ဟူသည် နောက်၌ပြမည့် စာရေးတဆွမ်းတည်း၊ ယခုအခါ နေ့စဉ်မှန်မှန် ဆွမ်းလောင်းခြင်း ဆွမ်းအိုးတည်ခြင်း အလှူများလည်း ပါဝင်နိုင်၏။

ဋီကာသစ်။ ။နိစ္စဘတ္တာနီတိ ဧတ္ထ ဘတ္တသီသေန (ဘတ္တကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်) စတုပစ္စယဂ္ဂဟဏံ (ပစ္စည်းလေးပါးလုံးကို ယူခြင်းဖြစ်၏)၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်ဖွင့်သော်လည်း “အမြဲသက်န်းလှူခြင်း၊ အမြဲကျောင်းလှူခြင်း၊ အမြဲဆေးလှူခြင်း”ဟု မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နောက်၌ ဝိဟာဒါနကို သီးခြားပြတော်မူလတုံသောကြောင့်လည်းကောင်း ထိုဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

နိစ္စဘတ္တာနိ-အမြဲပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းဝတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ (အနုကုလယညာနိ ဌိစပ်) အနုကုလယညာနိတိ-ကား၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ပိတု ပိတာမဟာဒီဟိ-အဖ အဖိုး အစရှိသော ရှေးလူကြီးတို့သည်၊ ပဝတ္တိတာနိ-ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ကူတိ ကတွာ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ-ဆင်းရဲသော ယောက်ျားတို့သော်မှလည်း၊ ဝံသပရံပရာယ-အနွယ် အဆက်ဆက်အားဖြင့်၊ ပဝတ္တေ တဗ္ဗာနိ-ဖြစ်စေထိုက်ကုန်သော၊ ယာနိ ယာနိ (အနုကုလယညာနိ)-အကြင် အမျိုး အနွယ် အဆက်ဆက်အားဖြင့် ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော အလှူတို့ကို၊ (“ဒိယန္တိ-ပေး လှူအပ်ကုန်၏”ဌိစပ်) ဧဝရူပါနိ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သီလဝန္တေ-သီလရှိ သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ နိဗန္ဓဒါနာနိ-အမြဲစပ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ် သော အလှူတို့ကို၊ တသ္မိ ကုလေ-ထိုအမျိုး၌၊ ဒလိဒ္ဓါပိ-ဆင်းရဲသူတို့သော်မှလည်း၊ န ဥပစ္ဆိန္နန္တိ-မဖြတ်ကြကုန်။

အနုကုလယညာနိ။ ။ကုလဿ+အနုက္ကမော အနုကုလံ၊ အနုကုလံ+ဒါတဗ္ဗာနိ+ယညာနိ အနုကုလယညာနိ-အမျိုးအနွယ် အစဉ်အဆက်အားဖြင့် မပျက်အောင် ပေးလှူထိုက်သော အလှူတို့၊ ထို့ကြောင့် “အမှာကံ ပေ၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ပစ္ဆာ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပစ္ဆာနဂတ”ဟု ရှိ၏၊ “ပစ္ဆာ-နောက်၌”ဟု ဆိုလျှင် “အနုဂတ-အစဉ်လိုက်”ဟု အထူးဆိုဖွယ်မလိုပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပစ္ဆာ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ” ပါဠိသာ ကောင်းပါသည်။ ဂရဟာဇောတက ပိသဒ္ဓါကြောင့်လည်း “ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ”ပါဠိ၏ ကောင်းကြောင်း သာ၍ ထင်ရှားပါသည်။

ယာနိ တာနိ (ယာဂါနိ)။ ။ပါဠိတော်၌ “ယာနိ ခေါပန တာနိ ဗြာဟ္မဏ နိစ္စဒါနာနိ အနုကုလယညာနိ”ဟု ရှိ၏၊ ထို “ယာနိ တာနိ”သည် အနုကုလယညာနိနှင့် တွဲရမည့်ပုဒ်များ တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနုကုလယညာနိ”ကို ဖွင့်ရာ၌ “ယာနိ တာနိ”ဟု ပါဠိတော်ပါဠိကို ယူ၍ ပြသည်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို သတိမထားမိသောကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “ယာနိ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနိ၊ တာနိ အနုကုလယညာနိ နာမာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ”ဟု ယောဇနာပုံကို ဖွင့်မိလေသည်၊ ထိုသို့ ပါဠိတော်ကို သတိမထားမိသောကြောင့်ပင် “ယာနိ တာနိ”နေရာဝယ် “ယာဂါနိ”ဟု အပြင်မှား ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ [“ယဇိတဗ္ဗာနိ-ပေးလှူပူဇော်ထိုက်ကုန်၏”အရ ဒါနကိုပင် “ယည”ဟု သုံးစွဲသည်။]

နိဗန္ဓဒါနာနိ။ ။ထိုနိစ္စဒါန အနုကုလအလှူကိုပင် “နိဗန္ဓဒါနာနိ”ဟု သုံးစွဲပြန်သည်၊ နိဗန္ဓေတွာ နိယမေတွာ (အမြဲသတ်မှတ်၍ “တစ်နေ့လျှင် တစ်ပြည်ချက် ဆွမ်းလောင်းမည်” စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်၍) ပဝေဏိဝသေန (သားစဉ်မြေးဆက်၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဝတ္တိတဒါနာနိ-ဋီကာ။ [“နိဗန္ဓေတွာ”ဟု ဖွင့်ပုံထောက်၍ “နိဗန္ဓဒါနာနိ”ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ “နိဗန္ဓေန-အမြဲစပ်ဖွဲ့ သဖြင့်+ပဝတ္တိတာနိ ဒါနာနိ နိဗန္ဓဒါနာနိ”ဟု ပြုပါ၊ စာအုပ်တို့၌ကား “နိဗန္ဓဒါနာနိ-အမြဲစပ် အပ်သော အလှူတို့”ဟု ရှိ၏၊ “နိ+ဗန္ဓဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် နိဗန္ဓပုဒ်ကား ဖြစ်နိုင် ပါ၏၊ “နိဗန္ဓေတွာ”ဟုကား မရှိနိုင်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၏ နိဗန္ဓေတွာပုဒ်သည် နိဗန္ဓပုဒ်၏ အဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။]

တကြ-ထို ဧဝရူပါနိ န ဥပစ္ဆန္တိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိကသုဌေး၏၊ ယရေ-၌၊ ပဉ္စနိစ္စဘတ္တသတာနိ-ငါးရာသော အမြဲဆွမ်းအလှူတို့ကို၊ ဒီယိသု-ပေးလှူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒန္တမယသလာကာနံ-ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော စာရေးတံတို့၏၊ ပဉ္စသတာနိ-ငါးရာတို့သည်၊ အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ တံ ကုလံ-ထိုအနာထပိဏ္ဍိကအမျိုးကို၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဒါလိဒ္ဓိယေန-ဆင်းရဲသည်၏အဖြစ်သည်၊ အဘိဘူတံ-လွှမ်းမိုးအပ်ပြီ၊ တသ္မိ ကုလေ-ထိုအမျိုး၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊ ဒါရိကာ-သတို့သမီးသည်၊ ဧကသလာကတော-တစ်ခုသော စာရေးတံမှ၊ ဝါ-ထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဝါ-အလွန်၊ ဒါတံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ရှာ၊ [အနုကုလယညကို စောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် ပေးလှူသော်လည်း စာရေးတံ တစ်ခုထက်အလွန် မတတ်နိုင်ရှာ။]

သာပိ-ထိုသတို့သမီးသည်လည်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ သေတဝါဟနရဇ္ဇံ-သေတဝါဟနတိုင်းပြည်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ခလံ-ကောက်နယ်တလင်းကို၊ သောဓေတွာ-သုတ်သင်၍၊ [ကောက်နယ်တလင်း၌ ကျန်နေသော စပါးတို့ကို ကောက်ယူခြင်းကို “သုတ်သင်”ဟု ဆို၏၊] လဒ္ဓဓပညေန-ရအပ်သော စပါးဖြင့်၊ တံ သလာကံ-ထိုစာရေးတံကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူရရှာပြီ၊ ဧကာ-တစ်ပါးသော၊ ထေရော-ထေရ်သည်၊ ရညော-သေတဝါဟနမင်းအား၊ အာရောစေသိ-ပြောပြပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-ထိုသတို့သမီးကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ အဂ္ဂမဟေသိဌာနေ-မိဖုရားခေါင်အရာ၌၊ ထပေသိ-ထားပြီ၊ သာ-ထိုမိဖုရားခေါင်သည်၊ တတော-ထိုမိဖုရားခေါင်ဖြစ်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဉ္စပိသလာကဘတ္တသတာနိ-ငါးရာလည်းဖြစ်ကုန်သော စာရေးတံဆွမ်းတို့ကို၊ ပဝတ္တေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ (ပေးလှူပြီ) ဣတိ-ဤကား ဝတ္ထုတည်း။

ဒဏ္ဍပုဟာရာတိ-ကား၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ (စီတန်းလျက်၊) တိဌထ တိဌထ-ရပ်ကြ ရပ်ကြ၊ ဣတိ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဥဇံ-ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဂဏှထ ဂဏှထ-ယူကြယူကြ၊ [တစ်ယောက်၏ ရှေ့သို့ တစ်ယောက်က တိုးမသွားဘဲ

တသ္မိံ၊ ပေ၊ ဒလိဒ္ဓါပိ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “တသ္မိ ကုလေ သုဒလိဒ္ဓေပိ”ဟု ရှိ၏။ သို့သော် ဝတ္ထုကြောင်း၌ ဆင်းရဲသော အမျိုးသမီး၏ သလာကဒါန မပြတ်အောင် ဧကသလာက ဒါနဖြင့် စောင့်ရှောက်ပုံကို ပြသောကြောင့် ကုလကို အရမကောက်ဘဲ သတို့သမီးကို အရကောက်ရသော “ဒလိဒ္ဓါပိ”ပါဌက ကောင်းသည်ဟု ထင်သည်။

ဒန္တမယသလာကာနံ။ ။ ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော စာရေးတံကို “ဒန္တမယသလာက”ဟု ဆိုသည်။ ထိုစာရေးတံ၌ အလှူရှင်၏ နာမည်ကို ရေးသားလေ့ရှိသည်။ သလာကာပုဒ်သည် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သောကြောင့် “သလာကာနိ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ဒန္တမယသလာကာနံ ပဉ္စသတာနိ”ဟု ဆရာတို့ပြင်ကြသည်။

အစဉ်အတိုင်း ဖြောင့်ဖြောင့်သွား၍ ယူကြပါ-ဟူလို။ ကုတိစ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ (ကုတိ) အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ ဒီယမာနေ-ပေးအပ်သော အလှူကြီး၌၊ ဒဏ္ဍပူဟာရာပိ-ဒုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ရခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂလဂ္ဂါဟာပိ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်ရခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဿန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏။

အယံ ခေါ် ပြာဟွဏ ဟေတု ၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရဏ္ဍာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ (အတ္ထော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ မဟာယဉ္ဇေဝိယ-ကြီးစွာသော ယဇ်၌ကဲ့သို့၊ ကုမသ္မိံ သလာကဘတ္တေ-ဤစာရေးတံဆွမ်း၌၊ ဗဟူဟိ-များစွာကုန်သော၊ ဝေယျာဝစ္စကရေဟိဝါ-ဝေယျာဝစ္စပြုသူတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပကရဏေဟိဝါ-ဒါန၏ အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသလာကဘတ်သည်၊ အပ္ပဋ္ဌတရံ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိ၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဧတ္ထ-ဤသလာကဘတ်၌၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဗဟူနံ-များစွာကုန်သော လူတို့၏၊ ကမ္မဇ္ဈေဒဝသေန-အလုပ်ကို ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပိဋ္ဌာသင်္ခါတော-နှိပ်စက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ သမာရမ္ဘော-လွန်စွာ အားထုတ်ကြောင်းသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ တသွာ၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရံ-သာ၍ နည်းသော ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြောင်း သတ္တပိဋ္ဌာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသလာကဘတ်သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ယိဋ္ဌံ-ပေးလှူအပ်ပြီ၊ ပရိစ္စတ္တံ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ယညတိ-ယည်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတာယ-၆ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဒက္ခိဏာယ-အလှူ၏။

အာဒိနိ။ ။ကသွာ သေနောဝိယ မံသပေသီ ပက္ခန္ဓိတွာ ဂဏှသီတိ-သိန်းစွန်သည် သားတစ်ကို အပြေးပျံ၍ သုတ်ယူသလို၊ ဘာကြောင့် မြန်မြန်သွား၍ယူရသနည်း၊ ထိုသို့ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် (မျှတတ)ပေးလှူခြင်း၌ အားစိုက်ကြသော အလှူရှင်တို့၏ စကားတို့ကို အာဒိဖြင့် ယူပါ။

ဂလဂ္ဂါဟာပိ။ ။“ဂလဂ္ဂဟဏာ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်ရခြင်းတို့ကို”ဟု နိကာသစ်၌ ဘာဝသာဓန ဖွင့်သောကြောင့် “ဂလဿ-ကို+ဂါဟာ ဂလဂ္ဂါဟာ”ဟု ပြုပါ၊ ဤသို့ပြုလျှင် “ဒီယုမာန”နှင့် အရမတူသောကြောင့် “ဒီယုမာနာ”ဟု မရှိသင့်တော့၊ “ဒီယုမာနေ”ဟုသာ ရှိသင့်တော့သည်။

ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတာယ။ ။အလှူရှင်၏ ပုဗ္ဗ၊ မဉ္ဇု၊ အပရဓေတနာ ၃-မျိုးဟူသော အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိတရာဂတာ၊ ဝိတဒေါသတာ၊ ဝိတမောဟတာ ဟူသော အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ဒက္ခိဏာ(အလှူ)သည် ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတာမည်၏၊ ထိုအလှူမျိုးကို ဆတ္တအင်္ဂုတ္တရ၊ ပဌမဝဂ်၊ ဒေဝတာဝဂ္ဂ၊ နန္ဒမာတာ၏ ဆဠင်္ဂဒါနသုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။

(ပမာဏံ-၌စပ်) မဟာသမုဒ္ဒေ-၌၊ ဥဒကဿ-ရေ၏။ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သုကရံ က္ကဝ-လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်သကဲ့သို့၊ (မလွယ်ကူသကဲ့သို့၊ တထာ-တူ) ပုညာဘိသန္ဓဿ-ကောင်းမှုအယဉ်၏။ ပမာဏံ-ကို၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ န သုကရံ-လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ ဝါ-မလွယ်ကူ၊ ကုဒ္ဒေ-ဤသလာကဘတ်သည် လည်း၊ တထာဝိဓံ-ထိုသို့ သဘောရှိ၏။ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တံ-ထိုသလာကဘတ် ကို၊ မဟပ္ပလတရဉ္စာတိ-သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဟာနိသံသတရဉ္စာတိ-သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။

၃၅၀။ ကုဒ္ဒံ-ဤတရားစကားတော်ကို၊ သုတ္တ-ကြားရ၍၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကံ) ကုဒ္ဒံပိ နိစ္စဘတ္တံ-ဤနိစ္စဘတ်ကိုလည်း၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ ဒေတော-ပေးလှူလသော်၊ (ပေးလှူသူအတွက်)၊ ဒိဝေသေ ဒိဝေသေ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ နဿတိ-ပျက်၏၊ နဝနဝေါ-အသစ်အသစ်သော၊ ဥဿာဟောစ-အားထုတ်ခြင်း သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ဇနေတဗ္ဗော-ဖြစ်စေထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကုတောပိ- ဤနိစ္စဘတ်ထက်လည်း၊ ဝါ-မှလည်း၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သာ၍ နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ-သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တပိဋ္ဌာရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညော-ယဉ် သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ တသ္မာ-ထိုသို့ ကြံသည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထံ-ထို အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမ အစရှိသော စကား၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သလာကဘတ္ထေ-သလာကဘတ်၌၊ ကိစ္စပရိယောသာနံ-ကိစ္စ၏ ပြီးဆုံးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဧကေန-တစ်ယောက်သည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ-စီမံထိုက် သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ဝိဟာရဒါနေ-ကျောင်းအလှူ၌၊ ကိစ္စပရိယောသာနံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပဏ္ဏသာလံဝါ-သစ်ရွက်ကျောင်းကိုမူလည်း၊ ကာရေတု-ပြုစေဦးတော့၊

ပုညာဘိသန္ဓဿ။ ။ဤကဲ့သို့သော ဒါန၏အကျိုးပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်၊ “မဟာသမုဒ္ဒရာ ဝယ် ရေ၏ ပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်သကဲ့သို့၊ အပရစေတနာ အဆက်မပြတ်ဘဲ ကောင်းမှုအယဉ် တသွင်သွင်စီးနေရကား ထိုဒါန၏ ပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်လောက်အောင် မြင့်ခေါင်ကြီးမားပါ သည်” ဟူလို။

ဧကေန ပေ၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ။ ။နေ့စဉ်နေ့စဉ် အလှူရှင်မှာ ဗျာပါရစိုက်နေရသော ကြောင့် ကိစ္စအဆုံး မရှိ၊ ထိုအဆုံးမရှိပုံကို ပြလို၍ “ဧကေန ပေ၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ”ဟု ဆိုသည်။

ကောဋိဓနံ-တစ်ကုဋေသော ဥစ္စာကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ မဟာဝိဟာရံဝါ-
 ကျောင်းကြီးကိုမူလည်း၊ ကာရေတု-ပြုစေဦးတော့၊ ဧကဝါရံ-တစ်ကြိမ်၊ နေပရိစ္စာရံ-
 ဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ကတွာ၊ ကာရိတံ-ပြုစေအပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ သတ္တဌ
 ဝဿာနိပိ-ခုနစ်နှစ်၊ ရှစ်နှစ်တို့ ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝဿသတံပိ-အနှစ်တစ်ရာ
 ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝဿသဟဿံပိ-အနှစ်တစ်ထောင် ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊
 ဂစ္ဆတိယေဝ-ရောက်နိုင်သည်သာ၊ ကေဝလံ-များစွာသော ကိစ္စမဖက်သက်သက်၊
 ဇိဏ္ဏပတိတဌာနေ-ဆွေးမြေသောအရပ်၊ ပြိုကျသောအရပ်၌၊ ပဋိသင်္ခရဏမတ္တမေဝ-
 ပြုပြင်မှုသည်သာ၊ ဝါ-ကိုသာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊
 ဣဒံ ဝိဟာရဒါနံ-ဤကျောင်းအလှူသည်၊ သလကဘတ္တတော-သလကဘတ်
 ထက်၊ အပ္ပဌတရံ-သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊
 ဟောတိ။

ပန-ဆက်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤကျောင်းအလှူ၌၊ သုတ္တန္တပရိယာယေန-
 သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၊ ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိယာတာယာတိ
 အာဒယော-ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိယာတာယ အစရှိကုန်သော၊ နဝ-ကုန်သော၊
 အာနိသံသာ-အကျိုးတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ခန္ဓကပရိယာယေန-ခန္ဓကဒေသနာ
 တော်နည်းအားဖြင့်၊ သီတံ၊ ပေ၊ အနာသဝေါတိ-ဟူ၍၊ သတ္တရသ-ကုန်သော၊
 အာနိသံသာ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤကျောင်းအလှူကို၊
 သလကဘတ္တတော-ထက်၊ မဟပ္ပလတရဉ္စာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဟာနိသံ
 သာတရဉ္စာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ သံဃဿ-အား၊
 ပရိစ္စတ္တတ္တာဝ-စွန့်လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ယညောတိ-ယဇ်ဟူ၍၊
 ဝုစ္စတိ။

ပဏ္ဏသာလံ၊ ပေ၊ ကာရေတု။ ။စာအုပ်တို့၌ “ကာရေတု”ဟု ရှိ၏၊ ထိုကာရေတု၏
 စပ်ပွန်းမရှိသောကြောင့် စာသွားမကောင်းပါ။ “ကာရေတု”ဟု ရှိမှုကောင်းသည်၊ “မဟာဝိဟာရံ
 ဝါ”၌လည်း “ကာရေတု”ဟု လိုက်ပါစေ။

သုတ္တန္တပရိယာယေန။ ။သဗ္ဗာသဝသုတ် စသည်၌ လာသောကြောင့် “သုတ္တန္တပရိယာယ”
 ဟု ဆိုသည်၊ သီတ၊ ဥဏှ၊ ခုံသ၊ မကသ၊ ဝါတ၊ အာတပ၊ သရိသပ၊ သမ္မဿတို့ကို ပယ်ဖျောက်
 ခြင်းအကျိုး ၇-ပါး၊ ဥတုပရိဿယဝိနောဒန၊ ပဋိသလ္လာနာရာမအကျိုး ၂-ပါးအားဖြင့် ၉-ပါး
 တည်း။

ခန္ဓကပရိယာယေန။ ။စူဠဝဂ္ဂ၊ သေနာသနက္ခန္ဓက၌လာသောကြောင့် “ခန္ဓကပရိယာ
 ယေန”ဟု ဆိုသည်၊ အာနိသံသကား- သီတ၊ ဥဏှ၊ ဝါဠမိဂ၊ သရိသပ၊ မကသ၊ သိသိရ၊ ဝုဠိ၊
 ဝါတ၊ အာတပတို့ကို ပယ်နိုင်ခြင်း ၉-ပါး၊ လေဏတ္ထ၊ သုခတ္ထ၊ ဈာယိတုံ၊ ဝိပဿတုံ၊ ၄-ပါး၊
 အနုပါနဝတ္ထ သေနာသနကိုရခြင်း တစ်ပါး၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိအရ ဓမ္မဿဝန၊ ဓမ္မအဝဗောဓ၊
 ပရိနိဗ္ဗာယန ၃-ပါးအားဖြင့် ၁၇-ပါးတည်း- နိကာသစ်။

၃၅၁။ ဣဒံ-ဤတရားစကားတော်ကိုလည်း၊ ပေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ ဓနပရိစ္စာဂံ-ဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိဟာရဒါနံနာမ-ကျောင်းအလှူမည်သည်ကို၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ (ပြုနိုင်ခဲ၏)၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ကာကဏိကံပိ-တချင်ရွေးမျှကိုလည်း၊ ပရဿ-သူတစ်ပါးအား၊ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် စွန့်အပ်၏၊ (စွန့်နိုင်ခဲ၏)၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဣတောပိ-ဤကျောင်း အလှူထက်လည်း၊ အပ္ပတ္တတရဉ္စ-သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဉ္စ-သော၊ ယညံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးဦးအံ့၊ ဣတိ စိန္တေသိ၊ တတော-ကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပတ္တတရ အပ္ပသမာရမ္ဘတရယဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်)၊ အတ္ထိ ပန ဘောတိ အာဒိ အာဟ၊ တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ပန ဘော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းကို၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ ပရိစ္စတ္ထေပိ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော်လည်း၊ ပုနပျန်-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဆာဒနခဏ္ဍာယုလ္လပ္ပဋိ သင်္ခရဏာဒိဝသေန-မိုးရခြင်း၊ ကျိုးပြတ်သောအရပ် ပေါက်ကွဲသောအရပ်ကို ပြုပြင်ရခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကိစ္စံ-ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ပန-ကား၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကဘိက္ခဿ-၏၊ သန္တိကေဝါ-အထံ၌သော်လည်းကောင်း၊ သံဃဿ-၏၊ (သန္တိကေ)ဝါ၊ ဂဏဿ-၏၊ (သန္တိကေ)ဝါ၊ သကိ၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ ဂဟိတမေဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ။

တတ္ထ-ထိုသရဏ၌၊ (နတ္ထိ-၌စပ်)၊ (တစ်နည်း) တဿ-ထိုသရဏ၏၊ (ကတ္တဗ္ဗတာဝယ်၊ တာပစ္စည်း၌စပ်)၊ ပုနပျန်၊ ကတ္တဗ္ဗတာ-ပြုဖွယ်၏ အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုသရဏဂုံသည်၊ ဝိဟာရဒါနတော-ထက်၊ အပ္ပတ္တတရဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သရဏဂမနံနာမ-မည်သည်၊ ဝါ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်း မည်သည်၊ တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့အား၊ ဇီဝိတပရိစ္စာဂမယံ-အသက်

သန္တကံ ဟိ၊ ပေ၊ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ။ ။ပရိ+စဇိယတေ ပရိစ္စဇနံ၊ ပရိဥပသာရကြောင့် ခပစ္စည်း မသက်နိုင်ရကား “ပရိစ္စဇ”ဟု မရှိဘဲ ယုပစ္စည်းဖြင့် “ပရိစ္စဇနံ”ဟု ရှိရသည်၊ ထိုနောက်မှ “ဒုက္ကေန+ပရိစ္စဇနံ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ”ဟု ပြုပါ၊ သန္တကံ ကာကဏိကံပုဒ်ကို၌ “ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ”ဟုလည်း နပုံလိင်ရှိပါစေ နောက်စာအုပ်တို့၌ “သန္တကာ+ကာကဏိကာပိ+ဒုပ္ပရိစ္စဇာ”ဟု ဗဟုဝုဇ်နှင့် ဒုပ္ပရိစ္စဇာဝယ် ခပစ္စည်းဖြင့်ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ၊ [ကာကဏိကပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီ။]

ဇီဝိတ၊ ပေ၊ ပညကမ္မံ။ ။သရဏဂုံယူရာ၌ ရတနာ ၃-ပါးကို ယုံကြည်၍ ယူသူသည် ပုထုဇဉ်အဖြစ်မှာပင် ရှိစေဦးတော့ “အသင် ယူအပ်သော သရဏဂုံကို မဖျက်လျှင် သင်၏ အသက်ကို သတ်မည်” ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်က ခြိမ်းခြောက်သော်လည်း အသက်ကိုသာ

ကို စွန့်ကြောင်း စေတနာဖြစ်သော၊ ပုညကမ္မ-ကောင်းမှုကံသည်၊ (ဟုတွာ-၍) သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ-နတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို၊ ဒေတိ-ပေးနိုင်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မဟပ္ပလတရဉ္စ မဟာနိသံသတရဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပန-ဆက်၊ တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့အား၊ ဇီဝိတပရိစ္ဆာဂဝသေန-အသက်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ယညောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုနိုင်၏။

၃၅၂။ ဣဒံ-ဤတရားစကားတော်ကို၊ ပေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတံ နာမ-အသက်မည်သည်ကို၊ ပရဿ-သူတစ်ပါးအား၊ ပရိစ္စဇိတုံ-စွန့်ခြင်းငှာ၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ဝါ-ပြုနိုင်ခဲ၏၊ ဣတောပိ-ဤသရဏဂုံထက်လည်း၊ အပ္ပပ္ပတရော-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသော၊ ယညော-ယဉ်သည်၊ အတ္ထိ န ခေါ-ရီလေသေးသလော၊ ဣတိ (စိန္တေသိ) တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုအပ္ပပ္ပတရယဉ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပန-တစ်ဖန်၊ အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိတို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဝေရမဏီ နာမ-ဝေရမဏီ မည်သည်၊ ဝိရတိ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတည်း၊ [ဝေရမဏီပုဒ်ပြီးပုံကို ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာကထာ ဘာသာဋီကာ၌ (ဤဋီကာများအတိုင်း) ပြခဲ့ပြီ။] သာ-ထို ဝိရတိသည်၊ သမ္ပတ္တိဝိရတိ-သမ္ပတ္တိဝိရတိလည်းကောင်း၊ သမာဒါန ဝိရတိ-လည်းကောင်း၊ သေတုဃာတဝိရတိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓာ-သုံးပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ [ဝိရတိ ၃-ပါး အကျယ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ ဒွါရကထာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိရတိကို ဤ၌ သေတုဃာတဝိရတိဟု ခေါ်၏။]

တတ္ထ-ထို ၃-ပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာပိ-မယူမူ၍လည်း၊ ကေဝလံ-သိက္ခာပုဒ် ဆောက်တည်ခြင်းမဖက် သက်သက်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇာတိ ဂေါတ္တ ကုလာ ပဒေသာဒီနိ-ညွှန်ပြ

အသေခံမည်၊ သရဏဂုံကား မဖျက်တော့၊ ဤမျှလောက် စွဲစွဲမြဲမြဲ ယူအပ်သော သရဏဂုံကို ရည်ရွယ်၍ “သံဃိက ဝိဟာရဒါနထက် အကျိုးကြီးသည်”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကုလပဒေသာဒီနိ။ ။ အပဒေသသဒ္ဓါသည် ညွှန်ပြကြောင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ဤသူသည် ခတ္တိယဇာတ်ရှိသူတည်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဇာတ် စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြရသောကြောင့် ဇာတိ၊ ဂေါတ္တ၊ ဇာတုသောဏီ အမျိုးစသော ကုလတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒိဖြင့် ယူရသော ဝယ(အရွယ်) ဗာဟုဿစွဂုဏ် စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ “အပဒိဿတိ ဧတေနာတိ”ဟူသော ဝစနတ္ထအရ “အပဒေသ”ဟု ခေါ်ရသည်။

ကြောင်းဖြစ်သော ဇာတ်၊ အန္တယ်၊ အမျိုး အစရှိသည်တို့ကို အနုဿရိတ္တာ-အဖန်ဖန် အောက်မေ့၍၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ [ပါဏာတိပါတ အမှုသည်၊] မေ-ငါ့အား၊ န ပတိရူပံ-မလျောက်ပတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပါဏာတိပါတာဒီနိ-ပါဏာတိပါတ အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ သမ္ပတ္တဝတ္ထု-ရောက်လာသော ဝတ္ထုကို၊ ပရိဟရတိ-ရှောင်လွှဲ၏၊ [မကျူးလွန်သောအားဖြင့် ရှောင်လွှဲ၏၊] တတော-ထို ပါဏာတိပါတ အစရှိသည်မှ၊ အာရကာ-ဝေးစွာ၊ ဝိရမတိ-ရှောင်ကြဉ်၏၊ တဿ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သာ ဝိရတိ-ထိုဝိရတိကို၊ သမ္ပတ္တဝိရတိတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ရောက်လာသော ဝတ္ထုမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [သမ္ပတ္တတော+ဝိရတိ သမ္ပတ္တဝိရတိ။]

ပန-ကား၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ ဇီဝိတဟေတုပိ-အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ န ဟနာမိ-မသတ်တော့အံ့၊ ဣတိဝိ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဇီဝိတဟေတုပိ) ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝိရမာမိ- ရှောင်ကြဉ်ပါ၏၊ ဣတိဝိ-လည်းကောင်း၊ (ပါဏာတိပါတာ-မှ) ဝေရမဏီ-ရှောင် ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာယူပါ၏၊ ဝါ-ဆောက်တည်ပါ ၏၊ ဣတိဝိ-လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဂဏန္တဿ- ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝိရတိ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ သမာဒါနဝိရတိတိ-သမာဒါနဝိရတိ ဟူ၍၊ ဝါ-သီလဆောက်တည်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [သမာဒါနေန+ဥပ္ပန္နာ+ဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိ။]

ပန-ကား၊ အရိယသာဝကာနံ-တို့၏၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်နှင့် အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်ယှဉ်သော၊ ဝိရတိ-ဝိရတိသည်၊ သေတု ယာတဝိရတိနာမ-သေတုယာတဝိရတိမည်၏၊ တတ္ထ-ထိုသုံးပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊

သမာဒိယာမိ။ ။ သမ္မာ အာဒိယာမိ၊ အဝိဘိက္ကမာဓိပ္ပိယေန (မကျူးလွန်လိုသဖြင့်လည်း ကောင်း) အခဏ္ဍာဆိဒ္ဓါကမ္မာသာသဗလကာရိတာယစ (မကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျားအောင် ပြုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း) ဂဏှာမိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ- ဋီကာသစ်၊ သံကို သမ္မာ ဟုဖွင့်၍၊ ထိုသမ္မာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို “အဝိဘိက္ကမာဓိပ္ပိယေန အခဏ္ဍာ ပေ၊ ကာရိတာယစ”ဟု ဖွင့်၏၊ အာဒိယာမိကိုလည်း “ဂဏှာမိ”ဟုဖွင့်သည်၊ “သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာ ယူပါ၏”ဟုပေး ပါ၊ “ဆောက်တည်ပါ၏”ဟု ပေးအပ်သောအနက်မှာ ဝေါဟာရတ္ထ (ပေးရိုးအနက်)သာတည်း။

သေတုယာတဝိရတိ။ ။ သွာဒိဂိုဏ်း သိဓာတ်သည် ထက်အောင်သွေးခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ သီယတေ-ဝိပဿနာအစဉ်ဖြင့် ထက်အောင်သွေးအပ်၏၊ ဣတိ သေတု၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ် အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင်သွေးအပ်သော အရိယာမဂ်ရ၏၊ ပါပဓမ္မေ ဟနတိတိ ယာတော၊

ပုရိမာ-ရှေ့၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဝိရတိယော-သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါန ဝိရတိတို့သည်၊ ဝေါရောပနာဒိဝသေန - ခွင်းခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ-ကျူးလွန်ထိုက်သော၊ ယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိဝတ္ထု-အကြင် ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိ သော ဝတ္ထုသည်၊ (အတ္တိ)၊ တံ-ထို ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော ဝတ္ထုကို၊ အာရမဏံ- အာရုံကို၊ ကတွာ၊ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပစ္စိမာ-နောက်၌ဖြစ်သော၊ (ဝိရတိ-သေတု ယာတဝိရတိသည်၊) နိဗ္ဗာနာရမဏာဝ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ရာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆိယော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ် တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဂဏှတိ-ယူ၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧကသ္မိ- တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဘိန္နေ-ပျက်လသော်၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံသော သိက္ခာ

အကုသိုလ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သောတရား၊ ယာတောစ+သော+ဝိရတိစာတိ ယာတဝိရတိ၊ သေတုမှိ-အရိယာမဂ်၌ (ပရိယာပန္နာ-အကျုံးဝင်သော)+ယာတဝိရတိ-တည်း၊ သေတုယာတဝိရတိ။ [သေတု ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂေါ၊ တပ္ပရိယာပန္နာ ဟုတွာ ပါပဓမ္မာနံ သမုစ္ဆေဒ ဝသေန ယာတနာ ဝိရတိ သေတုယာတဝိရတိ-၊ ဋီကာ။]

တတ္ထ ၊ပေ၊ အာရမဏံ ကတွာ။ ။အဋ္ဌသာလိနီစသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ကမ္မပထ တို့ကို ဓမ္မ၊ ကောဋ္ဌာသ၊ အာရမဏ စသောအားဖြင့် ဖွင့်ပြလေ့ရှိ၏၊ ဤ၌ အာရမဏအားဖြင့်သာ အဆုံးအဖြတ်ကို ပြလို၍ တတ္ထ စသည်ကို မိန့်သည်၊ အာရမဏံ ကတွာတိ ယထာဝုတ္တံ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု (ကျူးလွန်ထိုက်သော သူ့အသက်စသော ဝတ္ထုကို) အာလပ္ပိတွာ ဝိတိက္ကမ စေတနာသင်္ခါတဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော (ကျူးလွန်ကြောင်းစေတနာဟူသော ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝတ္ထုမှ)၊ ဝိရဏဝသေန ပဝတ္တန္တိ-၊ ဋီကာသစ်။ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုနှင့် ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုတို့၏ ကွဲပြားပုံကို သိပါ။]

ဧတ္ထ ၊ပေ၊ ဧကတော ဂဏှတိ။ ။ယခုအခါ သိက္ခာပုဒ်ယူပုံ ပျက်ပုံအားဖြင့် အဆုံး အဖြတ်ကို ပြလို၍ “ဧတ္ထ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ “ပဉ္စဂံ သမန္နာဂတံ သီလံ သမာဒိယာမိ”ဟု သိက္ခာပုဒ် ငါးပါးလုံးကို တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်သူကို “ဧကတော ဂဏှတိ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်သော်လည်း ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ခြင်း၊ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်ကား ငါးမျိုးပြားသောကြောင့် ၅-ပါး သီလဟုပင် ဆိုရသည်။

သဗ္ဗာနိ ဘိန္နာနိ။ ။ဆောက်တည်တုန်းက တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်ခဲ့သောကြောင့် တစ်ပါးပျက်လျှင် သီလ ၅-ပါးလုံး ပျက်၏၊ သို့သော် အကုသိုလ်ကံအဖြစ်ဖြင့်ကား ကျူးလွန်အပ် သော သီလအတွက်သာ ကမ္မပထမြောက်သည်။ [သဗ္ဗာနိပိ ဘိန္နာနိ ဟောန္တိ၊ ဧကန္တံ သမာဒိန္နတ္ထာ၊ န ဟိ တဒါ ပဉ္စဂီကတ္တံ သီလဿ သမုဇ္ဇတိ-ထိုသို့ ဆောက်တည်ရာအခါ၌ သီလမှာ ပဉ္စဂီကမဖြစ်မတော့၊ ယံတု ဝိတိက္ကန္တံ၊ တေနေဝ ကမ္မဗုဒ္ဓေါ-စင်စစ်မှာ-အကြင်အမှုကို ကျူးလွန်အပ်၏၊ ထိုအမှုကြောင့်သာ ကံဖြင့်ဖွဲ့အပ်၏-၊ ဋီကာသစ်။]

ပုဒ်တို့သည်လည်း၊ ဘိန္နာနိ-ပျက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ဧကေကံ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဂဏှတိ-ယူ၏၊ [ယခုခေတ်၌
ဆောက်တည်သကဲ့သို့ တစ်ပါးစီခွဲ၍ ဆောက်တည်၏၊] သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ-
အကြင် သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိတိက္ကမတိ-လွန်ကျူး၏၊ တဒေဝ-ထိုကျူးလွန်အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်သည်သာ၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ ပန-ကား၊ သေတုဃာတဝိရတိယာ-သေတု
ဃာတဝိရတိ၏၊ ဘေဒေါ နာမ-ပျက်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဝန္တရေပိ-
ဘဝတစ်ပါး၌သော်မှလည်း၊ (ဤဘဝကို မဆိုထားဘိ ဘဝတစ်ပါး၌သော်မှလည်း၊)
အရိယသာဝကော-အရိယသာဝကသည်၊ ဇီဝိတဟေတုပိ-အသက်ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်သော်မှလည်း၊ (အခြားအကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်ရာမလို-ဟူလို၊)
ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ နေဝဟနတိ-မသတ်တော့၊ သုရံ-သေရည်ကို၊ န ပိဝတိ-မသောက်
တော့၊ အဿ-ထိုအရိယသာဝက၏၊ သုရဉ္စ-သေရည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခီရဉ္စ-နို့ရည်
ကိုလည်းကောင်း၊ မိဿေတွာ-ရော၍၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ဝါ-သို့၊ သစေပိ ပက္ခိပန္တိ-
အကယ်၍မူလည်း ထည့်သွင်းကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ခီရမေဝ-နို့ရည်သည်သာ၊
ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ သုရာ-သေရည်သည်၊ န (ပဝိသတိ)-မဝင်၊ ယထာကိ-ဥပမာ
အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ကောဉ္စသကုဏာနံ-ကြိုးကြာငှက်တို့၏၊ ခီရမိဿ ဥဒကေ-
နို့ရည်ဖြင့် ရောအပ်သော ရေတွင်၊ ခီရမေဝ-သည်သာ၊ ပဝိသတိ (ယထာ)-ဝင်
သကဲ့သို့၊ ဥဒကံ-ရေသည်၊ န (ပဝိသတိယထာ)-မဝင်သကဲ့သို့တည်း၊ ဣဒံ-ဤ
ကြိုးကြာငှက်တို့၏ ခံတွင်းသို့ နို့ရည်သာ ဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းသည်၊ ယောနိသိဒ္ဓံ-
အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီး၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ စေ

သုရံ န ပိဝတိ။ ။ အဘိန္နာဒါနဝိရတိစသော အလယ်သိက္ခာပုဒ်များကို ပေယျာလမြှုပ်
၍ အာဒိ အန္တဒိပကနည်းအားဖြင့် အစနှင့် အဆုံး သိက္ခာပုဒ်ကိုသာ ပြထား၏၊ သုရံ၌လည်း
နိဒဿနည်းဟု မှတ်ပါ၊ မေရယနှင့်တကွ မဇ္ဇ ဟူသမျှကိုပင် မသုံးစွဲကြတော့-ဟူလို။

ယောနိသိဒ္ဓိန္တိ စေ။ ။ ဥပမာန၌ ကောဉ္စငှက်တို့၏ အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီးပုံကို
ပြထားရကား “အရိယာတို့၏ သုရာ မဝင်ပုံသည် အဘယ်နည်းအားဖြင့် တူနိုင်ပါသနည်း”ဟု
စောဒနာလိုသောကြောင့် “ယောနိသိဒ္ဓိန္တိ စေ”ဟု စောဒနာပုံကို ပြသည်။ [မနုဿ တိရစ္ဆာနာနံ
ဥဒ္ဓံ တိရိယမေဝ ဒီယတာဝိယ (လူ၏အထက်၌ ရှည်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အလျားရှည်ခြင်း
သည် ယောနိသိဒ္ဓ ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း) ဗကာနံ မေယသဒ္ဓေန ကုတ္တုဋီနံ ဝါတေန
ဂုဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဝိယစ ဇာတိသိဒ္ဓံ (ဗျိုင်းအောက်တို့၏ မိုးသံကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း၊ ကြက်မ
တို့၏ လေကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓ ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကောဉ္စတို့၏
ခံတွင်း၌ နို့ရည်သာဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓ (အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီးသည်
မဟုတ်ပါလော့) ဣတိ ကောစိ ဝဒေယျ စေတိ အတ္ထော- ဋီကာသစ်။]

(ဝေဇယျ) - အကယ်၍ ပြောဆိုအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဣဒံ - ဤအရိယသာဝကတို့၏ ခံတွင်းသို့ နို့ရည်သာဝင်၍ သေရည်မဝင်ခြင်းသည်၊ ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ-အရိယာမဂ်တရား ၏ အာနုဘော်ကြောင့် ပြီးစီး၏၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-သိထိုက်၏၊ (ဣတိ-သို့၊ ဝိသဇ္ဇေယျ-ဖြေဆိုရာ၏။)

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သရဏဂမနေ-သရဏဂုံ၌၊ ဒိဋ္ဌိဥဇက ကရဏံ နာမ-အသိဉာဏ်ကို ဖြောင့်မှန်အောင် ပြုရခြင်းမည်သည်၊ (အယူကို ဖြောင့်မှန် အောင် ပြုရခြင်းမည်သည်)၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေး၏၊ သိက္ခာပဒ သမာဒါနေ ပန- သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌ကား၊ ဝိရတိမတ္တကမေဝ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းမျှသည် သာ၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခြင်းသည်၊ (အပ္ပတ္တတရဇ္ဈ-၌စပ်)၊ ယထာဝါ တထာဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အခြင်း အရာဖြင့်မူလည်း၊ [လေးလေးစားစားဖြစ်စေ၊ မလေးမစားဖြစ်စေ-ဟူလို၊] ဂဏုန္တဿာ ပိ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ (ယူသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက်လည်းကောင်း)၊ သာဓုကံ-ကောင်းစွာ၊ (လေးလေးစားစား)၊ ဂဏုန္တဿာပိ-လည်းကောင်း၊ အပ္ပတ္တ တရဇ္ဈ-သာ၍နည်းသောကိစ္စရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရဗ္ဗတရဇ္ဈ-သာ၍ နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဠာရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ပဉ္စသီလ သဒိသဿ-ငါးပါးသီလနှင့် တူသော၊ ဒါနဿ- ဒါန၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤငါးပါးသီလ၌၊ မဟပ္ပလတာ(စ)- ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာနိသံသတာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။

ဟိ-သာဓကကား၊ ပဉ္စမာနိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဝိညုဟိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)- ဤပါဠိတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ဒါနာနိ-ဤဒါနတို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ မဟာဒါနာနိ-မြတ်သောဒါနတို့ တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ-အမြတ်ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏၊ ရတ္တညာနိ-ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်တို့

ဓမ္မတာသိဒ္ဓန္တိ။ ။ပဉ္စိမဘဝိက ဘုရားအလောင်းသည် ကိုယ်ဝန် တည်သောအခါ မယ်တော်ဖြစ်သူမှာ ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ (တရားသဘော)ကြောင့် ၅-ပါး သီလတည်တော့သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဘုရားအလောင်း ဖွားမြင်ပြီးသောအခါ နတ်ရွာစံရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အရိယာတို့၏ ဓမ္မတာ(ဓမ္မအာနုဘော်)ကြောင့် အရက်၏ မဝင်နိုင်ခြင်းကိစ္စသည် ပြီး၏ဟု ဖြေပါ။ [မဂ္ဂဓမ္မတာယ အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝေန သိဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဝိသဇ္ဇေယျာတိ အတ္ထော- ဋီကာသစ်။]

အဂ္ဂညာနိ စသည်။ ။အဂ္ဂါနိတိ-အမြတ်တို့ဟူ၍+ဉာတာနိ-သိအပ်ကုန်သော ဒါနတို့ တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ-တို့၊ အဂ္ဂသဒ္ဓါပပဒ+ဉာဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ရတ္တိယော-ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့် တို့ပတ်လုံး+ဉာတာနိ ရတ္တညာနိ၊ ရတ္တိ၌ ဣကို (အ)ပြု။

ပတ်လုံး သိအပ်ကုန်၏။ ဝံသညာနိ-အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ အဆက်အနွယ်
ဟု သိအပ်ကုန်၏။ ပေါရာဏာနိ-ရှေးသူဟောင်းတို့၏ ဥစ္စာတို့တည်း။ အသံကိဏ္ဍာနိ-
မပယ်အပ်ကုန်။ အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာနိ-ရှေး၌လည်း မပယ်အပ်ကုန်။ န သင်္ကီယန္တိ-
ယခုလည်း မပယ်အပ်ကုန်ဆဲ။ န သင်္ကီယိဿန္တိ-နောင်အခါလည်း မပယ်အပ်ကုန်
လတ်။ ဝိညူဟိ-ပညာရှိဖြစ်ကုန်သော။ သမဏေဟိ-ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊
ဗြာဟ္မဏေဟိ-ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း။ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ-တစ်ရံတစ်ခါမျှ မပယ်
အပ်ကုန်။ ကတမာနိ ပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်း။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာ
တော်၌။ အရိယသာဝကော-အရိယသာဝကသည်။ ပါဏာတိပါတံ-ပါဏာတိပါတ
ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ပဋိဝိရတော-ရှောင်ကြဉ်သည်။
ဟောတိ-၏။ ဘိက္ခဝေ၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ပဋိဝိရတော-ရှောင်ကြဉ်သော။ အရိယ
သာဝကော-သည်။ အပရိမာဏာနံ-အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ-သတ္တဝါ
တို့အား။ အဘယံ-ဘေး၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-ဘေးမဲ့ကို၊ ဒေတိ-ပေး၏။ အဝေရံ-ရန်၏
မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-ရန်မဲ့ကို၊ ဒေတိ-၏။ အဗျာဗဇ္ဈံ-လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခ၏

ဝံသညာနိ စသည်။ ။အရိယာနံ ယာဓူနံ ဝံသာနီတိ ဉာတာနိ ဝံသညာနိ-အရိယာ
သူတော်ကောင်းတို့၏ အဆက်အနွယ်ဟု သိအပ်ကုန်သော ဒါနတို့၊ ဇောနိ-ဤဒါနတို့သည်။
ပေါရာဏာနိ-ရှေးလူကြီးလူကောင်းတို့၏၊ သန္တကာနိ-ဥစ္စာတို့တည်း။ ပေါရာဏာနိ။

အသံကိဏ္ဍာနိ။ ။သံ+ကိရဓာတ်သည် ဝိက္ခေပ(ပစ်လွှင့် ပယ်ရှားခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။
တပစ္စည်းကို ကုဏ္ဍပြု၍ သံကိဏ္ဍာနိဟု ဖြစ်၏။ ကေနိစိပိ ပကာရေန-တစ်စုံတစ်ခုသော အပြား
အားဖြင့်လည်း (မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ)၊ သာဓူဟိ-သူတော်ကောင်းတို့သည်။ န+
သံကိဏ္ဍာနိ-မစွန့်ပယ်အပ်ကုန်။ ဣတိ အသံကိဏ္ဍာနိ။ ထိုအသံကိဏ္ဍာသည် အတိတ် ပစ္စုပ္ပန်
အနာဂတ် ကာလသုံးပါးလုံး၌ ဖြစ်သောကြောင့် “အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာနိ (အတိတ်) န သင်္ကီယန္တိ
(ပစ္စုပ္ပန်) န သင်္ကီယိဿန္တိ (အနာဂတ်)ဟု ပြသည်။ ကိယန္တိ၌ ရကိုချေ၊ ရချေလျှင် ရှေ့ကိ၌
ဒီဃပြု။ (တစ်နည်း) ဝေ အနက်ဟော ကိဓာတ်ဟု ကြံပါ။

အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ။ ။ပတိ+ကုသဓာတ်သည် ပဋိက္ခိတ္တအနက်ကို ဟော၏။ အတောယေဝ-
ထိုသို့ ကာလသုံးပါး၌ မစွန့်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ န ပဋိက္ခိတ္တနိ-
မပယ်အပ်ကုန်။ န ဟိ ကဒါစိပိ ဝိညူ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ ဟိသာဒိပါပ ဓမ္မံ အနုဇာနန္တိ-
မှန်၏။ ဘယ်အခါမျှ ပညာရှိသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲခြင်း အစရှိသော
မကောင်းမှုကို ခွင့်မပြုကြ။

အဘယံ အဝေရံ။ ။သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဟိတဒဏ္ဍတ္တ သကလဿပိ သတ္တ
နိကာယဿ ဘယာဘာဝံ (ဘေးမရှိခြင်းကို) ဒေတိ။ [“ဘယဿ+အဘာဝေါ အဘယံ”ဟု
ပြု။] န ဟိ အရိယသာဝကတော (ကြောင့်) ကဿစိ ဘယံ ဟောတိ-မည်သည့်အတွက်မျှ
ဘေးမဖြစ်၊ အဝေရံတိ ဝေရာဘာဝံ။ [“ဝေရဿ+အဘာဝေါ အဝေရံ”ဟု ပြု။]

မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒေတိ-၏၊ အပရိမာဏာနံ-ကုန်သော၊ သတ္တာနံ-တို့အား၊ အဘယံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ ဝါ-ပေးခြင်းကြောင့်၊ အဝေရံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အဗျာဗန္ဓု-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အပရိမာဏဿ-သော၊ အဘယဿ-ဘေး၏၊ မရှိခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဘေးမဲ့၏လည်းကောင်း၊ အဝေရဿ-ရန်၏၊ မရှိခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရန်မဲ့၏လည်းကောင်း၊ အဗျာဗန္ဓုဿ-လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သောဒုက္ခ၏၊ မရှိသည်၏အဖြစ်၏လည်းကောင်း၊ ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ ဣဒံ ဒါနံ-ဤပါဏာတိပါတ ဝိရတိဒါနကို၊ ဝါ-သည်၊ မဟာဒါနံ-မြတ်သောဒါနတည်း၊ ပေ၊ ဝိညူဟိ-ကုန်သော၊ သမဏေဟိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ-တစ်ရံတစ်ခါမျှ မတားမြစ်အပ်၊ (စာအုပ်တို့၌ ဣတိပါဏိ ပိုဟန်တူသည်။) ဘိက္ခဝေ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ အရိယသာဝကော-သည်၊ အဒိန္နဒါနံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ပေ၊ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ၊ ဣမာနိ ဒါနာနိ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ မဟာဒါနိ-တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ-ကုန်၏၊ ပေ၊ ဝိညူဟိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ-ကုန်၊-- အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကနိပါတ်၊ ပဌမပုံ၊ အဘိသန္ဓသုတ်၊ ကထာဝတ္ထု၊ သတ္တမဝဂ်၊ ဒါနကထာ ပါဠိတော်။]

စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဒံ သီလပဉ္စကံ-ဤ သီလငါးပါးအပေါင်းကို၊ (ဝုစ္စတိ ၌စပ်)၊ အတ္တသိနေဟဉ္စ-မိမိ၌ ချစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဇီဝိတသိနေဟဉ္စ-အသက်၌ ချစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပရိစ္စဇိတ္တာ-စွန့်၍၊ ရက္ခိယာမိ-စောင့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သမာဒိန္နတာယ-ကောင်းစွာယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဆောက်တည်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယညောတိ-ယဇ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုပဉ္စသီလ၊ သရဏဂုံတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလတော-ပဉ္စသီလထက်၊ သရဏဂမန မေဝ-သရဏဂုံသည်သာ၊ ဇေဋ္ဌကံ-အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒံ-ဤပဉ္စသီလကို၊

အဗျာဗန္ဓု။ ။ဗျာပါဒ-ဗျာပဇ္ဇပုဒ်တို့သည် ဒေါသအနက်ကို ဟော၏၊ ဗျာဗာဓ-ဗျာဗန္ဓုတို့ကား နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခကိုဟော၏၊ ဝိ+အာ+ဗာဓဓာတ်၊ အပစ္စည်းဖြင့် “ဗျာဗန္ဓုတိတိ ဗျာဗာဓေ-လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သောဒုက္ခ၊ နတ္ထိ+ဗျာဗာဓေ ယဿတိ အဗျာဗာဓေ (သတ္တနိကာယော)၊ အဗျာဗာဓဿ+ဘာဝေါ အဗျာဗန္ဓု” [အဗျာဗန္ဓုနိ နိဒ္ဒန္တကွတံ- ဋီကာ။]

ကိဉ္ဇာပိ ပေ၊ ဇေဋ္ဌကံ။ ။ပဉ္စသီလသည် ဘုရားပွင့်ရာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒကာလ၊ သာသနာပကာလအားဖြင့် အလုံးစုံသောကာလ၌ ပညာရှိတို့ ဆောက်တည်အပ်သည် မဟုတ်လော၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဝိမုတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်ဖို့ရန် ဧကန်လည်း မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း-အရဟတ္တဖိုလ် မရနိုင်ရာ သာသနာပဉ္စလည်း ဆောက်တည်နိုင်သောကြောင့်တည်း၊ သရဏဂုံ

သရဏဂမနေယေ-သရဏဂုံ၌သာ၊ ပတိဌာယ-တည်၍၊ ရက္ခိတသီလဝသေန-
စောင့်ရှောက်အပ်သော သီလ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မဟပ္ပလန္တိ-များသောအကျိုးရှိ၏ဟူ၍၊
ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [သရဏဂုံနှင့် ပဉ္စသီလကို တစ်ပါးချင်းသာပြိုင်လျှင်
သရဏဂုံက သာ၍ အကျိုးကြီး၏၊ ပါဠိတော်၌ကား သရဏဂုံ၌ တည်ပြီးသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ ၅-ပါးကို ရည်ရွယ်၍ သရဏဂုံထက် ၅-ပါးသီလက အကျိုးကြီးသည်ဟု
ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။]

၃၅၃။ ဣဒံ-ဤတရားစကားတော်ကိုလည်း၊ ပေါ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ ပဉ္စသီလံ
နာမ-ပဉ္စသီလမည်သည်၊ ရက္ခိတုံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ ဂရုကံ-ဝန်လေး၏၊ အည-
ပဉ္စသီလမှ အခြားသော၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဤဒိသမေဝ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သည်
သာလျှင်၊ ဟုတွာ၊ ဣတော-ဤပဉ္စသီလအောက်၊ ဝါ-ထက်၊ အပ္ပဌတရဉ္စ-သော၊
မဟပ္ပလတရဉ္စ-သော၊ (ယည-ယဇ်သည်၊) အတ္ထိနုခေါ-ရှိသေးလေသလော၊ ဣတိ
(စိန္တေသိ)၊ တတော-ကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပဌတရ၊ မဟပ္ပလတရယဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-
မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုနပိ-လည်း၊ အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိ-အစရှိ
သောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-မေးလျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား
အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိဝိဓသီလပါရိပူရိယံ-၃ ပါး အပြားရှိသော သီလ၏ ပြည့်စုံ
သည်၏ အဖြစ်၌၊ ဌိတဿ-တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ-ပဌမဈာန် အစရှိ
ကုန်သော၊ ယညာနံ-ယဇ်တို့၏၊ အပ္ပဌတရဉ္စ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟပ္ပလတရဉ္စ-သာ၍ကြီးသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿေတုကာမော-ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော-ဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ဒေသနံ-

၃-ပါးကား ဘုရားပွင့်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိ၏၊ ဧကန်အားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းလည်း
ဖြစ်၏၊ သို့ပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် သရဏဂုံထက် ၅-ပါးသီလက မဟပ္ပလဖြစ်ရသနည်းဟု
မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ကိဉ္စာပိ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထိုစောဒနာသည့်အတိုင်း မှန်ပါပေ၏၊
သို့သော် သရဏဂုံ၌တည်၍ စောင့်အပ်သော ၅-ပါးသီလအတွက် မဟပ္ပလဖြစ်၏-ဟု ဆိုပါ
သည်-ဟူလို။ [ဇေဋ္ဌကန္တိ မဟပ္ပလဘာဝေန ဥတ္တမံ- ဋီကာ၊ ပသတ္ထကို (၈)ပြ။]

အထဿ၊ ပေါ၊ အာရတန္တော။ ။ပဌမဈာန် စသည်တို့သာ ယညဖြစ်ပါလျက် ထိုဈာန်
တို့ကို ပြတော်မမူသေးဘဲ အဘယ်ကြောင့် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ ဒေသနာကို အားထုတ်တော်မူပါ
သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အထဿ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ စူဠ မဇ္ဈိမ မဟာသီလ
အားဖြင့် တိဝိဓသီလ၌ တည်ပြီးသူအတွက်သာ ပဌမဈာန် စသည်တို့က အပ္ပဌတရ
မဟပ္ပလတရ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုတိဝိဓသီလကို ပြတော်မူလိုသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍
ဒေသနာကို အားထုတ်တော်မူသည်။

ဒေသနာတော်ကို၊ အာရဘန္တော - အားထုတ်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဣမ ဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။
 [“ယညာနံ အပ္ပဋ္ဌတရစ္စ မဟပ္ပလတရစ္စ”ဟု အချို့စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ရှေး
 စာအုပ်တို့၌ “အပ္ပဋ္ဌတရတစ္စ မဟပ္ပလတရတစ္စ”ဟု ရှိသည်။ ထိုသို့ရှိမှ ယညာနံ
 ဟူသော သမ္ပန်ကို တာပစ္စည်း၌ စပ်နိုင်သောကြောင့် ကောင်းသည်။]

တတ္ထ-ထို ဗြာဟ္မဏ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-
 အောက်၌၊ ဂုတ္တေဟိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ-ဂုဏ်တို့နှင့်၊ သမန္နာ
 ဂတော-ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဌမံ ဈာနံ-ပဌမဈာန်ကို၊ (နိဗ္ဗတ္တေန္တော-ဖြစ်စေ
 လသော်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊) ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု-ပဌမဈာန် အစရှိသည်
 တို့၌၊ ဌိတော-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိနိ-ဒုတိယဈာန် အစရှိသည်
 တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တော-ဖြစ်စေလသော်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊
 တာနိ-ထိုပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့သည်၊ အပ္ပဋ္ဌာနိ-နည်းသောကိစ္စရှိကုန်၏၊
 အပ္ပသမာရဗ္ဗာနိ-နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဋ္ဌာရှိကုန်၏၊
 ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤဈာန်တို့တွင်၊ ပဌမံ ဈာနံ-ပဌမဈာန်သည်၊
 ဧကံကပ္ပံ-အသင်္ချေယျကပ် တစ်ကပ်ပတ်လုံး၊ ဗြဟ္မလောကေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ အာယု-
 အသက်ကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ ဒုတိယံ (ဈာနံ)-ဒုတိယဈာန်သည်၊ အဋ္ဌကပ္ပေ-မဟာကပ်
 ရှစ်ကပ်တို့ပတ်လုံး၊ (ဗြဟ္မလောကေ အာယု ဒေတိ)-တတိယံ(ဈာနံ)-တတိယဈာန်

ဟေဋ္ဌာ ဂုတ္တေဟိ ဂုဏေဟိ။ ။သရဏဂုံ၊ သီလ၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒါရတာ အစရှိသော
 ဂုဏ်တို့ကို “ဟေဋ္ဌာဂုတ္တဂုဏ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုဂုဏ်တို့၌ တည်ပြီးသူမှ ပဌမဈာန်ကို ဖြစ်စေရာ၌
 မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူသည်၊ ပဌမဈာန် စသည်၌ တည်ပြီးသူမှလည်း ဒုတိယဈာန် စသည်ကို
 ဖြစ်စေရာ၌ မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူသည်။

ဧကံ ကပ္ပံ ပေ၊ ဒေတိ။ ။“ပဌမံ ဈာနံ”ဟူရာ၌ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် ပဏီတ
 ဖြစ်သော ပဌမဈာန်ကို ယူပါ၊ ဒုတိယဈာန် စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ ဧကံ ကပ္ပံ ဟူရာ၌လည်း
 အသင်္ချေယျကပ်တည်း။ [ပရိတ္တပဌမဈာန်သည် အသင်္ချေယျကပ်၏ ၃-ပုံ ၁-ပုံသာ
 အသက်ရှည်၏၊ မဇ္ဈိမ ပဌမဈာန်သည် အသင်္ချေယျကပ် တစ်ဝက်သာ အသက်ရှည်၏၊ ပဏီတ
 ပဌမဈာန်သာ အသင်္ချေယျကပ် တစ်ကပ် အသက်ရှည်၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အထက်ဈာန်များ
 ၏ အသက်ကိုလည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအတိုင်း ပရိတ္တ မဇ္ဈိမခွဲ၍ သိပါ။]

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာ၌ “ဧကံ ကပ္ပန္တိ ဧကံ မဟာကပ္ပံ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါဠိပျက်ဟန်တူသည်၊
 ဘာကြောင့်နည်း-ပဌမဈာန် ၃-ဘုံသည် ကမ္ဘာပျက်တိုင်းပါဝင်ရကား ပျက်ဆဲ သံဝဋ္ဋအသင်္ချေယျ
 ကပ်၊ ပျက်ပြီးအတိုင်းတည်သော သံဝဋ္ဋဌာယိအသင်္ချေယျကပ်၊ ကမ္ဘာတည်ဆဲ ဝိဝဋ္ဋအသင်္ချေယျ
 ကပ်တို့၌ ဗြဟ္မာတို့မရှိရကား မဟာကပ်တစ်ကပ်အပြည့် အသက်မရှိနိုင်သောကြောင့်တည်း၊
 အကျယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်တို့၌ ရှုပါ။

သည်။ စတုသဋ္ဌိကပ္ပေ-မဟာကပ် ၆၄-ကပ်တို့ပတ်လုံး၊ (ဗြဟ္မလောကေ အာယံ ဒေတိ)၊ စတုတ္ထံ (ဈာနံ)-စတုတ္ထဈာန်သည်။ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ-မဟာကပ် ငါးရာတို့ ပတ်လုံး၊ (ဗြဟ္မလောကေ အာယံ ဒေတိ)၊ တဒေဝ-ထိုစတုတ္ထဈာန်ကိုပင်၊ [စတုတ္ထ နည်းအားဖြင့် ပဉ္စမဈာန်ကိုပင် စတုတ္ထဈာန်ဟု ဆိုထားသည်။] အာကာသာနဉ္စာ ယတနာဒိ သမာပတ္တိဝသေန-အာကာသာနဉ္စာယတန အစရှိသော သမာပတ်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဘာဝိတံ-ဖြစ်စေအပ်သည်၊ (သမာနံ-ဖြစ်လသော်၊) ဝီသတိကပ္ပ သဟဿာနိစ-မဟာကပ် နှစ်သောင်းတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ စတ္တာလီသံ (ကပ္ပ သဟဿာနိစ)-မဟာကပ် ၄-သောင်းတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ သဋ္ဌိကပ္ပ သဟဿာနိစ-မဟာကပ် ၆-သောင်းတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ စတုရာသီတိကပ္ပ သဟဿာနိစ-မဟာကပ် ၈-သောင်း ၄-ထောင်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ အာယံ ဒေတိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ မဟပ္ပလတရဉ္စ-သာ၍များသော အကျိုးရင်းလည်းရှိ၏၊ မဟာနိသံသတရဉ္စ-သာ၍များသော အကျိုးဆက်လည်းရှိ၏၊ ပန-ဆက်၊ နိဝရဏာ ဒီနံ-နိဝရဏ အစရှိကုန်သော၊ ပစ္စနိကာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိစ္စတ္တတ္တာ-စွန့်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထို ဈာန်ကို၊ ယညန္တိ-ယဇ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဝိပဿနာဉာဏံ-ဝိပဿနာဉာဏ်သည်လည်း၊ (အပ္ပဋ္ဌံ အပ္ပသမာရဗ္ဗံ တိဉ္စိ ပဓာနစပ်) ဝါ-ကိုလည်း၊ (နိဗ္ဗတ္တေန္တောဉ္စိ အပဓာနစပ်) ယသွာ-ကြောင့်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန ပရိယောသာနေသု-စတုတ္ထဇ္ဈာန် အဆုံးရှိကုန်သော၊ (တိဝိသေလမှစ၍ စတုတ္ထဇ္ဈာန် အဆုံးရှိကုန်သော) ဂုဏေသု-ဂုဏ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တော-ဖြစ်စေ လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ အပ္ပဋ္ဌံ-၏၊ အပ္ပသမာရဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝိပဿနာသုခသဒိသဿ-ဝိပဿနာ ချမ်းသာနှင့်တူသော၊ သုခဿ-ချမ်းသာ၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ မဟပ္ပလံ-၏၊ ပစ္စနိကကိလေသပရိစ္စဂတော-ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို စွန့်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ယညော-ယဇ်မည်၏၊ (ဣတိသဒ္ဓါရုံသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊) မနောမယိဒ္ဓိပိ-မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဝိပဿနာဉာဏေ-

ဝိပဿနာဉာဏေ ပတိဋ္ဌာယ။ ။ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရပြီးမှ မနောမယိဒ္ဓိကို တက်၍ အားထုတ်သူ၊ မနောမယိဒ္ဓိကို ရပြီးမှ ဣဒ္ဓိဝိညာဏ်ကို တက်၍ အားထုတ်သူ၊ ဤအစဉ်အားဖြင့် ဤဉာဏ်တို့ကို ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဤဒေသနာတော်ကိုဖြစ်စေတော်မူ (ဟောတော်မူ) အပ်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိပဿနာဉာဏေ ပတိဋ္ဌာယ နိဗ္ဗန္တေန္တော” စသည်ဖြင့် အောက်အောက် ဉာဏ်ကို အထက်အထက်ဉာဏ်၏ တည်ရာပြု၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသည်။

၌၊ ပတိဌာယ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တော-သော်၊ ဝါ-သည်၊ န ကိလမတိ-ပန်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ အပ္ပဌာ-၏၊ အပ္ပသမာရဗ္ဗာ-၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သဒိသရူပနိဗ္ဗာနသမတ္တတာယ-အတူဖြစ်သော ရူပါရုံကို ဖန်ဆင်းခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟပ္ပလာ-၏၊ အတ္တနော-၏၊ ပစ္စနိကကိလေသပရိစ္စဂတာ-ကြောင့်၊ ယညော-၏။

ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာဒီနိပိ-တို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ မနောမယဉာဏာဒီသု-မနောမယဉာဏ် အစရှိသည်တို့၌၊ ပေ၊ ယညော-မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဉာဏ်တို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်သည်၊ နာနာဝိဝေကဗုဒ္ဓနဒဿနသမတ္တတာယ-အထူးထူးအပြားရှိသော ဆင်ရုပ်၊ နွားရုပ် အစရှိသည်ကို ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းခြင်း ပြခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ-၏) [မဟပ္ပလံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ မဟပ္ပလံကို လိုက်စေ၊] ဒိဗ္ဗသောတံ-ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်သည်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏၊ သဒ္ဓဿဝနသမတ္တတာယ-အသံကို ကြားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ စေတောပရိယဉာဏံ-သည်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ သောဠသဝိဓေတ္တဇာနသမတ္တတာယ-၁၆ ပါးအပြားရှိသော စိတ်တို့ကို သိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ-သည်၊ ဣစ္ဆိတစ္ဆိတဌာနသမနုဿဏသမတ္တတာယ-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ခန္ဓာအစဉ်ဟူသော အရပ်ကို အောက်မေ့ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-သည်၊ ဣစ္ဆိတစ္ဆိတရူပဒဿနသမတ္တတာယ-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ အာသဝက္ခယဉာဏံ-သည်၊ အတိပဏီတ လောကုတ္တရ မဂ္ဂသုခနိပ္ပါဒနသမတ္တတာယ-အလွန်မွန်မြတ်သော လောကုတ္တရာမဂ်ချမ်းသာကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟပ္ပလံ-များသော အကျိုးရှိ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တတော-အရဟတ္တဖိုလ်ထက်၊ ဝိသိဋ္ဌတရော-သာ၍ ထူးကဲသော၊ အညော-အခြားသော၊ ယညော နာမ နတ္ထိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တနိက္ခုဋေနေဝ-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်သာ၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ သမာပေန္တော-ပြီးဆုံးစေတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အယမ္ပိ ခေါ် ဗြဟ္မဏာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

သမာပေန္တော။ ။ “သမာပနံ-ပြီးဆုံးစေခြင်း”ဟူရာ၌ သံ+အပ-ဇောပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း သံ+အပ-ဇော၊ အန္တပစ္စည်းဖြင့် “သမာပေန္တော”ဟု ရှိမှ “ပရိယောသာပေန္တော”ဟူသော ဋီကာအဖွင့်နှင့် သင့်လျော်သည်။ သမာဒပေန္တောကား ပါဠိပျက်သာတည်း။ [ပရိယောပေန္တော၌လည်း “ပရိ+အဝ+သာဓာတ်၊ ဇာပပစ္စည်း၊ အန္တပစ္စည်းတည်း။]

ကုဋဒန္တဥပါသကတ္တပဋိဝေဒနာ ကထာအပ္ပင်

၃၅၄၊ ၃၅၈။ ဧဝံ ဝုတ္တေတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၌၊ ပသီဒိတွာ-ကြည်ညို၍၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂန္တကာမော-ဆည်းကပ်ခြင်းငှာအလိုရှိသော၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိကံ-အစရှိသော၊ ဧတံ ဝစနံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီး၊ ဥပါယတူတိ-ကား၊ ဥပါယ-ကပ်ရောက်၍၊ သရီရဒရထံ-ကိုယ်၏ ပူပန်ခြင်းကို၊ နိဗ္ဗာပေန္တော-ငြိမ်းစေလျက်၊ တနု-ပါးလှုပ်သော၊ သီတလော-အေးမြသော၊ ဝါတော-လေသည်၊ (နေသံ-ထိုသတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ကို) ဝါယတု-တိုက်ခတ်ပါစေသတည်း၊ [ဗဟလဝါတ (ထူထဲသောလေ) သည် ခန္ဓာကိုယ်ကို တိုက်ခတ်သောအခါ ဆင်းရဲစေ၏၊ ထို့ကြောင့် “တနု-ပါးလှုပ်သော” ဟုဝိသေသနပြုသည်၊ ဣတိသဒ္ဓါသည်ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊] စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီး၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း၊) တာတ-အမောင်၊ ဂစ္ဆ-သွားပါချေ၊ ယညဝါဋ်-ယဇ်တင်းကုပ်သို့၊ (ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်သို့၊) ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ ပါဏယော-ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ ဗန္ဓနာ-အနှောင်အဖွဲ့မှ၊ မောစေတိ-လွှတ်စေချေလော၊ (လွှတ်ချေလော၊) ဣတိ-ဤသို့မှာ၍၊ (ပေသေသိ၊) [သတ္တစ ဥသဘသတာနိ စသည်ဖြင့် ရှေ့၌ ပြအပ်ခဲ့သော သတ္တဝါတို့ကို “တေ ပါဏယော” ဟုဆိုသည်] သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ သာဓူတိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ ပဋိဿုကံတွာ-ဝန်ခံ၍၊ တထာ-ထိုပြောဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ ဘော-အရှင်၊ တေ ပါဏာယော-တို့ကို၊ မုတ္တာ-လွှတ်အပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ။

ယာဝ-အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုအကြောင်းကို၊ န သုဏိ-မကြားရသေး၊ တာဝ-ထိုမကြားရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ န ဒေသေသိ-ဟောတော်မူမူသေး၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ (ယာဝ | ပေ၊ တာဝ ဘဂဝါ ဓမ္မံ န ဒေသေသိ-နည်း၊ ယသွာ-ကြောင့်၊) ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ စိတ္တေ-စိတ်၌၊ အာကုလဘာဝေါ-ရှုပ်ထွေးသည်၏ အဖြစ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊

အာကုလဘာဝေါ။ ။ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာရသောကြောင့် သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ သနားကရုဏာ စွဲမြဲစွာတည်နေရကား “ငါသည် များစွာသော သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖို့ရန် ဖွဲ့ချည်ခိုင်းမိလေပြီ” ဟု တွေးတောကာ စိတ်ရှုပ်၍ နေရှာလေသည်၊ ထိုစိတ်ရှုပ်မှုသည် သတ္တဝါတို့ကို လွှတ်ဖို့ရန် စေခိုင်းအပ်သူ၏အထံမှ “လွှတ်ပြီးပါပြီ” ဟူသော စကားကို ကြားရမှ ရှင်းလင်းကြည်လင်သွားသည်။

ဣတိ-ကြောင့်၊ (ယာဝါပေါ န ဒေသေသိ)၊ ပန-အန္တယကား၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ ဝါ-ကြားရခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ မေ-ငါသည်၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ပါဏာ-တို့ကို၊ မောစိတာဝတ-လွတ်စေအပ်ကုန်ပြီတကား၊ (လွတ်အပ်ကုန်ပြီတကား)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ နှလုံးသွင်း၍၊ စိတ္တစာရော-စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝိပုသီဒတိ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဝိပုသန္နမနတံ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိတော်မူ၍၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရား ဒေသနာတော်ကို၊ အာရတိ-အားထုတ်တော်မူပြီ၊ တံ-ထိုတရားဒေသနာတော်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အထခေါ် ဘဂဝါတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ကလ္လစိတ္တန္တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဝုတ္တံ-၌စပ်)၊ [အာနုပုဗ္ဗိကထာကို လျှောက်ပြီးနောက် ထပ်၍ လျှောက်သောကြောင့် “ပုန”ဟု ဆိုသည်] အာနုပုဗ္ဗိကထာနုဘာဝေန-အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သော တရားစကား၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဝိက္ခမ္ဘိတနိဝရဏတံ-ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော နိဝရဏရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သောအနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနိယာ-မည်သော၊ ဒီယနိကာယဌကထာယံ-၌၊ ကုဋေသုတ္တဝဏ္ဏနာ-ကုဋေသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ကလ္လစိတ္တန္တိ အာဒိ။ ။ပါဠိတော်၌ ကလ္လစိတ္တံ စသော အကျိုး ၅-ပါးကို ပြတော်မူ၏။ ထိုအကျိုး ၅-ပါး၏ အကြောင်းကား နိဝရဏ ၅-ပါး ကင်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် နိဝရဏ ၅-ပါးတို့တွင် ကာမစွန္ဒနိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ကလ္လစိတ္တံ (ခန့်ကျန်းသော ကျန်းမာသော) ကိလေသာ အနာရောဂါမရှိသော စိတ်ဖြစ်၏။ ဗျာပါဒနိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် မေတ္တာ၏ အစွမ်းဖြင့် မုဒုစိတ္တံ (နုညသော၊ မခက်ထန်သောစိတ်)ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏကို ပယ်နိုင်သည့်အတွက် ပျံ့လွင့်မှု ဝိက္ခေပ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ဝိနိဝရဏစိတ္တံ (နိဝရဏမှကင်းသော စိတ်) ထိုနိဝရဏတို့သည် မပိတ်ဆို့အပ်သော စိတ်ဖြစ်၏။ ထိနမိဒ္ဓ နိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် တက်ကြွသောစိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သည် ချီးမြှောက်အပ်သည့်အတွက် အလိနစိတ္တံ (မတွန့်ဆုတ်သောစိတ်)ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ကောင်းသောအကျင့်၌ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း မရှိဘဲ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် သက်ဝင်ရကား ပသန္နစိတ္တံ (ကြည်လင်သောစိတ်)ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကလ္လစိတ္တံတိ အာဒိ၊ ပေါ၊ ဝုတ္တံ”ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။

ကုဋေသုတ်ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၆။ မဟာလိသုတ် ဘာသာဋီကာ

ဗြာဟ္မဏဒူတဝတ္ထု အဖွင့်

၃၅၉။ ဧဝံ၊ ပေ၊ ဝေသာလိယံတိ-ဟူသော သုတ်သည်၊ မဟာလိသုတ္တံ-မဟာလိ သုတ်တည်း၊ (ရှေး၌ပေးခဲ့သည့်အတိုင်းလည်း တစ်နည်းပေးပါ) တကြ-ထိုမဟာလိ သုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ဝေသာလိယန္တိ-ကား၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဝိသာလဘာဂူပဂမနတော-ကျယ်ပြန့်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေသာလိတိ-ဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမကေ-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ နဂရေ-မြို့၌၊ (ဝိဟရတိ ၌စပ်)။

မဟာဝနေတိ-ကား၊ ဗဟိနဂရေ-မြို့၏အပြင်ဘက်၌၊ ဟိမဝန္တေန-ဟိမဝန္တာ နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကာဗဒ္ဓံ-တစ်စပ်တည်းသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဌိတံ-တည်သော၊ သယံ ဇာတံ-အလိုလိုပေါက်သော၊ (မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလိုပေါက်သော)၊ ဝနံ-တောသည်၊ အတ္ထိ။ [“သယံ ဇာတံတိ သယမေဝ ဇာတံ အရောပိမံ” ဤသို့ ဝနံနှင့် သမာသ် မစပ်ဘဲ ဋီကာ၌ ဝါကျဖွင့်ထားသည်။] ယံ-ယင်းတောကို၊ မဟန္တဘာဝေနေဝ- ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ မဟာဝနန္တိ-မဟာဝနဟူ၍၊ ဝါ-မဟာဝနဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တသ္မိ မဟာဝနေ-ထိုမဟာဝနတော၌၊ (ဝိဟရတိ ၌စပ်)။

ဝေသာလိယံ။ ။ “ပုနပျုနံ ဝိသာလဘာဂူပဂမနတော”သည် “ဝေသာလိ”ဟု အမည်ရခြင်း ၏ အကြောင်းပြ-နာမလာဘဟိတ်တည်း၊ ဤဟိတ်နှင့်အညီ “ဝိသာလော (အထပ်ထပ်ကျယ် ပြန့်ခြင်းသည်) ဧတိသံ အတ္ထိတိ ဝေသာလ”ဟု အဿတ္ထိအနက်၌ ဣပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးနောက် ကုတ္တိဇောတက (ဤ)ပစ္စည်းသက်။ [အထပ်ထပ် ချဲ့ရပုံကို ဋီကာတို့၌ ရှုပါ။]

မဟာဝနေ။ ။ “မဟန္တဘာဝေနေဝ”ဖြင့် “မဟန္တ (မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလိုပေါက်သော သစ်ပင်များစွာတို့၏ ပေါက်ရာဖြစ်သောကြောင့်) ကြီးကျယ်သော+ဝနံ-တောတည်း၊ မဟာဝန- ကြီးကျယ်သော တော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုဖို့ရန် ပြသည်။

ဧကာဗဒ္ဓံ။ ။ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဝါ-တဆက်တည်း+အာဗဒ္ဓံ-စပ်သော တော တည်း၊ ဧကာဗဒ္ဓံ-တော၊ ဤတောကြီးကို “ဟိမဝန္တာနှင့် တစပ်တည်းဖြစ်သော တော”ဟု ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသော်လည်း တတိယပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ၌မူ “သ ပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနံ- အပိုင်းအခြားရှိသော (ဟိမဝန္တာနှင့် မစပ်သော)”ဟု ဆို၍ ကပ်လဝတ်ပြည်၏အနီး မဟာဝန (မဟာဝန)ကိုသာ ဟိမဝန္တာနှင့် ဆက်နေသည့်အတွက် “အပိုင်းအခြားမရှိသော တော”ဟု ဆို သည်၊ ထိုသို့ အဆိုကွဲခြင်းမှလည်း ဒီဃနိကာယ်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက် ဆောင်ခဲ့ပုံ နှင့် ဝိနည်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက်ဆောင်ခဲ့ပုံ ကွဲသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုထို ဘာဏကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုအတိုင်း အရှင်ဗုဒ္ဓယောသလည်း ရေးရသောကြောင့်လည်းကောင်း တည်း”ဟု မှတ်ပါ။

ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံတိ-ကား၊ တသ္မိ ဝနသက္ကော-ထိုတောအုပ်၌၊ သံဃာရာမံ-သံဃာအာရာမကို၊ ဝါ-သံဃာကျောင်းတိုက်ကို၊ ပတိဋ္ဌာပေသုံ-တည်စေကြကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသံဃာအာရာမ၌၊ ကဏ္ဍိကံ-အထွဋ်ကို၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-တပ်၍၊ ထမ္ဘာနံ-တိုင်တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာသင်္ခေပေန-စုလစ်မွန်ချွန်အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းဇရပ်အသွင်ဖြင့်၊ ဒေဝဝိမာနသဒိသံ-နတ်ဗိမာန်နှင့်တူသော၊ ပါသာဒံ-ပြာသာဒ်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုပြာသာဒ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အကြောင်းပြု၍၊ သကလောပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ သံဃာရာမော-သည်၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာတိ-ဟူ၍၊ ယညာယိတ္ထ-ထင်ရှားပြီ၊ ဘဂဝါ၊ တံ ဝေသာလီ-ထိုဝေသာလီမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-ဂေါစရဂါမ်မှီတော်မူ၍၊ တသ္မိ သံဃာရာမေ-၌၊ ဝိရဟတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝေသာလီယံ ၊ပေ၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

ကောသလကာတိ-ကား၊ ကောသလရဋ္ဌဝါသိနော-ကောသလတိုင်း၌ နေလေ့ရှိကုန်သော၊ မာဂဓကာတိ-ကား၊ မဂဓရဋ္ဌဝါသိနော-မဂဓတိုင်း၌ နေလေ့ရှိကုန်သော၊ (ဗြဟ္မဏဒူတာ-၌စပ်) ကရဏီယေနာတိ-ကား၊ အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊

ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ။ ။ကုဋ် ဧတ္တတိ ကုဋ် (အဂါရ)-အထွဋ်ရှိသော ကျောင်း၊ ကုဋ္ဌာဂါရမေဝ+သာလာ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ၊ ထိုအထွဋ်ရှိပုံကို ပြလို၍ “ကဏ္ဍိကံ ယောဇေတွာ”ဟု မိန့်သည်။ ထိုကျောင်းဆောင်ကို အကြောင်းပြု၍ ကျောင်းတိုက်တစ်ရပ်လုံးကိုလည်း “ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ”ဟု ခေါ်၏။ “ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသုပစာ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “တံ ဥပါဒါယ ၊ပေ၊ ယညာယိတ္ထ”ဟု မိန့်သည်။

ကုဋ္ဌာဂါရသင်္ခေပေန။ ။သံခိပိယတေ (ကောင်းစွာထည့်သွင်းအပ်၏)၊ ဣတိ သံခေပေါ-ထည့်သွင်းထိုက်သော အသွင်သဏ္ဌာန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ+သံခေပေါ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာသံခေပေါ၊ ထိုကျောင်းသည် ကုဋ္ဌာဂါရပြာသာဒ်အစစ် မဟုတ်သော်လည်း အပေါ်၌ အထွဋ်တပ်ထားသောကြောင့် ကုဋ္ဌာဂါရအမျိုးအစား၌ သွင်းယူထိုက်သော ကျောင်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကုဋ္ဌာဂါရနှင့် အသွင်သဏ္ဌာန် တူသောကြောင့် သင်္ခေပကို “အသွင်”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသည်။

ကောသလကာ။ ။“ကောသလေသု+ဇာတာ (မွေးဖွားသူတို့တည်း)၊ (တစ်နည်း) ဘဝါ (ဖြစ်သူ ကြီးပွားသူတို့တည်း)၊ (တစ်နည်း) ကောသလာ+နိဝါသော ဧတေသံ (ကောသလဇနပုဒ်ဟူသော နေရာရှိသူတို့)၊ ဣတိ ကောသလကာ”ဟု ဋီကာ၌ ၃-ဝိကပ်ပြု၏။ ကောသလနောင်ဇာတ၊ ဘဝ၊ နိဝါသ ၃-နက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန် ကာဒိကဏ္ဍ ၂၅-သုတ်ဖြင့် ကဏ်ပစ္စည်း သက်၊ အဋ္ဌကထာ၌ “နိဝါသိနော”ဟု နိဝါသတစ်နက်သာ ပြသော်လည်း ဇာတ-ဘဝအနက်ကိုလည်း ရနိုင်၏ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဋီကာ၌ ၃-နက်ပြသည်။ မာဂဓကာ၌လည်း နည်းတူ။

ကတ္တဗ္ဗကမ္မေန-ပြုထိုက်သော အလုပ်ကြောင့်၊ (ပဋိဝသန္တိ-၌စပ်) ဟိ-မှန်၏၊ (အဝဿံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေန ဟူသော စကားသည် မှန်၏) ယံ-အကြင် အလုပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကာတုံပိ-မပြုခြင်းငှာလည်း၊ (မပြုဘဲနေခြင်းငှာလည်း)၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ တံ-ထိုအလုပ်ကို၊ ကိစ္စန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ယံ-အကြင်အလုပ်ကို၊ အဝဿံ-ကန်၊ ကတ္တဗ္ဗမေဝ-ပြုထိုက်သည်သာ(ပြုရမည်သာ)၊ တံ-ထိုအလုပ်သည်၊ ကရဏီယံ နာမ-ကရဏီယမည်၏။

၃၆၀။ ပဋိသလ္လိနော ဘဂဝါတိ-ကား၊ နာနာရမဏစာရတော-အမျိုးမျိုးသော အာရုံဝယ် စိတ်တော်၏ဖြစ်ခြင်းမှ၊ ပဋိက္ကမ္မ-ဖဲတော်မူ၍၊ သလ္လိနော-ကောင်းစွာ ငြိကပ်တော်မူ၏၊ နိလိနော-ကိန်းအောင်းတော်မူ၏၊ ဧကီဘာဝံ-တစ်ပါး တည်း၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂမ္မ-ကပ်ရောက်တော်မူ၍၊ ဧကတ္တာရမဏေ-တစ်ခုတည်း သော သဘောရှိသော အာရုံ၌၊ ဈာနရတိ-ဈာန်ဖြင့် မွေ့လျော်ခြင်းကို၊ အနုဘဝတိ-ခံစားတော်မူ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တတ္ထေဝါတိ-ကား၊ တသ္မိယေဝ ဝိဟာရေ-

ကရဏီယေန။ ။အကြင်အလုပ်ကို မပြုလျှင် ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်းဖြစ်ရာ၏၊ ထို အလုပ်သည် (မချွတ်ဧကန် အမှန်ပြုထိုက်သောကြောင့်) ကရဏီယမည်၏၊ အဝဿံ+ကရိယ တေတိ ကရဏီယံ၊ ဋီကာတို့၌ “ကရဏံ+အရဟတိ”ကား ဝိပြိုဟ်ပြတည်း၊ [အကြောင်းညီညွတ်မှ ပြုရမည့် (မပြုဘဲနေခြင်းကြောင့်လည်း အကျိုးမယုတ်သော) အလုပ်သည် ကိစ္စမည်၏၊ ကတ္တဗ္ဗ-ပြုထိုက်၏၊ ဝါ-ပြုသင့်၏၊ ဣတိ ကိစ္စံ။]

ပတိသလ္လိနော။ ။“နာနာရမဏစာရတော ပဋိက္ကမ္မ”သည် ပတိ၏ အဖွင့်တည်း၊ [အခြား နေရာ၌ သံကို “သမ္ပဒေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင်”ဟု ဖွင့်သေး၏။] လိနော၌ ကိယာဒိ၊ ဒိဝါဒိ လိဓာတ်သည် သိလိသန(အာရုံတစ်ခု-နေရာတစ်ခု၌ ငြိကပ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ထောမနိမိ ဝယ် အာလိနံ၌ ဣ (တ)ပစ္စည်းဟု ဆိုသည်၊ ဤလိနံ၌လည်း တပစ္စည်းဟု ကြံပါ၊ တကို နပြု ထိုသို့ အာရုံတစ်ပါးတည်း၌ ငြိကပ်ခြင်းကိုပင် “ကိန်းအောင်း”ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဧကတ္တာရမဏေ။ ။ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပဋိယသညာ သည် ရူပါရုံစသော အာရုံတစ်မျိုးမျိုးသာ အာရုံပြု၏၊ နာနာတ္ထသညာကား အာရုံအမျိုးမျိုးကို အာရုံပြုသည်၊ ထိုအာရုံအမျိုးမျိုးမှ စိတ်အားဖြင့် ဖဲခွါ၍ ဈာန်သမာပတိ၏ အာရုံတစ်ခုတည်း၌ ငြိကပ်တော်မူသည်ကို “ပဋိသလ္လိန”ဟု ဆိုသည်။

ဧကီဘာဝံ။ ။ထိုမဟာဝုန်တော်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူချိန်၌ ရဟန်းများစွာ အခြံအရံ ရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် ဧက(တစ်ပါးတည်း)မဟုတ်ပါ၊ သို့သော် ဈာန်၏အာရုံတစ်ခု၌ စိတ်တော်စိုက်၍နေသောကြောင့် တစ်ပါးတည်းကဲ့သို့ဖြစ်ရကား “ဧကီဘာဝံ”ဟု ဆိုသည်၊ အနေကောပိ ဧကောပိယ ဘဝတိတိ ဧကီဘာဝေါ၊ အဘူတ တဗ္ဘော အနက်၌ ဧကနောင် “စိပစ္စည်း (တစ်နည်း)ဤပစ္စည်း”သက်၍“ဧကီဘာဝံ”ဟုဖြစ်သည်၊ ဘာဝံ၌ကား ဏပစ္စည်းတည်း၊ [သပရိဝါရတ္တာ အနေကောပိ တဒါ ဧကောပိယ ဘဝတိတိ ဧကီဘာဝေါ- ဋီကာသစ်။]

ထိုကျောင်းတိုက်၌ပင်၊ ဧကမန္တတိ-ကား၊ တသွာ ဌာနာ-ထိုအရပ်မှ၊ (အရှင်နာဂိတ နှင့် တွေ့ဆုံရာအရပ်မှ) အပက္ကမ္မ-ဖဲခဲ့၍၊ တာသု တာသု ရုက္ခတ္ထာယာသု-ထိုထို သစ်ပင်အရပ်တို့၌၊ နိသီဒ္ဓိသု-ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

ဩဋ္ဌဒ္ဓိလိစ္ဆဝိဝတ္ထုအပ္ပဋ္ဌိ

၃၆၂။ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါတိ-ကား၊ အဒ္ဓေါဌတာယ-ထက်ဝက်သော အထက်နှုတ်ခမ်းရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဩဋ္ဌဒ္ဓဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမော-ရအပ်သော အမည်ရှိ သော၊ (လိစ္ဆဝိပိ ဌ်စပ်) မဟတိယာ လိစ္ဆဝိပရိသာယာတိ-ကား၊ ပုရေဘတ္တံ-ဆွမ်း၏ ရှေ့အဖို့၌၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗဓဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-ရဟန်းသံဃာတော် အား၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒတ္တာ-ပေးလှူပြီး၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပေါသ ထင်္ဂါနိ-ဥပုသ်၏ အင်္ဂါတို့ကို၊ အဓိဌဟိတ္တာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ဂန္ဓမာလာဒီနိ- နံသာပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေပြီး၍၊ ဥဠေါသနာယ- ကြွေးကြော်ခြင်းအားဖြင့်၊ (အများလိုက်ဖို့ရန် ကြွေးကြော်ခြင်းအားဖြင့်)၊ မဟတိ- များစွာသော၊ လိစ္ဆဝိရာဇပရိသံ-လိစ္ဆဝိမင်း ပရိသတ်ကို၊ သန္တိပါတာပေတွာ- စည်းဝေးစေပြီး၍၊ နီလ ပိတာဒိဝဏ္ဏဝတ္ထာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာယ-အညို အရွှေ အစရှိသော အဆင်းရှိသော အဝတ်တန်ဆာ နံသာပျောင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင် အပ်သော၊ တာဝတိံသပရိသ သပ္ပဋိဘာဂါယ-တာဝတိံသာ ပရိသတ်နှင့်တူသော အဖို့ရှိသော၊ မဟတိယာ-ကြီးစွာသော၊ တာယ လိစ္ဆဝိပရိသာယ-ထို လိစ္ဆဝိပရိသတ် နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ။

ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ။ ။ထိုလိစ္ဆဝိမင်း၏ အထက်နှုတ်ခမ်းသည် အဖျားဘက်က အလျားလိုက် ဖြတ်ထားအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား တစ်ဝက်သာရှိ၏၊ အထက် အလယ် သွားလေးချောင်းနှင့် ဘေးအစွယ် နှစ်ချောင်းတို့ကို အထက်နှုတ်ခမ်းဖြင့် မဖုံးနိုင်၊ ထိုသို့ အထက်နှုတ်ခမ်းအတွက် တစ်ဝက်သာရှိသောကြောင့် “အဒ္ဓေါဌ”ဟု ဆိုထိုက်ပါလျက် အဒ္ဓဟူသော ဝိသေသနကို နောက်ချ၍ “ဩဋ္ဌဒ္ဓ”ဟု နာမည်တွင်သည်၊ အဒ္ဓေါ+ဩဋ္ဌော ယဿာတိ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ။

လိစ္ဆဝိပရိသာယ။ ။လိစ္ဆဝိမင်းမျိုး၏ အစဆုံးကလေး ၂-ယောက်ကို မွေးစားအဖ ဖြစ်သော ရသေ့က နို့ရည်တိုက်သောအခါ ဝင်သွားသော နို့ရည်ကို အပြင်က မြင်ရလောက် အောင် အရေပါးသောကြောင့် အရေမရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား “နိ+စ္ဆဝိ-အရေမရှိသူ”ဟု ခေါ်ဝေါ် ခဲ့ရာမှ နသည် လအက္ခရာသို့ပြောင်း၍ “လိစ္ဆဝိ”ဟု ဖြစ်၏၊ (တစ်နည်း) အတွင်းရေ အပေါ်ရေ နှစ်ထပ်တို့သည် အချင်းချင်း ချုပ်စပ်ထားသကဲ့သို့ ငြိကပ်နေရကား “လိနာ-ငြိကပ်သော+ဆဝိ ယဿာတိ လိနစ္ဆဝိ”ဟု ဆိုလိုလျက် နကို ချေ၍ “လိစ္ဆဝိ”ဖြစ်သည်ဟု အပရေဆရာတို့ ဆိုကြ သေး၏၊ ဝတ္ထုအကျယ်ကို မူလပဏ္ဏာသ မဟာသီဟနာဒသုတ်နှင့် သုတ္တနိပါတ် ရတနသုတ် အဖွင့်၌ ရှုပါ၊ ထိုကလေးတို့၏ အနွယ်၌ဖြစ်သော မင်းတို့ကိုလည်း ကာရဏူပစာရ၊ ပရမ္မရူပ စာရအားဖြင့် “လိစ္ဆဝိ”ဟုပင် ခေါ်ရသည်။

အကာလော ခေါ် မဟာလီတိ-ကား၊ တဿ ဩဋ္ဌဒ္ဓဿ-ထိုထက်ဝက်သော အထက်နှုတ်ခမ်းရှိသော လိစ္ဆဝိမင်း၏၊ မဟာလီတိ-မဟာလိဟူသော အမည်သည်၊ မူလနာမံ-မူလနာမည်တည်း၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ မူလနာမမထွေ့န-မူလနာမည်မျှ ဖြင့်၊ နံ-ထိုလိစ္ဆဝိမင်းကို၊ ထေရော-အရှင်နာဂိတထေရ်သည်၊ မဟာလီတိ-ဟူ၍၊ အာလပတိ-ခေါ်၏၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိတိ-ကား၊ ပတိရူပါသု-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ရုက္ခစ္ဆာယာသု-သစ်ပင်ရိပ်တို့၌၊ တာယ လိစ္ဆဝိပရိသာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ရတနတ္ထ ယဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ကထယန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။

၃၆၂။ သီဟော သမဏုဒ္ဓေသောတိ-ကား၊ အာယသ္မတော နာဂိတဿ- အရှင်နာဂိတ၏၊ ဘာဂိနေယျော-တူဖြစ်သော၊ သတ္တဝဿကာလေ-ခုနစ်နှစ်ရှိရာ အခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ရောက်၍၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ယုတ္တပ္ပ ယုတ္တော-ဘာဝနာကို လွန်စွာအားထုတ်သော၊ ဝါ-ဘာဝနာကို လွန်စွာ အားထုတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သီဟောတိ-ဟိဟဟူ၍၊ ဧဝံနာမကော-ဤသို့ အမည်ရှိ သော၊ သာမဏေရော-သည်၊ (အဝေါစ ဌ်စပ်)။

ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထို သီဟသာမဏေသည်၊ တံ မဟာပရိသံ-ထိုကြီးကျယ်သော ပရိသတ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ မဟတိ-ကြီးကျယ်သော၊ အယံ ပရိသာ-ဤပရိသတ် သည်၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေပြီ၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ဘဂဝါ၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဣမိဿာ ပရိသာယ- ဤပရိသတ်အား၊ မဟန္တေန-ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ်တော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသတိ-ဟောတော်မူလိမ့်မည်၊ အဟံ-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-ဦးရီး ဖြစ်သော ဥပဇ္ဈာယ်အား၊ အာစိက္ခိတွာ-လျှောက်၍၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား အား၊ မဟာပရိသာယ-ကြီးစွာသော ပရိသတ်၏၊ သန္နိပတိတဘာဝံ-စည်းဝေးသည် ၏ အဖြစ်ကို၊ ယံနူန အာရောစာပေယျံ-လျှောက်စေရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊

ယုတ္တပ္ပယုတ္တော။ ။အနက်တူ သဒ္ဓါ ၂-ခု ဖြစ်သောကြောင့် “အလွန်အားထုတ်”ဟု အနက်မှတ်ပါ၊ “ယုတ္တပ္ပယုတ္တော”သည် သီဟအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြုလည်း ဖြစ်သော ကြောင့် ဟေတုမန္တဝိသေသနတည်း၊ အလွန် အားထုတ်သောကြောင့် ရဲရင့်ရကား သီဟအမည် ရသည်-ဟူလို၊ [ယုတ္တပ္ပယုတ္တောတိ ဘာဝနံ အနုယုတ္တော။]

မဟန္တေန ပေ၊ ဒေသေသတိ။ ။ဘုရားရှင်သည် သီဟသမာနဝုတ္တိ-ခြင်္သေ့၏ဖြစ်ခြင်း နှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူ၏၊ ခြင်္သေ့သည် သားကောင်ကလေးပင်ဖြစ်စေ ကြီးစွာသော အဟုန်ဖြင့် ဖမ်းယူသကဲ့သို့၊ ဘုရားရှင်သည် သတ္တဝါတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်စေ ကြီးစွာသော လုံ့လ ဖြင့် တရားဟောတော်မူ၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ကား ပရိသတ်ကြီး၏ များပြားမှုကို အကြောင်း ပြု၍ ပရိသတ်၏ အဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာ ကြီးစွာသောတရားကို ဟောတော်မူလိမ့်မည်- ဟု သီဟသာမဏေ ကြံစည်လေသည်။

ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ယေန-၌၊ အာယသွာ နာဂိတော-သည်၊ (အတ္တိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ ဘန္တေ ကဿပါတိ-ဟူ၍၊ ထေရ်-အရှင်နာဂိတထေရ်ကို၊ ဂေါတ္ထေန-အနွယ်အားဖြင့်၊ အာလပတိ-ခေါ်၏၊ ဧသော ဇနတာတိ-ကား၊ ဧသော ဇနသမူဟော-ဤလူအပေါင်းသည်၊ (လဘတံ ဌှစ်ပ)။ [ဇနတာဝယ် သမူဟအနက်၌ တာပစ္စည်း သက်ထားကြောင်းကို ပြသည်။]

တွညေဝ ဘဂဝတော အာရောစေဟိတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဂူဇ္ဇတ္တ-ကို) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒေသေမိ)၊ သီဟော-သီဟသာမဏေသည်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိကော-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ အယံ ထေရော-ဤအရှင်နာဂိတထေရ်သည်၊ ထူလသရီရော-ဆူဖြူးသောကိုယ်ရှိ၏၊ (ဝသောကိုယ်ရှိ၏)၊ တေန-ထိုသို့ ဆူဖြူးသောကိုယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထိုအရှင်နာဂိတထေရ်၏၊ သရီရဂရုတာယ-ကိုယ်၏ လေးလံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဌာန နိသဇ္ဇာဒိသု-ထခြင်း ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ အာလသိယဘာဝေါ-ပျင်းရိခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဤသက်-စဉ်ငယ်၊ အပ္ပဟိနောဝိယ-မပယ်အပ်သေးသကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏၊ (တသွာ-ကြောင့်)၊ အထ-လျှောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊ (အာဟ ဌှစ်ပ)၊ အယံ သာမဏေရော-ဤသီဟသာမဏေသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကာလေန ကာလံ-ရံဖန်ရံခါ၊ ဝါ-မကြာမကြာ၊ ဝတ္ထံ-ဝတ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ တေန-ထိုသို့ ဝတ်ပြုနေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နံ-ထိုသီဟသာမဏေကို၊ (အာဟ ဌှစ်ပ)၊ ထေရော-အရှင်နာဂိတထေရ်သည်၊ တံပိ-သင်သည်လည်း၊ (ငါသာမဟုတ်၊ သင်သည်လည်း)၊ ဒလဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိကော-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တွညေဝ-သင့်ကိုယ်တိုင်သာ၊ အာရောစေဟိ-လျှောက်ထားချေလော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြောပြီ။ [အထ၏ရှေ့၌ “တသွာ”ဟုထည့်မှ စကားအဆက်တည်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် အယံဟိ၌ ဟိကိုလည်း ကာရဏဇောတက ကြံနိုင်သည်။]

ဝိဟာရ ပစ္ဆာယာယံတိ-ကား၊ ဝိဟာရဆာယာယံ-ကျောင်းရိပ်၌၊ [“ပ အနက် မရှိ”ဟု သိစေသည်။] ကူဇာဂါရ မဟာဂေဟစ္မယာယ-စုလစ်မွန်ချွန် အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းတော်ကြီး၏ အရိပ်သည်၊ ဖရိတောကာသေ-ဖြန့်အပ်သော အရပ်၌၊

အပ္ပဟိနောဝိယ။ ။အရှင်နာဂိတသည် ဝသောကိုယ်ရှိသည့်အတွက် အထိုင် အထလေးလံ၏၊ ရဟန္တာဖြစ်၍ ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ပြီးပါသော်လည်း ထိနမိဒ္ဓ၏ သတ္တိဖြစ်သော ဝါသနာကိုကား မပယ်နိုင်၊ ထိုသို့ ဝါသနာကို မပယ်နိုင်သည့်အတွက် ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓကို မပယ်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေလေသည်ဟု ပြလို၍ ဝိယသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

(ပညပေဟိ ဌ်စပ်) ကုတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊ သာ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ-ထိုစုလစ် မွန်ချွန် အထွဋ်ရှိသော ထိုကျောင်းတော်သည်၊ ဒက္ခိဏုတ္တရတော-တောင် မြောက် အရပ်အားဖြင့်၊ ဒီဃာ-ရှည်၏၊ ပါစိနမုခါ-အရှေ့ဘက်၌ မျက်နှာသာရှိ၏၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အဿာ-ထိုကုဋ္ဌာဂါရသာလာ၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ မဟတိ-ကြီးစွာသော၊ ဆာယာ-အရိပ်သည်၊ ပတ္တဋ္ဌာ-ပြန့်နွံသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သီဟောပိ-သီဟသာမဏေ သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်းရိပ်၌၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားဖို့၊ အာသနံ-ကို၊ ပညပေသိ-ပြီ။

၃၆၃။ အထခေါ-နေရာခင်းပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ၊ ဒွါရန္တရေဟိစေဝ- တံခါးပေါက် အကြားတို့မှလည်းကောင်း၊ ဝါတပါနန္တရေဟိစ-လေသောက်ပြုတင်း အကြားတို့မှလည်းကောင်း၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ဝိဓာဝန္တာဟိ-ထိုမှ ဤမှ ပြေးသွား ကုန်သော၊ ဝိပုရန္တိဟိ-အထူးအထူး အပြားပြား ပြန့်နွံကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍာဟိ- ခြောက်သွယ်သော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓရသ္မိဟိ-ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့သည်၊ သံသ္မစိတ နိက္ခမနော-ကောင်းစွာပြအပ်သော ထွက်တော်မူလာခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝလာဟကန္တရ တော-တိမ်တိုက်ကြားမှ၊ ပုဏ္ဏစန္ဒော-လပြည့်ဝန်းသည်၊ (နိက္ခမတိ)ဝိယ-ထွက်လာသကဲ့သို့၊ (တထာ) ကုဋ္ဌာဂါရသာလာတော-စုလစ်မွန်ချွန် အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းတော်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပညတ္ထဝရ ဗုဒ္ဓါသနေ-ခင်းထားအပ် သော မြတ်သော ဘုရားနေရာ၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အထခေါ |ပေ၊ နိသီဒိဟိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒထွေရေန)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

၃၆၄။ ပုရိမာနိ |ပေ၊ ပုရိမတရာနိတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဟိယျောဒိဝသံ-ယမန်နေသည်၊ ပုရိမံ နာမ-ရှေး၌ဖြစ်သော နေ့မည်၏၊ တတော-ထိုနေ့မှ၊ ပရံ-နောက်နေ့သည်၊ ပုရိမတရံ(နာမ)-သာ၍ရှေး၌ဖြစ်သောနေ့မည်၏၊ ဝါ-တစ်ဖန်မနေ့မည်၏၊ ပန-ဆက်၊

သံသ္မစိတ နိက္ခမနော။ ။ရောင်ခြည်တော်များကို မြင်ရသဖြင့် “ဘုရားရှင် ထွက်တော် မူလာပြီ”ဟု သိနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “သံသ္မစိတ နိက္ခမနော”ဟု ဆိုသည်၊ သံသ္မစိတံ-(ဘုရားရှင် ထွက်တော်မူလာပြီဟု ပြောပြသကဲ့သို့) ကောင်းစွာပြအပ်သော+နိက္ခမနံ-ထွက်တော်မူလာခြင်း သည်၊ ယဿာတိ သံသ္မစိတ နိက္ခမနော။

ပုရိမာနိ ပုရိမတရာနိ။ ။[ဒိဝသောတု အဟံ ဒိနံ.... အဘိဓာန် (၆၇)၌ ဒိဝသသဒ္ဓါသည် ပုလ္လိင်ရှိ၏၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသပြု၍ နပုလ္လိင်ထားဟန်တူသည်။] ယနေ့ကိုထောက်၍ လွန်ပြီးသော ရှေ့နေ့ကို “ပုရိမ-ရှေ့၌ဖြစ်သောနေ့”ဟု ခေါ်ရ၏၊ “ဟိယျော-ယမန်နေ့(မနေ့)”ဟု ခေါ်ရသော နေ့တည်း၊ ထို့ထက် ရှေ့ကျသောနေ့ကို “ပုရိမတရ-သာ၍ ရှေ့ကျသောနေ့”ဟု ခေါ်ရ၏၊ “ပရဟိယျော-ယမန်နေ့မှ တစ်ပါးသော နေ့၊ ဝါ-တဖန်မနေ့ (တမြန်နေ့)”ဟု ခေါ်၏၊ ဤနေရာ၌ ကား ရှေ့ကျသော နေ့အများကို “ပုရိမာနိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ထို့ထက် ရှေ့ကျသော နေ့အများ ကို “ပုရိမတရာနိ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “တတော ပဌာယ |ပေ၊ ဟောန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

တတော-ထိုတဖန်မနေ့မှ၊ ပဌာယ-၍၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော နေ့တို့သည်၊ ပုရိမာနိစေဝ-ပုရိမတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုရိမတရာနိစ-ပုရိမတရတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

ယဒဂ္ဂေတိ-ကား၊ မူလဒီဝသတော-မူလနေ့မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယံ ဒီဝသံ-အကြင်နေ့ကို၊ အဂ္ဂံ-အစကို၊ ပရကောဋီ-ထိုမှာဘက်အစွန်းကို၊ ကတွာ၊ ဝိဟရာမိ-နေခဲ့၏၊ (တံ-ထိုနေ့ကို၊ အဂ္ဂေ-အစပြု၍၊) ဣတိ အတ္ထော၊ [“ယဒဂ္ဂေ”ဟု ရှိသောကြောင့် “တဒဂ္ဂေ”ဟုထည့်သည်။] ယာဝ-အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ ဝိဟာသိ-နေခဲ့ပြီ၊ (“တာဝ-ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ ဒိဗ္ဗာနိ ရူပါနိ ပဿာမိ”ဟု နိယမဝါကျထည့်စပ်၊) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣဒါနိ-၌၊ တဿ-နေခဲ့ရာ ထို့နေ့၏၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိတိ-ဟူ၍၊ (သုနက္ခတ္တော-သုနက္ခတ္တသည်၊) အာဟ-ပြောပြ၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ယဒဂ္ဂေတိ-ကား၊ ယံ ဒီဝသံ-အကြင်နေ့ကို၊ အဂ္ဂံ-အစကို၊ ကတွာ၊ န စိရံ-မကြာလှပါ၊ တိဏိ ဝဿာနိ-သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟရာမိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤအနက်သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယံ ဒီဝသံ-ကို၊ အာဒိ-ကို၊ ကတွာ၊ န စိရံ-မကြာပါ။

ယဒဂ္ဂေ။ ။ပါရာဇိကဏ် ဝေရုဏက္ခာဝယ် အဇ္ဇတဂ္ဂေ၌ အဂ္ဂေသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဤအဂ္ဂေသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖွင့်ပုံကိုလည်း သိပါ၊ ထို“အစ”ဟူသည်လည်း “အတိတ်အစ”ဟု သိစေလို၍ အဂ္ဂံကို “ပရကောဋီ”ဟု ဖွင့်သည်။

ယာဝ ဝိဟာသိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယဒဂ္ဂေ ဝိဟရာမိ၊ ဒိဗ္ဗာနိ ရူပါနိ ပဿာမိ (အကြင်နေ့ကို အစပြု၍ နေခဲ့၏၊ ထိုနေ့ကို အစပြု၍ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင်၏)”ဟု စကားဆက်ပုံကိုကြည့်ပါ၊ ထိုစကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် “ယာဝ ဝိဟာသိ-အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး နေခဲ့ပြီ၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင်၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ အချုပ်အားဖြင့် “နေခဲ့ရာကာလအတွင်းမှာ မြင်နိုင်၏”ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ယာဝ ဝိဟာသိသည် ဥဇုကတ္တကို ပြသော စကားဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် “ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ဋီကာတို့၌ ယဒဂ္ဂေဝယ် ယံသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ဝိဟရာမိ”ဟု ဝတ္ထုမာန် ဝိဘတ်ဖြင့် ရှိရသော်လည်း “အနက်မှာ အတိတ်အနက်သာ”ဟု သိစေလို၍ “ဝိဟာသိ”ဟု ဖွင့်ကြောင်းကို ဆိုကြ၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ယံ သဒ္ဓါသည် ပရိစ္ဆေဒနိပါတ်”ဟု သိစေလို၍ “ယာဝ”ဖွင့်သည်ဟု ဆိုသေး၏၊ စဉ်းစားကြပါကုန်။

အထဝါ။ ။ပဌမနည်း၌ “ယဒဂ္ဂေ၊ ပေ၊ ဝိဟရာမိ”ဟု အနက်ပေးပြီး၍ “န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ”ကို နောက်မှ အနက်ပေးစေလို၏၊ ဒုတိယနည်း၌ကား “န စိရံ-မကြာပါ၊ တိဏိ ဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟရာမိ”ဟု န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိပုဒ်တို့ကို ဝိဟရာမိ၏ အတွင်းသွင်း၍ ပေးစေလိုသည်၊ ပါဠိကို အနက်ပေးပုံသာ ထူး၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ နေခဲ့ရာကာလ၏ ပမာဏကို ပြလို၍ “န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ”ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

တိဏိယေဝ ဝဿာနိ-သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံးသာလျှင်၊ ဝိဟာသိ-နေခဲ့ပြီ၊ ဣတိ-
ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ-ဤ သုနက္ခတ္တသည်၊
ဘဂဝတော-၏၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဂဏှန္တော-ယူလျက်၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ-တို့ပတ်လုံး၊
ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပဌာယိ-လုပ်ကျွေးပြီ၊ တံ-ထိုနေ့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (န
စိရံ တိဏိ ဝဿာနိဟူ၍)၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏။

ပိယရူပါနီတိ-ကား၊ ပိယဇာတိကာနိ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော
သဘောရှိကုန်သော၊ သာတဇာတိကာနိ-သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော
သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနီတိ-ကား၊ ကာမဿာဒယုတ္တာနိ-ဝတ္ထု အာရုံ
ကာမဂုဏ်ကို သာယာတတ်သော ကိလေသာကာမအား လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊
ရဇနီယာနီတိ-ကား၊ ရာဂဇနကာနိ-တပ်မက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော၊ (ရူပါနိ

ပိယရူပါနိ။ ။ ရူပသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန် (၈၂၈)လာ အနက်တို့တွင် သဘာဝအနက်
ဟောတည်း၊ ထိုသဘာဝအနက်ကိုပင် “ဇာတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပိယံ+ရူပံ ယေသံတိ ပိယရူပါနိ။
[ပိယရူပါနီတိ ဣဌသဘာဝါနိ၊ သာတ ဇာတိကာနီတိ မဓရသဘာဝါနိ-ချုံ့မြိန်သော အရသာ
နှင့်တူသော သဘောရှိကုန်သော၊ မဓရံ ပိယာတိ ဟိ မဓရံတိ ဝုစ္စတိ မနောရမံ ယံကိစ္ဆိ-
ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ ဇာတိသဒ္ဓါ သဘာဝသဒ္ဓါတို့နှင့် သမာသံတွဲရာ၌ ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ဘာဝပဓာန
(ဘာဝလောပ)ကြံမှ အရတူနိုင်၏၊ ထိုသို့ မကြံလျှင် “ပိယံ-ချစ်အပ်”ဟု အနက်ဖြစ်သောကြောင့်
ရူပါရုံကို အရကောက်ရလိမ့်မည်၊ ပိယံ-ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဘာဝပဓာနကြံလျှင်ကား
ရူပါရုံတို့မရသေးဘဲ ရူပါရုံ၏ ချစ်ဖွယ်သဘောကိုသာ ရသောကြောင့် ရူပနှင့် အရတူနိုင်သည်၊
ထိုသို့ အရတူမှ “ပိယံ+ရူပံ ယေသံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်သည်။

ကာမူပသံဟိတာနိ။ ။ “ကာမ”အရ ကိလေသာကာမကို ယူစေလို၍ “ကာမဿာဒ”ဟု
ဖွင့်၏၊ “ဥပသံဟိတ”ကိုကား “ယုတ္တ-လျှောက်ပတ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်၊ [ကာမူပသံဟိတာ
နီတိ အာရမဏ် ကရောန္တေန ကာမေန (ကိလေသာကာမနှင့်) ဥပသံဟိတာနိ၊ ကမနီယာနိ-
ကိလေသာကာမဖြင့် အလိုရှိထိုက်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ ကာမဿဒယုတ္တာနီတိ၊
ကာမဿဒဿ-ဝတ္ထုကာမတို့ကို သာယာတတ်သော ကိလေသာကာမအား+ယုတ္တာနိ၊
ယောဂျာနိ-လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော- ဋီကာ။]

ရဇနီယာနိ။ ။ ရန္တဓာတ် အနိယပစ္စည်းဖြင့် “ရဉ္စေန္တိ-နှစ်သက်စေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ
ရဇနီယာနိ”ဟု ပြု၊ ကာရိတိကျေ၊ “ရဉ္စေန္တိ ဧတေဟိတိ ရဇနီယာနိ”ဟု ကရဏသင်္ခရ်ပြုလျှင်
ကာရိတိကျေဖွယ်မလို၊ “ရာဂဇနကာနိ”ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်၊ ဤရာဂဇနကာနိကို
ထောက်လျှင် ရဇနီယံ၌ အနိယပစ္စည်းသည် ကံဟောမဟုတ်ဟု သိနိုင်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန်
နိဿယ၊ ဇာဒိကဏ္ဍ၊ ၆၉-သုတ်၌လည်းကောင်း၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ-တဒ္ဓိတ် တဒဿ
ဌာန မိယောစ (၃၅၆)သုတ်၌လည်းကောင်း ရူပါ။]

ပဿာမိ ဌ်စပ်) နော စ ခေါ ဒိဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါနီတိ-ကား၊ တသွာ-ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-
သည်၊ တာနိ-ထိုဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ န သုဏာတိ-မကြားသနည်း၊ ကိရ (ယသွာ)-
ကြောင့်၊ (နောက်၌ “တသွာ”ဟု ရှိလတ်)၊ သော-ထိုသုနက္ခတ္တသည်၊ ဘဂဝန္တံ-
မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ပရိကမ္မံ-ဒိဗ္ဗစက္ခု
ဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ၊ တဿ-ထိုသုနက္ခတ္တအား၊ ဘဂဝါ၊ အာစိက္ခံ-
ဟောပြတော်မူပြီ၊ သော-ထိုသုနက္ခတ္တသည်၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ-အကြင်အကြင် သွန်သင်
အပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို၊
ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဒေဝတာနံ-တို့၏၊ ရူပါနိ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-
မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ ဣမသ္မိ သရီရသဏ္ဌာနေ-ဤကိုယ်သဏ္ဌာန်၌၊
သဒ္ဓေန-အသံသည်၊ မဓုရေန-ချိုမြိန်သောအရသာနှင့် တူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်
၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ နံ-ထိုအသံကို၊ သုဏေယျံနုခေါ-ကြားရပါအံ့နည်း၊
ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ဣတိတစ်လုံးကျေ)၊
ဘဂဝန္တံ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ဒိဗ္ဗသောတ ပရိကမ္မံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-လျှောက်ပြီ။

စ-ဆက်၊ အယံ-ဤသုနက္ခတ္တသည်၊ အတီတေ-၌၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊
သီလဝန္တံ-သီလရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ကဏ္ဍသက္ခလိယံ-နားရွက်၌၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်
၍၊ ဗမိရံ-နားထိုင်းသူကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ (သီလရှိသော ရဟန်း
တစ်ပါးကို နားထိုင်အောင်ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်)၊ ပရိကမ္မံ-ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏
ပရိကမ်ကို၊ ကရောန္တောပိ-ပြုပါသော်လည်း၊ (ပြုစေကာမူ)၊ ဒိဗ္ဗသောတာဓိဂမာယ-
ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကို ရခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်၊ တေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထို
သုနက္ခတ္တအား၊ ဘဂဝါ၊ ပရိကမ္မံ-ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ န ကထေသိ-
ဟောတော်မူ၊ သော-ထိုသုနက္ခတ္တသည်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော
ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို ဟောတော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
ဘဂဝတိ-၌၊ အာယာတံ-ရန်ငြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်
ဧကန်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ ဟောတိ-၏၊
(ကိ)၊ အဟံပိ-ငါသည်လည်း၊ ခတ္တိယော-ခတ္တိယတည်း၊ အယံပိ-ဤသုနက္ခတ္တသည်
လည်း၊ ခတ္တိယော-ခတ္တိယတည်း၊ အဿ-ထိုသုနက္ခတ္တ၏၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊ သစေ
ဝနိဿတိ-အကယ်၍ တိုးပွားလတ်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အယံပိ-ဤသုနက္ခတ္တသည်
လည်း၊ သဗ္ဗညု-သဗ္ဗညုဘုရားသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ-ဤသို့သော
အကြံသည်၊ (ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍)၊ ဥဿူယာယ-မြူစုခြင်းကြောင့်၊ မယံ-
ငါ့အား၊ န ကထေသိ-မဟော၊ ဣတိ၊ (စိန္တေသိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍၊ သော-
သုနက္ခတ္တသည်၊ အနုတ္တမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပါထိကသုတ်၌ လာလတ်အတိုင်း

ထိုထို မသင့်သောအမှုကို ကြံစည်၊ ပြောဆို၊ ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အစဉ်အားဖြင့်၊
ဂိဟိတာဝံ-လူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တာ-၍၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ မဟာလိလိစ္ဆဝိနော-
မဟာလိလိစ္ဆဝိမင်းအား၊ ကထေန္တော-ပြောလိုသည်။ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ နော စ
ခေါ ဒိဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါနိ အစရှိသည်ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ။

ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ အပ္ပဋ္ဌ

၃၆၆၊ ၃၇၁။ ဧကံသဘာဝိတောတိ-ကား၊ ဧကံသာယ ဧကကောဋ္ဌာသာယ-
တစ်ခုသောအဖို့ အကျိုးငှာ၊ ဘာဝိတော-ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝါ-ပွားစေအပ်သော၊
(သမာဓိ ဟောတိ ဌိစပ်)၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနံ-ရူပါရုံတို့ကို၊
ဒဿနတ္ထာယဝါ-မြင်ရခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-ကုန်သော၊ သဒ္ဓါနံ-သဒ္ဓါရုံ
တို့ကို၊ သဝနတ္ထာယဝါ-ကြားရခြင်းအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဘာဝိတော-သော၊
ဝါ-သော၊ (သမာဓိ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တိရိယံတိ-ကား၊ အနုဒိသာယ-
၄ ပါးသော အထောင့်အရပ်၌၊ ဥဘယံသဘာဝိတောတိ-ကား၊ ဥဘယံသာယ
ဥဘယကောဋ္ဌာသာယ-၂ ပါးစုံသော အဖို့အကျိုးငှာ၊ ဘာဝိတော-သော၊ ဝါ-သော၊
(သမာဓိ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

အယံ ခေါ မဟာလိ ဟေတူတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗာနံယေဝ ရူပါနံ-ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ၊
ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဧကံသဘာဝိတော-တစ်ခုသော အဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော၊
အယံ သမာဓိ-သည်၊ ဟေတု-ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်ရခြင်း၏အကြောင်းတည်း။

၃၇၂။ ဣမံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သော
လိစ္ဆဝိ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒိဗ္ဗသောတေန-ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ ဣဒံ
သဒ္ဓဿဝနံ-ဤအသံကို ကြားခြင်းသည်၊ ဣမသ္မိ သာသနေ-ဤသာသနာတော်
၌၊ ဥတ္တမတ္တဘူတံ-မြတ်သောအကျိုး ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ မညေ-ဖြစ်လေ

ဧကံသဘာဝိတော။ ။ဧက+အံသ၊ အံသသဒ္ဓါသည် “အံသော ခန္ဓေစ ကောဋ္ဌာသေ”-
အဘိဓာန် (၁၁၀၃)လာ အနက်တို့တွင် ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောတည်း၊ အံသာယ၌ အာယ
သည် စတုတ္ထိသဝိဘတ်၏ ကာရိတည်း၊ “ဧက+အံသာယ-တစ်ခုသောအဖို့အစုအကျိုး”ဟူ
သည် ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မြင်ရခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားရခြင်းအားဖြင့် ထို ၂-ပါးတွင်
တစ်ပါးပါးသော အဖို့အစုတည်း၊ ထိုတစ်ခုတည်းသော အကျိုးငှာ+ဖြစ်စေအပ်သော သမာဓိကို
“ဧကံသာယ+ဘာဝိတော”အရ “ဧကံသ ဘာဝိတ”ဟု ဆိုသည်။

ဣဒံ ၊ပေ၊ သဒ္ဓဿဝနံ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဣဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဓံ သုဏာတိ”ဟု
တွေ့ရ၏၊ ဣဒံ ဟူသော နပုလ္လိင်နှင့် သဒ္ဓံဟူသော ပုလ္လိင်ကို တွဲခြင်းသည် မကောင်း၊ “ဣဒံ
သဒ္ဓံ”ဟု တွဲလျှင် နောက်ဝါကျ၌ “ဣမဿ-ဤအသံ၏”ဟု ပေးရလိမ့်မည်၊ အမှန်အားဖြင့်
“အသံအကျိုးငှာ ကျင့်ကြသည်မဟုတ်၊ အသံကို ကြားခြင်းအကျိုးငှာသာ ကျင့်ကြသည်၊
ထို့ကြောင့် “ဣဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဓဿဝနံ”ဟုရှိမှ ကောင်းသည်။

ယောင်တကား၊ ဣမဿ-ဤအသံကို ကြားရခြင်း၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ဧတေ ဘိက္ခု-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ပညာသံပိ ဝဿာနိ-အနှစ်ငါးဆယ်တို့ပတ်လုံးလည်း ကောင်း၊ သဠိပိဝဿာနိ-အနှစ်ခြောက်ဆယ်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ အပဏ္ဏကံ-မချွတ်မယွင်းသော၊ ဝါ-အပြစ်မရှိသော၊ [အဝိရဇ္ဈနကံ၊ အနဝဇ္ဇန္တိ ဝါ အတ္ထော။] ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တိနုန-ကျင့်ကြံလေယောင်တကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒသဗလံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဧတံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ ယံနုန ပုစ္ဆေယျံ-အကယ်၍ မေးရပါမူကားကောင်းလေစွ၊ ဣတိ စိန္တေသိ။

တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧတာသံ နုန ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ သမာဓိဘာဝနာနံတိ ဧတ္ထ-ပါဌ်၌၊ သမာဓိယေဝ-သမာဓိသည် ပင်၊ သမာဓိဘာဝနာ-မည်၏။ [“သမာဓိယေဝ+ဘာဝနာ သမာဓိဘာဝနာ”ဟု အရတူ ကမ္မဓာရဲကိုပြသည်။] ဥဘယံသဘာဝိတာနံ-၂ ပါးစုံသော ဒိဗ္ဗရူပကိုမြင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓကို ကြားခြင်းဟူသော အကျိုးငှာဖြစ်စေအပ်ကုန်သော၊ သမာဓိနံ-တို့ကို၊ (သစ္စိကိရိယဟေတု စရန္တိနုန ဌိစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတာ သမာဓိဘာဝနာ-တို့သည်၊ သာသနတော-မှ၊ ဗာဟိရာ-အပ၌ဖြစ်ကုန်၏၊ န အဇ္ဈတ္တိကာ-အတွင်း၌မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ၊ တာ-ထို သမာဓိဘာဝနာတို့ကို၊ ပဋိကိပ္ပိတွာ-ပယ်တော်မူ၍၊ ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာဖိုလ် အကျိုးငှာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-

သမာဓိဘာဝနာနံ။ ။လိစ္ဆဝိမင်းသည် အကြံဖြစ်တုန်းက ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကို ဤသာသနာတော်ဝယ် အမြတ်ဆုံးဟု မှတ်ထင်ခဲ့သော်လည်း ဒိဗ္ဗသောတနှင့်တကွ ဒိဗ္ဗစက္ခု ကိုပါ မေးလျှောက်လိုသောကြောင့် “ဧတာသံ နုန ဘန္တေ သမာဓိဘာဝနာနံ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝစ်ဖြင့် လျှောက်သည်။

န အဇ္ဈတ္တိကာ။ ။ဤသမာဓိဘာဝနာတို့သည် ဝဋ်မှထွက်ကြောင်းမဟုတ်၊ ထိုဘာဝနာ တို့ကို သာသနာပကာလ၌ ရသေ့တို့လည်း ရနိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗာဟိရဖြစ်ကြသည်၊ ဘုရားရှင်သည် သာမုတ္တံသိကဒေသနာတော်အဖြစ်ဖြင့် ဟောပြောအပ်သော ဘာဝနာများ မဟုတ် ရကား အဇ္ဈတ္တိကာ (သာသနာတွင်း) ဘာဝနာများလည်း မဟုတ်ကြ။

ယဒတ္ထံ။ ။“ယေသံ+အတ္ထာယ၊ အဘေဒေပိ ဘေဒဝစနမေတံ”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ “ယေသံ”အရ အရိယာဖိုလ်တရားများကို ရ၍၊ “အတ္ထာယ”အရလည်း ထိုဖိုလ်တရားတို့ကိုပင် ရသောကြောင့် သမ္ပန်နှင့် သမ္ပန္နိမပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသော “အဘေဒ ဘေဒူ ပစာရ”ဟုဆိုလိုသည်၊ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ “တံ ဒေသေန္တော”နေရာဝယ် “တေ ဒေသေန္တော”ဟု

ထိုအရိယာဖိုလ်တို့ကို၊ ဒဿေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ၊ န ခေါ မဟာလီတိ အာဒိ-
အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (တစ်နည်း) ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာ
ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ ဘိက္ခု ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ တံ-ထိုအရိယာဖိုလ် ဟူသော
အကျိုးကို၊ ဒဿေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ၊ န ခေါ မဟာလီတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-
မိန့်တော်မူပြီ။

ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီမည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း “အတ္ထိ ခေါ မဟာလိ အညေဝ ဓမ္မာ၊ ပေ၊ ယေသံ
သန္တိကိရိယာဟေတု” ဟု ဗဟုဝင်ပင်ရှိသည်။ ဤအလို “ယေသံ+အတ္ထော ယဒတ္ထော” ဟု ပြုပါ။

တစ်နည်း။ “ယဿ ဝိသေသနဘူတဿ အတ္ထာယ” ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်း ဖွင့်
သေး၏။ ဤအလို “ယော-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော+အတ္ထော ယဒတ္ထော-အကြင် အရိယာ
ဖိုလ်ဟူသော အကျိုး” ဟု ဝစနတ္ထုပြု၍ “ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော အကျိုးငှာ” ဟု
ပေးစေလိုသည်။ ဤသို့ တစ်နည်းဖွင့်ခြင်းမှလည်း နောက်၌ “တံ ဒဿေန္တော” ဝယ် “တံ” ဟု
စာအုပ်တို့၌ ဧကဝုစ်ရှိသောကြောင့်တည်း။

စတုအရိယပလ အပွင့်

၃၇၃။ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနန္တိ-ကား၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အာဒိနံ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
အစရှိကုန်သော၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ဗန္ဓနာနံ-အနှောင်အဖွဲ့တို့၏၊ (“ပရိက္ခယာ-
ကုန်ခြင်းကြောင့်”၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ (သံယောဇနကို ဗန္ဓနဟု ဖွင့်ခြင်းသည် မှန်၏)၊
(တစ်နည်း) ဟိယသွာ-ကြောင့်၊ တာနိ-ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတ
ပရာမာသတို့သည်၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခဘယေ-ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော ဘေး၌၊ သတ္တေ-တို့ကို၊
[“ဝဋ္ဋဒုက္ခမယေ ရထေ-ဝဋ်ဒုက္ခအတိပြီးသော ရထား၌” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏၊]
သံယောဇန္တိ-ယှဉ်စေတတ်ကုန်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ သံယောဇနာနီတိ-သံယောဇန
တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏။

ဝဋ္ဋဒုက္ခ၊ ပေ၊ သံယောဇန္တိ။ “တသွာတိ ယသွာ ဝဋ္ဋဒုက္ခဘယေ သံယောဇနတော
တတ္ထ သတ္တေ သံယောဇန္တိ နာမ၊ တသွာ” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၍ “ဝဋ္ဋဒုက္ခမယေ ရထေ” ဟု
ရှိသော ပါဠိကို ရှေးပါဠိမဟုတ်ဟု ပယ်သွား၏။ သံယောဇနာနံကို “ဗန္ဓနာနံ” ဟု ဖွင့်၍
သံယောဇန္တိကိုလည်း “ဗန္ဓန္တိ” ဟု ဖွင့်ကြ၏။ ထို ဖွဲ့ချည်ခြင်း၊ ဖွဲ့တုပ်ခြင်းဟူသည် ရထား၌
မြင်းကပ်သကဲ့သို့ (မြင်းတပ်သကဲ့သို့) မဟုတ်၊ ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့တုပ်ခြင်းသာတည်း။ ရထား၌ မြင်းကို
ဖွဲ့တုပ်၍လည်း မဖြစ်နိုင်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ရထေ” ဟုရှိသော ပါဠိကို ပယ်ထိုက်ပါပေသည်။
[ဋီကာဟောင်း၌ကား “ဝဋ္ဋဒုက္ခေ သံယောဇနတော” ဟုသာ ရှိ၏။ “မယေ၊ ဘယေ” ပုဒ်များလည်း
မပါ။]

သောတာပန္နော ဟောတိတိ-ကား၊ မဂ္ဂသောတံ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပယ်ရှားတတ်သော အရိယာမဂ်သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ပြီးသည်၊ ဟောတိ၊ အဝိနိပါတဓမ္မောတိ-ကား၊ စတုသု-ကုန်သော၊ အပါယေသု-တို့၌၊ အပတနဓမ္မော-မကျခြင်းသဘောရှိ၏၊ ဝါ-မဖြစ်ခြင်း သဘောရှိ၏၊ [အပတနဓမ္မောတိ အနုပ္ပဇ္ဇန သဘာဝေါ။] နိယတောတိ-ကား၊ ဓမ္မနိယာမေန-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော မဂ်တရားသည်၊ နိယတော-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်၏၊ သမ္မောဓိပရာယဏော တိ-ကား၊ အဿ-ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယသင်္ခါတာ-အထက်မဂ်

မဂ္ဂသောတံ။ ။ဤ၌ “သောတသဒ္ဓါသည် နားဟူသော အနက်ကို မဟော၊ မဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏”ဟု သိစေလို၍ “မဂ္ဂသောတံ”ဟု မဂ္ဂသဒ္ဓါထည့်၍ ဝိသေသနပြုသည်၊ မှန်၏- မဂ်တရားသည် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို ပယ်တတ်သောကြောင့် “ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝတိ ပေလတိ-ပယ်တတ်၏၊ ဣတိ သောတော”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သောတ အမည်ရ နိုင်၏၊ [ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ အနဝသေသတော သဝနတော ပေလနတော (နှိပ်စက်တတ် ပယ်တတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) သောတော အရိယမဂ္ဂေါ- ဝေရဉ္စကဏ္ဍာ သာရတ္ထဋီကာ၊ ဘူ၊ သွာ၊ ကိ၊ သုဓာတ်သည် ပိဋအနက်ကို ဟော၏၊ စုရာဒိ ပိလဓာတ်လည်း နောဒန (ပယ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် သဝနတောကို “ပေလနတော”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “မဂ္ဂသောတံ”ကို နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။]

အာပန္နော။ ။အာပုဗ္ဗဒဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော အာပန္နောပုဒ်၌ တပစ္စည်းကို ပစ္စုပ္ပန် (ရောက်ဆဲ)အနက်ဟောဟု ယူလျှင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဥပုဂ္ဂိုလ်ရ၏၊ တပစ္စည်းကို အတိတ်ဟောဟုယူလျှင် ရောက်ပြီးသော ဖလဥပုဂ္ဂိုလ်ကို ရ၏၊ ဤနေရာ၌ကား “သမ္မောဓိပရာယဏော-အထက် မဂ် ၃-ပါးဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဖလဥသောတာပန္န ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် အာပန္နော၌ အတိတ်ဟော တပစ္စည်းဟုယူ၍၊ “မဂ္ဂသောတံ အာပန္နောတိ ဖလဥဿ ဝသေန ဝုတ္တံ”ဟု ဋီကာမိန့်သည်။ [အာပန္နိတ္တာတိ အာပန္နော”ဟု ပြုပါ၊ မဂ္ဂဥအတွက်ဖြစ်မှု “အာပန္နတိတိ အာပန္နော”ဟု ပြုရသည်။]

အဝိနိပါတဓမ္မော။ ။“စတုသု၊ ပေ၊ အပတနဓမ္မော”သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာတည်း၊ ပါရာဇိက၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍာ၊ ဝိနယပညတ္တိယာစနအခန်း၌ကား “ဝိနိပါတေတိတိ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော (ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော) ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတ ဓမ္မော”စသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ထားသည်။

နိယတော။ ။ဓမ္မနိယာမေနကို “မဂ္ဂဓမ္မ နိယာမေန”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “ဓမ္မ”အရ မဂ်တရားယူပါ-ဟူလို၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ကား “သမ္မတ္ထနိယာမေန မဂ္ဂေန”ဟု ဖွင့်၏၊ ထို၌ နိယာမေနကို “နိယာမကေန-ခုနစ်ဘဝအထက်၌ မဖြစ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ် တတ်သော၊ မဂ္ဂေန-သည်”ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မနိယာမေန-သည်၊ နိယတော-အပ်၏”ဟု နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။

၃-ပါး အပေါင်းဟုဆိုအပ်သော၊ သမ္မောဓိ-သမ္မောဓိ ဟူသော၊ ပရံ-သောတာပတ္တိ မှတ်ထက် အလွန်ဖြစ်သော၊ အယနံ-ရောက်ထိုက်သော တရားသည်၊ (အတ္တိ-ရှိ၏) က္ကတိ-ကြောင့်၊ သမ္မောဓိပရာယဏော-မည်၏။ [ဝါ-တစ်နည်း၊ အနေန-ဤ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယသင်္ခါတာ-သော၊ သမ္မောဓိ-သို့၊ ပရံ-အလွန်) ပတ္တဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်၏၊ က္ကတိ သမ္မောဓိပရာယဏော-၏၊ စာရှိအတိုင်း လိုက်သင့် ရာကို လိုက်စေ၍ ပေးသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ “ဓမ္မနိယာမေနာတိ-ဥပရိမဂ္ဂဓမ္မနိယာမေန-ခုနစ်ဘဝမှ အထက်၌ ကာမဘုံ ဝယ် မဖြစ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အထက်မဂ်တရားသည်”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့် ၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ဘဝကို သောတာပတ္တိမဂ်သည်သာ ဆုံးဖြတ်ထိုက်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ “ဓမ္မဓမ္မနိယာမေန”ဟု ဋီကာဟောင်း၌ ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပရိသဒ္ဓါ ပါသော ထိုဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။ ထို့နောက် “ဟေဌိမန္တတော (အောက်ထစ်ဆုံးအား ဖြင့်) သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ ဝါ-ခုနစ်ဘဝမှ အထက် (ကာမဘုံဝယ်) မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ နိယတော-မြဲ၏”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်ကား အဋ္ဌကထာ မှ အလွတ်အဖွင့်တည်း။

သမ္မောဓိပရာယဏော။ ။ သမ္မုဇ္ဈိသတိတိ သမ္မောဓိ-ဆက်၍ သိလတုံသော အထက်မဂ် ၃-ပါး၊ တစ်နည်း “သမ္မုဇ္ဈိသတိတိ သမ္မောဓိ”ဟု ပြု၍ မဂ် ၄-ပါးလုံး ရနိုင်သော်လည်း သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အထက်မဂ် ၃-ပါးကိုသာ ယူရသည်။ [သမ္မုဇ္ဈိသတိ ဝါ သမ္မောဓိ၊ အရိယမဂ္ဂေါ၊ သောစ က္ကဓ ပဌမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ အဝသိဋ္ဌော ဧဝ အဓိဂန္တုဗ္ဗဘာဝေန က္ကန္တိတဗ္ဗော- သာရတ္ထဋီကာ၊ ထို့ကြောင့် “ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယ သင်္ခါတာ သမ္မောဓိ”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။]

ပရာယဏံ။ ။ “ပရ+အယနံ”ဟု ခွဲ၊ သမာသိပြီးသောအခါ ရကြောင့် နကို ကပြ၊ ပရံ+အယနံကို “ပရာ+ဂတိ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “ပရံ-အလွန်”ဟု ကြိယာဝိသေသန မပေးဘဲ “ပရံ-အလွန်ဖြစ်သော”ဟု တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသနပေးရသည်။

အနေန ပတ္တဗ္ဗာကို စဉ်းစား။ ။ စာအုပ်တို့၌ အသင်္ခါနောက်ဝယ် “အနေန ပတ္တဗ္ဗာ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ပတ္တဗ္ဗာသည် အယနံ၏ အနက်ဖွင့် မဖြစ်နိုင်၊ သမ္မောဓိပရာယဏောလည်း တတိယာ ဗဟုဗ္ဗိဟိမဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဌ်ကို ဋီကာသစ်၌ ဝါသဒ္ဓါအကျေကြံ၍ “တစ်နည်းအဖွင့်”ဟု ယူဆသော်လည်း သဒ္ဓါသွားမကောင်းပါ။

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်။ ။ သမ္မောဓိပရာယဏကထာအဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယ သင်္ခါတာ သမ္မောဓိ ပရံ အယနံ အဿ ဂတိ ပဋိဿရဏံ အဝဿ ပတ္တဗ္ဗာတိ သမ္မောဓိ ပရာယဏော”ဟု ရှိ၏၊ ထို၌ အယနံကို ဂတိဟုဖွင့်၍ ဂတိကို ပဋိဿရဏံဟု ဝေါဟာရအနက် ဖွင့်ပြီးလျှင် “ပဋိဿရဏံ-လည်းလျောင်းရာ”ဟူသည် “မဇ္ဈိမကေန အမှန်ရောက်ထိုက်သော အရာတည်း”ဟု သိစေလို၍ “အဝဿ ပတ္တဗ္ဗာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ ဤ၌ “အဝဿ ပတ္တဗ္ဗာ” ဟု ပရာယဏံအတွက် အဓိပ္ပါယ်ပြောရာမှ “အဝဿ ပတ္တဗ္ဗာ”မဟုတ်တန်ရာ၊ “အနေန ပတ္တဗ္ဗာ” ဖြစ်စရာရှိသည်ဟု ပြင်မှားခဲ့ဟန်တူပါသည်။

တနုတ္တာတိ-ကား၊ ပရိယုဋ္ဌာနမန္တတာယ စ - ထကြွခြင်း၏ နည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ကရဟစိ-တစ်ရံတစ်ဆစ်၌၊ ဥပ္ပတ္တိယာစ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တနုဘာဝါ-နဲသည်၏အဖြစ် ကျသည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သကဒါဂါမိ၊ ဟောတိ ၌စပ်)၊ ဩရုဗ္ဘာဂိယာနံတိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌာ ဘာဂိယာနံ-အောက် ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အောက် ကာမဘုံ ဟူသောအဖို့၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ (ပဉ္စန္ဒ သံယောဇနာနံ ၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ယေဟိ-ယင်း သံယောဇဉ်တို့သည်၊ ဗဒ္ဒေါ-ဖွဲ့အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပရိ-အထက် ဖြစ်သော၊ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိသံ-သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ- မစွမ်းနိုင်။

တနုတ္တာ။ ။တနုဓာတ် ဥပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဣတ္ထိလိင် တနုသဒ္ဓါသည် အပ္ပ-အနည်းငယ် အနက်၊ ဝိရဋ္ဌ-ကျဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထိုတွင် ပရိယုဋ္ဌာနမန္တတာယဖြင့် အပ္ပအနက်ကို ပြ၏။ “သကဒါဂါမိ၌ ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့ ထကြွသော်လည်း အပြင်းအထန် မဖြစ်ဘဲ နဲနဲ ပါးပါးသာ ဖြစ်ကြသည်”ဟူလို၊ ကဒါစိ ကရဟစိ ဥပ္ပတ္တိယာစဖြင့် ဝိရဋ္ဌအနက်ကို ပြ၏။ “ပုထုဇဉ် သောတာပန်တို့လောက် အဖြစ်မစိတ်ဘဲ တစ်ရံတစ်ခါမှ ဖြစ်ကြသည်”ဟူလို၊ [ကဒါစိနှင့် ကဟရစိကား ပရိယာယံတည်း၊ မြန်မာ၌ “တစ်ရံတစ်ခါ-တစ်ခါတစ်လေ”ဟူသကဲ့သို့တည်း။]

ဩရုဗ္ဘာဂိယာနံ။ ။သက္ကတ၌ အဝရသဒ္ဓါသည် ပါဠိ၌ “ဩရ”ဟု ဖြစ်၏၊ ၃-လိန်ဟု ဆို၏၊ ဤနေရာ၌ “နိဂ္ဂဟိတန္တ နိပါတ်”ဟု ကြံရလျှင် ကောင်းမည်ထင်၏၊ နောက်အနက် ယုတ်ညံ့ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ကာမဘုံသည် အထက် ရူပ အရူပဘုံကိုထောက်၍ ဌာနအားဖြင့် ယုတ်ညံ့၏၊ အောက်ကျနောက်ကျလည်းဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ” ဟု ဖွင့်၏၊ [ဩရံ ဝုစ္ဆုတိ ကာမဓာတု၊ ပစ္စယဘာဝေန (အောက်ကာမဓာတ်ဝယ် ဖြစ်ဖို့ရန် အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ ဩရံ (ထိုအောက်ကာမဓာတ်သို့)+ ဘဇ္ဈိတိ ဩရံဘာဂိယာနံ၊ ဩရံဘာဂဿ ဝါ ဟိတာနိ ဩရံဘာဂိယာနိ၊ တေနာဟ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံတိ အာဒိ၊ မဟာ ပရိနိဗ္ဗာနိသုတ် ဒွိကာ။]

ဆက်ဦးအံ့- ပဌမနည်း၌ ဘဇ္ဈိတိ ဘာဂိယာနိ၊ ဘဇ္ဇဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း ကတ္တာဟော၊ ဩရံ+ဘာဂိယာနိ ဩရုဗ္ဘာဂိယာနိ၊ ဒုတိယနည်း၌ “ဘဇီယတေ (အခြားဘုံနှင့် မရောအောင် ခွဲခြား ဝေဖန်အပ်၏၊ ဣတိ ဘာဂေါ၊ ဩရံ-အောက်ကာမဘုံဟူသော၊ ဘာဂေါ-အဖို့တည်း၊ ဩရံဘာဂေါ-ဖို့၊ ဩရုဗ္ဘာဂဿ-အောက်ကာမဘုံဟူသောအဖို့၏၊ ဟိတာနိ-စီးပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်တို့တည်း၊ ဩရုဗ္ဘာဂိယာနိ-တို့၊ [အောက်ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်သည်ကိုပင် “စီးပွား”ဟု ဆိုသည်၊] ဩရုဗ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ် ၅-ပါး၊ ဥဒ္ဓံဘာဂိယ သံယောဇဉ် ၅-ပါး ရှိ၏။

[ဆောင်] ကာမရာဂ၊ ပဋိယနှင့်၊ သီလ-ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆံ၊ ဤငါးတန်၊ ဩရုဗ္ဘာဂိယ။
ရူပရာဂ၊ အရူပနှင့်၊ မာန-ဥဒ္ဓစ္စံ၊ အဝိဇ္ဇိ၊ ဥဒ္ဓစ္ဆာဂိယ။

ဩပပါတိကောတိ ဧတံ-ဩပပါတိကောဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ သေသ
 ယောနိ ပဋိက္ခေပဝစနံ-ကြွင်းသော ယောနိတို့ကို ပယ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ တတ္ထ
 ပရိနိဗ္ဗာယီတိ-ကား၊ တသို့ ဥပရိဘဝေယေဝ-ထိုအထက်ဗြဟ္မာ့ဘဝ၌ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာန
 ဓမ္မော-ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းသဘောရှိ၏။ အနာဝတ္တိဓမ္မောတိ-ကား၊ တတော ဗြဟ္မ
 လောကာ-ထိုဗြဟ္မာ့ဘုံမှ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန-ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 အနာဝတ္တနဓမ္မော-ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိ။

စေတောဝိမုတ္တိတိ-ကား၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ-ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော အရဟတ္တ
 ဖိုလ်စိတ်ကို၊ ဝါ-ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို၊ ဧတံ-
 ဤစေတောဝိမုတ္တိဟူသော အမည်သည်။ သဗ္ဗကိလေသပန္နနဝိမုတ္တဿ-အလုံးစုံ
 သော ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်သော၊ အရဟတ္တဖလစိတ္တဿ-အရဟတ္တ
 ဖိုလ်စိတ်၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း။ ပညာဝိမုတ္တိတိ ဧတ္ထာပိ-ပါဌ်၌လည်း၊
 သဗ္ဗကိလေသပန္နနဝိမုတ္တာ-သော၊ အရဟတ္တဖလပညာဝ-အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ
 ကိုသာ၊ ပညာဝိမုတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒိဌေဝ ဓမ္မောတိ-ကား၊ ဣမသို့ ယေဝ အတ္တဘာဝေ-ဤအတ္တဘော၌ပင်၊
 သယန္တိ-ကား၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာတိ-ကား၊ အဘိဇာနိတွာ-ထူးသော
 အရဟတ္တဖိုလ်မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္စိကတွာတိ-ကား၊ ပစ္စက္ခံ-မျက်မှောက်ကို၊
 ကတွာ-ပြု၍၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ အဘိညာသစ္စိကတွာ-ကား၊
 အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်၊ အဘိဝိသိဌေန-ထူးသော၊ ဉာဏေန-ပစ္စဝေက္ခဏာ
 ဉာဏ်ဖြင့်၊ သစ္စိကရိတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဣတိပိ အတ္ထော-လည်း၊ (ဟောတိ)၊
 ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ-ကား၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍။

ဩပပါတိကော။ ။ဥပပတနံ-ဘဝဟောင်းမှ ခုန်လွှားသကဲ့သို့ ကျရောက်ခြင်း၊
 ဥပပါတော-ခြင်း၊ ဥပပါတော ယဿာတိ ဩပပါတိကော၊ ခန္ဓာကိုယ် အထင်အရှားဖြင့် တစ်ခါ
 တည်းဖြစ်ရကား ဘဝဟောင်းက ပြောင်းရွှေ့၍ ကျရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းရှိသူကို ဩပပါတိက
 (ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေရှိသူ)ဟု ခေါ်၏။

စေတော ဝိမုတ္တိ။ ။ဝိမုတ္တတိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဝိမုတ္တိ၊
 စေတောယေဝ-စိတ်သည်ပင်+ဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်တည်း၊ စေတောဝိမုတ္တိ-
 ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၊ စိတ်ကို ပဓာနနည်းအားဖြင့် ခေါင်းတပ်
 သော်လည်း သမာဓိကိုယူရသည်၊ ထိုသို့ ကိလေသာတို့မှလွတ်သော စိတ်သည် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်
 ရကား “စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

အဘိညာသစ္စိကတွာ။ ။ဤပုဒ်တို့ကို ၂-နည်းဖွင့်ထား၏၊ ထိုတွင် ပဌမနည်းကို သာမည
 ဖလသုတ် ဝိသေသ သာမညဖလကို စ၍ပြခန်း၌လည်းကောင်း၊ ဒုတိယနည်းကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်
 သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ပြခန်း၌လည်းကောင်း အဖွင့်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ရေးခဲ့ပြီ။

အရိယအဋ္ဌင်္ဂိကမဂ် အပ္ပင်

၃၇၄-၅။ ကုဒ်-ဤစကားကို၊ သုတ္တာ၊ လိစ္ဆလိရာဇာ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ အယံ ဓမ္မော-ဤတရားသည်၊ (သက္ကာ၌ ပဓာနစပ်)၊ ဝါ-ကို၊ (ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ၌ အပဓာနစပ်)၊ သကုဏေန-ငှက်သည်၊ (ဥပ္ပတနံ)ဝိယ-ပျံခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံ၍၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဂေါဓာယ-ဖွတ်သည်၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ (ဂမနံ)ဝိယ-သွားခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ ဂန္ဓာပိ-သွား၍လည်း၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ၊ ပန-ဆက်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ ကုမံ-ဤတရားကို၊ ပဋိဝိဇ္ဇန္တဿ-ထိုးထွင်း၍ သိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒါယ-ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဝါ-ရှိရာ၏၊ နံ-ထိုအကျင့်ကို၊ တာဝ ပုစ္ဆာမိ-မေးဦးအံ့၊ ကုတိ (စိန္တေသိ) တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပုစ္ဆာန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္ထိ ပန ဘန္တေတိ အာဒိ-အတ္ထိ ပန ဘန္တေ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

အဋ္ဌင်္ဂိကောတိ-ကား၊ ပဉ္စဂီတံ-၅ ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ တူရိယံဝိယ-တူရိယာ ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ [အာတတ၊ ဝိတတ စသော အဘိဓာန် (၁၃၉)လာ အင်္ဂါ ၅-ပါးတည်း၊] အဋ္ဌင်္ဂိကော-အရပ်ရှစ်မျက်နှာ အင်္ဂါရှိသော၊ ဂါမောဝိယစ-ရွာကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ [တူရူအရပ် ၄-ပါး၊ အထောင့်အရပ် ၄-ပါးအားဖြင့် ရှစ်ပါးရှိသော ရွာ၊ ဒိသာ ဝိဒိသာနိဝိဋ္ဌာပဒေသေန အဋ္ဌင်္ဂိကော- နိကာ၊] အဋ္ဌင်္ဂမတ္ထောယေဝ-၈-ပါးသော အင်္ဂါမျှသည်သာ၊ ဟုတွာ၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော-အဋ္ဌင်္ဂိကမည်၏၊ အင်္ဂတော-၈-ပါးသောအင်္ဂါမှ၊ အညော-အခြားသော၊ မဂ္ဂေါနာမ-မဂ်မည်သည်၊ န အတ္ထိ၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ သမ္မာသမာဓိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

[အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်တရား၌ လက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စခဏ အာရုံ အပြားနှင့် ရှေ့နောက် အစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။] တတ္ထ-ထိုသေယျထိဒံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ပါဠိ၌၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-

အဋ္ဌင်္ဂိကော။ ။အဋ္ဌ+အင်္ဂါနိ အဋ္ဌင်္ဂါနိ၊ ဤသို့ ရှေးဦးစွာ သမာသ်တွဲပြီး၍ တစ်ပုဒ်တည်း ဖြစ်မှ “အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ သန္တိတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော”ဟု တဒ္ဒိတံဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်သည်။ [မူလပံ၊ ဓမ္မဒါယာဒ သုတ်ဋီကာ၌ “အတ္တနော အဝယဝဘူတာနိ အဋ္ဌ+အင်္ဂါနိ ဧတဿ သန္တိတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော”ဟု တစ်ခါတည်း ဝစနတ္ထပြုသည်မှာ လဟုကနည်းအားဖြင့် သမာသ်နှင့် တဒ္ဒိတံမခွဲဘဲ ပြုခြင်းသာ တည်း၊ မှန်၏- သမာသ်ပုဒ်၌ က္ကပပစ္စည်းမသက်နိုင်၊ သမာသ်တွဲပြီးနောက် တဒ္ဒိတံဝိဂြိုဟ်ပြုမှ က္ကပပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသည်။ ဋီကာသစ်၌ ထိုဝိဂ္ဂဟ ၂-မျိုး၏အထူးကို ကြံစည်ထားသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

သည်။ သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို မြင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်။ သမ္မာ အဘိနိရောပနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေ့ရှုတင် ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါစာ-သည်။ သမ္မာပရိဂ္ဂဏ လက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သိမ်းပိုက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာကမ္မန္တော-သည်။ သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ-သည်။ သမ္မာဝေါဒါပနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ဖြူစင်စေခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါယာမော-သည်။

သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ။ ။အဝိပရိတ် ယထာသဘာဝတော (သမ္မာအဖွင့်) စတုန္ဒ အရိယသစ္စာနံ (ဒဿန၏ ကံကို ထည့်သည်) ပစ္စက္ခမေဝ ဒဿနသဘာဝါ၊ လက္ခိတဗ္ဗ-မှတ်သား ထိုက်၏။ ဣတိ လက္ခဏံ - မှတ်သားထိုက်သောသဘော + သမ္မာ + ဒဿနံ သမ္မာဒဿနံ၊ သမ္မာဒဿနံ+လက္ခဏံ ယဿာတိ သမ္မဒဿနလက္ခဏာ။

သမ္မာအဘိနိရောပလက္ခဏော။ ။နိဗ္ဗာနရမ္ပဏေ စိတ္တဿ (အာဓာရနှင့် ကံပုဒ်ကိုထည့် သည်) အဝိပရိတ် (သမ္မာအဖွင့်) အဘိနိရောပန သဘာဝေါ။

သမ္မာပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ။ ။စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ ဝါစာ (သုဘာသိတ၊ ဓမ္မ၊ ပိယ၊ သစ္စ အားဖြင့် ၄-ပါးသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်သော စကားသည်) ဇနံ သင်္ကဏာတိ (လူအများကို မိမိဘက်ပါ အောင် သိမ်းသွင်းနိုင်၏။ တဗ္ဗိပက္ခတော (ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်) ဝိရတိသဘာဝါ သမ္မာဝါစာ (ဝိရတိသဘောရှိသော သမ္မာဝါစာသည်) မိစ္ဆာဝါစာပဟာနေန (ပယ်ခြင်းကြောင့်) ဇနေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေစ ပရိဂ္ဂဏနကိစ္စဝတိ ဟောတိ၊ ဧဝံ အဝိပရိတ် ပရိဂ္ဂဟဏသဘာဝါ (ဤနည်းအားဖြင့် လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း မဖောက်မပြန် သိမ်းပိုက်ခြင်းသဘောရှိ၏။)

သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော။ ။ယထာ စိဝရကမ္မာဒိကော ကမ္မန္တော ဧကံ ကာတဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ-သင်္ကန်းချုပ်မှု အစရှိသော အလုပ်သည် တစ်ခုသောပြုဖွယ်ကိစ္စကို ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့၊ တံတံ ကိရိယာနိပ္ပါဒကော ဝါ စေတနာသင်္ခါတော ကမ္မန္တော (တစ်နည်း၊ ထိုထိုအမှုအရာကို ပြီးစေတတ်သော စေတနာဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မန္တသည်) ဟတ္ထပါဒစလနာ ဒိကံ ကိရိယံ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဧဝံ သာဝဇ္ဇ ကတ္တဗ္ဗ ကိရိယာသမုဋ္ဌာပကမိစ္ဆာကမ္မန္တပဟာနေန (ဤအတူ အပြစ်ရှိသော ပြုဖွယ်အမှုအရာတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော မိစ္ဆာကမ္မန္တကို ပယ်ခြင်း ကြောင့်) သမ္မာကမ္မန္တော နိရပဇ္ဇသမုဋ္ဌာပနကိစ္စဝါ ဟောတိ၊ သမ္ပယုတ္တေစ သမုဋ္ဌာပေန္တော ဧဝံ ပဝတ္တတိတိ အဝိပရိတ် သမုဋ္ဌာပန သဘာဝေါ။

သမ္မာဝေါဒါပနလက္ခဏော။ ။ကာယဝါစာနံ ခန္ဓသန္တာနဿစ သံကိလေသဘူတ မိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာနေန (ကိုယ်နှုတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာအစဉ်၏လည်းကောင်း၊ ညစ်ညူး ကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ခြင်းကြောင့်) အဝိပရိတ် ဝေါဒါပနသဘာဝေါ-မဖောက် မပြန် ကိုယ်နှုတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာအစဉ်၏လည်းကောင်း ဖြူစင်စေခြင်းသဘောရှိ၏။

သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော-မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သမ္မယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသတိ-သည်။ သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ-မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် တာဒိဘာဝလက္ခဏာ၌ ကပ်၍ တည်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသမာဓိ-သည်။ သမ္မာပဓာနလက္ခဏော-မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။

[လက္ခဏာအားဖြင့် ပြပြီး၍ ကိစ္စအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “ဧတေသု” စသည်ကို မိန့်သည်။] ဧတေသု-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဧကေကဿ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဂ္ဂင်၏။ တိဏိ တိဏိ-သုံးပါးသုံးပါးကုန်သော၊ ကိစ္စာနိ-ကိစ္စတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ သေယျထိဒံ-ထိုကိစ္စတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ တာဝ-သမ္မာသင်္ကပ္ပ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်၊ အညေဟိပိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပစ္စနိကကိလေသေဟိ-ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို၊ ပဇဟတိ-ပယ်စွန့်၏၊ နိရောဓံ-နိရောဓသစ္စာကို၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟဝိမေဓနဝသေန-ထိုနိရောဓသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အသမ္မောဟတော-မတွေဝေခြင်းအားဖြင့်၊ သမ္မယုတ္တဓမ္မစ-ဖဿစသော သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုလည်း၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ-

သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော။ ။သသမ္မယုတ္တဓမ္မဿ စိတ္တဿ သံကိလေသပက္ခေ ပတိတုမေတ္တာ အဝိပရိတံ ပဂ္ဂဟဏသဘာဝေါ-သမ္မယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ကို သံကိလေသဘက်၌ ကျခွင့်မပေးဘဲ မဖေါက်မပြန် ချီးမြှောက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။

သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ။ ။သမ္မဒေဝ-(မဖေါက်မပြန် မှန်ကန်စွာသာလျှင်) ဥပဋ္ဌာနသဘာဝါ (အာရုံ၌ ကပ်၍တည်ခြင်း သဘောရှိ၏)၊ ဋီကာသစ်၌ “တာဒိဘာဝလက္ခဏေန အဝိပရိတံ တတ္ထ ဥပဋ္ဌာန သဘာဝါ”ဟု ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့ အာရုံ၌ ကပ်၍ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာကို တာဒိဘာဝလက္ခဏာဟု ဆိုဟန်တူသည်။ [ဣဌကို အနိဌဟု ရှုခြင်းစသော တာဒိလက္ခဏာကား ဤနေရာနှင့် မဆိုင်ပါ။]

သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော။ ။ဝိက္ခေပ ဝိဒ္ဓံသနေန (ပျံ့လွင့်ခြင်းကို ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်းကြောင့်) အဝိပရိတံ စိတ္တဿ သမာဒေဟနသဘာဝေါ (စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်း သဘောရှိ၏။)

တပ္ပဋိစ္ဆာဒက ၊ပေ၊ အသမ္မောဟတော။ ။“ပဿတိ-မြင်”ဟူရာ၌ တိုက်ရိုက် အာရုံပြုခြင်းမဟုတ်၊ သမ္မယုတ်တရားတို့အပေါ်၌ တွေဝေခြင်းမရှိသော အသမ္မောဟအားဖြင့် မြင်ခြင်းတည်းဟု မြင်ပုံအခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရဝါကျတည်း။

အစရှိသော မဂ္ဂင်တို့သည်လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူသာလျှင်၊ [အတ္တနော ပစ္စနိကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိကို ပြန်ညွှန်းသည်။] မိစ္ဆာသင်္ခါဒိနိ-မိစ္ဆာသင်္ခါပု အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် မိစ္ဆာဝါစာ အစရှိသော ကျန် မဂ္ဂင် ၆-ပါးတို့ကို ယူ] ပဇာန္တိ-ပယ်စွန့်ကုန်၏။ နိရောဓဉ္စ-နိရောဓသစ္စာကိုလည်း၊ အာရမဏ-ကို၊ ကရောန္တိ၊ ပန-အထူးကား၊ ဝိသေသတော-အထူးအားဖြင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသမ္မာသင်္ခါပု အစရှိသည် တို့တွင်၊ သမ္မာသင်္ခါပေါ-သည်၊ သဟဇာတဓမ္မေ-တကွဖြစ်ဘက် စိတ်စေတသိတ် တရားတို့ကို၊ အဘိနိရောပေတိ-နိရောဓအာရုံသို့ ရှေ့ရှုတင်၏။ သမ္မာဝါစာ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ-မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့်၊ ပရိဂ္ဂဏှာတိ-သိမ်းဆည်း၏။ သမ္မာကမ္မန္တော-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ-စွာ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ထူထောင် ထကြွစေ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ၊ ဝေါဒါပေတိ-ဖြူစင်စေ၏။ သမ္မာဝါယာမော-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ၊ ပဂ္ဂဏှာတိ-ခိုးမြှောက်၏။ သမ္မာသတိ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ၊ ဥပဋ္ဌာပေတိ-အာရုံ၌ ကပ်၍တည်စေ၏။ သမ္မာသမာဓိ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ၊ ပဒဟတိ-အပြား အားဖြင့်ထား၏။ [“အားထုတ်၏”ဟု မပေးနှင့်။]

[ကိစ္စအားဖြင့် ပြပြီး၍ ခဏအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာရုံအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဘေဒအားဖြင့်လည်းကောင်း ပြလိုသောကြောင့် “အပိစ” စသည်ကို မိန့် သည်။] အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ဧသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနာမ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရဓာတ်၌၊ နာနာက္ခဏာ-အမျိုးမျိုးသော

ပဿတိ။ ။ “ပကာသေတိ-ထင်ရှားစေ၏”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏။ “ပဿတိ”အရ မြင်တတ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရသော်လည်း ထိုသို့မြင်လျှင် သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ဖုံးလွှမ်း၍ မနေစေဘဲ ထင်ရှားစေရာရောက်သောကြောင့် “ပကာသေတိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဟန်တူသည်။ “သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို မြင်”ဟူရာ၌လည်း “ဗဿသည် သံဃဋ္ဌနကိစ္စရှိ၏”စသည်ဖြင့် သမ္ပယုတ် တရားတို့၏ ကိစ္စကို သိခြင်းတည်း။ [ပဿတိတိ ပကာသေတိ၊ ကိစ္စပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဇတိ- ဋီကာ။]

ဆက်ဦးအံ့- ဤတိုင်အောင်သော စကားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ နိရောဓသစ္စာကို အာရုံပြုခြင်းကိစ္စ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို မြင်ခြင်းကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စ ၃-ပါး ကို ပြ၏။ နောက်၌လည်း ဤကဲ့သို့ ကိစ္စ ၃-ပါးစီရှိပုံကို သတိပြုပါ။

ပုဗ္ဗဘာဂေ ၊ပေ၊ ဧကာရမဏာ။ ။ ပုဗ္ဗဘာဂေတိ ဥပစာရက္ခဏေ ဥပစာရဘာဝနာ ဝသေန အနေကဝါရံ ပဝတ္ထစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ နာနာက္ခဏာ၊ အနိစ္စတာဒိလက္ခဏာဝိသယတ္တာ (အနိစ္စ အစရှိသော လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နာနာရမဏာ၊ မဂ္ဂဿ ဧကစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ ဧကက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာနာရမဏတ္တာ ဧကာရမဏာ။

ဖြစ်ရာခဏရှိသည်။ နာနာလက္ခဏာ-အမျိုးမျိုးသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-မဂ်၏ ခဏ၌၊ ဧက္ခဏေ-တစ်ခုတည်းသော ခဏရှိသည်။ ဧကာရမဏာ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)၊ [ခဏ၊ အာရုံကို ပြပြီး၍ ဘေဒကို ပြလိုသောကြောင့် “ကိစ္စတော”စသည်ကို မိန့်သည်။] ပန-ကား၊ ကိစ္စတော-ကိစ္စအား ဖြင့်၊ (ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်) ဒုက္ခေညဏံတိ အာဒိနိ-ဒုက္ခေညဏံ အစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရိ နာမာနိ၊ လဘတိ-၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ-တို့သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-၌၊ နာနာလက္ခဏာ၊ နာနာ ရမဏာ၊ ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ ဧကက္ခဏာ-ရှိကုန်သည်။ ဧကာရမဏာ၊ (ဟောန္တိ) တေသု-ထိုသမ္မာသင်္ကပ္ပအစရှိသော မဂ္ဂင်တို့တွင်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်၊ ကိစ္စတော- ကိစ္စအားဖြင့်၊ (နေက္ခမ္ပ၊ အဗျာပါဒ၊ အဝိဟိသာ ဟူသော ကိစ္စအားဖြင့်) နေက္ခမ္ပ သင်္ကပ္ပေါတိ အာဒိနိ-အစရှိကုန်သော၊ တီဏိ၊ နာမာနိ လဘတိ၊ သမ္မာဝါစာဒယော- အစရှိကုန်သော၊ တယော-၃ ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်၊ ဝိရတိယောပိ-တို့သည်လည်း ကောင်း၊ စေတနာယောပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေပန-မဂ်ခဏ၌ ကား၊ ဝိရတိယောဝ-ဝိရတိတို့သည်သာ၊ (ဟောန္တိ)၊ သမ္မာဝါယာမော-လည်းကောင်း၊ သမ္မာသတိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ-ဤနှစ်ပါးအပေါင်းသည်လည်း၊ ကိစ္စတော-ကိစ္စအားဖြင့်၊ [ဥပ္ပန္နုပါပကကို ပယ်ခြင်း စသော ကိစ္စ၊ သုဘသညာကို ပယ်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်၊] သမ္ပပ္ပဓာနသတိပဋ္ဌာနဝသေန-သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊

ကိစ္စတော။ ။ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒုက္ခာဒိညဏေဟိ ကတ္တဗ္ဗေန (ဒုက္ခ အစရှိသော သစ္စာ ၄-ပါးကို သိသောညဏ်တို့သည် ပြုထိုက်သော) ဣမ သာတိသယံ နိဗ္ဗတ္တေန ကိစ္စေန (ဤမဂ် ခဏ၌ အလွန်အကဲဖြစ်သော ကိစ္စအားဖြင့်) ဒုက္ခေညဏံ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ညဏံ စသော အမည် ၄-ပါးကို ရ၏။ “အမည် ၄-ပါးပြား၏” ဟူလို။

ဝိရတိယောပိ။ ။သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ ဝိရတိ စေတနာ၊ သဗ္ဗေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာစ သိက္ခာပဒါနီတိ ဝုစ္စန္တိ ဝိရတိကိုလည်းကောင်း၊ စေတနာကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို လည်းကောင်း သိက္ခာပဒအရ ဆိုထား၏။ (ဧတ္ထ ပန-ရှုလျှင် ကောင်း၏)၊ ပဓာနာနံ ဝိရတိ စေတနာနံဝသေန ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပိတိ ဝုတ္တံ- ဤဋီကာအဖွင့်ကို ထောက်၍ “စေတနာဒယော”ဟု အာဒိ မရှိရ၊ စေတနာယောပိ၏ နောက်၌လည်း “ဟောန္တိ”ဟု မရှိရဟု မှတ်ပါ။ တိဿောပိ နေရာ၌လည်း နောက်ဝါကျဝယ် “ဣဒမ္ပိ ဒွယံ”ကို ထောက်၍ “သမ္မာဝါစာ ဒယော၊ တယော-၃ ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်”ဟု ရှိသင့်၏။

ဝိရတိယောပိ စေတနာယောပိ။ ။ပုဗ္ဗဘာဂ၌ မုသာဝါဒ စသည်တို့မှ ရှောင်ရာအခါဝယ် ဝိရတိဖြစ်ကြ၏။ ကောင်းသောစကားကိုသာ ဆိုရာအခါဝယ် ရှောင်ကြဉ်မှုမပါသောကြောင့် စေတနာ တို့သာဖြစ်ကြ၏။ ဤစကားဖြင့် သမ္မာဝါစာ စသည်တို့၏ ၂-ပါးစီ ပြားကြောင်းကို ပြသည်။ မဂ်ခဏ၌ကား သမ္မာဝါစာဝိရတိစသော မဂ္ဂင်တို့သာတည်း။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့၏ အပြားဖြင့်၊ စတ္တာရိ၊ နာမာနိ လဘတိ-၏၊ ပန-ကား၊ သမ္မာသမာဓိ-သမ္မာသမာဓိသည်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ-မဂ်၏ ရှေးအဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရ ခဏ၌လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂက္ခဏေပိ-မဂ်ခဏ၌လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိယေဝ- သမ္မာသမာဓိချည်းသာ၊ ဟောတိ။

[ကိစ္စ၊ အာရမဏ၊ ဘေဒတို့ကို ပြပြီး၍ ကမ(ရှေ့နောက်စဉ်ပုံကို) ပြလိုသော ကြောင့် “ဣတိ ဣမေသု” စသည်ကို မိန့်။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ အဋ္ဌသု-၈ ပါး ကုန်သော၊ ဣမေသု ဓမ္မေသု-ဤမဂ္ဂင်တရားတို့တွင်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ နိဗ္ဗာနာ ဓိဂမာယ-နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိပ္ပန္နဿ-ကျင့်သော၊ ယောဂီနော-ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဗဟူပကာရတ္တာ-များသော လျော်သောကျေးဇူးကိုပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ အယံ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိကို၊ ပညာပဇ္ဇောတောတိစ-ပညာပဇ္ဇောတောဟူ၍

သမ္မာသမာဓိယေဝ။ ။ဧဝဖြင့် အပြားမရှိဟု ကန့်သည်၊ ယဒိပိ သမာဓိ ဥပကာရကာနံ (သမာဓိအားလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်သော) အဘိနိရောပန (ဝိတက်) အနုမဇ္ဇန (ဝိစာရ) သမ္ပိယာယန (ဝီတိ) ဥပဗြူဟန (သမ္ပယုတ်တရား၊ ကာယတို့ကို တိုးပွားစေတတ်သော သုခ) သန္တာနံ (ငြိမ်သက်သော ဥပေက္ခာဟူကုန်သော) ဝိတက္က ဝိစာရ ပီတိသုခေါ ပက္ခာနံ ဝသေန စတူဟိ ဈာနေဟိ (၄-ပါးသော ဈာန်တို့ဖြင့်) သမ္မာသမာဓိ ဝိဘက္ခော (သမ္မာသမာဓိ ကို အကယ်၍လည်း ဝေဖန်အပ်ပါပေပြီ၊) ဤစကားအရ သမ္မာသမာဓိသည် ၄-ပါးပြားထိုက် သည် မဟုတ်ပါလောဟူသော စောဒနာဖွယ်ကို ပြသည်။

တထာပိ-သို့သော်လည်း။ ။ဝါယာမောဝိယ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပါဒနာဒိ စတုဝါယာမ ကိစ္စံ (ဝါယာမသည် မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကို မဖြစ်စေခြင်းစသော ၄-ပါးသော ကိစ္စရှိ သကဲ့သို့လည်းကောင်း) သတိဝိယစ အသုဘာသုခါနိစ္စာနတ္တဘူတေသု ကာယာဒီသု သုဘာဒိ သညာ ပဟာန စတုသတိကိစ္စံ (သတိသည် အသုဘ၊ အသုခ၊ အနိစ္စ၊ အနတ္တဖြစ်သော ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့၌ သုဘသညာ၊ သုခသညာ၊ နိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာကိုပယ်ခြင်းဟူသော ၄-ပါးသော သတိ၏ကိစ္စရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း)။

ထို့အတူ။ ။ဧကောဝ သမာဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိကိစ္စံ န သာဓေတိ (သမာဓိတစ်ပါး တည်းက ဈာန် ၄-ပါးလုံး၏ သမာဓိကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်၊) တသ္မာ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိဧဝ(ပဌမဈာန်သမာဓိသည် ပဌမဈာန်သမာဓိတစ်ခုသာ၊) တထာ မဂ္ဂက္ခဏေပိ ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိဧဝ၊ တထာ မဂ္ဂက္ခဏေပိတိ အာဟ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိဧဝါတိ- သစ်။

ဗဟူပကာရတ္တာ။ ။အစမထင်သော သံသရာ၌ ဤယောဂီသည် တစ်ရံတစ်ခါမျှ ကိလေသာအပေါင်းကို မပယ်ခွါအပ်ဘူးသေး၊ အရိယာမဂ်သည်လည်း ထိုကိလေသာအပေါင်း ကို ပယ်ခွါနိုင်၏၊ ဤမဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင်လည်း ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပရိညာဘိသမယ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခြားမဂ္ဂင် ၇-ပါး၏ ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်

လည်းကောင်း၊ ပညာသတ္တတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ-မူအပ်ပြီ၊ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ကာမာဝစရကုသလ ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ) တသွာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌၊ ဝိပဿနာဉာဏ သင်္ခါတာယ-ဝိပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧတာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ-ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇန္တကာရံ-အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမိုက်တိုက်ကို၊ ဝိဓမ္မိတွာ-ပယ်ဖျောက်၍၊ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ ပဇ္ဇောတဖြစ်ပုံကို ပြ၏၊] ကိလေသစောရေ-ကိလေသာ တည်းဟူသော သူပုန်တို့ကို၊ ယာတေန္တော-သတ်ဖြတ်လျက်၊ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ သတ္တဖြစ်ပုံကို ပြ၏၊] ခေမေန-ဘေးကင်းသဖြင့်၊ ယောဂါဝစရော-ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဗ္ဗာနံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်နိုင်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ -ပေ၊ ဒေသိတာတိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ပန-ကား၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-ကို၊ ဝါ-သည်၊ တဿာ-သမ္မာဒိဋ္ဌိအား၊ ဗဟူပကာ ရော-များသော လျော်သောကျေးဇူးကို ပြတတ်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တဒန္တရံ-ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင် အောင်ပြဦးအံ့၊ ဟေရညိကော-ရွှေပန်းတိမ်သည်သည်၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ ပရိဝဋ္ဋေ တွာ ပရိဝဋ္ဋေတွာ-လှည့်ပတ်၍ လှည့်ပတ်၍၊ (“ထက်ဝန်းကျင် လည်စေ၍၊ ထက်ဝန်း ကျင် လည်စေ၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊) စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ ကဟာပဏံ-အသပြာ ကို၊ ဝါ-ရွှေဒင်္ဂါးကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ အယံ (ကဟာပဏော)- ဤအသပြာသည်၊ ဝါ-ဤရွှေဒင်္ဂါးသည်၊ ဆေကော-မှန်၏၊ အယံ (ကဟာပဏော)- သည်၊ ကုဋေ-ကောက်ကျစ်၏၊ ဝါ-မမှန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာတိယထာ-သိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ယောဂါဝစရောပိ-ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ရှေး အဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌၊ ဝိတက္ကေန-ဝိတက်ဖြင့်၊ ဝိတက္ကေတွာ-ကြံဆ၍၊ ဝိပဿနာ ပညာယ - ဝိပဿနာပညာဖြင့်၊ ဩလောကယမာနော - ကြည့်လသော်၊

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ကျေးဇူးများ၏၊ ထိုကျေးဇူးများခြင်းကိုပင် ရှေးဦးစွာ ဟောရခြင်း၏အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် ပြခြင်းငှာ “ယောဂိနော ဗဟူပကာရတ္တာ”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုအပ်ပေသည်။

ဆေကော၊ ကုဋေ။ ။အယတဗ္ဗကံသာဒိမယတာ ကုဋေ (သံ၊ ကြေးနီ၊ ကြေးဖြူ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည် ကုဋေတည်း၊) တံ ပရိဟရဏတော (ထိုအဖြစ် ကို ရှောင်လွှဲခြင်းကြောင့်) မဟာသာရတာ ဆေကော (များသောအနှစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည် ဆေကတည်း။)

ဧဝံ ယောဂါဝစရောပိ။ ။ယထာ ဟေရညိကဿ စက္ခုနာ ဒိသွာ (ကြည့်၍) ကဟာပဏ ဝိဘာဂဇာနနေ (အသပြာအထူးအပြားကို သိခြင်း၌) ကြိယာသာကေတမဘာဝေန (ကြိယာ သာကေတမသတ္တိ၏ အဖြစ်ဖြင့်) ကရဏန္တရံ ဗဟူပကာရံ၊ ယဒိဒံ ဟတ္ထော (အကြင်လက်သည်

ဣမေ ဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ-ကာမာဝစရတို့တည်း၊ ဣမေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ရူပါဝစရာဒယော-ရူပါဝစရ အစရှိသည်တို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိ၏။

ဝါပန-ဥပမာ တစ်နည်းကား၊ ပုရိသေန-သည်၊ (ဒိန္နံ ဌ်စပ်) ကောဋိယံ-အစွန်အဖျား၌၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပရိဝဋ္ဌေတွာ ပရိဝဋ္ဌေတွာ-လှိမ့်၍ လှိမ့်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော၊ မဟာရုက္ခံ-ကြီးစွာသော သစ်တုံးကို၊ တစ္ဆကော-သစ်ရွှေသမားသည်၊ ဝါသိယာ-ဒါးမကြီးဖြင့်၊ တစ္ဆေတွာ-ရွှေ၍၊ (ပဲခွပ်ဖြင့် ရွှေရိုးထုံးစံမရှိ) ကမ္မေ-အိမ်ဆောက်မှုစသော အလုပ်၌၊ ဥပနေတိယထာ-ကပ်ဆောင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝိတက္ကေန-သည်၊ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ-ကြံဆ၍ ကြံဆ၍၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ယောဂါဝစရော-သည်၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဣမေ-ဤတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ-တို့တည်း၊ ဣမေ-တို့သည်၊ ရူပါဝစရာ-တို့သည်၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-ပိုင်းခြား၍၊ ကမ္မေ-ပရိညာဘိသယမ စသော အမှု၌၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန ဩပေ၊ ဝုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

သွာယံ (သော အယံ)-ထိုသမ္မာသင်္ကပ္ပသည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ-အား၊ (ဥပကာရကော-သည်၊ ဟောတိ)ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သမ္မာဝါစာယပိ-အားလည်း၊ ဥပကာရကော - လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယထာဟ-

ရိ၏၊ ထိုလက်သည် “ဟက္ကေန”ဟု ကရိုဏ်းအထူးဖြစ်၍ ရွှေပန်းတိမ်သည်အား ကျေးဇူးများသကဲ့သို့၊) ဧဝံ ယောဂီနော ပညာယ (သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာတည်းဟူသော ကရိုဏ်းဖြင့်) ဩလောကေတွာ ဓမ္မဝိဘာဂဇာနနေ (တရားတို့၏ အထူးအပြားကို သိခြင်း၌) ပုဗ္ဗစာရိဘာဝေန (ရှေ့သွား၏ အဖြစ်ဖြင့်) ဓမ္မန္တရံ ဗဟူပကာရံ၊ ယဒိဗံ ဝိတက္ကော (ဝိတက်သည် တရားအထူးဖြစ်၍ ကျေးဇူးများ၏)။

ယထာဝါ ပန ဩပေ၊ ဧဝံ။ ။ဒုတိယ ဥပမာယံ ဧဝံတိ ယထာ တစ္ဆကော ပရေန (အခြားလူသည်) ပရိဝဋ္ဌေတွာ ပရိဝဋ္ဌေတွာ ဒိန္နံ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဝါသိယာ တစ္ဆေတွာ ဂေဟာဒိ ကရုဏကမ္မေ ဥပနေတိ၊ ဧဝံ ယောဂီ ဝိတက္ကေန လက္ခဏာဒိတော (တရားတို့၏ လက္ခဏာအစရှိသောအားဖြင့်) ဝိတက္ကေတွာ ဒိန္နေ ဓမ္မေ ယာထာဝတော ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ပရိညာဘိသမယာဒိ ကမ္မေ (ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအစရှိသော အမှု၌၊ အာဒိဖြင့် ပဟာနာဘိသမယ သစ္စိကိရိယာဘိသမယတို့ကို ယူ၊) ဥပနေတိတိ ယောဇနာ၊- ဋီကာသစ်။

သွာယံ ဩပေ၊ ဥပကာရကော။ ။နှုတ်မြွက်ခြင်းအား ကျေးဇူးများသောဝိတက်သည် (စကားပြောဖို့ရန် ကြံစည်သောဝိတက်သည်) အပြစ်ရှိသော နှုတ်မြွက်ပြောဆိုမှုကို တားမြစ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိသော နှုတ်မြွက်ပြောဆိုမှုကို ဖြစ်စေခြင်းကို ပြုတတ်သော သမ္မာဝါစာအားလည်း ကျေးဇူးများသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် သွာယံ စသည်ကို မိန့်သည်။

အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောသနည်း၊ ပုဗ္ဗေ ခေါ် ဝိသာခ၊ ပေ၊ ဘိန္ဒုတီတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-
ပြီ) [အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ပုဗ္ဗေ-မပြောမိ ရှေးအဖို့၌၊ ဝိတက္ကေတွာ-
ကြံစည်၍၊ ဝိစာရေတွာ-စဉ်းစား၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါစံ-စကားကို၊ ဘိန္ဒုတိ-မြွက်ဆို
၏။] တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ တဒနန္တရံ-ထိုသမ္မာသင်္ကပ္ပ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာဝါစာ-
ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ-ဤမည် ဤမည်သော အလုပ်ကိုလည်း၊
ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဝါစာယ-စကားဖြင့်၊ သံဝိဒဟိတွာ-
စီစဉ်၍၊ လောကေ-လောက၌၊ ကမ္မန္တေ-အလုပ်တို့ကို၊ ပယောဇနန္တိ-ယှဉ်စေကြကုန်
၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဝါစာ-စကားသည်၊ ကာယကမ္မဿ-ကာယကံအား၊ ဥပကာရိ
ကာ-လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မာဝါစာယ-၏၊ အနန္တရံ-
အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာကမ္မန္တော-ကို၊ ဝုတ္တာ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ စတုပ္ပိဓံ-၄ ပါးအပြား ရှိသော၊
ဝစီဒုစ္စရိတံ-ဝစီဒုစရိုက်ကိုလည်းကောင်း၊ တိဝိဓံ-သော၊ ကာယဒုစ္စရိတံ-စ-
ကာယဒုစရိုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဥဘယံ-ကာယ၊ ဝစီအားဖြင့်
၂-ပါးသော၊ သုစရိတံ-ကို၊ [ဥဘယံ သုစရိတန္တိ ကာယသုစရိတံ ဝစီသုစရိတဉ္စ။]
ပူရေန္တဿေဝ-ပြည့်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏သာ၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ အာဇီဝဋ္ဌမကံ-
အသက်မွေးမှုလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော၊ သီလံ-သီလသည်၊ ပူရတိ-ပြည့်၏၊
ဣတရဿ-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ န ပူရတိ-မပြည့်၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊
တဒုဘယာနန္တရံ-ထို ၂-ပါးစုံသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါစာတို့၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာ
အာဇီဝေါ-ကို၊ ဝုတ္တာ-ပြီ။

ပန-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝေန-စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မေ-ငါ၏၊ အာဇီဝေါ-အသက်မွေးမှုသည်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ-ထက်ဝန်းကျင်
စင်ကြယ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဧတ္တာဝတာစ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော

ယထာဟ။ ။ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ဘိက္ခုနီမက ခင်မွန်းဟောင်းဖြစ်သော ဝိသာခမည်
သော သူကြွယ်အား ဟောအပ်သော မူလပံ-စူဠဝေဒလ္လသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ လောက၌
စကားပြောသောအခါ ရှေးဦးစွာ (တစ်ခဏလောက်ဖြစ်စေ) ကြံစည်ပြီး-စဉ်းစားပြီးမှ ထိုစကားကို
မြွက်ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်သည် သမ္မာဝါစာအား ကျေးဇူးများသည်-
ဟူလို။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ။ ။ကာယသုစရိတ် ၃-ပါး၊ ဝစီသုစရိတ် ၄ပါး၊ ဤ ၇-ပါး၏
နောက်၌ ဓိတ္တဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်မှု သိက္ခာပုဒ်ကိုထည့်လျှင် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဖြစ်၏၊ အာဇီဝေါ+
အဋ္ဌမော ယဿာတိ အာဇီဝဋ္ဌမကံ၊ သမာသန္တကပစ္စည်း၊ ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၌ တည်ပြီး
သူသာ မဂ်ကိုရဖို့ရန် ဝိပဿနာကို အားထုတ်ရသောကြောင့် ဤသီလကို “အာဒိ ဗြဟ္မစရိယက-
(မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော) သီလ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဤသီလနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ရတနာ
ဂုဏ်ရည်၌ ပြထားပြီ။]

အသက်မွေးမှု၏ စင်ကြယ်ခြင်းဖြင့်လည်း၊ ပရိတောသံ-တင်းတိမ်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ သုတ္တပ္ပမတ္တေန-အိပ်ပျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မေလျော့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဝိဟရိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ သဗ္ဗိရိယာ ပထေသု-အလုံးစုံသော ကုရိယာပုတ်တို့၌၊ ဣဒံ ဝီရိယံ-ဤသမ္ပပ္ပဓာန်ဝီရိယကို၊ သမာရဘိတဗ္ဗံ-ကောင်းစွာအားထုတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တဒနန္တရံ-ထိုသမ္မာအာဇီဝ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာဝါယာမော-ကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူပြီ။

တတော-ထိုသမ္မာဝါယာမမှ နောက်၌၊ အာရဒ္ဓဝီရိယေနပိ-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကာယာဒိသု-ကာယ အစရှိကုန်သော၊ စတူသု-၄ ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတို့၌၊ [ကာယဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မေသု၊] သတိ-သတိကို၊ သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍ တည်သည်ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှာ၊ တဒနန္တရံ-ထိုသမ္မာဝါယာမ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာသတိ-ကို၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍ တည်သော၊ သတိ-သတိသည်၊ သမာဓိဿ-သမာဓိအား၊ ဥပကာရာပကာရာနံ-လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်၊ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-သဒ္ဓိန္ဒြေ စသော တရားတို့၏၊ ဂတိယော - ပြီးစီးခြင်းတို့ကို၊ ဝါ-ကိစ္စတို့ကို၊ ဝါ-သဘောတို့ကို၊ သမန္နေသိတွာ-

သုတ္တပ္ပမတ္တေန။ ။သုတ္တပ္ပမတ္တေနာတိ အပေါ်သုတ္တံ (အားထုတ်မှု မရှိဘဲ) သုတ္တေန ပမတ္တေန၊- ဋီကာသစ်၊ “သုတ္တောစ+သော+ပမတ္တောစာတိ သုတ္တပမတ္တော”ဟု အရတူသောကြောင့် ကမ္မဓာရည်းပြ၊ ဝိသေသနော ဘယပဒကမ္မဓာရည်းတည်း၊ ဋီကာသစ်၌ “သုတ္တေန ပမတ္တေန စ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒွန်ဟု မမှတ်လင့်၊ အချို့စာအုပ်တို့၌လည်း ဤပုဒ်၏ ရှေ့ဝယ် အကတွာဟု တွေ့ရ၏၊ ဝိဟရိတုံ န ယုတ္တံ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ကတွာ”ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ ကောင်းသည်၊ တင်းတိမ်မှုကိုပြု၍ အိပ်ကာ၊ မေကာ မနေသင့်ပါ-ဟူလို၊ “အကတွာ”ဟု ပြင်သော ဆရာတို့ကမူ “သမာရဘိတဗ္ဗံ”၌ စပ်လိုကြဟန်တူသည်။

ဥပကာရာပကာရာနံ။ ။ဣန္ဒြိယသမတာဒယော (သဒ္ဓိန္ဒြေနှင့် ပညိန္ဒြေ၏ ညီမျှခြင်း စသည်တို့သည်)၊ သမာဓိဿ ဥပကာရကာ၊ တဗ္ဗိဓုရာ (ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ မညီမျှခြင်းတို့သည်) အပကာရကာ (ကျေးဇူးကို ဖျက်တတ်ကုန်၏)၊ [ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “သမာဓိဿ ပကာရာပကာရာနံ”ဟု ရှိပါစေ၊ အချို့စာအုပ်တို့၌ ဥပကာရာနပကာရာနံ (ကျေးဇူးပြုတတ်၊ ကျေးဇူးမပြုတတ်ကုန်သော)ဟု ရှိ၏၊ ဣန္ဒြေတို့၏ မညီမျှခြင်းသည် ကျေးဇူးမပြုတတ်ရုံသာမက၊ ကျေးဇူးပြုမှုကိုပင် ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် “အပကာရ”ဟုရှိသောပါဌ်က ကောင်းပါသည်။

ကောင်းစွာ ရှာမှီး၍၊ ဝါ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ ဧကတ္တာရမဏေ-တစ်ခုတည်းသော သဘောရှိသော အာရုံ၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ သမာဓာတုံ-ကောင်းစွာထားခြင်းငှာ၊ ပဟောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သမ္မာသတိယာ-၏၊ အနန္တရံ-၌၊ သမ္မာ သမာဓိ-ကို၊ ဒေသိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက် ၏၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ သတ္တိကိရိယာယာတိ-ကား၊ ဧတေသံ သောတာပတ္တိဖလာဒိနံ- အစရှိသော တရားတို့ကို ပစ္စက္ခကိရိယတ္ထာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊ (အယံ မဂ္ဂေါ အယံ ပဋိပဒါ ဌိစပ်။)

ဂတိယော သမန္နေသိတွာ။ ။ဂတိယောတိ နိပ္ပတ္တိယော၊ ကိစ္စာနိ၊ သဘာဝေ ဝါ သမန္နေသိတွာတိ ဥပဓာရေတွာ။ [“သံ+အနု+ဧသဓာတ်ဖြင့် ကောင်းစွာ အစဉ်တစိုက်ရှာ၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုသို့ရှာခြင်းသည် စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဥပဓာရေတွာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ သမန္နေသိတွာဟု ရှိသောပါဌ်ကား ဤနေရာ၌ မကောင်းပါ။ [“သမန္နေသိ” ဟု ရှိရာ၌မူ အဓမ္မဌသုတ် ဒွေလက္ခဏဒဿနအဖွင့်၌ အနက်တစ်မျိုး ဖွင့်ခဲ့ပြီ။]

ဒွိပဗ္ဗဒိတဝတ္ထု အပွင့်

၃၇၆-၇။ ဧကမိဒါဟံတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဘဝတာ)၊ အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ ရာဇာ-ဤ လိစ္ဆဝီမင်းသည်၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ အတ္တာ-အတ္တတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ လဒ္ဓိကော-ဤသို့ အယူရှိသူတည်း၊ တေန-ထိုသို့ ရုပ်ကို အတ္တဟု အယူရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို လိစ္ဆဝီမင်း၏၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ နာမိမုစ္စတိ-မဝင်စား၊ (မယုံကြည်)၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ တဿ-ထို လိစ္ဆဝီမင်း၏၊ လဒ္ဓိယာ-

ကသ္မာ အာရဒ္ဓံ။ ။ဧကမိဒါဟံ-စသော စကားတော်ကို “ရှေ့စကား၏ အဆက်မဟုတ် ပါဘဲ အဘယ်ကြောင့် အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးသည်၊ ထိုထိုအမေးကို ဖြေလို သောကြောင့် “အယံ ကိရ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထိုလိစ္ဆဝီမင်း၏ အတ္တအယူကို ထင်စွာပြုခြင်း အကျိုးငှာ ဤပရိဗ္ဗုဒ္ဓ ၂-ယောက်၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို ဆောင်ပြတော်မူသည်-ဟူလို၊ [ဤ စကားဖြင့် “လိစ္ဆဝီမင်း၏ အတ္တအယူ ဟူသော အဇ္ဈာသယသည်ပင် ဤတန္တိဓမ္မကို အားထုတ် တော်မူရခြင်း၏ အနုသန္ဓေ အဆက်ဖြစ်သည်”ဟု ပြသည်။]

တေန ပေ၊ နာမိမုစ္စတိ။ ။“ရုပ်ကို အတ္တ”ဟု အယူရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သဏ္ဌာသုခမဖြစ်၍ သုညတ (အတ္တမှ ကင်းဆိတ်ခြင်း)နှင့် စပ်သော တရားဒေသနာ၌ စိတ် မဝင်စားနိုင်။ [“အဓိ+စွဲမြဲစွာ+မုစ္စ-သက်ဝင်ခြင်း”ဟူသည် စိတ်ဝင်စားခြင်းပင်တည်း၊ ထိုစိတ် ဝင်စားခြင်းကိုပင် ယုံကြည်သော ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “သဒ္ဓါမိမောက္ခ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် “န သဒ္ဓဟတိ နပ္ပသီဒတိ”ဟု နိကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။]

အယူကို၊ အာဝိကရဏတ္ထံ-ထင်စွာပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ ကာရဏံ- အကြောင်းကို၊ အာဟရိတုံ-ဆောင်တော်မူခြင်းငှာ၊ ဣဒံ-ဤဧကမိဒါဟံ အစရှိသော စကားကို၊ အာရဒ္ဓံ-မူအပ်ပြီ။

တတြ-ထိုဧကမိဒါဟံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဧကံ သမယံ- အခါတစ်ပါး၌၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရာမိ- သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တတြ-ထိုယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝသန္တံ-နေသော၊ မံ-ငါဘုရားကို၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ တေ ပဗ္ဗဇိတာ-ထိုပရိပွါဇိတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုစ္ဆိသု- မေးကြကုန်ပြီ၊ အထ-မေးကြရာ ထိုအခါ၌၊ အဟံ-သည်၊ တေသံ-ထိုပရိပွါဇိတို့အား၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပဒိ-ဘုရား၏ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ တန္တိဓမ္မနာမ-ပါဠိတော်အစဉ် ဖြစ်သော တရားမည်သည်ကို၊ ကထေန္တော-ဟောတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဣဒံ- ဤစကားကို၊ အဝေါစံ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကို)၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ သဒ္ဓါသမ္ပန္နော နာမ-သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသူမည်သော၊ ကုလပုတ္တော-အမျိုးကောင်းသားသည်၊ ဧဝုပ္ပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သတ္ထု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-သာသနာ တော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ တိဝိဇံ- သော၊ သီလံ-သီလကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ-ပဌမဈာန် အစရှိသည် တို့သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဌိတော-တည်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်၊) တံ ဇီဝန္တိ အာဒိနိ-တံ ဇီဝံ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒေယျ-ပြောရာ၏၊ အဿ-ထို အမျိုးကောင်းသားအား၊ ဝါ-၏၊ ဧတံ(ဂဟဏံ)-ဤဥစ္စေဒအယူ၊ သဿတအယူ သည်၊ ယုတ္တံနုခေါ-သင့်ပါအံ့လော၊ ဣတိ (အဝေါစံ)။

တတော-ထိုသို့မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တေဟိ-ထိုပရိပွါဇိတို့သည်၊ ယုတ္တံ-သင့် ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ ဧတံ-ဤ ပဌမ ဈာန်ကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿာမိ-၏၊ အထစ ပန-ထို သို့ သိမြင်ပါသော်လည်း၊ (ဋီကာသစ်အလို-ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်၊) အဟံ-သည်။

တန္တိဓမ္မနာမ။ ။ပါဠိတော် အစဉ်ဖြစ်သော တရားတော်ကို “တန္တိဓမ္မ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို တရားနှင့်ဆိုင်သော(တရားနာနေသော)ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မဂ်ကိုထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော မဂ္ဂပုဋိဝေဓ အကျိုးထူး မရသော်လည်း ပါဠိတော်ဝယ် အစဉ်အလာအဖြစ်ဖြင့် ကျန်ရစ်ဖို့ရန် ဟောတော်မူ ပါသည်၊ ဥပမာ- စာချဆရာ၊ သို့မဟုတ် ကျမ်းပြုဆရာသည် မိမိပြောဆိုအပ် ရေးသားအပ်သော အဓိပ္ပါယ်ကို ကြားနာ ကြည့်ရှုသူတို့ စိတ်ဝင်စားမည်မဟုတ်ဟု သိသော်လည်း ပြောရိုးပြောစဉ် အဖြစ်ဖြင့် ပြောရ၊ ရေးရသကဲ့သို့တည်း။

န ဝဒါမိ-တံ ဇီဝံ တံ သရီရံဟူ၍ ဟောတော်မမူ၊ က္ကတိ-သို့၊ တံ ဝါဒံ-ထိုအယူကို၊ ပဋိကိစ္ဆိပိတွာ-ပယ်မြစ်တော်မူ၍၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ဒီဏာသဘဝံ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ဣမဿ-ဤရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဧဝံ-ဤ တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ ဟူ၍၊ ဝတ္ထု-ငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ က္ကတိ-သို့၊ အဝေါစံ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တေ-ထို ပရိဗ္ဗိုလ်တို့သည်၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ အတ္တမနာ-မိမိ စိတ်ရှိကြ ကုန်သည်၊ အဟေသု-ကုန်ပြီ၊ က္ကတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-တည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်အပ်သော၊ သောပိ-ထိုလိစ္ဆဝိမင်းသည်လည်း၊ အဟောသိ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဣဒမဝေါစ |ပေ၊ အဘိနန္ဒိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက် ပြီ၊ က္ကတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့် |ပေ၊ မဟာလိသုတ္တ ဝဏ္ဏနာ-မဟာလိ သုတ်အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

တံ ဝါဒံ ပဋိကိစ္ဆိပိတွာ။ ။ဈာနလာဘိနောပိ (အထက် ဝိပဿနာ စသည်ကို မဆိုထားဘိ ဈာန်ရသူအားသော်မှလည်း) တံ ဂဟဏံ အယုတ္တမေဝါတိ တံ ဥစ္ဆေဒဝါဒံ သဿတဝါဒံ ပဋိကိစ္ဆိပိတွာ (အဝေါစံ-၌စပ်)။

ဋီကာသစ်။ ။ “အထစ ပနာတိ ဧဝံ ဇာနနတော ပဿနတောစ”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ “အထ စပန-ဤသို့ သိခြင်း၊ မြင်ခြင်းကြောင့်”ဟု ပေးစေလို၏၊ သို့သော် “ထိုရဟန်း သိမြင်သလို ငါဘုရား သိမြင်ပါသော်လည်း”ဟု ပေးမှ သင့်မည်၊ ဇာလိယသုတ်အဖွင့် အဆုံးနား၌ ဤစကား ကို ပြန်၍ ရှင်းပြထားပါသည်။

ထို့ပြင်- “တေ ဟိ ဒေဒ္ဒ ပဗ္ဗဇိတာ ဝိပဿကတော ပဌာယ န ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ အဝေါစံ-ဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ ထို တံ ဇီဝံ စသော စကားကို မပြောသင့်ကြပါ ဟု လျှောက်ကြသည်”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ ပါဠိတော် ရှေးစာအုပ်တို့၌လည်း ဝိပဿနာဉာဏ် အခန်း၌ “န ကလ္လံ”ဟု တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ဇာလိယသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “န ကလ္လံ တဿေတံ တိ က္ကံဒံ တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ ယသ္မာ ဒီဏာသဝေါ ဝိဂတသမ္မောဟော တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော၊ တသ္မာ န ယုတ္တံ တဿေတံ ဝတ္ထုတိ ပဉမာနာ ဝဒန္တိ”ဟု ရဟန္တာအဖြစ်ရောက်မှ “န ကလ္လံ တဿေတံ” ဟု ဖြေဆိုကြောင်းကို ဖွင့်သောကြောင့် နောက်ပြင် စာအုပ်တို့၌ ဝိပဿနာအခန်းဝယ် “န ကလ္လံ”ဟု မရှိဘဲ “ကလ္လံ”ဟုသာ ရှိသည်။

မမ ဝစနံ သုတွာ အတ္တမနာ။ ။ထိုပရိဗ္ဗိုလ် ၂-ယောက်၏ အတ္တမနဖြစ်ပုံကို ဤ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း ဒီဏာသဝုပုဂ္ဂိုလ်၏ သမ္မောဟကင်းပုံ၊ တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆ ဖြစ်ပုံကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အတွက် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို ဝမ်းမြောက် နှစ်သက်ကြောင်း သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “မမ |ပေ၊ အတ္တမနာ အဟေသု”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုသည်၊ နောက် သုတ်၌ကား တိုက်ရိုက်ပင်ပါသည်။

မဟာလိသုတ်အဖွင့် ပြီး၏ ။

၇။ ဇာလိယသုတ် ဘာသာဋီကာ

ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု အဖွင့်

၃၇၈။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ပေါ၊ ကောသမ္ဘိယံတိ-ကောသမ္ဘိယံဟူသော သုတ်သည်၊ ဇာလိယသုတ္တံ-ဇာလိယသုတ်တည်း၊ တကြ-ထိုဇာလိယသုတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ယောသိတာရာမေတိ-ကား၊ ယောသိတေန-ယောသိတမည်သော၊ သေဌိနာ-သူဌေးသည်၊ ကတေ-ဆောက်လုပ်အပ်သော၊ အာရာမေ-အာရာမံ၌၊ (ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ-၌စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အလ္လကပုရ၌ နာမ-အလ္လကပုတိုင်း မည်သည်၊ (အဇိတရ၌ နာမဟု လည်းကောင်း၊ ဒမိဋ္ဌရ၌ နာမ ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိ၏၊) အဟောသိ-ရှိပြီ၊ တတော-ထိုအလ္လကပုတိုင်းမှ၊ ကောတူဟလိကော နာမ-ကောတူဟလိက မည်သော၊ ဒလိဒ္ဒေါ-သူဆင်းရဲသည်၊ ဆာတကဘယေန-ဆာလောင် ငတ်မွတ်ခြင်းဘေးကြောင့်၊ သပုတ္တဒါရော-သားမယားနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဝန္တိရ၌-အဝန္တိတိုင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားလသော်၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဝဟိတံ-ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဆဋ္ဌေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ မာတာ-မိခင်သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ တံ-ထိုသားကို၊ ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊ ဂတာ-သွားပြီ၊ တေ-ထိုသမီးခင်ပွန်းတို့သည်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဂေါပါလကဂါမံ-နွားမွေးမြူသူတို့၏ ရွာသို့၊ ပဝိသီသု-ကုန်ပြီ။

ဂေါပါလကေနစ-နွားမွေးမြူသူသည်လည်း၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ (သူဆင်းရဲ သမီးခင်ပွန်းတို့ ရောက်လာရာ ထိုအခါ၌) ဗဟုပါယသော-များစွာသော နို့ဃနာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိယတ္တော-စီရင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တေ-ထိုသမီးခင်ပွန်းတို့သည်၊ တတော-ထို နွားမွေးမြူသူအိမ်မှ၊ ပါယသံ-နို့ဃနာကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဘုဉ္ဇိသု-စားကြကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော ပုရိသော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဗလဝပါယသံ-အားရှိသော နို့ဃနာကို၊ ဘုတ္တော-စားပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဘုဉ္ဇန္တော” ရှိသည်ကား စားဆဲမဟုတ်သောကြောင့် မကောင်း။] ဇီရာပေတုံ-အစာကျေစေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအိမ်၌ပင်၊ သုနခိယာ-ခွေးမ၏။

ပုဗ္ဗေ ကိရ။ ။ ယောသကသူဌေး ဟူသည် အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ထိုသူဌေးသည် ကျောင်းတိုက်ကို ဆောက်လုပ်စေသနည်း၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ထိုကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသနည်း၊ ဤသို့စသော အလုံးစုံကို သမုဒါဂမ(ဖြစ်ခဲ့ရာအစ)မှစ၍ အကျဉ်းအားဖြင့်သာ ပြခြင်းငှာ ပုဗ္ဗေ ကိရ စသည်ကို မိန့်သည်။

ကုစ္ဆိသ္မိ-ဝမ်း၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ကုက္ကုရော-ခွေးသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ဂေါပါလကဿ-နွားကျောင်းသား၏၊ ပိယော-ချစ်အပ်သည်၊ အဟောတိ-ဖြစ်ပြီ။

စ-ဆက်၊ ဂေါပါလကော-နွားမွေးမြူသူသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ ဥပဋ္ဌာသိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ-လည်း၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-ဆွမ်းကိစ္စအဆုံးအဆုံး၌၊ ကုက္ကုရဿ-ခွေးအား၊ ဧကေကံ-တစ်ခဲတစ်ခဲသော၊ ပိဏ္ဏံ-ထမင်းခဲကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ သိနေဟံ-ချစ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဂေါပါလကေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပဏ္ဏသာလံပိ-သစ်ရွက်ကျောင်းသို့လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ ဂေါပါလကေ-သည်၊ အသန္နိဟိတေ-အနီး၌ မတည်လသော်၊ (အိမ်ပြင်ဘက်သို့ ထွက်သွားလသော်)၊ ဘတ္တဝေလာယံ-ဆွမ်းစားချိန်၌၊ သယမေဝ-မိမိချည်းသာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ကာလာရောစနတ္ထံ-အချိန်ကို လျှောက်ခြင်း၊ အကျိုးငှာ၊ ပဏ္ဏသာလဒ္ဓါရေ-သစ်ရွက်ကျောင်းတံခါးအနီး၌၊ ဘုဿတိ-ဟောင်၏၊ အန္တရာမဂ္ဂေပိ-လမ်းခရီးအကြား၌လည်း၊ စဏ္ဍမိဂေ-ကြမ်းတမ်းသောသားကောင်တို့ကို၊ ဒိသွာ-တွေ့မြင်၍၊ ဘုဿိတွာ-ဟောင်၍၊ ပလာပေတိ-ပြေးစေ၏၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ မုဒုကေန-နည်းသော၊ စိတ္တေန-ဖြင့်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ၊ တတြ-ထိုနတ်ပြည်၌၊ အဿ-ထိုခွေး၏၊ ယောသကဒေဝပုတ္တောတွေဝ-ယောသကနတ်သား၊ ဟူ၍သာ၊ နာမံ-အမည်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

အသန္နိဟိတေ။ ။သံ (သဟ)-အိမ်၌အတူ+နိဒဓာတိ-တည်နေတတ်၏၊ ဣတိ သန္နိဟိတော။ [သံ+နိ+ဓာ-တ၊ ဓကို ဟ၊ အာကို ဣပြ။] န+သန္နိဟိတော အသန္နိဟိတော၊ ဋီကာ၌ “ဂေဟတော ဗဟိဂတေ-အိမ်မှ ပြင်ဘက်သို့ သွားလသော်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်။

ဘုဿတိ။ ။ဋီကာ၌ “ရဝတိ-မြည်၏”ဟု ဖွင့်၍ ဋီကာသစ်၌ “နဒတိ-ဟိန်း၏”ဟု ဖွင့်၏၊ ခွေးသံပြုခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ ဓာတ်ကျမ်းဝယ် ဗုက္ကဓာတ်၊ ဘသဓာတ်တို့ကိုသာ တွေ့ရ၏၊ ထိုဘသဓာတ်လည်း ဘူဝါဒိတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘုဿတိကို စဉ်းစားသင့်၏။ [ဆွမ်းစားချိန်၌ ခွေးသံပြုခြင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ဘေးမရှိအောင် အခြားတောကောင်တို့ကို ဟိန်းခြင်းသည် ကောင်းမှုတစ်မျိုးတည်း၊ ထိုကောင်းမှုကြောင့် အသံကျယ်သော ယောသကနတ်သား၊ ယောသကသူဌေး ဖြစ်ရပေသည်။]

ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ။ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ရန် အခြား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ သီတင်းသုံးရာ ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွတော်မူလေသော် ခွေးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအပေါ်၌ ချစ်ခင်စွဲလမ်းသောစိတ်ကြောင့် နှလုံးကွဲ၍ သေရှာ၏၊ ချစ်ခင်ခြင်း၏ အကြားအကြား၌ သဒ္ဓါတရားကြောင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်။

သော-ထို ယောသကနတ်သားသည်၊ ဒေဝလောကတော-မှ၊ စပ်တွာ-စုတေ
 ပြီး၍၊ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဧကသ္မိံ ကုလဃဇေ-တစ်ခုသော အမျိုးအိမ်၌၊
 နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ အပုတ္တကော-သားမရှိသော၊ သေဌိ-သူဌေးသည်၊
 တဿ-ထိုကလေး၏၊ မာတာပိတူနံ-တို့အား၊ ခနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ကတွာ-
 ၍၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ အတ္တနော-၏၊
 ပုတ္တေ-သည်၊ ဇာတေ-ဖွားလသော်၊ သတ္တက္ခတ္တိ-ခုနစ်ကြိမ်၊ ယာတာပေတုံ-သတ်စေ
 ခြင်းငှာ၊ ဥပက္ကမိ-လုံ့လပြုပြီ၊ [အကျယ်ကို ဓမ္မပဒ၌ ရှုပါ။] သော-ထိုကလေးသည်၊
 ပုညဝန္တတာယ-ဘုန်းကံရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္တသုပိ-၇ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဌာနေသု-အရပ်တို့၌၊ မရဏံ-သေခြင်းသို့၊ အပတွာ-မရောက်မူ၍၊ အဝသာ
 နေ-အဆုံး၌၊ ဧကာယ-တစ်ယောက်သော၊ သေဌိဓိတာယ-သူဌေးသမီး၏၊ ဝေယျတ္တိ
 ယေန-ထက်မြက်သူ၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဉာဏ်ကြောင့်၊ လဒ္ဓဇီဝိကော-ရအပ်
 သော အသက်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ပိတု-အဖသူဌေး၏၊
 (မွေးစားသော ဖခင်သူဌေး၏) အစွယေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ သေဌိဌာနံ-သူဌေး
 အရာသို့၊ ပတွာ-၍၊ ယောသကသေဌိနာမ-ယောသကသူဌေးမည်သည်၊ ဇာတော-
 ဖြစ်ပြီ၊ အညေပိ-ယောသကသူဌေးမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကောသမ္ဗိယံ-
 ၌၊ ကုတ္တုဋ္ဌသေဌိ-ကုတ္တုဋ္ဌသူဌေးလည်းကောင်း၊ ပါဝါရိယသေဌိ-ပါဝါရိယသူဌေး
 လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ သေဌိနော-တို့သည်၊ အတ္ထိ-ကုန်၏၊
 ဣမိနာ-ဤယောသကသူဌေးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ တယော-တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။

စ-ဆက်၊ တေန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ဟိမဝန္တတော-ဟိမဝန္တာမှ၊ ပဉ္စသတာ-
 ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ တာပသာ-ရသေ့တို့သည်၊ သရီရ သန္တပုနတ္ထံ-
 ကိုယ်၏ ကောင်းစွာပြည့်ဖြိုး အားတိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊

ကောယ သေဌိဓိတာယ။ ။သူဌေးသမီးဆိုသော်လည်း ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးတုန်းက
 အတူပြေးလာသော ဇနီးဟောင်းပင်တည်း၊ ယောကသကို သတ်ဖို့ရန် တောရွာက မိတ်ဆွေအထံ
 သို့ စာရေး၍ စာမတတ်သော ယောသကကိုပင် စာနှင့်အတူ လွှတ်လိုက်ရာ လမ်းခရီးအကြား၌
 နားနေဖို့ရန် သူဌေးတစ်ဦး၏အိမ်သို့ ဝင်၍ အိပ်နေစဉ် သူဌေးသမီးသည် ပုဆိုးအစွန်၌ ထုပ်ထား
 သော စာကို တိတ်တိတ်ယူ၍ ဖတ်လေသော် သတ်ဖို့စာဖြစ်ကြောင်းသိ၍ ထိုစာကို တစ်မျိုးပြင်
 ကာ ထိုအိမ်က သူဌေးသမီးနှင့် လက်ထပ်ဖို့ရန် စီမံပေးဖို့ ရေးလေသည်၊ ထိုအခါတုန်းက
 သားကလေးကို ပစ်ထားခဲ့သော ကံကြောင့် ငယ်စဉ်တုန်းက သေစေဖို့ရန် ၇-ကြိမ် အပစ်ခံရ
 လေသည်။

သရီရသန္တပုနတ္ထံ။ ။ဟိမဝန္တာဝယ် သစ်မြစ် သစ်သီးတို့ကိုသာ စားနေရသောကြောင့်
 ခန္ဓာကိုယ်သည် ပင်ပန်းအားနည်း၏၊ ထိုကိုယ်၏ ကောင်းစွာပြည့်ဖြိုး အားတိုးခြင်းအကျိုးကို
 “သရီရသန္တပုနတ္ထံ”ဟု ဆိုသည်၊ တပုဓာတ်သည် ပီဏန (နှစ်သက်ခြင်း၊ ပြည့်ဖြိုးခြင်း)အနက်ကို

ကောသမ္ဘိ-ကောသမ္ဘိမြို့သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာတတ်ကြကုန်၏။ တေသံ-ထိုရသေ့တို့အား၊ တယော-ကုန်သော၊ ဧတေ သေဌီ-ဤသူဌေးတို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ ဥယျာနေသု-ဥယျာဉ်တို့၌၊ ပဏ္ဏကုဋိယော-သစ်ရွက်ကျောင်းတို့ကို၊ ကတွာ-ဆောက်လုပ်၍၊ ဥပဌာနံ-လုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ တေ တာပသာ-တို့သည်၊ ဟိမဝန္တတော-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာကုန်လသော်၊ မဟာကန္တာရေ-ကြီးစွာသော ခရီးခဲ၌၊ တသိတာ-မွတ်သိတ်ကုန် သည်၊ ကိလန္တာ-ပင်ပန်းကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကံ-တစ်ပင် သော၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာ သော၊ ဝဋုရက္ခံ-ပင်ညောင်ပင်သို့၊ ဝါ-ညောင်ခြေထောက်ပင်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ တတ္ထ-ထိုပင်ညောင်ပင်၌၊ အဓိဝတ္ထာယ-စိုးအုပ်၍နေသော၊ ဒေဝတာယ-ရက္ခစိုး နတ်၏၊ သန္တိကာ-အထံမှ၊ သင်္ဂဟံ-သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှင့်ခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသန္တာ-တောင့်တ ကုန်လျက်၊ နိသီဒိသု-နေကြကုန်ပြီ။

ဒေဝတာ-ရက္ခစိုးနတ်သည်၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရ ဝိဘူသိတံ-အလုံးစုံသော တန်ဆာ တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ ပသာရေတွာ-ဆန့်တန်း၍၊ တေသံ- ထိုရသေ့တို့အား၊ ပါနီယ ပါနကာဒိနိ-သောက်ရေ ဖျော်ရေ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒတွာ- ပေး၍၊ ကိလမထံ-ပင်ပန်းမှုကို၊ ပဋိဝိနောဒေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီ၊ ဧတေ-ထိုရသေ့ တို့သည်၊ ဒေဝတာယ-ရက္ခစိုးနတ်၏၊ အာနုဘာဝေန-အာနုဘော်ကြောင့်၊ “အာနုဘာဝေ-၌”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်၊ ဝိမိတာ-အံ့ဩကြကုန်သည်၊ [ဝိပုဗ္ဗ၊ မိဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊] ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ပုစ္ဆိသု-မေးကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒေဝတေ-နတ်မင်း၊ တယာ-သင်သည်၊ ကိ ကမ္မံ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ဤ စည်းစိမ်ကို၊ လဒ္ဓါနုခေါ-ရအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပုစ္ဆိသု)၊ ဒေဝတာ-သည်၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ (ကိ)၊ လောကေ-လောက၌၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ-ဗုဒ္ဓမည်သော၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်တော်မူပြီ၊ ဝါ-ပွင့်တော်မူပြီ၊ သော-ထိုမြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံး တော်မူ၏၊ အနာထပိဏ္ဍိကော-အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်သူဌေး သည်၊ တံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥပဌဟတိ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၏၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊

ဟော၏၊ သမ္မာ+တပွန် သန္တပွန်၊ သရီရဿ+သန္တပွန် သရီရသန္တပွန်။ [သရီရသန္တပွန်တွံတိ ဟိမဝန္တေ ဝနမူလဖလာဟာရတာယ ကိလန္တသရီရဿ လောဏမ္ပိလသေဝနေန ပိဏနတ္ထံ- ဋီကာသစ်။]

ပစ္စာသီသန္တာ။ ။ “ဤသစ်ပင်၏ ရက္ခစိုးသည် ရသေ့အပေါင်းအား သောက်ရေ စသည် ကို ပေးကာ အပန်းဖြေစေပါလျှင် ကောင်းလေစွ”ဟု အကြီးအကဲ ရသေ့၏ တောင့်တမှုကို ရသေ့အများအပေါ်၌ တင်စား၍ “ပစ္စာသီသန္တာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်။

ဥပေါသထဒိဝေသသု-ဥပုသ်နေ့တို့၌ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဘတကာနံ-အလုပ်သမားတို့အား၊ ပကတိ ဘတ္တဝေတနမေဝ-ပင်ကိုယ်ဖြစ်သော ထမင်းရိက္ခာကိုပင်၊ ဒတ္တာပေး၍၊ (အလုပ်မခိုင်းဘဲ ပေး၍) ဥပေါသထ-ဥပုသ်ကို၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေပြီ၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ မဇ္ဈန္ဒိကေ-မွန်းတည့်အခါ၌၊ ပါတရာသတ္ထာယ-နံနက်စာ စားခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဂတော-ပြန်လာသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်)၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ ဘတကကမ္ပ-အလုပ်သမားတို့၏ အလုပ်ကို၊ အကရောန္တံ-မလုပ်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ အဇ္ဇယနေ၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ကမ္ပ-အလုပ်ကို၊ န ကရောန္တံ-မလုပ်ကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ တဿ မေ-ထိုအကျွန်ုပ်အား၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေသုံ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ [ထိုသူကား ထိုနေ့မှ အလုပ်ဝင်သူတည်း။]

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစံ-ပြောပြီ၊ (ကိ)၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဥပမုဒိဝေသော-ထက်ဝက်သော နေ့သည်၊ ဂတော-လွန်သွားပြီ၊ ဥပမူပေါသထံ-ထက်ဝက်သော ဥပုသ်စောင့်မှုကို၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ သက္ကာနုခေါ-တတ်ကောင်းပါသလော၊ ဣတိ၊ အဝေါစံ၊ တတော-ထိုသို့ ပြောခြင်းကြောင့်၊ သေဌိဿ-သူဌေးအား၊ ပဋိဝေဒေတွာ-တစ်ဖန် သိစေ၍၊ (ဥပမူပေါသထံ-ကို) ကာတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟ-ပြောပါပြီ၊ သွာဟံ (သော အဟံ)-ထိုအကျွန်ုပ်သည်၊ ဥပမုဒိဝသံ-ထက်ဝက်သော နေ့ပတ်လုံး၊ ဥပမူပေါသထံ-ထက်ဝက်သော ဥပုသ်ကို၊ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်၍၊ တဒဟေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဣမံ သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ ပဋိလဘိ-ရပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေဝတာ အာဟ-၌စပ်။)

အထ-ထိုအခါ၌၊ တေ တာပဿာ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပန္နော ကိရ-ပွင့်တော်မူပြီးတဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားရ၍၊ သဇ္ဇာတပီတိပါမောဇ္ဇာ-လွန်စွာဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတောဝ-ထိုပင်ညောင်ပင်မှပင်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္တုကာမာ-သွားခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာပိ-ဖြစ်၍လည်း၊ (ဖြစ်ပါသော်လည်း)၊ နော-ငါတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ဥပဋ္ဌာကသေဌိနော-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော သူဌေးတို့သည်၊ ဗဟူပကာရာ-များသောလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ တေသံပိ-ထိုသူဌေးတို့အားလည်း၊ ဣမံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ (ဘုရားပွင့်တော်မူပြီ ဟူသော အကြောင်းအရာကို) အာရောစေသာမ-ပြောကြ

ကုန်ဦးစို့၊ ကုတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ (တစ်နည်း) အာရောစေသာမ-ပြောကြကုန်အံ့၊ ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကောသမ္ဘိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သေဌိဟိ-သူဌေးတို့သည်၊ ကတသက္ကာရ ဗဟုမာနာ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းစွာပြုခြင်း များစွာ မြတ်နိုးခြင်းရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဒဟေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြကုန်အံ့၊ ကုတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ။

ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ တုရိတာ-ဆောလျင်ကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကြပါကုန်သနည်း၊ တုမေ-အရှင်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊ စတ္တာရောမာသေ-လေးလတို့ ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စမာသေ-ငါးလတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ ဂစ္ဆထနနု-ပြန်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ကုတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ [“ဝုတ္တာ-လျှောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)”ဟုလည်း ရှိ၏၊] တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ (ဘုရားပွင့်တော်မူပြီဟူသော အကြောင်းကို) အာရောစေသု-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ-တို့၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ထိုသို့ ဘုရားပွင့်တော်မူလျှင်) သဟေဝ-အတူတကွသာလျှင်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြပါကုန်စို့၊ ကုတိစ-သို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားနှင့်ကုန်အံ့၊ တုမေ-သင်တို့သည်၊ သဏိကံ-ဖြေးဖြေး၊ အာဂစ္ဆထ-လိုက်ခဲ့ကြကုန်လော၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး ၍၊ အရဟတ္တံ-ပဋိသန္ဓိဒါဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ။

တေပိ သေဌိနော-ထိုသူဌေးတို့သည်လည်း၊ ပဉ္စသတ ပဉ္စသတ သကဋ ပရိဝါရာ-ငါးရာ ငါးရာသော လှည်းအခြံအရံရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဒါနာဒီနိ-ဒါန အစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ [“ဒတွာ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ကောသမ္ဘိ-သို့၊ အာဂမနက္ကာယ-ကြွလာတော်မူခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်ပြီး၍၊ ပစ္စာဂမ္မ-ပြန်လာ၍၊ တယော-သုံးတိုက်ကုန်သော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်တို့ကို၊ ကာရေသု-ပြုစေကြကုန်ပြီ၊ [တေပိ သေဌိနော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အမုမာသမတ္တံ ဒါနာနိ ဒတွာ ပစ္စာဂမ္မ တယော ဝိဟာရေ ကာရေသု-၊ ဋီကာသစ်၊] တေသု-ထိုကျောင်းတိုက်တို့တွင်၊ ကုတ္တဋသေဌိနာ-ကုတ္တဋသူဌေးသည်၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ (ဝိဟာရော-သည်) ကုတ္တဋရာမော နာမ-ကုတ္တဋရုံကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ)၊ ပါဝါရိယသေဌိနာ-ပါဝါရိယသူဌေးသည်၊ ကတော-သော၊ (ဝိဟာရော)၊ ပါဝါရိကမ္မ ဝနနာမ-ပါဝါရိကမ္မဝနကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ)၊ ယောသိတ သေဌိနာ-ယောသိတသူဌေးသည်၊ ကတော-သော၊ (ဝိဟာရော)၊ ယောသိတာ ရာမော နာမ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ)၊ တံ-ထိုယောသိတာရုံ

ကျောင်းတိုက်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ယောသိတာရာမေ
တိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ယောသကသူဌေးကိုပင်
“ယောသိတ”ဟု ဆိုသည်။]

မုဏ္ဍိယောတိ ကုဒ်-မုဏ္ဍိယဟူသော ဤအမည်သည်၊ တဿ-ထိုပရိဗ္ဗူရ်၏၊
နာမံ-အမည်တည်း၊ ဇာလိယောတိ ကုဒ်ပိ-ဇာလိယဟူသော ဤအမည်သည်လည်း၊
ဣတရဿ-အခြားပရိဗ္ဗူရ်၏၊ နာမမေဝ-အမည်ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-
ကြောင့်၊ အဿ-ထိုဇာလိယပရိဗ္ဗူရ်၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဒါရုမယေန-
သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ပတ္တေန-သပိတ်ဖြင့်၊ ပိဏ္ဏာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရတိ-
၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒါရပတ္တိကန္တေဝါသီတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-သစ်သားသပိတ်ကို ဆောင်
သော ဆရာ၏ အနီးနေတပည့်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဧတဒဝေါစုံတိ-ကား၊ ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပါယေန-သူတစ်ပါးတို့၏ အယူကို ကပ်၍
ဖျက်ဆီးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့၏ အယူကို ကပ်၍ဖျက်ဆီး
လိုသဖြင့်၊ ဝါဒံ-ပြောဆိုကြောင်း အပြစ်ကို၊ အာရောပေတုကာမော-တင်ခြင်းငှာ
အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊
နေသံ-ထို ပရိဗ္ဗူရ်တို့၏၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်ပြီတဲ့၊ (ကိံ)၊
သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံတိ-ဟူ၍၊ (ထိုဇီဝသည် ထိုသရီရပင်
ဖြစ်၏ဟူ၍) သစေ ဝက္ခတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ အထ-ထိုသို့ ပြောလသော်၊
အဿ-ထို ရဟန်းဂေါတမ၏ အပေါ်၌၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဧတံ ဝါဒံ-ဤအပြစ်ကို၊
အာရောပေဿာမ-တင်ကုန်အံ့၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ၊ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏၊
လဒ္ဓိယာ-အယူအားဖြင့်၊ ဣဓေဝ-ဤဘဝ၌ပင်၊ သတ္တော-သတ္တဝါသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-
ပျက်၏၊ တေန-ထိုသို့ ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေါ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေါ-အယူသည်၊
ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဥစ္ဆေဒဝါသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါဒံ အာရောပေဿာမ)၊

ဥပဇ္ဈာယော။ ။သာသနာပ၌ သူတို့၏ ဆိုင်ရာအတတ် သင်ပေးသော ဆရာကို
“ဥပဇ္ဈာယ”ဟု ခေါ်လေ့ရှိ၏၊ ဥပေတု (ဥပေစ္စ) ကပ်ရောက်၍+အဓိယတေ အသွာတိ
ဥပဇ္ဈာယော-ကပ်ရောက်၍ အတတ်သင်ရာဆရာကြီး၊- ထောမနိဓိဝိဂ္ဂဟ။

ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပါယေန။ ။အဘိဓာန် (၈၅၂)လာ အာရမ္ဘသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဝိကောပန
အနက်ဟောတည်း၊ ဥပ (ဥပေစ္စ)-ကပ်ရောက်၍+အာရမ္ဘနံ-သူတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒကို
ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဥပါရမ္ဘာ-ခြင်း၊ ဥပါရမ္ဘေ+ပဝတ္ထော+အဓိပ္ပါယော-အလိုတည်း၊ ဥပါရမ္ဘာ
ဓိပ္ပါယော-လို့၊ [ဝဒန္တိ နိန္ဒဝသေန ကထေန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒေါ-ကဲ့ရဲ့သောအားဖြင့် ပြောဆို
ကြောင်းအပြစ်။]

တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံ။ ။ဇီဝ ဟူသည် အသက်ကောင်ဟုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝါဟု
လည်းကောင်း ခေါ်ရသော အတ္တတည်း၊ သရီရ ဟူသည် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် (ခန္ဓာအိမ်)တည်း၊
ဤဝါဒ၌ “တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံ”ဟု “တ” သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အရတူအဖြစ်ကို ပြ၏၊

ပန-သို့မဟုတ်၊ အညံ ဇီဝံ၊ အညံ သရီရန္တိ-အညံ ဇီဝံ၊ အညံ သရီရံ-ဟူ၍၊ (ဇီဝတစ်ခြား၊ သရီရတစ်ခြားဟူ၍)၊ သစေ ဝက္ခတိ-အံ၊ အထ-ထိုသို့ ပြောလသော်၊ အဿ-ထိုအရှင်ဂေါတမ၏ အပေါ် ၌၊ ဧတံ ဝါဒံ-ဤအပြစ်ကို၊ အာရောပေဿာမ-ကုန်အံ၊ (ကိ)၊ တုမာကံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေ-အယူ၌၊ ရူပံ-ရုပ်ခန္ဓာသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ သတ္တော-သည်၊ န ဘိဇ္ဇတိ-မပျက်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရုပ်ခန္ဓာသာ ပျက်၍ သတ္တဝါ၏ မပျက်ခြင်းကြောင့်) ဝေါ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေ-၌၊ သတ္တော-သည်၊ သဿတော-မြဲသည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါဒံ အာရောပေဿာမ၊ ဣတိ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ)။

၃၇၉-၃၈၀။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမေ-ဤပရိဗ္ဗဇိတို့သည်၊ ဝါဒါရောပနတ္ထာယ-အပြစ်တင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြကုန်၏၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ဒွေ-နှစ်ခုကုန်သော၊ ဣမေ အန္တေ-ဤအဖို့တို့သို့၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက်မူ၍၊ မဇ္ဈိမာ-အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့် သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဟန္တု-ယခု၊ နေသံ-ထိုပရိဗ္ဗဇိ တို့၏၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ အဝိသဇ္ဇေတွာ-မဖြေမူ၍၊ တဿာယေဝ ပဋိပဒါယ-ထို မဇ္ဈိမပဋိပဒါကိုပင်၊ [“တဿာပိ ဧဝံ ပဋိပဒါယ”ဟု ရှေးစာအုပ်၌ရှိ၏၊ မကောင်း၊] အာဝိဘာဝတ္ထံ-ထင်စွာဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ ဒေသေမိ-ဟောတော်မူအံ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တေနဟာဝုသောတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို တေနဟာဝုသော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကလ္လံ၊ ပေ၊ ဝစနာယာ တိ-ကား၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဿ-သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော၊ တိဝိမံ-၃-ပါးအပြားရှိသော၊ သီလံ-သီလကို၊ ပရိပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ပဌမဇ္ဈာနံ-ပဌမဈာန်သို့၊ ပတ္တဿ-ရောက်ပြီးသော၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဝါ-၏၊ ဧတံ-ဤ တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံ ဟူသော စကားကို၊ ဝတ္ထု-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံ နုခေါ-သင့်ပါအံ့လော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [တဿေတံဟုလည်းကောင်း၊ ယုတ္တံ နုခေါ ဧတံဟုလည်းကောင်း “ဧတံ”နှစ်ထပ်ပါနေ၏၊ ဧတံတစ်ခု ပိုသည်။] တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ-ပရိဗ္ဗဇိတို့သည်၊ ပုထုဇ္ဇနော နာမ-ပုထုဇ်မည်သည်၊ (ဈာန်ရ ပုထုဇ်မည်သည်)၊ ယသ္မာ-အကြင့်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော-ဝိစိကိစ္ဆာ မရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊

ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဇီဝ (အတ္တ)သည် အတူတူပင် ဖြစ်၏-ဟူလို၊ ထိုသို့ ယူ၍ “ဤဘဝ၌ ခန္ဓာကိုယ်၏ ပျက်ခြင်းက ထင်ရှားသောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဇီဝ (အတ္တ)လည်း ပျက်၏” ဟု ယူဆရကား ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏၊ “ဇီဝနှင့် သရီရသည် အတူမဟုတ်၊ တစ်ခြားစီ”ဟု ယူလျှင် သရီရသာပျက်၍၊ ဇီဝ မပျက်သောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်။

(တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရဟူ၍)၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏။ ကူတိ-သို့၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ-ဟူ၍၊ အာဟံသု-လျှောက်ကြကုန်ပြီ။

အထစ ပနာဟံ န ဝဒါမိတိ-ကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဧတံ-ဤပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနာမိ-သိ၏၊ စ-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရဟူ၍)၊ နော ဝဒါမိ-မိန့်တော်မမူ၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဧတံ-ဤဈာန်သည်၊ ကသိဏပရိကမ္ပံ-ကသိုဏ်း ပရိကမ်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဘာဝေန္တဿ-ပဌမဈာန်ကိုဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပညာဗလေန-ပညာ၏အစွမ်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တံ-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တည်း၊ ကူတိ-ဤသို့၊ သညံ-အမှတ်အသားကို၊ ထပေသိ-ထားတော်မူပြီ။ [“ထပေမိ”ဟု အချို့စာအုပ်၌ ရှိ၏၊ ပဝတ္တာဝိရတ ဝတ္ထမာန်ဖြစ်၍ ကောင်းပါ၏။]

န ကလ္လံ တဿေတန္တိ ကုဒံ-န ကလ္လံ တဿေတံ ဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝဒန္တိ-၌စပ်၊) တေ ပရိဗ္ဗဇကာ-ထိုပရိဗ္ဗါဇ် ၂-ယောက်တို့သည်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ခိဏာသဝေါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိဂတသမ္မောဟော-ကင်းသော ပြင်းစွာ တွေဝေခြင်းရှိ၏၊ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော-လွန်မြောက်အပ်ပြီးသော ဝိစိကိစ္ဆာရှိ၏၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ တဿ-ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧတံ-ဤ တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရံ ဟူသော စကားကို၊ ဝတ္ထံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ကူတိ မညမာနာ (ဟုတွာ) ဝဒန္တိ၊ ဧတ္ထ-ဤဇာလိယသုတ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ၊ ကူတိ-အပြီးတည်း၊ ကူတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ပေ၊ ဇာလိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

မညမာနာ။ ။ဘုရားရှင်သည် ထိုထိုဝါဒ၌ “အထစ ပနာဟံ န ဝဒါမိ”ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။ ထိုဘုရားစကားတော်ကို ဥပဒေသပြု၍ “န ကလ္လံ တဿေတံ”ဟု လျှောက်ကြသည်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က ဉာဏ်ဖြင့်သိသောကြောင့် လျှောက်ကြသည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “မညမာနာ ဝဒန္တိ-မှတ်ထင်၍ လျှောက်ကြသည်”ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤသုတ်၌ “န ကလ္လံ တဿေတံ”ဟု န ပါသောစကားကို ခိဏာသဝအဖြစ်ရောက်မှ လျှောက်ကြသောကြောင့် ဝိပဿကဖြစ်ရုံမျှဖြင့် “န ကလ္လံ”ဟု မလျှောက်နိုင်ကြောင်းကို သိပါ။ ထို့ကြောင့် ရှေ့သုတ်၏ ဋီကာသစ်၌ “ဝိပဿကတော ပဌာယ န ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ အဝေါရံ”ဟူသော အဖွင့်ကို “ဤအဌကထာနှင့် မညီ၍ မကြိုက်ကြ”ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ဇာလိယသုတ်အဖွင့် ပြီး၏။

၈။ မဟာသီဟနာဒသုတ်

အစောကဿပဝတ္ထု အဖွင့်

၃၈၁။ ဧဝံ၊ ပေ၊ ဝိဟရတိတိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ-မဟာသီဟနာဒသုတ်တည်း၊ တကြ-ထို မဟာသီဟနာဒသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ဥရုညာယံတိ-ကား၊ တဿ ရဋ္ဌဿပိ-ထိုတိုင်း၏လည်းကောင်း၊ တဿ နဂရဿာပိ-ထိုမြို့၏လည်းကောင်း၊ ဥရုညာတိ-ဥရုညာဟူသော၊ ဧတဒေဝ နာမံ-ဤအမည်သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥရုညာနဂရံ-ဥရုညာမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝိဟရတိ-၏၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ မိဂဒါယေတိ-ကား၊ တဿ နဂရဿ-ထို ဥရုညာမြို့၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ကဏ္ဍကတ္ထလံ နာမ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ရမဏီယော-မွေ့လျော်ထိုက်သော၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ဘူမိဘာဂေါ-မြေအဖို့သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သော-ထိုမြေအဖို့ကို၊ မိဂါနံ-သားကောင်တို့အား၊ အဘယတ္တာယ-ဘေးမဲ့အကျိုးငှာ၊ ဒိန္နတ္တာ-ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မိဂဒါယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ တသ္မိ မိဂဒါယေ-သားတို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာ ထိုတော၌၊ (ဝိဟရတိ-၌စပ်)။

ဧတဒေဝနာမံ။ ။ “ဥရုညာ”ဟူသည် တိုင်း (ဇနပုဒ်)၏ အမည်လည်းဟုတ်၊ ထိုတိုင်းတွင် ပါဝင်သော မြို့၏အမည်လည်း ဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဥရုညာယံ”ဟု တစ်ပုဒ်တည်း ရှိသော်လည်း “ဥရုညာယံ-ဥရုညာတိုင်း၌၊ ဥရုညာယံ-ဥရုညာမြို့၌”ဟု အနက် ၂-ထပ်ပေးစေလိုသည်၊ အာဝုတ္တိနည်း၊ တန္တနည်း၊ သိလေသနည်းတည်း၊ ထိုနည်းများ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နည်း ၄၀-၌ ရှုပါ။

ဋီကာသစ်။ ။ဧတဒေဝ နာမံတိ ယသ္မိ ရဋ္ဌေ တံ နဂရံ (ထိုမြို့ရှိ၏)၊ တဿ ရဋ္ဌဿာပိ၊ ယသ္မိ နဂရေ ဘဂဝါ ဝိဟာသိ၊ တဿ နဂရဿာပိ ဥရုညာတွေဝ နာမံ။ [တိုင်း-ဇနပုဒ်နာမည်များ၌ “ပုလ္လိင် ဗဟုဝစ်”ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုအဆိုသည် အမြဲမဟုတ်သောကြောင့် “ဥရုညာယံ”ဟု ကုတ္တိလိင် ဧကဝုဇ်ဖြင့် ရှိနိုင်သည်။]

ရမဏီယော။ ။ရမိတဗ္ဗော-မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ (မွေ့လျော်စရာ၊ ပျော်စရာကောင်း၏) ကုတိ ရမဏီယော၊ မနောဟရဘူမိ ဘာဂတာယ (လူအများ၏ စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော မြေအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) ဆာယုဒက သမ္ပတ္တိယာ၊ (အရိပ်ရေနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) ဇနဝိဝိတ္တတာယစ (လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) (ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးရှိသောကြောင့်) မနောရမော-စိတ်၏မွေ့လျော်ရာဖြစ်သည်။

မိဂဒါယော။ ။အဘယံ ဒေတိ ဧတ္တာတိ ဒါယော၊ ဒါဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ မိဂါနံ+ဒါယော မိဂဒါယော-သမင် စသော သားကောင်တို့အား (မပစ်မခတ် မသတ်ရဟု) ဘေးမဲ့ပေးထားရာတော။

အစေလောတိ-ကား၊ နဂ္ဂပရိပ္ပဇကော-အဝတ်မဆီး အချည်းနှီးသော ပရိပ္ပိုဇ်
ဖြစ်သော၊ [စေလသဒ္ဓါသည် ဝတ္ထု၏ ပရိယာယ်တည်း၊ နတ္ထိ စေလံ ယဿာတိ
အစေလော။] ကဿပေါတိ-ကဿပေါဟူသည်ကား၊ တဿ-ထိုပရိပ္ပိုဇ်၏၊ နာမံ-
အမည်တည်း၊ [အနွယ်အားဖြင့် ရအပ်သော နာမည်တည်း၊] တပဿိတိ-ကား၊
တပနိဿိတကံ-အကျင့်ကိုမှီသူကို၊ ဝါ-အကျင့်၏ မှီရာဖြစ်သူကို၊ (“ဥပက္ခောသတိ-
ပြောင်လှောင်၏”၌စပ်၊) လူခါဇီဝိန္ဒိ-ကား၊ အစေလကမုတ္တာစာရာဒိဝသေန-
အစေလကအကျင့်၊ အမျိုးကောင်းသားတို့ စွန့်လွှတ်အပ်သောအကျင့် အစရှိသည်
တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဿ-ထိုရသေ့၏၊ လူခါ-ကြမ်းတမ်းသော၊ အာဇီဝေါ-အသက်
မွေးဝမ်းကြောင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်)၊ လူခါဇီဝိ-မည်၏၊
တံ လူခါဇီဝိ-ထိုကြမ်းတမ်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသော ရသေ့ကို၊
ဥပက္ခောသတိတိ-ကား၊ ဥပက္ခောတိ-ပြောင်လှောင်၏၊ ဥပဝဒတိတိ-ကား၊ ဟိဋ္ဌေတိ-
ကဲ့ရဲ့၏၊ ဝဗ္ဘေတိ-ရှုံ့ချ၏။

တပဿီ။ ။ “ကိလေသာတို့ကို ကုန်ခန်းသွားအောင် လောင်မြိုက်တတ်သည်”ဟု ယူဆ
အပ်သော အကျင့်သည် တပမည်၏၊ တပတိ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်၏၊ ဣတိ
တပေါ၊ တပေါ ယဿ အတ္ထိတိ တပဿီ။ [ဤပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ကစွည်း၊ တဒ္ဓိတ်၊ တပါဒိတော
သီသုတ်အဖွင့်၌ ရှုပါ။] ထိုသို့ အကျင့်ရှိသူသည် အကျင့်၌မှီသူ၊ အကျင့်၏ မှီရာဖြစ်သူတည်း၊
ထို့ကြောင့် “တပနိဿိတကံ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

လူခါဇီဝိ။ ။ အဝတ်မဝတ်ခြင်း၊ မတ်မတ်ရပ်၍ ကျင့်ကြီးကျင့်ငယ် စွန့်ခြင်းစသော
အကျင့်သည် ကြမ်းတမ်းသောကြောင့် လူခါ မည်၏၊ ထိုအကျင့်ကြောင့် လူအများက လျှူဒါန်းရ
ကား ထိုအကျင့်သည် အာဇီဝ (အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း)လည်း ဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ
ဝိဂျိဟ်အတိုင်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို “လူခါဇီဝိ”ဟု ခေါ်သည်။

ဋီကာ။ ။ “လူခါ ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော၊ သာဓုသမ္မတာစာရ ဝိရဟတော အပသာဒနိယံ-
သူတော်ကောင်းတို့က (အကောင်း)ဟု သမုတ်အပ်သော အကျင့်မှ ကင်းခြင်းကြောင့် ကြည်ညို
ဖွယ်ကောင်းသော အကျင့်ကို၊ အာဇီဝတိ ဝတ္ထုတိ-ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ လူခါဇီဝိ”ဟု အဋ္ဌကထာ
မှ တစ်နည်း ဝိဂ္ဂဟပြုသေး၏၊ ထိုပြုခြင်းသည် အာဇီဝိ၌ ဣပစ္စည်းကိုမြင်၍ ကိတ်ပုဒ်ဟု ယူဆ
သောကြောင့်တည်း၊ အာဇီဝတိတိ အာဇီဝိ၊ လူခါ+အာဇီဝိ လူခါဇီဝိဟု ဂရုကနည်းအားဖြင့်
ပြုပါ။

ဥပက္ခောတိ။ ။ ဥပ+ကုသဓာတ်သည် ဥပက္ခန္ဓာအနက်ဟောတည်း၊ ဥပဗ္ဗ+ပဒိဓာတ်
သည် ပြောင်လှောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဘူဝါဒိ စုရာဒိတည်း၊ ထိုပြောင်လှောင်ခြင်းသည်
ပင် ဆဲရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥပက္ခောသတိ”၏ အဖွင့်ဖြစ်နိုင်သည်။ [ဥပက္ခောတိတိ ဥပသန
ဝသေန-ပြင်းစွာ ရယ်ခြင်းအစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဘာသတိ-ဆဲရေး၏၊]

ဥပဝဒတိ။ ။ “အဝညာပုဗ္ဗကံ (အထင်သေးခြင်း ရှေ့သွားရှိသည်ဖြစ်၍) အပဝဒတိ-
အောက်ချ၍ ပြော၏”ဟူရာ၌ “ရှုတ်ချ၏”ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် “ဟိဋ္ဌေတိ ဝဗ္ဘေတိ”ဟု
အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောန္တိတိ-ကား၊ ဘောတာ ဂေါတမေန-အရှင်ဂေါတမသည်၊ ဝုတ္တကာရဏဿ-ပြောအပ်သော အကြောင်းအား၊ အနုကာရဏံ-လျော်သော အကြောင်းကို၊ ကထေန္တိ-ပြောကြပါကုန်၏လော၊ [“ဝုတ္တကာရဏဿ-၏၊ အနုကာရဏံ-အတူဖြစ်သော အကြောင်းကို၊ ဝါ-နောက်ထပ်ဖြစ်သော အကြောင်းကို”ဟုလည်း ပေးပါ။] သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနုဝါဒေါတိ-ကား၊ ပရေဟိ-သူတစ်ပါးတို့သည်၊ ဝုတ္တကာရဏေန-ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ သကာရဏော-အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေါဝါ-အစဖြစ်သော ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ အနုဝါဒေါဝါ-နောက်ထပ် ပြောဆိုအပ်သော

ဓမ္မဿ စ အနုဓမ္မံ။ ။ဓမ္မပဋိသတ္တိဒါပုဋ်၌ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ဟေတု (ကာရဏ)အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တကာရဏဿ အနုကာရဏံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ထိုသို့ ပြောဆိုသူတို့သည် အရှင်ဂေါတမ ပြောအပ်သော အကြောင်းအားလျော်သော အကြောင်းကို ပြောဆိုရာရောက်ကြပါ၏လော”ဟူလို၊ [အနုဓမ္မံ၌ အနုသဒ္ဓါကို အနုရူပ၊ သဒ္ဓိသ၊ ပစ္စာအားဖြင့် ဋီကာ၌ ၃-နက် ဖွင့်၏၊ အနုကာရဏံ တဒနုရူပံ၊ တဿဒိသံဝါ၊ တတော ပစ္စာဝါ ဝုတ္တကာရဏဘာဝတော။]

ပရေဟိ။ ။ယေသံ တုမေဟိ ဣဒံ ဝုတ္တံ-အကြင်သူတို့အား အရှင်ဂေါတမတို့သည် အလုံးစုံသော တပကို ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ဤစကားကို ပြောအပ်ခဲ့ဖူးပြီ၊ တေဟိ ပရေဟိ-အရှင်ဂေါတမတို့၏ ပြောသံကို ကြားခဲ့ရသော ထိုသူတစ်ပါးတို့သည်၊ (ဝုတ္တံ-၌စပ်)။

ဝုတ္တကာရဏေန ပေ၊ ဟုတွာ။ ။သဟဓမ္မိကော၏ အဖွင့်တည်း၊ သဟဓမ္မိကောကို “သကာရဏော”ဟု ဖွင့်၏၊ သကာရဏော၌ “ကာရဏ”အရ ထိုသူတစ်ပါးတို့ ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းကို ယူပါဟု သိစေလို၍ “ပရေဟိ ဝုတ္တကာရဏေန(အားဖြင့်) သကာရဏော”ဟု ဖွင့်သည်၊ “သူတို့ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်း”ဟူသည်လည်း အရှင်ဂေါတမတို့က သူတို့ပြောသလို မပြောအပ်ခဲ့လျှင် သူတို့ဘာသာ လုပ်ကြံပြောအပ်သော အကြောင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တကာရဏေနာတိ ယထာ တေဟိ ဝုတ္တံ၊ တထာ စေ တုမေဟိ န ဝုတ္တံ၊ ဧဝံသတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ [တစ်ချို့စာအုပ်၌ “ဝုတ္တကာရဏေဟိ”ဟု ဗဟုဝုစံရှိ၏၊ အဖွင့်တို့နှင့် မညီ။]

မှတ်ချက်။ ။“ကာရဏ”ဟူသည် သူတို့ပြောဆိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ပင်တည်း၊ မှန်၏- အနက်+သဒ္ဓါ ၂-မျိုးတွင် အနက်ရှိမှ သဒ္ဓါဖြစ်နိုင်ရကား အနက်သည် သဒ္ဓါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အရှင်ဂေါတမသည် တပဿီဟူသမျှကို ကဲ့ရဲ့၏”ဟူသော အနက်ကိုပင် ကာရဏ ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [ကာရဏန္တိ စေတ္တ တထာ ပဝတ္ထဿ သဒ္ဓဿ အတ္ထော အဓိပ္ပေတော၊ တဿ (ထိုသဒ္ဓါ၏) ပဝတ္ထိဟေတုဘာဝတော-ဋီကာ။]

တုမှာကံ ဝါဒေါဝါ အနုဝါဒေါဝါ။ ။“တုမှာကံ ဝါဒေါ”ဆိုသော်လည်း ဘုရားရှင်သည် တကယ်ပြောအပ်သော ဝါဒမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်က (တပဿီဟူသမျှကို ကဲ့ရဲ့သည့်)အနေအားဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော ဝါဒတည်း၊ ထိုသို့ သူတစ်ပါးတို့က လုပ်ကြံ၍ ပြောဆိုအပ်

ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ ဝိညုဟိ-ပညာရှိတို့သည်၊ ဂရဟိတဗွဲ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ကာရဏ်-အကြောင်းသို့၊ ကောစိ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှလည်း၊ အပ္ပမတ္တကောပိ-အနည်းငယ်မျှလည်း၊ န အာဂစ္ဆတိ ကိ-မရောက်ဘဲရှိပါ၏လော၊ ဣဒံ-ဤပိဏ္ဍတ္တသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) သဗ္ဗကာရေနပိ-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ တဝ-အရှင်၏၊ ဝါဒေ-ဝါဒ၌၊ ဂါရယံ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ကာရဏ်-အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ ကိ-မရှိပါ၏လော၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ၊) အနတ္တက္ခာတုကာမာတိ-ကား၊ အဘူတေန-မဟုတ်မမှန်သော အကြောင်းဖြင့်၊ န ဝတ္ထုကာမာ-ပြောဆိုခြင်းငှာ အလိမ္မရှိပါကုန်။

၃၈၂။ ကေစွံ တပဿိ လူခါဇီဝိတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဣဓ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အစေလက ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိတပနိဿိတတ္တာ-အဝတ်မရှိသော ရသေ့ရဟန်းတို့၏အဖြစ် အစရှိသော အကျင့်ကို မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တပဿိ-တပဿိမည်၏။ [ဤ

သော ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ ထိုဝါဒကို နောက်ယောင်ခံ၍ ပြောအပ်သော အနုဝါဒသည် လည်းကောင်း (မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံအပ်သောကြောင့်) တကယ့် ဝိညုတို့က စဉ်းစား စိစစ်သော အခါ လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော စကားဖြစ်ရကား ကဲ့ရဲ့စရာ အကြောင်းအဖြစ်သို့ စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှ မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော။ [ဝုတ္တကာရဏေန သကာရဏော ဟုတ္တာ တုမှာကံ ဝါဒေါ ဝါ၊ ပေ၊ ကောစိ အပ္ပမတ္တကောပိ ဝိညုဟိ ဂရဟိတဗွဲ ဌာနံ ကာရဏံ န ဂစ္ဆတိတိ ယောဇနာ၊-ဋီကာ။]

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ အာဒိနာ တမေဝ အတ္ထံ သင်္ခေပတော ဒဿေတိ၊ ထိုသင်္ခေပတ္ထကိုပင် ပိဏ္ဍတ္တဟုလည်း ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ချီသော ဝါကျကို သင်္ခေပ၊ ရှေ့စကားအကျယ်ကို ပိတ္ထာရဝါကျဟု မှတ်ပါ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “အရှင် တို့၏ ဝါဒအစစ်၌ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ကဲ့ရဲ့စရာမရှိသည် မဟုတ်ပါလား”ဟူလို။

အနတ္တက္ခာတုကာမာ။ ။ဤအစေလကသည် ဘုရားရှင်ကို ကဲ့ရဲ့ချင်သူမဟုတ်၊ သူတစ်ပါး တို့၏ အပြစ်ပြောသံကို ကြားနေရသဖြင့် ထိုအတိုင်း ဟုတ်-မဟုတ်ကို လျှောက်ခြင်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အနတ္တက္ခာတုကာမာ”ဟု လျှောက်သည်၊ ထိုသို့ မစွပ်စွဲလိုကြောင်းမှာလည်း “န စ ကောစိ၊ ပေ၊ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ-စိုးစဉ်းအနည်းမျှ ကဲ့ရဲ့စရာ ဌာနသို့ မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော” ဟူသော အမေးစကားဖြင့် ထင်ရှား၏၊ မှန်၏- ထိုထိုမေးပုံမှာ ကဲ့ရဲ့စရာမရှိတာ အမှန်ဘဲ မဟုတ်ပါလား”ဟု ကဲ့ရဲ့စရာမရှိစေလိုဘက်ကို ပင်း၍မေးသော ပုစ္ဆာပင်တည်း။

ဣကေကစ္စော။ ။ယခုအခါ၌ အကြင် ဝိဘဇ္ဇဝါဒ (ခွဲခြား၍ဟောတော်မူခြင်း)ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ “န မေ တေ ဝုတ္တဝါဒိနော”ဟု ပါဠိတော်၌ အကျဉ်းမျှ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအကျဉ်းကို အကျယ်ဝေဖန်၍ ပြတော်မူခြင်းငှာ “ဣဓာဟံ ကဿပ” စသည်ကို ပါဠိတော်၌

စကားဖြင့် တပဿီကို ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် တပဿီ၏နောက်၌ ပိုဒ်ရှိပါစေ။
လူခေနေ-ကြမ်းတမ်းသဖြင့်၊ ဇီဝိတံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-
ဤသို့ ကြံ၍၊ တိဏဂေါမယာဒိ ဘက္ခနာဒိတိ-မြက်၊ နွားချေး အစရှိသည်ကို စားခြင်း
အစရှိကုန်သော၊ နာနာပွကာရေဟိ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော အကျင့်တို့ဖြင့်၊
အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ကိလမေတိ-ပင်ပန်းစေ၏၊ [ဤစကားဖြင့် လူခါဇီဝိကို
ဖွင့်သည်။] စ-ဆက်၊ အပ္ပပုညတာယ-ဘုန်းကံမရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေန-
ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတပုတ္တိမေဝ-အသက်၏ဖြစ်ကြောင်းကိုပင်၊ ဝါ-အသက်မွေး
ဝမ်းကြောင်းကိုပင်၊ န လဘတိ-မရ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိဏီ-၃ ပါးကုန်သော၊
ဒုစ္စရိတာနိ-တို့ကို၊ (ကာယ၊ ဝစီ၊ မနော ဒုစရိုက်တို့ကို) ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊
နိရယေ-ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏။

အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ တပံ-အကျင့်ကို၊
နိဿိတော-မှီသည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ-
၏၊ လာဘသတ္တာရံ-ရအပ်သော သာမညလာဘ် ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဝိသေသ
လာဘ်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (ယခုခေတ်၌)၊
မယာ-နှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အတ္တာနံ-
မိမိကို၊ ဥစ္စေဌာနေ-မြင့်သောအရာ၌၊ သမ္ဘာဝေတွာ-ထင်စွာဖြစ်စေ၍၊ (ကြွား၍)၊
မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျောသော-လွန်စွာ၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေ
ဿာမိ-ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနေသနဝသေန-မရှာမှီးထိုက်သည် ကို
ရှာမှီးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တိဏီ၊ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ-
ဤငရဲ၌ ဖြစ်ကြရသော အပ္ပပုည ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊

မိန့်တော်မူ၏၊ ထိုစကားကို အကျယ်အားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “ဣဓေကေစော”စသော စကား
ကို အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်၊ မှန်၏- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အကျိုးမရှိသော (ကိလေသာ ငြိမ်းအေးမှုကို
မဖြစ်စေနိုင်သော) အတ္တကိလမထ အကျင့်ကိုသာ “ဒုက္ခော အနရိယော” စသည်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့တော်
မူ၏၊ အကျိုးရှိသော (ကိလေသာ ငြိမ်းအေးမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော) တောကျောင်းနေခြင်း ပံသုကူ
ဓုတင်ဆောင်ခြင်း စသော အကျင့်ကိုကား ချီးမွမ်းတော်မူပါသည်။

အပ္ပပုညတာယ။ ။ဤ၌ အပ္ပသဒ္ဒါသည် “အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပဲ သစ်ပင်
မရှိရာအရပ်၌”ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ဟောတည်း၊ နတ္ထိ+ပုည ယဿာတိ အပ္ပပုညော၊ တဿ+
ဘာဝေါ အပ္ပပုညတာ။

တိဏီ၊ ပေ၊ ပူရေတွာ။ ။မိစ္ဆာအယူရှိသောကြောင့် ကံနှင့် အကျိုးကို ပယ်ရှားလျက်
အသက်မွေးမှုအတွက် ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ဒုစရိုက်ပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “တိဏီ၊ ပေ၊
ပူရေတွာ”ဟု ဆိုသည်။

ပဌမနယော-ပဌမနည်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ [ဘိယျောသော၏ ဘိယျောနှင့် အနက်တူ နိပါတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ထိုထို သဒ္ဒါကျမ်း၌ ဘိယျောပယောဂ အပါဒါန် ခန်း ကြည့်ပါ။]

အပရော-အခြားသော၊ တပနိဿိတကော-အကျင့်ကိုမှီသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လူခါဇီဝိ-ကြမ်းတမ်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသည်၊ အပ္ပပုညော-ဘုန်းကံ မရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတဝုတ္တိ-အသက်၏ဖြစ်ကြောင်း ကို၊ ဝါ-အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကို၊ န လဘတိ-မရ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မယံ- ငါ၏၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ အကတပုညတာယ-ပြုအပ်သော ကောင်းမှုမရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခဇီဝိကာ-ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးရခြင်းသည်၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ- မဖြစ်၊ ဟန္တ-ယခုချက်ခြင်း၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောမိ- ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ သုစရိတာနိ-တို့ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-သော၊ (တပနိဿိတကော-သည်၊) လူခါဇီဝိ-ကြမ်းတမ်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ဇီဝိတဝုတ္တိ-ကို၊ လဘတိ-၏၊ သော-သည်၊ မယံ-၏၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ကတပုည တာယ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခဇီဝိကာ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေတွာ)၊ အနေသနံ-မရှာမှီးထိုက်သော ပစ္စည်းကို

အနေသနဝသေန။ ။ကောဟညေ (အံဩဖွယ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌) ဌတွာ အသန္တဂုဏ သမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ (မိမိမှာမရှိသော ဂုဏ်ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကို အလိုရှိသဖြင့်) ယထာတထာ တပံ ကတွာ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အကျင့်ကို ပြု၍) အနေသိတဗ္ဗမေ သနာဝသေန (မရှာမှီးထိုက်သော ပစ္စည်းကို ရှာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) မိစ္ဆာဇီဝေနာတိ အတ္ထော- ဋီကာသစ်။ [အနေသန (န+ဧသန)၊ နသဒ္ဒါသည် ဝိရုဒ္ဓအနက်ဟော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ ရှာမှီးနည်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ရှာမှီးခြင်း၊ တစ်နည်း- နသဒ္ဒါသည် နိန္ဒာအနက်ဟော၊ သူတော်ကောင်းတို့ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်ထိုက်သော ရှာမှီးခြင်း။]

ဣမေ ဒွေ။ ။အပ္ပပုည-ပုညဝန္တ ၂-ယောက်ကို ဆိုသည်၊ ထို ၂-ယောက်လုံးပင် ဒုစရိုက်ကိုပြုကျင့်၍ ငရဲ၌ ဖြစ်ကြ၏၊ ထို ၂-ယောက်ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ပါဠိတော်၌ တစ်နည်း လျှင် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်စီ ပြထားပုံကို သိပါ၊ ပဌမနည်း တတိယနည်းတို့၌ အဟေတုက အကိရိယဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဒုတိယ-စတုတ္ထနည်းတို့၌ (ပုဗ္ဗေ အကတပုညတာယ၊ ကတပုည တာယ-ဟု ဆိုသောကြောင့်) ကမ္မဝါဒီကိရိယဝါဒီ (ပြုလျှင်ပြုရာရောက်၏ဟု ပြောလေ့ရှိသူ)တို့ တည်း။

ရှာမှီးခြင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပေ၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ-နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြရသော ဤအပ္ပပုည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ၊ ဒုတိယ နယော-ဒုတိယနည်းကို၊ (၁၇၀၀) ဝုတ္တော။

ပန-ကား၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တပဿီ-အကျင့်ရှိသော၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရီ-အနည်းငယ် ဆင်းရဲသဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ [အပ္ပကံဒုက္ခေန ဝိဟာရီ၊ ဤစကားဖြင့် လူခါဇီဝီ မဟုတ်ဟု ပြသည်။] ဗာဟိရကာစာရယုတ္တော-သာသနာတော်၏ အကျင့်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်နှင့်ယှဉ်သော၊ [သာသနာစာရတော ဗာဟိရကေန တိတ္ထိယာစာရေန ယုတ္တော။] တာပသောဝါ-ရသေ့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကောဝါ-အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗိဇ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ အပ္ပပုညတာယ-ဘုန်းကံ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မနာပေ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းကုန်သော၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းတို့ကို၊ န လဘတိ၊ ပေ၊ သုခေတွာ-ချမ်းသာစေ၍၊ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌(ယခုခေတ်၌)၊ မယာ-ငါနှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မာနံ-မာနကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အနေသန ဝသေန-မရှာမှီးထိုက်သော ပစ္စည်းကို ရှာမှီးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ လာဘသက္ကာရံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တော-ဖြစ်စေသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝသေန-မိစ္ဆာအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (အာပဇ္ဇန္တော-၌စပ်)၊ ဒဟရာယ-ငယ်သော၊ မုဒုကာယ-နည်းသော၊ လောမသာယ-နုနယ် နိမြန်းသော အမွှေးရှိသော၊ ဣမိဿာ

သုခေတွာ။ ။အဓမ္မိကေန အနေသနာယ (မတရားသဖြင့်ဖြစ်သော မအပ်သော ရှာမှီးခြင်းဖြင့်) လဒ္ဓပစ္စယနိမိတ္တေန သုခေန (ရအပ်သောပစ္စည်းလျှင် အကြောင်းရှိသော သုခဖြင့်) အတ္တာနံ သုခေတွာ၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်ဖွင့်သောကြောင့် သုခဓာတ်၊ ဧကပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသော သုခေတွာ ပါဌ်သာ ရှေးပါဌ်တည်း၊ ယခုစာအုပ်တို့၌ “သုခေ ထပေတွာ”ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

န ဒါနိ မယာ သဒိသော။ ။တဏှာဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းဟူသော တဏှာမညနာ၊ ငါဟု မာနဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းဟူသော မာနမညနာ၊ အတ္တဟု မှတ်ထင်ခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌိမညနာ၊ ဤ ၃-ပါးဖြင့် အထင်ကြီးခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့် ဒုစရိုက်ကို ပြည့်စေတည်း။

လောမသာယ။ ။တနုတမ္ပလောမတာယ (နုနယ် နိမြန်းသော လက်မွှေး၊ ကိုယ်မွှေးရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်) အပ္ပလောမဝတိယာ၊ ဤသို့ အမွှေးနည်းသော်လည်း ချီးမွမ်းခြင်း ပသံသာအသတ္တိအနက်၌ သပစ္စည်းသက်ထားသည်၊ ထိုပရိဗ္ဗိဇ်မကလေးဟူသည် သာသနာပ ဖြစ်သော ရသေ့မကလေးတည်း။

ကြောင်းတည်း၊ ဝါ-ကောင်း၏။ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ-ဤပရိဗ္ဗိဇိမကလေး၏။ သမ္ပဿော-အတွေ့သည်။ သုခေါ-ချမ်းသာကြောင်းတည်း၊ ဝါ-ကောင်း၏။ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေတွာ-ကြံစည်၍၊ ကာမေသု-ဝတ္ထုကာမတို့၌၊ ပါတဗျတံ-ခံစားခြင်းသို့၊ ဝါ-ခံစားတတ်သူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တော-ရောက်သည်။ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တိဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ-ငါတို့ ဖြစ်ကြရသော ဤအပ္ပပုည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ၊ တတိယ နယောကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ အပရော-သည်၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရီ-အနည်းငယ်သော ဆင်းရဲသဖြင့် နေလေ့ရှိသည်။ အပ္ပပုညော-ဘုန်းကံမရှိသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ ဝါ-ရှေးကလည်း၊ အကတပုညတာယ-မပြုအပ်သော ကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ န လဘာမိ-မရ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တိဏိ-၃ ပါးကုန်သော၊ သုစရိတာနိ-သုစရိုက်တို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏။ အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ-သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ကတပုညတာယ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာကို၊ လဘာမိ-ရ၏။ ဣဒါနိပိ-ယခုအခါ၌လည်း၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တိဏိ သုစရိတာနိ ပူရေတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ-နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြသော ဤအပ္ပပုည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ စတုတ္ထနယော၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း အနက်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းသည်၊ တိတ္ထိယဝသေန-တိတ္ထိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-တိတ္ထိတို့နှင့် စပ်သဖြင့်၊ အာဂတံ-ရှေးအဌကထာ၌ လာပြီ။

ပါတဗ္ဗတံ။ ။ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ (သုံးဆောင်ခံစားခြင်းသို့) ပရိဘောဂတ္ထော ဟေတ္တ ပါသဒ္ဓေါ၊ တဗ္ဗသဒ္ဓေါစ ဘာဝသာဓနော၊ တာ သဒ္ဓေါ ပန သကတ္ထေ၊ ယထာ ဒေဝတာတိ၊ ပါတဗ္ဗတန္တိ ဝါ ပရိဘုဒ္ဓနကတံ (သုံးဆောင် ခံစားတတ်သူ၏ အဖြစ်သို့) ကတ္တုသာဓနော စေတ္တ တဗ္ဗသဒ္ဓေါ-ဋီကာသစ်။ [အချို့စာအုပ်၌ “ပါတဗျတံ”ဟု တဗျပစ္စည်းဖြင့်လည်း ရှိ၏။ အနက်တူပင်။

ဣဒံ ပေ၊ အာဂတံ။ ။ ဣဒံ ယထာဝုတ္တံ အတ္ထပ္ပဘေဒဝိဘဇနံ တိတ္ထိယဝသေန အာဂတံ၊ ဘာကြောင့် သိနိုင်သနည်း၊ အဌကထာယံ တထာ ဝိဘတ္တတ္တာ-ရှေးအဌကထာ၌ ထိုအတိုင်း ဝေဖန်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊- ဋီကာ၊ ဤသို့ ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော နည်း ၄-မျိုးလုံးပင် တိတ္ထိများအတွက်ဟုချည်းဟု မှတ်ပါ။

ပန-ထိုသို့ပင် တိတ္ထိအတွက် လာပါသော်လည်း၊ သာသနေပိ-သာသနာတော်၌ လည်း၊ (ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း အနက်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းကို) လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏။ ဝါ-ရနိုင်၏။ ဟိ-ခဲ။ ဧကစ္စော-အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓုတင်္ဂသမာဒါန ဝသေန-ဓုတင်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ လူခါဇီဝိ-သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဝါ-တစ်နည်းကား၊ (ဓုတင်္ဂသမာဒါနကြောင့် လူခါဇီဝိဖြစ်ပုံနည်းမှ တစ်နည်းကား)၊ အပ္ပပုညတာယ-ဘုန်းကံမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သကလမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ် သော၊ ဂါမံ-ရွာကို၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဥဒရပူရံ-ဝမ်းပြည့်ရုံမျှကို၊ (ယသ္မာ) န လဘတိ-မရ၊ (တသ္မာ)၊ သော-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဥပ္ပါဒေ သာမိ-ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဝဇ္ဇကမ္မာဒိဝသေန-ဆေးဆရာတို့၏ အလုပ် အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဆေးကုမှု အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်)၊ အနေသနံ-ကို၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ပဋိဇာနိတွာဝါ-ဝန်ခံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဝန်ခံ ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ [“အရဟတ္တဖိုလ်မရဘဲ ရ၏ဟု တိုက်ရိုက်ဝန်ခံ၍” ဟူလို၊ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် ဝန်ခံခြင်းကို ကုဟနဝတ္ထု၌ “သာမန္တဇပုန” အဖြစ်ဖြင့် ယူလတံ။] တိဏီ-ကုန်သော၊ ကုဟနဝတ္ထုနိ-ကုဟနဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိသေဝိတွာဝါ- မှီဝဲ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှီဝဲခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိရယေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။ [ကုဟနဝတ္ထု ၃-ပါးကို ရှေ့၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌသာလိနီဘာသာဋီကာ လောကုတ္တရာကုသိုလ်အဖွင့်၌လည်းကောင်း ပြထားပြီ။]

စ-ကား၊ အပရော-တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ သည်၊ (ဟုတွာ)ဝ-သာ၊ [တာဒိသောဖြင့် ဓုတင်္ဂသမာဒါနဝသေန လူခါဇီဝိကို ပြန် ညွှန်းသည်။] ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာယ ပုည သမ္ပတ္တိယာ-ထိုဘုန်းကံ၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ မာနံ-မာနကို၊ ဇနယိတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကတ္တုကာမော-သည်။

သာသနေပိ ပန လဗ္ဘတိ။ ။“ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ သာသနာပ တိတ္ထိတို့အတွက် ဤအနက် ၄-မျိုးကို ဝေဖန်လျှင် သာသနာတော်တွင်း၌ ဤအနက် ဝေဖန်ချက်ကို မရနိုင်ပါသလော”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သာသနေပိ ပန လဗ္ဘတိ”ဟု မိန့်သည်။ ပနသည် အရုဇ္ဈတ္ထဇောတက၊ ပိသည် ဗာဟိရကပဗ္ဗဇာ၌ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဏနတည်း၊ ဤအနက် ၄-မျိုး ဝေဖန်ချက်ကို ရှေး အဋ္ဌကထာဝယ် တိတ္ထိတို့အတွက် လာစေကာမူ သာသနာတော်၌လည်း ရနိုင်ပါသည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ ရနိုင်ပုံကိုအကျယ်ပြန်လို၍ “ဧကစ္စော ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဥဒရပူရံ န လဘတိ။ ။ဝမ်းပြည့်အောင်မျှ မရခြင်းသည် အနေသန စသည်ကို ပြုဖို့ရန်အကြောင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “ယသ္မာ န လဘတိ၊ တသ္မာ အနေသနံ ကတွာတိ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ”ဟု ယသ္မာ၊ တသ္မာ ထည့်ဖို့ရန် ဖွင့်သည်။

(ဟုတွာ)၊ အနေသနဝသေန-ဖြင့် ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏။ [အနေသနဝသေနသည် နိဒဿနနည်းမျှသာတည်း၊ ရှေ့ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အရဟတ္တပဋိဇာနန၊ ကုဟနဝတ္ထု ပဋိသေဝနတို့ကိုလည်း ယူပါ။]

အပရော-သည်၊ သမာဒိန္နဓုတဧဝါ-ဆောက်တည်အပ်ပြီးသော ဓုတင်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အပ္ပပုညောဝ-သာ၊ ဟောတိ ၊ပေ၊ သော-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ အဟံ-သည်၊ အကတပုညတာယ-ကြောင့်၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ န လဘာမိ-မရ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အနေသန-ကို၊ သစေ ကရိဿံ-အကယ်၍ပြုအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အာယတိပိ-နောင်အခါ၌လည်း၊ ဒုလ္လဘသုခေါ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သောသုခရှိသည်၊ ဘဝိဿာ မိ-ဖြစ်ရလိမ့်အံ့၊ [“ဒုဂ္ဂတိ၌ ရောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဒုလ္လဘသုခ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟုလို၊] ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တိဏိ သုစရိတာနိ ပူရေတွာ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တိ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ [အန္တပစ္စည်းသည် လက္ခဏ အနက်ဟော။] သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-သည်၊ ပုညဝါ ဟောတိ၊ သော-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ အဟံ-သည်၊ ကတပုညတာယ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတရဟိ-၌၊ သုခိတော-ဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ [သဉ္ဇာတ အဿတ္တိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ “သုခံ+ဣတော ပတ္တောတိ သုခိတော-ချမ်းသာ ခြင်းသို့ ရောက်သည်”ဟုလည်း ပေးကြသည်။] ဣဒါနိ-၌လည်း ၊ပေ၊ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ။

၃၈၃။ အာဂတိဉ္ဇာတိ-ကား၊ အသုကဋ္ဌာနတောနာမ-ထိုမည်သော ဘဝဋ္ဌာနမှ၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ အာဂတာ-ရောက်လာကုန်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဂတိဉ္ဇ-လာခဲ့ရာ ဘဝဋ္ဌာနကိုလည်းကောင်း၊ [အာဂစ္ဆန္တိယတောတိ အာဂတိ-လာခဲ့ရာဋ္ဌာန၊] ဂတိဉ္ဇာတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနဉ္စ-ရောက်ထိုက်သော ဘဝဋ္ဌာနကို လည်းကောင်း၊ [ဂန္တဗ္ဗာတိ ဂတိ၊] စုတိဉ္ဇာတိ-ကား၊ တတော-ထိုရောက်ထိုက်သော ဘဝဋ္ဌာနမှ၊ စဝနဉ္စ-စုတေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပပတ္တိဉ္ဇာတိ-ကား၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တတော-ထို စုတေပြီးရာ တတိယဘဝမှ၊ စုတာနံ-စုတေကုန်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ဥပပတ္တိဉ္စ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ပဇာနာမိ ဌိစပ)။

ပုန ဥပပတ္တိ။ ။ စုတိဉ္စအရ ဂတိဟု ခေါ်အပ်သော ဒုတိယဘဝမှ စုတေခြင်းကို ယူရ သောကြောင့် ပုန ဥပပတ္တိအရ ထိုဒုတိယဘဝမှ စုတေ၍ တတိယဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို ယူရသည်၊ ဤသို့ယူရသောကြောင့် ပုန ဥပပတ္တိဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ပုန ဥပပတ္တိတိ အာယတိ အန္တရဘဝတော တတိယံ ဥပပတ္တိ (ပုန ဥပပတ္တိတိ ပုနပုနံ နိဗ္ဗတ္တိ)၊ ဤသို့ ကွင်း၍ပြအပ်သော ဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၏ ဒဠိဖြစ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “ပုန ဥပပတ္တိ ဟိ ပုနပုနံ နိဗ္ဗတ္တိ”ဟု နိကာ၌ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။

ကို သဗ္ဗံ တပံ ဂရဟိဿာမိတိ-ကား၊ ကေန ကာရဏေန-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ [ကို ကို ဖွင့်သည်] ဂရဟိဿာမိ-ကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ ဟိ-မှန်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဂရဟိတဗ္ဗမေဝ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော တပကိုသာ၊ ဂရဟာမ-ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏၊ ပသံသိတဗ္ဗ-ချီးမွမ်းထိုက်သော တပကို၊ ပသံသာမ-ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ (ဣမိနာ-ကို သဗ္ဗံ တပံ ဂရဟိဿာမိဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ “ဒဿေတိ”၏ ကရိုဏ်းထည့်သည်၊) ဘဏ္ဍိကံ-ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ကရောန္တော-ပြုသော၊ မဟာရဇကော-ခဝါသည် ကြီးသည်၊ ဓောတဉ္စ-ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓောတဉ္စ-မဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ (ကရောတိ) ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ဓောတဉ္စ-ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်နှင့် တူသော ချီးမွမ်းထိုက်သော တပကိုလည်းကောင်း၊ အဓောတဉ္စ-မဖွပ် လျှော်အပ်သေးသော အဝတ်နှင့်တူသော ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော တပကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ န ကရောမ-မပြုပါကုန်၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

၃၈၄။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှားပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သန္တိ ကဿပ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ယံ တေ ဧကစွံတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓံ-သော၊ သီလံ-သီလကို၊ (သာဓူတိ ဝဒန္တိ-၌ စပ်) ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုငါးပါးသီလကို၊ လောကေ-လောက၌၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-က၊ န သာဓူတိ-မကောင်းဟူ၍၊ န ဝဒတိ-မပြော၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ယံ တေ ဧကစွံတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓံ-သော၊ ဝေရံ-ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ရန်ကို၊

ကေန ပေ၊ ဂရဟိဿာမိ။ ။ ဟုတ်မှန်စွာ မသိသူတို့သာ လောဘအတွက်ဖြစ်စေ၊ ဒေါသအတွက်ဖြစ်စေ အားလုံးကို ကဲ့ရဲ့တတ်ကြ၏၊ ငါသည် ဟုတ်မှန်စွာ သိသောကြောင့် “ကဲ့ရဲ့ထိုက်သည်ကို ကဲ့ရဲ့၍၊ ချီးမွမ်းထိုက်သည် ချီးမွမ်းသည်”ဟူလို။

န ဘဏ္ဍိကံ ပေ၊ ကရောမ။ ။ ခဝါသည်ကြီးသည် ဖွပ်အပ်ပြီးအဝတ်နှင့် မဖွပ်အပ်သေးအဝတ်ကို ရော၍ထုပ်သကဲ့သို့ ချီးမွမ်းထိုက်သောအကျင့်နှင့် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သောအကျင့်ကို တစ်ထုပ်တည်း မထုတ်ကြပါ-ဟူလို။

ပဉ္စဝိဓံ သီလံ။ ။ ငါးပါးသီလသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော စီးပွား၊ တမလွန်၌ဖြစ်သော စီးပွားကို ပြီးစေနိုင်သောကြောင့် အလေးဂရုပြုထိုက်သော ဂရုဓမ္မသီလဖြစ်ရကား မည်သူကမျှ မကောင်းဟု မပြော။

ပဉ္စဝိဓံ ဝေရံ။ ။ ပါဏာတိပါတ စသော မကောင်းမှု ၅-မျိုးသည် ငါးပါးသီလ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူသဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လောက၌ သတ္တဝါတို့မှာ ဘေးရန်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝေရ(ရန်)မည်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် ထို ဝေရ ၅-မျိုးကို မည်သူကမျှ အကောင်းဟု မပြောချေ။

(န သာဓူတိ ဝဒန္တိ-၌စပ်) တံ-ထိုပါဏာတိပါတ အစရှိသော ရန်ကို၊ ကောစိ-
သည်၊ ဝါ-က၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ န ဝဒတိ-မပြော၊ ပုန၊ ယံ တေ ဧကစ္စတိ-ကား၊
ပဉ္စဒ္ဓါရေ-ငါးဒွါရ၌၊ အသံဝရံ-မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ (သာဓူတိ ဝဒန္တိ-၌စပ်) တေ-
ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ စက္ခုနာမ-မျက်စိမည်သည်ကို၊ န နိရုဇ္ဈိတဗွဲ-ကြည့်ခြင်း
ကိစ္စ၌ မတားမြစ်ထိုက်၊ စက္ခုနာမ-မျက်စိဖြင့်၊ မနာပံ-မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းသော၊ ရူပ-
ရူပါရုံကို၊ ဒိဋ္ဌဗွဲ-ကြည့်ထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိကိရ-ပြောကြကုန်သတတ်၊ သောတာ
ဒီသု-သောတဒ္ဓါရ အစရှိသည်တို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီရင်သည်၊
နယော-သိကြောင်း အစီရင်တည်း၊ ပုန၊ ယံ တေ ဧကစ္စတိ-ကား၊ ပဉ္စဒ္ဓါရေ-၌၊
သံဝရံ-စောင့်စည်းခြင်းကို၊ (န သာဓူတိ ဝဒန္တိ-၌စပ်)။

ဧဝံ-ဤသို့၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ ဝါဒန-ဝါဒနှင့်၊
သဟ-တကွ၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဝါဒဿ-၏၊ သမာနာ သမာနတံ-တူသည်
၏အဖြစ်၊ မတူသည်၏အဖြစ်ကို၊ [ပါဏာတိပါတ စသော ငါးပါးသီလသည်
ကောင်း၏၊ ပါဏာတိပါတ စသော ရန် ၅-ပါးသည် မကောင်းဟူသော ဝါဒ၌
တူကြ၏၊ ပဉ္စဒ္ဓါရဝယ် အသံဝရ သံဝရ၌ ပြောင်းပြန် ယူဆ၍ မတူကြ၊] ဒေသေတွာ-
ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဝါဒန သဟ ပရေသံ
ဝါဒဿ သမာနာ သမာနတံ၊ ဒေသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယံ မယံတိ
အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တကြာပိ-ထို ယံ မယံ အစရှိ
သော စကားရပ်၌လည်း၊ ပဉ္စသီလာဒိဝသေနော-ပဉ္စသီလ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း
ဖြင့်ပင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗော-သိထိုက်၏၊ [ရှေး၌ သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏
ဝါဒကို မူတည်ခြင်း၊ ဤ၌ ဗုဒ္ဓ၏ဝါဒကို မူတည်ခြင်းသာ ထူးသည်။]

သမနယုဉ္ဇောပနကထာ အပွင့်

၃၈၅။ သမနယုဉ္ဇန္တိ-ကား၊ သမနယုဉ္ဇန္တု-အယူကို စစ်ဆေးမေးမြန်းကြကုန်
လော၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသမနယုဉ္ဇန အစရှိသော ၃-ပါးတို့တွင်၊ လဒ္ဓိ-အယူကို၊
ပုစ္ဆန္တော-မေးသော ပညာရှိသည်၊ [ပါဠိတော်၌ ဝိညူကို ငဲ့၍ “ပညာရှိ”ဟု ပေးသည်၊]
သမနယုဉ္ဇတိ နာမ-သမနယုဉ္ဇတိ မည်၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆန္တော-ကို၊

သမနယုဉ္ဇန္တု။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ယုဉ္ဇန္တံ အနံသည် အန္တပစ္စည်းမဟုတ်၊ ပဉ္စမိ အတ္တနောပုဒ်
ဝိဘတ်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “သမနယုဉ္ဇန္တု”ဟု ပဉ္စမိ အန္တဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ထိုဝိဘတ်
တို့လည်း အာဏတ္တိ (စေခိုင်း တိုက်တွန်းခြင်း)အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သမနယုဉ္ဇန္တု-
စစ်ဆေး မေးမြန်းကြကုန်လော”ဟု ပေးရသည်။ [အနုပုဗ္ဗ ယုဇောတံသည် အခြားနေရာ၌

သမနုဂါဟတိ နာမ-သမနုဂါဟတိ မည်၏။ ဥဘယံ-ဥပမာ၊ ဥဒါဟရုဏ် ၂-ပါးစုံကို ပုစ္ဆန္တော-သည်။ သမနုဘာသတိ နာမ-သမနုဘာသတိ မည်၏။

အားထုတ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ စစ်ဆေးမေးမြန်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥပမာ- “အနုယောဂ ဝတ္ထံ နိဿမယ-မေးစိစစ်ခြင်း၌ ကျင့်ဝတ်ကို + ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုပါလော” (ပရိဝါရ ပါဠိတော်) စသည်ကဲ့သို့တည်း။

လဒ္ဓိ ပုစ္ဆန္တော။ ။အကုသိုလ် သံကိလေသတို့ကို ရဟန်းဂေါတမသည် အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်သလော၊ ပူရဏကဿပစသော အခြားဂိုဏ်းဆရာတို့သည် အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်သလော။ ဤပြဿနာ၌ သင်၏အယူကို ပြောစမ်းပါလော။ ဤသို့ ပဋိညာ(ဌပနာ)အနက်ကို မေးသူ။ [လဒ္ဓိ ပုစ္ဆန္တောတိ ကိံ သမဏော ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္ထတိ၊ ဥဒါဟု ပရေ ဂဏာစရိယာ ဧတ္ထ တာဝ အတ္တနော လဒ္ဓိ ဝဒေတီတိ ပဋိညာတံ (ဝန်ခံအပ်ပြီး အနက်ကို) သိဒ္ဓန္တံ (ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော ပဓာနဌပနာအနက်ကို) ပုစ္ဆန္တော-ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ဤအမေးမျိုးကို ဂိုဏ်းဆရာဖြစ်စေ၊ ဂိုဏ်းဆရာဘက်က တစ်ယောက် ယောက်ကိုဖြစ်စေ၊ အခြားလူကိုဖြစ်စေ၊ ဘုရားရှင်ဘက်က တစ်ယောက်ယောက်ကိုဖြစ်စေ ဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ မေးနိုင်ပါသည်။

သမနုယုဉ္ဇတိ နာမ။ ။အနု+ယုဇောတိဖြင့် ဆိုရာ၌ အယူကိုမေးခြင်း၊ အကြောင်းကို မေးခြင်း၊ ဥဘယကို မေးခြင်းအမျိုးမျိုးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း “ဤနေရာ၌ အထင်ရဋ္ဌိ (ဧကဒေယျ၊ ပစာရ)အားဖြင့် အယူကိုမေးခြင်းသာ ယူပါ”ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “အနုယုဉ္ဇတိနာမ”ဟု နာမသဒ္ဓါထည့်၍ ဆိုသည်။ နောက်၌လည်း ဤနည်းမှီးပါ။

ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော။ ။သူ၏အယူကို မေးသောအခါ “ရဟန်းဂေါတမသည်သာ သံကိလေသဓမ္မတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်နိုင်၏”ဟု ဖြေဆိုလျှင် “ဤသို့ ရဟန်းဂေါတမသည် သာ ကျင့်နိုင်၏”ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကြောင်းအားဖြင့်(အကြောင်းပြု၍)သူတစ်ပါးကို မှတ်ယူစေပါလော”ဟု တိုက်တွန်းသော ပညာရှိသည် အကြောင်းကို မေးရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော သမနုဂါဟတိ နာမ”ဟု နာမသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ [သမနုဂါဟတိ၏ သဒ္ဓတ္ထမှာ “အကြောင်းအားဖြင့် ဤအနက်ကို ကောင်းစွာယူ စေပါလော”ဟု ဖြစ်၏။ “အကြောင်း ကို မေးသည်မည်၏”ဟူသောအနက်မှာ ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တောကိုကြည့်၍ ပေးအပ်သော အဓိပ္ပါယ်ထွက်သော။]

ဋီကာသစ်။ ။ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တောတိ သမဏောဝ ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္ထတီတိ ဝုတ္တေ (ဖြေဆိုအပ်သော်) ကာရဏေနာပိ ဧတမတ္ထံ ဂါဟယာတိ ဟေတု ပုစ္ဆန္တော- ဤ၌ ဂါဟယသည် သမနုဂါဟတိမှ ဂါဟပင်တည်း။

ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော။ ။“ဥဘယံ”အရ ဆိုအပ်ပြီးသော “လဒ္ဓိနှင့် ကာရဏကို ယူရမည်”ဟု ထင်စရာရှိ၏။ ထိုသို့ မယူရပါ။ “ပဋိညာ၊ ဥပမာ၊ ဟေတု၊ ဥဒါဟရဏ၊ နိဂမ”ဟူသော ဝါကျ အစိတ်ငါးပါးတွင် မူလပဋိညာဉ် (ဌပနာ)စကား၏ ခိုင်လုံဖို့ရာ အကြောင်း(ကာရဏ-ဟေတု)

သာမက၊ ဥပမာကိုလည်းကောင်း၊ ဥဒါဟရုဏ်ကိုလည်းကောင်း ထုတ်ပြနိုင်လျှင် သာ၍ ကောင်း၏။ ထို့ကြောင့် ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကို မေးခြင်းကို “ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော”ဟု ဆိုပါသည်။

ဋီကာ။ ။ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တောတိ ကုဒ်နာမ ဧတ္ထ ကာရဏန္တိ ကာရဏံ ဝတ္တာ ပဋိညာတေ အတ္ထေ သာဓိယမာနေ (ပဋိညာဉ်ပြုအပ်ပြီးသော မူလအနက်-မူလအယူကို ပြီးစေအပ်သော်) အန္တယတော ဗျတိရေကတောစ ကာရဏံ သမထေတုံ (ပြုအပ်သောအကြောင်းကို အန္တယ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်၊ ဗျတိရေက ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ပြီးစေခြင်း-ခိုင်လုံစေခြင်းငှာ) သဒိသာသဒိသဘောဒံ ဥပမောဒါဟရဏဒွယံ ပုစ္ဆန္တော- [ဤ၌ အန္တယကို သဒိသ၊ ဗျတိရေကကို အသဒိသဟု ဆိုသည်။ သဒိသုပမာ၊ ဝိသဒိသုပမာနှင့် သဒ္ဓါကျမ်း ဥဒါဟရုဏ်ကဲ့သို့ သုတ်နှင့် လျော်သော သဒိသဥဒါဟရုဏ်၊ သုတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝိသဒိသဥဒါဟရုဏ်ဟု ဆိုလိုသည်။]

တစ်နည်း။ ။ “သမနုဘာသန”အရ ဋီကာတို့၌ “ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော”ဟူသော အဋ္ဌကထာ နည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်ကြသေး၏။ “ပဋိညာ၊ ဥပမာ၊ ဟေတု၊ ဥဒါရဏ၊ နိဂမ-ဟူသော ဝါကျ အစိတ်ငါးပါးတွင် သမနုယုဂ္ဂနဖြင့် ပဋိညာဉ်ကိုပြု၍၊ သမနုဂါဟနဖြင့် အကြောင်းကိုလည်း ကောင်း၊ အကြောင်းကို ခိုင်လုံစေသော ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပြုပြီးဖြစ်၍ မူလ ပဋိညာဉ်အနက်သည် ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ပြီးစေအပ်ပြီးဖြစ်ရကား သမနုဘာသနဖြင့် နိဂုံးကိုသာ ပြရသည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

ဋီကာသစ်။ ။အဝိစ ဟေတုပမောဒါဟရဏဝသေန တိလက္ခဏ သမ္ပတ္တိယာ (အကြောင်းကို မေးရာဝယ် ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ပါသည်၍ ဖြေရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဟေတု ဥပမာ ဥဒါဟရဏအားဖြင့် လက္ခဏာ ၃-ပါး အပြည့်အစုံပါဝင်ရကား) ယထာ ပဋိညာတေ အတ္ထေ သာဓိတေ (မူလတည်ထားအပ်ပြီးသော ပဋိညာတ အနက်ကို ခိုင်လုံစွာ ပြီးစေအပ်ပြီး သော်) သမ္ပဒေဝ အနုပစ္စာ ဘာသန္တော နိဂမေန္တောပိ သမနုဘာသတိ နာမ။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ “သံကို သမ္ပဒေဝ+အနုကို အနုပစ္စာ (ကာရဏ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်တို့၏ နောက်၌”ဟု ဖွင့်သည်။ “ထိုသို့ နောက်ထပ်ပြောခြင်း”ဟူသည် နိဂုံးအုပ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ လိုသောကြောင့် “နိဂမေန္တောပိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဝိသဒ္ဓါကား (ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကို မေးသော) ပဌမနည်းကိုပေါင်းသော သမ္ပိတ္တာနတည်း။ [ဝါကျအစိတ် ၅-ပါးရှိပုံကို သဒ္ဓတ္ထဘောဒစိန္တာ (၁၄) ဂါထာကြည့်ပါ။]

စဉ်းစားဖွယ်။ ။ဋီကာတို့၌ “သမနုဘာသန”အရ နိဂုံးကို တစ်နည်း ဖွင့်ကြသော်လည်း ပါဠိတော်၌ “သမနုယုဂ္ဂန္တိ-အယူကို ကောင်းစွာ မေးကြကုန်လော။ သမနုဂါဟန္တိ-အကြောင်း အားဖြင့် ထိုအယူကို ယူစေကြကုန်လော။ ဝါ-အကြောင်းကို မေးကြကုန်လော”ဟု အာဏတ္ထိ အနက်ပေးရသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “သမနုဘာသန္တိ-ကောင်းစွာ နောက်ထပ် ပြောသောအားဖြင့် နိဂုံးအုပ်ကြလော”ဟူသော အာဏတ္ထိအနက် မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့ဖွင့်ပုံကို စဉ်းစား သင့်သည်။ [ဤသမနုဘာသနကိုပင် ဗြဟ္မဇာလသုတ် အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ အခန်းဝယ် အဋ္ဌကထာ၌ တစ်မျိုးဖွင့်ခဲ့သေး၏။ ထို့ကြောင့် “အရာအားလျော်စွာ သမနုဘာသနကို အမျိုးမျိုး အနက်ပေးနိုင်သည်”ဟု မှတ်။]

သတ္ထာရာဝါ သတ္ထာရံတိ-ကား၊ ကိ-အသို့နည်း၊ တေ-သင်၏။ သတ္ထာ-ဆရာသည်။ တေ ဓမ္မေ-ထိုအကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ သဗ္ဗသော-ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ သမဏောဂေါတမော-သည်၊ (ဝတ္တတိ-လော၊) ဣတိ-ဤသို့၊ သတ္ထာရာ-ဆရာနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သတ္ထာရံ-ဆရာကို၊ ဥပသံဟရိတွာဝါ-ကပ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ (ယှဉ်ပြိုင်၍သော်လည်းကောင်း) (သမနယုဂ္ဂန္တံ-၌စပ်၊) ဒုတိယပဒေပိ-သံယေနဝါ သံယံဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း။

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ယောဇေတွာ-အကုသလစသော ပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်စေ၍၊ ဒေသန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယေ ဣမေသံ ဘဝတံတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ယေ ဣမေသံ ဘဝတံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အကုသလာ အကုသလသင်္ခါတာတိ-ကား၊ အကုသလာစေဝ-အကုသိုလ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာတိ-အကုသိုလ်တို့ဟူ၍၊ သင်္ခါတာစ-ကောင်းစွာဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဉာတာ-သိအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ကောဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ထပိတာ-ထားအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ယေ ဓမ္မာ-၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သဗ္ဗပဒေသု-အလုံးစုံသော သာဝဇ္ဇာသာဝဇ္ဇသင်္ခါတာ အစရှိ

သတ္ထာရာဝါ သတ္ထာရံ။ ။သတ္ထာရာ၏ စပ်ပုဒ်ကို သဒ္ဓိဟုလည်းကောင်း၊ သတ္ထာရံ၏ စပ်ပုဒ်ကို ဥပသံဟရိတွာဟုလည်းကောင်း ထည့်၍ဖွင့်သည်။ သံယေန ဝါ သံယံဟူသော နောက်ဝါကျ၌လည်း ဤသို့ ထည့်ရသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ- ဆရာချင်း နှိုင်းယှဉ်၍ဖြစ်စေ၊ သာဝကသံဃာချင်း နှိုင်းယှဉ်၍ဖြစ်စေ၊ ပညာရှိတို့က အယူကိုမေးကြပါ၊ အကြောင်းကိုလည်း မေးကြပါ၊ ဥပမာနှင့် ဥဒါဟရုဏ် ၂-မျိုးစုံကိုလည်း မေးကြပါ-ဟူလို၊ ကိ တေ စသည်ကား နှိုင်းယှဉ်ပုံအခြင်းအရာကိုပြသော စကားတည်း။

တမတ္ထံ ယောဇေတွာ။ ။တံ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ ပဟာယ (ပယ်၍) ဝတ္တနသင်္ခါတဉ္စ သမာဒါတဗ္ဗ ဓမ္မာနံ အနဝသေသံ သမာဒါယ ဝတ္တနသင်္ခါတဉ္စ အတ္ထံ၊ ယောဇေတွာတိ အကုသလာဒိ ပဒေဟိ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အကုသလ စသော ပုဒ်တို့နှင့်) ယောဇေတွာ- ဋီကာ။

အကုသလာ အကုသလသင်္ခါတာ။ ။အကုသလာဖြင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍၊ အကုသလသင်္ခါတာဖြင့် အကုသိုလ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကုသိုလ်ဘက်သားဖြစ်သော ကိုယ်မှုနုတ်မှုကို ယူစေလိုဟန်တူ၏။ “အကုသလာတိစ သင်္ခါတာ ဉာတာ”ဟူသော ဤနည်း၌ “သင်္ခါတ”ဟူသည် ဉာတာ-အသိအမှတ်ပြုအပ်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ကောဌာသံဝါ ကတွာ ထပိတာ-ဟူသော ဒုတိယနည်း၌ သင်္ခါတသဒ္ဓါသည် ကောဌာသ အနက်ဟောတည်း။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတဟု အစွဲခွဲလိုက်သော အခါ အကုသိုလ်အစွဲ၌ထားအပ်သော တရားအစုများ-ဟူလို။

သော ပုဒ်တို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤအစီအရင်သည်၊ နယော-တည်း၊ အပိစ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအလုံးစုံသော ပုဒ်တို့တွင်၊ သာဝဇ္ဇာတိ-ကား၊ သဒေါသာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ န အလမရိယာတိ-ကား၊ နိဒ္ဒေါသဌေန-အပြစ်မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ (အရိယာပုဒ် ၏ အနက်ကို ပြသည်) အရိယာ-အပြစ်မရှိသော တရားတို့သည်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်း ဌာ၊ နာလံ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ အသမတ္တာ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ (အသမတ္တာ-ဖြင့် နာလံ၏ အနက်ကို ပြသည်၊ ယေ ဓမ္မာ-၌စပ်)။

၃၈၆-၃၉၂။ ယံ ဝိညူ သမနယုဉ္ဇန္တာတိ-ကား၊ ယေန-အကြင် အကြောင်း ကြောင့်၊ [ယံ၏ အဖွင့်တည်း၊ ကာရဏအနက်၌ ပဌမာဝိဘတ်သက်ဟု ပြသည်၊] ဝိညူ-ပညာရှိတို့သည်၊ အမေစ-ငါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညေစ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆန္တာ-မေးကုန်လသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒေယျံ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤပြောဆိုခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိ၏၊ ဧတံ ကာရဏံ-ဤ အကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [“ဌာနံ ခေါ ပနေတံ”ဟု ပါဠိတော်၌ “ဧတံ”ရှိသောကြောင့် “ဧတံ ဌာနံ ဧတံ ကာရဏံ”ဟု ရှိရမည်။] ယံဝါ ပန၊ ပေ၊ ဂဏာစရိယာတိ-ကား၊ ပရေ-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဘောန္တော-အရှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာ ပန-ဂိုဏ်းဆရာတို့သည်ကား၊ ယံဝါ တံဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော၊ အပ္ပမတ္တကံ-အနည်းငယ်သော အကုသိုလ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဋီကာ။ ။ အကောသလ္လ သမ္ဘူတဌေန (မောဟကြောင့် ဖြစ်သည့်အတွက်) အကုသလာ စေဝ တတောယေဝ အကုသလာတိစ သဒ္ဓိ ဂတာတိ သဒ္ဓိတာ၊ တတ္ထ ပုရိမပဒေန (အကုသလာ ဟူသော ပဌမပုဒ်ဖြင့်) ဧကန္တာကုသလေ ဝဒတိ၊ ဒုတိယပဒေန (အကုသလသဒ္ဓိတာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ဖြင့်) တံ သဟဂတေ (ထိုနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော) တံ ပက္ခိယေစ (ထိုအဖို့၌ ပါဝင် သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း) ဝဒတိ၊ တေနာဟ ကောဌာသံဝါ ကတွာ ထပိတာတိ အကုသလပက္ခိယဘာဝေန ဝဝတ္ထပိတာတိ အတ္ထော။

သာဝဇ္ဇာ။ ။ “သ+အဝဇ္ဇ”ဟု ခွဲ၊ ဝဇ္ဇသဒ္ဓါသည် အပြစ်အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့၊ တဗ္ဗော အနက်၌ဖြစ်သော အ-သဒ္ဓါနှင့်တကွ အဝဇ္ဇသဒ္ဓါလည်း အပြစ်ကိုပင် ဟော၏။ “သဟ+ အဝဇ္ဇေန ယေ ဝတ္တန္တိတိ သာဝဇ္ဇာ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြသောအခါ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကုသိုလ် ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “သဒေါသာ”ဟု ဖွင့်သည်။

ယံဝါ ပန။ ။ ယံဝါသည် ယံကိစ္စနှင့် အနက်တူသော နိပါတ်တည်း၊ မချီးမွမ်းခြင်း ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “ယံ ဝါ တံ ဝါ အပ္ပမတ္တကံ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား သော အနည်းငယ်သော အကုသိုလ်)ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်၊ [ယံ ဝါ ပနာတိ အသမ္ဘာဝနာ ဝစနမေတံ၊ ယံ ဝါ ပန ကိစ္စိတိ အတ္ထော။]

အမှေဝ တတ္ထ ယေဘုယျေန ပသံသေယျံတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်။ သတ္တာရာ-ဆရာနှင့်၊ (သဒ္ဓိ)၊ သတ္တာရံ-ဆရာကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ-ကပ်ဆောင်၍၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်၍၊) သမဇယုဉ္ဇနေပိ-အယူကို မေးမြန်းရာ၌လည်း၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ သံယေန-နှင့်၊ (သဒ္ဓိ)၊ သံယံ-ကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ)၊ သမဇယုဉ္ဇနေပိ-၌လည်း၊ (အာဟ-ပြီ) ကသွာ-ကြောင့်၊ (အာဟ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) သံယပသံသာယဝိ-သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ သတ္ထုယေဝ-ဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကိုပင်၊ ပသံသာသိဒ္ဓိတော-ချီးမွမ်းခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်၊ (အာဟ-ပြီ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-မှန်၊ ပသီဒမာနာပိ-ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ-ဘုရားရှင်၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ သံယေ-၌လည်းကောင်း၊ သံယသမ္ပတ္တိယာ-သံဃာ၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေဝ-၌လည်းကောင်း၊ ပသီဒန္တိ-ကြည်ညိုကြကုန်၏။

တထာဟိ-ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ ဘဂဝတော-၏၊ သရီရသမ္ပတ္တိ-ကိုယ်ခန္ဓာတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ရုပ်သဏ္ဌာန်တော်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒိသွာဝါ-ဖူးမြင်ရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖူးမြင်ရခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒေသန-

အမှေဝ |ပေ၊ ကသွာ။ ။ဆရာချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ “အမှေဝ တတ္ထ |ပေ၊ ပသံသေယျံ” ဟု မိန့်တော်မူထိုက်ပါ၏။ သံဃာချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ကား “မမ သံယံဝ တတ္ထ |ပေ၊ ပသံသေယျံ” ဟု မိန့်တော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် “အမှေဝ တတ္ထ |ပေ၊ ပသံသေယျံ” ဟု မိန့်တော်မူပါသနည်း-ဟူလို။

သံယပသံသာယဝိ |ပေ၊ သိဒ္ဓိတော။ ။သံဃာချင်း ယှဉ်ရာဝယ် ဘုရားရှင်၏ သံဃာတော်များက အကျင့် သာနေသည့်အတွက် ချီးမွမ်းသောအခါ ဆရာဖြစ်သော ဘုရားရှင်ကို အထူးမချီးမွမ်းသော်လည်း ချီးမွမ်းခြင်းကိစ္စ ပြီးစီး၏။ ဘာကြောင့်နည်း- သံဃာတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒကြောင့်ဖြစ်ရကား ဘုရားရှင်သာလျှင် သံယသမ္ပတ္တိ၏ အမွန်အစ (ပဌမ)ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ပသီဒမာနာပိ ဟိ။ ။ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ပသီဒမာနာပိ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ သံဃာတော်ကို ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစသည် ကြည်ညိုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပသီဒမာနာပိ” ဟု အစချီသည်။ “ကြည်ညိုခြင်းကြောင့် ချီးမွမ်းသည်”ဟူလို၊ မာနာပိ၌ ပိဖြင့် အပသီဒမာနာကို ပေါင်းပါ (ဆည်းပါ)။ “မကြည်ညိုသူတို့လည်း ဆရာ၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် သံဃာ၌ မကြည်ညိုကြ၊ သံဃာ၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဆရာ၌ မကြည်ညိုကြ” ဟူလို။

သရီရသမ္ပတ္တိ။ ။သရီရသမ္ပတ္တိတိ ရူပသမ္ပတ္တိ၊ ရူပကာယ ပါရိပူရိတိ အတ္ထော၊- ဋီကာ။ [ဋီကာသစ်၌ “သရီရနိဗ္ဗတ္တိတိ”ဟု ရှိ၏။ နိဗ္ဗတ္တိသဒ္ဓါက သမ္ပတ္တိအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် မကောင်းပါ။] ဆက်ဦးအံ့- လောက၌ ရူပပ္ပမာဏ၊ ယောသပ္ပမာဏ၊ လူဓပ္ပမာဏ၊ ဓမ္မပ္ပမာဏ (ကြည်ညိုရာ၌ ရုပ်အဆင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ နာမည်ကျော်ခြင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ ခြီးမြှီးခြံမြှေးခြင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ အကျင့်တရားကိုသာ ပဓာနပြုသူ)ဟု ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုး ရှိ၏။

တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တဝါ-နာရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထာရော-ချီးမွမ်း ပြောဆိုသူတို့သည်၊ ဘဝန္တိ-ရှိကုန်၏။ (ကိ- သို့၊ ဝတ္ထာရော၊ ဘဝန္တိ-နည်း) ဘော-အမောင်တို့၊ ယေ-အကြင် သာဝကတို့သည်၊ ဧဝမ္မပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သတ္တု-ဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကာဝစရာ-အနီး၌ လှည့်လည်ကြရကုန်၏။ (တေသံ) သာဝကာနံ-တို့၏၊ လာဘာ-သီလ စသော လာဘ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)ဝတ-ဖြစ်နိုင်ပေကုန်စွတကား၊ ဣတိ (ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ-ကုန်၏) ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ သံဃေ-၌၊ ပသီဒန္တိ-ကုန်၏။

ပန-ကား၊ [ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ သံဃေ ပသီဒန္တိ၏ အကျယ်မှတ်ပါး၊ သံဃ သမ္ပတ္တိယာ ဗုဒ္ဓေ ပသီဒန္တိ၏ အကျယ်ကား၊] ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အာစာရဂေါစရံ- အကျင့်၊ ကျက်စားရာကိုလည်းကောင်း၊ အဘိက္ကမ ပဋိက္ကမာဒိနိစ-ရှေ့သို့သွားခြင်း၊ နောက်သို့ပြန်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဝတ္ထာရော၊ ဘဝန္တိ၊ (ကိ ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ-နည်း) ဘော၊ ဝတ-စင်စစ်၊ သန္တိကာ ဝစရာနံ-အနီး၌ လှည့်လည်ကြကုန်သော၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့၏သော်မှလည်း၊ အယံ ဥပသမဏဂုဏော-ဤငြိမ်သက်ခြင်းဂုဏ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်တုံသေး၏) သတ္တု-ဆရာ၏၊ (ဥပသမဏဂုဏော-သည်) ကိဝရူပေါ-အဘယ်မျှ သဘောရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပေလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ (ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ) ဧဝံ-ဤသို့၊ သံဃ သမ္ပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေ-၌၊ ပသီဒန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သတ္တု-ကို၊ ယာ ပသံသာ-အကြင် ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) သာ-ထိုသည်၊ သံဃဿ-ကို၊ ပသံသာ- ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သံဃဿ-ကို၊ ယာ ပသံသာ-သည်၊ (အတ္ထိ) သာ- ထို သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ သတ္တု-ကို၊ ပသံသာ-ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ သံဃပသံသာယပိ-သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ သတ္တုယေဝ- ကိုသာ၊ ပသံသာသိဒ္ဓိတော-ကြောင့်၊ [အချို့စာအုပ်၌ “ပသံသာယ သိဒ္ဓိတော”ဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်၊] ဘဂဝါ-သည်၊ ဒွိသုပိ-၂ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နယေသု-

ထိုတွင် သရီရသမ္ပတ္တိဖြင့် ရူပပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကြည်ညိုဖွယ်ကို ပြ၏၊ ဓမ္မံ သုတ္တာဖြင့် ဃောသ-ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်၏ ကြည်ညိုဖွယ်ကို ပြသည်။

ဒိသ္မာ၊ ပေ၊ ဝတ္ထာရော။ ။အကျင့် ကျက်စားရာဌာန စသည်ကိုမြင်၍ ကြည်ညိုကြသော ကြောင့် “ဝတ္ထာရော”အရ ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြ၏။ [ပန ဘဝန္တိ ဝတ္ထာရောတိ ဓမ္မပ္ပမာဏ ဝသေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ- ဋီကာ၊ ဋီကာ၌ အစကပင် လူခပ္ပမာဏကို မပြခဲ့သောကြောင့် လူခပ္ပမာဏကို မဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်၊ အာစာရ ဂေါစရ စသော စကားဖြင့် လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ကြည်ညိုဖွယ်ကိုလည်း ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

နည်းတို့၌(သတ္တာရာဝါ သတ္တာရံ သမနယုဉ္ဇနနည်း၊ သံယေနဝါ သံယံ သမနယုဉ္ဇန
နည်းတို့၌) အမှေဝ ပေ၊ ပသံသေယျုတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ သမဏော ပေ၊ ဂဏာစရိယာတိ အာဒိသု-အစရှိကုန်သော၊
ဧတ္ထပိ-ဤပါဌ်တို့၌လည်း၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ အဓိပ္ပိယော-မြတ်စွာဘုရား
၏ အလိုတော်တည်း၊ [“အာဒိသုပိ ပဒေသု”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ “ပဒေသု”
ပါခြင်းသည် မကောင်း။] ဟိ-ချဲ့၊ သမ္ပတ္တ သမာဒါန သေတုယာတဝသေန-သမ္ပတ္တ
ဝိရတိ၊ သမာဒါနဝိရတိ၊ သေတုယာတဝိရတိတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိဿော-
ကုန်သော၊ ဝိရတိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏) တာသု-ထို ၃-ပါးသော ဝိရတိ
တို့တွင်၊ သမ္ပတ္တ သမာဒါန ဝိရတိမတ္တမေဝ-သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါနဝိရတိမျှသည်
သာ၊ အညေသံ-ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌)၊
ဟောတိ-ရှိ၏၊ ပန-ကား၊ (တစ်နည်း) ဗျတိရိက်ကား၊ သေတုယာတဝိရတိ-သည်၊
သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ အကုန်အစင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊
ပန-ကား၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ တဒင်္ဂံ ပေ၊ ပ္ပဟာနေသု-တဒင်္ဂံပ္ပဟာနံ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ၊
သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ၊ နိဿရဏပ္ပဟာနံတို့တွင်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိ
ဝသေနစေဝ-ရှစ်ပါးသော သမာသ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ
ကို ပြသည်)၊ ဝိပဿနာမတ္တဝသေနစေဝ-ဝိပဿနာမျှ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊

သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။ ။သေတုယာဝိရတိဟူသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ပါသော ဝိရတိတည်း၊
ထို့ကြောင့် အခြားသော ဂဏာစရိယတို့မှာ “သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ”ဟု ဆိုသည်၊ “သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ-
အချင်းခပ်သိမ်း”ဟု အလွယ်ပေးကြ၏၊ သဗ္ဗေနဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်သော သမ္မာဝါစာ၊
သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ၃-ပါးကို ပြ၏၊ သဗ္ဗံဖြင့်ကား “ထို ၃-ပါးလုံး မရှိ”ဟု ပြသည်၊
“သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ”ဟု ကြိယာဝိသေသနပေးပါ၊ နောက်၌လည်း ဤနည်းမှီးပါ။

ဝိပဿနာမတ္တဝသေန။ ။[အနိစ္စံတိဝါ ဒုက္ခံတိဝါ ဝိဝိဓဿနမတ္တဝသေန (အထူးထူး
အပြားပြား ရှုခြင်းမျှ၏ အစွမ်းဖြင့်)၊ န ပန နာမရူပဝဝတ္ထာပန ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဏ ပုဗ္ဗကံ
လက္ခဏတ္ထယံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရာနံ သမ္ပသနဝသေန၊- ဋီကာ။] သာသနာပ တိတ္ထိများ
ဖြစ်သောကြောင့် အတ္တစွဲလမ်းရကား အနတ္တဟု မရှုနိုင်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ-ဟုသာ ရှုနိုင်၏၊ ထို
အနိစ္စ ဒုက္ခ-ဟု ရှုရာ၌လည်း “ဤကား နာမ်၊ ဤကား ရုပ်”ဟု နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားနိုင်သော
နာမရူပဝဝတ္ထာပနဉာဏ်၊ နာမ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကို ပိုင်းခြား၍ ယူနိုင်
သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဏဉာဏ်တို့ အခြေခံမပါချေ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိပဿနာမတ္တ”ဟု သာမည
အနက်ဟော မတ္တသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။နာမရူပဝဝတ္ထာပနဉာဏ် စသည်မပါသော အနတ္တလက္ခဏာလည်း မပါ
သော ဝိပဿနာကို “ဝိပဿနာမတ္တ”ဟု အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ မိန့်ကြပြီ၊ ထိုအမိန့်ကို သတိပြု
မိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယခုခေတ်၌ ကောင်းမွန်သပ်ယပ်စွာ သာယာဖွယ်ကောင်းသော

(တဒင်္ဂပဟာန်ကို ပြသည်။) တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနပဟာနမတ္ထမေဝ-တဒင်္ဂပဟာန်, ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်မျှသည်သာ။ အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏(သန္တာန်၌) ဟောတိ။ ဣတရာနိ-တဒင်္ဂပဟာန်, ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်တို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ တီဏီ-ကုန်သော၊ ပဟာနာနိ-တို့သည်။ (သမုစ္ဆေဒပဟာန်, ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန်, နိဿရဏပဟာန်တို့သည်။) သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သီလသံဝရော-သီလသံဝရလည်းကောင်း၊ ခန္တိသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဉာဏသံဝရော-လည်းကောင်း၊ သတိသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဝီရိယသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သံဝရာ-သံဝရတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေသု-ထို ၅-ပါးသော သံဝရတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလမတ္ထမေဝ-၅ ပါး သီလမျှသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ အဓိဝါသနခန္တိမတ္ထမေဝ-၈-အဓိဝါသနခန္တိမျှသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏(သန္တာန်၌) ဟောတိ၊ သေသံ-ပဉ္စသီလ အဓိဝါသနခန္တိတို့မှ ကြွင်းသော သံဝရသည်။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။

ပန-ကား၊ ပါတိမောက္ခဒွေသာ - ပါတိမောက္ခဒွေသတို့သည်။ ဣမေ ပဉ္စ-ဤ ငါးပါးတို့တည်း။ တေသု-ထို ငါးပါးသော ပါတိမောက္ခဒွေသတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလမတ္ထမေဝ-ငါးပါးသီလမျှသည်သာ။ [ပဌမပါရာဇိကစသည်၌ အကျုံးဝင်သော ငါးပါးသီလမျှသည်သာ။] အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌) ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ-သည်။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဟောတိ-ရှိ၏။

ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်မပါဘဲ သုံးစွဲကာ ပစ္စယသန္နိသိတသီလလည်း မစင်ကြယ်သော၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကိုမူ ဂရုမစိုက်သော၊ နာမ်ရုပ်ကိုလည်း မခွဲခြားနိုင်သော၊ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းလည်း ကောင်းကောင်း နားမလည်သော “အနတ္တ, အနတ္တ”ဟု ပါးစပ်က ရွတ်နေသော်လည်း အတ္တ-အနတ္တကို ခွဲခြားသိဖို့ အရေးမှာ သာ၍ဝေးသော၊ မိမိ၏ ဝိပဿနာအတွက် ဝိပဿနာမတ္တ ဟုတ်-မဟုတ်ကို စစ်တမ်းထုတ်ပါလေ။

ပဉ္စသံဝရာ။ ။[ဋီကာသစ်၌ “လောကီယ ပဉ္စသီလတော အညော”ဟု ဆို၏။ မိမိကား ၅-ပါးသီလကို ချန်သင့်မည် မထင်။] ၅-ပါးသီလနှင့်တကွ ပါတိမောက္ခ-ပစ္စယသန္နိသိတ, အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသည် သီလသံဝရ (စောင့်စည်းကြောင်းသီလ)မည်၏။ အအေး, အပူကို သည်းခံခြင်းမှစ၍ အရာရာ၌ အနာခံခြင်းဟူသော အဓိဝါသနခန္တိသည် ခန္တိသံဝရမည်၏။ မဂ်ဉာဏ်သည် ဉာဏသံဝရမည်၏။ ဣန္ဒြေ ၆-ပါးကို အဘိဇ္ဈာ ခေါ်မနဿစသည်မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယသံဝရမည်၏။ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးသည် ဝီရိယသံဝရမည်၏။

ပဉ္စ ဓေါ ပနိမေ။ ။[ဤနောက်၌ “ပါတိမောက္ခဒွေသာ”ဟုလည်းကောင်း, “ဥပေါသထုဒ္ဓေသာ”ဟုလည်းကောင်း ပါ၍ ၂-ထွေရှိ၏။] ဤဥဒ္ဓေသ ငါးပါးသည် သီလသံဝရ၌ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သော်လည်း သာသနာတော်၌ သီလ၏ များသည်၏အဖြစ်ကိုပြ၍, ထိုသီလ၏ တစ်စိတ်တစ်ချို့၌သာ သာသနာပပုဂ္ဂိုလ်တို့ တည်နိုင်ကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ ပါတိမောက္ခသီလကို ထပ်၍ ယူပြန်သည်။

အကုသလပ္ပဟာနေစ-အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ကုသလသမာဒါ
နေစ-ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တီသု-ကုန်သော၊ ဝိရတီသု-
တို့၌လည်းကောင်း၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ပဟာနေသု-ပဟာန်တို့၌လည်းကောင်း၊
ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ သံဝရေသု-တို့၌လည်းကောင်း၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ဥဒ္ဓေသေသု-
ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသတို့၌လည်းကောင်း၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်လည်းကောင်း၊ မယုံ-
ငါဘုရား၏၊ သာဝကသံဃောစ-သည်လည်းကောင်း၊ လောကေ-၌၊ ပညာယတိ-
ထင်ရှား၏(ထိုတရားတို့၌ တည်သောအားဖြင့်ထင်ရှားသည်-ဟူလို)၊ ဟိ-မှန်၊ မယာ-
ငါဘုရားနှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ သတ္တာနာမ-ဆရာမည်သည်လည်းကောင်း၊ မယုံ-
ငါဘုရား၏၊ သာဝကသံဃေန-နှင့်၊ သဒိသော-သော၊ သံဃောနာမ-သည်လည်း
ကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊
ဝါ-မရွံ့မကြောက်၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သို့၊ ရဲရဲတောက် အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြွက်
တော်မူ၏။

သီဟနာဒံ။ ။ ဋီကာသစ်၌ “သေဌနာဒံ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ “သီဟသဗ္ဗလနာဂါဗျာ-ပုမေ
သေဌတ္ထဂေါစရာ”နှင့်အညီ၊ သီဟသဒ္ဓါ၏ သေဌအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “အဘိတနာဒံ”ဟု
ဒုတိယဖွင့်၏။ သေဌနာဒံကိုပင် ထပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “မကြောက်မရွံ့ ရဲဝံသောကြောင့်
မြတ်သည်” ဟူလို။

အထဝါ။ ။ သီဟနာဒသဒိသံ နာဒံ”ဟု တစ်နည်း ဖွင့်၏။ ခြင်္သေ့၏ ဟောက်သံသည်
ရွံ့ကြောက်ဟန် မပါသကဲ့သို့ “မရွံ့ကြောက်သူ၏ အသံ” ဟူလို။ “သီဟနာဒေါပိယာတိ သီဟ
နာဒေါ”ဟု ပြု။ “ကေနစိ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ နာဒံတိ အတ္ထော”ကား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း။ “အကုသိုလ်
ပယ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ရာ၌လည်းကောင်း ငါဘုရားနှင့် ငါဘုရား၏
သံဃာသာယျှင် ချီးမွမ်းထိုက်သည်”ဟူသော ဘုရားရှင်၏ စကားသံကို မည်သူ တစ်ယောက်မျှ
ဆန့်ကျင်ဘက် မပြန်လည်စေနိုင်သော (“ဝိရတိ ၃-ပါးသည် ဘုရားရှင်၌သာ ရှိ၏၊ အခြား
ဂိုဏ်းဆရာတို့၌ သေတုယာတဝိရတိ လုံးလုံးမရှိ” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သည်ကို “အခြားသူ
တို့မှာလည်း ရှိ၏”ဟု ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မတွန်းလှန်နိုင်သော) အသံ” ဟူလို။

အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ် အပွင့်

၃၉၃။ ဧဝံ-သို့၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒိတွာ-မိန့်မြွက်တော်မူ
ပြီး၍၊ တဿ သီဟနာဒဿ-၏၊ အဝိပရိတဘာဝါဝဗောဓနတ္ထံ-မဖောက်ပြန်သည်
၏ အဖြစ်ကို သိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါတိ အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ-

အဝိပရိတဘာဝါဝဗောဓနတ္ထံ။ ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “ဆရာချင်း ယှဉ်ရာ၌လည်းကောင်း၊
သာဝကသံဃာချင်း ယှဉ်ရာ၌လည်းကောင်း ငါတို့ကိုသာ ချီးမွမ်းကုန်ရာ၏”ဟု မိန့်တော်မူပြီး
သောအခါ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ အတ္ထိ ပဋိပဒါ”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းသည်
မိမိဝါဒ၏ အဝိပရိတ(မမှားကြောင်း)ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာဖြစ်၏။ ထိုမမှားကြောင်းကို ဤအကုသုက

ထို အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ မဂ္ဂေါတိ-ကား၊ လောကုတ္တရ မဂ္ဂေါ-လောကုတ္တရာမဂ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ပဋိပဒါတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ-မဂ်၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကာလဝါဒီတိ အာဒိနိ-ကာလဝါဒီ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ-သုတ်၌၊ ဝဏ္ဏိတာနိ-ဖွင့်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဒုဝိဇ္ဇာ-သော၊ တံ မဂ္ဂဉ္စ-ထိုမဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ တံ ပဋိပဒဉ္စ-ထိုအကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ဒဿေန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အယမေဝ အရိယောတိ အာဒိမာဟ။

ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ အတ္ထိ ပဋိပဒါ အစရှိသော ဤစကား တော်ကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ အစေလော-အစေလကဿပသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ မယံယေဝ-ငါ၏သာ၊ မဂ္ဂေါစ-မဂ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပဒါစ-အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ-၏၊ အညေသံ-အခြားဂိုဏ်း ဆရာတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ (မဂ္ဂေါစ-သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပဒါစ-သည်လည်းကောင်း) နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါမတ အား၊ အဟံ-ငါသည်၊ အမှာကံပိ-ငါတို့၏လည်း၊ မဂ္ဂံ-မဂ်ကို၊ ကထေမိ-ပြောရတော့ အံ့၊ ဣတိ၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အစေလက ပဋိပဒံ-အစေလက၏ အကျင့်ကို၊ ကထေသိ-ပြောပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ဂုတ္တေ ၊ပေ၊ ဝိဟရတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

ပြန့်ဝံခြင်းမှာလည်း ထိုကျင့်သူမှာ သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီ စသော ဂုဏ်တော်ကို သိရမြင်ရခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ ၊ပေ၊ ဝိနယဝါဒီတိ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အယမေဝ။ ။ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပညာယ ဒဌဗ္ဗံ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဧတံ-ဤမဂ္ဂ၊ ပဋိပဒါ ၂-ပါးကို၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ သမ္မပညာယ-မဖောက်မပြန်သော ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာ ဖြင့်၊ ဒဌဗ္ဗံ-ရှုမှတ်ထိုက်၏၊- တိကုတ္တိရိ တတိယပံ၊ ယောဓာဇီဝဝဂ် ယောဓာဇီဝသုတ် ပါဠိတော် ၌ မဂ်နှင့် ပဋိပဒါ ၂-ပါးကို တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူသကဲ့သို့၊ ဤ၌လည်း ထို ၂-ပါးကို တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူလျှင် ရှိပါစေတော့၊ အဘယ့်ကြောင့် “အယမေဝ”ဟု ဧဝံကို ထည့် တော်မူပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား- “မဂ္ဂသည် ဤတစ်မျိုးသာရှိ၏၊ အများမရှိ”ဟု မဂ်အများရှိခြင်းကို ပယ်ခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဤတစ်ပါးသည်ပင် အရိယာအများနှင့် ဆက်ဆံကြောင်းကိုပြခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (တစ်ပါးဆိုလျှင် ဆိုရလောက်အောင်) သာသနာတော်၌ ထင်ရှား ကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း “အယမေဝ”ဟု ဧဝံသဒ္ဒါကိုထည့်၍ မိန့်တော်မူပါ သည်။ [“အယမေဝ”တိ သာဝဓာရဏဝစနံ မဂ္ဂဿ ပုထုဘာဝ ပဋိက္ခေပတ္ထံ၊ သဗ္ဗအရိယ သာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ သာသဓန ပါကဋဘာဝဒဿနတ္ထံ။]

တပေါပက္ကမကထာအပ္ပဋ္ဌ်

၃၉၄။ တတ္ထ-ထို ဧဝံ ဝုတ္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တပေါပက္ကမာတိ-ကား၊ တပါရမ္မာ-အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့ကို၊ တပေါကမ္မာနိ-ပြုလုပ်အပ်သော အကျင့်တို့ကို၊ (သာမညသင်္ခါတာ စသည်၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သာမညသင်္ခါတာတိ-ကား၊ သမဏကမ္မသင်္ခါတာ-ရဟန်းတို့၏ အလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဗြာဟ္မညသင်္ခါတာတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏကမ္မသင်္ခါတာ-ပုဏ္ဏားတို့၏ အလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏၊ [“သမဏဿ+ကမ္မံ သာမည”ဟု ပြု၊ ဗြာဟ္မည၌လည်း နည်းတူ။] အစေလကောတိ-ကား၊ နိစ္စောလော-အဝတ်မရှိသူသည်၊ နဂ္ဂေါ-အချည်းနှီးနေသူသည်၊ (မုတ္တာစာရော-စသည်၌စပ်၊) မုတ္တာစာရောတိ-ကား၊ ဝိသဋ္ဌာစာရော-စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ဥစ္စာရကမ္မာဒိသု-ကျင်ကြီးစွန့်မှု အစရှိသည်တို့၌၊ လောကီယကုလပုတ္တာစာရေန-လောက၌ဖြစ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့၏ အကျင့်မှ၊ ဝိရဟိတော-ကင်းသည်၊ [ဤအဖွင့်ကား အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သဘာဝကျအောင် ဖွင့်ခြင်းသာဖြစ်သည်၊ အစေလကဿပ အလိုအားဖြင့် “အမျိုးကောင်းသားတို့၏ အကျင့်မှ ကင်းလွတ်သည်”ဟု မဆိုလို၊] (ဟုတွာ)၊ ဌိတကောဝ-မတ်မတ်ရပ်လျက်သာ၊ ဥစ္စာရံ-ကျင်ကြီးကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ပဿာဝံ-ကျင်ငယ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ခါဒတိ-ခဲလည်း ခဲ၏၊ ဘုဉ္ဇတိစ-စားလည်း စား၏။

တပေါပက္ကမာ။ ။ဥပက္ကမသဒ္ဓါသည် အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “တပါရမ္မာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥပက္ကမိတဗ္ဗာတိ ဥပက္ကမာ၊ အာရမ္ဘိတဗ္ဗာတိ အာရမ္မာ၊ တပေါယေဝ+ဥပက္ကမာ တပေါပက္ကမာ၊ ထိုအားထုတ်ဟူသည် ပြုလုပ်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တပေါကမ္မာနိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

အစေလလော။ ။စေလနှင့် စောလသည် ပရိယာယ်သဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့် “နိစ္စောလော”ဟု ဖွင့်သည်၊ “နိစ္စောလ”အရ “ဝတ်စရာမရှိသူ”ဟု ယူမည်စိုး၍ “နိဿဋ္ဌစောလော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဝတ်စရာရှိသော်လည်း “အဝတ်ကို စွန့်လွှတ်ထားသူ”ဟူလို၊ အစုတ်စုတ်အပြတ်ပြတ် အဝတ်ရှိသူကိုလည်း “နိစ္စောလ-အဝတ်ကောင်းကောင်း မရှိသူ”ဟု ဆိုနိုင်သောကြောင့် “နဂ္ဂေါ”ဟု သီခါပတ္ထ-အဆုံးရောက်အနက်ကို ဖွင့်သည်၊ “နဂ္ဂိယအကျင့်ကို ကျင့်သောကြောင့် အဝတ် မဆည်း အချည်းနှီးနေသူ”ဟူလို။

မုတ္တာစာရော။ ။မုစ္စိတ္ထ-အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မပြုမလုပ်ဘဲ စွန့်လွှတ်ထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ မုတ္တော၊ မုတ္တော+အာစာရော ယဿာတိ မုတ္တာစာရော၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသဋ္ဌာစာရော”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ဌိတကောဝ ဥစ္စာရံ ကရောတိ”စသည်ကား မုတ္တာစာရ၏ သရုပ်ပြတည်း၊ ထိုသို့ ပြခြင်းသည် နိဒဿနနည်းမျှသာ ဖြစ်၏၊ ပျို့အန်ပြီးသောအခါ ရေဖြင့် ခံတွင်းကို ဆေးလေ့မရှိခြင်း စသည်ကိုလည်း “မုတ္တာစာရ”၌ ယူပါ။

ဟတ္ထာပလေခနောတိ-ကား၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ပိဏ္ဏမိ-ထမင်းလုတ်သည်၊ နိဌိတေ-ပြီးဆုံးလသော်၊ ဇိဝါယ-လျှာဖြင့်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ အပလိခတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏၊ ဝါ-လျက်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥစ္စာရံ-ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဟတ္ထသို့ညေဝလက်၌ပင်၊ ဒဏ္ဍကသညီ-ဒုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အပလိခတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏၊ ဝါ-သုတ်၏၊ [စာအုပ်တို့၌ ဟတ္ထာပဟု အပဉ္စပသာရကို တွေ့ရ၏၊ ကနုတံအနက်ကို ဟောရာ၌ အဝလေခနကို တွေ့ရသောကြောင့် အဝလေခနရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။] ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဘိက္ခာဂ္ဂဟဏတ္ထံ-ဆွမ်းကိုခံယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧဟိ-လာပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-လျှောက်အပ်သည်၊ (သမာနော-သော်) န ဧတိ-မလာတတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ န ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော-မည်၏၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ တေနဟိ-ထိုသို့ မလာလိုလျှင်၊ တိဌ-ရပ်တော်မူပါဦး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-လျှောက်အပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပြန်ပါသော်လည်း၊ န တိဌတိ-မရပ်တတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ န တိဌဘဒ္ဒန္တိကော-မည်၏၊ သော-ထိုအစေလကသည်၊ တဒုဘယမ္ပိ-ထိုလာခြင်း ရပ်ခြင်း ၂-ပါးစုံကိုလည်း၊ ဧတဿ-ဤလူဝတ်ကြောင့်၏၊ ဝစနံ-စကားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ (လိုက်နာရာရောက်သည်) ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ န ကရောတိ ကိရ-မပြုသတတ်။

အပလိခတိ။ ။ထမင်းစားပြီးသောအခါ လက်၌ ကပ်၍ ကျန်ရစ်သော ထမင်းဟင်း အစအနကို ရေဖြင့်မဆေးဘဲ လျှာဖြင့် လက်ကိုလျက်၍ ပယ်ရှား၏၊ ဤနည်း၌ အပလိခတိကို “အပလိခတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် လျက်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ နောက်နည်း၌ကား “အပကသတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ “လက်ဖြင့်သုတ်ပစ်၏”ဟူလို၊ [“နိဌိတေ” နေရာဝယ် “ဌိတေ”ဟု ပြင်ကြ၏၊ “ထမင်းသည် လက်၌တည်လသော် လျက်၏”ဟု အဓိပ္ပါယ် မဖြစ်နိုင်ပါ။]

ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော။ ။“ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းယူဖို့ရာ ကြွပါဦး”ဟု လျှောက်အပ်သော် ထိုစကားကိုလိုက်နာ၍ သူတို့အထံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တော”ဟု ဆိုလို၏၊ [“ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ”ဟု လျှောက်ခြင်းသည် အကြောင်း၊ ချဉ်းကပ်ခြင်းကား အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် “ကာရဏူပစာ အထင်ရဋ္ဌိ”ဟု ကြံပါ၊ ထို့ကြောင့် “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ”အရ ချဉ်းကပ်ခြင်းတိုင်အောင် ယူ၍ “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ-အရှင်ဘုရား ကြွခဲ့ပါ”ဟု လျှောက်အပ်သော် ချဉ်းကပ်ခြင်းဟူသော အစီအရင်ကို+စရတိ-လိုက်နာသောအားဖြင့် ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော”ဟု ပြုပါ၊ ထိုသို့ မချဉ်းကပ်သောကြောင့် “န ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိက”မည်၏။

မှတိချက်။ ။အဌကထာ၌ သဒ္ဓါနည်းကို မဖွင့်ဘဲ အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ဖွင့်ထားသည်၊ န တိဌ ဘဒ္ဒန္တိကော၌လည်း ဤနည်းကို မှီးပါ၊ “ရသေ့ ရဟန်းဆိုတာ သူတစ်ပါး၏ စကားကို မလိုက်နာထိုက်”ဟု အယူရှိ၍ သူတို့ပြောသည့်အတိုင်း ထို ၂-မျိုးလုံးကို မလိုက်နာဘဲ ဆန့်ကျင်ဘက် လုပ်သည်။

အဘိဟဋ္ဌန္တိ-ကား၊ ပုရေတရံ-မိမိမရောက်မီ ရှေးဦးစွာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာဟဋ္ဌ-ဆောင်အပ်သော၊ ဘိက္ခ-ကို၊ (န သာဒယတိ၌စပ်) ဥဒ္ဓိဿ ကတတိ-ကား၊ ကုမံ-ဤဟာကို၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပြီ၊ [ဘိက္ခာပုဒ်က ကုတ္တိလိင်ဖြစ်သော်လည်း သာမညဝတ္ထုကို ရည်စူး၍ “ကုမံ ကတံ”ဟု နပုံလိင်ထားသည်။] ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစိတံ-လျှောက်အပ်သော၊ ဘိက္ခ-ကို၊ (န သာဒယတိ၌စပ်) န နိမန္တနံတိ-ကား၊ အသုကံနာမ-ထိုမည်သော၊ ကုလံ-အိမ်သို့၊ ပဝိသေယျာထ-ဝင်ပါကုန်ဦးလော၊ ကုတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အသုကံနာမ-သော၊ ဝီထိ-လမ်းသို့၊ ပဝိသေယျာထ-လော၊ ကုတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အသုကံနာမ-သော၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ ပဝိသေယျာထ-လော၊ ကုတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ နိမန္တိတဘိက္ခဝံ-ဖိတ်မန်ကြောင်း ဆွမ်းကိုလည်း၊ န သာဒယတိ-မသာယာ၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ။ [သူတို့ ပင့်ဖိတ်ရာသို့ သွားလျှင် သူတို့စကားကို နားထောင်ရာရောက်လိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍ မသွားဘဲရှောင်သည်။]

န ကုမ္ဘိမုခါတိ-ကား၊ ကုမ္ဘိတော-အိုးခွက်မှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒိယျမာနံ-ပေးလှူအပ်သော၊ ဘိက္ခ-ဆွမ်းကို၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ န ကဠောပိမုခါပိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဥက္ခလိဝါ-ထမင်းအိုးသည်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိဝါ-ထမင်းတောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကဠောပိတိ-ကဠောပိမည်၏၊ တတောပိ-ထိုထမင်းအိုး၊ ထမင်းတောင်းမှလည်း၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒိယျမာနံ ဘိက္ခံ)၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ-နည်း)၊ ကုမ္ဘိကဠောပိယော-အိုးခွက်၊ ထမင်းအိုး၊ ထမင်းတောင်းတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ နိဿာယ-မိ၍၊ (အကြောင်းပြု၍)၊ ကဠောနာ-ယောက်မဖြင့်၊ ဝါ-ဇွန်းဖြင့်၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ လဘန္တိ-ခံရရှာကုန်၏၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေးမိခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ န ဇဠကမန္တရံပိ-ကား၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ အန္တရံ-အကြားကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒိယျမာနံ-ပေးလှူအပ်သော (ဘိက္ခံ)၊ န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ-

ပုရေတရံ ဂဟေတွာ။ ။ယခုခေတ်၌ ဆွမ်းလောင်းဖို့ရန် ဆွမ်းခံကိုယ်တော် မရောက်မီ စောင့်နေသကဲ့သို့ မိမိမရောက်မီ ယူဆောင်အပ်သော ဆွမ်းကို မခံယူ၊ ရသေ့ ရဟန်းဆိုတာ မည်သူ့ကိုမျှ ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိသော (ပံ့ပိုးကူသဘော သက်ရောက်သော) ဆွမ်းကိုသာ ခံယူထိုက်သည်။ “မိမိကိုရည်စူး၍ပြုအပ်သော ဆွမ်းကား မိမိကိုအကြောင်းပြု၍ ချက်ပြုတ် ခူးခပ်ခြင်း ကိစ္စဝယ် များစွာသော သတ္တဝါတွေကို သေစေရသည်”ဟု ယူဆ၍ ထိုဆွမ်းမျိုးကို ရှောင်လေသည်။

ပဟာရံ လဘန္တိ စသည်။ ။ထမင်းချက်ပြီးနောက် ပြောင်းလွဲ၍ ထည့်အပ်သော အိုးခွက်ကို “ကုမ္ဘိ”ဟု ခေါ်သည်။ ထို ကုမ္ဘိ စသည်ကိုလည်း “အသက်ရှိသော အကောင်”ဟု ယူဆလေသည်။ ထိုအတူ ဇဠက ဒဏှာ မုသလ တို့၌လည်း အသက်ရှိ၏ဟု ယူဆ၏။ ထို့ကြောင့် မိမိနှင့် ဆွမ်းလောင်းသူ၏အကြား၌ ရောက်နေရခြင်းကိုပင် “သနားစရာ”ဟု ယူဆလေသည်။

ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ-နည်း၊) အယံ-ဤတံခါးခုံသည်၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (ငါ့ကို အကြောင်းပြု၍)၊ အန္တရကရဏံ-အကြား၌ပြုခြင်းကို၊ ဝါ-အကြား၌ထားခြင်းကို၊ လဘတိ-ခံရရာ၏။ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ ဒဏ္ဍမုသလေ သုပ္ပိ-ဒုတ်၊ ကျည်ပွေ့တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း။

ဒိန္နန္တိ-ကား၊ ဒွိသု-နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ဘုဉ္ဇမာနေသု-စားကုန်စဉ်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ယောက်သည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ဒေန္တေ-ပေးလသော်၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ-နည်း၊) ဧကဿ-တစ်ယောက်၏၊ ကဗဠန္တရာယော-ထမင်းလုတ်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ ပန-ကား၊ န ဂပ္ပိနိယာတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဂပ္ပိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမ၏၊ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်း၌၊ ဒါရကော-ကလေးသည်၊ ကိလမတိ-ပင်ပန်းရှာ၏၊ ပါယန္တိယာ-နို့တိုက်ဆဲမိန်းမ၏၊ ဒါရကဿ-၏၊ ဒီရန္တရာယော-နို့ရည်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပုရိသန္တရဂတာယ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဆဲ မိန်းမ၏၊ ရတိအန္တရာယော-ကာမရတိ၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ န ဂဏှာတိ။

သံကိတ္တိသုတိ-ကား၊ သံကိတ္တေတွာ-စုပေါင်းကြွေးကြော်၍၊ ကတဘတ္တေသု-ပြုအပ်သော ဆွမ်းတို့ကို၊ ဝါ-ဘုံလောင်းတို့ကို၊ (ဒိယျမာနေသု-ပေးလျှူအပ် ကုန်လသော်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဒုပ္ပိက္ခသမယေ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာအခါ၌၊

ပုရိသန္တရဂတာယ။ ။ “ပုရိသ သမိပဂတာယ”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ အန္တရကို သမိပဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ယောက်ျား၏အနီး၌ ရောက်နေသော မိန်းမသည် “ဥဌာယ၊ ဒေန္တိယာ-ပေးလသော်၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးစေလိုသည်။ သို့သော် အန္တရသဒ္ဒါ၏ သမိပအနက်ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ။ ဂိဟိဂတာဟုဆိုလျှင် “ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ပြီးမိန်းမ”ဟု အနက်ထွက်၏။ ဘိက္ခုနီပါစိတ် ဂပ္ပိနိဝဂ်၌ ကြည့်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဤပုရိသန္တရဂတာ ဟူရာ၌လည်း “ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်၊ မှီဝဲအပ်ဆဲ မိန်းမ”ဟုသာ အနက်ဖြစ်သင့်၏။ ထိုသို့ သွားလာနေစဉ် ထ၍ ဆွမ်းလောင်းလျှင် ကာမရတိအန္တရာယ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။ “ဤကဲ့သို့ မှီဝဲနေတုန်းမှာ ဆွမ်းထ၍ မလောင်းတန်ရာ”ဟု ဋီကာသစ်က ယူဆဟန်တူသည်။

သံကိတ္တိသု။ ။ သဘောတူသော တစ်ရွာလုံး၊ သို့မဟုတ် တစ်ရပ်ကွက်လုံး စသောအားဖြင့် စုပေါင်း၍ ကောင်းစွာ ပြောဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် (သဘောတူ စုထားရာဖြစ်သောကြောင့်) ဆန် စသည်တို့၏ အပေါင်းသည် သံကိတ္တိမည်၏။ ယခုခေတ် ဆွမ်းလောင်းအသင်း စသည်၌ စုပေါင်းထားအပ်သော ဆန် ပဲ စသည်တည်း။ ဂါမသဘာဂါ ဒိဝသေန သင်္ဂမ္မ (စုပေါင်း၍) ကိတ္တန္တိ (ကောင်းစွာ ပြောဆိုကြကုန်-သဘောတူ ပြောဆိုကြကုန်၏) ဧတိဿာတိ သံကိတ္တိ။

အစေလကသာဝကာ-အစေလက၏ တပည့်ဒကာတို့သည်၊ အစေလကာနံ-တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ တတော တတော-ထိုထိုအိမ်မှ၊ တဏှုလာဒီနိ-ဆန် အစရှိသည်တို့ကို၊ သမာဒါပေတွာ-ကောင်းစွာယူစေ၍၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ပစ္စန္တိ-ချက်ကြကုန်၏၊ ဥက္ကဋ္ဌော-ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော၊ (အမြတ်ဆုံးကျင့်သော)၊ အစေလကော-သည်၊ တတောပိ-ထိုစုပေါင်း၍ပြုအပ်သော ထမင်းမှလည်း၊ (ဘိက္ခံ-ကို) န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ။

န ယတ္ထသာတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ သုနခေါ-ခွေးသည်၊ [သာကို “သုနခေါ”ဟု ဖွင့်သည်။] ပိဏ္ဏံ-ထမင်းကို၊ လဘိဿာမိ-ရလိမ့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥပဋ္ဌိတော-အနီး၌တည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ တဿ-ထို ခွေးအား၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ အာဟဋံ-ဆောင်အပ်သော ထမင်းကို၊ န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ (န ဂဏှာတိ)၊ ဧတဿ-ဤခွေး၏၊ ပိဏ္ဏန္တရာယော-ထမင်း၏ အန္တရာယ် သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ သဏှာသဏှာစာရိ နိတိ-ကား၊ သမူဟသမူဟစာရိနိ-အပေါင်းအစု အပေါင်းအစုအားဖြင့် လှည့်လည် လေ့ရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ အစေလကံ-အစေလကကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဣမဿ-ဤအစေလကအား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒဿာမ-ပေးလှူကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ မနုဿာ-ဝေယျာဝစ္စပြုသော လူတို့သည်၊ ဘတ္တဂေဟံ-စဖိုအိမ်သို့၊ သစေ ပဝိသန္တိ-အကယ်၍ ဝင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေသု-ထိုလူတို့သည်၊ ပဝိသန္တေသုစ- ဝင်ကုန်သော်လည်း၊ [“ဧဝံသတိ”ဟု ထည့်လျှင် ပြီးနိုင်သောကြောင့် “တေသုစ ပဝိသန္တေသု”သည် ပိုဟန်တူ၏၊] ကလောပိ မုခါဒိသု-ထမင်းအိုးဝ အစရှိသည်တို့၌၊ နိလိနာ-နားနေကုန်သော၊ မက္ခိကာ-ယင်ကောင်တို့သည်၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံ၍၊ သဏှာ သဏှာ-အစုအစုတို့သည်၊ (ဟုတွာ) စရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ တတော-ထို ထမင်းအိုးဝ အစရှိသော အရပ်မှ၊ အာဟဋံ-သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ၊ (န ဂဏှာတိ)၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ မက္ခိကာနံ-ယင်ကောင်တို့၏၊ ဂေါစရန္တရာ ယော-စားကျက်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်း ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)။

ထိုသို့ စုပေါင်းပြီးနောက် ချက်ပြုတ်၍ လောင်းအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် သံကိတ္တိဟုပင် ခေါ်နိုင်ရကား “သံကိတ္တေတွာ ကတဘတ္တေသု”ဟု ဖွင့်သည်။ [မဇ္ဈိမနိကာယ မဟာသီဟနာဒသုတ်၊ ဋီကာ၌ကား ဝိဂ္ဂဟ-အရကောက်တစ်မျိုး ပြလေသည်။

သဏှာသဏှာစာရိနိ။ ။သဒိ-ဂုဗုတ္တေ “အပေါင်းအစု ပြုခြင်းအနက်၌”ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော သဏှာသဒ္ဓါကို “သမောဟ သမောဟ”ဟု ဖွင့်၏၊ “သမူဟ သမူဟ”ဟုလည်း ရှိ၏၊ သံ+ဥပဟဓာတ်တည်း၊ ဣ၊ အ၊ ပစ္စည်းချင်းသာကွဲ၏ အနက်တူတည်း။

ထုသောဒကန္တိကား၊ သဗ္ဗသဿသမ္ဘာရေဟိ-အလုံးစုံသော ကောက်၏ အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ သောဝီရကံ-သုဝီရတိုင်း၌ဖြစ်သော ပုန်းရည်ကို၊ (“န ပိဝတိ-မသောက်၌”စပ်) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤမစ္ဆ မံသ စသည်တို့တွင်၊ သုရာပါနမေဝ-သေရည်ကို သောက်ခြင်းသည်သာ၊ သာဝဇ္ဇ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဝါ-အပြစ်ရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သုရာပါနသည်သာ အပြစ်ရှိပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤအစေလကသည်၊ သဗ္ဗေသုပိ-အလုံးစုံသော မစ္ဆ မံသ အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ သာဝဇ္ဇသညိ-အပြစ်ရှိ၏ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟောတိ)။

ယော-အကြင် အစေလကသည်၊ ဧကသ္မိယေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ နိဝတ္တတိ-ပြန်နစ်၏၊ (သော-ထို အစေလကသည်၊) ဧကာဂါရိကောတိ-ဧကာဂါရိကမည်၏၊ ယော-အကြင် အစေလကသည်၊ ဧကေနေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာလောပေန-ထမင်း လုတ်ဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတ၏၊ (သော-သည်၊) ဧကာလောပိကော-မည်၏၊ [ဧကာလောပေန၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ဧကာလောပိကော။] ဒွါဂါရိကာဒိသု ပိ-ဒွါဂါရိက အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ဧကိဿာပိ ဒတ္ထိယာတိ-ကား၊ ဧကာယ-တစ်ခုသော၊ ဒတ္ထိယာ-ပေးလှူကြောင်း ခွက်ငယ်ဖြင့်၊ (ယာပေတိ၌စပ်) ယတ္ထ-အကြင် ခွက်ငယ်၌၊ အဂ္ဂဘိက္ခံ-အဦးအဖျား

ထုသောဒက-သောဝီရကံ။ ။ဤနှစ်ပုဒ်သည် အဘိဓာန် (၄၆၀)၌ ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် လာ၏၊ “ကဗ္ဗိယ-ဆန်ပုန်းရည်”ဟု အနက်ထွက်၏၊ ထုသတော+ဇာတံ+ဥဒကံ ထုသောဒကံ၊ သုဝီရေ-သုဝီရတိုင်း၌+ဇာတံ သောဝီရကံ။

သုရာပါနမေဝ။ ။သုရာဂဟဏေန စေတ္ထ မေရယံပိ သင်္ဂဟိတံ (မူးယစ်စေခြင်းလက္ခဏာ အားဖြင့် တူသော လက္ခဏာဟာရနေတ္ထိနည်းအရ သုရာဖြင့် မေရယကိုပါ ယူပါ)ဟု ဋီကာဖွင့် သောကြောင့် ရှေးပါဠိစာအုပ်များ၌ “န မေရယံ”ဟု မပါကြောင်း သိသာ၏၊ ယခုစာအုပ်များ ၌ကား “န မေရယံ”ပါနေပြီ။

ဧကာဂါရိကော။ ။ဆွမ်းခံဖို့ရာ တစ်အိမ်သို့သာဝင်၍ ထိုအိမ်၌ရလျှင် အခြားအိမ်သို့ မဝင်တော့ဘဲ ပြန်နစ်သူကို ဧကာဂါရိကဟု ခေါ်၏၊ ဧကာဂါရိ ဧဝ ဥပဂစ္ဆတိတိ ဧကာဂါရိကော။

ဒတ္ထိ။ ။ဒိယတိ ဧတယာတိ ဒတ္ထိ၊ (ဒါဓာတ်၊ တိပစ္စည်း)-ဆွမ်းကို လောင်းလှူကြောင်း ဖြစ်သော ခွက်ငယ်၊ ထိုခွက်ငယ်၌ အဦးအဖျားကိုထည့်၍ ထားပြီးနောက် ဆွမ်းခံလာသောအခါ လောင်းလှူကြ၏၊ [ဒတ္ထိအာလောပမတ္ထဂ္ဂါဟိ (၂-လုတ်စာ၊ ၃-လုတ်စာမျှကို ယူနိုင်သော၊ ဆန့် သော) ခုဒ္ဒကံ ဘိက္ခာဒါနဘာဇနံ။]

အဂ္ဂဘိက္ခံ။ ။အဂ္ဂဘိက္ခုန္တိ အနာမဋ္ဌဘိက္ခံ (စားဖို့ရန် လက်ဖြင့် မသုံးသပ်အပ်သေးသော ထမင်းအဦးအဖျားကို၊ (တစ်နည်း) သမ္မာ အဘိသင်္ခတတာယ ဝါ-ကောင်းစွာ စီမံအပ်သည့် အတွက်) ဥတ္တမဘိက္ခံ၊ ဤအလို အဂ္ဂသဒ္ဓါသည် ဥတ္တမအနက်ဟောတည်း။

ဖြစ်သော ဆွမ်းကို၊ ဝါ-မြတ်သော ဆွမ်းကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ထပေန္တိ-ထားတတ်ကြကုန်၏။ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ (သာ) ခုဒ္ဒကပါတိ-ထိုခွက်ငယ်သည်၊ ဒတ္တိနာမ-မည်၏။

ဧကာဟိကန္တိ-ကား၊ ဧကဒိဝသန္တရိကံ-အကြား၌ တစ်ရက်ရှိသော၊ ဝါ-တစ်ရက်ခြားဖြစ်သော၊ အဒ္ဓမာသိကန္တိ-ကား၊ အဒ္ဓမာသန္တရိကံ-အကြား၌ တစ်လထက်ဝက်ရှိသော၊ ဝါ-တစ်လထက်ဝက်ခြားဖြစ်သော၊ (“အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရေတိ-စားမျိုး၏”၌စပ်)၊ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံတိ-ကား၊ ဝါရဘတ္တဘောဇနံ-အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့် ထမင်းစားခြင်းကို၊ ဧကာဟဝါရေန-တစ်ရက်မစားဘဲ၊ တစ်ရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟဝါရေန-၂ ရက်မစားဘဲ၊ ၂-ရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တာဟဝါရေန-၇-ရက် မစားဘဲ၊ ၇-ရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓမာသဝါရေန-တစ်လထက်ဝက် မစားဘဲ၊ တစ်လထက်ဝက် စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒိဝသဝါရေန-နေ့အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်၊ အာဂတဘတ္တဘောဇနံ-ရောက်လာသော ထမင်းကို စားခြင်းကို၊ (အနုယုတ္တော၊ ဟုတ္တာ ဝိဟရတိ-၌စပ်)၊ [အချို့စာအုပ်၌ “အာဘတ (ဆောင်ယူအပ်သော) ဘတ္တဘောဇနံ”ဟု ရှိ၏။]

၃၉၅။ သာကဘက္ခောတိ-ကား၊ အလ္လသာကဘက္ခော-စိမ်းစိုသော ဟင်းရွက်ဟူသော အစာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ သာမာကဘက္ခောတိ-ကား၊ သာမာကတဏှုလဘက္ခော-နတ်ကောက်ဆန် ဟူသော အစာရှိသည်၊ ဝါ-လမန်းဆန် ဟူသော အစာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဝါရာဒိသု-နိဝါရ အစရှိသည်တို့၌၊ နိဝါရောနာမ-နိဝါရမည်သည်၊ အရညေ-တော၌၊ သယံဇာတာ-အလိုလိုဖြစ်သော၊ ဝိဟိဇာတိ-ကောက်စပါးမျိုးတည်း။

ဧကာဟိကံ။ ။ဧကာ+အဟော ဧကာဟံ၊ အဘုဉ္ဇနဝသေန-မစားဘဲနေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကာဟံ ယဿာတိ ဧကာဟိကော(အာဟာရော)၊ တစ်ရက်မစားဘဲနေ၍ နောက်တစ်ရက်မှ စားအပ်သော အာဟာရကို “ဧကာဟိကံ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဒွိဟိက စသည်၌လည်း (၂-ရက်မစားဘဲ ကျော်၍) နောက် ၂-ရက်၌ စားသူ၊ စသည်ဖြင့် သိပါ၊ ဥတ္တဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကား ၂-ရက်မစားဘဲနေပြီးလျှင် နောက်တစ်ရက်သာ စားသတတ်၊ ထို့အတူ တစ်လဝက် မစားဘဲနေပြီးလျှင် နောက်တစ်ရက်သာ စားသတတ်။

ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံ။ ။[ပရိယာယသဒ္ဓါသည် ဝါရ(အလှည့်)အနက်ကို ဟော၏၊] ဤသို့ နေ့စဉ်မစားဘဲ ရက်ကိုကျော်၍ ကျော်၍ စားလှည့်ကြံ့မှ စားအပ်သောဘတ်ကို “ပရိယာယဘတ္တ”ဟုခေါ်သည်၊ “ဒွိဟံ အဘုဉ္ဇိတွာ ဒွိဟံ (၂-ရက်၌) ဘုဉ္ဇနံ ဒွိဟိကံ၊ ဒွိဝါရော ဝါ (၂-ရက်ဟူသော အလှည့်အကြိမ်ရှိသော အာဟာရသည်) ဒွိဟိကမည်၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိပါ။

“ကျိတ်စပါး”ဟု ပေးကြသည်။ ဒဒ္ဒလံတိ-ကား၊ စမ္ပကာရေဟိ-သားရေနယ်သမားတို့သည်၊ စမ္ပ-သားရေကို၊ လိခိတွာ-ခြစ်၍၊ ဆဉ္စတကသဋ်-စွန့်ပစ်အပ်သော အဖတ်တည်း၊ သိလေသောပိ-သစ်စေးကိုလည်းကောင်း၊ သေဝါလောပိ-မှော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟဋ်-ဟဋ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ကဏန္တိ-ကား၊ ကုဏ္ဍကံ-ဆန်ကွဲတည်း၊ “ကဏောတု ကုဏ္ဍကော ဘဝေ”ဟု အဘိဓာန် (၄၅၄)၌ ပုလ္လိန်ရှိ၏၊ အာစာမောတိ-ကား၊ ဘတ္တဥက္ခလိကာယ-ထမင်းအိုး၌၊ လဂ္ဂေါ-ကပ်ငြိသော၊ ဈာမကဩဒနော-မီးလောင်အပ်သော ထမင်းချိုး(ဂျိုး)တည်း၊ တံ-ထိုထမင်းချိုးကို၊ ဆဉ္စတဌာနတောဝ-စွန့်ပစ်အပ်သော အရပ်မှသာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏၊ ဩဒနကမ္ဘိယံတိပိ-ထမင်းဖြင့်ပြုအပ်သော ကစည်ရည် (ပအုန်းရည်-ပုန်းရည်)ဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏၊ ပိညာကာဒယော-နှမ်းမဲ့ညက် အစရှိသည်တို့သည်၊ ပါကဋ္ဌာယေဝ-ထင်ရှားကုန်သည်သာ၊ ပဝတ္ထဖလဘောဇီတိ-ကား၊ ပတိတဖလဘောဇီ-ကြွေကျပြီးသော သစ်သီးကိုသာ စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ၊ ယာပေတိ-မျှတ၏၊ ဌှိစပ်၊) [ပဝတ္ထဖလ-မိမိမရောက်ခင် ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးကိုပင် “ပတိတဖလ-အလိုလိုကြွေကျသော သစ်သီး”ဟု ခေါ်သည်။]

၃၉၆။ သာဏာနီတိ-ကား၊ သာဏဝါကစောဠာနိ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ (“ဓာရေတိ-ဆောင်၏”ဌှိစပ်၊) မသာဏာနီတိ-ကား၊ မိဿကစောဠာနိ-ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျှော်ဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဆဝဒုဿာနီတိ-ကား၊ မတသရီရတော-သူသေကောင်မှ၊ ဆဉ္စတဝတ္ထာနိ-စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧရကတိဏာဒီနိ-ပြိန်းမြက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂန္ဓေတွာ-သိကုံး၍၊ ကတနိဝါသနာနိ-ပြုအပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ပံသုကူလာနီတိ-

သာဏာနီ။ ။သာဏသဒ္ဓါသည် လျှော်လုပ်၍ ရကောင်းသော ပိုက်ဆံအပင်ကို ဟော၏၊ ဝါကသဒ္ဓါသည် “လျှော်”အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် သာဏာနီကို “သာဏဝါကစောဠာနိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ သဏတော-ပိုက်ဆံပင်မှ+နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဖြစ်သော လျှော်တို့တည်း၊ သာဏာနိ-တို့၊ သာဏေဟိ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည်တို့ဖြင့်+နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဖြစ်စေအပ် (ရက်လုပ်အပ်)သော အဝတ်တို့တည်း၊ သာဏာနိ-တို့။

မသာဏာနီ။ ။အခြားသော လျှော်ချည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ကိုပင် “မိဿသာဏ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဣကို အ၊ သာကို ချေ၍ “မသာဏ”ဟု ဆိုသည်၊ မသာဏေဟိ+နိဗ္ဗတ္တိတာနိ မသာဏာနီ။

ဧရကတိဏာဒီနိ ဝါ။ ။အာဒိဖြင့် အက္က (မရိုးလျှော်၊) မကစိ (သင်ပေါင်းလျှော်၊) ကဒလိဝါက (ငှက်ပျော်လျှော်) စသည်ကို ယူပါ၊ ထိုလျှော်တို့သည် ညံ့ကုန်၏၊ ဆဝသဒ္ဓါလည်း ဤနည်း၌ လာမက(အညံ့)အနက်ဟောတည်း၊ ဆဝါနိ-ညံ့ကုန်သော+ဒုဿာနိ ဆဝဒုဿာနိ၊ ရှေ့နည်း၌ကား ဆဝသဒ္ဓါသည် သူသေကောင် အနက်ဟောတည်း၊ “ဆဝတော+ဆဉ္စတာနိ+ဒုဿာနိ ဆဝဒုဿာနိ”ဟု ပြပါ။

ကား၊ ပထဝီယံ-မြေပေါ်၌၊ ဆဉ္စိတနန္တကာနိ-စွန့်ပစ်အပ်သော အမြိတ်အဆာ မရှိသော အဝတ်တို့ကို၊ [န+အန္တက-အဆုံး၌ အမြိတ်အဆာ မရှိသော အဝတ်၊] တိရိစ္ဆာနီတိ-ကား၊ ရုက္ခတစဝတ္ထာနိ-သစ်ပင်၏အခွံဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၊ အဇိနန္တိ-ကား၊ မိဂစမ္ပဲ-သားကောင်၏ အရေကို၊ (တစ်နည်း) အဇိနမိဂစမ္ပဲ-သစ်နက်မည် သော သားကောင်၏ အရေကို၊ အဇိနက္ခိပန္တိ-ကား၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဖာလိတကံ-ခွဲအပ်သော၊ တဒေဝ-ထိုသားရေကိုပင်၊ ဝါ-ထိုသစ်နက်ရေကိုပင်၊ ကုသစီရန္တိ-ကား၊ ကုသတိဏာနိ-သမန်းမြက်တို့ကို၊ ဂန္တေတွာ-သိကုံး၍၊ ကတစီရံ-ပြုအပ်သော အဝတ် ကို၊ (ဓာရေတိ၊၌စပ်၊) ဝါကစီရဖလကစီရေသုပ္ပိ-လျှော်တေဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်၊ ပျဉ်ချပ်အဝတ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း။

ကေသကမ္ပလံတိ-ကား၊ မနုဿကေသေဟိ-လူ၏ဆံပင်တို့ဖြင့်၊ ကတကမ္ပလံ-ပြုအပ်သော ကမ္ပလာကို၊ (ဓာရေတိ-၌စပ်၊) ယံ-ယင်း ကမ္ပလာကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ခသမ္ပဿောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ယာနိ ကာနိစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကုန်သော၊ တန္တာဝုတာနိ-ချည်တို့ကို ဖြန့်ခင်း၍ ရက် အပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-အဝတ်တို့သည်၊ (သန္တိ၊) တေသံ-ထိုအဝတ်တို့တွင်၊ ကေသကမ္ပလော-လူဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သော ကမ္ပလာကို၊ ပဋိကိဋ္ဌော-အညံ့ဆုံး ဟူ၍၊ အက္ခာယတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကေသကမ္ပလော-သည်၊ သီတေ-အေးသောအခါ၌၊ သီတော-အေး၏၊ ဥက္ခော-ပူသောအခါ၌၊ ဥက္ခော-ပူ၏၊ အပ္ပဏ္ဍေါ စ-နည်းသော အဖိုးလည်းရှိ၏၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍောစ-မကောင်းသော အဆင်းလည်းရှိ၏၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော-မကောင်းသော အနံ့လည်းရှိ၏၊ ဒုက္ခသမ္ပဿော-မကောင်းသော အတွေ့ လည်းရှိ၏။ [“တန္တာဝုတာနံ ဝတ္ထာနံ”ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဋီကာ၌ “တန္တာဝုတာနီတိ တန္တံ ပသာရေတွာ ဝိတာနိ”ဟု ရှိသောကြောင့် “တန္တာဝုတာနိ ဝတ္ထာနိ”သည် ရှေးပါဌ တည်း။]

အဓိနံ။ ။အဘိဓာန် (၄၄၂)၌ “စမ္ပဲ တု အဇိနံပုထ”ဟု ဆိုသောကြောင့် စမ္ပဲနှင့် အဇိန သည် ပရိယာယ်ဟု သိပါ၊ ထို့ကြောင့် “မိဂစမ္ပ”ဟု ဖွင့်သည်၊ အချို့စာအုပ်၌ “အဇိနမိဂစမ္ပ”ဟု ရှိ၏၊ အဇတိ-မြူကို ပယ်တတ်၏၊ ဣတိ အဇိနံ၊ (သားရေ) [ဋီကာသစ်၌ “အဇိန-သစ်နက်”ဟု ယူ၍ “အဇိနဿ+ဣဒံ အဇိနံ-သစ်နက်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အရေ”ဟု ကြံလေသည်၊ ဤအလို “အာဇိနံ”ဟု ရှိမှ သဒ္ဒါနေကောင်းသည်။]

အဓိနက္ခိပံ။ ။ခိပဓာတ်သည် ပစ်ပယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌ သားရေကို တစ်ခြမ်း နှင့် တစ်ခြမ်း မဆက်မိအောင် ပယ်အပ် ခွဲခြားအပ်သည်ကို “ခိပ”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ ထို့ကြောင့် “တဒေဝ မဇ္ဈေ ဖာလိတကံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အလယ်၌ ခွဲအပ်သော သားရေကို”ဟု ပေးပါ။

ဝါဠကမ္မလံတိ-ကား၊ အဿဝါလေဟိ-မြင်းမြီးတို့ဖြင့်၊ ကတကမ္မလံ-ပြုအပ်သော ကမ္မလာကို၊ (ဓာရေတိ-၌စပ်၊) ဥလူကပက္ခိကံတိ-ကား၊ ဥလူကပက္ခာနိ-ခင်ပုတ်ငှက်တောင်တို့ကို၊ ဂန္ဓောတွာ-သီကုံး၍၊ ကတနိဝါသနံ-ပြုအပ်သော အဝတ်ကို၊ [ဆရာတို့ နိဿယ၌ “ဒီးဒုတ်တောင်ဟုလည်းကောင်း၊ လင်ကောင်ပိုးတောင်ဟုလည်းကောင်း၊ ဇီးကွက်တောင်ဟုလည်းကောင်း” အနက်ပေးသေး၏၊] ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တောတိ-ကား၊ ဥက္ကဋ္ဌိကဝီရိယံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကြောင်း ဝီရိယကို၊ အနုယုတ္တော-အဖန်ဖန် အားထုတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) [ပါဠိတော်၌ ဥက္ကဋ္ဌိကောကို “ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာန မနုယုတ္တော”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊] ဂစ္ဆန္တောပိ-သွားသော်လည်း၊ ဥက္ကဋ္ဌိကောဝ-ဆောင့်ကြောင့်သာ၊ ဟုတွာ-၍၊ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ-ခုန်၍ခုန်၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ကဏုကာပဿယိကောတိ-ကား၊ အယကဏုကေဝါ-သံဆူးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပကတိကဏုကေဝါ-ပကတိဆူးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ကောဋေတွာ-စိုက်နှက်၍၊ တတ္ထ-ထိုဆူးတို့၌၊ စမ္ပ-သားရေကို၊ အတ္တရိတွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ ဌာနစက်မာဒီနိ-ရပ်ခြင်း စကြိုသွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ သေယျန္တိ-ကား၊ သယန္တောပိ-အိပ်ပြန်သော်လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုဆူးပေါ်ဝယ် ခင်းအပ်သော သားရေ၌သာ၊ သေယျ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏၊ ဖလကသေယျန္တိ-ကား၊ ရုက္ခဖလကေ-သစ်သားပျဉ်ချပ်၌၊ သေယျ (ကပ္ပေတိ၊) ထဏှိလသေယျန္တိ-ကား၊ ထဏှိလေ-မြင့်သော မြေအရပ်၌၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ဘူမိဌာနေ-မြေအရပ်၌၊ သေယျ (ကပ္ပေတိ)။

ဧကပဿယိကောတိ-ကား၊ ဧကပဿေနေဝ-တစ်ခုသောနံပါးဖြင့်သာလျှင်၊ သယတိ-အိပ်၏၊ ရဇောဇလ္လဓရောတိ-ကား၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ တေလေန-ဆီဖြင့်၊ မက္ခေတွာ-သုတ်လိမ်း၍၊ ရဇုဌာနဌာနေ-မြူထရာအရပ်၌၊ တိဌတိ-ရပ်၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုအစေလက၏၊ သရီရေ-၌၊ ရဇောဇလ္လံ-မြူမှုန်တည်းဟူသော

ထဏှိလသေယျံ။ ။ထဏှိလသဒ္ဒါသည် ဥစ္စဘူမိအနက်ကိုဟောသော ရဋ္ဌိသဒ္ဒါတည်း၊ ထို့ကြောင့် ထဏှိလေကို “ဥစ္စေ ဘူမိဌာနေ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဋီကာ၌ “ထဏှိလံတိ ဝါ သမာပကတိဘူမိ ဝုစ္စတိ၊ ပေ၊ ဟသ္မာ ထဏှိလေသေယျန္တိ အနန္တရဟိတာယ-လူနှင့် မြေကြီးအကြား ဝယ် ထားအပ်သော အခင်းမရှိသော၊ ပကတိဘူမိယံ သေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ ဤသို့ ဖွင့်ခြင်းသည် “ယော ထဏှိလေ ဝတေသာ၊ သေတေ ထဏှိလသယိတော”ဟူသော အမရကောသ (၁၇, ၄၄) ဂါထာကိုမှီး၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။

ရဇောဇလ္လံ။ ။အခြားနေရာ၌ကား- “လေဿ+ဟိတံ ဇလ္လံ”ဟု ပြု၊ ရေဖြင့် ဆေး၍ ရကောင်းသောကြောင့် ရေ၏ စီးပွားဖြစ်သော မြူကြမ်းကို “ဇလ္လံ”ဟု ခေါ်၏၊ ရဇောကား မြူနုတည်း၊ “ရဇောဇလ္လံ-မြူနု၊ မြူကြမ်း”ဟု ပေးရသည်။

အညစ်အကြေးသည်၊ လဂ္ဂတိ-ကပ်ငြိ၏။ တံ-ထိုမြူမှုန်တည်းဟူသော အညစ်အကြေးကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်၏။ “ရဇောဇဝ+ဇလ္လံ မလိနံ ရဇောဇလ္လံ” ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ရဇနှင့် ဇလ္လကို အရတူဟု ယူရသည်။ ယထာ သန္တတိ ကောတိ-ကား၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီးသော၊ အာသနံ-နေရာကို၊ အကောပေတွာ-မဖျက်မှု၍၊ ယဒေဝ-အကြင်နေရာကိုသာ၊ လဘတိ-ရ၏။ တတ္ထေဝ-ထိုရအပ်သော နေရာ၌သာ၊ နိသီဒနသီလော-နေခြင်းအလေ့ရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝေကဋီကောတိ-ကား၊ ဝိကဋ္ဌခါဒနသီလော-ကျင်ကြီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဂူထံ-ကျင်ကြီးကို၊ ဝိကဋ္ဌတိ-ဝိကဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

အပါနကောတိ-ကား၊ ပဋိက္ခိတ္တ သီတုဒကပါနော-ပယ်အပ်ပြီးသော ရေအေးကို သောက်ခြင်းရှိ၏။ (ရေအေးသောက်ခြင်းကို ပယ်ထား၏) အဿ-ထိုဥဒကောရောဟန၏။ သာယံ-ညနေချမ်းဟူသော၊ တတိယံ-၃ ကြိမ်မြောက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တံ-ထိုဥဒကောရောဟနသည်) သာယတတိယကံ-မည်၏။ ပါတော-နံနက်အခါလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈန္ဒိကေ-နေ့လည်အခါလည်းကောင်း၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒီဝသဿ-တစ်နေ့၏၊ ဝါ-တစ်နေ့လျှင်၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ ပဝါဟေဿာမိ-မျှောအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂံ-ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်း၌ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ (အဖန်ဖန် အားထုတ်အပ်သောရေသို့ သက်ဆင်းမှုကို) အနုယုတ္တော ဟုတွာ၊ ဝိဟရတိ။..... ဣတိ-အစေလကတို့၏ အကျင့်ကိုပြရာ စကားရပ်အပြီးတည်း။

ယထာသန္တတိကော။ ။ယံယံ သန္တတံ ယထာသန္တတံ-ခင်းထားအပ်တိုင်းသော နေရာ၊ ထိုနေရာနှင့် တူသောကြောင့် ပဌမရအပ်သော နေရာကိုလည်း “ယထာသန္တတံ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုရအပ်သောနေရာ၌သာ နေလေ့ရှိသူ၊ ထိုနေရာကိုစွန့်၍ အခြားနေရာသို့ ရွှေ့မသွားသူ၊ [ဓုတင်အခန်း၌ ဤအကျင့်သည် လောလုပ္ပတဏှာကို ပယ်နိုင်သောကြောင့် ဓုတင်အဖြစ်ဖြင့် လာ၏။ အစေလကတို့မှာ လောလုပ္ပတဏှာကို ပယ်ဖို့ရန် မဟုတ်သောကြောင့် မိစ္ဆာအကျင့် ဖြစ်ရသည်။]

ဝေကဋီကော။ ။ဝိနည်း၌ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်၊ သစ်စိမ်းပြာ၊ မြေညက်အားဖြင့် မဟာဝိကဋ္ဌဆေးကြီး ၄-မျိုး ရှိ၏။ ဤ၌ကား ကျင်ကြီးတစ်မျိုးကိုသာ ယူထားသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိကဋ္ဌတိ ဂူထံ ဝုစ္စတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုကျင်ကြီးသည် သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ သွေး၊ ပြည် ဟူသော အာသယ၏ အစွမ်းကြောင့် ပင်ကိုယ် အစာသဘောမှ ဖောက်ပြန်ရကား ဝိကဋ္ဌအမည် ရသည်။ “ဝိရူပံ ကဋ္ဌတ္တာ ဝိကဋ္ဌတိ ဝုစ္စတိ”ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသောကြောင့် “ဝိရူပံ+ကဋ္ဌံ ဝိကဋ္ဌံ”ဟု ပြုပါ။ ဝိကဋ္ဌံ+ခါဒတိတိ ဝေကဋီကော။

တပေါပက္ကမနိရတ္တကထာအပ္ပဋ္ဌ

၃၉၇။ အထ-အစေလကတို့၏ အကျင့်ကို လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ သီလသမ္ပဒါဒီဟိ-သီလသမ္ပဒါ အစရှိသည်တို့နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ တေသံ
တပေါပက္ကမာနံ-ထိုအားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့၏၊ နိရတ္တကတံ-အကျိုးမရှိကုန်
သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အစေလကော စေပိ
ကဿပ ဟောတီတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-
ထို အစေလကော စေပိ ကဿပ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အာရကာဝါတိ-ကား၊
ဒူရေယေဝ-ဝေးသည်သာ၊ အဝေရံတိ-ကား၊ ဒေါသဝေရဝိရဟိတံ-ဒေါသတည်း
ဟူသော ရန်မှကင်းသော၊ အဗျာပဇ္ဇတိ-ကား၊ ဒေါမနဿ ဗျာပဇ္ဇရဟိတံ-ဒေါမနဿ
တည်းဟူသော ဗျာပဇ္ဇမှကင်းသော၊ (မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတိ-၌စပ်)။

၃၉၈။ ဒုက္ကရံ ဘော ဂေါတမာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကဿပေါ-
ကဿပသည်၊ (အာဟ-၌စပ်)၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊ ဧတ္တက
မတ္တံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော နဂ္ဂစရိယစသည်မျှကို၊ [နဂ္ဂစရိယာဒိမတ္တံ-နဂ္ဂ၏
အကျင့် စသည်မျှကို၊ အာဒိဖြင့် မုတ္တာစာရ ဟတ္တာပလေခန အစရှိသော
အစေလက အကျင့်တို့ကို ယူ၊] သာမညံစ-သမဏတို့၏ အလုပ်လည်း ဟုတ်၏၊
ဗြာဟ္မညံစ-ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလုပ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (ယူ၍)၊ ဝိစရာမ-
လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ တုမေ ပန-အရှင်တို့သည်ကား၊ အညယေဝ-နဂ္ဂစရိယာ
စသည်မှ တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော မေတ္တာစသည်ကို၊ သာမညဉ္စ-သမဏတို့၏
အလုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညဉ္စ-ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊
ဝဒထ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေန္တော-ပြလိုသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ပကတိ ခေါ် ဧသာတိ-ကား၊ ဧသာ-ဤဒုက္ကရံ
သာမညံ၊ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညံဟူသော စကားသည်၊ ပကတိကထာ-အထင်အရှား
ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားတည်း။

ပကတိ။ ။ပါကဋကောဝေန-ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်+ကာယတိ-အသံပြုအပ်
ပြောဆိုအပ်၏၊ ဂမေတိ-ဆိုလိုရင်းအနက်ကို သိစေတတ်၏၊ ဣတိ ပကတိ။ [ပုဗ္ဗေ+ကာ-သဒ္ဓေ
ဟူသော ဘူဝါဒိဓာတ်၊ တိပစ္စည်း၊ ကာ၌ ရသပ္ပ။] “ထင်ရှားအောင် အသံပြုအပ်”ဟု ဆိုလျှင်
ထိုအသံဖြင့် သူတစ်ပါးကို သိစေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဂမေတိ”သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊
[ဤဝိပြုဟ်ကိုကြည့်၍ “ပဌမံ+ကရိယတီတိ ပကတိ”ဟူသောဝိဂ္ဂဟကို ဤ၌မလိုဟု မှတ်ပါ။]

ပကတိကထာ။ ။ပကတိ၏ အဖွင့်တည်း၊ “ဒုက္ကရံ သာမညံ၊ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညံ”
ဟု ပြောလိုက်လျှင် သမဏအဖြစ် ဗြာဟ္မဏအဖြစ်၏ ခဲယဉ်းကြောင်းကို အများက သိရ၏၊
ထို့ကြောင့်“ဒုက္ကရံ သာမညံ”စသော စကားသည် အများသိအောင် ထင်ရှားစွာ ပြောဆိုအပ်သော

ဣမာယ စေ ကဿပ မတ္တာယာတိ-ကား၊ ပဿပ၊ ပေ၊ ဣမိနာ ပမာဏေန-
 ဤအစေလကအကျင့်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ ဧဝံ ပရိတ္တကေန-ဤသို့
 အနည်းငယ်သော၊ ဣမိနာ ပဋိပတ္တိက္ကမေန-ဤနဂ္ဂစရိယာစသော အကျင့်အစဉ်ဖြင့်၊
 သာမညဝါ-သမဏတို့၏ အလုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညဝါ-ဗြာဟ္မဏတို့၏
 အလုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကရံနာမ-ခဲယဉ်းသည်မည်သည်၊ သုဒုက္ကရံနာမ-
 အလွန် ခဲယဉ်းသည်မည်သည်၊ ယဒိ အဘဝိဿ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ တတော-ထိုသို့
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ထိုသို့ သာမည ဗြာဟ္မည၏ အနည်းငယ်သော ပဋိပတ်အစဉ်ဖြင့်
 ဒုက္ကရ သုဒုက္ကရမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဒုက္ကရံ သာမညတိ-ဟူသော၊ ဧတ-
 ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ကလ္လံ-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်၊ န
 အဘဝိဿ-မဖြစ်တော့ရာ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ဣမာယ အစရှိသော
 စကားရပ်၌၊ ပဒသမ္ပန္နေန-ထည့်အပ်သော ဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ ရှေ့နောက်ဝါကျတို့၏
 စပ်ခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အတ္ထော-တည်း၊ ဧတေန နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-
 အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ပဒသမ္ပန္နော-ဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ ရှေ့နောက်ဝါကျတို့၏
 စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပကတိကထာ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကား)ဖြစ်သည်။ [ယခုခေတ်၌လည်း “လူဖျင်းတစ်ယောက်ကို
 ဒီလိုနေချင်ရင် ဘုန်းကြီးလုပ်ပါ”ဟု တိုက်တွန်းလျှင် တိုက်တွန်းခံရသူက “ဝိနည်းတော်နှင့်
 အညီ ဘုန်းကြီးပီပီ လုပ်ဖို့ရန် လွယ်တယ် မှတ်လို့လား၊ အလွန်ခဲယဉ်းတာ”ဟု ပြန်၍ ပြောရိုး
 ရှိသည်။]

ဣမာယ စေ၊ ပေ၊ မတ္တာယ။ ။ပါဠိတော် စာအုပ်တို့၌ “ဣမာယ စ ကဿပ”ဟု
 တွေ့ရ၏။ “ယဒိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ဣမာယ စေ ကဿပ”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။ မတ္တာယ
 ၌ မတ္တာသဒ္ဓါသည် “ပမာဏိယာရိယေ မတ္တာ၊ ပေ၊ ပွကေ”ဟူသော အဘိဓာန် (၈၇၈)ဂါထာလာ
 အနက်တို့တွင် ပမာဏအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဣမိနာ ပမာဏေန”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို
 ပမာဏဟူသည် “အစေလကတို့၏ အနည်းငယ်သော ကျင့်စဉ်တည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဧဝံ
 ပရိတ္တကေန ပတိပတ္တိက္ကမေန”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ကား မတ္တာသဒ္ဓါသည် အပ္ပအနက်ကို
 အတွင်းသွင်း၍ ပမာဏအနက်ဟောဟု ဖွင့်လေသည်။]

တတော နေတံ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ပါဠိတော်၌ “ဣမာယ၊ ပေ၊ သုဒုက္ကရံ၊ နေတံ
 အဘဝိဿ၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မညတိ”ဟု ရှိ၏။ ထိုပါဠိတော်ရှိတိုင်း အနက်ပေးလျှင် ရှေ့ဝါကျနှင့်
 နောက်ဝါကျသည် အကြောင်းနှင့် အကျိုးဟု မသိရ၊ ထို့ကြောင့် “တတော”ဟု ပါဌသေသ
 ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ထည့်မှ “ရှေ့ဝါကျသည် အကြောင်း၊ နောက်ဝါကျသည် အကျိုး”ဟု
 သိသာသည်။ [တတောတိ တသ္မာ သာမည ဗြဟ္မညဿ အပ္ပမတ္တကေန ပတိပတ္တိက္ကမေန
 သုဒုက္ကရဘာဝတော၊ (တတော၏ အနက်ဖွင့်)၊ ဣမံ ဟေတုသမ္ပန္နံ သန္ဓာယ ပဒသမ္ပန္နေန
 သဒ္ဓိတိ ဝုတ္တံ- ဋီကာသစ်၊ နောက်၌ ပဒသမ္ပန္နကို “ဟေတုပဒေန သဒ္ဓိ ပုဗ္ဗာပရဝါကျ သမ္ပန္နံ”ဟု
 ဖွင့်ဦးလတ်။]

၃၉၉။ ဒုဇ္ဇာနောတိ ဣဒံပိ-ဒုဇ္ဇာနော ဟူသော ဤစကားကိုလည်း၊ (အာဟ-
 ဌ်စပ်) သော-ထိုအစေလကဿပသည်၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊
 ဧတ္ထကေန-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အကျင့်အစဉ်ဖြင့်၊ သမဏောဝါ-သမဏ
 သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-ဗြာဟ္မဏသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊
 ဣတိ-ဤသို့ ယူ၍၊ ဝိစရာမ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တုမေ ပန-အရှင်တို့သည်ကား၊
 အညထာ-နဂ္ဂစရိယ စသည်မှ တစ်ပါးသော မေတ္တာစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 (သာမညစ-သမဏတို့၏ အလုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညစ-ဗြာဟ္မဏတို့၏
 အလုပ်ကိုလည်းကောင်း) ဝဒထ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤအနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-
 ထိုအစေလကဿပအား၊ (အာဝိကရောဇ္ဇော အာဟ-တို့၌စပ်) ဝါ-ထိုအစေလ
 ကဿပ၏၊ (ပကတိ ဝါဒံ-၌စပ်)၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ ပကတိဝါဒံ-ထိုအထင်အရှား
 ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်တော်မူ၍၊ သဘာဝတောဝ-သဘာဝ
 အားဖြင့်သာလျှင်၊ (သမဏဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏဿစ-၏လည်း
 ကောင်း) ဒုဇ္ဇာနဘာဝံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (သိနိုင်ခဲ့သည်၏
 အဖြစ်ကို) အာဝိကရောဇ္ဇော-ထင်စွာပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်အကြောင့်၊ ပုနပိ-
 တစ်ဖန် လည်း၊ ပကတိခေါတိ အာဒိ-စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတြာပိ-
 ထို ပကတိ ခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော
 နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပဒသမ္ပန္တံ-ထည့်အပ်သော ဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ ရှေ့နောက်
 ဝါကျတို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အညထာ ဝဒထ။ ။ယဒိ အစေလကဘာဝါဒိနာ သာမညံဝါ ဗြာဟ္မညံဝါ အဘဝိဿ၊
 ဧဝံသတိ သုဝိဇာနောဝံ သမဏော၊ သုဝိဇာနော ဗြာဟ္မဏော၊ ယသ္မာ ပန တုမေ ဣတော
 (ဤအစေလက အဖြစ် စသည်မှ) အညထာဝံ သာမညံ အညထာ ဗြာဟ္မညံ ဝဒထ၊ တသ္မာ
 ဒုဗ္ဗိဇာနောဝံ သမဏော ဒုဗ္ဗိဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ အတ္ထော။

တံ ပကတိ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ။ ။ယံ ပုဗ္ဗေ ပါကတိကံ သာမညံ ဗြာဟ္မညံ စ ဟဒယေ
 ထပေတွာ တေန အစေလကဿပေန ဒုက္ကရံ သုဒုက္ကရံတိ ဝုတ္တံ၊ ဘဂဝတာ စ တမေဝ သန္ဓာယ
 ပကတိ ခေါ ဇောတိ အာဒိ ဘာသိတံ၊ တမေဝ ဣမ ပါကတိကံ သာမည ဗြာဟ္မညဝိသယံ
 (အထင်အရှား ပြောရိုးဆိုစဉ်ဖြစ်သော သာမည ဗြာဟ္မညလျှင် ဟောရာအနက်ရှိသော)၊ ကထံ
 ပဋိသံဟရိတွာ။

သဘာဝတော၊ ပေ၊ အာဒိမာဟ။ ။သဘာဝတော ပရမတ္ထတော ဧဝံ (အစစ်အမှန်
 အားဖြင့်သာလျှင်)၊ သမဏဿ ဗြာဟ္မဏဿစ ဒုဗ္ဗိဇာနဘာဝံ အာဝိကရောဇ္ဇော ပုနပိ ပကတိ
 ခေါတိ အာဒိမာဟ-တတြာပိတိ သမဏဗြာဟ္မဏဝါဒေပိ၊ ပဒသမ္ပန္တံတိ ဟေတုပဒေန သဒ္ဓိ
 ပုဗ္ဗာပရဝါကျသမ္ပန္တံ- မှီကာသစ်။

သီလသမာဓိပညာသမ္ပဒါအပ္ပင်

၄၀၀-၄၀၁။ ကတမာ ပန သာ ဘော ဂေါတမာတိ-ဟူ၍၊ ကသွာ-အဘယံ
 ကြောင့်၊ ပုစ္ဆတိ-မေးသနည်း၊ ကိရ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ အယံ-ဤအစေလကဿပ
 သည်၊ ပဏ္ဍိတော-ဉာဏ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ကထေန္တ
 သေဝ-ဟောတော်မူစဉ်ပင်၊ ကထံ-စကားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဟေသိ-မှတ်ယူပြီ၊ အထ-
 မှတ်ယူရာထိုအခါ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ပဋိပတ္တိယာ-အစေလကအကျင့်၏၊ နိရတ္တ
 ကတံ-အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိ၍၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊
 (အာဒိမာဟ-၌စပ်)၊ တဿ စာယံ သီလသမ္ပဒါ၊ ပေ၊ သာမညာတိ အာဒိ-အစရှိ
 သော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဟန္တ-ယခု(ချက်ခြင်း)၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊
 နံ-ထို ရဟန်းဂေါတမကို၊ တာ သမ္ပတ္တိယော-ထို သီလ၊ စိတ္တ၊ ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်း
 တို့ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သီလသမ္ပဒါဒိ ဝိဇာနနတ္ထံ-သီလသမ္ပဒါ
 အစရှိသည်ကို သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ (သိလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ပုစ္ဆတိ-
 ၏။ [သီလသမ္ပဒါဒိ ဝိဇာနနဟေတု-ဋီကာသစ်၊ ကသွာ-နှင့်လိုက်အောင် “အတ္ထံ”ကို
 ဟေတုအနက်ဟော ကြလေသည်။]

အထ-ထိုသို့ မေးခြင်းကြောင့်၊ [အထသဒ္ဓေါ စေတ္တ ကာရဏေ၊] အဿ-
 ထိုအစေလကဿပအား၊ ဘဂဝါ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ်-ဘုရားဖြစ်တော်မူပုံကို၊ ဒသေတွာ-
 ပြတော်မူ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-အစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်ကို၊ (ဟောစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်
 ကို)၊ ကထေန္တော-ဟောတော်မူလျက်၊ တာ သမ္ပတ္တိယော-ထို သီလ စိတ္တ ပညာ
 သမ္ပတ္တိတို့ကို၊ ဒသေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဣဓ ကဿပါတိ အာဒိ-ဣဓ ကဿပ
 အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဣမာယ စ ကဿပ သီလသမ္ပဒါယာ
 တိ ဣဒံ-အစရှိသော ဤစကားကို၊ အရဟတ္တဖလမေဝ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုသာ၊

ပဏ္ဍိတော၊ ပေ၊ ဥဂ္ဂဟေသိ။ ။ပဏ္ဍိတောတိ ဟေတု သမ္ပတ္တိ သိဒ္ဓေန (ရဟန္တာဖြစ်ထိုက်
 သော အကြောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ပြီးစီးသော)၊ ပဏ္ဍိစေန သမန္နာဂတော၊ ကထံ ဥဂ္ဂဟေ
 သိတိ ပရိပတ္တညာဏတ္တာ ဃတေ ပဒီပေန ဝိယ (အိုးအတွင်း တောက်နေသော ဆီမီးကဲ့သို့)
 အပ္ပန္တရေ သမုဇ္ဇလန္တေန ပညာဝေယျတ္တိယေန တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ အတ္ထံ ဂဏှန္တော
 တံ ဒေသနံ ဥပဓာရေသိ (စူးစမ်း ဆင်ခြင်ပြီ)၊ ယသွာ ဥဂ္ဂဟေသိ၊ တသွာ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာတိ
 သမ္ပန္တော- ဋီကာသစ်၊ ဤအလို “ယသွာ ဥဂ္ဂဟေသိ၊ တသွာ အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ”ဟု ယသွာ၊
 တသွာ ထည့်ရလိမ့်မည်။

သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ။ ။ယာတိ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည် အာဒိအနက်ရှိ၏၊ ထို ဣတိဖြင့်
 ပါဠိတော်၌လာသော စိတ္တသမ္ပဒါယ ပညာသမ္ပဒါယကို ယူပါ၊ ဘာကြောင့်နည်း- အရဟတ္တဖိုလ်
 ဟူသည် အသေကပ္ပပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သီလက္ခန္ဓာ၊ စိတ်ဟူသော သမာဓိက္ခန္ဓာ၊ ပညာက္ခန္ဓာ
 ၃-ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောကြောင့်တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ အာဒိတ္ထအပြင်
 “ဥပလက္ခဏနည်း”ဟုလည်း ဆိုသေး၏။]

သန္ဓာယ-၍၊(ဘဂတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဘဂဝတော-
 မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနံ-သာသနာတော်သည်၊ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ-
 အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ သာသနာတော်၏ အရဟတ္တဖိုလ်
 ဟူသော အဆုံးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣမာယစ ကဿပ သီလသမ္ပဒါယာတိ
 ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ အရဟတ္တမေဝ-ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ သာသနာတော်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော
 အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တာဟိ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်
 ယှဉ်ကုန်သော၊ သီလစိတ္တပညာသမ္ပဒါဟိ-သီလ စိတ္တ ပညာသမ္ပဒါတို့မှ၊ အညာ-
 အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဏီတတရာဝါ-
 သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သီလာဒိ သမ္ပဒါ-သီလ အစရှိသော သမ္ပဒါ
 သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

အရဟတ္တ ၊ပေ၊ သာနံဟိ။ ။တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတိ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ
 တိ အာဒိနာ၊ ဣဒံပိ ကာကောလောကနမိဝ ဥဘယာပေက္ခဝစနံ-ကိုး၏ ၂-ဖက် ကြည့်ခြင်း
 ကဲ့သို့ ရှေ့ဝါက နောက်ဝါကျ ၂-ဖက်လုံးကို ငဲ့သော စကားဖြစ်၏၊- ဋီကာသစ်၊ ဤဝါကျသည်
 ရှေ့ဝါကျ၏ အကြောင်းပြလည်း ဟုတ်၏၊ နောက်ဝါကျ၏ အကြောင်းပြလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊
 ထို့ကြောင့် “ကာကောလောကနနည်း”ဖြစ်သည်၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ ပေးထား၏။

ဆရာတို့ကား- “တသ္မာရှေ့၊ ဟိတ်ကိုတွေ့၊ ပြား၍ ရှိမှခံ၊ တသ္မာထို၊ ဟိတ်၏ ဖိုလ်၊
 စွဲဆိုမြဲထုံးစံ”ဟူသော နိယာမနှင့်အညီ “ကသ္မာ ဣဒံ ၊ပေ၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ-
 နည်း”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “ဟိ ယသ္မာ ၊ပေ၊ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ၊ တသ္မာ ၊ပေ၊
 ဣဒံ ၊ပေ၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံတိ ဝိညာယတိ”ဟု ဖြေပြီးလျှင် “တသ္မာ-ထိုသို့ ဤစကား၏ အရဟတ္တ
 ဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တာဟိ-
 တို့မှ ၊ပေ၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ အာဟ”ဟု အနက်ပေးတော်မူကြသည်။

သီဟနာဒကထာအပွင့်

၄၀၂။ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္ထာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-
 ၌၊ အနုတ္တရံ-အတူမရှိ မြတ်သော၊ မဟာသီဟနာဒံ-ကြီးစွာသော ဗုဒ္ဓသီဟနာဒကို၊
 နဒန္တော-မိန့်မြှောက်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သန္တိ ၊ပေ၊ ပြာဟ္မဏာတိ အာဒိ-

အနုတ္တရံ မဟာသီဟနာဒံ။ ။“မဟာသီဟနာဒသည် အဘယ့်ကြောင့် အနုတ္တရဖြစ်ပါ
 သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အနုတ္တရံတိ အနုညသာဓာရဏတာယ အနုည သာဓာရ
 ဏတ္ထဝိသယတာယစ အနုတ္တရံ”ဟု ဟိတ်ပါဌ်ထည့်၍ ဋီကာဖွင့်သည်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်

အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သန္တိကဿပ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အရိယံတိ-ကား၊ နိရုပက္ခိလေသံ-ဥပက္ခိလေသ မရှိသော၊ ဝါ-ဥပက္ခိလေသ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရမဝိသုဒ္ဓိ-အလွန် အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ ပရမန္တိ-ကား၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ (သီလံ၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ အာဒိ ကတွာ-အစပြု၍၊ ယာဝ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလာ-ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတိုင်အောင်၊ သီလမေဝ-သီလ သာမညသာတည်း၊ ပန-ကား၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တံ-လောကုတ္တရာမဂ်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော သီလသည်၊ ပရမသီလံနာမ-လွန်မြတ်သော သီလမည်၏။

နာဟံ တတ္ထာတိ-ကား၊ တတ္ထ သီလေပိ-ထိုသီလသာမညအရာ၌လည်းကောင်း၊ တတ္ထ ပရမသီလေပိ-ထိုလွန်မြတ်သော လောကုတ္တရာသီလအရာ၌လည်းကောင်း၊ အဟံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သမသမံ-သီလနှင့်တူသော သီလအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ မမ-၏၊ သီလသမေန-သီလနှင့်တူသော၊ သီလေန-သီလအားဖြင့်၊ မယာ-နှင့်၊ သမံ-တူသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န ပဿာမိ-မြင်တော်မမူ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျောတိ-ကား၊ အဟမေဝ-သည်သာ၊ တသ္မိ သီလေ-ထို ၂-မျိုးသော လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလ၌၊ ဥတ္တမော-မြတ်၏၊ ကတရသ္မိ-အဘယ်သီလ၌၊ (ဥတ္တမော-မြတ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း။)

မဆက်ဆံသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနညသာဓာရဏအနက်ဟူသော အရာရှိသောကြောင့် (အနညသာဓာရဏအနက်ကို အကြောင်းပြု၍ မိန့်မြွက်တော်မူအပ်သောကြောင့်)လည်းကောင်း အနတ္တရဖြစ်သည်-ဟူလို၊ မဟာသီဟနာဒတိ မဟန္တံ ဗုဒ္ဓသီဟနာဒံ။

အရိယံ။ ။ “ကိလေသတို့မှ ဝေးကွာ”ဟူသော အနက်ရှိသော အာရကာပုဒ်မှ အရိယ သဒ္ဓါဖြစ်လာသောကြောင့် အရိယံကို “နိရုပက္ခိလေသံ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထိုညစ်ညူးကြောင်း ကိလေသာ မရှိသောကြောင့် “ပရမဝိသုဒ္ဓိ”ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ “ပရမ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော+ဝိသုဒ္ဓိ-အထူးစင်ကြယ်”ဟူသည် “အလွန်စင်စစ် စင်ကြယ်”တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတိဝိယ အစွန္တဝိသုဒ္ဓိတဘယ ပရမဝိသုဒ္ဓိ”ဟု ခိုကာဖွင့်သည်။

ပရမန္တိ ဥတ္တမံ။ ။ သီလချင်း နှိုင်းယှဉ်ရာဝယ် လောကုတ္တရာသီလသည် လောကီသီလ ထက် သာလွန်သောကြောင့် ပရမံကို “ဥတ္တမံ-သာလွန်”ဟု ခိုကာဖွင့်သည်။ “သာလွန်”ဟူသည်လည်း အမြတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဥတ္တမံ-အမြတ်”ဟု ဖွင့်သည်။

သမသမံ။ ။ ရှေ့ သမသဒ္ဓါသည် သီလချင်းတူမျှသောအနက်ကို ဟော၏၊ နောက် သမသဒ္ဓါကား ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းတူမျှသောအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “မမ သီလသမေန သီလေန”ဟု ရှေ့သမကိုလည်းကောင်း၊ “မယာ သမံ ပုဂ္ဂလံ”ဟု နောက်သမကိုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။ [သမေန+သမော သမသမော-တူသောသီလအားဖြင့်+တူသောပုဂ္ဂိုလ်။]

ယဒိဒံ (ယံ+ကုဒံ) အဓိသီလံ-အကြင် လွန်မြတ်သော လောကီသီလ လောကုတ္တရာ သီလသည်။ (အတ္ထိ၊ တသ္မိ-ထိုလွန်မြတ်သော လောကီ လောကုတ္တရာသီလ၌၊ ဥတ္တမော-၏) ကုတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ယံ ဧတံ သီလံ-အကြင် လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလသည်။ (အတ္ထိ၊ တသ္မိ သီလေ ဥတ္တမော) ကုတိ အတ္ထော၊ ကုတိ-ဤသို့လျှင်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ ကုမံ သီဟနာဒံ-ဤမြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြွက်တော်မူ၏။

ယေ-အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ တပေါဇိဂုစ္ဆံ-တပေါဇိဂုစ္ဆကို၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကုန်၏၊ (တေ-ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်) တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒါ-တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒတို့မည်၏၊ တတ္ထ-ထို တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒါ ဟူသော ပါဌ၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)(ယော-အကြင်သဘောသည်) တပတိ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်၏၊ ကုတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သော-သည်) တပေါ-မည်၏၊ ဧတံ-ဤ တပဟူသော အမည်သည်၊ ကိလေသသန္တာပကဝီရိယဿ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယ၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ တဒေဝ-ထိုကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယသည်ပင်၊ [တဒေဝဖြင့် တပေါနှင့် ဇိဂုစ္ဆ၏ တုလျာ ဓိကရဏ သမာသံဖြစ်ကြောင်းကို ပြ၏၊] တေ ကိလေသေ-ထိုကိလေသာတို့ကို၊ ဇိဂုစ္ဆတိ-စက်ဆုပ်တတ်၏၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ဇိဂုစ္ဆာ-မည်၏၊ အရိယာ ပရမာတိ ဧတ္ထ-အရိယာ ပရမာဟူသော ဤပါဌ၌၊ နိဒ္ဒေါသတ္တာ-ကိလေသာတည်းဟူသော အပြစ်

ယဒိဒံ အဓိသီလံ။ ။ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ လောကီယံ လောကုတ္တရာရူပာတိ ဒုဝိဇ္ဇိပိ ဗုဒ္ဓသီလံ ဧကန္တံ ကတ္တာ ဝုတ္တံ။ [အဓိသီလဟူရာ၌ အခြားနေရာဝယ် လောကုတ္တရာသီလကိုသာ ယူရသော်လည်း ဤနေရာ၌ ဗုဒ္ဓသီလမှန်လျှင် လောကီသီလပင် ဖြစ်သော်လည်း အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သီလထက် သာလွန်ရကား လောကီဖြစ်သော ဗုဒ္ဓသီလကိုပါ အဓိသီလဟု ဆိုထားသည်။] ဤသို့ယူမှလည်း ရှေ့၌ “တတ္ထ သီလေပိ (လောကီသီလ၌လည်းကောင်း) ပရမသီလေပိ အဟံ ပေ၊ န ပဿာမိတိ အတ္ထော”ဟူသော နိယမစကားနှင့် လိုက်လျောမည်။ [နောက် ဇေဂုစ္ဆ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိတို့၌လည်း ဤသို့ ၂-မျိုးလုံး ယူရပုံကို သိပါ။]

မှတိရုက်။ ။“ကတရသ္မိ”ဟူသော ပုစ္ဆာဝါကျကို ကြည့်၍ “ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ”ကို ဝိသဇ္ဇနဝါကျအဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးကြ၏၊ ထိုပေးရိုးအတိုင်းပင် ပေးလိုက်သည်။ “ယံ ဧတံ ဥတ္တမံ သီလန္တိ အတ္ထော”သည် ထိုယဒိဒံ သီလန္တိ၏ အနက်ဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ”ကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်လည်း အနက်ပေးကြ၏၊ သူနည်းနှင့်သူ သင့်သည်ချည်းသာတည်း။

ကုတိ ကုမံ ပဌမံ။ ။ဧဝံ (ကုတိအဖွင့်) ကုမံ သီလဝိသယံ (သီလဟူသော အရာရှိသော) ပဌမံတံ ဥပ္ပတ္တိက္ကမတော (ဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်အားဖြင့်-ဖြစ်စဉ်အားဖြင့်) ပဌမံ ပဝတ္တတ္တာ (ပဌမဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပဌမံ- ဋီကာ။

မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရိယာ-အရိယာမည်၏၊ အာရမ္မဝတ္ထုဝသေနပိ-စ ပါးသော ဝီရိယာရမ္မဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အဋ္ဌအာရမ္မဝတ္ထု ဝသေနပိ”ဟု အဋ္ဌသဒ္ဒါ ပါ၏၊ ဋီကာ၌ မပါ၊] ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော၊ ဝိပဿနာ ဝီရိယ သင်္ခါတာ-ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယဟု ဆိုအပ်သော၊ [ဝိပဿနာ သမ္ပယုတ္တ ဝီရိယသင်္ခါတာ၊] တပေါဇိဂုစ္ဆာ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြိုက် တတ်သော စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယသည်၊ တပေါဇိဂုစ္ဆာဝ-တပေါဇိဂုစ္ဆာသာမည သာလည်း၊ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော တပေါဇိဂုစ္ဆာသည်၊ ပရမာ နာမ-လွန်မြတ်သော တပေါဇိဂုစ္ဆာမည်၏၊ အဓိဇေဂုစ္ဆံတိ ဣဓ-အဓိဇေဂုစ္ဆံ ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဇိဂုစ္ဆဘာဝေါ (တစ်နည်း) ဇိဂုစ္ဆိဘာဝေါ-စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ် ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယသည်၊ ဇေဂုစ္ဆံ-မည်၏၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ဇေဂုစ္ဆံ-စက်ဆုပ်ခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယတည်း၊ အဓိဇေဂုစ္ဆံ-ယ၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ ယဒိဒံ အဓိဇေဂုစ္ဆံ-အကြင်ဇေဂုစ္ဆ၊ အဓိဇေဂုစ္ဆသည်(အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ဇေဂုစ္ဆ၊ အဓိ ဇေဂုစ္ဆ ၂-မျိုး၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏၊ ဣတိဇဝံ-ဤသို့၊ ဧတ္ထ-ဤအဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျော၊ယဒိဒံ အဓိဇေဂုစ္ဆဟူသော ပါဌ၌၊ အတ္ထော- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏။.... ပညာဓိကာရေပိ-ပညာအရာ၌လည်း၊ ကမ္မဿ ကတာပညာစ-ကမ္မဿကတာပညာသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာပညာစ-သည်

အဓိဇေဂုစ္ဆံ။ ။ဇိဂုစ္ဆာ ယဿ အတ္ထိတိ ဇိဂုစ္ဆိ-ကိလေသာတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဝစနတ္ထပြုပြီးမှ ဇိဂုစ္ဆိနော+ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆံ-ကိလေသာတို့ကို စက်ဆုပ် ခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယ၊ ဤအလို “ဇိဂုစ္ဆိဘာဝေါ”ဟူ၍မှ သဒ္ဒါသွား ဖြောင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌ ဇိဂုစ္ဆဘာဝေါ ဟုချည်း ရှိသည်။ [ယထာ ယုဝိနော+ဘာဝေါ ယောဗ္ဗနံ၊ ဇဝံ ဇိဂုစ္ဆိနော+ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆံ- ဋီကာ။]

ကမ္မဿကတာပညာ။ ။ထပေတွာ သစ္စာနုလောမိကံ ဉာဏံ သဗ္ဗာပိ သာသဝါ (မိမိကို အာရုံပြုသော အာသဝေါတို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊) ကုသလာ ပညာ ကမ္မဿကတာ ပညာနာမ- ဤပါဌတော်အလိုအားဖြင့် ကုသိုလ်ကံသည်သာ အကျိုးမဲ့ကို ဖျက်ဆီးတတ်၊ အကျိုးကို ဖြစ်စေ တတ်သောကြောင့် “သက”ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။အခြားနေရာ၌ကား ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်စေ မိမိပြုအပ်သော ကံဟူသမျှသည် သက (ကိုယ့်ဥစ္စာ)ဖြစ်၏၊ “ကမ္မမေဝ + သကံ + ယေသံတိ ကမ္မဿကာ၊ ကမ္မဿကာနံ+ဘာဝေါ ကမ္မဿကတာ၊ ကမ္မဿကတာယံ-ကံသာလျှင် ကိုယ့်ဥစ္စာရှိသည်၏ အဖြစ်၌+ပဝတ္ထာ+ပညာ ကမ္မဿကတာ ပညာ”ဟု ပြုရသည်။

ဝိပဿနာပညာ။ ။မဂ္ဂသစ္စာအားလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာအား လည်းကောင်း လျော်သောကြောင့် ဝိပဿနာပညာကို “သစ္စာနုလောမိကပညာ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထို ပညာ ၂-မျိုးလုံးပင် လောကီပညာဖြစ်သောကြောင့် “အဓိ”ဟု မခေါ်ရ။

လည်းကောင်း၊ ပညာနာမ-ပညာသာမညမည်၏။ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော ပညာသည်၊ ပရမာ-လွန်မြတ်သော၊ ပညာနာမ-၏။ အဓိပညတိ ဧတ္ထ-အဓိပညဟူသော ဤပါရှိ၍၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-ဣတ္ထိလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။ [ပညာဟူသော ဣတ္ထိလိင်မှ အဓိပညဟု နပုံလိင်ပြောင်း လွဲနေသည်။] ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျော၊ ယဒိဒံ အဓိပညဟူသော ပါရှိ၍၊ အတ္ထော-တည်း၊ ယာယံ အဓိပညာနာမ-အကြင် သာမညပညာ၊ အဓိပညာမည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထိုပညာ၊ အဓိပညာ ၂-မျိုး၍၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏။ ဣတိ(အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီး ကား၊ အတ္ထော-အနက်တည်း။

ဝိမုတ္တာဓိကာရေ-ဝိမုတ္တိအရာ၌၊ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယော-တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိတို့သည်၊ ဝိမုတ္တိနာမ-ဝိမုတ္တိသာမည မည်၏။ ပန-ကား၊ သမုဇ္ဈေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိ နိဿရဏဝိမုတ္တိယော-သမုဇ္ဈေဒဝိမုတ္တိ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ၊ နိဿရဏ ဝိမုတ္တိတို့ကို၊ ပရမာ-သော၊ ဝိမုတ္တိတိ-ဝိမုတ္တိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်ကုန်၏။ စ-ဆက်၊ ဣဓာပိ-ဤဝိမုတ္တိအရာ၌လည်း၊ ယဒိဒံ အဓိဝိမုတ္တိတိ-ဟူသည်ကား၊ ယာ အယံ အဓိဝိမုတ္တိ-အကြင် ဝိမုတ္တိ အဓိဝိမုတ္တိသည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တတ္ထ-ထိုဝိမုတ္တိ အဓိဝိမုတ္တိ ၂-မျိုး၍၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၄၀၃။ သုညာဂါရေတိ-ကား၊ သုညေ-ရဟန်းရှင်လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော၊ ယရေ-ကျောင်း၌၊ ဧကကောဝ-တစ်ပါးတည်းသာလျှင်၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ (နဒတိ၌ စပ်)၊ ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော-ပရိဗ္ဗူဇ်တို့၏ အလိုတည်း၊ (ဘုရားကို ကဲ့ရဲ့ကြသော ပရိဗ္ဗူဇ်တို့၏ အလိုတည်း။)

ပရမာဝိမုတ္တိ။ ။လောကုတ္တရာစိတ်၌ ယှဉ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် “သမ္မာဝါစာ စသော လောကုတ္တရာ ဝိမုတ္တိတို့ကို အဓိသီလဖြင့်၊ သမ္မာဝါယာမကို အဓိဇေဝုတ္တဖြင့်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဓိပညာဖြင့် ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းအားဖြင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သတိ၊ သမာဓိ ၃-ပါးကိုသာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ အကျုံးဝင်သော သမုဇ္ဈေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ ဟု မှတ်ထိုက် ၏”ဟု ဋီကာတို့၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ [အဋ္ဌကထာနည်း၌ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော ရှစ်ပါးလုံး ကိုပင် သမုဇ္ဈေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ ဟု ဆိုလိုသည်။ နိဿရဏဝိမုတ္တိမှာ နိဗ္ဗာန်သာတည်း။]

သုညာဂါရေ။ ။“လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ကျောင်း၌”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း (ကျောင်းဖြစ်စေ တောဖြစ်စေ) ရဟန်းရှင်လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ဌာနဟူသမျှကို သဒ္ဓိသုပစာရ အားဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့် “ဧကကောဝ နိသီဒိတွာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။ [ယံကို ဇနဝိတ္တဌာနံ ဣမ သုညာဂါရန္တိ အဓိပ္ပေတံ၊- ဋီကာ။]

ပရိသာသုစာတိ-ကား၊ အဋ္ဌသု-ကုန်သော၊ ပရိသာသု-တို့၌၊ (နဒတိ-၌စပ်)၊ စ-သာဓကကား၊ စတ္တာရိမာနိ၊ ပေ၊ နဒတိတိ-အစရှိသော၊ ဧတံ သုတ္တံ-ဤပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ)ပိ-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသော၊ သုတ္တံ-ပါဠိကို၊ ဝိတ္တာရေတပ္ပံ-ချဲ့ထွက်၏၊ [သာရိပုတ္တ-ရာ၊ တထာဂတဿ-၏၊ တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇာနိ-တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့သည်၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့တည်း၊ ယေဟိ-ယင်း တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ တထာဂတော-သည်၊ အာသဘံ-မြတ်သော၊ ဌာနံ-ဌာနကို၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံတော် မူ၏၊ ပရိသာသု-တို့၌၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြွက်တော်မူ ၏၊- မူလပံ၊ မဟာသီဟနာဒသုတ်။]

အဋ္ဌသု ပရိသာသု။ ။ခတ္တိယပရိသတ်၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဂဟပတိ၊ သမဏအားဖြင့် လူပရိသတ် ၄-မျိုး၊ စာတုမဟာရာဇိက၊ တာဝတိံသ၊ မာရ်၊ ဗြဟ္မပရိသတ်အားဖြင့် နတ်ဗြဟ္မာပရိသတ် ၄-မျိုးကို ပရိသတ် ၈-ပါးဟု ဆိုသည်။ [“မာရ်”ဟူရာ၌ မာရ်နတ်၏ ဘက်သားနတ်များကိုပါ ယူမှ ပရိသတ်အစုအဝေး ရနိုင်သည်။]

ဝေသာရဇ္ဇာနိ။ ။အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို ဟောတော်မူရာ၌ အန္တရာယိကဓမ္မမဟုတ်ဟု ကန့်ကွက်လာလျှင် မကြောက်မရွံ့ ရဲဝန်စွာ ဖြေရှင်းတော်မူနိုင်သော ဉာဏ်တော်ကို “ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်”ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် ၄-ပါးကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာ ဋီကာ နိဒါနကထာ၌ ရှုပါ။ [စတုသု ဌာနေသု သာရဇ္ဇာဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပန္နသောမနဿ မယညာဏဿေတံ နာမံ။]

တထာဂတဿ တထာဂတ။ ။ထိုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်၏ ဘုရားမှတစ်ပါး အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံကြောင်း ပြလို၍ “တထာဂတဿ တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇာနိ”ဟု တထာဂတ ၂-ပုဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ တစ်နည်း- ရှေ့ တထာဂတသည် ဘုရားရှင်ကို ပြသော ပုဒ်တည်း။ နောက် တထာဂတကား “တထာ+အာဂတာနိ တထာဂတာနိ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အခြား သော ဘုရားရှင်တို့၏ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်တို့သည် များစွာသော ကောင်းမှုတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ပုညဿယသမ္ပတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဤမြတ်စွာဘုရား ၏လည်း ပုညဿယသမ္ပတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းကိုပြသော ဝိသေသနပုဒ်တည်း။ ဤကား အဋ္ဌကထာတို့ အလိုတည်း။

အာသဘံ ဌာနံ။ ။သေဌံ ဌာနံ၊ ဥတ္တမံ ဌာနံတိ အတ္ထော၊ နိဿယ၌ ဤအတိုင်းပေး သည်။ အာသဘာ ဝါ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါ၊ တေသံ ဌာနံတိ အတ္ထော၊ ဤအလို “အာသဘံ-အာသဘမည် သော ရှေးဘုရားတို့၏အရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ-အရာကို”ဟု ပေးပါ။ အပိစ ဥဘဿ ဣဒံတိ အာသဘံ၊ အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ၊ ဤနည်းအလို “အာသဘံ-နွားလာဥသဘ၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော၊ ဌာနံ-အရာကို”ဟု ပေးပါ။- ဋီကာ။

ပုဂံဝ ၃-မျိုး။ ။ခေါင်းဆောင် နွားလားကြီးကို “ပုဂံဝ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုပုဂံဝသည် နွား တစ်ရာ၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော ဥဘဿ၊ နွားတစ်ထောင်၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော ဝသဘ၊ (တစ်နည်း) နွားခြံပေါင်းတစ်ရာ၏ အကြီးအကဲ နွားလားသည် ဥသဘ၊ နွားခြံတစ်ထောင်၏

ပဉ္စ နံ ပုစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိကုန်သော၊ ဒေဝမနုဿာ-နတ်လူတို့သည်၊ နံ-ထိုရှင်ဂေါတမကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ဝါ-သိခြင်းငှာ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ အဘိသင်္ခရိတွာ-ပြုပြင် စီစဉ်၍၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြကုန်၏၊ ဗျာကရောတိတိ-ကား၊ တင်္ခဏညေဝ-ထိုမေးရာခဏ၌ပင်၊ ဝိသဇ္ဇေတိ-ဖြေတော်မူ၏၊ စိတ္တံ အာရာဓေတိတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန-ပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ မဟာဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပရိတောသေတိယေဝ-နှစ်သက်စေနိုင်သည်သာ၊ နောစ ခေါ သောတဗ္ဗမညန္တိတိ-ကား၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေတွာ-နှစ်သက်စေပြီး၍၊ ကထေန္တဿဝိ-ဖြေဆိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုရှင်ဂေါတမ၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ သောတဗ္ဗ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ န မညန္တိ-မမှတ်ထင်ကြကုန်၊ ဣတိ ဝေဉ္စ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

အကြီးအကဲ နွားလားသည် ဝဿာ၊ (တစ်နည်း) ဂါမခေတ်တစ်ခေတ်၌ အကြီးအကဲ နွားလားသည် ဥဿာ၊ ဂါမခေတ် ၂-ခေတ်၌ အကြီးအကဲ နွားလားသည် ဥဿာ၊ နွားအားလုံးထက် မြတ်သော မည်သည့် ဂါမခေတ်၌မဆို အကြီးအကဲဖြစ်သော ဘေးရန်ဟူသမျှကို လွှမ်းမိုးနိုင်သော တစ်ကိုယ်လုံးဖြူသော အလွန် ပဿာဒရှိသော၊ များစွာသောဝန်ကို ဆောင်နိုင်သော မိုးကြိုးပစ်သံ များစွာကြားသော်လည်း မတုန်လှုပ်သော နွားလားကြီးသည် နိဿာတည်း၊ ဤသို့ အားဖြင့် ၃-မျိုးပြားသည်။

ထို နိဿာနွားလားကြီးကိုပင် ဤနေရာ၌ “ဥဿာ”ဟု ဆိုလို၏။ ထိုဥဿာနွားလားကြီးသည် ဥဿာတို့၏အားနှင့် ပြည့်စုံရကား လေးဘက်သော ခြေတို့ဖြင့် မြေကြီးကို ဖိဖိစီးစီး နှိပ်နင်းလျက် ကြွားကြွားရွားရွား ရပ်တည်လေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ တည်နိုင်ခြင်းကိုပင် “ဥဿာဿ+ဣဒံ”အရ “နွားလား ဥဿာ၏+ဥစ္စာ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ထို့အတူ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်လည်း ဒသဗလ(ဉာဏ်တော်အား)နှင့် ပြည့်စုံတော်မူရကား ပရိသတ် ရှစ်ပါးတည်းဟူသော မြေပေါ်ဝယ် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ် ၄-ပါးတည်းဟူသော ခြေတော်ဖြင့် ဖိဖိစီးစီးနင်းတော်မူကာ မည်သည့်ရန်သူကိုမျှ မလှုပ်ရှားစေနိုင် မြဲခိုင်စွာ တည်တော်မူ၏။ ဤသို့ တည်တော်မူခြင်းကို “အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ”အရ နွားလားဥဿာ၏ ရပ်တည်ခြင်းနှင့်တူသော တည်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။-ဋီကာသစ်။

တင်္ခဏညေဝ ၊ပေ၊ အာရာဓေသိ။ ။မေးရာခဏ၌ပင် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သော ပဋိဘာန်ဉာဏ်ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဖြေဆိုရာဝယ် မေးသူတို့၏ အဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာလည်းကောင်း၊ အတ္ထဓမ္မ (အကျိုးနှင့် အကြောင်း)အားလျော်စွာလည်းကောင်း ဖြေတော်မူသောကြောင့် မေးသူတို့၏စိတ်ကို နှစ်သက်စေတော်မူပါသည်။

မှန်၏- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် အလွန်မြင့်မြတ်တော်မူရကား သိဖွယ်တရား (ဖြေဆိုဖွယ် အဖြေ)ဟူသမျှသည် ဉာဏ်တော်၏အဝသို့ ရောက်နေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ အလိုရှိအပ်သောတရားသည် တွေး၍မနေရတော့၊ နှလုံးသွင်းလိုက်ရုံမျှဖြင့် ထင်ပေါ်လာသည်။

သောတဗ္ဗံ စသေ မညန္တိတိ-ကား၊ ဒေဝါပိ-နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မနုဿာပိ-လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တေနော-ကြီးစွာသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ်ခြင်းခြင်၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ ပသီဒန္တိတိ-ကား၊ သုပ္ပသန္နာ-လွန်စွာ ကြည်ညိုကုန်သည်၊ ကလ္လစိတ္တာ-ခံကျန်းသော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ မုဒုစိတ္တာ-နည်းသောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပသန္နာကာရံ ကရောန္တိတိ-ကား၊ မုဒ္ဒပ္ပသန္နာဝ-အချည်းနှီးကြည်ညိုသူတို့သည်သာ၊ န ဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ ပဏီတာနိ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ စိဝရာဒိနိ-သင်္ကန်းအစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဠုဝနဝိဟာရာဒယော-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်အစရှိကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရေစ-ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိစ္စန္ဓာ-စွန့်လှူကြကုန်လျက်၊ ပသန္နာကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။

တထတ္တာယတိ-ကား၊ သော-ထို အရှင်ဂေါတမသည်၊ ယံ ဓမ္မံ-အကြင်တရားကို၊ ဒေသေတိ-ဟော၏၊ တထာ ဘာဝါယ-ထိုတရား၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကျင့်အကျိုးငှာ၊ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပုရဏတ္ထာယ-လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါး အားလျော်

သောတဗ္ဗံ မညန္တိ။ “ဘုရားဖြစ်ခါ၊ ပါယ်သုံးရွာနှင့်” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော အက္ခဏ ၈-ပါးမှ လွတ်သော နဝမဇဏ၌သာ တရားတော်ကို ကြားနာရသောကြောင့် (အကြင်တရားကို ဘုရား ဟောတော်မူ၏၊ ထိုတရားကို ငါတို့ နာယူကုန်အံ့ဟု) လေးလေးစားစားဖြစ်လျက် များစွာသော အားထုတ်ခြင်းဖြင့် နာထိုက်သော တရားဖြစ်ပါပေသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

မုဒ္ဒပ္ပသန္နာ။ “တုစ္ဆပ္ပသန္နာ-အချည်းနှီး ကြည်ညိုကြကုန်သည်၊ နိရတ္တကပ္ပသန္နာ-အကျိုး မရှိသည်ဖြစ်၍ ကြည်ညိုကြကုန်သည်”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ မုဒ္ဒကို တုစ္ဆဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ကြည်ညိုရုံသာ ကြည်ညို၍ ဓမ္မပူဇာ၊ အာမိသပူဇာတစ်ခုခုကိုမျှ မပြုကြသူတို့ကို “မုဒ္ဒပ္ပသန္နာ”ဟု ဆိုလိုသည်။

ပသန္နာကာရံ။ “ပသန္နာနံ-ကြည်ညိုသူတို့၏+အာကာရော-အမူအရာတည်း၊ ပသန္နာကာရော-ရာ”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုပသန္နာကာရဟူသည် ကြည်ညိုသူတို့ ပြုထိုက်သော သက္ကာရ (ပူဇော်မှု) ၂-မျိုးတည်း၊ ထိုတွင် ပဏီတာနိ စိဝရာဒိနိ စသည်ဖြင့် အာမိသပူဇာကို ပြ၏၊ ဓမ္မပူဇာကိုကား နောက်လာမည့် တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိဖြင့် ပြသည်။

တထတ္တာယ။ “တထာ+ဘာဝေါ တထတ္တံ”ဟု ပြုစေလို၍ “တထတ္တာယကို တထာဘာဝါယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ တထာဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောအနက်ကို “ယံ သော ဓမ္မံ”ဟု အနိယမဖြင့် ပြသည်၊ “တထာ-ထိုဟောတော်မူအပ်သောတရား၏+ဘာဝ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပုရဏတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပုရဏတ္ထာယ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ မှန်၏-ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သော တရားတိုင်းမှာပင် တရားနာသူတို့၏ ဓမ္မာနုဓမ္မအကျင့်ကို

သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ၊ န ပဋိပဇ္ဇန္တိ-မကျင့်ကြကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တထတ္ထာယစ ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ-ကား၊ တထာ ဘာဝါယ-ထိုတရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကျင့်အကျိုးငှာ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တဿ ဘဂဝတော-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မ-တရားတော်ကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ ကေစိ-အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သရဏေသု-သရဏတို့၌၊ ဝါ-သရဏဂုံတို့၌၊ (ကိုးကွယ် ရာဖြစ်သော ရတနာ ၃-ပါးကို ကိုးကွယ်ကြောင်း စိတ်တို့၌) ပတိဌဟန္တိ-တည်ကြကုန် ၏၊ ကေစိ-တို့သည်၊ ပဉ္စသု-၅ ပါးကုန်သော၊ သီလေသု-သီလတို့၌၊ ပတိဌဟန္တိ အပရေ-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နိက္ခမိတ္တာ-အိမ်မှထွက်၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇန္တိ-ရှင် ရဟန်း ပြုကြကုန်၏၊ ပဋိပန္နာအာရာဓေန္တိတိ-ကား၊ တံ ပဋိပဒံ-ထိုအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နာ- ကျင့်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) ပူရေတုံ-ပြည့်စေခြင်းငှာ၊ သက္ကောန္တိ-စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပရိပူရေန္တိ-ပြည့်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ပဋိပတ္တိပူရဏေန-အကျင့်ကို ပြည့်စေခြင်းအားဖြင့်၊ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ-ထိုအရှင်ဂေါတမ၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေန္တိ-နှစ်သက်စေ နိုင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏။

ဖြည့်ဖို့ရန် ရည်ရွယ်တော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏသည် ဓမ္မ၏ဖြစ်ကြောင်း (တရားဟောတော်မူရခြင်း၏ အကြောင်း သဒ္ဓပဝတ္ထိနိမိတ်) ဘာဝအနက်ဖြစ်သည်။

န ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ။ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏတ္ထာယ၏ နောက်၌ “ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထော”ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌ “နော စ ခေါ တထတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ”၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ န ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထော”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်၊ ထိုသို့ ရှိမှလည်း “တထတ္ထာယစ ပဋိပဇ္ဇန္တိ”ဟူသော နောက်စကားနှင့် အဓိပ္ပါယ်ထူးခြားမည်၊ ဤသို့ ကဲ့ရဲ့သော စကားဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ယံ သော ဓမ္မံ”၌ “သော-ထိုအရှင်ဂေါတမသည်”ဟု အနက်ပေးခဲ့ရသည်။

တထတ္ထာယစ။ ။ဤပုဒ်ကိုလည်း “တထာ ဘာဝါယ”ဟုပင် ဖွင့်သင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌ “တထဘာဝါယ”ဟု တွေ့ရသည်၊ ဤတထာဘာဝသည် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏ (လောကုတ္တရာ တရား ၉-ပါးအားလျော်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ဖို့ရန်ပင်)တည်း၊ ထို ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိပူရဏကို အစမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ပြလိုသောကြောင့် “ကေစိ သရဏေသု” စသည်ဖြင့် မိန့်သည်။

ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိ။ ။ဘုရားရှင်ကို နှစ်သက် ကျေနပ်စေလောက်အောင် ကျင့်သူ ကား ရဟန်းပြုရုံမျှမကဘဲ၊ ပူရေတုံ သက္ကောန္တိ-အကျင့်ပြည့်အောင် စွမ်းနိုင်သူများဖြစ်ကြရ၏၊ ထို “ပူရေတုံ သက္ကောန္တိ”ကိုပင် “သဗ္ဗာကာရေန ပရိပူရေန္တိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ လည်းကောင်း၊ နောက်ပြင် စာအုပ်များ၌လည်းကောင်း “သဗ္ဗာကာရေန ပန”ဟု ပနသဒ္ဓါ တွေ့ရ၏၊ ပိုဟန်တူသည်၊ ရှေးစာအုပ်တို့၌ မပါ။]

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ-ဤပါဠိရပ်၌၊ (သီဟနာဒကိစ္စ၏ ပြည့်စုံလုံလောက်ခြင်းကိုပြရာ ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိဟူသော ဤပါဠိရပ်၌) ဌတွာ-တန်ရပ်၍၊ သီဟနာဒါ-သီဟနာဒတို့ကို၊ သမောဓာနေတဗ္ဗာ-ပေါင်း၍ ရေတွက်ထိုက်ကုန်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စံ-အချို့သော၊ တပဿိ-အကျင့်ရှိသူကို၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သည်ကို၊ ပဿာမိ-မြင်ရ၏၊ ဣတိ-ဤစကားတော်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ သီဟနာဒေါ-သီဟနာဒတည်း၊ အပရံ-တစ်ပါးသော၊ (တပဿိ-ကို) သဂ္ဂေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တံ ပဿာမိ၊ ဣတိ-သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ-တည်း) အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနေ-အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ရာ၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ သေဋ္ဌော-အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ကုသလဓမ္မသမာဒါနေပိ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောက်တည်ရာ၌လည်း၊ အဟမေဝ သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ အကုသလဓမ္မသမာဒါနေပိ-၌၊ မယုမေဝ-ငါ၏သာ၊ သာဝက သံဃော-သာဝကသံဃာသည်၊ သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ကုသလဓမ္မသမာဒါနေပိ မယုယေဝ-သာ၊ သာဝကသံဃော သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ သီလေန-သီလအားဖြင့်၊ မယု-ငါ၏၊ ဝါ-ငါနှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိရိယေန-ဝီရိယအားဖြင့်၊ မယု သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ပညာယ-ပညာအားဖြင့်၊ မယု သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိမုတ္တိယာ-ဝိမုတ္တိအားဖြင့်၊ မယု သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)။

ဣမသ္မိံ ပနောကာသေ။ ။ဣမသ္မိံ ပနောကာသေ ဌတွာတိ ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိတိ ဧတသ္မိံ သီဟနာဒကိစ္စ ပါရိပူရိဒီပနေ ပါဠိပဒေသေ ဌတွာ၊- ဋီကာ၊ ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိတိ၌ သီဟနာဒကိစ္စသည် ပြည့်စုံ၏၊ ထိုသို့ အပြည့်အစုံပြရာ “ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိတိ”ဟူသော ပါဠိရပ်ကို “ဣမသ္မိံ ဩကာသေ”ဟု ဆိုသည်၊ သမောဓာနေတဗ္ဗာကို “သင်္ကလိတဗ္ဗာ”ဟု ဖွင့်၏၊ သံ+ကလဓာတ်သည် ရေတွက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။

ဧကစ္စံ၊ ပေ၊ သီဟနာဒေါ။ ။“အချို့သော တပဿိကို ငရဲ၌ဖြစ်သည်ကို မြင်တော်မူရ၏”ဟု မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတော်သည် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ မပြောနိုင်သော (ဘုရား မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း) ငရဲ၌ မဖြစ်ပါဟုလည်း မပယ်လှန်နိုင်သောကြောင့် သီဟနာဒ (မြတ်သော အသံတော်) တစ်ပါးဖြစ်ရပေသည်၊ နောက် သီဟနာဒများ၌လည်း နည်းတူ။

ဝိမုတ္တိယာ။ ။ပညာယ ဝိမုတ္တိယာတို့၌ “မယု သဒိသော နတ္ထိတိ ဧကော”တို့ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်၊ ဤတိုင်အောင် “ပုရိမာ ဒသ-ရှေး၌ ပြအပ်ခဲ့သော သီဟနာဒ ၁၀-ပါး”တည်း၊ “သီဟနာဒံ နဒန္တော ပရိသမဇ္ဈေ နဒါမိ” မှစ၍ “အာရာဓေန္တိတိ ဧကော”တိုင်အောင် နောက် ၁၀-ပါးတည်း။

သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒန္တော-မိန့်မြှောက်တော်မူလသော်၊ ပရိသမဇ္ဈေ-ပရိသတ်၏ အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ နဒါမိ-မိန့်မြှောက်တော်မူ၏။ ဣတိ-ဤစကားတော်သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ဝိသာရဒေါ-ကင်းသော ရွဲ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နဒါမိ-၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြကုန်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော) ဝိသဇ္ဇေမိ-ဖြေတော်မူ၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ဝိသဇ္ဇနေန-ဖြေခြင်းအားဖြင့်၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေမိ-နှစ်သက်စေနိုင်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ တုဋ္ဌာစ-နှစ်သက်ကုန်သည်လည်း၊ (ဟုတွာ)၊ မေ-ငါ၏(စကားကို)၊ သောတဗ္ဗ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ သုတွာ-ကြားနာရ၍၊ မေ-ငါ့အား၊ ပသီဒန္တိ-ကြည်ညိုကြကုန်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ပသန္နာကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ယံ ပတိပတ္တိ-အကြင် ပတိပတ်ကို၊ ဒေသေမိ-ဟောတော်မူ၏။ တထတ္တာယ-ထိုပတိပတ်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)၊ ပဋိပန္နာစ-ကျင့်ကုန်သူတို့သည်လည်း၊ မံ-ကို၊ အာရာဓေန္တိ-နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏။ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဒနာဒေါ)။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ပုရိမာနံ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသန္တံ-၁၀ ပါးသော သီဟနာဒတို့တွင်၊ ဧကေကဿ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော သီဟနာဒ၏၊ ပရိသာသုစ နဒတီတိ အာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ ဒသဒသ-၁၀ ပါး၊ ၁၀-ပါးတို့သည်၊ ပရိဝါရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပုရိမာနံ-ကုန်သော၊ ဒသန္တံ-၁၀ ပါးသော

သုတွာ သောတဗ္ဗ မညန္တိ။ ။အဋ္ဌကထာ စာအုပ်၌လည်းကောင်း၊ ဋီကာသစ်၌လည်းကောင်း “သုတွာ သောတဗ္ဗ မညန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏။ သို့သော် ရှေ့သီဟနာဒ၌ သဝနကြိယာ မပါခဲ့သေး၊ “စိတ္တံ အာရာဓေတိ”ဟုသာ ပါ၏။ အာရာဓေတိကို ပရိတောသေတိဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ဤသောတဗ္ဗ မညန္တိနေရာ၌ “ကထေန္တဿ ပိဿ”ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရှေ့စကား၊ နောက်စကားကိုပေါင်း၍ “တုဋ္ဌာစ မေ သောတဗ္ဗ မညန္တိ”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

ဣတိ ၊ပေ၊ ဒသဒသ ပရိဝါရာ။ ။ရှေ့ ၁၀-ပါးတွင် “ဧကန္တံ တပဿိ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တံ ပဿာမိတိ သီဟနာဒံ နဒန္တော ဘဂဝါ (၁) ပရိသာသု နဒတိ၊ (၂) ဝိသာရဒေါ ဟုတွာ နဒတိ၊ (၃) တတ္ထစ ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တိ၊ (၄) ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ (၅) ဝိသဇ္ဇနေန ပရဿ စိတ္တံ အာရာဓေတိ၊ (၆) တုဋ္ဌာ စ မေ သောတဗ္ဗ မညန္တိ၊ (၇) သုတွာ စ ဘဂဝတော ပသီဒန္တိ၊ (၈) ပသန္နာစ ပသန္နာကာရံ

သီဟနာဒတို့၏၊ ပရိဝါရဝသေန-အခြံအရံတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ သတံ-တစ်ရာသော၊ တေ ဒသ-ထို ၁၀-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ပုရိမာ-ကုန်သော၊ ဒသစ-၁၀ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒသာဓိကံ-၁၀ ပါး အလွန်ရှိသော၊ သီဟနာဒသတံ-သီဟနာဒတစ်ရာသည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဣတော-ဤသုတ်မှ၊ အညသိသုတ္တေ-အခြားသောသုတ်၌၊ [မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပံ-စူလသီဟနာဒသုတ် စသည်၌]၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ [အချို့ စာအုပ်တို့၌ “ပိ” ပါ၏ မကောင်း၊] သီဟနာဒါ-သီဟနာဒတို့ကို၊ ဒုလ္လဘာ-မရအပ် မရနိုင်ကုန်၊ တေန-ထို့ကြောင့် (ထိုသို့အခြားသုတ်၌ မရနိုင်လောက်အောင် များသောအရေအတွက်ရှိခြင်းကြောင့်၊) [တေနာတိ သင်္ချာမဟတ္ထေန၊] ဣဒံ သုတ္တံ-ဤသုတ်ကို၊ မဟာသီဟနာဒန္တိ-မဟာသီဟနာဒသုတ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သီဟနာဒံ ခေါ၊ ပေ၊ နဒတိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ ဝါဒိနံ-ဤသို့ ပြောလေ့ရှိသူတို့၏၊ ဝါဒံ-ဝါဒကို၊ ပဋိသေခေတွာ-တားမြစ်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပရိသတိ-ပရိသတ်၌၊ နဒိတပုဗ္ဗံ-ရှေ့၌ ကျူးရင့်အပ်ဘူးသော၊ ဝါ-ကျူးရင့်အပ်ဘူးသော၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ ပုန ပါသည်ကား ပို၏၊] သီဟနာဒံ-ကို၊ ဒသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကမိဒါဟံတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ကရောန္တိ၊ (၉) ယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တထတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ (၁၀) ပတိပတ္တိယာစ အာရာဓေန္တိ၊ ဤသို့ ရှေ့ ၁၀-ပါးတွင် တစ်ပါးတစ်ပါးကို မူတည်၍ နောက် ၁၀-ပါးကို မူလိသွင်းသောအခါ သီဟနာဒတစ်ရာဖြစ်၏၊ မူလိမပါဘဲ ရှေ့သီဟနာဒ ၁၀-ပါးချည်း သန့်သန့်လည်း မိန့်တော်မူရကား ထိုသုဒ္ဓ ၁၀-ပါးနှင့်ပေါင်းလျှင် သီဟနာဒပေါင်း တစ်ရာတစ်ဆယ် ဖြစ်သတည်း။

သဗ္ဗေတေ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာသဘံ ဌာန မုတ္တမံ၊

သီဟနာဒံ နဒန္တေ တေ၊ ပရိသာသု ဝိသာရဒါ။

သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတေ-ဤဘုရားရှင်တို့သည်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ အာသဘံ ဌာနံ-ဥသဘ၏ဥစ္စာ ခိုင်မြဲသောအရာကို၊ ပဋိဇာနန္တိ-ဝန်ခံတော်ကြကုန်၏၊ ဧတေ-တို့သည်၊ ပရိသေသာ-ပရိသတ်တို့၌၊ ဝိသာရဒါ-ရွံရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သီဟနာဒံ-ကို၊ နဒန္တိ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊- အာဇာနည်သုတ်။

ဣဒါနိ ပေ၊ အာဒိမာဟ။ ။ပါထိကဝဂ္ဂ (သုတ်ပါထေယျ) ဥဒ္ဓမ္မရိကသုတ်၌ “ဣဓ နိဂြောဓ တပဿီ” စသည်ဖြင့် ဥပက္ကိလေသအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိအပြားကိုလည်းကောင်း ပြတော်မူလျက် ပရိသတ်နှင့် တကွသော နိဂြောဓပရိပ္ပိုဇ်၏ရှေ့၌ ဘုရားရှင်၏ သီဟနာဒကို မိန့်တော်မူဘူးကြောင်းကို ပြတော်မူခြင်းငှာ “ဣဒါနိ” စသည်ကို မိန့်သည်။



တိတ္ထိယပရိဝါသကထာ အပွင့်

၄၀၄။ တတ္ထ-ထို ဧကမိဒါဟံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ တတြ မံ အညတရော တပ ဗြဟ္မစာရိတိ-ကား၊ တတြ ရာဇဂဟေ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ-ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌၊ ဝိဟရန္တိ-နေတော်မူသော၊ မံ-ငါဘုရားကို၊ အညတရော-အမှတ်မရှိ တစ်ယောက်သော၊ တပ ဗြဟ္မစာရိ-မြတ်သော တပကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ဝိရိယဖြင့် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ နိဂြောဓောနာမ-နိဂြောဓမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗာဇသည်၊ (အပုစ္ဆိ၌စပ်)၊ အဓိဇေဂုစ္ဆေတိ-ကား၊ ဝိရိယေန-ဝိရိယဖြင့်၊ ပါပဝိက္ခန္ဓာနိကာရေ-မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းဟူသောအရာ၌၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ အပုစ္ဆိ-မေးပြီး၊ ဣဒံ-ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ ၊ပေ၊ ပဉ္စ အပုစ္ဆိ ဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ-ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊ မဟာဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ နိဿိန္နော-နေတော်မူလျက်၊ ဥဒုမ္ပရိကာယ-ဥဒုမ္ပရိကာမည်သော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရား၏၊ ဥယျာနေ-ဥယျာဉ်၌၊ နိဿိန္နဿ-နေသော၊ နိဂြောဓဿ-မည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကဿစ-ပရိဗ္ဗာဇ၏လည်းကောင်း၊ သန္ဓာနဿ-မည်သော၊ ဥပါသကဿစ-ဥပါသကာ၏လည်းကောင်း၊ ကထာသလ္လာပံ-စကားပြောသံကို၊ ဒိဗ္ဗာယသောတဓာတုယာ-ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-

တပဗြဟ္မစာရိ။ ။ဋီကာသစ်၌ “ဥတ္တမ တပစာရိ”ဟု ပဌမဖွင့်၏၊ ဗြဟ္မကို “ဥတ္တမ”ဟု ဖွင့်၍ တပ၏ ဝိသေသနဟု ပြ၏၊ “တပေနဝါ ဝိရိယေန ဗြဟ္မစာရိ”ဟု ဒုတိယဖွင့်၏၊ “တပ”အရ “ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော (အပူတပြင်း အတင်းအားထုတ်ကြောင်း) ဝိရိယကို ယူပါ”ဟု သိစေ၏၊ ကိလေသေ တပေတိတိ တပေါ။

ဣဒံ။ ။ဋီကာ၌ “ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တိ မံ ပဉ္စ အပုစ္ဆိတိ ဣဒံ ဝစနံ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ရှေ့စကားကို စွဲ၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ဣဒန္တိ ရာဇဂဟေ ၊ပေ၊ ပဉ္စ အပုစ္ဆိတိ ပါဠိယံ အာဂတဝစနံ”ဟု ပါဠိတော်စကားကို စွဲသည်။

မှတ်ချက်။ ။ထိုအချိန်က ပြဿနာကို မေးရာဌာနသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်မဟုတ်၊ ရာဇဂြိုဟ်၏ အနီးဖြစ်သော ဥဒုမ္ပရိကဒေဝီ၏ ဥယျာဉ်တည်း၊ သို့သော် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ သီတင်းသုံးခြင်းကြိယာ မပြတ်သေးသောကြောင့် “ဂိဇ္ဈကုဋေ ဝိဟရန္တိ မံ”ဟု သုံးစွဲတော်မူသည်။

ကထာသလ္လာပံ။ ။သန္ဓာနဟူသည် ဥပါသကာငါးရာ အခြံအရံရှိသော ဥပါသကာ ခေါင်းဆောင်တည်း၊ နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇသည် ထိုဥပါသကာနှင့် တွေ့သောအခါ ဘုရားရှင်ကို အထင်သေးအောင် “အို သူကြွယ် တိုက်တွန်းပါတယ်၊ သိစမ်းပါလော၊ အသင်တို့ရဲ့ ဆရာဖြစ်သော ရှင်ဂေါတမဟာ ဘယ်သူနှင့်အတူ တရားဆွေးနွေးဘူးသလဲ”စသော စကားစမြည်၊ ပြန်လည်ပြောသံကို ကြားတော်မူသည်။

ကြွလာတော်မူ၍၊ တေသံ-ထိုနိဂြောဓပရိဗ္ဗိဒ္ဓိ၊ သန္တာနဥပါသကာတို့၏၊ သန္တိကေ-
အနီး၌၊ ပညတ္ထေ-ခင်းထားအပ်သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊
နိဂြောဓနေ-သည်၊ အဓိဇေဂုဏ္ဏေ-အဓိဇေဂုဏ္ဏအရာ၌၊ ယံ တံ ပုဋ္ဌပဉ္စ-အကြင် မေးအပ်
သော ပြဿနာကို၊ ဝိသဇ္ဇေသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တံ-ထိုဖြေတော်အပ်သော ပြဿနာကို၊
သန္တာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပရံဝိယ မတ္တာယာတိ-ကား၊ ပရမာယ-လွန်မြတ်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်း
အရည်အားဖြင့်၊ အတိမဟန္တေနဝ-အလွန်ကြီးကျယ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
ပမာဏေန-အတိုင်းအရည်အားဖြင့်၊ (အတ္တမနော အဟောသိ-၌စပ်၊) ဣတိ
အတ္ထော-ဤကား၊ အနက်၊ ကော ဟိ ဘန္တေတိ-ကား၊ အန္တဗာလံ-ပညာမျက်စိကန်း
မိုက်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကံ-မိစ္ဆာအယူရှိသူကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညော-အခြားသော၊
ပဏ္ဍိတဇာတိကော-ပညာရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ကော နာမ-
အဘယ်မည်သူသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မံ-တရားတော်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊
အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သည်၊ န အဿ-မဖြစ်ဘဲ
ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။

လဘေယျဟံတိ ဣဒံ-လဘေယျဟံဟူသော ဤစကားကို၊ (အာဟ-၌စပ်၊)
သော-ထို အစေလကဿပသည်၊ မေ-ငါသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်
လုံး၊ အနိယျာနိကပက္ခေ-နိယျာနိကမဟုတ်သော ဘက်၌၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊
အတ္တာ-အတ္တကို၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို၊ ကိလာမိတောဝတ-ပင်ပန်းစေအပ်ပြီတကား၊
[ကာရိတံနှင့်တကွ ကိလာမတောရိမ္မ ကောင်း၏၊] သုက္ခနဒီ တီရေ-ခြောက်သောမြစ်
ကမ်း၌၊ နှာယိဿာမိ-ရေချိုးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သမ္ပရိဝတ္ထေန္တေနဝိယ-
ပတ်ဝန်းကျင် လှည့်ပတ်နေသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထုသေ-ဖွဲ့ပုံပေါ်၌၊ ကောဇ္ဇေန္တေန
ဝိယ-တစ်စုံတစ်ခုကို စိုက်နှက်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊
အတ္ထော-အကျိုးကို၊ န နိပ္ပဒိတောဝတ-မပြီးစေအပ်လေစွတကား၊ ဟန္တု-ယခု၊
အဟံ-ငါသည်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ယောဂေ-ယှဉ်သင့်သော နည်းလမ်း၌၊
ယောဇေဿာမိ-ယှဉ်စေတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ အာဟ-လျှောက်
ပြီ။ [ယောဂေတိ နယေ၊ ဒုက္ခနိဿရဏုပါယေတိ အတ္ထော။]

ပရံဝိယ။ ။ပရံတိ အတိသယတ္ထေ နိပါတော၊ ဝိယာတိ ပဒ ပူရဏမတ္ထေ၊ ယထာတံ
အတိဝိယာတိ- ဋီကာသစ်၊ ဤဋီကာသစ်၌ အတိဝိယဝယ် ဝိယသည် ပဒပူရဏဖြစ်သ ကဲ့သို့ဟု
ဥပမာပြ၏၊ သို့သော် ထို “ဝိယ”သည် ပဒပူရဏ မဟုတ်ပါ၊ “အတိဝိယ-အလွန်သာ လျှင်”ဟု
ပေးရသော ဧဝ အနက်ဟောသာတည်း။

၄၀၅။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနေန-ဤမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ခန္ဓကေ-မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇခက္ခန္ဓကဉ္စ၊ ယော တိတ္ထိယပရိဝါသော-အကြင် တိတ္ထိယ ပရိဝါသ်ကို၊ ပညတ္တော-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-သာသနာတော် အယူမှတစ်ပါးသော အယူရှိဘူးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမဏေရဘူမိယံ-သာမဏေ ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ အဟံ ဘန္တေ၊ ပေ၊ ပရိဝါသံ ယာစာမိ တိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ပရိဝသတိ-ပရိဝါသ်နေရ၏၊ တံ-ထို တိတ္ထိယပရိဝါသ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ ၍၊ ယော ခေါ ကဿပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗောတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ [ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣတ္ထန္နာ မော-ဤအမည်ရှိသော၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိဘူးသူပါတည်း၊ ဣမသ္မိ ဓမ္မဝိနယေ-ဤတရားသဖြင့် ဆုံးမရာသာသနာတော် ၌၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ [ဥပရိဘူတာ+သမ္ပဒါ ဥပသမ္ပဒါ၊] ဝါ- ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ အာကခီမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ဘန္တေ-တို့၊ သွာဟံ(သော အဟံ)-ထို တပည့်တော်သည်၊ သံယံ-သံဃာတော်ကို၊ စတ္တာရောမာသေ-၄ လတို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝါသံ-ပရိဝါသ်ကို၊ ယာစာမိ-တောင်းပါ၏။]

တတ္ထ-ထို ယော ခေါ ကဿပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇတိ-ပဗ္ဗဇ္ဇဟူသော စကားကို၊ ဝစနသိလိဋ္ဌတာဝသေနဝ-စကား၏ ပြေပြစ် ညက်ညောသည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ အပရိဝသိတွာယေဝ-ပရိဝါသ် မနေဘဲသာလျှင်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ဥပသမ္ပဒတ္ထိကေန ပန-ရဟန်းအဖြစ်ကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ နာတိ ကာလဂါမပ္ပဝေသနာဒီနိ-အလွန်စောစွာ ရွာသို့မဝင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌ- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဝတ္တာနိ-ကျင့်ဝတ်တို့ကို၊ ပူရေန္တေန-ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ ပရိဝသိတဗ္ဗံ- ပရိဝါသ်နေရာ၏၊ [ရှစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်တို့ကို ပဗ္ဗဇ္ဇက္ခန္ဓကဉ္စ ရှုပါ၊ ဤဋီကာတို့၌ လည်း ပြ၏၊] အာရဒ္ဓစိတ္တာတိ-ကား၊ အဋ္ဌဝတ္ထပူရဏေန-ရှစ်ပါးသော ဝတ်၏ပြည့် ခြင်းကြောင့်၊ တုဋ္ဌစိတ္တာ-နှစ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ (ဘိက္ခု ပဗ္ဗဇ္ဇေ-၌စပ်)။

ဧတ္ထ-ဤ သုမင်္ဂလဝိသာလိနီမည်သော ဒီယနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ခေပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ ဝိတ္တာရတော ပန-အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ ဧသ(ဧသော) တိတ္ထိယပရိဝါသော-ဤတိတ္ထိတို့၏ ပရိဝါသ်ကို၊ သမန္တပါသာဒိကာယ-သမန္တပါသာဒိကာမည်သော၊ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ- ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇခန္ဓကဝဏ္ဏနာယ-ပဗ္ဗဇ္ဇခန္ဓကအဖွင့်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ် ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

အပိစ မေတ္တာတိ-ကား၊ အပိစ-ထိုသို့ ၄-လပတ်လုံး ပရိဝါသနေရပါသော်လည်း၊ မေ-ငါသည်၊ ဧတ္ထ-ဤပရိဝါသနေရာ၌၊ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာဝိဒိတာတိ-ကား၊ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူကွဲပြား၊ ထူးခြားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတံ-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဣမိနာ-ဤပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ ဝိဒိတာ ဟူသော ပါဠိဖြင့်)၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ပရိဝါသာရဟော-ပရိဝါသကို ထိုက်၏ (ပရိဝါသနေထိုက်၏)၊ အယံ (ပုဂ္ဂလော)-သည်၊ န ပရိဝါသာရဟော-ပရိဝါသကို မထိုက်၊ (ပရိဝါသမနေထိုက်)၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤသို့သော အထူးသည်၊ မယံ-ငါအား၊ ပါကဋံ-ထင်ရှား၏၊ ဣတိ-ဤအဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿတိ-ပြတော်မူ၏၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပဿပေါ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ယတ္ထ-အကြင် ဘုရားသာသနာတော်၌၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗံသိတွာ-ရွှေကို ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့ ပွတ်တိုက်၍၊ ကောဋေတွာ-ရွှေကို ထုရိုက်သကဲ့သို့ ထုရိုက်၍၊ ယုတ္တမေဝ-သင့်သူကိုသာ၊ ဂဏန္တိ-ယူကြကုန်၏၊ အယုတ္တံ-ကို၊ ဆဋ္ဌေန္တိ-စွန့်ပစ်ကြကုန်၏၊ (တံ) ဗုဒ္ဓသာသနံ-ထိုဘုရားသာသနာတော်သည်၊ အဟော အတ္ထရိယံ-ဪ အံဩဖွယ်ကောင်းပါပေစွ၊ ဣတိ-သို့ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သုဠတရံ-သာ၍ ကောင်းမွန်စွာ၊ ပဗ္ဗဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌၊ သဗ္ဗာတုဿာဟော-လွန်စွာဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

အထခေါ-ထိုသို့ လျှောက်ရာအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထိုအစေလကဿပ၏၊ တိဗ္ဗန္တုတံ-ထက်သန်သော ဆန္ဒရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ ကဿပေါ-သည်၊ ပရိဝါသံ-ကို၊ န အရဟတိ-မထိုက်၊ ဣတိ-ဤသို့ သိတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အညတရံ-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ကဿပံ-ကို၊ နှာပေတွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ - ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီး၍၊ အာနေဟိ-ဆောင်ခဲ့လော၊ ဣတိ

ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ။ ။ဝိ (ဝိသဒိသာ)+မတ္တာ ယေသံတိ ဝိမတ္တာ၊ ဝိမတ္တာယေဝ+ဝေမတ္တာ၊ (သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်)၊ ဝေမတ္တာနံ+ဘာဝေါ ဝေမတ္တတာ၊ ပုဂ္ဂလာနံ+မတ္တတာ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူသော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ထို “မတူသော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်”ဟူသည် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် မတူထူးခြားကွဲပြားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [နာနာ+ဘာဝေါ နာနတ္ထံ၊ ပုဂ္ဂလာနံ+နာနတ္ထံ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ။]

ဗံသိတွာ၊ ကောဋေတွာ။ ။အဇ္ဈာသယ ဝိဓံသနဝသေန (အလိုဆန္ဒကို စူးစမ်းစိစစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သုဝဏ္ဏဝိယ ဗံသိတွာ ကောဋေတွာ (ရွှေကို ပန်းတိမ်ဆရာက မှတ်ကျောက်၌ ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့ ပွတ်တိုက်၍လည်းကောင်း၊ ရွှေကို ထုရိုက်သကဲ့သို့ ထုရိုက်၍လည်းကောင်း-ဋီကာ။

(အာမန္တေသိ)။ သော-ထိုရဟန်းသည်။ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ တံ-ထိုကဿကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊ အာဂမာသိ-လာပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ-ထိုကဿပကို၊ ဂဏမဇ္ဈေ-ရဟန်းအပေါင်း၏ အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ ဥပသမ္ပာဒေသိ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အလတ္တံ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဒန္တိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ၊ အစိရူပသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ ဟုတွာ၊ န စိရမေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ [“စိရံ+ဥပသမ္ပန္နဿ အဿာတိ စိရူပသမ္ပန္နော၊ န+စိရူပသမ္ပန္နော အစိရူပသမ္ပန္နော”ဟု ပြု၊] ဝုပကဋ္ဌောတိ-ကား၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမေဟိ-တို့မှ၊ ကာယေနစေဝ-ကိုယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေနစ-အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝုပသဋ္ဌော-ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ကပ်ပြီးသည်။

အပ္ပမတ္တောတိ-ကား၊ ကမ္မဋ္ဌာနေ-၌၊ သတိ-ကို၊ အဝိဇ္ဇာဟန္တာ-မစွန့်သည်၊ အာတာပိတိ-ကား၊ ကာယိက စေတသိက သင်္ခါတေန-ကာယိကဝီရိယ စေတသိက ဝီရိယဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝီရိယာတာပေန-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယဖြင့်၊ အာတာပိ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပဓာန် ဝီရိယရှိသည်၊ [စကြိုသွား၍ တရားအားထုတ်ခြင်း စသည်ကို “ကာယိကဝီရိယ”ဟု ခေါ်သည်၊] ပဟိတတ္တောတိ-ကား၊ ကာယေစ-၌လည်းကောင်း၊ ဇီဝိတေစ-အသက်၌

ဂဏမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နိသီဒါပေတွာ”ဟု ရှိသော်လည်း “ဥပသမ္ပဒ ကမ္မပ္ပဟောနကာနံ ဘိက္ခုနံ မဇ္ဈေ သံယတ္ထေရောဝိယ တဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ နိသီဒိတွာ”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် သူ့ကို ချီးမြှောက်တော်မူခြင်းငှာ သံဃထေရ်ကြီး ကဲ့သို့ ထိုင်နေတော်မူရကား “နိသီဒိတွာ”ပါဌ်သာ အမှန်ဟု မှတ်ပါ။

ဝုပကဋ္ဌော။ ။ဝိ+ဥပ+ကသ (ဂတိမ္ပိ)ဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ “ဝိ-ဝတ္ထုကိလေသာ ၂-ဖြာသော ကာမတို့မှ ကိုယ်စိတ်အားဖြင့် ကင်း၍+ဥပကဋ္ဌ-ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ကပ်ပြီးသည်”ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ ဋီကာ၌ “ဝိဝိတ္တော”ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း။

အပ္ပမတ္တော။ ။ထိုကဲ့သို့သော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇ္ဇိတပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သီလစင်ကြယ်ဖို့ရန် မမေ့ မလျော့ဖြစ်မှုမှာ အထူးဆိုဖွယ်မလို၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် ပြီးပြီးပင်ဖြစ်၏-ဟု ယူဆ၍ “အပ္ပမတ္တော”ကို “ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိ အဝိဇ္ဇာဟန္တာ”ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ မမေ့မလျော့ပုံကိုသာ ဖွင့်၍ အရင်းခံ သီလ၏စင်ကြယ်ကြောင်းကို အထူးမဖွင့်တော့။

ပဟိတတ္တော။ ။ပပုဗ္ဗ+ဟိဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ ပေသိတ၌ ဘူ၊ စု ပိသ ဓာတ်လည်း ဂတိအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ကာရိတ်အကျေကြ်လျှင် “စေခိုင်းအပ်-စေလွှတ်အပ်” ဟု ဖြစ်၏၊ ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၌ကား ပဟဓာတ် ကြံတော်မူသည်၊ ပေသိတတ္တောတိ နိဗ္ဗာန် ပဟိ

လည်းကောင်း၊ အနုပေက္ခတာယ-ဇွဲကွက်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပေသိတ စိတ္တော-နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဝိသဌအတ္တဘာဝေါ-စွန့်လွှတ် အပ်ပြီးသော အတ္တဘောရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍ “ဝိဟရန္တော-နေလသော်” ဌိစပ်)။

ယဿတ္ထာယာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုး ငှာ၊ ကုလပုတ္တာတိ-ကား၊ အာစာရကုလပုတ္တာ-အကျင့်အားဖြင့် အမျိုးကောင်းသား တို့သည်၊ သမ္မဒေဝါတိ-ကား၊ ဟေတုနာဝ-ရဟန်းပြုဖို့ရန် သင့်သောအကြောင်းဖြင့် သာလျှင်၊ ကာရဏေန-ရဟန်းပြုဖို့ရန် သင့်သောအကြောင်းဖြင့်သာလျှင်၊ တဒနတ္ထရံတိ-ကား၊ အနုတ္တရံ-မိမိထက်မြတ်သောတရားမရှိသော၊ တံ-ထို အရဟတ္တ ဖိုလ်ကို၊ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံတိ-ကား၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏၊ ပရိယောသာနဘူတံ-အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အရဟတ္တဖလံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ (သစ္စိကတွာ-၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထို အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ဒိဌေဝဓမ္မေတိ-ကား၊ ဣမသ္မိယေဝ အတ္တဘာဝေ- ဤ ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ပင်၊ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာတိ-ကား၊ အတ္တနာယေဝ- ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ပစ္စက္ခံ-မျက်မှောက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အပရပ္ပစ္စယံ-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ မဟုတ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဝိဟာသိ-၌စပ်၊) ဣတိ အတ္တော-နက်၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇဝိဟာသီတိ-ကား၊ ပါပဏိတွာ-

(ရှေ့ရှု) ပေသိတစိတ္တော၊ တံ နိန္ဒော တပ္ပတ္တာရော (ထို နိဗ္ဗာန်၌ ညွတ်ကိုင်းသည်)- ခိုကာ၊ ထိုသို့စိတ်ရှိသူသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ စွန့်လွှတ်ထားသူဖြစ်ရကား “ဝိသဌအတ္တဘာဝေါ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

ကုလပုတ္တာ။ ။အမျိုးကောင်းသော ဇာတိကုလပုတ္တပင် ဖြစ်သော်လည်း အကျင့်မကောင်း လျှင် တရားမရနိုင်သောကြောင့် အမျိုးကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ အကျင့် ကောင်းသည်သာ ပဓာနဖြစ်ရကား “အာစာရကုလပုတ္တာ”ဟု ဖွင့်သည်။

သမ္မဒေဝ။ ။သမ္မာ+ဒေဝ၊ ပါဠိတော်၌ “သမ္မဒေဝ၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇန္တိ”ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာအရ “ကောင်းသောရဟန်းပြု”ဟူသည် “ငါ့မှာ ဇာတိ ဇရာ မရဏတို့မှ မလွတ်သေး” စသည်ဖြင့် သံဝေဂ ရှေ့သွားရှိသော ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဟေတုနာ ကာရဏေန”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ရှင်ရဟန်းပြုရာ၌ သံဝေဂဖြစ်ခြင်းဟူသော သင့်လျော်သော အကြောင်း”ဟူလို၊ ကာရဏေနဝသည် ဟေတုနာ၏ အဖွင့်တည်း။

အပရပ္ပစ္စယံ။ ။အရဟတ္တဖလ အတ္တိကရဏေ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၌၊ ပရော+ပစ္စယော ယဿာတိ ပရပ္ပစ္စယော-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ၊ န+ပရပ္ပစ္စယော အပရပ္ပစ္စယော၊ တံ အပရပ္ပစ္စယံ-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ မဟုတ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ “ကိုယ်တိုင်သိသောကြောင့် သူတစ်ပါးအပြောဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယုံကြည်နေသူမဟုတ်” ဟူလို။

ရောက်၍၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြီးစေ၍၊ ဝါ-ပြည့်စေ၍၊ ဝိဟာသိ-နေပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-
 ဤသို့၊ ဝိဟရန္တော-နေလသော်၊ ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊ ခိဏာ-ကုန်ပြီ၊
 ဗြဟ္မစရိယံ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုသိတံ-ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့် ပြုထိုက်
 သော ၁၆-ပါးသော မဂ်ကိစ္စကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတ္ထတ္တယ-၁၆ ပါး ဤသို့ပြား
 သော မဂ်ကိစ္စ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဂ်အကျိုးငှာ၊ အပရံ-တစ်ပါးသော မဂ်ကို
 ဖြစ်စေဖွယ် ကိစ္စသည်၊ န-မရှိတော့ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အဗ္ဘညာသိ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်
 သိပြီ။ [“အဗ္ဘညာသိတိ”ဟု ဣတိပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။]

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အဿ-ထိုအစေလကဿပ၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဘူမိ-
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊
 အရဟတ္တနိက္ခဋေန-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်၊ ဒေသနံ-ဒေသနာ
 တော်ကို၊ နိဋ္ဌာပေတုံ-ပြီးစေခြင်းငှာ၊ (နိရုံးအုပ်သောအားဖြင့် ပြီးစီးစေခြင်းငှာ၊)
 အညတရော၊ ပေ၊ အဟောသိတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်၊)
 ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အညတရော၊ ပေ၊ အဟောသိ အစရှိသော
 စကားရပ်၌၊ အညတရောတိ-ကား၊ ဧကော-တစ်ယောက်အပါအဝင်သည်၊
 (အဟောသိ)၊ အရဟတံတိ-ကား၊ အရဟန္တာနံ-အရဟန္တာတို့တွင်၊ ဘဂဝတော-
 မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကာနံ-သာဝကဖြစ်ကုန်သော၊ အရဟန္တာနံ-တို့၏၊
 အဗ္ဘန္တရော-အတွင်းဝင်သူ သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊
 ဧတ္ထ-ဤ အညတရော ခေါ် ပနာယသ္မာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဓိပ္ပါယော-
 သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့၏ အလိုတည်း၊ ပန-ဆက်၊ ယံယံ-အကြင် အကြင်ပုဒ်ကို၊
 အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ န ဝုတ္တံ-မဖွင့်ဆိုအပ်၊ တံတံ-ထိုထိုပုဒ်သည်၊ တတ္ထ
 တတ္ထ-ထိုထိုပါဠိရပ်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါကဋမေဝ-
 ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ဣတိ-ဖြင့်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ-
 မဟာသီဟနာဒသုတ်၏ အဖွင့်တည်း၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဥပသမ္ပစ္စ။ ။ဥပ+သံ ဥပသာရ ၂-ပုဒ်လုံး ပဒဓာတ်သို့ အစဉ်လိုက်သော ဓာတုတ္တာ
 နဝတ္ထကချည်းဟု သိစေလို၍ “ပါပုဏိတွာ”ဟု ပဇ္ဇ၏အနက်ကိုသာ ဖွင့်သည်၊ [ပဇ္ဇ၌ ပဒဓာတ်၊
 တွာပစ္စည်း။] (တစ်နည်း) ဥပ ဥပသာရသည် ဓာတုတ္တာနဝတ္ထကဖြစ်၏၊ သံကား ဓာတုတ္ထ
 ဝိသေသကတည်းဟု သိစေလို၍ “သမ္မာဒေတွာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ သမ္မာဒေတွာကိုလည်း
 “အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာ (တို့ကို) နိပ္ပါဒေတွာ (ပြီးစေ၍) ပရိပူရေတွာဝါ-ပြည့်စေ၍၊
 ဣတိ အတ္ထော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

မဟာသီဟနာဒသုတ် ဘာသာဋီကာ ပြီး၏။

၉။ ပေါ်ဌပါဒသုတ် ဘာသာဋီကာ
ပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထုအဖွင့်

၄၀၆။ ဧဝံ။ ဧဝံ။ သာဝတ္ထိယန္တိ-ဧဝံ။ ဧဝံ။ သာဝတ္ထိယံဟူသော ဤသုတ်သည် ပေါ်ဌပါဒသုတ္တံ-ပေါ်ဌပါဒသုတ်တည်း။ [ဣတိကို အာဒျတ္ထ ကြံ၍လည်း တစ်နည်း အနက်ပေးပါ။] တကြ-ထို ပေါ်ဌပါဒသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ သာဝတ္ထိယံ။ ဧဝံ။ အာရာမေတိ-ကား၊ သာဝတ္ထိ-သာဝတ္ထိမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-ကပ်မှီ၍၊ ဇေတဿ-ဇေတမည်သော၊ ကုမာရဿ-မင်းသား၏၊ ဝနေ-ဥယျာဉ်၌၊ အနာထပိဏ္ဍိကေန-အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ (ပိဏ္ဍံ+ဒဒါတိတိ ပိဏ္ဍိကော၊ အနာထာနံ+ပိဏ္ဍိကော အနာထပိဏ္ဍိကော=ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူတို့အား ထမင်းခဲကို ပေးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော)၊ ဂဟပတိနာ-အိမ်ရှင် သူကြွယ်သည်၊ ယော အာရာမော-အကြင် အာရာမကို၊ (အကြင် ကျောင်းတိုက်ကို) ကာရိတော-ပြုစေအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအာရာမ၌၊ ဝါ-၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော် မူ၏။

ပေါ်ဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ-ကား၊ နာမေန-အမည်အားဖြင့်၊ ပေါ်ဌပါဒေါ နာမ-ပေါ်ဌပါဒမည်သော၊ ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကော-အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗိဇ် သည်၊ (“ပဋိဝသတိ-နေ၏”ဟု ၌စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်သည်။

ဥပနိဿာယ။ ။သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း ၄-ပါး၏ ထိုသာဝတ္ထိနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရခြင်းကြောင့် “သာဝတ္ထိမြို့ကို မှီသည်”ဟု ဆိုသည်။ စိဝရာဒိပစ္စယ ပဋိဗဒ္ဓတာယ ဥပနိဿယံ ကတွာတိ အတ္ထော- ဋီကာသစ်၊ ဤသာဝတ္ထိ ဥပနိဿယပါရှိ၍ သာဝတ္ထိယံ၌ သ္မိဝိဘတ်ကို သမိပတ္ထ၌ သက်သော ဝိဘတ်ဟု သိစေ၏။ “သာဝတ္ထိမြို့ထဲ၌ နေတော်မူသည်မဟုတ်၊ သာဝတ္ထိမြို့၏အနီး (ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်)၌ နေတော်မူသည်” ဟူလို။

အာရာမေ။ ။အာဂမ္မ+ရမန္တိ ဣတိ အာရာမော-သစ်ပင်တို့၌ အပွင့် အသီး အညွန့် တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင်းလည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာစွာနေရာဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း အထူးအားဖြင့် ရသေ့ ရဟန်းတို့၏ ထိုထိုအရပ်မှလာ၍ မွေ့လျော်ရာ (မပျင်းရိဘဲ နေထိုင်ရာ)ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုဥယျာဉ်ခြံကို “အာရာမ”ဟု ခေါ်သည်။ [အာ+ရမ+ဏ ပစ္စည်း။]

တစ်နည်း။ ။အထဝါ ယထာဂုတ္တ ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ တတ္ထ တတ္ထ ဂတေပိ အတ္တနော အပ္ပန္တရေ အာနေတွာ (ပြခဲ့သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်ခြင်းကြောင့် ထိုထိုအရပ်၌ ရောက်နေသူတို့ကို လည်း မိမိအတွင်းသို့ဆောင်၍) ရာမေတိ-မွေ့လျော်စေတတ်၏၊ ဣတိ အာရာမော၊ [“အာနေတွာ+ရာမေတိတိ အာရာမော”ဟု ဟေတုကတ္ထုသာနေ ပြုစေလိုသည်။]

ပေါ်ဌပါဒေါ။ ။ပေါ်ဌသဒ္ဓါသည် ဖောဋ္ဌသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ပေါ်ဌော (အဖုသည်)+ယဿ+ပါဒေတိ ပေါ်ဌပါဒေါ-ခြေ၌ အဖုရှိသောကြောင့် “ပေါ်ဌပါဒ”ဟု နာမည်ထင်ရှားသော ပရိဗ္ဗိဇ်။

ဂိဟိကာလေ-လူဝတ်ကြောင်၏အခါ၌၊ (လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်စဉ်အခါ)၊ ဗြာဟ္မဏ မဟာလာသော-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာမေသု-ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသကာမတို့၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ စတ္တာလီသကောဋီ ပရိမာဏံ-ကုဋေလေးဆယ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓ-စည်းစိမ်အစုကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီး၍၊ တိတ္ထိယာနံ-တို့၏၊ ဂဏာစရိယော-ဂိုဏ်းဆရာသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။

[သမယပ္ပဝါဒကစသောပုဒ်တို့ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ တေန သမယေန ပုဒ်အဖွင့်၌ပြထားပြီ၊ ထို့ကြောင့် နိဿယကိုသာ ရေးပါမည်။] ဧတ္ထ-ဤ အာရာမံ၌၊ သမယံ-အယူကို၊ ပဝဒန္တိ-အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ အယူကိုအပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုအာရာမံသည်) သမယပ္ပဝါဒကော-မည်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ တသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ စကီပေ၊ သာတိပ္ပဘုတယော-စကီပုဏ္ဏား၊ တာရုက္ခပုဏ္ဏား၊ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား အစရှိကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ နိဂဏ္ဌ၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဏာဒယော-နိဂဏ္ဌ၊ အစေလက၊ ပရိဗ္ဗိဇိ အစရှိကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာစ-ရသေ့တို့သည်လည်းကောင်း၊ သန္နိပတိတွာ-စုဝေး၍၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ သမယံ-အယူကို၊ ဝဒန္တိ ကထေန္တိ-ပြောဆိုကြကုန် ၏၊ ဒီပေန္တိ-ပြကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အယူကို အထူးထူး ပြောပြရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သော အာရာမော-ကို၊ သမယပ္ပဝါဒကောတိ-က ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ သွေဝ-ထိုအာရာမံသည်ပင်၊ တိန္ဒြကစီရသဒ္ဓါတာယ-တည်ပင်တို့၏ အစဉ်အတန်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ရုက္ခပန္နိယာ-သစ်ပင်တို့၏ အစဉ်အတန်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ-ဝန်းရံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိန္ဒြကစီရော-ရ မည်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအာရာမံ၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဧကာဝ-တစ်ဆောင်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သာလာ-ဇရပ်သည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ ပစ္ဆာ-နောက် ၌၊ မဟာပုဉ်-ကြီးသောဘုန်းရှိသော၊ ပရိဗ္ဗာဏံ-ပေါဌပါဒ ပရိဗ္ဗိဇိကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဗဟု-များစွာကုန်သော၊ သာလာ-ဇရပ်တို့ကို၊ ကတာ-ဆောက်လုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧကံ-တစ်ဆောင်သော၊ တမေဝ သာလံ-ထိုဇရပ်ကိုသာ၊

ဆန္ဒ ပရိဗ္ဗာဏော။ ။[ပရိဗ္ဗာဏပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ အစေလကသိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားပြီ။] ထို ပရိဗ္ဗာဏသည် အဝတ်ဝတ်သူ၊ အဝတ် မဝတ်သူ ဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ အဝတ်မဝတ်သူသည်လည်း လုံးလုံးအဝတ်မရှိသော အစေလက၊ အထက်ပိုင်း၌ အဝတ်တစ်ထည်ကို လက်ကတီးကြား (ဂျိုင်းကြား)၌ သွင်း၍ သွားလေရာ ဆောင်ယူ၍ အောက်ပိုင်း၌ကား အဝတ်မရှိသော အာဇီဝက ဟု ၂ မျိုးရှိပြန်၏၊ ဤ ပေါဌပါဒကား ထို ၂ မျိုးလုံးမဟုတ်၊ အဝတ်ဝတ်သော ပရိဗ္ဗိဇိတည်း။

ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြု၍၊ လဒ္ဒနာမဝသေန-ရအပ်သောနာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကသာလကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ (ပက္ခန္တရလည်း ပေးကြ၏)၊ မလ္လိကာယ-မလ္လိကာမည်သော၊ ပသေနဒီရညော-ပသေနဒီမင်း၏၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရား၏၊ ဥယျာနဘူတော-ဥယျာဉ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သော-ထို အာရာမံသည်၊ ပုပ္ဖဖလသမ္ပန္နော-အပွင့် အသီးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အာရာမော-အာရာမံတည်း၊ ဣတိ ကတွာ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ မလ္လိကာယ အာရာမောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ချီ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ၊ သမယပွဝါဒကေ-အယူကို အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာဖြစ်သော၊ တိန္ဒူကာစီရေ-တည်ပင် အစဉ်အတန်းရှိသော၊ ဧကသာလကေ-ဧကသာလကမည်သော၊ မလ္လိကာယ-၏၊ တသ္မိ အာရာမေ-ထို အာရာမံ၌၊ (ပဋိဝသတိ ၌စပ်။)

ပဋိဝသတိတိ-ကား၊ နိဝါသဖာသုတာယ-နေခြင်းငှာ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝသတိ-နေ၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပစ္စုသသမယေ-မိုးသောက်အခါ၌၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ ပတ္ထရိတွာ-ဖြန့်တော်မူ၍၊ လောကံ-သတ္တလောကကို၊ ပရိဂ္ဂဏှန္တော-သိမ်းယူတော် မူလသော၊ ဉာဏဇာလဿ-ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော ကွန်ယက်၏၊ အန္တောဂဓံ-အတွင်း၌ရောက်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ-ပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗိုဇ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူရ၍၊ အယံ ပေါ်ဌပါဒေါ-ဤပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ ဉာဏဇာလေ-၌၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဘဝိဿတိနုခေါ-ဖြစ်လတ်နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥပပရိက္ခန္တော-စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ အဒ္ဓသ-မြင်တော်မူရပြီ။ (ကိ)။

သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပတ္ထရိတွာ။ ။ အနေကာကာရာနဝသေသ ဥေယျတ္ထဝိဘာဝန တော-တစ်ပါးမက များသောအခြင်းအရာရှိသော အကြွင်းမရှိသော သိဖွယ်အနက် (အရာဝတ္ထု) အာရုံတို့ကို ထင်စွာပြနိုင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပရာပရုပ္ပတ္တိယာစ-အထပ်ထပ် ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘဂတော ဉာဏ်လောကေ (သိဖွယ်ရှိသမျှ တစ်လောကလုံး၌) ပတ္ထရိ ဝိယ ဟောတိ-ဖြန့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏၊ တစ်လောကလုံး၏ သိဖွယ်ဟူသမျှကို သိတော်မူသော ကြောင့် တစ်လောကလုံးကို ဖြန့်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်၊ ယတော-ယင်းသို့ ဖြန့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေခြင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုဉာဏ်တော်၏၊ ဇာလတာ ဝုစ္စတိ-ပိုက်ကွန်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ် ကို ဆိုအပ်၏။

ကိ နုခေါ ၊ပေ၊ ဥပပရိက္ခန္တော။ ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ဖြန့်တော်မူသောအခါ ရှေးဦးစွာ ဝေနေယျအဖြစ်ဖြင့် ထင်လာ၏၊ ထိုသို့ထင်လာပြီးနောက် ထိုထင်လာသော သတ္တဝါ၏ သရဏဝံစသော အကျိုး၏ပြီးစီးမှုကို ဆက်၍စူးစမ်းတော်မူရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကိ နုခေါ ၊ပေ၊ ဥပပရိက္ခန္တော”ဟု ဆိုသည်။

အဟံ-ငါသည်။ အဇ္ဇ-ယနေ၊ တတ္ထ-ထို ပေါဌပါဒရှိရာအရပ်သို့၊ ဂမိဿာမိ-
ကြွတော်မူအံ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပေါဌပါဒေါ-သည်၊ နိရောဓဉ္စ-သညာ၏
ချုပ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နိရောဓဝုဋ္ဌာနဉ္စ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ ထခြင်းကိုလည်း
ကောင်း၊ (သညာ၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊) ပုစ္ဆိဿတိ-မေးလတ်၊
တဿ-ထိုပေါဌပါဒပရိပ္ပိုဇ်အား၊ အဟံ-သည်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသော ရှေးဘုရား
ရှင်တို့၏၊ ဉာဏေန-ဉာဏ်တော်နှင့်၊ သံသန္နိတွာ-နှီးနှော၍၊ တဒုဘယံ-ထိုနိရောဓ၊
နိရောဓဝုဋ္ဌာန ၂-ပါးစုံကို၊ ကထေဿာမိ-ဖြေဆိုတော်မူအံ့၊ အထ-ဖြေဆိုပြီးရာ ထို
အခါ၌၊ သော-ထိုပေါဌပါဒပရိပ္ပိုဇ်သည်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်သော
ရက်၏ လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၂ ရက်၊ ၃-ရက် လွန်ရာအခါ၌၊ စိတ္တံ-စိတ္တမည်သော၊
ဟတ္ထိသာရိပုတ္တံ-ဆင်ကို ဆုံးမတတ်သော ဆရာ၏သားကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ မမ-
၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ အာဂမိဿတိ-လာလတ်၊ တေသံ-ထိုပေါဌပါဒ၊ စိတ္တတို့အား၊
အဟံ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဒေသနာဝသာနေ-ဒေသနာ
တော်၏ အဆုံး၌၊ ပေါဌပါဒေါ-သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊
ဂမိဿတိ-ဆည်းကပ်လတ်၊ စိတ္တော-စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-ဆင်ဆရာ
၏ သားသည်၊ မမ-ငါ၏၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့
ကပ်ရောက်၍၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိဿတိ-ရောက်လတ်၊ ဣတိ-
သို့၊ (အဒ္ဒသ-မြင်တော်မူရပြီ။)

တတော-ထိုသို့ မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ သရီရ
ပဋိဇ္ဇေနံ-ကိုယ်တော်ကို သုတ်သင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ-ကောင်းစွာ
ဆိုးအပ်သော ၂-ထပ်ရှိသော သင်းပိုင်ကို၊ နိဝါသေတွာ-အထက်အောက် ပြန်လှန်
ကာ ဝတ်တော်မူ၍၊ ဝိဇ္ဇလတာသဒိသံ-လျှပ်စစ်နွယ် ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် တူသော၊ ယုဂန္ဓရ
ပဗ္ဗတံ-ယုဂန္ဓရ်တောင်ကို၊ ပရိပက္ခိပိတွာ-ဝန်းရံ၍၊ ဌိတမဟာမေယံဝိယ-တည်သော

သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ။ ။သမ္မာ+ရတ္တော သုရတ္တော-ကောင်းစွာ ဆိုးအပ်သော သင်းပိုင်၊ ဒွေ+
ပဋ္ဌာ ယဿာတိ ဒုပဋ္ဌော-၂ ထပ် (၂-လွှာ)ရှိသော သင်းပိုင်၊ ထိုသင်းပိုင်ကို ထက်အောက်ပြန်၍
ဝတ်တော်မူခြင်းကို “နိဝါသေတွာ”ဟု ဆိုသည်။ [ရဇနေန သမ္မာ ရတ္တံ၊ ဒိဂုဏံ အန္တရဝါသကံ
ပရိဝတ္တနဝသေန (အထက်အောက် ပြန်လည်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) နိဝါသေတွာ၊- ဋီကာ၊
“ပရိဝတ္တန-လဲလှယ်၍ ဝတ်ခြင်း”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ ဘုရားရှင်မှာ ထိုသို့ လဲဖို့ရာ သင်းပိုင်
၂-ထည်ထားမည် မထင်ပါ။]

ပရိက္ခိပိတွာ ၊ပေ၊ ဝိယ။ ။ဤစကားသည် ပံသုကူသင်္ကန်း၏ ဥပမာ မဟုတ်၊
ကာယဗန္ဓန၏ ဥပမာသာ ဖြစ်ထိုက်၏၊ မှန်၏- ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်သည် မြင့်မိုရ်တောင်
ကြီးနှင့် တူတော်မူ၏၊ အလယ်ခါးတော်ကား ယုဂန္ဓရ်တောင်နှင့် တူ၏၊ ခါးပန်းကြိုးတော်သည်
ယုဂန္ဓရ်တောင်ကို ပတ်၍တည်သော မိုးတိမ်နှင့် တူသည်၊ ဆက်ဦးအံ့- ဝိဇ္ဇလတာသဒိသံဖြင့်

ကြီးစွာသော မိုးတိမ်အဆင်းနှင့် တူသော၊ ကာယဗန္ဓနံ-ခါးပန်းကြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့တော်မူ၍၊ မေဃဝဏ္ဏံ-မိုးတိမ်နီ အဆင်းရှိသော၊ ပံသုကူလံ-ပံသုကူသင်္ကန်းတော်ကို၊ ဧကံသဝရဂတံ-မြတ်သော တစ်ဖက်သော လက်ဝဲအဖို့၌ ရောက်သည်ကို၊ ကတွာ၊ ပစ္စိန္တ-အသစ်စက်စက်ဖြစ်သော၊ သေလမယပတ္တံ-ပဲနောက် အဆင်းရှိသော ကျောက်ညိုအတိပြီးသော သပိတ်တော်ကို၊ ဝါမအံသကူဇေ-လက်ဝဲ ပခုံးအစွန်း၌၊

ကာယဗန္ဓန၏ ပံသုကူလံကို ပြ၏။ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတမဟာမေဃဝိယဖြင့် ကာယဗန္ဓန၏ အသွေးအရောင်ကို ပြသည်။ [ပဌမေန စေတ္ထ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ၊ ဒုတိယေန ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိံ- ဋီကာသစ်။] ထို့ပြင်- “ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတွာ”ဟူသော စကားသည် ကြံဆ၍ ဥပမာပြုအပ်သော ပရိကပေါမာ စကားတည်း။ “ထိုသို့ ယုဂန္ဓရ်တောင်ကို ရပ်ပတ်၍နေသော မိုးတိမ်ရှိလျှင် ထိုမိုးတိမ်အဆင်းနှင့် တူသည်”ဟူလို။

မေဃဝဏ္ဏံ။ ။ဤပုဒ်ကို ပံသုကူလ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ရှေ့ပြဟွဇာလသုတ်၊ နာဠန္ဒာမြို့သို့ ကြွတော်မူခန်းဝယ် “မေဃဝဏ္ဏံ ပံသုကူလံ”ဟု ပြခဲ့ပြီ။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ထို၌ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။ ဋီကာသစ်၌ကား ထို၌ “ဤသက် ကဏ္ဍဝန္တတယ မေဃဝဏ္ဏံ”ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ဤ၌ကား ဋီကာဟောင်းအတိုင်း “မေဃဝဏ္ဏန္တိ ရတ္ထမေဃဝဏ္ဏံ (နီသော မိုးတိမ်အဆင်းရှိသော)၊ သဗ္ဗာပဘာနုရဓိတမေဃသင်္ကာသံ (ဆည်းဆာရောင်ဖြင့် တပ်စွဲအပ်သော မိုးတိမ်အဆင်းရှိသော)၊ ဣတိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်မှာ ရှေ့နောက်မညီဟု ဆရာတို့ မိန့်ကြ၏။ သို့သော် ဋီကာသစ်သည် “ယုဂန္ဓရ ပေ၊ ဝိယ မေဃဝဏ္ဏံ”တိုင်အောင် ကာယဗန္ဓန၏ ဥပမာအဖြစ်ဖြင့် ပြလိုဟန် တူသည်။ ဘာကြောင့်နည်း- မေဃဝဏ္ဏံကို ဖွင့်ပြီးမှ “ပဌမေန စေတ္ထ” စသည်ဖြင့် ဥပမာ ၂-မျိုး၏ အထူးကို ပြသောကြောင့်တည်း။ သို့ရာတွင် မေဃဝဏ္ဏံကို ပံသုကူလ၏ ဝိသေသနဟု ယူမှ ဗြဟ္မဇာလသုတ်အဖွင့်နှင့် ညီမျှပါသည်။

ပစ္စိန္တ။ ။ “အဘိနဝံ”ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်၏။ ပစ္စိန္တသဒ္ဒါသည် အဘိနဝအနက်ကို ဟောသော ရူဠိပုဒ်တည်း-ဟု ဆိုလို၏။ ထိုသေလမယပတ္တသည် ပေါ်ဌပါဒ အထံသို့ ကြွတော်မူချိန်၌ အသစ်စက်စက် (အဘိနဝ)မဟုတ်ဘဲ အတော်အတန် ဟောင်းနေစရာရှိသော်လည်း အစ၌ ရအပ်ခဲ့သော အမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းအားဖြင့် “ပစ္စိန္တ”ဟုပင် ခေါ်ရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း- အနုည ပရိဘောဂတယ (ဘုရားမှ တစ်ပါးသော ရဟန်းတော်များ၏ အသုံးအဆောင် သပိတ်မဟုတ်သောကြောင့်တည်း)။

တစ်နည်း။ ။ထိုသပိတ်တော်သည် အမြဲအသစ်စက်စက် ဖြစ်နေဖို့ရန် ဘုရားရှင်၏ မိဌာန်တော်မူခြင်းကြောင့် အမြဲအသစ်စက်စက်ဟုပင် ဆိုအပ်၏။ တစ်နည်း- ကျောက်သလင်း အစရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သော ရတနာ၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ထိုသပိတ်ကို ပစ္စိန္တ (အဖိုးထိုက် အဖိုးတန်)ဟု ဆိုအပ်၏။ [ဋီကာကြည့်ပါ။]

သေလမယပတ္တံ။ ။မုဂ္ဂဝဏ္ဏသီလာမယံ (ပဲနောက်အဆင်းရှိသော ကျောက်အတိပြီးသော) စတုမဟာရာဇတ္ထိယံ (နတ်မင်းကြီးလေးယောက် လျှာအပ်သော) ပတ္တံ၊ [နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် သပိတ်လေးလုံးကို လျှာကြ၏။ ထို လေးလုံးအခိုက်၌ “ပစ္စိန္တ (ပဋိ+အတ္ထေ)-

လဂ္ဂေတွာ-ချိတ်တော်မူ၍ (လွယ်တော်မူ၍)၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသိဿာမိ-ဝင်တော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ သီဟော-ခြင်္သေ့သည်၊ ဟိမဝန္တပါဒါ-ဟိမဝန္တာတောင်ခြေမှ၊ (နိက္ခမတိ)ဝိယ-ထွက်သကဲ့သို့၊ ဝိဟာရာ-ကျောင်းတိုက်မှ၊ နိက္ခမိ-ထွက်တော်မူပြီ၊ ဣမမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သန္ဓာယ၊ အထခေါ ဘဂဝါတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္တတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

၄၀၇။ ဧတဒဟောသီတိ-ကား၊ နဂရဒ္ဓါရသမိပုံ-မြို့တံခါးအနီးသို့၊ ဂန္ဓာ-ရောက်တော်မူ၍၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ရုစိဝသေန-အလိုတော်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [သဒ္ဓမ္မဌိတိအဇ္ဈာယသဝသေန-ပေါဌပါဒ ပရိဗ္ဗါဇ်အား ဟောတော်မူသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် တရားဒေသနာတော်၏ တည်တံ့ခြင်းကို အလိုရှိတော်မူသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဋီကာ။] သူရိယံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်တော်မူ၍၊ အတိပ္ပဂဘာဝမေဝ-အလွန် စောသေးသည်၏ အဖြစ်ကိုပင်၊ ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [အတိပ္ပဂ-အတိပ္ပဂေါတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ၊ သန္တိ-ကွစိ ဩ ဗျဉ္ဇနေသုတံ၌ ကြည့်ပါ။]

ယန္နုနာတိ-ယန္နုန ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ သံသယပရိဒီပနေ-သံသယကို ပြခြင်း၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော-တည်း၊ [“ယန္နုနာဟန္တိ”ဟု အဟံ ပါသည်ကား ပို၏၊ အဟံသည် နိပါတ်မဟုတ်၊ စ-ထိုသို့ပင် သံသယတ္ထနိပါတ်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သံသယောနာမ-ယုံမှားခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-အနွယ်၊ ဣဒံ-ဤအမှုကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣဒံ-ကို၊ န ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣမဿ-ဤသူအား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေဿာမ-ဟောကုန်အံ့၊ ဣမဿ (ဓမ္မံ) န ဒေသေဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါ-အလိုရှိအပ်သော ကိစ္စ၏ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော အဖန်ဖန် ကြံစည်ခြင်းဟူသော၊ ဧသ (ဧသော စိတ္တစာရော)-ဤစိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏(အတွက်)၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်ရနိုင်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ယန္နုနာဟန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ)၊ အာဟ-ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ယဒိ ပန (ဥပသင်္ကမေယျံ)-အကယ်၍ ချဉ်းကပ်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ အတ္ထော။

အသီးသီးများသော အဖိုးရှိကုန်သော”ဟု ဆိုရ၏၊ နောင်အခါ၌ ဘုရားရှင်သည် တစ်လုံးတည်း ဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၏၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇေဒန္တက အဋ္ဌကထာကြည့်ပါ၊ ထိုအခါ၌ အသီးအသီးဟု ဆိုစရာမရှိတော့ရကား “ပစ္ဆိမ-အသစ်ဖြစ်သော”ဟု အနက်ဆိုရသည်။]

ယန္နုန။ ။ “သံသယကိုပြသော နိပါတ်”ဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ဘုရားရှင်မှာ ဝိစိကိစ္ဆာဟူသော သံသယကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်အတွက် သံသယအနက် မဖြစ်နိုင်ရကား “ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါ”အနက်သာ ရနိုင်၏ဟု ဆိုသည်၊ [ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါတိ အဓိပ္ပေတ

၄၀၈။ ဥန္နာဒိနိယာတိ-ကား၊ ဥစ္စံ-မြင့်ကျယ်စွာ၊ (ဥဇာ အဖွင့်)၊ နဒမာနာယ-
 ပြောဆိုသော၊ (ပရိဗ္ဗာဇက ပရိသာယ-၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မြင့်ကျယ်စွာ၊
 နဒမာနာယ-ပြောဆိုသော၊ အဿာ-ထိုပရိသတ်၏၊ ဥဇ္ဇံ-အထက်သို့၊ ဂမနဝသေန-
 တက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥစ္စော-မြင့်သော၊ (သဒ္ဓေါ-အသံသည်လည်းကောင်း၊)
 ဒိသာသု-အရပ်မျက်နှာတို့၌၊ ပတ္ထဋ္ဌဝသေန-ပြန့်ကျယ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မဟာ-
 ကျယ်သော၊ သဒ္ဓေါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ
 မဟာသဒ္ဓါယ-ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓမည်သော၊ (ပရိသာယ-၌စပ်။)

ကိစ္စဿ ပုဗ္ဗဘာဂပရိဝိတက္ကော ဧဝ၊ ဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတိတိ ကရိဿာမ န ကရိဿာမာတိ အာဒိကော
 ဧသစိတ္တစာရော ဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတိ သမ္ဘဝတိ၊ ဝိစာရဏဝသေန ပဝတ္ထနတော၊ န ပန သံသယ
 ဝသေန၊- ဋီကာ။ (တစ်နည်း) ပရိကပ္ပနေဝါယံ နိပါတော-ပရိကပ္ပန အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်ဟု
 အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်း ဋီကာကြံသေး၏။ “ယန္နုန ဥပသင်္ကမေယျ-အကယ်၍ ချဉ်းကပ်ရ
 မူကား ကောင်းလေစွ”ဟု ကြံပုံကိုပြသော အနက်သာဖြစ်သင့်၏။ ယဒိ ပနလည်း ယန္နုနနှင့်
 အနက်တူ၏။

ဥန္နာဒိနိယာ။ ။ “ဥကို ဥစ္စံဟုလည်းကောင်း၊ နာဒိနိဟု နဒမာနာ”ဟုလည်းကောင်း
 ဖွင့်၏။ နဒမာနာယဟု ကတ္တုသျှော် ဖွင့်သောကြောင့် “ဥစ္စံ+နာဒေါ-မြင့်သောအသံတည်း၊ ဝါ-
 မြင့်လည်းမြင့် ကျယ်လည်းကျယ်သော အသံတည်း၊ ဥန္နာဒေါ”ဟု ရှေးဦးစွာ သမာသံတွဲပြီးမှ
 “ဥန္နာဒေါ ယဿာ အတ္တိတိ ဥန္နာဒိနိ”ဟု အဿတ္တိဆင့်ပါ။

ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ။ ။ ဥန္နာဒိနိယာကိုပင် ထပ်၍ သရုပ်ဖော်သည်။ ထို့ကြောင့်
 “ဧဝံ နဒမာနာယ စဿ၊ ပေ၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ”ဟု မိန့်သည်။ “ဥဇ္ဇံ၊ ပေ၊ သဒ္ဓေါ”ကား
 ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓ၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ ထိုအဖွင့်၌ ဥဇ္ဇံ ဂမနဖြင့် “ဥစ္စာ”ဟူသော
 အာကာရန္တနိပါတ်၏ အနက်ကို ပြ၏။ “ဒိသာသု ပတ္ထဋ္ဌဝသေန”ဖြင့် မဟာ၏အနက်ကို ပြ၏။
 မဟာ၏နောက်၌ သဒ္ဓေါဖြင့် ဥစ္စာနှင့် သဒ္ဓေါတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟာနှင့်
 သဒ္ဓေါတို့သည်လည်းကောင်း အရတူ ကမ္မဓာရ်ဟု ပြ၏။ ထို့နောက် ဗဟုဗ္ဗိဟိ တွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ။ ဥန္နာဒိနိနှင့် ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓသည် အရတူသောကြောင့် ဥန္နာဒိနိ၌
 ဥသဒ္ဓါသည် ဥန္နတ (အထက်သို့ မြင့်တက်ဟူသော) အနက်အပြင် ဝိပုလ (ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်
 ဟူသော) အနက်ကိုလည်း ဟော၏ဟု မှတ်ပါ။ [ယထာ ဥန္နတပွါယော သဒ္ဓေါ ဥန္နာဒေါ-
 များစွာ မြင့်တက်ခြင်းရှိသော အသံသည် ဥန္နာဒမည်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ ဝိပုလဘာဝေန ဥပရူပရိ
 ပဝတ္ထောပိ ဥန္နာဒေါ-ဤအတူ ပြန့်ကျယ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သော အသံသည်
 လည်း ဥန္နာဒ မည်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တဒုဘယံ ဧကန္တံ ကတွာ ပါဠိယံ ဥန္နာဒိနိယာတိ
 ဝတ္တာ ပုန ဝိဘာဝေန ဒဿေတုံ (ဥန္နာဒိနိကို ဝေဖန်၍ ပြခြင်းငှာ) ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယာတိ
 ဝုတ္တံ- ဋီကာ။]

အနက်ပေးပုံ။ ။ ဤဋီကာဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဥန္နာဒိနိယာ-မြင့်+ကျယ်သော အသံရှိသော”
 ဟု အနက်ပေးပါ။ “ရှေးက ပဲ့တင်ထပ်သော အသံရှိသော”ဟု ပေးကြ၏။ တောင်အနီးဝယ်
 ဟစ်အော်သောအခါ ပြန့်လာသော အသံကဲ့သို့ ပဲ့တင်သံဖြစ်အောင် ဟစ်အော်၍ စကားပြောကြ
 မည်မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို ဤနေရာ၌ မယူထိုက်။

ဟိ-ချေ၊ တေသံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ-ထိုပရိဗ္ဗာဇတို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ပါတောဝ-နံနက်
 စောဌ်ပင်၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ကတ္တဗ္ဗနာမ-ပြုထိုက်သည်မည်သော၊ စေတိယဝတ္တံဝါ-
 စေတီတော်၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗောဓိဝတ္တံဝါ-ဗောဓိပင်
 ၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်လည်းကောင်း၊ အာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္တံဝါ-ဆရာ
 ဥပဇ္ဈာယ်တို့၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်လည်းကောင်း၊ ယောနိသော-သင့်သော
 အကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကာရောဝါ-ဘာဝနာကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ တေ-ထိုပရိဗ္ဗာဇတို့သည်၊ ပါတောဝ-နံနက်စော
 စောဌ်ပင်၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ ဗာလာတပေ-တက်သစ်စ နေရောင်၌၊ ဝါ-နေစာ၌၊ နိသိန္ဒာ-
 ထိုင်ကုန်လျက်၊ ဣမဿ-ဤသူ၏၊ ဟတ္ထော-လက်သည်၊ သောဘနော-တင့်တယ်
 ၏၊ ဝါ-လှ၏၊ ဣမဿ၊ ပါဒေါ-ခြေသည်၊ သောဘနော-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊
 အညမညဿ-အချင်းချင်း၏၊ ဟတ္ထပါဒါဒိနိ-လက်ခြေ အစရှိသည်တို့ကို၊ အာရဗ္ဗဝါ-
 အကြောင်းပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိပုရိသ ဒါရက ဒါရိကာဒိနံ-မိန်းမ
 ယောက်ျား သူငယ် သူငယ်မ အစရှိသူတို့၏၊ ဝဏ္ဏေ-ဂုဏ်တို့ကို (အာရဗ္ဗဝါ-၍သော်
 လည်းကောင်း) အည-အခြားသော၊ ကာမဿာဒ ဘဝဿာဒါဒိဝတ္ထု-ကာမဂုဏ်
 သာယာတတ်သော တဏှာ၊ ကာမဘဝကို သာယာတတ်သော တဏှာ အစရှိသည်
 တို့၏ တည်ရာအာရုံကို၊ (အာရဗ္ဗဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ကထံ-စကားကို၊
 သမုဋ္ဌာပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ရာဇကထာဒိ အနေကဝိဓံ-
 ရာဇကထာ အစရှိသော တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ-
 နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်၏၊ ဖိလာကန္တိလန္တိဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊
 တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဥန္နာဒိနိယာ ပေ၊ ကထေန္တိယာတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ
 အာနန္တတ္ထေရေန-သည်၊) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

၄၀၉။ တတော-ထိုသို့ တိရစ္ဆာနကထာကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-
 ပေါဋ္ဌပါဒမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ-ထိုတပည့် ပရိဗ္ဗာဇတို့ကို၊
 ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲ
 သာလျှင်၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ အဂါရဝါ-ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိကြကုန်၊ မယံစ-
 ငါတို့သည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ပါတုဘာဝတော-ထင်ရှားဖြစ်ရာ
 အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သူရိယုဂ္ဂမနေ-နေထွက်ရာအခါ၌၊ ခဇ္ဇောပနကူပမာ-ပိုးစုန်းကြူး
 ဟူသော ဥပမာရှိကုန်သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ နော-ငါတို့၏၊ လာဘသက္ကာရောပိ-
 လာဘ်သပ်ပကာ ရသည်လည်း၊ [လာဘကို “လာဘ်”သက္ကာရကို “သပ်ပကာ”ဟုပေး
 ကြသည်။] ပရိဟိနော-ယုတ်လျော့ခဲ့ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဣမံ ဌာနံ-ဤအရပ်သို့၊
 သမဏောဂေါတမောဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂေါတမဿ-၏၊ သာဝကော
 ဝါ-သာဝကသည်သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုဂေါတမ၏၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်

ဖြစ်သော၊ ဥပဋ္ဌာကောဝါ-အလုပ်အကျွေးသည်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ
အာဂစ္ဆေယျ-အကယ်၍ လာအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ လဇ္ဇနီယံ-
ရှက်ဖွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့လတ်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပရိသဒေါသော-
ပရိသတ်၏ အပြစ်သည်၊ ပရိသဇေဋ္ဌကဿေဝ-ပရိသတ်၏ အကြီးအကဲ၏
သာလျှင်၊ ဥပရိ-အပေါ်သို့၊ အာရောဟတိ-တက်ရောက်၏၊ [“တပည့်မကောင်း
ဆရာခေါင်း”ဟူလို၊] ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဣတော စိတော-ဤအရပ် ဤအရပ်
သို့လည်း၊ ဝါ-ဟိုမှ ဒီမှလည်း၊ ဝိလောကေန္တော-စောင်း၍ ကြည့်လသော်၊ ဘဂဝန္တ-
ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ရပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ အဒ္ဓသာ ခေါ၊ ပေ၊ တုကို အဟေသုတိ-
ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုအဒ္ဓသာ ခေါ၊ ပေ၊ အဟေသု ဟူသော စကားရပ်၌၊ သဏ္ဌာပေသီတိ-
ကား၊ သိက္ခာပေသီ-သင်စေပြီ၊ (သင်ပေးပြီ) အဿာ-ထိုပရိသတ်၏၊ ဝဇ္ဇ-အပြစ်ကို၊
ပဋိစ္ဆာဒေသိ-ဖုံးကွယ်ပြီ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ထားအပ်သော်)၊
သုသဏ္ဌိတာ-ကောင်းစွာတည်သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ထိုကောင်းစွာ တည်နိုင်
လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုပရိသတ်ကို၊ ထပေသိ-ထားပြီ၊
ယထာနာမ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ပရိသမန္တ-ပရိသတ်အလယ်သို့၊ ပဝိသန္တော-
ဝင်သော၊ ပရိသော-သည်၊ ဝဇ္ဇပုဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ-အပြစ်ကို ဖုံးကွယ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊
နိဝါသနံ-ကိုယ်ဝတ်ကို၊ သဏ္ဌာပေတိ-ကောင်းစွာ တည်စေ၏၊ ပါရပနံ-အပေါ်ခြုံကို၊
သဏ္ဌာပေတိ-၏၊ ရဇောကိဏ္ဍဌာနံ-မြူဖြင့် ရောပြွမ်းအပ်သောအရပ်ကို၊ ပုဗ္ဗတိ-
သုတ်၏၊ ဧဝံ-တူ၊ အဿာ-ထိုပရိသတ်၏၊ ဝဇ္ဇပုဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ-ငှာ၊ အပ္ပသဒ္ဓါ
ဘောန္တောတိ-ဘောန္တော ဟူ၍၊ သိက္ခာပေန္တော-သင်ပေးလျက်၊ ယထာ-ဖြင့်၊
(ထားအပ်သော်)၊ သုသဏ္ဌိတာ-သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ဖြင့်၊ နံ-ကို၊ ထပေသိ-ပြီ၊
ဣတိ အတ္ထော။

သဏ္ဌာပေသီ။ ။သညမနဝသေန (စောင့်စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သမ္မဒေဝ ထပေသိ၊
[သံကို သမ္မဒေဝ၊ ဌာပေကို ထပေ (တည်စေကို ထား)ဟု ဋီကာဖွင့်၏။] “ကောင်းစွာထား”ဟုရာ
၌ “အကြင်နည်းဖြင့် ထားအပ်သော ကောင်းစွာတည်၏၊ ထိုနည်းဖြင့် ထားသည်”ဟု သိစေလို၍
“ယထာ၊ ပေ၊ ထပေသိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

သိက္ခာပေသိ၊ ပေ၊ ပဋိစ္ဆာဒေသိ။ ။ထိုသို့ ကောင်းစွာတည်စေခြင်း (ကောင်းစွာထား
ခြင်း)ဟူသည် ပါဠိတော်၌ လာသည့်အတိုင်း “အပ္ပသဒ္ဓါ ဘောန္တော ဟောထ” စသည်ဖြင့်
တိရစ္ဆာနကထာတို့ဖြင့် အချင်းချင်း မရိုမသေဖြစ်မှုကို မပြုစေသောအားဖြင့် ကောင်းသော
အကျင့်အာစာရကို သင်ပေးခြင်း၊ မိမိတို့၌ နဂိုကရှိနေသော ရှက်ဖွယ်အပြစ်များကို စွန့်စေသော
အားဖြင့် ဖုံးထားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် သိက္ခာပေသိ၊ ပေ၊ ပဋိစ္ဆာဒေသိတို့သည် သဏ္ဌာပေသိ
အရ ကောင်းစွာထားပုံကို သရုပ်ဖော်သော အဖွင့်များတည်း၊ ယထာနာမ စသည်ကား ဥပမာ
ဖြင့် ထင်ရှားပြသော စကားတည်း။

အပ္ပသဒ္ဓကာမောတိ-ကား၊ အပ္ပသဒ္ဓ-တိုးသောအသံကို၊ ဣစ္ဆတိ-လိုလား၏။
ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိဿိဒတိ-ထိုင်၏။ ဧကော (ဟုတ္တာ)၊ တိဋ္ဌတိ-
ရပ်၏။ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ-အပေါင်းအဖော်၌ ပေါင်းဆုံခြင်းဖြင့်၊ န ယာပတိ-
မမျှတ၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ မညေယျာတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ အာဂန္တဗ္ဗံ-လာထိုက်
၏ဟူ၍၊ (အပ္ပေဝနာမ) မညေယျ-မှတ်ထင်တန်ရာ၏။ [ပါဠိတော်၌ရှိသော အပ္ပေဝ
နာမကို ယူ၍ ပေးသည်။] ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊
ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧသ(ဧသော)-ဤပေါ်ဌပါဒသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဥပသင်္ကမနံ-
ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသတိ-တောင့်တသနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေး
တည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဝုဒ္ဓိ-လာဘ်၊ ဂုဏ်အားဖြင့် ကြီးပွားမှုကို၊ ပတ္ထယမာနော-
တောင့်တသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပစ္စာသီသတိ)၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ကိရ-ချဲ့၊ ပရိဗ္ဗာဏော-တို့သည်၊ (“ဥက္ခိပန္နိ” စသည်၌စပ်) ဗုဒ္ဓေသုဝါ-ဘုရားရှင်
တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ [“ဗုဒ္ဓေ”ဟုရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဗုဒ္ဓသာဝကေသုဝါ-
ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့သည်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊
အာဂတေသု-လာကုန်လသော်၊ အဇ္ဇ-နေ၊ အမှာကံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ သမဏော
ဂေါတမော-သည်၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ အာဂတော-ပြီ၊
ခေါ ပန-စင်စစ်၊ တေ-ထို ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်၊ ယဿဝါ တဿဝါ-အမှတ်
မထား တစ်ပါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော ပုဂ္ဂိုလ်)၊ သန္တိကံ-
သို့၊ န ဂစ္ဆန္တိ-မသွားကြကုန်၏၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥတ္တမဘာဝံ-မြင့်မြတ်ကုန်သည်၏
အဖြစ်ကို၊ ပဿထ-ကြည့်ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏။

အပ္ပသဒ္ဓကာမော။ ။ “အပ္ပသဒ္ဓံ+ကာမေတိတိ အပ္ပသဒ္ဓကာမော”ဟု ပြုစေလို၍
“အပ္ပသဒ္ဓံ ဣစ္ဆတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ အပ္ပသဒ္ဓံကို “နိဿဒ္ဓံ-အသံမရှိ”ဟု အပ္ပသဒ္ဓါ၏ အဘာဝ
အနက်ကို ဖွင့်ပြီးလျှင် လုံးလုံး အသံမရှိခြင်းကို ယူမည်စိုး၍ “ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါဘာဝံ-
မြင့်သောအသံ ကျယ်သောအသံ၏ မရှိခြင်း”ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

ဧကော နိဿိဒတိ။ ။ ဧကော နိဿိဒတိ စသည်ကား အပ္ပသဒ္ဓကာမောအတွက် ရောက်နိုင်
သော အဓိပ္ပါယ်ကို အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် ပြခြင်းတည်း။ အပ္ပသဒ္ဓံကို အလိုရှိသောကြောင့်
တစ်ပါးတည်း နေထိုင်မှု စသည်ကို ပြတော်မူသည်-ဟူလို။ [ယခုအခါ “တိုးတိုး စကားပြောပါ၊
တိုးတိုး စာအံ့ပါ”စသော သင်ပြမှုသည် ဤနေရာ၌ရအပ်သော အကျင့်တည်း။]

ဝုဒ္ဓိ ပတ္ထယမာနော။ ။ ဝုဒ္ဓိတိ လာဘသက္ကာရဝုဒ္ဓိ-လာဘသက္ကာရ၏ တိုးပွားမှုကို၊
ပတ္ထယမာနောတိ ပတ္ထယနဟေတု၊ [မာနပစ္စည်း ဟိတ်အနက်ဟော-ဟူလို။] ဤအဓိပ္ပါယ်ကို
အကျယ်ချဲ့ပြလို၍ “ပရိဗ္ဗာဏော ကိရ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဥပဌာကာနံ-အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့၏။ သန္တိကေ-အထံ၌၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဥက္ခိပန္တိ-ခိုးမြှောက်ကြကုန်၏။ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ ထပေန္တိ-ထားကြကုန်၏။ (ကြွားကြကုန်၏)။

ဘဂဝတောပိ-မြတ်စွာဘုရား၏လည်း၊ ဥပဌာကေ-အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့ကို၊ ဂဏှိတုံ-မျှ၍ ယူခြင်းငှာ၊ ဝါယမန္တိ-အားထုတ်ကြကုန်၏။ ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထိုပရိပ္ပိုဇ်တို့သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဥပဌာကေ-တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။ (ကိ)၊ တုမ္ဟကံ-အသင် ဒါယကာတို့၏၊ သတ္တာ-ဆရာဖြစ်သော၊ ဘဝံ ဂေါတမောပိ-အရှင်ဂေါတမသော်မှလည်းကောင်း၊ ဂေါတမသာဝကာပိ-ရှင်ဂေါတမ၏ သာဝကတို့သော်မှလည်းကောင်း၊ အမ္မာကံ-ငါတို့၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာကြကုန်သေး၏။ မယံ-ငါတို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန်၏။ တုမေ ပန-အသင် ဒါယကာတို့သည်ကား၊ အမေ-ငါတို့ကို၊ အက္ခိဟိပိ-မျက်လုံးတို့ဖြင့်သော်မှလည်း၊ ပဿိတုံ-ကြည့်ခြင်းငှာ၊ န ဣစ္ဆထ-အလိုမရှိကြကုန်၊ သာမိစိကမ္ပံ-အရိုအသေပြုမှုကို၊ န ကရေထ-မပြုကြကုန်၊ ဝေါသင်တို့၏ အပေါ်၌၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အပရဒ္ဓံ-ချွတ်ယွင်းအပ်ဘူးသနည်း၊ [အပရဒ္ဓိတံ- ဋီကာ၊ အပ+ရာဇောတံ၊ တပစ္စည်း၊] အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓါပိ-ဘုရားရှင်တို့သော်မှလည်း၊ ဧတေသံ-ဤပရိပ္ပိုဇ်တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကြွတော်မူကြကုန်သေး၏။ အမ္မာကံ-ငါတို့၏၊ (ဂမနေ-သွားခြင်း၌) ကိ-အဘယ် ဆိုဖွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ တေ-ထိုပရိပ္ပိုဇ်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ န ပမေန္တိ-မမေ့မလျော့ကြကုန်၊ [ဂရုစိုက်ခြင်းကို မမေ့မလျော့ဟု ဆိုသည်၊] တုဏှိ အဟေသုတိ-ကား၊ ပေါဌပါဒံ-ပေါဌပါဒကို၊ ပရိဝါရေတွာ-ခြံရံ၍၊ နိသဒ္ဓါ-အသံမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသိဒ္ဓိသု-ထိုင်ကြကုန်ပြီ။

၄၁၀။ သွာဂတံ ဘန္တေတိ-ကား၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဘဂဝတော-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းသည်၊ သုဌ-ကောင်းစွာ၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်း ပါတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (ဣမိနာ-ဤ သွာဂတံ ဘန္တေ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်) ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နော-အကျွန်ုပ်တို့ အထံသို့၊ အာဂတေ-ကြွလာတော်မူလသော်၊ အာနန္ဒော-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရပါ၏။ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏။ စိရဿံ ခေါ ဘန္တေတိ-ဟူသော စကားကို၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ အာဟ-လျှောက်သနည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ တတ္ထ-ထို ပေါဌပါဒ၏ အထံသို့ ဂတပုဗ္ဗော ကိ-ကြွတော်မူဘူးသလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ န ဂတပုဗ္ဗော-မကြွဘူးပါ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မကြွဘူးပါသော်လည်း၊ မနုဿာနံ-

လူတို့၏၊ (ပိယသမုဒါစာရာ-၌စပ်) ကုဟိ-ဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားနေကြကုန်သည်။ အတ္တ-ဖြစ်ကြကုန်သနည်း၊ ကုတော-ဘယ်အရပ်မှ၊ အာဂတာ-လာကြကုန်သည်။ အတ္တ-နည်း၊ မဂ္ဂမူဠာ-လမ်းမှား၍ လာကြကုန်သည်။ ဝါ-မျက်စိလည်၍ လာကြကုန်သည်။ အတ္တ-ဖြစ်ကြကုန်သလော၊ စိရဿ-ကြာမြင့်မှ၊ အာဂတာ-လာကြကုန်သည်။ အတ္တ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဧဝမာဒယော-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့သည်၊ ပိယသမုဒါစာရာ-ချစ်အပ်သူကို ပြောဆိုကြောင်း စကားတို့သည်။ ဝါ-ချစ်ခင်ဖွယ်ရာ ပြောအပ်သော စကားတို့သည်။ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ [မဂ္ဂမူဠာ စသည်ကား “ကျပ်တို့ဆီလာတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ခုမှ မျက်စိလည်ပြီး လမ်းမှားလာတာပါ” စသည်ဖြင့် ဝမ်းသာအားရ ခပ်ရွှင်ရွှင် ပြောအပ်သော စကားဖြစ်သည်။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ စိရဿ ခေါ် ဘန္တေ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္တာ-လျှောက်ပြီး၍၊ မာနထဒ္ဓေါ-မာနဖြင့် ခက်ထန်သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ န နိသီဒိ-ထိုင်နေသည်မဟုတ်၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ဘဂဝတော-ကို၊ ပစ္စဂ္ဂမနံ-ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပဂတံ-ချဉ်းကပ်လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ အနိမန္တေန္တော ဝါ-မဖိတ်ဖန်သူကိုလည်းကောင်း၊ အပစိတိ-အရိုအသေကို၊ အကရောန္တော ဝါ-မပြုသူကိုလည်းကောင်း၊ ဒုလ္လဘော-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ-မရအပ် မရနိုင်၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ (ဘဂဝတော-၏) ဥစ္စာကုလိနတာယ-မြင့်မြတ်သော အမျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ အယံပိ ပရိဗ္ဗာဏော-ဤပရိဗ္ဗိုဇ်သည်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်နေရာဖြစ်သော နေရာကို၊ ပပေါဋေတွာ-ခါ၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ နိမန္တေန္တော-ဖိတ်မန်လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိသီဒတု ဘန္တေ ဘဂဝါ ဣဒံ အာသနံ ပညတ္တံတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အန္တရာကထာ ဝိပွကတာတိ-ကား၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်နေကြကုန်သော၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မမ-၏၊

စိရဿ ခေါ် ဘန္တေ။ ။ “စိရဿ ခေါ် ဘန္တေ-ကြာမြင့်မှ ဤနေရာသို့ ကြွလာဖို့ရန် အလှည့်ပြုတော်မူသည်” ဟု လျှောက်သော စကားကို ထောက်လျှင် “ဘုရားရှင်သည် ရှေးကလည်း ကြွတော်မူဘူး၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်နေသောကြောင့် “ကသ္မာ အာဟ” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ ပိယသမုဒါစာရ (ချစ်နှစ်သက်ဖွယ် ပြောရိုးစကား) ဖြစ်သောကြောင့် စိရဿ ခေါ် စသော စကားကို လျှောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟု ဖြေသည်။ ဘုရားရှင်ကား ရှေးက မကြွဘူးပါ-ဟူလို။

အန္တရာ။ ။ ရှေ့ပြဟွဇာလသုတ်ဝယ် အန္တရာကို “ကမ္မဋ္ဌာန မနသိကာရ ဥဒ္ဓေသ ပရိပုစ္ဆာဒီနံ အန္တရာ” ဟု ဖွင့်ခဲ့သော်လည်း ထိုအနက်၏ ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့အတွက် မရနိုင်သောကြောင့် ဤ၌ အန္တရာကို “နိသိန္နာသနံ ဝေါ၊ ပေါ၊ ဧတသ္မိ အန္တရေ” ဟု ဖွင့်သည်။

အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတသ္မိ အန္တရေ-ဤအသင်တို့ ထိုင်ပြီး သည်မှစ၍ ငါဘုရားကြွလာသည့်တိုင်အောင်သော ကာလအတွင်း၌၊ ဝိပွကတာ- အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်သော၊ (မပြီးဆုံးသေးသော)၊ ကထာ-စကားသည်၊ ကာနာမ-အဘယ်မည်သော စကားနည်း၊ မမ-၏၊ အာဂမနပစ္စယာ-ကြွလာတော်မူ ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကတမာ ကထာ-အဘယ်စကားသည်၊ ပရိယန္တ- အပြီးအဆုံးသို့၊ န ဂတာ-မရောက်သနည်း၊ ဝဒထ-လျှောက်ကြကုန်၊ နံ-ထိုစကား ကို၊ ယာဝပရိယန္တ-ပြီးဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ ဒေမိ-ပေးတော်မူအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ-သဗ္ဗညုဘုရားရင်တို့၏ ဖိတ်တော်မူခြင်းကို၊ ပဝါရေသိ- ဖိတ်တော်မူပြီ။ [ဒေမိနေရာ၌ “ဒေသေမိ”ဟု မူကွဲ ရှိ၏။]

သဗ္ဗညုပဝါရဏံ။ ။ “ကာနာမ ကထာ ဝိပွကတာ-မပြီးသေးသော စကားသည် အဘယ်စကားနည်း”ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် “ငါသည် ထိုစကားကို ပြီးဆုံးစေမည်”ဟု ဝန်ခံတော် မူရာရောက်၏။ မည်သည့် ကထာဟု သတ်မှတ်ချက်မရှိသောကြောင့် “မည်သည့် ကထာမဆို အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်စေမည်”ဟုလည်း ဝန်ခံရာရောက်၏။ ထိုသို့ “ကထာအားလုံးကို ပြီးဆုံး စေမည်”ဟု ဝန်ခံတော်မူခြင်းသည် သဗ္ဗညုမဟုတ်သူ၏အရာ မဟုတ်၊ သဗ္ဗညုပုဂ္ဂိုလ်၏ အရာသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ”ဟု မိန့်သည်။ [ဝိပွကတာ၏ သဒ္ဒတ္ထကို ရှေ့ပြဟွဇာလသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အဘိသညာနိရောဓကထာအပ္ပင်

၄၁၁။ အထ-သဗ္ဗညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော- ပေါဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်သည်၊ ဧသာ-ဤစကားသည်၊ (ပရိဗ္ဗိဇ်များ ပြောနေအပ်သော စကားသည်၊) နိရတ္ထက ကထာ-အကျိုးမရှိသော စကားပါတည်း၊ နိဿာရာ-အနှစ် မရှိသော စကားပါတည်း၊ ဝဋ္ဋသန္နိဿိတာ-ဝဋ်၌မှီသော စကားပါတည်း၊ တုမှာကံ- အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ပုရတော-ရှေ့တော်မှောက်၌၊ ဝတ္တဗ္ဗတံ-လျှောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ န အရဟတိ-မထိုက်ပါ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေန္တော-ပြလို သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဌတေသာ ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊

တိဌတေသာ။ ။ သောတိ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ ကထိတာ ရာဇကထာဒိကာ၊- ဋီကာ၊ ဤသို့ ဋီကာက ရာဇကထာ စသည်ကို သရုပ်ဖော်၍ ဖွင့်သော်လည်း ပေါဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်ကား “ဧသာ-ဤရာဇကထာ အစရှိသော စကားသည်”ဟု လျှောက်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဧသာ-ဤစကား”ဟု သာမညသာ ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။ “တိဌတု ဧသာ-ဤစကားသည် တည်ပါစေဦး”ဟု လျှောက်သဖြင့် “ဘုရားရှင်သည် နားထောင်တော်မူလိုလျှင် နောင်အခါလည်း ဤစကားမျိုးကို ကြားဖို့ မခဲယဉ်းပါ” စသော အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် အတ္ထာပတ္တိနည်းအားဖြင့်

အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တိဌတေသာ ဘန္တေတိ-ဘန္တေ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒီပေတိ” ဌှိစပ်၊) ဘဂဝါ-သည်၊ သောတုကာမော-နားထောင်ခြင်းငှာ အလိုတော်ရှိသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်တော်မူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပစ္ဆာပိ-၌လည်း၊ သော ကထာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒုလ္လဘာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သည်၊ (ရနိုင်ခဲသည်)၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ ပန-ထိုသို့ပင် လွယ်ကူစွာ ရအပ်ပါသော်လည်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဣမာယ ကထာယ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ-ပါ၊ ပန-ဆက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ လဘိတွာ-၍၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ အညဒေဝ-ဤအကြောင်းအရာမှ တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ သုကာရဏံ-ကောင်းသော အကြောင်းအရာကို၊ ပစ္ဆာမ-မေးလိုပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ၊ တတော-ထိုသို့ ပြခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုကောင်းသော အကြောင်းအရာကို၊ ပစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုရိမာနိ ဘန္တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုပုရိမာနိ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကောတူဟလသာလာယန္တိ-ကား၊ ကောတူဟလသာလာနာမ-ကောတူဟလ ဇရပ်မည်သော၊ ပစ္စေကသာလာ-အသီးအခြား ဇရပ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်၊ ယတ္ထ-အကြင် ဇရပ်၌၊

ကျရောက်လျက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “သစေ ဘဂဝါ၊ ပေ၊ ဒီပေတိ”ဟု အဌကထာဖွင့်သည်။ [သုကာရဏန္တိ သန္တရံ အတ္ထာဝဟံ ဟိတာဝဟံ ကာရဏံ- ဋီကာ။]

ကုတူဟလသာလာယံ။ ။ကုစ္ဆိတံ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ+တနီယတော-ချဲ့အပ်၏၊ ဣတိ ကုတူ၊ ကုသဒ္ဓုပပဒ+တနုဓာတ်+ကုပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်၊ “ထောပတ်စသော အဆီထည်ရာ သားရေခွက်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ကုတုံ+ဟလတိ လိခတိတိ ကုတူဟလံ၊ သားရေခွက်ကို ခြစ်ပစ်ရာ၌ အကျိုးမရှိသကဲ့သို့ အကျိုးမရှိဘဲ အသစ်အဆန်းကို ကြည့်ရှုနားထောင်လိုသော စိတ်ဆန္ဒအထူးကို “ကုတူဟလ”ဟု ဆိုလို၏၊ သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ “ကောတူဟလ”လည်း ရှိ၏။

ထိုသို့ အသစ်အဆန်းကို နားထောင်လိုသော ဆန္ဒဖြစ်ရာ (အသစ်အဆန်း ပြောဆိုကြရာ) ဇရပ်ကို “ကုတူဟလံ+ဧတ္ထ+အတ္ထိတိ ကုတူဟလာ၊ ကုတူဟလာစ+သာ+သာလာစာတိ”ဟူသော ဝိဂြိဟ်အရ “တုတူဟလသာလာ”ဟု ခေါ်ရသည်၊ “ကောတူဟလသာလာ”ဟုလည်း ခေါ်နိုင်၏၊ ဤအဓိပ္ပါယ်အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးသည်၊ ဆရာတို့ကား “မကောင်းမှုကို စုံစမ်းသော အားဖြင့် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူဆူညံညံ”ဟု ပေးတော်မူကြသည်၊ ထိုအနက်ကား “ကုတူဟလံ ကောလာဟလံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ကုတူဟလာ”ဟူသော မှီကာသစ်ကို နည်းမှီဟန်တူပါသည်၊ ကုတူဟလ ကောတူဟလနှင့် ကောလာဟလပုဒ်တို့၏ အနက်ချင်း မတူပုံကို အဘိဓာန် နိဿယသစ်၌ ရှုပါ။

နာနာတိတ္ထိယာ-မတူကွဲပြား ထူးခြားသော အယူရှိကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-
တို့သည်။ နာနာဝိဓ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ကထံ-ကို၊ ပဝတ္ထန္တိ-ဖြစ်စေကြ
ကုန်၏။ သာ-ထိုဇရပ်ကို၊ ဗဟူနံ-များစွာသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အယံ-
ဤသူသည်။ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဝဒတိ-ပြောသနည်း၊ အယံ-သည်။ ကိ-ကို၊ ဝဒတိ-
နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကောတူဟလုပ္ပတ္တိဌာနတော-အသစ်အဆန်းကို နားထောင်လို
သော ဆန္ဒ၏ဖြစ်ရာဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောတူဟလသာလာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

အဘိသညာနိရောဓေတိ ဧတ္ထ-အဘိညာနိရောဓဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အဘိတိ-
အဘိဟူသော ပုဒ်သည်။ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ-ဥပသာရမျှသာတည်း၊ [ဓာတွတ္ထာနုတ္တက
ဥပသာရ-ဟူလို။] သညာနိရောဓာတိ-ဟူသည်ကား၊ စိတ္တနိရောဓေ-စိတ်၏ ချုပ်ခြင်း
၌၊ ခဏိကနိရောဓေ-ခဏတ္တယရှိသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်း၌၊ ကထာ-စကားသည်၊
ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပါပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊
တဿာ-ထိုကထာ၏၊ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ-ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊
ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဇာတကံ ဝါ-ဇာတ်ကိုသော်လည်း၊ ကထေတိ-
ဟောတော်မူ၏၊ သိက္ခာပဒဝါ-သိက္ခာပုဒ်ကိုသော်လည်း၊ ပညပေတိ-ပညတ်တော်
မူ၏၊ တဒါ-၌၊ သကလဇမ္ပဒိပေ-အလုံးစုံသော ဇမ္ပုဒိပ်၌၊ ဘဂဝတော-၏၊
[ဘဂဝတော နောက်ဝယ် ရှေးစာအုပ်တို့၌ ကထာပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။]

နာနာတိတ္ထိယာ။ ။နာနာတိတ္ထေသု (နာနာလဒ္ဓိသု)+နိယုတ္တာတိ နာနာတိတ္ထိကာ”ဟု
နိယုတ္တအနက်၌သက်သော ဣကပစ္စည်းဖြင့် “နာနာတိတ္ထိကာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကကို ယပြု၍
“နာနာတိတ္ထိယာ”ဟု ဖြစ်သည်။ “မတူကွဲပြား ထူးခြားသောအယူ၌+ယှဉ်ကြကုန်သော”ဟု
သဒ္ဓါနက်ဖြစ်သည်။ [ဧဝေ-ထိုထို နာနာတိတ္ထိက အမည်ရသူတို့သည်ပင်၊ နာနာတိတ္ထိယာ-
တို့မည်၏၊ ကကာရဿ ယကာရံ ကတွာ- ငိုကာ။]

စိတ္တနိရောဓေ။ ။“သညာနိရောဓေ”ဟု သညာကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုထားသည်။ အမှန်
မှာ- စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားအားလုံး၏ နိရောဓပင်တည်း၊ ထိုတရားတို့တွင် စိတ်သည်
ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် “စိတ္တနိရောဓေ”ဟု ဖွင့်သည်။

ခဏိကနိရောဓေ။ ။နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အစ္စန္တနိရောဓသည် ထိုနာနာတိတ္ထိယတို့
ဆိုလိုအပ်သော နိရောဓမဟုတ်၊ သူတို့၏အရာလည်း မဟုတ်ချေ၊ ခဏတ္တယရှိသော ရုပ်နာမ်
တို့၏ ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ခဏိကနိရောဓသော်မှလည်း သူတို့၏ သိနိုင်သောအရာ
မဟုတ်ပါချေ၊ သို့သော် နိရောဓဟုဆိုလျှင် ထိုခဏိကနိရောဓ၌ အနက်ရောက်နေသောကြောင့်
ခဏိကနိရောဓမဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ရသည်။ [ခဏိကနိရောဓောပိ တေသံ အဝိသယောဝ၊
အတ္ထတော ပန နိရောဓကထာ ဝုစ္စမာနာ တတ္ထေဝ (ထိုခဏိကနိရောဓေ၌သာ) တိဋ္ဌတိတိ
တထာ (ထိုခဏိကနိရောဓဟူ၍) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ- ငိုကာ။]

ကိတ္တိယောသော-ချီးမွမ်းအံ့ဩ ပြောဆိုအပ်သော အသံသည်။ ပတ္ထရတိ-ပြန့်နှံ့၏။ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်။ တံ-ထိုကျော်စောသံကို။ သုတွာ-ကြားရ၍။ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ပုဗ္ဗစရိယံ-ရှေး၌ ကျင့်အပ်သော ဖြစ်ပုံကို။ ကထေသိ ကိရ-ဟောသတတ်။ မယံ-တို့သည်။ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခု သော အကြောင်းကို။ ကထေတုံ-ပြောဟောခြင်းငှာ။ န သက္ကောမကီ-မစွမ်းနိုင် ကုန်သလော။ ဣတိ-ဤသို့။ ဘဂဝတော-၏။ ပဋိဘာဂကိရိယံ-အတူပြုအပ်သော အမှုအရာကို။ ကရောန္တာ-ပြုလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဧကံ-တစ်ခုသော။ ဘဝန္တရ သမယံ-ဘဝတစ်ပါး၌ဖြစ်သော အကြောင်းအရာကို။ ကထေန္တိ-ပြောကြကုန်၏။

ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ သိက္ခာပဒံ-ကို။ ပညပေသိ-ပညတ်ပြီတဲ့။ မယံ-ငါတို့ သည်။ ပညပေတုံ-ပညတ်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောမကီ-လော။ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍။ အတ္တနော-မိမိ၏။ သာဝကာနံ-သာဝကတို့အား။ ကိဗ္ဗိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်သော။ သိက္ခာပဒံ-ကို။ ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြကုန်၏။ [ဧဋ္ဌမူဂေန-အရည်ယိုသော ခံတွင်းရှိသူ လူအသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်အောင် ကျင့်ရမည်။ (လူအ မဟုတ်သော် လည်း လူအ လုပ်၍နေရမည်)။ ဧတ္ထကံ ဝေလံ ဧကသ္မိယေဝ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ (ဤမျှလောက် အချိန်ကြာအောင် ထိုင်နေရာတစ်ခု၌သာနေရမည်)စသော သိက္ခာပုဒ် ကို ပညတ်ကြသည်။] ပန-ဆက်။ တဒါ-ထိုအခါ၌။ ဘဂဝါ-သည်။ အဋ္ဌဝိစပရိသ မဇ္ဈေ-ရှစ်ပါးအပြားရှိသော ပရိသတ်အလယ်၌။ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍။ နိရောဓ ကထံ-နိရောဓကထာကို။ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ။ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်။ တံ- ထိုအကြောင်းကို။ သုတွာ-ကြား၍။ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ နိရောဓနာမ-နိရောဓ ကထာ မည်သည်ကို။ ကထေသိ ကိရ-ဟောသတတ်။ မယံ-ငါတို့သည်လည်း။

ကိတ္တိယောသော။ ။ကိတ္တိယတေ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်၏။ ဝါ-ချီးမွမ်းအံ့ဩပြောဆို အပ်၏။ ဣတိ ကိတ္တိ၊ ကိတ္တိစ+သာ+ယောသာစာတိ ကိတ္တိယောသော။ [အဟော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ ဘဝန္တရပဋိစ္ဆန္တံ ကာရကံ ဟတ္ထာမလကံဝိယ (လက်ထဲ၌ ရှစ်ရှားသီးကိုကဲ့သို့) ပစ္စက္ခတော ဒဿေတိ။ သာဝကေစ ဧဒိသေ သံဝရ သမာဒါနေ ပတိဌာပေတီတိ ထုတိယောသော ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ ပတ္ထရတိ- ဋီကာ။]

ပဋိဘာဂကိရိယံ။ ။ပလာသဝသေန (အဖျင်းမူခြင်း၊ ပြိုင်တူပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဋိဘာဂဘူတံ (အတူဖြစ်၍ဖြစ်သော) ပယောဂံ (လုံ့လကို) ကရောန္တာ။ ဘဝန္တရ သမယံတိ တဩ တဩ ဝုဋ္ဌာနသမယံ (ထိုထိုဘဝ၌ ထကြွသကဲ့သို့ ဖြစ်သောအကြောင်းကို) အဘူတ ပရိကပ္ပိတံ (မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံ ပြောဆိုအပ်သော) ကိဗ္ဗိ ဥပ္ပါဒိယံ ဝတ္ထု၊ (တစ်စုံတစ်ခုဖြစ်စေ အပ်သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုကို) [ကိဗ္ဗိ ဥဿာရိယံ ဝတ္ထု၊ (တစ်စုံတစ်ခုထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုအပ် သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုကို) ဤသို့လည်း ပါ၌ရှိ၏။] အတ္တနော သမယံ ကတွာ (မိမိတို့အယူဟု ပြု၍) ပြောဆိုကြကုန်၏။

တံ-ထိုနိရောဓကထာကို၊ ကထေဿာမ-ဟောကုန်အံ၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ကထယိသု-ပြောဟောကြကုန်ပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ အဘိသညာနိရောဓေ ကထာ ဥဒပါဒိတိ-ဟူ၍၊ (ပေါဌပါဒေန-သည်၊) ဝုတ္တိ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တကြေ ကစ္စေတိ-ကား၊ တေသု-ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ (ကောတူဟလ သာလာ၌ စည်းဝေးကြသော အမျိုးမျိုးသော အယူရှိသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ တွင်၊) ဧကစ္စေ-အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ (“ဧဝမာဟံသု”ဟု ပါဠိတော် ၌စပ်၊) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤလေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပုရိမော-ရှေ့ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ ပုရိသဿ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပိ နိရုဇ္ဈန္တိပီတိ အာဒိနာ ဝုတ္တဝါဒီ၊] ဗာဟိရေ-သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော၊ တိတ္ထာယတနေ-တိတ္ထိတို့၏ ဘောင်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ၊) စိတ္တပ္ပဝတ္တိယံ-စိတ်၏ဖြစ်ခြင်း၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အစိတ္တကဘာဝေါ-စိတ်မရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ သန္တော-ငြိမ်သက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ သမာပတ္တိံ-(သညာ မရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုဆောင်နိုင်သော) စတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ကို၊ ဝါ-ပဉ္စမဈာန် သမာပတ်ကို၊ ဘာဝေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဣတော-ဤလူပြည်မှ၊ စုတော-စုတေသည်၊ (သမာနော၊) ပဉ္စကပ္ပသတာနိ-မဟာကပ် ငါးရာတို့ပတ်လုံး၊ အသညိဘဝေ-သညာ မရှိသူ၏ ဘဝ၌၊ (အသညသတ်ဘုံ၌၊) ဌတွာ-တည်ပြီး၍၊ [“ဥပ္ပဇ္ဇတွာ-ဖြစ်ပြီး၍”ဟု လည်း မူကွဲရှိ၏။] ပုန-တစ်ဖန်၊ ဣဓ-ဤလူပြည်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၏၊ သညုပ္ပါဒေစ-သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ နိရောဓေစ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဟေတု-အကြောင်းကို၊ အပဿန္တော-မမြင်သည်၊ (ဟုတွာ၊) အဟေတူ အပ္ပစ္စယာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောပြီ။

ဒုတိယော-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်(သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာစသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) နံ-ထိုပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-တားမြစ်၍၊ မိဂ သိင်္ဂတာပဿ-မိဂသိင်္ဂရသေ့၏၊ [ဦးခေါင်း၌ ဦးချိုသဏ္ဌာန်ရှိသော ဦးစွန်း ၂-ခု

သမာပတ္တိံ။ ။အသညိ ဘာဝါဝဟံ ဝါယောကသိဏပရိကမ္ဘံ အာကာသ ကသိဏ ပရိကမ္ဘံဝါ ဣပါဝစရ စတုတ္ထဇ္ဈာန သမာပတ္တိံ (စတုတ္ထနည်း၏ စတုတ္ထဈာန်ကို ဆို၏၊) ပဉ္စမဇ္ဈာန သမာပတ္တိဝါ (ပဉ္စကနည်း၏ ပဉ္စမဈာန်ကို ဆို၏။)

ဟေတု အပဿန္တော။ ။ယေန ဟေတုနာ (သညာဝိရာဂဖြစ်သော ဈာန်ကြောင့်) အသညိဘဝေ သညာယ နိရောဓော၊ သဗ္ဗသော အနုပ္ပါဒေါ၊ ယေနစ (အကြင် ဈာန်အဟုန်၏ ကုန်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း) တတော စုတဿ ဣဓ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ သညာယ ဥပ္ပါဒေါ၊ တဒုဘယမ္ပိ ဟေတု အဝိသယတာယ (သူတို့၏ ဉာဏ်အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အပဿန္တော- မှီကာ။

ပေါက်သောကြောင့် မိဂသိင်္ဂမည်သော ရသေ့၏။ “ဣသိ သိင်္ဂရသေ့”ဟုလည်း
 ခေါ်ကြ၏။ အသည်ကဘာဝံ-သညာမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဥပေတိပိ
 အပေတိပိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ မိဂသိင်္ဂတာပသော-သည်၊ အတ္တန္တပေါ-
 မိမိ၏ ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ယောရတပေါ-
 ပြင်းထန်သောအကျင့်ရှိသည်၊ ပရမမိတိန္ဒြိယော-အလွန်တည်ကြည်သော ဣန္ဒြိ
 သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [ပရိမာတိန္ဒြိယော-ထက်ဝန်းကျင် ညှိုးနွမ်းစေအပ်ပြီးသော
 ဣန္ဒြိရှိသည်”ဟုလည်း ပါဠိရှိ၏။] တဿ-ထိုရသေ့၏၊ သီလတေဇေန-သီလ၏
 တန်ခိုးကြောင့်၊ သက္ကဝိမာနံ-သိကြား၏ ဗိမာန်သည်၊ ဥက္ကံ-ပူသည်၊ အဟောသိ၊
 [ပဏ္ဏာကမ္မလာကျောက်နေရာကို ရည်ရွယ်၍ “သက္ကဝိမာနံ”ဟု ဆို သည်။]
 ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သိကြားသည်၊ သက္ကဋ္ဌာနံ-
 သိကြား၏နေရာကို၊ တာပသော-သည်၊ ပတ္ထေတိ နုခေါ-တောင့်တလေသလော၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ မသင့်မတော်ကြံ၍၊ အလမ္ပုသံနာမ-အလမ္ပုသာမည်သော၊
 ဒေဝကည-နတ်ကညာကို၊ တာပသဿ-၏၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်ပြီး၍၊
 ဧဟိ-လာခဲ့လော၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ သာ-ထို အလမ္ပုသာ
 နတ်ကညာသည်၊ တတ္ထ-ထိုမိဂသိင်္ဂရသေ့ အထံသို့၊ ဂတာ-သွားပြီ၊ တာပသော-
 သည်၊ ပဌမဒိဝေသေ-၌၊ တံ-ထို အလမ္ပုသာ နတ်ကညာကို၊ ဒိသွာဝ-မြင်လျှင်
 မြင်ခြင်းပင်၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ပဏ္ဏသာလံ-သစ်ရွက်ကျောင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊
 ဒုတိယဒိဝေသေ-၌၊ ကာမစ္ဆန္တနိဝရဏေန-ကာမစ္ဆန္တနိဝရဏသည်၊ ဘဂ္ဂေါ-ချိုးဖျက်အပ်

အသည်ကဘာဝံ။ ။ အလမ္ပုသာနတ်သမီး၏ အတွေ့ကြောင့် မိန်းမော တွေဝေနေခိုက်
 ၌ ထိုထို ကိုယ်မှု နှုတ်မှုကိုဖြစ်စေတတ်သော သညာ၏မရှိခြင်းကို “ဥပေတိပိ-သတိရသောအခါ
 သညာသည် ပြန်၍လည်း ကပ်ရောက်၏၊ အပေတိပိ-တွေဝေနေခိုက်၌ သညာသည် ဖဲ့ခွါလည်း
 ဖဲ့ခွါ၏”ဟု ဆိုသည်။

ပရိမာရိတိန္ဒြိယော။ ။ “ပရမမိတိန္ဒြိယော”နေရာဝယ် “ပရိမာရိတိန္ဒြိယော”ဟု မူကွဲရှိ၏၊
 ဋီကာ၌ “နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝါ ပါဒနေန-ဣန္ဒြေတို့၏ ယဉ်ကျေးကုန်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေ
 ခြင်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗသော(အကုန်အစင်) မိလာပိတ စက္ခာဒိန္ဒြိယော-ညှိုးနွမ်းစေအပ်သော စက္ခု
 အစရှိသော ဣန္ဒြေရှိ၏”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် သဗ္ဗသောသည် ပရိ၏အဖွင့်၊ မိလာပိတသည်
 မာရိတ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမူကွဲပါဌ်က ကောင်းပါသည်၊ ယခုခေတ်၌လည်း ဣန္ဒြေ
 တို့ကို ဆုံးမထားသောရဟန်း (ယောဂီ)သူတော်ကောင်းများ၏ မျက်နှာသည် ရွန်းရွန်းဝေဝေ
 မဟုတ်ကြ၊ ပြုံးစိစိမဟုတ်ကြ၊ ခပ်ညှိုးညှိုးဖြစ်နေသော ဣန္ဒြေဖြင့် အလွန်ကြည်ညိုစရာ ကောင်း
 ပါသည်။ [ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးက မိန့်တော်မူသည်မှာ- ငါတို့ ရှေးတုန်းက ကိုယ်တော်များ၏
 မျက်နှာသည် ခပ်ညှိုးညှိုးနဲ့ ယခုတော့ ပြုံးစိစိနဲ့”။]

သော ကုသလဇ္ဈာသယရှိသည်။ (တစ်နည်း) ကာမတ္တန္တနိဝရဏေန-ဖြင့်၊ လဂ္ဂေါ-
 အလမ္ပသာနတ်သမီး၌ ငြိကပ်သည်။ (ဟုတွာ)။ တံ-ထို အလမ္ပသာနတ်ကညာကို၊
 ဟတ္ထေ-လက်၌၊ အဂ္ဂဟေသိ-ကိုင်ဆွဲပြီး၊ [ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၌ကား “ပဌမနေမ္မာပင်
 ဆံစု ဆံမြိတ်ကို ဆွဲကိုင်သည်”ဟု ဆိုသည်။] တေန ဒိဗ္ဗသမ္ပဿေန-ထိုနတ်၌ဖြစ်
 သော အတွေ့သည်။ ဗုဋ္ဌော-တွေ့ထိအပ်သော၊ သော-ထို မိဂသိင်္ဂရသေ့သည်။
 ဝိသညီ-ကင်းသော သညာရှိသည်။ (မိန်းမောသည်)။ ဟုတွာ၊ တိဏ္ဍံ သံဝစ္ဆရာနံ-
 သုံးနှစ်တို့၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ သညံ-သညာကို၊ ပဋိလဘိ-ပြန်၍ရပြီ၊ တံ-
 ထိုသညာကို ပြန်၍ရခြင်းကို၊ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထိုမိစ္ဆာအယူရှိသော ဒုတိယ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိဏ္ဍံ သံဝစ္ဆရာနံ-တို့၏၊ အစွယေန-၌၊ နိရောဓာ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်း
 မှ၊ ဝုဋ္ဌိတော-ထပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဧဝံ-ဤသို့
 (သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏
 ချုပ်ခြင်းကို)။ အာဟ-ပြီ။

တတိယော-တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (သန္တိ ဟိ ဘော သမဏ ဗြာဟ္မဏာ
 မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်)။ တံ-ထို ဒုတိယ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-တားမြစ်၍၊ အာထဗ္ဗဏပယောဂံ-သညာမရှိအောင်
 အာထဗ္ဗဏမန္တန်စုပ်ခြင်းဟူသော ပယောဂကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဥပကမ္မန္တိပိ-
 ပကမ္မန္တိပီတိဟူ၍၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ အာထဗ္ဗဏိကာ-အာထဗ္ဗဏဝေဒ
 ကျမ်းကိုတတ် ကျွမ်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အာထဗ္ဗဏံ-အာထဗ္ဗဏဝေဒကို၊
 ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-မန်းမှုတ်၍၊ သတ္တံ-သတ္တဝါကို၊ သီသန္တိန္ဒဝိယ-ပြတ်သော

ဘဂ္ဂေါ။ ။ဘဒ္ဒိတ ကုသလဇ္ဈာသယော-ကုသိုလ်၌ အဇ္ဈာသယကို ကာမတ္တန္တနိဝရဏက
 ချိုးဖျက်ပြီးသည်၊ အချို့စာအုပ်များ၌ “လဂ္ဂေါ-ငြိကပ်သည်”ဟု ရှိ၏၊ ဘဂ္ဂေါဟု ရှိရာ၌ “ဘဂ္ဂေါ+
 ယဿ+အတ္ထိတိ ဘဂ္ဂေါ”ဟု ပြုပါ၊ လဂ္ဂေါ ရှိရာ၌ကား “လဂ-သင်္ဂေ”ဟူသော ဓာတ်+တပစ္စည်း၊
 လဂ္ဂတိတိ လဂ္ဂေါ။

ဧဝမာဟ။ ။ဧဝံ သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာတိ အာဒိနာ အာကာရေန [ဤ
 ပါဠိအတိုင်း ပါဠိတော်၌ ဆိုသည်။] သညာနိရောဓ မာဟ၊ ဣမိနာဝ နယေန ဣတော ပရေသုပိ
 ဒ္ဓိသု နယေသု ပါဠိ အာဟရိတွာ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ (နောက် ဧဝမာဟ ၂-ခုတို့၌လည်း
 ပါဠိတော်ကိုဆောင်၍ အနက်ပေးရပုံကို သိပါ။)

အာထဗ္ဗဏပယောဂံ။ ။အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတံ (အာထဗ္ဗဏဝေဒအတိုင်း စီရင်အပ်
 သော) အာထဗ္ဗဏိကာနံ ဝိသညီဘာဝါပါဒန ပယောဂံ (သညာမရှိသူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေ
 နိုင်သော ပယောဂကို)၊ [ရှေးဦးစွာ မီးပူဇော်၍ မန္တန်ကိုရွတ်သောအခါ ဦးခေါင်းပြတ်နေပုံ
 စသည် ပေါ်လာ၏၊ ဦးခေါင်းပြတ်နေခိုက်၌ သညာကို လူမှ ခွဲထုတ်၏၊ နောက်ထပ် မန္တန်စုပ်
 သောအခါ နဂိုအတိုင်း ဦးခေါင်းမပြတ်ဘဲ တွေ့ရ၏၊ ထိုအခါ “သညာသည် ပြန်၍ကပ်ရောက်
 ၏”ဟု ယူဆသည်။]

ဦးခေါင်းရှိသူကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဦးခေါင်းပြတ်နေသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 ဟတ္ထစွန့်ဝိယ-ပြတ်သော လက်ရှိသူကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-လက်ပြတ်နေသူ
 ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မတံဝိယစ-သေသူကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကတွာ-ပြု၍၊
 ဒသေန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ တဿ-ထို သီသစ္စန္တိ စသည်၏ အဖြင့်ဖြစ် ပြအပ်သော
 သတ္တဝါ၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပါကထိကဘာဝံ-ပင်ကိုယ်သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊
 ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ သောဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထိုမိစ္ဆာအယူရှိသော တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 အယံ-ဤသတ္တဝါ သည်၊ နိရောဓာ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော-ထပြီ၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ (သန္တိ ဟိ ဘော သမဏ
 ပြာဟူကာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနုဘာဝါ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏
 ချုပ်ခြင်းကို)၊ အာဟ-ပြီ။

စတုတ္ထော-စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာ မဟိဒ္ဓိကာ
 မဟာနုဘာဝါ စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်) တံ-ထို တတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
 နိသေဓေတွာ-၍၊ ယက္ခဒါသီနံ-နတ်ကျွန်မတို့၏၊ မဒနိဒ္ဓန္တိ-သေရည်မူးခြင်းကြောင့်
 အိပ်ပျော်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာတိ အာဒိ-အစရှိသော
 စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ ယက္ခဒါသိယော-နတ်ကျွန်မတို့သည်၊ သဗ္ဗရတ္တိ-
 အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဒေဝတူပဟာရံ-နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသမှုကို၊ ကုရမာနာ-
 ပြုကုန်လျက်၊ နစ္စိတွာ-က၍၊ ဂါယိတွာ-သီချင်းဆို၍၊ အရုဏောဒယေ-အရုဏ်တက်
 ရာအခါ၌၊ ဧကံ-တစ်ခွက်သော၊ သုရာပါတိ-သေရည်ပြည့်သော ခွက်ကို၊ ပိဝိတွာ-
 သောက်၍၊ ပရိဝတ္တိတွာ-လူးလှိမ့်၍၊ သုပိတွာ-အိပ်ပြီး၍၊ ဒိဝါ-နေမြင့်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ-
 ထကြကုန်၏၊ တံ-ထို အိပ်ပြီး၍ထခြင်းကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော-
 ထိုမိစ္ဆာအယူရှိသော စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုတ္တကာလေ-အိပ်ပျော်ရာအခါ၌၊
 နိရောဓံ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ သမာပန္နာ-ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ပဗုဒ္ဓကာလေ-
 နိုးရာအခါ၌၊ နိရောဓာ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော-ထပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊(ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ (သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာ
 မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနုဘာဝါ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ချုပ်ခြင်းကို)၊
 အာဟ-ပြီ။

ယက္ခဒါသီနံ မဒနိဒ္ဓန္တိ။ ။ယက္ခဒါသီနံတိ ဒေဝဒါသီနံ၊ ယာ (“ဒေဝတာဘတိယောတိပိ
 ဝုစ္စန္တိ” (ယင်း နတ်ကျွန်မတို့ကို ဒေဝတာဘတိ-နတ်ကို ဆည်းကပ်သော မိန်းမ၊ ဝါ-နတ်ကတော်
 တို့ဟူ၍) ဝုစ္စန္တိ မဒနိဒ္ဓန္တိ သုရာမဒနိမိတ္တံ (သေရည်မူးခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော) သုပိနံ။
 [ဋီကာသစ်၌ ယက္ခဒါသီတို့ကို ယောဂဝတိ ယောဂိနီ (အားထုတ်အပ်သော မန္တန်ရှိသူတို့)ဟု
 လည်း ဆို၏၊ ယောဂိနီကို ဇောဂနီဟုလည်းကောင်း၊ ဇုန်း(စုန်း)ဟုလည်းကောင်း မြန်မာပြန်ကြ
 သည်၊ သို့သော် ယခု နတ်ကတော်များကား “စုန်း” မဟုတ်ကြပါ။]

ပန-ဆက်၊ ပေါ်ဌပါဒေါ-ပေါ်ဌပါဒမည်သော၊ အယံ ပရိဗ္ဗာဇကော-ဤ ပရိဗ္ဗိဇ် သည်၊ ပဏ္ဍိတဇာတိကော-ပညာရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ တေန- ထိုသို့ ပဏ္ဍိတဇာတိက၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို ပေါ်ဌပါဒ၏၊ တံ ကထံ-ထို ၄-မျိုးသော စကားကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော-နှလုံးမသာယာခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣမေသံ-ဤ သမဏ ပြာဟ္မဏတို့၏၊ ကထာ-စကားသည်၊ ဧဋ္ဌမဂ ကထာဝိယ-အရိယိုသော ခံတွင်းရှိသူတို့၏ စကားနှင့် တူ၏၊ ဝါ-လူအ၊တို့၏ စကား နှင့် တူ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတေ-ဤ သမဏ ပြာဟ္မဏတို့သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ နိရောဓေ-နိရောဓတို့ကို၊ ပညပဇ္ဇိ-ပညတ်ကြကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ ဣမိနာ နိရောဓေန နာမ-ဤနိရောဓမည်သည်၊ ဧကေန-တစ်မျိုးတည်းသည်၊ (တစ်သဘောတည်း သည်)၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ဗဟုနာ-အများသည်၊ န(ဘဝိတဗ္ဗံ)-မဖြစ်ထိုက်၊ တေနာပိ ဧကေန-ထိုတစ်သဘောတည်း ဟူသည်လည်း၊ အညေနော-ဤသူတို့ ပြောဆိုအပ်သော နိရောဓမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ပန- ဆက်၊ သော-ထိုတစ်သဘောတည်းသော နိရောဓသည်၊ ဝါ-ကို၊ သဗ္ဗညုနာ-သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်ကို၊ အညတြ-ကြပ်၍၊ အညေန-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဉာတုံ-သိခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဘဂဝါ-သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည်၊ ဣဓ-ဤအစည်း အဝေး ၌၊ သစေ အဘဝိဿ-အကယ်၍ရှိငြားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ နိရော ဓော-နိရောဓတည်း၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ နိရောဓော-နိရောဓတည်း၊ ဣတိ-သို့၊

စတ္တာရော နိရောဓေ စသည်။ ။အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ကုန်သော နိရောဓ ၄-မျိုးတို့ ကို ပညတ်ကြ၏၊ သို့သော် ဤနိရောဓသည် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ထိုက်၊ တစ်သဘောတည်းသာ ဖြစ်ထိုက်သည်၊ တေန ပိ ဧကေန-ထိုတစ်သဘောတည်း ဆိုသည်မှာ လည်း၊ အညေန-သူတို့ ပညတ်အပ်သော နိရောဓတွင် မပါဝင်သော တစ်မျိုးတစ်ခြားသာ ဖြစ်ထိုက်သည်၊ သော ပန-ထိုတစ်မျိုးတစ်ခြား ဆိုတာကိုလည်း သဗ္ဗညုဘုရားမှတစ်ပါးသော အခြားပုဂ္ဂိုလ် မသိနိုင်။

အယံ နိရောဓော အယံ နိရောဓော။ ။အာမေဓိတဝစနံ-အာမေဓိတ်စကားကို၊ သတ္တာ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန အနေကာကာရဝေါကာရံ-များစွာသော အခြင်းအရာ တို့ဖြင့် ရောပြွမ်းခြင်းရှိသော၊ နိရောဓံ-နိရောဓကို၊ ဝိဘာဝေဿတိ၊ ဣတိ ဒဿနတ္ထံ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ပြခြင်းငှာ၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ။

ဆက်ဦးအံ့- အာမေဓိတဝစနံ နေရာဝယ် ဋီကာသစ်၌ “ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဗျာပနိစ္ဆာဝစနံ”ဟု ဆိုလေသည်၊ ဗျာပနိစ္ဆာဟူသည် ဝိစ္ဆာတည်း၊ တစ်ချို့နေရာ၌ အာမေဓိတ်နှင့် ဝိစ္ဆာကို သဘောတူ ဖွင့်ကြသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား နိရောဓတိုင်း ပြန့်နှံ့စေနိုင်သော ဝိစ္ဆာ မဟုတ်သောကြောင့် ဗျာပနိစ္ဆာ မဖြစ်သင့်၊ အံ့ဩဖွယ် ဖြေလတ်ဖြစ်သောကြောင့် အတ္တရအနက်၌ အာမေဓိတ်သာ ဖြစ်ထိုက်သည်။ [အချို့စာအုပ်၌ “အယံ နိရောဓော၊ အယံ န နိရောဓော”ဟု နသဒ္ဓါပါသည်မှာ ဤအာမေဓိတ်ဟူသော အဖွင့်နှင့် မညီပါ။]

ဒီပသဟသံ-ဆီမီးတစ်ထောင်ကို၊ (ဥဇ္ဇာလေတိ)ဝိယ-တောက်ပစေသကဲ့သို့၊ ဥဇ္ဇာလေတွာ-တောက်ပစေ၍၊ အဇ္ဈမေဝ-ယနေ၌ပင်၊ ပါကဋ်-ထင်ရှားအောင်၊ အကရိယာ-ပြုတော်မူရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဒသဗလညေဝ-မြတ်စွာဘုရားကို သာ၊ အနုဿရိ-အဖန်ဖန် အောက်မေ့ပြီး၊ ဝါ-အမှတ်ရပြီး၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ မယံ ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး။

တတ္ထ-ထို တဿ မယံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဟောနန္နာတိ-ဟူသော ဤပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းသည်၊ အနုဿရဏတ္ထေ-အဖန်ဖန် အမှတ်ရခြင်းအနက်၌(ပဝတ္ထံ)၊ နိပါတဒ္ဒယံ-နိပါတ် ၂-ပုဒ် အပေါင်းတည်း၊ တေန-ထိုသို့ အနုဿရဏတ္ထ နိပါတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အနုဿရန္တဿ-အဖန်ဖန် အမှတ်ရသော၊ တဿ-ထို အကျွန်ုပ်၏၊ အဟောနန္န ဟု၊ သုဂတောတိ-သုဂတော ဟူသော၊ ဇေတု-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ထိုက်၏၊) ယော ဣမေ သန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဧတေသံ နိရောဓဓမ္မာနံ-ဤနိရောဓ တရားတို့၌၊ (တစ်နည်း) ဧတေသံ နိရောဓဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌)။

အနုဿရဏတ္ထေ။ ။အဟော+နန္န ဟူသော နိပါတ် ၂-ပုဒ်လုံးပင် ဘုရားရှင်ကို အမှတ်ရခြင်းအနက်ဟော-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏၊ ဤသို့ အနုဿရဏတ္ထဟု ဖွင့်ခြင်းမှာလည်း ပါဠိတော်၌ “ဘဂဝန္တံ ယေဝ အာရဗ္ဗ သတိ ဥဒပါဒိ”ဟု ရှိသောကြောင့်တည်း၊ ဋီကာ၌ကား အနုဿရဏ (အောက်မေ့ခြင်း-အမှတ်ရခြင်း) ရှေ့သွားရှိသောကြောင့် ၂-ပုဒ်လုံးကို အနုဿရဏတ္ထဟု ဆိုထားသည်၊ အမှန်အားဖြင့်ကား အဟောသည် အတ္ထရိယတ္ထနိပါတ်၊ နန္နသည် အနုဿရဏတ္ထ နိပါတ်ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “အဟော-ဪ အံဩဖွယ် ကောင်းလောက်အောင်”ဟု ပေးပါ။

ဋီကာ။ ။အတ္ထရိယဝိဘာဝနတော စေတ္တ ဒွိက္ခတ္ထံ၊ ဝစနံ (အဟောနန္န ဘဂဝါ၊ အဟောနန္န သုဂတောဟု) အတ္ထရိယ အနက်ဟော ၂-ကြိမ် အာမေဩတိကို ဆိုသည်၊ အတ္ထရိယတ္ထော စေတ္တ အဟောသဒ္ဓေါ၊ သော ယသ္မာ အနုဿရဏမုခေနေဝ ဂဟိတော၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ “အဟောနန္နာတိ အနုဿရဏတ္ထေ”တိ။

တေန တဿ။ ။တေနာတိ အနုဿရဏမုခေန ပဝတ္တနတော”ဟု ဋီကာသစ်၌ တေန၏ အစွဲကို ပြ၏၊ သို့သော် ရှေ့၌ “အနုဿရဏတ္ထေ နိပါတဒ္ဒယံ”ကို ပြန်၍ စွဲရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုဋီကာဖွင့်သည် အဓိပ္ပါယ်မှန်သော်လည်း ရိုးရာကျမည် မထင်ပါ၊ ထိုတေန၏ အစပ်ကိုလည်း စာအုပ်တို့၌ တိုက်ရိုက်မတွေ့ရ၊ ဧတဒဟောသိ၌လည်း မစပ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် တေန မပါလျှင်ကောင်း၏၊ ပါနေသောကြောင့် အဟောသိ၏နောက်၌ “ဣတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော”ဟု ထည့်၍ စပ်လိုက်ပါသည်။

နိရောဓဓမ္မာနံ။ ။နိရောဓသမာပတ်သည် တစ်မျိုးတည်းသာရှိသော်လည်း ကာလ-ဒေသ-ပုဂ္ဂိုလ်စသော အပြားအားဖြင့် များသောကြောင့် “ဣမေသံ နိရောဓ ဓမ္မာနံ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝန်ဆိုသည်၊ ကုသလသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဓမ္မာနံ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကို သတ္တမိဝိဘတ်၌ သက်ပါ-ဟု ဋီကာတို့ မိန့်သည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် အလိုမူ “ဝိသယေ”ဟု ထည့်၍ “နိရောဓ ဓမ္မ

သုကုသလော-အလွန် ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏။ (ပါဠိတော်၌ ကုမေသံဟု ရှိ၏။) နိပုဏော-သိမ်မွေ့တော်မူ၏။ ဆေကော-ထက်မြက်တော်မူ၏။ သော ဘဂဝါ-သည်။ အဟော-ဪ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင်။ ကထေယျနူန-ဟောတော်မူ ရာလေစွတကား။ (သော) သုဂတော-သည်။ အဟော-အောင်။ ကထေယျနူန-ဟောတော်မူရာလေစွတကား။ ကုတိ အယံ-ကား။ ဧတ္ထ-ဤ အဟောနူန ဘဂဝါ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အဓိပ္ပါယ်-ပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗင်္ဂ၏ အလိုတည်း။

ပကတညူတိ-ကား။ စိန္တာဝသိတာယ-(နိရောဓအရာဝယ်) လေ့လာအပ်ပြီး သော အစွမ်းသတ္တိရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပကတိ-ပင်ကိုယ်ကို။ သဘာဝ-သဘောကို။ ဇာနာတိ-၏။ ကုတိ-ကြောင့်။ ပကတညူ-မည်တော်မူ၏။ ကထံ န ခေါတိ ကုဒံ-ဟူသော ဤစကားကို။ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်။ ဘဂဝါ-ရား။ မယံ-တို့ သည်။ န ဇာနာမ-မသိပါကုန်။ တုမေ-ရှင်တော်ဘုရားတို့သည်။ ဇာနာထ-သိတော်မူ ပါကုန်၏။ နော-အကျွန်ုပ်တို့အား။ ကထေထ-ဟောတော်မူပါကုန်။ ကုတိ-သို့။ အာယာစန္ဒော-တောင်းပန်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဒတိ-လျှောက်၏။

တို့၏+အရာ၌”ဟု ပေးရပေလိမ့်မည်။ ကုသလော စသော ၃-ပုဒ်ကား ပရိယာယ်တည်း။ [ဘုရားရှင်အတွက် “လိမ္မာ”ဟု အနက်မပေးလိုသောကြောင့် အခြားပရိယာယ်အနက်များကို သာ ပေးပါသည်။]

ပကတညူ။ ။ပကတကို ပကတိဟု ဖွင့်သည်။ ပ(ပဌမ)-ရှေးဦးစွာ+ကရိယတေ-ပြုအပ်၏။ ကုတိ ပကတံ (ပကတိ)။ “ရှေးဦးစွာ ပြုအပ်”ဟူသည် နောက်ထပ် အပြုအပြင်မရှိ သေးသော ပင်ကိုယ်သဘောတည်း။ ထို့ကြောင့် ပကတိကို “သဘာဝ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သ-ထင်ရှား ရှိသော+ဘာဝ-အနက်သဘော”ဟူသည်လည်း အစစ်အမှန် သဘောပင်တည်း။ ပကတံ+ ဇာနာတိတိ ပကတညူ။

အဟောတုကသညာပါဒနိရောဓကေသာ အပ္ပဋ္ဌံ

၄၁၂။ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌။ ဘဂဝါ-သည်။ ကထေန္ဒော-ဟော တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တတြ ပေါ်ဌပါဒါတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို။ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ တတ္ထ-ထို တတြ ပေါ်ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တတြာ တိ-ကား။ တေသု သမဏ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့တွင်။ (“ယေ တေ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။ အာဒိတောဝ တေသံ အပရဒ္ဓန္တိ-ကား။ တေသံ-ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏။ အာဒိမိယေဝ-အစ၌ပင်။ (အစကပင်)။ ဝိရဒ္ဓံ-ချွတ်ချော်ခြင်း သည်။ (ဟောတိ။ ကုမိနာ-ဤ အာဒိတောဝ တေသံ အပရဒ္ဓံ ဟူသော ပါဠိဖြင့်)။

ဃရမဇ္ဈေယေဝ-အိမ်၏ အလယ်၌ပင်၊ ပက္ခလိတာ-ချော်လဲကုန်ပြီ (ချော်လဲသူတို့နှင့် တူကုန်၏)၊ ကုတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြတော်မူ၏၊ သဟေတူ သပစ္စယာတိ ဧတ္ထ-ပါရှိ၍၊ ဟေတုပိ-ဟေတု ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယောပိ-ပစ္စယော ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ ကာရဏဿေဝ-အကြောင်း၏သာ၊ နာမံ-တည်း၊ သကာရဏော-အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ကုတိ အတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ တံ ကာရဏံ-ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာ ဧကာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ [စာအုပ်များ၌ “သိက္ခာ ဧကာတိ အာဟ” ဟု ရှိ၏၊ နောက်၌ “သိက္ခာ ဧကာ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ”ဟု သညာ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိတိုင်အောင် ဖွင့်မည်ဖြစ်သောကြောင့် “အာဒိမာဟ”ဟု ရှိမှုကောင်းမည်။] တတ္ထ-ထို သိက္ခာဧကာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သိက္ခာ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိတိ-ကား၊ သိက္ခာယ-ကျင့်ကြံကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကစ္စာ-အချို့ကုန်သော၊ သညာ-သညာတို့သည်၊ ဇာယန္တိ-ကုန်၏၊ ကုတိ အတ္ထော။ [ဧကာသညာ၌ ဧကာသဒ္ဒါသည် သင်္ချာဝါစကမဟုတ်၊ ဧကစ္စဝါကတည်း။]

၄၁၃။ ကာစ သိက္ခာတိ ဘဂဝါ အဝေါစာတိ-ကား၊ သာ သိက္ခာ-ထိုသိက္ခာ ဟူသည်၊ ကတမာစ-အဘယ်နည်း၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝိတ္ထာရေတု ကမုတာ ပဉ္စာဝသေန-ချဲ့ခြင်းငှါအလိုရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မေးအပ်သော

ဃရမဇ္ဈေယေဝ။ ။အိမ်မှ အပြင်သို့ ထွက်သွားလိုသော ယောက်ျားသည် လမ်းသို့ မထွက်သေးခင် အိမ်ဝင်းအလယ်မှာပင် ချော်၍လဲသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “အဟေတူ အပစ္စယာ ပုရိသဿ သညာ”စသော စကားကို ပြောကြသော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် နိရောဓ အကြောင်းသို့ မရောက်ခင် “အဟေတူ အပစ္စယာ”ဟု ဆိုတုန်းကပင် အစမှစ၍ လွဲချော်ကြ လေပြီ-ဟုလို။

ကာရဏဿေဝ နာမံ။ ။အခြားနေရာ၌ နေကဖြစ်သော အသာဓာရဏအကြောင်းကို ဟေတု၊ ဥပတ္တမ္ဘကဖြစ်သော သာဓာရဏအကြောင်း ပစ္စယ ဟု ခွဲရသော်လည်း ဤ၌ ထိုကဲ့သို့ မခွဲရ၊ သညာ၏အကြောင်းကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် “ကာရဏဿေဝ”ဟု ဧဝဖြင့် မိန့်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “သဟေတူ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပိ”ဟု ဟောတော်မူရာ၌ “ဖြစ်လျှင် ဧကန်ပျက်ရ၏၊ တည်၍မနေ”ဟု ပြတော်မူခြင်းငှာ “နိရုဇ္ဈန္တိပိ”ဟု ထည့်တော်မူ သည်၊ ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်း၌ “သဟေတူ-အကြောင်းရှိ၏”ဟု ပြတော်မူလိုရင်းမဟုတ်၊ “ချုပ်ခြင်းကိစ္စ၌ အကြောင်းမရှိ”ဟု မှတ်ပါ၊ နောက်၌လာမည့် အချို့သညာ၏ဖြစ်ခြင်း၊ အချို့ သညာ၏ ချုပ်ခြင်းဟူရာ၌ကား (ပဌမဈာန်ကိုရမှ အောက် ကာမသညာ ချုပ်ခြင်းကြောင့်) ချုပ်အောင်ကျင့်ဖို့ရာ ပဋိပတ်ဟူသော အကြောင်းရှိပါသေးသည်။]

ပုစ္ဆာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [ဤသို့ သမာသအဖြစ်ဖြင့်လည်း ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။] (တစ်နည်း) ဝိတ္တာရေတုကာမတာ-ချဲ့ခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုစ္ဆာ ဝသေန-ကထေတုကမ္မတာ ပုစ္ဆာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ၊ အထ-မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ (ဒီပေတုံ ထပေန္တော အာဟတိ၌ စပ်) ယသွာ-အကြံကြောင့်၊ အဓိသီလသိက္ခာ-အဓိသီလသိက္ခာလည်းကောင်း၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ အဓိပညာသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တိဿော-၃ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တာ-ထိုသိက္ခာတို့ကို၊ ဒေသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သညာယ-သညာ၏၊ သဟေတုကံ-အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ-ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကို၊ ဒီပေတုံ-ထင်စွာပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော-ဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-အစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်ကို၊ ထပေန္တော-ထားတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ [တန္တိဓမ္မ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မဟာလိသုတ် ခွဲပဗ္ဗဒိတဝတ္ထုအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] တတ္ထ-ထို ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဓိသီလသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒေဝေ-၂ ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာ-တို့သည်၊ သရူပေန-သရုပ်သကောင်အားဖြင့်၊ အာဂတာ-လာကုန်၏၊ ပန-ကား၊ တတိယာ-၃-ခုမြောက် အဓိပညာသိက္ခာကို၊ ဝါ-သည်၊ အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ ခေါ၊ ပေ၊ ဒေသိတောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန-သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိယာပန္နတ္တာ-အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဂတာ-လာပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာမသညာတိ-ကား၊ ပဉ္စကာမ ဂုဏိကရာဂေါပိ-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ဖြစ်သော ရာဂသည်လည်းကောင်း၊ အသမုပ္ပန္နကာမစာရောပိ-ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော လိုချင်တတ်သော လောဘ၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသမျှသည်လည်းကောင်းတည်း၊ တတ္ထ-

အာဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ပါဠိတော်၌ အဓိသီလသိက္ခာကို တိဝိဓသီလအခန်းဖြင့် ပြတော်မူ၏၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ဈာန်အခန်းဖြင့် ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသိက္ခာ ၂-ပါးသည် သရုပ်သကောင်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်လာ၏၊ အဓိပညာသိက္ခာကိုကား တိုက်ရိုက်ဟောတော်မမူ၊ သို့သော် “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါကို ပြတော်မူရာဝယ် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ အဖြစ်ဖြင့် အဓိပညာသိက္ခာလည်း ပါဝင်သည်”ဟု မှတ်ပါ။

ကာမသညာ။ ။“ကာမ၌ဖြစ်သော သညာ”ဟု သာမညဆိုသောကြောင့် ပဉ္စကာမ ဂုဏိကရာဂနှင့်လည်း ဆိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “ကာမသညာတိ၊ ပေ၊ ကာမစာရောပိ”ဟု ၂-မျိုးလုံးကို အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။

ထို ၂-မျိုးတို့တွင်၊ ပဉ္စကာမ ဂုဏ်ကရာဂေါ-ပဉ္စကာမ ဂုဏ်ကရာဂသည်၊ အနာဂါမိ မဂ္ဂေန-အနာဂါမိမဂ်သည်၊ သမုတ္တိတံ-အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွါအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ပန-ကား၊ အသမုပ္ပန္န ကာမစာရော-အသမုပ္ပန္န ကာမစာရသည်၊ ဣမသို့ ဌာနေ-ဤအရာ၌၊ (တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာဟူသော ဤအရာ၌) ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာတိ (ပဒဿ)-တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာဟူသောပုဒ်၏၊ ပဌမဇ္ဈာနသမဂ္ဂိနော-ပဌမဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ယာ-အကြင် သညာကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဥပ္ပန္န ပုဗ္ဗာယ-ဖြစ်ဖူးသော၊ ကာမသညာယ-ကာမသညာနှင့်၊ သဒိသတ္တာ-တူသည်၏

ပဉ္စကာမဂုဏ်ကရာဂေါ။ ။ပဉ္စကာမဂုဏေ-ရူပါရုံ စသော ငါးပါးသော ကာမအစဉ်၊ ပဝတ္တော-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်သည်တည်း၊ ပဉ္စကာမဂုဏ်ကော-သည်၊ ဤသို့ အာရုံ အားဖြင့် သတ်မှတ်အပ်ပြီးသောကြောင့် ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြုသော ရာဂကိုသာ ပဉ္စ ကာမဂုဏ်ကရာဂ ဟုခေါ်သည်၊ ထိုကာမရာဂကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်ရသောကြောင့် “အနာဂါမိ မဂ္ဂေန သမုတ္တိတံ ဂစ္ဆတိ”ဟု မိန့်သည်။

အသမုပ္ပန္နကာမစာရော။ ။န+အသမုပ္ပန္နော အအသမုပ္ပန္နော-ယခုဖြစ်ဆဲမဟုတ်၊ ကာမဿ-လိုလားတတ်သော လောဘဟူသမျှ၏+စာရော-ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ကာမစာရော- ဖြစ်ခြင်း၊ အသမုပ္ပန္နော (ဟုတွာ) ကာမစာရော အသမုပ္ပန္နကာမစာရော။ [အသမုပ္ပန္နကာမ စာရောတိ ဝတ္ထမာနုပ္ပန္နတာဝသေန အသမုပ္ပန္နော ယောကောစိ ကာမစာရော၊ ယာကာစိ လောဘုပ္ပတ္တိ၊- ဋီကာ။]

အသမုပ္ပန္န၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ။“ကာမဂုဏ်ကရာဂ”ဟု ဆိုလျှင် ကာမဂုဏ်ကို အာရုံပြုသော ရာဂသာရ၏၊ “အသမုပ္ပန္န ကာမစာရ”ဟူရာ၌ကား ပဉ္စကာမဂုဏ်ကရာဂနှင့်တကွ ဈာန်နိကာန္တိ (ဈာန်ကို နှစ်သက်တတ်သော တဏှာရာဂ) ဘဝရာဂ (ရူပ အရူပဘဝကို နှစ်သက်တတ်သော ရူပရာဂ အရူပရာဂ)စသော လောဘအားလုံးကို ရ၏၊ ဤသို့ “အသမုပ္ပန္န ကာမစာရ”ရာဂက ရာဂအားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာ၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ”အရ၌လည်း ပြခဲ့သော ကာမသညာအားလုံးပင် ချုပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤနေရာ၌ အသမုပ္ပန္န ကာမစာရသည် သင့်၏။ [“အသမုပ္ပန္နကာမရာဂ”ဟု မူကွဲရှိသော်လည်း ကာမရာဂ ဟူရာ၌ ကာမဂုဏ်ရာဂသာ ရသောကြောင့် ထိုပါဌ်သည် မသင့်”ဟု ဋီကာသစ် ဆို၏။]

သညာ အမည်ရပုံ။ ။ကာမသညာကို ဖွင့်ရာ၌ တဏှာလောဘကိုသာ ဖွင့်ခဲ့၏၊ ထို တဏှာလောဘသည် အဘယ်နည်းဖြင့် ကာမသညာမည်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား- ထို ၂-မျိုးသော လောဘနှင့်တကွဖြစ်သောကြောင့် သဟစရဏနည်းအားဖြင့် သညာကိုလည်း ကာမသညာ (လိုလားတတ်သော သညာ)ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာမသညာတိဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ထုတ်ပြပြီးလျှင် ကာမရာဂ-ကာမစာရ ၂-မျိုးကို သံဝဏ္ဏနာအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။ [ဥဘယေသံပိ ကာမသညာတိ နာမံ တံ သဟစရဏဉာယေန၊ ကာမသညာတိ ပဒုဒ္ဓါရံ ကတွာ တဒုဘယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌ၊- ဋီကာ။]

အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိမာ ကာမသညာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စေယျ-ဆိုအပ်ရာ၏။ သာ-ထို
မဖြစ်သော ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-၏။ အနုပ္ပန္နာဝ-ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သည်သာ
လျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ကုတိ အတ္ထော။

ဝိဝေကဇပေ၊ ဟောတိတိ-ကား၊ တသ္မိ ပဌမဇ္ဈာနသမယေ-ထိုပဌမဇ္ဈာန်ဖြစ်ရာ
အခါ၌၊ ဝိဝေကဇပိတိသုခသဒ္ဓါတာ-နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော
ပီတိသုခရှိ၏ဟုဆိုအပ်သော၊ သုခုမသညာ-သိမ်မွေ့သော သညာသည်၊ သစ္စာ-
မှန်ကန်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဘူတာ-ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။ ကုတိ အတ္ထော၊

သဒိသတ္တာ။ ။ “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ၊ ပေ၊ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ”ဟု ဟောတော်မူသော
ကြောင့် ပဌမဇ္ဈာန်အခိုက်၌ ကာမသညာမဖြစ်ဟု သိသာ၏။ သို့သော် အကယ်၍ ဖြစ်လိုရှိလျှင်
ထိုကာမသညာသည် ရှေးရှေးက ဖြစ်ဖူးသော ကာမသညာနှင့် တူမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့်
“ပုရိမာ ကာမသညာ”ဟု ဆိုစရာရှိ၏ဟု သဒိသပရိကပ္ပနာ (အတူကို ကြံဆသော)အားဖြင့်
ဆိုအပ်သော ပရိကပ္ပစကားသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုစ္စေယျ”ဟု ပရိကပ္ပကြိယာကို မိန့်သည်။
[တကယ်ဖြစ်သော ကာမသညာမရှိသောကြောင့် သဒိသပစာရဟုကား မဆိုနိုင်ပါ။]

သုခုမ သစ္စသညာ။ ။ “သုခုမသညာ သစ္စာ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ဤအလို “သုခုမသညာ+
သစ္စာ”ဟု ဆိုလိုလျက် သညာနှင့် သစ္စာကို ရှေ့နောက်ပြန်နေသော ပဒဝိပရိယယဟု မှတ်ပါ။
“ဝိဝေကဇ ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့သော သညာသည် ထိုပဌမဇ္ဈာန်အခိုက်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်
သည်” ဟူလို။

ဘူတာ ဟောတိ။ ။ သစ္စာကို “ဘူတာ-ထင်ရှားရှိ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သုခုမသညာသည်+
ထင်ရှားဖြစ်”ဟူရာ၌ ထိုသညာသည် သိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထ
သဘာဝ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဘူတာကို “သုခုမ
ဘာဝေန ပရမတ္ထဘာဝေန အဝိပရိတသဘာဝါတိ အတ္ထော”- ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်။ သုခုမာကို
ကြည့်၍ “သုခုမဘာဝေန”ဟုလည်းကောင်း၊ သညာ၏ အမှတ်သညာအနက်ကို ယူမည်စိုး၍
ပရမတ္ထတရားထည်းက သညာစေတသိက်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ပရမတ္ထဘာဝေန”ဟု
လည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “ဘူတာ-သုခုမအဖြစ်၊ ပရမတ္ထတရားတစ်ပါး၏ အဖြစ်ဖြင့်
ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ကျယ်ပေးပါ။

သုခုမဖြစ်ပုံ။ ။ ဤပဌမနည်းဝယ် ပဋိယသညာ နာနတ္ထသညာတို့ထက် ပဌမဇ္ဈာန်၌
ရှိသော သညာ၏ သိမ်မွေ့ခြင်းကို “သုခုမ”ဟု ဆိုလိုသည်။ မှန်၏- ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏
ထိခိုက်မှုကြောင့်ဖြစ်သော ဒွိပဉ္စဝိညာဉ်စိတ်၌ရှိသော သညာကို “ပဋိယသညာ”ဟု ခေါ်၏။
ထိုသညာသည် သာမန်လူတို့ သိနိုင်လောက်အောင် ကြမ်း၏။ ထိုဆယ်ပါးမှ ကြွင်းသော
ကာမာဝစရစိတ်၌ရှိသော သညာသည် အာရုံအမျိုးမျိုးကို ယူနိုင်သောကြောင့် နာနတ္ထသညာ
မည်၏။ ထိုသညာလည်း ကြမ်းသေး၏။ ပဌမဇ္ဈာန်၌ရှိသော သညာကား ထိုကဲ့သို့ မကြမ်း၊
ကာမတ္ထန္တ စသော နီဝရဏကို ပယ်ရှားခြင်း၊ ကသိုဏ်းအာရုံဖြစ်စေ၊ အသုတအာရုံဖြစ်စေ အာရုံ
တစ်ခုကိုသာ ယူခြင်းကြောင့် ထိုကာမာဝစရသညာများထက် ထူးခြားသိမ်မွေ့ပေသည်။

အထဝါ-ကား၊ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိ ဩဠာရိကင်္ဂပွဟာနဝသေန-ကာမစ္ဆန္ဒ အစရှိသော ရုံရင်းသော အင်္ဂါတို့ကို ပယ်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ သုခုမာစ-သိမ်မွေ့သည်လည်း ဖြစ်သော(“သာ-ထိုသိမ်မွေ့သော တရားဟူသည်”ဟု ရှိ၏၊ မပါလျှင် ကောင်းသည်၊) ဘူတာယ-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သစ္စာစ-မှန်ကန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သညာ-သညာတည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ သုခုမသစ္စသညာ-မည်၏၊ ဝိဝေကဇေဟိ- နီဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပီတိသုခဇေဟိ-တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်ယှဉ်သော၊ သုခုမ သစ္စသညာ-သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာတည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဝိဝေကဇ ပီတိ သုခ သုခုမသစ္စသညာ-သညာမည်၏၊ အဿ-ဤ ပဌမဇ္ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သာ- ထို ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သော- ထို ပဌမဇ္ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဝိဝေကဇ၊ ပေ၊ သညီ-မည်၏၊ ဣတိ၊ ဧဝံ-သို့၊

အထဝါ။ ။သုခုမသစ္စသညာပုဒ်ဝယ် ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့ သညာနှင့် သစ္စကို ရှေ့နောက် မပြန်ဘဲ သုခုမပုဒ် သစ္စပုဒ် ၂-ပုဒ်လုံးပင် သညာ၏ ဝိသေသနဟုလည်းကောင်း၊ ဝိဝေကဇ ပီတိသုခပုဒ်နှင့် ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့ ကမ္မဓာရည်းမတွဲဘဲ သမ္ပယုတ္တအလယ်ပုဒ်ကြေသော မဇ္ဈေလောပီ တပျုရိသ်သမာသ်ဟုလည်းကောင်း ပြလို၍ အထဝါ စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ကား “သုခုမသစ္စသညာဝယ် ပဌမနည်း၌ ဗျာသ(ဝါကျ)ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိ အတိုင်း ဝါကျအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်၍ ဒုတိယနည်း၌ သမာသ်ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း သမာသ် အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်”ဟု ဆို၏၊ ပဌမနည်း၌ ဝါကျရှိသော ပါဠိကို ယခုအခါ မတွေ့ ရပါ။]

သုခုမာစ၊ ပေ၊ သညာတိ။ ။အလွယ်အားဖြင့် ၃-ပုဒ်လုံးကို တပေါင်းတည်း ဝိဂြိုဟ်ပြု ထားသော်လည်း “သုခုမာစ+သာ+သစ္စာစာတိ သုခုမသစ္စာ”ဟု ရှေးဦးစွာ ဝိသေသနောဘယ ပဒကမ္မဓာရဲ ပြုပြီးမှ “သုခုမသစ္စာစ+သာ+သညာစာတိ သုခုမသစ္စသညာ”ဟု သမာသ်တွဲပါ၊ သုခုမဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို “ကာမစ္ဆန္ဒာဒိ ဩဠာရိကင်္ဂပွဟာနေန”ဖြင့် ပြသည်။

ဝိဝေကဇေဟိ၊ ပေ၊ သညာ။ ။“ဝိဝေကဇ+ပီတိသုခ”တို့အရ ပဌမနည်း၌ သညာရ သော်လည်း ဤနည်း၌ ဝိဝေကဇနှင့် ပီတိသုခတို့ အရတူဟု သိစေလို၍ “ဝိဝေကဇေဟိ ပီတိ သုခဇေဟိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ကမ္မဓာရဲတွဲပါ၊ ထို့နောက် “ဝိဝေကဇ ပီတိသုခဇေဟိ+သမ္ပယုတ္တာ” စသည် ဖြင့် အဋ္ဌကထာအတိုင်း တွဲပါ။

သာ အဿ၊ ပေ၊ သညီ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာ တသ္မိ သမယေ ဟောတိ”ဟု သညာကို အရကောက်ရသော ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာကို ရှေးဦးစွာ ပြတော်မူပြီးမှ “ဝိဝေကဇ၊ ပေ၊ သညီ တသ္မိ သမယေ ဟောတိ”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရသော ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာကို နောက်၌ ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ သုခုမသစ္စသညာ တိုင်အောင် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ဖွင့်ပြီးမှ “သာ အဿ အတ္ထိ” စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ကို ဖွင့်သည်။

ဧတ္ထ-ဤဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စသညီ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင် သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ဧဝံ ဟိ သိက္ခာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဌမဇ္ဈာန်-ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်-ဈာန်ကို အလိုရှိတိုင်း တန်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌမဇ္ဈာန်-ဈာန်မှထသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာတိ-ကျင့်သည်မည်၏၊ တသ္မာ၊ တံ-ထိုပဌမဈာန် ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ [သမာပဇ္ဇန၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ ဝုဋ္ဌာနနည်းဖြင့်] သိက္ခာတဗ္ဗတော-ကျင့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာတိ-ဟူ၍၊ ဝုဋ္ဌတိ-၏၊ သိက္ခာသင်္ခါတေန-သိက္ခာဟု ဆိုအပ်သော၊ တေနပိ ပဌမဇ္ဈာန်နေန-ထိုပဌမဈာန် ကြောင့်လည်း၊ [ပိဖြင့် ဒုတိယဈာန် စသည်ကို ပေါင်း၊] ဧဝံ-ဤဆိုအပ်သော နည်းဖြင့်၊ ဧကော-အချို့သော၊ ဝိဝေကဇ၊ ပေ၊ သညာ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပီတိသုခနှင့် ယှဉ်သော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဧကော-သော၊ ကာမသညာ-ကာမဂုဏ်၌ဖြစ်သော သညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အယံ၊ ပေ၊ အဝေါစာတိ-ကား၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ ပဌမဇ္ဈာန် သင်္ခါတာ-သော၊ ဧကော-တစ်မျိုးသော၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-သည်။

ယသ္မာ၊ ပေ၊ သိက္ခာတိ။ ။ဝသီဘော ငါးပါးကို ပြုရာ၌ ဈာန်ဝင်စားမှု သမာပဇ္ဇန၊ ဈာန်ကို လိုအပ်သော အချိန်တိုင်အောင် တန်ထားမှု အဓိဋ္ဌာန်၊ ဈာန်မှ ထမှု ဝုဋ္ဌာန်၊ ဤသုံးပါး သည်သာ ဈာန်၌ အကျုံးဝင်သော ကိစ္စဖြစ်၏၊ ဈာန်ဝင်စားဖို့ရန် ဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန၊ ဈာန် အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်မှု ပေစ္စဝေက္ခဏာတို့သည် ဈာန်၌ အကျုံးမဝင်သော ကာမာဝရတရားများ တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဌမဇ္ဈာန်သိက္ခာကို ပြုရာ၌ အဓိဋ္ဌာန် ဖြစ်သော ၃-ပါးကိုသာ ပြသည်။

တေနပိ၊ ပေ၊ ဈာနေန။ ။ဤနာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌သက်၊ ထိုပဌမဈာန်ကြောင့် သညာဖြစ်ရာ၌ ဝိတက်စသော ဈာန်သည် သညာအား သဟဇာတ စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြု၏၊ ကာမသညာ ချုပ်ရာ၌ကား ဈာန်က ချုပ်ခြင်းအား သုတ္တန် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် သာ ကျေးဇူးပြု၏၊ ထိုပစ္စယသတ္တိတို့ကိုပင် အကြောင်း(ဟိတ်)အနက်ဟု ဆိုသည်။

ဧဝံ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ဧဝံဖြင့် “ကာမသညာတိ၊ ပေ၊ အနုပ္ပန္နာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ဖွင့်အပ် ပြီးသော စကားကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်၊ ရှေးစာအုပ်များ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ”ဟု ဗဟုဝစ်တွေ့ရ ၏၊ ဈာန်တစ်ပါးအတွက် သညာအများ မဖြစ်နိုင်၊ မချုပ်နိုင်သောကြောင့် ဧကဝစ်ရှိသော ပါဠိသာ ကောင်း၏ဟု ထင်၏၊ သို့သော် နောက် “ဣမာစ မေ သညာ နိရုဇ္ဈေယျံ”၌ အာကိစ္စ ညာယတန သညာတစ်ပါးကိုပင် (အထပ်ထပ် ဝင်စားသောအားဖြင့်)ဗဟုဝစ် ဆိုထားသော ကြောင့် ဗဟုဝစ်ပါဠိကိုလည်း မပယ်အပ်ပါ။

အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ စေတနုပါယေန-ဤပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဌဗော-ထိုက်၏။

၄၁၄။ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌမသမာပတ္တိယာ-၈ ခုမြောက်ဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာယတန သမာပတ်ကို၊ အင်္ဂတော-အင်္ဂါအားဖြင့်၊ ဝါ-အစိတ် အစိတ်အားဖြင့်၊ သမ္မသနံ-သုံးသပ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနိယေဝ-ဘုရားရှင်တို့၏ သန္တာန် ၌သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ သာဝကေသု-သာဝကတို့တွင်၊ သာရိပုတ္တသဒိသာနံပိ- အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သော်မှလည်း၊ နတ္ထိ-မရှိနိုင်၊ ပန-အန္တယကား၊ ကလာပတော-အပေါင်းအစုအားဖြင့်၊ သမ္မသနံယေဝ-သုံးသပ် ခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-သုံးသပ်ကြောင်း ဝိပဿနာသည်သာ၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့၏ သန္တာန်၌၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ သညာ သညာတိ-သညာ သညာဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အင်္ဂတော-အစိတ်အစိတ်အားဖြင့်၊ ဣဒဉ္စ သမ္မသနံ-ဤသုံးသပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ဥဒ္ဓတံ-ထုတ်ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ အာကိဉ္စညာယတန ပရမံယေဝ-

စေတနုပါယေန။ ။ဒုတိယဇ္ဈာန သိက္ခာကို ရောက်သောအခါ ဝိဝေကဇီဝိတိသုခသစ္စ သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၊ သမာဓိဇီဝိတိသုခသစ္စသညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ အယံ သိက္ခာ၌ “အယံ ဒုတိယဇ္ဈာန သင်္ခါတာ ဧကော သိက္ခာ”ဟု ဆိုရခြင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အထက်အထက် ဈာနသိက္ခာကြောင့် အောက်အောက် သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၊ အထက်အထက် သညာ၏ဖြစ်ခြင်း၊ သိက္ခာအရ အထက်အထက်ဈာန်ကို ယူရခြင်းကို ညွှန်းသည်။ ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။ သဗ္ဗတ္ထအရလည်း ထိုအထက်အထက် ဈာနသိက္ခာကို ပြရာဝါရတည်း။

ယသ္မာ ပန ဩပေ၊ ဥဒ္ဓတံ။ ။ပါဠိတော်၌ အာကိဉ္စညာယတနသညာကို အလွန်ဆုံး သညာအဖြစ်ဖြင့် ပြရခြင်း၊ ထိုသညာကိုပင် “သညဂ္ဂ (သညာတို့၏ ထိပ်ဆုံး)ဟု မိန့်တော်မူရ ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြလို၍ “ယသ္မာ ပန ဩပေ၊ ဥဒ္ဓတံ”ဟု မိန့်သည်။ အဋ္ဌမဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာယတန သမာပတ်၌ အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် ဝိပဿနာသုံးသပ်မှုသည် ဘုရားမှတစ်ပါး သော သာဝကတို့၌ မဖြစ်နိုင်၊ သာဝကများ သုံးသပ်လိုလျှင် စိတ်စေတသိက် အပေါင်းဖြစ်သော ကလာပအားဖြင့်သာ သုံးသပ်နိုင်၏။ ဤပါဠိတော်၌ကား သိက္ခာကြောင့် သညာ၏ဖြစ်ခြင်း၊ သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကိုပြသော စကားဖြစ်သည့်အတွက် အစိတ်ဖြစ်သော သညာကိုပင် “သညာ- သညာ”ဟု (အချို့ သညာသည်ဖြစ်၏၊ အချို့သညာသည် ချုပ်၏ဟု) သုံးသပ်ပုံကို ထုတ်ပြတော် မူ၏။ ထိုအစိတ်သညာကိုလည်း အဋ္ဌမသမာပတ်ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာသမာပတ်၌ သုံးသပ်၍ မဖြစ်၊ “တသ္မာ-ထိုသို့ အဋ္ဌမသမာပတ်၌ သာဝကဟူသမျှတို့ အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် မသုံးသပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု အကျယ်စွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ။အင်္ဂတော သမ္မသနံ၌ အင်္ဂတောအရ “ဈာန်အင်္ဂါကို ယူလျှင် ဥပလက္ခဏ နည်း”ဟု မှတ်ပါ။ “ဈာန်အင်္ဂါမှ တစ်ပါးသော သညာစသော အစိတ်အစိတ်တရားကိုလည်း သုံးသပ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ (တစ်နည်း) “အင်္ဂတော”အရ “ဈာန်၏အစိတ်”ဟု အနက်ယူလျှင်

အာကိဉ္ဇညာယတနဟူသော အလွန်အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ သည်-သညာကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ (နေဝသညာနာသညာ သမာပတ်ကို မပြဘဲ-ဟူလို)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တဒေဝ-ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနသညာကိုပင်၊ သညဂ္ဂံ တိ-သညာတို့၏ အထွဋ်အထိပ်ဟူ၍၊ ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ယတော ခေါ် ပေါ်ဌပါဒ ၊ပေ၊ သညဂ္ဂံ ဖုသတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို ယတော ခေါ် ပေါ်ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယတော ခေါ် ပေါ်ဌပါဒ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ ပေါ်ဌပါဒ-ပေါ်ဌပါဒ၊ ယောနာမ ဘိက္ခု-အကြင်မည်သော ရဟန်းသည်၊ (သကသညီ ဟောတိ-၌စပ်)၊ [“ယောနာမ-ဖြင့် ယတော၌ တော ပစ္စည်း၏ ပဌမအနက်၌ သက်ကြောင်းကို သိစေ၏။] ဣဓ သသညီ ဟောတိတိ-ကား၊ ဣဓ သာသနေ-၌၊ သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာနသညာဖြင့် သညာရှိ သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အယမေဝ-ဤသကသညီဟူသော ပါဌ်သည် သာ၊ ပါဌော-ပါဌ်တော်ပါဌ်တည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပဌမဇ္ဈာနသညာယ-ပဌမဇ္ဈာန သညာအားဖြင့်၊ သညာဝါ-သညာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

သော တတော အမုတြ တတော အမုတြာတိ-ကား၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တတော ပဌမဇ္ဈာနတော-ထိုပဌမဈာန်မှ၊ အမုတြ ဒုတိယဇ္ဈာနေ-ထိုဒုတိယဈာန်၌၊ တတောပိ-ထိုဒုတိယဈာန်မှလည်း၊ အမုတြ တတိယဇ္ဈာနေ-၌၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ တာယ တာယ ဈာနသညာယ-ထိုထို ဈာနသညာဖြင့်၊ သသညီ (တစ်နည်း) သကသညီ-မိမိ၏ဥစ္စာဖြစ်သော သညာအားဖြင့် သညာရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ သညဂ္ဂံ-မြတ်သော သညာရှိသော ဈာန်သို့၊ [သညာ+ အဂ္ဂါ ဧတ္ထာတိ သညဂ္ဂံ (ဋီကာ)]၊ ဖုသတိ-ထိရောက်၏၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ- အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်ကို၊ သညဂ္ဂံတိ-သညဂ္ဂဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊

ဥပလက္ခဏနည်း မဟုတ်၊ မုချစကားပင် ဖြစ်သည်။ [အင်္ဂတော သမ္ပသနံတိ အနုပဒေမ္မ ဝိပဿနာယ (တရားအစိတ်အစိတ်တိုင်းကို သုံးသပ်သော ဝိပဿနာကို) လက္ခဏာစနံ ၊ပေ၊ အင်္ဂတောတိ ဝါ အဝယဝတောတိ အတ္ထော၊- ဋီကာ။]

သကသညီ။ ။မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်ကို “သံဟု (တစ်နည်း) သက”ဟု ခေါ်၏၊ မိမိ၏ ဈာန်၌ဖြစ်သော သညာသည် သကသညာမည်၏၊ ထိုသညာသည် အထက်၌ ဆိုအပ် လတုံသော နိရောဓ၏ အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် အတိသယသညာတည်း၊ ထို့ကြောင့် အတိသယအနက် အပိုပါသော အဿတ္တိအနက်၌ ဤပစ္စည်းသက်၍ “သကသညီ”ဟု ဆိုသည်။ [သကသညီတိ စေတ္တ ဥပရိ ဝုစ္စမာနနိရောဓ ပါဒကတာယ သာတိသယာယ ဈာနသညာယ အတ္တိဘာဝဇောတကော ဤကာရော ဒဌဗ္ဗော၊- ဋီကာ။ စာအုပ်တို့၌ “သကသညီ သကသညီ”ဟု ၂-ထပ် တွေ့ရ၏။]

(အာကိဉ္ဇညာယတနံ၊ သညဂ္ဂတိ ဝုစ္စတိ-နည်း။) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း။ လောကီယာနံ-လောကီဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ-ကိစ္စကိုပြုတတ်သော သမာပတ်တို့တွင်၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂတ္တာ-အမြတ်ဆုံး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အာကိဉ္ဇညာယတနံ-ကို၊ သညဂ္ဂတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ္တိယံ-၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ နေဝသညာနာသညာယတနံပိ-နေဝသညာနာသညာယတန ဖျာန်ကိုလည်းကောင်း၊ နိရောဓံပိ-နိရောဓသမာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သမာပဇ္ဇန္တိ-ဝင်စားကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ဝါ-ဤသို့၊ သာ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ်ကို၊ လောကီယာနံ-လောကီဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂတ္တာ-အမြတ်ဆုံး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သညဂ္ဂတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ-ထို သညဂ္ဂသို့၊ ဖုသတိ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊ ဣတိ အတ္ထောနက်။

ဣဒါနိ-သညဂ္ဂကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အဘိသညာနိရောဓံ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို၊ (သညာ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ကို)၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တဿ၊ ပေ၊ ဌိတဿာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူ၏၊ ဝါ-ပြီ၊ တတ္ထ-တဿ သညဂ္ဂေ ဌိတဿ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ စေတေယျံ အဘိသင်္ခရေယျံတိ

ကိစ္စကာရက သမာပတ္တိနံ။ ။[“သမာပတ္တိနံ”ဟူသော ဣတ္ထိလိင်နှင့်လိုက်အောင် “ကာရိက”ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဘာသိတပုမဖြစ်သော ကာရိကကို ပုလ္လိင်ငဲ့သောအခါ “ကာရက”ဟု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။] “ကိစ္စကိုပြုတတ်”ဟူသည် ဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်လောက်အောင် ပဋ္ဌကိစ္စ (ထင်ရှားသော) သဉ္ဇာနန၊ ဖုသန စသော ကိစ္စတည်း။ ထိုကိစ္စကို ပြုတတ်သည်ကို “ကိစ္စကာရက”ဟု ဆိုသည်။ သမာပတ္တိနံ၌ နံကို နိဒ္ဒါရဏဟုလည်းကောင်း၊ သာမိသမ္ပန်ဟုလည်းကောင်း၊ ဋီကာဟောင်းဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ “ထက်”ဟု ပေးရသော ဝိဘတ္တအဝဓိဟုလည်း ဖွင့်သေးသည်။

မှတ်ချက်။ ။လောကီယာနံ ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် ဤအာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်၏ လောကုတ္တရာသမာပတ်တို့ထက် မမြတ်ကြောင်းကို ပြ၏၊ ကိစ္စကာရက ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အကိစ္စကာရကဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ထက် မမြတ်ဟု ပြသည်။ [နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ကား ဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်လောက်အောင် ထင်ရှားသော သညာ၏ ကိစ္စကို မပြုနိုင်၊ အကိစ္စ ကာရကတာ စသော ပဋ္ဌသညာကိစ္စဘာဝ ဝစနတော ဝိညာယတိ- ဋီကာ။]

ဣတိ၊ ပေ၊ အဂ္ဂတ္တာ။ ။ဣတိကိုပင် “လောကီယာနံ ကိစ္စကာရက သမာပတ္တိနံ အဂ္ဂတ္တာ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဣတိ (တသွာ)ဟု ပေးရသည်၊ (တစ်နည်း) ဣတိသည် အဂ္ဂတ္တာ၌စပ်ရသော နိဒဿနတ္ထတည်း။ “ဣတိ-ဤသို့”ဟု ပေးပါ၊ “ဤသို့+အမြတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟူလို၊ [ဣတိတိ ဝတ္တာ လောကီယာနံ၊ ပေ၊ အဂ္ဂတ္တာတိ တဿတ္ထော ဝုတ္ထော၊ အဂ္ဂတ္တာတိ ဧတ္ထ ဝါ နိဒဿနမေတံ- ဋီကာသစ်။]

ပဒဒ္ဒယေစ-ယံဟူသော ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ [“စေတေတိနာမ၊ အဘိသင်္ခရောတိ နာမ” ၌စပ်။] ဈာန်-သို့၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ကောင်းစွာရောက်သူသည်၊ (တစ်နည်း) ဈာန်-ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသူသည်၊ စေတေတိနာမ-စေ့ဆော်သည်မည်၏၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ပကပ္ပေတိ-အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံ၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဥပရိသမာပတ္တိ အတ္ထာယ-အထက် သမာပတ်အကျိုးငှာ၊ နိကန္တိ-နှစ်သက်တောင့်တမှုကို၊ ကုရုမာနော-ပြုသူသည်၊ အဘိသင်္ခရောတိနာမ-ပြုစီမံသည်မည်၏၊ (ပေါင်းစုသည်မည်၏)၊ ဣမာစ ပေ၊ နိရုဇ္ဈေယျန္တိ-ကား၊ ဣမာ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာ - ဤ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့သည်၊

စေတေတိ။ ။စေတေတိကို “ပုနပျုနံ ပကပ္ပေတိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၏၊ ပကပ္ပေတိကို ဋီကာ၌ သံဝိဒဟတိ (ပြုစီမံ၏)ဟု ဖွင့်သည်၊ ဈာန် သမာပဇ္ဇန္တော ဟိ ဈာနသုခံ အတ္တနိ သံဝိဒဟတိနာမ (ဈာန်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိသန္တာန်၌ ဈာန်ချမ်းသာဖြစ်အောင် စီမံရာရောက်၏)- ဋီကာ။

အဘိသင်္ခရောတိ။ ။အထက် သမာပတ်အကျိုးငှာ နိကန္တိပြုသူသည် အထက်ဈာန် သမာပတ်ကို ပေါင်းစုသည်မည်၏၊ ဥပမာ- ပဌမဈာန်ရပြီးနောက် ဒုတိယဈာန်ရအောင် နိကန္တိကို ပြုသူသည် ပဌမဈာန်၌ ဒုတိယဈာန်ကို ပေါင်းစုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိသင်္ခရောတိကို ဋီကာ၌ “အာယူဟတိ၊ သမ္ပိက္ခေတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။“နိကန္တိ”ဟူသည် ထိုအထက်ဈာန်၌ နှစ်သက်မှု တဏှာတည်း၊ အဘိသင်္ခရောတိဟူသည် စေတနာတည်း၊ ထို့ကြောင့် စေတနာအရင်းခံ၍ အကျိုးနိကန္တိဖြစ်ရကား အကျိုးနိကန္တိ၏ အမည်ကို အကြောင်းစေတနာပေါ်၌ တင်စား၍ စေတနာကို ပြုစီရင်သည်ကိုပင် “နိကန္တိ ကုရုမာနော”ဟု ဖလူပစာရအားဖြင့် ဆိုသည်။ [ယသ္မာ နိကန္တိဝေနေ စေတနာကိစ္စဿ မတ္တကပ္ပတ္တိ၊ တသ္မာ ဖလူပစာရေန (အကျိုး နိကန္တိ၏ အမည်ဖြင့်) ကာရဏံ ဒဿေန္တော (အကြောင်းစေတနာကို ပြလိုသောကြောင့်) နိကန္တိ ကုရုမာနော အဘိသင်္ခရောတိ နာမာတိ ဝုတ္တံ၊- ဋီကာ။]

ဣမာစ မေ သညာ။ ။ယခု ပြအပ်ဆဲ သညာသည် အာကိဉ္ဇညာယတနသညာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣမာ သညာ”အရ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာကို အဋ္ဌကထာ၌ ယူထားသည်၊ ထိုသညာသည် တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သော်လည်း တစ်ကြိမ်ဝင်စားလျှင် ဈာနသညာတွေ များစွာဖြစ်သောကြောင့် “ဣမာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်၊ အထက် နေဝသညာနာသညာ ယတနဈာန်ကို ရဖို့ရန် လက်ရှိဈာန်ကို ဝင်စားမှုနှင့် အထက်ဈာန်အတွက် နိကန္တိပြုသော အားဖြင့် ပြုပြင်မှုလုပ်လျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနသညာသည် ဝင်စားပြီးနောက် ထပ်၍မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်ပျောက်ကုန်စရာရှိသည်-ဟူလို၊ ဘာကြောင့်နည်း- တံ သမတိက္ကမနေနေဝ ဥပရိဈာနတ္ထာယ စေတနာဘိသင်္ခရဏသမ္ဘဝတော-ထိုအောက်ဈာန်ကို လွန်မြောက်မှသာ ဈာန်အတွက် လှုံ့ဆော်မှု စေတနာဘိသင်္ခရဏ၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း၊- ဋီကာ။

နိရုဇ္ဈေယျံ-ချုပ်ပျောက်ကုန်ရာ၏။ အညာစ ဩဠာရိကာတိ-ကား၊ အညာ-
အာကိဉ္ဇညာယတနသညာတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဩဠာရိကာ-ရုန့်ရင်းကုန်သော၊
ဘဝင်္ဂသညာစ-ဘဝင်္ဂသညာတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

သော၊ ပေ၊ အဘိသင်္ခရောတိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ
ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဧသ(ဧသော)-ဤရဟန်းသည်၊ ကာမဉ္စ-စင်စစ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့်
လည်း၊ စေတေန္တောဝ-စေတော်လျက်ပင်၊ (စေတော်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ န စေတေတိ-
စေတော်သည်မမည်၊ (စေတော်ရာမရောက်)၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ-ပြုစီရင်လျက်ပင်၊

အညာစ ဩဠာရိကာ။ ။အညာတိ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာဟိ အညာ၊- ဋီကာ၊
အည၏ အပါဒါန်ကို အာကိဉ္ဇညာယတနသညာတို့ကို ခံပါ-ဟူလို၊ ထိုအညာ၏ အရဖြစ်သော
ဩဠာရိကာသညာတို့ဟူသည် ဘဝင်္ဂသညာတည်း၊ မှန်၏- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ဝင်စား
နေရာမှ ဈာန်စိတ်မဖြစ်တော့ဘဲ ဘဝင်္ဂကျသောအခါ ဈာန်မှ ထရ၏၊ ထိုဘဝင်္ဂအစဉ်သည်
နောက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် မဖြစ်သမျှ အထပ်ထပ် ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်
“ဘဝင်္ဂသညာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ”ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ဟူသော သညဂ္ဂသို့ရောက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
အထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ရဖို့ရန် နိကန္တိပြု၍ မိမိရအပ်ဆဲ အာကိဉ္ဇညာ
ယတနဈာန်ကို ဝင်စားလျှင် ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်လည်း အထက် ဈာန်ကိုရလိုသော
နိကန္တိအတွက်ကြောင့် နောက်ထပ် မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်သွားစရာရှိ၍၊ ဘဝင်္ဂအစဉ်သာ ဖြစ်စရာ
ရှိသောကြောင့် ရအပ်ဆဲဖြစ်သော အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန် ချုပ်ပျောက်မသွားအောင် အထက်
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်အတွက် စေတော်မူ ပြုပြင်မှုကို မလုပ်တော့-ဟူလို။

သော န စေဝ စေတေတိ။ ။“သော န စေဝ စေတေတိ”အရ ထိုရဟန်းသည်
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကိုရဖို့ရန် အမှန်ပင် မစေတော်၊ အမှန်ပင် မပြုပြင်တော့ဖူး
လားဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ကာမဉ္စေသ စေတေန္တောဝ န စေတေတိ၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ
နာဘိသင်္ခရောတိ”ဟု မိန့်သည်၊ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို တစ်ကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ် ဝင်စား
သောအားဖြင့် စေတော်ပါသေး၏၊ ပြုပြင်ပါသေး၏၊ သို့သော် ထိုစေတော်မူ ပြုပြင်မှုသည်
ထိုဈာန်ကို ရအောင်လည်းကောင်း၊ ရှေးဈာန်များတုန်းကကဲ့သို့ အာဘောဂမရှိသောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ စေတော်သည်ဟု မဆိုရပါ။

ထို့ပြင်- ထိုဈာန်ကို တစ်ကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ် ဝင်စားရာ၌ နိကန္တိဟူသော တွယ်တာမှု အာလယ
မရှိလျှင် ဝင်စားနိုင်မည်မဟုတ်၊ နိကန္တိ အာလယရှိသောကြောင့်သာ ဝင်စားနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
ထိုဈာန်၌ နိကန္တိပြုသောအားဖြင့် အဘိသင်္ခရဏ မပြုမဟုတ်၊ ပြုပါသေး၏၊ သို့သော် ထို
စတုတ္ထာရုပ္ပဈာန်ကို ရဖို့ရန်လည်းကောင်း၊ ရှေးဈာန်များတုန်းကကဲ့သို့ ဝင်စားလိုသော
အာဘောဂ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း အဘိသင်္ခရဏပြုရာ မရောက်ပါ။

အမှာ။ ။“စေတေန္တောစ အဘိသင်္ခရောန္တောစ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ရှိသော်လည်း ဋီကာ၌
“စေတေန္တောဝါတိ၊ ပေ၊ သမာပဇ္ဇန္တော ဧဝံ”ဟု ရှိသောကြောင့် “စေတေန္တောဝ၊ အဘိသင်္ခ
ရောန္တောဝ”ဟု ရှိသောပါဌ်သာ ကောင်း၏၊ ထို့ပြင်- “ကာမဉ္စ န စေတေတိ-အကယ်၍ကား

(ပြုစီရင်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ နာဘိသင်္ခရောတိ-ပြုစီရင်သည်မမည်၊ (ပြုစီရင်ရာ မရောက်)၊ ဣမဿ ဘိက္ခုနော-၏၊ (“အာဘောဂသမ္ပန္နဟာရော”၌စပ်၊) အာကိဉ္ဇညာယတနတော-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ နေဝသညာ နာသညာယတန-ကို၊ သမာပဋိတွာ-ဝင်စားပြီး၍၊ ဧကံ(စိတ္တဝါရံ)-စိတ်တစ်ကြိမ် သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ စိတ္တဝါရေ-စိတ်နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ဌဿာမိ-တည်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂသမ္ပန္နဟာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော စိတ်ကိုအာရုံသို့ ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (တစ်နည်း) အာဘောဂသမ္ပန္န ဟာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် စိတ်ကို အာရုံသို့ ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-အနွယ်၊ ဥပရိနိရောဓသမာပတ္တိ အတ္ထာယဇေ-အထက် နိရောဓ သမာပတ်အကျိုးငှာသာ၊ အာဘောဂသမ္ပန္နဟာရော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အတ္ထိ။ [နောက်တစ်နည်းလည်း ပေးပါ။]

သွာယံ (သော အယံ) အတ္ထော-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဤအနက်ကို၊ ပုတ္တယရာ စိက္ခဏေန-သား၏အိမ်ကို ပြောပြခြင်းဖြင့်၊ ဒီပေတဗ္ဗော-ထင်ရှားပြထိုက်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ ပိတု-အဖ၏၊ ယရမဇ္ဈေန-အိမ်ဝင်း၏ အလယ်ဖြင့်၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ပစ္စာဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ပုတ္တဿ-သား၏၊ ယရံ-အိမ်သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တတော-ထိုသား ၏ အိမ်မှ၊ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အာသနသာလံ-ထိုင်နေရာ ဇရပ်သို့၊ ဝါ-ဆွမ်းစားဇရပ်သို့၊ အာဂတံ-ရောက်လာသော၊ ဒဟရံ-

စေ့ဆော်သည် မမည်ပါပေ”ဟု ပေးကြ၏၊ သို့သော် “ကိဉ္ဇာပိ၊ ကာမဉ္စ”ဟု ရှေ့၌ရှိလျှင် နောက်၌ “ပန-တထာပိ”ရှိရိုးတည်း၊ ဤ၌ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ကာမဉ္စ-စင်စစ်လည်း”ဟု ဧကံသတ္တ ပေးပါသည်။

ဣမဿ ဘိက္ခုနော ၊ပေ၊ အတ္ထိ။ ။ဤစကားသည် ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို အကျယ်ရှင်းပြသော စကားတည်း၊ အာဘောဂသမ္ပန္နဟာရော၌ “အာဘောဂ-နှလုံးသွင်း” နှင့် “သမ္ပန္နဟာရ-စိတ်ကို အာရုံသို့ (သို့မဟုတ်) စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း” ဟူသည် သဘောတူတည်း၊ ဤအလို “အာဘောဂသင်္ခါတော+သမ္ပန္နဟာရော အာဘောဂ သမ္ပန္နဟာရော”ဟု တွဲပါ၊ (တစ်နည်း) ရှေ့အဖို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့် စိတ်ကို အာရုံသို့ (သို့မဟုတ်) စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည် “အာဘောဂေန+ သမ္ပန္နဟာရော”အရ အာဘောဂသမ္ပန္နဟာရမည်၏။

သွာယမတ္ထော ၊ပေ၊ ဒီပေတဗ္ဗော။ ။ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှား ပြလိုသောကြောင့် “သွာယမတ္ထော” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤဥပမာ၌ အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ်သည် အာသနသာလာနှင့် တူ၏၊ အလယ်ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်၊ နောက်ဖြစ်သော နိရောဓသမာပတ် ၂-ပါးသည် အလယ်ဖြစ်သော ပိတုယရဌာန၊ နောက်ဖြစ်သော ပုတ္တယရဌာန ၂-ပါးနှင့် တူ၏၊ နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်ကို

ရဟန်းငယ်ကို၊ ထေရော-ထေရ်သည်၊ မနာပေါ-မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းသော၊ ပိဏ္ဏပါတော-ဆွမ်းကို၊ ကုတော-အဘယ်အိမ်မှ၊ အာဘတော-ဆောင်ယူအပ်သနည်း၊ ကူတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းငယ်သည်၊ အသုကဿ-ထိုမည်သူ၏၊ ယရတော-အိမ်မှ၊ (အာဘတော)၊ ကူတိ-ဤသို့၊ လဒ္ဓယရမေဝ-ရအပ်ရာသား၏အိမ်ကိုသာ၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြ၊ ပန-ဗျုတ်ရိုက်ကား၊ အဿ-ထိုရဟန်းငယ်၏၊ ယေန ပိတုယရမဇ္ဈေန-အကြင် အဖအိမ်ဝင်း၏ အလယ်ဖြင့်၊ ဂတောပိ-သွားရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အာဂတောပိ-ပြန်လာရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-ဖြစ်၏)၊ တတ္ထ-ထိုအဖအိမ်ဝင်း၏ အလယ်၌၊ အာဘောဂေါပိ-နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်း၊ (နှလုံးသွင်းရုံမျှသည်လည်း)၊ နတ္ထိ-မရှိ။ [“အဿ-ထိုသား၏၊ ယေန ပိတုယရမဇ္ဈေန-ဖြင့်၊ ဒဟရော-ရဟန်းငယ်သည်၊ ဂတောပိ-သွားရသည်လည်းကောင်း၊ အာဂတောပိ-ပြန်ရသည်လည်းကောင်း”ဟု ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ အနက်ပေးသည်။]

တတ္ထ-ထိုဥပမာစကားရပ်၌၊ အာသနသာလာ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)ဝိယ-မှတ်ထိုက်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ) အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ္တိ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-မှတ်ထိုက်၏၊ ပိတုဂေဟံ-အဖ၏ အိမ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (ဧဝံ) နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-၏၊ ပုတ္တဂေဟံ-သား၏ အိမ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)ဝိယ၊ နိရောဓသမာပတ္တိ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)၊ အာသနသာလာယ-၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ပိတုယရံ-ကို၊ အမနသိကရိတွာ-နှလုံးမသွင်းမူ၍၊ (ဂရုမစိုက်မူ၍)၊ ပုတ္တယရာစိက္ခဏံ-သား၏ အိမ်ကို ပြောပြခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)ဝိယ ဧဝံ၊ အာကိဉ္ဇညာယတနတော-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ နေဝသညာနာသညာယတနံ-ဈာန်ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-ဝင်စားပြီး၍၊ ဧကံ(စိတ္တဝါရံ)-စိတ်တစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေ စိတ္တဝါရေ-စိတ်နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ဌဿာမိ-တည်အံ့၊ ကူတိ-ဤသို့၊ အမနသိကရိတွာဝ-နှလုံးမသွင်းမူ၍သာလျှင်၊ (ဂရုမစိုက်မူ၍သာလျှင်)၊ ဥပရိ နိရောဓသမာပတ္တတ္ထာယ-အထက်နိရောဓ သမာပတ်အကျိုးငှာ၊ မနသိကာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-မှတ်ထိုက်၏)၊ [နိဂုံးကို ပြလို၍ ဧဝံ စသည် မိန့်၊] ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧသ(ဧသော)-ဤရဟန်းသည်၊ စေတေန္တောဝ-စေတော်လျက်ပင်၊ (စေတော်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ န စေတေတိ-စေတော်သည်မမည်၊ (စေတော်ရာမရောက်)၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ-ပြုစီရင်လျက်ပင်၊ (ပြုစီရင်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ နာဘိသင်္ခရောတိ-ပြုစီရင်ရာမရောက်။

စိတ်တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်မျှ ဝင်စားပါလျက် ထိုဈာန်ကို နှလုံးမသွင်းဟု ဆိုခြင်းသည် ပိတုယရကို ကျော်ဖြတ်၍ သွားပါလျက် နှလုံးမသွင်းခြင်းနှင့် တူ၏။ နိရောဓသမာပတ်အကျိုးငှာ အာဘောဂသမန္နာဟာရ ပြုခြင်းသည် ဆွမ်းရရာ ပုတ္တယရကို ပြောပြခြင်းနှင့် တူသည်။

တာစေဝ သညာတိ-ကား၊ တာ ဈာနသညာ-ထိုနေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သညာတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ အညာစာတိ-ကား၊ အညာ-နေဝသညာနာသညာယတန သညာတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဩဠာရိကာ-ရုန့်ရင်းကုန်သော၊ ဘဝင်္ဂသညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ နုပုဇ္ဈန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ သော နိရောဓံ ဖုသတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သော၊ သော ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ-သညာဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ နိရောဓသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဖုသတိ-ရောက်၏၊ ဝိန္ဒတိ-ရ၏၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏။ [ရောက်ဖို့ရန် နေရာမရှိသောကြောင့် “ဝိန္ဒတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိန္ဒတိအရ သိခြင်းကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် ပဋိလဘတိဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ရသည်-ဟူလို၊]

အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္မဇာနသမာပတ္တိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အဘိတိ-ဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဥပသဝ္ဂမတ္ထံ-အနက်မရ ဥပသာရမျသာတည်း၊ [“သမာပတ္တိန္တိ”ဟု ဒုတိယန္တရိုသည်ကား ပါဠိတော်နှင့် မညီ။] သမ္မဇာနပဒံ-သမ္မဇာနပုဒ်ကို၊ နိရောဓပဒေန-သည်၊ အန္တရိတံ-အကြား၌ ပြုအပ်သည်ကို၊ ဝါ-အကြား၌ ထားအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပန-ထိုသို့ပင် သမ္မဇာနပုဒ်ကို အန္တရိတပြု၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ အနုပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊

ဈာနသညာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ။ဧကံ ဒွေ စိတ္တဝါရေ ပဝတ္တာ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာနသညာ၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သရသဝသေနေဝ (မိမိသဘောအားဖြင့်သာ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန (နိရောဓသို့ ရောက်ဖို့ရန် ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ၏ အစွမ်းကြောင့်) ဥပရိ အနုပ္ပါဒေါ-အထက်၌ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်၏ ဆက်၍မဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်၏နောက်၌ ဘဝင်မကျသောကြောင့် ဘဝင်္ဂသညာတို့ကား နိရောဓသမာပတ်အတွင်း၌ မဖြစ်ကြကုန်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “အညာ၊ ပေ၊ နုပုဇ္ဈန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

သမ္မဇာနပဒံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။နိရောဓနှင့် သမာပတ္တိပုဒ်တို့ကို အကြားမရှိအောင် “နိရောဓသမာပတ္တိ”ဟု ဟောတော်မူထိုက်၏၊ သို့ပါလျက် သမ္မဇာနပုဒ်ကို နိရောဓနှင့် သမာပတ္တိပုဒ်တို့၏ အကြား၌ ထားအပ်သည်ကိုပြု၍ ဘုရားရှင်သည် အယုတ္တသမာသ်အနေအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဝုတ္တံ၏ ကတ္တားသည် ဘဂဝတာတည်း၊ နိရောဓပဒေနဟူသော ကတ္တား၏ ကြိယာသည် အန္တရိတံတည်း၊ အန္တရဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ်၊ ကံဟော တပစ္စည်း-ဟု ကြံပါ၊ စာအုပ်တို့၌ “အန္တရိတံ”ဟုချည်း တွေ့ရ၏။]

ဋီကာ။ ။နိရောဓပဒေန အန္တရိတံ ကတွာ (မခြားကွယ်အပ်သည်ကို ပြု၍) သမာပတ္တိပဒေ ဝတ္ထုဗွေ (ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်) တေသံ ဝိန္ဒန္တိ အန္တရေ သမ္မဇာနပဒံ ထပိတန္တိ အာဟ-နိရောဓ၊ ပေ၊ ဝုတ္တန္တိ၊ ဤ၌ အန္တရေ ထပိတံသည် အန္တရိတံ၏ ကံဟောပုဒ်အဖြစ်ကိုပြသော အဖွင့်တည်း၊ “အန္တရေ-၌+ကရိယတေတိ အန္တရိတံ”ဟု ပြပါ။

[အနုပုဗ္ဗ၏ အဖွင့်၊] သမ္မဇာနသညာနိရောဓ သမာပတ္တိ-ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိသော ရဟန်း၏ သညာနိရောဓသမာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ အနုပုဗ္ဗဘိသညာနိရောဓ သမ္မဇာနသမာပတ္တိဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-တည်း။

တတြာပိ-ထိုဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌လည်း၊ (“အယံ ဝိသေသတ္ထော”၌စပ်၊) သမ္မဇာနသညာနိရောဓသမာပတ္တိတိ-ကား၊ သမ္မဇာနန္တဿ-ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိသော ရဟန်း၏၊ အန္တေ-နိရောဓ သမာပတ်ကို ပြီးစေတတ်သော အကျင့်၏ အဆုံး၌၊ သညာနိရောဓသမာပတ္တိ- သညာ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သမ္မဇာနန္တဿ- သော၊ ပဏ္ဍိတဿ-ပညာရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သညာနိရောဓသမာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိသေသတ္ထော-ထူးသော အနက်တည်း။

တတြာပိ ၊ပေ၊ ဝိသေသတ္ထော။ ။“တတြာပိတိ တသ္မိ တထာ (ထိုဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း) ပဒါနုပုဗ္ဗိယပနေပိ (ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌လည်း)”ဟု ဋီကာဟောင်း ပါဠိရှိ၏။ ဋီကာသစ်၌ ပါဠိပျက်သည်။ ထိုဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌ ဤအနက် သည် (အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထောဟု ရှေ့၌ ပြအပ်ပြီးသော အနက်မှ) ထူးသော အနက်ဖြစ်သည်- ဟူလို။

သမ္မဇာနန္တဿ အန္တေ ၊ပေ၊ သမာပတ္တိ။ ။သမ္မဇာနန္တ “သမ္မဇာနန္တ”ဟု ဆိုလိုလျက် နန္တကို ချေထားသည်။ ထိုသမ္မဇာနန္တဟူသည် နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်ဖို့ရာ ပဌမဈာန်စသော ထိုထိုသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီး၍ ထသောအခါ ထိုထိုဈာန်၌ပါသော စိတ်-စေတသိက် သင်္ခါရ တို့ကို အနိစ္စစသောအားဖြင့် သုံးသပ်လျက် အပြားအားဖြင့် သိသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ [သံ- ကောင်းစွာ+ပ-အပြားအားဖြင့်+ဇာနန္တ-သိသောပုဂ္ဂိုလ်၊] “အန္တေ”ဟု ထည့်၍ ထိုသမ္မဇာနန္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဌမဈာန်မှစ၍ နေဝသညာနာသညာယတနတိုင်အောင် နိရောဓသမာပတ်ကို ပြီးစေ တတ်သော အကျင့်၏ အဆုံး၌ နိရောဓသို့ ရောက်သည်-ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [အန္တေတိ ယထာဝုတ္တယ နိရောဓပဋိပတ္တိယာ (နိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်၏) ပရိယောသာနေ- ဋီကာ။]

သမ္မဇာနန္တဿ ဝါ။ ။ဤနည်း၌ ဆိုင်ရာကိစ္စဝယ် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို “သမ္မဇာနန္တ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုပညာကား နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစမှစ၍ အလုံးစုံ ကိစ္စကို ဆောင်နိုင်သော ပညာနှင့်တကွ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သော ပညာတည်း။ ထိုပညာဖြင့် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်သော ပညာရှိကို “သမ္မဇာနန္တ”ဟု ဆိုလိုသည်။

နည်း ၂-ပါး အထူး။ ။ပဌမနည်း၌ “အန္တေ”ဟု ထည့်ပါဌ်ပါရခြင်း၊ သမ္မဇာနန္တအရ ထိုထို သမာပတ်၌ပါသော သင်္ခါရတို့ကို ဝိပဿနာရှုသော ဉာဏ်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဒုတိယနည်း၌ ပါဌသေသမထည့်ရခြင်းနှင့် သမ္မဇာနန္တအရ အစမှစ၍ အလုံးစုံကို

ဣဒါနိ-သညဂ္ဂကို ပြပြီးရာ၊ ယခုအခါ၌၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌၊ ဌတွာ-တန်ရပ်၍၊ နိရောဓသမာပတ္တိကထာ-နိရောဓသမာပတ်နှင့်စပ်သော စကားကို၊ ကထေတဗ္ဗာ-ဆိုထိုက်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း၊ သာ ဒေသာ-ထိုနိရောဓသမာပတ္တိကထာကို၊ သဗ္ဗကာရေန-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ပညာဘာဝနာနိသံသာဓိကာရေ-ပညာဘာဝနာ၏ အာနိသင်ကို ပြရာအခန်း၌၊ (မယာ)၊ ကထိတာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ)၊ တဿ-ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုပညာဘာဝနာနိသံသာအရာ၌၊ ကထိတတောဝ-ဆိုအပ်ပြီးရာ ဌာနမှသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏။

ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပေါဌပါဒဿ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကဿ-အား၊ နိရောဓကထ-နိရောဓကထာကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ အထ-နိရောဓကထာကို ဟောတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုပေါဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်ကို၊ တာဒိသာယ-သော၊ ကထာယ-နိရောဓကထာ၏၊ အညတ္ထ-သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော သာသနာပဉ်၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ပဋိဇာနာပေတုံ-ဝန်ခံစေတော်မူခြင်းငှာ၊ တံ ကိ မညသီတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောပိ-သည်လည်း၊ ဘဂဝါ-ရား၊ အဇ္ဇ-နေ့၊ တုမှာကံ-ရှင်တော်ဘုရားတို့၏၊ ကထ-နိရောဓကထာကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဧဝမ္မုပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ကထာ-နိရောဓကထာကို၊ န သုတပုဗ္ဗာ-မကြားအပ်ဘူးပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိဇာနန္တော-ဝန်ခံလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နောဟေတံ ဘန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သက္ကစ္စံ-ကောင်းစွာပြု၍၊ (ရိရိသေသေ)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကထာယ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟိတဘာဝံ-နာယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ ခေါ အဟံ ဘန္တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တယာ-သည်၊ သုဥဂ္ဂဟိတံ-ကောင်းစွာ နာယူအပ်ပေပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အနုဇာနန္တော-ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ ပေါဌပါဒါတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ရွက်ဆောင်နိုင်သော ပညာနှင့်တကွ ကိစ္စပြီးအောင် စီမံနိုင်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရခြင်းသည် နည်း ၂-ပါး၏ အထူးတည်း။ [ဋီကာသစ်၌ သမ္မုဇာနန္တပုဒ်၏ အထူးကို မဆိုဘဲ “ဝစနသေသာပေက္ခာနပေက္ခတာ (အန္တေဟူသော သဒ္ဒါအကြွင်းကို ငဲ့ခြင်း-မငဲ့ခြင်းသည်) ဒိန္နံ ဝိကပ္ပါနံ ဝိသေသော”ဟု ဆိုလေသည်။]

သဗ္ဗကာရေန။ ။သမာပတ္တိယာ သရူပဝိသေသော (နိရောဓသမာပတ်၏ သရုပ်သကောင် အထူး) သမာပဇ္ဇနကော (နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သော အနာဂါမ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်) သမာပဇ္ဇနဿ ဌာနံ (ဝင်စားရာ ဌာန) ကာရဏံ (သမာပတ် ဝင်စားခြင်း၏ အကြောင်း) ဣတိ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန၊- ဋီကာ။

၄၁၅။ အထ-မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗူဇ်သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ သညဂ္ဂတိ-သညာဟူသော အမြတ်ရှိသော ဈာန်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [အာကိဉ္ဇညာယတနံနှင့် အရတူသောကြောင့် “သညာ+အဂ္ဂါ ဧတ္တာတိ သညဂ္ဂံ”ဟု ပြုပါ။] ဧတဒေဝ-ဤ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်သာ၊ သညဂ္ဂနုခေါ-သညဂ္ဂမည်လေသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အဝေသေသ သမာပတ္တိသုပိ-ကြွင်းသော သမာပတ်တို့၌လည်း၊ သညဂ္ဂ-သညဂ္ဂသည်၊ အတ္တိနုခေါ-ရှိလေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကညေဝ နုခေါတိ အာဒိ-ဧကညေဝနုခေါ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ဘဂဝါပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုပေါ်ငြပါဒအား၊ ဝိသဇ္ဇေသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ဖြေတော်မူရာ၌၊ ပုထူပီတိ-ကား၊ ဗဟူနိပိ-များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို ပညပေမိ ၌စပ်။)

ယထာ ယထာ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ နိရောဓံ ဖုသတိတိ-ကား၊ ပထဝီကသိဏာဒိသု-ပထဝီကသိုဏ်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ယေန ကသိဏေန-အကြင်အကြင် ကသိုဏ်းဖြင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ-ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ယေန ဈာနေန-ဖြင့်(ဖုသတိ ၌စပ်) ကုဒံ-ဤအနက်သည်ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။

ဧဝံ ပေါဋ္ဌပါဒ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဧဝံ ခေါ အဟံ”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဧဝံ ပေါဋ္ဌပါဒ”ဟုလည်းကောင်း ဧဝံ ၂-ပုဒ်ကို နီးကပ်စွာ တွေ့ရ၏။ ထိုတွင် ဧဝံ ခေါ အဟန္တိ ဧတ္ထ အာကာရတ္ထော ဧဝံ သဒ္ဓေါ။ ဧဝံ မေ သုတံ၌ ဧဝံသဒ္ဓါသည် အာကာရအနက်ကို ပြသကဲ့သို့ ဤဧဝံသဒ္ဓါလည်း နာယူ မှတ်သားအပ်ပုံ အခြင်းအရာ (ဥဂ္ဂဟိတာကာရ)ကို ပြသော သဒ္ဓါတည်း။ ဧဝံ ပေါဋ္ဌပါဒ ၌ကား ဧဝံသဒ္ဓါသည် (သူ၏ လျှောက်ထားခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း)ဟူသော သမ္ပဋိဉ္စနအနက်ရှိ၏။ “ဧဝံ-အိမ်း၊ အေး၊ ဟုတ်၏-သင် လျှောက်သည့်အတိုင်းပင်”ဟူလို။

ပုထူပီတိ ဗဟူနိပိ။ ။ပုထူကို ပုံလိင် ဗဟုဝုဇ်ဟု ယူဆ၍ သညဂ္ဂဟူသော နပုလ္လိင်မှ ပုံလိင်ပြောင်းနေသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ဗဟူနိပိ”ဟု ဖွင့်ကြောင်းကို ဋီကာ မိန့်သည်။ [ပုထူတိ ပါဠိယံ လိင်္ဂဝိပလ္လာသံ ဒေသေန္တော အာဟ ဗဟူနိပီတိ၊ ဋီကာသစ်၌ကား ပုထူ၌ နိအက္ခရာကျေသည်ဟုလည်း ပြ၏။]

ယထာ ယထာ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယထာ ယထာ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ နိရောဓံ ဖုသတိ”ဟု ရှိ၏။ ထိုယထာ ယထာသည် “အကြင် အကြင်သို့သော အပြားအားဖြင့်”ဟု ပကာရအနက်ကို ဟောသော်လည်း ပကာရသမညကို ဟောသည်မဟုတ်၊ ပထဝီကသိုဏ်း စသော ပဌမဈာန် စသော ပကာရဝိသေသကို ဟောသည်ဟု သိစေလို၍ “ပထဝီကသိဏာဒိသု ၊ပေ၊ ယေန ယေန ဈာနေန”ဟု ဖွင့်သည်။

ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (ကိ-အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ-နည်း။) ဟိ-ချဲ့၊ ကရဏဘူတေန-ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပထဝီကဏေန-ဖြင့်၊ ပထဝီကသိဏ သမာပတ္တိ-ပထဝီသိဏသမာပတ်ကို၊ ဧကဝါရံ-တစ်ကြိမ်၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမသညာနိရောဓ-ရှေ့၌ဖြစ်သော ကာမသညာ၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ သစေ ဖုသတိ-အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂကို၊ ဝါ-သညာဖြစ်သော အမြတ်ကို၊ (ပညပေမိ ဌ္မစပ်)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဒွေဝါရေ-၂ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ (သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ သစေ ဖုသတိ၊ ဧဝံသတိ၊ ဒွေ-၂ ပါးကုန်သော၊ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပညပေမိဌ္မစပ်)၊ တယောဝါရေ-၃ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ပေ၊ ဝါရသတံ-အကြိမ်ပေါင်းတစ်ရာတိုင်တိုင်၊ ပေ၊ ဝါရသဟဿံ-အကြိမ်တစ်ထောင်တိုင်တိုင်၊ ပေ၊ ဝါရသတသဟဿံ-အကြိမ်ပေါင်း တစ်သိန်းတိုင်တိုင်၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းသော၊ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ (ပညပေမိ ဌ္မစပ်)၊ သေသကသိဏေသု-ပထဝီကသိုဏ်းမှကြွင်းသော ကသိုဏ်းတို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ [စာအုပ်တို့၌ ဝါရသတသဟဿံ ဝါဟု ဝါသဒ္ဓါကို တွေ့ရ၏။ အထ ဒွေ ဝါရေ စသည်တို့၌ ပေယျာလမြှုပ်၍ ဆိုထားသောကြောင့် ဝိကပ္ပန ဝါသဒ္ဓါ လိုမည်မထင်ပါ။]

ဧကံ သညဂ္ဂံ။ ။ဧကံ သညာဘူတံ+အဂ္ဂံ သေဌ္မတိ အတ္ထော၊ ဟေဋ္ဌိမသညာယ (အောက်အောက် သညာထက်) ဥက္ကဋ္ဌတာဝတော သညာစ+သာ+အဂ္ဂံစာတိ သညဂ္ဂံ၊ ဤသို့ ကမ္မဓာရံ ပြုပါ၊ “န တု သညာသု+အဂ္ဂံ”ဟု တပျူရိသ် မပြုပါနှင့်၊ ဤသို့ ဋီကာ ဖွင့်သည်။

အထ ဒွေ ဝါရေ။ ။ဒွေ ဝါရေနောက်၌လည်းကောင်း၊ တယောဝါရေ စသည်တို့၏ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်။ “ဒွေ ဝါရေ သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ ဖုသတိ၊ ဒွေ သညဂ္ဂါနိ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝါရသဟဿံတိုင်အောင် ပေယျာလ ဖော်ပါ။ “ဝါရသတသဟဿံ”၌ကား တိုက်ရိုက်ဖော်ထား၏။ ဤသို့ အစနှင့် အဆုံးကိုသာ ဖော်ထားသောကြောင့် အာဒိအန္တဒီပကနည်းဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ အာရုံအရာဝယ် ကသိုဏ်းအာရုံတို့ကိုသာ ပြ၍ အခြားသော အသုတ စသော ဈာန်၏ အာရုံတို့ကို မပြခြင်းမှာ နိရောဓသမာပတ်အရာ ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ [သေသကသိဏေသုတိ ကသိဏာနမေဝ ဂဟဏံ နိရောဓကေသာယ အဓိကတတ္တာ (အရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း)၊ တတော ဧဝ စေတ္ထ ဈာနဂ္ဂဟဏေန ကသိဏဇ္ဈာနာနိ ဧဝ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗျံ- ဋီကာ။]

ဈာနေသုပိ-ဈာန်တို့တွင်လည်း၊ ကရဏဘူတေန-ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပဌမဇ္ဈာနေန-ဖြင့်၊ ဧကဝါရ်-တစ်ကြိမ်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကံ၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ (ပညပေမိ ဌှစ်ပိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဒွေ ဝါရေ-၂-ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ သစေ ဖုသတိ၊ (ဧဝံသတိ၊ ဒွေ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပညပေမိ ဌှစ်ပိ)၊ ပေ၊ ဝါရသတ သဟဿံ-အကြိမ်ပေါင်း တစ်သိန်းတိုင်တိုင်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အကယ်၍ရောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းသော၊ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ (ပညပေမိ ဌှစ်ပိ)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေသဈာန သမာပတ္တိသုပိ-ပဌမဈာန်မှ ကြွင်းသော ဈာန်သမာပတ်တို့၌လည်း၊ ဧသ(ဧသော)-သည်၊ နယော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဧကဝါရ်-တစ်ကြိမ်၊ သမာပဇ္ဇနဝသေန-ဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သဗ္ဗပိ-အလုံးစုံသော ဈာနသညာကိုလည်း၊ သဇ္ဈာနနလက္ခဏေန-အားဖြင့်၊ သင်္ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍လည်းကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂသည်၊ ဟောတိ၊ အပရာပရံ-အထပ်ထပ်၊ သမာပဇ္ဇနဝသေန-ဖြင့်၊ ဗဟူနိ-ကုန်သော၊ (သညဂ္ဂါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)။

ဣတိ ပေ၊ ဗဟူနိ။ ။ဣတိဖြင့် “ပထဝီကသိဏာဒိသု ယေန ယေန ကသိဏေန ပေ၊ ယေန ယေန ဈာနေန”စသော အကျဉ်း အကျယ် စကားရပ်ကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ဣတိ စသော စကားဖြင့် ထိုအားလုံးကို နိဂုံးအုပ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဧကဝါရ် သမာပဇ္ဇနဝသေန။ ။တစ်ကြိမ် ဈာန်ဝင်စားလျှင် ထိုသမာပတ်အတွင်း၌ ဈာနသညာတွေ များစွာဖြစ်၏။ သို့သော် တစ်ကြိမ်ဝင်စားမှုကို အကြောင်းပြု၍ “ဧကံ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂတစ်ခု”ဟု ယူရသည်။ [ဤ၌ “သညာ+အဂ္ဂါ သညဂ္ဂါ-မြတ်သော သညာ”ဟု ကမ္မဓာရုံ ပြု၊ (တစ်နည်း) ဈာန်ရအောင် ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု၍ “သညဂ္ဂံ”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဘာဝလောပသော်လည်း ကြံပါ၊ မြတ်သောသညာရှိသော ဈာန်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မြတ်သောသညာ။]

သဗ္ဗမ္မိ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ။ ။သညာတွေ များပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် “ဧက သညဂ္ဂံ”ဖြစ်နိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗမ္မိ သဇ္ဈာနနလက္ခဏေန သင်္ဂဟေတွာ”ဟု မိန့်၊ တစ်ကြိမ်ဝင်စားရာ၌ ဖြစ်သမျှသညာ အားလုံးကို “သဗ္ဗမ္မိ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသညာ အားလုံးကို သဇ္ဈာနနလက္ခဏာချင်း တူသောကြောင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်ရကား “ဧကံသညဂ္ဂံ”ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ [သမာပဇ္ဇနဝသေန သဇ္ဈာနနလက္ခဏေန စ ဧကတာ (ဟောတိ) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ- ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။စာအုပ်တို့၌ “သမာပဇ္ဇနဝသေန ဝါ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ ဝါ”ဟု ဝါ ၂-ပုဒ်ကို တွေ့ရ၏။ သမာပဇ္ဇနဝသေနနှင့် သင်္ဂဟေတွာသည် တစ်နည်းမရ-တစ်နည်းရသော ဝိကပ္ပနတ္ထ မဟုတ်၊ ၂-နည်းလုံးပေါင်းမှ သညဂ္ဂတစ်ခုဖြစ်နိုင်သော သမုစ္စယတ္ထတည်း။ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဓါ မရှိထိုက်၊ သို့မဟုတ် ထိုဝါကို သမုစ္စယတ္ထသော်လည်း ကြံပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “သဇ္ဈာနနလက္ခဏေန စ”ဟု သမုစ္စယတ္ထ စသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်သည်။

၄၁၆။ သညာနုခေါ ဘန္တေတိ-ကား၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ နိရောဓသမာပဇ္ဇန ကဿ-နိရောဓသို့ ကောင်းစွာရောက်သော၊ (နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော)၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သညာ-သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နုခေါ-ဖြစ်ပါသလော၊ ကူတိ- ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလျှောက်၏၊ [ပါဠိတော်၌ လျှောက်ပုံ ၃-နည်းရှိသောကြောင့် ကူတိကို အာဒျတ္တ ကြံလိုက်ပါသည်။ သို့မဟုတ် နိဒဿနတ္ထ ကြံပါ။] တဿ-ထိုပေါ်ဌပါဒပရိပ္ပူဇ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သညာ ခေါ ပေါ်ဌပါဒါတိ- ဟူ၍၊ ဗျာကာသိ-ဖြေတော်မူပြီ [ကူတိသဒ္ဓါကို ရှေးအတိုင်း ကြံပါ။] တတ္ထ-ထို သညာ ခေါ ပေါ်ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သညာတိ-ကား၊ ဈာနသညာ-ဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာသည်၊ (“ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဉာဏန္တိ-ကား၊ ဝိပဿနာဉာဏ်-သည်၊ (“ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု စပ်)၊ အပရော-အခြားသော၊ နယော- တစ်နည်းကား၊ သညာတိ-ကား၊ ဝိပဿနာသညာ-သည်၊ (ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဉာဏန္တိ- ကား၊ မဂ္ဂဉာဏ်-မဂ်ဉာဏ်သည်၊ (ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ အပရော-သော၊ နယော-ကား၊ သညာတိ-ကား၊ မဂ္ဂသညာ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်၊ (ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဉာဏန္တိ-ကား၊ ဖလဉာဏ်-သည်၊ (ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။

ပန-ဝါဒန္တရ၊ တိပိဋက မဟာသိဝတ္ထေရော-သည်၊ အာဟ-ဆိုပြီ၊ (ကိ)၊ ကုမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဘဏန္တိ-ပြောနေကြပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ပေါ်ဌပါဒေါ-သည်၊ ဟေဌာ-၌၊ ဘဂဝန္တိ-ကို၊ နိရောဓံ-နိရောဓသမာပတ်ကို၊ ပုစ္ဆိ- မေးလျှောက်ခဲ့ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ နိရောဓာ-မှ၊ ဝုဋ္ဌာနံ-ထခြင်းကို၊ (ထပုံထနည်းကို)၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျှောက်လိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ နိရောဓာ-မှ၊

နည်း ၃-မျိုး။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် သညာနှင့် ဉာဏ၏ အရကောက်ကို ပြရာ၌ နည်း ၃-မျိုး ပြထား၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်းသည် ပါဒကဈာန်ဝင်စားပြီးမှ ဝိပဿနာရှုသောပုဂ္ဂိုလ် အတွက် သညာ-ဉာဏတို့၏ ရှေ့နောက် ဖြစ်ပုံကိုပြသော နည်းတည်း၊ ဒုတိယနည်းသည် ဝိပဿနာရှုရင်း တစ်ဆက်တည်း မဂ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သညာ-ဉာဏတို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံ ကိုပြသော နည်းတည်း၊ တတိယနည်းကား မဂ္ဂဝီထိ၌ မဂ္ဂသညာနှင့် ဖလဉာဏ်တို့၏ ရှေ့နောက် ဖြစ်ပုံကိုပြသော နည်းတည်း၊ ထိုတွင် ပဌမနည်းသည် လောကီသညာနှင့် လောကီဉာဏ်ကိုသာ ပြသောကြောင့် ဩဋ္ဌာရိက(ကြမ်းတမ်း)၏၊ ဒုတိယနည်းသည် လောကီသညာနှင့် လောကုတ္တရာ ဉာဏ်ကို ပြသောကြောင့် မိဿကဖြစ်၏၊ တတိယနည်းသာ လောကုတ္တရာသက်သက်ဖြစ်သော ကြောင့် သုခုမဂစ္ဆိရဖြစ်သည်-ဟု ဋီကာတို့ ဆိုသည်။

မဟာသိဝတ္ထေရော။ ။ ဒီဃနိကာယ်ပါဠိတော်ကို စာပြန်သလို ရွတ်အံကြကုန်စဉ် ဤ ပါဠိရပ်သို့ ရောက်သောအခါ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြအပ်ခဲ့သော နည်း ၃-မျိုးကို ပြောဆိုကြသော ရဟန်းတို့ကို တိပိဋကမဟာသိဝေရိက “ဒီရဟန်းတွေဟာ ဘာကို ပြောနေကြသနည်း”ဟု

ဝုဋ္ဌဟန္တဿ-ထသော ရဟန်း၏။ ပဌမံ-စွာ၊ အရဟတ္တဖလသညာ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော သညာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကိ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏ ညာဏံ-သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကိ-လော) ကူတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။ အထ- လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပေါ်၌ပါဒအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဖလသညာ- အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော သညာသည်၊ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပစ္စာ-၌၊ (နောက်မှ)၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သညာခေါ် ပေါ်၌ပါဒတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကူတိ-သို့၊ အာဟ-မဟာသိဝထေရ် ဆိုပြီ) တတ္ထ-ထိုသညာ ခေါ် ပေါ်၌ပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သညုပ္ပါဒတိ-ကား၊ အရဟတ္တဖလသညာယ-၏။ ဥပ္ပါဒါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပစ္စာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ ကုဒံ-ဤ တရားသည်၊ အရဟတ္တဖလံ-တည်း၊ ကူတိ ဧဝံ-သို့၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏုပ္ပါဒေါ- ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ကုဒပုစ္စယာ ကိရ မေတိ-ကား၊ ဖလသမာဓိသညာ ပစ္စယာ-ဖလသမာဓိနှင့်ယှဉ်သော သညာဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ မယံ-၏။ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံကိရ-ဖြစ်ပါတကား၊ ကူတိ- သို့၊ (“ပဇာနာတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။

ပြောပြီးလျှင် “ပေါ်၌ပါဒသည် နိရောဓသမာပတ်ကို မေးပြီးနောက် နိရောဓမှထသော (ရဟန္တာ၊ အနာဂါမိ)ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သညာက အလျင်ဖြစ်ပါသလား၊ ဉာဏ်က အလျင်ဖြစ်ပါသလား စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်အား လျှောက်သောစကားဖြစ်သည်”ဟု ဆုံးဖြတ်စကားကို မိန့်သည်။ [ဤထေရ်၏ ဝါဒကို နောက်ဆုံးမှပြသောကြောင့် အနှစ်သာရဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “သညုပ္ပါဒတိ အရဟတ္တဖလ သညာယ ဥပ္ပါဒါ” စသည်ဖြင့် ဤထေရ်ဝါဒအား လျော်စွာ ဖွင့်သည်။]

ကိရ။ ။ ကိရတိ အနုဿရဏတ္ထေ (အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်းအနက်၌) နိပါတော၊ ယထာဓိဂတ ဓမ္မာနုဿရပက္ခိယာ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာ (ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှုဟူသည် တရားကိုအစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်းအဖို့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤကိရသဒ္ဒါသည် အနုဿရဏတ္ထ နိပါတ် ဖြစ်သည်။

ဖလသမာဓိသညာ။ ။ ကုဒပုစ္စယာကို ဖွင့်ရာ၌ “ဖလသမာဓိသညာ ပစ္စယာ”ဟု ဆို၏။ သို့သော် သမာဓိနှင့်သာယှဉ်သော သညာမဟုတ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံးနှင့်ယှဉ်သော သညာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမာဓိကို ခေါင်းတပ်၍ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ဆိုထားသည်။ သဟစရဏနည်းအားဖြင့် တကွဖြစ်ဖက် အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံးကို ယူပါ။ [အရဟတ္တဖိုလ်၌ သမာဓိပဓာန မဟုတ်၊ သညာပဓာနဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနနည်းကို မယူပါ။ သမာဓိသီသေနစေတ္တ သဗ္ဗ အရဟတ္တဖလံ ဂဟိတံ သဟစရဏဉာယေန၊ တသ္မိ အသတိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ အသမ္ဘဝေါတိ ပါဠိယံ ကုဒပုစ္စယာတိ ဝုတ္တံ- ဋီကာသစ်။]

သညာအတ္ထကထာအပ္ပဋ္ဌာန်

၄၁၇။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (သညာနှင့် ဉာဏ်တို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌) ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိဇ်သည်၊ (ပုစ္ဆန္တော အာဟ-၌စပ်) ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဂါမသုကရော-ရွာဝက်သည်၊ [တောဝက်က မစင်မကြိုက်သောကြောင့် ရွာဝက်ကို ပြသည်၊] ဂန္ဓောဒကေန-နံသာရေဖြင့်၊ နှာပေတွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ ဝါ-ရေချိုးပေးပြီး၍၊ ဂန္ဓေဟိ-နံသာတို့ဖြင့်၊ အနုလိမ္မိတွာ-ပါးပါးလိမ်းကျံ၍၊ မာလာဒါမံ-ပန်းကုံးကို၊ ပိဋန္တိတွာ-ပန်ဆင်၍၊ သိရိသယနေ-အသရေရှိသော အိပ်ရာ၌၊ အာရောပိတော-တင်းထားအပ်သည်၊ (သမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သုခံ-ချမ်းသာကို၊ န ဝိန္ဒတိ ယထာ-မရသကဲ့သို့၊ ဝေဂေန-လျင်စွာ၊ ဂူထဌာနမေဝ-မစင်ရှိရာ အရပ်သို့သာ၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ ဝါ-သွားပြီးမှ၊ သုခံ-ကို၊ ဝိန္ဒတိ ယထာ-ရသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သဏှသုခုမတိလက္ခဏဗ္ဗာဟတာယ-သိမ်မွေ့နုညသည်ဖြစ်၍ လက္ခဏာရေးသုံးရပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်အပ်သော၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်ဖြင့်၊ နှာပိတဝိလိတ္တမဏ္ဍိတော-ရေချိုးစေအပ် လိမ်းကျံအပ် တန်ဆာဆင်အပ်ပြီးသည်၊ (သမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်းကောင်း၊) နိရောဓကထာသိရိသယနံ-နိရောဓကထာတည်းဟူသော အသရေရှိသော အိပ်ရာသို့၊ အာရောပိတော-တင်းထားအပ်သည်၊ (သမာနောပိ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထ-ထိုအိပ်ရာ၌၊ သုခံ-ကို၊ န ဝိန္ဒန္တော-မရသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊) ဂူထဌာနသဒိသံ-မစင်ရှိရာ အရပ်နှင့်တူသော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိ-အတ္တအယူကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ တမေဝ-ထိုအယူကိုပင်၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သညာနုခေါ ဘန္တေ ပုရိသဿ အတ္တာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပေါ်ဌပါဒအား၊ ဝါ-၏၊ အနုမတိ-လျော်စွာသိတတ်သောအလိုကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ [ကံ ပန တွံ စသည်ဖြင့် မေးတော်မူခြင်းသည် အနုမတိပုစ္ဆာဖြစ်ရကား သူ၏အလိုကို ယူရာရောက်သောကြောင့်၊ “အနုမတိ ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။] ဗျာကာတုကာမော-ဖြေခြင်းငှာ အလိုရှိ

သဏှ၊ ပေ၊ တိလက္ခဏဗ္ဗာဟတာယ။ ။ ဒေသနာတော်သည် သဏှ(သိမ်မွေ့သန့်ရှင်း) သည့်အတွက် သာရမ္မ၊ မက္ခ၊ ဣဿာ စသော အညစ်အကြေးတို့ကို သုတ်သင်နိုင်ရကား ထိုဒေသနာတော်ကို နာရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သုတမယဉာဏ်သည် နှာပိတ (ရေချိုးစေအပ်) သကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ နုညသည့်အတွက် နံသာရည်ကျဲကို လိမ်းထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ အနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာ ၃-ရပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်အပ်သည့်အတွက် နားချောင်း စသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်မြန်းအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

တော်မူသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကံ ပန ခေါ် တွံတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သော-ထိုပေါ်ပေါက်သည်၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ အရူပိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ၊ ဣတိ ဧဝံ လဒ္ဓိကော-ဤသို့ အယူရှိသည်၊ သမာနောပိ-သော်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဒေသနာယ-ဟောတော်မူခြင်း၌၊ သုကုသလော-အလွန်ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (ထိုသို့ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် “ငါ၏အယူကို ဖျက်လိုမည်”ဟု စိုးရိမ်သည်-ဟူလို၊) သော-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ မေ-ငါ၏၊ လဒ္ဓိ-အယူကို၊ အာဒိတောဝ-အစ၌ပင်၊ မာဝိဒ္ဓံသေတု-မဖျက်ဆီးပါစေလင့်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိ-ကို၊ ပရိဟရန္တော- (ဖျက်ဆီးခြင်းမှ) ရှောင်လွှဲလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဩဠာရိကံ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပေါ်ပေါက်ဒါအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအယူ၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဩဠာရိကော စ ဟိ တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဩဠာရိကော စ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧဝံ သန္တတိ-ကား၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတံ-ဤ ဧဝံ သန္တဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-သတ္တမိဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်သော၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စာဂစ္ဆတော-သိသော၊ ဝါ-ဝါဒအားဖြင့်

ကံ ပန တွံ။ ။“ဩဠာရိကော အတ္တာ၊ မနောမယော အတ္တာ၊ အရူပိ အတ္တာ”ဟု အတ္တအယူ ၃-မျိုးတွင် အသင်သည် အဘယ်အတ္တကို ယုံကြည်သနည်းဟု မေးတော်မူလို၍ “ကံ ပန တွံ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ဒေါသံ ဒဿန္တော။ ။အကယ်၍ အတ္တသည် ရူပိ (ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောအရာ)ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် သင်၏ အတ္တသည် ရုပ်တရားဖြစ်ရာ၏၊ သညာရှိသော သညီးကား မဖြစ်နိုင်၊ ဘာကြောင့်နည်း- သညာက ရူပိမဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရုပ်တရားတို့က သညာ၏ သညာနနသဘော မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ အတ္တသည် ရူပိဖြစ်သော်လည်း သင်၏ အလိုအားဖြင့် နိစ္စဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် သညာကမူ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သောကြောင့် အဆက်ဆက် ပျက်ရကား အနိစ္စဖြစ်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် သညာနှင့် အတ္တသည် တစ်ခုတည်းမဟုတ်နိုင်၊ သညာကတစ်ခြား၊ အတ္တကတစ်ခြားသာ ဖြစ်၏။

ထို့ပြင်- သညာမဟုတ်သောကြောင့် သင်၏ ရူပိ အတ္တသည် စေတနာမရှိ၊ စေတနာ မရှိလျှင် သင်၏ အတ္တသည် ကံကိုမပြုနိုင်၊ ကံကို မပြုနိုင်လျှင် အကျိုးကိုလည်း မခံစားနိုင်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်များ သက်ရောက်လျက်ရှိရကား သင်၏ အတ္တသည် ကာရကဝေဒကမဟုတ်တော့၊ ကာရကဝေဒကမဟုတ်လျှင် “အတ္တ”ဟုပင် မဆိုနိုင်တော့-ဟူလို။

ဧဝံ သန္တံ။ ။“သော်”ဟု ပေးရသောကြောင့် သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ဟု ပဌမဖွင့်၏၊ “ပစ္စာဂစ္ဆတော”ဟု ပါဌသေသထည့်လျှင် ထိုပါဌသေသ၌ စပ်နိုင်သောကြောင့် ကံအနက်၌ပင် ဒုတိယာသက်သည်ဟု တစ်နည်း ပြပြန်သည်၊ ပစ္စာဂစ္ဆတောကို “ဇာနန္တော”ဟု

ရှေ့ရှုဖြစ်သော၊ တဝ-သင်၏၊ (“မတိယာ-အလိုအားဖြင့်”ဟု ထည့်၍ “အညာဝ သညာ အဘဝိဿ” စသည်၌စပ်) ကုတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ဧဝံ သန္တဟူသော ပုဒ်၌၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ စ-ဆက်၊ စတုန္ဒ-၄ ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ-နာမ်ခန္ဓာတို့၏၊ ဧကုပ္ပါဒေကနိရောတ္ထော-တူသောဖြစ်ခြင်း၊ တူသောချုပ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယာ သညာ-အကြင်သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ သာဝ-ထိုသညာသည်သာ၊ ကိဉ္စာပိ နိရုဇ္ဈတိ-အကယ်၍ကား ချုပ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင်ဖြစ်သော သညာသည်သာ ချုပ်ရပါသော်လည်း၊ အပရာပရံ-အဆက်ဆက် သော သညာကို၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ အညာစ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အညာစ သညာ နိရုဇ္ဈန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

၄၁၈။ ၄၂၀။ ကုဒါနိ-ရူပိ အတ္တကိုပြပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ အညံ-ရူပိ အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော၊ လဒ္ဓိ-မနောမယ အတ္တအယူကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မနောမယံ ၊ပေ၊ ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ ဝတ္တာ-လျှောက်ပြီး၍၊ (“ဝဒန္တော အာဒိမာဟ”၌စပ်) တကြာပိ-ထိုမနောမယအတ္တအဖို့၌ လည်း၊ ဒေါသေ-အပြစ်ကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြန်သော်၊ ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည် ကား၊ ဥဗ္ဘတ္တကော-သူရူးသည်၊ ယာဝ-လောက်၊ အဿ-ထိုသူရူး၏၊ သညာ-သညာ သည်၊ နပုတိဌာတိ-အာရုံ၌ မတည်တံ့သေး၊ တာဝ-ထိုမတည်တံ့သေးသမျှ၊ အညံ-အခြားသော စကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အညံ-ကို၊ ဝိသဇ္ဇတိ-စွန့်လွှတ်၏၊ ပန-

ဋီကာဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ “ပတိ+ဂစ္ဆတော”ဟု ခွဲ၍၊ ပတိကို ပတိစွဟုလည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတော ကို “ဝါဒေန+ပဝတ္တဿ”ဟုလည်းကောင်း တစ်နည်းဖွင့်သည်။ [သုတ်ကြီးဖြင့် ပတိကို ပစ္စုပြု၍ “ပစ္စ+ဂစ္ဆတော”ဟုရှိမှ ဋီကာအဖွင့်နှင့် ညီ၏၊ စာအုပ်တို့၌ “ပစ္စာ”ဟု ဒီယဖြင့်ရှိရကား “ပတိ+ အာဂစ္ဆတော”ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရလိမ့်မည်၊ ထိုအာဂစ္ဆတောကို “ဇာနတော ပဝတ္တဿ”ဟု မဖွင့် နိုင်ပါ။]

တကြာပိ ဒေါသေ ဒိန္နေ။ ။တကြာပိတိ မနောမယော အတ္တာယတိ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ (ဤဝါဒအဖို့၌လည်း)၊ ဒေါသေ ဒိန္နေကို “အတ္တနော လဒ္ဓိယေဝ ဝဒန္တော အရူပိ ခေါတိ အာဒိ မာဟ”၌ စပ်ပါ၊ “သင်၏ အတ္တသည် မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ အဟိနိန္ဒြိယဖြစ်လျှင် ရုပ်အတ္တ ဖြစ်ရာ၏၊ သညိအတ္တ မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်လျှင် သညာမရှိသောကြောင့် စေတနာလည်း မရှိ၊ စသည်ဖြင့် ရှေ့အတိုင်း အပြစ်ပေးပုံကို နည်းမှီး၍ သိပါ။

ယထာနာမ။ ။ဤပရိဗ္ဗိဇ်သည် ပဌမတုန်းက ဩဌာရိက ရူပိ အတ္တဟု ယူပြီးလျှင် အပြစ်ပြသောအခါ ထိုဝါဒကိုစွန့်၍ မနောမယအတ္တဟု ယူပြန်၏၊ ထို၌ အပြစ်ပြပြန်သောအခါ ထိုမနောမယအတ္တအယူကို စွန့်၍ အရူပိအတ္တဟု ယူပြန်၏၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ အပြောင်း အလွဲ လုပ်နေပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယထာနာမ စသည်ကို မိန့်သည်၊ သူရူး၏ ယူခြင်းမျိုးဖြစ်ရကား အကြောင်းပြဖွယ်မလိုပါ-ဟူလို။

အန္တယ၊ သညာပတိဌာနကာလေ-သညာ၏အာရုံဝယ် တည်တဲ့ရာအခါ၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗ
မေဝ-ဆိုထိုက်သော စကားကိုသာ၊ ဝဒတိ ယထာ-ပြောဆိုသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤ
အတူသာလျှင်၊ အည-အခြားသော အယူကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အည-ကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-
စွန့်လွှတ်၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အတ္တနော-၏၊ လဒ္ဓိယေဝ-အယူကိုသာ၊ ဝဒန္တော-လျှောက်လို
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရူပိ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တကြာပိ-ထို အရူပိ ခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ယသွာ-ကြောင့်၊
သော-ထိုပရိဗ္ဗူဇ်သည်၊ သညာယ-၏၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓ-ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိ-
အလိုရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အလိုရှိပါသော်လည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သဿတံ-
မြ၏ဟူ၍၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တသွာ၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းပင်၊ အဿ-ထို
ပရိဗ္ဗူဇ်အား၊ ဒေါသံ-ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧဝံ သန္တပီတိ
အာဒိ-ဧဝံ သန္တပီ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်း
ကြောင့်၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ မိစ္ဆာဒဿနေန-မှားသောအမြင်သည်၊ (မိစ္ဆာအယူ
သည်) အဘိဘူတတ္တာ-လွှမ်းမိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊
ဝုစ္စမာနဗ္ဗိ-ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ တံ နာနတ္ထံ-ထိုသညာနှင့် အတ္တ၏
ထူးသည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇာနန္တော-မသိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သက္ကာပေ၊
မယာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုပရိဗ္ဗူဇ်သည်၊ သညာယ-သညာ၏၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ-
ကို၊ ပဿန္တောပိ-မြင်ပါသော်လည်း၊ သညာမယံ-သညာဖြစ်သော (သညာအတိ

သညာ န ပတိဌာတိ။ ။ယူထားအပ်ပြီးသော အာရုံ၌(အယူ၌) သညာသည် စွဲမြဲစွာ
မတည်၊ ထိုသို့ မတည်သောကြောင့် ယူအပ်ပြီးအာရုံကို စွန့်ပစ်နိုင်သည်-ဟူလို၊ ဥပမေယျ
ဖက်၌ “အညံ ဂဟေတွာ”အရ “မနောမယ အတ္တ”စသော နောက်အယူကို ယူခြင်းဟုလည်း
ကောင်း၊ “အညံ ဝိသဇ္ဇတိ”အရ ရှေ့အယူကို စွန့်ခြင်းဟုလည်းကောင်း မှတ်ပါ။

တံ နာနတ္ထံ အဇာနန္တော။ ။ရုပ်အစဉ်သည်လည်းကောင်း၊ နာမ်အစဉ်သည်လည်း
ကောင်း တစ်စဉ်တစ်တန်းတည်း ဖြစ်ပျက်နေရကား တစ်ခဲနက် တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေ
သည်ကို “သန္တတိ ယန”ဟု ခေါ်၏၊ တစ်ကြိမ်ဖြစ်လျှင် ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊
စိတ် စေတသိက် နာမ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း စုပေါင်း၍ဖြစ်ရကား တစ်ခဲနက် တစ်ခုတည်း
ကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေသည်ကို “သမူဟယန”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုယနကို ခွဲခြားဝေဖန်တတ်သောဉာဏ်ကို
“ယနဝိနိဗ္ဗောဂဉာဏ်”ဟု ခေါ်၏၊ အဘိဓမ္မာ၌ မကျွမ်းကျင်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သော်လည်း
ထိုဉာဏ်မျိုး မရှိနိုင်၊ မရှိလျှင် ထိုရုပ်နာမ်အစဉ် ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တဟုလည်းကောင်း၊
နိစ္စဟုလည်းကောင်း ယူလိမ့်မည်သာ၊ ထိုဉာဏ်မျိုးမရှိသော ပေါဌပါဒပရိဗ္ဗူဇ်သည်လည်း ထိုသို့
ယူသောကြောင့် သညာနှင့် အတ္တကို ခွဲခြား၍ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း ထို
အထူးကို မသိနိုင်ဘဲရှိရကား “သက္ကာ ပန ဘန္တေ” စသည်ဖြင့် မေးလျှောက်ပြန်သည်။

ပြီးသော) အတ္တနံ-အတ္တကို၊ နိစ္စမေဝ-မြဲ၏ဟူ၍သာ၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ်တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ် အစရှိသော ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ တဝ-သင်၏၊ အညာ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသော၊ (သာသနာတော်၌ဖြစ်သော မဇ္ဈိမပဋိပါဒါအမြင်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော)၊ ဒိဋ္ဌိ-အမြင်သည်၊ (အယူသည်၊ ဟောတိ)၊ အညာ-သော၊ ခန္တိ-နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အညာ-သော၊ ရုစိ-အလိုသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အညာ ခန္တိရုစိယော”ဟု ရှိခဲ့ဟန်တူ၏၊ ဘာကြောင့်နည်း- နောက်၌ အညဒေဝ၊ ပေ၊ ခမတိစေဝ ရုစတိစ”ဟု တစ်ပေါင်းတည်းဆိုသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ရုစိယော”ဟု မူကွဲအဖြစ်ဖြင့် ပြကြသည်။] အညထာယေဝ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်၊ တေ-၏၊ ဒဿနံ-အမြင်သည်၊ (အယူသည်)၊ ပဝတ္ထံ-ဖြစ်၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ အညဒေဝ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာလျှင်၊ (ခန္ဓာ အာယတန စသည်၊ အနိစ္စ စသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အတ္တ-အနိစ္စစသော အယူသည်သာလျှင်)၊ တေ-အား၊ ခမတိစေဝ-နှစ်သက်လည်း နှစ်သက်၏၊ ရုစတိစ-လိုလည်း လိုလား၏၊ ဝါ-ကြိုက်လည်း ကြိုက်၏။

စ-သည်သာမကသေး၊ အညတြ-အခြားသောအကျင့်၌၊ တေ-သင်၏၊ အာယောဂေါ-လွန်စွာ ကြိုးကုတ်အားထုတ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အညိဿာယေဝ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊ (အတ္တမရှိဟု ယူကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်မှ

ဒိဋ္ဌိ၊ ခန္တိ၊ ရုစိ။ ။ “ဝေမေတ-ဤဟာသည် ဤအတိုင်းဘဲ”ဟု မြင်နေခြင်း (သာမန် မြင်ရုံသာမက) စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိတည်း၊ [ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ။] ထိုဒိဋ္ဌိ၏ ရှေ့အဖို့၌ “ဝေမေတ”ဟု စူးစိုက်စွာ ရှုသောအားဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းသည် ခန္တိတည်း။ [ခမနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ခန္တိ-ခြင်း။] ထိုကဲ့သို့ နှစ်သက်ခြင်းကို “ရုစိ”ဟုလည်း ခေါ်၏၊ “လိုလားခြင်း-ကြိုက်ခြင်း”ဟု ပရိယာယ်လဲ၍ မြန်မာပြန်ကြ၏။ [ရောစနံ ရုစိ။]

အညထာယေဝ စသည်။ ။ သဿတ ဥစ္ဆေဒအဖို့သို့ မကပ်ရောက်ဘဲ မဇ္ဈိမပဋိပါဒါ (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး)အားဖြင့် မြင်ခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ (သမ္မာဒဿန)တည်း၊ ထိုသမ္မာဒဿနမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဖြစ်သည်ကို “အညထာ”ဟု ဆိုသည်၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာရှိသော ခန္ဓာ အာယတန စသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အတ္တ-သဿတ စသော အယူကို “အညဒေဝ”ဟု ဆိုသည်။ [အညာ ဒိဋ္ဌိ စသော ၃-ပုဒ်ကိုပင် “အညထာယေဝ တေ ဒဿနံ ပဝတ္ထံ”စသော စကား ၃-ရပ်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်။]

အညတြ အာယောဂေါ။ ။ အာ(ဘုသော)+ယုဉ္ဇနံ (အားထုတ်ခြင်း) အာယောဂေါ၊ အညတြ အာယောဂေါကိုပင် “အညိဿာယေဝ” စသည်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်၊ သာသနာတော်၌ အတ္တမရှိသော အကျင့်မှ တစ်ပါးသော ပရမအတ္တကို ကြံစည်ခြင်းစသော အကျင့်၌ အလွန် အားထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော) ပဋိပတ္တိယာ-၌၊ ယုတ္တပယုတ္တတာ-အားထုတ်မှု၌ အပြား အားဖြင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်သည်။ (လွန်စွာကြိုးကုတ် အားထုတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ)။ စ-သေး၊ အညတ္တ-အခြားသော သာသနာ၌၊ တေ-၏၊ အာစရိယကံ-ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနသည်။ (ဟောတိ)။ အညသ္မိ-သာသနာတော်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော၊ တိတ္ထာယတနေ-တိတ္ထိတို့ဘောင် ၌၊ အာစရိယဘာဝေါ-ဆရာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနသည်။ (ဟောတိ)။ ဧဝံ-သို့၊ အညဒိဋ္ဌိကေန-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသောအယူရှိ သော၊ အညခန္တိကေန-သာသနာတော်၌ နှစ်သက်ခြင်းမှတစ်ပါးသော နှစ်သက်ခြင်း ရှိသော၊ အညရုစိကေန-သာသနာတော်အကြိုက်မှ တစ်ပါးသော အကြိုက်ရှိသော၊ အညတြ-တစ်ပါးသော အကျင့်၌၊ အာယောဂေန-လွန်စွာကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်း ရှိသော၊ အညတြ-သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့ဘောင်၌၊ အာစရိယ ကေန-ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနရှိသော၊ တေန တယာ- ထိုသင်သည်၊ ဧတံ-ဤသညာနှင့် အတ္တတို့၏ ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒုဇ္ဇာနံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်၏၊ ဝါ-မသိအပ် မသိနိုင်၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော- တည်း။)

အထ-မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ပုရိသဿ-သတ္တဝါ၏၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ သညာဝါ-သညာသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပစေ၊ သညာ တော-သညာမှ၊ အညာဝါ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်မူလည်း၊ (ဟောတု-ဖြစ်ပစေ)၊ “အညောဝါ သညာ”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။ အဿ-ထိုအတ္တ၏၊ တံ သဿတာ ဒိဘာဝံ-ထိုသဿတ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိသံ-မေးဦးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကိံ ပန ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုကိံ ပန ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ လောကောတိ-လောကောဟူသော စကားကို၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ န ဟေတံ ပေါဋ္ဌပါဒ အတ္တသံဟိ တံတိ-ကား၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ပေါဋ္ဌပါဒ၊ ဧတံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ဤမိစ္ဆာအယူသည်၊ ဣဓလောက

အာစရိယကံ။ ။ဘာဝအနက်၌ ကဏ်ပစ္စည်းဟု သိစေလို၍ “အာစရိယဘာဝေါ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထို “အာစရိယကံ”ဟူသည် “ယထာ တထာ ဩဝါဒါနု သာသန”တည်း။ ထို့နောက် “အာစရိယကံ+အဿ+အတ္တိတိ အာစရိယကော”ဟု ပြပါ။ [တေန စသည်ကား အနက်ယောဇနာပုံကို ပြသောစကားတည်း။]

အတ္တသံဟိတံ။ ။သံဟိတံကို နိဿိတံဟု အဓိပ္ပါယ်တူဖွင့်၏။ အတ္တအရလည်း ဣဓ လောကတ္ထ စသည်ကို ယူစေလို၍ “ဣဓလောက ပရလောက”စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ အတ္တာနံ သူစနတော စသော သုတ္တအနက်အဖွင့်၌ အတ္တသည် ဟိတ၏ပရိယာယ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌ လည်း ဟိတ၏ ပရိယာယ်ဟူသာ မှတ်ပါ။ အတ္တနိဿိတဟူရာ၌ ထိုအတ္တကို ဖြစ်စေနိုင်သည်ကို နိဿိတဟု ဆိုလိုသည်။

ပရလောက အတ္ထနိဿိတံ-ဤလောကစီးပွား၊ နောက်လောကစီးပွား၌ မှီသည်။
 န ဟောတိ-မဖြစ်။ အတ္ထတ္ထပရတ္ထနိဿိတံ-မိမိစီးပွား၊ သူတစ်ပါးစီးပွား၌ မှီသည်။
 (န ဟောတိ)။ န ဓမ္မသံဟိတံတိ-ကား၊ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတံ-၉ ပါးသော
 လောကုတ္တရတရား၌မှီသည်။ (န ဟောတိ)။ နာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံတိ-ကား၊ သိက္ခတ္ထယ
 သင်္ခါတဿ-သိက္ခာ ၃-ပါး အပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ (တစ်နည်း) သိက္ခတ္ထယ
 သင်္ခါတဿ-သိက္ခာ ၃-ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ (ဤသို့လည်း အခြားနေရာ၌
 ရှိသည်။) သာသန ဗြဟ္မစရိယကဿ-၏။ အာဒိမတ္တံ-အစမျှသည်။ (န ဟောတိ)။
 အဓိသီလသိက္ခာမတ္တံတိ-အဓိသီလသိက္ခာမျှသည်လည်း၊ န ဟောတိ။

န နိဗ္ဗိဒါယာတိ-ကား၊ သံသာရဝဋ္ဋေ-သံသရာဝဋ်၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ-ငြီးငွေ့
 ကြောင်း ဝဋ္ဋာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ န ဝိရာဂါယာ
 တိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဝိရာဂတ္ထာယ-ဝဋ်၌စက်ဆုပ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝါ-ဝဋ်၌စက်ဆုပ်တတ်
 သော မဂ်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န နိရောဓာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဿ-ဝဋ်၏။ နိရောဓ
 ကရုဏတ္ထာယ-ချုပ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န ဥပသမာ
 ယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဿ-၏။ ဥပသမနတ္ထာယ-ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ န
 သံဝတ္တတိ၊ န အဘိညာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋာဘိဇာနနတ္ထာယ-ဝဋ်ကို ထူးသောဉာဏ်
 ဖြင့် သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပစ္စက္ခကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န
 သမ္မောဓာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋသမ္မုဇ္ဈနတ္ထာယ-ဝဋ်ကို ကောင်းစွာသိခြင်းအကျိုးငှာ၊
 န သံဝတ္တတိ၊ န နိဗ္ဗာနာယာတိ-ကား၊ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿ-မြတ်သော အမြိုက်
 နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပစ္စက္ခကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ န သံဝတ္တတိ။

အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံ။ ။ဗြဟ္မစရိယဿ-သိက္ခာ ၃-ရပ်ဖြင့် သိမ်းကျုံးအပ်သော မြတ်သော
 အကျင့်၏+အာဒိ-အစတည်း။ အာဒိ ဗြဟ္မစရိယံ-စ၊ ထို့နောက် သွတ္တံ၌ ကပစ္စည်းသက်၍
 “အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံ”ဟု ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- ဝိနယောနောင် သွတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်းသက်၍
 ဝေနယိကော ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

နိဗ္ဗိဒါယ စသည်။ ။မိစ္ဆာအယူသည် သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ဝဋ်သုံးပါး၌ ကိလေသဝဋ်
 အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်နေ၏။ သူစွဲလမ်းအပ်သော အာရုံတို့ကလည်း ဝဋ်တရားဖြစ်သောကြောင့်
 ဝဋ်နှင့်စပ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် သံသရာဝဋ်၌ ငြီးငွေ့ဖို့၊ သံသရာကို စက်ဆုပ်ဖို့၊ သံသရာဝဋ်၏
 ချုပ်ဖို့၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးဖို့ရာ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့အတူ အဘိညာသမ္မောဓနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာလည်း
 မဖြစ်နိုင်။

အဘိညာ-သမ္မောဓ။ ။“အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ”ဟု ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတတ်သော
 ဝိပဿနာပညာကို အဘိညာဟု ခေါ်၏။ ထိုပညာဖြင့် ဝဋ်ဒုက္ခကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သော
 ကြောင့် ပစ္စက္ခကိရိယာယဟု ဖွင့်သည်။ ဝဋ်တရားကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သော ပရိညာဘိမဃ

ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ တဏှံ-ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ တေဘူမကာ-ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ-ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-ဖြေဆိုတော်မူအပ်ပြီ၊) တဿေဝ ဒုက္ခဿ-ထို ဒုက္ခကိုပင်၊ ပဘာဝနတော-ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သပ္ပစ္စယာ-အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ တဏှာ-တဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ (မယာ ဗျာကတံ-အပ်ပြီ၊) ဥဘိန္နံ - ဒုက္ခ၊ သမုဒယ ၂-ပါးတို့၏၊

၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုးထွင်းသိတတ်သော မဂ်ပညာကို အဘိသမ္မောစဟု ခေါ်သည်။ [အဘိညာယာတိ အနိစ္စာဒိဝသေန လက္ခဏတ္ထယံ အာရောပေတွာ အဘိဇာနနတ္ထာယ၊ သမ္မောဓာယာတိ စတုန္နံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓနတ္ထာယ၊ (ဤ၌ “ဝဋ္ဋဿ ဗုဒ္ဓနတ္ထာယ”ဟု နည်းမှီပါ။- ဧကဝုတ္တရ၊ ဧကဓမ္မဝဂ် အဋ္ဌကထာ၊) (ဤဋီကာတို့၌ ဝါဒကွဲသောကြောင့် အဋ္ဌကထာကို ထုတ်ပြပါသည်။]

တဏှံ ထပေတွာ။ ။ “ဒုက္ခံ တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ”နှင့်လည်းကောင်း၊ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ”နှင့်လည်းကောင်း အညီ တဏှာလည်း တေဘူမကဝဋ်၌ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခတွင်ပါဝင်၏။ သို့သော် သမုဒယအဖြစ်ဖြင့် သီးခြားယူထားသောကြောင့် တဏှာကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ မသွင်းဘဲချန်ထားရသည်။ [ကမံ တဏှာတိ ဒုက္ခသဘာဝိ၊ တဿာ ပန သမုဒယဘာဝေန ဝိသုံ ဂဟိတတ္ထာ “တဏှံ ထပေတွာ”တိ ဝုတ္တံဋီကာ။]

ပဘာဝနတော။ ။ “ဥပ္ပါဒနတော”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ပဘာဝိယတေ-ဖြစ်စေခြင်း၊ ပဘာဝနခြင်း၊ (တစ်နည်း) ပဘာဝေတီတိ ပဘာဝနံ၊ ဘာဝပွဓာနကြံ၍ “ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်”ဟု မှတ်ပါ။

သပ္ပစ္စယာ။ ။တဏှာသည် ဒုက္ခကို ဖြစ်စေရာ၌ တဏှာချည်းသက်သက် ဖြစ်စေသည်မဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာစသော အခြားအကြောင်းများ၏ အကူအညီရမှ ဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “သပ္ပစ္စယာ”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ မှန်၏- တဏှာသည် ဇာတိဒုက္ခ စသည်ကို ဖြစ်စေရာ၌ အဝိဇ္ဇာ၏ ဘဝအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ သင်္ခါရဟူသော စေတနာကံ၏ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေခြင်းစသော အကူအညီရမှ ဇာတိဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဤသို့ အခြားအကြောင်းတို့က ဝိုင်းဝန်းကူညီကြရသော်လည်း တဏှာသည် အရင်းခံဖြစ်သောကြောင့် တဏှာကိုသာ “ဒုက္ခသမုဒယ”ဟု နာမည်တပ်ရသည်။

သမုဒယ။ ။[သံ+ဥဒယ။] သံသည် ပေါင်းဆုံခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥဒယသဒ္ဒါကား “ဖြစ်ကြောင်း”ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ သမာဂမေ-အဝိဇ္ဇာစသော အခြားအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဒုက္ခံ-သည်၊ ဥဒေတိ ဧတသ္မာတိ သမုဒယော-ဒုက္ခ၏ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ [ဒုက္ခံ ပဘာဝေန္တိပိ-ဒုက္ခကို ဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ တဏှာ-သည်၊ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယန္တရသဟိတာ ဧဝံ (အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အခြားအကြောင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်မှသာ) ပဘာဝေတိ၊ န ကေဝလာ-သူချည်းသက်သက်မဖြစ်စေနိုင်၊ ဣတိ အာဟ-သပ္ပစ္စယာတိ-ဋီကာ။]

အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ရာ (မဖြစ်ကြောင်း) နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊ က္ကတိ (မယာ ဗျာကတံ)၊ အရိယော-မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော- ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန် သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ က္ကတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-အပ်ပြီ၊ က္ကတိ အတ္ထော။

စ ပန-ထပ်၍ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ-၏၊ မဂ္ဂပါတုဘာဝေါဝါ-မဂ်၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဖလသစ္စိကိရိယာဝါ-ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ မယုံစ- ၏လည်း၊ ဘိက္ခဝစာရဝေလော-ဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်ရာအချိန်သည်၊ (ဟောတိ)၊ က္ကတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တုဏှိ၊ အဟောသိ-ဖြစ်တော်မူပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော ပိ-သည်လည်း၊ တံ အာကာရံ-ထိုဆိတ်ဆိတ်နေပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဝါ-၏၊ ဂမနကာလံ-ပြန်ကြွတော်မူချိန်ကို၊ အာရောစေန္ဒောဝိယ- လျှောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေတန္တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အပ္ပဝတ္တိ။ ။ “အပ္ပဝတ္တိ နိမိတ္တံ-ဒုက္ခ၏ မဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ န+ ပဝတ္တန္တိ ဧတသ္မိ အဓိဂတေ ဒုက္ခသမုယာတိ အပ္ပဝတ္တိ-ဤတရားကို ရအပ်သော် (ရခြင်းကြောင့်) ဒုက္ခ၊ သမုဒယတို့ မဖြစ်ကြတော့၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခ-သမုဒယတို့၏ မဖြစ်ကြောင်း တည်း။

ဒုက္ခံ ပေ၊ ပဋိပဒါ။ ။ ဒုက္ခနိရောဓံ နိဗ္ဗာန်ံ ဂစ္ဆတိ၊ တဒတ္ထဉ္စ သာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ- ဋီကာသစ်၊ ဤအလို “ဒုက္ခနိရောဓံ+ဂစ္ဆတိတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-ကျင့်ထိုက်၏၊ က္ကတိ ပဋိပဒါ”ဟု ပြု၍ ထို့နောက် ကမ္မဓာရဲတွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ။ “ဂါမိနီ-ရောက်ကြောင်း”ဟု ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ကတ္တုသာဓ် ပြု၏၊ “အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်သော”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤနေရာ၌ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ နှင့် ပဋိပဒါကို သမာသိပုဒ် တစ်ပုဒ်သာဟု ဖွင့်သော်လည်း ပါဠိတော်များ၌ “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ+ ပဋိပဒံ” စသည်ဖြင့် ၂-ပုဒ်ကွဲလျက် ရှိသည်။

တံ အာကာရံ။ ။ တံ အာကာရန္တိ တံ တုဏှိဘာဝသင်္ခါတံ ဂမနလိဂီ-ဆိတ်ဆိတ်နေ တော်မူခြင်းသည် ဆက်၍ ဟောတော်မမူလိုဘဲ ပြန်ကြွတော်မူလိုခြင်း၏ အထိမ်းအမှတ် အခြင်း အရာဖြစ်၏၊ ထိုအခြင်းအရာကို သိ၍-ဟူလို။

အာရောစေန္ဒောဝိယ။ ။ ဝိယဟု ဆိုသောကြောင့် “ပြန်ကြွနိုင်ပါပြီ”စသော စကားဖြင့် တိုက်ရိုက်မလျှောက်ဘဲ သွယ်ဝိုက်၍ လျှောက်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုသွယ်ဝိုက်၍ လျှောက် သော စကားကား “ဧဝမေတံ”စသော စကားသာကမ၊ “ယဿဒါနိ ဘဂဝါ ကာလံ မညတိ” တိုင်အောင်တည်း၊ မှန်၏- ဤစကားသည် ဧည့်သည်တို့ ပြန်ခါနီးဝယ် အိမ်ရှင်တို့က ပြောလေ့ ရှိသော စကားဖြစ်သည်။

၄၂၁။ ဝါစာယသန္နိတောဒကေနာတိ-ကား၊ ဝစနတောဒေန-စကား တည်းဟူသော သံချွန်တပ်အပ်သော နှင်တံဖြင့်၊ (“သဇ္ဈပ္ပရိ အကံသု”ဟု ပါဠိတော် ဌှိ စပ်) သဇ္ဈပ္ပရိမကံသုတိ-ကား၊ သဇ္ဈပ္ပရိတံ - ထက်ဝန်းကျင် လွန်စွာပြည့်သည်ကို၊

ဝါစာယ သန္နိတောဒကေန။ ။“ဝါစာယာတိစ ပစ္စတ္တေ (ပစ္စတ္တတ္ထေ) ကရဏဝစနန္တိ အာဟ ဝစနပတောဒေနာတိ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဝါစာယ၌ တတိယာဝိဘတ်ဖြစ်သော်လည်း ပဌမာဝိဘတ်၏ လိင်္ဂတ္ထကို ထွန်းပြသောကြောင့် ဝိဘတ်နက် အသံမပါဘဲ “စကား”ဟုသာ အနက်ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်မပါဘဲ “ဝစန”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ “သန္နိတောဒက”၌ လည်း “သမန္တတော နိဂ္ဂဏှာနဝသေန တောဒနံ ဝိဇ္ဇနံ သန္နိတောဒကံ”ဟု ဖွင့်၏။ သံကို သမန္တတောအနက်၊ နိဂ္ဂို နိဂ္ဂဏှာအနက်၊ တောဒကကို “တောဒနံ ဝိဇ္ဇနံ”ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။

အခြားဋီကာများ။ ။အင်္ဂုတ္တရ-တိကနိပါတ်-မဟာဝဂ်၊ သရဘသုတ်ဋီကာ၌ ဤဋီကာ နည်းအပြင် “သမ္မာ ဝါ နိတုဒန္တိ ပိဋ္ဌန္တိ ဧတေနာတိ သန္နိတောဒကံ”ဟု ကရဏသာဓ် အပိုပါ သေး၏။ “ကောင်းစွာနှိပ်၍ ထိုးကြောင်း နှိပ်စက်ကြောင်း နှင်တံ”ဟူလို၊ “နှင်တံ”ဟု ဆိုသော် လည်း ထိုးဖို့ရန် အဖျား၌ သံချွန်တပ်အပ်သော နှင်တံတည်း။

သမာသ်ပုဒ်။ ။နိဒါနသံယုတ်-ဘိက္ခုဝဂ်-တိဿသုတ်ဋီကာ၌လည်း ဤပုဒ်အတွက် မထူးလှ၊ ဝါစာယနှင့် တွဲရာ၌ကား “ဝစနသင်္ခါတေန သမန္တတော နိစံကတွာ (နှိပ်အပ်သည်ကို ပြု၍-အောက်သို့စိုက်၍) ဥပတုဒနတော (ကပ်၍ ထိုးကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) သန္နိတုဒကေန၊ ဝိဘတ္တိ အလောပေန သော နိဒ္ဒိဋ္ဌော”ဟု ဖွင့်၏။ ဤအလို “ဝါစာယ သန္နိတောဒကေန”ကို အလုတ္တကမ္မဓာရသမာသ်ဟု ယူရလိမ့်တည်။ ဤသို့ သမာသ်ပုဒ်ဟု ယူမှလည်း “ဝစန ပတောဒေန”ဟု တစ်သမာသ်ထည်း ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနှင့်ညီပေသည်။

အနက်ပေး။ ။သီလက္ခန္ဓ်ဋီကာ အင်္ဂုတ္တရဋီကာတို့ အလိုမူ သမာသ်မဟုတ် ဝါကျသာ တည်း။ သို့သော် ပါဠိတော်ကို အနက်ပေးရာ၌မူ တစ်ပေါင်းတည်း အနက်ပေးရသောကြောင့် အနက်ချင်းကား မထူးပါ။ “ဝါစာယ သန္နိပတောဒကေန-ထက်ဝန်းကျင် နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်း စကားနှင်တံဖြင့်၊ ဝါ-ကောင်းစွာ နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်း စကားနှင်တံဖြင့်”ဟု ပေးပါ။ [ဋီကာသစ်၌ကား အမျိုးမျိုးဖွင့်ထား၏။]

သဉ္ဇမ္ဘရီ။ ။ဤပုဒ်သည် တိကင်္ဂုတ္တရ-မဟာဝဂ်၊ သရဘသုတ်၌လည်းကောင်း၊ နိဒါနဝဂ္ဂ- ဘိက္ခုသံယုတ်၊ တိဿသုတ်၌လည်းကောင်း ပါ၏။ “သဉ္ဇမ္ဘရီ”ဟုလည်းကောင်း “သဉ္ဇမ္ဘရီ”ဟူ၍ လည်းကောင်း “သဉ္ဇမ္ဘရီ”ဟုလည်းကောင်း ပါဌ်အမျိုးမျိုးရှိ၏။ “ဘရီ”ဟု ဘရိတံဟုလည်းကောင်း “ဘရိတံ”ကို “နိရန္တရံ ဖုဋ်”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ပုံတူကြ၏။ ဘရဓာတ်+ဣပစ္စည်းဖြင့် ဘရိကို တပစ္စည်းဖြင့် “ဘရိတံ”ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “အကံသု”၏ ကံပုဒ်သည် ပရိဗ္ဗာဇကံတည်း။ ဘရီ (ဘရိတံ)လည်း အကံသု၏ ကံပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ ကရောတိ”၌ကဲ့သို့ သာမညဝိသေသကံဟု ခွဲပါ။ “ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗာဇကို စကားတည်းဟူသော နှင်တံဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်သည်ကို ပြုကြ-ထိုးကြသည်” ဟူလို။

နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဖုဋ်-ဖြန့်အပ်သည်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ ဥပရိ-၌၊ ဝိဇ္ဇိသု-ထိုးကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဘူတန္တိ-ကား၊ သဘာဝတော-သဘောအားဖြင့်၊ (အစစ်အမှန်အားဖြင့်) ဝိဇ္ဇမာနံ-ထင်ရှား ရှိသော၊ (“ပဋိပဒံ ပညပေတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ တစ္ဆံ တထန္တိ - ဟူသော ပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်းသည်၊ တဿေဝ-ထို ဘူတံ ဟူသော ပုဒ်၏သာ၊ ဝေဝစနံ-တည်း၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတန္တိ-ကား၊ နဝလောကုတ္တရ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ ဌိတသဘာဝံ - တည်တန့်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကို၊

နိရန္တရံ ဖုဋ်။ ။ “ဘရိ-ပြည့်”ဟူရာ၌ ရေအိုးဝယ် ရေပြည့်သကဲ့သို့ အတွင်း၌ ပြည့်နေသည်”ဟု ယူမည်စိုး၍ “နိရန္တရံ ဖုဋ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ အတွင်း၌ ပြည့်သည်မဟုတ်၊ အကြားမရှိအောင် အထက်နှင့် ပတ်ပတ်လည်၌ ပြည့်သည်-ဟူလို၊ “ဖုဋ်”ကို “ပြန့်နံ”ဟု ပေးလျှင် “ဝစနပတောဒ”ရ၏၊ ဤ၌ ပရိဗ္ဗိဇ်ရအောင် “ဖုဋ်-ဖြန့်အပ်”ဟု ကံဟောကြပါ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “တစ်ရာလောက်သော လှံတို့ဖြင့် ဆရာကြီးကိုယ်၏ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ထက်ဝန်းကျင် ထိုးသကဲ့သို့ ပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်ဆရာကြီးကို သုံးထောင်မျှသော တပည့်ပရိဗ္ဗိဇ်တို့က စကားလှံတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ထိုးကြသည်”ဟူလို၊ [အကံသုတံ သတမတ္ထေဟိ တုတ္တကေဟိဝိယ တိသ သတမတ္တာ ပရိဗ္ဗကော ဝါစာပတောဒနေဟိ တုဒိသု၊- ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ သဗ္ဗရိ၌ သံ-ကို သမန္တတောဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုသမန္တတောအရ “ပရိဗ္ဗိဇ်ဆရာကြီးကိုယ်၏ ထက်ဝန်းကျင်”ဟု မှတ်ပါ၊ “သမန္တတော ဝါစာသန္တိတောဒကေန”ဟု ပါဠိတော်၌ပါသော သမန္တတောအရကား ဆရာကြီး၏ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်အရပ်တည်း၊ သုံးထောင်မျှသော ပရိဗ္ဗိဇ်တို့သည် ဆရာကြီး၏ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌ဝိုင်း၍ နှုတ်နှင်တံတို့ဖြင့် ဆရာကြီးကိုယ်၏ ဝန်းကျင်၌ ထိုးကြသည်-ဟူလို၊

သဉ္စ သဉ္ဈ သဉ္ဈ။ ။ ဋီကာ၌ “သမန္တတော ဘုသံ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သဉ္စ”ပါ၌သည် ကောင်းမည်မထင်၊ “သဉ္ဈ-သဉ္ဈ”ပါ၌တို့၌ “သံ+အဓိ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သံကို သမန္တတော၊ အဓိကို “ဘုသံ” ဖွင့်သည်ဟု ကြပါ၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတံကို ဥပြု၊ အဓိမှ အ-ကို ချေ၊ ဓိ၏ ဣကို ယ၊ ချကို ဈပြု၍ သဉ္ဈဟုလည်းကောင်း၊ အဓိကို အဇ္ဈပြု၍ နိဂ္ဂဟိတံချေပြီးလျှင် “သဇ္ဈ”ဟုလည်းကောင်း ပြီးနိုင်၏၊ နောက် ဘ၌ ဗဒ္ဒေဘော်လော၊ သို့သော် သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ အဓိကို အဇ္ဈပြုရာဝယ် ဂါထာအရာမဟုတ်လျှင် နောက်၌ သရရှိရ၏၊ ဤ၌ သရမရိ၊ ဘရိတံ၌ ဘရဓာတ်လည်း ဒွေဘော်လိုသောဓာတ်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါ၌ ၂-မျိုးထက် သဒ္ဓယုတ္တိရှိသောပါ၌ကို ရှာသင့်ပါသည်။

ဓမ္မဋ္ဌိတတံ။ ။ ဓမ္မကို “နဝလောကုတ္တရ ဓမ္မေသု”ဟု ဖွင့်၍ ဌိတတံကို ဌိတသဘာဝံဟု ဖွင့်၏၊ ဌိတာယ-လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးတို့၌ တည်တံ့သော ပဋိပဒါ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (တည်တံ့သောသဘောတည်း)၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတာ-သဘော”ဟု ပြုပါ၊ “ထို လောကုတ္တရာကို ရစေနိုင်သောအကျင့်”ဟူလို၊ ပညပေတိ၏ ကံဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မဋ္ဌိတတံ ဟု ရှိသည်။

(“ပညပေတိ” ဌိစပ်)၊ ဓမ္မနိယာမတန္တိ-ကား၊ လောကုတ္တရာဓမ္မနိယာမနိယတံ-
 လောကုတ္တရာတရားသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြသောသဘောကို၊
 (“ပညပေတိ”ဌိစပ်) ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ စတုသစ္စ
 ဝိနိမုတ္တာ-သစ္စာ ၄-ပါးမှ လွတ်သော၊ ကထာနာမ-ကထာမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊
 တသွာ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုအကျင့်သည်၊ ဒေသာ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်၊ ဟောတိ။

ဓမ္မနိယာမတံ။ ။“လောကုတ္တရာဓမ္မ သမ္မာပနနိယာမေန နိယတံ-လောကုတ္တရာတရားသို့
 ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြသော ပဋိပဒါကို”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဓမ္မေသု-တို့၌+
 နိယာမော-(ရောက်စေဖို့ရန်) မြသော ပဋိပဒါတည်း၊ ဓမ္မနိယာမော-ဒါ၊ ဓမ္မနိယာမဿ-
 လောကုတ္တရာတရားတို့၌ (ရောက်စေဖို့ရန်) မြသော ပဋိပဒါ၏+ဘာဝေါ ဓမ္မနိယာမတာ၊ ထို
 ဓမ္မနိယာမ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည် ကျင့်သူတို့ကို လောကုတ္တရာကို ရဖို့ရန် ထိုပဋိပဒါ၏
 မြသောသဘောတည်း။

စိတ္တနှင့် ပေါဋ္ဌပါဒဝတ္ထုအပွင့်

၄၂၂။ စိတ္တော စ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တောတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဂူဇ္ဇတ္တံ-
 လျှို့ဝှက် တိမ်မြုပ်သောအနက်ကို) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)၊ သော-ထို စိတ္တသည်၊
 သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဟတ္ထိအာစရိယဿ-ဆင်ဆရာ၏၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 [“ဟတ္ထိ+သာရေတိတိ ဟတ္ထိသာရိ-ဆင်ကို ဆုံးမတတ်သောဆရာ၊ ဟတ္ထိသာရိနော
 ပုတ္တော ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော”ဟု ပြုစေလိုသည်။] ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊
 ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြု၍၊ တိဏိ-၃ ပုံကုန်သော၊ ပိဋကနိ-ပိဋကတို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-
 သင်ယူပြီး၍၊ သုခုမေသု-သိမ်မွေ့ ခက်ခဲကုန်သော၊ အတ္တန္တရေသု-အနက်အထူးတို့၌၊
 ကုသလော-ကျွမ်းကျင်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
 ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ကတပါပကမ္မဝေသန-ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုကံ၏ အစွမ်းကြောင့်၊
 သတ္တဝါရေ-တို့တိုင်တိုင်၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူထွက်၍၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဇာတော-
 ပြီ။

ကိရ-ချဲ့၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-
 သာသနာတော်၌၊ ဌေ-၂ ပါးကုန်သော၊ သဟာယကာ-သဟာယ်ချင်းတို့သည်၊
 အဟေသု-ရှိကုန်ပြီ၊ အညမည်-အချင်းချင်း၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ဧကတောဝ-တစ်ပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ သဇ္ဈယန္တိ-သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်၏၊ တေသု-
 ထို ၂-ပါးတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ပါးသည်၊ အနဘိရတော-သာသနာတော်၌ မမွေ့
 လျော်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂိဟိဘာဝေ-လူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လူဘောင်၌၊ စိတ္တံ-
 စိတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဣတရဿ-အခြားရဟန်းအား၊ အာရောစေတိ-

ပြောပြပြီ။ သော-ထိုအခြားရဟန်းသည်၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကိုလည်း
ကောင်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏။ အာနိသံသံ-အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ တံ-ထိုပျင်းရိသောရဟန်းကို၊ ဩဝဒိ-ဆုံးမပြီ။

သော-ထိုပျင်းရိသောရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊
အဘိရမိတွာ-အလွန်မွေ့လျော်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ တာဒိသေ-
ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စိတ္တေ-မမွေ့မလျော်ကြောင်း စိတ်သည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လသော်၊
တံ-ထိုအဖော်ရဟန်းကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (ကိ)၊ အာဝုသော-
အရှင်ဘုရား၊ မယံ-တပည့်တော်၏၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊
ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပြန်၏။ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣမံ ပတ္တစိဝရံ-ဤသပိတ်သင်္ကန်းကို၊
တုယံ-အရှင်ဘုရားအား၊ ဒဿာမိ-လျှပါအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ သော-ထို အဖော်
ရဟန်းသည်၊ ပတ္တစိဝရလောဘေန-သပိတ်သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော လောဘကြောင့်၊
တဿ-ထိုပျင်းရိသောရဟန်းအား၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာနိသံသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-
၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏။ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ကထေသိ-ပြောပြီ၊ အထ-
ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုအဖော်ရဟန်း၏၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြားခြင်းကြောင့်
ပင်၊ ဂိဟိဘာဝတော-မှ၊ စိတ္တံ-ကို၊ နိဝတ္တေတွာ-ဆုတ်နစ်၍၊ [ဝိရဇ္ဇိတွာဟု မူကွဲရှိ၏။
ဂိဟိဘာဝတောပုဒ်နှင့် မလျော်။] ပဗ္ဗဇ္ဇာယမေဝ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌သာ၊ အဘိရမိ-
အလွန်မွေ့လျော်ပြီ။ [သုမိတ်ဆွေ၏ ပတ္တစိဝရလောဘကြောင့် ရှေ့နောက်စကား
မညီပုံကိုကြားရ၍ သံဝေဂဖြစ်ဟန်တူပါသည်။]

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧသ-ဤစိတ္တသည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သီလဝန္တဿ-သီလရှိ
သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာနိသံသကထာယ-အကျိုးကိုပြော
ကြောင်း စကား၏၊ ဝါ-ကို၊ ကထိတတ္တာ-ပြောဆိုအပ်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဆဝါရေ-၆ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူထွက်၍၊ သတ္တမေ
ဝါရေ-၇ ကြိမ်မြောက်၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိတော-ရဟန်းပြုပြန်ပြီ၊ [သီလဝန္တရဟန်းကို လူထွက်
အောင် ပြောမိခဲ့သော မကောင်းမှု၏ အကျိုးတည်း၊] မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ-မဟာ
မောဂ္ဂလ္လာန်သည်လည်းကောင်း၊ မဟာကောဠိကတ္ထေရဿ စ-မဟာကောဠိက
ထေရ်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မကထံ-အဘိဓမ္မာတရားစကားကို၊ ကထေန္တာနံ-
ပြောဆိုကြကုန်စဉ်၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ ကထံ-စကားကို၊ ဩပါတေသိ-
ကျစေပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုစိတ္တကို၊ မဟာကောဠိကတ္ထေရော-သည်၊
အပသာဒေတိ-ဖယ်ရှားစေ၏၊ ဝါ-ကြိမ်းမောင်း၏၊ သော-ထိုစိတ္တသည်၊
မဟာသာဝကဿ-မဟာသာဝကသည်၊ ကထိတေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပတိဌာတုံ-
တည်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကေန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-၍၊ ဂိဟိ-
လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤစိတ္တသည်၊ ပေါ်ဌပါဒဿ-၏၊ ဂိဟိသဟာယကော-
 လူဝတ်ကြောင်တုန်းက သဟာယ်ချင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊
 ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူထွက်ပြီး၍၊ ဒွိဟတိဟစ္စယေန-၂ ရက်၊ ၃-ရက်လွန်ရာအခါ၌၊
 ပေါ်ဌပါဒဿ-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂတော-သွားပြီး၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထို စိတ္တကို၊
 သော-ထိုပေါ်ဌပါဒသည်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ သမ္ပ-မိတ်ဆွေ၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ တယာ-
 သင်သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သနည်း၊ ဧဝရူပဿနာမ-ဤသို့သဘောရှိသည်မည်သော၊
 သတ္တု-ဆရာဘုရား၏၊ သာသနာ-အဆုံးအမမှ၊ အပသက္ကန္တော-ဖဲ့ခဲ့ရသည်၊ အသိ-
 ဖြစ်၏၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တေ-အား၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ရဟန်းပြုခြင်းငှာ၊
 ဝါ-သည်၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုစိတ္တကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊
 ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီး၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ စိတ္တောစ
 ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော ပေါ်ဌပါဒေါစ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ
 အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

၄၂၃။ အန္ဓာတိ-ကား၊ ပညာစက္ခုနော-ပညာစက္ခု၏၊ နတ္ထိတာယ-မရှိ
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္ဓာ-ကန်းကုန်၏၊ တဿေဝ-ထိုပညာမျက်စိ
 ၏ပင်၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အစက္ခုကာ-အစက္ခုကတို့မည်၏၊ တံ၊ ပေ၊
 စက္ခုမာတိ-ကား၊ သုဘာသိတ ဒုဗ္ဘာသိတဇာနနဘာဝမတ္တေန-ကောင်းစွာ ပြောဆို
 အပ်သောစကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောစကားကို သိတတ်သည်၏
 အဖြစ်မျှဖြစ်သော၊ ပညာစက္ခုနာ-ပညာစက္ခုအားဖြင့်၊ စက္ခုမာ-စက္ခုရှိ၏၊ ဧကံသိ
 ကာတိ-ကား၊ ဧကကောဌာသာ - တစ်ခုသောအဖို့ရှိကုန်သော၊ (ဓမ္မာပိ ဌ္မစပ်)

ပညာစက္ခုနော နတ္ထိတာယ။ ။ သုဝုတ္တ ဒုရုတ္တ သမဝိသမဒဿနသမတ္တ ပညာစက္ခုနော
 (ကောင်းစွာပြောအပ်သောစကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောအပ်သောစကားဟူသော သမဝိသမကို
 မြင်စွမ်းနိုင်သော ပညာစက္ခု၏) အဘာဝေန (အန္တဖြစ်ကြသည်)၊ ပကတိ မျက်စိကန်းသူတို့သည်
 သမဝိသမကို မမြင်မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့လည်း သုဝုတ္တ ဒုရုတ္တ ဟူသော သမဝိသမကို
 မမြင်စွမ်းနိုင်ရကား အကန်းနှင့်တူကြသည်-ဟူလို၊ ပါဠိတော်၌ အစက္ခုကာသည် အန္ဓာ၏
 ပရိယာယ်တည်း။

စက္ခုမာ။ ။ ရှေ့၌ “သုဝုတ္တ ဒုရုတ္တ”ဟူသော အဖွင့်နှင့် ဤနေရာ၌ သုဘာသိတ
 ဒုဗ္ဘာသိတဟူသော အဋ္ဌကထာအဖွင့်သည် သဘောတူ၏၊ ဇာနနဘာဝမတ္တေန၌ မတ္တသဒ္ဒါ
 သည် အပ္ပအနက်ဟောတည်း၊ သုဘာသိတ ဒုဗ္ဘာသိတကို သိနိုင်သောသတ္တိသည် အဆက်ဆက်
 ဉာဏ်မျက်စိ၏သတ္တိကို ထောက်လျှင် ဘာမျှမကြီးကျယ်သော အနည်းငယ်သတ္တိသာဖြစ်သည်-
 ဟူလို။

ဧကံသိကာ။ ။ “ဧက+အံသ”ဟု ခွဲ၍ အံသသဒ္ဒါသည် ကောဌာသအနက်ဟော၊ ဧကော+
 အံသော ဧကံသော၊ ဧကံသော ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဧကံသိကာ၊ ဧကကောဌာသာ၌ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု၊
 နိဗ္ဗာန်ကို ဆောင်နိုင်-မဆောင်နိုင်ဟု ၂-ဖို့မကွဲဘဲ ဧကန်ဆောင်နိုင်ကြ၏ဟု ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော

ပညတ္တာတိ-ကား၊ ထပိတာ-ဟောထားအပ်ကုန်ပြီ၊ အနေကံသိကာတိ-ကား၊ န ဧကောဋ္ဌာသာ-တစ်ခုသောအဖို့ရှိသည် မဟုတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာပိ ဌ်စပ်၊) ဧကေန-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကောဋ္ဌာသေန-အဖို့အားဖြင့်၊ သဿတာတိ ဝါ-တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အသဿတာတိဝါ-တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝုတ္တာ-မဟောအပ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာပိ ဌ်စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တရားများဖြစ်ကြ၏-ဟူလို၊ [ဧကောဋ္ဌာသာတိ ဧကန္တိကာ (ဤ၌ အန္တသဒ္ဓါလည်း ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောပင်)၊ နိဗ္ဗာနာဝဟဘာဝေန နိစ္ဆိတာတိ အဓိပ္ပါယ်- ဋီကာ။] ဤဋီကာဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာဖွင့်မှ တစ်မျိုးမဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို ထောက်ခံသောအဖွင့်သာတည်း။

ပညတ္တာ။ ။ပုဗ္ဗ+ဥပဓာတ်သည် ထပန အနက်ဟောတည်း၊ “ပညတ်” ဟူသည် အများသိအောင် ဟောထားခြင်းတည်း-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ထပိတာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထပိတာကို ဋီကာ၌ “ဝဝတ္ထပိတာ”ဟု ဖွင့်၏၊ “ဧကံသိကတရားတို့ကို ပညတ်အပ်-ထားအပ်”ဟု ဆိုသဖြင့် “အနေကံသိကတရားတို့နှင့် မရောအောင် ပိုင်းခြား၍ ဟောထားအပ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ထွက်အဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။

အနေကံသိကာ။ ။အခြားနေရာ၌ “အနေကံသ”ဟု ဆိုလျှင် “တစ်ပါးမကသော (များသော)အဖို့ရှိ”ဟု အနက်ပေးရ၏၊ ဤ၌ကား ထိုသို့ အနက်မယူစေလိုသောကြောင့် “န+ဧကောဋ္ဌာသာ-သဿတဟုဖြစ်စေ၊ အသဿတဟုဖြစ်စေ ဤသို့စသည်ဖြင့် တစ်ခုသော အဖို့ရှိသည် မဟုတ်ကုန်သော တရားတို့”ဟု အနက်ယူရသည်၊ “သဿတ စသော တစ်ခုသော အဖို့ရှိသော တရားတို့ကို မဟောအပ်ကုန်”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ဧကေန ဧကောဋ္ဌာသေန၊ ပေ၊ န ဝုတ္တာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်- ဋီကာသစ်။

ဧကံသိကဓမ္မအပ္ပဋ္ဌာန်

၄၂၅။ သန္တိ ပေါဋ္ဌပါဒါတိ ဣဒံ-အစရှိသော စကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အာရဘိ-အားထုတ်တော်မူသနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ဗာဟိရကေဟိ-သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့သည်၊ ပညာပိတနိဋ္ဌာယ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သော နိဋ္ဌာမဂ္ဂ၏၊ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ-

ကသ္မာ၊ ပေ၊ ဒဿနတ္ထံ။ ။ကသ္မာဟု အကြောင်းကိုမေးပြီးလျှင် “အနိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထံ”ဟု အကျိုးကိုဖြေနိုင်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း- အကျိုးပြီးစီးလျှင် အကြောင်းလည်း ပြီးစီးပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းကိုမေးသော်လည်း အကျိုးကိုဖြေလျှင် ပြေတော့သည်သာ၊ [သတိဟိ ဖလသိဒ္ဓိယံ ဟေတု+သိဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိတိ- ဋီကာ။] ဋီကာသစ်၌ကား ဒဿနတ္ထံ၌ အတ္ထကို ကာရဏအနက်ဟောဟုလည်းကောင်း၊ ထွ်၌ ပဌမာကိုလည်း ဟိတ်အနက်ဟောဟုလည်းကောင်း ယူ၍ “ပြလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်”ဟု အပရေဝါဒကိုလည်း ပြသေး၏။

နိဿယနိကာ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်
တတ်သောတရားမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊) အာရဘိ-
ပြီ၊ တစ်နည်း- ဗာဟိရကေဟိ-တို့သည်၊ ပညာပိတနိဋ္ဌာယ-အပြားအားဖြင့် သိစေ
အပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်၏၊ အနိဿယနိကာဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ မထွက်မြောက်တတ်
သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ (အာရဘိ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေ
တည်း။)

ဟိ-ချဲ့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ ဘဂဝါ-သည်၊
အမတံ-အမြိုက်ဖြစ်သော၊ ဝါ-မအိုမသေသော၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပညေပေတိ
ယထာ-ပညတ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊

ပညာပိတနိဋ္ဌာယ။ ။ “နိဋ္ဌာမဂ္ဂဿ”ဟု ဆိုလိုလျက် မဂ္ဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍
“နိဋ္ဌာယ”ဟု ဆိုထားသည်။ [ပညာပိတ နိဋ္ဌာယာတိ ပဝေဒိတ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂဿ၊ နိဋ္ဌာယ မဂ္ဂေါ
ဟိ ဣဓ ဥတ္တရပဒလောပေန နိဋ္ဌာတိ ဝုတ္တော- ဋီကာ။] ခဲ့ဦးအံ့- “ဂေါဋ္ဌာ (နွားခြံတို့သည်)
ပဋိတဂါဝေါ (ထွက်သွားသော နွားရိုက်၏)”ဟူရာ၌ ပဋိတဝယ် ဌာဓာတ်သည် ဂဟိအနက်ကို
ဟောသကဲ့သို့ ဤနိဋ္ဌာ၌ ဌာဓာတ်လည်း ဂဟိအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဝဋ်ဒုက္ခ
ပရိယောသာနံ နိဋ္ဌာတိ ဂစ္ဆတိ ဧတာယာတိ နိဋ္ဌာ-ဝဋ်ဒုက္ခ၏အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်း”ဟု
ပြု၍ ဝိမုတ္တိ (နိဗ္ဗာန်)ကို “နိဋ္ဌာ”ဟု ခေါ်၏။

မဂ္ဂပုဒ်ကြေ။ ။ ထိုနိဋ္ဌာသို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းကို ဤနေရာ၌ “နိဋ္ဌာယ+မဂ္ဂေါ
နိဋ္ဌာမဂ္ဂေါ”ဟု ဆိုလိုလျက် မဂ္ဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍ “နိဋ္ဌာ”ဟု ဆိုသည်။ မှန်၏-
နိဋ္ဌာမဂ္ဂ၏ နိဿယနိကာ ဟုတ်-မဟုတ်ကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်းတည်း။ နိဋ္ဌာဟူသော ဝိမုတ္တိ၏
နိဿယနိကာ ဟုတ်-မဟုတ်ကို ဟောတော်မူလိုရင်း မဟုတ်ပါ။

အနိဿယနိကာဘာဝ။ ။ နိဿယတိ-ထွက်သွားတတ်၏။ ဣတိ နိဿယနိကာ၊ နိ+ယာဓာတ်၊
အနိယပစ္စည်း၊ ကတ္တားဟော၊ နိ၌ ရဿ၊ ယကို ကပြ၊ နိဋ္ဌာကို အရကောက်ပါ။ န+နိဿယနိကာ
အနိဿယနိကာ၊ အနိဿယနိကာယ+ဘာဝေါ အနိဿယနိကာဘာဝေါ။

တစ်နည်း။ ။ နိ+ယျာနံ (နိဂ္ဂမနံ)-ထွက်သွားခြင်း၊ “ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်သွားခြင်း၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၏
ငြိမ်းအေးခြင်း”ဟူလို၊ နိဿယနမေဝ နိဿယနိကံ၊ (သုတ္တံ၌ ဣတိပစ္စည်း)၊ န+နိဿယနိကံ
အနိဿယနိကံ၊ သော ဧဝံ-ထိုဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသည်ပင်+ဘာဝေါ-သဘောတည်း။
အနိဿယနိကာဘာဝေါ၊ ဤနည်း၌ ဘာဝသဒ္ဓါသည် သဘာဝအနက်ဟောတည်း။ ဤသို့ ဋီကာ
တို့၌ တစ်နည်းကြံကြ၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဤနည်း၌ နိဋ္ဌာအရ နိဋ္ဌမဂ္ဂကို မယူဘဲ၊ နိဋ္ဌာမည်သော နိဗ္ဗာန်ကို ယူမှ
“နိဿယနသဘာဝ-ဝဋ်ဒုက္ခထွက်မြောက်ခြင်း (ငြိမ်းအေးခြင်း)သဘော”ဟူသော အရကောက်နှင့်
သင့်လျော်သည်။ ဤသို့ နိဋ္ဌာအရ ဥတ္တရလောပ မကြံစေလိုသောကြောင့်ပင် တစ်နည်းဖွင့်ပြ
သည်ဟု မှတ်ပါ။

သမယေ-အယူ၍၊ လောကထူဝိကာဒိဝသေန-လောက၏အထွဋ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိဋ္ဌ-အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကို၊ ဝါ-အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိမုတ္တိကို၊ ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြကုန်၏။ သာစ-ထိုနိဋ္ဌာ သည်လည်း၊ န နိယျာနိကာ-ဝဋ်မှမထွက်မြောက်တတ်၊ ယထာ ပညတ္တာ-အကြင် အကြင် ပညတ်အပ်တိုင်းသော အပြားရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န နိယျာတိ-ဝဋ်မှ မထွက် သွားတတ်၊ န ဂစ္ဆတိ-ဝဋ်မှ မထွက်သွားတတ်၊ အညဒတ္ထ-စင်စစ်ကား၊ ပဏ္ဍိတေဟိ- တို့သည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဝတ္တတိ-ဆုတ်နစ်၏၊ တံ-ထို နိဋ္ဌာမဂ္ဂကို၊ ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ သန္တိပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသည်ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

လောကထူဝိကာဒိဝသေန။ ။အထက်၌ မောက်နေသော အထွဋ်ကို ထူဝိကာ ဟု ခေါ်၏။ လောက၏ ထူဝိကာဟူသည် ပြာသာဒ်အထွဋ် စသည်ကဲ့သို့ ထိပ်ဆုံးအရာဌာနတည်း။ ထို့ကြောင့် သာသနာတော်၌ နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ ဗြဟ္မာ့ဘုံကို လောကထူဝိကာဟု ပညတ်ကြသည်။ ထိုထူဝိကာသည် တိတ္ထိတို့၏ နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။

အာဒိဖြင့် ယူဖွယ်။ ။ပကတိနှင့် ပုရိသအထူးကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် နိဿယ (၉၂)ဂါထာ၌ ရှုပါ။ ထိုပကတိနှင့် ပုရိသတို့၏ အထူးကို သိသောဉာဏ်သည် မောက္ခ တည်း။ သတွ, ရဇ, တမ (ဗုဒ္ဓိ, ရာဂ, မောဟ)ဟူသော ဂုဏ် ၃-ပါးသည် ပကတိ၌ တည်၏။ အတ္တ၌ မတည်၊ ထို ဂုဏ် ၃-ပါးမှလွတ်သော အတ္တ၏ မိမိမှတစ်ပါးသော အခြားအတ္တ၌ တည်ခြင်း (အခြားအတ္တကို သိခြင်း)သည် မောက္ခတည်း။ ဤသို့စသော အယူများကို ယူပါ။ [ဋီကာ၌ ဖွင့်သမျှကို သိလိုလျှင် ဘာသန္တရကျမ်းကျင်သူများကို မေးပါ။]

ယထာပညတ္တာ။ ။သာစ န နိယျာနိကာကိုပင် “ယထာပညတ္တာ ၊ပေ၊ နိဝတ္တတိ”ဟု ချဲ့သည်။ ယေန ယေန ပကာရေန-အကြင် အကြင် အပြားအားဖြင့်+ပညတ္တာ-ပညတ်အပ်သည် တည်း။ ယထာပညတ္တံ-ပညတ်အပ်တိုင်းသော အပြား၊ “ယထာပညတ္တံ+ယဿာ အတ္ထိတိ ယထာပညတ္တာ” ဤသို့ ကြံမှ (တိတ္ထိတို့ ပညတ်အပ်သော နိဋ္ဌာသို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ရ သောကြောင့်) သဒ္ဓါနည်းမှန်သည်။

န နိယျာတိ။ ။နိဋ္ဌာသို့ရောက်ကြောင်း ပဋိပဒါဟု ပညတ်အပ်သော အကျင့်သည် သူတို့ ပညတ်အပ်သည့်အတိုင်း ကျင့်အပ်သော်လည်း “န နိယျာတိ-မထွက်မြောက်နိုင်၊ န ဂစ္ဆတိ-နိဋ္ဌာသို့ မရောက်နိုင်”ဟူလို။

ပဋိက္ခိတ္တာ။ ။နာယံ နိဋ္ဌာပဋိပဒါ-ဤအကျင့်သည် နိဋ္ဌာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့် မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း- ဝဋ်သော အနတ္တိတ္တမနတော-ထိုအကျင့်ဖြင့် ဝဋ်ကို မလွန်နိုင်သော ကြောင့်တည်း။ ဣတိ ဗုဒ္ဓါဟိတိ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဋိက္ခိတ္တာ။

နိဝတ္တတိ။ ။ပဋိက္ခေပဿ ကာရဏဝစနံ-နိဝတ္တတိ ဟူသော စကားသည် (နိဋ္ဌာသို့ ရောက်ကြောင်းမဟုတ်ဟု) ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းပြစကားတည်း။ ချဲ့ဦးအံ့- သူတို့ပညတ်အပ် သော နိဋ္ဌာပဋိပဒါသည် ဝဋ်မှ မထွက်နိုင်၊ စင်စစ်ကား ထိုအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို

တတ္ထ-ထိုသန္တိပေါဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧကန္တ သုခံ လောကံ ဇာနိ ပဿန္တိ-ကား၊ ပုရတ္ထိမာယ-အရှေ့ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ-အရပ်၌၊ ဧကန္တသုခေါ-ဧကန် ချမ်းသာသော၊ လောကော-လောကသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော် လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမာဒိနံ-အနောက် အစရှိသော အရပ်တို့တွင်၊ အညတရာယ- အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ (ဧကန္တသုခေါ-သော၊ လောကော-သည်၊ အတ္ထိ) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနန္တ-သိကုန်လျက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿန္တာ-မြင်ကုန်လျက်၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်သလော၊ တသ္မိံ လောကေ-ထို လောက၌၊ မနုဿာနံ-ဧကန် ချမ်းသာသော လူတို့၏၊ သရီရသဏ္ဌာနာဒိနိ-ကိုယ် သဏ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ-ရှေ့၌ သိမြင်အပ်ကုန်သလော၊ ဝါ-သိမြင်အပ် ဖူးကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (“ဝဒါမိ-မေးတော်မူ၏”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) အပ္ပါဋိဟိရကတန္တိ-ကား၊ တံ-ထို စကားသည်၊ အပ္ပါဋိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို

သံသရာဝဋ်၌သာ ကျင်လည်စေတတ်ရကား နိဝတ္တတိ (သူတို့ပြောသလို မထွက်သွားဘဲ) နောက်ဆုတ်လေတော့၏။ ထိုသို့ နောက်ဆုတ်သောကြောင့် ပညာရှိတို့က ထိုအကျင့်ကို နိဋ္ဌာပဋိပဒါ မဟုတ်ဟု ပယ်ကြသည်-ဟူလို။

ဇာနိ ပဿံ။ ။ဂစ္ဆံ ဂစ္ဆန္တောကဲ့သို့ ဇာနိ ပဿံသည် ဧကဝစန္ဒဖြစ်သော်လည်း ဝစနဝိပလ္လာသနည်း အားဖြင့် မိန့်တော်မူရကား “ဇာနန္တ ပဿန္တာ”ဟု တုမေ ဝိဟရထနှင့် လိုက်အောင် ဗဟုဝုဇ်ဖွင့်ရသည်။ “ဇာနိ”အရ သိခြင်းသည် (မနောဝိညာဉ်၏ ကိစ္စဖြစ်သော ကြောင့်) ပဓာနတည်း၊ ဒဿနံအရ မြင်ခြင်းကား (စက္ခုဝိညာဉ်၏ ကိစ္စဖြစ်၍ မြင်တိုင်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်တတ်သောကြောင့်) အပဓာနတည်း။ [ပဓာနံ ဇာနနံ နာမ၊ ၁၆၊ ဒဿနံ အပ္ပဓာနံ၊ ၁၆၊ တေနတ္ထ ဇာနနေန (သေချာသော ပဓာနဖြစ်သော သိခြင်းဖြင့်) ဒဿနံ ဝိသေသေတိ၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ”အရ မနောဝိညာဉ်ဖြင့် သိခြင်းကိုပါ ယူရသည်။ သရီရသဏ္ဌာနတို့ကို မနောဝိညာဉ်က သိနိုင်သည်။ စက္ခုဒွါရိကစိတ်က မသိနိုင်ပါ။

အပ္ပါဋိဟိရကတံ။ ။“အပ္ပါဋိဟိရကံ+တံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကံ၌ နိဂ္ဂဟိတံချေ၍ “အပ္ပါဋိဟိရကံ+တံ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ တံကား ပါဠိတော်လာ ဘာသိတံနှင့် တွဲရသော ပုဒ် တည်း။ ပါဠိဟိရကံ၌ ပတိ+ဟရ-ဏှပစ္စည်း၊ ပဋိပက္ခ-ဆန့်ကျင်ဘက်စကားကို+ဟရတိ-ပယ်ရှား တတ်၏။ ဣတိ ပဋိယာရိယံ၊ သုတ္တ၌ ဏပစ္စည်းသက်၍ “ပါဠိဟာရိယံ”ဟု ဖြစ်၏။ ထိုပါဠိဟာရိယံ ပုဒ်ကို ဤနေရာ၌ နိရတ္တိနည်းအားဖြင့် (အာကို ဤ၊ ရိ၏ ဣကို အ၊ ယကို ကပြ၍) “ပါဠိဟိရကံ” ဟု ဆိုထားသည်။ [ပါဠိဟာရိယ မေဝေတ္ထ ပါဠိဟိရကံတိ ဝုတ္တံ- ဋီကာ။]

ဆက်ဦးအံ့- ဤ “ပါဠိဟိရကစကား”ဟူသည် မိမိတို့ ပဌမပြောအပ်သော စကားကို အခြားပညာရှိတို့က ပြန်၍ ပြောအပ်(အပြစ်တင်အပ်)သော ဥတ္တရဝစနတည်း။ ထိုဥတ္တရဝစန ကို မိမိတို့က ပြန်၍ ချေပနိုင်လျှင် မိမိတို့၏စကားလည်း ပါဠိဟိရက-ဥတ္တရဝစနပင်တည်း။ ထိုသို့ပြန်၍ ချေပဖို့ရန် အဖြေစကားမှ ကင်းသောစကား (ပြန်၍ မချေပနိုင်သောစကား)ကို

ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေမှကင်းသည်။ (သမ္မဇုတိ-၌စပ်)။ အနိယျာနိကံ-တင်အပ်သော အပြစ်မှ မထွက်မြောက်နိုင်သည်။ (သမ္မဇုတိ-၌စပ်)။ ဣတိ-ဤအနက်သည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။

၄၂၆။ ဇနပဒကလျာဏီတိ-ကား၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌၊ (တစ်နယ်လုံး၌)။ အညာဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဣတ္ထိဟိ-တို့၌နှင့်၊ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝိလာသာကပ္ပိဒီဟိ-အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ ဣရိယာပုတ် မျက်နှာ မျက်စိတို့၏ ထူးခြားသော အမူအရာ၊ ဆံထုံးပုံ အဝတ်ဝတ်ပုံ စသည်တို့၏ ထူးခြားသော အသွင်အပြင် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အသဒိသာ-မတူသော မိန်းမသည်။ (အတ္ထိ)။

“န+ပါဠိဟိရကံ အပ္ပါဠိဟိရကံ”ဟု ဆိုသည်။ အသဒ္ဓါသည် ဝိရဟ အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဋိဟရဏ ဝိရဟိတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥတ္တရသဒ္ဓါသည် ပတိဝါကျနှင့် အနက်တူ၏။ ပတိဝါကျတု ဥတ္တရ- အဘိဓာန် (၁၁၄)၊ အဖြေဟု နိဿယတို့၌ အနက်ပေးကြ၏။ အဖြေမဟုတ်သော်လည်း ပြန်၍ ပြောအပ်သောစကားကို ပတိဝါကျ-ဥတ္တရ ဟု ယူနိုင်၏။]

အနိယျာနိကံ။ ။ “နိယျာနိကံ”အရ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်သည်ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ အပြစ်တင်သောအားဖြင့် သူတစ်ပါးက ပိတ်ဆို့ထားသည်ကို ဖြေရှင်းသောအားဖြင့် ထွက်မြောက်နိုင်သည်ကို “နိယျာနိကံ”စကားဟု ဆိုလို၏။ ဤ၌ကား ထိုသို့ မဖြေရှင်းနိုင်သောကြောင့် အနိယျာနိက စကား(ပိတ်မိနေသောစကား)ဖြစ်ရသည်-ဟုလို။ [တတော ဧဝ-ထိုသို့ မဖြေနိုင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ နိယျာနဿ-ထွက်မြောက်ကြောင်း လမ်း၏၊ (ပဋိဟရဏမဂ္ဂဿ-ဖြေရှင်းကြောင်း လမ်း၏) အဘာဝတော အနိယျာနိကန္တိ ဝတ္တဗ္ဗတိ လဘတိ- ဋီကာ။]

ဝိလာသော။ ။ ဝိလာသောကို “လိဋ္ဌာ”ဟု ဋီကာဖွင့်သော်လည်း အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် (၁၇၄)ဂါထာ နိဿယ၌ သံဟိစ္စဒပ္ပဏ အလင်္ကာကျမ်းမှ ထုတ်၍ “ချစ်သူ ယောက်ျားကို မြင်ရခြင်းကြောင့် သွားခြင်းစသော ဣရိယာပုတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ မျက်နှာ မျက်စိတို့၏လည်းကောင်း ထူးခြားသောအမူအရာကို ဝိလာသ”ဟု ဆို၏။ ထိုအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။ လိဋ္ဌာကိုကား “ချစ်ဖွယ်ကောင်းသော လက်ခြေလှုပ်ရှားမှု တန်ဆာဆင်မှု ချစ်ဖွယ်ပြောဆိုမှု”ဟု ဆိုသည်။

အာကပ္ပိဒီဟိ။ ။ အာကပ္ပေါ ကေသဗန္ဓဝတ္ထုဂ္ဂဟဏာဒိ အာကာရဝိသေသော-ဆံထုံးပုံ အဝတ်ကိုင်ပုံ(ဝတ်ပုံ) အစရှိသော အခြင်းအရာ အထူးသည် အာကပ္ပမည်၏။ အာဒိဖြင့် ဟာဝ စသည်ကို ယူ၍ “စာတုရိယ-တင့်တယ်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တင့်တယ်အောင်ပြုအပ်သော အမူအရာ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ [မျက်ခုံး မျက်လုံးစသော အမူအရာတို့ဖြင့် ပျော်ပါးလိုခြင်းကိုပြသော မသိမသာအမူအရာရှိသော စိတ်ဆန္ဒကိုပင် “ဟာဝ”ဟု ခေါ်သတတ်။]

တယောအတ္တ ပဋိလာဘအပ္ပင်

၄၂၈။ ဧဝံ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့၏၊ နိဋ္ဌာယ-
အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်၏၊ အနိယာနိကတ္ထံ-နိယာနိကမဟုတ်သည်
၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ နိဋ္ဌာယ-၏၊
နိယာနိကဘာဝံ-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တယော ခေါ် မေ ပေါဋ္ဌပါဒါတိ အာဒိ-ကို၊
အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တယော ခေါ် မေ ပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အတ္တ
ပဋိလာဘာတိ-ကား၊ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘာ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-
ရအပ်သော အတ္တဘောတို့သည်၊ (“တယော-သုံးပါးတို့တည်း”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊)
စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအတ္တပဋိလာဘာဟူသော ပါဠိ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိဟိ-ကုန်သော၊
အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘေဟိ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့ဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘော
တို့ဖြင့်၊ တယော-ကုန်သော၊ ဘဝေ-ဘဝတို့ကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ။

အတ္တဘာဝ။ ။အတ္တပဋိလာဘ၌ အတ္တကို အတ္တဘာဝဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့်
အတ္တအရ တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော အသက်ကောင် ဝိညာဉ်ကောင်ဟုလည်းကောင်း၊ မြန်မာ
တို့က လိပ်ပြာဟုလည်းကောင်း စွဲလမ်းအပ်သော အတ္တအကောင်ကလေးကို ယူမည်စိုး၍
အတ္တဘာဝဟု ဖွင့်သည်။ “ခန္ဓာအပေါင်းဟူသော ကာယကို အတ္တအရ ယူပါ”ဟူလို၊ “စိတ္တေ
ကာယေ သဘာဝေစ၊ သော အတ္တာ ပရမတ္ထနိ”ဟူသော အဘိဓာန် (၈၆၁)လာ အတ္တသဒ္ဒါ၏
အနက်တို့တွင် ကာယအနက်ကိုပင် “အတ္တဘာဝ”ဟု ဆိုသည်။ ချဲ့ဦးအံ့- အတ္တ၌ အာပုဗ္ဗ+
ဓာဓာတ်သည် အာရောပ (တင်ထားခြင်း-သွင်းထားခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ အာဟိတော
အဟံမာနော ဧတ္တာတိ အတ္တာ-ငါဟူသော မာနကို သွင်းထားအပ်ရာဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်
အတ္တဘောသည် အတ္တမည်၏။ [အာဟိတော၌ အာ+ဓာမှ အာကို ဣ၊ ဓကို ဟပြ၊ တပစ္စည်း၊
အတ္တ၌ကား အာကို ရဿ၊ ဓကို တပြ။]

ဘာဝ။ ။ဘဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဘာဝေါ- “တိတ္ထိတို့က အတ္တသည် မြဲ၏၊ အဖြစ်အပျက်
မရှိ”ဟု ယူဆအပ်သော်လည်း ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ဘာဝမည်၏။ ဖြစ်လျှင်လည်း ပျက်၏။
အတ္တာဇေ-ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တသည်ပင်+ဘာဝေါ-ဖြစ်တတ်သောအရာတည်း၊ ဣတိ အတ္တဘာဝေါ။
(တစ်နည်း) တိတ္ထိတို့က အတ္တဟု ယူထိုက်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော
ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို “အတ္တဘာဝ”ဟု ခေါ်၏။ အတ္တာတိ ဂဟေတဗ္ဗာကာရေန ဘဝတီတိ
အတ္တဘာဝေါ။ ဤသို့ အနုဋီကာ ကြိယာဗျာကတအဖွင့်၌ ၂-နည်းဖွင့်ထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။“အတ္တ ပဋိလာဘာ”ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော
အတ္တ (အကောင်)ကို ယူမည်စိုး၍ ကိုယ်ခန္ဓာရအောင် “အတ္တဘာဝ”ဟု ဖွင့်သည်။ အတ္တဟု
သုံးစွဲခြင်းကား အများအခေါ်အတိုင်း (အများနားလည်အောင်) သုံးစွဲတော်မူခြင်းသာဟု မှတ်ပါ။
ထို့ကြောင့် နောက်၌ “အပရာမသံ+ဝေါဟရတိ”ဟု မိန့်တော်မူလိမ့်မည်။

ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ [“ပဋိလာဘေန ဟိ”ဟု ဟိ ရှိသင့်၏၊ မရှိလျှင် ထည့်ပေးပါ။] ဩဠာရိကတ္တဘာဝပဋိဘာဘေန-ရုန့်ရင်းသော အတ္တဘောကို ရခြင်း ဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ်သော ရုန့်ရင်းသော အတ္တဘောဖြင့်၊ အဝီစိတော-အဝီစိမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ပရနိဗ္ဗိတဝသဝတ္တိပရိယောသာနံ-ပရနိဗ္ဗိတဝသဝတ္တိအဆုံးရှိသော၊ ကာမဘာဝ-ကာမဘဝကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ၊ မနောမယအတ္တဘာဝပဋိလာဘေန-ဈာန်စိတ် ကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တဘောကို ရခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ်သော ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ် သော အတ္တဘောဖြင့်၊ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိတော-ပဌမဈာန်ဘုံမှ၊ ပဌာယ-၍၊ အကနိဌ ဗြဟ္မလောကပရိယောသာနံ-အကနိဌဗြဟ္မာ့ပြည် အဆုံးရှိသော၊ ရူပဘဝ-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ အရူပ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘေန-ရုပ်မရှိသော အတ္တဘောကို ရခြင်း ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အာကာသာနဉ္စာယတန ဗြဟ္မလောကတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဗြဟ္မလောကပရိယောသာနံ-သော၊ အရူပဘဝ-အရူပဘဝကို၊ ဒဿေသိ။

၄၂၉။ ဒွါဒသ-ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါ-အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ သည်၊ သံကိလေသိကာ-ငြိမ်နွမ်းခြင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့ မည်၏၊ သမထဝိပဿနာ-တို့သည်၊ ဝေါဒါနိယာ-ဖြူစင်ခြင်း၏ အစီးအပွားဖြစ် ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့မည်၏၊ ပညာပါရိပုရိ ဝေပုလ္လတ္တန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂပညာ ဖလပညာနံ-တို့၏၊ ပါရိပုရိ စေတ-ပြည့်စုံလုံလောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဝိပုလဘာဝဉ္စ-ပြန့်ပြောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (“သစ္စိကတ္တာ

သံကိလေသိကာ။ ။အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် “သံကိလေသာနံ+ဟိတာ”အရ သံကိလေသိကတို့မည်၏၊ မှန်၏- ထိုအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော စိတ် စေတသိက်မရှိလျှင် သံကိလေသ ၁၀-ပါးတို့ကို မရနိုင်၊ အကုသိုလ် စိတ် စေတသိက်ရှိသောကြောင့်သာ သံကိလေသ ၁၀-ပါးတို့ကို ရကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သံကိလေသိကတို့မည်၏။

ဝေါဒါနိယာ။ ။“ဝေါဒါနဿ-ဖြူစင်သောစိတ်၏+ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သော တရားတို့ တည်း”အရ စိတ်ဖြူစင်ခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော တရားဟူသည် သမထနှင့် ဝိပဿနာတည်း၊ မှန်၏- ထိုတရား ၂-ပါးရှိမှ စိတ်နေစိတ်ထား ဖြူစင်နိုင်သည်။

ပညာပါရိပုရိ။ ။ပညာအရ မဂ္ဂပညာ ဖိုလ်ပညာကို ယူသည်၊ မှန်၏- ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို မဂ်ဖြင့်အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်သေးသမျှ အနဝဇ္ဇတရားတို့သည် ပြည့်စုံလုံလောက် ကြပြီဟု မဆိုနိုင်သေး၊ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်မှသာ အနဝဇ္ဇတရားတို့ ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ပါရိပုရိ၌ “ပါရိပုရာနံ-ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော အနဝဇ္ဇတရားတို့၏+ဘာဝေါ ပါရိပုရိ”ဟုပြု၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်းသက်၊ဝိပုလာနံ+ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ၊ [မဂ္ဂပညာ ဖိုလ်ပညာ တို့သည် ပြန်၍လျှော့ခြင်းသဘော မရှိ၊တစ်ကြိမ်ဖြစ်လျှင် ပြည့်မြဲပြည့်နေတော့သည်သာ။]

ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရိဿထ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ပါမောဇ္ဇန္တိ-ကား၊ တရုဏပိတိ-နုသော ပိတိသည်လည်းကောင်း၊ ပိတိတိ-ကား၊ ဗလဝတုဋ္ဌိ-အားရှိသော နှစ်သက်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ (“ဘဝိဿတိ” ၌စပ်)။

ကိ-အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ဥပသမ္ပန္န ဝိရဟတိတိ-ဟူ၍၊ ယံ-အကြင် စကားကို၊ အဝေါစုမှ-မိန့်တော်မူခဲ့ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဟရတော-နေခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-နေသော၊ တဿ-ထိုဩဝါဒကို လိုက်နာသော ရဟန်း၏၊ တံ ပါမောဇ္ဇဥစ္စေ-(မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော) ထိုပါမောဇ္ဇသည်လည်းကောင်း၊ (သာ) ပိတိစ-ထိုရင့်သော ပိတိသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ၊ (သာ) ပဿဒ္ဓိစ-ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ သည်လည်းကောင်း၊ [စာအုပ်တို့၌ “နာမ ကာယပဿဒ္ဓိ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုပါဌ်ကို ဋီကာတို့ ၌ ပယ်ထား၏၊] သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍တည်သော၊ (သာ) သတိစ-သည် လည်းကောင်း၊ တံ ဥတ္တမညာဏဉ္စ-ထိုမြတ်သောဉာဏ်သည်လည်းကောင်း၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ (သော) ဝိဟာရောစ-ထိုနေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဘဝိဿတိ)၊ စ-ဆက်၊ သဗ္ဗဝိဟာရေသု-အလုံးစုံသော ဝိဟာရတို့တွင်၊ (ဣရိယာပထ စသော ဝိဟာရတို့တွင်) အယမေဝ ဝိဟာရော-ဤဖလသမာသ်ဖြင့် နေခြင်းသည်သာ၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော ဝိဟာရတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တံ-ဆိုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တော-သင့်သော၊ ဥပသန္တော-ငြိမ်းအေးသော၊ ပရမမဓုရော-အလွန်ကောင်းမြတ်သော နေရခြင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

ပါမောဇ္ဇန္တိ။ ။ပမောဒနံ ပမောဒေါ-ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ပမောဒေါယေဝ+ပါမောဇ္ဇန္တိ သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်း၊ အနု၊ အရင့် ၂-မျိုးတွင် နုသောပိတိကို ပါမောဇ္ဇန္တိ၊ ရင့်သောပိတိကို ပိတိဟု ဆိုသည်။ [တရုဏပိတိတိ ဥပ္ပန္နမတ္တာ (ဖြစ်ကာမတ္ထ၊ ဖြစ်ရုံမျှဖြစ်သော) အလဒ္ဓါသေဝနာ (မရအပ်သေး သော အာသေဝနရှိသော၊ ဝါ-ထပ်ကာထပ်ကာမဖြစ်သော) ဒုဗ္ဗလပိတိ၊ ဗလဝတုဋ္ဌိတိ ပုနပ္ပုန် ဥပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓါသေဝနာ ဥပရိ ဝိသေသာဓိဂမဿ (အထက်တရားထူးကို ရခြင်း၏) ပစ္စယဘူတာ ထိရတရာ ပိတိ၊- ဋီကာ။]

ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဣဒါနိ သင်္ခေပတော ပိဏ္ဍတ္တံ ဒဿေတုံ ကိ ဝုတ္တန္တိ အာဒိမာဟ၊ တတ္ထ ယံ ဝိဟာရံ၊ ပေ၊ ဝိဟရိဿတိတိ အဝေါစုမှ၊ ပေ၊ တတ္ထ တသ္မိ ဝိဟာရေ၊ တဿာတိ ဩဝါဒကာရကဿ ဘိက္ခုနော၊ ဧဝံ ဝိဟရတောတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိဟရဏ ဟေတု ဝိဟရန္တဿဝါ။

အယမေဝ ဝိဟာရော။ ။“ပညာပါရိပုရိ”ပေ၊ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရိဿထ”ဟု မိန့်တော်မူ သောကြောင့် မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ဝိဟာရ ဟူသည် ဖလသမာပတ်ဖြင့်နေခြင်း ဟူသော အရိယဝိဟာရတည်း၊ ဤအရိယဝိဟာရသည် ဣရိယာပထစသော ဝိဟာရ ၄-မျိုးတွင် သုခအဖြစ်ဆုံး ပရမမဓုရအဖြစ်ဆုံးတည်း။

တတ္ထ-ထိုဝိဟာရတို့တွင်၊ ပဌမဇ္ဈာနေ-၌၊ ပါမောဇ္ဇာဒယော-ပါမောဇ္ဇ အစရှိကုန်သော၊ ဆပိ-၆ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တရားတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ရအပ်ကုန်၏၊ ဒုတိယဇ္ဈာနေ-၌၊ ဒုဗ္ဘလပီတိ သဒ္ဓါတံ-ဒုဗ္ဘလပီတိဟု ဆိုအပ်သော၊ ပါမောဇ္ဇ-ပါမောဇ္ဇသည်၊ နိဝတ္တတိ-ဆုတ်နစ်၏၊ သေသာ-ပါမောဇ္ဇမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ကုန်၏၊ တတိယေ-တတိယဈာန်၌၊ ပီတိ-ပီတိသည်၊ နိဝတ္တတိ-၏၊ သေသာ-ပီတိမှ ကြွင်းကုန်သော၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ၊ စတုတ္ထေ-စတုတ္ထဈာန်၌၊ တထာ-ထိုအတူ၊ (စတ္တာရော ဓမ္မာ လဗ္ဘန္တိ) စတုသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု ဈာနေသု-တို့တွင်၊ သမ္မသာဒနသုတ္တေ-သမ္မသာဒန၌၊ သုဒ္ဓ ဝိပဿနာပါဒကဇ္ဈာနမေဝ-မဂ်နှင့်မဖက် သက်သက်သော၊ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ ဖြစ်သော ဈာန်ကိုသာ၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပါသာဒိကသုတ္တေ-၌၊ စတုဟိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ-မဂ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝိပဿနာ-ဝိပဿနာကို၊ ကထိတာ-ပြီ၊ ဒသုတ္တရသုတ္တေ-၌၊ စတုတ္ထဇ္ဈာန်က ဖလသမာပတ္တိ-စတုတ္ထဇ္ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖလသမာပတ်ကို၊ ကထိတာ-ပြီ၊ ဣမသ္မိ ပေါ်ဌပါဒသုတ္တေ-၌၊ ပါမောဇ္ဇ-ကို၊ ပီတိ ဝေဝစနမေဝ-ပီတိ၏ ဝေဝစပရိယာယ်ကိုသာ၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဒုတိယဇ္ဈာန်ကဖလ သမာပတ္တိနာမ-ဒုတိယဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖလသမာပတ်မည်သည်ကို၊ ကထိတာ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏။

၄၃၂၊ ၄၃၇။ အယံ ဝါ သောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဝါသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝိဘာဝနတ္ထော-ထင်စွာပြခြင်းအနက်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုဩဠာရိက အတ္တ ပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤ ကာမဘဝတည်း၊ (တစ်နည်း) သော-ထိုမနောမယ အတ္တပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤရူပဘဝတည်း၊ (တစ်နည်း) သော-ထိုရူပဘဝ အတ္တပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤအရူပဘဝတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝိဘာဝေတွာ၊ ပကာသေတွာ-ထင်စွာပြ၍၊ ဗျာကရေယျာမ-ဖြေဆိုကုန်ရာ၏၊ ပရေ-ငါဘုရားမှ တစ်ပါးအခြားသော သမဏဗြဟ္မဏတို့သည်၊ ဧကန္တ သုခံ-ဧကန် ချမ်းသာသော၊

ဒုတိယ ၊ပေ၊ ဖလသမာပတ္တိ။ ။“ပါမောဇ္ဇဉှေဝ ဘဝိဿတိ”ဟု ပါမောဇ္ဇကို အစထား၍ ပြတော်မူ၏၊ ထိုပါမောဇ္ဇသည် ပီတိ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထိုပီတိပါသော ဈာန်သည် စတုတ္ထ နည်းအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုပီတိကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ ပညာပါရိပူရိ ၌ မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာ၏ ပြည့်စုံပုံကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ ထို “သုခဝိဟာရ”အရ ဒုတိယဇ္ဈာန်က အရဟတ္တဖလသမာပတ်ကို ဟောတော်မူကြောင်း သိရသည်။

ဝါသဒ္ဓေါ ဝိဘာဝနတ္ထော။ ။“အယံ+သော-ထိုဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘဆိုတာ+ ဤဟာဘဲ”ဟု ကာမဘဝကို လက်တွေ့ပြနိုင်ခြင်းကို “ဝိဘာဝန-ထင်ရှားပြခြင်း”ဟုဆိုသည်၊ ထို ထင်ရှားပြခြင်းအနက်ကို ဝါသဒ္ဓါအတွက် သိရသောကြောင့် ဝါသဒ္ဓါကို “ဝိဘာဝနအနက်ရှိသော ဝါသဒ္ဓါ”ဟု ဆိုရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘာဝေတွာကို “ပကာသေတွာ”ဟု ဖွင့်၍ ပါဠိတော်လာ

အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သဉ္ဇာနထ-သိကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊
(သမာနာ)၊ နောတိ-နောဟူ၍၊ (မသိကြပါဟူ၍)၊ ဝဒန္တိယထာ-ဖြေဆိုကုန်သကဲ့သို့၊
ဧဝံ-တူ၊ (မယံ-တို့သည်)၊ နံ-ထို အတ္တပဋိလာဘကို၊ (နောတိ-ဟူ၍)၊ န ဝဒါမ-
မဖြေဆိုကြကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော။

သပ္ပါဋိဟိရကတန္တိ-ကား၊ သပ္ပါဋိဟရဏံ-သူတစ်ပါးတို့ တင်အပ်သော
အပြစ်ကို ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေနှင့်တကွဖြစ်သည်။ နိယျာနိကံ-သူတစ်ပါးတို့
တင်အပ်သော အပြစ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်။ (“သမ္ပဇ္ဇတိ နနု-ကောင်းစွာဖြစ်
သည် မဟုတ်လော”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

မောယော ဟောတိတိ-ကား၊ တုစ္ဆော-အချည်းနှီးသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိ
သမယေ-အတ္တဘာဝတစ်ခုကို ရရာထိုအခါ၌၊ သော-ထိုကြွင်းသော အတ္တဘာဝ
၂-စုံသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ အဓိပ္ပာယ်-စိတ္တ၏ အလိုတည်း၊ သစ္စော
ဟောတိတိ-ကား၊ ဘူတော-ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိ သမယေ-
ဩဠာရိကအတ္တဘာဝကို ရရာထိုအခါ၌၊ သွေဝ-ထိုဩဠာရိကအတ္တဘာဝသည်သာ၊
သစ္စော-အမှန်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ [အခြား ၂-ပါးကို ရရာ၌
လည်း ဤနည်းမှီး၍ အနက်ပေးပါ။]

ဗျာကရေယျာမကို စပ်ပုဒ်အဖြစ် ထည့်သည်။ [ဝိဘာဝနတ္ထောတိ ပကာသနတ္ထော၊ သရူပတော
(သရုပ်သကောင်အားဖြင့်-လက်ဆုပ် လက်ကိုင်အားဖြင့်) နိရူပနတ္ထော-ထင်စွာပြခြင်းအနက်
ရှိ၏၊- ဋီကာ။]

ယထာ၊ ပေ၊ ဝဒါမာတိ အတ္ထော။ ။ဤဝါကျကား “အယံ ဝါ သော၊ ပေ၊ ဗျာကရေ
ယျာမ”ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၏အနက်၌ ဆိုလိုရင်းကို ထင်ရှားပြသော တပ္ပါဟဋီကရဏဝါကျ
တည်း။ “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဝါကျမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။“အယံ+သော”ဟု ၂-ပုဒ်ရှိရာဝယ် ရှေ့၌ ဘုရားရှင် ပြအပ်ပြီးခါစဖြစ်၍
အနီးဖြစ်သော အတ္တပဋိလာဘကို ရည်ညွှန်းကာ “အယံ”ဟု အနီးအနက်ကို ပြသော ဣမသဒ္ဒါ
ဖြင့် ဆိုသည်။ သူတစ်ပါးတို့မေးအပ်သော အတ္တကို ရည်ညွှန်းကာ “သော”ဟု မျက်ကွယ်အနက်
ကိုပြသော တသဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

သပ္ပါဋိဟိရက+တံ။ ။ကံ၌ နိဂ္ဂဟိတံချေထားခြင်းမှာ ရှေ့နည်းအတိုင်းဖြစ်သောကြောင့်
အထူးမဖွင့်တော့ဘဲ အနက်ကိုသာ “သပ္ပဋိဟရဏံ၊ နိယျာနိကန္တိ အတ္ထော”ဟု သပ္ပဋိဟိရကံ
အဖွင့်၏ ပြောင်းပြန်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “သပ္ပါဋိဟရဏံ”ဟု (ပါ)၌ ဒိယတွေ့ရ၏၊
ရှေ့၌ အပ္ပါဋိဟိရကံ “ပဋိဟရဏဝိရဟိတံ”ဟု ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့် ဤ၌လည်း “သပ္ပဋိဟရဏံ”
ဟုသာ ပြောင်းပြန်ရှိသည်။]

ဋီကာသစ်။ ။သပ္ပါဋိဟိရက+တန္တိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊
ပရေဟိ စောဒိတဝစနပဋိဟာရယံ (သူတစ်ပါးတို့က တင်အပ်သော အပြစ်ကို ပယ်ရှားတတ်
သော) သုဉ္ဇတ္တရဝစနံ သပ္ပဋိဟိရကန္တိဟိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအတ္ထပဋိလာဘသ်၊ [ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌”ဟု စွဲတော်မူ၏။] အယံ စိတ္တော-ဤစိတ္တသည်၊ အတ္တနော-၏၊ အသဗ္ဗညုတယ-သဗ္ဗညုမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အလုံးစုံကို မသိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တယော-ကုန်သော၊ အတ္ထပဋိဘာဘေ-တို့ကို၊ ကထေတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ အတ္ထပဋိလာဘောနာမ-အတ္ထပဋိလာဘမည်သော၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်၊ ပညတ္တိမတ္တံ-ပညတ်မျှသာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥဒ္ဓရိတံ-ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ (တသွာ-ထိုသို့ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ အတ္ထပဋိလာဘောတွေဝ-ဟူ၍သာ၊ နိယျာတေသိ-ပြီးဆုံးစေပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုစိတ္တအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတ္ထ-ဤလောက၌၊ ရူပါဒယော-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ-သဘောတရားတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ အတ္ထပဋိလာဘောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ ပန-ဤအမည်သည်ကား၊ နာမ မတ္တံ-နာမည်မျှသာတည်း၊ တေသု တေသု ရူပါဒီသု-တို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လသော်၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဝေါဟာရာ-ဩဠာရိက အတ္ထပဋိလာဘ စသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း အမည်တို့သည်၊ ဟောန္တိ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတု ကာမော-ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿေဝ-ထိုစိတ္တ၏ပင်၊ ကထံ-စကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ နာမပညတ္တိဝေသန-နာမည်ပညတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ နိယျာတနတ္ထံ-ပြီးဆုံးစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယသ္မိံ စိတ္တ သမယေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

အတ္ထပဋိလာဘောတွေဝ နိယျာတေသိ။ ။ဤ၌ နိယျာတနအရ နိဗ္ဗာန်အုပ်ခြင်းကို မဆိုလို၊ စကားအပြီးသတ်ခြင်းကို ဆိုလို၏။ စကားအပြီးသတ်ရာ၌ ဘုရားရှင် အပြီးသတ်သော အခါ “ဩဠာရိကော အတ္ထပဋိလာဘောတွေဝ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော နာမည်မျှသာဖြစ်၏”ဟု အပြီးသတ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ စိတ္တသည် “သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိ”ဟု နာမည်အဖြစ်ဖြင့် အပြီးမသတ်ဘဲ “ဩဠာရိကော ဝါဿ အတ္ထပဋိလာဘော တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတိ”ဟု အတ္ထပဋိလာဘ နာမည်ဖြင့်သာ အဆုံးသတ်သည်။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

ရူပါဒယော ၊ပေ၊ နာမမတ္တမေတံ။ ။ရူပဝေဒနာဒယော ဧဝ ဧတ္ထ လောကေ သဘာဝဓမ္မာ၊ နာမမတ္တမေတန္တိ ရူပါဒိကေ ပဉ္စကွဉ္စေ ဥပါဒါယ နာမပညတ္တိ မတ္တမေတံ အတ္ထပဋိလာဘောတိ- ခိုကာသစ်။

ဧဝရူပါ ၊ပေ၊ နာမ ပညတ္တိဝေသန။ ။ဧဝရူပါ ဝေါဟာရာတိ ဩဠာရိကော အတ္ထပဋိလာဘောတိ အာဒိ ဝေါဟာရာ၊ [အာဒိဖြင့် မနောမယော အတ္ထပဋိလာဘော၊ အရူပိ အတ္ထပဋိလာဘောဟူသော နောက် ၂-ပါးကို ယူပါ။] နာမပညတ္တိဝေသနာတိ နာမဘူတ ပညတ္တိ မတ္တဝေသန၊ အတ္ထပဋိလာဘောတိ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိတိ နိယျာနတ္ထံ။ [အတ္ထပဋိလာဘောတိ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိတိကား နိယျာတန (အပြီးသတ်ပုံ) အာကာရပင်တည်း။]

၄၃၈။ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္ထု-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပဋိပစ္ဆိမတွာ-တစ်ဖန်မေးတော်မူ၍၊ ဝိနယနတ္ထံ-သိစေသောအားဖြင့် ဆုံးမတော်မူခြင်း ဌာ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သစေ တံ စိတ္တ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျံ၊ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သစေ တံ စိတ္တ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျံ၊ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တာဝ-အနာဂတပစ္စုပ္ပန်ဝါရတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ယော မေ အဟောသိ၊ ပေ၊ မောယော ပစ္စုပ္ပန်တော်မူ၍၊ ဧတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ဤဝါရ၌၊ ဣမမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ (ကိ ဒဿေတိ၊) ယသ္မာ-အကြင် ကြောင့်၊ အတိတာ-အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ တေ ဓမ္မာ-အကြင် ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏၊) တေ-ထိုရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ (နိရုဒ္ဓတ္တာ-ချုပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ အဟေသံ-ရှိခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ပန-ဤသို့ကား၊ သချီ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည် ၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ မေ-အကျွန်ုပ်၏၊ သောပိ အတ္တပဋိလာဘော-ထိုအတိတ်အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်လည်း၊ တသ္မိယေဝ သမယေ-ထိုအတိတ်အခါ၌သာ၊ သစ္စော-အမှန်ရှိသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ပန- ကား၊ အနာဂတပစ္စုပ္ပန်နံ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့၏၊ တဒါ-ထိုအတိတ်အခါ၌၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိ သမယေ-ထိုအတိတ် အခါ၌၊ အနာဂတော-အနာဂတ် အတ္တပဋိလာဘသည်၊ မောယော-အချီးနှီးတည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ော-ပစ္စုပ္ပန် အတ္တပဋိလာဘသည်၊ မောယော-တည်း၊ ဣတိ (ဣမံ အတ္ထံ)- ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တတော-ပညတ်အနက်အားဖြင့်၊ နာမမတ္ထမေဝ-နာမည်မျှသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အတ္တပဋိလာဘံ-ကို၊ ပဋိဇာနာတိ-

ပဋိပစ္ဆိမတွာ ဝိနယနတ္ထံ။ ။ပဋိပစ္ဆိမတွာတိ ယထာ ပရေ ပုစ္ဆေယျံ၊ တထာ ကာလဝိဘာဂတော ပဋိပဒါနိ ပုစ္ဆိတွာ-အခြားသူတို့က အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် မေးကြ စရာရှိ၏၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ကာလ ၃-ပါးခွဲခြားကာ ဩဠာရိကအတ္တပဋိလာဘကိုလည်း ကောင်း၊ မနောမယအတ္တပဋိလာဘကိုလည်းကောင်း၊ အရူပိအတ္တပဋိလာဘကိုလည်းကောင်း အသီးအသီးပုဒ်တို့ကို မေး၍၊ ဝိနယနတ္ထံတိ ယထာ ပုစ္ဆိတဿ အတ္တဿ (ကို) ဉာပနဝသေန ဝိနယနတ္ထာယ၊- ဋီကာသစ်။

ယေ တေ၊ ပေ၊ သောပိ။ ။အတိတ သမယေ အတိတအတ္တပဋိလာဘဿ ဥပါဒါန ဘူတာ (အတိတ် အတ္တဘောဟူသော နာမည်၏ စွဲမှီစရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော) ရူပါဒယော ဓမ္မာ၊ တေ ဧတရဟိ နတ္ထိ၊ နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ တတော ဧဝံ အဟေသံတံ သချီ ဂတာ၊ ကသ္မာ ဥပါဒါနဿ (စွဲမှီစရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏) အတိတသ္မိယေဝ လာနတော၊ သောပိတိ တဒုပါဒါနော (ထိုစွဲမှီစရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာရှိသော) မေ ဧသ အတ္တပဋိလာဘောပိ။

ဝန်ခံ၏။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန်သုဝိ-အနာဂတ်အတ္တပဋိလာဘ၊ ပစ္စုပ္ပန်အတ္တပဋိလာဘ တို့၌လည်း၊ ဧဝေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်သာ၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

၄၃၉။ ၄၄၃။ အထ-စိတ္တ၏ လျှောက်ထားရာ၊ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထိုစိတ္တ၏။ ဗျာကရဏေန-ဖြေခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏။ ဗျာကရဏ-ဖြေတော်မူခြင်းကို၊ သံသန္နိတုံ-နှိုးနှောခြင်းငှာ၊ ဧဝမေဝ ခေါ် စိတ္တာတိ အာဒိနိ-အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဩပမ္မတော-ဥပမာအားဖြင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အတ္တပဋိလာဘဟူသည် နာမည်ပညတ်မျှသာတည်းဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သာဓေဇ္ဈော-ပြီးစေတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သေယျထာပိ ၊ပေ၊ ဒီရန္တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတြ-ထိုသေယျထာပိ ၊ပေ၊ ဒီရံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ [အဓိပ္ပါယ်မကျဉ်းသော်လည်း တစ်ပုဒ်စီခွဲ၍ မဖွင့်ဘဲ ပေါင်း၍ဖွင့်သောကြောင့် “သင်္ခေပတ္တော”ဟု ဆိုသည်။] ဂဝါ-နွားမမှ၊ ဒီရံ-နို့ရည်သည်၊ (ဘဝတိ)ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဒီရာဒိဟိ-နို့ရည် အစရှိသည်တို့မှ၊ ဒမိ အာဒိနိ-နို့ဓမ်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝန္တိ ယထာစ-ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌၊ (တစ်နည်း) တတ္ထ-ထို ဒီရံ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယသ္မိ သမယေ-၌၊ ဒီရံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိ သမယေ-နို့ရည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဒမိတိဝါ-နို့ဓမ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ နဝနိတာဒိသု-ဆီဦး အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရန္တိဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဧဝေဝ နယော။ ။ယေ တေ အနာဂတာဓမ္မာ ၊ပေ၊ ယေ ဣမေ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ (ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၍ “ဣမေ”ဟု ဆိုသည်။) တေ ဧတရဟိ အတ္တိတိ သင်္ချီ ဂတာ၊ တသ္မာ ယွာယံ မေ အတ္တပဋိလာဘော၊ သော ဣဒါနိ သစ္စော ဟောတိ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြပုံကို နိကာတို့၌ ကြည့်ပါ။

သံသန္နိတုံ။ ။သံသန္နဓာတ်သည် နှိုးနှောခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “နှိုးနှော”ဟူသည် စကားတစ်ရပ်နှင့် တစ်ရပ်ကို အဓိပ္ပါယ်ချင်း ရောသွားအောင် ပြုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သမာနေတုံ (သမာနံ+ကာတုံ)-တူအောင်ပြုခြင်းငှာ”ဟု နိကာဖွင့်သည်၊ ဤနေရာ၌ စိတ္တ၏ စကားနှင့် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်သည် စကားအသုံးချင်း မတူစေကာမူ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ “အတ္တပဋိလာဘ”ဟူသည် နာမည်ပညတ်မျှသာဖြစ်၏။ [ကံ စသော အကြောင်းကြောင့် ရုပ်နာမ် အပေါင်း၏ ဖြစ်ပုံအထူးကိုစွဲ၍ “ဩဠာရိက၊ မနောမယ၊ အရူပ”ဟု ခွဲရသော်လည်း “ထိုနာမည်၏စွဲရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာမှတစ်ပါးသော အရာဝတ္ထုကား ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိ”ဟု ပြလိုရင်းဖြစ်သည် ဟု နှိုးနှောခြင်းငှာ “ဧဝမေဝ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

သဒ္ဓိ-ပြောဆိုကြောင်း နာမပညတ်သို့၊ နိရုတ္တိ-ထုတ်၍ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဓပညတ်သို့၊ နာမ-အနက်သို့ညွှတ်ကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ ဝေါဟာရ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ ကသွား-နည်း၊ ယေ ဓမ္မေ-အကြင်ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်တရားတို့ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲမှီ၍၊ ဒဓိတိ အာဒိ ဝေါဟာရာ-နိဓမ္မအစရှိသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုစွဲမှီအပ်သော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့၏၊ အဘာဝါ-ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ တသ္မိ သမယေ-နို့ရည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ခီရန္တေ-နို့ရည်ဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ကသွား-နည်း၊ ယေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ခီရန္တိ-နို့ရည်ဟူသော၊ သဒ္ဓါ-သည်၊ နိရုတ္တိ-သည်၊ နာမံ-သည်၊ ဝေါဟာရော-သည်၊ ဟောတိ၊ တေသံ-တို့၏၊ ဘာဝါ-ထင်ရှားရှိခြင်း

ယသ္မိ သမယေ ၊ပေ၊ ဂစ္ဆတိ။ ။ယသ္မိ ၊ပေ၊ ဟောတိတိ ယသ္မိ ကာလေ ဘူတုပါဒါယ သညိတံ ဥပါဒါနဝိသေသံ (ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်ဟူသော စွဲမှီရာအထူးကို) ဥပါဒါယ ခီရပညတ္တိ ဟောတိ၊ န တသ္မိ ၊ပေ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ခီရပညတ္တိ ဥပါဒါနဿ ဘူတုပါဒါယ ရူပဿ ဒဓိ အာဒိ ပညတ္တိယာ (ဒဓိ အစရှိသည်ကို ပညတ်ဖို့ရာ) အနုပါဒါနတော (စွဲမှီစရာ မဟုတ်သောကြောင့်တည်း)။

သဒ္ဓါ၊ နိရုတ္တိ။ ။[သံ+ခါဓာတ်၊ ကထနအနက်ဟော၊ အပစ္စည်း၊] သံခါယတိ ကထိယတိ ဧတာယာတိ သဒ္ဓါ (ပြောဆိုအပ်ကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်)၊ [သင်္ချာဟု ရှိရာ၌ သံ+ချာဓာတ် အနက်တူ၊ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝစန္တိ ဝဒန္တိ ဧတာယာတိ နိရုတ္တိ (အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်)၊ [နိကို နိဟရိတွာဟုလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိ၌ ဝစဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝစန္တိဟုလည်းကောင်း ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ အခြားနေရာ၌ နိရုတ္တိကို ကမ္မသာဓ် ပြုလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ကရဏသာဓ်ပြုသည်။]

နာမံ ဝေါဟာရော။ ။နမန္တိ ဧတေနာတိ နာမံ (အနက်သို့ စိတ်၏ညွှတ်ကြောင်း-အာရုံပြုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်)၊ [နာမည်ကို ကြားရသောအခါ ထိုနာမည်၏ ဆိုင်ရာအနက်သို့ စိတ်အားဖြင့် ရောက်သွားခြင်း-အာရုံပြုခြင်းကို “အနက်သို့ညွှတ်”ဟု ဆိုသည်၊ ဝေါဟရန္တိ ဧတေနာတိ ဝေါဟာရော၊ ဤလေးပုဒ်လုံးပင် ပရိယာယ်တည်း။]

ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယာတိ။ ။ပဋိနိယတဝတ္ထုကြာ ဟိ ဧတာ လောကသမညာ၊ မှန်၏-လောက၌ အမည်ပညတ်တို့သည် အသီးအသီး အမြဲသတ်မှတ်အပ်ပြီးသော တည်ရာဝတ္ထုရှိကုန်၏။ [မုတ်ဆိတ်ဓွေး စသည်မပါ အထက်ပိုင်းရှုပ်၍ အောက်ပိုင်းရှင်းနေသော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်အစုကို ကုတ္တိဟု ခေါ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်၏၊ မုတ်ဆိတ် စသည်နှင့်တကွ အထက်ပိုင်းရှင်း၍ အောက်ပိုင်း၌ တိုးလိုးတွဲလဲ ရှုပ်နေသော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်အစုကို ပုရိသဟု ခေါ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်၏၊ တိရစ္ဆာန် စသည် ခေါ်ရာ၌လည်း နည်းတူ။] တေနာဟ-ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယာတိ အာဒိ- ဋီကာသစ်။

ကြောင့်တည်း၊ ကူတိ (အယံ-ကာ၊ သင်္ခေပတ္ထော-တည်း၊) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဒဓိ အစရှိသည်တို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ဣမာ ခေါ် စိတ္တာတိ-ကာ၊ စိတ္တ-စိတ္တ၊ [နောက်မှ စိတ္တကိုယူ၍ ပေးသည်။] ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ကူတိစ-ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘော ဟူသည် လည်းဖြစ်သော၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော ကူတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော ကူတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဣမာ-ဤအမည်တို့ သည်၊ လောကသမညာ-လောက၌ ကောင်းစွာ အညီအမျှ သိအပ်သောအမည်တို့ တည်း၊ ဧတာနိ-ဤဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ စသော နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ လောကော-၌၊ သမညာမတ္တကာနိ-ကောင်းစွာ အညီအမျှ သိအပ်သော နာမည် ပညတ်တို့မျှသာတည်း၊ သမနုဇာနနမတ္တကာနိ-ကောင်းစွာခွင့်ပြုအပ်သော နာမည် ပညတ်တို့မျှသာတည်း၊ တထာ-တူ၊ ဧတာနိ-ဤဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ စသော နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ လောကနိရုတ္တိမတ္တကာနိ-လောက၌ ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆို

လောကသမညာ။ ။ “လောကော+သမညာ မတ္တကာနိ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ သမံ+ ဣယတိတိ သမညာ-လူအပေါင်းတို့သည် အညီအမျှ သဘောတူသိအပ်သော အမည်ကို “သမညာ”ဟု ခေါ်၏။ မတ္တဖြင့် ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ စသော အမည်ထက်ပို၍ “ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ စသော အရာဝတ္ထု အကောင်အထည်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိ”ဟု ကန့်သည်။

သမနုဇာနနမတ္တကာနိ။ ။ “သံ-ကောင်းစွာ+အနုဇာနန-ခွင့်ပြုအပ်”နှင့် “သမညာ-အညီအမျှ သိအပ်”ဟူသည် အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း၊ ထိုသမညာကို “သမနုဇာနန”ဟု ထပ်ဖွင့် သည်၊ ချဲ့ပြီးအံ့- နို့ရည်ဟု ခေါ်ဆိုလောက်သော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ပေါင်းစုနေပုံ အထူးကိုစွဲ၍ “ဤဟာသည် နို့ရည်”ဟု ပြောလျှင် အများက ခွင့်ပြုသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကံစသော အကြောင်းအထူးကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ပေါင်းစုတည်နေပုံကိုစွဲ၍ “ဤဟာသည် ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ”ဟု ဆိုလျှင် အများက လက်ခံခြင်း ခွင့်ပြုခြင်းကို “သမနုဇာနန”ဟု ဆိုသည်။

နိရုတ္တိမတ္တကာနိ။ ။ [လောကကို ရှေ့အတိုင်းဖြစ်၍ ချန်ထားသည်။] နိရုတ္တိမတ္တကာနိကို “သဒ္ဓနိရုတ္တိယာ-ထုတ်၍ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဂဟဏူပါယ မတ္တကာနိ-အနက်ကိုယူခြင်း ၏ အကြောင်းမျှတို့သာတည်း”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်ခြင်းမှာ နိရုတ္တိပုဒ်က “အနက်ကို ထုတ်၍+ဆိုကြောင်း”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထိုသို့ အနက်ကိုထုတ်ဖော်၍ ရွတ်ဆို လိုက်လျှင် ထိုနိရုတ္တိသည် (ထိုနိရုတ္တိကို) ကြားသူတို့၏ အနက်ကိုယူဖို့ရန် သိဖို့ရန်အကြောင်း ဖြစ်တော့သည်။ [ထိုသို့ သိနိုင်ပုံကို ဝိထိခန်း၌ ပြရိုးဖြစ်သော “သဒ္ဓံ ပဌမစိတ္တေန”စသော ဂါထာကို ထောက်၍ သဘောပေါက်ကြပါလိမ့်မည်။]

ကြောင်း သဒ္ဓပညတ်တို့မျှသာတည်း။ ဝစနပထမတ္ထကာနိ-စကားလမ်းကြောင်းတို့မျှသာတည်း။ ဝေါဟာရမတ္ထကာနိ-ခေါ်ဝေါ်ဆိုပြောကြောင်း နာမည်ပညတ်တို့မျှသာတည်း။ နာမပဏ္ဏတ္တိမတ္ထကာနိ-နာမည်ပညတ်တို့မျှသာတည်း။

ဣတိဇေဝံ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ တယော-ကုန်သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-အတ္တဘောကိုရခြင်းတို့ကို၊ (ရအပ်သောအတ္တဘောတို့ကို) ကထေတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဇေတံ-အတ္တပဋိလာဘ၊ သတ္တ၊ ပေါသစသော ဤအမည်သည်၊ ဝေါဟာရမတ္ထကံ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း အမည်မျှသာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-မိန့်တော်မူ၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (သဗ္ဗံ-သော၊ ဇေတံ-သည်၊ ဝေါဟာရမတ္ထကံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-နည်း၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရမတ္ထတော-မဖောက်မပြန် မြတ်သောအနက်အားဖြင့်၊ သတ္တောနာမ-သတ္တဝါမည် သည်၊ နတ္ထိ၊ ဧသ လောကော-ဤလောကကြီးသည်၊ သုညော-အတ္တမှ ကင်းဆိတ် ၏၊ တုစ္ဆော-အချဉ်းနီးသာတည်း၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ၊ ဝေါဟာရမတ္ထကံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏)။

ပန-ထိုသို့ပင် ပရမတ္ထအားဖြင့် အတ္တပဋိလာဘ စသည် မရှိပါသော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ သမ္မုတိကထာစ-သမ္မုတိကထာလည်းကောင်း၊ (အများသမုတ်အပ်သော ပညတ်အနက်ကို ပြောဟောကြောင်း တရားလည်းကောင်း)၊

ဝစနပထမတ္ထကာနိ။ ။နိရုတ္တိမတ္ထကာနိကို ဖွင့်သောစကားတည်း၊ မှန်၏- “နိရုတ္တိ”ဟု ခေါ်အပ်သော သဒ္ဓ(အသံ၊ စကား)သည် ထိုစကားသံကို အတုလိုက်၍ ပြောဆိုကြသော နောင်လာ နောက်သားတို့၏ စကားလမ်းကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝစနပထ မည်၏၊ [ယခုခေတ်၌ ထင်ရှားသူ လူတစ်ယောက်က စတွင်၍ စကားတစ်ခုကို သုံးလိုက်လျှင် နောက်လူတို့လည်း ထိုစကားကိုလိုက်၍ သုံးကြခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။] ဝစနပထမတ္ထကာနိတိ တသေဝဝေဝစနံ၊ နိရုတ္တိယေဝ ဟိ အညေသံ ဒိဌာနဂတိမာပဇ္ဇန္တာနံ (မြင်အပ်သည်ကို အတုလိုက်၍ ပြောဆိုကြသူတို့၏) ကာရကဋ္ဌေန (ပထအဖွင့်) ဝစနပထော- ဋီကာသစ်၊ ဝစနမေဝ-ရှေးလူကြီးတို့ ပြောအပ်သောစကားသည်ပင်+ပထော-နောက်လူတို့၏ ပြောဖို့ရန်အကြောင်းတည်း၊ ဝစနပထော-ကြောင်း။

ဝေါဟာရ၊ နာမပဏ္ဏတ္တိ။ ။ဝေါဟာရမတ္ထကာနိတိ တထာ တထာ (ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်) ဝေါဟာရမတ္ထကာနိ (ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်းမျှတို့သာတည်း)၊ နာမပဏ္ဏတ္တိမတ္ထကာနိတိ တသေဝ ပရိယာယော၊ တံတံ နာမပညာပနမတ္ထကာနိ (ထိုထိုအမည်ကို သိစေကြောင်း ပညတ်မျှတို့သာတည်း)- ဋီကာသစ်၊ [ပ+ဥပ၊ တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပညတ္တိပုဒ်မှ ညကို ဣပြုလျှင် ပဏ္ဏတ္တိဟု ဖြစ်၏။]

ဗုဒ္ဓါနံ ပန။ ။“ပရမတ္ထအားဖြင့် မရကောင်းလျှင် အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဗုဒ္ဓါနံ ပန” စသည်ဖြင့် မိန့်သည်၊ “ဘုရားရှင်တို့၏ ဟောတော်မူရိုးအားဖြင့် ကထာ ၂-မျိုးရှိသောကြောင့် ဟောတော်မူအပ်သည်” ဟူလို၊ [သမ္မုတိယာ (လူတို့ သမုတ်အပ်သောအနက်ကို)+ကထာ-ဟောကြောင်းတရားစကားတည်း၊

ပရမတ္ထကထာစ-ပရမတ္ထကထာလည်းကောင်း၊ (မဖောက်မပြန် မြတ်သောအနက်ကို ပြောဟောကြောင်းတရားလည်းကောင်း၊) ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ကထာ-ဟော ပြောကြောင်းတရားတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) တတ္ထ-ထို ၂-မျိုးသော ကထာတို့တွင်၊ သက္ကော-သတ္တဝါ၊ ပေါသော-ယောက်ျား၊ ဒေဝေါ-နတ်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာ၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အစရှိသော ကထာသည်၊ သမ္မုတိကထာနာမ-မည်၏၊ အနိစ္စ-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခ၊ အနတ္တာ-အနတ္တ၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့၊ ပေ၊ သမ္ပပ္ပဓာနာ-သမ္ပပ္ပဓာန်တို့၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အစရှိသော ကထာသည်၊ ပရမတ္ထကထာနာမ-မည်၏။

တတ္ထ-ထို ၂-ပါးသော ကထာတို့တွင်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“သက္ကောတိ” ၌စပ်) သမ္မုတိဒေသနာယ-သမ္မုတိဒေသနာတော်ဖြင့်၊ (ပညတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော်ဖြင့်) သက္ကောတိဝါ-သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဗြဟ္မာတိဝါ-လည်း ကောင်း၊ ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်သော် (ဟောတော်မူအပ်မှ)၊ ဝိဇာနိတုံ-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပဋိဝိရိယတုံ-သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ငှာလည်းကောင်း၊ နိယျာတုံ-ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တ ဇယဂ္ဂါဟံ-အရဟတ္တဖိုလ် အောင်လံကို ယူခြင်းကို၊ ဝါ-ယူအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ် အောင်လံကို၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ တဿ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာဒိတောဝ-၌သာ၊ သက္ကောတိဝါ-ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဗြဟ္မာတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏။

သမ္မုတိကထာ၊ ပရမတ္ထဿ+ကထာ၊ ပရမတ္ထကထာ၊ အနိစ္စစသော ကထာလည်း ပရမတ္ထဖြစ် သော သင်္ခါရတို့ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရမတ္ထကထာပင်တည်း။]

တတ္ထ ယော ပေ၊ သက္ကောတိ။ “ဘုရားရှင်တို့၏ ကထာသည် အဘယ်ကြောင့် ၂-ပါးပြားရသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား အကြောင်းကို ပြလို၍ “တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဝိနေယတို့က သမ္မုတိကထာဖြင့် စ၍ဟောအပ်မှ သိနိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရမတ္ထကထာဖြင့် စ၍ ဟောအပ်မှ သိနိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ၂-မျိုးပြားသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့၏ ကထာလည်း ၂-မျိုး ပြားရပါသည်-ဟူလို။

ဇယဂ္ဂါဟံ ဂဟေတုံ။ ။[ဝိဇာနိတုံ စသော ပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယအတိုင်း သိပါ။] “ဂါဟံ-ယူခြင်းကို+ဂဟေတုံ-ငှာ”ဟု ပေးလျှင် ယူခြင်းကြိယာတစ်ခုတည်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒုပစာ ကြံပါ။ “ယူအပ်သော အောင်လံ”ဟု ဆိုလျှင် ဝိသေသန ပရပဒကမ္မဓာရဲ ကြံ၍ “ဂယုတေတိ ဂါဟော၊ ဇယောစ+သော+ဂါဟော စာတိ ဇယဂ္ဂါဟော”ဟု ပြပါ။

တဿ အာဒိတောဝ။ ။“အစဉ်သာ သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူ၏”ဟု ဆိုသဖြင့် နောက်ပိုင်းရောက်သောအခါ ပရမတ္ထဖြစ်သော စတုသစ္စကထာကို ဟောတော်မူသည်-ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှေးခေတ်က ဓမ္မကထိကများသည် ဝတ္ထုကိုဟောပြီးနောက် စတုသစ္စကထာဖြင့် အဘိဓမ္မာကို တပ်လေ့ရှိကြသည်။

ယော-သည်၊ ပရမတ္ထဒေသနာယ-ဖြင့်၊ (ပရမတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော် ဖြင့်) အနိစ္စန္တိဝါ-အနိစ္စဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခန္တိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိသု- ဤသို့ အစရှိသော တရားတို့တွင်၊ အညတရုံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော တရား ကို၊ သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ ဝိဇာနိတုံ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဩ၊ ဂဟေတုံ-ငှာလည်း ကောင်း၊ သက္ကောတိ၊ တဿ-အား၊ အနိစ္စန္တိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဩ၊ အညတရမေဝ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော တရားကိုသာ၊ ကထေတိ-၏။

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သမ္မုတိကထာယ-ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓနကသတ္တဿာပိ-သိလတဲ့ သော သတ္တဝါအားလည်း၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပရမတ္ထကထံ-ကို၊ န ကထေတိ-ဟောတော်မမူ၊ ပန-အနွယ်၊ သမ္မုတိကထာယ-ဖြင့်၊ ဗောဓေတွာ-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ (နောက်မှ)၊ ပရမတ္ထကထံ-ကို၊ ကထေတိ-၏၊ ပရမတ္ထကထာယ-ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓနကသတ္တဿာပိ-အားလည်း၊ ပဌမံ-စွာ၊ သမ္မုတိကထံ-ကို၊ န ကထေတိ-မမူ၊ ပန-အနွယ်၊ ပရမတ္ထကထာယ-ဖြင့်၊ ဗောဓေတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ သမ္မုတိကထံ ကထေတိ။

ပန-ဆက်၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ (ရိုးရာထုံးစံအားဖြင့်)၊ ပဌမမေဝ- သာလျှင်၊ ပရမတ္ထကထံ-ကို၊ ကထေန္တဿ-ဟောတော်မူလသော်၊ ဒေသနာ-ဒေသနာ တော်သည်၊ လူခါကာရာ - ခြောက်ကပ်သော အခြင်းအရာရှိသကဲ့သို့၊ ဟောတိ၊

ယော ပရမတ္ထဒေသနာယ။ ။ ပဌမနည်းဝယ် သမ္မုတိကထာကို ပြရာ၌သာ “အာဒိတောဝ” ဟု ဆို၍ ပရမတ္ထကထာကို ပြရာ၌ “အာဒိတောဝ”ဟု မဆိုသောကြောင့် “ပရမတ္ထကထာကို ဟောတော်မူသောအခါ ရှေ့ပိုင်း နောက်ပိုင်း ၂-ဌာနလုံး၌ပင် ပရမတ္ထကထာကိုချည်း ဟော သည်”ဟု ဆိုလိုရာရောက်သည်။ [ဣတရတ္ထ ပန အာဒိတောဝ ကထေတိတိ အဝဒန္တော သဗ္ဗတ္ထ ပိတိ- ဋီကာ။]

တထာ။ ။ ဤစကားဖြင့် ဟောတော်မူပုံတစ်နည်းကို ပြပြန်သည်။ ထိုနည်းကို အဌကထာ အတိုင်း သိပါ။ [တထာတိ အာဒိနာ ကထာဒွယကထနေ ပရိယာယန္တရံ (ပရိယာယ်တစ်မျိုး ကို) ဝိဘာဝေတိ၊ ဗောဓေတွာတိ ဝိနေယဇ္ဈာသယာနုရူပံ တထာ တထာ (ထိုထိုအခြင်းအရာ- ထိုထိုနည်းဖြင့်) ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ (ဟောထိုက်သောအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို) ဇာနာပေတွာ၊- ဋီကာသစ်။]

ပကတိယာ ပန။ ။ ဝိနေယျတို့၏ အလိုအားဖြင့် ရှေးဦးစွာ သမ္မုတိကထာကို ဟော တော်မူခြင်းသည် များသောအားဖြင့် ဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့အကျက်တော်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မုတိကထာကို စ၍ ဟောရခြင်း၌ အကြောင်းနှင့်တကွ ပြလို၍ “ပကတိယာ ပန”စသည် မိန့်၏။ ထိုအကြောင်းဟူသည် “ပဌမမေဝ ဩ၊ လူခါကာရာ” တည်း။

လူခါကာရာ။ ။ လူမိုက် လူလိမ္မာအကြောင်းကို ဟောတော်မူရာ၌ “အကုသိုလ်တရား တွေသည် ဗာလမည်၏၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကား ပဏ္ဍိတမည်၏” ဤသို့စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထတရား

တသ္မာ၊ ဗုဒ္ဓါ-ဘုရားရှင်တို့သည်။ ပဌမံ-စွာ၊ သမ္မုတိကထံ-ကို၊ ကထေတွာ-ဟော
တော်မူပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ (နောက်မှ)၊ ပရမတ္ထကထံ ကထေန္တိ။

သမ္မုတိကထံ-ပညတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော်ကို၊ ကထေန္တာပိ-ဟော
တော်မူကုန်သော်လည်း၊ သစ္စမေဝ-မှန်သော အနက်ကိုသာ၊ သဘာဝမေဝ-ထင်ရှား
ရှိသော အနက်ကိုသာ၊ အမုသာဝ-မသားမဟုတ်သော အနက်ကိုသာ၊ ကထေန္တိ-
ကုန်၏။ ပရမတ္ထကထံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော်ကို၊ ကထေန္တာပိ-
ကုန်သော်လည်း၊ သစ္စမေဝ-ကိုသာ၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏။

တို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပြောတော်မူလျှင် ဝေနေယျတို့ နားမလည်နိုင်သောကြောင့် ဒေသနာတော်၏
ခြောက်ကပ်ကပ်ဖြစ်နေခြင်း (စိုစိုပြေပြေ မရှိခြင်း)ကို “လူခ+အာကာရ”ဟု ဆိုသည်။ [ဝိနေယာနံ
အနဘိသမ္ပုဇ္ဈနဝသေန လူခသဒိသာ၊- ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ယခုခေတ်၌လည်း များစွာသော လူတို့သည် အဘိဓမ္မာနည်းကို ရှေးဦးစွာ
ဟောလျှင် သဘောမပေါက်နိုင်ကြ၊ တရားတော်သည်ပင် ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်နေတော့၏။
သို့သော် “အဘိဓမ္မာတရား ဝိပဿနာတရားကို ဟောသည်”ဟု ပြောလျှင် နားမလည်သော
လူတို့သည်ပင် အထင်ကြီးကြသောကြောင့် နားမလည်သော အဘိဓမ္မာတရားကိုပင် ဟောကြ
လေတော့သည်။

သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ။ ။သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူရာ၌ သစ္စဟူသည် လောကီ
လူတို့ ပြောအပ်သည့်အတိုင်း ထိုအရာဝတ္ထု၏ မှန်ခြင်းတည်း၊ သဘာဝဟူသည်လည်း လူတို့
သမုတ်ထားအပ်သည့်အတိုင်း ထိုဝတ္ထု၏ ရှိနေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အမုသာဝဟု ပရိယာယ်
ပုဒ်ကို ဆက်၍ မိန့်သည်။ “မုသား(အမှား)မဟုတ်ဘဲ အမှန်ထင်ရှားရှိသည်”ဟုလို၊ သမ္မုတိပညတ်
သော်မှ မှန်၍ထင်ရှားရှိနေသေးလျှင် ပရမတ္ထ၏ မှန်၍ထင်ရှားရှိကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ်
မလိုတော့ပါ။ [သစ္စမေဝါတိ တထမေဝ၊ သဘာဝမေဝါတိ သမ္မုတိဘာဝေန တံ သဘာဝမေဝ
(ထိုဟောအပ်သည့်အတိုင်း ထင်ရှားရှိသည်ကိုသာ) ကထေန္တိ၊ တေနာဟ အမုသာဝါတိ၊
ပရမတ္ထဿ ပန သစ္စာဒိဘာဝေ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊- ဋီကာ။]

သမ္မုတိနှင့် ပရမတ္ထအထူး။ ။သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာအစ ပညတ္တိအတ္ထ ပရမတ္ထဟု
ခေါင်းတပ်၍ ပြသည့်အတိုင်း အထူးကို သိပါ။ ဤဋီကာ၌လည်း “ယသ္မိံ ဘိန္နေ (အကြင်ယဋ
(အိုး)စသည် ကွဲလသော်) ဗုဒ္ဓိယာဝါ အဝယဝ ဝိနိဇ္ဈာဂေ ကတေ (တစ်နည်း) ဉာဏ်ဖြင့်
အစိတ်စိတ်ခွဲမှုကို ပြုအပ်သော်၊ န တံ သညာ (ထိုယဋဟူသော အိုးဟူသော အမည်မဖြစ်တော့)၊
တဗ္ဗိပရိယတ္ထော ပရမတ္ထော (ထို၏ပြောင်းပြန်အနက်သည် ပရမတ္ထတည်း၊) န ဟိ ကက္ခဋ္ဌ
ဗုဿနာဒိသဘာဝေ အယံ နယော လဗ္ဘတိ၊ မှန်၏- ပထဝီစသော ရုပ်တရား၏ ကက္ခဋ္ဌသဘော
စသည်၌လည်းကောင်း၊ ဖဿ စသော နာမ်တရား၏ ဗုဿနသဘော စသည်၌လည်းကောင်း
ဤသို့ ခွဲ၍ စိတ်၍ ကြည့်ခြင်းဟူသော နည်းကို မရနိုင်”ဟု အချုပ်မျှ ပြဆိုထားသည်။

ဂါထာနက်။ ။ဝဒတံ-ပြောဟောကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဝရော-အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္မုဒ္ဓေါ-ကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံကို အကုန်သိမြင် ဘုရားရှင်သည်၊ သမ္မုတိ-သမ္မုတိသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထဉ္စ-ပရမတ္ထသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ဒုဝေ-၂ ပါးကုန်သော၊ သစ္စာနိ-အမှန်တရားတို့ကို၊ အက္ခာသိ-ဟောတော်မူပြီ၊ တတိယံ-၃ ခုမြောက် သစ္စာကို၊ နုပလဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ မရနိုင်။

(ယသ္မာ-အကြင့်ကြောင့်၊) လောကသမ္မုတိ-လောက၌ သမုတ်အပ်သော အနက်သည်၊ ကာရဏံ-မချွတ်မယွင်းခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) သင်္ကေတဝစနံ-လောက၌ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော အနက်ကို ဟောကြောင်း တရားစကားတော်သည်၊ သစ္စံ-မှန်၏၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊) ပရမတ္ထဝစနံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်း တရားစကားသည်၊ ဓမ္မာနံ-ပရမတ္ထတရားတို့၏၊ ဘူတလက္ခဏံ- ဟုတ်မှန်သောသဘောကို သိကြောင်း အမှတ်အသားသည်၊ (ဟောတိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊) ပရမတ္ထဝစနံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်းတရားစကားတော်သည်၊ သစ္စံ- မှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏)။ [ဤဂါထာများကို ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၏ အဆုံးနား၌လည်း တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်များ၌ကား မတွေ့ရ။]

ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ။ ။ပြုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း သမ္မုတိဖြစ်သော အရာဝတ္ထုသော်မှ လောကအလိုက် မှန်ကန်ရကား ဘုရားရှင်သည် သမ္မုတိသစ္စာ၊ ပရမတ္ထဖြစ်သော သစ္စာ (အမှန်) တရား ၂-မျိုးကို ဟောတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားဟောအစစ်ဆိုလျှင် အမှန်ချည်းမှတ်ပါ။ ပိဋကတ်တော်၌ လက်တွေ့အားဖြင့် မကိုက်ညီသော အချို့သမ္မုတိအနက်တွေရှိနေလျှင် ထို အနက်ကို “ဘုရားဟော မဟုတ်၊ နောက်ဆရာတို့ ထည့်သွင်းထားအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်” ဟုသာ မှတ်ပါ။

သင်္ကေတဝစနံ။ ။ဤဂါထာ၌ ဒုတိယပါဒသည် ပဌမပါဒ၏ အကြောင်းပြု၊ စတုတ္ထပါဒ သည် တတိယပါဒ၏ အကြောင်းပြုတည်း၊ ထို့ကြောင့် ယသ္မာ တသ္မာထည့်၍ အနက်ယောဇနာ ဖို့ရန် ဋီကာသစ်ဖွင့်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးထားသည်။

လောကသမ္မုတိ။ ။လောကသိဒ္ဓါ သမ္မုတိ (လောက၌ ထင်ရှားသော ပညတ်အနက် သည်) အသင်္ကေတဝစနံသာ အဝိသံဝါဒန ဘာဝေ ကာရဏံတိ အတ္ထော၊ ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ လောကသမ္မုတိနှင့် ကာရဏံကို သမာသ်မဟုတ် တစ်ပုဒ်စီ ကွဲနေသောဝါကျဟု မှတ်ပါ။

ဓမ္မာနံ ဘူတလက္ခဏံ။ ။သဘာဝဓမ္မာနံ ယော ဘူတော အဝိပရိတော သဘာဝေါ၊ တဿ လက္ခဏံ အင်္ဂဏံ ဉာပနံတိ အတ္ထော။ [လက္ခဏံကို “အင်္ဂဏံဉာပနံ-သိစေတတ်သော တရားသည်”ဟု ဖွင့်၏၊ ဤသို့ ဘူတလက္ခဏံနှင့် ပရမတ္ထဝစနံသည် အရတူသောကြောင့် ပရမတ္ထဝစနံကို ယသ္မာဝါကျ၌လည်းထည့်၍ အနက်ပေးသည်။]

ယာ ဟိ ।ပေ၊ အပရာမသံတိ-ကား၊ ယာဟိလောကသမညာဟိ-အကြင်
 လောက၌ ကောင်းစွာသိအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ ယာဟိလောကနိရုတ္တိဟိ-
 အကြင်လောက၌ ထုတ်၍ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊
 တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ပရာမာသာနံ-မှားသောအား
 ဖြင့် သုံးသပ်တတ်ကုန်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊
 အပရာမသန္တော-တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော်မမူဘဲ၊
 ဝေါဟရတိ-ခေါ်ဝေါ်ဟောမိန့်တော်မူ၏။ တာ လောကသမညာ-တို့သည်၊ တာ
 လောကနိရုတ္တိယော-တို့သည်၊ ဣမာ-ဤဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ စသည်တို့
 တည်း၊ [ဤသို့ ပါဠိတော်ရှေ့ပါကျကို ကြည့်၍ နိယမဝါကျထည့်ပါ။ ထိုသို့ မထည့်လို
 လျှင် “ယာဟိ လောကသမညာဟိ-ယင်းတို့ဖြင့်”ဟု ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့၊ ဒေသနံ-
 ဒေသနာတော်ကို၊ ဝိနိဝဇ္ဇေတွာ-ဝဋ္ဋကထာမှ နစ်စေတော်မူ၍၊ (ခွဲခြားတော်မူ၍)၊
 အရဟတ္တနိက္ခုဋ္ဌေန-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာပေသိ-ပြီးဆုံးစေ
 တော်မူပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊
 ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သုမင်္ဂလ
 ဝိနိသိနိမည်သော၊ ဒီဃနိကာယဌကထာယံ-ဒီဃနိကာယ် အဌကထာ၌၊ ပေါ်ဌပါဒ
 သုတ္တဝဏ္ဏနာ-ပေါ်ဌပါဒသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ယာဟိ ।ပေ၊ အပရာမသံ။ ။ဘုရားရှင်သည် လူတို့၏ ပြောရိုးအနက် (သမ္မုတိ)ကို
 ယူ၍ “ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသော်လည်း တဏှာ မာန
 ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်မှုမရှိသောကြောင့် ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု တဏှာ မာနဖြင့် သုံးသပ်၍ပြောသော
 လောကီလူတို့၏ ပြောခြင်းမျိုးမှ ထူးခြားပါသည်-ဟူလို။

ဒေသနံ ဝိနိဝဇ္ဇေတွာ။ ။အောက်၌ ဒိဋ္ဌိ အဘိနိဝေသနှင့်စပ်သော ဝဋ္ဋကထာကို
 ဟောတော်မူခဲ့ရကား ထိုဝဋ္ဋကထာမှ ဒေသနာကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူရာ၌ “အပရာမာသ
 (တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မသုံးသပ်ဘဲ)”ဟု မိန့်တော်မူခြင်းသည် “ထိုသို့ မသုံးသပ်ခြင်းကြောင့်
 အရဟတ္တဖိုလ်ကို အထွဋ်တင်ရာရောက်၏”ဟု မိန့်တော်မူရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “အရဟတ္တ
 နိက္ခုဋ္ဌေန”ဟု မိန့်သည်။

ပေါ်ဌပါဒသုတ် အဋ္ဌကထာ၏
 အဖွင့်ပြီး၏။

၁၀။ သုဘသုတ် ဘာသာဋီကာ

သုဘမာဏဝတ္ထုအဖွင့်

၄၄၄။ ဧဝံ ၊ပေ၊ သာဝတ္ထိယန္တိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်။ သုဘသုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-ထိုသုဘသုတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ-မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ အစိရပရိနိဗ္ဗာတေ ဘဂဝတီတိ-ကား၊ ဘဂဝတီ-သည်၊ အစိရံ-မကြာမြင့်မီက၊ ပရိနိဗ္ဗာတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးလသော်၊ ပရိနိဗ္ဗာနတော-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာနေ့မှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌ဝါ-အထက်ဖြစ်သော၊ မာသမတ္တေ-တစ်လခန့်ဖြစ်သော၊ ကာလေ-၌၊ (“သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဧတံ-ဤသာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ၊ပေ၊ ဘဂဝတီဟူသော စကားကို၊ နိဒါနဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပတ္တစိဝရံ-သပိတ်သင်္ကန်းတော်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ အာဂန္တာ-ကြွလာတော်မူ၍၊ ဒီရဝိရေစနံ-ဆေးဖြင့်ထုံအပ်သော ဝမ်းသက်ကြောင်း နို့ရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-၍၊ ဝိဟာရေ-၌၊ နိသိန္နဒိဝသံ-နေရာနေ့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

တောဒေယျပုတ္တောတိ-ကား၊ တောဒေယျ ပြာဟုဏဿ-တောဒေယျပုဏ္ဏား၏၊ ပုတ္တော-သားဖြစ်သော၊ (“သုဘောမာဏဝေါ”၌စပ်) ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ (ဂတော-၌စပ်) သာဝတ္ထိယာ-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ တုဒိဂါမောနာမ-တုဒိရွာမည်သည်၊ အတ္ထိ၊ တဿ-ထိုတုဒိရွာ၏၊ အဓိပတိတ္တာ-အကြီးအကဲ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တောဒေယျောတိ-ဟူ၍၊ သချီ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊

အစိရံ ပရိနိဗ္ဗာတေ။ ။အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗာတေ၌ အစိရဝယ် နိဂ္ဂဟိတံကျေကြောင်းကို သိစေလို၍ “အစိရံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤအလို အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗာတေသည် သမာသ်မဟုတ်၊ ဝါကျတည်း၊ တစ်နည်း- “အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗာတဿ အဿာတိ အစိရံ ပရိနိဗ္ဗာတော”ဟု သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း “အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗာတေ” အဓိပ္ပါယ်ထွက်သော ဖွင့်ပြသည်။ “မကြာမီက ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော်” ဟူလို၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်၌ ၂-နည်းဖွင့်ထား၏။

မာသမတ္တေ။ ။ပါဠိတော်၌ အစိရံ ပရိနိဗ္ဗာတေဟု ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသည်မှာ မကြာသေးကြောင်းကိုသာပြ၍ ကာလအပိုင်းအခြားမပါသောကြောင့် “မာသမတ္တေ”ဟု အဋ္ဌကထာက ကာလအပိုင်းအခြားကို ပြသည်။ မတ္တဖြင့် တစ်လအတိကျမဟုတ်၊ “တစ်လခန့်”ဟု ခန့်မှန်းချက်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခဲ့ရာ၊ နယုန်လပြည့်ကျမှ တစ်လပြည့်၏။ ထိုဒီရဝိရေစနံကို သောက်ရာနေ့၌ကား “တစ်လမပြည့်တတ်သေး”ဟု ဆိုလိုသည်။

တောဒေယျော။ ။တုဒိ (တုဒိရွာဟူသော)+နိဝါသော အဿာတိ တောဒေယျော၊ အဿ နိဝါသတဒ္ဓိတံ၊ ဧတေယျပုစ္ဆည်း၊ တောဒေယျပုဏ္ဏားသည် ထိုရွာ၏ အကြီးအကဲဖြစ်၏။ သောဏဒဏ္ဍ ကုဋဒဏ္ဍတို့ကဲ့သို့ ထိုရွာကို အုပ်စိုးနေသူတည်း။

မဟဒ္ဒနော-များသောဥစ္စာရှိသည်။ ပဉ္စ စက္ကာလီသကောဋိ ဝိဘဝေါ-လေးဆယ့်ငါး ကုဋေသော စည်းစိမ်းရှိသည်။ ပရမမစ္ဆရီ-အလွန် ဝန်တိုခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဒဒတော-စွန့်ကြပေးကမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘောဂါနံ-စည်းစိမ်းတို့၏။ အပရိက္ခယော နာမ-မကုန်ခန်းနိုင်ခြင်းမည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ကဿစိ-တစ်စုံ တစ်ယောက်အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်သော ဥစ္စာကို၊ န ဒေတိ-မပေး။

ပုတ္တမ္ပိ-သားကိုလည်း၊ အာဟ-ပြောဆို ဆုံးမပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) အဇ္ဇနာနံ-မျက်စဉ်း တို့၏၊ ခယံ-တရွေ့ရွေ့ ကုန်သွားပုံကို၊ ဒိသွာ-ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ ဝမ္ပိကာနံ- တောင်ပို့တို့၏၊ သဗ္ဗယံ-ပေါင်းစုအပ်သော အစုအပုံကို၊ (ဒိသွာ)စ-ကြည့်၍လည်း ကောင်း၊ မဇ္ဇနံ-ပျားကောင်ကလေးတို့၏၊ သမာဟာရံ-ပေါင်း၍ ဆောင်ပုံကို၊ (ဒိသွာ) စ-၍လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ ယရံ-အိမ်၌၊ အာဝသေ-နေရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ)။

အဇ္ဇနာနံ။ ။အဇ္ဇဓာတ်သည် မက္ခန (သုတ်လိမ်းခြင်း)အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ အိန္ဒိယ လူမျိုးတို့သည် မျက်စိအေးအောင် မျက်လုံးပတ်ဝန်းကျင်၌ ဆေးမျက်စဉ်းဖြင့် သုတ်လိမ်းထား တတ်၏။ ထိုမျက်စဉ်းလည်း အတုံးအခဲဖြစ်ရကား အနည်းငယ် အနည်းငယ် သွေးဖန်များသော် ကုန်သွား၏။ ထို့အတူ စည်းစိမ်ဥစ္စာများလည်း ပေးဖန်များလျှင် ကုန်သွားမည်သာ-ဟူလို။ [အဇ္ဇနာန္တိ အက္ခိအဇ္ဇနတ္ထာယ ယံသိတအဇ္ဇနာနံ- ဋီကာသစ်။]

ဝမ္ပိကာနံ သဗ္ဗယံ။ ။တောင်ပို့ကြီးဟာ တစ်နေ့တည်းဖြင့် ဖြစ်လာသည်မဟုတ်၊ ခြကောင် ကလေးတွေ တဖြည်းဖြည်းစုရာမှ ဤတောင်ပို့ကြီး ဖြစ်လာပုံကိုကြည့်၍ “စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည် ထိုကဲ့သို့ တဖြည်းဖြည်းစုလျှင် တောင်ပို့ကြီးကဲ့သို့ အစုအပုံ အများအပြားဖြစ်လာနိုင်သည်”ဟု ဆုံးမသည်။

မဇ္ဇနဉ္စ သမာဟာရံ။ ။မဇု-အရ ပျားရည်ကိုမယူရ၊ ပျားရည်ကိုပြုတတ်သော ယင်ပျားငယ်ကို ယူပါ။ ယင်ပျားငယ်တို့သည် အနည်းငယ် အနည်းငယ် ဆောင်ယူရင်းပင် ပျားရည်များစွာရှိသော ပျားအုံကြီးဖြစ်လာသကဲ့သို့ ထို့အတူ အနည်းငယ် အနည်းငယ် စုဆောင်း လျှင် စည်းစိမ်တို့လည်း များစွာဖြစ်လာနိုင်သည်-ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ရည်ရွယ်၍ “ခြကို ပုံပြု၊ ပျားကိုတုသို့”ဟု စပ်ဆိုတော်မူကြသည်။ [သမ္ပိဏ္ဍေတွာ-ပေါင်း၍+အာဟရဏံ-ဆောင်ခြင်း၊ (တစ်နည်း) အာဟရီယတေတိ အာဟာရော၊ သံပိဏ္ဍေတွာ+အာဟာရော၊ သမာဟာရော- ပေါင်း၍ (တပေါင်းတည်းဖြစ်အောင်) ဆောင်ထားအပ်သော ပျားအုံ။]

ပဏ္ဍိတော ယရမာဝသေ။ ။ယသွာ အပ္ပတရပ္ပတရေပိ (အလွန် နည်းသည်ထက် သာ၍နည်းသော စည်းစိမ်သည်) ဝယမာနေ-ကုန်လသော်၊ [“ဂယုမာနေ-ယူအပ်သော်”ဟု မူကွဲ ရှိ၏၊] ဘောဂါ ဒီယန္တိ၊ အပ္ပတရပ္ပတရေပိစ သမ္ပိယမာနေ (စုဆောင်းအပ်သော်) ဝဗုန္တိ၊ တသွာ ယထာဝုတ္တ ဥပမတ္ထယံ ပညာယ ဒိသွာ ဝိညူ ဇာတိကော ကိဉ္စိပိ (အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော)

စေ-ဤသို့လျှင်၊ အဒါနမေဝ-မပေးကမ်းခြင်းကိုသာ၊ (မပေးကမ်းကြောင်း အကျင့်ကိုသာ)၊ သိက္ခာပေတွာ-သင်စေပြီး၍၊ ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိယေဝ ယရေ-၌ပင်၊ သုနခေါ-ခွေးသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ၊ [ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တောနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို သာမညဖလသုတ် ဇနဝသဘောနာမ ယက္ခော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိအဖွင့် ကြည့်ပါ။] သုဘော-သုဘလုလင် သည်၊ တံ သုနခံ-ကို၊ အတိဝိယ-အလွန်ကဲသာလျှင်၊ ပိယာယတိ-ချစ်အပ်သည်ကို ပြု၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဘုဉ္ဇနကဘတ္တိယေဝ-စားအပ်သော ထမင်းကိုသာ၊ ဘောဇေတိ-စားစေ၏၊ (ကျွေး၏)၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ချီ၍၊ ဝရသယနေ-ကောင်းမြတ်သော အိပ်ရာ၌၊ သာယာပေတိ-အိပ်စေ၏။

အထ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ မာဏာဝေ-လုလင်သည်၊ နိက္ခန္ဓေ-အိမ်ပြင်သို့ ထွက်သွားလသော်၊ တံ ယရံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်တော်မူပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘုက္ကာရံ-ဘုဘု ဟု ပြုခြင်းကို၊ (ဘုဘု-ဟု ပြုအပ်သောအသံကို၊ ဝါ-ခွေးဟောင်သံကို၊) ကရောန္တော-လျက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သမိပံ-အနီးသို့၊ ဂတော-ပြီ၊ တတော-ထိုသို့ ဟောင်လျက် လာခြင်းကြောင့်၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) တောဒေယျ-ယျ၊ တွံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ မံ-ကို၊ ဘော ဘောတိ-ဘော ဘောဟူ၍၊ ပရိဘဝိတွာ-လွှမ်းမိုး၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ သုနခေါ-သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ရပြီ၊ ဣဒါနိပိ-၌လည်း၊ ဘုက္ကာရံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဝီဖိ-အဝီစိသို့၊

ဝယံ (ကုန်ကျမှု-သုံးဖြုန်းမှုကို) အကတွာ အာယမေဝ (ဝင်လာသော အတိုးအပွားကိုသာ) ဥပ္ပါဒေန္တော ယရေ ဝသေ၊ ယရာဝါသံ(၌) အနုတိဋ္ဌေယျ (အစဉ်တည်ရာ၏)၊ ဣတိ လောဘာ ဒေသိတပဋိပတ္တိံ (လောဘဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အကျင့်ကို) ဥပဒိသတိ (ညွှန်ပြ၏)- ဋီကာသစ်။

သုဘော၊ ပေ၊ ပိယာယတိ။ ။ကောင်းသော (လှပသော) အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသောကြောင့် သုဘဟု အမည်ရသောလုလင်သည် ရှေးဘဝ၌ ပရိစယ (အတူနေသောအားဖြင့် အလေ့ အကျက်) များခဲ့သောကြောင့် ထိုခွေးကလေးကို အလွန်ချစ်လေသည်။ [ပိယံ-ချစ်အပ်သည်ကို+ ကရောတိတိ ပိယာယတိ၊ ကရဓာတ်၏အနက်၌ အာယပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ် တည်း။]

ဘုက္ကာရံ။ ။ကရဏံ ကာရော၊ ဘုဘု ဣတိ-ဘုဘု ဟူ၍၊ ဝါ-ဝုဝဟူ၍+ကာရော ဘုက္ကာရော၊ (တစ်နည်း) ကရိယတေတိ ကာရော-ပြုအပ်သောအသံ၊ ဘုဘု ဣတိ+ကာရော ဘုက္ကာရော။

ဘော ဘောတိ၊ ပေ၊ ဇာတော။ ။ရှေး၌ “အဒါနမေဝ သိက္ခာပေတွာ-လောဘကြောင့် ခွေးဖြစ်သည်”ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ယခု ဘောဘောဟု ပြောမှုကြောင့် ခွေးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပြန်ရာ ရှေ့ နောက် မဆန့်ကျင်ပါလောဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ ကံ ၂-မျိုးလုံးပင် ခွေးဖြစ်ဖို့ရန် ဆက်ဆံသော

ဂမိဿတိ-ရောက်လတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အဝေါစ)၊ သုနခေါ-သည်၊ တံ ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဝိပ္ပဋိသာရီ-နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဥဒ္ဓန္နန္တရေ-ခုံလောက် အကြား၌၊ (ဖိုခနောက်အကြား၌) ဆာရိကာယ-ပြာပေါ်၌၊ နိပန္နော-အိပ်ပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြှောက်ချီ၍၊ သယနေ-အိပ်ရာ၌၊ သယာပေတု-အိပ်စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။

သုဘော-သုဘသည်၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ကေန-အဘယ်သူသည်၊ အယံ သုနခေါ-ဤခွေးကို၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဩရောပိတော-အောက်သို့ချအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟ-မေးပြီ၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက် သောသူသည်၊ (အယံ သုနခေါ-ကို၊ အာသနာ-မှ၊ န ဩရောပိတော-အောက်သို့ မချအပ်ပါ၊) ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံအကြောင်းကို၊ အာရောစေသု-ပြောပြကြကုန်ပြီ၊ [ဘုရားရှင်က “ငါ့ကို ဘောဘောဟု လွှမ်းမိုးခဲ့သော ကြောင့် ခွေးဖြစ်ရပြီ”ဟု မိန့်တော်မူပုံကို ပြောကြသည်။] မာဏဝေါ-သည်၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ မမ-ငါ၏၊ ပိတာ-အဖသည်၊ ဗြဟ္မလောကေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ၊ [“ငါ၏ အဖသည် ဗြဟ္မဏတို့၏ စာရိတ္တကို မလျော့အောင် ကျင့်သူဖြစ် သောကြောင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သည်”ဟု ယုံကြည်ထား၏။] သမဏော ဂေါတမော ပန-ရဟန်းဂေါတမသည်ကား၊ မေ-ငါ၏၊ ပိတရံ-အဖကို၊ သုနခံ-ခွေးကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဧသ-ဤရဟန်းဂေါတမသည်၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မုခါရုဠ-နှုတ်သို့တက်သော စကားကို၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကုဇ္ဈိတ္တာ-စိတ်ဆိုး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ စောဒေတုကာမော-အပြစ်တင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္တာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ [“ကျွန်ုပ်၏ အဖ ခွေးဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဟုတ်ရဲ့လား”ဟု မေးသည်။]

အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ၊ မှန်၏- ကံသည် ဝိပါကဖလဟူသော အကျိုးရင်းကို ပေးသော ကံ၊ အာနိသံသဖလဟူသော အကျိုးဆက်ကိုပေးသော ကံ ဟု ၂-မျိုးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေဝိပါက အကျိုးကိုပေးရာ၌ ကံတစ်မျိုးကသာ ပေးရသော်လည်း ပဝတ္တိဝိပါကနှင့်တကွ အာနိသံသအကျိုးကို ပေးရာ၌ကား ကံအမျိုးမျိုးက ပေးနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ခွေးဖြစ်ရာ၌ လောဘဗြဋ္ဌာန်းသော ကံ၊ ဘောဘောဟု ဘုရားကိုလွှမ်းမိုး၍ ပြောဆိုကြောင်းကံ၊ ထိုကံ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ပင် ဆိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ရှေ့တစ်မျိုး၊ နောက်တစ်မျိုး ၂-မျိုး မိန့်တော်မူ သည်၊- ဋီကာသစ်။

မုခါရုဠ။ ။မုခံ-ခံတွင်း (နှုတ်)သို့+အာရုဠ-တက်ရောက်သော စကားတည်း၊ မုခါရုဠ-နှုတ်တက်သောစကား၊ [မုခါရုဠတိ သယံပဋိဘာနဝသေန (မိမိအားထင်လာသည်၏ အစွမ်းဖြင့်) မုခါရုဠ၊ မြန်မာလို စိတ်ထဲ၌ “ထင်ရာပြောတာဘဲ”ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဘဂဝါ-သည်။ တဿ-ထိုသုဘအား၊ တထေဝ-ထိုခွေးအား မိန့်သည့်အတိုင်း ပင်၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ အဝိသံဝါဒနတ္ထံ-မိမိစကား၏ မမှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟ-ဆက်၍ မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ)၊ မာဏဝ-လုလင်၊ တေ-သင်၏၊ ပိတရာ-အဖသည်၊ န အက္ခာတံ-မပြောအပ်ခဲ့သော၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ အတ္ထိပန-ရှိသလော၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-မေးတော်မူပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ သတသဟဿဋ္ဌနိကာ-အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သော၊ သုဝဏ္ဏမာလာ-ရွှေပန်းသည် လည်းကောင်း၊ သတသဟဿဋ္ဌနိကာ-သော၊ သုဝဏ္ဏပါဒုကာ-ရွှေခြေနင်းသည် လည်းကောင်း၊ သတ္တသဟဿဋ္ဌနိကာ-သော၊ သုဝဏ္ဏပါတိ-ရွှေခွက်သည်လည်း ကောင်း၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းသော၊ ကဟာပဏ္ဍ-အသပြာသည်လည်း ကောင်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တံ သုနခံ-ထိုခွေးကို၊ အပေါဒကံ-ရေမရှိသော၊ [“ရေ အနည်းငယ်ရှိသော”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊] မဓုပါယသံ-ချိုဆိမ့်သော နို့ယနာကို၊ ဝါ-ပျားရည်ဖြင့် ရောအပ်သော နို့ယနာကို၊ ဘောဇေတွာ-ကျွေး၍၊ သယနံ-အိပ်ရာပေါ်သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ ဤသကံ-စဉ်းငယ်၊ နိဒ္ဒံ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တကာလေ-သက်ရောက်ရာအခါ၌၊ ပုစ္ဆ-မေး လော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို၊ တေ-သင့်အား၊ အာစိက္ခိဿတိ-ပြောလိမ့်မည်၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ ဧသော-ဤခွေးသည်၊ မေ-ငါ၏၊ ပိတာ-အဖတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျာသိ-သိပေတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-ထိုသုဘ သည်၊ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြပြီ၊ [“ဒဿေတိ-ပြုပြီ”ဟု မူကွဲရှိ၏၊] တဒါ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ မေ-ငါ၏၊ ပိတာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ပသန္တစိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ စုဒ္ဒသ-၁၄ ပါးကုန်သော၊ ပဉ္စေ-ပြဿနာတို့ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးလျှောက်ပြီး၍၊ ဝိသဇ္ဇန ပရိယောသာနေ-ဖြေတော်မူသည်၏ အဆုံး၌၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတော-ဆည်းကပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသုဘကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ သုဘော မာဏဝေါ တောဒေယျပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္တတ္ထေရေန-သည်၊) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

အဝိသံဝါဒနတ္ထံ။ ။အတ္တနော ဝစနဿ အဝိသံဝါဒနတ္ထံ၊ အဝိသံဝါဒနဘာဝဿ ဒဿနတ္ထံတိ အတ္ထော (မမှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ-ဟု အနက်မှတ်ပါ)-ဋီကာ။

သဗ္ဗံ ဒဿေသိ။ ။ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန သော သုနခေါ တံ သဗ္ဗံ နေတွာ ဒဿေသိ၊ န ဇာတိဿရတယ (ရှေးဖြစ်ဟောင်းကို အောက်မေ့နိုင်သောကြောင့် ပြနိုင်သည်မဟုတ်၊) ဘုရား ကို မြင်တုန်းက ဟောင်ခြင်းမှာလည်း ရှေးဘဝ၌ ပြီးစီးခဲ့သော လွှမ်းမိုးလိုသော ဝါသနာကြောင့် တည်း၊ ဇာတိဿရကြောင့် မဟုတ်-ဟူလို၊ ဋီကာ။ [ဤသို့ ဋီကာ၌ “ဒဿေသိ”ဟု ရှိသော ကြောင့် အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “အာစိက္ခိ”ဟု ရှိခြင်းမှာ ဋီကာနှင့်မညီ။]

သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ဘောဂ ဂါမတော-
သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော ရွာမှ၊ (အပိုင်စားအပ်သော တုဒိရွာမှ)၊ အာဂန္ဓာ-၍၊
ဝသတိ-နေ၏။

၄၄၅။ အညတရံ ၊ပေ၊ အာမန္တေသီတိ-ကား၊ သတ္တရိ-သည်၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-
ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးလျှင်၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊
ပတ္တစီဝရံ-သပိတ် သင်္ကန်းတော်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အာဂတော ကိရ-ကြွလာတော်
မူသတတ်၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ တံ-ထိုအရှင်အာနန္ဒာသို့၊
[“ဥသင်္ကမတိ”၌စပ်၊ ဒဿန၌ စပ်လိုလျှင် “တဿ”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။] ဒဿနတ္ထာယ-
ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပသင်္ကမတိ (ကိရ)-ချဉ်းကပ်သတတ်၊ ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-
၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ မဟာဇနမဇ္ဈေ-များစွာသော လူ
အပေါင်း၏ အလယ်၌၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရံ-အစေ့အစပ်ကို၊ ကာတုံ
ဝါ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သောတုံ ဝါ-ငှာလည်းကောင်း၊ န သက္ကာ-
မတတ်ကောင်း၊ ဂေဟံ-သို့၊ အာဂတံယေဝ-ကြွလာသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ နံ-
ထိုအရှင်အာနန္ဒာကို၊ ဒိသွာ-ဖူးမြင်၍၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-
အံ့၊ စ-ပဋိသန္တာရ ပြုရုံသာမကသေး၊ မေ-၏၊ (ငါ့မှာ)၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ ကင်္ခါ-
ယုံမှားခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ တမ္ပိ-ထိုယုံမှားခြင်းကိုလည်း၊ နံ-ထိုအရှင်အာနန္ဒာကို၊
ပုစ္ဆိဿာမိ-မေးလျှောက်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အညတရံ-အမှတ်မရှိ
တစ်ယောက်သော၊ မာဏဝကံ-လုလင်ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောပြီ။

အပ္ပါဗာဓန္တိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊
ဝိသဘာဂဝေဒနာ-သဘောမတူသော ဝေဒနာကို၊ အာဗာဓောတိ-အာဗာဓဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ယာ-အကြင် ဝိသဘာဂဝေဒနာသည်၊ ဧကဒေသေ-ခန္ဓာကိုယ်၏

ကင်္ခါ အတ္ထိ။ ။ နောက်၌ မေးအပ်လတုံသော ယုံမှားခြင်းကို “ကင်္ခါ”ဟု ဆို၏၊ “ဧကာ
စ မေ ကင်္ခါ အတ္ထိ”ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် နောက်၌ မေးအပ်လတုံသော ပြဿနာကို စောစော
ကပင် စီစဉ်ပြီးကြောင်း ပြ၏။

ဝိသဘာဂ ဝေဒနာ။ ။ လူ၏ အတ္တဘောသည် ကုသိုလ်ကံကြောင့်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်
ရောဂါမဖြစ်လျှင် ကာယိကသုခဝေဒနာသာ ဖြစ်၏၊ အနာရောဂါကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော
ဝေဒနာကား ထိုသုခဝေဒနာနှင့် သဘောမတူသော (ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာ
တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အာဗာဓောတိ ဝိသဘာဂဝေဒနာ ဝုစ္စတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝိသဘာဂဝေဒနာ
တိ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သာ ဟိ ကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တေ အတ္တဘာဝေ ပဥပ္ပဇနကသုခဝေဒနာ ပဋိပက္ခ
ဘာဝတော ဝိသဘာဂဝေဒနာ- ဋီကာ။]

တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော အရပ်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-၍၊ (ဖြစ်လသော်၊) စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ကုရိယာပထေ-တို့ကို၊ အယပဋ္ဌေန-သံပြားဖြင့်၊ အာဗန္ဓိတွာဝိယ-ဖွဲ့ထားသကဲ့သို့၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏။ တဿာ-ထိုဝိသဘာဝဝေဒနာ၏။ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ ကုတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏။ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော-ဆင်းရဲငြိငြင်စွာ အသက်ရှင်ရခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ရောဂေါ-ရောဂါကို၊ အာတကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [စာအုပ်များ၌ “အပ္ပိတကောတိ”ဟု ရှိ၏။ “အပ္ပိဗာမန္တိ အာဒိသု”ဟု အာဒိဖြင့် စတည်ခဲ့သောကြောင့် “အပ္ပိတကောတိ”ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗရှိဖွယ် မလို၊ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော ရောဂါသည် အာတကံ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “အာတကောတိ”ဟုသာ ရှိရမည်။] တဿပိ-ဆင်းရဲငြိငြင် အသက်ရှင်ဖွယ် ထိုရောဂါငယ်၏လည်း၊ အဘာဝံ-ကို၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-၏။

ဂိလာနဿေဝ-မကျန်းမာသူ၏ပင်လျှင်၊ ဥဌာနံနာမ-အိပ်ရာ ထိုင်ရာမှ ထခြင်းမည်သည်၊ ဂရုတံစ-လေးလံသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ကာယေစ-၌လည်း၊ ဗလံ-ခွန်အားသည်၊ န ဟောတိ၊ တဿာ-ကြောင့်၊ နိဂ္ဂေလညဘာဝဉ္စ-(ဂိလာန၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ) ရောဂါမရှိသူ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗလံစ-ကိုယ်အားကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ကုတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏။

ဧကဒေသေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ ။အနာဟူသော ထိုဒုက္ခဝေဒနာသည် ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် တစ်နေရာ၌ဖြစ်လျှင် လွယ်ကူစွာ မလှည့်ပတ်နိုင်၊ မသွားမလာနိုင်သောကြောင့် “ကုရိယာပုထံ ၄-ပါးကို သံပြားဖြင့် ရစ်ပတ်ဖွဲ့တုပ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ “ကုရိယာပုထံ ၄-ပါး၌ လေးတွဲတွဲဖြစ်သည်”ဟူလို၊ ဤမျှလောက်ကြီးသော အနာကိုသာ “အာဗာဓ”ဟု ခေါ်ရသည်။ [ဧတေန ဗလဝရောဂေါ အာဗာဓောတိ ဒဿေတိ၊ အာ(ဘုသံ)-ပြင်းစွာ+ဗာဓတိတိ-နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဗာဓော၊ တဿာ အဘာဝံဖြင့် အပ္ပိဗာဓံ၌ အပ္ပ၏ အဘာဝအနက်ကို ပြ၏။ “အာဗာဓဿ+အဘာဝေါ အပ္ပိဗာဓံ”။]

ကိစ္ဆဇီဝိတကရော။ ။“အသုခဇီဝိတာဝဟော-မချမ်းသာသော အသက်ရှင်ရခြင်းကို ဆောင်သော”ဟု ဖွင့်၏။ ဧတေန ဒုဗ္ဗလော အပ္ပမတ္တကော ရောဂေါ အာတကောတိ ဒဿေတိ-ဋီကာ။ [အာတကံ၏ ဝစနတ္ထကို ဧဝံ မေ သုတံ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဥဌာနံ။ ။သယန နိသဇ္ဇာဒိတော ဥဌာနံ၊ တေန (ထိုလဟုဌာနံပါ၌ဖြင့်) ယထာတထာ အပရာပရံ သရီရဿ ပရိဝတ္တနံ ဝဒတိ-သင့်တော်သလို အခြင်းအရာအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်၏ အဆင့်ဆင့် ကုရိယာပုထံကို ပြောင်းလွဲနိုင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

ဂရုတံ။ ။ဘာရိယံ၊ ကိစ္ဆသိဒ္ဓိကံ-ထကြွသောအခါ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးမရှိဘဲ လေးလံ၏။ (လက်ထောက်၍ ထရခြင်း၊ ကျွတ်ကျွတ်ဟု ဆို၍ ခဲယဉ်းစွာ ထမှုစသည်ကို ပြီးစေရခြင်းကို “ဂရုက”ဟု ဆိုသည်။) မကျန်းမာလျှင် အထိုင်အထ စသည်၌ လေးရုံသာမက ကိုယ်၌ အားလည်းမရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် “လဟုဌာနံ ဗလံ”ပါ၌ဖြင့် အာဗာဓ၊ အာတကံဟု နာမည်မတပ်လောက်သော မကျန်းမာမှု၏ မရှိခြင်းကို ပြသည်။

ဖာသုဝိဟာရန္တိ-ကား၊ ဂမနံ၊ ပေ၊ သယနေသု-သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်းဟူကုန်သော၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဣရိယာပထေသု-တို့၌၊ သုခဝိဟာရ-ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေသော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုလုလင်အား၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗကာရံ-မေးထိုက်သော အခြင်းအရာကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဘောတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြောပြီ။ [ပါဠိတော်၌ အပ္ပါဗာဓံစသော ပုဒ်တို့သည် ၂-ထပ်ပါ၏၊ ထိုတွင် ရှေ့အပ္ပါဗာဓံ စသည်လည်း အာဏာပန (စေခိုင်းကြောင်း) စကားတည်း၊ သုဘော စသည်မှနောက်၌ အပ္ပါဗာဓံ စသည်ကား မေးလျှောက်ပုံ အခြင်းအရာကိုပြသော စကားတည်း-ဟု ခွဲပါ။]

၄၄၇။ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာတိ-ကား၊ ကာလဉ္စ-ချဉ်းကပ်သင့်ရာ အချိန်အခါကိုလည်းကောင်း၊ သမယဉ္စ-အကြောင်း၏ညီညွတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ဝါ-ငါတို့မှာ၊ သွေ-နက်ဖန်၌၊ ဂမနကာလော-သွားဖို့ရန် အချိန်သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ဗလမတ္တာစေ-အနည်းငယ်သော အားသည်လည်း၊ သစေ ဖရိဿတိ-အကယ်၍ ပြန်နှံအံ့၊ ဂမနပစ္စယာ-သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အညော-အခြားသော၊ အဖာသုဝိဟာရောစ-ချမ်းသာစွာ မနေရခြင်းသည်၊ သစေ န ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ အထ-ထိုသို့အကြောင်းညီညွတ်လသော်၊ ဧတံ ကာလဉ္စ-ထိုချဉ်းကပ်သင့်ရာ

ဖာသုဝိဟာရံ။ ။ အာဗာဓ စသော ၄-မျိုး မရှိလျှင် ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပြီ မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဖာသုဝိဟာရကို ထပ်၍ ပြရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ ဤဖာသုဝိဟာရဖြင့် အာဗာဓ စသည်တို့၏ ရှိရုံမျှမဖြစ်သော ဖာသုဝိဟာရကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်သော (ကျန်းမာရုံမက၊ ချမ်းသာစွာနေရသော) ဖာသုဝိဟာရကို ပြလိုသောကြောင့် ထပ်၍ ဆိုရပါသည်။

ဋီကာ။ ။ ဟေဋ္ဌာ စတုဟိ ပဒေဟိ (အပ္ပါဗာဓံ စသော ၄-ပုဒ်တို့ဖြင့်) အဖာသုဝိဟာရာ ဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ ဣဒါနိ ဖာသုဝိဟာရသဗ္ဗာဝံ (ချမ်းသာစွာနေရခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ပုစ္ဆတိ၊ တေန သဝိသေသော ဖာသုဝိဟာရော ပုစ္ဆိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အသတိ ပိ အတိသယတ္ထ ဇောတနေ သဒ္ဓေ (ဖာသုဝိဟာရောဟု သာမဉ္ဇသဒ္ဓါဖြစ်၍ အလွန်အနက်ကို ထွန်းပြသောသဒ္ဓါ မပါသော်လည်း) အတိသယတ္ထဿ လဗ္ဗနတော၊ ယထာ အဘိရူပါယ ဒေယျံ ဒါတဗ္ဗတိ-အလွန်အဆင်းလှသော မိန်းမအား ပေးစရာကို ပေးပါလောဟူရာ၌ ဒေယျံဝယ် အတိသဒ္ဓါ မပါသော်လည်း အဘိရူပမိန်းမနှင့် ထိုက်တန်သော အလွန်ကောင်းသော ပေးဖွယ်ကို ယူရ သကဲ့သို့တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ “အဘိရူပဿ ကညာ ဒါတဗ္ဗာ”ဟု ပုံစံပြ၏၊ ထို၌လည်း ကညာ အရ အဘိရူပသတို့သားနှင့် ထိုက်တန်အော အလွန်လှသော သတို့သမီးကို ယူရသည်ဟု မှတ်ပါ။] ကြွင်းသော အဓိပ္ပါယ်များကို ဧဝံ မေ သုတံအဖွင့်၌ ယူပါ။

အချိန်အခါကိုလည်းကောင်း၊ ဂမနကာရဏ သမဝါယသင်္ခါတံ-သွားဖို့ရန် အကြောင်း၏ စုပေါင်းညီညွတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧတံ သမယဉ္စ-ဤအကြောင်း ညီညွတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်၍၊ သွေ-နက်ဖန်၍၊ အပိ ဧဝနာမ အာဂစ္ဆေယျာမ-လာနိုင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ။ [ဤစကားကို အတုလိုက်၍ ယခုအခါ တစ်စုံတစ်ယောက်က ဖိတ်ခေါ်ရာဝယ် “အကြောင်းညီညွတ်လျှင် လာခဲ့ပါမည်”ဟု ပြောကြသည်။]

၄၄၈။ စေတကေန ဘိက္ခုနာတိ-ကား၊ စေတိရဋ္ဌေ-စေတိတိုင်း၌၊ ဇာတတ္တာ-ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စေတကောတိ-စေတကဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ လဒ္ဓနာမေန-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ ၌စပ်၊) သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံတိ-ကား၊ ဘော အာနန္ဒ-အရှင်ဘုရား အာနန္ဒ၊ ဒသဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ကော နာမ-အဘယ်မည်သော၊ အာဗာဓော-အနာရောဂါသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ပရိဘုဉ္စိ-ဘုဉ်းပေးတော်မူပါသနည်း၊ အပိစ-သည်သာမကသေး၊ သတ္ထု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပရိနိဗ္ဗာနေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ သောကော-သောကသည်၊ န ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားမဖြစ်ဘဲ ရှိပါ၏လော၊ [စိတ္တသန္တာပ ပုစ္ဆာဟု ဋီကာတို့ဖွင့်သောကြောင့် “ပရိနိဗ္ဗာနေ-ကြောင့်၊ န ဥဒပါဒိ-လော”ဟု ပေးရသည်။] သတ္တာနာမ-မည်သည်၊ ကေဝလံ-အများမဖက်သက်သက်၊ တုမှာကံယေဝ-အရှင်ဘုရားတို့အတွက်သာ၊ န ပရိနိဗ္ဗာတော-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည် မဟုတ်ပါ၊ သဒေဝကဿ-နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ လောကဿ-တစ်လောကလုံး၏၊ မဟာဇာနိ-ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊) ယတြ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သဒေဝဿ-သော၊ လောကဿ-၏၊ သော အဂ္ဂပုဂ္ဂလော-ထိုအမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သော်မှလည်း၊ ပရိနိဗ္ဗာတော-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရသေး၏၊ (တတြ-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊) ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အညော-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသော၊ ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မရဏာ-သေရခြင်းမှ၊ မုစ္ဆိဿတိ-လွတ်ပါတော့လတုံနည်း၊ ဣဒါနိ-၌၊ အည-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသော၊ ကံ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိသ္မာ-

စေတကော။ ။စေတိရဋ္ဌေ ဇာတတ္တာဖြင့် “စေတိယံ+ဇာတော စေတကော”ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြ၏၊ စေတိနောင် ဇာတအနက်၌ ဣယပစ္စည်းသက်၍ စေတိယဟု ဖြစ်ပြီးနောက်၊ ဣကို အ၊ ယကို ကပြ၊ စေတိယရဋ္ဌေဟု ရှိရာ၌ ယကား အပိုထည့်အပ်သော အက္ခရာတည်း၊ “စေတိတိုင်းမှတစ်ပါး အခြားသော တိုင်းတစ်မျိုးလည်းရှိသေး၏”ဟု ဆိုကြသေး၏၊ ထိုအခြားတိုင်းတစ်မျိုးကား စေတိယတိုင်း (သို့မဟုတ် “စေတ”တိုင်း) ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ကြည့်၍၊ မစွဲရာဇာ-သေမင်းသည်၊ လဇ္ဇိဿတိ-ရှက်တော့လတုံနည်း၊ ဣတိဇဝ
မာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ မရဏ ပဋိသံယုတ္တံ-သေခြင်းနှင့်
စပ်ယှဉ်သော၊ သမ္မောဒနီယံ-ဝမ်းမြောက်သင့် ဝမ်းမြောက်ထိုက်သော၊ သာရဏီယံ-
တစ်သက်မပြတ် အမှတ်ရထိုက်သော၊ ကထံ-ကို၊ ဝီတိသာရေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊
ထေရဿ-ထေရ်အား၊ ဟိယျော-ယမန်နေက၊ ပီတဘေသဇ္ဇာနုရူပံ-သောက်အပ်
သော ဆေးအားလျော်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူပြီး၍၊ ဘတ္တကိစ္စာ
ဝသာနေ-ဆွမ်းကိစ္စ၏ အဆုံး၌၊ ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသောအရပ်
အဖို့၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။ [သောက်အပ်ပြီးသော ဆေးနှင့် သင့်တော်အောင် အာဟာရ
ကို ကျွေးခြင်း(ကပ်လှူခြင်း)သည် ရှေးထုံးစံဖြစ်၏-ဋီကာသစ်။]

ဥပဌာကော သန္တိကာဝစရောတိ-ကား၊ ဥပဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊
ဟုတွာ-၍၊ သန္တိကာဝစရော-အနီး၌ လှည့်လည်နေသူပါတည်း၊ ရန္တဂဝေသီ-
အပေါက်အကြားကို ရှာမှီးသူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န သန္တိကာဝစရော-အနီး၌လှည့်လည်

ဣဒါနိ ကံ အညံ ၊ပေ၊ လဇ္ဇိဿတိ။ ။ဤကား ထုတ်ဖော်၍ မေးမြန်းပြောဆိုအပ်
သော စကားမဟုတ်၊ သူ၏ နှလုံးသွင်းကို အကြောင်းပြု၍ လောကပြောရိုးအတိုင်း ပြောဆိုအပ်
သော စကားတည်း။ [ဣဒါနိတိစ အတ္တနော မနသိကာရံ ပတိ ဝေါဟာရမထွေ့န ဝုတ္တံ၊
လဇ္ဇိဿတိတိ လဇ္ဇာဝိယ ဘဝိဿတိ၊ ဝဇ္ဇိဿတိ-ရှောင်လိမ့်လတုံနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-
ဋီကာသစ်။]

မရဏ ပဋိသံယုတ္တံ။ ။တစ်စုံတစ်ယောက် ကွယ်လွန်ရာ၌ (၁) ရောဂါကိုမေးခြင်း၊
(၂) ရောဂါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုမေးခြင်း၊ (၃) ထိုသူ၏ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့် ကျန်ရစ်သူ
တို့၏ စိတ်ပူဆွေးမှုကို မေးခြင်း၊ (၄) မိမိနှင့်တကွ အများပင် ပူဆွေးရပုံကို ပြောပြခြင်း၊ (၅)
သေခြင်းတရားကို အတုန့်ပြန်၍ မတွန်းလှန်နိုင်ပုံကို ပြောပြခြင်း၊ စသည်တို့သည် လောက၌
ပြောလေ့ရှိသော သမ္မောဒနီယ သာရဏီယကထာပင် ဖြစ်၏။ [ဤ ၄-နံပါတ်ပုံစံကို လိုက်၍
ယခုခေတ်၌လည်း ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဆုံးသောအခါ “ကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးအတွက်
(တစ်နယ်လုံး၊ သို့မဟုတ် တစ်နိုင်ငံလုံး၊ သို့မဟုတ် အာရှတိုက်တစ်တိုက်လုံး) ဆုံးရှုံးခြင်းပါဘဲ”
စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိကြသည်။]

သမ္မောဒနီယံ။ ။ထို့ကြောင့် သုဘလုလင်သည် “ကောနာမ အာဗာဓော”ဖြင့် ရောဂါကို
လည်းကောင်း၊ “ကိ ဘဂဝါ ပရိဘုဒ္ဓိ”ဖြင့် ရောဂါဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊
“အပိစ ပေ၊ ဥဒါဒိ”ဖြင့် စိတ္တသန္တာပ (စိတ်ပူဆွေးခြင်း)ကိုလည်းကောင်း မေးပြီးလျှင် “သတ္တာ
နာမ ပေ၊ မဟာဇာနိ”ဖြင့် ထိုစိတ္တသန္တာပ၏ အများနှင့်ဆက်ဆံကြောင်း (တစ်လောကလုံးပင်
ပူပန်ရကြောင်း)ကိုလည်းကောင်း၊ “ကော ဒါနိ ပေ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော”ဖြင့် သေမင်းကို မည်သူမျှ
မခုခံနိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း လျှောက်သည်။ [ယတြာတိ ယေန ကာရဏေန ပရိနိဗ္ဗုတော၊
တေန ကော ဒါနိ အညော မရဏာ မုစ္စိဿတိတိ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။]

နေသူမဟုတ်ပါ။ ဝိမံသနာဓိပ္ပါယ်-စုံစမ်းခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ န သန္တိကာဝစရော-ပါ။ သမိပစာရီတိ က္ကဒံ-ဟူသော ဤပုဒ်သည်။ ပုရိမ ပဒေသေဝ-ရှေ့၌ဖြစ်သော သန္တိကာဝစရောပုဒ်၏သာ။ ဝေဝစနံ-ဝေဝစပရိယာယ်၊ စကားလှယ်တည်း။ ယေသံ ၊ပေ၊ ဂေါတမောတိ-ဟူသော ပုစ္ဆာကို၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ ပုစ္ဆာတိ-မေးသနည်း။ တဿ-ထိုသူဘလုလင်၏။ ဧဝံ-ဤအကြံသည်။ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်။ (ကိ-နည်း) ယေသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ (အကြင် ဝိမောက္ခ၏အကြောင်း ဖြစ်သော နိယျာနိကတရားတို့၌) ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ က္ကမံ လောကံ-ဤသတ္တဝါ အပေါင်းကို၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်စေတော်မူပြီ၊ တေ(ဓမ္မာ)-တို့သည်။ တဿ-ထိုရှင်ဂေါတမ၏။ အစွယေန-ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ နဋ္ဌာနုခေါ-ပျောက်ပျက် ကုန်လေပြီလော၊ ဓရန္တိနုခေါ-ထင်ရှားရှိကုန်လေသေးသလော၊ သစေ ဓရန္တိ-အကယ်၍ ထင်ရှားရှိကုန်သေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ကုန်လသော်)၊ အာနန္ဒော-အရှင် အာနန္ဒာသည်။ ဇာနိဿတိ-သိလတုံ၊ ဟန္တ-ယခု၊ နံ-ထို အရှင်အာနန္ဒာကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးအံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤအကြံသည်။ (အဟောသိ ကိရ)၊ တသွာ-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်း ကြောင့်၊ ပုစ္ဆိ။

၄၄၉။ အထ-မေးလျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုသူဘလုလင်အား၊ ထေရော-အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်။ တိဏိ-ကုန်သော၊ ပိဋကနိ-တို့ကို၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ (ဂုဏ်တို့ဖြင့်)၊ သင်္ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍၊ ဒေသေန္တော-

ဥပဋ္ဌာကော ၊ပေ၊ ဓိပ္ပါယော။ ။“ဥပဋ္ဌာကောသည် သန္တိကာဝစရော၏ ဝိသေသနတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဥပဋ္ဌာကော ဟုတွာ”ဟု ဟုတွာထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုဥပဋ္ဌာကော ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို ပြလို၍ “န ရန္တဝေသိ၊ န ဝိမံသနာ ဓိပ္ပါယော”ဟု မိန့်သည်။ အပေါက်အကြား (အပြစ်)ကို ရှာလို၍ အနီး၌ လှည့်လည်သူမဟုတ်၊ စုံစမ်းလို၍လည်း အနီး၌ လှည့်လည်သူမဟုတ်၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးသူအဖြစ်ဖြင့် အနီး၌ လှည့်လည်သူဖြစ်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။မာရ်နတ်သည် ဘုရားရှင်၏ အပြစ်ကိုရှာလိုသောကြောင့် အလောင်းတော်ဘဝမှစ၍ ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် တစ်နှစ်ကြာအောင် ၇-နှစ်လုံးလုံး နောက်ကလိုက်ကာ သန္တိကာဝစရ လုပ်ဖူး၏။ ဥတ္တရမည်သော လုလင်လည်း ဘုရားရှင်ကို စုံစမ်းလို၍ ၇-လခန့်မျှ ဘုရားအနီး၌ လှည့်လည်ကာ သန္တိကာဝစရ လုပ်ဖူးသည်။

တိဏိ ပိဋကနိ ၊ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ။ ။ပိဋကဟူသည် သဒ္ဓါအစဉ်တည်း၊ သီလက္ခန္ဓစသော ၃-ပါးကား ထိုသဒ္ဓါ၏ဟောနက်တည်း။ သဒ္ဓါပြုယှဉ် ပါဠိဟူသမျှကို အနက်နှင့်စပ်၍သာ သုံးစွဲအပ်၏။ အနက်မရှိလျှင် သဒ္ဓါမရှိနိုင်၊ ဤနည်းအားဖြင့် သီလက္ခန္ဓ စသော ဟောနက် ၃-ပါးသည် ပိဋကသုံးပုံ အလုံးစုံသောသဒ္ဓါကို သိမ်းယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “တိဏိ ၊ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။

ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဏ္ဍံ ခေါ်တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ မာဏဝေါ-သည်၊ သံခိတ္တေန-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ ကထိတံ-ဟောအပ်သော တရားတော်ကို၊ အသလ္လက္ခေန္တော-မမှတ်သားနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိတ္ထာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-ဦးအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ကတမေသံ တိဏ္ဍန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

သီလက္ခန္ဓာအပွင့်

၄၅၀။ ၄၅၃။ တတော-ထိုသို့၊ လျှောက်ခြင်းကြောင့်၊ ထေရေန-သည်၊ အရိယဿ သီလက္ခန္ဓဿာတိ-ဿ ဟူ၍၊ တေသု-ထိုတရားတို့ကို၊ ဒဿိတေသု-ပြအပ်ပြီးကုန်လသော်၊ ပုန-ဖန်၊ ကတမော၊ ပေ၊ သီလက္ခန္ဓာတိ-ဟူ၍၊ ဧကေကံ-တစ်ပါးတစ်ပါးကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးလျှောက်ပြီ၊ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုသုဘလုလင်အား၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ်-ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ တန္တိ ဓမ္မံ-ပါဠိတော် အစဉ်ဖြစ်သောတရားကို၊ ဒေသေန္တော-ဟောတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဝိသဇ္ဇေသိ-ဖြေတော်မူပြီ။ “ဘဂဝတာ ဝုတ္တနယေနေဝ”ဟု ဆိုသဖြင့် ဤသုဘသုတ်၏လည်း ဗုဒ္ဓဘာသိတဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်၊ ဝုတ္တနယဟူသည် သာမညဖလသုတ် စသည်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းတည်း။

မာဏဝေါ၊ ပေ၊ အာဟ။ ။အခြားပါဠိတော်များ၌ “ကတမေသံ တိဏ္ဍံ”ကဲ့သို့သော ပုစ္ဆာသည် ဤအရှင်အာနန္ဒာကဲ့သို့ တရားဟောသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကထေတုကမျတာ ပုစ္ဆာသာ ဖြစ်၏၊ ဤ၌ကား ထိုသို့မဟုတ်၊ တရားနာသော သုဘ၏ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ ဖြစ်သည်၊ ဤသို့ အခြားနေရာနှင့် မတူသည့်အတွက် “မာဏဝေါ၊ ပေ၊ အာဟ”ဟု အနုသန္ဓေတက်၍ ပြရသည်၊ [ကတမေသံ တိဏ္ဍံ တိ အယံ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ၊- ဋီကာ။] ထိုသို့ အနုသန္ဓေတက်ရာ၌ “ကတမေသံ တိဏ္ဍန္တိ အာဒိမာဟ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ တွေ့ရသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ကတမေသံ တိဏ္ဍံ၏နောက်ဝယ် သုဘ၏ စကားအဆက် မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နောက်နောက် အဖြေများအတွက် သီးခြားအမေးရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာဒိသဒ္ဓါ မပါခြင်းသာ ကောင်းသည်။

သီလက္ခန္ဓဿာတိ။ ။အရှင်အာနန္ဒာသည် “အရိယဿ သီလက္ခန္ဓဿ”၌သာ မရပ်ဘဲ “အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ”တိုင်အောင် ဟောတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် သီလက္ခန္ဓဿာတိ၌ ဣတိတစ်လုံး အကျေကြံ၍ ကျေသော ဣတိကို ပဒတ္ထဝိပလ္လာသနိပါတ်၊ တိုက်ရိုက်ရှိသော ဣတိကို အာဒုတ္တ၊ သို့မဟုတ် အလားတူ အနက်ဟော ပကာရတ္ထဟု ကြံပြီးလျှင် ထိုဣတိဖြင့် အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ စသော ပုဒ်များကို ယူပါ။ [သီလက္ခန္ဓဿာတိ ဧတ္ထ ဣတိ သဒ္ဓေါ အာဒိ အတ္ထော၊ ပကာရတ္ထောဝါ၊ တေန အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိတိ အယံ ဧတ္ထကော ပါဠော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊- ဋီကာသစ်။]

တတ္ထ-ထိုသို့ ဖြေဆိုရာ၌၊ အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယန္တိ-ယံဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒေသေသိ”၌စပ်၊) ဘဂဝတော-၏၊ ဧတ္ထသာသနေ-၌၊ သီလံ-သည်၊ သာရောဇဝ-အနှစ်သည်ပင်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ-သမာဓိ ပညာမဖက် သက်သက်၊ ဧတံ-ဤသီလသည်၊ ပတိဋ္ဌာမတ္တမေဝ-တည်ရာမျှသည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတော-ဤသီလမှ၊ ဥတ္တရိပန-အထက်၌ကား၊ အညမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော သမာဓိ ပညာကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အာယသွာ အာနန္ဒော) ဒေသေသိ-ပြတော်မူပြီ၊ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓသာသနတော-ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ (“န သမနုပဿာမိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။)

သမာဓိက္ခန္ဓအပ္ပင်

၄၅၄။ ကထဉ္စ မာဏဝ ဘိက္ခု၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရော ဟောတိတိ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ (အာရဘိ-၌စပ်၊) အာယသွာ အာနန္ဒော-သည်၊ ကတမော ပန သောဘော အာနန္ဒ အာစရိယော သမာဓိက္ခန္ဓောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သမာဓိက္ခန္ဓံ-သမာဓိ ဂုဏ်ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနောပိ-သော်လည်း၊) သီလသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု၊ ပေ၊ သန္တုဋ္ဌောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သီလာနန္တရံ-သီလ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒယော-ဣန္ဒြိယသံဝရ အစရှိကုန်သော၊ သီလသမာဓိနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ဥဘိန္နံပိ-၂ ပါးကုန်သော သီလသမာဓိတို့အားလည်း၊ ယေတေ ဥပကာရကမ္မော-အကြင်လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော တရားတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-အကျဉ်းပြအပ်ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုတရားတို့ကို၊ နိဒ္ဓိသိတွာ-အကျယ်ပြ၍၊ သမာဓိက္ခန္ဓံ-သမာဓိဂုဏ်ကို၊ ဒေသေတုကာမော-ပြခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာရဘိ-အားထုတ်တော်မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သမာဓိက္ခန္ဓကို ပြရာ၌၊ ရူပဇ္ဈာနာနေဝ - ရူပဈာန်တို့သည်သာ၊ အာဂတာနိ-တိုက်ရိုက်လာကုန်ပြီ၊ အရူပဇ္ဈာနာနိ-

အတ္ထိ စေဝေတ္ထ။ ။ “အယံ ခေါ မာဏဝ အရိယော သီလက္ခန္ဓော၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ” ဟု သီလက္ခန္ဓအတွက် နိဂုံးချုပ်ပြီးသောအခါ “အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယံ”ဟု စကား အပိုပါသေး၏၊ ထိုစကားဖြင့် “သီလသည် သာသနာတော်၌ အနှစ်သာရမဟုတ်သေးကြောင်း၊ အထက်၌ ပြုဖွယ်ကိစ္စတွေရှိသေးကြောင်း”ကို ပြသည်။

န သီလမေဝ သာရော။ ။ ဧဝံသည် အဋ္ဌာနပယုတ္တ (တည်ရာမဟုတ်သောဌာန၌ သုံးစွဲအပ်သော) သဒ္ဓါတည်း၊ အနက်ပေးသောအခါ “သာရောဇဝ”ဟု တည်သင့်ရာဌာန၌ ရွှေ့၍ တည်စေရသည်၊ [အရိယမဂ္ဂသာရေ (အရိယာမဂ်ဟူသော အနှစ်ရှိသော) ဘဂဝတော သာသနေ ယထာဒေသိတံ သီလံ (ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော သီလသည်) သာရော ဇဝ န ဟောတိ၊ သာရဝတော မဟာရုက္ခဿ ပပဋိကဋ္ဌာနိကတ္တာ (သီလက အနှစ် ရှိသော သစ်ပင်ကြီး၏ အပွေးအရာ၌ တည်သောကြောင့်တည်း)၊ အဋ္ဌာနပယုတ္တော ဟိ ဇဝ သဒ္ဓေါ ယထာဌာနေ ယောဇေတဗ္ဗော၊- ဋီကာသစ်။]

အရူပဈာန်တို့သည်။ န အာဂတာနိ-တိုက်ရိုက်မလာကုန်၊ ပန-ထိုသို့ပင် တိုက်ရိုက် မလာပါကုန်သော်လည်း၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ ဒီပေတဗ္ဗာနိ-ပြုထိုက်ကုန်၏၊ ဟိ- မှန်၏၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-မသိမ်းယူအပ်သော၊ အရူပသမာပတ္တိ နာမ-အရူပသမာပတ်မည်သည်၊ နတ္ထိယေဝ-မရှိသည်သာတည်း။

၄၇၁၊ ၄၈၀။ အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယံတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒေသေသိ ဌ်စပ်) ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဧတ္ထ သာသနေ-ဤသာသနာတော်၌၊ စိတ္တေ ကဂ္ဂတာမတ္တကေန-စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ ပရိယောသာနပုတ္တိနာမ- အဆုံးသို့ ရောက်ခြင်းမည်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတောပိ-ဤသမာဓိကုန္တမှလည်း၊ ဥတ္တရိ-အထက်၌၊ အည-သမာဓိကုန္တမှ တစ်ပါးသော၊ ကတ္တဗ္ဗ-ပြုထိုက်သော ကိစ္စ သည်၊ အတ္ထိယေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒေသေသိ- ပြုပြီ၊ (တစ်နည်း၊ ဒေသေတိ-ပြ၏) နတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယံတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒေသေသိ-ဌ်စပ်) ဘဂဝတော-၏၊ ဧတ္ထ သာသနေ-၌၊ ဣတော-ဤ အရဟတ္တဖိုလ်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ကာတဗ္ဗနာမ-ပြုထိုက်သော ကိစ္စမည်သည်၊ နတ္ထိယေဝ-မရှိတော့သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဘဂဝတော-၏၊ သာသနံ-သာသနာ တော်သည်၊ အရဟတ္တပရိယောသာနံ-အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ ဣတိ- ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒေသေသိ-ပြီ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဣတိ- ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သော၊ ဒီဃနိကာယ ဌကထာယံ-၌၊ သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဌိတာ-ပြီးပြီ။

အာနေတွာ ဒီပေတဗ္ဗာနိ။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ရူပဈာန်ကိုသာ ပြ၍ အရူပဈာန်ကို မပြ သော်လည်း အဘိညာဉ်တက်ရာ၌ အရူပဈာန်မရလျှင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အရူပဈာန်တို့ကို လည်း ဆောင်၍ပြထိုက်ကုန်သည်-ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့- ရူပဈာန်ကို ဟောပြီးသောအခါ အဘိညာဉ်ကိုဟောဖို့ရန် အလှည့်ရောက် လာ၏၊ “အယံပိ ကာယော ရူပိ” စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုသောအခါ ရူပကာယကို မှတည်ရ၏၊ မနောမယ ဣဒ္ဓိဝိဓ စသော အဘိညာဉ်များ၌လည်း ရုပ်တရားပါရှိရ၏၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်မရှိသော အရူပဈာန်ကို မဟောဘဲ ရူပဈာန်၏အခြားမဲ့၌ အဘိညာဉ်ကိုဟောမှ ရှေ့နောက် လိုက်လျှော ရကား ရူပဈာန်၏အခြားမဲ့၌ အဘိညာဉ်ကို ဟောဖို့ရန် အလှည့်ရောက်လာသောကြောင့် အရူပဈာန်တို့ကို တိုက်ရိုက်မဟောတော့ပါ၊ သို့သော် အရူပဈာန်မပါလျှင် အဘိညာဉ်သို့ မတက် နိုင်သောကြောင့် အဘိညာဉ်ကို ဟောလျှင်ပင် နာနန္တရိကနည်းအားဖြင့် အရူပဈာန်ကိုလည်း ဟောပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

သုဘသုတ် အဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် ပြီး၏။

၁၁။ ကေဝဋ္ဌသုတ်ဘာသာဋီကာ

ကေဝဋ္ဌဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထု

၄၈၁။ ဧဝံ၊ ပေ၊ နာဠန္ဒာယန္တိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ ကေဝဋ္ဌသုတ္တံ-တည်း။ တကြ-ထိုကေဝဋ္ဌသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ပါဝရိကမ္မဝနေတိ-ကား၊ ပါဝရိကဿ-ပါဝရိကသူဌေး၏၊ (အဝတ်ကုန်သည် သူဌေး၏)၊ အဗ္ဗဝနေ-သရက် ဥယျာဉ်၌၊ (“ဝိဟရတိ”၌စပ်) ကေဝဋ္ဌောတိ ကုဒံ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တဿ ဂဟပတိပုတ္တဿ-ထိုသူကြွယ်သား၏၊ နာမံ-တည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုကေဝဋ္ဌသည်၊ စတ္တာလီသကောဋိဓနော-ကုဋေလေးဆယ် ဥစ္စာရှိသော၊ ဂဟပတိမဟာသာလော-များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသည်၊ ပသန္နော-ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

သော-ထိုကေဝဋ္ဌသည်၊ သဒ္ဓါမိကတ္တာယေဝ-လွန်ကဲသော သဒ္ဓါရှိသူ၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်(“ဧဝမာဟ”၌စပ်) ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဗ္ဗမာသန္တရေန ဝါ-အကြား၌ တစ်လထက်ဝက်ရှိသောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (တစ်လ ထက်ဝက်ခြားသောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း)၊ မာသန္တရေနဝါ-အကြား၌ တစ်လ ရှိသောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊(တစ်လခြားသောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း)၊ သံဝစ္ဆရေနဝါ-နှစ်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နှစ်တစ်ခါသော်လည်းကောင်း)၊ အာကာသေ-၌၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံတက်၍၊ ဝိဝိဓာနိ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ပါဠိဟာရိယာနိ-တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို၊ သစေ ဒဿေယျ-အကယ်၍ပြအံ့(ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဇနော-လူအပေါင်းသည်၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ ပသီဒေယျ- ကြည်ညိုရာ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်၍၊ ပါဠိဟာရိယ ကရဏတ္ထာယ-တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ယန္တုန အနုဇာနာပေယျ-အကယ်၍ခွင့်ပြုတော်မူစေရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ကုတိ-သို့၊

ကေဝဋ္ဌောတိ၊ ပေ၊ ပုတ္တဿ နာမံ။ ။တံငါသည်တို့ စောင့်ရှောက်အပ်သောကြောင့် “ကေဝဋ္ဌ”ဟု အမည်ရ၏၊ တစ်နည်း- တံငါသည်တို့၏ အထံ၌ ကြီးပွားရသောကြောင့် ကေဝဋ္ဌ အမည်ရသည်ဟုလည်း ကေစိတို့က ဆိုကြ၏၊ ထိုကေဝဋ္ဌသည် သူကိုယ်တိုင်ပင် “ဂဟပတိ” ဖြစ်နေသော်လည်း သူ၏အဖ ဂဟပတိမှာ မကြာမီက ကွယ်လွန်သောကြောင့် “ဂဟပတိပုတ္တ” ဟု ဆိုသည်။

သဒ္ဓေါ၊ ပသန္နော။ ။ပုထုဇဉ်တို့ သန္တာန်မှာဖြစ်သော ပေါထုဇနိကသဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသော ကြောင့် “သဒ္ဓေါ”ဟုလည်းကောင်း၊ ရတနာသုံးပါး၌ အထူးကြည်ညိုသောကြောင့် “ပသန္နော” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

စိန္တေတွာ-ပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ [“အယံ ဘန္တေ နာဠန္ဒာ ဣဒ္ဓါစေဝ ဖီတာစ”စသော စကားကို လျှောက်ပြီ။]

တတ္ထ-ထို အယံ ဘန္တေ နာဠန္ဒာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဒ္ဓါတိ-ကား၊ သမိဒ္ဓါ-ပြည့်စုံပါ၏၊ ဖီတာတိ-ကား၊ နာနာဘဏ္ဍာဥဿန္နတာယ-ပေါများသော အထူးထူးသော ဘဏ္ဍာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ-ကြီးပွားခြင်းသို့ ရောက်ပါ၏၊ အာကိဏ္ဏမနုဿာတိ-ကား၊ အံသကုဋေန-ပရုံးစွန်းတစ်ခုဖြင့်၊ အံသကုဋ်-ကို၊ ပဟရိတွာဝိယ-ထိခတ်သကဲ့သို့၊ ဝိစရန္တေဟိ-လှည့်လည်ကုန်သော၊ မနုဿေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာကိဏ္ဏာ-ရောပြွမ်းပါ၏၊ [“အာကိဏ္ဏာ+မနုဿာ ဧတ္တာတိ အာကိဏ္ဏမနုဿာ”ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိကို ပြလို၍ “မနုဿေဟိ အာကိဏ္ဏာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။] သမာဒိသတူတိ-ကား၊ အာဏာပေတု-စေခိုင်းတော်မူပါ၊ ဌာနန္တရေ-ရာထူး၌၊ ထပေတု-ထားတော်မူပါ၊ [တန်ခိုးပြသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူပါ၊ ရာထူး၌ ထားတော်မူပါ-ဟူလို။] ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာတိ-ကား၊ ဥတ္တရိမနုဿာနံ-မြတ်ကုန်သော ဈာယီအရိယာလူတို့၏၊ ဓမ္မတော-ရအပ်သော တရားတွင်၊ (“ပါဠိဟာရိယံ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဝါ-နည်း၊ ဒသကုသလသင်္ခါတတော-ဆယ်ပါးသော ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ မနုဿဓမ္မတော-လူတို့၏ တရားထက်၊ ဥတ္တရိ-လွန်မြတ်သော၊ (“ပါဠိဟာရိယံ”၌စပ်)။

ဣဒ္ဓါ။ ။ဣဒ္ဓါ၌ သံဥပသာရထည့်၍ “သမိဒ္ဓါ-ပြည့်စုံ၏၊ ကုံလုံကြွယ်ဝ၏”ဟု ဖွင့်သည်။ ဣဓေတံသည် ဘူဝါဒိဖြစ်မှု “သိဒ္ဓိ-ပြီးစီးခြင်း”အနက်ကို ဟော၏၊ ဒိဝါဒိဖြစ်မှု ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏၊ “ဣဇ္ဈတိ သမိဇ္ဇတိတိ ဣဒ္ဓါ”ဟု ပြုပါ။ [“သမိဒ္ဓါတိ သမ္ပဒေဝ ဣဒ္ဓါ၊ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိယာ (စည်းစိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်းအားဖြင့်) ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဣဓေတံ၏ ဝုဒ္ဓိအနက်ကိုယူ၍ တစ်နည်းဖွင့်ခြင်းတည်း။]

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ။ ။အဌကထာ၌ “ဥတ္တရိမနုဿာနံ+ဓမ္မတော”ဟု တွေ့ရ၏၊ ဋီကာ၌ “ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတောတိ”ဟု သမာသ်တွေ့ရ၏၊ “ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓါဒိနံ အဓိဂမဓမ္မတော”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထိုပါဌ် ၂-မျိုးလုံးပင် ထိုအနက်ကို ဟောနိုင်ရကား အသင့်ဟုချည်း မှတ်ပါ၊ ဓမ္မာကို “ဓမ္မတော”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုသွာဝိဘတ်နှင့် တောပစ္စည်းကို “နိဒ္ဓါရဏေ စေတနိသက္ကဝစနံ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိဒ္ဓါရဏအနက်ပေး၍ ပါဠိတော်လာ “ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ”၌ စပ်ပါ။

ဒသကုသလသင်္ခါတတောဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား မနုဿာနံ+ဓမ္မာ-ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါးတည်း၊ မနုဿဓမ္မာ၊ ဤသို့ပြု၍ ဓမ္မာ၌ သွာဝိဘတ်ကို ဝိဘတ္တအပါဒါနံအနက်၌ သက်စေ၍ ဥတ္တရိ၌စပ်ပါ၊ ဥတ္တရိနိပါတ်ပုဒ်ကို “ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ”၌ ဝိသေသနစပ်ပါ။

ဘိယျောသောမတ္တာယာတိ-ကား၊ ပကတိယာပိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ ပဇ္ဇလိတပဒီပေါ-တောက်ပသော ဆီမီးသည်၊ တေလသွေဟံ-ဆီ တည်းဟူသော အစေးကို သွန်လောင်းမှုကို၊ လဘိတွာ-၍၊ (ပဇ္ဇလတိဝိယ-လွန်စွာတောက်ပသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊) အတိရေကပ္ပမာဏေန-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ အဘိပ္ပသီဒိဿတိ-လွန်စွာ ကြည်ညိုပါလိမ့်မည်၊ [ဘိယျောသောမတ္တာယသ္မိ ဘိယျောသောကို “အတိရေက”，မတ္တာယကို “ပမာဏေန”ဟု ဖွင့်သည်။] န ခေါ အဟန္တိ-ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ရာဇဂဟသေဌိဝတ္ထသ္မိ-ရာဇဂြိုဟ်သူဌေးဝတ္ထု၌၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေသိ-ပညတ်တော်မူပြီ၊ တသ္မာ၊ န ခေါ အဟန္တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ [ရာဇဂြိုဟ်သူဌေး၏ စန္ဒကူးသပိတ်လျှင်ခြင်းဟူသော ဝတ္ထု၌ “န ဘိက္ခဝေ ဂိတိနံ၊ ပေ၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတဗ္ဗံ”ဟု ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိတန်ခိုးမပြုဖို့ ပညတ်တော် မူခဲ့ပြီ- စူဠဝဂ္ဂပါဠိ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုကုန္ဒက။]

၄၈၂။ န ခံသေမိတိ-ကား၊ ဂုဏဝိနာသနေန-သီလဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း အားဖြင့်၊ န ခံသေမိ-ဖျက်ဆီးသည်မဟုတ်ပါ၊ သီလဘေဒံ-သီလပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပေတွာ-ရောက်စေ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဥစ္စဋ္ဌာနတော-မြင့်သော အရာမှ၊ ဩတာရေန္တော-ဆွဲချလျက်၊ နိစ္စဋ္ဌာနေ-နိမ့်သောအရာ၌၊ န ထပေမိ-မထား လိုပါ၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဗုဒ္ဓသာသနဿ-မြတ်စွာ ဘုရား သာသနာတော်၏၊ ဝုဒ္ဓိ-ကြီးပွားခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသန္တော-တောင့်တ လျက်၊ ကထေမိ-လျှောက်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေသိ-ပြုပြီ၊ [“ကေဝဇ္ဇော” ဟု ကတ္တားထည့်။] တတိယံပိ ခေါတိ-ကား၊ ယာဝတတိယံ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ ကထံ-စကားတော်ကို၊ ပဋိဗာဟိတွာ-တားမြစ် ၍၊ ကထေတု-လျှောက်ထားခြင်းငှာ၊ ဝိသဟန္တောနာမ-ရဲဝံ့သူမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤဥပါသကာသည်၊ ဘဂဝတာ၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ယသ္မာ - ကြောင့်၊) ဝိဿာသိကော - အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ (တသ္မာ) ဝိဿာသံ-

န ခံသေမိ။ ။ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်း၍ပြုလျှင် လူတို့ကို အထင်ကြီးအောင် ပြုလုပ်ရာရောက်၏၊ ထိုသို့ ပြုလုပ်လျှင် ဥတ္တရိမနဿဓမ္မသိက္ခာပုဒ် အရ သီလပျက်စရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သီလဂုဏ်ကို ဖျက်သောအားဖြင့် ဖျက်ဆီးလိုစိတ်မရှိပါဟု လျှောက်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “ဘဂဝန္တံ”ဟု “န ခံသေမိ”၏ ကံရှိသော်လည်း “သီလဘေဒံ ပါပေတွာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့အတွက် ရည်ရွယ်ဟန်တူသည်။]

ဝိဿာသံ ဝဇေတွာ။ ။နဂိုက ဘုရားရှင်နှင့် အကျွမ်းဝင်သောကြောင့် ထိုအကျွမ်းဝင် မှုကို ထင်ရှားအောင်ပြုသောအားဖြင့် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် တောင်းပန်မှုကို ပြုသည်၊ ဝဇေတွာ ကို ကထေသိ၌ စပ်ပါ။ [ဝိဿာသံ ဝဇေတွာ ဘဂဝတိ အတ္တနော ဝိဿဋ္ဌဘာဝံ ပြုဟေတွာ

အကျွမ်းဝင်ခြင်းကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ ဝါ-ထင်ရှားပြ၍၊ (ဝလ္လဘော-အကျွမ်းဝင်သည်၊ ဟုတွာ-၍) “အဟံ-ငါသည်၊ အတ္ထကာမော-စီးပွားကို လိုလားသည်၊ အသ္မိ-ဖြစ်၏”၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊ ကထေသိ-လျှောက်ပြီ။

(တိုးပွားစေ၍) ဝိဘူတံ ပါကဋံ ကတွာ- ဋီကာ၊ ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် တောင်းပန်ခြင်းသည် မိမိ၏ ဘုရားအပေါ်၌ အကျွမ်းဝင်ကြောင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းပင်တည်း။ ဝဇေတွာ၏နောက်၌ “ဝလ္လဘော ဟုတွာ” ဟု တွေ့ရ၏။ ဋီကာတို့ မဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသံ ဝဇေတွာ လောက်လည်း အဓိပ္ပါယ်မလေးနက်သောကြောင့်လည်းကောင်း နောက်မှထည့်ပါ၍ ဟု ထင်သည်။

ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယာဒိအဖွင့်

၄၈၃-၄။ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အယံ ဥပါသကော-ဤဥပါသကာသည်၊ မယိ-ငါဘုရားသည်၊ ပဋိဗာဟန္တေပိ-တားမြစ်ပါသော်လည်း၊ ပုနပွန်-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ယာစတိယေဝ-တောင်းပန်သည်သာ၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထိုဥပါသကာအား၊ ပါဠိဟာရိယကရဏေ-တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုခြင်း၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေမိ-ပြတော်မူအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တိဏိ ခေါတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို တိဏိ ခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အမာဟံ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ အမံ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ (အဒ္ဓသံ ဌှစ်စပ်) ဂန္ဓာရိတိ-ကား၊ ဂန္ဓာရေန နာမ-ဂန္ဓာရမည်သော၊ ဣသိနာ-ရသေ့သည်၊ ကတာ-ပြုအပ်သော အတတ်သည်၊ (“အတ္ထိ-ရှိ၏” ဌှစ်စပ်) ဝါ-တစ်နည်း၊ ဂန္ဓာရရဋ္ဌေ-ဂန္ဓာရတိုင်း၌၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထိုဂန္ဓာရတိုင်း၌၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဣသယော-တို့သည်၊ ဝသီသု ကိရ-နေကြကုန်သတတ်၊ တေသု-ထိုရသေ့တို့တွင်၊ ဧကေန-တစ်ယောက်သည်၊ ကတာ-ပြုအပ်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်တည်း၊ ဣတိ-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော-သဒ္ဓါမရှိသော ယောက်ျား၏အလိုတည်း။

ဂန္ဓာရိ။ ။ “စူဠဂန္ဓာရိ၊ မဟာဂန္ဓာရိ” ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ၃-နှစ်အတွင်းက သေခဲ့သော သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနကို သိသောအတတ်သည် စူဠဂန္ဓာရိမည်၏။ ထိုကဲ့သို့ သိသည့်အပြင် မန္တန်ကိုစုပ်၍ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်၏ ဆိုင်ရာတန်ခိုးကို မျက်လှည့်ပြသကဲ့သို့ ပြနိုင်သောအတတ်သည် မဟာဂန္ဓာရိမည်၏။ [တဿာ ကိရ ဝိဇ္ဇာယ သာဓကော တာဒိသေ ဒေသကာလေ မန္တံ ပရိယေတွာ ဗဟုဓာပိ အတ္တာနံ ဒဿေတိ ၊ ပေ၊ အဂ္ဂိတ္ထန္တံပိ (မီးတိုင်ကိုလည်း) ကရောတိ၊ လေတ္ထန္တံပိ ကရောတိ- စသည်၊ ဋီကာ။]

အဋ္ဌိယာမိတိ-ကား၊ အဋ္ဌော ပိဋိတောဝိယ-နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့၊ (အနှိပ်စက်ခံရသူကဲ့သို့)၊ ဟောမိ-ဖြစ်တော်မူ၏။ ဟရာယာမိတိ-ကား၊ လဇ္ဇာမိ-ရှက်တော်မူ၏။ ဇိဂုစ္ဆာမိတိ-ကား၊ ဂူထံ-မစင်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ (ဇိဂုစ္ဆတိ)ဝိယ-စက်ဆုပ်သကဲ့သို့၊ ဇိဂုစ္ဆ-စက်ဆုပ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေမိ-ဖြစ်စေတော်မူ၏။

၄၈၅။ ပရသတ္တာနန္တိ-ကား၊ အညေသံ-မိမိမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ သတ္တာနံ-တို့၏။ (“စိတ္တံဝိ”စသည်၌စပ်၊) ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက် ပရပုဂ္ဂလာနံပုဒ်သည်၊ တသေဝ-ထိုပရသတ္တာနံပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနံ-တည်း၊ အာဒိ သတိတိ-ကား၊ ကထေတိ-ပြော၏။ စေတသိကန္တိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ သောမနဿံ-သောမနဿ ဒေါသမနဿ ဝေဒနာကို၊ အဓိပ္ပေတံ-အပ်၏။

ဝေမ္မိ တေ မနောတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်၊ တဝ-၏၊ မနော-သည်(ပဝတ္ထော-ဖြစ်ပြီ) သောမနဿိတော-ဖြစ်သောသောမနဿရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ပဝတ္ထော-ပြီ၊) ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဒေါမနဿိတော-သည်၊ (ဟုတ္တာ ပဝတ္ထော) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာမဝိတက္ကာဒိ သမ္ပယုတ္တော-

အဋ္ဌိယာမိ။ ။အဋ္ဌပုဒ်၏ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ သိက္ခာချခန်း၌ ရှုပါ။ ထို့နောက် အဋ္ဌဟူသော ကတ္ထုပမာန နာမ်ပုဒ်နောင် ဟူဓာတ်၏ အနက်၏ ဤယပစ္စည်းသက်၍ “အဋ္ဌိယာမိ”ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အဋ္ဌော ပိဋိတောဝိယ ဟောမိ”ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ထိုသိက္ခာချခန်း၌ “ဘိက္ခုဘာဝံ”ဟူသော ကံပုဒ်ကို “အဋ္ဌိယမာနော ဟရာယမာနော”၌ စပ်ခိုက် တတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်၊ ကရိုဏ်းအနက်ပေး၍ “ဇိဂုစ္ဆမာနော”၌ စပ်ခိုက် ကံအနက်ပေးရသကဲ့သို့ ဤ၌ပါဠိတော်လာ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေနပုဒ်ကို ဇိဂုစ္ဆာမိ၌ စပ်ခိုက် ကံအနက်ပေးပါ။

စေတသိကံ။ ။“စေတသိ-၌ + နိယုတ္တံ”ဟူသော ဝစနတ္ထအတိုင်းဆိုလျှင် စေတသိကံ အားလုံးကို ရနိုင်၏။ သို့သော် “သာမညဇောတနာ-သာမညအနက်ကို ထွန်းပြသောသဒ္ဒါ သည်၊ ဝိသေသေ-ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်ဆိုလိုအပ်သော ဝိသေသအနက်၌၊ အဝတိဌတိ”ဟု ပရိဘာသာ ရှိသောကြောင့် ဤနေရာ၌ သောမနဿ ဒေါမနဿကို အလိုရှိအပ်ရကား “သောမနဿ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပေတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥပေက္ခာကို တိုက်ရိုက်မပြသောကြောင့် သန္တသဘောရှိခြင်း တူသော သောမနဿ၌ သွင်းယူပါ။]

ဋီကာ။ ။သောမနဿဂ္ဂဟဏေန စေတ္တ တဒေကဌာ (ထိုသောမနဿနှင့် တစ်ခုတည်းသော စိတ်၌တည်ကုန်သော) ရာဂါဒယော (ကာမဝိတက်ကို ရည်ရွယ်သည်၊ အာဒိဖြင့် ယှဉ်ဘက် စိတ်စေတသိတ်တို့ကို ယူပါ)၊ သဒ္ဓါဒယောစ (နေက္ခမ္မဝိတက် စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ ဒဿိတာ ဟောန္တိ၊ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏေန ဒေါသာဒယော (ဒဿိတာ)၊ ဝိတက္ကဝိစာရာ ပန သရူပနေဝ (“ဝိတက္ကိတမ္ပိ ဝိစာရိတမ္ပိ”ဟု သရုပ်သကောင်ဖော်လျက်ပင်) ဒဿိတာ၊ (ထို့ကြောင့် သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါဖြင့် ဝိတက်ဝိစာရကို ယူဖွယ်မလို-ဟူလို။)

ကာမဝိတက် အစရှိသည်နှင့်ယှဉ်သည်။ (ဟုတွာ ပဝတ္ထော)။ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (“အာဒိသတိ-ညွန့်ပြီ၏”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်ဖြစ်သော ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနောဝါကျသည်။ တဿေဝ-ထို ဧဝမ္ပိ တေ မနောဝါကျ၏ပင်။ ဝေဝစနံ-တည်း။ ဣတိပိ တေ စိတ္တန္တိ-ကား။ ဣတိ-ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်၊ တဝ-၏။ စိတ္တံ-သည်။ (ပဝတ္ထံ)။ ဣမဉ္စ ဣမဉ္စ အတ္ထံ-ဤမည် ဤမည်သော အကြောင်းအရာကိုလည်း၊ စိန္တယမာနံ-ကြံစည်လျက်၊ ပဝတ္ထတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဣဒ္ဓဉ္စ ဣဒ္ဓဉ္စ”ဟုလည်း ရှိ၏။ သက္ကတ၌ ဣဒ္ဓံပုဒ်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် သင့်သည်သာ။] မဏိကာနာမ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ စိန္တာမဏိတိ-ဏိဟူ၍၊ (သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိကြောင်းအတတ်ဟူ၍)၊ ဧဝံ-သို့၊ လဒ္ဓနာမာ-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ လောကေ-၌၊ အတ္ထိ၊ တာယ-ထိုအတတ်ဖြင့်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဇာနာတိ-သိနိုင်၏။ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြီ၏။

ကာမ ပေ။ သမ္ပယုတ္တော။ ။ ကာမဝိတက္ကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိသာ ဝိတက်ဟူသော အကုသိုလ်ဝိတက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္ပဝိတက်စသော ကုသိုလ်ဝိတက် တို့ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။ ထိုဝိတက်တို့၏ သောမနဿ ဒေါမနဿစေတသိက်၌ ပါဝင်ပုံကို လည်း စေတသိက်အယှဉ်ကြည့်၍ သိပါ။

ဧဝံ တဝ မနော။ ။ ပါဠိတော်၌ “ဧဝံပိ”ဟု ရှိပါလျက် ထိုပိ(အပိ)ကို မဖွင့်ခြင်းမှာ ထိုပိသဒ္ဓါက ဝတ္ထဗ္ဗသမ္ပိက္ကန (ဆိုထိုက်သမျှအပြားကို ပေါင်းသော သမ္ပိက္ကနအနက်၏) ထင်ရှားသောကြောင့်တည်း။ ဧဝံကို “ဣမိနာ ပကာရေန (ဤသောမနဿ ဒေါမနဿစသော အပြားအားဖြင့်)”ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်၏။ “တဝ မနော ပဝတ္ထော”ဟု ပါဠိတော်၌ ပဝတ္ထောထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

မဏိကာနာမ။ ။ ပရဿ စိန္တံ မနတိ ဝိဇ္ဇာနာတိ ဧတာယာတိ မဏိကာ။ “စိန္တာ မနိကာ”ဟု ဆိုလိုလျက် စိန္တာကိုချေ၍ နကိုလည်း ဣပ္ပိထားသည်။ မနဓာတ်+ဣပ္ပ(ပစ္စည်း)။ [ဤ၌ပါသော ဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုးနှင့်တကွ အတ္တနိပါတ်၊ သူစိဝင်၊ ဝိဇ္ဇာရေဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ နဝနိပါတ်-သမ္ပုဇာတ်ကိုလည်းကောင်း ဆက်၍ကြည့်ပါ။]

ဇာနာတိ။ ။ ထိုမန္တန်ကိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သင့်လျော်သော အရပ်ဒေသ အချိန်ကာလ၌ မိမိသိလိုသော စိတ်၏တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဘာများ အထူးမြင်ခဲ့သလဲ၊ ကြားခဲ့သလဲ၊ နမ်းခဲ့ရ၊ စားခဲ့ရ၊ တွေ့ခဲ့ရသလဲ”ဟု မေး၍ ထိုသူသိအပ် မြင်အပ်သော အကြောင်းထူးကို အမှတ်ပြုကာ ယခုအချိန်မှာ သူသည် မည်သည့်စိတ်ဖြစ်စေရာရှိ၏ဟု မှန်းဆ၍ “မည်သည့်စိတ် ဖြစ်နေသည်”ဟု ဖြေဆိုနိုင်သည်။ ဤသို့ ဧကေဆရာတို့ ဆိုကြ၏။ အပရေဆရာတို့ကား “ထိုသူကို စကားအပြောခိုင်းပြီးလျှင် သူပြောအပ်သောစကား၏ အကွရာကို မှတ်သား၍ သူ့အကြံကို ဖြေဆိုနိုင်၏”ဟု ပြောကြသည်။

၄၈၆။ ဧဝံ ဝိတက္ကေထာတိ-ကား၊ နေက္ခမ္ပဝိတက္ကာဒယော-နေက္ခမ္ပဝိတက် အစရှိကုန်သော၊ ဧဝံ-ဤသို့ အပြားရှိသောအကြံတို့ကို၊ ပဝတ္ထေန္တာ-ဖြစ်စေကြ ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိတက္ကေထ-ကြံစည်ကြကုန်လော၊ မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္တာတိ- ကား၊ ကာမဝိတက္ကာဒယော-ကာမဝိတက် အစရှိကုန်သော၊ ဧဝံ-ဤသို့ အပြားရှိ သော အကြံတို့ကို၊ ပဝတ္ထေန္တာ (ဟုတွာ)၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ-မကြံစည်ကြကုန်လင့်၊ ဧဝံ မနသိ ကရောထာတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိစ္စသညမေဝ-အနိစ္စသညာကိုသာ၊ ဝါ-နည်း၊ ဒုက္ခသညာဒီသု-ဒုက္ခသညာ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ(ဧဝံ)-တစ်ပါး ပါးသော သညာကိုသာ၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တစ်နည်း) မနသိကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ မာ ဧဝန္တိ-ကား၊ နိစ္စန္တိ အာဒိနာ-နိစ္စ အစရှိ သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ မနသိ-၌၊ မာ ကရိတ္ထ-ကုန်လင့်၊ ဣဒန္တိ-ကား၊ ဣမံ ပဉ္စကာမ ဂုဏိကရာဂံ-ဤကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ဖြစ်သော ရာဂကို၊ ပဇဟထ-ပယ်စွန့်ကြကုန် လော၊ ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ-ကား၊ စတုမဂ္ဂဖလပ္ပဘေဒံ-၄ ပါးသော မဂ်ဖိုလ်အပြားရှိ သော၊ ဣမံ လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ-သို့သာ၊ ဝါ-ကိုသာ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊ ဝါ- ပြီးစေ၍၊ ပါပုဏိတွာ-ရောက်၍၊ နိပ္ပိဒေတွာ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်လော။ [ဥပသမ္ပဇ္ဇကို “ပါပုဏိတွာ နိပ္ပိဒေတွာ”ဟု ၂-နက် ဖွင့်သည်။]

ဧဝံ ဝိတက္ကေထ။ ။ဧဝံတိ ဟိ ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနိယာ (အကြင် အကြင် သွန်သင်အပ်သော အနုသာသနီ၏) ဝိဓိဝသေန (ကောင်းရာ၌ “ဧဝံ ဝိတက္ကေထ”ဟု စီမံ တိုက်တွန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း) ပဋိသေဝေသေနစ (မကောင်းရာ၌ “ဧဝံ မာ ဝိတက္ကေထ”ဟု တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း) ပဝတ္တိတာကာရ ပရာမသနံ (ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို သုံးသပ်ကြောင်းသဒ္ဓါဖြစ်သည်)- ဋီကာသစ်။ [ဧဝံ မနသိကရောထ စသည်၌ လည်း ဤနည်းကို မှီးပါ။]

ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂံ။ ။နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကိုသာ ပြထား သည်၊ အခြားသော ရာဂနှင့် ဒေါသစသည်တို့ကို ပယ်ဖို့ရန်လည်း တိုက်တွန်းသည်သာ၊ ထို့ပြင်- ကာမဂုဏိကရာဂကို ပယ်ခြင်းသည် အခြား ရာဂ ဒေါသ စသည်ကို ပယ်ခြင်း၏အကြောင်း လည်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကာမဂုဏိကရာဂကိုသာ ပြထားသည်။

လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ။ ။“ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ”၌ “လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ”ဟု ဧဝဖြင့် ပြသော ကြောင့် အခြားသော အနဝဇ္ဇတရားများကို ကန့်သည်ဟု ထင်စရာရှိ၏၊ သို့သော် ထိုဧဝဖြင့် သာဝဇ္ဇ (အကုသိုလ်)တရားတို့ကို တားမြစ်ခြင်းသာ လိုရင်းပဓာနဖြစ်၏ဟု မှတ်ပါ၊ ဘာကြောင့် နည်း- “လောကုတ္တရာမဂ်ဖိုလ်ကို ပြီးစေရမည်”ဟု ဆိုလျှင် ထိုမဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဝိပဿနာနှင့်တကွ ဝိဝဋ္ဌနိဿိတကာမာဝစရကုသိုလ်ဟူသမျှကိုလည်းကောင်း၊ မဂ်ဖိုလ်၏ အာနိသင်ဖြစ်သော အကျိုးဟူသမျှကိုလည်းကောင်း နာနန္တရိကနည်းအားဖြင့် ယူနိုင် သောကြောင့်တည်း။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကို၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ကထနံ-ပြောဆိုခြင်းကို၊ (ဝါ-ညွှန်ပြခြင်းကို) အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ (ဒဿေတိ)၊ သာဝကာနဉ္စ-သာဝကတို့၏လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ-ဘုရားရှင်တို့၏လည်းကောင်း၊ သတတံ-အမြဲမပြတ်၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဟောခြင်းကို၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ (ဒဿေတိ)၊ [ဒဿေတိ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဓမ္မဒေသနံ”ဟု ရှိမှသင့်မည်။]

တတ္ထ-ထို ၃-မျိုးသော ပါဠိဟာရိယတို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေန-ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယနှင့်တကွ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်၏၊ အာစိဏ္ဏံ-လေ့ကျက်အပ်သော အကျင့်တည်း၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေန-နှင့်တကွ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ ဓမ္မသေနာပတိဿ-တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏၊ (အာစိဏ္ဏံ-တည်း)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဒေဝဒေတ္ထေ-ဒေဝဒတ်သည်၊ သံယံ-သံဃာကို၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ ပဉ္စဘိက္ခုသတနီ-ငါးရာသော ရဟန်းတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂယာသီသေ-ဂယာသီသကျောက်ဖျာ၌၊ ဗုဒ္ဓလီလာယ-ဘုရားရှင်၏ စမ္မာယ်တော်မူခြင်းဖြင့်၊ တေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တေ-ဟောလသော်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပေသိတေသု-စေလွှတ်အပ်ကုန်သော၊ ဒွိသု-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေသု-တို့တွင်၊ ဓမ္မသေနာပတိ-သည်၊ တေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ စိတ္တစာရံ-စိတ်၏ဖြစ်ပုံကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-ဟောပြီ၊ [စိတ္တစာရကို သိခြင်းသည် အာဒေသနာပါဠိဟာရိယ၊ တရားဟောခြင်းကား အနုသာသနီပါဠိဟာရိယတည်း။] ထေရဿ-အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-သောတာပတ္တိဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-တည်ကြကုန်ပြီ၊ အထ-သောတာပန်တည်ရာ ထိုအခါ၌၊ နေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော-သည်၊ ဝိကုဗ္ဗနံ-အထူးထူး အပြားပြားပြုအပ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို၊ ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ-ပြ၍ ပြ၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုတရားတော်ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ အရဟတ္တဖလေ-အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-ရဟန္တာဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဒွေပိ-

အရဟတ္တဖလေ။ ။ဤ၌ “အရဟတ္တဖိုလ် တည်ကြသည်”ဟု ဆိုသော်လည်း ဝိနည်းစူဠဝဂ္ဂ၊ သံသဘေဒကုန္ဒကဉ်းကား အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါးလုံး၏ ပါဠိဟာရိယ ၂-မျိုးနှင့်တကွ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယကြောင့် “ဓမ္မစက္ခု (သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်)ကို ရကြ၏”ဟု ဆိုသည်။ ထို၌ ခန္ဓကဘာဏက အလိုအားဖြင့် ဆို၍၊ ဤ၌ ဒီဃနိကာယဘာဏက အလိုအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုရသည်ဟု မှတ်ပါ။

၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မဟာနာဂါ-ရဟန္တာကြီးတို့သည်၊ ပဉ္စဘိက္ခုသတန်-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဝေဟာသံ-ကောင်းကင်သို့၊ အဗ္ဘဂ္ဂန္ဓာ-ယုံတက်၍၊ ဝေဠုဝနမေဝ-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်သို့သာ၊ အာဂမံသု-ပြန်လာကြကုန်ပြီ။

ပန-ကား၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သတတံ-အမြဲမပြတ်၊ မဗ္ဗဒေသနာ-တရားဒေသနာတော်တည်း၊ [ထို အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယက ဘုရားရှင်တို့၌ သာ၍များသောကြောင့် အတိယသနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။] တေသု-ထို ၃-မျိုးသော ပါဠိဟာရိယတို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယာနိ-တို့သည်၊ သဥပါရမ္မာနိ-ကပ်၍နှိပ်စက်ကြောင်းအပြစ် နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ သဒေါသာနိ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်(ဟုတွာ)၊ အဒ္ဓါနံ-အခွန်ပတ်လုံး၊ ဝါ-ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ န တိဌန္တိ-မတည်နိုင်ကုန်၊ အဒ္ဓါနံ-အခွန်ပတ်လုံး၊ ဝါ-ပတ်လုံး၊ အတိဌနတော-မတည်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ န နိယန္တိ-ဝဋ် ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်ကုန်၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ အနုပါရမ္မံ-ကပ်၍ နှိပ်စက်ကြောင်းအပြစ်မရှိသည်၊ နိဒ္ဓေါသံ-အပြစ်မရှိသည်၊ (ဟုတွာ) အဒ္ဓါနံ-လုံး၊ တိဌတိ - တည်နိုင်၏၊ အဒ္ဓါနံ၊ တိဌနတော - တည်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ နိယျာတိ-

သဥပါရမ္မံ။ ။[ဥပ-ကပ်၍+အာရမ္မ-ချုပ်ချယ် စော်ကားကြောင်း အပြစ်။] “ဂန္ဓာရိ အတတ် မဏိကာမန္တန်ဖြင့် တန်ခိုးပြတာပါ”ဟု သူတစ်ပါးတို့က မိမိဝါဒကိုဖျက်၍ အပြစ်တင် နိုင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်ကို “သဥပါရမ္မံ”ဟု ဆိုသည်။

အဒ္ဓါနံ န တိဌန္တိ။ ။သူတစ်ပါးတို့က အပြစ်တင်အပ်သောအခါ ပြန်၍မချေပနိုင်သော ကြောင့် ထို ၂-မျိုးသည် ကြာရှည်မတည်နိုင်။ [သဒေါသာနိ ပရာရောပိတဒေါသ သမုဉ္ဇိန္ဒနဿ အနုပါယဘာဝတော၊ သဒေါသတ္တာ ဧဝ အဒ္ဓါနံ န တိဌန္တိ။]

န နိယန္တိ။ ။အခွန်ရှည်စွာ မတည်နိုင်သောကြောင့် ဝဋ်မှမထွက်မြောက်နိုင်ကုန်၊ [နိယျာနိကမဖြစ်ခြင်းသည် အကျိုး၊ ထိုအကျိုးကိုထောက်၍ ကြာရှည်စွာ မတည်နိုင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကို ယခုနယ်က မှန်းဆနိုင်သောကြောင့် “အဒ္ဓါနမတိဌနတော”ဟူသော စကားကို “ဖလာနုမာန-အကျိုးဖြင့် အကြောင်းကို မှန်းဆကြောင်း”နည်းဟု မှတ်ပါ၊ ကြာရှည်စွာတည်-မတည်ကို ဘုရားလက်ထက်တော်ဝယ် သာသနာတည်ခါစဖြစ်၍ မဆုံးဖြတ်နိုင်သော်လည်း ဖလာနုမာနနည်းအားဖြင့် မှန်းဆနိုင်သည်-ဟူလို။]

အနုပါရမ္မံ။ ။အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယသည် သူတစ်ပါးတို့ တင်နိုင်သောအပြစ်မရှိ၊ ဘာကြောင့်နည်း- ဝိသုဒ္ဓပဘဝ-စင်ကြယ်သော ဘုရားရှင်မှစ၍ ဖြစ်လာသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ဝိသုဒ္ဓနိဿယ-မကောင်းတာကို မကြံကြနှင့် စသည်ဖြင့် စင်ကြယ်သောမှီရာ အနက် ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ အပြစ်မရှိသောကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဝါဒ လေမုန်တိုင်း သည်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာ လေတို့သည်လည်းကောင်း မတိုက်ဖျက်နိုင်ရကား ကြာရှည်စွာ တည်နိုင်သည်-ဟူလို၊ [ပါဠိဟာရိယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို အဋ္ဌသာယနီ ဂန္ဓာရမ္မ မူလဋီကာ၌ တိုက်ရိုက်ပါရှိ၏၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုနိဿယ၌ ပြထား၏။]

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်၏။ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယတို့၏ သဉ္ဇပါရမ္ဘဖြစ်ကြသည့်အတွက် ကြာရှည်စွာ မတည်နိုင်ခြင်း ဝဋ်မှမထွက်နိုင်ခြင်း၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ၏ အနုပါရမ္ဘဖြစ်ကြ သည့်အတွက် တာရှည်စွာတည်နိုင်ခြင်း၊ ဝဋ်မှထွက်မြောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်) ဘဂဝါ- သည်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယဉ္စ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ဂရဟတိ-ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏။ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံယေဝ-ကိုသာ၊ ပသံသတိ-ချီးမွမ်းတော်မူ၏။

ဘူတနိရောဓသေကဘိက္ခုဝတ္ထု

၄၈၇။ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဣဒ္ဓိ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ အာရဒ္ဓ-အားထုတ်တော်မူအပ်သနည်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယာနံ-တို့၏၊ အနိယျာနိက ဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ မထွက်မြောက် တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ [အနိယျာနိက ဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ မထွက်မြောက်တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလို ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယသေဝ-ယ၏သာ၊ နိယျာနိက ဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ ထွက်မြောက် တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (အာရဒ္ဓ-အပ်ပြီ။)

[ပြအပ်ပြီးသော အနိယျာနိက ဘာဝဒဿနတ္ထံ စသော အကျိုး ၂-ပါးသည် ထိုဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့် ရအပ်သောမုချအကျိုးတည်း၊ ယခုအခါ ဆက် သွယ်၍ရသော အနုသင်္ဂီကအကျိုးကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “အပိစ” စသည် ကို မိန့်သည်။] အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ယော (ဘိက္ခု)-သည်၊ မဟာဘူတ-

အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ။မဟာဘူတပရိယေသက ရဟန်းသည် ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်ဟူသော ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ၌လည်းကောင်း၊ ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိညာဉ် ဟူသော အာဒေသနာပါဠိဟာရိယ၌လည်းကောင်း ဝသီဘော်ရောက်လောက်အောင် ကျွမ်းကျင်ပြီးဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကိုမသိနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုပါဠိဟာရိယ ၂- မျိုးလုံးပင် ဝဋ်မှထွက်မြောက်အောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်၊ ဤသို့ မစွမ်းဆောင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှာ ဘူတပုဗ္ဗံ စသည်ဖြင့် မဟာဘူတ ပရိယေသက ရဟန်း၏ ဝတ္ထုကို မိန့်တော် မူသည်။

နိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ။အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယသည်ကား သွန်သင်ဆုံးမ အပ်သည့်အတိုင်း လိုက်နာ၍ ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဧကန်မုချ ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းကို ဆောင်နိုင်၏။ ထိုသို့ ဆောင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှာလည်း ထိုဝတ္ထုကို မိန့်တော် မူသည်။

မဟာဘုတ်တို့ကို၊ (ဓာတ်ကြီးလေးပါး၏ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ကြောင်းကို) ပရိယေသန္တော-ရှာလျက်၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ-ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဝိသဇ္ဇောကာသံ-ဖြေဆိုခြင်း၏ တည်ရာကို၊ (တစ်နည်း) ဝိသဇ္ဇောရံ-ဖြေဆိုခြင်းကို ပြတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (တစ်နည်း) ဝိသဇ္ဇောတာရံ-ဖြေဆိုနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အလဘိတွာ-မရမူ၍၊ (မရခြင်းကြောင့်) အာဂမ္မ-ပြန်လာ၍၊ ဗုဒ္ဓမေဝ-ဘုရားရှင်ကိုသာ၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးလျှောက်၍၊ နိက္ကခေါ-ယုံမှားခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့၏၊ မဟာဘူတပရိယေသကော နာမ-မဟာဘူတ ပရိယေသကမည်သော(မဟာဘုတ်တို့၏ချုပ်ကြောင်းကို ရှာသူမည်သော)၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ (သော)ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ ဟောတိယေဝ-ရှိမြဲသာတည်း၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ဘုရားရှင်တိုင်းမှာပင် မဟာဘူတပရိယေသက ရဟန်းတစ်ပါး၏ ရှိမြဲ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ မဟန္တဘာဝပကာသနတ္ထံ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်တော်မူကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာရဒ္ဓံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဣဒံ ကာရဏံ-

ပရိယေသန္တော။ ။မဟာဘူတေ ပရိယေသန္တော၌ “မဟာဘုတ်ကို ရှာလျက်”ဟု အနက်မမှတ်ရ၊ “မဟာဘုတ်တို့၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ကြောင်းကို ရှာလျက်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ “တေသံ အနဝသေသ နိရောဓံ ဝိမံသန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”- ဋီကာ။

ဝိစရိတွာ။ ။နောက်၌ “ဓမ္မတာယ စောဒိတော”ဟု အဋ္ဌကထာပြုလတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဝိစရိတွာ”အရ “ဓမ္မတာထုံးစံသည် နှိုးဆော်အပ်သည်ဖြစ်၍ လှည့်လည်ခြင်း”ဟု မှတ်ပါ။ မှန်၏-ဘုရားအလောင်းတော်၏ ဖွားမြင်သောအခါ မြေကြီးတုန်လှုပ်ရခြင်းသည် ဓမ္မတာသိဒ္ဓဖြစ်သကဲ့သို့ တစ်ဆူတစ်ဆူ၏ ရဟန်းတစ်ပါးတစ်ပါး၏ ထိုသို့ လှည့်လည်ရခြင်းကိစ္စသည်လည်း ဓမ္မတာသိဒ္ဓပင်တည်း။

ဝိသဇ္ဇောကာသံ။ ။“ဝိသဇ္ဇဌာနံ (ဝိသဇ္ဇောကာသံ၏ အဖွင့်)၊ ဝိသဇ္ဇကရန္တိပိ ပါဌော”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ သို့သော် “ဝိသဇ္ဇ-ဖြေဆိုခြင်း”ဟု ပါဠိအသုံး မတွေ့ရ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသဇ္ဇောတာရံ-ဖြေဆိုနိုင်သူကို”ဟု ရှိသောပါဌ်သာကောင်းမည်ထင်သည်။

မဟန္တဘာဝ ပကာသနတ္ထံ။ ။[အနုသဝီက (အကျိုးဆက်ကို) ဒဿနတ္ထ-ဝိဘာဝနတ္ထ ဟု မဟုတ်ဘဲ “ပကာသနတ္ထ”ဟု သုံးစွဲပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။] “မဟန္တာနံ-ကြီးကျယ်ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် တစ်လောကလုံးဝယ် မည်သူနှင့်မျှ မဆက်ဆံအောင် ထူးခြားသော မည်သူမျှမဖြေနိုင်သော ပြဿနာကို ဖြေနိုင်တော်မူသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်စွမ်းတည်း။ ထိုဉာဏ်တော်၏ အာနုဘော် အစွမ်းသတ္တိကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ-ဟူလို။

ဣဒ္ဓ ကာရဏံ။ ။သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေန ဧဒိသော ဧကော ဘိက္ခု တဒါနုဘာဝပ္ပကာသကော ဟောတိ-(ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အာနုဘော်အစွမ်းကို ပြရာရောက်သော ရဟန်းတစ်ပါးသည် ဘုရားရှင်၏ သာသနာတိုင်းမှာ ရှိမြဲဖြစ်၏)ဟူသော ဤအကြောင်း

ဤအကြောင်းကို၊ (မဟန္တဘာဝကို ထင်ရှားပြနိုင်သော ဤမဟာဘူတပရိယေသက ရဟန်း၏အကြောင်းကို) ပဋိစ္စန္ဒ-ဖုံးကွယ်အပ်ပြီ၊ (ဖုံးကွယ်တိမ်မြုပ်နေပြီ) အထ-
ထိုသို့ ဖုံးကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န-ထိုအကြောင်းကို၊ ဝိဝဋ်-ဖွင့်ဖော်အပ်
သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသေန္တောပိ-ဟောတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊
ဘဂဝါ-သည်၊ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘူတပုဗ္ဗ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကတ္တနုခေါတိ-ကား၊ ကိသ္မိ
ဌာနေ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်ခြင်း
ကြောင့်၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ ပတ္တဿ-ရောက်သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ-၏) တေ-ထို
မဟာဘူတတို့သည်၊ အနဝသေသာ-အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
အပ္ပဝတ္ထိဝသေန-နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကြပါကုန်လိမ့်
မည်နည်း၊ ပန-အမှာစကားချုပ် ညှပ်လိုက်ဦးအံ့၊ ဧသာ မဟာဘူတကထာ-ဤ
မဟာဘူတကထာကို၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
(ဝစနတ္ထ၊ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန စသော အခြင်းအရာအားဖြင့်) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-
၌၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ (မဟာဘူတကထာ)-ကို၊ တတောဝ-
ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏။

၄၈၈။ ဒေဝယာနီယောမဂ္ဂေါတိ-ကား၊ ပါဠိယေက္ခော-အသီးအခြား တစ်မျိုး
သော၊ ဒေဝလောကဂမနမဂ္ဂေါ နာမ-နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်းမည်သည်၊
နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧတံ - ဤ ဒေဝယာနီယော မဂ္ဂေါ ဟူသော အမည်သည်၊
သည် ဖုံးကွယ်တိမ်မြုပ်နေ၏။ [ဤဒေသေန္တောပိ၌ အပ်ဖြင့် ရှေး၌ပြအပ်သော အကျိုး ၃-မျိုး
ပြခြင်းကို ပေါင်းပါ၊ ဤအကြောင်းကို ထင်ရှားပြတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်လည်း ဤဝတ္ထုကို
ဟောရခြင်းအကြောင်းပင် ဖြစ်သည်- ဟူလို။]

ကတ္တနုခေါ။ ။ကိသ္မိ ဌာနေဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထိုဌာနအရ တည်ရာဒေသကို ယူမည်စိုး၍
“ကိ အာဂမ္မ-အဘယ်အာရုံသို့ ရောက်ခြင်း(ရခြင်း)ကြောင့်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်၊ “ကိသ္မိ
ဌာနေ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်”ဟု ပေးပါ-ဟူလို။ [ကိသ္မိ ဌာနေ ကာရဏဘူတေတိ အတ္ထံ
ဒေသေတုံ ကိ အာဂမ္မာတိ ဝုတ္တံ၊ ကိ အာရမဏပစ္စယဘူတံ အဓိဂန္နာ အဓိဂမနဟေတူတိ
အတ္ထော၊ တေနာဟ ကိ ပတ္တဿာတိ- နိကာသစ်။]

ကိ ပတ္တဿ။ ။ကိ အာရမဏံ ပတ္တဿ ပုဂ္ဂလဿ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သမ္ပန္နော၊ ဟေတု
ဂဗ္ဘဝိသေသနမေတံ- (ဟိတံအနက်အတွင်းငုပ်သော ဝိသေသနပုဒ်တည်း။) “ပတ္တဿ-ရောက်
သော၊ ဝါ-ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ပေးပါ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့် ထိုမဟာဘူတတို့
နောက်ထပ်မဖြစ်သောအားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ချုပ်ကြသနည်း-ဟူလို။

ဒေဝယာနီယော။ ။ဒိဗ္ဗန္တိတ္ထောတိ ဒေဝါ-ကာမဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ လှည့်လည်
ကြ၊ မြူးပျော်ကြ၊ ထွန်းပွင့်ရာ နတ်ပြည်တို့၊ “တေ (ထိုနတ်ပြည်တို့သို့) ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာ
တိ ဒေဝယာနီယော-(နတ်ပြည်တို့သို့ သွားရောက်ကြောင်းလမ်း)၊ ယထာ နိယျာနိယာတိ ဧတ္ထ

ဣဒ္ဓိဝိဉာဏသေဝ-ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ်၏သာလျှင်၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊
 ဒေသ-ဤရဟန်းသည်၊ တေန-ထိုဣဒ္ဓိဝိဉာဏ်ဖြင့်၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာဝိ-
 ဗြဟ္မပြည်တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ ဝသံ-မိမိအလိုကို၊ ဝတ္ထေန္တော-
 ဖြစ်စေလျက်၊ ဝါ-လိုက်စေလျက်၊ ဒေဝလောကံ-နတ်ပြည်သို့၊ ယာတိ-သွားနိုင်၏၊
 [တေန ယာတိကိုကြည့်၍ ယာနီယောကို ကရုဏာသင်ပြရသည်။] တသ္မာ-
 ထို့ကြောင့်၊ တံ-ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ်ကို၊ ဒေဝယာနီယော မဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ
 အာနန္ဒေန-သည်။) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ယေန စာတုမဟာရာဇိကာတိ-ကား၊
 သမိပေ-အနီး၌၊ ဌိတံပိ-တည်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘဂဝန္တံ- ကို၊ အပုစ္ဆိတ္တာ-
 မမေးမူ၍၊ ဓမ္မတာယ-ထုံးစံဓမ္မတာသည်၊ စောဒိတော-တိုက်တွန်းအပ်သည်၊
 (ဟုတ္တာ)၊ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ မဟာနုဘာဝါ-ကြီးသောအာနုဘော်ရှိကုန်၏၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဥပသင်္ကမိ-ချဉ်းကပ်ပြီ၊ မယံပိ
 ခေါ ဘိက္ခု န ဇာနာမာတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓဝိသယေ-ဘုရားရှင်၏ အရာတော်၌၊ ပဉ္စ-
 ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိတာ-မေးအပ်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊

အနိယသဒ္ဓေါ ကတွတ္ထေ၊ တတာ ဣဓ ကရုဏတ္ထေတိ ဒဌဗ္ဗံ”ဟု ဋီကာသစ်၌ အနိယပစ္စည်း၊
 ကရုဏာသင်္ခဟု ဆိုသည်။ [နိယျာနိကာ၌ကား နိဉ္စိ ဤကို ရဿ၊ ယကို ကပြသော်လည်း
 ဤ၌ နိဝယ် ရဿပြုဖွယ်မလို။]

ကာယေန ဝသံ ဝတ္ထေန္တော။ ။ဝသဝတ္ထနံ နာမ ယထိစ္ဆိတဌာနဂမနံ-ကိုယ်ဖြင့်
 အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ခြင်းဟူသည် (နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်ဝယ်) သွားလိုရာအရပ်သို့ ရောက်
 အောင် သွားနိုင်ခြင်းတည်း၊- ဋီကာ။

စာတုမဟာရာဇိကာ။ ။“စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဧတေသံ ဣဿရာတိ
 စာတုမဟာရာဇိကာ”ဟု ဋီကာတို့၌ ဝိဂြိုဟ်ပြ၏၊ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စာတုမဟာရာဇံ
 (ဒိဂ)၊ စတုမဟာရာဇံ ဧတေသံ ဣဿရောတိ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြ၍ ဧတေသံ ဣဿရအနက်၌
 ဣကပစ္စည်းသက်ဟု ကြံပါ၊ “နတ်မင်းကြီး ၄-ယောက်ဟူသော အစိုးရသူရှိသော နတ်အများတို့”
 ဟု ပေး၊ အခြားနေရာ၌ကား “စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ဧတေသံတိ စာတုမဟာရာဇိကာ”ဟု
 ဧတေသံ ဘတ္တိအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်၏။

သမိပေ ဌိတမ္ပိ။ ။ပိသည် သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ အနီး၌ တည်နေတော်မူသောကြောင့်
 မေးလျှောက်ဖို့ရန် အလွန် လွယ်ကူသည်ကို သမ္ဘာဝနာပြုသည်။ [“ကိစ္ဆာပိ ဘဂဝါ သမိပေ
 ဌိတော၊ တထာပိ”ဟု ကြံလျှင် ဂရဟာဇောတကဟုလည်း ဆိုနိုင်၏။]

ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပဉ္စ။ ။စတုမဟာရာဇံ နတ်တစ်ချို့သည် အရိယာဖြစ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်
 မဟာဘုတ်တို့ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို အတော်အတန် ဖြေနိုင်စရာရှိသော်လည်း ထိုရဟန်း
 သိလိုသောအချက်မှာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အပြည့်အစုံဖြေမှ ပြေမည့်ပြဿနာဖြစ်သော
 ကြောင့် ထိုမျှလောက် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း မသိရကား “မယံပိ ခေါ န ဇာနာမ”ဟု ဝန်ခံကြ
 သည်။

တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (မယံပိ ခေါ ဘိက္ခု န ဇာနာမ ဟူ၍) အာဟံသု-
ပြောကြကုန်ပြီ။

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဣမံ ပဉ္စ-ဤပြဿနာ
ကို၊ န ကထေတုံ-မဖြေခြင်းငှာ၊ (မဖြေဘဲနေခြင်းကို) န လဗ္ဘာ-မရအပ်၊ [“လဗ္ဘာ”
ကား နိပါတ်ပုဒ်တည်း။] သီယံ-လျင်စွာ၊ ကထေထ-ဖြေကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊
တာ ဒေဝတာ-ထိုနတ်တို့ကို၊ အဇ္ဈောတ္ထရတိ-လွှမ်းမိုး၏၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာထပ်ကာ၊
ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ တာ-ထိုနတ်တို့သည်၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ နော-ငါတို့ကို၊
အဇ္ဈောတ္ထရတိ-လွှမ်းမိုး၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ဟတ္ထတော-ငါတို့လက်မှ၊
မောစေသာမ-လွှတ်စေကြကုန်အံ့၊ [“ဟတ္ထတော မောစေသာမ”သည် မလိုချင်
သောအရာ၌ “ဒို့လက်ကလွှတ်ရင် ပြီးတာဘဲ”ဟု လောကပြောရိုးစကားတည်း။]
ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အတ္ထိ ခေါ ဘိက္ခု စတ္တာရော မဟာရာဇနောတိ အာဒိ-
အစရှိသော စကားကို၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ခေါ ဘိက္ခု
အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဘိက္ကန္တတရတိ-ကား၊ အဘိက္ကမ္မ-ကျော်လွန်၍၊
ကန္တတရာ-သာ၍ နှစ်သက်အပ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရတိ-ကား၊ ဝဏ္ဏယသ
ဣဿရိယာဒိတိ-အဆင်း၊ အခြံအရံ၊ အစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊
ဥတ္တမတရာ-သာ၍ မြတ်ကုန်သော၊ (စတ္တာရော မဟာရာဇာနော၌စပ်) ဧတေန
နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗဝါရေသု-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

၄၉၁-၄၉၃။ ပန-အထူး၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ [အခြားနတ်များမှ
ကြံစည်ပုံ အထူးတည်း။] ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သည်၊
စိန္တေသိ ကိရ-ကြံသတတ်၊ (ကိ)၊ အယံ ပဉ္စော-ဤပြဿနာသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယော-

အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ ။ “လွှမ်းမိုးခြင်း”ဟူသည် မဖြေလျှင် မနေနိုင်အောင် အထပ်ထပ်
မေးသောအားဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပုနပျုနံ ပုစ္ဆတိ”ဟု အဇ္ဈောတ္ထရတိကို သရုပ်
ဖော်သည်။ [ဤ၌ “ပုစ္ဆတိ”ဟု ရှိသောကြောင့် ရှေ့၌လည်း “အဇ္ဈောတ္ထရတိ”ဟု တံကာလာပေက္ခ
ဝတ္ထမာန်ဖြင့်ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်၊ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အဇ္ဈောတ္ထရိ”ဟု အတိတ်ရှိသည်မှာ
မကောင်း။]

အဘိက္ကန္တတရာ။ ။ ရူပသမ္ပတ္တိယာ စေဝ ပညာပဋိဘာနာဒိဂုဏေဟိစ အမှေ အဘိဘူယု
(အတိအဖွင့်) ပရေသံ ကာမနိယတရာ-သူတစ်ပါးတို့သည် သာ၍ နှစ်သက်အပ်ပါကုန်၏၊
(ကန္တတရာအဖွင့်)- ဋီကာ။

အယံ ပန ဝိသေသော။ ။ “မျက်စိတစ်ထောင် အမြင်ဆောင်သည်”ဟု ကျော်ကြား
သော သိကြားမင်းသည် သစ္စာလေးပါးကိုသိပြီးသော သောတာပန်ဖြစ်ပါလျက် “အဘယ်ကြောင့်
ထိုရဟန်းကို မှန်သောနည်းလမ်း၌ မတိုက်တွန်းရပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အယံ

ဘုရားရှင်၏အရာတော်တည်း၊ အညေန-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိသဇ္ဇိတုံ-ဖြေဆိုခြင်း
 ဌာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ အယံ စ ဘိက္ခု-သည်လည်း၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ပဟာယ-၍၊
 ခဇ္ဇောပနကံ-ပိုးစုန်းကြူးကို၊ ဓမ္မန္တောဝိယ-မှုတ်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ပိုးစုန်းကြူးကို
 သာ၍ အရောင်လင်းအောင် မီးမှုတ်သလို မှုတ်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊) ဘေရိ-
 စည်ကြီးကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဥဒရံ-ဝမ်းဗိုက်ကို၊ ဝါဒေန္တောဝိယစ-မြည်စေသူကဲ့သို့
 လည်းကောင်း၊ (တီးသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊) လောကေ-၌၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလံ-အမြတ်ဆုံး
 ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဒေဝတာ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-
 မေးလျက်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်ဘိ၏၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-အထံ
 တော်သို့၊ ပေသေမိ-စေလွှတ်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ ကိရ)။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ပုနဒေဝ-လျှင်၊ သော-ထိုသိကြားမင်းသည်၊ စိန္တေသိ-
 ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ သုဒ္ဓရဓိ-အလွန်ဝေးသော အရပ်သို့လည်း၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ သတ္ထု-
 ၏၊ သန္တိကေယေဝ-အထံတော်၌သာ၊ နိက္ကဓေါ-ယုံမှားခြင်းမရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-
 လတုံ၊ ဒေသပုဂ္ဂလောနာမ-ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ အတ္ထိစေဝ-ရှိတတ်သေး
 သည်သာ၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ အာဟိဏ္ဏန္တော-လှည့်လည်လျက်၊ တာဝ
 ကိလမတု-ပင်ပန်းပါစေဦးတော့၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဇာနိဿတိ-သိလတုံ၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ)၊
 တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ အဟံပိ ခေါတိ အာဒိ-
 ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

ဗြဟ္မဿာနီယောပိ-ဗြဟ္မပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်းသည်လည်း၊ ဒေဝဿာနီယ
 သဒိသောဝ-နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်းနှင့် တူသည်သာ၊ [“သဗ္ဗမေတံ ဟိ”ဟု
 ရှိလျှင်ကောင်း၏၊ မရှိလျှင်တည့်ပါ။] ဟိ-မှန်၊ ဒေဝဿာနီယ မဂ္ဂေါတိဝါ-ဒေဝဿာနီယ
 မဂ္ဂ ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မဿာနီယ မဂ္ဂေါတိဝါ-သည်လည်း
 ကောင်း၊ ဓမ္မသေတူတိဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ (တရားတည်းဟူသော တံတား
 ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊) ဧကစိတ္တက္ခဏိက အပ္ပနာတိဝါ-တစ်ခုသော
 စိတ္တက္ခဏရှိသော အပ္ပနာဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ သန္နိဋ္ဌာနိက
 စေတနာတိဝါ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စေတနာ ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊

ပန ဝိသေသော” စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ “ဥပါယေ-သင့်လျော်သော နည်းလမ်း၌၊
 (မြတ်စွာဘုရားထံ ပြန်၍ လျှောက်ထားဖို့ရန် နည်းလမ်း၌)၊ န နိယောဇေတိ-မတိုက်တွန်းပါ
 သနည်း”ဟု အနက်ပေးပါ။]

အတ္ထိစေဝ။ ။ဒေဝော မဟာဘူတပရိယေသကော ပုဂ္ဂလောနာမ ဝိဇ္ဇမာနောယေဝ
 ဘဝေယျ-ဤကဲ့သို့ မဟာဘူတပရိယေသက ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဧကန်ရှိတန်ရာ၏၊ မယာ
 အပေသိတောယေဝ ပစ္ဆာ ဇာနိဿတိတိ အဓိပ္ပာယ်ဝေါ-ငါက ဘုရားအထံတော်သို့ မစေလွှတ်
 ဘဲသာလျှင် နောက်၌ သူ့ဘာသာ သိလိမ့်မည်-ဟူလို။

မဟဂ္ဂတစိတ္တံတိဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အဘိညာဉာဏန္တိဝါ-အထူးအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤ မည်သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိညောဏဿေဝ-၏သာ၊ နာမံ-တည်း။

၄၉၄။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ-တ္တံဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒီပယီသု”၌စပ်၊) ဥဒယတော- ထွက်လာသော (ထွက်တော့မည်ဖြစ်သော)၊ သူရိယဿ-၏၊ အရုဏဂ္ဂံ-အရုဏ်ဦး သည်၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-ပုဗ္ဗနိမိတ်သည်၊ (ဟောတိ)ဝိယ-သို့၊ (ဧဝံ) အာဂမနပုဗ္ဗဘာဂေ- ဗြဟ္မာမင်းလာခြင်း၏ ရှေ့အဖို့၊ (ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြစ်နှင့်သော)၊ နိမိတ္တံ-အမှတ်အသား သည်၊ (ဟောတိ)၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဣဒါနေဝ-ယခုပင်၊ ဗြဟ္မာ-မဟာဗြဟ္မာသည်၊ အာဂမိဿတိ-လာတော့လတုံ၊ ဧဝံ-သို့၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဇာနာမ-သိကြရပါ ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပယီသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ ပါတုရဟောသီတိ- ကား၊ ပါကဋော-ထင်ရှားသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော ဗြဟ္မာ- သည်၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်(သမာနော)၊ အတ္တနော-၏၊ အဝိသယဘာဝံ-အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတှာ-၍၊ (“စိန္တေတွာ အာဒိ မာဟ”တို့၌စပ်၊) အဟံ-သည်၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဝက္ခာမိ-အကယ် ၍ ပြောအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဣမေ-ဤဗြဟ္မာတို့သည်၊ မံ-ငါကို၊ ပရိဘဝိဿန္တိ-လွမ်းမိုးကြ ကုန်လတုံ၊ (အထင်သေးကြကုန်လတုံ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဇာနန္တောဝိယ-သိသကဲ့သို့၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော စကားကို၊ (သစေ) ကထေဿာမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ မေ-၏၊ ဝေယျာကရဏေန-ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ အနာရဒ္ဓစိတ္တော-နှစ်သက်စေအပ်သော စိတ်မရှိသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါဒံ-ပြောဆို ကြောင်း အပြစ်ကို၊ အာရောပေဿတိ-တင်လတုံ။

သဗ္ဗမေတံ ၊ပေ၊ နာမံ။ ။ဣဒံ ပါဠိယံ အဋ္ဌကထာသုစ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတရူဇိ နာမ ဝသေန ပုတ္တံ- ဣဒ္ဓိဝိညောဏ်၏ “ဒေဝယာနီယမဂ္ဂ”စသော အမည်ကို ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ထိုထိုနေရာ၌ ရူဇိနာမည်အဖြစ်ဖြင့် လာသောကြောင့် ဤ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ။ပုဋ္ဌေ-ဗြဟ္မာမင်း မလာမီ ရှေးအဖို့၌+ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြစ်နှင့်သော+နိမိတ္တံ- ဗြဟ္မာမင်းလာခြင်း၏ အမှတ်အသားတည်း၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-သား၊ နေမထွက်ခင် ရှေးဦးစွာ ပေါ်လာ သော အရုဏ်ရောင်သည် နေထွက်လာတော့မည့် အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

အနာရဒ္ဓစိတ္တော စသည်။ ။အနာရဒ္ဓစိတ္တောတိ အနာရာမိတစိတ္တော၊ အာရဒ္ဓ၌ အာ+ရာဓာတ်၊ ကာရိတ်ကြေ၊ တပစ္စည်း၊ အာရာမိယတေတိ အာရဒ္ဓံ၊ အာရဒ္ဓံ+စိတ္တံ ယဿာတိ အာရဒ္ဓစိတ္တော၊ န+အာရဒ္ဓစိတ္တော အနာရဒ္ဓစိတ္တော၊ “အတုဋ္ဌစိတ္တော-မနှစ်သက်သော စိတ်ရှိသည်”ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ၊ ဤပုဒ်ကို ဟုတွာ ထည့်၍ အာရောပေဿတိ၌စပ်။

အဟမသ္မိ ဘိက္ခု ဗြဟ္မာတိ အာဒိနိ-အစရှိသော စကားတို့ကို၊ မေ-သည်၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုလသော်၊ ဝါ-သော၊ မေ-၏၊ ဝစနံ ပန-စကားကိုကား၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န သဒ္ဓဟိဿတိ-မယုံကြည်လတုံသည်ကား၊ န-မဟုတ်၊ (သဒ္ဓဟိဿတိယေဝ-ယုံကြည်လတုံသည်သာ၊) အဟံ-သည်၊ ဝိက္ခေပံ-အထူးထူး အပြားပြား ပယ်ရှားခြင်းကို၊ [ဝါစာယ ဝိဝိဓာ ခေပနံ၊ တစ်ခြားအာရုံရောက်နေ အောင် အခြားမဆီမဆိုင် စကားတွေပြောခြင်းကို “စကားဖြင့် အထူးထူးသော ပစ်ပယ်ခြင်း”ဟု ဆိုသည်။] ကတွာ-၍၊ ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ သတ္ထု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကံယေဝ-သို့သာ၊ ယံနူန ပေသေယျံ-အကယ်၍ စေလွှတ်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အဟမသ္မိ ဘိက္ခု ဗြဟ္မာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြောပြီ။

၄၉၅-၄၉၆။ ဧကမန္တံ အပနေတွာတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တစ်ခုသောအရပ်သို့ ဖယ်၍ဆောင်မှုကို၊) အကာသိ-ပြုသနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ကုဟကတ္တာ-ကြားဝါးတတ်သူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧဝံ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဗဟိဒ္ဓါ ပရိယေဋ္ဌိတိ-ကား၊ တေလတ္ထိကော-ဆီကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါလိကံ-သဲကို၊ နိဗ္ဗိဠယမာနောဝိယ-ညစ်သကဲ့သို့၊ (ဆီကြိတ်သကဲ့သို့၊) ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ-ဗြဟ္မပြည်တိုင်အောင်၊ ဗဟိဒ္ဓါ-မြတ်စွာ ဘုရားမှအပ၌၊ ပရိယေသနံ-ရှာမှီးခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

၄၉၇။ သကုဏန္တိ-ကား၊ ကာကံဝါ-ကျီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကုလလံဝါ-စွန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဂဟေတွာ ဌ္ဍိစပ်၊) န ခေါ ဧသော ဘိက္ခု ပဉ္စော ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ (ပဋိသေဓေတိ ဌ္ဍိစပ်၊) ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧသ ပဉ္စော-ဤပြဿနာကို၊ ပဒေသေန-ဥပါဒိန္နက မဟာဘုတ်ဟူသော တစ်စိတ်

ကုဟကတ္တာ။ ။စုရာဒိ ကုဟဓာတ်သည် ဝိမ္မာပန-အံဩစေခြင်း၊ အထင်ကြီးအောင်၊ အထင်မသေးအောင် ကြွားဝါခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထိုဗြဟ္မာမင်းလည်း အခြားဗြဟ္မာတို့က မိမိကို အထင်မသေးအောင် ကြွားဝါတတ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းကို အခြားတစ်နေရာသို့ ခေါ်ဆောင်ပြီးမှ သူမသိကြောင်းကို အမှန်အတိုင်း ဝန်ခံသည်။

န ခေါ ၊ပေ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ဣဒံ။ ။ဣဒံ၏ စပ်ပုဒ်သည် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ ဘဂဝါ ဟူသော ကတ္တာရှေ့က ပုဒ်သည် ဘဂဝါစပ်ရာ ပဋိသေဓေတိ၌သာ စပ်ခွင့်ရှိ၏။ ပဋိသေဓေတိ ၌ စပ်၍လည်း အဓိပ္ပါယ်မရ၊ ထို့ကြောင့် “ဣမိနာ”ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ “ဤပါဌ် ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် တားမြစ်တော်မူ၏”ဟူလို။

ပဒေသေနေဝ။ ။ဋီကာ၌ “ဧကဒေသေန”ဟု ဖွင့်၍ ထိုဧကဒေသအရ “ဥပါဒိန္နက ဝသေန”ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ ထို ဥပါဒိန္နကဟူသည် သက်ရှိရုပ်တရားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သတ္တ သန္တာန ပရိယာပန္နနေနာတိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

တစ်ပိုင်းဖြင့်၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-မေးထိုက်၏။ အယဉ္ဇ ဘိက္ခု-ဤရဟန်းသည်လည်း၊ အနုပါဒိန္နကေပိ-အနုပါဒိန္နက မဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိပ္ပဒေသတော-အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏။ [“ကတ္ထ န ခေါ ဘန္တေ ကုမေ စတ္တာရော မဟာဘူတာ”ဟု သက်ရှိသက်မဲ့ မဟာဘုတ်အားလုံးကို မေးသည်။] တသွာ-ကြောင့်၊ ပဋိသေခေတိ-တားမြစ်တော်မူ၏။

ပုစ္ဆမူဠဿ-ပုစ္ဆ၌ တွေဝေနေသော၊ ဇနဿ-သတ္တဝါအပေါင်းအား၊ ပုစ္ဆယ-ပုစ္ဆ၏။ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆံ-ကို၊ (မေးနည်းကို) သိက္ခာပေတွာ-သင်စေတော်မူ၍၊ (သင်ပေးတော်မူ၍)၊ (ယံ) ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ-အကြင် ပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတံ-ဤပုစ္ဆမူဠပုဂ္ဂိုလ်အား ပုစ္ဆာကို သင်ပေးပြီးမှ ပြဿနာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ အာစိဏ္ဏံ-လေ့ကျက်အပ်သော သဘောတံတွာ ဓမ္မတာတော်သည်၊ ဟောတိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆမူဠဿ-သော၊ ဇနဿ-အား၊ ပုစ္ဆယ-၏၊ ဒေါသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆံ-ကို၊ သိက္ခာပေတွာ-၍၊ ယံပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဧတံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဟောတိ-နည်း၊) ပုစ္ဆိတု-မေးခြင်းငှာ၊ (မေးနည်းကို) အဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ပရိပုစ္ဆန္တော-မေးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုဗ္ဗိညာပယော-မသိစေအပ် မသိစေနိုင်သည်၊ ဟောတိ-၏။ (တသွာ၊ ပုစ္ဆမူဠဿ ဇနဿ ပုစ္ဆယ ဒေါသံ ဒဿေတွာ ပုစ္ဆံ သိက္ခာပေတွာ ယံ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ အတ္ထိ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဟောတိ)။

နိပ္ပဒေသတော ပုစ္ဆိ။ ။သက်ရှိ မဟာဘုတ်ဟူသော ဥပါဒိန္နကရုပ်၊ တောတောင်ရေမြေ စသည်၌ တည်သော သက်မဲ့ မဟာဘုတ်ဟူသော အနုပါဒိန္နကရုပ်အားဖြင့် ၂-မျိုးလုံးသော မဟာဘုတ်ကို မေးသောကြောင့် “နိပ္ပဒေသတော ပုစ္ဆိ”ဟု ဆိုသည်။ ဆက်ဦးအံ့- ဤပြဿနာကား သက်ရှိ မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်းကိုသာ မေးသင့်သော ပြဿနာတည်း၊ မှန်၏- နိဗ္ဗာန်တရားသည် သက်ရှိ မဟာဘုတ်များ၏ ချုပ်ကြောင်းသာဖြစ်၏၊ တော တောင် စသည်၌ တည်သော သက်မဲ့ မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်းမဟုတ်ပါ။

ပုစ္ဆမူဠဿ။ ။လမ်းမှန်မသိ မျက်စိလည်နေသူကို “မဂ္ဂမူဠ”ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့ ပုစ္ဆာ မေးနည်း မသိသူ၊ (သူသိလိုသော အကြောင်းအရာကို မမေးတတ်သူ)ကို “ပုစ္ဆမူဠ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ထိုသို့ မမေးတတ်ဘဲမေးလျှင် အမေးသည်ပင် လွဲ၍နေသောကြောင့် ထိုပုစ္ဆာအလွဲကို အမှန်ဖြေသော်လည်း မေးသူကား နားလည်မည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ရှေးဦးစွာ ပုစ္ဆာကို မှန်အောင် မေးတတ်ဖို့ရန် သင်ပေးတော်မူပြီးမှ ထိုမှန်သောပုစ္ဆာအတွက် မှန်သော အဖြေကို ပေးတော်မူလေ့ရှိကြသည်။ [ဝိညာပီယတေ-သိစေအပ်၏၊ ဣတိ ဝိညာပယော၊ ဝိ+ဉာ+ဏာပယ+ဏ၊ ဒုသဒ္ဓါသည် အဘာဝ ပဋိသေခေအနက်ဟော၊ န+ဝိညာပယော ဒုဗ္ဗိညာပယော၊ (တစ်နည်း) ဒုက္ခေန+ဝိညာပယော ဒုဗ္ဗိညာပယော။]

၄၉၈။ ပန-ဆက်၊ [ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်၍ ဆက်သည်။] (တသွာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ပုစ္ဆာမူဠပုဂ္ဂိုလ်အား မေးနည်းကို သင်ပေးပြီးမှ ဖြေဆိုခြင်း၏ ဗုဒ္ဓါစိတ္တ၏အဖြစ် ကြောင့်၊) [ရှေ့စကားနှင့် ဆက်သွယ်မိအောင် ထည့်သည်။] ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ သိက္ခာပေန္တော-သင်စေတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သင်ပေးတော်မူလိုသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ကတ္ထ အာပေါစာတိ အာဒိ-အစရှိသော ဂါထာကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုကတ္ထ အာပေါစ အစရှိသော ဂါထာ၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်ဖြစ်သော အနက်ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) န ဂါဓတိတိ-ကား၊ န ပတိဌာတိ-မတည်နိုင်ပါသနည်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ (ရောက်ခြင်းကြောင့်)၊ အပ္ပတိဌာ-ဖြစ်တည်ဖို့ရာအကြောင်း မရှိကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣမံ-ဤပြဿနာကို၊ ဥပါဒိန္နံယေဝ-သက်ရှိ မဟာဘုတ်ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ [သန္ဓာယ ပါလျှင် သန္ဓာယ၏ ကံကတစ်ခြား၊ ပဓာနကြိယာ၏ ကံကတစ်ခြားဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနကြိယာ၏ကံကို “ဣမံ”ဟု ထည့်။] သဏ္ဌာနဝသေန-အရှည် အတို ပုံသဏ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပါဒါရူပံ-(ဝဏ္ဏတည်းဟူသော) ဥပါဒါရုပ်ကို၊ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

န ဂါဓတိ။ ။ဂါဓာတ်၏ ပတိဌာအနက်ကို ပြလို၍ “န ပတိဌာတိ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထိုပတိဌာအရ လောကမျက်မြင်ဖြစ်သော တည်ရာဌာနကို ယူမည်စိုး၍ “ကိ အာဂမ္မ အပ္ပတိဌာ ဘဝန္တိတိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ ကိ အာဂမ္မကို “ကိ အာရမဏ ပစ္စယဘူတ အဓိဂန္ဓာ အဓိဂမန ဟေတုတိ အတ္ထော”ဟု ရှေ့၌ ဋီကာဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ ဤ၌လည်း အပတိဌာကို “အပ္ပပ္ပယာ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဥပါဒိန္နံယေဝ သန္ဓာယ။ ။ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်-ဟူသမျှသည် ငါ-ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် ဥပါဒိန္နမည်၏၊ ဥပါဒိန္နဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကို ရည်ရွယ်၍ ဤပြဿနာကို မေးရသည်၊ သက်ရှိခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသော ဥပါဒိန္နရုပ်ကို ရည်ရွယ်ကြောင်းကိုလည်း နောက်၌ “ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ”၌ နာမံက သက်ရှိဖြစ်သောကြောင့် တွဲဖက် ရူပံလည်း သဟစရဏနည်းအားဖြင့် သက်ရှိပင်ဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ။ ။အရှေ့အရပ်စသော အရပ်တစ်ခုသို့ ရှေ့ရှုလျက် ရုပ်ကလာပ်တွေ စဉ်တန်း၍နေရာ၌ များသောရုပ်ကလာပ် အစဉ်အတန်းကို ဒီဃဟု ခေါ်၍၊ ထိုဒီဃလောက် မများသော ရုပ်ကလာပ် အစဉ်အတန်းကို ရဿဟု ခေါ်၏၊ ဥပမာ- “အရပ်ရှည်သူ၊ အရပ်ပုသူ” ဟူရာ၌ ရုပ်ကလာပ်တွေ အထက်အောက် စဉ်၍နေရာဝယ် အစဉ်များ-မများကိုလိုက်၍ ခေါ်ရသကဲ့သို့တည်း။

ဥပါဒါရူပံ ဝုတ္တံ။ ။ဒီဃရုပ်အစဉ် ရဿရုပ်အစဉ်၌ မဟာဘုတ်တို့ပါရှိသော်လည်း မဟာဘုတ်တို့အတွက် “ကတ္ထ အာပေါစ ပထဝီ” စသည်ဖြင့် သီးခြားပုစ္ဆာရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဒီဃံ ရဿံ”ဖြင့် ပုံသဏ္ဌာန်ထင်ရှားသော ဥပါဒါရုပ်ကို ဆိုအပ်ပြီဟု မိန့်သည်။

အဏုံ ထူလန္တိ-ကား၊ ခုဒ္ဒကံဝါ-သေးငယ်သော ဥပါဒါရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တံဝါ-ကြီးမားသော ဥပါဒါရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ (“ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ပါသနည်း” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ကုမိနာပိ-အဏုံ ထူလံဟူသော ဤစကားဖြင့်လည်း၊ ဥပါဒါရူပေ-၌၊ ဝါ-တွင်း၊ ဝဏ္ဏမတ္တမေဝ-ဝဏ္ဏရုပ်မျှကိုသာ၊ ကထိတံ-ပြီ။

သုဘာသုဘန္တိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သုဘဉ္စ-တင့်တယ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အသုဘဉ္စ-မတင့်တယ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥပါဒါရူပမေဝ-ကိုသာ၊ ကထိတံ-ပြီ၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကား၊ ဥပါဒါရူပံ-သည်၊ သုဘန္တိ-သုဘရုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အသုဘန္တိ-အသုဘရုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ ကိ-ရှိသလော၊ (ကုတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း၊ ကုဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမဏံ-ကုဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို၊ ဧဝံ-ဤသို့ (သုဘရုပ်၊ အသုဘရုပ်ဟူ၍)၊ ကထိတံ-ပြီ၊ နာမဉ္စ ရူပဉ္စာတိ-ကား၊ နာမဉ္စ-နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးသည်လည်းကောင်း၊ ဒီဃာဒိဘေဒံ-ဒီဃ အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ရူပဉ္စ-ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ (“ဥပရုဇ္ဈတိ”၌စပ်)။

အဏုံ ထူလံ။ ။နည်းသော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းကို “အဏုံ (အသေးအငယ်)”ဟု ခေါ်၏။ ထိုအဏုရုပ်အပေါင်းကို ထောက်စာ၍ ထို့ထက်များသော ရုပ်အပေါင်းကို “ထူလံ”ဟု ခေါ်ရသည်။ [အဏုံ၌ ဝါစာသိလိဋ္ဌ နိဂ္ဂဟိတံတည်း၊ အပ္ပပရိမာဏေ ရူပသဃိတံ (နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်း၌) အဏုသညာ၊ တဒုပါဒါယ (ထိုကို ထောက်စာ၍) တတော မဟတိ (ထို့ထက်ကြီးသော ရုပ်အပေါင်း၌) ထူလသညာ။

ကုမိနာပိ။ ။ပိဖြင့် ဒီဃရဿတုန်းကလည်း “ဥပါဒါရူပံ”အရ ဥပါဒါရုပ်တွင် ပါဝင်သော ဝဏ္ဏရုပ်ကို ယူစေလိုကြောင်းပြ၏။ ထိုသို့ ဝဏ္ဏရုပ်ချင်းတူသောကြောင့် ပိဖြင့် ပေါင်းသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ မုနံဇါ- ရှေ့၌ “သဏ္ဌာနဝသေန”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုသဏ္ဌာန် (ပုံ)ဟူသည် ဝဏ္ဏကို အကြောင်းပြု၍ သိအပ်သော ရုပ်အစုတည်း၊ အဆင်းအရောင် (ဝဏ္ဏ)မရှိလျှင် ပုံသဏ္ဌာန်ကိုလည်း မသိနိုင်ပါ။

နာမဉ္စ ရူပဉ္စ။ ။နာမံအရ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ယူရကြောင်း ထင်ရှားသောကြောင့် မဖွင့်တော့ဘဲ ရူပံကို “ဒီဃာဒိဘေဒံ ရူပဉ္စ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဒီဃာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ရှေ့၌ပြအပ်ပြီးသော ရဿ၊ အဏု၊ ထူလ၊ သုဘ၊ အသုဘတို့သာမက အာပေါစသော မဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း ရူပန လက္ခဏာချင်း တူသောကြောင့် ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ”ဖြင့် နာမ်နှင့်တကွ ရှေ့၌ ပြအပ်ပြီးသော ရုပ်အားလုံးကို မေးသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဋီကာ။ ။နာမန္တိ ဝေဒနာဒိခန္ဓစတုက္ကံ၊ တံ ဟိ အာရမဏာဘိမုခံ နမနတော၊ နာမကရဏတောစ (ဗဿ စသော မိမိတို့၏အမည်ကို တွေ့ထိခြင်းသဘောဟူသော မိမိသည်ပင် ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း) နာမန္တိ ဂုစ္စတိ၊ ဟေဋ္ဌာ ဒီဃံ ရဿန္တိ အာဒိနာ ဂုတ္တမေဝ (ဆိုအပ်ပြီးကိုပင်) ကုမ ရူပနဋ္ဌေန ရူပန္တိ ဂဟိတန္တိ အာဟ-ဒီဃာဒိဘေဒံ ရူပဉ္စာတိ၊ ဒီဃာဒိတိစ အာဒိသဒ္ဓေန အာပါဒိနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ကား၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ပါသနည်း၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-
ရောက်၍၊ (ရောက်ခြင်းကြောင့်)၊ အသေသံ-အကြွင်းအကျန်မရှိအောင်၊ ဧတံ-ဤ
နာမ်ရုပ် ၂-ပါးသည်၊ န ပဝတ္တတိ-မဖြစ်ပါသနည်း။

၄၉၉။ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗ-မေးထိုက် သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ ကုတိ-
သို့၊ ပုစ္ဆံ-ပုစ္ဆာကို၊ (မေးနည်းကို)၊ ဒဿေတွာ-ပြတော် မူပြီး၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ ဝိသဇ္ဇနံ-
အဖြေကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တတြ ဝေယျာကရဏံ
ဘဝတိတိ-ဟူ၍၊ (ထိုပြဿနာ၌ အဖြေသည် ဖြစ်၏ဟူ၍)၊ ဝတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊
(အနုသန္ဓေအနေဖြင့် မိန့်တော်မူပြီး၍)၊ ဝိညာဏန္တိ အာဒိ-အစရှိသော အဖြေဂါထာ
ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထိုဝိညာဏံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ (ယံ ဓမ္မဇာတံ-အကြင် တရား
သဘောကို)၊ ဝိညာတဗ္ဗ-ထူးသော အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ထင်ထင်
သိမြင်ထိုက်၏၊ ကုတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ-သည်)၊ ဝိညာဏံ-မည်၏၊ ဧတံ-
ဤဝိညာဏံဟူသော အမည်သည်၊ နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊
တဒေတံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဒဿနာဘာဝတော-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မမြင်အပ်
မမြင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနိဒဿနံ-အနိဒဿနမည်၏၊ (တစ်နည်း၊
တဒေတံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဒဿနာဘာဝတော-ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာ၏ မရှိခြင်း
ကြောင့်၊ အနိဒဿနံ-မည်၏။)

ကိ အာဂမ္မ၊ ပေ၊ န ပဝတ္တတိ။ ။ဤဝါကျသည် ပါဠိတော်၌ “ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ
အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ”၏ ဝိက္ခာတ္တကိုပြသော ဝါကျတည်း၊ ထိုဂါထာ၌ ကတ္တကို “ကိ အာဂမ္မ”ဟု
လည်းကောင်း၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိကို “အသေသမေတံ န ပဝတ္တတိ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊
“အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ-အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ချုပ်”ဟူသော စကားဖြင့် ဥပရုဇ္ဈတိအရ
ခဏ၊ ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကို မယူရ၊ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ-နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်း
ကို ယူရသည်ဟု ပြသည်။

ဝိညာဏံ။ ။နိဗ္ဗာန်ကို အရကောက်ရသောကြောင့် “ဝိဇာနာတိတိ ဝိညာဏံ”ဟု မပြုဘဲ
“ဝိညာတဗ္ဗန္တိ ဝိညာဏံ”ဟု ပြုသည်၊ ဝိညာတဗ္ဗကို မှီက၌ “ဝိသိဋ္ဌေန+ဉာတဗ္ဗံ”ဟု ဝိပြုဟ်ပြု၍
“ဉာဏတ္ထမေန အရိယမဂ္ဂညာဏေန (ဝိအဖွင့်) ပစ္စက္ခတော ဇာနိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော”ဟု
အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်။

အနိဒဿနံ။ ။နိဒဿိယတေ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မြင်အပ်၏၊ ကုတိ နိဒဿနံ၊ န+
နိဒဿနံ အနိဒဿနံ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မြင်အပ်သည်မဟုတ်သောတရား၊ (တစ်နည်း)
“နိဒဿိတိ အနေနာတိ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်းဥပမာ၊ နတ္ထိ+နိဒဿနံ ယဿာတိ
အနိဒဿနံ-ညွှန်ပြဖို့ရာ ဥပမာမရှိသောတရား၊ [န ဟိ နိစ္စဿ ဧကဿ အစ္စန္တသန္တ ပဏီတ
သဘာဝဿ သဒိသံ နိဒဿနံ ကုတောစံ (တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့်မျှ) လဗ္ဘတိ-
နိစ္စဖြစ်သော တုဘက် ပြိုင်ဘက်မရှိ တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်သော စင်စစ် သန္တပဏီတဖြစ်သော
နိဗ္ဗာန်အတွက် တူသောဥပမာကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မရနိုင်၊- မှီကာ။]

ဧတဿ-ဤနိဗ္ဗာန်၏။ ဥပ္ပါဒန္တော ဝါ-ဖြစ်ခြင်းဟူသော အပိုင်းအခြားသည် လည်းကောင်း၊ ဝယန္တော ဝါ-ပျက်ခြင်းဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်းကောင်း၊ ဌိတဿ-တည်ရှိသော အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၏။ အညထတ္ထန္တော ဝါ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာ၏အဖြစ်ဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ဟူသော အပိုင်းအခြားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-သည်) အနန္တံ-အနန္တမည်၏။

ပန-ကား၊ ပဘန္တိ ဧတံ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တိတ္ထဿ-ရေဆိပ်၏။ နာမံ-သည်၊ (ဟောတိ) ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုရေဆိပ်သည်၊ (“ပပံ”၌စပ်) ဧတ္ထ-ဤရေဆိပ်၌၊ ပပန္တိ-အပြားအားဖြင့် သောက်ကြကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ အပြားအားဖြင့်

အနန္တံ။ “န+အန္တ”ဟု ခွဲ၍ “အန္တသဒ္ဒါသည် သီမာ (အပိုင်းအခြား)အနက်ကို ဟော၏”ဟု မှတ်ပါ။ “တိဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ၊ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ (ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ်သည် ထင်ရှား၏)၊ ဝယော ပညာယတိ (ပျက်ခြင်းဘင်သည် ထင်ရှား၏)၊ ဌိတဿ-တန်ရပ်တည်ရှိသော သင်္ခတ၏။ အညထတ္တံ-တစ်မျိုးတစ်ခြား၏အဖြစ်ဟူသော ရင်းခြင်း ဇရာ (ဌိ)သည် ပညာယတိ”ဟု တိကအင်္ဂုတ္တရ၊ ပဌမပံ၊ စူဠဝဂ္ဂ၊ ၇-သုတ်၌ ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ၈-သုတ်၌လည်း ပြောင်းပြန်ပြန်၍ “န ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ” စသည်ဖြင့် အသင်္ခတလက္ခဏာ ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသုတ်ကိုမှီ၍ “ဥပ္ပါဒန္တောဝါ၊ ပေ၊ နတ္ထိတိ အနန္တံ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဌိတဿ အညထတ္တန္တော။ ။အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၏ လက္ခဏာကို ပြရာဌာနဖြစ်သော ကြောင့် “ဌိတဿ”အရ သန္တိသဘောအားဖြင့် တည်ရှိသော အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ယူပါ။ အညထာ-သန္တိသဘောမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အခြင်းအရာ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တည်း။ အညထတ္တံ-ရာ၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ “ဌိတဖြစ်သော အသင်္ခတ၏ တစ်မျိုးတစ်ဖုံဖြစ်ခြင်း” ဟူသည် ရင်းခြင်းဇရာ အခိုက်အတန့်တည်း။ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်မှာ ဥပါဒ်အပိုင်း၊ ဘင်အပိုင်း၊ ဌိအပိုင်းဟူသော အပိုင်းအခြား သုံးပါးလုံးမရှိ။

ဋီကာ။ ။ယံ အဟုတ္တာ သမ္ဘောတိ၊ ဟုတ္တာ ပဋိဝေတိ၊ တံ သင်္ခတံ ဥပ္ပါဒဝယန္တေဟိ သအန္တံ-အကြင် သင်္ခတတရားသည် နဂိုက ရှိပြီးမဟုတ်ဘဲ ကံစသော အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင်လည်း ကွယ်ပျောက်၏။ ထိုသင်္ခတသည် ဥပါဒ်အပိုင်း၊ ဘင်အပိုင်း တို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားရှိ၏။ အသင်္ခတဿ ပန နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စဿ တေ ဥဘောပိ အန္တာ န သန္တိ၊ တတောဧဝ (ထိုသို့အဖြစ်အပျက် ၂-မျိုးလုံး မရှိခြင်းကြောင့်ပင်) နဝဘာဝါပဂမ သင်္ခါတော (အသစ်၏အဖြစ်မှ ကင်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော) ဇရာန္တောပိ တဿ နတ္ထိ (ရင်းခြင်း ဌိဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်း ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ မရှိ)၊ ဣတိ အာဟ-ဥပ္ပါဒန္တော၊ ပေ၊ အနန္တန္တိ။

မှတ်ချက်။ ။သင်္ခတလက္ခဏာကို ပြရာဝယ် “ဌိတဿ”နှင့်စပ်၍ ခန္ဓဝိဘင်း မူလဋီကာ နှင့် အနုဋီကာတို့ အယူအဆ မတူကြချေ။ ထိုအကျယ်ကို ထိုနေရာ၌ ကြည့်ပါ။ ဋီကာကျော် ဝိထိပိုင်း၌လည်း ထိုမှ ယူ၍ “ဥပ္ပါဒဌိတိ ဘင်ဝသေန ခဏယတ္ထယံ ဧကစိတ္တက္ခဏံ နာမ”အဖွင့်၌ အကျဉ်းချုပ် ပြထားပြီ။

သောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပပံ-ပပံမည်၏။ ပန-ဆက်၊ ပကာရဿ-ပအက္ခရာ၏၊ ဘကာရော-ဘအက္ခရာကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ အဿ-ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊ သဗ္ဗတော-အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာနမုခအားဖြင့်၊ ပဘံ-ရေဆိပ်ပမာ၊ လိုရာအဝင်ဝသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကုတိ-ထိုသို့ အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာနမုခအားဖြင့် ရေဆိပ်ပမာ၊ လိုရာအဝင်ဝရှိသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည်)၊ သဗ္ဗတောပဘံ-သဗ္ဗတောပဘံမည်၏။

ကိရ-ချဲ့၊ မဟာသမုဒ္ဒဿ-မဟာသမုဒ္ဒရာ၏၊ ယတော ယတော-အကြင် အကြင် အရပ်အားဖြင့်၊ ဩတရိတုကာမာ-သက်ဆင်းခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို အရပ်သည်ပင်၊ တိတ္ထံ-ရေဆိပ်သည်၊ (ဟောတိ)ယထာ-ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့၊ အတိတ္ထံ နာမ-ရေဆိပ်မဟုတ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ ယထာ-

သဗ္ဗတောပဘံ။ ။ အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ပပံဟု ပြီးပါစေ၊ ပပုဗ္ဗ ပါဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ပကို ဘပြု၍ “ပဘံ”ဟု ဖြစ်၏။ ထိုရေဆိပ်နှင့် တူသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအဝင်ဝကို သဒိသုပစာရ (တစ်နည်း) ဥပမာတဒ္ဓိတိအားဖြင့် “ပဘံ”ဟု ခေါ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ယေန ယေန မုခေန၊ ပေ၊ တံ တဒေဝ တိတ္ထံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [“ယေန ယေန မုခေန”ကို ထောက်၍ “သဗ္ဗတော-အားဖြင့်”ဟု ဝိသေသနအနက် မှတ်ပါ။ “တံ တဒေဝ တိတ္ထံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သဗ္ဗတောနှင့် ပဘံသည် အရတူကြောင်း သိရ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် သဗ္ဗတော ကို ပဘံနှင့် အဘိန္နဝိသေသန စပ်ရသည်-ဟု မှတ်ပါ။]

ထို့ပြင်- ဋီကာသစ်၌ “သဗ္ဗတောတိ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာန မုခတော”ဟု ဖွင့်၏။ “နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ဖို့ရန် အဝင်ဝဖြစ်နိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားလုံးအားဖြင့်”ဟု ဆိုလိုသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ သဗ္ဗတောနှင့် ပဘံကို ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်တွဲသောကြောင့် “သဗ္ဗတော ပဘံ-သမုဒ္ဒရာဆိပ်ကမ်းသာသို့၊ ဝင်ရာပုံဖုံ၊ လုံးစုံ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဆိပ်ကမ်းအဝင်ဝလည်းရှိသော”ဟု ပေးပါ။

ဋီကာ တစ်နည်း။ ။ “ဝိသုဒ္ဓဋ္ဌေန ဝါ သဗ္ဗတော ပဘံ”ဟု ဋီကာ၌ တစ်နည်းဖွင့်၍ “ကေနစိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ သမန္တတော ပဘဿရန္တိ အတ္ထော”ဟု အနက်ပြုသည်။ ဆိုလို ရင်းကား- “နိဗ္ဗာန်၌ ငြိမ်ငြိးစရာ ကိလေသာ အညစ်အမဲ မရှိရကား ထက်ဝန်းကျင် တောက်ပ သော အရောင်ရှိသည်”ဟူလို၊ ဤနည်း၌လည်း ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပင်တည်း။

ဆက်ဦးအံ့- ပဘဿရမိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ၊ တဉ္စခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ၊ (ဧကအင်္ဂုတ္တရ၊ အစ္စရဝဂ်၊ ၉-သုတ်)၊ ဤပါဠိတော်၌ လောဘ စသော ကိလေသာ အညစ်အမဲ မရှိသောစိတ်ကို “ပဘဿရ-ပြီးပြီးပြတ်ထွက်သော အရောင်ရှိ၏”ဟု ခေါ်ရ၏။ ထိုသို့ ခေါ်ရာ၌ စိတ်မှာ တကယ် အရောင်မရှိသော်လည်း ကိလေသာအညစ်အမဲမရှိလျှင် အရောင် ရှိသလိုပင်ဖြစ်၏။ ထိုအတူ နိဗ္ဗာန်မှာ ပဘာ ဟု ခေါ်ရသော အဆင်းအရောင်မရှိသော်လည်း “ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော ကိလေသာအညစ်အမဲ မရှိသည့်အတွက် သန့်ရှင်းစင်ကြယ် ရကား အရောင်ထွက်သလိုပင် ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်၌ အရောင်ရှိနေလျှင် ဝဏ္ဏရုပ်ရှိရာရောက်သောကြောင့် “နာမဉ္စ ရူပဉ္စ အသေသံ ဥပနိရုဇ္ဈတိ”နှင့် ဆန့်ကျင်လိမ့်မည်။

မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ နိဗ္ဗာနဿ-၏၊ အဋ္ဌတိသာယ-၃၈ ပါးသော၊ ကမ္မဋ္ဌာနေသု-တို့တွင်၊ [ပါဠိတော်၌လာသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၈-ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] ယေန ယေန မုခေန-အကြင် အကြင် ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော အဝင်ဝအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်-သို့၊ ဩတရိတုကာမာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော အဝင်ဝသည်ပင်၊ တိတ္ထံ-ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာအဝသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏) အတိတ္ထံနာမ-ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာအဝမဟုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတော ပဘန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။ [တံ တဒေဝ နတ္ထိ၏ နောက်၌ နိဗ္ဗာနဿဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိသေးသည်ကား ပိုက်နက်တူသည်၊ ပဌမနိဗ္ဗာနဿပုဒ်သည်ပင် အတိတ္ထံနာမ နတ္ထိတိုင်အောင် စပ်နိုင်၏၊ ဥပမာနဝါကျ၌လည်း မဟာသမုဒ္ဒဿဟု တစ်ပုဒ်တည်းသာ ပါခဲ့၏၊ အတိတ္ထံ နာမ နောက်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်ဟု ရှိသည်မှာလည်း နောက်မှထည့်ပါ၍တည်း၊ အကယ်၍ ထည့်လိုလျှင် “ကမ္မဋ္ဌာနမုခံ”ထည့်ပါ။]

ဧတ္ထ အာပေါစာတိ-ကား၊ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေ-ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဣဒံ နိဗ္ဗာန်-သို့၊ အာဂမ္မ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အာပေါတိ အာဒိနာ-အာပေါ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဧတံ ဥပါဒိန္နကမ္မဇာတံ-ဤခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်တရားအပေါင်းသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏၊ အပ္ပဝုတ္တံ-နောက်ထပ်မဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အဿ-ထိုဥပါဒိန္နက ရုပ်နာမ်အပေါင်း၏၊ နိရုဇ္ဈန္တပါယံ-ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

ဥပါဒိန္နကမ္မဇာတံ။ ။ “ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေ ဣဒံ နိဗ္ဗာန် အာဂမ္မ၊ ပေ၊ ဥပါဒိန္နကမ္မဇာတံ နိရုဇ္ဈတိ-ဤနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်အားလုံးချုပ်၏”ဟု ဆိုသောကြောင့် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုနိုင်၊ သိမြင်နိုင်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ပါဝင်သော ရုပ်နာမ်၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာ ဆိုလို၏၊ အခြားသူတို့၏ ရုပ်နာမ်၊ သက်မဲ့ဝတ္ထု၌တည်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းကို မဆိုလို-ဟု မှတ်ပါ။

ဝိညာဏဿ နိရောဓေန။ ။ ဤစကားသည် ဥပါဒိန္နက ရုပ်နာမ်ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသော စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒါနိဿ နိရုဇ္ဈန္တပါယံ (ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်းကို) ဒဿေန္တော၊ ပေ၊ အာဟ”ဟု အနုသန္ဓေတက်သည်၊ မှန်၏- “နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ခြင်းကြောင့်”ဟု ဆိုခဲ့သော အကြောင်းသည် ရုပ်နာမ်ချုပ်ဖို့ရန် ဗဟိဒ္ဓအကြောင်းဖြစ်၍ “ဝိညာဉ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်”ဟု ယခုပြအပ်သော အကြောင်းကား “အဇ္ဈတ္တအကြောင်းဖြစ်သည်”ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်း ၂-မျိုးပြတည်း။

တတ္ထ-ထိုဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ စရိမကဝိညာဏံပိ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏံပိ-ပြုစီမံတတ်သော ဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏံတိ-ဝိညာဏ မည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ စရိမကဝိညာဏဿပိ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာဉ်၏လည်း၊ (ပိဖြင့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်ကို ပေါင်း၊) နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤဥပါဒိန္နက ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏၊ ဝိဇ္ဇာတဒီပသိခါဝိယ- ငြိမ်းသော ဆီမီးအလျှံသည်ကဲ့သို့၊ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ-နာမည်ပညတ်ပင် မရှိတော့ သည်၏အဖြစ်သို့၊ ယာတိ-ရောက်၏၊ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿပိ-ပြုစီမံတတ်သော ဝိညာဉ်၏လည်း၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓေန-နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသော ချုပ်ခြင်း အားဖြင့်၊ အနုပ္ပါဒဝသေနေဝ-နောက်ထပ် မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ရှေး စာအုပ်များ၌ “အနုပ္ပါဒဝသေနေဝ”ဟု ဧဝ ပါရှိသည်။] ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏။

တတ္ထ ।ပေ၊ **ဝိညာဏံပိ**။ ။ဝိညာဏဿအရ စရိမကဝိညာဉ်ဟူသော ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်ဟူသော ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဉ္ဇာတိသင်္ခါရ နှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ ဤသို့အားဖြင့် ၂-ပါးပြား၏၊ ထို ၂-မျိုးသော ဝိညာဉ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်တို့ ချုပ်ကြရလေသည်။

စရိမက ।ပေ၊ **နိရောဓေန**။ ။“ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ဟူသော စရိမကဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒိန္နက ရုပ်နာမ်အားလုံးသည် နောက်ထပ်မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်၏”ဟူသော စကားဖြင့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို ပြ၏ဟု မှတ်ပါ၊ မှန်၏- ထိုစရိမကဝိညာဉ် ချုပ်ပြီး ၏နောက်၌ ဥပါဒိအမည်ရသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်တို့ အကြွင်းအကျန်မရှိတော့ရ ကား ထိုနိဗ္ဗာနဓာတ်သည် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ပင်တည်း။

ဝိဇ္ဇာတဒီပသိခါဝိယ။ ။“တောက်နေသောမီး ငြိမ်းသောအခါ ထိုမီးနှင့်စပ်၍ နောက်ထပ် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ဖို့ရာ ဘာမျှမကျန်တော့သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ချုပ်သော အခါ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ဖို့ရာ ရုပ်နာမ်တစ်ခုမျှ မကျန်တော့”ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။“အပဏ္ဏတ္တိက ဘာဝံ ယာတိ”ဟူသော စကားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်နာမ်နှင့်စပ်သော နာမည် ပညတ်မရှိခြင်းကို ပြသော စကားတည်း၊ နိဗ္ဗာန် ကား ထင်ရှားရှိသော ပရမတ္ထတရားတစ်ပါးပင် ဖြစ်၏၊ ဘယ်အခါမျှ မပျက်တော့သော သန္တိ လက္ခဏာရှိသော အမတဓာတ်အနေအားဖြင့် ထိုရဟန္တာအတွက် ထင်ရှားရှိနိုင်ပါသည်။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿပိ။ ။သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ စသည်နှင့်အညီ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ် နာမ်ရုပ်များဖြစ်ရသော ခန္ဓာအစဉ်၌ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရလျှင် ထိုသောတာပတ္တိမဂ် ကြောင့် ၇-ဘဝအထက်၌ အကျိုးပေးလတုံသော အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်ချုပ်၏၊ အကျိုးမပေးနိုင် တော့၊ ဘာကြောင့်နည်း- အဝိဇ္ဇာ တဏှာတို့၏ သတ္တိတစ်ချို့ကို ထိုမဂ်က သတ်လိုက်ရကား

ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-
 သောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ-ကို၊ နိရောဓေန-ချုပ်စေခြင်း
 ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ-၏၊
 နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏေနာတိ ကတ္တရိ၊ ကရဏေဝါ
 ကရဏ ဝစနံ၊ နိရောဓေနာတိ ပနာ ဟေတုမိ”- ဋီကာ။ သတ္တဘဝ-ခုနစ်ဘဝတို့ကို၊
 ထပေတွာ-ထား၍၊ အနမတဂ္ဂေ-မသိအပ်သော အစရှိသော၊ သံသာရေ-၌၊ နာမဉ္စ-
 သည်လည်းကောင်း၊ ရူပဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ ယေ-အကြင် တရားတို့သည်၊
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဧတ္ထ-ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဧတေ-ဤရုပ်နာမ်တရားတို့သည်၊
 နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို၊
 စူဠနိဗ္ဗေသေ-စူဠနိဗ္ဗေသ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာ၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်
 သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့
 ဆိုအပ်ပြီးသော စကားစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သော၊ ဒီဃနိကာယ
 ဌကထာယံ-၌၊ ကေဝဠသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ထိုအဝိဇ္ဇာ တဏှာ အဖော်မရသောကြောင့်တည်း၊ ထိုအဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်
 နာမ်ရုပ်တို့လည်း ခုနစ်ဘဝအထက်၌ ဆက်၍ မဖြစ်ကြ၊ ချုပ်ကြရလေသည်၊ ဤနည်းအားဖြင့်
 သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်မှ တက်၍ အရဟတ္တမဂ်ကို ရသောအခါ ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုး
 ပေးမည့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်သည် ချုပ်၏၊ ထိုဝိညာဉ်က အကျိုးမပေးနိုင်တော့သဖြင့် နာမ်
 ရုပ်လည်း ဆက်၍ မဖြစ်နိုင်တော့။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ မဂ်ရခိုက်၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်လျက်
 ရှိသေးသောကြောင့် “အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿပိ ၊ပေ၊ ဥပရုဇ္ဈတိ”ဟူသော စကားဖြင့်
 သုဉ္စပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တိုက်ရိုက်ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် နောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ်
 “အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ”ဟု အကြွင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူရကား အဋ္ဌကထာဆရာ
 လည်း သုဉ္စပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်၍ပြစေကာမူ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်တိုင်အောင်
 ယူစေလိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

ဋီကာ။ ။အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿာတိ အာဒိနာပိ သုဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာန မုခေန
 အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ၊ (ကသွာ)။ နာမရူပဿ အနဝသေသတော ဥပရုဇ္ဈနဿ
 အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ တေနာဟ- အနုပါဒိဝသေနေဝ (နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ)
 ဥပရုဇ္ဈတိတိ။

ကေဝဠသုတ်အဋ္ဌကထာအဖွင့်
ပြီးပြီ။

၁၂။ လောဟိစ္ဆသုတ်ဘာသာဋီကာ

လောဟိစ္စ၏ မိစ္ဆာအယူ

၅၀၁။ ဧဝံ ၊ပေ၊ ကောသလေသုတိ-သု အစရှိသော ဤသုတ်သည်၊ လောဟိစ္စသုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-၌၊ အယံ-ကား၊ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ သာလဝတိကာတိ-ကာ ဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ဂါမဿ-၏၊ နာမံ-တည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုရွာကို၊ (ယသွာ-ကြောင့်)၊ ဝတိယာဝိယ-စည်းစောင်ရန်းကဲ့သို့ သော၊ ဝါ-စည်းစောင်ရန်းနှင့် တူသော၊ သာလပန္နိယာ-အင်ကြင်းပင် အစဉ်အတန်း ဖြင့်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ပရိက္ခိတ္တော-ကာရံအပ်ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စည်းစောင်ရန်းနှင့် တူသော အင်ကြင်းပင် အစဉ်အတန်းဖြင့် ကာရံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သာလဝတိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [“ကိရ (ယသွာ)”ဟု ပေးရိုး ရှိသော်လည်းသော ဝုစ္စတိ အတွင်းကပုဒ်သည် အတွင်း၌သာ စပ်ဖွယ်ရှိ၍ ဝုစ္စတိ တိုင်အောင် မစပ်နိုင်ဟု ယူဆသောကြောင့် တသွာ အတွက် “ယသွာ”ဟု အပိုထည့် သည်။] လောဟိစ္စောတိ-လောဟိစ္စောဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ပြာဟုဏဿ- ၏၊ နာမံ-တည်း။

၅၀၂။ ပါပကန္တိ-ကား၊ ပရာနကမ္မာ-သူတစ်ပါးတို့ကို သနားစောင့်ရှောက် ခြင်းမှ၊ ဝိရဟိတတ္တာ-ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လာမကံ-ယုတ်ညံ့သော၊ ပန-ဗျတိရိတ်၊

သာလဝတိကာ။ ။ဝရိယတိ ဧတာယာတိ ဝတိ-ရွာကို ဆည်းတားအပ်ကြောင်းဖြစ် သော စည်းရုံး၊ [“စောင်ရန်း”ဟု ရှေးကခေါ်၏။] ဝတိဝိယာတိ ဝတိ-စည်းရုံးနှင့်တူစွာ ရွာကို ကာရံ၍ပေါက်နေသော အင်ကြင်းပင် အစဉ်အတန်း၊ သာလာ (အင်ကြင်းပင်အများဟူကုန် သော)၊+ဝတိ ယဿာတိ သာလဝတိကာ၊ ဤအနက်ကို ပြလို၍ “သော ကိရ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ပါပကံ။ ။ပါဠိတော်၌ “ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ”ဟု ရှိသောကြောင့် “မိစ္ဆာအယူဖြစ်သော ပါပကံ”ဟု ယူမည်စိုး၍ “ပရာန ၊ပေ၊ န ပန ဥစ္ဆေဒ သဿတာနံ အညတရံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိတို့တွင် ပါဝင်သော မိစ္ဆာအယူမဟုတ်ပါ၊ သူတစ်ပါးအပေါ်၌ သနားခြင်း မရှိသောကြောင့် “ပါပကံ”ဟု ဆိုပါသည်-ဟူလို၊ [ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ လဒ္ဓိမတ္တံ (အယူမျှကို-သူ့အထင် အမြင်မျှကို) အဓိပ္ပေတံ- ဋီကာ။]

ဆက်ဦးအံ- ထိုလောဟိစ္စပုဏ္ဏား၏ အယူမှာ သမဏဖြစ်စေ၊ ပြာဟုဏဖြစ်စေ အနဝဇ္ဇ ဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားကို မိမိသိလျှင် ထိုတရားကို သူတစ်ပါးအား ဟောပြနေဖွယ်မလို၊ မိမိသိအပ်သော တရားကို မိမိကိုယ်တိုင်သာ အလေးဂရုပြု၍ နေရမည်၊ သူတစ်ပါးကို တစ်ဆင့် ဟောခြင်းမှာ အခြွေအရံ ပရိသတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပရိသတ်ကို အကြောင်းပြု၍ရအပ်သော လာဘ်ကိုလည်းကောင်း မြှော်လင့်သော လောဘကြောင့်သာ ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ယူဆလေသည်၊ ဤသို့ သူတစ်ပါးတို့အား တတ်သိလိမ္မာအောင် သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းမရှိသောကြောင့် သူ၏ အယူဝါဒကို “ပါပက-ယုတ်မာသော အမြင်”ဟု ဆိုရသည်။

ဥစ္ဆေဒသဿတာနံ-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ သဿတဒိဋ္ဌိတို့တွင်၊ န အညတရံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးမဟုတ်သော၊ (“ဒိဋ္ဌိဂတံ-အမြင်မျှသည်၊ ဝါ-အယူမျှသည်၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဥပ္ပန္နံ ဟောတိတိ-ကား၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ထိုအချိန်၌ ဖြစ်ပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။] စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-ပြောခြင်း မဖက်သက်သက်၊ စိတ္တေ-၌၊ ဇာတမတ္တမေဝ-ဖြစ်ရုံမျှသည်သာ၊ န-မဟုတ်သေး၊ ကိရ-စင်စစ်ကား၊ သော-ထိုလောဟိစ္စပုဏ္ဏားသည်၊ တဿ (ဒိဋ္ဌိဂတဿ)-ထိုအယူ၏၊ ဝသေန-အစွမ်းကြောင့်၊ ပရိသမဇ္ဈေပိ-ပရိသတ်အလယ်၌လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ (ပါဠိတော်၌ လာသည့်အတိုင်း)၊ ဘာသတိယေဝ-ပြောသည်သာ။

ကိဉ္စိ ပရော ပရဿာတိ-ကား၊ ယော-အကြင် သူကို၊ အနုသာယီယတိ-သွန်သင်အပ်၏၊ ပရော-တစ်ခြားသော၊ သော-ထိုသွန်သင်အပ်သူသည်၊ တဿ အနုသာသကဿ-ထိုသွန်သင်တတ်သူ၏၊ ကိ-အဘယ်နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿတိ-ပြုကျင့်လတံနည်း၊ [ထို့ကြောင့် သူတစ်ပါးအား ပြောဟောမှုမပြုရ-ဟူလို။] အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီးသော၊ ကုသလံ-အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မံ-ဝိမောက္ခတရားကို၊

တဿဝသေန။ ။ရှေးစာအုပ်များ၌ “တဿေဝ ပရိသမဇ္ဈေပိ”ဟု ရှိ၏၊ နောက် စာအုပ်များ၌ “တဿ ဝသေန ပရိသမဇ္ဈေပိ”ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာ၌ “သော ကိရ၊ ပေ၊ ဘာသတိ ယေဝါတိစ (ဟူသော ပါဠိဖြင့်လည်း) တဿာ လဒ္ဓိယာ လောကေ ပါကဋ္ဌဘာဝံ ဝဒတိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သူ၏ ပရိသတ်တစ်ခု၌သာ ပြောသည်မဟုတ်၊ ထိုအယူကြောင့် တွေ့ရာ မြင်ရာ ပရိသတ်၌ပြောသည့်အတွက် လောက၌ ပြန့်နှံ့နေရကား တဿေဝ ပရိသမဇ္ဈေသည် မကောင်း၊ “တဿ ဝသေန”ပါဠိသာ ကောင်းသည်။

ကိ ဟိ ပရော ပရဿ။ ။ပရောကို “ပရော ယော၊ ပေ၊ သော”ဟုလည်းကောင်း၊ ပရဿကို “တဿ အနုသာသကဿ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဟိ-အကြင်ကြောင့်”ဟု ပေးပြီးလျှင် “သွန်သင်အပ်သူ တစ်ခြားလူသည် သွန်သင်တတ်သူ တစ်ခြား လူ၏ အဘယ်နည်းလမ်းကို ပြုလတံ (လိုက်နာလတံ)နည်း၊ ကုတိ-ထို့ကြောင့်”ဟု ထည့်၍ “ဣဓ၊ ပေ၊ န အာရောစေယျ”ဟု အနက်ပေးပါ။

ကိ ကရိဿတိ။ ။ကိသဒ္ဓါနှင့် တွဲရာ၌ ဝတ္တမာန်အနက်ဝယ် အနာဂတိဝိဘတ်သက် ဟု သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဆိုသောကြောင့် “ကရိဿတိ”ဟု ထား၏၊ (တစ်နည်း) “နောင်အနာဂတ် ၌လည်း မပြုထိုက်”ဟု ပြလို၍ အနာဂတိဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်၊- ဋီကာ။

ဋီကာ။ ။“သူတစ်ပါးအားပြောလျှင် ဘာအပြစ်ရှိသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ “လောဘဓမ္မံ ဝဒါမိ”ဟု အပြစ်ပြသည်၊ “သူတစ်ပါးတို့အား တရားဟောအံ့”ဟု ကြံ၍ “မိမိကို ခြံရံစေကာ လှည့်လည်သွားလာခြင်းသည် ဘာအကျိုးရှိသနည်း”ဟု မေးလျှင် “အာသယ ဝုဗ္ဗဿာပိ (အဇ္ဈာသယကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်စေကာမူ) အနုရောဓေန ဝိနာ တံ န ဟောတိ (အခြွေအရံတို့ကို ချစ်ခင်မှုနှင့်ကင်း၍ ထိုဟောပြောမှု မဖြစ်နိုင်)၊ ကုတိ-ဤသို့ ဖြေစရာရှိ၏၊ ပေ၊ တေနာဟ- “ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ပါပကံ လောဘဓမ္မံ ဝဒါမိ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုသည်။

အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ သက္ကတွာ-ကောင်းစွာပြု၍၊ ဂရုကတွာ-အလေးအမြတ် ပြု၍၊ ဝိဟာတဗ္ဗ-နေရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏။ [“ကုသလံ ဓမ္မံ”အရ ကုသိုလ်ကိုသာ မယူဘဲ၊ ကြိယာ အဗျာကတကိုပါ ယူစေလိုသောကြောင့် “အနဝဇ္ဇ နိက္ခိလေသဓမ္မံ၊ ဝိမောက္ခဓမ္မံတိ အတ္ထော”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်။ ဤ၌ “ဝိမောက္ခ” ဟု ဖွင့်ပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။]

၅၀၄။ ရောသိကံ နှာပိတံ အာမန္တေသီတိ-ကား၊ ရောသိကာတိ-ကာ ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန-ဣတ္ထိလိင်္ဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမံ-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ နှာပိတံ-ရေချိုးစေတတ်သူကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောဆိုပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုလောဟိစ္စသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ သုတွာ-၍၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဒိဋ္ဌိနာမ-ဖူးမြင်ရခြင်း မည်သည်၊ ဘာရော-ဝန်လေး၏၊ [ဘုရားရှင်မှာ ပရိသတ်များ၍ မိမိသွားသော် လည်း လျှောက်ခွင့်မရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိမှာ ကိစ္စများ၍ မအားခြင်းကိုလည်း ကောင်း “ဘာရံ”ဟု ဆိုသည်။] ပန-ကား၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ အာဇာပေတွာ-ပင့်စေ၍၊ ပဿိဿာမိစေဝ-ဖူးမြင်လည်း ဖူးမြင်ရတော့အံ့၊ ယထာသတ္တိ-သတ္တိအားလျော်စွာ၊ အာဂန္တုကဘိက္ခံ-အာဂန္တုကဆွမ်းကို၊ ဒဿာမိစ-ပေးလှူလည်း ပေးလှူရတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဧဟိ တံ သမ္ပရောသိကေ အစရှိ သည်ဖြင့်၊ နှာပိတံ-ကို၊ အာမန္တေသိ-ပြီ။

၅၀၅။ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတောတိ-ကား၊ ကထာ ဖာသုကတ္ထံ-စကား၏၊ ချမ်းသာခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော-နောက်၌ နောက်၌၊ (နောက်က နောက်က)၊ အနုပန္နော-အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝိဝေစေတူတိ-ကား၊ ဝိမောစေတု- လွတ်စေတော်မူပါ၊ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ထိုမိစ္ဆာအယူကို၊ ဝိနေဒေတု-ပယ်ဖျောက်တော်မူပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ ဥပါသကော-သည်၊ (ယသွာ)၊ လောဟိစ္စဿ-မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ပိယသဟာယကော-ချစ်အပ်သော

နှာပိတံ။ ။ “နှာပိတံ-ဆတ္တာသည်ကို”ကို ပေးကြ၏၊ နှာဓာတ်သည် စင်ကြယ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ “နှာပေတိတိ နှာပိတော-သူတစ်ပါးတို့ကို စင်ကြယ်အောင် ရေချိုးပေး တတ်သူ”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏၊ နိုင်ငံခြင်းတို့၌ ရေကို အငှားချိုးပေးသူများရှိသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ရေချိုးပေးတတ်သူဟု ပေးလိုက်သည်၊ နှာပကရိရာ၌လည်း နည်းတူ၊ ထိုသူသည်ပင် မုတ်ဆိတ် ဆံပင်တို့ကိုလည်း စင်ကြယ်အောင် ပြုရသောကြောင့် သာမညဖလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “မသုကရဏတ္ထာယ”ဟု ဆိုသည်။

ကထာ ဖာသုကတ္ထံ။ ။ ကထာသုခတ္ထံ၊ သုခေန ကထံ ကထေတုံစေဝ သောတုံစာတိ အတ္ထော၊ နောက်ကလိုက်သွားလျှင် မိမိလျှောက်လိုသော စကားကိုလည်း လျှောက်နိုင်ခြင်း၊ ပြန်၍ မိန့်တော်မူအပ်သော စကားကိုလည်း ကောင်းစွာ ကြားနိုင်ခြင်းကို “ကထာဖာသုက”ဟု ဆိုလိုသည်။

သဟာယ်ချင်းတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထိုလောဟိစ္စ၏၊ အတ္တကာမတာယ-စီးပွားကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (လောဟိစ္စဿ ဘန္တေ၊ ပေ၊ ဝိဝေစေတု-ဟူ၍) အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အပ္ပေဝနာမ သိယာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပဌမဝစနေန-ပဌမစကားဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဂဇ္ဇတိ-ကြုံးဝါးတော်မူ၏၊ ဒုတိယဝစနေန-ဖြင့်၊ အနုဂဇ္ဇတိ-နောက်ထပ် ကြုံးဝါးတော်မူ၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ၊ အပ္ပေဝနာမ သိယာဟူသော စကားနှစ်ရပ်၌၊ အဓိပ္ပါယ်-ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ ရောသိကေ-ရောသိကာ၊ ဧတဒတ္ထမေဝ-ဤသူတစ်ပါး၏ အယူမှားကို ကင်းဆိတ်စေခြင်းအကျိုးငှာသာလျှင်၊ မယာ-ငါသည်၊ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ-လေးအသင်္ချေတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝိဝိဓာနိ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဒုက္ခရာနိ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော ပါရမီစာဂ၊ စရိယတို့ကို၊ ကရောန္တေန-ပြုတော်မူလျက်၊ ပါရမီယော-ပါရမီတော်တို့ကို၊ ပူရိတာ-ပြည့်စေတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဝါ-ပြည့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧတဒတ္ထမေဝ-သာလျှင်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်-သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို၊ ပဋိဝိဒ္ဓံ-ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်ပြီ၊ မေ-ငါ၏၊ လောဟိစ္စဿ-လောဟိစ္စ၏၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-မှားသောအယူကို၊ ဘိန္နိတံ-ဖျက်ခြင်းငှာ၊ န ဘာရော-ဝန်မလေး၊ ဣတိ ဣမမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြုတော်မူလျက်၊ ပဌမဝစနေန-ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဂဇ္ဇတိ-၏။

ရောသိကေ-ကာ၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ လောဟိစ္စဿ-၏၊ မေ-ငါဘုရား၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ အာဂမနံဝါ-လာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇာဝါ-ထိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အာလာပသလ္လာပေါဝါ-ရှေးဦးစွာ ပြောဆိုခြင်း၊ နောက်ထပ် ပြောဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ လောဟိစ္စသဒိသာနံ-လောဟိစ္စ

အပ္ပေဝနာမ သိယာ။ ။ဤဝါကျကို ဘုရားရှင်သည် ဝိတိအစွမ်းကြောင့် ၂-ကြိမ် ထပ်၍ မိန့်တော်မူ၏၊ [အာမေဋိတံကို ဆိုခြင်း၏အကြောင်းတို့တွင် ဟာသ(ရွှင်လန်းတော်မူခြင်း) အာမေဋိတံတည်း။] ဤစကားမျိုးကို “ဗုဒ္ဓဂဇ္ဇိတ- (မိုးချုန်းသကဲ့သို့) ဘုရားရှင်တို့၏ ခပ်ကျယ်ကျယ် ကြုံးဝါးသံ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “အယံ ကိရေတ္ထ”စသည်ဖြင့် ကြုံးဝါးတော်မူပုံကို ပြသည်။

မိန့်တော်မူလိုရင်းမှာ- (၁) အပ္ပေဝနာမ သိယာ-ရောသိကာ၊ ဒီလို အယူမှားတွေကို မှန်အောင်ပြုဖို့ရာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ကာ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ လောဟိစ္စ၏အယူကို ဖျက်ဖို့ရန် ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ၊ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ (၂) အပ္ပေဝနာမ သိယာ၊ လောဟိစ္စကသာ ငါ့အနားထိုင်၍ အာလာပသလ္လာပ ပြပါစေ၊ သူလိုလူတစ်သိန်းအရေအတွက် ရှိစေကာမူ ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ၊ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်။

နှင့် တူသူတို့၏၊ သတသဟဿသင်္ချာ-တစ်သိန်း အရေအတွက်သည်၊ (တစ်နည်း) သတသဟဿကင်္ခါ-တစ်သိန်း၏ ယုံမှားခြင်းသည်၊ [ဤသို့ မူကွဲရှိ၏၊ နောက်၌ ဧကဿကို ထောက်လျှင် မကောင်းပါ၊ လောဟိစ္စမှာ ကင်္ခါလည်း မဖြစ်၊ ဒိဋ္ဌိဿ ဖြစ်ပါသည်။] သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း) အဟံ-ငါသည်၊ ဝိနောဒေတု-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်ထည်းသော၊ လောဟိစ္စဿ-၏၊ ဒိဋ္ဌိဝိနောဒနေ-အယူကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၌၊ ဘာရော-တာဝန်သည်၊ (ဝန်လေးဖွယ်သည်) ကော-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ ဣမမတ္ထံ-ကို၊ ဒဿေန္တော-လျက်၊ ဒုတိယဝစနေန-ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနုဂဇ္ဇတိ-နောက်ထပ် ကြိုးဝါးတော်မူ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗော။

၅၀၉။ သမုဒယသဉ္ဇာတိတိ-ကား၊ သမုဒယဿ-ကောင်းစွာတိုးပွားသော အခွန်အတုပ်၏၊ သဉ္ဇာတိ-ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဘောဂုပ္ပါဒေါ-စည်းစိမ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော-ထိုသာလဝတိကာရွာမှ၊ ဥဋ္ဌိတံ-ထွက်သော၊ ဓနဓဉ်-ဥစ္စာစပါးသည်၊(အတ္ထိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ယေ တံ ဥပဇီဝန္တိတိ-ကား၊ ဉာတိ ပရိဇေန ဒါသကမ္မကရာဒယော-ဆွေမျိုး၊ အခြွေအရံ၊ ကျွန်၊ အလုပ်သမား အစရှိကုန်သော၊ ယေ ဇနာ-တို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဇီဝန္တိ-အသက်မွေးကြကုန်၏၊ (“တေသံ-ထိုဆွေမျိုး စသူတို့၏၊ အန္တရာယကရော ဟောတိ”၌စပ်) အန္တရာယကရောတိ-ကား၊ လာဘန္တရာယကရော-ဥစ္စာစပါးကိုရခြင်း၏ အန္တရာယ်ကို ပြတတ်သည်၊ (“ဟောတိဝါ-ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်သလော၊ နော ဟောတိဝါ-မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်သလော”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) [ဓနဓဉ်လာဘဿ အန္တရာယကရော-ဋီကာ။]

ဟိတာနုကမ္မိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဟိတန္တိ-ကား၊ ဝုဗ္ဗိ-တိုးပွားခြင်းတည်း၊ အနုကမ္မိတိ-ကား၊ အနုကမ္မတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣစ္ဆိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [တစ်နည်း၊ အနုကမ္မတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနုကမ္မိ-မည်၏၊

သမုဒယသဉ္ဇာတိ။ ။သမုဒေတိ-ကောင်းစွာ တိုးပွား၏၊ ဣတိ သမုဒယော-တိုးပွားလာသော အခွန်အတုပ်၊ သမုဒယဿ-၏+သဉ္ဇာတိ သမုဒယသဉ္ဇာတိ၊ “ဘောဂုပ္ပါဒေါ-ဘောဂ+ဥပ္ပါဒေါ”သည် အဓိပ္ပါယ်ထွ၊ “တတော ဥဋ္ဌိတံ ဓနဓဉ်”ကား (သရုပ်သကောင် ဖော်ပြသော) ဥဇုကတ္တတည်း။

ဟိတာနုကမ္မိ။ ။ဟိဓာတ်သည် ဝုဗ္ဗိအနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ဟိနောတိ ဝဗ္ဗတိ-တိုးပွား၏၊ ဣတိ ဟိတံ၊ ထို့ကြောင့် “ဝုဗ္ဗိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤဝုဗ္ဗိအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဟိတံ-စီးပွား”ဟု ပေးကြ၏၊ ယခုခေတ်၌လည်း ဥစ္စာစပါးရသည်ကို “စီးပွားတက်သည်”ဟု ပြောကြ၏၊ အနုရှေ့ရှိသော ကပိဓာတ် (ကမ္မဓာတ်)သည် အာကင်္ခန (အလိုရှိခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊

ဣစ္ဆတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဤသို့လည်း မူကွဲရှိ၏။] ဝုဇ္ဈိ-တိုးပွားခြင်းကို၊ ဝါ-ကြီးပွားခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိဝါ-အလိုရှိသလော၊ နော ဣစ္ဆတိဝါ-အလိုမရှိသလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိဝါတိ-ကား၊ သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ထိုမှားသော အမြင်သည်၊ (မှားသောအယူသည်)သစေ သမ္ပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ကောင်းစွာဖြစ်အံ့၊ (အကယ်၍ ပြည့်စုံအံ့)၊ နိယတာ-မြဲသည်၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ့၊ (ခံသတိ)၊ ဧကံသေန-တစ်ခုသော အဖို့အားဖြင့်၊ ဝါ-စင်စစ်အားဖြင့်၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အနုကမ္မတိကို ဣစ္ဆတိဟု ဖွင့်သည်။ အနုကမ္မတိတိ အနုကမ္မိ၊ တသီလတ္ထမပါသော ဣပစ္စည်း၊ ဟိတံ+အနုကမ္မိ ဟိတာနုကမ္မိ။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အနုကမ္မတိ အနုကမ္မတိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော”ဟု ရှိ၍ နောက်စာအုပ်တို့၌ “အနုကမ္မတိတိ အနုကမ္မိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော”ဟု ရှိ၏။ နောက်စာအုပ်အရှိုက ကောင်းပါသည်။]

တစ်နည်း။ ။ “သတိသယေန ဝါ ဟိတေန အနုကမ္မကော အနုဂ္ဂဏှကော ဟိတာနုကမ္မိ”ဟု ဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ဤနည်း၌ အနု ရှေးရှိသော ကပိဓာတ်သည် အနုဂ္ဂဟအနက်ဟောတည်း၊ သတိသယေနဖြင့် အနုကမ္မိ၌ အတိသယအနက် အပိပါသော အသတ္တိ ဣပစ္စည်းဟု ပြ၏။ ထိုအလို ဣအနုဗန်ကြောင့် “အာနုကမ္မိ”ဟု ဝုဇ္ဈိရ လိမ့်မည်။ “အနုကမ္မနံ အနုကမ္မေ၊ အနုကမ္မေ ယဿ အတ္တိတိ အာနုကမ္မိ၊ ဟိတေန+အာနုကမ္မိ ဟိတာနုကမ္မိ-စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းရှိသူ”ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဝိနည်းမဟာဝါ၊ မဟာခန္ဓက၊ ရာဇဗြဟ္မဏဝတ္ထု၌ အနုကမ္မကို “အနုဒ္ဓယံ” ဟု ဖွင့်၏။ ဒယသဒ္ဓါသည် စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ကရုဏာကို အရကောက်ရ၏။ ကရုဏာပုဒ်ကို “ပရဒုက္ခေသတိ သာဓူနံ ဟဒယကမ္မနံ (စိတ်နှလုံး၏ တုန်လှုပ်ခြင်းကို) ကရောတိ”ဟု ဝိဂျီဟ်ပြုရ၏။ ထို့ကြောင့် “အနုကမ္မ-အဖန်ဖန် တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာ၊ ဝါ-ဒုက္ခိတသတ္တဝါအားလျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာ”ဟု သဒ္ဓတ္ထ “သနားစောင့်ရှောက် တတ်သော ကရုဏာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ပေးရသည်။ ဤအဋ္ဌကထာ ဋီကာအဖွင့်များကို ထိုဝိနည်း အဖွင့်မှ တစ်မျိုးဟု မှတ်ပါ။

အနက်ပေးပုံ။ ။ဤအဋ္ဌကထာအလို “ဟိတာနုကမ္မိ-စီးပွားကို အလိုရှိသူ”ဟုလည်း ကောင်း၊ ဋီကာအလို “စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းရှိသူ”ဟုလည်းကောင်း ပေးပါ။ ဝိနည်းအဖွင့် အလို “စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်သူ”ဟု (စောင့်ရှောက်ခြင်းရှိသူ)ဟုလည်းကောင်း ပေးပါ။ [အနုကမ္မ-သနားစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်ခြင်းကို”ဟု ပေးကြသည်မှာ ထိုအနုဒ္ဓယံနှင့် ဤ အနုဂ္ဂဏှကော ၂-မျိုးကို ပေါင်းစပ်သော အနက်ဖြစ်၍ စနစ်မကျပါ။]

သမ္ပဇ္ဇတိ။ ။ “သံ-ကောင်းစွာ+ပဇ္ဇ-ဖြစ်”ဟူသော အာသေဝန (အထုံ)ရသဖြင့် အားရှိ ပါးရှိ ပြီးစီးခြင်း-ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်နေခြင်းတည်း၊ [သမ္ပဇ္ဇတိတိ အာသေဝန လာဘေန နိပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဗလဝတိ ဟောတိ၊ အဝဂ္ဂဟာ (သက်ဝင်၍ ယူသည်၊ သစေ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ-နိယတာ ဟောတိတိ။]

(သာမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-သည်။) နော စေ(သမ္ပဇ္ဇတိ)-အကယ်၍ ကောင်းစွာမဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တိရစ္ဆာန်နယောနိယံ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ ပေါင်းဆုံရာ အစုအဝေး၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော။

၅၁၀-၅၁၁။ ဣဒါနိ-ပဌမ ဥပပတ္တိကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လာဘန္တရာယေန-လာဘ်၏ အန္တရာယ်ကြောင့်၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ ယထာ-ထိတ်လန့်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ပရေသံ-တို့၏၊ (လာဘန္တရာယေန သတ္တာ) န (သံဝိဇ္ဇန္တိ)-ကုန်၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ သုဠတရံ-သာ၍ ကောင်းစွာ၊ ပြာဟ္မဏံ-ကို၊ ပဝေစေတုကာမော-မိစ္ဆာအယူမှ ကင်းဆိတ်စေတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ကိ မညသီတိ-သိ အစရှိသော၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်သော၊ ဥပပတ္တိ-သင့်လျော်သော အကြောင်းကို၊ အာဟ-ပြီ၊ ယေစိမေတိ-ကား၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ အရိယဘူမိ-အရိယတို့၏ဖြစ်ရာ နယ်မြေသို့၊ ဩက္ကမိတုံ-သက်ရောက်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကဏန္တာ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ ယေ စ ဣမေ ကုလပုတ္တာ-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ (“ပရိပါစေန္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။

ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာတိ-ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥပယောဂတ္ထေ-ဒုတိယာဝိဘတ် ၏ အနက်၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဒိဗ္ဗေ-နတ်၌ဖြစ် ကုန်သော၊ ဂဗ္ဘေ-လောကတို့ကို၊ (“ပရိပါစေန္တိ-ရင့်ကျက်စေကုန်၏” ၌စပ်) ဣတိ

နိဗ္ဗတ္တတိ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်စေ၏”ဟု ကာရိတ်ရှိ၏၊ “သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ”ဟု ရှေ့မှ ကတ္တာကို လိုက်စေသောကြောင့် ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ သို့သော် ဋီကာ၌ “နိဗ္ဗတ္တတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော”ဟု ရှိသောကြောင့် ကာရိတ်မပါသော ပါဠိသာ ဋီကာနှင့် ညီရုံမက “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ၊ ပေ၊ ဝဒါမိ နိရယံ”စသော ပါဠိတော်ဝယ် “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ”ဟူသော ပုဂ္ဂလာဓိဌာန်ပါရှိနှင့်လည်း ညီပေသည်။

ဒုတိယံ ဥပပတ္တိံ။ ။ ပါဠိတော် ပဌမနည်း၌ လောဟိစ္စကို မှီခိုနေကြသော လူတို့၏ လာဘန္တရာယ ဖြစ်ပုံကိုပြသောကြောင့် သူ့အတွက် မနစ်နာသေး၊ ဒုတိယနည်း၌ကား ကောသလမင်းကို မှီခိုနေကြသော (သူနှင့်တကွ) လူအများ၏ လာဘန္တရာယကို ပြသောကြောင့် သူ့အတွက်ပါ ထိခိုက်လာရကား ထိတ်လန့်စရာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ဥပပတ္တိကို သုဠတရံ ထည့်၍ ဆိုသည်။ [“ဥပပတ္တိတော ယုတ္တိတော ဣက္ခတိတိ ဥပေက္ခာ”၌ကဲ့သို့ ဥပပတ္တိသဒ္ဒါ သည် ယုတ္တိအနက်ဟောတည်း။]

ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ယေစိမေ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ ပရိပါစေန္တိ”ဟုရှိရာဝယ် ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ၌ ကတ္တာအနက် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဥပယောဂတ္ထ၌ ပဌမာဝိဘတ်ဟု ဆိုသည်၊ ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသဟု ဆိုလို၏၊ ဂဗ္ဘအရလည်း ကိုယ်ဝန်သူငယ်စသော အနက်ကို မယူဘဲ ဒေဝလောက

အတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာတိ ဧတံ-ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဆန္ဒ-၆ ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကာနံ-နတ်ပြည်တို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ ပရိပါစေန္တိတိ-ကား၊ ဒေဝလောကဂါမိနီ-နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေတတ် သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပူရယမာနာ-ပြည့်စေကုန်လျက်၊ (ဖြည့်ကျင့်ကုန်လျက်)၊ [ပူရယမာနာကိုပင် ဒါနံ ဒေမာနာ စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။] ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေမာနာ- ပေးလှူကုန်လျက်၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခမာနာ-စောင့်ရှောက်ကုန်လျက်၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ- နံသာပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်တို့ဖြင့်၊ ပူဇံ-ပူဇော်မှုကို၊ ကုရမာနာ-ပြုကုန်လျက်၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပူဇယမာနာ”ဟု ရှိ၏။] ဘာဝနံ-ဘာဝနာကို၊ ဘာဝယမာနာ- ဖြစ်စေကုန်လျက်၊ ဝါ-ပွားစေကုန်လျက်၊ ပါစေန္တိ-ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏၊ ဝိဝါစေန္တိ- အထူးသဖြင့် ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏၊ ပရိပါစေန္တိ-ထက်ဝန်းကျင် ရင့်ကျက်စေကြ ကုန်၏၊ ပရိဏာမံ-ရင့်ကျက်ခြင်းသို့၊ ဂမေန္တိ-ရောက်စေကြကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝိနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာတိ (ဧတ္ထ)-ဤပါဌ၌၊ ဒိဗ္ဗဘဝိနာမ-ဒိဗ္ဗာ ဘဝိတို့မည်သည်၊ ဒေဝါနံ- နတ်တို့၏၊ ဝိမာနာနိ-ဗိမာန်တို့တည်း၊ တေသံ-ထိုနတ်ဗိမာန်တို့ ၏၊ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ- ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ပရိပါစေန္တိ ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဟူသောအနက်ကို ယူပါ။[ဒိဝိ+ဘဝိ ဒိဗ္ဗာ၊ ဂဗ္ဘန္တိ ပရိပစ္စနဝသေန(အကျိုးပေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) သန္တာနံ ပဗန္ဓေန္တိ (ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်စေတတ်ကုန်၏) ဣတိ ဂဗ္ဘာ၊ ဒေဝလောကာ၊- ဋီကာ၊ ဋီကာသစ်၌ကား “အတ္တနိ ပဗန္ဓေန္တိ-မိမိ၌ ဖွဲ့စေတတ်ကုန်၏”ဟု ရှိသည်။]

ဒေဝလောကာနံ။ ။ဒေဝလောကာနံသည် နိဒဿနနည်းတည်း၊ နတ်ပြည်သာမက၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကိုလည်း ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘ၌ ယူနိုင်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း- ဒိဗ္ဗဝိဟာရ အမည်ရသောဈာန် ကြောင့် ရောက်ရသောလောကဖြစ်ရကား “ဗြဟ္မာ့ပြည်လည်း ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘ အမည်ရနိုင်သောကြောင့် တည်း၊ ဤသို့ ယူမှလည်း “ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာ”ဟူသော စကားကို ပြီးစေရာရောက်သည်။ [ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ကြောင်းသည် သမထဘာဝနာတည်း။]

ပရိပါစေန္တိ။ ။“ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ပါစေ-ရင့်ကျက်စေ”ဟူသည် နတ်ပြည်ရောက် ကြောင်း အကျင့်အမျိုးမျိုး (ဒါန သီလ ပူဇာ ဘာဝနာ)တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒါနံ ဒေမာနာ စသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ [ဝိပါစေန္တိ စသည်ကား “ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ”နှင့်အညီ ရှေးရှေးပုဒ်၏အနက်ကို နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းတည်း။]

ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝိနံ။ ။“ဒိဗ္ဗေ ဂဗ္ဘေ ပရိပါစေန္တိ ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝိနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ”ဟု ပါဠိတော်၌ တစ်ဝါကျတည်းရှိသောကြောင့် “ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘ”အရ နတ်လောကကိုယူလျှင် “ဘဝိနံ”အရ ဘုံဗိမာန်ကိုယူမှ ရှေ့နောက်အရ ကွဲလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “ဒိဗ္ဗာ ဘဝိနာမ ဒေဝါနံ ဝိမာနာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဘဝန္တိ ဧတ္ထ ယထာရစိ သုခသမပ္ပိတာတိ ဘဝိ-အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံ ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကြရာဖြစ်သော ဘုံဗိမာန်တို့။]

အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာတိ-ကား၊ ဒါနာဒယော-ဒါန အစရှိ ကုန်သော၊ ပုညဝိသေသာ-ကောင်းမှုအထူးတို့တည်း၊ ဒိဗ္ဗာ ဘဝါတိ-ကား၊ ဒေဝလောက-နတ်ပြည်၌၊ ဝိပါကက္ခန္ဓာ-ဝိပါကခန္ဓာတို့တည်း၊ တေသံ-ထိုနတ်ပြည် ၌ဖြစ်သော ဝိပါကခန္ဓာတို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ-ငှာ၊ တာနိ ပုညာနိ-ထိုကောင်းမှုတို့ကို၊ (ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘမည်သော ထိုကောင်းမှုတို့ကို) ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တေသံ အန္တရာယကရောတိ-ကား၊ တေသံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ မဂ္ဂသမ္ပတ္တိ ဖလသမ္ပတ္တိ ဒိဗ္ဗဘဝဝိသေသာနံ-မဂ်ဟူသော သမ္ပတ္တိ၊ ဖိုလ်ဟူသော သမ္ပတ္တိ၊ နတ်၌ ဖြစ်သော ဘုံဗိမာန်အထူးတို့၏၊ (ပဌမနည်း) ဝါ-နတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝတို့၏၊ (ဒုတိယနည်း) အန္တရာယကရော-အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။

၅၁၃။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနိယမိတေနေဝ-မမှတ်သားအပ် သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဩပမ္မဝိမိနာ-ဥပမာအစီအရင်ဖြင့်၊ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ-ဘဝဂ် တိုင်အောင်၊ ဥဂ္ဂတံ-တက်နေသော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-လောဟိစ္စပုဏ္ဏား၏၊ မာနံ- မာနကို၊ [ငါသိတယ် ငါမြှော်မြင်နိုင်တယ် စသော မာန်ကို။] ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ စောဒနာရဟေ-စောဒနာခြင်းကို ထိုက်ကုန်သော၊ တယော- ၃ ယောက်ကုန်သော၊ သတ္တာရေ-ဆရာတို့ကို၊ ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ တယော ခေါ် မေ လောဟိစ္စာ တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

အထဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား “ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘ”အရ နတ်ပြည်-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ကြောင်း ကောင်းမှုကို ယူရသည်။ ဝိပြိုဟ်မှာ “ဒိဝိ+ဘဝါ”ဟု ပြု၍ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အကျိုး၏အမည် ကို အကြောင်းကောင်းမှု၌ တင်စား၍ ကောင်းမှုတို့ကို “ဒိဗ္ဗာ”ဟု ခေါ်နိုင်၏။ ဂဗ္ဘ၏ ဝိပြိုဟ်မှာ ရှေ့အတိုင်းတည်း။ [ဒေဝဘာဝါဝဟတ္တာ ဒိဗ္ဗာ၊ ဂုတ္တနယေန ဂဗ္ဘာ-ဋီကာ။] ဒိဗ္ဗဘဝအရ၌ကား နတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ (ဝိပါကခန္ဓာ)ကို ယူရသည်။ [“ဒိဗ္ဗာဘဝါတိ ဒေဝလောက ပရိယာပန္နာ ဥပပတ္တိဘဝ၊ တဒါဝဟော ဟိ ကမ္မဘဝေါ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတော-ထိုဥပပတ္တိဘဝကို ဆောင်နိုင်သော ကမ္မဘဝကို ရှေ့၌ ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘဟူသော ပုဒ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီ”-ဋီကာ။]

အနိယမိတေနေဝ။ ။တွံ ဧဝံ ဒိဌိကော-သင်သည် ဤသို့ အယူရှိသူဖြစ်၏။ ဧဝံ သတ္တာနံ အနတ္တကာရကော-သင်သည် ဤနည်းအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားမဲ့ကို ပြုသူဖြစ်၏။ ဤသို့ မိန့်တော်မူလျှင် နိယမိတစကားဖြစ်၍ (သူ့ကို တိုက်ရိုက်မှတ်သားရာ ရောက်၏။) ဤသို့ မိန့်တော် မမူသောကြောင့် “အနိယမိတ”ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ မသတ်မှတ်ဘဲ မိန့်တော်မူရာ၌ “ဒီလိုပြော လျှင် အန္တရာယ်ကို ပြုရာရောက်သလော၊ မရောက်သလော”စသည်ဖြင့် စကား ဥပမာသဘော အားဖြင့် မိန့်တော်မူသောကြောင့် “ဩပမ္မဝိမိနာ”ဟု ဆိုသည်။

တတ္ထ-ထို တယော ခေါ် မေ လောဟိစ္စ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သာ စောဒနာတိ-ကား၊ တယော-ကုန်သော၊ သတ္တာဓရေ-တို့ကို၊ စောဒန္တဿ-စောဒနာ သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အပြစ်တင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏)၊ စောဒနာ-စောဒနာခြင်းသည်၊ (အပြစ်တင်ခြင်းသည်)၊ [“ဘူတာ”စသော ပါဠိတော်၌စပ်၊] န အညာ စိတ္တ ဥပဋ္ဌာပေန္တိတိ-ကား၊ အညာယ-သိခြင်းငှာ၊ အာဇာနနတ္ထာယ-သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ စိတ္တ-ကို၊ န ဥပဋ္ဌာပေန္တိ-ကပ်၍မတည်စေကြကုန်၊ (မဖြစ်စေကြကုန်၊) ဝေါက္ကမ္မာတိ-ကား၊ နိရန္တရံ-မပြတ်၊ တဿ-ထိုဆရာ၏၊ သာသနံ-အဆုံးအမကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ တတော-ထိုအဆုံးအမမှ၊ ဥက္ကမိတွာ-ဖဲ့ခွါ၍၊ (ရှောင်လွှဲ၍)၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကြ ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တယော ခေါ် မေ။ ။(၁) အသမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော (မပြီးစီးစေအပ်သေးသော မိမိ စီးပွားရှိသော-မိမိစီးပွားမပြည့်စုံသေးသော) အနောဝါဒကရ သာဝကောစ-ဩဝါဒကို မလိုက်နာ သော သာဝကရှိသော ဆရာလည်းတစ်ယောက်၊ (၂) အသမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော ဩဝါဒကရ သာဝကောစ၊ (၃) သမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော အနောဝါဒကရ သာဝကောစ၊ ဤဆရာ ၃-ယောက်၏ အကျယ်ကို ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။ ဤ ၃-ပါးသည် စောဒနာရဟ (သူတစ်ပါးက အပြစ်တင်ထိုက်သော) ဆရာများတည်း၊ ဘုရားရှင်သည် ထို ၃-ပါး၌ မပါဝင်သော “သမ္မာဒိတ အတ္တဟိတ၊ ဩဝါဒကရသာဝကရှိသော” ဆရာဖြစ်၍ စောဒနာခြင်းငှာ မထိုက်၊ ဤဆရာကို နောက်၌ သီးခြားပြလိမ့်မည်။

အညာ။ ။သယံ အဘိညာ၌ အဘိညာပုဒ်ကဲ့သို့ အညာ၌လည်း ယအက္ခရာ ကျေသည် ဟု သိစေလို၍ “အညာယ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုယအက္ခရာလည်း တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌သက်သော သဝိဘတ်၏ ကာရိယဟု သိစေလို၍ “အာဇာနနတ္ထာယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ အာဇာနနကို ကြည့်၍ အညာ၌ “အာ+ဉာဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း”ဟု သိပါ။

နိရန္တရံ၊ ပေ၊ အကတွာ။ ။“မည့်သည်ဆရာ၏ တပည့်ပါ”ဟု ဝန်ခံလျှင် ထိုဆရာ၏ အဆုံးအမကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသလောက်တော့ လိုက်နာပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဩဝါဒကို မလိုက်နာသော သာဝကဟူရာ၌ “မပြတ်လိုက်နာ၍ မပြုကျင့်သူကို ဆိုလိုသည်”ဟု သိစေလို၍ “နိရန္တရံ တဿ သာသနံ အကတွာ”ဟု မိန့်သည်။

ဥက္ကမိတွာ။ ။ဝေါက္ကမ္မ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ဥက္ကမိတွာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ဥ- အလွဲသို့+ကမ-သွား”ဟူသည် လမ်းမှန်မသွားဘဲ ထိုအဆုံးအမမှ ရှောင်လွှဲသွားခြင်းတည်း။ [တစ်ချို့စာအုပ်၌ “ဥပက္ကမိတွာ”ဟု ရှိသည်မှာ မကောင်း၊ “အပက္ကမိတွာ-ဖဲ့၍”ဟုရှိလျှင် တတော ဟူသော အပါဒါန်နှင့်လိုက်သောကြောင့် သိပ်ကောင်း၏။]

ဋီကာဟောင်း။ ။ဋီကာဟောင်း၌ ဝိစ္ဆာမရိဘဲ “ဥက္ကမိတွာ ဝတ္တန္တိတိ ယထိစ္ဆိတံ ကရောန္တိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေသော ဖွင့်၏၊ “ရှောင်လွှဲ၍ ကျင့်ကြခြင်း”ဟူသည် “မိမိတို့ အလိုရှိ သလို ပြုကျင့်ကြခြင်း၊ ကျင့်လိုသောအခါကျင့်၍ မကျင့်လိုသောအခါ မကျင့်ဘဲနေခြင်းတည်း” ဟူလို။

ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ခေယျာတိ-ကား၊ ပဋိက္ခမန္တိယာ-နောက်ဆုတ်သွားလသော်၊ ဥပဂစ္ဆေယျ-အနီးသို့ သွားရာ၏၊ အနိစ္စန္တိယာ-အလိုမရှိလသော်၊ ဣစ္ဆေယျ-အလိုရှိရာ၏၊ ဧကာယ-တစ်ယောက်သော မိန်းမသည်၊ သမ္ပယောဂ-မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ အနိစ္စန္တိယာ-အလိုမရှိလသော်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော ယောက်ျားသည်၊ ဣစ္ဆေယျ-မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကို အလိုရှိရာ၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပရမ္ပုဒ် ဝါ အာလိင်္ဂေယျာတိ-ကား၊ ဒဌမ္ပိ-ကြည့်ခြင်းငှာသော်မှလည်း၊ (မေထုန်သမ္ပယောဂကို မဆိုထားဘိ-ဟူလို) အနိစ္စမာန-

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌မူ “ဥက္ကမိတ္တာ ဥက္ကမိတ္တာ”ဟု အာဘိက္ခညရှိ၍ “ကဒါစိ တထာကရဏံ (ထိုအဆုံးအမအတိုင်း ပြုခြင်း) ကဒါစိ တထာ အကရဏံ သန္ဓာယ ဝိစ္ဆာဝစနံ” ဟု ဖွင့်၏၊ ဝိစ္ဆာဟူသည် ၂-ပုဒ်အတွက် အနက်လည်း တူရ၏၊ အနက်အများ၌လည်း နှံ့စေရ၏၊ ဤဋီကာသစ် အဖွင့်အတိုင်း ကဒါစိ ကရဏ၊ ကဒါစိ အကရဏသည် အနက်တူမဟုတ်၊ အများနှံ့စရာလည်း မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ ဝိစ္ဆာလည်း မရှိ၊ နောက်ပြင် စာအုပ်များ၌သာ ရှိသည်၊ ဝေါက္ကမ္မဟူသော တစ်ပုဒ်ကို ဝိစ္ဆာ (အာဘိက္ခည)ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းလည်း မကောင်း။

ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ခေယျ။ ။ဘူဝါဒိ သက္ကဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ အဝဇ္ဇေရှိသောအခါ နောက်ဆုတ်သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဥဇ္ဈေးရှိသောအခါ တိုး၍သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ပဋိက္ခမန္တိယာ ဥပဂစ္ဆေယျ”ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “အနိစ္စန္တိယာ ဣစ္ဆေယျ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် “ဧကာယ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု ဥဇ္ဈကထာတို့ကို ဖွင့်သည်၊ “သမ္ပယောဂ”ဟူသည် မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းတည်း။ [သမ္ပယောဂန္တိ မေထုန်မေ သမာယောဂံ- ဋီကာသစ်]

ဧကာယ ၊ပေ၊ အနိစ္စန္တိယာ။ ။ပါဠိတော်၌ ဩသက္ကန္တိယာကို “အနိစ္စန္တိယာ”ဟုသာ မဖွင့်ဘဲ “ဧကာယ ၊ပေ၊ အနိစ္စန္တိယာ”ဟု အနိစ္စန္တိယာ၏ လက္ခဏာကတ္တားကို ဧကာယ ဟု ထည့်၍ဖွင့်ခြင်းဖြင့် ဩသက္ကန္တိယာ အနိစ္စန္တိယာတို့၌ လက္ခဏာအနက်ဟု သိစေသည်။ [“ဧကာယ သမ္ပယောဂံ အနိစ္စန္တိယာ-သော်၊ ဧကော ဣစ္ဆေယျ”ဟု လက္ခဏာ+လက္ခ ဖပ်ပါ။]

ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ။ ။မိန်းမ၏ မကြိုက်၍ နောက်ဆုတ်ခြင်းသည် သာဝကတို့၏ ဩဝါဒကို မလိုက်နာခြင်းနှင့် တူ၏၊ မကြိုက်သောမိန်းမသို့ ယောက်ျား၏ ကပ်ခြင်းသည် မလိုက်နာသော သာဝကတို့ကို ဆရာက ဆုံးမနေခြင်းနှင့် တူ၏၊ ထို့ကြောင့် သာဝကတို့၌ ထို ဆရာ၏ ပြုကျင့်ပုံသည် ဂေဟသီတလောဘအားဖြင့် (အိမ်၌မှီသော အိမ်နေသူတို့၏ ချစ်ခင်ပုံ လောဘအားဖြင့်) ငဲ့ကွက်နေသောကျင့်ပုံဖြစ်သည်-ဟု ထိုဥပမာက ပြသည်။

ပရမ္ပုဒ် ဝါ အာလိင်္ဂေယျ။ ။[ပရသ္မိ-မိမိဘက်မှ တစ်ပါးသော ဘက်၌+မုခံ-မျက်နှာ သည်၊ ယဿာ အတ္တိတိ ပရမ္ပုဒ်-မျက်နှာကိုပင် မကြည့်ချင်သောကြောင့် ကျောပေးသွားသော မိန်းမ။] ပဌမမိန်းမသည် မကြိုက်သော်လည်း ယောက်ျား၏ မျက်နှာကိုကြည့်၍ နောက်ဆုတ်

အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပရမ္ပဒီ-တစ်ပါးသောအရပ်၌ မျက်နှာရှိသည်ဖြစ်၍၊
(မျက်နှာလွှဲလျက်)၊ ဌိတံ-တည်သောမိန်းမကို၊ ပစ္ဆတော-မှ၊ ဂန္ဓာ-လိုက်သွား၍၊
အာလိင်္ဂေယျ-ပွေ့ဖက်ရာ၏။

ဧဝံ သမ္ပဒမိဒန္တိ-ကား၊ ကုမဿာပိ သတ္တုနော-ဤဆရာ၏လည်း၊ (လောဘ
ဓမ္မံ ဌိစပ်)၊ ဝါ-သည်လည်း၊ (အနုသာသတော၌ အနာဒရိယ အနာဒရိယဝန္တစပ်)၊
ကုမေ-ဤသူတို့သည်၊ မမ-၏၊ သာဝကာ-သာဝကတို့တည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊
သာသနာ-အဆုံးအမမှ၊ ဝေါက္ကမ္မ-ဖဲခွါ၍၊ ဝတ္တမာနာ-ကျင့်ကုန်သော၊ တေပိ-
ထိုသာဝကတို့ကိုလည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “တေ”မပါ။] လောဘေန-လောဘ
ကြောင့်၊ အနုသာသတော-သွန်သင်လသော်၊ ကုမံ လောဘ ဓမ္မံ-ဤလောဘတရား
ကို၊ ဧဝံ သမ္ပဒမေဝ-ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိ၏ဟူ၍သာ၊ ဤဒိသမေဝ-
ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၏ဟူ၍သာ၊ ဝဒါမိ-ဟောတော်မူ၏၊ [ဧဝံ သမ္ပဒပုဒ်၏အနက်ကို
ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ ရှုပါ။] ကုတိ-ဤသို့၊ ယေန (လောဘ
ဓမ္မေန)-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဩသက္ကန္တိယာ-နောက်ဆုတ်သွားသော မိန်းမ၏ အထံ
သို့၊ ဥဿက္ကန္တောဝိယ-တိုး၍လိုက်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပရမ္ပဒီ-မျက်နှာလွှဲနေ
သော မိန်းမကို၊ အာလိင်္ဂန္တောဝိယ-ပွေ့ဖက်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-
ဖြစ်ပြီ၊ [တုမှယောဂဖြစ်၍ ဩဝိဘတ်ကို ကုပြုဟု ကြံပါ၊ အသိရှိလျှင်လည်း
ကောင်း၏။] တဝ-၏၊ သော လောဘဓမ္မော-သည်၊ ဧဝံပေါ-ဤသို့ သဘောရှိ၏၊
ကုတိပိ-ဤသို့လည်း၊ စောဒနံ-ကို၊ အရဟတိ-၏၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “တံ”မပါ၊
“တံ စောဒနံ-ထိုစောဒနာကို”ဟုသော်လည်း ပေးပါ။] ကိဉ္စိ ပရော ပရဿ
ကရိဿတိတိ-ကား၊ ယေန ဓမ္မေန-အကြင်တရားဖြင့်၊ ပရေ-အခြားသူတို့ကို၊
အနုသာသိ-သွန်သင်ပြီ၊ [အချို့စာအုပ်၌ “ပရံ”ဟု ရှိ၏။] တတ္ထ-ထိုတရား၌၊ အတ္တာန
မေဝ-မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင်၊ တာဝ သမ္မာဒေဟိ-ပြီးစီးစေပါဦးလော၊ ဥဇုံ-ဖြောင့်မတ်
အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုပါဦးလော၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပရော-သွန်သင်အပ်သော အခြား
တပည့်သည်၊ ပရဿ-သွန်သင်တတ်သော အခြားဆရာအား၊ ကိ-အဘယ်
နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿတိ-ပြုကျင့်လတံ့နည်း၊ ကုတိ-သို့၊ စောဒနံ-ကို၊ အရဟတိ-
၏။

သွား၏၊ ဤမိန်းမကား မျက်နှာကိုပင် မကြည့်ချင်တော့ဘဲ ကျောပေးလျက် သွား၏၊ “ထိုသို့
သွားသော မိန်းမကို ယောက်ျားသည် နောက်က အမှီလိုက်လျက် ပွေ့ဖက်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။မိမိကို မကြိုက်၍ ထွက်သွားသောမိန်းမသို့ ယောက်ျား၏လိုက်၍ကပ်ခြင်း
နှင့် မိမိ၏ဩဝါဒကို မလိုက်နာလို၍ ထွက်သွားသော သာဝကတို့ကို ဆရာက ပြန်၍ခေါ်ခြင်း
သည် တူ၏၊ ထိုပြန်ခေါ်ခြင်းကို “တပည့်လိုချင်သော လောဘ၏သဘော”ဟု ဆိုလိုသည်။

၅၁၄။ နိဒ္ဒါရိတဗုဒ္ဓိ-ကား၊ သဿရူပကာနိ-ကောက်ပင်၏ အတုဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏာနိ-ကျိတ် စပါးပင်စသော မြက်တို့ကို၊ ဥပ္ပါဋေတွာ-နှုတ်၍၊ ပရိသုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်အောင်၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။

၅၁၅။ တတိယ စောဒနာယ-၌၊ ကိဉ္စိ ပရောပရဿာတိ-ကား၊ အနုသာသနံ-ကို၊ အသမ္ပုဋ္ဌန္တကာလတော-လက်မခံရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ အနုသာသိတဗ္ဗော-သွန်သင်ထိုက်သော၊ ပရော-အခြားသော တပည့်သည်၊ အနုသာသကဿ-သွန်သင်တတ်သော၊ ပရဿ-အခြားသော ဆရာ၏၊ ကိံ ကရိဿတိ-နည်း၊ [“ဣတိ” ပါသည်ကား ပို၏။] တတ္ထ-ထိုသာဝက၌၊ အပ္ပေါသုက္ကတံ-ကြောင့်ကြမဲ့ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်၍၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော တရားကို၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်သာ၊ မာနေတွာ-မြတ်နိုး ၍၊ ပူဇေတွာ-ပူဇော်၍၊ ဝိဟာတဗ္ဗနု-နေထိုက်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့သာ၊ စောဒနံ-အပြစ်တင်ခြင်းကို၊ အရဟတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၅၁၆။ န စောဒနာရဟောတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ (ဂူဠတ္ထံ-ကို၊ ဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ-အံ့) အယံ-ဤဆရာသည်၊ (န စောဒနာရဟော-၌စပ်၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဌမမေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ပဋိရူပေ-သင့်လျော်သောအရာ၌၊ ပတိဌာပေတွာ-တည်စေ၍၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟော၏၊ အဿ-

နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ။ ။ “နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-ရိတ်ပယ်ထိုက်၏” ဟူ၍ မူကွဲရှိသော်လည်း “ဥပ္ပါဋေတွာ-ကျိတ်စပါးပင်တို့ကို နှုတ်ပယ်၍” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်သည် “နိ+ဓာရ-ထုတ်ဆောင်” ဟူသော ပါဠိနှင့်သာလျော်၏။ ထို့ကြောင့် “နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ”သည် ကောင်း၏။ ထိုနိဒ္ဒါရိ ဟူသည် ယခုခေတ် ပေါင်းပင်တို့ကို ပယ်ခြင်း(ပေါင်းသင်ခြင်း)မျိုးပင်တည်း။ [နိဒ္ဒါယန-ရိတ်ရုံမျှဖြင့်ကား ထိုပေါင်းပင်တွေ မစင်ကြယ်သည့်အပြင်၊ သာ၍ပင် စည်ပင်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံသည် မကောင်းပါ။]

ဧဝံ စောဒနံ အရဟတိ။ ။ တတိယဆရာသည် တရားရပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကိဉ္စိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိ၊ နနု၊ ပေ၊ ဝိဟာတဗ္ဗံ” ဟု ဤသို့သာ အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ပဌမဆရာကဲ့သို့ “ဧဝရူပေါ တဝ လောဘဓမ္မော” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဆရာကဲ့သို့ “အတ္တာန မေဝ တတ္ထ သမ္မာဒေဟိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း အပြစ်မတင်ထိုက်ပါ-ဟူလို။

န စောဒနာရဟော။ ။ ဆရာ၏ ဖောက်ပြန်စွာ ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာဝကတို့၏ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၂-ဖက်လုံး၏ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထိုဆရာကို အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ဤစတုတ္ထဆရာကား မိမိတို့စွလည်း ပြီးပြီးဖြစ်၏။ သာဝကတို့ကလည်း အဆုံးအမကို လိုက်နာကြ၏။ ထို့ကြောင့် စောဒနာခြင်းကို မခံထိုက်တော့၊ ထိုသို့ မစောဒနာထိုက်ပုံကို ပြလို၍ “အယံ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ထိုဆရာ၏။ သာဝကာစ-တို့သည်လည်း၊ အဿဝါ-စကားကို နားထောင်ကုန်သည်။ ဟုတွာ-၍၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ-အကြင်အကြင် သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏။ တာယစ ပဋိပတ္တိယာ-ထိုအကျင့်ကြောင့်လည်း၊ မဟန္တ-ကြီးစွာသော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ရကြကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ န စောဒနာ ရဟော-စောဒနာခြင်းကို မထိုက်သည်။ ဝါ-အပြစ်တင်ခြင်းကို မထိုက်သည်။ ဟောတိ-၏။

၅၁၇။ နရကပပါတံ ပပတန္တောတိ-ကား၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဂဟိတာ ယ-ယူအပ်ပြီးသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ-မိစ္ဆာအယူအားဖြင့်၊ နရကပပါတံ-နရက်ချောက်သို့၊ ပပန္တော-ခုန်ချနေသော၊ အဟံ-တပည့်တော်ကို၊ (ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတော-၌စပ်) ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတောတိ-ကား၊ တံ ဒိဋ္ဌိ-ထိုမိစ္ဆာအယူကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်၍၊ ဓမ္မဒေသနာဟထ္ထေန-တရားဒေသနာတည်းဟူသော လက်တော်ဖြင့်၊ အပါယ ပတနတော-အပါယ်သို့ ကျခြင်းမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ သဂ္ဂမဂ္ဂ ထလေ-နတ်ပြည်လမ်းကြောင်းတည်းဟူသော ကြည်းကုန်း၌၊ ဌာပိတော-တည်စေ အပ်သည်။ ဝါ-တင်ထားအပ်သည်။ အမှိ-ဖြစ်ပါ၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။ ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တနမေဝ-ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနိမည်သော၊ ဒီဃနိကာယဌကထာယံ-ဒီဃနိကာယ အဌကထာ၌၊ လောဟိစ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာ-လောဟိစ္စသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

မယာ ဂဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ။ ။ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ အပြစ်မရှိသည်ဖြစ်၍ မကဲ့ရဲ့ထိုက်သော ကိုယ်တော်တိုင် ကောင်းစွာကျင့်၍ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း မှန်သောအကျင့်ကို ဟောပြပေးသော ဆရာ(မြတ်စွာဘုရား)၌ မမှန်သော အပြစ်ကို တင်သောအားဖြင့် ယူမှားအပ်သော (ငရဲရောက်ကြောင်း) မကောင်းသော အယူဖြင့် (အဟံ နရကပပါတံ ပပတန္တော-နရက်ချောက်သို့ ခုန်ချနေသော တပည့်တော်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတော-ထုတ်ဆောင်၍ သဂ္ဂမဂ္ဂ ကုန်းအပြင်၌ တင်ထားအပ်ပါပေပြီ.... ဘုရား။

ဋီကာ။ ။ နရကပပါတန္တိ-နရကသင်္ခါတံ မဟာပပါတံ၊ ပပတန္တိ ဧတ္တာတိ ဟိ ပပါတော-ကျရောက်ရာဖြစ်သော နရက်(ချောက်)၊ သဂ္ဂမဂ္ဂထလေတိ-သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂဘူတေ (နတ်ပြည်သွားကြောင်း လမ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော) ပုညဓမ္မထလေ။

လောဟိစ္စသုတ် အဌကထာအဖွင့် အပြီး၏။

၁၃။ တေဝိဇ္ဇသုတ် ဘာသာဋီကာ

ဗြာဟ္မဏမဟာသာလများ

၅၁၈။ ဧဝံ၊ ပေ၊ ကောသလေသုတိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-၌၊ အယံ-ကား၊ အနုတ္တာန ပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ မနသာကဋ္ဌန္တိ-ဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ဂါမဿ-၏၊ နာမံ-တည်း၊ ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿာတိ-ကား၊ မနသာကဋ္ဌတော-မနသာကဋ္ဌရွာမှ၊ အဝိဒူရေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဥတ္တရပဿေ-မြောက်နံပါး၌၊ အမ္မဝနေတိ-ကား၊ တရုဏအမ္မရုက္ခသဏ္ဍေ-နပျိုသော သရက်ပင် တောအုပ်၌၊ (“ဝိဟရတိ”၌စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ သော ဘူမိဘာဂေါ-ထိုမြေအဖို့ကို၊ ရမဏီယော-မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ (မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်း၏၊) ဟေဌာ-အောက်၌၊ ရဇတပဋ္ဌသဒိသာ-ငွေပြားနှင့်တူသော၊ ဝါလုကာ-သဲသည်၊ ဝိပွကိဏ္ဏာ-အထူးထူး ရောပြွမ်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဥပရိ-၌၊ မဏိဝိတာနဝိယ-ပတ္တမြား မျက်နှာကြက်ကဲ့သို့၊ ယနသာခါပတ္တံ-တစ်ခဲနက် အခက်အရွက်ရှိသော၊ အမ္မဝနံ-သရက်ဥယျာဉ်သည်၊ (ဟောတိ-ရှိ၏၊) ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ အနုစ္ဆဝိကေ-လျောက်ပတ်သော၊ ပဝိဝေကသုခေ-

ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ။ ။ဥတ္တရေနကဲ့သို့ နေနှင့် ယှဉ်ရာ၌ ဒုတိယာ ဆဋ္ဌိသက်နိုင်၏၊ ဤ၌ “မနသာကဋ္ဌဿ”ဟု ဆဋ္ဌိသက်သည်၊ “ထိုနေပစ္စည်းလည်း အဒူရအနက်၌လည်းကောင်း၊ သတ္တမုန္တ ပဌမန္တတို့နောက်၌လည်းကောင်း သက်အပ်၏”ဟု သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆိုသောကြောင့် ဤနေရာ၌ “ဥတ္တရေန-၌”ဟု ပေးရသော သတ္တမုန္တနောင် အဒူရအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေလို၍ “မနသာကဋ္ဌတော အဝိဒူရေ ဥတ္တရပဿေ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဋီကာ။ ။ဥတ္တရေနာတိ ဧတ္ထ နေသဒ္ဓေါ ဒိသာဝါစိသဒ္ဓတော (ဥတ္တရကဲ့သို့ ဒိသာ အနက်ဟောသဒ္ဓါမှနောက်၌) ပဉ္စမိအန္တတော (မနသာကဋ္ဌတောကဲ့သို့ ပဉ္စမုန္တရှိသော) [ဒိသာဝါစိသဒ္ဓါတော ပြန်လှည့်၊] အဒူရတ္ထော ဣစ္ဆိတော၊ တသ္မာ ဥတ္တရေန သဒ္ဓေန အဒူရတ္ထဇောတနံ ဒဿေန္တော အဒူရေ (အဝိဒူရေ) ဥတ္တရပဿေတိ အာဟ။ [ဤ၌ “ပဉ္စမိအန္တတော”ကို ပါဠိရှိသည့်အတိုင်း သင့်အောင် အနက်ပေးလိုက်သော်လည်း ထိုပါဠိကို လွဲသည်ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ် ၂-ကဏ္ဍ၊ ၂-သုတ် အဓိပ္ပါယ်၌ မိန့်သည်၊ ထို၌ ရူပါ။]

ဝနသဏ္ဍေ။ ။ဝနသဒ္ဓါသည် သစ်ပင်အပေါင်းဟူသော တောကို ဟောသကဲ့သို့ သဏ္ဍာသဒ္ဓါသည်လည်း သစ်ပင်အပေါင်းကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် အမ္မဝနေကို “တရုဏအမ္မရုက္ခသဏ္ဍေ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝနန္တိ ဘန္တိ နံတိ ဝနံ (အဝုတ္တကမ္မသာနေ) ဥဩ စသော ၄၇၇ တို့ ဆည်းကပ် မှီဝဲအပ်သောကြောင့် သစ်ပင်အပေါင်းသည် ဝနမည်၏၊ ဝန-သမ္ပတ္တိယံ (ကောင်းစွာ ဆည်းကပ်ခြင်း)ဟူသော ဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ သဏ္ဍန္တိ ဂုဗ္ဘန္တိ ဧတ္တာတိ သဏ္ဍော-သစ်ပင်တို့၏ ပေါင်းစုရာ တောအုပ်၊ သဒ္ဓိ-ဂုဗ္ဘတ္ထေ (ပေါင်းစုခြင်း)ဟူသော ဓာတ်၊ အပစ္စည်း။]

အပြားအားဖြင့် ကင်းဆိတ်ခြင်း၌ ချမ်းသာသော၊ တသို့ အမွေဝနေ-ထိုသရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၅၁၉။ အဘိညာတာ အဘိညာတာတိ-ကား၊ ကုလစာရိတ္တာဒိ သမ္ပတ္တိယာ-အမျိုး၏အကျင့် အစရှိသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ ပညာတာ-ထင်ရှားကုန်သော၊ (“ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ”၌စပ်) စင်္ကတိ အာဒိနိ-စင်္ကတိ အစရှိသော အမည်တို့သည်၊ တေသံ-ထိုဗြာဟ္မဏမဟာသာလာတို့၏၊ နာမာနိ-တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထိုပုဏ္ဏားတို့တွင်၊ စင်္ကတိ-စင်္ကတိပုဏ္ဏားသည်၊ ဩပါသာဒဝါသိကော-ဩပါသာဒ အရပ်၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ဝါ-နေသူတည်း၊ [နောက်၌လည်း ဤအတိုင်းပေးပါ၊ “ဩဟာရဝါသိကော”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] တာရုက္ခော-သည်၊ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝါသိကော-ဣစ္ဆာနင်္ဂလနိရုံး၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ပေါက္ခရသာတိ-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌဝါသိကော-ဥက္ကဋ္ဌမြို့၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ဇာဏုသောဏိ-သည်၊ သာဝတ္ထိဝါသိကော-၏၊ တောဒေယျော-သည်၊ တုဒိဂါမဝါသိကော-တုဒိရွာ၌ နေခြင်းရှိ၏။

အညေစာတိ-ကား၊ အညေ-စင်္ကတိပုဏ္ဏား စသည်တို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာစ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်း၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ နိဝါသဌာနေဟိ-နေရာအရပ်တို့မှ၊ အာဂန္နာ-၍၊ မန္တသဇ္ဈာယကရဏတ္ထံ-မန္တန်သဇ္ဈာယ်မှုကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ တတ္ထ-ထိုမနသာကဋ္ဌရွာ၌၊ ပဋိဝသန္တိ-နေကြကုန်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ မနသာကဋ္ဌဿ-၏၊ ရမဏီယတာယ-မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုမနသာကဋ္ဌရွာ၌၊ နဒီတိရေ-အစီရဝတီမြစ်ကမ်း၌၊ ဂေဟာနိ-အိမ်တို့ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊ ပရိက္ခိပါပေတွာ-ကာရံစေ၍၊ အညေသံ-အခြားကုန်သော၊ ဗဟူနံ-များစွာသော လူတို့၏၊ ပဝေသနံ-ဝင်ခြင်းကို၊ နိဝါရေတွာ-တားမြစ်၍၊ [မန္တန်ရွတ်ရာ၌ အများမလာအောင် တားမြစ်ရသည်။] အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ တတ္ထ-ထိုမနသာကဋ္ဌရွာသို့၊ ဂန္နာ-၍၊ ဝသန္တိ။

ကုလစာရိတ္တာဒိ သမ္ပတ္တိယာ။ ။ အာဒိသဒ္ဓေန မန္တဇ္ဈေန (မန္တန်ကို သရဇ္ဈာယ်ခြင်း) အဘိရူပတာဒိသမ္ပတ္တိ သင်္ကတိ (အလွန် အဆင်းလှသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို သိမ်းယူသည်)။

အညေစ။ ။ “အညေစ ဗဟုဇနာ”ဟု သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌ “အညေစ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ”ဟု အညေ၏ သရုပ်တိုက်ရိုက်ပါသောကြောင့် ဗဟုဇနာသည် မကောင်း၊ မန္တန်သရဇ္ဈာယ်ဖို့ ကိစ္စဖြစ်သောကြောင့် “ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလာ”ဟုသာ ပါဠိတော်အတိုင်း ထည့်သင့်သည်။

၅၂၀။ ဝါသေဌဘာရဒွါဇနန္တိ-ကား၊ ပေါက္ခရသာတိနော-ပေါက္ခရသာတိ၏၊ အန္တေဝါသိကဿ-အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဝါသေဌဿစ-ဝါသေဌ၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ တာရုက္ခန္တေဝါသိကဿ-တာရုက္ခ၏ အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘာရဒွါရဇဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အနုစက်မန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံတို့၌ စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဇာတိသမ္ပန္နာ-ဇာတ်နှင့်ပြည့်စုံကုန်သော၊ ဧတေ-ဤဝါသေဌဘာရဒွါဇတို့သည်၊ တိဏ္ဏံ-၃ ပုံကုန်သော၊ ဝေဒါနံ-ဝေဒကျမ်းတို့၏၊ ပါရဂူ-တစ်ဖက်ကမ်းရောက်တတ်မြောက်သူတို့သည်၊ အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဇယံဝိဟာရံတိ-ကား၊ အတိစိရနိသဇ္ဇပစ္စယာ-အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကိလမထဝိနောဒနတ္ထာယ-ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (တစ်နည်း) အတိစိရ နိသဇ္ဇပစ္စယ ကိလမထဝိနောဒနတ္ထာယ-အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ခြင်းရှိသော ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ [ဤသို့ရှိလျှင်ကောင်း၏။] ဇယံစာရံ-ခြေသလုံးတို့၌ ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (အနုစက်မန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံတို့၌ စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထိုဝါသေဌဘာရဒွါဇတို့သည်၊ ဒိဝသံ-နေအဖို့၌၊ ဝါ-တစ်နေ့လုံး၊ သဇ္ဈာယံ-မန္တန်သရဇ္ဈာယ်မှုကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ သာယနေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ နှာနိယသမ္ဘာရ ဂန္ဓမာလ တေလဓောတဝတ္ထာနိ-ရေချိုးခြင်း၏ အဆောက်အဦးဖြစ်ကုန်သော နံ့သာ ပန်း ဆီ ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပရိဇနပရိဝုတာ-အခြွေအရံအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်ကုန်သည်၊ နှာယိတုကာမာ-ရေချိုးခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နဒီတိရံ-အစိရဝတီမြစ်ကမ်းသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ရဇတပဋ္ဌဝဏ္ဏေ-ငွေပြားအဆင်းရှိသော၊ ဝါလိကာသဏ္ဏေ-သဲအစဉ်၊ အပရာပရံ-အဆက်ဆက်၊ (ခေါက်တုန့်ခေါက်ပြန်)၊ စင်္ကမီသု-လမ်းလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ [ဧကံ စင်္ကမန္တံ စသည်ကား အပရာပရံ စင်္ကမနာကာရကို ပြသောဝါကျတည်း။] စင်္ကမန္တံ-လမ်းလျှောက်နေသော၊ ဧကံ-တစ်ယောက်ကို၊ ဣတရော-အခြားတစ်ယောက်သည်၊ အနုစင်္ကမီ-အတုလိုက်၍ လမ်းလျှောက်ပြီ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဣတရံ-အခြားတစ်ယောက်ကို၊ ဣတရော-အခြားတစ်ယောက်သည်၊ အနုစင်္ကမီ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ (စင်္ကမီသု-လမ်းလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝါသေဌဘာရဒွါဇ ၂-ယောက်လုံး၌

ဇယံစာရံ။ ။ဇယံသု-ခြေသလုံးတို့၌+ကိလမထ ဝိနောဒနတ္ထော-ပင်ပန်း ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော+စာရော-လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ ဇယံစာရော-ခြင်း။ [သော ဟိ ဇယံသု ကိလမထဝိနောဒနတ္ထော စာရောတိ-ဋီကာ၊ ဇယံသု+ကိလမထဝိနောဒနတ္ထော+ဝိဟာရော-သွားခြင်းဟူသော ဣရိယာပထ ဝိဟာရတည်း၊ ဇယံဝိဟာရော။]

အနုစက်မန အနုဝိစရဏတို့ကို ရနိုင်ခြင်းကြောင့်၊) အနုစက်မန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံ တိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္တတ္ထေရေန-သည်၊) ဂုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂေတိ-ကား၊ မဂ္ဂေစ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ဖို့ရန် မှန်သောလမ်း၌လည်းကောင်း၊ အမဂ္ဂေစ-မမှန်သောလမ်း၌လည်းကောင်း၊ (ကထာ ဥဒပါဒိ၌စပ်၊) ကတမံ ပဋိပဒံ-အဘယ်အကျင့်ကို၊ ပူရေတွာ-ဖြည့်ကျင့်၍၊ ကတမေန မဂ္ဂေန-အဘယ်လမ်းဖြင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဗြဟ္မလောကံ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့၊ ဂန္တု-ရောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာနုခေါ-တတ်ကောင်းမည်နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ မဂ္ဂါ မဂ္ဂံ-မှန်သောလမ်း၊ မမှန်သောလမ်းကို၊ အာရဗ္ဘ-အကြောင်းပြု၍၊ ကထံ-စကားကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဇ္ဈသာယနောတိ ဧတံ-အဇ္ဈသာယနောဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဥဇမဂ္ဂဿ-ဥဇမဂ္ဂသဒ္ဒါ၏၊ ဝေဝစနံ-ဝေဝုဏ် ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတေန-ဤလမ်းဖြင့်၊ အဇ္ဈသံ-ဖြောင့်စွာ၊ ဥဇမမေဝ-ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ အာယန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ-လာနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့၊ ဖြောင့်စွာလာကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုလမ်းသည်၊) အဇ္ဈသာယနော-မည်၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂေ။ ။ဣစ္ဆိတဌာနံ-သို့၊ ဥဇကံ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ မဂ္ဂတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေါ-ကပ်ရောက်ကြောင်းလမ်း၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ ဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို မဂ္ဂ ဟု ခေါ်၏၊ မဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို အမဂ္ဂ ဟု ခေါ်၏၊ ဋီကာသစ်၌ အသဒ္ဒါကို ဝုဒ္ဓိအနက်ကြံ၍ “ဖြောင့်မှန်သော အောက်အကျင့်ကို မဂ္ဂ၊ အထက်ဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို အမဂ္ဂ”ဟု တစ်နည်းခွဲသေး၏။

ဥဇမဂ္ဂဿေတံ ဝေဝစနံ။ ။ပါဠိတော်၌ “အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ အယံ အဇ္ဈသာယနော” ဟု ရှိသောကြောင့် “အဇ္ဈသာယနသဒ္ဒါသည် ရှေ့ဥဇမဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်း”ဟု ဆိုသည်၊ လမ်း ပရိယာယ်ကိုပြသော အဘိဓာန် (၁၉၀)၌ “အဇ္ဈသံ အာယနံ”ဟု ၂-ပုဒ်ရှိ၏၊ ဤ၌ ထို ၂-ပုဒ်ကို တွဲ၍ပြသောကြောင့် “လမ်းဆိုမှ လမ်း-လမ်းအစစ်-ဖြောင့်မှန်သောလမ်း”ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥဇမဂ္ဂ၏ ပရိယာယ်”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥဇမဂ္ဂဿ ဝေဝစနံ၊ ပရိယာယ ဒွယဿ (အဇ္ဈသံ+အာယနံ ဟူသော ပရိယာယ်ပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်း၏) အတိရေကတ္ထ ဒီပနတော၊ ယထာ ပဒဌာနန္တိ- ဋီကာ။]

အဇ္ဈသံဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား အဇ္ဈသသဒ္ဒါသည် ဥဇမဂ္ဂအနက်ဟောတည်း၊ အာယနကို အဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးမှ “အဇ္ဈသံ-ဖြောင့်မှန်စွာ+အာယနော-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ လာကြောင်းလမ်းတည်း၊ အဇ္ဈသာယနော-လမ်း”ဟု ပြုပါ၊ မဂ္ဂေါကို ငဲ့၍ “အာယနော”ဟု ထားသည်၊ အဘိဓာန်၌ကား “အယနံ”ဟု နပုံလိင်ရှိသည်။ [ဒုတိယဝိကပေ အဇ္ဈသသဒ္ဒေါ ဥဇမဂ္ဂ ပရိယာယော- ဋီကာသစ်။]

နိယျာနိကော နိယျာတိတိ-ကား၊ နိယျာယန္တော-သွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိယျာတိ-သွား၏၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တတ္ထရဿ သဟဗျတာယာတိ-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ မဂ္ဂ-ထိုလမ်းကို၊ (ထိုကျင့်စဉ်တည်းဟူသော လမ်းကို) ကရောတိ-၏၊ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကျင့်၏၊ တဿ-ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မနာ-ဗြဟ္မာနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သဟဘာဝါယ-အတူတကွ တစ်ခုတည်းသော ဌာန၌ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဧကဌာနေ-တစ်ခုတည်းသောအရပ်၌၊ ပါတုဘာဝါယ-ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

နိယျာနိကော နိယျာတိ။ ။ဥဇမဂ္ဂေါနှင့် အရတူသောကြောင့် “နိယျာနိကော-ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်”ဟု မဖွင့်ဘဲ “ဂစ္ဆန္တော”ဟု ဖွင့်သည်။ “နိယျာနိကော နိယျာတိ”ဟု အနက်တူသဒ္ဓါ ၂-ထပ် ဆိုသောကြောင့် “နိယျာနိကော (ဟုတွာ) နိယျာတိ-သွားတတ်သည်ဖြစ်၍ သွား၏၊ ဝါ-မလွဲဧကန် အမှန်သွား၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။ [နိယျာတိတိ နိယျာနိယော၊ နိ+ယာ+ကတ္တား ဟော အနိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးမှ ဤကို ရဿ၊ ယကို ကပြ၊ သတ္တတ၌ “နိရ်”ဟု ရှိသောကြောင့် ရ်ပျောက်၍ ယာ၌ ဒွေးဘော်ရောက်သည်၊ နိယျာယန္တော၌ ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်းတည်း။]

မှတ်ချက်။ ။“နိယျာနိကော”အရ လမ်းကိုရ၏၊ လမ်းသည် သွားတတ်သော သတ္တိ ဗျာပါရမရှိ၊ လမ်းသွားသည့်သာ ထိုသတ္တိရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သွားတတ်သူ၏သတ္တိကို သွားကြောင်း လမ်း၌ တင်စား၍ လမ်းကိုလည်း “သွားတတ်”ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ယသွာ နိယျာတုပုဂ္ဂလဝသေန (သွားတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်) အဿ နိယျာနိကဘာဝေါ (ထိုလမ်း၏ နိယျာနိက၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်၊ ဟောတိ) တသွာ နိယျာယန္တောတိ ပုဂ္ဂဿ (ဗြဟ္မာပြည်သို့ သွားမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏) ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇနဝသေန နိယျာယန္တော မဂ္ဂေါ နိယျာတိတိ ဝုတ္တော။

တတ္ထရဿ။ ။“တံ+ကရောတိတိ တတ္ထရော-ထိုလမ်းစဉ်အကျင့်ကို ပြုတတ်”ဟူရာ၌ “ထိုအကျင့်ကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်အောင် ကျင့်တတ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကရောတိကို “ပဋိပဇ္ဇတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဗြဟ္မသဟဗျတာယ။ ။“သဟ+ဗျေတိ ဝတ္တတိတိ သဟဗျော”ဟု ဋီကာဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဝယဓာတ်မှ ဝ၏ အ-ကိုချေ၊ ဝကို ဗပြု၊ ယသို့ကပ်၍ “ဗျ”ဖြစ်သည်ဟု ကြံသင့်၏၊ သဟဗျဿ-အတူတကွဖြစ်ရသူ၏+ဘာဝေါ သဟဗျတာ၊ ဤပုဒ်ကို “ဗြဟ္မနာ သဒ္ဓိ သဟဘာဝါယ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွဖွင့်သည်၊ “ဗြဟ္မနာ သဒ္ဓိ”ဖြင့် ဗြဟ္မာနှင့် မကွဲခြင်းကို ပြ၏၊ သဟဘာဝဖြင့် နေရာဘုံ တူခြင်း၊ တစ်နည်း- နီးခြင်းကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဧကဌာနေ ပါတုဘာဝါယ”ဟု မိန့်သည်။ [သဟဘာဝေါတိစ သလောကတာ (တူသောလောကရှိသည်၏အဖြစ်)၊ သမီပတာ ဝါ (နီးသည် ၏အဖြစ်) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ တေနာဟ-ဧကဌာနေ ပါတုဘာဝါယာတိ-ဋီကာ။] ဤ၌ ဧကဌာနေဖြင့် ဘုံတူသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နီးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။

ယွာယန္တိ-ကား၊ ယော အယံ-အကြင်သို့သော ဤလမ်းကို၊ (“အက္ခာတော”၌ စပ်၊) အက္ခာတောတိ-ကား၊ ကထိတော-ပြောဟောအပ်ပြီ၊ ဒီပိတော-ပြအပ်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏေန ပေါက္ခရသာတိနာတိ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယ-ကို၊ အပဒိသတိ-ညွှန်ပြ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါသေဋ္ဌော-ဝါသေဋ္ဌသည်၊ သကမေဝ-မိမိဥစ္စာသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာစရိယဝါဒ-ဆရာ၏ဝါဒကို၊ ထောမေတွာ-ထောမနာ ၍၊ ပဂ္ဂဏိတွာ-ချီမြှောက်၍၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏၊ ဘာရဒွါဇောပိ-သည်လည်း၊ သကမေဝ-သော၊ (အာစရိယဝါဒ ထောမေတွာ ပဂ္ဂဏိတွာ ဝိစရတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ နေဝ ခေါ် အသက္ခိ ဝါသေဋ္ဌောတိ အာဒိ-ကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

၅၂၁-၅၂၂။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဝါသေဋ္ဌော-သည်၊ (“အာရောစေသိ”၌စပ်၊) ဥဘိန္နမ္ပိ-ကုန်သော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ကထာ-သည်၊ အနိယျာနိကာဝ-နိယျာနိက မဟုတ်သည်သာ၊ (သူတစ်ပါးတို့တင်အပ်သော အပြစ်မှ ထွက်မြောက် တတ်သောအဖြေ မဟုတ်သည်သာ)၊ [ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် ဧကသိက ဓမ္မအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣမသ္မိံ စ လောကေ-၌လည်း၊ ဘောတာ ဂေါတမေန-နှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ မဂ္ဂကုသလောနာမ-လမ်း၌ကျွမ်းကျင်သူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဘဝစ ဂေါတမော-အရှင် ဂေါတမသည်လည်း၊ အဝိဒူရေ-၌၊ ဝသတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ သော-ထိုအရှင် ဂေါတမသည်၊ နော-ငါတို့၏၊ (“ကဒီ”၌စပ်၊) တုလံ-ချိန်ခွင်ကို၊ [ကုန်သည်ကြီးများ သုံးအပ်သော ချိန်ခွင်အကြီးစားကို ရှေးက “ရာဇူ”ဟု ခေါ်သည်၊ ယခုခေတ်၌ “ကတ္တား”ဟု ခေါ်သည်။] ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နိသိန္နဝါဏီဇောဝိယ-ထိုင်နေသော ကုန်သည်ကြီးကဲ့သို့၊ ကဒီ-ယုံမှားခြင်းကို၊ ဆိန္နိဿတိ-ဖြတ်တော်မူ လတ်၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ [ရှေးက ဘုရားရှင်ကို တစ်ကြိမ်ကိုးကွယ်ဖူးသော ကြောင့် ဤကဲ့သို့ စဉ်းစားနိုင်သည်။] ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ (မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးဖြတ်တော်မူလိမ့်မည်ဟူသော ဤအကြောင်းကို)၊ ဘာရဒွါဇဿ-အား၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ၊ [ဝါသေဋ္ဌော ဟူသော ကတ္တားနှင့်လိုက်အောင် နောက် စာအုပ်များ၌ “အာရောစေသိ”ဟု ကြိယာဖြတ်လျက်ရှိ၏။] (အာရောစေတွာ-၍၊) ဥဘောပိ-၂ ယောက်လုံးတို့သည်လည်း၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ကထံ-ကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသု-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ [“အာရောစေသု”ဟု ဆိုသော်လည်း လျှောက်သောအခါ ဝါသေဋ္ဌကသာ လျှောက်သည်။] တေန-ကြောင့်၊ အထ ခေါ်၊ ပေ၊ တာရုက္ခေနာတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဧတ္ထ ဘော ဂေါတမာတိ-ကား၊ ဧတသ္မိံ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဤဖြောင့်မှန်သော လမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ (ဝိဂ္ဂဟော အတ္ထေဝ-၌စပ်၊) ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါတိ အာဒိသု-

အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော)၊ ပုဗ္ဗပုတ္တိကော-ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဝိဂ္ဂဟမည်၏၊ အပရဘာဂေ- နောက်အဖို့၌၊ (ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊) ဝိဝါဒေါ-မည်၏၊ ဒုဝိဇောပိ-၂ ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဧသော-ဤဝိဂ္ဂဟ ဝိဝါဒဟုဆိုအပ် သော ဆန့်ကျင်မှုသည်၊ [ဒုဝိဇောပိ ဧသော-ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါတိ ဒွိဓာ ပုတ္တောပိ ဝိရောဓော-ဋီကာ။] နာနာစရိယာနံ-အမျိုးမျိုးသော ဆရာတို့၏၊ ဝါဒတော-ဝါဒ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာနာဝါဒေါ-မည်၏။ [နာနာဝိဇော+ဝါဒေါနာနာဝါဒေါ။]

၅၂၃။ အထ ကိသ္မိ ပန ဝေါတိ-ကား၊ တွံပိ-သင်သည်လည်း၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ အာစရိယဝါဒမေဝ-ဆရာ၏ဝါဒကိုသာ၊ ပဂ္ဂယု- ချီမြှောက်၍၊ အထ တိဋ္ဌသိ-အကယ်၍ တည်အံ့၊ ဘာရဒ္ဒါဇောပိ-သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယဝါဒမေဝ-ကိုသာ၊ (ပဂ္ဂယု-၍၊ အထ တိဋ္ဌတိ-အံ့)၊ ဧကသ္မိ- တစ်ခုသော ဝါဒ၌၊ ဧကဿပိ-တစ်ယောက်၏လည်း၊ သံသယော-သံသယသည်၊ အထ နတ္ထိ-အကယ်၍မရှိအံ့၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ ကိသ္မိ-ဘယ်အရာ၌၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိ သည်ကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေးတော်မူ၏။

၅၂၄။ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဘောဂေါတမာတိ-ကား၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ မဂ္ဂေစ-လမ်း၌လည်းကောင်း၊ အမဂ္ဂေစ-လမ်းမဟုတ်သည်၌လည်းကောင်း၊ ဥဇမဂ္ဂေ စ-ဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌လည်းကောင်း၊ အနုဇမဂ္ဂေစ-မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌ လည်းကောင်း၊ (ဝိဂ္ဂဟော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိရ- ခဲ့၊ ဧသ-ဤဝါသေဌသည်၊ ဧကဗြာဟ္မဏဿပိ-တစ်ယောက်သော ပုဏ္ဏား၏ လည်း၊ မဂ္ဂံ-လမ်းကို၊ နမဂ္ဂေါ-လမ်းမဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ န ဝဒတိ-မပြောဆို၊ (တိုက် ရိုက်မပြော)၊ ပန-ထိုသို့ပင်မပြောပါသော်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယဿ- ၏၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဥဇမဂ္ဂေါ-ဖြောင့်မှန်သော လမ်းသည်၊ (ဟောတိ)ယထာ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ အညေသံ-အခြားသော ဆရာတို့၏၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဥဇမဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ န အနုဇာနာတိ-ခွင့်မပြု၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တမေဝအတ္ထံ- ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ် ကိုပင်၊ ဒီပေန္တော-ပြလိုသည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိဉ္စာပိ ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါ။ ။ဝိ-ဆန့်ကျင်ဘက်+ဂဟ-ယူခြင်းဟူသည် စ၍ ဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊ ထို့နောက် ဝိ-ဆန့်ကျင်ဘက်+ဝါဒ-ပြောခြင်းဟူသည် ငြင်းခုံခြင်းတည်း၊ [အညမညဿ ဝါဒဿ အာဒိတော ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ ဝိဂ္ဂဟော၊ သေဝ ဝိဝေဒနဝေသန (ငြင်းခုံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) အပရာပရံ ဥပ္ပန္နော ဝိဝါဒေါတိ အာဟ ပုဗ္ဗပုတ္တိကော ဝိဂ္ဂဟော၊ အပရဘာဂေ ဝိဝါဒေါတိ။]

သဗ္ဗာနိ တာနီတိ-သဗ္ဗာနိ တာနိ ဟူသော စကားကို၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန-
ပုံလိင်၏ နပုံလိင် ဖောက်ပြန်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊
တေ-ထိုလမ်းတို့သည်၊ (နိယျာနိကာ နိယန္တိ-၌စပ်)၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-
ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဗဟူနီတိ-ကား၊ အဋ္ဌဝါ-
ရှစ်လမ်းသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသဝါ-ဆယ်လမ်းသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
(နာနာမဂ္ဂါနိ-၌စပ်)၊ နာနာမဂ္ဂါနီတိ-ကား၊ မဟန္တမဟန္တာနိ-များကုန် များကုန်သော၊
(ဇေယျမဂ္ဂသကမ္မမဂ္ဂါဒိဝသေန-သလုံးမြင်းခေါင်းလမ်း၊ လှည်းလမ်း အစရှိသည်တို့၏
အစွမ်းဖြင့်၊ နာနာဝိဇာနိ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ သာမန္တာ-အနီးဖြစ်ကုန်
သော၊ ဂါမနဒိတဠာကခေတ္တာဒိတိ-ရွာ၊ မြစ်၊ တစ်ဖက်ဆည် ကန်၊ လယ် အစရှိသည်
တို့မှ၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသနမဂ္ဂါနိ-ဝင်ကြောင်း လမ်းတို့သည်၊ (“စေဝိ
ဘဝန္တိ”၌စပ်။)

၅၂၅။ နိယန္တိတိ ဝါသေဌ ဝဒေသီတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊
ဝစီဘေဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားခြင်းကို၊ ဝါ-နှုတ်မြှုတ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဋိည-
ပဋိညာဉ်ကို၊ ဝါ-ဝန်ခံမှုကို၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေတော်မူပြီ၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ (ဘဂဝါ
တိက္ခတ္ထံ၊ ဝစီဘေဒံ ကတွာ ပဋိညံ၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေတော်မူသနည်း၊ ဣတိ-
ဤကား အမေးတည်း၊) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ ပဋိဇာနိတွာ-
ဝန်ခံပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ နိဂ္ဂယုမာနာ-နှိပ်အပ်ကုန်လသော်၊ အဝဇာနန္တိ-ဝန်မခံ
တတ်ကြကုန်။ [“ဒီလို့မပြောပါ”ဟု ပယ်တတ်ကြကုန်၏။] သော-ထိုဝါသေဌသည်။

ဗဟူနိ။ ။ ရွာသို့ ဝင်လာကြောင်း လမ်းတို့သည် (၈)လမ်း၊ (၁၀)လမ်း စသောအားဖြင့်
အများရှိစေကာမူ ထိုရွာသို့သာ ဝင်ဖို့ရာချည်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဗြာဟ္မဏဆရာကြီးတို့က ဗြဟ္မပြည်သို့
ရောက်ဖို့ရာ ပြောဟောအပ်သော အကျင့်လမ်းတို့သည် အများအပြားရှိစေကာမူ ဗြဟ္မပြည်သို့
ရောက်ဖို့ချည်းသာ၊ ဗြဟ္မာမင်းနှင့် အတူတကွဖြစ်ဖို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

ပါဠိတော် အနက်။ ။ အဒ္ဓရိယာ-အဒ္ဓရမည်သော ယဇ္ဇဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်
သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိရိယာ-တိတ္ထိရိမည်သော ရသေ့သည်
ပြုအပ်သော ယဇ္ဇဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဆန္ဒောကာ-ဆန္ဒမည်သော သာမဝေဒ
ကို ရွတ်အံကုန်သော၊ ပေ၊ ဗဂ္ဂါရိဇ္ဈာ-ဗဂ္ဂါရိမည်သော ဣရုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊
ဗြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ နာနာမဂ္ဂေ-အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့ကို၊ ပညပေန္တိ-
ပညတ်ကြကုန်၏။

နိဂ္ဂယုမာနာ အဝဇာနန္တိ။ ။ အစပိုင်းက အပြစ်မရှိဟု ထင်၍ “ဤစကားသည် မိမိ၏
စကားဖြစ်သည်”ဟု ဝန်ခံထားသော်လည်း တစ်ဖက်က အပြစ်ပြု၍ နှိပ်ချအပ်သောအခါ
“ဤစကားသည် ကျွန်ုပ်၏ စကားမဟုတ်ပါ”ဟု ပယ်တတ်ကြသည်။ [အဝဇာနန္တိ န ပဋိဇာနန္တိတိ
အတ္ထော။]

(၃-ကြိမ်တိုင်အောင် ပဋိညာဉ်ကိုပြုသော ဝါသေဌသည်။) တထာ-ထိုအခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ (ပယ်ခြင်းငှာ)၊ န သက္ခိဿတိ-မစွမ်းနိုင်လတ်၊ ဣတိ- ဤသို့ မြော်မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ (တိက္ခတ္ထံ၊ ဝစီဘေဒံ ကတွာ ပဋိညံ ကာရာပေသိ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

၅၂၇-၅၂၉။ တေဝ တေဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ တေဝိဇ္ဇာ-ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ တေ (ဗြာဟ္မဏာ)-တို့သည်၊ (“ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ”ဟု ပါဠိတော် ဌှပ်စပ်၊) ဝကာရာ-ဝ အက္ခရာသည်၊ အာဂမသန္နိမတ္တံ-အာဂမသန္နိမျှသာတည်း၊ [ရှေ့ပုဒ်နှင့် နောက်ပုဒ် ရွတ်ဆို၍ ညက်ညောအောင် အပိုလာထားသော အာဂမသန္နိ မျှသာဖြစ်၏၊ အနက်အထူးမရှိပါ-ဟူလို၊ သရနှင့်တကွ လာရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် လာပါ။] အန္တဝေဏီတိ-ကား၊ အန္တပဝေဏီ (သေယျထာပိ)-သူကန်း အစဉ်အဆက်ကဲ့သို့၊ [ပါဠိတော်မှ သေယျထာပိကို ယူ၍ပေးသည်။] ဧကေန- တစ်ယောက်သော၊ စက္ခုမတာ-မျက်စိအမြင်ရှိသူသည်၊ ဂဟိတယဋ္ဌိယာ-ဂိုင်အပ် သော တောင်ဌေး၏၊ ကောဋီ-အစွန်းကို၊ ဧကော-သော၊ အန္တော-သူကန်းသည်၊ ဂဏှာတိ-ဆွဲကိုင်၏၊ တံ အန္တံ-ကို၊ အညော-အခြားသော သူကန်းသည်၊ (ဂဏှာတိ)၊ တံ-ထိုအခြားသော သူကန်းကို၊ အညော-သည်၊ (ဂဏှာတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ (ဝါ - ဤနည်းအားဖြင့်၊) ပဋိပါဋိယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊ ဃဋိတာ - ဆက်စပ်ကုန် သော၊ ပဏ္ဏာသသဋ္ဌိအန္တာ-ငါးဆယ်၊ သို့မဟုတ် ခြောက်ဆယ်သော သူကန်းတို့ကို၊

ဝေဏီ၊ ပဝေဏီ။ ။ဝေဏဓာတ် ဂတိအနက်ဟော+ဣန္ဒြိယစွမ်းဖြင့် ဝေဏီဟု ဣကာရန္တ ဖြစ်၏၊ ဣတ္ထိဇောတက (ဤ)ပစ္စည်းထပ်လျှင် “ဝေဏီ”ဟု ဤကာရန္တလည်းရှိ၏၊ ဝေဏတိ- ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေဏီ (ဝေဏီ)၊ ထိုဝေဏီ(ဏီ)သဒ္ဓါသည် ဆံထုံးအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဆံထုံးကို မယူဘဲ၊ ဆံပင်ချင်း ဆက်စပ်နေသကဲ့သို့ တစ်ယောက် နှင့်တစ်ယောက်စပ်နေသော သူကန်းအစဉ်အဆက်ကို ယူစေလို၍ ဝေဏီကို “ပဝေဏီ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပ-အမျိုးမျိုး အပြားပြားအားဖြင့်+ဝေဏီ-ဆက်စပ်နေသော အစဉ်အတန်း။

ပညာသသဋ္ဌိအန္တာ။ ။ဒွတ္တိပုတ္တာ၌ “ဒွေဝါ+တယောဝါ”ဟု သင်္ချောဘယပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “ပညာသဝါ+သဋ္ဌိဝါ ပညာသသဋ္ဌိ (ငါးဆယ်၊ သို့မဟုတ် ခြောက်ဆယ်” ဟု ပြုပါ။ ပညာသသဋ္ဌိစ+သာ+အန္တောစ (သူကန်းတို့လည်း ဟုတ်၏)၊ ဣတိ ပညာသသဋ္ဌိ အန္တော။

မှတ်ချက်။ ။ငါးဆယ်၊ ခြောက်ဆယ်သော သူကန်းတို့ကို ပြခြင်းသည် ချုံကြီးတစ်ချုံ ကို ပတ်ပတ်လည်၍ သွားနေနိုင်လောက်သော အရေအတွက်ကို ပြခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပတ်ပတ် လည်၍ သွားနေကြရသောအခါ “ငါတို့သည် လမ်းတစ်ခုကို သွားနေကြသည်”ဟု ကာလ အတော်ကြာအောင် ထင်မှတ်စေလိုသောကြောင့်တည်း။

အန္ဓဝေဏီတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ [အန္ဓဝေဏီတိ ဟူသော အာကာရကို ဝဲ၍ “ဝုစ္စတိ”ဟု
ဧကဝစနန္တထားသည်။ “ဥပေါသထဿ ဧတာနိ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စံတိ ဝုစ္စတိ”ကဲ့သို့တည်း၊
အာကာရကို မဝဲဘဲ ကံပုဒ်ကိုဝဲ၍ “ဝုစ္စန္တိ”ဟုလည်း ရှိတတ်ပါသေး၏။]

ပရမ္မရသံသတ္တာတိ-ကာ၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ လဂ္ဂါ-ငြိကပ်သော၊ (ဆွဲချိတ်
သော)၊ ယဋ္ဌိဂါဟကေန-တောင်ဌေးကို ကိုင်စေတတ်သော၊ စက္ခုမတာပိ-မျက်စိ
အမြင်ရှိသူမှလည်း၊ ဝိရဟိတာ-ကင်းသော၊ (“အန္ဓဝေဏီ သေယျထာပိ-သူကန်း
အစဉ်အဆက်ကဲ့သို့”ဌိစပ်) ကူတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဧကော-သော၊ ဓုတ္တော-
သေသောက်ကြူးသည်၊ (လူညစ်ပတ်သည်)၊ အန္ဓဂဏံ-သူကန်းအပေါင်းကို၊ ဒိသွာ-
၍၊ အသုကသ္မိနာမ ဂါမေ-ထိုမည်သော ရွာ၌၊ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇ-ခဲဖွယ် စားဖွယ်ကို၊
သုလဘံ-လွယ်ကူစွာရအပ်၏၊ (ရလွယ်၏) ကူတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥဿာဟေတွာ-
အားတက်စေပြီး၍၊ သာမိ-အရှင်၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ တတ္ထ-ထိုရွာသို့၊ နော-
အကျွန်ုပ်တို့ကို၊ နေဟိ-ဆောင်ပို့ပါလော၊ ကူဒံ နာမ-ဤမည်သော တန်းစိုး
လက်ဆောင်ကို၊ တေ-အရှင်အား၊ ဒေမ-ပေးပါကုန်အံ့၊ ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္ထေ-ပြောဆို
အပ်သော်၊ လဉ္စံ-တံစိုးလက်ဆောင်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီး
အကြား၌၊ မဂ္ဂါ-လမ်းမှ၊ ဩက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဂစ္ဆံ-ခြံကို၊ အနုပရိဂန္ဓာ-
အစဉ်လှည့်ပတ်၍၊ ပုရိမဿ-ရှေ့ဖြစ်သော သူကန်း၏၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ပစ္ဆိမဿ-
နောက်ဖြစ်သော သူကန်း၏၊ ကစ္ဆံ-ခါးတောင်းမြိတ်ကို၊ ဂဏှာပေတွာ-ကိုင်စေပြီး၍၊
ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေး၏၊ တုမေ-တို့သည်၊ တာဝ
ဂစ္ဆထ-သွားနှင့်ကြကုန်၊ ကူတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပလာယိ-ပြေးပြီ။

ပရမ္မရသံသတ္တာ။ ။ ပရောစ-ရှေ့လူမှ တစ်ပါးသော နောက်လူလည်း+ပရောစ-နောက်
လူမှတစ်ပါးသော ရှေ့လူလည်း၊ ပရမ္မရံ-ရှေ့လူ နောက်လူ၊ ဝါ-အချင်းချင်း၊ သံသန္တတိ
သံသတ္တာ-ထက်ဝန်းကျင် ငြိကပ်နေသူတို့၊ ပရမ္မရံ-အချင်းချင်း+သံသတ္တာ ပရမ္မရသံသတ္တာ၊
ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “အညမည လဂ္ဂါ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤသို့ အချင်းချင်း ငြိကပ်ဆွဲကိုင်
ကြရ၍ တောင်းဌေးဆွဲသူ မရှိသောကြောင့်ပင် “ယဋ္ဌိ၊ ဝေ၊ အတ္ထော”ဟု မိန့်သည်။

ကစ္ဆံ။ ။ “ကစ္ဆပဇ္ဇန ဒုဿကဏ္ဍံ-ခါးတောင်းကြိုက် (ဖွဲ့)ကြောင်းဖြစ်သော အဝတ်၏
အနား (အဝတ်အစ)ကို”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ “ခါးတောင်းမြိတ်”ဟု ခေါ်ကြ၏။ [ကစ္ဆံ ပဇ္ဇန္တိတိ
အာဒိသုဝိယ ဟိ ကစ္ဆသဒ္ဓေါ နိဗ္ဗာန ဝိသေသဝါစကော-“ခါးတောင်းကြိုက်ကြ (ဖွဲ့ကြ)ကုန်၏”
ဟူရာ၌ ကစ္ဆသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဝတ်ပုံအထူးအနက်ကို ဟော၏။ “ခါးတောင်းကြိုက်၍ ဝတ်ခြင်း”ကို
“နိဗ္ဗာနဝိသေသ-ဝတ်ပုံအထူး”ဟု ဆိုသည်။ လက်ကတီးကြား (ဂျိုင်းကြား)အနက်ကိုလည်း
ဋီကာသစ် ဖွင့်သေး၏။ သင့်မည်မထင်။]

တေ-ထိုသူကန်းတို့သည်၊ ဒီဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ဂန္ဓာ-၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဝိန္ဒမာနာ-မရကုန်လသော်၊ နော-ငါတို့၏၊ စက္ခုမာ-မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ကုဟိ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိဒေဝိတွာ-မြည်းတမ်း၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဝိန္ဒမာနာ-မရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထေဝ- ထိုအရပ်၌ပင်၊ မရိသု-သေကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုသူကန်းတို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော် မူ၍၊ ပရမ္ပရသံသတ္တာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ ပုရိမောပီတိ-ကား၊ ပုရိမေသု- ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသသု-တစ်ကျိပ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေသု-ပုဏ္ဏားရသေ့တို့ တွင်၊ [ပါဠိတော်၌ ဤဆယ်ယောက်ကို “ဣသယော”ဟု ဆိုသည်။] ဧကောပိ- တစ်ယောက်သည်လည်း၊ (“န ပဿတိ-မမြင်”၌စပ်)၊ [အဋ္ဌက ဝါမက စသော ဆယ်ယောက်ကို ဆိုသည်၊ ထို ဆယ်ယောက်သည် ဝေဒကို အစဆုံးပြုသူတို့ တည်း။] မဇ္ဈိမောပီတိ-ကား၊ မဇ္ဈိမေသု-အလယ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အာစရိယ ပါစရိယေသု-ဆရာ၊ ဆရာ ဆရာတို့တွင်၊ ဧကောပိ-သည်လည်း၊ (န ပဿတိ)၊ ပစ္ဆိမောပီတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ တေဝိဇ္ဇေသု-ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့တွင်၊ ဧကောပိ-သည်လည်း၊ (န ပဿတိ)။

ဟဿကညေဝါတိ-ကား၊ ဟသိတဗ္ဗမေဝ-ရယ်ဖွယ်သည်သာ၊ (သမ္ပဇ္ဇတိ ၌စပ်)၊ [ဟသဓာတ်၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် “ဟသိတဗ္ဗတိ ဟသံ”ဟု ပြု၍ သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်း သက်၊ ထို့ကြောင့် “ဟသိတဗ္ဗ”ဟု ဖွင့်သည်။] နာမကညေဝါတိ-ကား၊ လာမကံ ယေဝ-အယုတ်အညံ့သည်သာ၊ (သမ္ပဇ္ဇတိ ၌စပ်)၊ တဒေတံ-ထိုစကားသည်၊ အတ္တာ ဘာဝေန-အနက်၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ရိတ္တကံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းဆိတ်၏၊ ရိတ္တကတ္တာယေဝ-အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ တုစ္ဆကံ- အချည်းနှီးတည်း။

၃၄၅။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယော-အကြင်ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ- ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ မမြင်အပ် သည်သာ၊ သော ဗြဟ္မလောကော - သည်၊ တာဝ တိဋ္ဌတု-တည်ပါစေဦးတော့၊

နာမကံယေဝ။ ။ “အတ္တာဘာဝတော (အနက်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နာမမတ္ထံ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “ယုန်ချို၊ လိပ်မွေး၊ ပုဇွန်သွေး၊ ခွေးလေးတောင်ပံဖြူ”ဟု ပြောဆိုရာဝယ်၊ ပြောအပ် သော နာမည်သာရှိ၍ တကယ် ယုန်ချို စသည်မှာ မရှိသကဲ့သို့ ထိုတေဝိဇ္ဇေပုဏ္ဏားတို့၏ “ဗြဟ္မာ့ ပြည်သွားကြောင်းလမ်း”ဟု ပြောဆိုအပ်သောလမ်းသည် နာမည်သာရှိ၍ ထိုလမ်းစဉ် အကျင့် ဟူသော အနက်ကား မရှိ-ဟူလို။

လာမကံယေဝ။ ။ ထိုသို့ အနက်(ဝတ္ထု)မရှိပါဘဲ ထိုတေဝိဇ္ဇေပုဏ္ဏားတို့က အနှစ်သာရ (အကောင်းအမြတ်)ဟု မှတ်ထင်အပ်သော်လည်း အကောင်းအမြတ် မဟုတ်၊ အယုတ်အညံ့ စကားသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နာမကံကိုပင် “လာမကံ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

(ထားလိုက်ဦးတော့)၊ ယေပိ စန္ဒိမဘူရိယေ-အကြင် လ နေတို့ကိုလည်း၊ တေဝိဇ္ဇာ-တို့သည်၊ ပဿန္တိ-မြင်ရကုန်၏၊ တေသံပိ-ထို လ နေတို့၏သော်မှလည်း၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ ဒေသေတုံ-ညွှန်ပြခြင်းငှာ၊ န ပဟောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကြကုန်၊ ဣတိ (ဣမဿ အတ္တဿ)-ဤအနက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ တံ ကိ မညသီတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို တံ ကိ မညသီ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယတော စန္ဒိမာ သူရိယာ ဥဂ္ဂစ္ဆိတိ-ကား၊ ယသ္မိကာလေ-အကြင်အခါ၌၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ-တက်လာကုန်၏၊ (ထွက်လာကုန်၏)၊ [ယတော၌ တောပစ္စည်းကို သတ္တမိအနက်၌သက်ဟု သိစေလို၍ “ယသ္မိ” ဟု ဖွင့်သည်။] ယတ္ထစ ဥဂ္ဂစ္ဆိတိ-ကား၊ ယသ္မိကာလေ-၌၊ အတ္ထံ-ချုပ်ခြင်းသို့၊ (ဝင်ခြင်းသို့)၊ ဧန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ ဥဂ္ဂမနကာလေစ-ထွက်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ အတ္ထရံမနကာလေစ-ဝင်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြရကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အာယာစန္ဒိတိ-ကား၊ ဘဝစန္ဒ-အရှင်လမင်း၊ ဥဒေဟိ-ထွက်တော်မူပါလော၊ ဘဝံ သူရိယ-အရှင်နေမင်း၊ ဥဒေဟိ-လော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာယာစန္ဒိ-တောင်းတကြကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ထောမယန္တိတိ-ကား၊ စန္ဒော-လမင်းသည်၊ သောဓမ္မော-အေးမြ၏၊ စန္ဒော-သည်၊ ပရိမဏ္ဍာလော-ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်း၏၊ စန္ဒော-သည်၊ သပ္ပဘော-အရောင်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တာ-ပြောဆိုကြကုန်လျက်၊ ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ပဉ္စလိကာတိ-ကား၊ ပဂ္ဂဟိတ အဉ္စလိကာ-မြှောက်ချီအပ်သော လက်အုပ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ [ပသဒ္ဒါသည် ပဂ္ဂဟိတအနက်ဟောတည်း၊ ပဂ္ဂဟိတော+အဉ္စလိ ယေသံတိ အဉ္စလိကာ။] နမဿမာနာတိ-ကား၊ နမော နမောတိ-ဟူ၍၊ ဝဒမာနာ-ပြောဆိုကုန်လျက်၊ (“အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော”၌စပ်။)

၅၃၁-၅၃၂။ ယံ ပဿန္တိတိ ဧတ္ထ-ပါဌ်၌၊ ယံတိ-ယံဟူသော ပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္ထံ-အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ကိ ပန န ကိရာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ယတ္ထ-အကြင် မျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ - တို့သည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊

နမဿမာနာ။ ။နမော နိပါတ်နောင် ကရဓာတ်၏အနက်၌ အဿပစ္စည်းသက်သော နာမဓာတ်တည်း၊ ကရဓာတ်၏ “ပြုခြင်း”ဟူသည်လည်း ပြောဆိုခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “နမော နမောတိ ဝဒမာနာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန် ၅-ကဏ္ဍ၊ ၁၁-သုတ် ကြည့်ပါ။] ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ နမဿဓာတ်ဟုလည်း ရှိ၏၊ ဤအလိုလည်း အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်ပင်တည်း။

န ဒိဋ္ဌော-မမြင်အပ်၊ ဣမ-ဤမျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ၏ အဖော်ဖြစ်ဖို့ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ ဝတ္ထု-ဆိုဖွယ်သည်၊ ကိ-အဘယ်မှာရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏။

ဣမ ပန ကိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ။ဣမသို့ ပန အပစ္စက္ခဘူတဿ ဗြဟ္မာနော သဟဗျတာယ မဂ္ဂဒေသနေ (ဣမအဖွင့်)၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ကိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ ယေ ပစ္စက္ခဘူတာနံ စန္ဒိမ သူရိယာနံ သဟဗျတာယ မဂ္ဂံ ဒေသေတုံ န သက္ကောန္တိတိ အဓိပ္ပါယော၊- ဋီကာသစ်။ [ဤဋီကာသစ်၌ “ယတ္ထာတိ ဣမိနာ ဣဓာတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပစ္စာမသတိ-နောက်ဝါကျ၌ရှိသော ယတ္ထဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ရှိသော ဣဓေါအနက်ကို ပြန်၍ သုံးသပ်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအလို ယတ္ထကို နောက်မှ အနက်ပေးရလိမ့်မည်။]

တစ်နည်း အနက်ပေးပုံ။ ။ကိ ပန န ကိရာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤမျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ၏အဖော်ဖြစ်ဖို့ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုဖွယ်သည်၊ ကိ-အဘယ်မှာရှိတော့အံ့နည်း၊ ယတ္ထ-ယင်းလမ်းကို ညွှန်ပြခြင်း၌၊ တေဝိဇ္ဇကေဟိ-ကုန်သော၊ ဗြဟ္မေဏေဟိ-တို့သည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊ န ဒိဋ္ဌော-မမြင်အပ်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဌဗ္ဗော-၏၊ “မျက်မြင်ဖြစ်သော လ နေတို့သို့ ရောက်ဖို့ရန်လမ်းကို မညွှန်ပြနိုင်သော ပုဏ္ဏားတို့အတွက် မျက်မြင်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာဖြစ်ဖို့ရန်လမ်းကို ညွှန်ပြနိုင်ဖို့မှာ သာ၍ ဝေးပါသေး၏”ဟူလို။

အဓိရဝတိနဒီဉပမာကထာ

၅၄၂။ သမတိတ္ထိကာတိ-ကား၊ သမဘရိတာ-ရေတို့ဖြင့် အညီအမျှပြည့်သည်၊ (“ပရိကပ္ပေပါမာ ဖြစ်သောကြောင့် “အဿ-ဖြစ်ရာ၏”ဟု ထည့်စပ်) ယတ္ထ-အကြင်မြစ်၌၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဌိတေန-တည်သော၊ ကာကေန-ကျီးသည်၊ ပါတုံ-ရေကိုသောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ (သာ-ထိုမြစ်သည်) ကာကပေယျာတိ-ကာကပေယျာမည်၏။ [စာရှိအတိုင်း တစ်နည်းကား ကာကပေယျာတိ-ကား၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ တီရေ-၌၊ ဌိတေန ၊ပေ၊ သက္ကာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာကပေယျာ-ကာကပေယျာမည်၏။]

သမတိတ္ထိကာ။ ။တိတ္ထေန-ကမ်းနှင့်+သမံ-ညီနေသော ရေတည်း၊ သမတိတ္ထံ-ရေ၊ သမတိတ္ထံ+ယတ္ထာတိ သမတိတ္ထိကာ၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပါယတ္ထကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် “သမဘရိတာ”ဟု ဖွင့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ သဒိသဒ္ဒေးဘော်ဖြင့် “သမတိတ္ထိကာ”ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒတ္ထကို ကြသင့်ပါသည်။]

ကာကပေယျာ။ ။ယတ္ထ ၊ပေ၊ သက္ကာ ပါတုံကိုကြည့်၍ “ပါတဗ္ဗတိ ပေယျံ-သောက်ထိုက်သော (သောက်နိုင်လောက်အောင်ပြည့်သော)ရေ၊ ကာကေန+ပေယျံ ယတ္ထာတိ ကာကပေယျာ-ကျီးသည် သောက်နိုင်သော ရေရှိသောမြစ်”ဟု ပြပါ၊ [စာအုပ်တို့၌ “ကာကပေယျာတိ ယတ္ထ

ပါရံ တရိတုကာမောတိ-ကား၊ နဒိ-မြစ်ကို၊ အတိတ္ထမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ ပရတိရံ-တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂန္ထကာမော-သော၊ (“ပုရိသော”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) အဝေယျာတိ-ကား၊ ပက္ခောသေယျ-ခေါ်ရာ၏၊ [အာ+ဝေဓာတိသည် ခေါ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသောကြောင့် “ပက္ခောသေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။] ဧဟိ ပါရာပါရန္တိ-ကား၊ အမ္ဘောပါရ-အို ဟိုဘက်ကမ်း၊ [ပါဠိတော်၌ ပါရသည် အာလုပ်ပုဒ်တည်းဟု သိစေလို၍ “အမ္ဘော”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။] မံ-ကို၊ သဟသာဝ-အဆောတလျင် သာလျှင်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အထ ဂမိဿသိ-အကယ်၍ သွားလတုံဖြစ်အံ့၊ (စံသတိ)၊ အပါရံ-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ဧဟိ-လာပါလော၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ အစွာယိကကမ္မ-အဆောတလျင် ဖြစ်စေထိုက်သော အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၅၄၄-၅၄၅။ ယေ ဓမ္မာ ဗြာဟ္မဏကာရကာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ပဉ္စ၊ ပေ၊ ဘေဒါ-ငါးပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါး အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဗြာဟ္မဏကာရကာတိ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-

ကတ္ထစိ၊ ပေ၊ ပါတုန္တိ ကာကပေယျာ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုတွင် “ကတ္ထစိ”သည် မကောင်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိ ကို တိရေ၌ စပ်စေလိုဟန်တူ၏၊ “တိရ”ဟု ဆိုလျှင် မြစ်၏ပတ်ဝန်းကျင် ကမ်းနှင့်ဆိုင်သော ကြောင့် ယတ္ထ ကတ္ထစိဟု ဝိသေသနပြုဖွယ်မလိုပါ၊ ထို့ကြောင့် ယတ္ထနှင့် ကာကပေယျာအတွက် မြစ်ကိုချည်း အရကောက်ရသော ပုဒ်များဟု မှတ်ပါ၊ ဤကဲ့သို့ အနိယမ ထည့်၍ဖွင့်သော သံဝဏ္ဏနာဟူသမျှ၌ နိယမထည့်ပြီးလျှင် ရှေ့သံဝဏ္ဏတဗ္ဗကို လှည့်စပ်ရိုးရှိသောကြောင့် “ပါတုန္တိ ကာကပေယျာ”ဟု ရှိခြင်းလည်း မကောင်းပါ၊ အချုပ်မှာ “ကာကပေယျာတိ ယတ္ထ၊ ပေ၊ ပါတု-ဟုသာ ရှိသင့်သည်”ဟု ဆိုလိုပါသည်။]

အစွာယိကကမ္မ။ ။အတိ+အယ (ကာရိတကြေ)+ဏျပစ္စည်းမှ ယကို တပြု၊ ဣလာ၊ အာယိတဗ္ဗံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗံတိ အာယိကံ၊ အတိ(သီယံ)+အာယိကံ အစွာယိကံ-အလျင်အမြန် ဖြစ်စေထိုက်သော (အလျင်အမြန် ပြုရမည့်ဖြစ်သော)အလုပ်၊ အစွာယိကံ စ+တံ+ကမ္မစာတိ အစွာယိကကမ္မံ၊ [အစွာယိကနီတိ အတိပါတိကာနိ-လျင်စွာကျရောက်စေထိုက်ကုန်သော၊-တိကင်္ဂုတ္တရ၊ ဒုတိယပံ၊ လောဏကပလ္လဝဂ်၊ အစွာယိကသုတ်အဋ္ဌကထာ၊ အတိပါတိကာနီတိ သီယံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာနိ၊- ထိုသုတ်ဋီကာ၊ ကတ္ထားဟောရာ၌ “အစွာယကေန လုဒ္ဓေန”ဟု ရှိသည်၊-ဝေဿနံဇာတိ။]

ဗြာဟ္မဏကာရကာ။ ။ငါးပါးသီလနှင့် ကုသလကမ္မကထဆယ်ပါးကို ဗြာဟ္မဏအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော (ဗြာဟ္မဏတို့ကျင့်ရသော)ကြောင့် “ဗြာဟ္မဏကာရက ဓမ္မ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ [အဘိဓာန် (၄၄၄)ဂါထာ၌ အမြဲစောင့်ထိန်းအပ်သော ငါးပါးသီလကို “ယမ”ဟု ဆို၍၊ တစ်ရံ တစ်ခါမှ စောင့်အပ်သော ဥပုသ်သီလကို “နိယမ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို ယမ-နိယမသီလတို့သည် ဗြာဟ္မဏဓမ္မတို့ပင်တည်း၊ ထိုယမ နိယမဟူသော တရားလည်း ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပဉ္စသီလ ဒသကုသလကမ္မပထတို့၌ ပါဝင်ပြီ။]

သိထိုက်ကုန်၏။ တဗ္ဗိပရိတာ-ထို၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ စသော ဝေရတို့ကို၊ အဗြာဟ္မဏကာရကာတိ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို မပြုတတ်ကုန်ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ ကုန္ဒမဂ္ဂာယာမာတိ-ကား၊ ကုန္ဒ-သိကြားကို၊ အဂ္ဂာယာမ ပက္ခောသာမ-ခေါ်ကြ ကုန်၏။

ဧဝံ-သို့၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ အဂ္ဂာယနဿ-ခေါ်ခြင်း၏၊ နိရတ္ထကတံ-အကျိုး မရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ပုနပိ-တဖန်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဏ္ဏဝကုစ္ဆိယံ-သမုဒ္ဒရာဝမ်း၌၊ သူရိယော-နေသည်၊ (လေတိ)ဝိယ-တောက်ပ သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) လေမာနော-တောက်ပတော်မူလျက်၊ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝုတော- ငါးရာသော ရဟန်းတို့သည် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [“ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော- ငါးရာသော ရဟန်းအခြံအရံရှိတော်မူသည်”ဟုလည်း မှုကွဲရှိ၏။] အစိရဝတိယာ- ၏၊ တိရေ-ကမ်းနား၌၊ နိသိန္နော-သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အပရမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ နဒီဥပမံယေဝ-မြစ် ဥပမာကိုပင်၊ အာဟရန္တော- ဆောင်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သေယျထာပီတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

၅၄၆။ ကာမဂုဏာတိ-ကား၊ ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေန-လိုလားထိုက်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ကာမာ-တို့မည်၏၊ ဗန္ဓနဋ္ဌေန-နှောင်ဖွဲ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဂုဏာ-တို့မည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ |ပေ၊ သယံဇိတိ ဧတ္ထ-ဟူသောဤပါဌ၌၊ [ပဋုလဋ္ဌော-အထပ်အလွှာဟူသောအနက်

ပုနပိ၊ အပရမ္ပိ။ ။ရှေ့၌ နဒီဥပမာကို ပြတော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်၏၊ သို့သော် အစိရဝတိမြစ်ကမ်း အနီး၌ သီတင်းသုံးတော်မူခိုက်ဖြစ်သောကြောင့် မြစ်ဥပမာကိုပင် ထပ်၍ဆောင်ပြတော်မူပြန် သည်၊ ပုနပိကို အာဟရန္တော၌စပ်၊ ပိဖြင့် ရှေ့၌ နဒီဥပမာ ဆောင်ပြတော်မူခဲ့ခြင်းကို ပေါင်းပါ၊ အပရမ္ပိ၌ ပိဖြင့် နောက်ထပ်လာဦးမည့် နဒီဥပမာကို သိမ်းယူသည်၊ ဥပမံယေဝ၌ ဧဝံကား နဒီဥပမာချင်း ထပ်နေသောကြောင့် ခိုင်မြဲစေသော သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း။ [ပုနပိတိ ဝတ္တာ အပရမ္ပိတိ ဝစနံ ဣတရာယ (တတိယတစ်ဖန်ထပ်၍ ပြအပ်သော) နဒီဥပမာယ သင်္ဂဏှတ္ထံ- ဋီကာ။]

ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ ။ဘူဝါဒိ၊ စုရာဒိ ကမုဓာတ်သည် ကုစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏၊ စုရာဒိ ဖြစ်သောကြောင့် “ကာမယ”ဟု ရှိရသည်၊ ဤဟိတ်ဖြင့် “ကာမယိတဗ္ဗာတိ ကာမာ”ဟု ပြု၍ (ကိလေသာကာမ၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော) ရူပါရုံစသည်ကို အရကောက်ရသည်။

ဗန္ဓနဋ္ဌေန။ ။ဂုဏသဒ္ဓါသည် ဗန္ဓနအနက်ကိုဟောသော ရုဋ္ဌီပုဒ်ဟု ကြံစေလို၍ “ဗန္ဓနဋ္ဌေနဂုဏာ”ဟု မိန့်သည်၊ ကာမတို့သည် စိတ်ဖြင့် လိုလားအပ်သောကြောင့် ထိုကာမ တို့က စိတ်ကို (မိမိမှတစ်ပါး အခြားအာရုံသို့ မသွားရအောင်) ဖွဲ့နှောင်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် အိမ်ထောင်ပြုပြီးသော ယောက်ျား မိန်းမတို့သည် အာရုံငါးပါးလုံးဖြင့် အချင်းချင်း

သည်။ ဂုဏဋ္ဌော-ဂုဏသဒ္ဓါ၏ အနက်တည်း။ [ဘိက္ခဝေ-တို့ အဟတာနံ-(အစာကြေအောင်) ထုရိုက်၍ မဖွပ်အပ်ကုန်သေးသော၊ ဝါ-အသစ်စက်စက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနံ-အဝတ်တို့ ၏၊ ဒုဂုဏံ-နှစ်ထပ် နှစ်လွှာရှိသော၊ သယံဇိ-သင်္ကန်းကြီးကို၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊- ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ၊ စီဝရက္ခန္ဓက၊ တိစီဝရာနုဇာနန။] အစွေန္တိ ကာလာ၊ ပေ၊ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ရာသဋ္ဌော-အစုဟူသော အနက်သည်။ ဂုဏဋ္ဌော-တည်း။ [ကာလာ-အချိန်တို့သည်။ အစွေန္တိ-လွန်သွားကုန်၏၊ ရတ္တိယော-ညဉ့်တို့သည်။ တရယန္တိ-လွန်သွားကုန်၏၊ ဝယော-ဂုဏာ-အရွယ်အစုတို့သည်။ အနုပုဗ္ဗံ-အစဉ်အတိုင်း၊ ဇဟန္တိ-စွန့်ကုန်၏၊- ဒေဝတာသံယုတ်၊ နဠဝဂ်၊ အစွေန္တိသုတ်။] သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဓိတဗ္ဗာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အာနိသံသဋ္ဌော-အာနိသင်ဟူသော အနက်သည်။ ဂုဏဋ္ဌော-တည်း။ [သတဂုဏာ-တစ်ရာသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူကို၊ ပါဠိကဓိတဗ္ဗာ-အလိုရှိထိုက်၏၊- ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ်။] အန္တအန္တဂုဏန္တိစ-အန္တ အန္တဂုဏံ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ကယိရာ မာလာ ဂုဏေတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ ဗန္ဓနဋ္ဌော-အနှောင်အဖွဲ့ဟူသော အနက်သည်။ ဂုဏဋ္ဌော-အနက်တည်း။ [အန္တ-အူမ၊ အန္တဂုဏံ-အူမကို ရစ်ပတ်ဖွဲ့ထားတတ်သော အူသိမ်း၊- ခုဒ္ဒကပါဌ ပါဠိ၊ ဒုတ္တိသာကာရ၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ မာလာဂုဏေ-ဖွဲ့ကုံးအပ်သော ပန်းတို့ကို၊ ဝါ-ပန်းကုံးတို့ကို၊ ကယိရာ-ပြုရာ၏၊-

ဖွဲ့နှောင်ထားရကား တစ်ခြားသို့ခွဲ၍ မသွားနိုင်ကြ၊ မလွဲသာ၍ သွားရလျှင်လည်း နောက်ဆံတင်းကာ အမြန်ဆုံးပြန်လာဖို့ရန် ကြိုးစားကြ၏။ (ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးများကော မည်သို့နည်း၊) “ကာမာစ+တေ+ဂုဏာစ(နှောင်ဖွဲ့တတ်သော အာရုံတို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏၊) ဣတိ ကာမဂုဏာ” ဟု ပြု။ [ဗန္ဓနဋ္ဌေနာတိ တေနေဝ ကာမေတဗ္ဗဘာဝေန သတ္တာနံ စိတ္တဿ အာဗန္ဓနဘာဝေန-ဋီကာ။]

ကောဋ္ဌာသအနက်။ ။ ရူပ၊ သဒ္ဓစသော ကာမဂုဏ်ငါးပါးသည် (စက္ခုဝိညာဉ်သည် သိထိုက်သော စက္ခုဝိညေယျတစ်စု၊ သောတဝိညေယျတစ်စု ဤသို့ စသောအားဖြင့်) ၅-စု ရှိ၏။ ဂုဏသဒ္ဓါကို ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောကြံ၍ ကာမအစုဟုလည်း အနက်အမှတ်ပါ။ [ကောဋ္ဌာသဋ္ဌောပိ တေသု (ထိုရူပ၊ သဒ္ဓ စသည်တို့၌) ယုဇ္ဇတေဝ၊ စက္ခုဝိညေယျာဒိ ကောဋ္ဌာသဘာဝေန နေသံ ကာမေတဗ္ဗတော၊ ကောဋ္ဌာသေစ ဂုဏသဒ္ဓေါ ဒိဿတိ၊ ဒိဂုဏံ (၂-ဖို့ကို) ဝဇေတဗ္ဗံ-တိုးစေထိုက်၏၊ ဣတိ အာဒိသု၊- ဋီကာ။]

အတ္ထဒ္ဓါပြရကျိုး။ ။ ဤ၌ ရထိုက်သော ဗန္ဓနအနက်ကိုသာမပြဘဲ အခြားသော ဟောနိုင်သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- “ပဋုလစသော အနက်များ၏ ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် (ကောဋ္ဌာသအနက်နှင့်တကွ) “ဗန္ဓနအနက်သာ သင့်၏”ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဤအတ္ထဒ္ဓါရကို အားထုတ်တော်မူသည်။ [အတ္ထဒ္ဓါရလောသမျှ၌ ဤနည်းချည်းသာတည်း။] ကာမဗ္ဗာယံ ဂုဏသဒ္ဓေါ

ဓမ္မပဒ၊ ပုပ္ဖဝဂ်၊ ဝိသာခါဝတ္ထု။] ဣဓာပိ-ဤကာမဂုဏာဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊
ဧသေဝ-ဤဗန္ဓနအနက်ကိုသာ၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏၊ တေန-ကြောင့်၊
ဗန္ဓနဌေန ဂုဏာတိ-ဟူ၍၊ (မယာ)၊ ဂုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

စက္ခုဝိညေယျာတိ-ကား၊ စက္ခုဝိညာဏေန-စက္ခုဝိညာဉ်သည်၊ ပဿိတဗ္ဗာ-
မြင်ထိုက်ကုန်သော၊ (ရူပါ-၌စပ်)၊ ဧတေနုပါယေန-ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်
သော ဤနည်းဖြင့်၊ သောတဝိညေယျာဒိသုပိ-သောတဝိညေယျာ အစရှိသော
ပုဒ်တို့၌လည်း၊ အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဌာတိ-ကား၊ ပရိယိဌာဝါ-ရှာမှီးအပ်
ကုန်သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ မာပရိယိဌာဝါ-မရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူ
လည်း၊ ဟောန္တု-ကုန်၊ ဣဌာရမဏဘူတာ-ဣဌာရုံဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣတိ
အတ္ထော-နက်၊ ကန္တာတိ-ကန္တာဟူသည်ကား၊ ကာမနီယာ-နှစ်သက်ထိုက်ကုန်သော၊
မနာပါတိ-ကား၊ မနဝဗ္ဗနကာ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါတိ-ကား၊

အတ္တန္တရေသုပိ (ပဋုလ စသော အခြားအနက်တို့၌လည်း)၊ ဒိဋ္ဌပ္ပယောဂေါ-တွေ့မြင်အပ်သော
ပြယုဂ်ရှိ၏၊ တေသံ ပနေတ္ထ အသမ္ဘဝတော (ထိုအနက်တို့၏ ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်)
ပါရိသေသဉာယေန ဗန္ဓနတ္ထောယေဝ ယုတ္တောတိ ဒေသေတုံ အနုဇာနာမိတိ အာဒိနာ
အတ္တုဒ္ဓါရော အာရဒ္ဓေါ- ဋီကာ။

စက္ခုဝိညေယျာ။ ။ “စက္ခုဝိညာဉ်သည်+သိထိုက်”ဟူရာ၌ “သိ”ဟူသည် မြင်ခြင်းပင်တည်း၊
ထို့ကြောင့် ဝိညေယျာကို “ပဿိတဗ္ဗာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်၊ သောတဝိညေယျာ စသည်တို့၌
လည်း သုဏိတဗ္ဗာ စသော အနက်များရသင့်ပုံကို “ဧတေနုပါယေန ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဖြင့်
ညွှန်ပြသည်။

ဣဌာ။ ။ ဣဌာ၌ ဣသုဓာတ်သည် “ရှာခြင်း၊ အလိုရှိခြင်း၊ ဂတိအနက်တို့ကို ဟော၏၊
ထိုတွင် ရှာမှီးခြင်းအနက်သည် သေချာသောအနက်မဟုတ်”ဟု ပြလို၍ “ပရိယိဌာ ဝါ ဟောန္တု
မာ ဝါ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ဣဌာအနက်သာ သေချာသောအနက်ဟု ပြလို၍ “ဣဌာရမဏဘူတာ”
ဟု ဖွင့်သည်။

ကန္တာ။ ။ ကမုဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် “ကာမနီယာ”ဟု ဖွင့်၏၊ ကမုဓာတ်
သည် ဣဌာအနက်ကို ဟော၏၊ [ကာမနီယာကို ဋီကာ၌ “ကာမေတဗ္ဗာ”ဟု တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့်
ဖွင့်သောကြောင့် ဣဌာ၊ ကန္တာတို့၌ တပစ္စည်းသည် အနီယပစ္စည်း၊ တဗ္ဗပစ္စည်းတို့၏ အနက်
ကဲ့သို့ “အရဟ အနက်ဟော”ဟု သိစေ၏။

မနာပါ။ ။ “မန+အာပ”ဟု ခွဲ၊ အပဓာတ်သည် ပါပုဏနအနက်ကို ဟော၏၊ ဓာတူန်
အနေကတ္ထတ္တာနှင့်အညီ ဤ၌ ဝဗ္ဗနအနက်ဟောဟု ကြံပါ၊ ကာရိတ်ကြေ၊ ထို့ကြောင့်
“မနဝဗ္ဗနကာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဣဌာအာရုံဖြစ်သောကြောင့် ထိုအာရုံတို့သည် စိတ်ကို တိုးပွားစေ
တတ်ကုန်၏၊ “တိုးပွားစေ”ဟူရာ၌ ထိုအာရုံရရှိသူကို စိတ်အားမငယ်စေဘဲ စိတ်ကို ကြီးမားစေ
တတ်၊ စိတ်ကြီးဝင်စေတတ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ မန+အာပါယန္တိ ဝဗ္ဗေန္တိတိ မနာပါ။

ပိယဇာတိကာ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာတိ-ကား၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန-ဖြစ်သော၊ ကာမေန-ကိလေသကာမနှင့်၊ ဥပသံဟိတာ-စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနီယာတိ-ကား၊ ရုဇနီယာ-တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ရာဂုပ္ပတ္တိကာရဏဘူတာ-ရာဂဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ (ရူပါ စသည်တို့၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဂဓိတာတိ-ကား၊ ဂေဓေန-မက်မောတတ်သော လောဘသည်၊ အဘိဘူတာ-လွမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (“ပရိဘုဇ္ဇန္တိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ မုစ္ဆိတာတိ-ကား၊ မုစ္ဆာကာရပ္ပတ္တယ-တွေဝေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသို့ရောက်သော၊ အဓိမတ္တကာယ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ တဏှာယ-သည်၊ အဘိဘူတာ-ကုန်သည်၊ အဇ္ဈောသန္နာတိ-ကား၊ အဓိဩသန္နာ-လွမ်းမိုး၍ သက်ရောက်ကုန်သည်၊ ဩဂါဠာ-သက်ဝင်ကုန်သည်၊ ဣဒံ-ဤခံစားခြင်းသည်၊ သာနံ-အဆုံးတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိနိဋ္ဌာနပ္ပတ္တိ-အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (ပရိဘုဇ္ဇန္တိ ၌စပ်)၊ အနာဒိနဝ ဒဿာဝိနောတိ-ကား၊ အာဒိနဝ-အပြစ်ကို၊

ရဇနီယာ။ ။ရန္တဓာတ်၊ အနီယပစ္စည်း၊ ကာရိတ်ကြေ၊ “စိတ္တံ ရဇ္ဇေတိတိ ရဇနီယော”ဟု သဠာယတနသံယုတ် စတုတ္ထပုံ-အာသီဝိသဝဂ်၊ အာသီဝိသသုတ်၌ အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ ဤ၌ ဗဟုဝဏ်သာထူးသည်။ [ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်မှယူ၍ တဒ္ဓိတ် ဘာသာဋီကာ တဒဿဋ္ဌာန မိယောစသုတ်၌ ပြထား၏။] တပ်မက်စေတတ်ဟုဆိုလျှင် “ရာဂ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း”ဟု သိသာသောကြောင့် “ရာဂုပ္ပတ္တိ ကာရဏဘူတာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။

အမှာ။ ။ဂဓိတာ စသော သုံးပုဒ်နှင့် အာဂုတာ စသော သုံးပုဒ်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် ပုထုဇ္ဇနောပုဒ်အဖွင့်၌ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ပြခဲ့ပြီ၊ သို့သော် ထို၌ ဩဇုဌာဟု ရှိ၍ ဤ၌ ဩနဒ္ဒါ ဟု ရှိ၏၊ ဤသို့ရှိမှလည်း “ဩနဟနာ”ဟူသော ရှေ့စကားနှင့် လိုက်လျောသည်၊ ဂဓိတာ စသော ပုဒ်များ၏အဖွင့်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ သဒ္ဒတ္ထကို ထိုဗြဟ္မဇာလသုတ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

အဇ္ဈောသန္နာ။ ။အချို့စာအုပ်တို့၌ “အဇ္ဈောပန္နာ”ဟု တွေ့ရ၏၊ သို့သော် မဟာနိဒ္ဒေသ ဂုဟဠကသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “အဓိ+ဩ+သန္နာ-လွမ်းမိုး၍+သက်ဝင်ကုန်သည်”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်သည်သာ “ဩဂါဠာ-သက်ဝင် နစ်မြုပ်ကုန်သည်”ဟူသော ဥဇုကတ္ထစကားနှင့် ညီ၏၊ မှန်၏- ဩသန္နာ၌ အဝ+သဒဓာတ်သည် “ပင်္ကေသန္ဓေဝ ကုဇ္ဇရော” စသည်၌ကဲ့သို့ သက်ဝင် နစ်မြုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အဝ+ဂါဟူဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ဩဂါဠာလည်း ထိုအနက်ကိုပင် ဟောသည်။

ဣဒံ သာနန္တိ။ ။အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဣဒံ သာရန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏၊ မကောင်းပါ၊ ဘုရားကြောင့် နည်း- သာရောပုဒ်က ပုလ္လိင်ဖြစ်၍ “သာရံ”ဟု မရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဋီကာသစ်၌ “သာနန္တိ အဝသာနံ”ဟု သာဓာတ်၏ အဝသာန အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အပဿန္တာ-မမြင်ကုန်သည်။ အနိဿရဏပညာတိ-ကား၊ ဣဒံ-ဤပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်ခြင်းသည်။ ဧတ္ထ-ဤပစ္စည်း ၄-ပါးကို သုံးဆောင်ခြင်း၌၊ နိဿရဏ-သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဇာနနပညာ ဝိရဟိတာ-ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောပညာမှကင်းကုန်သည်။ ပစ္စဝေက္ခဏ ပရိဘောဂ ဝိရဟိတာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍၊ “ပရိဘုဉ္ဇန္တိ”၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

“ဣဒံ သာနန္တိ”ဝါကျသည် နောက်၌ရှိသော ပရိနိဌာနပုတ္တာ၏ အာကာရဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်းတည်း၊ “ဤအာရုံသည် မိမိအတွက် အဆုံးသတ်အာရုံဖြစ်၏၊ နောက်ထပ် အသစ် မလိုတော့”ဟု ဆိုလိုသည်။

မူကွဲ။ ။အခြားအဋ္ဌကထာ၌ အပြီးအဆုံးအနက်ဟော၊ သာဓာတ်+အာနပစ္စည်းဖြင့် “အဇ္ဈောသာနာ”ဟု ပါရှိ၏။ “အနုညသာဓာရဏေဝိယ ကတွာ (သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံ ကုန်သကဲ့သို့ ပြု၍၊ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ မစားရအောင်ပြု၍)၊ ဝိလိတွာ (စားမျိုးပြီး၍) ပရိနိဌာပေတွာ (ထက်ဝန်းကျင် ပြီးဆုံးစေပြီး၍) ဌိတာ”ဟုလည်း ဖွင့်၏။ အဓိပ္ပါယ်အသားကျမှာ ပါ၌ ၂-မျိုး လုံး သဘောတူပင်တည်း။

အနာဒီနဝံ ဒဿာဝိနော။ ။အနာဒီနဝံ၌ (န၏ ကာရိယ အန်)သည် ဒဿာဝိဉ္ဇိသာ အနက်အားဖြင့်စပ်၍ အာဒီနဝံ၌ မစပ်။ ထို့ကြောင့် အနာဒီနဝံကို အယုတ္တသမာသ်ဟု သိစေ လို၍ “အာဒီနဝံ အပဿန္တာ”ဟု ဖွင့်၏။ အပဿန္တာဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒဿာဝိဉ္ဇိ အာဝိပစ္စည်း လည်း တသီလအနက်မပါသော ကတ္တားဟောဟု သိစေသည်။ “အာဒီနဝံ”ဟူသည် ကာမတို့ကို ခံစားခြင်းကြောင့် (အဆိပ်သီးကို စားမိသည်နှင့် တူစွာ) ခုဘဝ နောက်ဘဝ၌ ရောက်ရမည့် အတ္တာနုဝါဒဘေးစသော အပြားများတည်း။

အာယတီ ဒေါသနာညာယ၊ ယော ကာမေ ပဋိသေဝတိ။
ဝိပါကန္တေ ဟနန္တိ နံ၊ ကိ ပက္ခမိဝ ဘက္ကိတံ- ဧကနိ၊ ကိ ပက္ခဇာတိ။

အနိဿရဏပညာ။ ။ယာသစ္စာဒနာဒိ သမ္ဘောဂနိမိတ္တံ-အစား အဝတ် စသည်ကို သုံးဆောင် စားသောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သံကိလေသတော-(ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်လျှင်ဖြစ်နိုင်သော) တဏှာလောဘ သံကိလေသမှ၊ နိဿရန္တိ အပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ နိဿရဏ-ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ နိဿရဏံ စ + တံ + ပညာဓာတိ နိဿရဏပညာ၊ နတ္ထိ + နိဿရဏပညာ ဧတေသံတိ အနိဿရဏပညာ။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ “ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဂမိတာ၊ ပေ၊ အနာဒီနာဒဿာဝိနော အနိဿရဏပညာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ”ဟူသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ရာ၌ ရဟန်း သာမဏေတို့၏ ပစ္စည်း ၄-ပါးကိုပင် ကာမဂုဏ်ဟု ဆိုထား၏။ မှန်လည်း မှန်ပါပေသည်- ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်းတို့ကို သာသာယာယာဖြင့် သုံးစွဲလျှင် တဏှာလောဘ သံကိလေသဖြစ်၏။ ထိုသို့ မဖြစ်ရအောင် ဘုရားရှင်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲဖို့ရန် ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်သောအခါ သံကိလေသမဖြစ်ဘဲ ပစ္စယသန္နိဿိတဟု ခေါ် အပ်သော သီလတစ်မျိုးပင် ဖြစ်ပါသေးသည်။

၅၄၈-၅၄၉။ အာဝရဏာတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌(အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော၊ ယေ-အကြင် နိဝရဏတို့သည်။) အာဝရန္တိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အစဉ် တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ (တေ-ထိုနိဝရဏတို့သည်။) အာဝရဏာ- အာဝရဏတို့မည်၏။ (ယေ-တို့သည်။) နိဝါရေန္တိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အကြွင်းမရှိ သောအားဖြင့် တားမြစ်တတ်ကုန်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ (တေ) နိဝရဏာ-တို့မည်၏။ (ယေ-တို့သည်။) ဩနန္တန္တိ-သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်ကုန်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ (တေ) ဩနဟနာ-တို့မည်၏။ (ယေ) ပရိယောနန္တန္တိ-အလုံးစုံသက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်ကုန်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ (တေ) ပရိယောနဟနာ-တို့မည်၏။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနံ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ ၏။ ဝိတ္တာရကထာ-အကျယ်ဆိုကြောင်း စကားကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော-မှ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ- ယူထိုက်၏။ အာဂုတာ၊ ပေ၊ ပရိယောနဒ္ဓါတိ ပဒါနိ-ဟူသော ပုဒ်တို့ကို၊ အာဝရဏာ ဒိနံ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-မူအပ်ကုန်ပြီ။

၅၅၀။ သပရိဂ္ဂဟောတိ-ကား၊ ကုတ္တိပရိဂ္ဂဟေန-မိန်းမကို သိမ်းပိုက်ခြင်း အားဖြင့်၊ သပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်ခြင်းနှင့်ကတွဖြစ်သလော၊ဝါ-သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသ လော၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆတိ-မေးတော်မူ၏။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဝုစ္စတိ”ဟု ရှိသည်ကား

အာဝရန္တိ စသည်။ ။အာဝရန္တိတိ ကုသလပုပ္ဖံ အာဒိတော နိဝါရေန္တိ၊ နိဝါရေန္တိတိ နိဝါရဝသေသတော ဝါရယန္တိ၊ ဩနန္တန္တိတိ ဩဂါဟေတွာ ဝိယ ဆာဒေန္တိ-သက်ဝင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ဖုံးအုပ်ကုန်၏။ [ဩနဟနာ၌ အဝ+နဟဓာတ်ကို အနက်တူသော နန္တဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဓာတွတ္ထဝိဂ္ဂဟတည်း၊ အဝ+နဟ+ယုပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် “ဩနဟနာ”ဟု ရှိပါစေ၊ ပရိယောနဟနာ၌လည်း နည်းတူ။] ပရိယောနန္တန္တိတိ သဗ္ဗသော (ပရိ၏ အဖွင့်) ဆာဒေန္တိ။ [နဒ္ဓဓာတ်၊ နဟဓာတ်တို့၏ ဗန္တနအနက်ကိုပင် “ဆာဒေန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်- ငိုကား။]

အာဝရဏာဒိနံ ဝသေန။ ။“အာဝရဏ စသည်တို့နှင့်စပ်၍ အာဂုတာ စသည်တို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ”ဟု ဆိုရာ၌ အနက်အားဖြင့်သာ ဆက်သွယ်သည်။ သဒ္ဓါအားဖြင့် မဆက်သွယ်ဟု မှတ်ပါ။ မှန်၏- အာဝရဏ၌ ဝရဓာတ်၊ အာဂုတာ၌ ဝဓာတ်၊ [နိဝရဏာ နိဂုတာတို့၌လည်း နည်းတူ။] ဩနဟနာ၊ ဩနဒ္ဓါတို့၌ နဟဓာတ်ပင်။ [ပရိယောနဟနာ၊ ပရိယောနဒ္ဓါတို့၌လည်း နည်းတူ။] ဩနဒ္ဓါနေရာ၌ ဖုဋ္ဌ-အာဝရဏဓာတ်+အပစ္စည်းဖြင့် “ဩဖုဋ္ဌာ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဝဓာတ်ဖြင့် “ဩဝတာ”ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိသည်။

ဋီကာ။ ။အာဝရဏာဒိနံ ဝသေနာတိ အာဝရဏာဒိအတ္တာနံ ဝသေန၊ တေ ဟိ အာသေဝနဗလဝတာယ (အာသေဝန၏ အားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ပုရိမေဟိ ပုရိမေဟိ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဒဠတမာဒိတာဝပ္ပတ္တာ ဝုတ္တာ။

သပရိဂ္ဂဟော။ ။ပရိဂ္ဂဟဏံ-ထက်ဝန်းကျင်ယူခြင်း၊ ဝါ-သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ပရိဂ္ဂဟော- ခြင်း၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် ရူပ၊ သဒ္ဓ စသည့် အာရုံ ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို (ငါ့ဥစ္စာဟု)

ပါဠိပျက်။] အပရိဂ္ဂဟော ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိသုပိ-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ လည်း၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗျော)၊ ကာမတ္ထန္တဿ-ကာမတ္ထန္တနီဝရဏ၏၊ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန-မိန်းမကို သိမ်းပိုက်ခြင်းအားဖြင့်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်ခြင်းမရှိပါ၊ ဗျာပါဒဿ-ဗျာပါဒနီဝရဏ၏၊ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝေရစိတ္တေန-ရန်ဖြစ်ကြောင်း စိတ်အားဖြင့်၊ အဝေရော-ရန်မရှိပါ၊ ထိနမိဒ္ဓဿ-၏၊ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ စိတ္တဂေလညသင်္ခါတေန-စိတ်၏ မကျန်းမာသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဗျာပဇ္ဈေန-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းအားဖြင့်၊ အဗျာပဇ္ဈော-စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်သော ဒေါမနဿမရှိပါ၊ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စဘာဝတော-ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နီဝရဏ၏ မရှိခြင်း

သိမ်းပိုက်မှုကို “ပရိဂ္ဂဟ”ဟု ဆိုလို၏။ သို့သော် မိန်းမကို သိမ်းပိုက်လိုက်လျှင် ယောက်ျားအတွက် ကာမဂုဏ်ငါးပါးလုံး ပြည့်စုံသောကြောင့် “ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ [ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေ သတိ ပုရိသဿ ပဉ္စကာမဂုဏပရိဂ္ဂဟော ပရိပုဏ္ဏော ဧဝံ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ သပရိဂ္ဂဟောတိ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန သပရိဂ္ဂဟောတိ- ဋီကာ။]

အပရိဂ္ဂဟော။ ။“သပရိဂ္ဂဟော ဝါ ဗြဟ္မာ အပရိဂ္ဂဟော ဝါ”ဟု မေးတော်မူရာ၌ “အပရိဂ္ဂဟော”အရ “ဗြဟ္မာသည် မိန်းမယူခြင်းမရှိပါ”ဟု ဖြေခြင်းသည် မကြမ်းတန်းပါလော-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ “ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန အပရိဂ္ဂဟော-ဟူသော စကားသည် တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့၌ တွေ့မြင်နေရသော အာရုံငါးပါး သိမ်းပိုက်မှုတို့တွင် အထူးရုန့်ရင်းသော သိမ်းပိုက်မှုကို ပြသော စကားဖြစ်၏။ ပုဏ္ဏားတို့သည် မိန်းမယူကြ၏၊ ဗြဟ္မာက မိန်းမ မယူ၊ ထို့ကြောင့် တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့သည် ဗြဟ္မာနှင့်ရောနှော၍ အဘယ်မှာ ရနိုင်ပါအံ့နည်း”ဟု ပြလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် “အပရိဂ္ဂဟော ဗြဟ္မာ-ဟူသော ထိုအဖြေသည် မကြမ်းတန်းပါ”ဟူလို။

အဗျာပဇ္ဈော။ ။စိတ္တဂေလညသင်္ခါတေနကို ထောက်၍ “ဗျာပဇ္ဈ”အရ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဟူသော ဒုက္ခ(ဒေါမနဿ)ကို ယူပါ၊ ဗျာပဇ္ဈေနာတိ ဒုက္ခေန၊-ဋီကာ၊ အာ(ဘုသော) ဗာတေတိ အာဗာဓော၊ ဝိသေသေန+အာဗာဓော ဗျာဗာဓော၊ ဗျာဗာဓောယေဝ သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ “ဗျာပဇ္ဈ”ဟု ဖြစ်၏။ ပကတိအနာသည် ကိုယ်ကို နှိပ်စက်သကဲ့သို့ စိတ်အနာဟူသော စေတသိက ဒုက္ခလည်း စိတ်ကို နှိပ်စက်၏။ နတ္ထိ+ဗျာပဇ္ဈ ယဿာတိ အဗျာပဇ္ဈော (ဗြဟ္မာ) [“အဗျာပဇ္ဇော”ဟု ပဌမက္ခရာ ပ၊ တတိယက္ခရာ ဇ္ဇ ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ၊ ထိုအဗျာပဇ္ဇောပါဠိကား ဒေါသကိုသာ ဟော၏၊ စိတ်ဒုက္ခဖြစ်သော ဒေါမနဿကို မဟော။]

မှတ်ချက်။ ။တေနဿ ရူပကာယ ဂေလညဘာဝေါ ဝုတ္တော ဟောတိ-စိတ်၏ အနာ ရောဂါဖြစ်သော ဗျာပဇ္ဈမရှိဟူသော ထိုစကားဖြင့် ထိုဗြဟ္မာမှာ ရူပကာယ၏ အနာရောဂါမရှိကြောင်းကို မိန့်တော်မူအပ်ပြီးဖြစ်၏။- ဋီကာ၊ စိတ်ရောဂါမရှိသော ဗြဟ္မာမှာ ရူပကာယ၌ စွဲကပ်သောရောဂါလည်း မရှိကြောင်းကို အထူးဆိုဖွယ်မလိုပါ၊ အဗျာပဇ္ဈပုဒ်ဖြင့် ဆိုပြီးဖြစ်ပါသည်- ဟူလို။

ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဒီဟိ-အစရှိကုန်သော၊ သံကိလေသေဟိ-စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေ တတ်သော တရားတို့ဖြင့်၊ အသံကိလိဌစိတ္တော-ညစ်နွမ်းသောစိတ်မရှိပါ။ သုပရိသုဒ္ဓ မာနသော-အလွန်စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိပါ၏။ [“အသံကိလိဌ စိတ္တော”ကို ထပ်ဖွင့် သည်။] ဝိစိကိစ္ဆာယ-၏။ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဝသေ-မိမိအလို၌၊ ဝတ္တေတိ-ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏။ စ-ဆက်၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ စိတ္တဂတိကာ-စိတ်၏ဖြစ် ခြင်းရှိကုန်သည်၊ (စိတ်အလိုသို့ လိုက်ရကုန်သည်။) ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ- ကြောင့်၊ စိတ္တဿ-၏။ ဝသေန-အလိုအားဖြင့်၊ ဝတ္တန္တိယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ- ဤအတူ) န တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သူမဟုတ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏။) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသဝတ္တိ-ဝသဝတ္တိမည်၏။ (“မိမိက စိတ်၏အလိုအတိုင်းမဖြစ်ဘဲ၊ မိမိအလိုအတိုင်း စိတ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ပါသည်” ဟူလို။)

၅၂၂။ ဣဓ ခေါ ပနာတိ-ကား၊ ဣဓ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ-ဤကျင့်ထိုက်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်း၌၊ ဝါ-ဤပညတ်ထိုက်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွား ကြောင်း လမ်း၌၊ (“သံသီဒန္တိ-နစ်မြုပ်ကြကုန်၏”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) အာသီဒိတွာတိ- ကား၊ အမဂ္ဂမေဝ-လမ်းမှန်မဟုတ်သော အကျင့်ကိုပင်၊ မဂ္ဂေါတိ-လမ်းမှန်အကျင့် ဟူ၍၊ ဥပဂန္နာ-ကပ်ရောက်၍၊ သံသီဒန္တိတိ-ကား၊ သမတလန္တိ-ညီညွတ်သော မြေ အပြင်ဟူ၍၊ သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ပဏီ-ညွှန်ဗွတ်သို့၊ ဩတိဏ္ဍာဝိယ- ကျရောက်ကုန် သူတို့ကဲ့သို့၊ အနုပုဝိသန္တိ-အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်ကုန်၏။ (နစ်မြုပ်ကုန်၏။)

ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဒီဟိ။ ။ အာဒိသဒ္ဓေန တဒေကဌာ (ထိုဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စတို့နှင့် အတူတကွ တစ်ခုတည်းသောစိတ်၌ တည်ကုန်သော-အတူယှဉ်ကုန်သော) သံကိလေသမဗ္ဗာ သင်္ဂယုန္တိ- ဋီကာ။

ဣဓ။ ။ “ဣဓ ခေါ ပန တေ”စသော ပါဠိတော်၌ ဣဓ၏စွဲနက် တိုက်ရိုက်မရှိသော ကြောင့် “ဗြဟ္မလောက မဂ္ဂေ”ဟု စွဲနက်ကို ပြ၏။ ခေါ ပန အတွက် မဖွင့်သောကြောင့် အနက် ထူးမရှိ၊ ဝါစာသိလိဌအကျိုးသာဟု ပြ၏။ [“ဗြဟ္မလောက မဂ္ဂေတိ ဗြဟ္မလောက ဂါမိမဂ္ဂေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗေ၊ ပညပေတဗ္ဗေဝါ”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် နိဿယ၌ ထိုအဖွင့်အတိုင်း အနက် ပေးထားသည်။]

အာသီဒိတွာ။ ။ သဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “ဥပဂန္နာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “အာ- ရှေးရှု+သဒ(သိဒ)-သွား”ဟူသည် ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်း။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အာဒိသိတွာ” ဟု ရှိသည်ကား ပါ၍ပျက်။]

သံသီဒန္တိ။ ။ သဒဓာတ်၏ ဝိသာဒ (နစ်မြုပ်ခြင်း) အနက်ကိုယူ၍ “အနုပုဝိသန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်။ တေဝိဒ္ဓဗြဟ္မဏတို့သည် အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ချဉ်းကပ်မိ၍ အပါယ်၌ နစ်မြုပ်ကြရ သည်။ ဥပမာ- ပဏီ ဩတိဏ္ဍာဝိယ-အပေါ်၌ လက်တစ်သစ်လောက်၊ သို့မဟုတ် တစ်သစ်၏

သံသီဒိတွာ ဝိသာရံ ပါပုဏန္တိတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ [သမတလန္တိ သညာယကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ပဏေ-ညွှန်ဗွက်ကြီးထဲ၌၊ သံသီဒိတွာဝိယ-နစ်မြုပ်သကဲ့သို့၊ သံသီဒိတွာ-နစ်မြုပ်၍၊ ဝိသာရံ-ဖောက်ပြန်သောဖြစ်ခြင်းသို့၊ အင်္ဂမင်္ဂ သံဘဉ္စနံ-အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ကျိုးပျက်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏။ သုက္ခတရဏံ မညေ တရန္တိတိ-ကား၊ မရိစိကာယ-တံလျှပ်သည်၊ (ရေ၏ အရောင်သည်)၊ ဝဇ္ဇိတွာ-လှည့်ပတ်ခြင်းကြောင့်၊ [တစ်နည်း၊ ဝဇ္ဇိတာ-လှည့်ပတ်အပ်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊] ကာကပေယျာ-ကျီးသည် သောက်နိုင်သော ရေရှိသော၊ နဒီတိ-မြစ်ဟူ၍၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ တရိဿာမ-ကူးကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဟတ္ထေဟိ စ-လက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါဒေဟိစ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါယမမာနာ-အားထုတ်ကုန်လျက်၊ သုက္ခတရဏံ-ခြောက်သော မြစ်၌ ကူးခြင်းကို၊ (အခြောက်တိုက် ကူးခြင်းကို) တရန္တိမညေ-ကူးကုန်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တေဝိဇ္ဇဗြာဟ္မဏတို့၏ အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍ နစ်မြုပ်ကြရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေ-ထိုသတ္တဝါတို့သည်၊ (မြေအပြင်ဟု မှတ်ထင်၍ ညွှန်ဗွက်၌ နစ်မြုပ်သော သတ္တဝါတို့သည်၊) ဟတ္ထဝါဒါဒိနံ-လက်ခြေ အစရှိသည်တို့၏၊ သံဘဉ္စနံ ပရိဘဉ္စနံ-ကျိုးပျက်ခြင်းသို့၊ (ပါပုဏန္တိ) ယထာ-

တစ်ဝက်လောက် ခြောက်နေသော မြေအပြင်ကို သမတလ (ညီညွတ်သော မြေအပြင်)ဟု ထင်းမှားမှုကြောင့် လူ့အရပ်ပေါင်းများစွာ ဆက်သော်လည်း မထောက်မှီအောင် နက်သော ညွှန်ဗွက်ကြီးထဲသို့ ကျရသူတို့ကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။

ဝိသာရံ။ ။ဝိရူပံ-ဖောက်ပြန်စွာ+သရဏံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဝိသာရော-ခြင်း၊ “ဖောက်ပြန်စွာ ဖြစ်ခြင်း”ဟူသည် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ကျိုးပဲ့ပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိသာရံကို “အင်္ဂမင်္ဂ သံဘဉ္စနံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ရှေးစာအုပ်၌ “ဝိသာဒံ”ဟု ရှိ၏။]

မရိစိကာယ ဝဇ္ဇေတွာ။ ။မရိစိကာယသည် “ဝဇ္ဇေတွာ”၌သာ စပ်နိုင်၏။ လှည့်ပတ်တတ်သော ကတ္တားလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂတဏှိကာယ (တံလျှပ်) ကတ္တုဘူတာယ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဝဇ္ဇေတွာ၌လည်း “ကြောင့်”ဟု ပေး၍ တွာပစ္စည်းကို ဟိတ်အနက်ဟော ဟု ကြံပါ။ “လှည့်ပတ်ခြင်းကြောင့် ကူးကြရသည်”ဟုလို့၊ [နောက်ပြင် စာအုပ်များ၌ “ဝဇ္ဇိတာ-လှည့်ပတ်အပ်ကုန်သည်”ဟု ရှိ၏၊ သာ၍ ရှင်း၏။]

သုက္ခတရဏံ မညေ တရန္တိ။ ။“သုက္ခနဒီတရဏံ တရန္တိမညေ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည် အတိုင်း အနက်ပေးသည်။ “တရဏံ”အရ “ကူးခြင်း”ရ၏။ တရန္တိအရလည်း ဓာတ်နက်မှာ ကူးခြင်းပင်တည်း၊ ဤသို့ အနက်အရ မပြားဘဲလျက် ကွဲပြားသကဲ့သို့ ကံ+ကြိယာအဖြစ်ဖြင့်ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစ္စာရဟု မှတ်ပါ။

တသ္မာ ပေ၊ ပါပုဏန္တိ။ ။“ယသ္မာ တေဝိဇ္ဇာ အမဂ္ဂမေဝ မဂ္ဂေါတိ ဥပဂန္တာ သံသီဒန္တိ၊ တသ္မာ”ဟု ဋီကာ၌ အနိယမထည့်သည်။ ယထာ တေတိ တေ သမတလန္တိ သညာယ ပင်္ကိ ဩတိဏ္ဏာ သတ္တာ ဟတ္ထဝါဒါဒိနံ သံဘဉ္စနံ ပရိဘဉ္စနံ ပါပုဏန္တိ ယထာ။

ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ အပါယေသု-တို့၌၊ သံဘဉ္ဇနံ ပရိဘဉ္ဇနံ-သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြရကုန်၏။ ဣဓေဝစ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း၊ သုခံဝါ-ဈာန်ချမ်းသာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သာတံဝါ-သာယာအပ်သော ဝိပဿနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ န လဘန္တိ-မရကြကုန်။

တသ္မာ၊ ဝေ၊ ပြာဟ္မဏာနန္တိ-ကား၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တေဝိဇ္ဇပြာဟ္မဏတို့၏ အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍ နစ်မြုပ်ကြရသည့်အတွက် ဟတ္ထပါဒါဒိ သံဘဉ္ဇနသို့ ရောက်ရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ပြဟ္မသဟဗျတာယ-ပြဟ္မာနှင့် အတူဖြစ်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂဒီပကံ-လမ်းမှန်ကို ပြတတ်၏ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ တေဝိဇ္ဇကံ-ဝေဒ ၃-ပုံရှိသော ပုဏ္ဏားတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ [“တေဝိဇ္ဇကံ-တေဝိဇ္ဇအနက်ကို သိစေတတ်သော”ဟု ဋီကာသစ်အလိုပေးပါ။] တေဝိဇ္ဇာနံ-ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဣဒံ ပါဝစနံ-ဤပါဝစနဟု ဆိုအပ်သော ဝေဒသုံးပုံကို (“တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ တောကြီးဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏” စသည်၌စပ်။)

တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏန္တိ-ကား၊ တေဝိဇ္ဇအရည်-တေဝိဇ္ဇတို့၏ တောကြီးဟူ၍၊ (“ဝုစ္စတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ အဂါမကံ-ရွာမရှိသော၊ မဟာအရည်-ကြီးစွာသော တောကို၊ ဣရိဏန္တိ-ဏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ “ဤရိဏန္တိ”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။

သုခံဝါ သာတံဝါ။ ။ဈာသုခံ ဝါ ဝိပဿနာသာတံ ဝါ န လဘန္တိ၊ ကုတော မဂ္ဂသုခံ ဝါ ဗိဇ္ဇာနသာတံ ဝါတိ အဓိပ္ပါယော-၊ ဋီကာ၊ ထိုပြာဟ္မဏတို့၏ ကျင့်စဉ်လမ်းဖြင့် ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာ သာယာဖွယ်ကိုမျှ မရနိုင်တုံသေး၏၊ မဂ်ချမ်းသာနှင့် နိဗ္ဗာန်သာယာဖွယ်ကို ရဖို့မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိတော့-ဟူလို။

ဣဒံ။ ။ဣဒံကို “ပြဟ္မသဟဗျတာယ မဂ္ဂဒီပကံ တေဝိဇ္ဇကံ ပါဝစနံ”ဟု စွဲနက်ဖွင့်သည်၊ “မဂ္ဂဒီပကံ”ဟူရာ၌ မှန်သော မဂ္ဂကို ပြတတ်သည်မဟုတ်၊ “မဂ္ဂဒီပကံ”ဟု သူတို့က သမုတ်အပ်သော ပါဝစနဟု ဆိုလိုသည်။

တေဝိဇ္ဇကံ။ ။တေဝိဇ္ဇကံကို “တေဝိဇ္ဇတ္ထညာပကံ”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သော်လည်း ထိုအနက်ကို မကြိုက်ပါ၊ “တေဝိဇ္ဇာနံ+ဣဒံ တေဝိဇ္ဇကံ”ဟုပြု၍ နိဿယအတိုင်း အနက်သင့်သည်၊ “ပါဝစနံ”ဟူရာ၌လည်း သူတို့သမုတ်အပ်သည့်အတိုင်း ပါဝစနဟု သုံးစွဲခြင်းတည်း၊ အမှန်အားဖြင့် “မြတ်သော စကား”ဟု ခေါ်ရသော ပါဝစန မဟုတ်ပါ။

တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏံ။ ။နောက်၌ “တေဝိဇ္ဇာနံ+ပဉ္စဝိမ ဗျသနသဒိသံ”ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ်ဖွင့်သောကြောင့် ဤ၌လည်း “တေဝိဇ္ဇာနံ+ဣရိဏသဒိသံ”ဟု အနက်ဖွင့်၍ “တေဝိဇ္ဇဣရိဏံ”ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ တေဝိဇ္ဇာဟု ရှိသည်မှာ မသင့်ပါ၊ နောက်၌လည်း တေဝိဇ္ဇဟုချည်း ရှိပါစေ၊ သဒိသံဟု ဖွင့်သော်လည်း ဥပမာပုဒ်မဟုတ်၊ ရူပက အလင်္ကာဟု ယူ၍ အနက်ပေးသောအခါ “တေဝိဇ္ဇာတို့၏ တောကြီး”ဟုသာ ပေးပါ။ [ပါဠိတော်ဝယ် “တေဝိဇ္ဇာနံ ပြာဟ္မဏာနံ”ဟု သမ္ပန်ရှိပြီးဖြစ်ရကား “တေဝိဇ္ဇဣရိဏံ”၌ “တေဝိဇ္ဇာနံ”ဟု သမ္ပန်အနက်ပေးလျှင် သမ္ပန် ၂-ထပ်ဖြစ်၍ သင့်ပါ

တေဝိဇ္ဇဝိဝနန္တိ-ကား၊ ပုပ္ဖလေဟိ-အပွင့် အသီးတို့ဖြင့်၊ အနုပဘောဂ ရုက္ခေဟိ-
မသုံးဆောင်ကောင်းသော သစ်ပင်တို့ဖြင့်၊ သဉ္ဇန္တံ-ဖုံးအုပ်အပ်သော၊ နိရုဒကံ-ရေ
မရှိသော၊ အရည်-တောရှုပ်ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ)၊ ယတ္ထ-အကြင် တောရှုပ်၌၊ မဂ္ဂတော-
လမ်းမှ၊ ဥက္ကမိတွာ-ဖဲ၍၊ ပရိဝတ္တိတုမ္ပိ-လှည့်လည်ခြင်းငှာသော်မှလည်း၊ သက္ကာ-
တတ်ကောင်းကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ [“ဟောတိ”ဟု ဧကဝုဏ်ရှိလျှင်
ကောင်း၏၊ “လှည့်လည်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသော တော”ဟူလို၊] တံ-ထို
တောရှုပ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ တေဝိဇ္ဇဝိဝနန္တိပိ ဝုစ္စတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ။
[“တော”အနက်ကို ဟောရာ၌ “ဝိပိနံ”ဟု အဘိဓာန်ရှိ၏၊ ထောမနိမိ၌ “ဝပဓာတ်
ဣနနိပစ္စည်း”ဟု ဆို၏။]

တေဝိဇ္ဇဗျသနံတိ-ကား၊ ဧတံ-ဤပါဝစနသည်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ဗေဒင်သုံးပုံကို
တတ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပဉ္စဝိဗျသနသဒိသံ-၅ ပါးအပြားရှိသော ဗျသနနှင့်
တူ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဉာတိရောဂဘောဂဒိဋ္ဌိ သီလဗျသနပုတ္တဿ-ဉာတိဗျသန၊ ရောဂ
ဗျသန၊ ဘောဂဗျသန၊ ဒိဋ္ဌိဗျသန၊ သီလဗျသနသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သုခနာမ-
ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိယထာ-မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏၊
တေဝိဇ္ဇကံ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပါဝစနံ-မြတ်သောစကားဟု အသိအမှတ်
ပြုအပ်သော ဝေဒ ၃-ပုံကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ သုခနာမ-ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊
ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

မည်လော၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၏၊ “တေဝိဇ္ဇဣနိကံ”ဟု သမာသ်ပြီးသောအခါ တေဝိဇ္ဇအနက်က
အပဓာန ဖြစ်သောကြောင့် “တေဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏”ဟု ဝိသေသနပြုရိုးရှိရကား သင့်ပါ၏၊ ဥပမာ-
“သုဂတဿ သုဂတစီဝရံ”၌ကဲ့သို့တည်း။

ပုပ္ဖ ဟေ၊ ရုက္ခေဟိ။ ။ပုပ္ဖလေဟိကို အပရိဘောဂ၌ အဘိန္နဝိသေသနစပ်ပါ၊
“မသုံးကောင်းသော အပွင့်အသီး”ဟူလို၊ အပရိဘောဂရုက္ခေဟိတိ မိဂ(သမင်) ရုရ(ပြောင်)
အာဒိနိပိ (အစရှိသော တောကောင်တို့၏သော်မှလည်း) အနုပဘောဂါရဟေဟိ (မစားသုံး
ထိုက်ကုန်သော) ကိ ပတ္တာဒိဝိသရုက္ခေဟိ (စားရိုးမရှိသောကြောင့် ဘာအသီးမှည့်လဲဟု မေးရ
လောက်သော အဆိပ်သီးရှိသော သစ်ပင်တို့ဖြင့်)၊- ဋီကာသစ်။

ယတ္ထ ဟေ၊ န သက္ကာ။ ။ပရိဝတ္တိတုမ္ပိ န သက္ကာ ဟောန္တိ၊ မဟာကဏ္ဍက ဝစ္ဆဂဟန
တာယ-ကြီးစွာသော ဆူးရှိသော ချုံတို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသော တော၏အဖြစ်ကြောင့် သွားလမ်းမှ
ဖဲ၍ ထိုတော၌ လှည့်လည်ခြင်းငှာသော်မှလည်း မတတ်ကောင်း၊- ဋီကာ။

ဉာတိ ဟေ၊ ပတ္တဿ။ ။ဉာတိနံ+ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ-ဆွေမျိုးတို့၏+ဖျက်စီးခြင်း၊
ဘောဂ သီလဗျသနတို့၌လည်း နည်းတူ၊ ဗျသတိ-အာရောဂျဂုဏ်ကို (သမ္မာဒိဋ္ဌိကို) ဖျက်ဆီး
တတ်၏၊ ဣတိ ဗျသနံ၊ ရောဂေါဇဝ+ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ-အာရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်
သော ရောဂါ၊ ဒိဋ္ဌိဇဝ+ဗျသနံ ဒိဋ္ဌိဗျသနံ-သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖျက်ဆီးတတ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

၅၅၄။ ဇာတသံဝဇ္ဇောတိ-ကား၊ ဇာတောစ-မွေးဖွားသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝဇ္ဇိတောစ-ကြီးရင့်သည်လည်းဖြစ်သော၊ (ပုရိသော-၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင် ယောက်ျားသည်၊ ကေဝလံ-ကြီးရင့်ခြင်းမဖက် သက်သက်၊ တတ္ထ-ထိုမနသာကဋ္ဌရွာ ၌၊ ဇာတောဝ-မွေးဖွားရုံသည်သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်၌၊ ဝဇ္ဇိတော-ကြီးရင့်၏၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဂါမမဂ္ဂိ-ရွာ၏ လမ်းတို့သည်၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာ-မျက်မှောက်တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဇာတသံဝဇ္ဇောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဇာတသံဝဇ္ဇောပိ-မွေးဖွားသည်ဖြစ်၍ ကြီးရင့်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ယော-အကြင် ယောက်ျားသည်၊ စိရနိက္ခန္ဓော-ရွာမှ ထွက်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိ၏၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာ-တို့သည်၊ န ဟောန္တိ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တာဝဒေဝ အဝသဋ္ဌတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တခံဏမေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်လာသော ယောက်ျားကို၊ (ပုစ္ဆေယျ-မေးကုန်ရာ၏ ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

ဒန္တာယိတတ္ထတိ-ကား၊ အယံ-ဤလမ်းသည်၊ မဂ္ဂေါနုခေါ-လမ်းမှန်ဟုတ်လေ သလော၊ အယံ-ဤလမ်းသည်၊ န မဂ္ဂေါနုခေါ-လမ်းမှန်မဟုတ်လေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကဒီဝသေန-ယုံမှားခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ စိရာယိတတ္ထ-ကြာမြင့်မှုကို ပြု တတ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဖြေဆိုရာ၌ နှေးသူ၏အဖြစ်သည်)၊ (သိယာနုခေါ ၌စပ်)

ဇာတသံဝဇ္ဇော။ ။ထိုရွာ၌ ဇာတ-မွေးဖွားသော+သံဝဇ္ဇ-ကြီးရင့်သော ယောက်ျားသည် သာ ထိုရွာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်လမ်းတို့ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ပြောနိုင်၏၊ ဇာတသာဖြစ်၍ သံဝဇ္ဇ မဖြစ်လျှင်လည်းကောင်း၊ သံဝဇ္ဇသာဖြစ်၍ ဇာတမဟုတ်လျှင်လည်းကောင်း ကောင်းစွာမပြော နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပုရိသောကို “ဇာတသံဝဇ္ဇော”ဟု ဝိသေသနပြုတော်မူသည်၊ “ဇာတောစ+သော+ သံဝဇ္ဇောစာတိ ဇာတသံဝဇ္ဇော”ဟု ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရ်ဖြူ၊ ဋီကာ၌ “ဇာတော ဟုတွာ သံဝဇ္ဇော”လည်း ဤဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရ်နှင့် သဘောတူပင်၊ ဋီကာသစ်၌ ဝိသေသန ပရနိပါတကမ္မဓာရ် ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။

တာဝဒေဝ အဝသဋ္ဌ။ ။ထိုရွာ၌ ဇာတသံဝဇ္ဇဖြစ်သော်လည်း ထိုရွာမှ ထွက်လာခဲ့သည် မှာ အတော်ကြာလျှင် လမ်းတစ်ချို့ကို မမှတ်မိဘဲရှိတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် “တာဝဒေဝ အဝသဋ္ဌ- ထိုခဏ၌ပင် ထွက်လာခဲ့သူ”ဟု ဝိသေသနပြုတော်မူပြန်သည်။ [အဝ+သရဓာတိသည် ဂတိ အနက်ဟောတည်း၊ ဤနေရာ၌ နိက္ခန္တိအနက်ကို ယူရသည်။]

ဒန္တာယိတတ္ထ။ ။ဒန္တ-လေးနှေးသည်ကို+ကရောတိတိ ဒန္တာယိတော၊ [မောဂ္ဂလ္လာန် “သဒ္ဓါဒီနိ ကရောတိ” ဟူသော ၅-ကဏ္ဍ၊ ၁၀-သုတ်ဖြင့် ကရောတိအနက်၌ ဒန္တဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်နောင် အာယပစ္စည်းသက်၊ ဒန္တာယိတဿ-လေးနှေးမှုကို ပြုသူ၏ + ဘာဝေါ ဒန္တာယိတတ္ထ။]

ဝိတ္ထာယိတတ္ထံတိ-ကား၊ သုခုမံ-သိမ်မွေ့သော၊ အတ္ထဇာတံ-အနက်သဘောကို၊ သဟဿာ-အဆောတလျှင်၊ ပုစ္ဆိတဿ-မေးအပ်သော၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောက်ျား၏၊ သရီရံ-ကိုယ်သည်၊ ထဒ္ဒဘာဝံ-တောင့်တင်း ခိုင်မာသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ငုတ်တုတ် မြဲခိုင်၊ မဖြေနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ [“ခက်တရော်သည်၏ အဖြစ်ကို”ဟု ရှေးက ပေးကြ၏။] ဂဏှာတိယထာ-ယူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ထဒ္ဒဘာဝဂ္ဂဟဏံ-တောင့်တင်း ခိုင်မာသည်၏အဖြစ်ကို ယူခြင်းသည်၊ သိယာခေါ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ န တွေဝါတိ ဣမိနာ-န တွေဝဟူသော ဤပါ၌ဖြင့်၊ သဗ္ဗညုတ ဉာဏဿ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ အပ္ပဋိဟတဘာဝံ-မပိတ်ပင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ တဿ ပုရိသဿ-ထိုအမေးခံရသော ယောက်ျား၏၊ မာရာဝဋ္ဋနာဒိဝသေန-မာရ်နတ်၏ လှည့်ပတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းကြောင့်၊ [မာရာဝဋ္ဋနာဒိဝသေနာတိ ဧတ္ထ စက္ခုမောဟ (မျက်စိမှောက်နေရာ အခါ) မုစ္ဆကာလာဒိ (မိန်းမော တွေဝနေရာအခါ စသည်ကို) သင်္ဂယုတိ-ဋီကာသစ်။] ဉာဏဿ-ဉာဏ်၏၊ ပဋိယာတော-ပျက်စီးခြင်းသည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ သေး၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဒန္ဓာယေယျဝါ-လေးလံမှုကို သော်လည်း ပြုရာ၏၊ ဝိတ္ထာယေယျဝါ-ကိုယ်တောင့်တင်းမှုကိုသော်လည်း ပြုရာ၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သဗ္ဗညုတဉာဏံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ အပ္ပဋိဟတံ-မပိတ် ပင်အပ်၊ တဿ-ထို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊

ဝိတ္ထာယိတတ္ထံ။ ။ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ ဥပသမ္ပဒဝိမိကထာ၌ ဝိတ္ထာယန္တိပုဒ်ပြီးပုံကို (မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယ ဘျာဒိကဏ္ဍမှ ယူ၍) ပြခဲ့ပြီ ဤ၌လည်း ထိုနည်းအတိုင်း “ဝိတ္ထာယိတော” ဟု ပြီးပါစေ၊ ထိုအဌကထာ၌ ဝိတ္ထတ္ထဂတ္ထာဟူသော အဖွင့်နှင့် ဤ၌ “သရီရံ ထဒ္ဒဘာဝံ ဂဏှာတိ” လည်း အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ဝိ+ထာဓာတ်ဟု ကြံပါ။ ထာဓာတ်လည်း ဌာဓာတ်ကဲ့သို့ ရပ်တည်ခြင်း အနက်ဟောပင်တည်း။ ဣဓာတ်ဟု သက္ကတဆိုသောကြောင့် (သိ)ပျောက်၍ ဒွေဘော်ရောက် နိုင်၏။ ထာနောင် ခါယတိကဲ့သို့ (ယ)လာ၍ ဝိတ္ထာယိတော-အထူးအားဖြင့် တန်ခိုးရပ် တည်နေသူ၊ “ကိုယ်မလှုပ်နိုင်အောင် တောင့်နေသူ”ဟု အနက်ထွက်ရကား သရီရံ ထဒ္ဒဘာဝံနှင့် အဓိပ္ပါယ် ထပ်မံသည်၊ ဝိတ္ထာယတိ-အထူးအားဖြင့် တန်ခိုး၏၊ ဝါ-တောင့်နေ၏၊ ဣတိ ဝိတ္ထာယိတော၊ တဿ+ဘာဝေါ ဝိတ္ထာယိတတ္ထံ။

ဋီကာ။ ။“ဝိတ္ထာယိတတ္ထံတိ သာရဇ္ဈိတတ္ထံ (ဖြစ်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်)”ဟု ဖွင့်၍ “အဌကထာယံ ပန ဝိတ္ထာယိတတ္ထံ နာမ ထမ္ဘိတတ္ထံတိ အဓိပ္ပါယေန ထဒ္ဒဘာဝဂ္ဂဟဏံတိ ဝုတ္တံ”ဟု ဆိုသွား၏၊ သူတစ်ပါးက မေးသောအခါ မဖြေနိုင်သောကြောင့် “သာရဇ္ဈိတ-ရွံ့တီး ရွံ့တွန့်ဖြစ်နေသည်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုသည်၊ ဝိနည်း၊ မဟာဝဂ္ဂ- “မာ ခေါ ဝိတ္ထာယိ”၌လည်း ဤ ၂-နက်လုံးကိုပင် အသုံးပြုကြသည်။

အန္တရာယော-အန္တရာယ်သည်။ ဝါ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ က္ကတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏။

၅၅၅။ ဥလ္လမ္ပတု ဘဝံ ဂေါတမောတိ-ကား၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဥဒ္ဓရတု-ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူပါ၊ ပြာဟွဏိ ပဇံတိ-ကား၊ ပြာဟွဏဒါရက်-ပုဏ္ဏား ကလေးကို၊ (ဥလ္လမ္ပတု ဌ်စပ်) ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ပြာဟွဏပုတ္တံ-ပုဏ္ဏား၏ သားဖြစ်သော၊ မမံ-တပည့်တော်ကို၊ အပါယမဂ္ဂတော-အပါယ်သို့ရောက်ကြောင်း လမ်းမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက် ကြောင်းလမ်း၌၊ ပတိဌာပေတု-တည်စေတော်မူပါ၊ က္ကတိ အတ္ထော။

၅၅၆။ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုဝါသေဌအား၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ်-ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါယ-ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော အကျင့်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ မေတ္တာဝိဟာရာဒိ ဗြဟ္မလောက ဂါမိမဂ္ဂံ-မေတ္တာဝိဟာရ အစရှိသော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့သွားကြောင်းလမ်းကို၊ ဒေသေတု ကာမော-ဟောတော်မူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တေနဟိ ဝါသေဌာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုတေနဟိ ဝါသေဌ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ က္ကဓ တထာဂတောတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ သာမညဖလေ-သာမညဖလ သုတ်၌၊ (မယာ) ဝိတ္တာရိတံ-ချဲ့အပ်ပြီ၊ မေတ္တာသဟဂတေနာတိ အာဒိသု- အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံး စုံသော စကားကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ ကမ္မဋ္ဌာနကထာယံ-ဗြဟ္မဝိဟာရ ကမ္မဋ္ဌာနကထာ၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ (ဆိုခဲ့ပြီ)၊ ပန-ဆက်၊ သေယျထာပိ ၊ပေ၊ သင်္ခမမောတိ အာဒိ-မော အစရှိသော စကားသည်၊ က္ကဓ-ဤအဌကထာ၌၊ အပုဗ္ဗံ-ရှေးမဟုတ်၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်၏၊ တတ္ထ-ထိုသေယျထာပိ ၊ပေ၊ သင်္ခမမော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဗလဝါတိ-ကား၊ ဗလသမ္ပန္နော-အားနှင့်ပြည့်စုံသော၊

ဥလ္လမ္ပတု။ ။ရုဓာဒိ လုပဓာတ်သည် ဝိလုမ္ပန (လုယက်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသော် လည်း ဓာတုတ္ထဝိသေသကဖြစ်သော (ဥ)ဥပသာရကြောင့် ဥဒ္ဓရဏ (ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥဒ္ဓရတု”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥ က္ကတိ ဥပသဂ္ဂယောဂေ လုမ္ပသဒ္ဓေါ ဥဒ္ဓရဏတ္ထော ဟောတီတိ ဥလ္လမ္ပတူတိ ပဒဿ ဥဒ္ဓရတူတိ အတ္ထမာဟာ- ဋီကာ၊ “ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံဃော”ဟူသော ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ၊ ဥပသမ္ပဒအခန်း၌လည်း ဤအနက်ပင်တည်း။]

ဗလဝါ။ ။ “ဗလသမ္ပန္နော-အားနှင့်ပြည့်စုံသူ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နည်းနည်းပါးပါး အားရှိသူမဟုတ်၊ ကြီးကြီးမားမား ပြည့်ပြည့်စုံစုံ လုံလုံလောက်လောက် အားရှိသူဟု အဓိပ္ပါယ် ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗလဝါကို အတိသယအနက် အပိုရှိသော အဿတ္ထိအနက်၌ ဝန္တုပစ္စယန္တပုဒ် ဟု သိပါ။ [ယဿ အတိသယေန (အလွန်အားဖြင့်) ဗလံ အတ္ထိ၊ သော ဗလဝါတိ ဝုတ္တောတိ အာဟ-ဗလသမ္ပန္နောတိ- ဋီကာ။]

သင်္ခမေတိ-ကား၊ သင်္ခမေကော-ခရုသင်းကို မြည်စေတတ်သော ယောက်ျားသည်။ ဝါ-ခရုသင်းမှတ်သော ယောက်ျားသည်။ အပ္ပကသိရေနာတိ-ကား၊ အကိစ္ဆေန-မပြီငြင်သဖြင့်၊ အဒုက္ခေန-မဆင်းရဲသဖြင့်၊ (“ဝိညာပေယျ-သိစေနိုင်ရာ၏”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဟိ-ချဲ့၊ ဒုဗ္ဗလော-အားမရှိသော၊ သင်္ခမေ-ခရုသင်းမှတ်သူသည်။ သင်္ခ-ခရုသင်းကို၊ ဓမ္မေန္တောပိ-မြည်စေပါသော်လည်း၊ ဝါ-မှတ်ပါသော်လည်း၊ စတသောဒိသာ-အရပ်လေးမျက်နှာတို့ကို၊ (အရပ်လေးမျက်နှာ၌ရှိသော လူတို့ကို) သရေန-အသံဖြင့်၊ ဝိညာပေတု-သိစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ အဿ-ထိုအားမရှိသော ခရုသင်းမှတ်သူ၏၊ သင်္ခသဒ္ဓေါ-ခရုသင်းသံသည်၊ သဗ္ဗတော-အလုံးစုံသော အရပ်အားဖြင့်၊ ဝါ-အလုံးစုံသော အရပ်သို့၊ န ဖရတိ-မပြန်၊ ပန-အနွယ်၊ ဗလဝတော-အားရှိသော ခရုသင်းမှတ်သူ၏၊ (သင်္ခသဒ္ဓေါ-သည်)၊ ဝိပ္ပာရိကော-ပြန်နှံခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗလဝတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

မေတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မေတ္တာတိ-မေတ္တာဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ (စေတောဝိမုတ္တိမပါဘဲ သာမညအားဖြင့် ဆိုအပ်သော်)၊ ဥပစာရောပိ-ဥပစာရမေတ္တာသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပနာပိ-အပ္ပနာမေတ္တာသည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ ပန-ကား၊ စေတောဝိမုတ္တိတိ-ဟူ၍၊ (မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိဟူ၍) ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ အပ္ပနာဝ-အပ္ပနာမေတ္တာသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ယံ ပမာဏကတံ ကမ္မန္တိ(ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကာမာဝစရံ-ကာမာဝစရက်ကို၊

သင်္ခမေကော။ ။ဘူဝါဒိ မေဓာတ်သည် သဒ္ဓသံယောဂ (အသံနှင့်ယှဉ်ခြင်း-မြည်ခြင်း) အနက်ကိုသာ ဟော၏။ ကာရိတ်ဝင်မှ “မြည်စေ-မြည်အောင်မှု”ဟု အနက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ကာရိတ်သွင်း၍ “သင်္ခ+မေယတိ (မြည်စေတတ်၏) ဣတိ သင်္ခမေကော”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်။ မေကော၌ ကာရိတ်ကျေ၊ ကျပစ္စည်း။

စေတောဝိမုတ္တိတိ ဝုတ္တေ။ ။ဝိမုစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ဝိမုတ္တိ-နိဝရဏကိလေသာတို့မှ လည်းကောင်း၊ (အထက်ဈာန်တို့အတွက်) ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့မှလည်းကောင်း လွတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဈာန်၊ စေတသော+ဝိမုတ္တိ စေတောဝိမုတ္တိ၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ ဟုဆိုလျှင် အပ္ပနာဈာန်ရောက်သော မေတ္တာဟု အနက်ရသင့်သည်-ဟု ဆိုသည်။

ပမာဏကတံ။ ။ကာမာဝစရမေတ္တာသည် သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြုရာ၌ အားလုံးခြုံ၍ ကုန်အောင်မပြုနိုင်၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်သာ ပြုနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ရာဂဖြင့် တစ်ချို့ကို ချစ်နေ၍၊ ဒေါသဖြင့် တစ်ချို့ကို မုန်းနေရကား ထိုသို့ ချစ်တတ် မုန်းတတ်သော ရာဂ ဒေါသမောဟ ကိလေသာတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် မပယ်လှန်နိုင်သေးသည့်အတွက် ချစ်သူ မုန်းသူကိုချစ်၍ ပိုင်းခြားကန့်သတ်လျက် မေတ္တာဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ပမာဏ+ကတံ ယေနာတိ ပမာဏကတံ (ကမ္ပံ)။

ပမာဏကတံ-ပြုအပ်သော ပမာဏရှိသော၊ (ပမာဏကိုပြုတတ်သော)၊ ကမ္မနာမ-
ကံမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ရူပါရူပါဝစရံ-ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံကို အပ္ပမာဏကတံ-
ပြုအပ်သော ပမာဏမရှိသော၊ (ပမာဏကို မပြုတတ်သော)၊ ကမ္မနာမ ဝုစ္စတိ။

ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ရူပါရူပါဝစရကံကို၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ (သတ္တဝါ
အပိုင်းအခြားကို)၊ အတိတ္တမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ ဩဒိဿက အနောဒိဿက
ဒိဿာဖရဏာဝသေန-ညွှန်ပြခြင်းရှိသော ဖြန့်ခြင်း၊ ညွှန်ပြခြင်းမရှိသော ဖြန့်ခြင်း၊
အရပ်မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [တစ်နည်း- ဩဓိသော အနောဓိသော
ဒိဿာဖရဏာဝသေန-အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ အပိုင်းအခြားမရှိသော
ဖြန့်ခြင်း၊ အရပ်မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊] ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊
ကတတ္တာ-ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပမာဏကတန္တိ-တံ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-
၏။ [အရူပါဝစရကံသည် မေတ္တာနှင့် မယှဉ်ရကား မေတ္တာကို ဖြန့်နိုင်သောကံ
မဟုတ်ပါချေ၊ သို့သော် မေတ္တာစသော ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာဖြင့် ကောင်းစွာပြုပြင်

အပ္ပမာဏကတံ။ ။ရူပါရူပါဝစရကံ (မေတ္တာ)သည် ထိုကဲ့သို့ အတိုင်းအရှည် အပိုင်း
အခြားကို မပြတ် သတ္တဝါအာရုံ အားလုံး၌ ဖြန့်တတ်သောကြောင့် “အပ္ပမာဏကတံ”မည်၏၊
ထို့ကြောင့် “တံ ဟိ၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏကတန္တိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်လတံ။

ဩဒိဿက အနောဒိဿက။ ။အဝဒိဿနံ-ဣတ္ထိ ပုရိသ စသည်သို့ သက်ဝင်၍
“သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော၊ သဗ္ဗေ ပုရိသော”စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတည်း၊ ဩဒိဿော-ခြင်း၊
ဩဒိဿော+ယဿာ+အတ္ထိတိ ဩဒိဿကာ (ဖရဏာ)၊ န+ဩဒိဿကာ အနောဒိဿကာ
(ဖရဏာ)၊ [ဒိဿာဖရဏာမှ ဖရဏာပုဒ်ကို လိုက်စေ။] ဣတ္ထိ ပုရိသ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းမရှိဘဲ
“သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သဗ္ဗေ ပါဏာ” စသည်ဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို “အနောဒိဿက ဖရဏာ”ဟု ခေါ်သည်။

ဒိဿာဖရဏာ။ ။“သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိဿာယ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တူ” စသည်ဖြင့်
မေတ္တာဖြန့်ခြင်းကို “ဒိဿာဖရဏာ”ဟု ခေါ်သည်၊ ပါဠိတော်၌ “ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ” စသည်ကို
ထောက်၍ “ဒိဿာနံ-အရပ်လေးမျက်နှာတို့ကို+ဖရဏာ-ဖြန့်ခြင်းတည်း၊ ဒိဿာဖရဏာ-ခြင်း”ဟု
ပြုပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ၌ “ဩဒိဿက၊ အနောဒိဿက”ဟု
မရှိပါ၊ ဩဓိသော ဖရဏာ၊ အနောဓိသော ဖရဏာ၊ ဒိဿာဖရဏာ”ဟုသာ ရှိ၏၊ ထို၌ ဩဓိသဒ္ဓါ
သည် အပိုင်းအခြားအနက်ကို ဟော၏၊ ဣတ္ထိ-ပုရိသ စသော သတ္တဝါအပိုင်းအခြားအားဖြင့်
ဖြန့်ခြင်းကို “ဩဓိသော ဖရဏာ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ အပိုင်းအခြားမရှိဘဲ သတ္တ-ပါဏ စသော
အားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို “အနောဓိသော ဖရဏာ”ဟု ခေါ်၏၊ ဒိဿာဖရဏာမှာ ရှေ့အတိုင်းပင်
တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ဩဒိဿက၊ အနောဒိဿကပုဒ်ကို သေချာစွာ ဖမ္ပဝိသု
ကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဩဓိသော၊ အနောဓိသော သည်ပင် ပါဠိပျက်၍ “ဩဒိဿက-အနောဒိဿက
ဖြစ်နေလေသလား”ဟု စဉ်းစားမိသည်။

အပ်သော ခန္ဓာအစဉ်ဝယ်ဆက်၍ အရူပဈာန်ကို ဖြစ်စေအပ်လျှင်လည်းကောင်း၊ ပြဟ္မဝိဟာရဈာန်သမာပတ်မှထ၍ အရူပသမာပတ်ကို ဝင်စားလျှင်လည်းကောင်း၊ ထိုအရူပဈာန်ကို “အပမာဏကတဈာန်”ဟု ခေါ်နိုင်သည်-ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။]

န တံ တတြာဝသိဿတိ၊ န တံ တတြာဝတိဋ္ဌတိတိ-ကား။ တံ ကာမာဝစရကမ္မံ-ထိုကာမာဝစရကံသည်။ တသ္မိံ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မေ-ထိုရူပါဝစရကံ၊ အရူပါဝစရကံသည်။ (သတိ-ရှိလသော်။) န ဩဟိယတိ-မကျန်ရစ်နိုင်။ န တိဋ္ဌတိ-မတည်တံ့နိုင်။ တိ-အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ-နည်း။ တံ ကာမာဝစရကမ္မံ-သည်။ တဿ ရူပါရူပါဝစရကမ္မဿ-၏။ အန္တရာ-အကြား၌၊ လဂ္ဂိတုံဝါ-ငြိကပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဌာတုံဝါ-တည်တံ့ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ရူပါရူပါဝစရကမ္မံ-ကို၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ထက်ဝန်းကျင်ယူ၍၊ ဝါ-ကုန်ခန်းစေ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ (မိမိဟူသော ကာမာဝစရကံ၏။) ဩကာသံ-အကျိုးပေးခွင့်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပတိဌာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

အထခေါ-စင်စစ်ကား။ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မမေဝ-သည်သာ၊ ကာမာဝစရကာမာဝစရကံကို၊ မဟောဃော-ကြီးစွာသော ရေအယဉ်သည်။ ပရိတ္တံ-အနည်းငယ်သော၊ ဥဒကံ-ရေကို(ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ပရိယာဒိယတိ)ဝိယ-ထက်ဝန်းကျင် ယူသကဲ့သို့၊

န ဩဟိယတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “န တံ တတြာဝသိဿတိ”ဝယ် တံကို “တံ ကာမာဝစရကမ္မံ”ဟုလည်းကောင်း၊ တတြာကို “တသ္မိံ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မေ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၍ “နအဝသိဿတိ-မကြွင်းတော့”ကို “န ဩဟိယတိ-မကျန်တော့”ဟု ဖွင့်သည်။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “န သိဿတိ”ဟု တွေ့ရ၏။ “န အဝသိဿတိတိ ဧတဿ အတ္တဝစန န ဩဟိယတိတိ”ဟူသော ဋီကာသစ်အဖွင့်နှင့် မညီပါ။]

ဋီကာ။ ။န ဩဟိယတိ န တိဋ္ဌတိတိ ကတုပစိတံပိ ကာမာဝစရကမ္မံ (ကာမာဝစရကံသည် “ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ ၊ပေ၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ”နှင့်အညီ ဥပစိတဖြစ်စေကာမူ အာစိဏ္ဏကံ အာသန္နကံဖြစ်စေကာမူ) ယထာဓိဂတေ မဟဂ္ဂတဇ္ဈာနေ အပရိဟိနေ (ရအပ်တိုင်းသော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန် မလျှောလျှင်) တံ အဘိဘဝိတွာ ပဋိဗ္ဗာဟေတွာ သယံ ဩဟိယကံ ဟုတွာ (မိမိကျန်နေသည်ဖြစ်၍) ပဋိသန္ဓိ ဒါတုံ သမတ္တဘာဝေန န တိဋ္ဌတိ။

လဂ္ဂိတုံ ဌာတုံ။ ။ကာမာဝစရကံ၏ မဟဂ္ဂုတ်ကံကို ပိတ်ဆို့ တားမြစ်ခြင်းကို “လဂ္ဂိတုံ (ငြိကပ်ခြင်း-ကပ်သည်း ကပ်သပ်လုပ်ခြင်း)”ဟု ဆို၏။ ထို့ထက် အားရှိ၍ သူ့ကိုယ်တိုင် အကျိုးပေးဖို့ရန် ရပ်တည်ခြင်းကို “ဌာတုံ”ဟု ဆိုသည်။ [လဂ္ဂိတုံ န သက္ကောတိသည် န အဝသိဿတိ၏၊ ဌာတုံ န သက္ကောတိသည် န အဝတိဋ္ဌတိ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၊ ဌာတုံကိုပင် ထပ်၍ “ရူပါရူပါဝစရကမ္မံ ၊ပေ၊ ပတိဌာတုံ”ဟု ဖွင့်သည်။]

(ဧဝံ-တူ)။ ဖရိတွာ-၍၊ ပရိယာဒိယိတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ (မိမိဟူသော ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံ၏) ဩကာသံ-အကျိုးပေးခွင့်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တိဌတိ-၏၊ တဿ-ထိုကာမာဝစရကံ၏၊ ဝိပါကံ-အကျိုးကို၊ ပဋိဗာဟိတွာ-တားမြစ်ပြီး၍၊ [အတ္တနော ဩကာသံ ဂဟေတွာ တိဌတိကို ထပ်ဖွင့်သည်။] သယမေဝ-ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံ ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဗြဟ္မသဟဗျတံ-ဗြဟ္မ၏ အတူတကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ငါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။ ဧဝံ ဝိဟာရိတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ မေတ္တာဒိဝိဟာရိ-မေတ္တာ အစရှိသည်ဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ (ဘိက္ခု သပရိဂ္ဂဟောဝါ အပရိဂ္ဂဟောဝါ ဌိစပ်။)

၁၁၉။ ဧတေ ပပေ၊ ဂေါတမံတိ-ဧတေ ပပေ၊ ဂေါတမံ အစရှိသော ဤသရဏဂုံ သည်၊ တေသံ-ထို ဝါသေဌဘာရဒ္ဒါဇတို့၏၊ ဒုတိယံ-၂ ကြိမ်မြောက်ဖြစ်သော၊ သရဏဂမနံ-သရဏဂုံတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတေ-ဤဝါသေဌ ဘာရဒ္ဒါဇတို့သည်၊ ပဌမ မေဝ-ပဌမတုန်းကပင်၊ (သရဏံ ဂတာဌ်စပ်)၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကေ-မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသဌ်၊ (သံဂီတံ-သံဂါယနာတင်အပ်သော)၊ ဝါသေဌသုတ္တံ-ဝါသေဌသုတ်ကို၊ သုတွာ-နာရ ၍၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတာ-ဆည်းကပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဣမံ တေဝိဇ္ဇ သုတ္တံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒုတိယမ္ပိ-၂ ကြိမ်မြောက်လည်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်သောရက်ကို လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၂ ရက်၊ ၃-ရက် လွန်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ အဂ္ဂညသုတ္တေ-၌၊ (အဂ္ဂညသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌)၊ ဥပသမ္ပဒံစေဝ-ရဟန်းအဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ အရဟတ္တဉ္စ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အလတ္ထံ-ရကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည် သာ၊ ဣတိ-တေဝိဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း၊ ဣတိ-ဤစကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနိယာ-သော၊ ဒီယနိကာယဌကထာယံ-၌၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဌိတာ-ပြီ။

စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဖို့၊ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့၊ တေရသသုတ္တပဋိမဏ္ဍိ တဿ-တစ်ဆယ့်သုံးသုတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဿ- သီလက္ခန္ဓဝဂ်၏၊ အတ္တဝဏ္ဏနာ-အနက်ကိုဖွင့်ကြောင့်ဖွင့်ရာ အဌကထာသည်၊ နိဌိတာ-ပြီးပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် အပြီးတည်း။

တေဝိဇ္ဇသုတ် အဌကထာ၏အဖွင့် ပြီးပြီ။

ဘာသာဋီကာ နိဂုံး

ကျမ်းပြီးပုံ။ ။ ကျမ်းဆရာတို့သည် မိမိကျမ်းကို ပြီးဆုံးစေရာ၌ “အနာယာသေန နိဋ္ဌာနံ-စသည်ဖြင့် မပင်မပန်း ချမ်းချမ်းသာသာ ပြီးဆုံးပါပြီ”ဟု နိဂုံးအုပ်နိုင်လေ့ရှိကြ ၏။ မိမိကား ဤကျမ်းစာကို ပြီးစေရာ၌ တပင်တပန်း ကြိုးစားရပါသည်။ ဤကျမ်း မပြီးမီ တန်ခူးလလောက်မှာ “ဤကျမ်းကို ဝါမဆိုခင် ပြီးစေနိုင်ပါမည်လား”ဟု စာဆိုသူတို့အား မေးမြန်းသောအခါ မည်သူကမျှ “ပြီးစေနိုင်လောက်ပါသည်”ဟု အဖြေမပေးကြပါ။ သို့ရာတွင် ဝါထပ်သောရက်နှင့် တကွ မိမိဘာသာ စဉ်းစားကာ “ကြိုးစားလျှင် ပြီးစေနိုင်စရာရှိ၏”ဟု ဆုံးဖြတ်၍ ခါတိုင်းထက် ၂-ဆလောက် ကြိုးစားပါသည်။

ထိုသို့ ကြိုးစားရင်း ကဆုန်လသို့ရောက်သောအခါ အပူပြင်းလွန်းသောကြောင့် မန္တလေးနှင့်တကွ အပူပိုင်းမြို့များ၌ အပျက်အဆီးများနေချိန်ဝယ် မိမိမှာလည်း အသံဝင်သွားလောက်အောင် ဝမ်းပျက်ရောဂါ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝမ်းပျက်ရောဂါ သက်သာ၍ ဤကျမ်းစာကို ဆက်လက်ပို့ချရင်း ရေးသားသောအခါ ဦးခေါင်းအုံ၍ လာသောကြောင့် ရပ်နား၍ ရပ်နား၍ ရေးသားရပါသည်။ ဤမျှလောက် ကြိုးစားသောကြောင့်ပင် ရည်မှန်းရင်း အချိန်မရောက်မီ တစ်ဆယ့်ငါးရက်လောက် တင်ကြို၍ ဤကျမ်းစာကို ပြီးစီးစေနိုင်ရကား ဝီရိယ၏ အစွမ်းကြောင့် ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်စွာ နိဂုံးအုပ်နိုင်ပါသည်။

သိဇ္ဈိတ္တ ဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယ သင်္ခတာ။

သီလက္ခန္ဓကထာယ၊ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတာ။

သီလက္ခန္ဓကထာယ-သီလက္ခန္ဓခေါ်၊ ပါဠိတော်ကို၊ ထုတ်ဖော်မြွက်ဟ၊ အနက်ပြုသည့်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ကျမ်းရွှေစာ၏။ ဝါစနာမဂ္ဂ နိဿိတာ-ဆရာသခင်၊ ကျေးဇူးရှင်တို့၊ ချစဉ်သီးသီး၊ စုံအောင်မှီးသော၊ ဒေသဘာသာယ-တိုင်းရင်းမြန်မာ၊ အမိဘာသာဖြင့်၊ သင်္ခတာ-တသန့်တသန့်၊ အကန့်ကန့်လျက်၊ ခုံခုံစီရရီ၊ တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိဿည်း၊ နိဿယည်း သည်လည်း၊ သိဇ္ဈိတ္တဘော-ထောင့်သုံးရာဖြစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်ဟု၊ နှစ်ဝါဆိုလ၊ ပဌမ၏၊ ကာဠဆုတ်ပက်၊ ဆယ့်သုံးရက်၌၊ နှစ်သက်ရွှင်ကြည်၊ ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

သုံးနှစ်ခန့် ကြိုးစားရခြင်း။ ။ “မြောင်းမြဆရာတော်”ဟု ယခုအခါ ထင်ရှား တော်မူသော ရွှေကျင်နိကာယ၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယကဖြစ်တော်မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဘုရားသည် ဤသီလက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာကို မိမိအား ၁၅-နှစ်အရွယ် ကျောင်းသားသူငယ် အဖြစ်၌ပင် ဆိုစေတော်မူ၏။ ပခုက္ကူမြို့။

မဟာဝိသုတာရာမတိုက်ကြီးသို့ ရောက်သောအခါလည်း ယခုအခါ သက်တော် ၈၉-နှစ် အရွယ်တော်ဖြင့် ကျန်းမာစွာ တည်တော်မူသော မဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်ကြီးအထံ၌ ဒီဃနိကာယ် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ တစ်ချို့ကို ဆိုဝါ၊ လိုက်ဝါဖြင့် ထပ်မံ၍ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ သံယုတ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့် မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို ထိုစဉ်က ပခုက္ကူ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ညောင်တုံးဆရာတော် အထံ၌ (အဋ္ဌကထာကို ဆိုဝါဖြင့်)လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပဌမ ဆရာတော်ကြီးနှင့် မဟာရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်၏ အထံ၌ (အဋ္ဌကထာ ဋီကာ တစ်ချို့ကို ဆိုဝါဖြင့်)လည်းကောင်း၊ ဝိနည်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို ထိုဆရာတော်များအပြင်၊ ထိုစဉ်က အတူသီတင်းသုံးတော်မူသော အရှေ့တိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်၏ အထံဝယ် လိုက်ဝါဖြင့်လည်းကောင်း ပြီးမြောက်စေခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ဤသီလက္ခန္ဓ် အဋ္ဌကထာကို အကြိမ်တော်တော်များအောင် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ပို့ချပြီးပါပြီ။ ထိုမျှလောက် အလေ့အကျက် များပါသော်လည်း ဘာသာဋီကာ ကျမ်းစာတစ်စောင်ဖြစ်ရစ်အောင် ကြိုးစားသောအခါ လွယ်လွယ်ကူကူဖြင့် ပြီးစေရသောသုတ်တော်ဟူ၍ တစ်သုတ်မျှမပါဘဲ ခဲခဲခက်ခက်ချည်း ကြိုးစားရပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့် နံနက်ပိုင်းအချိန်ဝယ် အခြားအခြား စာဝါများကို ပို့ချရင်း နေ့လည်အချိန်၌ ပါဠိတော်နှင့်တွဲ၍ ဤကျမ်းစာကို ပို့ချလာခဲ့ရာ သုံးနှစ်ခန့် ကြိုးစားမှ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်စေနိုင်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်။ ။ထိုမျှလောက် ကြိုးစားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းမှာ နောင်လာ နောက်သားတို့ လွယ်ကူစွာ သိရစ်ကြဖို့နှင့် မိမိအတွက် ပညာပါရမီ အဆီအနှစ် အမတေဖြစ်ဖို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်---

ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ၊ ဣတောပိ သုခသမ္မတာ၊

တဿောကာသံ ပဒါနာယ၊ အယံ အန္တရဓာယတံ။

ဣတောပိ-အများမှီးလောက်၊ ခရီးရောက်၍၊ ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ၊ ဤဘာသာဋီကာထက်လည်း၊ သုခသမ္မတာ-ကြည့်ရှုပို့ချ၊ လွယ်ကူလှသဖြင့်၊ အားရဖွယ်တောင်း၊ အကောင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ-သီလက္ခန္ဓာ၊ ဌကထာ၏၊ မှီရာကျစ်လစ်၊ ဋီကာသစ်တစ်မျိုးသည်။ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေထ-ပညာလိုလား၊ နောက်နောက်သားတို့၊ ကြိုးစားရစ်သော်၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ တဿာ-ထိုသို့ဖြစ်ရစ်၊ ဋီကာသစ်၏၊ ဩကာသံ ပဒါနာယ-ထွန်းတောက်တင့်ရေး၊ အခွင့်ပေးခြင်းငှာ၊ အယံ-နှစ်ပေါင်းများမြောက်၊ လွန်အားဆောက်မှ၊ ထွန်းတောက်ထွက်လာ၊ ဤဋီကာသည်၊ အန္တရဓာယတံ-ရိုးရာမတွဲ၊ တိုးကာငဲ့၍၊ ကပ်ဖဲ့မနေ၊ ကွယ်ပျောက်ရစ်ပါစေသတည်း။

အမှီကောင်း။ ။ ဤလောက၌ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို သပ္ပာယ်သုပနိဿယ ဟူသော အမှီကောင်းကို ရသောကြောင့်သာ ရောက်သင့်သောအဆင့်သို့ ရောက်ကြ ရပါသည်။ ပင်ကိုယ်က ဉာဏ်ကောင်း ဝီရိယကောင်း ဖြစ်စေကာမူ အမှီမကောင်း လျှင် ရောက်သင့်သောအဆင့်သို့ မရောက်နိုင်ပါ။ မိမိ၏ မှီခိုခဲ့ရာ ဆရာတော်များ ကား သရိုင်းရွာ ပင်းကျောင်း ဆရာတော်ကြီးမှစ၍ ဆရာအဆက်ဆက် အားလုံးပင် မိမိ၏ ဉာဏ်ဝီရိယနှင့် အနေအထိုင် ရှုစားတော်မူကာ သီးခြား ရွေးကောက်၍ ချီးမြှောက်တော်မူသောကြောင့် အမှီကောင်းအစစ် သပ္ပာယ်သုပနိဿယ ဖြစ်ကြပါ ပေသည်။

အတုန့်ပူဇော်ခြင်း။ ။ ထိုသို့ အမှီကောင်း ဆရာတော်များ၏ ချီးမြှောက်တော် မူကြသည်အားလျော်စွာ မိမိသည် ဆရာတော်များ မြှော်မှန်းတော်မူကြသလောက် အထမြောက်၍ ကျမ်းစားများကိုလည်း ပို့ချ ရေးသားနိုင်၊ သံဃာပရိသတ်များကို လည်း သေသေဝပ်ဝပ်နှင့် မပြတ်ထိန်းသိမ်းနိုင်၊ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ သဒ္ဓါတရားကိုလည်း ပညာနှင့်ယှဉ်လာအောင် တိုးပွားစေနိုင်ခြင်းအားဖြင့် အဖက်ဖက်က သာသနာ့ဝန်ကို အားသွန်ကြိုးပမ်း ထမ်းနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ သာသနာ့ဝန် အားသွန်ကြိုးပမ်း ထမ်းဆောင်ရကြောင်း ကောင်းမှုအလီလီ ပါရမီ အထူးဖြင့် ကျေးဇူးတော်ရင် ဆရာအရှင်သူမြတ်တို့အား ပျပ်ဝပ်ကော်ရော် ပူဇော်ပါ သတည်း။

သမ္မုဇယာမိ ထေရာနံ၊ ယေသာဟံ သမ္မဂ္ဂဟိတာ၊

သုသိက္ခိတော သုတ္တန္တေပိ၊ ပတ္တောမှိ ပကတညုတံ။

ယေသံ ထေရာနံ-အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္မဂ္ဂဟိတာ-အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်အပ်သော၊ အဟံ-ငါသည်။ သုသိက္ခိတော-ဟောနည်း၊ ပြောနည်း၊ ပို့ချနည်း၌၊ သိပ်သည်း သေသပ်၊ သင်အပ်သောအတတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သုတ္တန္တေပိ-ဒီဃ မဇ္ဈိမ၊ သံယုတ္တနှင့်၊ အင်္ဂဥတ္တရာ၊ လွန်စွာမွန်မြတ်၊ သုတ္တန် ပိဋကတ်၌လည်း၊ ပကတညုတံ-သဘော သကံ၊ ရှေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော+အမှီ-ခေတ်ခါ အလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ၊ ရောက်ရပေ၏။ တေသံ ထေရာနံ-ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထိုဆရာတော်ဘုရားတို့အား၊ သမ္မုဇယာမိ-ဟောပြောပို့ချ၊ ရေးသားရသည့်၊ သာသနာ့ညွန့်ဖူး၊ ကောင်းမှုထူးဖြင့်၊ ရွှင်မြူးဝမ်းသာ၊ ပူဇော်ပါသတည်း။

ဗိုလ်ချုပ် ၅-ဦး။ ။ မိမိ၏ သမ္မတ္တိစက်လည်းပုံကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ နိဂုံး၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ဤနေရာဝယ် သဒ္ဓါ ပညာစသော ဗိုလ်ချုပ်ငါးပါးတို့က မိမိ၏ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကောင်းစွာအုပ်ချုပ် အလုပ်လုပ်ပုံကို ပြပါဦးမည်။

ဗိုလ်အမည်ခံ တရားမှန်လျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူကြောင့် မယိမ်းမယိုင် မြဲခိုင်သော သဘောလက္ခဏာရှိရပါသည်။ မိမိ၏ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သမာဓိ သတိ ဟူသော ဗိုလ် ၅-ဦးလည်း ထိုလက္ခဏာဖြင့် လွန်စွာခံ့ညားကြပါသည်။

သဒ္ဓါဗိုလ်။ ။မိမိသည် ဉာဏ် ဝီရိယတို့၏ အရင်းခံဖြစ်သော ရှေးကံကို အမှန်ပင် ယုံကြည်နေ၏။ ယခုဘဝ အကောင်းအဆိုး အကျိုးပေးလေသမျှ၌ ရှေးကံသာ ပဓာနဖြစ်၏။ သရိုင်းရွာဟူသော ပဋိရူပဒေသ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ ဘိုးဘွားမိဘ ဆွေမျိုးကြီးများနှင့် ဆရာသမာကြီးများကို မှီခိုရခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ အထိုက်အလိုက် ဉာဏ် ဝီရိယကောင်းခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ “ယခုဘဝ၌ ပြုသမျှကုသိုလ်၏ ပဌမဇောစေတနာသည် ယခုဘဝမှာပင် ရှေးကုသိုလ်ကံ အခွင့်သာအောင် ကူညီထောက်ပံ့လျက်ရှိ၊ သတ္တမဇော စသည်တို့က ဒုတိယဘဝမှစ၍ ကောင်းကျိုးပေးကြဦးမည်”ဟု နားလည်ခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ ဤသို့ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါသည် (မယုံကြည်မှုက) လှုပ်ရှား၍ မရနိုင်အောင် မြဲခိုင်သော ဗိုလ်ချုပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာဗိုလ်။ ။မိမိ၏ ငယ်ရွယ်စဉ်မှစ၍ သင်ယူအပ်ခဲ့သော ယခုတိုင်အောင် လည်း နေ့စဉ်ပို့ချ ရေးသားအပ်သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် မိမိ၏ ကမ္မသကတာဉာဏ်ပညာနှင့် ဝိပဿနာပညာကို နေ့စဉ် တိုးပွားစေ၏။ အနုသယ ဓာတ်အဖြစ်ဖြင့် စွဲကပ်ပါရှိနေသော အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဤပညာသည် ယခုအနေမှာပင် အတော်သွက်လက် ထက်မြက်နေပြီဖြစ်ရကား တစ်ဆင့်ထက် တစ်ဆင့် တက်သွားလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် အဝိဇ္ဇာကို အဆုံးတိုင် ပယ်ဖျက်ဖို့ရာ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် အလွန်ပင် ခံနိုင်သော ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဝီရိယဗိုလ်။ ။သဒ္ဓါနှင့်ပညာ ၂-ဖြာသော ဗိုလ်ချုပ်တရားတို့က မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တက်တက်ကြွကြွ ဝီရိယဗိုလ်သည် အလိုလို အားထုတ်၍ နောက်မဆုတ်ဘဲ ခိုင်မြဲရကား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကောသလ (အပျင်း)ဓာတ်တွေ ကင်း၍ကင်း၍နေပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အများအလို “အိုပြီ”ဟု ဆိုရသော အသက်(၇၀)အရွယ်မှာပင် စာချ စာရေးလျက် သွက်တုန်း ထက်တုန်းဟု ထင်ရ၏။ ဤသို့လျှင် ဝီရိယဗိုလ်ချုပ်လည်း ပျင်းရိမှု ကောသလတရားကို ထွားထွားညက်ညက် နင်းချေဖျက်ကာ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

သမာဓိဗိုလ်။ ။အာရုံတစ်မျိုးဝယ် အချိန်အတော်ကြာအောင် စူးစိုက်စွာ တည်တံ့နေသော သမာဓိတရားကား စာပေရေးသား ပို့ချရသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အစဉ်လိုလားအပ်သော ဗိုလ်ချုပ်တစ်ပါးဖြစ်၏။ သမာဓိလစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စသည်

အဆင်သင့် ဝင်လာတော့၏။ ထိုသို့ မဝင်လာနိုင်အောင် သမာဓိဗိုလ်ချုပ်လည်း ဝီရိယကို အဖော်လုပ်ကာ မိမိ၏ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွင် နေ့စဉ်မပြတ် တည်မတ်စွာ ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

သတိဗိုလ်။ ။ဉာဏ်ပညာ အခြေခံရှိသော်လည်း သတိမပါလျှင် အရာရာ၌ အဆင်မပြေတတ်ပါ။ ဤတစ်ဘဝတည်း၌ပင် ကျန်းမာရေး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး စီမံအုပ်ချုပ်ရေးစသော အရေးအရာအတိုင်း၌ နားလည်မှု ပညာလည်းရှိ၊ သတိလည်းရှိမှ ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ပုထုဇဉ်တို့၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် “လောဘဒေါသ မာန်မာနနှင့် ကုဿာ မစ္ဆရိယ”ဟူသော တရားငါးမျိုးသည် ဆိုးဝါးသောင်းကျန်းလျက်ရှိ၏။ ထိုငါးမျိုးကို ပညာဗိုလ်၊ သတိဗိုလ် ၂-ပါးဖြင့် နှိပ်နင်း၍ မထားနိုင်ပါလျှင် ဧရာမပညာရှင်ဟု အထင်ကြီးခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ထိုတရားငါးပါးကြောင့် အမှားမှားအယွင်းယွင်း ဖြစ်ရတတ်ပါသည်။ “သတိ စ ခွါဟံ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗတ္ထိကံ ဝဒါမိ”ဟူသည်နှင့် အညီ၊ သဒ္ဓါနှင့် ပညာတို့ ထမ်းပိုးထမ်းမညီမျှသော အခါနှင့် သမာဓိနှင့် ဝီရိယတို့ ထမ်းပိုးထမ်းမညီမျှသောအခါ၌ မပိုရ မလိုရအောင် ဤသတိဗိုလ်က ကြိုးကိုင်၍ ပေးရသောကြောင့် အရာရာ၌ အချုပ်အခြာဖြစ်သော သတိဗိုလ်ကိုလည်း အမြဲတည်ရှိစေရပါသည်။

စတုစက္ကံ ဝတ္တိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ။

ယာနာယ အမတံ ပါရံ၊ ကဿံ ပုရိသ ကာရိယံ။

စတုစက္ကံ-သဗ္ဗတ္ထိစက်၊ ၄-ချက်စုပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄-ခုလည်း ပါရှိသော၊ ဗလပရိဂ္ဂဟံ-ရန်ပေါင်းခွင်းဖြူ၊ ငါးဦးဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီစောင့်ကြပ်၊ အုပ်ချုပ်အပ်ထားသော၊ ယာနံ-အသွားလျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အားအင်ခိုင်ဖြိုး၊ မဂ္ဂင်တည်းဟူသော ယာဉ်ပျံတော်ကြီးကို၊ ဝတ္တိယာန-မတိမ်းမစောင်း၊ လည်စေ့ကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းစွာအစဉ်၊ မောင်းကာနှင့်၍၊ အမတံ ပါရံ-ဤဘက်မှာနေ၊ အားလုံးသေလျက်၊ ဟိုပြေရောက်မှ၊ ဘေးကင်းရမည့်၊ အမတခေါ်၊ နေပြည်တော်သို့၊ ယာနာယ-ကိလေသာဟူ၊ ရန်သူပစ်ဖောက်၊ ဗုံးအမြောက်တို့၊ မကြောက်မနား၊ အရောက်သွားခြင်းငှာ၊ ပုရိသ ကာရိယံ-ယောက်ျားမှန်က၊ ပြုရဲရမည့်၊ ကမ္ဘာလက်ရိုး၊ လုံ့လမျိုးကို၊ ကဿံ-ငါးဦးဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊ မဆုတ်ရစေ၊ ပြုလုပ်ပေအံ့သတည်း။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ

ပြီးပြီ။

၁၅။ ကူဋဒန္တသုတ် နိဿယ
ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ

၃၂၃။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်အတိုင်း အကျယ်ပေးပါ။ “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာ၌ “ကူဋဒန္တံ၊ ကူဋဒန္တဿ” ဟု ထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။] ဘဂဝါ-သည်၊ မဂဓေသု-“မဂဓာ” ဟု ဗဟုဝဏ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ မဟတာ ဘိက္ခုသံယေန သဒ္ဓိ ပဉ္စမတ္ထေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ စာရိကံ စာရမာနော [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် အစ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ခါဏုမတံ နာမ-ခါဏုမတမည်သော၊ မဂဓာနံ-“မဂဓာ” ဟု ဗဟုဝဏ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၏၊ [ရှေးက “မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏” ဟု ပေးကြသည်။] ဗြာဟ္မဏဂါမော-ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) တံ-ခါဏုမတမည်သော ပုဏ္ဏားရွာရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ (တစ်နည်း) ယေန(ဒိသာဘာဂေန)-အကြင်အရပ်အဖို့ ဖြင့်၊ ခါဏုမတံနာမ-သော၊ မဂဓာနံ-၏၊ ဗြာဟ္မဏဂါမော-သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗော-ရောက်ထိုက်၏) တံ (တေန ဒိသာဘာဂေန)-ထိုအရပ်အဖို့ဖြင့်၊ (ခါဏုမတံနာမ-သော၊ မဂဓာနံ-၏၊ ဗြာဟ္မဏဂါမံ-သို့) အဝသရိ-ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတြခါဏုမတေ-ထိုခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ၌၊ ဝါ-ထိုခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ၏အနီး၌၊ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာယံ-အဗ္ဗလဋ္ဌိကာဥယျာဉ်၌၊ ဝိရဟတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

တေန ခေါ ပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ၏အနီး အဗ္ဗလဋ္ဌိကာဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌) ကူဋဒန္တော-ကူဋဒန္တ မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တုဿဒံ ပေ၊ ခါဏုမတံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ-နေ၏၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] တေန ခေါ ပန သမယေန-၌၊ ကူဋဒန္တဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ မဟာယညော-ကြီးစွာသော ယဇ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥပက္ခဋေ-ပြင်ဆင်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ [ပြင်ထားပုံကို ပြလို၍ “သတ္တ ၈ ဥသဘသတာနိ” စသည်ကို မိန့်သည်။] သတ္တ ၈ ဥသဘသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားလား ဥသဘတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ ၈ ဝစ္ဆတရသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားငယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [ဝစ္ဆတရသတာနိတိ ဝစ္ဆသတာနိ- အဋ္ဌကထာ၊ တရ အနက်မရှိ။] သတ္တ ၈ ဝစ္ဆတရိသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားမငယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ ၈ အဇေသတာနိ-ခုနစ်ရာသော ဆိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ ၈ ဥရဗ္ဘသတာနိ-ခုနစ်ရာသော သိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယညတ္ထာယ-ယဇ်ပူဇော်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ထူဏူပနီတာနိ-ယဇ်တိုင်သို့ ကပ်ဆောင်အပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

၃၂၄။ ခါဏုမတကာ-ခါဏုမတရွာ၌ နေကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-ပုဏ္ဏား၊ အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ အသောသုံ-ကြားသိရကုန်ပြီ၊ [ခေါအနက် မရှိ၊] တစ်နည်း- အသောသုံ ခေါ-ကြားသိရကုန်သည်သာ၊ [ခေါ သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။] (ကိ-နည်း)၊ [“သမဏော ခလု ဘော”မှစ၍ “ဒဿနံ ဟောတိ” တိုင်အောင် ပုဒ်များ၏အနက်ကို အဓမ္မဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဣတိ-ဤသို့ ကြားသိရကုန်ပြီ။

၃၂၅။ အထခေါ-ကြားသိရရာ ထိုအခါ၌၊ ခါဏုမတကာ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏ ဂဟပတိကာ-တို့သည်၊ ခါဏုမတာ-မှ၊ နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍၊ သဃံသဃီ-လူစု လူဝေး ဟူသော အပေါင်းအစုရှိကုန်သည်၊ ဂဏီဘူတာ-ရှေး၌ အပေါင်းအစု မဟုတ်ကုန်ဘဲ အပေါင်းအစုဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယေန-၌၊ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမန္တိ-သွားကြကုန်၏။

၃၂၆။ တေန သမယေန-၌၊ (ပုဏ္ဏား၊ သူကြွယ်တို့၏ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့ သွားကြရာ ထိုအခါ၌)၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဥပရိ ပါသာဒေ-ပြဿဒ၏ အထက်ထပ်၌၊ ဒိဝါသေယျ-နေအခါဝယ် အိပ်နေရာသို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ခါဏုမတကာ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့ကို၊ ခါဏုမတာ-မှ၊ နိက္ခမိတ္တာ-၍၊ သဃံသဃီ-ကုန်သည်(ဖြစ်၍)၊ ဂဏီဘူတေ-ကုန်သည်(ဖြစ်၍)၊ ယေန အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမန္တေ-သွားနေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဒသာ-မြင်ရပြီ၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ခတ္တံ-အမတ်ကြီးကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍မေးပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘော ခတ္တေ-အို အမတ်ကြီး၊ ကိန-အဘယ့်ကြောင့်၊ ခါဏုမတာ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမန္တေ-သွားနေ ကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ (အာမန္တေသိ)။

၃၂၇။ ဘော-အရှင်၊ ဂေါတမော-အနွယ်အားဖြင့် ဂေါတမမည်သော၊ သကျပုတ္တော-သော၊ သကျကုလာ (နိက္ခမိတ္တာ) ပဗ္ဗဒိတော၊ သမဏော-သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊ သော-ထိုရဟန်းဂေါတမသည်)၊ မဂဓေသု-၌၊ မဟတာ-သော၊ ပေ၊ ဝိဟရတိ-ပါ၏၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ကလျာဏော-သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-သည်၊ အဗ္ဗဂ္ဂတော-ပါပြီ၊ (ကိ)၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ဣတိဝိ-ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် လည်း၊ အရဟံ-အရဟံမည်တော်မူ၏၊ ပေ၊ ဘဂဝါ-ဘဂဝါမည်တော်မူ၏၊ ဣတိ (အဗ္ဗဂ္ဂတော)၊ ဧတေ-ဤပုဏ္ဏား၊ အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ဥပသင်္ကမန္တေ-သွားနေကြပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ [“အရဟံ” စသည်တို့၏အနက်ကို အဓမ္မဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၃၂၈။ အထခေါ-အမတ်ကြီးက ပြောရာထိုအခါ၌၊ ကူဋဒန္တဿ-သော၊ ပြာဟ္မဏဿ-၏။ ဇေတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ(ကိ)၊ မေ-ငါသည်၊ ဇေတံ-ဤအကြောင်းကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပြီ၊ ဝါ-ကြားဘူးပြီး၊ (ကိ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တိဝိဓံ-ဝိပဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ၃-ပါးသော အဝိပဋိသာရရှိသော၊ ဝါ-ဝိပဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ၃-ပါးသော နှလုံးသာရွှင်ခြင်း ရှိသော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ ယညသမ္ပဒံ-ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့(သုတံ)၊ အဟံ-ငါသည်၊ တိဝိဓံ-သော၊ ဝါ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-သော၊ ယညသမ္ပဒံ-ကို၊ န ဇာနာမိ-မသိ၊ အဟံ-ငါသည်လည်း၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇိတု-ပူဇော်ခြင်း ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ အဟံ-သည်၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-ချဉ်းကပ်၍၊ တိဝိဓံ-သော၊ ဝါ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-သော၊ ယညသမ္ပဒံ-ကို၊ ယန္တူန ပုစ္ဆေယျံ-အကယ်၍ မေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။

၃၂၉။ အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ကူဋဒန္တော-သော၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ ခတ္တံ-ကို၊ အာမန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော ခတ္တေ-ကြီး၊ တေနဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ (ပြာဟ္မဏဂဟပတိကတို့ အရှင်ဂေါတမကို ဖူးမြင်ဖို့ရာ သွားနေကြလျှင်၊) ယေန-၌၊ ခါဏုမတကာ-ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန် ၏၊) တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားချေလော၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမိဿတိ ကိရ-ချဉ်းကပ်ပါ လတုံတုံ၊ ဣတိ (အာဟ၊ ဣတိ အဝေါစ)။ [ဤပါဠိများ၏ အနက်ကို သောဏဒဏ္ဍ ပုဏ္ဏား၏ မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ခန်း၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ကူဋဒန္တဂုဏကထာ”နှင့် “ဗုဒ္ဓဂုဏကထာ”ကိုလည်း သောဏဒဏ္ဍသုတ် သောဏဒဏ္ဍဂုဏကထာ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏကထာအတိုင်း အနက်ပေး ပါ၊ ကူဋဒန္တဂုဏကထာဝယ် “ကူဋဒန္တဿ-သော၊ ပြာဟ္မဏဿ-၏၊ မဟာယညံ-ကို၊ အနုဘဝိဿာမ-ခံစားကုန်အံ့၊ ဘဝံ ဟိ ကူဋဒန္တော အဗျော မဟဒ္ဒနော မဟာ ဘောဂေါ၊ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏော-များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ် သော အဆင်တန်ဆာ၊ ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်ဟူသော ဥစ္စာရှိပါ၏၊ ပဟူတဇာတရူပ ရဇတော-သာ၍များသော ရွှေ၊ ငွေရှိပါ၏” ဤပုဒ်များသာ ထူးပါသည်။

မဟာဝိဇိတရာဇယညကထာ

၃၃၄။ အထခေါ-ပြောဆိုကြရာ ထိုအခါ၌၊ ကူဋဒန္တော-သော၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟတာ-များစွာသော၊ ပြာဟ္မဏဂဏေန-ပုဏ္ဏားအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ယေန အဓ္မလဋ္ဌိကာ(အတ္ထိ)၊ ယေန ဘဂဝါ(အတ္ထိ)၊ တေန-အဓ္မလဋ္ဌိကာ

ဥယျာဉ်ရှိရာ မြတ်စွာဘုရားရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-
၍၊ ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမ္မောဒိ-ပြီ၊ သမ္မောဒနီယံ၊ ပေ၊ နိသီဒိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်
ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမန ကထာ (၈၀)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ခါဏုမတကာ-ကုန်သော၊
ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာပိ-တို့သည်လည်း၊ အပေကစွေ-အချို့သော ပုဏ္ဏား၊
အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ ဘဂဝန္တ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ (ဝပ်ချပြီး၍)၊
ဧကမန္တ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊ တစ်ခု သောအရပ်အဖို့၌၊ နိသီဒိသု-ထိုင်ကြကုန်ပြီ၊
အပေကစွေ-တို့သည်၊ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိ သမ္မောဒိသု၊ သမ္မောဒနီယံ၊ ပေ၊ နိသီဒိသု၊
အပေကစွေ-တို့သည်၊ ယေန ဘဂဝါ (အတ္ထိ)၊ တေန-ဘုရားရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊
(ဘုရားရှိရာဘက်သို့)၊ အဇ္ဈလိ-လက်အုပ်ကို၊ ပဏာမေတွာ-ညွှတ်စေ၍၊ ဧကမန္တ
နိသီဒိသု၊ အပေကစွေ၊ နာမဂေါတ္တံ-အနွယ် နာမည်ကို၊ သာဝေတွာ-
ကြားသိစေပြီး၍၊ (လျှောက်ထားပြီး၍)၊ ဧကမန္တ နိသီဒိသု၊ အပေကစွေ၊
တုဏှိဘူတာ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကမန္တ နိသီဒိသု။

၃၃၅။ ဧကမန္တ-၌၊ နိသိန္ဒော-သော၊ ကူဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊
ဘဂဝန္တံ၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤ
အကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပါပြီ၊ (ကြားဘူးပါပြီ၊ ကိ)၊ သမဏော
ဂေါတမော-သည်၊ တိဝိဓံ-သော၊ ပေ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊
ဝါ-တောင်းပန်ပါရစေ၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ တိဝိဓံ
သောဠသ ပရိက္ခာရံ၊ ယည သမ္ပဒံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဟောတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့
လျှောက်ပြီ။

၃၃၆။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တေနဟိ-လျှင်၊ (ထိုသို့ တိဝိဓ သောဠသပရိက္ခာရ
ယညသမ္ပဒါကို နာယူလိုလျှင်)၊ သာဓုကံ-မြဲမြံစွာ၊ ဝါ-ငါဘုရား၏ တိုက်တွန်း
တော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ကောင်းမွန်စွာ၊ သုဏာဟိ-နားစိုက်လော၊ မနသိ-စိတ်၌၊
ကရောဟိ-ပြုလော၊ (တစ်နည်း) မနသိ ကရောဟိ-နှလုံးသွင်းလော၊ [ဤကား
“သာဓုကံ”ကို “သုဏာဟိ”နှင့်သာ တွဲပေးပုံ တည်း။] (တစ်နည်း) သုဏာဟိ-
နားစိုက် လော၊ သာဓုကံ-စွာ၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ မနသိ-၌၊ ကရောဟိ-
လော၊ (တစ်နည်း) မနသိ ကရောဟိ-လော၊ [ဤကား “သာဓုကံ”ကို
“မနသိကရောဟိ”နှင့်သာ တွဲပေးပုံတည်း၊ အခြားတစ်နည်းပေးပုံကို
သာမညဖလသုတ် နိဿယ၊ ပဏီတတရသာမညဖလ (၅၆၇)၌ ပြထားပြီ။]
ဘာသိဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-
အမိန့်တော်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပစ္စယောသိ-ပြီ။

ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ (ကိ)၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသည်ကား၊
(တစ်နည်း) ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ပြီးသော ဝတ္ထုကြောင်းကို၊ (ဘာသိဿာမိ-အံ့)၊

အဖော-ကြွယ်ဝသော၊ မဟဒ္ဒနော-များသောဥစ္စာရှိသော၊ မဟာဘောဂေါ-များသော စည်းစိမ်ရှိသော၊ (များသော အသုံးအဆောင်ရှိသော)၊ ပဟူတဇာတရူပရဇတော-များသော ရွှေ၊ ငွေရှိသော၊ ပဟူတဝိတ္ထုပကရဏော-များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဆင်တန်ဆာ၊ ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်ဟူသော ဥစ္စာရှိသော၊ ပဟူတဓနဓညော-များသော ရတနာ ၇-ပါးဟူသော ဥစ္စာ၊ များသော ကောက်ပဲ သီးနှံရှိသော၊ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဌာဂါရော-ပြည့်သောဘဏ္ဍာတိုက်၊ ကောက်ပဲ သီးနှံထားရာ ကျိရှိသော၊ (ပိုဒေါင်ရှိသော)၊ မဟာဝိဇိတောနာမ-မဟာဝိဇိတမည် သော၊ (ကျယ်ပြန့်သော အောင်အပ်ပြီးသော တိုင်းနိုင်ငံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မဟာဝိဇိတမည်သော)၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ အထခေါ-မဟာဝိဇိတမင်းဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာဝိဇိတဿ-မဟာဝိဇိတမည်သော၊ ရညော-မင်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ရဟောဂတဿ-ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ ရောက်ပြီးသည် (ဖြစ်၍)၊ ပဋိသလ္လိနဿ-အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွါ၍၊ သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တစ်ခု တည်းသော အာရုံ၌ကပ်ငြိစဉ်၊ ဝါ-တစ်ယောက်ထည်း ကိန်းအောင်စဉ်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ စေတသော-စိတ်၏၊ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ မေ-ငါသည်၊ ဝိပုလ-ပြန့်ပြောကုန်သော၊ မာနသကာ-လှူ၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘောဂါ-စည်းစိမ်တို့ကို၊ အဓိဂတာ-ရအပ်ကုန်ပြီ၊ မဟန္တ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ပထဝိမဏ္ဍလံ-မြေအဝန်းကို၊ အဘိဝိဇယ-အောင်နိုင်၍၊ အဇ္ဈာဝသာမိ-လွှမ်းမိုးအုပ်စိုး၍ အပိုင်း အခြားအတိုင်း နေနိုင်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယန္တုန ယဇေယျံ-အကယ်၍ ပူဇော်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ယံ-ယင်းသို့ ပူဇော်ခြင်းသည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ (ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ)။

၃၃၇။ ဗြာဟ္မဏ၊ အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတံ-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ ဧဝံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဣမ-ဤအရပ်၌၊ မယံ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဝါ-သည်၊ ရဟောဂတဿ-ဖြစ်၍၊ ပဋိသလ္လိနဿ-စဉ်၊ ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-၏၊ ပရိဝိတက္ကော-သည်၊ ဥဒပါဒိ-ပါပြီ၊ (ကိ)၊ မေ-ငါသည်၊ ဝိပုလ-ပြန့်ပြောကုန်သော၊ မာနသကာ-လှူ၍ဖြစ် ကုန်သော၊ ဘောဂါ-စည်းစိမ်တို့ကို၊ အဓိဂတာ-ရအပ်ကုန်ပြီ၊ ပေ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ အဟံ-အကျွန်ုပ် သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-ပါ၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ အနုသာသတု-သွန်သင်ပါလော၊ ယံ-ယင်းသို့ သွန်သင်ခြင်းသည်၊ မမ-၏၊ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ (အဝေါစ)။

၃၃၈။ ပြာဟွဏ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ပြာဟွဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတံ-သော၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဧတံ၊ အဝေါစ-သံတော်ဦးတင် ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘောတော ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဇနပဒေါ-ဇနပဒ်သည်၊ ဝါ-တိုင်းခရိုင် နိုင်ငံသည်၊ သကဏ္ဍကော-သူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့် ခလုတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပါ၏။ သဥပ္ပိဋ္ဌေ-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ပါ၏။ ဂါမဃာတာပိ-ရွာတို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ-တွေ့မြင် အပ်ပါကုန်၏။ ဝါ-ထင်ရှားပါကုန်၏။ နိဂမဃာတာပိ-နိဂုမ်းတို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ နဂရဃာတာပိ-မြို့တို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ ပန္နဒုဟနာပိ-လမ်းခရီး၌ တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ ဇနပဒေ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ သကဏ္ဍကော-သူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့် ခလုတ်နှင့်တကွဖြစ်သည်။ သဥပ္ပိဋ္ဌေ-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်။ (သမာနေ-ဖြစ်ပါလျက်၊) ဗလီ-အခွန်အတုတ်ကို၊ ဥဒ္ဓရေယျ-အကယ်၍ ထုတ်ဆောင် ကောက်ခံအံ့၊ တေန-ထို အခွန်အတုတ်ကို ထုတ်ဆောင် ကောက်ခံခြင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ အကိစ္စကာရီ-မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏။

သိယာ-ရံခါ၊ ဘောတော ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိံ)၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ ဒဿုခိလံ-ဤသူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့် ခလုတ်ကို၊ ဝဓေနဝါ-သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရိုက်နှိပ် ပုတ်ခတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓေနဝါ-ချုပ်နှောင်ခြင်းဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ ဇာနိယာဝါ-ဥစ္စာစည်းစိမ်၏ ဆုံးရှုံးကြောင်း ဒဏ်တပ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ ဂရဟယဝါ-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ပဉ္စသီမဗုဒ္ဓကရဏ စသည်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇနာယဝါ-တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သမူဟနိဿာမိ-သင့်သောနည်းဖြင့် ပယ်နှုတ်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ရာ၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ အကြံအတိုင်း ပယ်နှုတ်လသော်၊) ဧတဿ ဒဿုခိလဿ-ကို၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သမုတ္တိတော-အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်ခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ဟတာဝသေသကာ-သတ်အပ်ပြီးမှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ ယေ တေ-အကြင် သူပုန်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ရှိပါကုန်လတံ့၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဇနပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဟေဌေဿန္တိ-ညှဉ်းဆဲပါ ကုန်လတံ့။

အပိစ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဣဒံ သံဝိဓာနံ-ဤအစီအရင်ကို၊ (ဤသံတော်ဦးတင် အပ်လတံ့သော အစီအရင်ကို)၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဧတဿ ဒဿုခိလဿ-ကို၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သမုတ္တိတော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ (ကိံ-နည်း)၊

တေနဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏။ (တစ်နည်း) တေနဟိ-ထိုသို့ ယဇ်ပူဇော်လိုခြင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်။ ယေ-အကြင် လူတို့သည်။ ဘောတော ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ကသိဂေါရက္ခေ-လယ်ယာထွန်ခြင်း၊ နွားတို့ကို စောင့်ရှောက် မွေးမြူခြင်း၌၊ ဥဿဟန္တိ-အားထုတ်ကြကုန်၏။ တေသံ-ထိုလူတို့အား၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်။ ဗီဇောတ္တံ-မျိုးစေ့၊ ထမင်းကို၊ အနုပ္ပဒေတု-ထပ်၍ထပ်၍ ပေးတော်မူပါ။ [မလောက်မချင်း ပေးတော်မူပါ-ဟူလို။] ယေ-တို့သည်။ ဘောတော ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါဏီဇာ ယ-ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၌၊ ဥဿဟန္တိ-ကုန်၏။ တေသံ၊ ဘဝံ ရာဇာ၊ ပါဘတံ-အရင်းအနှီးကို၊ အနုပ္ပဒေတု-ပါ။ ယေ ဘောတော ရညော၊ ဇနပဒေ၊ ရာဇပေါရိသေ-မင်းချင်းယောက်ျား၏ အလုပ်၌၊ (မင်းမှုထမ်းခြင်း၌)၊ ဥဿဟန္တိ၊ တေသံ၊ ဘဝံ ရာဇာ၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစာရိက္ခာစသည်ကို၊ ပကပ္ပေတု-အပြားအား ဖြင့် ပြုစီမံတော်မူပါ။

တေစ မနုဿာ-ထိုလူတို့သည်လည်း၊ (ကသိဂေါရက္ခ စသည်တို့၌ ကြောင့်ကြ စိုက်ကြသော ထိုလူတို့သည်လည်း) သကမ္မပသုတာ-မိမိအလုပ်၌ အားထုတ်ကြကုန် သည်။ (ဟုတွာ-၍) ရညော-၏။ ဇနပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ န ဝိဟေဌဿန္တိ-မညဉ်းဆဲပါ ကုန်လတုံ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ရညော-အရှင်မင်း၏။ မဟာ-များစွာသော၊ ရာသိကော-ဥစ္စာစပါးတို့၏ အစုကိုပြုတတ်သော ဇနပုဒ်သည်။ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါ လိမ့်မည်။ ဇနပဒါ-တို့သည်။ ဝါ-တို့သည်။ [ဌာနဖြင့် ဌာနီလူတို့ကို ပြသည်။] ခေမဋ္ဌိတာ-ဘေးမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တည်ကြရကုန်သည်။ အကဏ္ဍကာ-သူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့် ခလုတ်မရှိကုန်သည်။ အနုပ္ပိဋ္ဌာ-ညဉ်းဆဲခံရခြင်း မရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍) မနုဿာ-တို့သည်။ [“ဇနပဒါ”ဟု ကတ္တားပါပြီးဖြစ်၍ “မနုဿာ”ပိုဟန်တူသည်။] မုဒါ-ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။ မောဒမာနာ-အခြားသူ တို့က ပြန်၍ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။ (တစ်နည်း) မုဒါမောဒမာနာ-အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။ ဥရေ-ရင်၌၊ ပုတ္တေ-သားသမီးတို့ကို၊ နစ္စေန္တာ-ကစေကုန် လျက်၊ အပါရုတယရာမညေ-မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော အိမ်ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ (ဟုတွာ-၍) ဝိဟရိဿန္တိ-နေနိုင်ကြပါလိမ့်မည်။ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ [ဘုရားရှင်က ကုဋေန္တကိုခေါ်သော အာလုပ်။] ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏။ ဣတိ-သို့၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်။ ပုရောဟိ တဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-အား၊ ပဋိသုတ္တာ-ရှေးရှုနားထောင်၍၊ ယေ-အကြင် လူတို့သည်။ ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ကသိဂေါရက္ခေ-၌၊ ဥဿဟိသု-အားထုတ် ကြကုန်ပြီ။ တေသံ-ထိုလူတို့အား၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်။

ဗီဇာတ္တံ-ကို အနုပုဒ်သိ-ထပ်၍ထပ်၍ပေးပြီ။ ယေစ-တို့သည်လည်း၊ ရညော၊ ဇနပဒေ၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ-၌၊ ဥဿဟိသု-ကုန်ပြီ။ တေသံ၊ ပေ၊ ပါဘတံ-ကို၊ အနုပုဒ်သိ၊ ယေစ-တို့သည်လည်း၊ ရညော၊ ဇနပဒေ၊ ရာဇပေါရိသေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဥဿဟိသု-ကုန်ပြီ။ တေသံ၊ ပေ၊ ဘတ္တဝေတနံ-ကို၊ ပကပေသိ-အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံပြီ။ တေစ မနုဿာ-တို့သည်လည်း၊ သကမ္မပသုတာ (ဟုတွာ)، ရညော၊ ဇနပဒံ၊ န ဝိဟေဌိသု-မညဉ်းဆဲ ကြကုန်၊ ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ခေမဌိတာ-ကုန်သည်။ ပေ၊ အပါရုတယရာမညေ-မဝိတ် အပ်သော တံခါးရှိသော အိမ်ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ ဝိဟရိသု-နေနိုင်ကြကုန်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ၊ အထခေါ-၌၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတံ-သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ ဇေတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘော-အရှင်၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဘောတော-အရှင်၏၊ သံဝိဓာနံ-စီမံခြင်းကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ သောဒဿုခိလော-ကို၊ သမူဟတော-အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်အပ်ပါပြီ၊ စ-သည် သာမကသေး၊ မေ-၏၊ မဟာ-သော၊ ရာသိကော-သည်၊ (အဟောသိ-ဖြစ်ပါပြီ) ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ခေမဌိတာ-ကုန်သည်။ ပေ၊ အပါရုတယရာမညေ-ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တိ-နေကြပါကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယည-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇိတုံ-ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ဘဝံ-သည်၊ မံ-ကို၊ အနုသာသတု-ပါလော၊ ယံ-ယင်းသို့ သွန်သင်ခြင်းသည်၊ မမ-၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

ခတ္တိယာမန္တနု ခသော ခတုပရိက္ခာရ

၃၃၉။ တေနဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ (တစ်နည်း- ယေန ကာရဏေန-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာတိ-၏)၊ တေနဟိ-ထိုသို့ ကြီးစွာသောယဇ်ကို ပူဇော်လိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေဝ-နိဂုံး၌

တေနဟိ ဘဝံ ရာဇာ။ ။ “တေနဟိ ဘဝံ ရာဇာ”၌ “ဘဝံ ရာဇာ”၏ စပ်ပုဒ်သည်၊ “အာမန္တယတံ”ကျမှ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “တေ ဘဝံ ရာဇာ”၌ “ဘဝံ ရာဇာ”ဟူသော ကတ္တားသည် ပိုနေ၏၊ နိဿယ အနက်ပေးရာ၌ တွေ့သောကြောင့် နောက်မှ ထည့်ထားဟန်တူသည်၊ ဆရာ တို့ကား “တေနဟိ ဘဝံ ရာဇာ”အတွက် “သုဏာတု”ဟု အပိုကြိယာ ထည့်စွက်၍ အနက်ပေး တော်မူကြသည်၊ နောက်ဝါကျများ၌ကား “တေနဟိ ဘဝံ ရာဇာ ယေ ဘောတော”ဟု မစဘဲ “ယေ ဘောတော”မှစ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် “တေ ဘဝံ ရာဇာ”၌သာ “ဘဝံ ရာဇာ”ပါရ ပါသည်။

နေကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ဇနပဒ်၌နေကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အနုယန္တာ-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ယေ ခတ္တိယာ-အကြင် ခတ္တိယတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏။) တေ-ထိုခတ္တိယတို့ကို၊ အာမန္တယတံ-ခေါ်၍ သိစေတော်မူပါ။ ဝါ-ခေါ်၍ အသိပေးတော်မူပါ။ (ကိ-အဘယ်သို့ခေါ်၍ အသိပေးရမည်နည်း။) ဘော-အရှင်မင်း အများတို့၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏။ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ ဘဝန္တော-အရှင်မင်းအများတို့သည်၊ အနုဇာနန္တ-ခွင့်ပြုကြပါကုန်၊ (တုမှာကံ-တို့၏။) ယံ-ယင်းသို့ ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ မမ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏။ ဣတိ-ဤသို့ အသိပေးတော်မူပါ။

ဘောတော ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေဝ-ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ ယေ အမစ္စာ-အကြင် ထိုထိုကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်ကြကုန်သော ပိယ သဟာယက အမတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယေ ပါရိသဇ္ဇာ-အကြင် ပရိသတ်တွင် ပါဝင်ကုန်သော အမိန့်ကို နာခံတတ်သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ-ကုန်၏။) တေ-ထိုအမစ္စပါရိသဇ္ဇတို့ကို၊ ပေ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-ပါ၏။ ဣတိ-ပါ။ ဘောတော ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေဝ-ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ ယေ-အကြင် များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ (သန္တိ) တေ-ထိုဗြာဟ္မဏ၊ မဟာ သာလာ များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ထိုပုဏ္ဏားတို့ကို၊ ပေ၊ ဣတိ-ပါ။ ဘောတော ရညော၊ ဇာနပဒေ၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ ယေ ဂဟပတိ နေစယိကာ-အကြင် ဆည်းပူးစုဆောင်းအပ်သော များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ (သန္တိ) တေ-ထိုအိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့ကို၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ အာမန္တယတံ-ပါ၊ ဝါ-ပါ၊ (ကိ)၊ ဘော-အိုအိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-ပါ၏။ မေ-အား၊ ဘဝန္တော-အရှင်အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ အနုဇာနန္တ-ပါကုန်၊ (တုမှာကံ-တို့၏။) ယံ-သည်၊ မမ-၏။ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-ပါ၏။ ဣတိ-ပါ။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ [ကုဋေဒန္တပုဏ္ဏားကို ခေါ်သည်။] ဘော-အရှင်၊ [မဟာဝိဇိတ မင်းက ပုရောဟိတ်ကို ခေါ်သည်။] ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏။ ဣတိ-သို့၊ မဟာဝိဇိတော ရာဇာ ပုရောဟိတဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပဋိသုတ္တာ၊ ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ နေဂမာစေဝ-ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ အနုယန္တာ-အစဉ်လိုက် ကြရကုန်သော၊ ယေ ခတ္တိယာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏။) တေ-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍သိစေပြီ၊ ဝါ-ခေါ်၍အသိပေးပြီ၊ (ကိ)၊ ဘော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ပေ၊ အဿ-ပါ၏။ ဣတိ (အာမန္တေသိ) ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ ယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-

ပူဇော်တော်မူပါ။ မဟာရာဇာ-မဟာရာဇာ၊ ယညကာလော-ယဇ်၏ အခါပါတည်း၊ ဝါ-ယဇ်ပူဇော်ရာအခါပါတည်း။ ကူတိ-ဤသို့ ခွင့်ပြုကြကုန်ပြီ။ [အမစ္စပါရိသဇ္ဇ၊ ပြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေစယိကတို့ကို ခေါ်၍ အသိပေးပုံ၊ သူတို့က ယဇ် ပူဇော်ရန် ခွင့်ပြုပုံကိုပြသော ဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။] ကူတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ စတ္တာရော-၄ မျိုးကုန်သော၊ ကူမေ-ဤခတ္တိယ၊ အမစ္စပါရိသဇ္ဇ၊ ပြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေစယိကတို့သည်၊ အနုမတိပက္ခာ-ခွင့်ပြုခြင်း အားဖြင့် ဘက်သားတို့သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်) တဿေဝ ယညဿ-ထိုယဇ်၏ပင်၊ ပရိက္ခာရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ ဘဝန္တိ-၏။

ဝိဇိတမင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော အဋ္ဌပရိက္ခာရ

၃၄၀။ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံ၏၊ မာတိတောစ၊ ပေ၊ အက္ခိတ္တော အနုပတ္တုဋ္ဌော- (အင်္ဂါ ၁)၊ အဘိရူပေါ၊ အခုဒ္ဒါဝကာသော ဒဿနာယ၊ (အင်္ဂါ ၂)၊ အဗျော-၏၊ မဟဒ္ဒနော-များသောဥစ္စာရှိ၏၊ မဟာဘောဂေါ-များသော အသုံးအဆောင်ရှိ၏၊ ပဟူတဇာတရူပရဇတော-များသော ရွှေငွေရှိ၏၊ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏော-များစွာ သော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာရှိ၏၊ ပဟူတဓနဓညော-များသော ရတနာ ၇-ပါးဟူသောဥစ္စာ၊ ကောက်ပဲသီးနှံရှိ၏၊ ပရိပုဏ္ဏကောသ ကောဌာဂါရော-ပြည့်သောဘဏ္ဍာတိုက်၊ ကောက်ပဲသီးနှံထားရာ ကျိရှိ၏၊ (ဂိုဒေါင် ရှိ၏၊ အင်္ဂါ ၃)၊ ဗလဝါ-အင်အားရှိသည်၊ [“စတုရဂီနိယာ”စသည်ဖြင့် “ဗလဝါ”ဖြစ်ပုံ ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] စတုရဂီနိယာ-ဆင် မြင်း ရထား ခြေလျင်အားဖြင့် ၄-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အဿဝါယ-အမိန့်ကို လိုက်နာသော၊ ဩဝါဒပဋိကရာယ-အဆုံးအမ ကို ရှေးရှုပြုလုပ်သော၊ သေနာယ-စစ်တပ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ကြောင့်) ယသဿ-အခြံအရံဖြင့်၊ ပစ္စတ္တိကေ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိ သော ရန်သူတို့ကို၊ သဟတိမညေ-လွှမ်းမိုးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ (အင်္ဂါ ၄)။

သဒ္ဓေါ-ဒါန၏အကျိုးကို ယုံကြည်သောသဒ္ဓါရှိသည်၊ ဒါယကော-သဒ္ဓါ အလျောက်၊ နောက်မတွန့်ဘဲ၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပေးစွန့်တတ်သည်၊ ဒါနပတိ-ဒါန၏အရှင်သည်၊ သမဏပြာဟ္မဏ ကပဏဒ္ဓိက ဝနီဗ္ဗကယာစကာနံ-မကောင်းမှုတို့ကို ငြိမ်းစေပြီး သော သမဏ၊ မကောင်းမှုတို့ကို မြှော့ပြီးသော ပြာဟ္မဏ၊ အထီးကျန်မဲ့ ဆင်းရဲသူ၊ ခရီးသွားဧည့်သည်၊ အလှူ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုချီးမွမ်းတတ်သော အလှူခံ၊ ဂုဏ်ကို မပြောဘဲ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုကို

တောင်းရမ်းတတ်သော သူတောင်းစားတို့၏။ အနာဝဋ္ဋဒွါရော-မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသည်။ ဩပါနဘူတော-လမ်း ၄-ခွ၌ တူးထားအပ်သော ရေကန်သဖွယ်ဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ (ဟုတွာ-၍) ပုညာနိ-ကောင်းမှု တို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။ (အင်္ဂါ ၅)။ တဿ တဿ သုတဇာတဿ-ထိုထို ကြားနာအပ် ပြီးသော အတတ်ပညာ၏။ (ဝါ-ထိုထိုကြားနာအပ်ပြီးသော အတတ်ပညာ၏အရာ ၌) ဗဟုဿုတော-များသောသုတရှိ၏။ (အင်္ဂါ ၆)။ တဿ တဿေဝ ဘာသိတဿ-ထိုထိုပြောဆိုအပ်သော စကား၏ပင်။ အတ္ထံ-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏။ ဝါ-နားလည်၏။ (ကိ-နည်း) အယံ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်သည်။ ဣမဿ ဘာသိတဿ-ဤပြောဆိုအပ်သော စကား၏။ အတ္ထော-အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။ အယံ-သည်။ ဣမဿ ဘာသိတဿ-၏။ အတ္ထော-တည်း။ ဣတိ (ဇာနာတိ၊ အင်္ဂါ ၇)။ ပဏ္ဍိတော-ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊ ပင်ကိုယ်ပညာရှိ၏။ ဝိယတ္ထော-ထက်မြက်၏။ မေဓာဝီ-နက်နက်နဲနဲ၊ ခက်အဲကို ဖျက်ခွဲနိုင်သောပညာရှိ၏။ ဝါ-ထိုခဏ၌ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာရှိ၏။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္န-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္ထေ-အကြောင်းအရာတို့ကို၊ စိန္တေတု-ကြံစည်ခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလောစွမ်းနိုင်၏။ (အင်္ဂါ ၈)။ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်။ အဋ္ဌဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-ဤအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။ ဣတိ-လျှင်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အဋ္ဌဟိဝိ-၈-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်။ တဿေဝ ယညဿ-၏ပင်လျှင်၊ ပရိက္ခာရာ-တို့သည်။ ဘဝန္တိ-၏။

ပုရောဟိတံ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော

စတုပရိက္ခာရ

၃၄၁။ ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတံဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ စတူဟိ-၄-ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။ မတိတောစ ပိတိတောစ ၊ပေ၊ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော (၁)၊ အဇ္ဈာယကော ၊ပေ၊ အနဝယော (၂)၊ ဤအင်္ဂါ ၂-ပါး၏အနက်ကို အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ်၊ အဗ္ဗုဒ္ဓမာဏဝကထာ၌လည်းကောင်း၊ သောဏဒက္ကသုတ်၊ သောဏဒက္ကဂုဏကထာ၌လည်းကောင်း ရေးခဲ့ပြီ။ သီလဝါ-သီလရှိ၏။ ဝုဒ္ဓသီလိ-ကြီးပွားပြီးသော သီလရှိ၏။ ဝုဒ္ဓသီလေန-ကြီးပွားပြီးသော သီလနှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။ (၃)။ ပဏ္ဍိတော-၏။ ဝိယတ္ထော-၏။ မေဓာဝီ-၏။ သုဇံ-ယဇ်မွေ့ယောက်မကို၊ ပဂ္ဂဏန္တာနံ-ကိုင်သူတို့တွင်၊ (တစ်နည်း) သုဇံ-ယောက်မဖြင့် ပေးအပ်သော ယဇ်စာကို၊ (ယဇ်ထမင်းကို)၊ ပဂ္ဂဏန္တာနံ-ခံယူသူတို့တွင်၊ ပဌမောဝါ-ပဌမဖြစ်

သော ပဓာနပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယောဝါ-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်
လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ၊ အင်္ဂါ ၄)၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊
စတူဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏၊ စတ္တာရိပိ-ကုန်
သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ တဿေဝ ယညဿ-ပင်၊ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိ။

တိဿောဝိဓာ

၃၄၂။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အတခေါ-သောဌသပရိက္ခာရကို ပြပြီးရာထိုအခါ၌၊
ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-အား၊
ယညာ-ယဇ်ပူဇော်ရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ (ရှေးဦးမဆွ အစကပင်) တိဿော-
၃-ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာ-ဝိပွဋ္ဌိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော အဝိပွဋ္ဌိသာရတရားတို့ကို၊
ဒေသေသိ-ပြောပြပြီး (ကိ)၊ မဟာယည-ကို၊ ယိဋ္ဌကာမဿ-ပူဇော်ခြင်းငှာအလိုရှိ
သော၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ကောစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊
ဝိပွဋ္ဌိသာရော-နှလုံးမသာယာခြင်းသည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိ)၊ မေ-ငါ၏၊ မဟာ-
များစွာသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော-စည်းစိမ်အစုသည်၊ ဝိဂစ္ဆိဿတိဝတ-ကင်းတော့မှာပါ
တကား၊ ဝါ-ကုန်တော့မှာပါတကား၊ ဣတိ (သိယာ)၊ ဘောတာ ရညာ-အရှင်မင်း
သည်၊ သောဝိပွဋ္ဌိသာရော-ထိုနှလုံးမသာယာခြင်းကို၊ န ကရဏီယော-မပြုထိုက်ပါ။

မဟာယည-ကို၊ ယဇမာနဿ-ပူဇော်ဆဲဖြစ်သော၊ ဘောတော ရညော-၏၊
ကောစိဒေဝ-သော၊ ဝိပွဋ္ဌိသာရော-သည်၊ သိယာ-ရာ၏၊ (ကိ)၊ မေ-၏၊ မဟာ-
သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော-သည်၊ ဝိဂစ္ဆိဿတိဝတ-ကင်းတော့မှာပေါ့တကား၊ ဝါ-
ကုန်ချေ ပေါ့တကား၊ ဣတိ (သိယာ)၊ ဘောတာ ရညာ ပေ၊ န ကရဏီယော။

မဟာယည-ကို၊ ယိဋ္ဌဿ-ပူဇော်ပြီးသော၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ကောစိ
ဒေဝ-သော၊ ဝိပွဋ္ဌိသာရော-သည်၊ သိယာ-ရာ၏၊ (ကိ)၊ မေ-၏၊ မဟာ-သော၊
ဘောဂက္ခန္ဓော-သည်၊ ဝိဂတောဝတ-ကင်းလေပြီးတကား၊ ဝါ-ကုန်လေပြီးတကား၊
ဣတိ-သို့ (သိယာ-၏)၊ ဘောတာ ရညာ ပေ၊ န ကရဏီယော-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့
ပြောပြပြီး [ကိ အမေးကို ဖြေသည်၊ ဣမာ ခေါ စသည်ကား နိဂုံးဝါကျတည်း။]
ဗြဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊
ရညော-အား၊ ယညာ-ယဇ်ပူဇော်ရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ (ရှေးဦးမဆွ အစက
ပင်) တိဿော-ကုန်သော၊ ဣမာဝိဓာ-ဝိပွဋ္ဌိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ဤ
အဝိပွဋ္ဌိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောပြပြီး။

ဒေသအာကာရ

၃၄၃။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-တိဝိဓကို ပြောပြပြီးရာထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-၏။ (ဝိပုဋိသာရ ၌စပ်)၊ ယညာ-မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-၌ပင်၊ ဒသဟိ-၁၀ ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝိပုဋိသာရ-ကို၊ ပဋိဝိနေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီး၊ (ကိ)၊ ဘောတော-အရှင်မင်း၏၊ ယည-ယဇ်သို့၊ ဝါ-ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်သို့၊ ပါဏာတိပါတနောပိ-သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပါဏာတိပါတာ-ပါဏာတိပါတမှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-ရှောင်ကြဉ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ-လာကြပါလိမ့်မည်၊ တတ္ထ-ထိုပါဏာပါတီ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၊ ပါဏာတိပါတဝိရတ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-အကြင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတနော-ကုန်၏၊ တေသံယေဝ-ထိုပါဏာတိပါတီ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်၊ တေန-ထို ပါဏာတိပါတကြောင့်၊ (အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိအပ်သော၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်)၊ တတ္ထ-ထိုအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ပဋိဝိရတာ-ကုန်၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ တေ-ထိုပါဏာတိပါတဝိရတ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာရဗ္ဘ-အာရုံပြု၍၊ ယဇေ-ပေးလှူပူဇော်ပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ သဇ္ဇတံ-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူပါလော၊ ဘဝံ၊ မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်ပါလော၊ ဘဝံ၊ အန္တရံ-အတွင်း၌၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပသာဒေတု-ကြည်လင်စေပါလော။

ဘောတော ရညော-၏၊ ယည-သို့၊ ဝါ-သို့၊ အဒိန္နာဒါယိနောပိ-မပေးအပ်သော သူ့စွာကို ယူခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဒိန္နာဒါနာ-အဒိန္နာဒါနမှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ-မည်၊ ပေ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိနောပိ-ကာမဂုဏ်တို့၌ ကဲ့ရဲ့ထိုက်စွာ၊ ယုတ်မာသောအကျင့်ရှိသူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ မုသာဝါဒိနောပိ-မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မုသာဝါဒါ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ပိသုဏဝါဒိနောပိ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်ကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပိသုဏာယ ဝါစာယ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဖရုသဝါစိနောပိ-ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဖရုသာယဝါစာယ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ သမ္ပပ္ပလာပိနောပိ-ပိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ပပ္ပလာပါ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ။

အဘိဇ္ဈာလုနောပိ-များသောအဘိဇ္ဈာရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း
 ကောင်း၊ [အဘိဇ္ဈာ+ဗဟုလာ+ယေသံတိ အဘိဇ္ဈာလုနော။] အနဘိဇ္ဈာလုနောပိ-
 အဘိဇ္ဈာမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဗျာပန္န
 စိတ္တာပိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သောစိတ်ရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း
 ကောင်း၊ အဗျာပန္နစိတ္တာပိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သောစိတ်မရှိသော အလှူခံ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာပိ-မှားသောအယူရှိသူ
 အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာပိ-မှန်သောအယူရှိသော အလှူခံ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ တတ္ထ-ထိုအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-
 အကြင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-ကုန်၏၊ တေသံယေဝ-ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက
 အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်၊ တေန-ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့်၊ (အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိအပ်သော၊
 ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊) တတ္ထ-တို့တွင်၊ ယေ-တို့သည်၊
 သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ-မှန်သောအယူရှိကြကုန်၏၊ ဘဝံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ တေ-ထိုသမ္မာ
 ဒိဋ္ဌိက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာရဗ္ဘ-အကြောင်းပြု၍၊ ဝါ-အာရုံပြု၍၊ ယဇေ-
 ပေးလှူပူဇော်ပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ သဇ္ဇေတံ-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူပါလော၊
 ဘဝံ-သည်၊ မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်တော်မူပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ အန္တရံ-အတွင်း၌၊
 စိတ္တမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပဿာဒေတု-ကြည်လင်စေပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပဋိဝိနေသိ-
 ပယ်ဖျောက်ပြီ၊) ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊
 မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-၏၊ ယညာ-မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊
 ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-တို့၌၊ ဝိပုဋိသာရံ-ကို၊ ပဋိဝိနေသိ-
 ပယ်ဖျောက်ပြီ။

သောဠသာကာရ

၃၄၄။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊
 ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ဝါ-ကြီးစွာသောအလှူကို၊
 ယဇောနဿ-ပေးလှူပူဇော်သော၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-၏၊ (စိတ္တံ ၌စပ်၊)
 သောဠသဟိ-၁၆-ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊
 သန္ဓဿေသိ-အလှူ၏အကျိုး၌ ကောင်းစွာရှုမြင်စေပြီ၊ ဝါ-ကောင်းစွာပြုပြီ၊
 သမာဒါပေသိ-ကောင်းစွာယူစေပြီ၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေပြီ၊ သမုတ္တေဇေသိ-
 ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအားဖြင့် ကောင်းစွာထက်သန်စေပြီ၊ သမ္ပဟံသေသိ-
 အလှူ၏ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်း၍ ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းစေပြီ၊ (ကိ-
 အဘယ်သို့၊ သန္ဓဿေသိ-ကောင်းစွာ ရှုမြင်စေသနည်း၊ သမာဒါပေသိ-နည်း၊
 သမုတ္တေဇေသိ-နည်း၊ သမ္ပဟံသေသိ-နည်း။)

မဟာယည-ကို၊ ယဇမာနဿ-သော၊ ဘောတော ရညော-ကို၊ ကောစိဒေဝ-
တစ်စုံတစ်ယောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထာ-ပြောဆိုမည့်သူသည်၊ သိယာ-ရှိရာ၏၊
(ကိ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုရာသနည်း၊) မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊
မဟာယည-ကို၊ ယဇတိ-ပေးလှူပူဇော်သည်ကား မှန်၏၊ စ ခေါ-ထိုသို့ပင် ပေးလှူ
ပူဇော်ပါသော်လည်း၊ တဿ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ နေဂမာစေဝ-ကုန်သော၊
ဇာနပါဒါစ-ကုန်သော၊ အာနုယန္တာ-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-ခတ္တိယတို့ကို၊
နော အာမန္တိတာ-မသိစေအပ်ကုန်၊ ဝါ-အသိမပေးအပ်ကုန်၊ အထ စ ပန-ထိုသို့
မသိစေအပ်ပါဘဲလျက်၊ ဝါ-ထိုသို့အသိမပေးအပ်ပါဘဲလျက်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊
ဧဝဇ္ဇပံ-သော၊ မဟာယည-ကို၊ ယဇတိ-ပူဇော်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုမည့်သူသည်၊
(သိယာ-၏၊ ဝါ-၏) ဧဝဇ္ဇိ-ဤသို့လည်း၊ ဘောတော ရညော-ကို၊ ဓမ္မတော-ဟုတ်မှန်
သော သဘောအားဖြင့်၊ ဝတ္ထာ-ပြောဆိုနိုင်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့ပါ၊ ခေါပန-
စင်စစ်၊ ဘောတာ ရညာ-သည်၊ နေဂမာစေဝ၊ ပေ၊ ခတ္တိယာ-တို့ကို၊ အာမန္တိတာ-
သိစေအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဝါ-အသိပေးအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣမိနာပိ-ဤသို့ အသိပေးအပ်ပြီး၏
အဖြစ် ဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့် လည်း၊ ဧတံ-ဤတရားသဖြင့်
ပြောဆိုနိုင်သူ၏ မရှိခြင်းကို၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ ဇာနာတု-သိတော်မူပါ၊ ဘဝံ-
သည်၊ ယဇတိ-ပေးလှူ ပူဇော်တော်မူပါ၊ ဘဝံ၊ သဇ္ဇတံ-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်
စွန့်လှူတော်မူပါ၊ ဘဝံ၊ မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်တော်မူပါ၊ ဘဝံ၊ အန္တရံ-၌၊ စိတ္တမေဝ-
ကိုသာ၊ ပသာဒေတု-ကြည်လင်စေတော်မူပါ။ (၁)

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ၂-အမစ္စပါရိသဇ္ဇ၊ ၃-ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလ၊ ၄-
ဂဟပတိနေစယိကတို့ကို အသိပေးသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ
မရှိပုံ။ မဟာဝိဇိတမင်း၏ ၅-ဥဘတော သုဇာတ၊ ၆-အဘိရူပဒဿနီယ၊ ၇-
အမုမဟဒ္ဒန၊ ၈-ဗလဝါ၊ ၉-သဒ္ဓဒါယက၊ ၁၀-ဗဟုဿုတ၊ ၁၁-အတ္ထဇာနာန၊ ၁၂-
ပဏ္ဍိတ ဝိယတ္တဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ
မရှိပုံ။ ပုရောဟိတ်ဗြာဟ္မဏ၏ ၁၃-ဥဘတော သုဇာတ၊ ၁၄-အဇ္ဈာသယမန္တဓရ၊
၁၅-သီလဝါ၊ ၁၆-ပဏ္ဍိတ ဝိယတ္တဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့်
ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ မရှိပုံတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောပြောတော်မူသည်၊ ဤဝါကျများ၌
အနက်ထူးမရှိပါ။ [ဤတွင် သောဠသာကာရ ပြီး၏။]

[နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဣမေဟိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ”စသည်မိန့်။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊
(ကုဋေဒန္တပုဏ္ဏားကို ခေါ်သည်)၊ ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-
သည်၊ (မဟာဝိဇိတမင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကို ဆိုသည်)၊ မဟာယည-ကြီးစွာ

သော ယဇ်ကို၊ ယဇမာနဿ-ပူဇော်သော၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-မင်း၏၊
(စိတ္တံ ဌိစပ်) သောဠသဟိ-၁၆ ပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-ဤအကြောင်း
တို့ဖြင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ သန္ဓဿေသိ-ပြီ၊ သမာဒါပေသိ-ပြီ၊ သမုတ္တေဇေသိ-ပြီ၊
သမ္ပဟံသေသိ-ပြီ။

ညဉ်းဆဲဒိပ်စက်မှု မရှိပုံ

၃၄၅။ ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တသ္မိယညေ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း၏ယဇ်၌၊ ဝါ-ထိုမဟာ
ဝိဇိတမင်း၏ အလျှံ၌၊ ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ နေဝဟညီသု-မသတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊
အဇေဠကာ-ဆိတ်၊ သိုးတို့ကို၊ န ဟညီသု(ဇေ)-မသတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ ကုတ္တုဋ
သူကရာ-ကြက်၊ ဝက်တို့ကို၊ န ဟညီသု(ဇေ)-သာ၊ ဝိဝိဓာ-အထူးထူးသော အပြားရှိ
ကုန်သော၊ ပါဏာ-သတ္တဝါတို့သည်၊ သံဃာတံ-သတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
သို့၊ န အာပဇ္ဇိသု(ဇေ)-မရောက်ကြကုန်သည်သာ၊ ယူပတ္တာယ-ယဇ်တိုင်အကျိုးငှာ၊
ရုက္ခာ-သစ်ပင်ကြီးတို့ကို၊ န ဆိဇ္ဇိသု(ဇေ)-မခုတ်မဖြတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ ဗရိဟိ
သတ္တာယ-လှပတင့်တယ်၊ ဆန်းကြယ်အောင် ပြင်ဆင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ [ဋီကာအလို
“ယဇ်ပူဇော်ရာ မြေနှင့် ယဇ်ပူဇော်ရာမဟုတ်သော မြေကို ပိုင်းခြားခြင်းအကျိုးငှာ”ဟု
ပေးပါ။] ဒဗ္ဘာ-နေဇာမြက်တို့ကို၊ န လူယီသု(ဇေ)-မရိတ်မဖြတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊
အဿ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း၏၊ ဒါသာတိဝါ-ကျွန်တို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
ပေဿာတိဝါ-အစေအပါးတို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကမ္မကရာတိဝါ-အလုပ်
သမားတို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေဝိ-အကြင် လူတို့သည်လည်း၊
အဟေသု-ရံ ကုန်ပြီ၊ တေဝိ-ထိုလူတို့သည်လည်း၊ (ဒါသ၊ ပေဿ၊
ကမ္မကရာတိသည်လည်း၊) ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ-ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊
(ဟုတွာ-ဖြစ်၍) ပရိကမ္မာနိ-ထက်ဝန်းကျင် ပြုဖွယ်အလုပ်တို့ကို၊ န အကံသု-
ပြုကြရကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ-ဘေးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု၊ အသုမုခါ-မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ရုဒမာနာ-ငိုကုန်လျက်၊ (ပရိကမ္မာနိ န အကံသု) အထခေါ-စင်စစ်ကား၊
ယေ-အကြင်လူတို့ သည်၊ (ကာတု-ပြုခြင်းငှာ) ဣစ္ဆိသု-အလိုရှိကြကုန်ပြီ၊ တေ-
ထိုပြုလိုသူတို့သည်၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ ယေ-တို့သည်၊ (ကာတု-ငှာ) န ဣစ္ဆိသု-
အလိုမရှိကြကုန်၊ တေ-ထိုမပြုလိုသူတို့သည်၊ န အကံသု-ပြုကြကုန်၊ ယံ-
အကြင်အလုပ်ကို၊ (ကာတု-ငှာ) ဣစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ တံ-အလိုရှိအပ်သော ထိုအလုပ်ကို၊
အကံသု-ကုန်ပြီ၊ ယံ-ကို၊ (ကာတု-ငှာ) န ဣစ္ဆိသု-ကုန်၊ တံ-ကို၊ န အကံသု-
ကုန်၊ သော ယညော-ထို ယဇ်သည်၊ သပ္ပိတေလနဝနိတဒဓိမဓုဖာဏိတေန စေဝ-
ထောပတ်၊ ဆီ၊ ဆီဦး၊ နို့ဓမ်း၊ ပျားရည်၊ တင်လဲဖြင့်သာလျှင်၊ နိဋ္ဌာနံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊
အဂမာသိ-ရောက်ပြီ။

အကူအညီမခံခြင်း

၃၄၆။ ပြာဟွဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-မဟာဝိဇိတမင်း၏ ယဇ်ကြီးပူဇော်ရာ ထိုအခါ၌(အလှူကြီးပေးရာ ထိုအခါ၌) နေဂမာစေဝ-ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ အာနုယန္တာ-ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-ခတ္တိယတို့သည်လည်းကောင်း၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ အမစ္စာ-ထိုထိုကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်ကြရကုန်သော သဟာယ်ချင်း အမတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပါရိသဇ္ဇာ-ပရိသတ်တွင် ပါဝင်ကုန်သော အခြွေအရံတို့သည်လည်းကောင်း၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ ပြာဟွဏမဟာသာလာ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ ဂဟပတိ နေစယိကာ-ဆည်းပူးအပ်သော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဟူတံ-များစွာသော၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ မဟာဝိဇိတံ-သော၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-ကုန်သနည်း၊) ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်၊ ပဟူတံ-သော၊ ဣဒံ သာပတေယျံ-ဤဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဒေဝညေဝ-အရှင်မင်းမြတ်ကိုသာလျှင်၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်ပါပြီ၊ ဒေဝေါ-သည်၊ တံ-ထိုဥစ္စာနှစ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတု-လက်ခံတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊ ဘော-အမောင်တို့၊ အလံ-တော်ပြီ မမပိ-ငါသည်လည်း၊ ဝါ-ငါ၏လည်း၊ ပဟူတံ-သော၊ ဣဒံ သာပတေယျံ-ကို၊ ဓမ္မိကေန-တရားရှိသော၊ ဝါ-တရားနှင့်လျော်သော၊ ဗလိနာ-အခွန်အတုတ်ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခတံ-ပြုစီရင်အပ်ပြီ၊ (စုဆောင်းအပ်ပြီ) ဝေါ-သင်တို့၏၊ တဉ္စ-ထိုဥစ္စာနှစ်သည်လည်း၊ (သင်တို့ ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော ထိုဥစ္စာနှစ်သည်လည်း၊) ဟောတု-ရှိပါစေတော့၊ ဣတောစ-ဤငါ၏ ဥစ္စာနှစ်မှလည်း၊ ဘိယျော-အလွန်၊ (သင်တို့ ယူလာအပ်သော ဥစ္စာထက်အလွန်) ဟရထ-ဆောင်ယူကြကုန်ဦးလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ခတ္တိယ ခဿတို့ အတုလိုက်၍ ပေးလှူကြခြင်း

တေ-ထိုသူတို့သည်၊ (ခတ္တိယ၊ အမစ္စပါရသဇ္ဇာ၊ ပြာဟွဏမဟာသာလာ၊ ဂဟပတိ နေစယိကတို့သည်၊) ရညာ-မင်းသည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊ တစ်ခုသောအရပ်အဖို့သို့၊ အပက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သမစိန္တေသု-အညီအမျှ ကြံစည်ကြကုန်ပြီ၊ (တိုင်ပင်ကြကုန်ပြီ) (ကိ-နည်း၊) မယံ-ငါတို့သည်၊ ဣမာနိ သာပတေယျာနိ-တို့ကို၊ ပုနဒေဝ-တဖန်သာ လျှင်၊ သကာနိ-မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ဃရာနိ-အိမ်တို့သို့၊ ယံ ပဋိဟရေယျာမ-အကြင် ပြန်၍ဆောင်ယူကုန်ရာ၏၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ဧတံ-ဤသို့ ပြန်၍ဆောင်ယူ ခြင်းသည်၊ န ပတိရူပံ-မလျောက်ပတ်ချေ၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊

ရာဇာ-သည်၊ မဟာယည-ကို၊ ယဇတိ-၏၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း ၏ (နောက်သို့)၊ အနုယာဂီနော-အတုလိုက်၍ ပူဇော်ခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ဝါ-အတုလိုက်၍ အလှူပေးခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ဟောမ-ဖြစ်ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သမစန္ဒေသုံ)။

၃၄၇။ ပြာဟွဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-အညီအမျှ ကြံစည်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ယညဝါဋဿ-ယဇ်တင်းကုတ်၏၊ ဝါ-အလှူတင်းကုတ်၏၊ ပုရတ္ထိမေန-အရှေ့အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ-ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ အာနုယန္တာ-ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-တို့သည်၊ ဒါနာနိ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဌပေသု-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ယညဝါဋဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ ဒက္ခိဏေန-တောင်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ အမစွာ ပါရိသဇ္ဇာ ဒါနာနိ ပဌပေသု၊ ပညဝါဋဿ-၏၊ ပစ္ဆိမေန-အနောက်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ ပြာဟွဏ မဟာသာလာ ဒါနာနိ ပဌပေသု၊ ပညဝါဋဿ-၏၊ ဥတ္တရေန-မြောက်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ ဂဟပတိနေစယိကာ ဒါနာနိ ပဌပေသု။

ပြာဟွဏ-ပုဏ္ဏား၊ တေသုပိ ယညေသု-ထိုယဇ်တို့လည်း၊ (ခတ္တိယ စသုတို့၏ ယဇ်တို့လည်း) ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ နေဝ ဟညိသု-မသတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေ့အတိုင်းပေးပါ၊ “ယေပိ နေသံ”၌ “နေသံ-ထိုခတ္တိယ စသုတို့၏”ဟု လည်းကောင်း၊ “တေယညာ-တို့သည်၊ သပ္ပိ၊ ပေ၊ ဖာဏိတေနစေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ နိဌာနံ-သို့၊ အာဂမံသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ”ဟုလည်းကောင်း ပေးရုံသာထူးသည်။

[နိရုံးကိုပြလို၍ “ဣတိ စတ္တာရော”စသည်ကို မိန့်၊] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ စတ္တာရောစ-၄ မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ အနုမတိပက္ခ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် အသင်းအပင်းတို့သည်၊ ဝါ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ဘက်သားတို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏)၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဋ္ဌဟိ-၈ ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ပြာဟွဏော-သည်၊ စတူဟိ-၄ ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော (ဟောတိ)၊ တိဿော-၃-ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာစ-ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော အဝိပုဋိသာရတရားတို့ သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ပြာဟွဏ-ပုဏ္ဏား၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံကို၊ (ဤဆိုအပ်ပြီးသော အနုမတိပက္ခ ၄-မျိုး၊ မဟာဝိဇိတမင်း၏ အင်္ဂါရှစ်မျိုး၊ ပုရောဟိတ်ပြာဟွဏ၏ အင်္ဂါ ၄-မျိုးနှင့် ၃-ပါးသော ဝိပုဋိသာရဝိနောဒကို) တိဝိဓာ-ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ၃-ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိသော၊ သောဠသ ပရိက္ခာရာ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိ သော၊ ယညသမ္ပဒါ-ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ပုဏ္ဏားတို့ ဝမ်းမြောက်၍
ကူဇုဒန္တ၏ စဉ်းစားခြင်း

၃၄၈။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ တေ ပြာဟ္မဏာ-ထိုပုဏ္ဏားတို့သည်၊ ဥန္နာဒိနော-ကျယ်ပြန့်သောအသံရှိကုန်သည်၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါ-အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံ၊ ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်သောအသံရှိကုန်သည်၊ [ဥန္နာဒိနောကို ထပ်ဖွင့်သည်။] အဟေသုံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ယညော-ယဇ်သည်၊ အဟော-ဪ အံ့ဖွယ်ကောင်းပေစွ၊ ယညသမ္ပဒါ-ယဇ်၏ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ အဟော-စွ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အဟေသုံ)၊ ကူဇုဒန္တော-သော၊ ပြာဟ္မဏော ပန-သည်ကား၊ တုဏှိဘူတော ဝ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတ္တာ-၍) နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အထခေါ-၌၊ တေ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ကူဇုဒန္တော-သော၊ ပြာဟ္မဏံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘဝံ ကူဇုဒန္တော-အရှင်ကူဇုဒန္တသည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သောစကားကို၊ သုဘာသိတတော-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်၏ဟူ၍၊ နာဗ္ဘန္တမောဒတိ-ဝမ်းမမြောက်ပါ သနည်း၊ ဣတိ (အဝေါစုံ)၊ ဘော-အရှင်တို့၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-ကို၊ သုဘာသိတတော-အားဖြင့်၊ ဝါ-ဟူ၍၊ နာဗ္ဘန္တမောဒါမိ-ဝမ်းမမြောက်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ပါ၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ သုဘာသိတံ သုဘာသိတတော၊ နာဗ္ဘန္တမောဒေယျ-ဝမ်းမမြောက်ရာ၊ တဿ-ထိုဝမ်းမမြောက်သူ၏၊ မုဒ္ဓါပိ-ဦးထိပ်သည်လည်း၊ ဝိပတေယျ-မြေ၌ပြတ်ကြွေ၊ ကျလေရာ၏။

ဘော-တို့၊ အဝိစ-ထိုသို့ပင် ဝမ်းမြောက်ပါသော်လည်း၊ မေ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ (ကိံ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ န အာဟ-မပြော၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ မပြောသနည်း)၊ မေ-ငါသည်၊ သုတံ-ကြားအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (န အာဟ-မပြော)၊ အဝိစ-စင်စစ်ကား၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဒါ-၌၊ ဣတ္ထံ-ဤအပြားအားဖြင့်၊ အာသိ-ပြီ၊ ဣတေဝ-ဤသို့သာလျှင်၊ ဘာသတိ-ပြော၏၊ ဘော-တို့၊ တဿ မယံ-ထိုအကျွန်ုပ်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ ထင်မြင်ခြင်း သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိံ)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တေန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ယညဿာမိ-ယဇ်၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-အလှူရှင်ဖြစ်သော၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာဝါ-သည်သော်လည်း၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဿ ယညဿ-ထိုယဇ်ကို၊ ယာဇတော-

(မဟာဝိဇိတမင်းကို)ပူဇော်စေတတ်သော၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏောဝိ-
သညသော်လည်း၊ (အဟောသိ-ပြီ၊) ဣတိ-ဤသို့ ထင်မြင်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊
ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ (ဤသို့ စဉ်းစားနေခြင်းကြောင့်
သင်တို့ကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း စကားကိုမပြောဘဲ ဆိတ်ဆိတ်နေပါသည်-ဟူလို။

အဂါရုဇကုရှောင်၍ မေးခြင်း

ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ယညံ-ကို၊ ဝိ-
အလှူကို၊ ယဇိတွာဝိ-ကိုယ်တိုင်ပေးလှူပူဇော်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယာဇေတွာဝိ-
မဟာ ဝိဇိတမင်းကို ပေးလှူပူဇော်စေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဿ-
ဥပါဒိန္ဒကခန္ဓာ ကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ-သေခြင်းမှ၊ ပရံ-
နောက်၌၊ သုဂတိ-သုခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ-ရူပါရုံစသော
အာရုံတို့ဖြင့် လွန်စွာ ကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ-နတ်လောကသို့၊ ဥပပဇ္ဇိတာ-
ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဘိဇာနာတိ ပန-သိပါသလော၊ ဝိ-မှတ်မိပါသလော၊
ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ [“ကာယဿ” စသည်တို့၏ အနက်ကို သာမညဗလသုတ်
ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ (၅၅၃)၌ အကျယ်ပြခဲ့ပြီ။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အဟံ-သည်၊
ဧဝရူပံ-သော၊ ယညံ-ကို၊ (ယဇိတွာဝိ-သော်လည်းကောင်း၊) ယာဇေတွာ(ဝိ)-
သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဿ-၏ ၊ပေ၊ ဥပပဇ္ဇိတာ-ရောက်ခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ-
၍၊) အဘိဇာနာမိ-သိ၏၊ [ကိုယ်တိုင်ပူဇော်ခြင်း မဟုတ်သောကြောင့်
“ယဇိတွာဝိ”မပါလျှင် ကောင်းမည်ထင် သည်။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အဟံ-သည်၊
တေန သမယေန-၌၊ တဿ ယညဿ-ကို၊ ယာဇေတော-သော၊ ပုရောဟိတော-
သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

နိစ္ဆဒါနအနုကုလယဇ်

၃၄၉။ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ တိဝိဇာယ-ဝိပွဋ္ဌိသာရကို ပယ်ရှား
တတ်သော ၃-ပါးသော အဝိပွဋ္ဌိသာရရှိသော၊ သောဠဿ ပရိက္ခာရာယ-၁၆ ပါး
သော အခြံအရံရှိသော၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ-ဤယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်၊
(“အပ္ပဋ္ဌတရောစ” စသည်၌စပ်) ဝိ-မှ၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-
သာ၍နည်းသောကိစ္စ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ-သာ၍နည်း
သော ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝိဋ္ဌာရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ မဟပ္ပလ
တရောစ-သာ၍ များသောအကျိုးရင်းရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ မဟာနိသံသတရော
စ-သာ၍ များသော အကျိုးဆက်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညော-ယဇ်သည်၊
အတ္ထိ ပန-ရှိပါသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊

တိဝိဓာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ-ထက်၊
ဝါ-မှ၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ-သော၊
မဟပ္ပလတရောစ-သော၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ
ခေါ-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊ ဣမာယ
ယညသမ္ပဒါယ-ထက် ၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-
ထိုယဇ်ဟူ သည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊
ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ နိစ္စဒါနာနိ-နေ့စဉ်မပြတ် ပေးလှူထိုက်ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ
အနုကုလယညာနိ-အကြင် အမျိုးအစဉ်အဆက်အားဖြင့် ပေးလှူအပ်သော
အလှူတို့ကို၊ သီလဝန္တေ-သီလရှိကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတေ-ရသေ့ ရဟန်းတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-
ရည်စူး၍၊ ဒိယန္တိ-ပေးလှူ အပ်ကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တိဝိဓာယ ၊ပေ၊
မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ယဇ်ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤနိစ္စဒါန
အနုကုလယဇ်ပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ ယေန-အကြင် ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း
ကြောင့်၊ နိစ္စဒါန-နေ့စဉ်မပြတ် ပေးလှူထိုက်သော၊ တံ အနုကုလယည-ထိုအမျိုး
အစဉ်အဆက်အားဖြင့် ပေးလှူထိုက်သော အလှူသည်၊ တိဝိဓာယ ၊ပေ၊
မဟာနိသံသတရဉ္စ-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) သော ဟေတု-ထိုဇနက
အကြောင်းဟူသည်၊ ကော နုခေါ-အဘယ်ပါနည်း၊ (သော)ပစ္စယော-ထို ဥပတ္တမ္ဘက
အကြောင်းဟူသည်၊ ကော နုခေါ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ယညံ-ယဇ်သို့၊ အရဟန္တော
ဝါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-အရဟတ္တမဂ်သို့၊ သမာပန္နာ
ဝါ-ကောင်းစွာရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ [အရဟတ္တမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်ကို
ရည်ရွယ်တော်မူသည်။] န ဥပသင်္ကမန္တိ-မချဉ်းကပ်ကြကုန်၊ (ကြွ၍အလှူမခံကြကုန်၊)
တံ-ထိုသို့ မချဉ်းကပ်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊
ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤမဟာယည၌၊ ဝါ-ဤအလှူကြီး၌၊
ဒဏ္ဍပ္ပဟာရာပိ-ဒုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်အပ်သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်၍
အပြင်သို့ ထုတ်ရသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဂလဂ္ဂဟာပိ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်အပ်သူ
တို့ကိုလည်းကောင်း၊ (လည်ပင်းကိုင်၍ ဆွဲထုတ်ရသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဒိဿန္တိ-
တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ယညံ-သို့၊ အရဟန္တော ဝါ-
တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နာ ဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊
န ဥပသင်္ကမန္တိ-မချဉ်းကပ်ကြကုန်။

ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ နိစ္စဒါနာနိ-ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ အနုကုလယညာနိ-
တို့ကို၊ သီလဝန္တေ-ကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတေ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ ဒိယန္တိ-ကုန်၏။
ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဧဝဇ္ဇပံ-သော၊ ယည-သို့၊ အရဟန္တော ဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊
အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နာ ဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမန္တိ-ချဉ်းကပ်ကြ
ကုန်၊ တံ-ထိုသို့၊ ချဉ်းကပ်ကြခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-နည်း၊ ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊
ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤနိစ္စဒါန အနုကုလယ၌၊ ဒဏ္ဍပဟာရာပိ-တို့ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဂလဂ္ဂဟာပိ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ န ဒိဿန္တိ-မတွေ့မြင်အပ်ကုန်၊ တသွာ-
ကြောင့်၊ ဧဝဇ္ဇပံ-သော၊ ယည-သို့၊ အရဟန္တော ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ သမာပန္နာ ဝါ၊
ဥပသင်္ကမန္တိ ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ယေန-အကြင် ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘက
အကြောင်းကြောင့်၊ နိစ္စဒါနံ-သော၊ တံ အနုကုလယည-သည်၊ တိဝိဓာယ-သော
၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရေဉ္စ-ရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ၊ သော)ဟေတု-ထိုဇနက
အကြောင်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း၊ (သော)ပစ္စယော-ထိုဥပတ္တမ္ဘက
အကြောင်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ-တည်း၊ [ဤအရဟန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂ
သမာပန္နပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ချဉ်းကပ်ခြင်းပင်တည်း။] ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဝိဟာရဒါနယနိ

၃၅၀။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊
ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယစ-ဤယ၌၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်း
ကောင်း၊ နိစ္စဒါနေန-သော၊ ဣမိနာ အနုကုလယညေနစ-ဤအနုကုလယ၌ထက်
လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပပ္ပတရောစ-သော၊ ပေ၊
မဟာနိသံ သတရောစ-သော၊ ယညော-သော၊ အတ္ထိ ပန-သလော၊ ဣတိ-ပြီ၊
ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တိဝိဓာယ ပေ၊ အညော-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-
ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ ပေ၊ မဟာနိသံသတရော
စ-သော၊ သော ယညော-ထိုယ၌ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-
ပြီ၊ ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စာတုဒ္ဓိသံ-အပိတ်အပင်မရှိ၊
လှည့်လည်နိုင်ရာ အရပ်လေးမျက်နှာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာပွားရာ အရပ်လေးမျက်နှာရှိ
သော၊ သံဃံ-သံဃာကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။
ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရော
စ-သော၊ ယညော-ယ၌ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤစာတုဒ္ဓိသံ သံဃိက ဝိဟာရဒါနပင်
တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ [စာတုဒ္ဓိသံပုဒ်၏အဖွင့်ကို သာမညဖလသုတ်
သန္တောသ ကထာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

သရဏဂမနယဇ်

၃၅၁။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ ဣမိနာ အနုကုလယညေနစ-ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ ဣမိနာ ဝိဟာရဒါနေနစ-ဤစာတုဒ္ဓိသ သံဃိကကျောင်းလှူခြင်းထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိပါသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တိဝိဓာယ၊ ပေ၊ အညော-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသန္နစိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍) ဗုဒ္ဓံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-ဆည်းကပ်၏၊ ဓမ္မံ-တရားတော်ကို၊ သရဏံ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ သံဃံ-အရိယာသံဃာတော်ကို၊ သရဏံ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤရတနာ ၃-ပါးကို အသက်စွန့်၍ ဆည်းကပ်ခြင်းပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

သိက္ခာပဒသမာဒါနယဇ်

၃၅၂။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ ဣမိနာ ဝိဟာရဒါနေနစ-ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ ဣမေဟိ သရဏဂမနေဟိစ-ဤ သရဏဂုဏ်တို့ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့မှလည်းကောင်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-သေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တိဝိဓာယ၊ ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ [ဤဝါကျ၌ကဲ့သို့ “အညော”မပါသော ဝါကျတိုင်း၌ “ဣမာယ ယည သမ္ပဒါယ-ထက်လည်းကောင်း”ဟု တစ်နက်သာပေးပါ၊ “အညော”၌စပ်ရသည့် “မှလည်းကောင်း”ဟူသော အနက်ကို မပေးပါနှင့်။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသန္နစိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍) သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ (သမာဒိယတိ ၌စပ်) ပါဏာတိပါတာ-တမ္၊ ဝေရမဏီ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဒိန္နာဒါနာ-အဒိန္နာဒါနမှ၊ ဝေရမဏီ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ-ရမှ၊ ဝေရမဏီ-ကိုလည်းကောင်း၊ မုသာဝါဒါ-ဒမှ၊ ဝေရမဏီ-ကိုလည်းကောင်း၊ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဌာယ-မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သေရည်အရက်ကိုသောက်ခြင်းမှ၊ ဝေရမဏီ-ကိုလည်းကောင်း၊ သမာဒိယတိ-ကောင်းစွာယူ၏၊ ဝါ-ဆောက်တည်၏၊

ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရော စ-သော၊ ယညော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်းပင် တည်း၊ ဣတိ-ပြီ။ [သရဏဂုံထက် ငါးပါးသီလကသာခြင်းမှာ သရဏဂုံတည်ပြီးမှ ဆောက်တည်အပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်၊ တစ်မျိုးချင်း နှိုင်းယှဉ်လျှင်ကား သရဏဂုံ က သာလွန်ပါသည်၊ အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ။

၃၅၃။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ ဣမေဟိ သရဏဂမနေဟိစ ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိစ အညော အပ္ပဋ္ဌတရောစ၊ ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-သေးသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တိဝိဓာယ၊ ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသ တရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ဣဓ ပြာဟ္မဏ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”စသော စကားရပ်ကို သာမညဖလသုတ် ပဏီတတရ သာမညဖလကထာ ၌လည်းကောင်း၊ စူဠသီလစသော သီလ ၃-မျိုးတို့ ပြာဟ္မဇာလသုတ် သီလအခန်း၌ လည်းကောင်း၊ [ဤကုဋေန္တသုတ်၌ ဣန္ဒြိယသံဝရကို ဟောတော်မူ။] ပဌမဈာန် စသော ဈာန် ၄-ပါးကို ပြာဟ္မဇာလသုတ် ဒိဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒအခန်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ် စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို သာမညဖလသုတ် ဉာဏကထာ၌လည်း ကောင်း၊ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ ဤသီလ စသည်တို့ကို ဘုရားရှင်သည် တစ်မျိုးထက်တစ်မျိုး သာလွန်သော ယည(ယဇ်-အလှူ)အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ သည်။ ဤ၌ နိဂုံးဝါကျကိုသာ အနက်ပေးပါမည်။

ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အယံပိ ယညော-ဤအာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော ယဇ် သည်လည်း၊ ပုရိမေဟိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယညေဟိ-ယဇ်တို့ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌတရော စ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ-သာ၍ နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဠာရှိသည်လည်းကောင်း၊ မဟပ္ပလ တရောစ-သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ မဟာနိသံသတရော စ-သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) ပြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ- ဤအာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော ယဇ်၏ ပြည့်စုံ ခြင်းထက်၊ ဝါ-မှ၊ အညာ- အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍လွန်ကဲသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ပဏီတရာဝါ- သာ၍မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညသမ္ပဒါစ-ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ကုဋဒန္တဥပါသကတ္ထ ပါဠိဝေဒနာ

၃၅၄။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ကုဋဒန္တော-ကုဋဒန္တ မည်သော၊ ဗြဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ အဘိက္ကန္တံ-အလွန် ကောင်းပါပေစွ၊ ပေ၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတံ-ဆည်းကပ်သော၊ ဥပါသကံ- ဥပါသကာဟူ၍၊ ဓာရေတု-စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ၊ ဝါ-မှတ်တော်မူပါ၊ [သာမည ဖလသုတ် ဥပါသကတ္ထပဋိဝေဒနာကထာ၌လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် ဥပါသကတ္ထ ပဋိဝေဒနာကထာ၌လည်းကောင်း အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧသာဟံ (ဧသော+အဟံ)-ထိုအကျွန်ုပ်သည်၊ သတ္တဥသဘသတာနိစ-ခုနစ်ရာသော နွားလား ဥသဘတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝစ္ဆတရသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ ဝစ္ဆတရိသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တအဇသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဥရဗ္ဗသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မုဉ္ဇာမိ-လွတ်ပါ၏၊ ဇိဝိတံ-ထိုသတ္တဝါ တို့၏ အသက်ကို၊ ဒေမိ-ပေးပါ၏၊ ဟရိတာနိ-စိမ်းစိုကုန်သော၊ တိဏာနိစေဝ- မြက်တို့ကိုလည်း၊ ခါဒန္တ-ခဲစားကြပါစေ၊ သီတာနိ-အေးမြကုန်သော၊ ပါနီယာနိစ- သောက်ရေ တို့ကိုလည်း၊ ပိဝန္တ-သောက်ကြပါစေ၊ နေသံ-ထိုသတ္တဝါတို့၏ (ကိုယ်၌)၊ သီတော-အေးမြသော၊ ဝါတောစ-လေပြေလေညှင်းသည်လည်း၊ ဥပဝါယတု- ကပ်၍လာပါစေ၊ ဝါ-တိုက်ခတ်ပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

သောတာပတ္တိပလသဒ္ဓိကိရိယာ

အမှာ။ ။ ၃၅၅။ ဤမှနောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ် (၁)မြတ်စွာဘုရားက ကုဋဒန္တ ပုဏ္ဏားအား အာနုပုဗ္ဗိကထာကို ဟောတော်မူပုံ၊ (၂) ကုဋဒန္တပုဏ္ဏား၏ သောတာပန် တည်ပုံ၊ (၃) သောတာပန်တည်ပြီးနောက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ပင့်ဖိတ်ပုံ၊ (၄) မြတ်စွာ ဘုရားအား ယညဝါဋ(ယဇ်တင်းကုတ်)၌ ဆွမ်းကပ်ပုံ၊ (၅) ဆွမ်းကပ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားက တရားဟောတော်မူပြီး၍ ပြန်ကြွတော်မူပုံ ကို အစဉ်အတိုင်းပြသည်။ ထိုဝါကျများ၏အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ သောဏဒဏ္ဍသုတ်တို့၏ အဆုံးနား၌ ရေးခဲ့ ပါပြီ။ ပေ၊ ဥဌာယာသနာ ပက္ကမိ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-နာယူမှတ်သား၊ ဆောင်ထား အပ်ပါ ပြီ၊ (တစ်နည်း) ဣတိ- ဤသို့၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ- ကုဋဒန္တသုတ် အပြီးတည်း။)

ပဉ္စမံ-၅ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ကုဋဒန္တသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

ကုဋဒန္တသုတ် ပါဠိတော်နိဿယ ပြီးပြီ။

၆ = မဟာလိသုတ် နိဿယ
ဗြာဟ္မဏဒူတာစ

၃၅၉။ (ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊) မေ-တပည့်တော်သည်၊ မဟာလိသုတ္တံ-မဟာလိသုတ်ကို၊ ဧဝံ-ဤတစ်မျိုးတည်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုတံ-နာယူမှတ်သားဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး၊ [ဧဝံ၏ နိဒဿန၊ အဝဓာရဏအနက်၊ သုတံ၌ တပစ္စည်း၏ ဘောအနက်၊ ဧကံ သမယံ၏ အခြားသောအနက်များကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပေးခဲ့သည့်အတိုင်း အကျယ်ပေးပါ။] ဘဂဝါ-သည်၊ ဝေသာလိယံ-ဝေသာလီမြို့၌၊ ဝါ-ဝေသာလီမြို့၏အနီး၌၊ မဟာဝနေ-မဟာဝုန်၌၊ ဝါ-တောကြီး၌၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ-စုလစ်မွန်ချွန် အထွဋ်ရှိသောကျောင်းတော်၌၊ ဝိရဟတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန-မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေသာလီမြို့အနီး မဟာဝုန်တောကုဋ္ဌာဂါရသာလာဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ ကောသလကာ-ကောသလတိုင်း၌ နေကြကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-ပုဏ္ဏားတမန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကာ-မာဂဓတိုင်း၌ နေကြကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝေသာလိယံ-၌၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-မချွတ်ဧကန် ပြုထိုက်သော အလုပ်ကြောင့်၊ ပဋိဝသန္တိ-နေကြရကုန်၏၊ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-ထို ပုဏ္ဏားတမန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကာ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အသောသု-ကြားသိကြရကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) အသောသု-ကြားသိကြရကုန်သည်သာ၊ (ကိ-နည်း၊) သမဏော ခလဘော ဂေါတမော၊ ပေ၊ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ (အသောသု)။ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိ ဝတ္ထု၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၃၆၀။ အထခေါ-၌၊ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကာ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ မဟာဝနံ-မဟာဝုန်တောသည်လည်းကောင်း၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ-စုလစ်မွန်ချွန် အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းတော်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-မဟာဝုန်တောရှိရာ စုလစ်မွန်ချွန် အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန-၌၊ အာယသ္မာ နာဂိတော-အရှင်နာဂိတသည်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အထခေါ-၌၊ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏ ဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစု-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော နာဂိတ-အရှင်နာဂိတ၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊

သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝိရဟတိနုခေါ-
 နေပါသနည်း၊ ဟိ-မေး သင့်ပါ၏၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-
 ကို၊ ဒဿနကာမာ-တွေ့မြင် ခြင်းကို အလိုရှိပါကုန်၏၊ (တွေ့မြင်လိုပါကုန်၏)
 ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-ဒါယကာတို့၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-
 ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ဖို့ရာ၊ အကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 ပဋိသလ္လိနော-ကိုယ်တော်တစ်ပါး တည်း ကိန်းအောင်းတော်မူနေပါ၏၊
 [ပဋိသလ္လိနော-အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွါ၍၊ သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တစ်ခုသော
 သမာပတ်အာရုံ၌ ငြိတပ်တော်မူနေပါ၏၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့
 ပြောပြ၊ အထခေါ-၌၊ ကောသလကာ၊ တေ ဗြာဟ္မဏ ဒူတာစ၊ မာဂကော၊ တေ
 ဗြာဟ္မဏဒူတာစ၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊
 တစ်ခုသောအရပ်ဖို့၌၊ နိသီဒိသု-ထိုင်နေကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ကြံ၍
 ထိုင်နေကြကုန်သနည်း၊) မယံ-ငါတို့သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-
 တွေ့ပြီး၍သာ၊ (တွေ့ပြီးမှသာ)၊ ဂမိဿာမ-သွားကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍
 ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

ဩဋ္ဌဒ္ဓလိစ္ဆဝိဝတ္ထု

၃၆၁။ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-ဩဋ္ဌဒ္ဓမည်သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-လိစ္ဆဝိမင်းသည်လည်း၊ မဟတိ
 ယာ-ကြီးစွာသော၊ လိစ္ဆဝိပရိသာယ-လိစ္ဆဝိမင်းပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ယေန-
 ၌၊ မဟာဝနံ-သည်၊ ကူဋ္ဌာဂါရသာလာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊
 အာယသ္မာ နာဂိတော-အရှင်နာဂိတသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တေန-မဟာဝုန်တော
 ကူဋ္ဌာဂါရသာလာဝယ် အရှင်နာဂိတ ရှိရာထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊
 အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုး၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ဧကမန္တံ၊
 ဌိတော-တည်နေပြီးသော၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-သည်လည်း၊ အာယသ္မန္တံ
 နာဂိတံ၊ ဧတံ၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ နာဂိတ-အရှင်ဘုရား နာဂိတ၊ ဧတရဟိ-
 ၌၊ အရဟံ-ဝါသနာနှင့်တကွ တစ်ထောင့်ငါးရာကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူ
 သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-မဖောက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို
 သိတော်မူသော၊ သော ဘဂဝါ-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကဟံ-၌၊ ဝိဟရတိနုခေါ-
 သီတင်းသုံးတော်မူပါသနည်း၊ ဟိ-မေးသင့်ပါ၏၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊
 အရဟန္တံ-သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-သော၊ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနကာမာ-ဖူးမြင်ခြင်းကို
 အလိုရှိပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ မဟာလိ-မဟာလိ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊
 ဒဿနာယ-ဖူးမြင်ဖို့ရာ၊ အကာလော-သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဋိသလ္လိနော-၏၊
 ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပြ)၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုကူဋ္ဌာဂါရ
 သာလာ အရပ်၌ပင်၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ကြံ၍ ထိုင်နေ

သနည်း) အဟံ-ငါသည်၊ အရဟန္တံ-သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-သော၊ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-ဖူးမြင်ပြီး၍သာ၊ (ဖူးမြင်ပြီးမှသာ)၊ ဂမိဿာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ (ကြံ၍ ထိုင်နေပြီ။)

၃၆၂။ အထခေါ-၌၊ သီဟော-သီဟမည်သော၊ သမဏုဒ္ဓေသော-သာမဏေ သည်၊ ယေန ဟေ၊ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘန္တေ ကဿပ-အရှင်ဘုရား ကဿပ၊ [အရှင်နာဂိတကိုပင် အနွယ်အားဖြင့် ခေါ်သည်။] သမ္မဟုလာ-ကုန်သော၊ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ ဧတေ ဗြာဟ္မဏ ဋ္ဌတာစ-တို့သည်လည်း၊ မာဂဓကာ-ကုန်သော၊ ဧတေ ဗြာဟ္မဏဋ္ဌတာစ-တို့သည် လည်း၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကန္တော-ရောက်လာ ကြပါကုန်ပြီ၊ ဩဌဒ္ဓေါ-သော ဟေ၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဒဿနာယ၊ ဣဓ၊ ဥပသင်္ကန္တော-ရောက် လာပါပြီ၊ ဘန္တေ ကဿပ-ဟ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဧသ ဇနတာ-ဤလူ အပေါင်းသည်၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ လဘတံ-ရပါစေလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ သီဟ-သီဟ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ထိုသို့ ပရိသတ်ကြီး၏ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ခွင့်ကို ရစေလိုလျှင်) တွညေဝ-သင်ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေဟိ-လျှောက်ချေလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပြီ)၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟော-သော၊ သမဏုဒ္ဓေ သော-သည်၊ အာယသ္မတော နာဂိတဿ၊ ပဋိဿုတွာ-၍၊ ယေန ဘဂဝါ ဟေ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ သမ္မဟုလာ-ကုန်သော ဟေ၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဒဿနာယ၊ လဘတံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ သီဟ-ဟ၊ တေနဟိ- လျှင်၊ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ-ကျောင်းရိပ်၌၊ (ပ အနက်မရှိ) အာသနံ-နေရာကို၊ ပညပေဟိ-ခင်းလိုက်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-အမိန့် တော်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟော သမဏုဒ္ဓေသော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ အာသနံ၊ ပညပေသိ-ခင်းထားပြီ။

၃၆၃။ အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝိဟာရာ-ကျောင်းတော်မှ၊ နိက္ခမ္မ- ထွက်တော်မူ၍၊ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ-၌၊ ပညတ္တေ-ခင်းထားအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ- ၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ၊ အထခေါ-၌၊ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏ ဋ္ဌတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟေ၊ ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သမ္မောဒိသု-ခမနီယ၊ စသည်သဘော၊ မေးမြန်းပြောလျက်၊ ရောနှောမိကြကုန်ပြီ၊ သမ္မောဒနီယံ- ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (တစ်နည်း) သမ္မောဒနီယံ-ဝမ်းမြောက်သင့် ဝမ်းမြောက်ထိုက်သော၊ သာရဏီယံ-အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေထိုက်သော၊ ကထ- စကားကို၊ ဝိတိသာရေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိသု၊ ဩဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိဝိ-သည်လည်း၊ ဟေ၊ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

၃၆၄။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ဩဌဒ္ဓေါ လိစ္ဆဝီ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ပုရိမာနိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ-နေ့တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ပုရိမတရားနိ-သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ-လည်းကောင်း၊ [ဆရာတို့ကား “ဒိဝသာနိ-နေ့တို့၌”ဟု ပေးတော်မူကြ၏၊ ဤ၌ကား နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း လာ၍ ပြောသောကြောင့် “ပတ်လုံး”ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။] သုနက္ခတ္တော-သုနက္ခတ္တမည်သော၊ လိစ္ဆဝီပုတ္တော-လိစ္ဆဝီမင်း၏ သားသည်၊ ယေန-၌၊ အဟံ-ဒကာတော်သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) တေန-ဒကာတော်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ချဉ်းကပ်ပါပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ မံ-ဒကာတော်ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြောဆိုပါပြီ၊ (ကိ-နည်း) မဟာလိ-လိ၊ ယဒဂ္ဂေ-အကြင်နေ့ကို အစပြု၍၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝိဟရာမိ-နေခဲ့၏၊ န စိရံ-မကြာမြင့်ပါ၊ တီဏိ ဝဿာနိ-သုံးနှစ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ တဒဂ္ဂေ-ထိုနေ့ကို အစပြု၍) [တစ်နည်း-မဟာလိ-လိ၊ အဟံ-သည်၊ ယဒဂ္ဂေ-၍၊ န စိရံ-မကြာပါ၊ တီဏိဝဿာနိ-သုံးနှစ်တို့ ပတ်လုံးသာ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ ဝိဟရာမိ-၏၊ တဒဂ္ဂေ-၍] ပိယရူပါနိ-ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ-ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနီယာနိ-တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ (တပ်မက်ဖွယ်ကောင်းကုန်သော) ဒိဗ္ဗာနိ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနိ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ပဿာမိ-မြင်ရ၏၊ စခေါ-ထိုသို့ ရူပါရုံတို့ကိုမြင်ရပါသော်လည်း၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ-ကုန်သော၊ ရဇနီယာနိ-ကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ သဒ္ဓါနိ-သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ နော သုဏာမိ-မကြားရ၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပါပြီ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝီပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ-ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ-ကုန်သော၊ ရဇနီယာနိ-ကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသောသိနုခေါ-မကြားပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အသန္တာနိ-ထင်ရှားမရှိကုန်သော၊ (ပိယရူပါနိ ၊ပေ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသောသိ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ

၃၆၅။ မဟာလိ-လိ၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝီပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ-ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသောသိ-မကြား၊ အသန္တာနိ-ကုန်သော၊ (ပိယရူပါနိ ၊ပေ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နော နာသောသိ-မကြားသည်မဟုတ်၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင် အထောက်အပံ့ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝီပုတ္တော-သည်၊

သန္တာနေဝ-ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသော သိ-မကြား၊ အသန္တာနိ-ကုန်သော၊ (သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နော နာသောသိ-မကြားသည် မဟုတ်၊ (သော) ဟေတု-ထိုအကြောင်းသည်၊ ကော နုခေါ-အဘယ်ပါနည်း၊ (သော) ပစ္စယော-ထိုအထောက်အပံ့သည်၊ ကော နုခေါ-ပါနည်း၊ ကူတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ) [ဤအမေးကို ဥဘယံ သဘာဝိတသမာဓိ၏အဆုံး၌ ဖြေတော်မူလိမ့်မည်။]

မဟာလိ-လိ၊ ကုဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-အရှေ့ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ-အရပ်၌၊ ပိယရူပါနိ-ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနံ-ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန် သော၊ ရဇနီယာနံ-တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနိ- ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒဿနာယ-မြင်ခြင်းငှာ၊ ဧကံသဘာဝိတော-တစ်ခုသောအဖို့ အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော၊ သမာဓိ-သမာဓိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ စခေါ-ဗျတိရိတ်ကား၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ-ကုန်သော၊ သဒ္ဓါနိ-သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ သဝနာယ- ကြားခြင်းငှာ၊ (ဧကံသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ-သည်၊) နော(ဟောတိ)-မဖြစ်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိသာယ-၌၊ ပိယရူပါနိ၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတေ-(ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်ဟူသော)တစ်ခုသောအဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော်၊ ပိယရူပါနိ၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနိ-တို့ကို၊ သဝနာယ-ငှာ၊ နော ဧကံသဘာဝိတေ-(ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ဟူသော) တစ်ခုသောအဖို့အကျိုးငှာ မပွားစေအပ်သော်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိသာယ-၌၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ ရူပါနိ-တို့ကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ ပိယရူပါနိ- ကုန်သော၊ ပေ၊ သဒ္ဓါနိစ-တို့ကိုကား၊ နော သုဏ္ဍာတိ-မကြားရ။

တံ-ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဝါ- သည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိသာယ-၌၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနိ- တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတေ-အပ်သော်၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာကား၊ နော ဧကံသ ဘာဝိတေ-အပ်သော်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧတံ-ဤဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။

၃၆၇။ မဟာလိ-လိ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ ဘိက္ခုနော- ၏၊ ဝါ-သည်၊ ဒက္ခိဏာယဒိသာယ-တောင်အရပ်၌၊ ပေ၊ ပစ္ဆိမာယဒိသာယ- အနောက်အရပ်၌၊ ပေ၊ ဥတ္တရာယဒိသာယ-မြောက်အရပ်၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဒိ-အထက်အရပ် ၌လည်းကောင်း၊ အမော-အောက်အရပ်၌လည်းကောင်း၊ တိရိယံ-ဖိလာအရပ်၌

လည်းကောင်း၊ ပိယ ရူပါနံ-ကုန်သော ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊
ဧကံသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ-သည်၊ ဟောတိ၊ ပိယရူပါနံ-ကုန်သော ၊ပေ၊
ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာကား၊ (ဧကံသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ-
သည်၊) နော (ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ ဥဒ္ဓံ-၌လည်းကောင်း၊ အဓော-၌လည်း
ကောင်း၊ တိရိယံ-၌လည်းကောင်း၊ ပိယရူပါနံ-ကုန်သော ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-
တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ သမာဓိမှီ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတေ-သော်၊
ပိယရူပါနံ-ကုန်သော ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာကား၊ နော
ဧကံသဘာဝိတေ-သော်၊ ဥဒ္ဓံ၊ အဓော၊ တိရိယံ၊ ပိယရူပါနံ-ကုန်သော ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊
ရူပါနံ-တို့ကို၊ ပဿတိ-၏၊ ပိယရူပါနံ ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံစ-တို့ကိုကား၊ နော
သုဏာတိ-ရ၊ တံ-ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို
မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိဿ ဟေတု-နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဝါ-
သည်၊ ဥဒ္ဓံ၊ အဓော၊ တိရိယံ၊ ပိယ ရူပါနံ ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ၊ ဒဿနာယ၊ သမာဓိမှီ၊
ဧကံသဘာဝိတေ၊ ပိယရူပါနံ ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ၊ သဝနာယ စ-ကား၊ နော
ဧကံသဘာဝိတေ-သော်၊ ဧဝံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧတံ-
ဤဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားခြင်းငှာသာ၊ ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို
မမြင်နိုင်ခြင်းငှာ၊ (၁)အရှေ့အရပ်၊ (၂)တောင်အရပ်၊ (၃)အနောက်အရပ်၊ (၄)မြောက်
အရပ်၊ (၅)အထက်၊ အောက်၊ ဖီလာ(အထောင့်)အရပ်တို့၌ ပွားစေခြင်းကြောင့်
ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့သာ ကြား၍ ဒိဗ္ဗရူပကို မမြင်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗရူပ၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓ
၂-မျိုးလုံးကို မြင်ခြင်း ကြားခြင်းငှာ ဥဘယံသဘာဝိတ (၂-ခုသောအဖို့အကျိုးငှာ
ပွားစေအပ်သော) သမာဓိကို အရှေ့အရပ် စသည်တို့၌ ပွားစေခြင်းကြောင့် ဒိဗ္ဗရူပ၊
ဒိဗ္ဗသဒ္ဓ ၂-မျိုးလုံးကိုပင် မြင်နိုင်ပုံ ကြားနိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူသည်၊
ဤဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

“ဥဘယံသဘာဝိတော-(ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ဟူသော) ၂-ခုသော
အဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သည်”ဟုလည်းကောင်း၊ “တံ ကိဿဟေတု”စသော
ဝါကျ၌ “တံ-ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မြင်နိုင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားနိုင်ခြင်းသည်၊
ကိဿဟေတု-နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဥဒ္ဓံ၊ အဓော၊ တိရိယံ-၌လည်းကောင်း၊ ပိယရူပါနံ
၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယစ-ငှာလည်းကောင်း၊ ပိယရူပါနံ ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊
သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာလည်းကောင်း၊ သမာဓိမှီ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥဘယံ
သဘာဝိတေ-အပ်သော်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧတံ-ဤဒိဗ္ဗရူပတို့ကို
မြင်နိုင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏”ဟုလည်းကောင်း
ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။

အဖြေဝါကျ။ ၃၇၁။ မဟာလိ-လိ၊ ယေန-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင် အထောက်အပံ့ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ-ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ သဒ္ဓါနိ-သဒ္ဓါရှိတို့ကို၊ နာသောသိ-မကြား၊ အသန္တာနိ-ထင်ရှားမရှိကုန်သော၊ (သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နော နာသောသိ-မကြားရသည်မဟုတ်၊ (သော)ဟေတု-ထို အကြောင်းသည်၊ အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း၊ (ဒိဗ္ဗရူပတို့ကိုသာ မြင်ဖို့ရန် ဧကံသဘာဝိတ သမာဓိကို ပွားစေခြင်းပင်တည်း၊) (သော)ပစ္စယော-ထိုအထောက် အပံ့ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ) [မဟာလိ၏ အမေးကို ဖြေတော်မူသည်။]

၃၇၂။ (ဧဝံ ဝုတ္တေ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ ကိံ) ဘန္တေ-ရား၊ ဧတာသံ သမာဓိဘာဝနာနံ-ဤသမာဓိဘာဝနာတို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာ ဟေတု- မျက်မှောက်ပြုလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့သည်၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရားအထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရန္တိန္နုန-ကျင့်ကြလေယောင်တကား၊ ဝါ-ကျင့်ကြ၏ဟု ထင်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (လျှောက်ပြီ) မဟာလိ-လိ၊ ဧတာသံ ဘာဝနာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယိ-ငါဘုရား၌၊ ဝါ-ငါဘုရားအထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ န စရန္တိ-ကျင့်ကြကုန်သည်မဟုတ်၊ မဟာလိ-လိ၊ ယေသံ- အကြင်တရားတို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု မယိ ဗြဟ္မစရိယံ၊ စရန္တိ- ကုန်၏၊ အညေဝ-သမာဓိဘာဝနာတို့မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥတ္တရိတရာစ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ- သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (တေ) ဓမ္မာ-ထိုတရားတို့သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-ရှိကုန်သေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

ဧတုအရိယပလကထာ

၃၇၃။ (ဧဝံ ဝုတ္တေ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ ကိံ) ဘန္တေ-ရား၊ ယေသံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရန္တိ-ကုန်၏၊ ဥတ္တရိတရာစ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ ပဏီတတရာစ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ- ထိုတရားတို့ဟူသည်၊ ကတမေ ပန-အဘယ်တို့ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ မဟာလိ-လိ၊ ဣဓ- ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ တိဏ္ဍ-၃ ပါးကုန် သော၊ သညောဇနာနံ-သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ သောတာပန္နော-သောတာပန်သည်၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပယ်ရှားတတ် သော အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ အဝိနိပါတဓမ္မော-အပါယ်လေးပါးတို့၌

ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျရောက်စေတတ်သော သဘောမရှိသည်။ နိယတော-
အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အရိယာမဂ်တရားသည်။ (၇-ဘဝအထက်
မဖြစ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်။) သမ္မောဓိပရာယဏော-
အထက်မဂ် ၃-ပါးဟူသော အလွန်ရောက်ထိုက်သော တရားရှိသည်။ ဟောတိ-
၏။ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ-အကြင်တရားကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု
မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ အယမ္ပိ ဓမ္မော-ဤ သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊
ဥတ္တရိတရောစ-ဧကံသဘာဝိတ သမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍
လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတ တရောစ-ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသ
ဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏။)

မဟာလိ-လိ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရ-တစ်မျိုးကား၊ ဘိက္ခု-သည်၊ တိဏ္ဍံ-
ကုန်သော၊ သံယောဇနာနံ-သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကြောင့်၊ ရာဂဒေါသ
မောဟာနံ-ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့၏၊ တနုတ္တာ-နည်းပါးကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ သကဒါဂါမိ-သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သကိဒေဝ-
တစ်ကြိမ်သာလျှင်၊ ဣမံ လောကံ-ဤကာမဘုံဟူသော လောကသို့၊ အာဂန္တာ-
ပြန်လာ၍၊ ဒုက္ခဿ-တေဘူမကဝဋ်ဒုက္ခ၏၊ အန္တံ-အဆုံးကို၊ ကရောတိ-ပြုနိုင်၏၊
မဟာလိ-လိ၊ ယဿ-အကြင် သကဒါဂါမိဖိုလ်တရားကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု ဘိက္ခု
မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ အယမ္ပိ ဓမ္မော-ဤသကဒါဂါမိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊
ဥတ္တရိတရောစ-သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊
ပဏီတတရော စ-သောတာပတ္တိ ဖိုလ် တရားထက် သာ၍
မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏။)

မဟာလိ ပုနစ အပရံ ဘိက္ခု၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးပါးကုန်သော၊ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ-အောက်
ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အောက်ကာမဘုံဟူသော အဖို့၏
အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနံ-တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကြောင့်၊ ဩပပါတိ
ကော-ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းရှိသည်၊ တတ္ထ-ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ ပရိနိဗ္ဗာယိ-
ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိသည်၊ တသ္မာ လောကာ-ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်မှ၊ အနာဝတ္တိဓမ္မော-
ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ ၊ပေ၊ စရန္တိ၊
အယမ္ပိ ဓမ္မော-ဤအနာဂါမိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ-သကဒါဂါမိ
ဖိုလ်တရားထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတတရော စ-သကဒါဂါမိ
ဖိုလ်တရားထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏။)

ပုနစ အပရံ မဟာလိ ဘိက္ခု၊ အာသဝါနံ-အာသဝေါတို့၏၊ ခယာ-ကြောင့်၊
အနာသဝံ-အာသဝေါမရှိသော၊ စေတောဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော

အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိကိုလည်းကောင်း၊ ပညာဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် ပညာကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင် အပ်သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘောဌ်ပင်၊ သယ်-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ- ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရတိ-နေနိုင်၏။ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ ၊ပေ၊ စရန္တိ၊ အယမ္ပိ ဓမ္မော-ဤအရဟတ္တ ဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ-အနာဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတတရော စ-အနာဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) မဟာလိ-လိ၊ ယေသံ-အကြင်တရား တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု မယိ ပြဟူစရိယံ စရန္တိ၊ ဥတ္တရိတရာစ- ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍ လွန်ကဲသည် လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ-ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတ သမာဓိတို့ထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ-ထိုတရားတို့ ဟူသည်၊ ဣမေ ခေါ-ဤတရားတို့ပင်တည်း၊ (ဤသောတာပတ္တိ ဖိုလ်စသော တရားတို့ပင်တည်း၊) ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ္ဂ

၃၇၄။ ဘန္တေ-ရား၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-ဤတရားတို့ကို၊ (သောတာပတ္တိဖိုလ်စသော တရားတို့ကို) သစ္စိကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိပါသလော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ) မဟာလိ-မဟာလိ၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-ရှိသည်သာ၊ ပဋိပဒါ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသည်သာ၊ ဣတိ- ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ) ဘန္တေ-ရား၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ ကတမာ- ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့(လျှောက်ပြီ)၊ အရိယော-ဖြူစင်သော၊ ဝါ-မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါး သော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပင်တည်း၊ သေယျထိ ခံ-ထို မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးဟူ သည် အဘယ် နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ- သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ သမ္မာ သင်္ကပ္ပေါ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါစာ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တော-လည်း ကောင်း၊ သမ္မာအာဇီဝေါ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါယာမော- လည်းကောင်း၊ သမ္မာ သတိ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိ-လည်းကောင်းတည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးတရား ပင် တည်း၊ ပဋိပဒါ-ဟူ သည်၊ အယံ - ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

ဒွိပဗ္ဗဒိတဝတ္ထု

၃၇၆။ မဟာလိ-လိ၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝါ-မြို့အနီးဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရာမိ-နေတော်မူ၏၊ အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ (ကောသမ္ဗိမြို့အနီး၊ ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်ဝယ်၊ နေတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ မုက္ကိယော-ယမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကောစ-ပရိဗ္ဗာဇသည်လည်းကောင်း၊ ဒါရူပတ္တိကန္တေဝါသီ-သစ်သားသပိတ်ကိုဆောင်သော ပရိဗ္ဗာဇ၏အနီးနေ တပည့်ဖြစ်သော၊ ဇာလိယောစ-ဇာလိယသည်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ပဗ္ဗဒိတာ-ပရိဗ္ဗာဇရသေ့တို့သည်၊ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိသု၊ ပေ၊ ဒွေ ပဗ္ဗဒိတာ မံ ဧတဒဝေါ စုံ၊ (ကံ)၊ အာဝုသော ဂေါတမ-ငါ့ရှင်ဂေါတမ၊ ကိန္နုခေါ-အသို့ပါနည်း၊ တံ-ထိုအထည်ကိုယ်သည်၊ ဇီဝံ-ဇီဝမည်ပါသလော၊ တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်၊ သရီရံ-သရီရမည်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဇီဝံ-အသက်ကောင်သည်၊ အညံ-အထည်ကိုယ်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ သရီရံ-အထည်ကိုယ်သည်၊ အညံ-အသက်ကောင်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ။)

၃၇၇။ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ တေနဟံ-ထိုသို့ သိလိုလျှင်၊ သာဓုကံ-မြဲမြံစွာ၊ သုဏာထ-နားစိုက်ကြကုန်လော၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တစ်နည်း) မနသိ ကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ ဘာသိဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ တေ ပဗ္ဗဒိတာ-တို့သည်၊ မမ-ငါဘုရားအား၊ ပစ္စယော သု-ရှေးရှုနားထောင်ကြကုန်ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစံ-မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ၊ ဣဓာဝုသော တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ သာမညဖလေ-သာမညဖလသုတ်၌၊ (ဝိတ္ထာရိတံ)ယထာ-ချဲ့အပ်ပြီးကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့ထိုက်၏၊ အာဝုသော-တို့၊ ဧဝံ ခေါ-လျှင်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သီလသမ္ပန္နော-သီလနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ အာဝုသော-တို့၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-

ကေမိဒါဟံ။ ။ “ဧကံ+ဣဓ+အဟံ”ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့အလို ပုဒ်ဖြတ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရပုံကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ “ဒေါ ယေစ”သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် အဋ္ဌကထာ ဒုတိယဣတ္ထဝါဒအဖွင့်နှင့် အင်္ဂုတ္တရ စတုတ္ထဋီကာ၊ ပဌမံ-ပံ၊ ၃-ဝဂ်၊ ဗြဟ္မစရိယသုတ်အဖွင့်၌ကား “ဧကံ+ဣဓ+အဟံ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “ဣဓ”ကို အနက်မရှိသော “နိပါတ်”ဟုသာ မိန့်သည်။

မြင်၏။ တဿ-ပဌမဈာန်ကို သိပြီးမြင်ပြီးသော ထိုရဟန်းအား၊ တံ-ထိုအသက် ကောင်သည်၊ ဇီဝံ-ဇီဝမည်၏။ တံ-ထိုကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-ရမည်၏။ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဇီဝံ-အသက်ကောင်သည်၊ အညံ-ကိုယ်ကောင်မှ တစ်မျိုး တစ်ခြားသာတည်း၊ သရီရံ-သည်၊ အညံ-သာတည်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်း ကောင်း၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ကလ္လံ န ခေါ-သင့်ပါဦးမည် လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မေးတော်မူပြီ) အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊ ယော သော ဘိက္ခု- သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏။ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-၏။ တဿ-အား၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ ဝါ-တံ ဇီဝံ တံ သရီရံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ- ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ ကလ္လံ-သင့်ပါသေး၏။ ဣတိ- ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ) အာဝုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ဤပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-၏။ ဧဝံ ပဿာမိ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ အဟံ-သည်၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ န ဝဒါမိ-ဟောတော်မူ။

အမှာ။ ။ဒုတိယဈာန်စသော ဈာန်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မှ စ၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တိုင်အောင်သော ဉာဏ် ၇-ပါး၌လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင်က မေးတော်မူပုံ၊ ထိုရသေ့ ၂-ပါးတို့က ဖြေကြပုံကို ရှေးအတိုင်း သိပါ။

၁၆၀။ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ၊ အာဝုသော-တို့၊ ယော သော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏။ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-၏။ တဿ- အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို သိပြီးမြင်ပြီးသော ထိုရဟန်းအား၊ တံ- ထိုအသက်ကောင်သည်၊ ဇီဝံ-မည်၏။ တံ-ထိုကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-မည်၏။ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-

တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ။ ။ဇီဝံ သရီရတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ဒုကနိက္ခေပ၊ အာသဝအဖွင့် ဘာသာဋီကာ (၁၆၇)၌ ပြခဲ့ပြီ။ ဤ၌ကား- “အထ စ ပနာဟံ န ဝဒါမိတိ အဟံ ဧတမေဝံ ဇာနာမိ၊ နောစ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ အထခေါ ကသိဏ ပရိကမ္ပံ ကတွာ ဘာဝေန္တဿ ပညာဗလေန ဥပ္ပန္နံ မဟဂ္ဂတစိတ္တမေတန္တိ သညံ ဌပေသီ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ ပဌမဈာန် စသည်ကိုပင် “ဇီဝံ၊ သရီရံ”ဟု စွဲလမ်းသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ပဌမဈာန် စသည်၌ “အတ္တ”ဟု စွဲလမ်းပုံကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒ၌ ဟောတော်မူထားပြီ။]

အနက် ပေး။ ။“တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်၊ ဇီဝံ-ဇီဝမည်၏။ တံ- ထိုကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-သရီရမည်၏”ဟု အနက်ပေးထားပါသည်။ ဆရာတို့ကား- “တံ(ရူပံ)-ထိုရုပ်သည်၊ ဇီဝံ-ဇီဝမည်၏။ ဝါ-အသက်ကောင်မည်၏။ တံ(ရူပံ)-ထိုဇီဝမည်သော ရုပ်သည်၊ ဝါ-ထိုအသက် ကောင်မည်သော ရုပ်သည်၊ သရီရံ-ရမည်၏။ ဝါ-ကိုယ်မည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပေးတော် မူကြ၏။

ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ကလ္လံ န ခေါ-သင့်ပါဦးမည်လော၊ က္လုတိ-
ဤသို့ (မေးတော်မူပြီ) အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊ ယော သော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-
သို့၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဧဝံ ပဿတိ၊ တဿ-အား၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝိ-ဟူ၍သော်
လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝိ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ကို၊
ဝစနာယ-ငှာ၊ န ကလ္လံ-မသင့်တော့ပါ၊ က္လုတိ-ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ)၊
အာဝုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ဤအာသဝက္ခယဉာဏ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-
၏၊ ဧဝံ ပဿာမိ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝိ-
ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝိ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊
န ဝဒါမိ-ဟောတော်မမူ၊ က္လုတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ က္လုဒံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-
မိန့်တော်မူပြီ၊ ဩဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိ-သည်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-
၍) ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော
စကားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိ-ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်၊ ရွှင်အားတက်လျက်၊ လက်ခံပြီ၊
က္လုတိ-ဤသို့၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) က္လုတိ-
ဤသို့၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ က္လုတိ-
မဟာလိသုတ် အပြီးတည်း။)

ဆဋ္ဌံ-၆ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ မဟာလိသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

မဟာလိသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ ပြီးပြီ။

၇ = ဇာလိယသုတ် နိဿယ

၃၇၈။ ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံသမယံ၊ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝါ-
၏ အနီးဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ (ယောသိတ
သူဌေးသည် ဆောက်လုပ်အပ်သော အာရမ်၌) ဝိဟရတိ-၏၊ [ဤမှနောက်၌
ရှေ့သုတ်လာ ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုနှင့် အားလုံးတူပြီ၊ တစ်ချို့ မတူတာကိုလည်း ရှေ့၌
အနက်ရေးခဲ့ပါပြီ။]

သတ္တမံ-၇ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဇာလိယသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

ဇာလိယသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ ပြီးပြီ။

၈ = မဟာသီဟနာဒသုတ် နိဿယ

အစေလကဿပဝတ္ထု

၃၈၁။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံသမယံ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ အနက်ပေးခဲ့သည့် အတိုင်းပေးပါ။ “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာဝယ် “မဟာသီဟနာဒံ၊ မဟာသီဟ နာဒဿ” ဟု ထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။] ဘဂဝါ-သည်၊ ဥရုညာယံ- ဥရုညာတိုင်း၊ ဥရုညာမြို့၌၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ မိဂဒါယေ- သားကောင် တို့၏ တော၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အထခေါ- ဥရုညာမြို့အနီး၊ ကဏ္ဍကတ္ထလတောဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ အစေလော-အဝတ် မဆည်း အချည်းနီးသော၊ ကဿပေါ-ကဿပသည်၊ ယေန ဘဂဝါ ၊ပေ၊ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ မေ- အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပါပြီ၊ ဝါ-ကြားဘူးပါပြီ၊ (ကိံ-နည်း)၊ သမဏော ဂေါတမော-ရဟန်းဂေါတမသည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ တပံ- အကျင့်ကို၊ ဂရဟတိ-ကဲ့ရဲ့၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-အကျင့်ရှိသော၊ လူခါဒီဝိ- ခေါင်းပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိသူကို၊ ဧကံသေန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ ဥပက္ခောသတိ- ပြောင်လျှောင် ၏၊ ဥပဝဒတိ-ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားအပ်ပါပြီ၊ ဝါ- ဤသို့ ကြားဘူးပါပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ ယေ တေ-အကြင်သူတို့သည်၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပံ-ကို၊ ဂရဟတိ-၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-သော၊ လူခါဒီဝိ- ကို၊ ဧကံသေန-အားဖြင့်၊ ဥပက္ခောသတိ-၏၊ ဥပဝဒတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ ကစ္စိ-အသို့ပါနည်း၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ဘောတော ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝုတ္တဝါဒိနော-ပြောဆိုအပ်သော စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိ ကြပါကုန်၏လော၊ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ အဘူတေနစ-မဟုတ်မမှန်သော စကား ဖြင့်လည်း၊ န အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ-မစွပ်စွဲကြပါကုန်၏လော၊ ဝါ-မစွပ်စွဲဘဲရှိကြပါကုန်၏ လော၊ ဓမ္မဿ-အရှင်ဂေါတမ ပြောပြအပ်သော အကြောင်းအား၊ အနုဓမ္မံ စ- လျော်သောအကြောင်းကိုလည်း၊ ဗျာကရောန္တိ-ဖြေဆိုကြပါကုန်၏လော၊ သဟဓမ္မိ ကော-စွပ်စွဲလိုသူတို့ ပြအပ်သောအကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝါဒါနုဝါဒေါ-အရှင် ဘုရားတို့ ရှေးဦးစွာပြောဆိုအပ်သောစကား၊ နောက်ထပ် ပြောဆိုအပ်သောစကား သည်၊ ကောစိ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှလည်း၊ ဂါရယံ-ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ဌာနံစ-အကြောင်းသို့လည်း၊ န အာဂစ္ဆတိ-မရောက်ပါ၏လော၊ ဝါ-မရောက်ဘဲရှိပါ ၏လော၊ ဟိ-ထိုစကားကို လျှောက်ထားသင့်ပါ၏၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ-အရှင်ဂေါတမကို၊ အနုအဗ္ဘာက္ခာတုကာမာ-စွပ်စွဲခြင်းငှာ အလိုမရှိပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၃၈၂။ ကဿပ-ပါ ယေတေ-အကြင်သူတို့သည်။ သမဏော ဂေါတမော-
သည်။ ပေ၊ ဥပဝဒတိ-၏။ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်။
မေ-ငါ၏၊ ဝါ-သည်။ ဝုတ္တဝါဒိနော-ပြောဆိုအပ်သောစကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိကြကုန်
သည်။ န (ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ တေ-တို့သည်။ မံ-ကို၊ အသတာ-ထင်ရှားမရှိသော၊
အဘူတေနစ-ဖြင့်လည်း၊ အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ-စွပ်စွဲကြကုန်၏၊ ကဿပ-ပါ၊ ဣဓ-
ဤလောက၌၊ အဟံ-သည်။ တပဿိ-အကျင့်ရှိသော၊ လူခါဒီဝိ-ခေါင်းပါးသော
အသက်မွေးခြင်းရှိသော၊ ဧကစ္စံ-အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်၌ဖြစ်သော
ပဿာဒစက္ခုနှင့်တူသော၊ ဝိသုဒ္ဓေန-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ အတိက္ကန္တ
မာနသကေန-လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော၊ စက္ခုနာ-အဘိညာဉ်
စက္ခုဖြင့်၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ-
သေခြင်းမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ အပါယံ-သုခ၏ဖြစ်ကြောင်း၊ ကောင်းမှုမှကင်းသော၊
ဒုဂ္ဂတိ-ဒုက္ခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ ဝိနိပါတံ-ကင်းသော အလိုရှိ
သည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော၊ နိရယံ-ငရဲ၌၊ ဥပပန္နံ-ဖြစ်ရသည်ကို၊ ပဿာမိ-
မြင်တော်မူရ၏၊ [ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ စသည်တို့၏အနက်ကို သာမညဖလသုတ်
ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ၌လည်း အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပြီ။] ကဿပ-ပါ၊ ဣဓ-၌၊
အဟံ-သည်။ တပဿိ-သော၊ လူခါဒီဝိ-သော၊ ဧကစ္စံ ပန-ကိုကား၊ ဒိဗ္ဗေန-သော
၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿ-၏၊ ဘေဒါ-သော၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ သုဂတိ-သုခ
အပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂ-ရူပါရုံစသော အာရုံတို့ဖြင့် လွန်စွာ
ကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ-လူပြည် နတ်ပြည်၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ-၏။

၃၈၃။ ကဿပ-ပါ၊ ဣဓ-၌၊ အဟံ-သည်။ တပဿိ-သော၊ အပ္ပဒုက္ခ ဝိဟာရိ-
အနည်းငယ်ဖြင့် ဆင်းရဲစွာနေလေ့ရှိသော၊ ဧကစ္စံ-ကို၊ ဒိဗ္ဗေန-သော၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-
ဖြင့်၊ ကာယဿ-၏၊ ဘေဒါ-သော၊ ပေ၊ နိရယံ-၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ-၏၊
ကဿပ-ပါ၊ ဣဓ-၌၊ အဟံ-သည်။ တပဿိ-သော၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရိ-သော၊ ဧကစ္စံ
ပန-ကိုကား၊ ဒိဗ္ဗေန၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿ ဘေဒါ၊ ပေ၊ သဂ္ဂံ-သော၊
လောကံ-၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ၊ ကဿပ-ပါ၊ ယော အဟံ-အကြင်ငါသည်။
ဣမေသံ တပဿိနံ-ဤအကျင့်ရှိသူတို့၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဂတိဉ္စ-လာခဲ့ရာ အတိတ်
ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ ဂတိဉ္စ-ရောက်ထိုက်သော အနာဂတ်ဘဝကိုလည်းကောင်း၊
စုတိဉ္စ-နောက်ထပ် စုတေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပပတ္တိဉ္စ-နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေ
နေရကိုလည်းကောင်း၊ ယထာဘူတံ-မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ၊ ပဇာနာမိ-အပြား
အားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ သော အဟံ-ထိုငါသည်။ သဗ္ဗံ-သော၊ တပံ-ကို၊ ကိ
ဂရဟိဿာမိ-အဘယ်မှာ ကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-သော၊ လူခါဒီဝိ
ဝါ-ကိုမူလည်း၊ ဧကံသေန-အားဖြင့်၊ ကိ ဥပက္ကောသိဿာမိ-အဘယ်မှာ

ပြောင်လောင်ပါအံ့နည်း၊ ကိ ဥပဝဒိဿာမိ-အဘယ်မှာ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချပါအံ့နည်း၊ [ကိ-
အဘယ်ကြောင့်၊ ဂရဟိဿာမိ-ကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲ၍လည်း အနက်
ပေးနိုင်ပါသည်။]

၃၈၄။ ကဿပ-ပါ၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာ-ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊
သုတမယပညာ စိန္တာမယပညာရှိကြကုန်သော၊ နိပုဏာ-သိမ်မွေ့ နက်နဲသော
ပဋိသန္ဓေပညာရှိကြကုန်သော၊ ကတပရပ္ပဝါဒါ-သိအပ်ပြီးသော သူတစ်ပါးတို့၏
အယူဝါဒ၊ ပြိုင်အပ်ပြီးသော သူတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒရှိကြကုန်သော၊ ဝါလဝေဓိ
ရူပါ-သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သား၏ သဘောရှိကြကုန်သော၊
ဝါ-သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သားနှင့် တူကုန်သော၊ သမဏ
ဗြာဟ္မဏာ-သမဏဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊
[“ပဏ္ဍိတာ” စသည်တို့၏အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် အမရာဝိက္ခေပကထာ၌လည်း
အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပြီ။] တေ-ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည်၊ ပညာဂတေန-မိမိတို့၏ ပညာဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ-မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဘိန္နန္တာမညေ-
ဖျက်ခွဲကုန်သကဲ့သို့၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏။

မေ-ငါ၏(အယူဝါဒသည်) တေဟိပိ-တို့နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကစ္စေသု-
အချို့ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာတို့၌၊ သမေဟိ-ညီညွတ်၏၊ ဧကစ္စေသု၊ ဌာနေသု၊
န သမေဟိ-မညီညွတ်၊ တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဧကစ္စံ-အချို့သော၊
ယံ-အကြင် ငါးပါးသီလ စသည်ကို၊ သာဓူတိ-ကောင်း၏ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-
ပြောဟောကြကုန်၏၊ မယမ္ဗိ-ငါတို့သည်လည်း၊ ဧကစ္စံ-သော၊ တံ-ထို ငါးပါးသီလ
စသည်ကို၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-ပြောဟောပါကုန်၏၊ တေ-တို့သည်၊ ဧကစ္စံ၊
ယံ-အကြင် ပါဏာတိ ပါတ စသော ရန်ကို၊ န သာဓူတိ-မကောင်းဟူ၍၊ ဝဒန္တိ၊
မယမ္ဗိ ဧကစ္စံ၊ တံ-ထို ပါဏာတိပါတ စသော ရန်ကို၊ န သာဓူတိ၊ ဝဒေမ၊ တေ
ဧကစ္စံ၊ ယံ-အကြင် ၅-ဒွါရ၌ မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ သာဓူတိ ဝဒန္တိ၊ မယံ-တို့သည်၊
ဧကစ္စံ၊ တံ-ထို ၅-ဒွါရ ၌ မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ န သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-
ပြောဟောကုန်၏၊ တေ ဧကစ္စံ၊ ယံ-အကြင် ၅-ဒွါရ၌ စောင့်စည်းခြင်းကို၊ န သာဓူတိ
ဝဒန္တိ၊ မယံ ဧကစ္စံ၊ တံ-ထို ၅-ဒွါရ ၌ စောင့်စည်းခြင်းကို၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-
ကုန်၏။

အမှာ။ ။ ဤသို့လျှင် တစ်ပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝါဒနှင့် ကိုယ်တော်
ဝါဒ၏ တူပုံ၊ မတူပုံကို ပြတော်မူပြီး၍၊ ကိုယ်တော်၏ဝါဒနှင့် တစ်ပါးသော သမဏ
ဗြာဟ္မဏတို့ ဝါဒ၏တူပုံ၊ မတူပုံကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ယံ မယံ ဧကစ္စံ
ဝဒေမ” စသည်ကို ဟောတော်မူသည်၊ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိ။

သမနုယုညာပနကထာ

၃၈၅။ တေ-ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-မိန့်တော်မူ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ နော-ငါတို့၏ (အယူဝါဒသည်)၊ ယေသု ဌာနေသု-အကြင်သံဝရ အသံဝရဌာတို့၌၊ န သမေတိ-မညီ၊ တာနိ ဌာနာနိ-ထိုမညီရာ ဌာနတို့သည်၊ တိဌန္တု-တည်ပါစေကုန်၊ ဝါ-ထားလိုက်ပါကုန်၊ ယေသု ဌာနေသု-အကြင် သီလ၊ ဝေရဌာနတို့၌၊ သမေတိ-ညီညွတ်၏၊ တတ္ထ-ထိုညီညွတ်ရာဌာနတို့၌၊ ဝိညု-ပညာရှိတို့သည်၊ သတ္တာရာ-ဆရာနှင့်၊ (သဒ္ဓိ-တကွ၊) သတ္တာရံ-ဆရာကို၊ (တစ်နည်း) သတ္တာရာ သတ္တာရံ-ဆရာအချင်းချင်းကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ-ကပ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်၍သော်လည်းကောင်း၊ သံယေန-သံဃာနှင့်၊ (သဒ္ဓိ-ကွ၊) သံဃံ-ကို၊ (တစ်နည်း) သံယေန သံဃံ-သံဃာအချင်းချင်းကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ သမနုယုဉ္ဇန္တံ-အယူကို မေးစိစစ်ကြကုန်လော၊ သမနုဂါဟန္တံ-အကြောင်းကို ယူစေကြကုန်လော၊ ဝါ-အကြောင်းကို မေးကြကုန်လော၊ သမနုဘာသန္တာ-ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်၊ ၂-ပါးစုံကို တစ်ဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းပြောဆိုကြကုန်လော။

(ကိ-အဘယ်သို့ စိစစ်မေးမြန်း ပြောဆိုကြရကုန်မည်နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ-ဤအရှင်တို့တွင်၊ (ကော ဌှပ်ပံ၊) အကုသလာ-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလ သင်္ခါတာ-အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သာဝဇ္ဇာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ သာဝဇ္ဇသင်္ခါတာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အသေဝိတဗ္ဗာ-မမှီဝဲ ထိုက်ကုန်သော၊ အသေဝိတဗ္ဗသင်္ခါတာ-မမှီဝဲထိုက်သော တရားတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန် သော၊ န အလမရိယာ-အရိယာအဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ န အလမရိယသင်္ခါတာ-အရိယာအဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ကဏှာ-မည်းညစ်ကုန်သော၊ ကဏှသင်္ခါတာ-မည်းညစ်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်တရားတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏၊) ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-ဤတရားတို့ကို၊ အနဝသေသံ-အကြွင်းမရှိ အောင်၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သနည်း၊ သမဏော ဂေါတမော ဝါ-ရဟန်းဂေါတမသည်မူလည်း၊ (ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော၊) ပရေ-ရဟန်းဂေါတမမှ တစ်ပါး အခြားကုန်သော၊ ဘောဇ္ဈော-အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာဝါ-ဂိုဏ်း ဆရာတို့သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကုန်သလော၊) ဣတိ-ဤသို့ စိစစ်မေးမြန်း ပြောဆိုကြကုန်လော။

၃၈၆။ ကဿပ-ပ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သမနုယုဉ္ဇန္တံ-အယူကို မေးစိစစ်ကြကုန်လသော်၊ သမနုဂါဟန္တာ-အကြောင်းကို ယူစေကုန်သော်၊ ဝါ-အကြောင်းကို မေးကုန်လသော်၊ သမနုဘာသန္တာ-ဥပမာ

ဥဒါဟရုဏ်၊ ၂-ပါးစုံကို တစ်ဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းပြောဆိုကုန်လသော၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒေယျံ-ပြောဆိုကုန်ရာ ၏။ (ကိ-နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ အကုသလာ-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလသင်္ခါတာ-အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ကဏှာ-ကုန်သော၊ ကဏှသင်္ခါတာ-ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အနဝသေသံ-အောင်၊ ပဟာယ-၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်နိုင်၏၊ ပရေ-ကုန်သော၊ ဘောန္တော-ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာ-တို့သည်၊ ယံ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား အနည်းငယ်မျှသော အကုသိုလ်တရားကို၊ (ပဟာယ-၍၊ ဝတ္တန္တိ-ကုန်၏၊) ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျံ-ကုန်ရာ၏၊) ဧတံ ဌာနံ-ဤသို့ ပြောဆိုကြခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိနိုင်၏၊ ကဿပ-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဣဟ-ဤ လောက၌၊ ဝိညူ-တို့သည်၊ သမနုယုဉ္ဇန္တာ ပေ၊ အမေဝ-ငါတို့ကိုသာ၊ တတ္ထ-ထို မေးစိစစ်ရာ၌၊ ဝါ-ထိုအကုသိုလ်ကို ပယ်ရာ၌၊ ယေဘုယျေန-အားဖြင့်၊ ပသံသေယျံ-ကုန်ရာ၏။

၃၈၇။ ကဿပ-ပါ နော-ငါတို့၏၊ အပရမ္ပိ-အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း၊ ဝိညူ-တို့သည်၊ သတ္ထာရာ-နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-ကွ၊) သတ္ထာရံ-ကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမနုဘာသန္တိ-ကုန်လော၊ (ကိ-နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ ကုသလာ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလသင်္ခါတာ-ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အနဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိကုန်သော၊ အနဝဇ္ဇသင်္ခါတာ-အပြစ်မရှိဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သေဝိတဗ္ဗာ-မှီဝဲထိုက်ကုန်သော၊ သေဝိတဗ္ဗသင်္ခါတာ-မှီဝဲထိုက်ကုန်သောတရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အလမရိယာ-အရိယာအဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှာစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ အလမရိယသင်္ခါတာ-အရိယာအဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောတရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သုက္ကာ-ဖြူစင်ကုန်သော၊ သုက္ကသင်္ခါတာ-ဖြူစင်သောတရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ (သန္တိ) ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အနဝသေသံ-အကြွင်းမရှိအောင်၊ သမာဒါ ယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သနည်း၊ သမဏော ဂေါတမောဝါ-သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော၊) ပရေ-ကုန်သော၊ ဘောန္တော-ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာဝါ-တို့သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တန္တိ) ဣတိ-ဤသို့ စိစစ်မေးမြန်း၊ ပြောဆိုကြကုန်လော။

အပရမ္ပိ နော ကဿပ။ ။ကဿပ-ပါ နော-ငါတို့၏၊ အပရမ္ပိ-အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း၊ (ကုသိုလ်အရာ၌ အကြွင်းမဲ့ကျင့်နိုင်၊ မကျင့်နိုင်ဟူသော အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း) ဤသို့ ပေးလိုက်ပါသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ အထူးမဖွင့်ပါ။ ဆရာတို့ကား- “ကဿပ-ပါ၊ နော-တို့၏၊ အပရံ-အခြားသော၊ သီဟနာဒံ ပိ-သီဟနာဒကိုလည်း၊ ဘာသိဿာမိ၊ တွံ သုဏောဟိ”ဟု ပေးတော်မူကြသည်။

၃၈၈။ ကဿပ-ပါ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သမနုယုဉ္ဇန္တာ-ကုန်လသော်၊ ပေ၊ ဧဝံ ဝဒေယျူ (ကိ) ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ (“သမဏော ဂေါတမော၊ ဘောန္တော ဂဏာစရိယာ”တို့၌စပ်၊ ကုသလာ-ကုန်သော၊ ကုသလ သင်္ခါတာ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ယေ ဓမ္မာ (သန္တိ) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ၊ သမာဒါယ-၍၊ ဝတ္တတိ-၏၊ ပရေ-ကုန်သော၊ ဘောန္တော-ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာ-တို့သည်၊ ယံဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား အနည်းငယ်မျှသော ကုသိုလ်တရားကို၊ (သမာဒါယ၊ ဝတ္တန္တိ-ကုန်၏) ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆို ကုန်ရာ၏၊ ကဿပ-ပါ ဣတိ-လျှင်၊ ဣဟ-၌၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သမနုယုဉ္ဇန္တာ သမနုဂါဟန္တာ၊ သမနုဘာသန္တာ-ကုန်လသော်၊ အမေဝ-တို့ကိုသာ၊ တတ္ထ-ထို ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကျင့်ရာ၌၊ ယေဘုယျေန၊ ပသံသေယျူ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကသံဃာက အကုသိုလ်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဆောက်တည်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ အခြား ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ သာဝကသံဃာက အကုသိုလ်တရားကို အနည်းငယ်မျှသာ ပယ်နိုင်၍၊ ကုသိုလ်တရားကို အနည်းငယ်မျှသာ ဆောက်တည်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

အရိယအဋ္ဌကိကမဂ္ဂ

၃၉၃။ ကဿပ-ပါ ယထာ (ယံ မဂ္ဂံ)-အကြင်လမ်းကို၊ ပဋိပန္နော-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယထာ (ယံ ပဋိပဒံ)-အကြင်အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ သာမံယေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဥဿတိ-သိနိုင်လတ်၊ သာမံယေဝ-သာလျှင်၊ ဒက္ခတိ (ဒက္ခိတိ)-မြင်နိုင်လတ်၊ (ကိ-အဘယ်သို့ သိ၊ မြင်နိုင်လတ်နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်သာ၊ (ဝဒန္တော-ပြောဟောလသော်၊) ကာလဝါဒီ-သင့်လျော်သောအခါ၌ ပြောဟောတတ်၏၊ ဘူတဝါဒီ-ဟုတ်မှန်သောစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ အတ္ထဝါဒီ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်နှစ်တန်သော စီးပွားရှိသောစကား ကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ ဓမ္မဝါဒီ-လောကုတ္တ ရာတရားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။

အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ စသည်။ ။အတ္ထိ ကဿပါတိ အာဒိသု ယံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော သမဏော ဂေါတမော ဝဒန္တော ယုတ္တပတ္တကာလေ (သင့်လျော် လျောက်ပတ်သောကာလ၌) ဧကံသတော ဟိတာဝဟဘာဝေန အတ္ထံ (အစီးအပွားရှိသော စကားကို) တထာဘာဝတော ဘူတံ၊ ဓမ္မတော အနုပေတတ္တာ ဓမ္မံ (တရားရှိသော စကားကို) ဝိနယယောဂတော ပရေသံ ဝိနယနုတောစ ဝိနယံ (သံဝရဝိနည်း၊ ပဟာနဝိနည်းစကားကို၊ ဝါ-သုတစ်ပါးကို ဆုံးမကြောင်း စကားကို)ဝဒတိတိ သာမံယေဝ အတ္ထပစ္စုပ္ပန်တောဝ(မိမိကိုယ်တိုင်သာ)ဇာနိဿတိ၊ သော မယာ

ဝိယနဝါဒီ-သံဝရဝိနည်း၊ ပဟာနဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝါ-ဆုံးမကြောင်း ဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဣတိ-ဤသို့ (သိမြင်နိုင်လှတံ) သော မဂ္ဂေါ- ထိုလမ်းသည်။ (ထိုလောကုတ္တရာမဂ်သည်) အတ္တိ-ရှိ၏။ သာ ပဋိပဒါ-ထိုအကျင့် သည်(ထိုလောကုတ္တရာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်သည်)အတ္တိ-၏။

ကဿပ-ပါ ယထာ (ယံ မဂ္ဂံ)-ကို၊ ပဋိပန္နော-သည်။ ယထာ (ယံ ပဋိပဒံ)- ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ(ဧဝ) ဒက္ခတိ (ကိ)။ သမဏော ဂေါတမော-သည်သာ၊ (ဝဒန္တော-သော်) ကာလဝါဒီ၊ ပေ၊ ဝိယနဝါဒီ-၏။ ဣတိ-ဤသို့ သိမြင်နိုင်လှတံ၊ သော မဂ္ဂေါ-သည်။ ကတမောစ- အဘယ်နည်း၊ သာ ပဋိပဒါ-ဟူသည်။ ကတမာစ-နည်း၊ အရိယော- ဖြူစင်မြင့်မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီ ကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ- ဤမဂ်ပင်တည်း၊ သေယျတိဒံ-ထိုမဂ်တရားဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ- သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမ္မာ

သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ပဝေဒိတော သကလ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ နိဿရဏဘူတော အတ္တိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ တဿ စ အဓိဂမုပါယဘူတာ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါတိ အယမေတ္ထ ယောဇနာ- ဋီကာ။

ဤအတိုင်း ထည့်သင့်ရာထည့်၍ အနက်ပေးပုံ။ ။“ကဿပ-ပါ ယထာ(ယံ မဂ္ဂံ)- အကြင်လမ်းကို၊ ပဋိပန္နော-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယထာ (ယံ ပဋိပဒံ)-အကြင် ပုဗ္ဗဘာဂ အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ(ဧဝ) ဒက္ခတိ (ဒက္ခိတိ)၊ (ကိ)။ သမဏော ဂေါတမော-သည်။ (ဝဒန္တော-ပြောဟောလသော်) ကာလဝါဒီ- သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော ကာလ၌သာ ပြောဟောတတ်၏။ ဘူတဝါဒီ-ဟုတ်မှန်သော စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ အတ္တဝါဒီ-စီးပွားရှိသော စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဓမ္မဝါဒီ-တရားနည်းလမ်းရှိသော စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝိနယဝါဒီ-သံဝရဝိနည်း ပဟာနဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ကို ဆုံးမကြောင်းတရားစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဣတိ-သို့၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ (ဧဝ) ဒက္ခတိ (ဒက္ခိတိ)။ ကဿပ-ပါ မယာ-သည်။ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ပဝေဒိတော-သော၊ သကလ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ နိဿရဏ ဘူတော-အလုံးစုံသော ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည် (လမ်း သည်)၊ အတ္တိ-ရှိ၏။ တဿ-ထိုမဂ်ကို၊ အဓိဂမုပါယဘူတာ-ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-ပုဗ္ဗဘာဂ အကျင့်သည်၊ အတ္တိ-၏။

အနက်ကျယ်ပေးရကျိုး။ ။ဤသို့ အကျယ်ပေးမှသာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာမှာ မဂ္ဂပဋိပဒါရှိ ကြောင်း ထင်ရှားသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီ စသော ဂုဏ်များကို ဗုဒ္ဓ နှင့် အခြားဂဏာစရိယတို့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူကိုယ်တိုင် သိရကား “သမဏော ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္ထတိ”စသော ရွှေ့စကားသည် မည်သူတစ်ယောက်မျှ မလှုပ်ရှားစေအပ် မလှုပ်ရှားစေနိုင်သော ယထာဘူတသီဟနာဒ အဖြစ်ကို “အတ္တိ ကဿပ မဂ္ဂေါ”စသော ဤစကားက ပြုပြီးဖြစ်တော့သတည်း။ [တေန သမဏော ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေတိ အာဒိနယပ္ပဝတ္ထော ဝါဒေါ ဂေနစံ အသမ္ပကပ္ပိယော ယထာ ဘူတသီဟနာဒေါတိ ဒဿေတိ- ဋီကာ။]

သမာဓိ-ဓိလည်းကောင်းတည်း၊ ကဿပ-ပ၊ ယထာ (ယံ မဂ္ဂံ) ပဋိပန္နော၊ ပေ၊ ဥဿတိ၊ ပေ၊ သော မဂ္ဂေါ-ထိုလမ်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားပင်တည်း၊ သာ ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ အယံ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားပင်တည်း။
 “ကာလဝါဒီ” စသည်တို့၏ အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလအခန်း၊ သမ္ပပလာပဝိရတိသီလ၌လည်း ရေးခဲ့ပြီ။

တပေါပက္ကမကထာ

၃၉၃။ ဧဝံ-သို့၊ ဂုတ္တေ-သော်၊ အစေလော ကဿပေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒေါစ၊ (ကံ)၊ အာဂုသော ဂေါတမ-ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ-ဤဆိုအပ်လတံသော အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့သည်လည်း၊ ဧတေသံ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-ဤ သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ သာမညသင်္ခါတာစ-သမဏတို့၏ဖြစ်ကြောင်းအလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မညသင်္ခါတာစ-ဗြာဟ္မဏတို့၏ဖြစ်ကြောင်း အလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏)၊ အစေလကော-အဝတ်မဆည်းအချည်းနီးသော တက္ကဒွန်းသည်၊ မုတ္တာစာရော-လောကီလူတို့ ကျင့်ရိုးအကျင့်မှ စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ “မတ်တတ်ရပ် ၍ ချီးယိုသေးပေါက်မှု စားမှု သောက်မှုကို ပြုသည်”ဟူလို၊ ဟတ္ထာပလေခနော-ထမင်းစားပြီးသော် လက်ကို လျှာဖြင့် ခြစ်တတ် လျက်တတ်သည်၊ (တစ်နည်း) ဟတ္ထာပလေခနော-ကျင်ကြီးစွန့်ပြီးသော် လက်ဖြင့် ခြစ်တတ် သုတ်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ န ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းလောင်းလို၍ လာပါဦးဟု လျှောက်အပ်သော် မလာတတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [(တစ်နည်း) ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းလောင်းလို၍ လာပါဦးဟု လျှောက်အပ်သော် လာတတ်သည်၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်ပါသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။] န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား မလာလိုလျှင် ရပ်တော်မူပါဦးဟု လျှောက်အပ်သော် မရပ်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဘိဟဋ္ဌ-မိမိမရောက်မီ ရှေးရှုဆောင်အပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ န (သာဒိယတိ)-မသာယာ၊ [သာဒိယတိ လိုက်ပေးသည်။] ဥဒ္ဓိဿကတံ-မိမိကိုရည်စူး၍ ပြုအပ်သောဆွမ်းကို၊ န (သာဒိယတိ)၊ နိမန္တနံ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဆွမ်းကို၊ န သာဒိယတိ။

သော-ထိုအစေလကသည်၊ ကုမ္ဘိမုခါ-အိုးနှုတ်ခမ်းဝမှ၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒိယုမာနံ-ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို)၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ကဠောပိမုခါ-ထမင်းအိုး ထမင်းတောင်းဝမှ၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒိယုမာနံ) န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ ဧဠကံ-တံခါးခုံကို၊ အန္တရံ-အကြားကို၊ (ကတွာ-ပြု၍၊ ဒိယုမာနံ-ကို)၊ န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊

ဒဏ္ဍိ-ဒုတ်ကို၊ အန္တရ်-ကို၊ (ကတွာ ဒိယျမာနံ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) မုသလံ-ကျည်ပွေ့ကို၊
 အန္တရ်-ကို၊ (ကတွာ ဒိယျမာနံ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) ဒွိန္ဒ-နှစ်ယောက်တို့သည်၊
 ဘုဉ္ဇမာနာနံ-စားနေကုန်စဉ်၊ (ဧကသ္မိ-တစ်ယောက်သည်၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ ဒေန္တေ-
 ပေးလှူလသော်၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) ဂပ္ပိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ရှိသောမိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ-
 ပေးလှူလသော်၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) ပါယမာနာယ-နို့တိုက်ဆဲ မိန်းမသည်၊
 (ဒေန္တိယာ-သော်၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) ပုရိသန္တရဂတာယ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာ
 အပ်ဆဲ မိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) သံကိတ္တိသု-ကြွေးကြော်စုပေါင်း
 ၍ ချက်ပြုတ်အပ်သော ထမင်းတို့၌၊ (ဒိယျမာနံ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) ယတ္ထ-အကြင်
 အရပ်၌၊ သာ-ခွေးသည်၊ ဥပဋ္ဌိတော-ထမင်းကိုမျှော်၍ အနီး၌တည်နေသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ (တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ တဿ-ထိုခွေးအား၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊
 အာဟဋ-ဆောင်ယူအပ်သော ဆွမ်းကို၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) ယတ္ထ-၌၊ မက္ခိကာ-
 ယင်တို့သည်၊ သက္ကာ သက္ကာစာရိနီ-အစုအစုပြု၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-
 ကုန်၏၊ တတ္ထ-၌၊ ဒိယျမာနံ-ကို၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) မစ္ဆ-ငါးကို၊ န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)
 မံသံ-အသားကို၊ န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ) သုရံ-သေရည်ကို၊ န (ပိဝတိ)-မသောက်၊
 မေရယံ-အရက်ကို၊ န (ပိဝတိ)၊ ထုသောဒကံ-သုဝီရတိုင်း၌ဖြစ်သော ဆန်ပုန်းရည်ကို၊
 န ပိဝတိ-မသောက်၊ [အစားအသောက် အလှူခံမှုနှင့်စပ်သော အကျင့်တို့ကို
 လျှောက် သည်။]

သော-ထိုအစေလကသည်၊ ဧကာဂါရိကော-တစ်အိမ်၌ ဆွမ်းရပ်လေ့ရှိသည်၊
 (ဟုတွာ-၍)၊ ဧကာလောပိကော ဝါ-ဆွမ်းတစ်လုတ်သာရှိသည်သော်လည်း၊ (ဆွမ်း
 တစ်လုတ်ဖြင့်သာ မျှတသည်သော်လည်း) ဟောတိ၊ ဒွါဂါရိကော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ဒွါလောပိကောဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ သတ္တာဂါရိကော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 သတ္တာလောပိကောဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဧကိဿာ-တစ်ချောင်းသော၊
 ဒတ္တိယာပိ-ယောက်မဖြင့်လည်း၊ ဝါ-ဇွန်းဖြင့်လည်း၊ (တစ်ဇွန်းစာ ထမင်းဖြင့်လည်း)၊
 ယာပေတိ-မျှတ၏၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ဒတ္တိဟိပိ-တို့ဖြင့်လည်း၊ ယာပေတိ၊ သတ္တဟိ
 ဒတ္တိဟိပိ ယာပေတိ၊ ဧကာဟိကမ္မိ-တစ်ရက်ခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာဟာရံ-
 အာဟာရကို၊ အာဟာရေဟိ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်၏၊ ဝါ-စား၏၊ ဒွိဟိကမ္မိ၊ ပေ၊
 သတ္တဟိကမ္မိ အာဟာရံ အာဟာရေဟိ၊ ဣတိ ဧဝ ရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊
 အဒ္ဓမာသိကမ္မိ-တစ်လထက်ဝက် ၁၅-ရက်ခြား ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-၁၅
 ရက် တစ်ကြိမ်လည်းဖြစ်သော၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ-အလှည့်
 အကြိမ်အားဖြင့်ဖြစ်သော ဆွမ်းစားခြင်းကို အားထုတ်ခြင်းကို၊ အနုယုတ္တော-သည်၊
 (ဟုတွာ) ဝိဟရတိ။ [အစားအသောက် အလှူခံမှုနှင့်စပ်သော အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

၃၉၅။ အာဝုသော ဂေါတမ-မ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ-ဤဆိုအပ်လတုံသော အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့သည်လည်း၊ ဧတေသံ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ သာမညသင်္ခါတာစ-ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညသင်္ခါတာစ-ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ (သော-ထိုအစေလကသည်)၊ သာကဘက္ခောဝါ-ဟင်းရွက်စိမ်းဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သာမာကဘက္ခော ဝါ-လမန်းဆန်ဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဝါ-နတ်ကောက်ဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ [နောက်၌လည်း ဤသို့ အပြည့်အစုံပေးပါ။] နိဝါရ-တောစပါး၊ ဝါ-ကြိတ်ဆန်၊ ဒဒ္ဒုလ-သားရေအဖတ်၊ ဟဋ-သစ်စေး၊ ဝါ-ရေမှော်၊ ကဏ-ဆန်ကွဲ၊ အာစာမ-ထမင်းဂျိုး၊ ဝါ-ကဇီရည်၊ ပိညာက-နှမ်းမုန့်ညက်၊ တိဏ-မြက်၊ ဂေါမယ-နွားချေး၊ ဝနမူလဖလာဟာရော-တော၌ဖြစ်သော သစ်မြစ်၊ သစ်သီးဟူသော အစာအာဟာရရှိသည်၊ ပဝတ္ထဖလဘောဇီ-မိမိမရောက်ခင် ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ ဝါ-အလိုလို ကြွေကျသော သစ်သီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ယာပေတိ-မျှတ၏။ (“ပဝတ္ထ-မိမိမရောက်ခင် သစ်ပင်အောက်၌ဖြစ်နှင့်သော”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုအသီးကိုပင် “အလိုလို ကြွေကျသော အသီး”ဟု ခေါ်သည်။) [အစာအာဟာရနှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

၃၉၆။ အာဝုသော ဂေါတမ-မ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ၊ ပေ၊ (ဟောန္တိ၊ သော-သည်)၊ သာဏာနိပိ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ-ဆောင်၏၊ ဝါ-ဝတ်၏၊ မသာဏာနိပိ-အခြားချည်ဖြင့် ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဆဝဒုဿာနိပိ-သူသေကောင်မှ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဝါ-ပြိတ်မြက် စသည်တို့ကို ထုံး၍ပြုအပ်သော ယုတ်ညံ့သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ပံသုကူလာနိပိ-ပံသုကူအဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ တိရိစ္ဆာနိပိ-သစ်ပင်၏ အခွံဖြစ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ အဇိနမ္ပိ-သားကောင်၏ အရေကိုလည်း၊ ဝါ-သစ်နက်ရေကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ အဇိနက္ခိပမ္ပိ-အလယ်၌ခွဲအပ်သော သားရေကိုလည်း၊ ဝါ-အလယ်၌ခွဲအပ်သော သစ်နက်ရေကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ကုသစီရမ္ပိ-သမန်းမြက် အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဝါကစီရမ္ပိ-လျှော်တေအဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဖလကစီရမ္ပိ-ပျဉ်ချပ်အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ကေသကမ္ပလမ္ပိ-လူဆံပင်ဖြင့် ယက်အပ်သော ကမ္ပလာကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဝါဠကမ္ပလမ္ပိ-မြင်းမြီးတို့ဖြင့် ယက်အပ်သော ကမ္ပလာကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဥလူကပက္ခိမ္ပိ-ခင်ပုတ်တောင်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ။ [အဝတ်နှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

ကေသမဿုလောစကော-ထန်းစေ့မှုတ်ဖြင့် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်နှုတ်တတ်သည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ကေသမဿုလောစနာနုယောဂံ-ထန်းစေ့မှုတ်ဖြင့် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်နှုတ်ခြင်းကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တော-အဖန်ဖန်အားထုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဥဗ္ဘဋ္ဌကော-အထက်၌ တည်နေတတ်သည်။ ဝါ-မတ်တတ်ရပ်နေတတ်သည်။ [“ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလံ”၌ကဲ့သို့ ဥဗ္ဘသဒ္ဓါ “ဥဒ္ဓံ”အနက်ဟော။] (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ အာသနပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်အပ်သော နေရာရှိသည်။ ဝါ-ပယ်အပ်သော ထိုင်နေခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဥက္ကဋ္ဌိကော-ဆောင်ကြောင့်ထိုင်လေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ-ဆောင်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းဟူသော အားထုတ်ကြောင်း အကျင့်ကို၊ အနုယုတ္တော ဟောတိ၊ ကဏုကာပဿယိကော-ဆူးတို့အပေါ်ဝယ် ဖြန့်ကြက်အပ်သော သားရေပေါ်၌ မှီတင်းနေထိုင်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ကဏုကာပဿယေ-ဆူးတို့အထက် ဖြန့်ကြက်အပ်သော သားရေအခင်းပေါ်၌၊ သေယျံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏။ ဖလကသေယျမ္ပိ-ပျဉ်ချပ်ပေါ်၌ အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကပ္ပေတိ၊ ထဏှိလသေယျမ္ပိ-မြင့်သော ကုန်းမြေအရပ်၌ အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကပ္ပေတိ။ [အိပ်ရာနေရာနှင့်၍ အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်ကို လျှောက်သည်။]

ဧကပဿယိကော-တစ်ဖက်သော နံတောင်းဖြင့် စောင်း၍ အိပ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ရဇောဇလ္လဓရော-မြူမှုန်တည်းဟူသော အညစ်အကြေးကို ဆောင်တတ်သည်။ ဟောတိ၊ အဗ္ဘောကာသိကောပိ-လွင်တီးခေါင်၌နေခြင်းအလေ့ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယထာသန္တတိကော(ပိ)-အကြင်အကြင်ခင်းထားအပ်သော ပဌမရအပ်သော နေရာ၌နေခြင်းအလေ့ရှိသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ [စာအုပ်တို့၌ “အဗ္ဘောကာသိကောပိ ဟောတိ ယထာသန္တတိကော” ၂-ပုဒ်တွဲလျက်ရှိသော်လည်း “အဗ္ဘောကာသိကဓုတင်၊ ယထာသန္တတိကဓုတင်”ဟု ဓုတင် ၂-မျိုးရှိသောကြောင့် ဤ၌ ၂-မျိုးခွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။] ဝေကဋ္ဌိကော-ကျင်ကြီးကို စားခြင်း အလေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ဝိကဋ္ဌဘောဇနာနုယောဂံ-ကျင်ကြီးကို စားခြင်းကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တော၊ ဟောတိ၊ အပါနကော-ရေအေးကို သောက် ခြင်းမရှိသည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ အပါနကတ္ထံ-ရေအေးကို သောက်ခြင်းမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အနုယုတ္တော၊ ဟောတိ၊ သာယတတိယမ္ပိ-ညနေချမ်းဝယ် ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်းဟူသော ၃-ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ဥဒကောရောဟာနုယောဂံ-ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်းကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တော-သည်။ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ဝိဟရတိ-နေ၏။ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)။ [မိစ္ဆာဝါယာမ၏ အစွမ်းဖြင့် အားထုတ် အပ်သော အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်ကို လျှောက်သည်။]

တပေါပက္ကမနိရုတ္တကထာ

၃၉၇။ ကဿပ-ပ၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေပိ
 ဟောတိ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ ဟတ္တာပလေခနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊
 (စေပိ ဟောတိ-တော့၊) န ဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော-သည်၊ (စေပိ ဟောတိ-တော့၊) န
 တိဌဘဒ္ဒန္တိကော-သည်၊ (စေပိ ဟောတိ-တော့၊) အဘိဟင်္ဂ(စေပိ) န သာဒိယတိ-
 အကယ်၍မူလည်း မသာယာစေဦးတော့၊ ပေ၊ ထုသောဒကံ-ကို၊ (စေပိ) န ပိဝတိ-
 အကယ်၍မူလည်း မသောက်စေဦးတော့၊ သော-ထိုအလေစကသည်၊ ဧကာဂါရိ
 ကော-သည်၊ (ဟုတွာ) ဧကာလောပိကောဝါ-သည်သော်လည်း၊ (စေပိ) ဟောတိ-
 တော့၊ ပေ၊ သတ္တာဟိကမ္ပိ-သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ (စေပိ) အာဟာရေတိ-အကယ်၍
 မူလည်း ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်စေဦးတော့၊ (စားစေဦးတော့၊) ဣတိ ဧဝရူပံ-
 သော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ-သော၊ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနနယောဂံ-ကို၊ အနုယုတ္တော-
 သည်၊ (ဟုတွာ)စေပိ ဝိဟရတိ-အကယ်၍မူလည်း နေစေဦးတော့၊ စ-ထိုသို့ပင်
 ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တဿ-ထိုအစေလကသည်၊ ဝါ-၏၊ အယံ သီလသမ္ပဒါ-ဤ
 သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ (အယံ) စိတ္တသမ္ပဒါ-
 ဤသမာဓိစိတ် ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ (အယံ)
 ပညာသမ္ပဒါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဘာဝိတာ-မိမိသန္တာန်၌
 မဖြစ်စေအပ်သည်၊ ဝါ-မပွားစေအပ်သည်၊ အသစ္စိကတာ-မျက်မှောက်မပြုအပ်
 သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ သော-ထိုအစေလက သည်၊ သာမညာ-
 သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း သီလ သမာဓိ ပညာမှ၊ အာရကာဝ-ဝေးသည်သာ၊
 ဗြာဟ္မညာ-ဗြာဟ္မဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလ သမာဓိ ပညာမှ၊ အာရကာဝ-
 ဝေးသည်သာ။

ကဿပ-ပ၊ ယတော-အကြင်အခါ၌၊ ဝါ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု-
 သည်၊ အဝေရံ-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်မရှိသော၊ အဗျာပဇ္ဇံ-ဒေါမနသတည်း
 ဟူသော ဗျာပါဒမရှိသော၊ မေတ္တစိတ္တံ-မေတ္တာရှိသော စိတ်ကို၊ [မေတ္တာ+ယဿ
 အတ္ထိတိ မေတ္တံ၊ မေတ္တံစ+တံ+စိတ္တံစာတိ မေတ္တစိတ္တံ။] ဝါ-မေတ္တာစိတ်ကို၊
 ဘာဝေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ ဝါ-ပွားစေ၏၊ အာသဝါနံ ခယာစေတော ဝိမုတ္တိံ၊ ပေ၊
 ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ဝိဟရတိ၊ [မဟာလိသုတ်၊ စတုအရိယဖလကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]
 ကဿပ-ပ၊ (တတော-ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊) အယံ ဘိက္ခု-
 ဤရဟန်းကို၊ သမဏော ဣတိပိ-သမဏဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို
 ငြိမ်းစေပြီးသော ရဟန်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ-
 ဗြာဟ္မဏဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသော
 ရဟန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ သာကဘက္ခဝသ္မ၊ သာဏဓာရဏဝသ္မပင် ဖြစ်စေကာမူ သီလသမ္ပဒါ၊ စိတ္တသမ္ပဒါ၊ ပညာသမ္ပဒါကို မျက်မှောက်မပြုနိုင်ပုံ၊ စင်စစ်ကား သမဏဗြာဟ္မဏ၏ဖြစ်ကြောင်း သီလ သမာဓိ ပညာမှ အဝေးကြီးဖြစ်ပုံ ကိုလည်းကောင်း၊ အဝေရ အဗျာဗဇ္ဇဖြစ်သော မေတ္တာစိတ်ကို ပွားစေ၍ စေတော ဝိမုတ္တိ၊ ပညာဝိမုတ္တိကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သူကိုသာ “သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏ” ဟု ခေါ်ဆိုရ ပုံကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်လွယ်ပါပြီ။

၃၉၈။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ အစေလော-သော၊ ကဿပေါ- သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမော-မ၊ သာမညံ- သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလစသော အကျင့်ကို၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ (ပြုနိုင် ခဲ၏) ဗြာဟ္မညံ-ဗြာဟ္မဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလစသော အကျင့်ကို၊ ဒုက္ကရံ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ကဿပ-ပ၊ လောကသို့-၌၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဒုက္ကရံ ၊ပေ၊ ဗြာဟ္မညံဟူသော၊ ဧသော-ဤစကားသည်၊ ပကတိခေါ-ရိုးရာဖြစ်သော စကားသာတည်း၊ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားသာတည်း) ကဿပ-ပ၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေပိ(ဟောတိ)-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံရူပံ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ အနုယုတ္တော (စေပိ) ဝိဟရတိ-အကယ်၍မူလည်း နေအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လ သော်)၊ ကဿပ-ပ၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အစေလက မုတ္တာစာရ စသော အကျင့်ဖြင့်၊ ဣမိနာ တပေါပတ္တမေန-ဤအားထုတ်အပ်သော အစေလက မုတ္တာစာရ စသော အကျင့်ဖြင့်၊ သာမညံဝါ-သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညံဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကရံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ သုဒုက္ကရံ-အလွန်ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ စ အဘဝိဿ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ကလ္လံ- သင့်လျော် လျှောက်ပတ်သည်၊ န ဘဝိဿ-မဖြစ်တော့ရာ။

ဧတံ-အစေလက၊ မုတ္တာစာရ စသော ဤအကျင့်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟပတိနာဝါ- အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟပတိပုတ္တေနဝါ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်၏ သားသည်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ကုမ္ဘဒါသိ ယာပိ-အိုးထိန်းကျွန်မသည်သော်မှလည်း၊ ဟန္တု-ယခုချက်ချင်း၊ အဟံ-ငါသည်၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-ရှိသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်တော့အံ့၊ ဟတ္တာပလေခ နော-သည်၊ ဟောမိ-အံ့ ၊ပေ၊ ဣတိ ဧဝံရူပံ-သော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ-သော၊ ဝါ- သော၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ-ကို၊ အနုယုတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ- ၍)၊ ဝိဟရာမိ-နေတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ (ကျင့်ခြင်းငှာ) သက္ကာ စ-တတ်ကောင်းသည်လည်း၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏။

ကဿပ-ပါ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ကို၊ အညတြေဝ-ကြင်၍သာလျှင်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ကို၊ အညတြ (ဧဝ)-ကြင်၍သာလျှင်၊ သာမညဝါ-သညသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညဝါ-သညသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကရံ-သည်၊ သုဒုက္ကရံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကရံ သာမည ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ ကလ္လံ-သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ကဿပ-ပါ ယတော-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဝေရံ-သော၊ ပေ၊ သမဏော ဣတိပိ၊ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ၊ ဝုစ္စတိ၊ “သာကဘက္ခော စေပိ ကဿပ ဟောတိ”စသော ဝါကျ၊ “သာဏာနိ စေပိ ကဿပ ဓာရေတိ”စသော ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော် မူပြီ)။

၃၉၈။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အစေလော-သော၊ ကဿပေါ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ သမဏော-ရဟန်းကို၊ ဒုဇ္ဇာနော-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်ပါ၏၊ ဝါ-သိနိုင်ခဲ့ပါ၏၊ ဗြာဟ္မဏော-ဗြာဟ္မဏကို၊ ဒုဇ္ဇာနော-၏၊ ဝါ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ၊) ကဿပ-ပါ၊ လောကသို့-၌၊ ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ-ဒုဇ္ဇာနော၊ ပေ၊ ဏောဟူသော၊ ဧသာ-ဤစကားသည်၊ ပကတိခေါ-ရိုးရာဖြစ်သော စကားသာ တည်း၊ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားသာတည်း၊) ကဿပ-ပါ၊ အစေလော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေပိ ဟောတိ-တော့၊ ပေ၊ ဣတိ ဧဝရူပံ-သော၊ ပေ၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ဖြင့်၊ သမဏောဝါ-သညသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-သညသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနော-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၊ ဝါ-သိနိုင်ခဲ့သည်၊ စ အဘဝိဿ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ ကလ္လံ-သည်၊ န အဘဝိဿ-ရာ။

ဧသော-ဤသမဏကို၊ ဝါ-ဤဗြာဟ္မဏကို၊ ဂဟပတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကုမ္ဘဒါသိယာပိ-မှလည်း၊ အယံ-ဤသူသည်၊ အစေလော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ဣတိ ဧဝရူပံ၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဝံ၊ အနုယုတ္တော (ဟုတွာ) ဝိဟရတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဉာတု-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာစ-တတ်ကောင်းသည်လည်း၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏။

ကဿပ-ပါ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ကို၊ အညတြေဝ-သာလျှင်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ကို၊ အညတြ (ဧဝ)-သာလျှင်၊ သမဏော ဝါ-သညသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-သညသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ သုဒုဇ္ဇာနော-

အလွန်ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်။ ဝါ-အလွန် သိနိုင်ခဲ့သည်။ ဟောတိ-၏။ တသွာ-
ကြောင့်၊ ဒုဇ္ဈာနော၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မဏောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ ကလ္လံ-
သည်၊ (ဟောတိ၊) ကဿပ-ပ၊ ယတော-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဝေရံ-သော
၊ ပေ၊ သမဏော ဣတိပိ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ ဝုစ္စတိ၊ “သာကဘက္ခောစေပိ
ကဿပ ဟောတိ”စသော ဝါကျ၊ “သာဏာနိ စေပိ ကဿပ ဓာရေတိ”စသော
ဝါကျတို့၌ လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပေးပါ။ ပေ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

သီလ သမာဓိ သညာသမ္ပဒါ

၄၀၀။ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သာ သီလသမ္ပဒါ-
ထိုသီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်၊ ကတမာပန-အဘယ်ပါနည်း၊ (သာ) စိတ္တသမ္ပဒါ-
ထိုသမာဓိစိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်၊ ကတမာ-နည်း၊ (သာ) ပညာသမ္ပဒါ-ထို
ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်၊ ကတမာ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်ဝယ် “ဣဓ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော လောကေ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ”စသော ဝါကျများကို သာမညဖလသုတ် ပဏိတတရသာမညဖလကထာ၌
လည်းကောင်း၊ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် သီလ
အခန်း၌လည်းကောင်း၊ “သသော ခေါ ကဿပ ဘိက္ခု ဧဝံ သီလသမ္ပဒန္တော န
ကုတောစိ ဘယံ”စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ် မဟာသီလအဆုံး၌လည်း
ကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ [ဤသီလကို ဤ၌ “သီလသမ္ပဒါ”အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ
သည်။] ပဌမဈာန် စသော ဈာန် ၄-ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒကထာ
၌လည်းကောင်း၊ ထိုဈာန် ၄-ပါး၏ ဥပမာနဝါကျတို့ကို သာမညဖလသုတ်
ပဌမဇ္ဈာန ကထာ စသည်၌လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [ဤဈာန် ၄-ပါးကို
“စိတ္တသမ္ပဒါ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။] ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍
အာသဝက္ခယဉာဏ် တိုင်အောင်သော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို သာမညဖလသုတ်
ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ စသည် တို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [ထိုဉာဏ်ရှစ်ပါးကို ဤ၌
“ပညာသမ္ပဒါ”အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော် မူသည်။]

ကဿပ-ပ၊ ဣမာယ သီလသမ္ပဒါယစ-ဤသီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်လည်း
ကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ (ဣမာယ) စိတ္တသမ္ပဒါယ-ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-
မှလည်းကောင်း၊ (ဣမာယ) ပညာသမ္ပဒါယ-ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်း
ကောင်း၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန်ကဲသည်မူလည်းဖြစ်
သော၊ ပဏိတတရဝါ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သီလသမ္ပဒါ-သည်
လည်းကောင်း၊ စိတ္တသမ္ပဒါ-သည်လည်းကောင်း၊ ပညာသမ္ပဒါ-သည်လည်းကောင်း၊
နတ္ထိ-မရှိတော့။

သီဟနာဒကထာ

၄၀၂။ ကဿပ-ဗ၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ သီလဝါဒါ-သီလကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ ဝါ-သီလ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တေ-ထိုသီလဝါဒ သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အနေက ပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့်၊ သီလဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ကဿပ-ဗ၊ ယာဝတာ-အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အရိယံ-ကိလေသာမြူမှေး၊ ညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေး စင်ကြယ်သော၊ ပရမံ-လွန်မြတ်သော၊ သီလံ-လောကုတ္တရာသီလသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊) အဟံ-ငါဘုရား သည်၊ တတ္ထ-ထိုသီလ၊ ပရမသီလအရာ၌၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဝါ-မိမိ၏သီလနှင့်၊ သမသမံ-တူသောသီလအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ-မြင်တော်မမူ၊ ဘိယျော-သာလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကား၊ ကုတော-အဘယ်မှာ မြင်ပါတော့အံ့နည်း၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ယဒိဒံ အဓိသီလံ-အကြင်သီလ၊ အဓိသီလသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထိုသီလ၊ အဓိသီလအရာ၌၊ အဟမေဝ-ငါဘုရားသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏။ [ငါးပါးသီလမှစ၍ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတိုင်အောင်သော သီလသည် သီလမည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော သီလသည် အဓိသီလမည်၏၊ ထိုသီလ၊ အဓိသီလအရာ၌ ငါဘုရား ကသာ သာလွန်တော်မူသည်-ဟူလို။]

ကဿပ-ဗ၊ ဧကေ-ကုန်သော၊ တပေါဇိဂုဏ္ဏဝါဒါ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ အနေက ပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ တပေါဇိဂုဏ္ဏယ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက် တတ် စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယ၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ဗ၊ ယာဝတာ-သော၊ အရိယာ-သော၊ ပရမာ-သော၊ တပေါဇိဂုဏ္ဏ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက် တတ် စက်ဆုပ်တတ်သောဝီရိယသည်၊ (အတ္ထိ)၊ အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုတပေါဇိဂုဏ္ဏ ဝီရိယအရာ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏ တပေါဇိဂုဏ္ဏနှင့်၊ သမသမံ-တူသော တပေါဇိဂုဏ္ဏဝီရိယအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ-မူ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-နည်း၊ အထခေါ-ကား၊ ယဒိဒံ အဓိဇေဂုဏ္ဏံ-အကြင် ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ဇေဂုဏ္ဏသာမည၊ လွန်ကဲသော ဇေဂုဏ္ဏ သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ဇေဂုဏ္ဏ၊ အဓိဇေဂုဏ္ဏအရာ၌၊ အဟမေဝ-သာ၊ ဘိယျော-၏။ [ကုသိုလ်ဝီရိယမှစ၍ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သောဝီရိယတိုင်အောင် တပေါ ဇိဂုဏ္ဏမည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယသည် အဓိတပေါဇိဂုဏ္ဏမည်၏။]

ကဿပ-ပါ၊ ဧကေ-ကုန်သော၊ ပညာဝါဒါ-ပညာကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊
ဝါ-ပညာ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ၊ တေ အနေက
ပရိယာယေန၊ ပညာယ-၏။ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ပါ၊ ယာဝတာ-သော၊ အရိယာ-
သော၊ ပရမာ-သော၊ ပညာ-သည်၊ (အတ္ထိ) အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုပညာအရာ၌၊
အတ္တနော-၏။ ဝါ-မိမိ၏ ပညာနှင့်၊ သမသမံ-တူသောပညာအားဖြင့် တူသော
ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-နည်း၊ အထခေါ-ကား၊ ယဒိဒံ
အဓိပညံ-အကြင် ပညာသာမည၊ လွန်ကဲသော ပညာသည်၊ [“အဓိပညံ”သည်
လိင်္ဂဝိပလ္လာသတည်း။] (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ပညာသာမည၊ လွန်ကဲသော ပညာအရာ
၌၊ အဟမေဝ ဘိယျော။ [ကမ္မဿကတာဉာဏ် စသော လောကီ ပညာသည်
ပညာသာမညမည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာသည် အဓိပညာမည်၏။]

ကဿပ-ပါ၊ ဧကေ-ကုန်သော၊ ဝိမုတ္တိဝါဒါ-ဝိမုတ္တိကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊
ဝါ-ဝိမုတ္တိ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ၊ တေ အနေက
ပရိယာယေန၊ ဝိမုတ္တိယာ-ဝိမုတ္တိ၏။ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ပါ၊ ယာဝတာ၊ ပေ၊
အတ္တနော-၏။ ဝါ-မိမိ၏ ဝိမုတ္တိနှင့်၊ သမသမံ-တူသောဝိမုတ္တိအားဖြင့် တူသော
ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-နည်း၊ အထခေါ-ကား၊
ယဒိဒံ အဓိဝိမုတ္တိ-အကြင် ဝိမုတ္တိသာမည၊ လွန်ကဲသော ဝိမုတ္တိသည်၊ (အတ္ထိ)၊
တတ္ထ-ထို ဝိမုတ္တိသာမည၊ လွန်ကဲသော ဝိမုတ္တိအရာ၌၊ အဟမေဝ-သာ၊ ဘိယျော-
၏။ [တဒဂ်ဝိမုတ္တိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိတို့သည် သာမည၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊
နိဿရဏတို့သည် အဓိဝိမုတ္တိ။]

၄၀၃။ ကဿပ-ပါ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အညတိတ္ထိယာ-
သာသနာ တော်အယူမှ တစ်ပါးသောအယူရှိကြကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ-
ပရိဗ္ဗါဇ်တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျံ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) သမဏော
ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒံ-ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟောက်ခြင်းနှင့်တူသော အသံကို၊
နဒတိ-မြွက်ဆိုပါပေ၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ တံ-ထိုခြင်္သေ့မင်း၏
ဟောက်ခြင်းနှင့်တူသော အသံကို၊ သုညာဂါရေ-လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော
ကျောင်း၌၊ နဒတိ-(တစ်ယောက် တည်း) မြွက်ဆို၏၊ ပရိသာသု-ပရိသတ်တို့၌၊
နော (နဒတိ)-မမြွက်ဆို၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောဆိုကုန်ရာ၏)၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤသို့
ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-ရှိနိုင်သည်သာ၊ ကဿပ-ပါ၊
တေ-ထိုပရိဗ္ဗါဇ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာ ဟေဝန္တိ-မာဟေဝံ ဟူ၍၊ ဝါ-ဤသို့
မဟုတ်ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်၏၊ ကဿပ-ပါ၊
သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကို လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-
တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-ကုန်သည်၊ အဿု-ကုန်၏။

ကဿပ-ပါ။ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အညတိတ္ထိယာ-ကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဏော-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျံ-ကုန်ရာ၏၊ (ကိ) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဗ္ဗ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ပရိသတ်တို့၌ မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ ဝိသာရဒေါ-ကင်းသော ရွံ့ရှားခြင်း ရှိသည်၊ ဝါ-ရွံ့ရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းသည်၊ (ဟုတ္တာ) နော (နဒတိ)-မြွက်ဆိုသည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-သာ၊ ကဿပ-ပါ၊ တေ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-ကုန်သည်၊ အဿု-ကုန်၏၊ ကဿပ-ပါ၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဗ္ဗ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဝိသာရဒေါ-ရှိသည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟုတ္တာ)စ-ဖြစ်၍လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-ကုန်သည်၊ အဿု-ကုန်၏။

ကဿပ-ပါ။ ယံ-ကြောင့်၊ ပေါ၊ ပရိသာသုစ၊ နဒတိ၊ ဝိသာရဒေါ၊ (ဟုတ္တာ) စ၊ နဒတိ၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ရဲတင်းစွာ မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ (ဒေဝမနုဿာ-ပညာရှိသူ၊ နတ်လူတို့သည်) နံ-ထိုရဟန်းဂေါတမကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ-မမေးကြ ကုန်၊ ဣတိ-ကုန်၏၊ ဧတံ ဌာနံ၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ၊ ကဿပ-ပါ၊ တေ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ၊ ပေါ၊ ဝိသာရဒေါ-သည်၊ (ဟုတ္တာ)စ-လည်း၊ နဒတိ၊ (ဒေဝမနုဿာ) ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ အဿု။

ကဿပ-ပါ။ ယံ-ကြောင့်၊ ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ ပုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် မေးကြပါကုန်သော်လည်း၊ နေသံ-ထိုပြဿနာမေးသူတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော)၊ နောဗျာကရောတိ-မဖြေဆိုနိုင်၊ ပေါ၊ နေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ ပုဋ္ဌာ-သည်၊ (သမာနော-သော်) ဗျာကရောတိ-ဖြေဆိုနိုင်၏၊ စ ခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြေဆိုနိုင်ပါသော်လည်း၊ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကရ ဇောန-ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ နော အာရာဇေတိ-မနှစ်သက်စေနိုင်၊ ပေါ၊ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကရဇောနစ-အားဖြင့်လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဇေတိ-နှစ်သက်စေနိုင်၏၊ စ ခေါ-ထိုသို့ပင် နှစ်သက်စေနိုင်ပါသော်လည်း၊ သောတဗ္ဗ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ နောမညန္တိ-မမှတ်ထင်ကြကုန်၊ ပေါ။

အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သောတဗ္ဗ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ စ ခေါ-ထိုသို့ပင် နာယူထိုက်၏ဟု မှတ်ထင်ကြပါကုန် သော်လည်း၊ သုတ္တာ-နာယူပြီး၍၊ နော ပသီဒန္တိ-မကြည်ညိုကြကုန်၊ ပေါ၊ အဿ-၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သုတ္တာစ-၍လည်း၊ ပသီဒန္တိ-ကြည်ညိုကြကုန်၊ စ ခေါ-ထိုသို့ပင် ကြည်ညိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ ပသန္နာကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ နော ကရောန္တိ-မပြုကြကုန်၊ ပေါ၊ ပသန္နာကာရဗ္ဗ-ကိုလည်း၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ စခေါ-

ထိုသို့ပင် ပြုကြပါကုန်သော်လည်း၊ တထတ္ထာယ-ထိုတရားတော်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်
ရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ကို ဖြည့်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ နော ပဋိပဇ္ဇန္တိ-မကျင့်ကြကုန် ၊ပေ၊
တထတ္ထာယစ-ငှာလည်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ကျင့်ကြပါကုန်သော်
လည်း၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နော အာရာဓေန္တိ-စိတ်ကို မနှစ်သက်စေ
နိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊) ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-သာ။

ကဿပ-ပ၊ တေ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-
ကုန်သည်၊ အဿု-ကုန်၏၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊
နဒတိ-၏၊ ဝိသာရဒေါ-သည်၊ (ဟုတွာ)စ-၍လည်း၊ နဒတိ-၏၊ (ဒေဝမနုဿာ)
ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ နေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-
သည်၊ (သမာနော)စ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ဗျာကရောတိ-၏၊ ပဉ္စဿ-ကို၊
ဝေယျာကရဏေနစ-အားဖြင့်လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေတိ-၏၊ အဿ-၏၊ (ဝစနံ-
ကို၊) သောတဗ္ဗစ-ဟူ၍လည်း၊ မညန္တိ-ကုန်၏၊ အဿ-၏၊ (ဝစနံ-ကို၊) သုတွာစ-
၍လည်း၊ ပသီဒန္တိ-ကုန်၏၊ ပသန္နကာရဉ္စ-ကိုလည်း၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊
တထတ္ထာယစ-ငှာလည်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ တထတ္ထာယစ-ငှာလည်း၊ ပဋိပန္နာစ-
ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အာရာဓေန္တိ-စိတ်ကို နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏၊
ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်၏။

တိတ္ထိယပရိဝါသကထာ

၄၀၄။ ကဿပ-ပ၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ အဟံ-သည်၊
ရာဇဂဟေ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဝါ-မြို့၏အနီးဖြစ်သော၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ-ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊
ပဗ္ဗတေ-တောင်၌၊ ဝိဟရာမိ-နေတော်မူ၏၊ တတြ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး၊ ဂိဇ္ဈကုဋ်
တောင်ဝယ် နေတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ဓံ-ငါ့ကို၊ အညတြရော-အမျိုးအမည်အားဖြင့်
မထင်ရှားသော၊ တပဗြဟ္မစာရိ-မြတ်သော တပကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ဝါ-ကိလေသာ
တို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယဖြင့်မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊
နိဂြောဓော နာမ-နိဂြောဓမည်သော ပရိဗ္ဗူဇ်သည်၊ အဓိဇေဂုဇ္ဈေ-မကောင်းမှုကို
စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော မြတ်သောဝီရိယအရာ၌၊ ပဉ္စ-ကို၊ အပုစ္ဆိ-မေးပြီး၊
အဟံ-သည်၊ တဿ-ထိုနိဂြောဓပရိဗ္ဗူဇ်အား၊ အဓိဇေဂုဇ္ဈေ-၌၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-
မေးအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ဗျာကာသိ-ဖြေတော်မူခဲ့ပြီး၊ မေ-သည်၊ (ပဉ္စေ-
ကို၊) ဗျာကတေ စ-ဖြေတော် မူအပ်ပြီးသော်လည်း၊ ပရံဝိယ-
အလွန်အကဲသာလျှင်ဖြစ် သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-
မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီး၊ ဣတိ-ဤသို့
(မိန့်တော်မူပြီး) ဘန္တေ-ရား၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မံ-ကို၊
သုတွာ-နာရ၍၊ ဝါ-နာရသည်ရှိသော်၊ ပရံဝိယ-သော၊ မတ္တာယ-အားဖြင့်၊
အတ္တမနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ န အဿ-မဖြစ်ဘဲရှိပါအံ့နည်း၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟမ္ပိ-
အကျွန်ုပ်သည်လည်း၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-နာရခြင်းကြောင့်၊

ပရိဝိယ-သော၊ မတ္တာယ-အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (အမှီ-ဖြစ်ပါ၏)။

ဘန္တေ-ရား၊ အဘိက္ကန္တ-အလွန်ကောင်းပါပေစွ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဘိက္ကန္တ-စွ၊
[ဤပုဒ်၌ အနက်အမျိုးမျိုးပေးပုံကို သာမညဖလသုတ်၊ အဇာတသတ္တ၊ ဥပါသကတ္တ
ပဋိဝေဒနကထာ၌ ပြခဲ့ပြီ၊ “သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံယဉ္စတိုင်အောင် အနက်တူ
ပြီ။]၊ ပေ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်
အဖြစ်ကို၊ လဘေယျ-ရလိုပါ၏၊ ဝါ-ရပါရစေ၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်း
ကို၊ ဝါ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ လဘေယျ-ပါ၏၊ ဝါ-စေ၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)။

၄၀၅။ ကဿပ-ပါ၊ အညတိတ္ထိယ ပုဗ္ဗော-ရှေး၌ သာသနာတော်အယူမှ
တစ်ပါးသော အယူရှိသော၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ-တရား
သဖြင့်ဆုံးမရာ ဤသာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ကို၊ အာကဇံတိ-အလိုရှိ၏၊ ဥပသမ္ပဒံ-
ကို၊ ဝါ-ကို၊ အာကဇံတိ-၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတ္တာရော မာသေ-၄ လတို့
ပတ်လုံး၊ ပရိဝသတိ-ပရိဝါသ်နေရ၏၊ စတုန္တံ မာသာနံ-၄ လတို့၏၊ အစွယေန-
လွန်ရာအခါ၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-နှစ်သက်စေအပ်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇေန္တိ-ရှင်ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ-ရဟန်းအဖြစ်အကျိုးငှာ၊
ဥပသမ္ပာဒေန္တိ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြကုန်၏၊ အပိစ-ထိုသို့
၄-လပတ်လုံး ပရိဝါသ်နေရပါသော်လည်း၊ မေ-ငါသည်၊ ဧတ္ထ-ဤပရိဝါသ်နေရာ၌၊
ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူသောအတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊
ဝိဒိတာ-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-တော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-ရှေး၌ သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသော
အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ-၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ကို၊ သစေ အာကဇံန္တိ-
အကယ်၍ အလိုရှိကုန်အံ့၊ ဥပသမ္ပဒံ-ကို၊ (သစေ) အာကဇံန္တိ-ကုန်၏၊ စတ္တာရော
မာသေ-လုံး၊ သစေ ပရိဝသန္တိ-အကယ်၍ ပရိဝါသ်နေရကုန်အံ့၊ စတုန္တံ မာသာနံ-
တို့၏၊ အစွယေန-၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ (သစေ) ပဗ္ဗာဇေန္တိ-
အကယ်၍ ရှင်ဖြစ်စေကြကုန်အံ့၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ-ငှာ၊ (သစေ) ဥပသမ္ပာဒေန္တိ-
အကယ်၍ မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-
ဤသို့ဖြစ်လသော်)၊ အဟံ-သည်၊ စတ္တာရိ ဝဿာနံ-၄ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝသိဿာ
မိ-ပရိဝါသ်နေပါအံ့၊ စတုန္တံဝဿာနံ-၄ နှစ်တို့၏၊ အစွယေန-၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-

ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇန္တု-ရှင်ဖြစ်စေကြပါစေကုန်၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ-
ငှာ၊ ဥပသမ္မာဒေန္တု-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြပါစေကုန်၊ ဣတိ-
ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

အစေလော-သော၊ ကဿပေါ-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-
ကို၊ အလတ္တ-ရပြီ၊ ဥပသမ္ပဒ်-ကို၊ အလတ္တ-ပြီ၊ အစိရူပသမ္ပန္နော-ရဟန်းအဖြစ်သို့
ရောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍ မကြာမြင့်သေးသော၊ အာယသ္မာ ကဿပေါ-အရှင်ကဿပ
သည်၊ ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်၊ ဝူပကဋ္ဌော-အပေါင်းအဖော်တို့မှ ကင်း၍
ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးသည်၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့သည်၊ အာတာပိ-
ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပဓာန်လုံ့လဝီရိယရှိသည်၊
ပဟိတတ္တော-ကိုယ်နှင့် အသက်၊ မငဲ့ကွက်ဘဲ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိ
သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဝိဟရန္တော-နေလသော်၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မှီပင်၊ ယဿ-
အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ ကုလပုတ္တာ-အမျိုးကောင်းသားတို့
သည်၊ သမ္ပဒေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင်၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍၊)
အနဂါရိယံ-အိမ်၏စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်မှု ကုန်ရောင်းမှု နွားမွေးမှု မရှိရာ
ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-ကပ်ရောက်ကြကုန်၏၊ အနုတ္တရံ-အတူမရှိ မြတ်သော၊
ဗြာဟ္မစရိယ ပရိယောသာနံ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ တံ-
ထိုအရဟတ္တဖိုလ် ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင်၊ တွေ့မြင်အပ်သော
သဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘော၌ပင်၊ ဝါ-မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်၊ သယံ-
ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္စိကတ္တာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊
ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊ (ပြီးစေ၍)၊ ဝိဟာသိ-နေပြီ၊ “ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊
ခီဏာ-ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုသိတံ-
ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော
မဂ်ကိစ္စကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတ္ထတ္တာယ-တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး ဤသို့ပြားသော
မဂ်ကိစ္စအပေါင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ် မဂ်ကိစ္စအကျိုးငှာ၊ အပရံ-
တစ်ပါးသော မဂ်ကို ပွားစေဖွယ် ကိစ္စသည်၊ န-မရှိတော့”၊ ဣတိ-သို့၊ အပ္ပညာသိ-
သိပြီ၊ အာယသ္မာ ကဿပေါ-သည်၊ အရဟတံ-ရဟန္တာတို့တွင်၊ အညတရော-
တစ်ပါး အပါးအဝင် သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-နာယူမှတ်သား
ဆောင်ထားအပ်ပါ ပြီ)၊ (ဣတိ-အပြီးတည်း)။ အဋ္ဌမံ-သော၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ-
သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

မဟာသီဟနာဒသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ ပြီးပြီ။

၉ = ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် နိဿယ
ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗာဏေဝတ္ထု

၄၀၆။ ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံသမယံ၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အစ၌ အနက်ပေးခဲ့သည့် အတိုင်း အနက်ပေးပါ။ “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာဝယ် “ပေါဋ္ဌပါဒံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒဿ” ဟု ထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။ ဘဂဝါ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ဝါ-၏ အနီးဖြစ်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေး၏၊ အာရာမေ-အာရာမ၌၊ ဝါ-ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန သမယေန-မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝတ္ထိမြို့အနီး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-ပေါဋ္ဌပါဒမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဏော-ပရိဗ္ဗာဏ်သည်၊ သမယပွဝါဒကေ-အယူကိုအပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာဖြစ်သော၊ တိန္နုကာစီရေ-တည်ပင် အစဉ်အတန်းရှိသော၊ ဧကသာလကေ-ဧကသာလကမည်သော၊ မလ္လိကာ ယ-မလ္လိကာမိဖုရား၏၊ အာရာမေ-အာရာမ၌၊ မဟတိယာ-များစွာသော၊ ပရိဗ္ဗာဏေ ပရိသာယ-ပရိဗ္ဗာဏ်ပရိသာယတံနှင့်၊ တိသမတ္ထေဟိ-၃ ကျိပ်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဏသတေဟိ-ပရိဗ္ဗာဏအရာတို့နှင့်၊ (တစ်နည်း) တိသမတ္ထေဟိ ပရိဗ္ဗာဏ သတေဟိ-၃-ထောင်သော ပရိဗ္ဗာဏ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပဋိဝသတိ-နေ၏။

၄၀၇။ အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-နေ၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော အခါ၌၊ (နံနက်အခါ၌)၊ နိဝါသေတွာ-သင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင်ကာ ဝတ်တော်မူပြီး၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-ယူတော်မူ၍၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်တော်မူပြီး၊ အထခေါ-ဆွမ်းခံဝင်တော်မူလာရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧတံ-ဤအကြံတော်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီး၊ (ကိံ)၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ တာဝ အတိပုဂေါ-အလွန်စောသေး၏၊ အဟံ-သည်၊ ယေန-၌၊ သမယပွဝါဒကော-သော၊ ပေ၊ မလ္လိကာယ-၏၊ အာရာမော (အတ္ထိ)၊ ယေန-၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဏော (အတ္ထိ)၊ တေန-မလ္လိကာမိဖုရား၏ အာရာမံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗာဏ်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ယံနူန ဥပသင်္ကမေယျံ-အကယ်၍ ကြွတော်မူရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံတော်ဖြစ်ပြီး၊ အထခေါ-အကြံတော်ဖြစ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယေန-၌၊ သမယပွဝါဒကော-သော၊ ပေ၊ အာရာမော (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ကြွတော်မူပြီး။

၄၀၈။ တေန သမယေန-ဘုရားရှင်၏ ကြွတော်မူလာရာ ထိုအခါ၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဏော-သည်၊ ဥန္နာဒိနိယာ-မြင့်ကျယ်သော အသံရှိနေသော၊ ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယ-အထက်သို့ မြင့်တက်သော အသံလည်းရှိ၊ ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့် သော အသံလည်းရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ-သုဂတိလမ်း၊

မောက္ခလမ်းတို့၏ ဖီလာကန်လန်ဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိယာ-
ပြောဆိုနေသော၊ မဟတိယာ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇက ပရိသာယ သဒ္ဓိ၊ နိသိန္နော-
ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ သေယျထိဒံ-အဘယ် တိရစ္ဆာနကထာကိုနည်း၊ ရာဇကထ-
မင်းနှင့်စပ်သော စကားကိုလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ ဘဂါဘဝကထ-
ကိုလည်းကောင်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့၊ အလားတူ ဖြစ်သော
စကားကိုလည်းကောင်းတည်း၊ (တစ်နည်း) သေယျထိဒံ-အဘယ်တိရစ္ဆာန
ကထာကို၊ ကထေန္တိယာ မဟတိယာ ပရိဗ္ဗာဇက ပရိသာယ သဒ္ဓိ၊ နိသိန္နော-
သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ရာဇကထ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊
(ကထေန္တိယာ၊ ပေ၊ နိသိန္နော ဟောတိ၊) [“ရာဇကထ” စသည်တို့၏ အနက်ကို
ဗြဟ္မဇာလသုတ် မဇ္ဈိမသီလကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၄၀၉။ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒုရတောဝ-အဝေး၌ပင်၊
အာဂစ္ဆန္တံ-ကြွလာတော်မူသည်ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-မြင်ခြင်းကြောင့်၊ သကံ-
မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပရိသံ-ပရိသတ်ကို၊ (တစ်နည်း) သကံ ပရိသံ-မိမိပရိသတ်ကို၊
သဏ္ဌာပေသိ-ကောင်းစွာတည်စေပြီ၊ (ငြိမ်စေပြီ၊ ကိ-အဘယ်သို့ ကောင်းစွာတည်စေ၊
ငြိမ်စေသနည်း)၊ ဘောန္တော-အရှင်တို့သည်၊ အပ္ပသဒ္ဓါ-တိုးသောအသံရှိသူတို့သည်၊
ဟောန္တု-ဖြစ်ကြပါကုန်၊ ဘောန္တော-တို့၊ (တုမေ) သဒ္ဓိ-အသံကို၊ မာ အကတ္ထ-
မပြုကြ ကုန်လင့်၊ အယံ သမဏော ဂေါတမော-ဤရဟန်းဂေါတမသည်၊
အာဂစ္ဆတိ-လာနေ ၏၊ သော အာယသ္မာ-ထိုအရှင်သည်၊ အပ္ပသဒ္ဓကာမော-
တိုးသောအသံကို အလိုရှိ ၏၊ အပ္ပသဒ္ဓဿ-၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-ဂုဏ်ကို ပြောလေ့ရှိ၏၊
အပ္ပသဒ္ဓံ-တိုးသောအသံရှိ သော၊ ပရိသံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိ၍၊ ဥပသကံမိတဗ္ဗံ-
ချဉ်းကပ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ အပ္ပေဝ နာမ မညေယျ-မှတ်ထင်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-
ဤသို့ပြော၍ ကောင်းစွာ တည်ငြိမ်စေပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-
တို့သည်၊ တုဏှိ၊ အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ။

၄၁၀။ အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယေန-၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော
(အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသကံမိ-ကြွတော်မူပြီ၊ အထခေါ-၌၊ (ဘုရားရှင်ကြွတော်မူ
လာရာ ထိုအခါ၌)၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပေ၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-
လျှောက်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတု-ကြွတော်မူပါ၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝတော-
၏၊ (အာဂတံ-ကြွလာတော်မူခြင်းသည်)၊ သွာဂတံ-ကောင်းသော ကြွလာတော်မူ
ခြင်းပါတည်း၊ ဘန္တေ၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ (တပည့်တော်တို့ အထံသို့)၊ အာဂမနာယ-
ကြွလာတော်မူခြင်း၏၊ ယဒိဒံ (ယော+အယံ ပရိယာယော)-အကြင်
အလှည့်အကြိမ် သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣမံ ပရိယာယံ-ဤအလှည့်အကြိမ်ကို၊ ဘဂဝါ၊
စိရသံ-ကြာမြင့်မှ၊ အကာသိ-ပြုတော်မူပြီ၊ [အရှင်ဘုရား ကြွလာတော်မမူသည်မှာ
ကြာပါပြီ-ဟူလို၊] ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ နိသိဒတု-ထိုင်တော်မူပါ၊ ဣဒံ အာသနံ-
ဤနေရာကို၊ ပညတ္တံ-ခင်းအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဘဂဝါ-သည်၊ ပညတ္တေ-ခင်းပေးအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသီဒိ-
ပြီ၊ ပေါဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကောပိ၊ အညတရ်-တစ်မျိုးသော၊ နိစံ-နိမ့်သော၊ အာသနံ-
ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဧကမန္တံ-စွာ၊ ဝါ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ ဧကမန္တံ၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ
ဘဂဝါ ဧတံ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ) ပေါဌပါဒ-ဒ၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ကာယ
ကထာယ-အဘယ်စကားဖြင့်၊ သန္နိသိန္နာ-အတူတကွ ထိုင်နေကြကုန်သည်၊ (စုဝေ
နေကြကုန်သည်၊) အတ္တနု-ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ အန္တရာ-အကြား၌
ဖြစ်သော၊ (ငါ ဘုရားမရောက်လာမီ အကြား၌ဖြစ်သော၊) ဝိပွကတာ-
အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်သော၊ (မပြီးဆုံးသေးသော၊) ကထာ-စကားသည်၊
ကာစ-အဘယ် စကားနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မေးတော်မူပြီ။ [ဘုရားရှင်းက
ရဟန်းများကို မေးတော် မူသောအခါ၌ကား “အန္တရာ-ကမ္မဋ္ဌာန မနသိကာရ
စသည်တို့၏အကြား၌”ဟု ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဖွင့်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပေးပါ။]

အဘိသညာနိရောဓကထာ

၄၁၁။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးတော်မူအပ်သော်၊ ပေါဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကော
ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ) ဘန္တေ၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊
(အရှင်ဘုရား ကြွလာတော်မမူမီ)၊ ယာယ ကထာယ-ဖြင့်၊ သန္နိသိန္နာ-အတူတကွ
ထိုင်နေကြပါကုန်၏၊ (စုဝေနေကြပါကုန်၏၊) ဧသာကထာ-ဤစကားသည်၊ တိဌတု-
တည်ပါစေဦး၊ (အသာထားလိုက်ပါဦး)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧသာကထာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊
ဘဂဝတော-သည်၊ ဝါ-၏၊ ပစ္ဆာပိ-နောက်၌လည်း၊ သဝနာယ-နားထောင်
တော်မူခြင်းငှာ၊ ဒုလ္လဘာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သည်၊ (ရနိုင်ခဲ့သည်)၊ န ဘဝိဿတိ-
ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ပုရိမာနိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ-
နေ့တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ပုရိမတရာနိ-သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ-
လည်းကောင်း၊ နာနာတိတ္ထိယာနံ-အမျိုးမျိုးသော အယူရှိကုန်သော၊ ကောတူဟလ
သာလာယ-အထူးအဆန်းကို ကြည့်ရှုနားထောင်လိုသော ဆန္ဒ၏ဖြစ်ရာဇရပ်၌၊
[“မကောင်းမှုကို စုံစမ်းသောအားဖြင့် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူဆူညံညံ အသံ
ဖြစ်ရာဖြစ်သော ဇရပ်၌”ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူကြ၏။] သန္နိသိန္နာနံ-အတူတကွ
ထိုင်နေကြကုန်သော၊ သန္နိပတိတာနံ-တပေါင်းတည်း ကျရောက်ကြကုန်သော၊ ဝါ-
စုဝေနေကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-သမဏ ဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အဘိသညာနိရောဓေ-သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ [“အဘိ”အနက်မရှိ။]
ကထာ-စကားသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ကိ)၊ ဘော-အရှင်တို့၊ ကထံ-
အဘယ်သို့လျှင်၊ အဘိသညာနိရောဓော-သည်၊ ဟောတိ နုခေါ-ဖြစ်သနည်း၊
ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါပြီ။

တကြ-ထိုသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့ သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောပါကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောကုန်သနည်း၊) အဟေတူ-အကြောင်းမရှိကုန်ဘဲ၊ အပ္ပစ္စယာ-အထောက်အပံ့မရှိကုန်ဘဲ၊ ပုရိသဿ-ယောက်ျား၏၊ ဝါ-သတ္တဝါ၏၊ သညာ-သညာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ-ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိပိ-ချုပ်လည်း ချုပ်ကုန်၏၊ ယသ္မိံ သမယေ-အကြင် အခါ၌၊ (သညာ) ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ပုရိသော) သညီ-သညာရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ (သညာ) နိရုဇ္ဈန္တိ တသ္မိံ သမယေ၊ (ပုရိသော) အသညီ-သညာ မရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပါကုန်ပြီ၊ ဣတ္ထံ-ဤအပြားအားဖြင့်၊ ဧကေ-အချို့သော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ အဘိသညာနိရောဓံ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို၊ (စိတ်၏ချုပ်ခြင်းကို) ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြပါကုန်၏။

တံ-ထို ပဌမသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော-အခြားသော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏ သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောပါပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောသနည်း၊) ဘော-အရှင်၊ ဧတံ-ဤသညာ၏ ချုပ်ခြင်းသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ (သင် ပြောအပ်သည့်အတိုင်း)၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ၊ ဘော-အရှင်၊ ဟိ-အကြောင်းကား၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သညာ-သည်၊ အတ္တာ-အတ္တတည်း၊ သာ စ-ထိုသညာသည်လည်း၊ ဥပေတိပိ-ကပ်ရောက်လည်း ကပ်ရောက်၏၊ အပေတိပိ-ဖဲ့ခွါလည်း ဖဲ့ခွါ၏၊ ယသ္မိံ သမယေ (သညာ) ဥပေတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ (ပုရိသော) သညီ ဟောတိ၊ ယသ္မိံ သမယေ (သညာ) အပေတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ (ပုရိသော) အသညီ-သညာမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပါပြီ၊ ဣတ္ထံ ၊ပေ၊ ပညပေန္တိ-ပါကုန်၏။

တံ-ထိုဒုတိယသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော ဧဝံ အာဟ၊ (ကိ) ဘော-အရှင် ၊ပေ၊ န ဘဝိဿတိ-ပါ၊ ဘော-အရှင်၊ ဟိ-အကြောင်းကား၊ မဟိဒ္ဓိကာ-ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်သော၊ မဟာနုဘာဝေါ-ကြီးသော အာနုဘော်ရှိကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တေ-ထိုသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဣမဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သညံ-ကို၊ ဥပကမုန္တိပိ-ဆောင်လည်း ဆောင်ပို့ကြကုန်၏၊ အပကမုန္တိပိ-ထုတ်လည်း ထုတ်ပယ်ကြကုန်၏ ၊ပေ၊ ဣတ္ထံ ၊ပေ၊ ပညပေန္တိ။

တံ-ထို တတိယသမဏ၊ ပြာဟ္မဏကို၊ အညော ဝေမာဟ၊ (ကိံ) ဘော၊ ပေ၊
န ဘဝိဿတိ-ပါ၊ ဘော၊ ဟိ-ကား၊ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနုဘာဝေါ ဒေဝတာ သန္တိ၊
တာ-ထိုနတ်တို့သည်၊ ဣမဿ ပုရိသဿ၊ ပေ၊ အပကမုန္တိပိ-ကုန်၏၊ ပေ၊ ဣတ္ထံ
ပေ၊ ပညပေန္တိ။

ဘန္တေ-ရား၊ တဿ မယံ-ထိုအကျွန်ုပ်၏၊ ဘဂဝန္တံယေဝ-ကိုသာလျှင်၊ အာရဗ္ဗ-
အာရုံပြု၍၊ သတိ-သတိသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း၊) ယော
(ဘဂဝါ)-အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-ဤနိရောဓတရားတို့၌၊
(တစ်နည်း) ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌) သုကုသလော-လွန်စွာ
ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (သော)ဘဂဝါ-သည်၊ အဟော-ဪ အံ့ဖွယ်ကောင်းလောက်
အောင်၊ (ကထေယျ)နူန-ဟောတော်မူရာလေစွတကား၊ ယော(သုဂတော)-သည်၊
ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၌၊ (တစ်နည်း) ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ-၌)
သုကုသလော-၏၊ (သော) သုဂတော-သည်၊ အဟော-အောင်၊ (ကထေယျ)နူန-
တကား၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါပြီ၊ ဘန္တေ ဘဂဝါ-သည်၊ အဘိသညာနိရောဓဿ-
သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ (တစ်နည်း) အဘိသညာနိရောဓဿ-၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌)
ကုသလော-ကျွမ်းကျင်တော်မူပါ၏၊ ဘန္တေ ဘဂဝါ၊ အဘိသညာနိရောဓဿ-
သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၌၊ (တစ်နည်း) အဘိသညာနိရောဓဿ-၏၊ (ဝိသယေ)
ပကတညူ-သဘောကို သိတော်မူပါ၏၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ကထံ-အဘယ်သို့
လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဘိသညာနိရောဓော-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသည်၊
ဟောတိ နုခေါ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

သဟေတုကသညုပ္ပါဒနိရောဓကေသာ

၄၁၂။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ တကြ-ထို ၄ မျိုးသော သမဏ၊ ပြာဟ္မဏတို့တွင်၊ ယေ
တေ သမဏ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အဟေတူ၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိပီတိ-ပိ ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊
အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ၊ အာဒိတောဝ-အစ၌ပင်၊ (အစကပင်)၊ တေသံ-
ထိုသမဏ၊ ပြာဟ္မဏတို့၏၊ အပရဒ္ဓံ-ချွတ်ချော်ခြင်းသည်၊ (ချော်လဲခြင်းသည်၊)
(ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သဟေတူ-အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၊
သပ္ပစ္စယာ-အထောက်အပံ့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ပုရိသဿ-သတ္တဝါ၏၊
သညာ-သညာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဈိပိ-ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိပိ-ချုပ်လည်း
ချုပ်ကုန်၏၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အဓိသီလ
အဓိစိတ္တ အဓိပညာ ဟူသော သိက္ခာ ၃-ပါးကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-
သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဧကာ သညာ နိရုဇ္ဈတိ၊
သိက္ခာ-သိက္ခာဟူသည်၊ ကာစ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-
မိန့်တော်မူပြီ။ [“ကာ စ သိက္ခာ”ဟူသော ပုစ္ဆာကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်
အကျယ်ချဲ့၍ ဖြေတော်မူလိုခြင်း ကြောင့် မေးတော်မူပါသည်။]

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ “ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဝါကျများကို သာမညဖလသုတ် ပဏီတတရသာမညဖလကထာ၌ လည်းကောင်း၊ “တဿိမေ ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟိနေ” စသော ဝါကျကို ထိုသုတ် နိဝရဏပွဟာနကထာ၌လည်းကောင်း၊ ရူပဈာန် ၄-ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒကထာ၌လည်းကောင်း၊ အရူပဈာန် ၃-ပါးကို ထိုသုတ် ဥစ္ဆေဒဝါဒကထာ၌ လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပါပြီ။

ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ၊ပေ၊ [သာမညဖလေ-သာမညဖလသုတ်၌၊ (ဝိတ္ထာရိတံ) ယထာ-ချဲ့အပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့ထိုက်၏။] တဿိမေ ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟိနေ အတ္တနိ သမနုပဿတော ပါမောဇ္ဇဇာယတိ ၊ပေ၊ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ သော ပိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ၊ပေ၊ ပဌမံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထို(ပဌမဈာန်ကို ရသော)ရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ ယာ ကာမသညာ-အကြင် ကာမသညာသည်၊ (အတ္တိ)၊ သာ-ထိုကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-ပဌမဈာန်သို့ ရောက်၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ပဌမဈာန်ကို ပြီးစေ၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ [နောက်၌လည်း ဆိုင်ရာ ဈာန်အားလျော်စွာ ဤသို့ ၂-နည်းပေးပါ။] ပိဝေကဇ ပိတိသုခ သုခမသစ္စသညာ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပိတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ဘိက္ခု-သည်)၊ ပိဝေကဇ ပိတိသုခ သုခမသစ္စသည်ယေဝ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပိတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့လည်း၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ပဌမဈာန် ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-ပိဝေကဇ ပိတိသုခ သုခမသစ္စ သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧကာ-သော၊ သညာ-ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ သိက္ခာ-ဟူသည်၊ အယံ-ဤပဌမဈာန်ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ၊ အဝေါစ-ပြီ။

၄၁၃။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ (တစ်မျိုးသော သိက္ခာကား၊) ဘိက္ခု ပိတက္ကဝိစာရာနံ ဂူပသမာ ၊ပေ၊ ဒုတိယံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ ပိဝေကဇ ပိတိသုခ သုခမသစ္စ သညာ-သည်၊ (အတ္တိ)၊ သာ-သည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ သမာဓိပိတိသုခ သုခမသစ္စသညာ-သမ္ပယုတ္တသမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ပိတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ဘိက္ခု) သမာဓိပိတိသုခ သုခမသစ္စသညာ-ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဧဝမ္ပိ-လည်း၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဒုတိယ ဈာန်ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-သမာဓိပိတိသုခ သုခမသစ္စသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧကာ-သော၊ သညာ-ပိဝေကဇ ပိတိသုခ

သုခုမ သစ္စသညာသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ အယံပိ-ဤဒုတိယဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-သိက္ခာ တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ၊ အဝေါစ။ [နောက်နောက် ဈာန်များ၌လည်း ဤသို့ လျော်အောင် အနက်ပေးပါ။ ထူးရာကိုသာ ရေးပါမည်။]

ပုနစ ပရံ ပေါဋ္ဌပါဒ ဘိက္ခု ပီတိယာစ ဝိရာဂါ၊ ပေ၊ တတိယံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ၊ ယာ သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဥပေက္ခာသုခ သုခုမသစ္စသညာ-ဥပေက္ခာ၊ သုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ [“ဥပေက္ခာ” ဟူသည် ဆဋ္ဌင်္ဂပေက္ခာ စသော ဥပေက္ခာ (၁၀)ပါးတို့တွင် ဈာနပေက္ခာတည်း၊ ဥပေက္ခာ (၁၀)ပါးကို အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ တတိယဇ္ဈာနကထာ ၌ ရှုပါ။]၊ ပေ၊ အယမ္ပိ-ဤတတိယဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ ပေ၊ ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ၊ ပေ၊ စတုတ္ထံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ၊ ယာ ဥပေက္ခာ သုခ သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ အဒုက္ခမသုခ သုခုမသစ္စသညာ-ဒုက္ခလည်း မဟုတ်၊ သုခလည်း မဟုတ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာ သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေ၊ အယမ္ပိ-ဤစတုတ္ထဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ ပေ၊ ဘိက္ခု သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ၊ ပေ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ ရူပသညာ-အကြင် ကသိုဏ်းရုပ်၌ဖြစ်သော သညာသည်၊ ဝါ-အကြင် ရူပါဝစရဈာန်၌ဖြစ်သော သညာ သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထိုရူပသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ပြီးစေ၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ အာကာသာနဉ္စာယတန သုခုမသစ္စ သညာ-အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာ သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဝါ-၌၊ (ဘိက္ခု) အာကာသာနဉ္စာယတန သုခုမသစ္စ သညာ-ရူပသညာ-ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-လည်း၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံကြိုး ကုတ် အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-အာကာသာနဉ္စာယတန သုခုမသစ္စ သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဧကာ-သော၊ သညာ-ရူပသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ အယမ္ပိ-အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ ပေ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ
 ပေ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ
 အာကာသာနဉ္စာယတန သုခမသစ္စသညာ-အကြင် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်
 နှင့်ယှဉ်သော သိမ်မွေ့မွန်ကန်သော သညာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိ
 သမယေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန သုခမသစ္စသညာ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပေ၊
 အယမိ-ဤဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ ဘဂဝါ
 အဝေါစ။

ပုနစ ပေ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ပေ၊
 အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ
 အာကိဉ္စညာယတန သုခမသစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိ
 သမယေ-၌၊ ဝါ-၌၊ အာကိဉ္စညာယတန သုခမသစ္စသညာ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပေ၊
 အယမိ-ဤအာကိဉ္စညာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ ဘဂဝါ
 အဝေါစ။

၄၁၄။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယတော (ယော) ဘိက္ခု-သည်၊ ဣဓ-ဤသာသနာ
 တော်၌၊ သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ပဌမဈာန် သညာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-
 ထိုရဟန်းသည်၊ တတော-ထိုပဌမဈာန်မှ၊ အမုတြ-ထိုမည်သော ဒုတိယဈာန်၌၊
 တတော-ထိုဒုတိယဈာန်မှ၊ အမုတြ-ထိုမည်သော တတိယဈာန်၌၊ (သကသညီ
 သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်သညာရှိသည်၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်သညာ
 ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍) အနုပဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ သညဂ္ဂ-မြတ်သော သညာရှိသော
 အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သို့၊ ဝါ-ကို၊ ဖုသတိ-ထိရောက်၏၊ ဝါ-ရ၏။

သညဂ္ဂေ-မြတ်သော သညာရှိသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၌၊ ဌိတဿ-
 တည်ပြီးသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ)၊
 မေ-ငါသည်၊ စေတယမာနဿ-စေတနာလသော်၊ (တစ်နည်း) စေတယမာနဿ-
 စေတနာသော၊ ဝါ-စေတနာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မေ-ငါ၏၊ ပါပိယော-ယုတ်ညံ့

ဣဓ သကသညီ ပေ၊ တတော အမုတြ။ ။ဣဓ သကသညီ ဟောတိတိ ဣဓ
 သာသနော သကသညီ ဟောတိ ပေ၊ အတ္တနော ပဌမဇ္ဈာန သညာယ သညဝါ ဟောတိတိ
 အတ္ထော၊ တတော အမုတြ တတော အမုတြာတိ သော ဘိက္ခု၊ တတော ပဌမဇ္ဈာနတော
 အမုတြ ဒုတိယဇ္ဈာနော၊ တတောပိ အမုတြ တတိယဇ္ဈာနောတိ ဧဝံ တာယ တာယ
 ဈာန်သညာယ သကသညီ သကသညီ ဟုတွာ ပေ၊ ဖုသတိ၊- အဋ္ဌကထာ၊
 ဤအဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ အနက် ပေးထားပါသည်။ ဆရာတို့ကား- “တတော-ထိုပဌမဈာန်မှ၊
 အမုတြ-ထိုအမည်ရှိသော ဒုတိယ ဈာန်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ တတော-ထိုဒုတိယဈာန်မှ၊
 အမုတြ-ထိုအမည်ရှိသော တတိယ ဈာန်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ အနုပဗ္ဗေန” စသည်ဖြင့်
 ပေးတော်မူကြသည်။

သူ၏ အဖြစ်သည်။ (ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။) ဟောတိ၊ မေ-သည်။ အစေတယ မာနဿ-မစေဆော်လသော်၊ (တစ်နည်း) အစေတယမာနဿ-သော၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ သေယျော-မြတ်သူ၏အဖြစ်သည်။ (မဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ)၊ အဟံ-သည်။ စေဝ စေတေယျ-အကယ်၍မူလည်း စေဆော်အံ့၊ (စေဝ) အဘိသင်္ခရေယျ-အကယ်၍မူလည်း ပြုစီမံအံ့၊ [ဈာန်ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဝင်စားမှုကို “စေဆော်” ဟုလည်းကောင်း၊ အထက်ဈာန်ကို ရဖို့ရန် အားထုတ်မှုကို “ပြုစီမံ” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။] (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊) မေ-၏၊ ဣမာစ သညာ-ဤဈာနသညာတို့သည်လည်း၊ နိရုဇ္ဈေယျ-ချုပ်ကုန်ရာ၏၊ အညာ-ဈာနသညာမှ အခြားကုန်သော၊ ဩဠာရိကာ-ရုံ့ရင်းကုန်သော၊ သညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ အဟံ-သည်။ ယန္တူန န စေဝ စေတေယျ-အကယ်၍ မစေဆော်လည်း မစေဆော်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ယန္တူန နစ အဘိသင်္ခရေယျ-အကယ်၍ မပြုစီမံလည်း မပြုစီမံရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

(ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီး၍၊) သော-ထိုရဟန်းသည်။ န စေဝ စေတေတိ-စေလည်း မစေဆော်တော့၊ န စ အဘိသင်္ခရောတိ-ပြုလည်း မပြုစီမံတော့၊ တဿ-သည်။ အစေတယတော-လသော်၊ အနဘိသင်္ခရောတော-လသော်၊ တာ စေဝ သညာ-ထိုဈာနသညာတို့သည်လည်း၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ကုန်၏၊ အညာ-ကုန်သော၊ ဩဠာရိကာ-ကုန်သော၊ သညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ-မဖြစ်တော့ကုန်၊ သော-သည်။ နိရောဓံ-သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဝါ-စိတ်၊ စေတသိက်တို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဖုသတိ-ထိရောက်၏၊ ပေါဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာပတ္တိ-အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိသောရဟန်း၏ နိရောဓပဋိပါဒနအကျင့်၏ အဆုံး၌ သညာနိရောဓသမာပတ်သည်။ (တစ်နည်း) အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာပတ္တိ-အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိသောရဟန်း၏ သညာနိရောဓသမာပတ်သည်။ ဟောတိ-၏။ [အဋ္ဌကထာအဖွင့်အတိုင်း ၂-နည်းပေးပါသည်။]

ပေါဌပါဒ-ဒ၊ တံ-ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကိမညသိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ တေ-သင်သည်။ ဣတော-ဤအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဧဝံရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာပတ္တိ-ကို၊ သုတပုဗ္ဗာ အပိနု-ကြားအပ်ဘူးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့ ကြားအပ်ဘူးခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဤလျှောက်အပ်သည့်အတိုင်း)၊ ဘဂဝတာ-သည်။ ဘာသိတံ-ဟောတော်

မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အာဇာနည်-သိပါ၏၊ ဝါ-နာယူပါ၏၊ (ကိ)၊ ယတော ခေါ ပေါဌပါဒ ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာပတ္တိ ဟောတိတိ-ဟူ၍၊ (အာဇာနည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤ အတိုင်းမှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၄၁၅။ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ၊ ဧကညေဝ-တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ သညဂ္ဂ-မြတ်သော သညာကို၊ ပညပေတိ နုခေါ-ပညတ်တော်မူပါသလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ ပုထူပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညဂ္ဂေ-မြတ်သော သညာတို့ကို၊ ပညပေတိနုခေါ-လော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဌပါဒ-ဒ၊ အဟံ-သည်၊ ဧကံပိ- တစ်ပါးထည်းလည်းဖြစ်သော၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ ပညပေမိ-ပညတ်တော်မူ၏၊ ပုထူပိ- များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညဂ္ဂေ-တို့ကို၊ ပညပေမိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော် မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ ယထာကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ (အဘယ်အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ ဘဂဝါ၊ ပေ၊ ပညပေတိ-မူပါသနည်း၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ ယထာ- အကြင်အကြင် ကသိုဏ်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်အကြင် ဈာန် ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိရောဓံ-သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဖုသတိ- ၏၊ တထာ တထာ-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ ပညပေမိ၊ ဧဝံ ခေါ၊ ပေ၊ သညဂ္ဂေ ပညပေမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၄၁၆။ ဘန္တေ၊ သညာ-သညာသည်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ-ဖြစ်ပါသ လော၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ ဉာဏံ-သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ-လော)၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဉာဏံ-သည်၊ ပဌမံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ(နုခေါ)-လော၊ ပစ္ဆာ သညာ (ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ-လော)၊ ဥဒါဟု-ဟုတ်၊ သညာစ-သည်လည်းကောင်း၊ ဉာဏဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ အပုဗ္ဗံ-

ဧကညေဝ၊ ပေ၊ သညဂ္ဂံ။ ။ဤစကားသည် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကိုသာ ရည်ရွယ် အပ်သော စကားမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်က အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို “သညဂ္ဂံ”ဟု ဟောတော်မူ သောအခါ “ဤအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်သာ သညဂ္ဂမည်သလော၊ အခြား သမာပတ်တို့၌ လည်း သညဂ္ဂရှိသေးသလော”ဟု ကြံ၍ မေးအပ်သော စကားဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “သညဂ္ဂံ-မြတ်သော သညာရှိသော အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို”ဟု အနက်မပေးရဘဲ “သညဂ္ဂံ-မြတ်သော သညာကို”ဟု အနက်ပေးရပါသည်။

ယထာကထံ။ ။ဘန္တေ-ရား၊ ကထံ-လျှင်၊ ဘဂဝါ၊ ပေ၊ ပညပေတိ-မူပါသနည်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်(ဟောတော်မူအပ်သော်)၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ထိုသညဂ္ဂကို၊ ဉာတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-ပါ၏၊ တထာ-ထိုသိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မေ- အား၊ အာစိက္ခာ ဟိ-ဟောပြတော်မူပါ။ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ အဗ္ဗဋ္ဌမာဏဝကထာ (၅၇၁)၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤသို့ လည်း တစ်နည်းပေးနိုင်ပါသည်၊ ယထာ ကထံပါသောဝါကျတိုင်း၌ ဤနည်းချည်းတည်း။]

ရှေးလည်းမကျ၊ အစရိမံ-နောက်လည်းမကျ၊ (တစ်နည်း) အပုဉ်း အစရိမံ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ဥပ္ပဇ္ဈိ(နုခေါ)-ဖြစ်ကြပါကုန်သလော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သညာ-ဈာနသညာသည်၊ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဈတိ၊ ပစ္စာ၊ ဉာဏံ-ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဈတိ)၊ သညုပ္ပါဒါစ-ဈာနသညာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဉာဏုပ္ပါဒေါ-ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိ၏၊ (ကိ)၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ-ဤဈာနသညာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ မေ-၏၊ ဉာဏံ-ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ ဥဒပါဒိကိရ-ထင်ရှားဖြစ်ပါတကား၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပဇာနာတိ)၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ (ယေန ပရိယာယေန)-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဈတိ၊ ပေ၊ ဉာဏုပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဧတံ-ဤဖြစ်ပုံကို၊ (သညာက ရှေးဦးစွာဖြစ်၍ ဉာဏ်၏ နောက်မှ ဖြစ်ပုံကို) ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ။ [“သညာ၊ ဉာဏံ” တို့၏ အရကို အဋ္ဌကထာ၌ ၄-နည်းဖွင့်ပြထားရာဝယ် ပဌမနည်း တစ်နည်းကိုသာ ယူ၍ အနက်ပေးထားပါသည်။]

သညာအတ္တကထာ

၄၁၇။ ဘန္တေ၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-သတ္တဝါ၏၊ အတ္တာနုခေါ-အတ္တဝါလော၊ ဥဒါဟု-ဟုတ်၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ အညော(ဧဝ)-သညာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ တုံ-သည်၊ ကံ-အဘယ်မည်သော၊ (ဣပိအတ္တ၊ မနောမယ အတ္တ၊ အဇ္ဈပိအတ္တတို့တွင် အဘယ်မည်သော)၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စေသိ-ယုံကြည်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ၊ ဩဋ္ဌာရိကံ-ကြမ်းသော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ ဣပိ-ရုပ်ရှိသော၊ စတုမဟာဘူတိကံ-၄ ပါးသော မဟာဘူတ အထည်ကိုယ်ရှိသော၊ ဝါ-၄ ပါးသော မဟာဘူတအတိပြီးသော၊ ကဗဠိကာရာဟာရဘက္ခံ-ကဗဠိကာရ အာဟာရဟူသော အစာရှိသော၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ပစ္စေမိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြေပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ တေ-သင်၏၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ ဩဋ္ဌာရိကော-သည်၊

ကံ ပန၊ ပေ၊ အတ္တာနံ။ ။ကံ ပနာတိ ဩဋ္ဌာရိကော၊ မနောမယော၊ အဇ္ဈပိတိ တိဏ္ဏံ အတ္တဝါဒါနံ ဝသေန တိဝိဓေသု ကတမန္တိ အတ္ထော- ဋီကာ၊ မိမိကား- “ကံ-အဘယ်အရာကို၊ အတ္တာနံ-အတ္တဟူ၍၊ ပစ္စေသိ-သနည်း”ဟု ပေးလိုပါသည်။ အဖြေကျ၍လည်း “ဩဋ္ဌာရိကံ-သော၊ ပေ၊ ကဗဠိကာရာဟာရဘက္ခံ-အစာရှိသော အရာကို၊ အတ္တာနံ-ဟူ၍၊ ပစ္စေမိ”ဟု ပေးပါ။ [ဤဩဋ္ဌာရိကအတ္တဖြင့် ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော အတ္တကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်သည်။]

ရူပီ-သည်၊ စာတုမဟာဘူတိကော-သည်၊ ကဗဠိကာရာဟာရဘက္ခော-သည်၊ စ အဘဝိဿ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံသန္တံ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ (တစ်နည်း) ဧဝံသန္တံ- ဤသို့ဖြစ်သော၊ (အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စာဂစ္ဆတော-သိသော၊ ဝါ-ဝါဒအားဖြင့် ရှေးရှုဖြစ်သော၊) တေ-၏၊ (မတိယာ-အလိုအားဖြင့်) သညာ-သည်၊ အညာဝ- အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြား သည်သာ၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော (ဧဝံ)-သညာမှ တစ်မျိုး တစ်ခြားသည်သာ၊ (အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏)။ “အဘဝိဿ” နေရာ၌ “ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့လတုံ”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။]

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ- အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ-လတုံ၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဧဝံ)- သညာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ၊ တံ ဧတံ-(သညာတစ်ခြား၊ အတ္တ တစ်ခြားဖြစ်၏ဟူသော) ထိုအကြောင်းကို၊ ဣမိနာပိ ပရိယာယေန-ဤဆိုအပ်လတုံ သော အကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဩဠာရိကော- သော ၊ပေ၊ သာယံ(သော+အယံ) အတ္တာ-ထိုကဲ့သို့သော ဤအတ္တသည်၊ တိဋ္ဌတေဝ-တည်မြဲ တည်နေသည်သာ၊ အထ-အတ္တ၏ တည်မြဲတည်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဣမဿ ပရိသဿ-ဤသတ္တဝါ၏၊ အညာ-အတ္တမှ တစ်ခြားကုန်သော၊ သညာစ-တို့သည် လည်း၊ ဥပ္ပန္နန္တိ အညာ သညာ စ နိရုဇ္ဈန္တိ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ- အကြင် အကြောင်း ကြောင့်၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော (ဧဝံ) ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ ဧတံ-ဤအကြောင်းကို၊ (သညာတစ်ခြား၊ အတ္တ တစ်ခြား ဖြစ်၏ဟူသော ဤအကြောင်းကို) ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

မနောမယအတ္တ။ ၄၁၈။ဘန္တေ-ရာ၊ အဟံ-သည်၊ မနောမယံ-ဈာန်စိတ် ကြောင့်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ-အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော၊ (အင်္ဂါကြီးငယ် နှင့် ပြည့်စုံသော) အဟိနိန္ဒြိယံ-မယုတ်လျော့သော ဣန္ဒြေရှိသော၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ပစ္စေမိ-ယုံကြည်ပါ၏၊ပေ၊ [ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အတ္တကို ရည်ရွယ်၍လျှောက်သည်။]

ဣမိနာ ပရိယာယေန။ ။ “ဤဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်း”ဟူသည် “အတ္တက တည်မြဲ တည်နေ၍၊ သညာက ဖြစ်နေ-ချုပ်နေခြင်းဟူသော အကြောင်း”တည်း၊ မနောမယအတ္တ၊ အရူပိ အတ္တတို့၌လည်း “မနောမယော စ၊ ဧဝံ သန္တံပိ၊ တဒမိနာ”စသော ဝါကျများကို ဤဩဠာရိက အတ္တအတိုင်း အနက်ပေးပါ၊ ဧဝံ သန္တံပိ-ဤသို့ ဖြစ်သော်လည်း၊ ဝါ- ဤသို့ဖြစ်သည်လည်းဖြစ် သော၊ “အတ္တာနံ ပစ္စာဂစ္ဆတော”ဟူသော ပုဒ်သာ ထူးပါသည်။

အရူပီအတ္တ။ ၄၁၉။ ဘန္တေ၊ အဟံ-သည်၊ အရူပိ-ရုပ်မရှိသော၊ သညာမယံ-
သညာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ [သညာမယံ သညာဘူတံ၊- ဋီကာ။] အတ္တာနံ-အတ္တကို၊
ပစ္စေမိ-ယုံကြည်ပါ၏ ၊ပေ။ [အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အတ္တကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်

၄၂၀။ ဘန္တေ၊ မယာ-အကျွန်ုပ်သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ အတ္တာ-
တည်း၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-အတ္တမှ
တစ်မျိုးတစ်ခြားသာတည်း၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဝေ)-သညာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြား
သာတည်း၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဉာတုံ-သိခြင်းငှာ၊
သက္ကာ ပန-တတ်ကောင်းပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊
အညဒိဋ္ဌိကေန-သာသနာတော်၏အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသော၊ အညခန္တိ
ကေန-သာသနာတော်၌ နှစ်သက်ခြင်းမှတစ်ပါးသော နှစ်သက်ခြင်းရှိသော၊
အညရုစိကေန-သာသနာတော်၌ အလိုမှတစ်ပါးသော အလိုရှိသော၊ အညတြ-
သာသနာတော်၌ အကျင့်မှတစ်ပါးသော အကျင့်၌၊ အာယောဂေန-လွန်စွာ
ကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းရှိသော၊ အညတြ-သာသနာတော်မှတစ်ပါးသော တိတ္ထိ
ဘောင်၌၊ အာစရိယကေန-ဆရာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနရှိသော၊
တယာ-သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ အတ္တာ-တည်း၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်း
ကောင်း၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-သာတည်း၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဝေ)-သာ
တည်း၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ကို၊ ဒုဇ္ဇာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်၏၊
ဝါ-မသိအပ် မသိနိုင်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ အညဒိဋ္ဌိကေန-သော၊ အညခန္တိကေန-သော၊ အညရုစိကေန-
သော၊ အညတြ-၌၊ အာယောဂေန-သော၊ အညတြ-၌၊ အာစရိယကေန-သော၊
မယာ-သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏ ၊ပေ၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
ဧတံ-ကို၊ သစေ ဒုဇ္ဇာနံ-အကယ်၍ ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-
သော်၊) ဘန္တေ-ရား၊ ကိပန-အဘယ်သို့ပါနည်း၊ လောကော-လောကသည်၊
သဿတော-မြဲပါသလော၊ ဣဒမေဝ-“သဿတော လောကော”ဟူသော ဤအယူ
သည်သာ၊ သစ္စံ-မှန်ပါသလော၊ အညံ-အခြားသော အယူသည်၊ မောယံ-
အနက်မမှီး အချည်းနှီးပါလော၊ ဝါ-အမှားပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊
ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-သည်၊ သဿတော-မြဲ၏၊ ဣဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-
မှန်၏၊ အညံ-သည်၊ မောယံ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတံ-ဤအယူကို၊ မယာ-
ငါသည်၊ အဗျာကတံ-မဖြေဆိုအပ်၊ (ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။) [ဤ၌
“သဿတော လောကော”စသော စကားကို အတ္တကို ရည်ရွယ်၍
မေးလျှောက်သည်ဟု-မှတ်ပါ၊ လောကောတိ အတ္တာနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ၊-
အဋ္ဌကထာ။]

ဘန္တေ၊ ကိပ်န-ပါနည်း၊ လောကော-သည်၊ အသဿတော-မမြဲပါသလော၊
 ကုဒမေဝ-“အသဿတော လောကော”ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊
 အညံ-သည်၊ မောယံ-ပါလော၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-
 သည်၊ အသဿတော-မမြဲ၊ ကုဒမေဝ-သာ၊ သစ္စံ-တည်း၊ အညံ-သည်၊ မောယံ-
 တည်း၊ ကုတိ-သို့၊ ဧတမ္ပိ-ဤအယူကိုလည်း၊ မယာ-ငါသည်၊ အဗျာကတံ-အပ်၊
 (ကုတိ-ပြီ) ဘန္တေ၊ ကိပ်န၊ လောကော-သည်၊ အန္တဝါ-အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိပါသ
 လော၊ ကုဒမေဝ-“အန္တဝါ လောကော”ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊
 အညံ-သည်၊ မောယံ-ပါလော၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-
 သည်၊ အန္တဝါ-အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိ၏၊ ကုဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-၏၊ အညံ-
 သည်၊ မောယံ-တည်း၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ဧတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ မယာ အဗျာကတံ၊ (ကုတိ-
 ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။)

ကိပ်န ဘန္တေ၊ လောကော-သည်၊ အနန္တဝါ-အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိပါသ
 လော၊ ကုဒမေဝ-“အနန္တဝါ လောကော”ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊
 အညံ-သည်၊ မောယံ-ပါလော၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-
 သည်၊ အနန္တဝါ-မရှိ၊ ကုဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-၏၊ အညံ-သည်၊ မောယံ-တည်း၊
 ကုတိ-သို့၊ ဧတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ မယာ အဗျာကတံ၊ (ကုတိ-ပြီ)၊ ဤမှနောက်၌ “တံ
 ဇီဝံ တံ သရီရံ”စသော ၂-ဝါကျကို မဟာလိသုတ်၊ ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊
 “ဟောတိ တထာဂတော ပရမရဏာ”စသော ၄-ဝါကျကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ အမရာ
 ဝိက္ခေပဝါဒ၌လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

ဘန္တေ-ရား၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ဧတံ-ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အဗျာကတံ-
 ဖြေတော်မမူအပ်ပါသနည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-အကြင့်
 ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤမိစ္ဆာအယူသည်၊ အတ္တသံဟိတံ-ဤလောကစီးပွား၊ နောက်
 လောကစီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ ဝါ-မိမိစီးပွား သူတစ်ပါးစီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊
 န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဓမ္မသံဟိတံ-၉ ပါးသော လောကုတ္တရာတရားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊
 န (ဟောတိ)၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ-သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစမျှသည်၊
 န(ဟောတိ)-မဟုတ်၊ နိဗ္ဗိဒါယ-သံသရာဝဋ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)-မဖြစ်၊
 ဝိရာဂါယ-ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ မတပ်မက်ခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ နိရောဓာယ-ဝဋ်ဒုက္ခ၏
 ချုပ်ခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ ဥပသမာယ-ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)
 အဘိညာယ-ဝဋ်ဒုက္ခကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊
 သမ္မောဓာယ-ဝဋ်ဒုက္ခကို ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ နိဗ္ဗာနာ
 ယ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ ဧတံ-
 ကို၊ အဗျာကတံ-အပ်၊ ကုတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဗျာကတံ-ဖြေတော်မူအပ်ပါ သနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ-တဏှာကြဉ်ထား ဤတေဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီ၊ အယံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ- ဤတဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း တည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ- သို့၊ မယာ၊ ဗျာကတံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော- ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊ ဣတိ၊ မယာ၊ ဗျာကတံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန် သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ- အကျင့်တည်း၊ ဣတိ၊ မယာ၊ ဗျာကတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂ ၄-ပါး အပေါင်းကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဗျာကတံ-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-အကြင် ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသစ္စာလေးပါး အပေါင်းသည်၊ အတ္ထသံဟိတံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧတံ-သည်၊ ဓမ္မသံဟိတံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧတံ-သည်၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဗ္ဗိဒါယ-ငှာ၊ (သံဝတ္တတိ)၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ- ငှာ၊ သံဝတ္တတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ကို၊ မယာ၊ ဗျာကတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂဝါ-ရား၊ ဧတံ-ဤတရားစကားတော်သည်၊ ဧဝံ- ဤဟောတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း မှန်ပါ ၏၊ သုဂတ-ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ ဧတံ-သည်၊ ဧဝံ-၏၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယဿ-အကြင် ကြွတော်မူခြင်း၏၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ မညတိ-သိတော်မူ၏၊ (တဿ-ထိုကြွတော်မူ ခြင်း၏၊ ကာလံ-ကို၊ ဘဂဝါယေဝ- ရှင်တော်ဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်သာ၊ ဇာနာတု-သိတော်မူပါ၊ ဣတိ-ပြီ)၊ အထခေါ- လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ပက္ကမိ-ပြန်ကြွတော်မူပြီ။

၄၂၁။ အထခေါ-မြတ်စွာဘုရား ကြွသွားတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ အစိရပက္ကန္တဿ-ဖဲသွားပြီးသော မြတ်စွာ ဘုရား၏ ကြာမြင့်သော ကာလမရှိသေးမီ၊ ဝါ-ဖဲသွား၍ မကြာသေးမီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ- သော၊

ယဿ ဒါနိ၊ ပေ၊ မညတိ။ ။ယဿ ဒါနိ တွနိ ယဿ ဣဒါနိ တံ မဟာရာဇ ဂမနဿ ကာလံ မညသိ ဇာနာသိ၊ တဿ ကာလံ တွမေဝ ဇာနာသိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ- သာမညဗလ သုတ်၊ ဥပါသကဝိမိကထာ အဋ္ဌကထာ၊ ဤအဖွင့်ကို နည်းမှီး၍ အနက်ပေး လိုက်ပါသည်။ ထိုသုတ်၏ ကောမာရဘစ္စဇီဝကကထာ၌ကား “ယဿ ဂမနဿ ဝါ အဂမနဿ ဝါ”စသည်ဖြင့် ထိုနေရာနှင့်လိုက်အောင် တစ်မျိုးဖွင့်ထားသည်။

ပရိဗ္ဗာဇကံ-ကို၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဝါ-ပတ်ဝန်းကျင်က၊ ဝါစာယ သန္နိတော
ဒကေန-ထက်ဝန်းကျင် နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်းဖြစ်သော စကားတည်းဟူသော
နှင့်တံဖြင့်၊ သဗ္ဗဗ္ဗရီ-ထက်ဝန်းကျင် လွန်စွာပြည့်သည်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊
(ကိ-နည်း၊) ဧဝမေဝ-ဤသို့ချည်းသာ၊ ဝါ-သည်လိုချည်းသာ၊ အယံ ဘဝံ
ပေါဌပါဒေါ-ဤအရှင်ပေါဌပါဒသည်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ယညဒေဝ
[ယံ+ယံ+ဧဝ]-အကြင်အကြင် အကြောင်းအရာကိုသာ၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊
အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို အကြောင်းအရာကိုပင်၊ ဧဝမေတံ
ဘဂဝါ ဧဝမေတံ သုဂတာတိ-တ ဟူ၍၊ အဗ္ဘနုမောဒတိ-လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်၏၊
ဝါ-အလွန် အနုမောဒနာပြု၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆရာကြီးက ဝမ်းမြောက်ပါသော်
လည်း၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-သည်၊ ဝါ-၏၊ သဿတော
လောကောတိ ဝါ-“သဿတော လောကော”ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နေဝ
ဟောတိ န နဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိဝါ-“နေဝ ဟောတိ န
နဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ”ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံ
တစ်ခုသော၊ ဧကံသိကံ-တစ်ခုသော အဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသိတံ-ဟောအပ်
သည်ကို၊ န အာဇာနာမ-မသိကြရကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါစာယသန္နိတောဒကေန-
ဖြင့်၊ သဗ္ဗဗ္ဗရီ-ကို၊ အကံသု။)

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပေါဌပါဒေါ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊
တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ-တို့ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်တို့၊
အဟမ္မိ-ငါသည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-သည်၊ ဝါ-၏၊ သဿတော
လောကောတိ ဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နေဝ ဟောတိ န နဟောတိ
တထာဂတော ပရံ မရဏာတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကိဗ္ဗိ-သော၊ ဧကံသိကံ-
တစ်ခုသော အဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသိတံ-ကို၊ ဝါ-ဟူ၍၊ န အာဇာနာမိ-
မသိလိုက်ပါ၊ အဝိစ-ထိုသို့ပင် မသိလိုက်ပါသော်လည်း၊ သမဏော ဂေါတမော-
သည်၊ ဘူတံ-ထင်ရှားရှိသော၊ တစ္ဆံ-မှန်ကန်သော၊ တထံ-မချွတ်မယွင်းသော၊
ဓမ္မဋ္ဌိတတံ-လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးတို့၌ တည်တံ့သည်၏ အဖြစ်ဟူသော၊
ဓမ္မနိယာမတံ-လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးတို့၌ ရောက်စေဖို့ရန် မြဲသည်၏ အဖြစ်
ဟူသော၊ ပဋိပဒံ-ကို၊ ပညပေတိ-ပညတ်တော်မူ၏၊ ဘူတံ-သော၊ တစ္ဆံ-သော၊
တထံ-သော၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတံ-သော၊ ဓမ္မနိယာမတံ-သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊
ပညပေန္တဿ-ပညတ်သော၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-
ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော တရားကို၊ သုဘာသိတတော-
ကောင်းစွာဟောအပ်သည်၏ အဖြစ် အားဖြင့်၊ ကထဟိ-အဘယ့်ကြောင့်၊
မာဒိသော-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝိညူ-ပညာရှိ သည်၊ နာဗ္ဘနုမောဒေယျ-
ဝမ်းမြောက်ဘဲရှိရာအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ။)

စိတ္တနှင့် ပေါဋ္ဌပါဒဝတ္ထု

၄၂၂။ အထခေါ-ပရိဗ္ဗိဇ်တို့ကို ပြောဆိုပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဒွိဟတိဟဿ-၂ ရက်၊ ၃ ရက်၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ စိတ္တော-စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တောစ-ဆင်တို့ကို ဆုံးမတတ်သော ဆင်ဆရာ၏ သားသည်လည်းကောင်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကောစ-သည်လည်းကောင်း၊ ယေန ဘဂဝါ၊ ပေ၊ ဘဂဝန္တံ ဇတံ အဝေါစ၊ (ကိ) ဘန္တေ-ရား၊ တဒါ-မြတ်စွာဘုရား၏ ပြန်ကြွတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ အစိရ ပက္ကန္တဿ-မိ၊ ဝါ-မိ၊ သမန္တတော-၌၊ ဝါ-က၊ ဝါစာယသန္နိတောဒကေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗဗ္ဗရီ-ကို၊ အကံသု-ပြုကြပါကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဧဝမေဝ-သာ၊ အယံ ဘဝံ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-သည်၊ ပေ၊ ဒေသိတံ၊ န အာဇာနာမ-ကုန်၊ ဣတိ (ဝါစာယသန္နိတောဒကေန သဗ္ဗဗ္ဗရီ အကံသု)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သူတို့က ပြောဆိုအပ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့ကို၊ ဇတံ-ကို၊ အဝေါစံ-ပြောပါပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-တို့၊ အဟမ္ပိ-လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ၊ ပေ၊ ဒေသိတံ န အာဇာနာမိ၊ အပိစ-လည်း၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဘူတံ-သော၊ ပေ၊ မာဒိသော၊ ဝိညူ-သည်၊ နာဗ္ဗနုမောဒေယျ-အံ့နည်း၊ ဣတိ (အဝေါစံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ။)

၄၂၃။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇတေ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ အန္ဓာ-ပညာမျက်စိမရှိသောကြောင့် ကန်းကုန်၏၊ အစက္ခကာ-ပညာ မျက်စိမရှိကြကုန်၊ နေသံ-ထိုပရိဗ္ဗိဇ်တို့တွင်၊ ဇကော-တစ်ယောက်တည်းသော၊ တံ ယေဝ-သင်သည်သာ၊ စက္ခမာ-ပညာမျက်စိရှိ၏၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဇကံသိကာ-တစ်ခု သော အဖို့ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာပိ-တို့ကိုလည်း၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူ အပ်ကုန်ပြီ၊ ပညတ္တာ-ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အနေကံသိကာ-တစ်ပါးမက များသောအဖို့ရှိကုန်သော၊ (သဿတ အဖို့၊ အသဿတအဖို့စသောအားဖြင့် များသောအဖို့ရှိကုန်သော၊) ဓမ္မာပိ-တို့ကို လည်း၊ မယာ ဒေသိတာ ပညတ္တာ။ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဟောတော်မူခဲ့သည်။]

အနေကံသိကဓမ္မ။ ။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတာ-ကုန်သော၊ ပညတ္တာ-ကုန်သော၊ အနေကံသိကာ-ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ဟူသည်၊ ကတမေ စ-အဘယ်တို့နည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သဿတော လောကောတိ-ဟူ၍၊ မယာ-သည်၊ အနေကံသိကာ-တစ်ပါးမက များသောအဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော-ဟော တော်မူအပ်ပြီ၊ ပညတ္တော-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ပေ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ နေဝ ဟောတိ န နဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ-ဟူ၍၊ မယာ-သည်၊ အနေကံသိကာ-သော၊ ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော-ပြီ၊ ပညတ္တော-ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊

ကသွာ-ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ အနေကံသိကာ-ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊
ဒေသိတာ-ကုန် သနည်း၊ ပညတ္တာ-ကုန်သနည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊
ဧတေ-တစ်ပါး မက များသောအဖို့ရှိသော ဤ(မိစ္ဆာအယူ)တို့သည်၊ အတ္တသံဟိတာ-
ကုန်သည်၊ ဝါ-ကုန်သည်၊ န(ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ ဓမ္မသံဟိတာ-ကုန်သည်၊
န(ဟောန္တိ)၊ အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကာ-တို့သည်၊ န(ဟောန္တိ)၊ နိဗ္ဗိဒါယ၊ န(သံဝတ္တန္တိ)
၊ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-ငှာ၊ န သံဝတ္တန္တိ-ကုန်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ မယာ အနေကံသိကာ
တေ ဓမ္မာ၊ ဒေသိတာ ပညတ္တာ။

ဧကံသိကာဓမ္မာ

၄၂၄။ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတာ-ကုန်သော၊ ပညတ္တာ-ကုန်သော၊
ဧကံသိကာ-ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ဟူသည်၊ ကတမေ စ-တို့နည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-
ဒ၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ-တဏှာကြဉ်ထား ဤတေဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခ-
ဒုက္ခတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဧကံသိကာ-သော၊
ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော-ပြီ၊ ပညတ္တော-ပြီ ၊ပေ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤမဂ္ဂရှစ်ပါး၊
မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း
ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဧကံသိကာ-သော၊
ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော ပညတ္တော၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊
ဧကံသိကာ-ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဒေသိတာ-ကုန်သနည်း၊ ပညတ္တာ-ကုန်
သနည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-ကြောင့်၊ ဧတေ-တစ်ခုသောအဖို့ရှိသော ဤ(သစ္စာလေး
ပါး)တရားတို့သည်၊ အတ္တသံဟိတာ-ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ) ၊ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-ငှာ၊
သံဝတ္တန္တိ-ကုန်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ မယာ ဧကံသိကာ တေ ဓမ္မာ ဒေသိတာ
ပညတ္တာ။

၄၂၅။ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ ဧကန္တသုခီ-ဧကန်သုခရှိသည်၊
မရဏာ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ အရောဂေါ-ပျက်စီးခြင်းမရှိသည်၊ ဝါ-မြဲသည်၊
ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝံ ဝါဒိနော-ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိကုန်သော၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော-
ဤသို့ အယူရှိကုန်သော၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊
သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ အဟံ-သည်၊ တေ-တို့ကို၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-
ပြောဆိုတော် မူ၏၊ ဝါ-မေးတော်မူ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာယသုန္နော-တို့၊ တုမေ-
တို့သည်၊ အတ္တာ-သည်၊ ဧကန္တသုခီ-သည်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ အရောဂေါ-သည်၊
ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝံ ဝါဒိနော-ကုန်သည်၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော-ကုန်သည်၊
(အတ္တ)ကိရ-ဖြစ်ကုန်သတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊ (ဣတိ ဝဒါမိ)၊

တေ-တို့သည်။ မေ-သည်။ ဧဝံ-သို့၊ ပုဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ-
ကုန်လသော်)။ အာမာတိ-အာမဟူ၍၊ ဝါ-ဟုတ်ပါသည်ဟူ၍၊ ပဋိဇာနန္တိ-
ဝန်ခံကြကုန်၏။ တေ-တို့ကို၊ အဟံ-သည်။ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-၏၊ ဝါ-၏။ (ကိ-နည်း)
အာယသ္မန္တော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်။ ဧကန္တသုခံ-ဧကန်သုခဖြစ်သော၊ လောကံ-
လောကကို၊ ဇာနံ (ဇာနန္ဒာ)-သိကုန်လျက်၊ ပဿံ (ပဿန္တာ)-မြင်ကုန်လျက်၊
ဝိဟရထ အပိ ပန-နေကြကုန်သလော၊ ဣတိ (ဝဒါမိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ပုဌာ-ကုန်သည်။
(သမာနာ-သော်)၊ နောတိ-နောဟူ၍၊ ဝါ-မနေကြပါဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

တေ-တို့ကို၊ အဟံ-သည်။ ဧဝံ၊ ဝဒါမိ၊ (ကိ)၊ အာယသ္မန္တော-တို့၊ တုမေ-
တို့သည်။ ဧကံ ရတ္ထိဝါ-တစ်ညဉ့်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံ ဒိဝသံဝါ-
တစ်နေ့ပတ်လုံး သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဗ္ဗံ ရတ္ထိဝါ-
ညဉ့်ထက်ဝက်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဗ္ဗံ ဒိဝသံဝါ-
နေ့ထက်ဝက်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဧကန္တသုခံ-ဧကန်သုခဖြစ်သော၊
အတ္တာနံ-ကို၊ သဉ္ဇာနာယ အပိ၊ ပန-သိကြကုန်သလော၊ ဣတိ (ဝဒါမိ)၊ ဣတိ-
သို့၊ ပုဌာ-ကုန်သည်။ (သမာနာ-သော်)၊ နောတိ-နောဟူ၍၊ ဝါ-မသိကြပါဟူ၍၊
ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ အဟံ-သည်။ တေ-တို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-၏၊ ဝါ-၏။ (ကိ-နည်း)
အာယသ္မန္တော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်။ အယံ-ဤလမ်းသည်။ ဧကန္တသုခဿ-သော၊
လောကဿ-ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း၊ အယံ-
ဤအကျင့်သည်။ (ဧကန္တသုခဿ-သော၊ လောကဿ-ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ)
ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာယ အပိ ပန-သိကြကုန်သလော၊ (ဣတိ
ဝဒါမိ)၊ ဣတိ ပုဌာ (သမာနာ) နောတိ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

တေ-တို့ကို၊ အဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ (ကိ)၊ အာယသ္မန္တော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်။
("သုဏာယ"၌စပ်) ယာတာ ဒေဝတာ-အကြင် နတ်တို့သည်။ ဧကန္တသုခံ-သော၊
လောကံ-သို့၊ ဥပပန္နာ-ကပ်ရောက်ကုန်ပြီ၊ တာသံ-ထိုနတ်တို့သည်၊ ဘာသမာနာနံ-
ပြောဆိုကုန်လသော်၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ သုဏာယ-ကြားကြရကုန်သလော၊ (ကိ-နည်း)
မာရိသာ-အချင်းတို့၊ ဧကန္တသုခဿ-သော၊ လောကဿ-ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-
ငှာ၊ သုပုဋိပန္နာ-ကောင်းစွာ ကျင့်ကြကုန်သည်။ အတ္ထ-ဖြစ်ကြကုန်လော၊ မာရိသာ-
တို့၊ (ဧကန္တသုခဿ လောကဿ သစ္စိကိရိယာယ)၊ ဥဇုပုဋိပန္နာ-ဖြောင့်မတ်စွာ
ကျင့်ကြကုန်သည်။ အတ္ထ-ကုန်လော၊ ဟိ-တိုက်တွန်းသင့်၏၊ မာရိသာ-အချင်းတို့၊
မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဧဝံ ပဋိပန္နာ-ဤသို့ ကျင့်ကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍)၊
ဧကန္တသုခံ-သော၊ လောကံ-သို့၊ ဥပပန္နာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (သုဏာယ-ကုန်သ
လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါမိ)၊ ဣတိ ပုဌာ (သမာနာ) နောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-မကြားကြရပါ
ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

ပေါ်ဌပါဒ-ဒ၊ တံ-ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကိမညသိ-အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း၊ ဧဝံသန္တေ-ဤသို့ဖြစ်လသော် (ဤသို့ ဧကန္တသုခကို ကိုယ်တိုင်လည်း မျက်မှောက်မပြုရ၊ နတ်တို့အထံမှလည်း မကြားရသည်ဖြစ်လသော်၊) တေသံသမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-ပြောဆိုအပ်သော၊ တံ-ထိုစကား သည်၊ အပ္ပါဋ္ဌိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေမှကင်းသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိနန္ဒ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ တေသံ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-သည်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်၊ အပ္ပါဋ္ဌိဟိရကံ-သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဇနပဒကလျာဏီ ဥပမာ။ ၄၂၆။ ပေါ်ဌပါဒ-ဒ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အဟံ-သည်၊ ဣမသ္မိ ဇနပဒေ-ဤဇနပုဒ်၌၊ ယာ ဇနပဒကလျာဏီ-အကြင် ဇနပဒကလျာဏီသည်၊ ဝါ-အကြင် တစ်နယ်လုံးတွင် အချောဆုံး အမျိုးသမီးသည်၊ (အတ္ထိ) တံ-ထိုဇနပဒကလျာဏီကို၊ ဝါ-တစ်နယ်လုံးတွင် အချောဆုံးဖြစ်သော အမျိုးသမီးကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ တံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကာမေမိ-ကြိုက်၏၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ တမေနံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဝါ-မေးကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အမ္ဘော ပုရိသ-အမောင် ယောက်ျား၊ တံ-သည်၊ ယံ ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ဣစ္ဆသိ-၏၊ ကာမေသိ-၏၊ တံ ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ခတ္တိယိဝါ-ခတ္တိယအမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏီ ဝါ-ဗြာဟ္မဏအမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဿီဝါ-ဝေဿအမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓိဝါ-သုဒ္ဓအမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဇနာသိ-သိသလော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ နောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-မသိပါဟူ၍၊ ဝဒေယျ-၏။

တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ ဝဒေယျ (ကိ) အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယံ ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ဣစ္ဆသိ-၏၊ ကာမေသိ-၏၊ တံ ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ဧဝံနာမာ-ဤသို့သော အမည်ရှိ၏၊ ဧဝံ ဂေါတ္တာ-ဤသို့သော အနွယ်ရှိ၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဒီယာ-အရပ်မြင့်မြင့်တည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ရဿာ-အရပ်ပူပူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမာ-အရပ် အလယ်အလတ်တည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ကာဠီ-မည်းသောအဆင်းရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ သာမာ-ရွှေသောအဆင်းရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂီရစ္ဆဝီ-ငါးခုရေနှင့်တူသော အရေရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ အမုကသ္မိ-ထိုမည်သော၊ ဂါမေရွာ၌၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (အမုကသ္မိ-သော) နိဂမေ-နိဂုံး၌၊ (အတ္ထိ) ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (အမုကသ္မိ-သော) နဂရေ-၌၊ (အတ္ထိ) ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဇနာသိ-လော၊ (ဣတိ ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)

နောတိ ဝဒေယျ။ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ။ (ကိံ) အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယံ-အကြင် အမျိုးသမီးကို၊ န ဇာနာသိ-မသိ၊ န ပဿသိ-မမြင်၊ တံ-သည်၊ တံ-ထိုမသိမမြင်အပ် သော အမျိုးသမီးကို၊ ဣစ္ဆသိ-လော၊ ကာမေသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ) ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ အာမာတိ-အိမ်းဟူ၍၊ ဝါ-ဟုတ်ပါသည်ဟူ၍၊ ဝဒေယျ-၏။ “တံ ကိမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ နန ဧဝံသန္တေ”စသော ဝါကျနှင့် “ဧဝမေဝ ပေါဋ္ဌပါဒ” စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။

နိဿေဏိ ဥပမာ။ ၄၂၇။ ပေါဋ္ဌပါဒ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ပါသာဒဿ-ပြာသာဒ်ကို၊ အာရောဟဏာယ-တက်ခြင်းငှာ၊ စာတုမဟာပထေ-လမ်းဆုံ လမ်းမ လမ်းလေးခွ၌၊ နိဿေဏိ-လှေကားကို၊ ကရေယျ-၏၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ။ (ကိံ) အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယဿ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ နိဿေဏိ-ကို ကရောသိ-ပြု၏၊ တံ ပါသာဒံ-ကို၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ-တောင်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ-အနောက်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ-အမြောက်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဥစ္စော-မြင့်၏၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ နီစော-နိမ့်၏၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမော-တည်း၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဇာနာသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော) နောတိ ဝဒေယျ။ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ။ (ကိံ) အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယံ-အကြင် ပြာသာဒ် ကို၊ န ဇာနာသိ န ပဿသိ၊ တံ-သည်၊ တဿ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ နိဿေဏိ-ကို ကရောသိ-ပြုသလော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော) အာမာတိ ဝဒေယျ။ “တံ ကိမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ နန ဧဝံ သန္တေ”စသော ဝါကျနှင့် “ဧဝမေဝ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ”စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။

တယော အတ္တပဋိလာဘာ

၄၂၈။ ပါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အတ္တပဋိလာဘာ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောတို့သည်၊ ဣမေ တယော-ဤ ၃-ပါးတို့တည်း၊ ဩဠာရိကော-ကြမ်းသော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ အတ္တပဋိလာဘော-အတ္တဘောကို ရခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောသည်လည်းကောင်း၊ မနောမယော-ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ အရူပေါ-ရုပ်မရှိသော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်လည်းကောင်းတည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-

ဟူသည်။ ကတမောစ-အဘယ်နည်း၊ ရူပီ-သော၊ စာတုမဟာဘူတိကော-သော၊
ဝါ-သော၊ ကဗဠိကာရာ ဟာရတက္ခော-သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော အတ္ထိ)၊
အယံ-ဤအတ္တဘောကို ရခြင်းသည်။ ဝါ-ဤရအပ်သော အတ္တဘောသည်။
ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ မနောမယော-သော၊
အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်။ ဝါ-ဟူသည်။ ကတမော-နည်း၊ ရူပီ-သော၊
မနောမယော-သော၊ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ-သော၊ အဟိနိန္ဒြိယော-သော၊ (ယော
အတ္တပဋိလာဘော အတ္ထိ)၊ အယံ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော-တည်း၊
အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်။ ဝါ-ဟူသည်။ ကတမော-နည်း၊ အရူပီ-
သော၊ သညာမယော-သညာဖြစ် သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော အတ္ထိ)၊ အယံ
အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော။ [“ရူပီ၊ စာတုမဟာဘူတိကော”စသော ပုဒ်တို့၏
အနက်ကို သညာအတ္တကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၄၂၉။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အဟံ-သည်၊ ဩဠာရိကဿ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘဿာ
ပိ-ကိုလည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပဟာနာယ-ပယ်ခြင်းငှာ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေမိ-၏၊ (ကိ-
နည်း၊) ယထာ-အကြင်အခြင်းအားဖြင့်၊ (မယာ-သည်၊ အနုသိဋ္ဌာ-သွန်သင်အပ်
ကုန်ပြီ၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-ကျင့်ကြကုန်သော၊ ဝေါ-
သင်တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-ညစ်နွမ်းခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-
အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-ပယ်အပ်ကုန်လတုံ၊ ဝါ-
ကင်းပျောက်ကုန်လတုံ၊ ဝေါဒါနိယာ-ဖြူစင်ခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-
သမထဝိပဿနာတရားတို့သည်၊ အဘိဝဓိဿန္တိ-တိုးပွားကုန်လတုံ၊ ပညာပါရိပူရိ-
မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာတို့၏ ပြည့်စုံကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေပုလ္လတ္တဉ္စ-
မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာတို့၏ ပြန့်ပြောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ
ဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခ အတ္တဘော
၌ပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-
မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရိဿထ-နေနိုင်ကြကုန်လတုံ၊ ဣတိ-
သို့၊ (ဒေသေမိ)။

၄၃၁။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သိယာ-ရံခါ၊ တေ-သင်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အကြံသည်၊
အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) သံကိလေသိကာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဝါ-
တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-ကုန်လတုံ၊ ဝါ-ကုန်လတုံ၊ ဝေါဒါနိယာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-
တို့သည်၊ အဘိဝဓိဿန္တိ-ကုန်လတုံ၊ ပညာပါရိပူရိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေပုလ္လတ္တဉ္စ-
ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊ သစ္စိကတွာ-၍၊
ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿတိ-နေနိုင်လတုံ၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
ဒုက္ခော-ဆင်းရဲသော၊ ဝိဟာရော-နေရခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတုံ၊) ဣတိ
(ဧဝံ-သည်၊ အဿ-၏) ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤသို့ သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း
ကျင့်၍နေရခြင်းကို၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဆင်းရဲသော နေရခြင်းဟူ၍၊ န ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-မမှတ်ထိုက်၊

သံကိလေသိကာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာစေတ-တို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ပဟိယိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ဝါ-ကုန်လတ်၊ ဝေါဒါနိယာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာစ-တို့သည်လည်း၊ အဘိဝဇ္ဇိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ပညာပါရိပူရိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿတိ-လတ်၊ ပါမောဇ္ဇဉ္ဇေဝ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူသော နုသောပီတိသည်လည်းကောင်း၊ ပီတိစ-ရင့်သောပီတိသည်လည်းကောင်း၊ ပဿဒ္ဓိစ-ကိုယ်စိတ်၂-ပါး၏ ငြိမ်းအေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သတိစ-သတိသည်လည်းကောင်း၊ သမ္ပဇ္ဈေည-သမ္ပဇ္ဈသည်လည်းကောင်း၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ ဝိဟာရောစ-နေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ-လတ်။ [မနောမယ အတ္တပဋိလာဘ၊ အရူပအတ္တပဋိလာဘတို့၌လည်း ဤအတိုင်းပေးပါ။]

၄၃၂။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ပရေ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အမှေ-ငါတို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍ မေးကုန်အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးကုန်ရာသနည်း၊) အာဂုသော-အရှင်ဂေါတမ၊ (ဩဠာရိကဿ-သော၊) ယဿ-အကြင် အတ္တဘောကို ရခြင်းကို၊ ဝါ-အကြင် ရအပ်သော အတ္တဘောကို၊ ပဟာနာယ-ငှါ၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေထ-ကုန်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ယထာ-ဖြင့်၊ (မယာ-သည်၊ အနုသိဋ္ဌာ-ကုန်ပြီ၊ တထာ-ဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-ကုန်သော၊ ဝေါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ဝါ-ကုန်လတ်၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿတိ-ကုန်လတ်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေထ-ကုန်၏၊) ဩဠာရိကော-သော၊ သော အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ (ဣတိ စေ ပုစ္ဆေယျ)၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) တေသံ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ထိုအခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗျာကရေယျာမ-ဖြေကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာဂုသော-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ (ဩဠာရိကဿ-သော၊) ယဿ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ပဟာနာယ-ငှာ၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေမ-ကုန်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ယထာ-ဖြင့်၊ (မယာ အနုသိဋ္ဌာ၊ တထာ-ဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿတိ-ကုန်လတ်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေမ-ကုန်၏၊) ဩဠာရိကော-သော၊ သော အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ အယံဝါ-ဤကာမဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း၊ (ဣတိ-သို့၊ ဗျာကရေယျာမ-ကုန်ရာ၏။)

အမှာ။ ။ “မနောမယ အတ္တပဋိလာဘ”၌ “အယံဝါ-ဤရူပဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း”ဟုလည်းကောင်း၊ “အရူပ အတ္တပဋိလာဘ”၌ “အယံဝါ-ဤအရူပဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း”ဟုလည်းကောင်း ပေးရုံသာ ထူးပါသည်၊ ကျန်ဝါကျများ၌ အားလုံးတူပြီ။ [“အယံဝါ”၌ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တံ ကိမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ (ဤသို့ တိုက်ရိုက်ဖြေဆိုလသော်) ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ သပ္ပိဋ္ဌိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက် စကားကို ပယ်ရှားနိုင်သော အဖြေနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိနန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-သည်၊ အဒ္ဓါ-ကန်၊ သပ္ပိဋ္ဌိဟိရကံ-သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၄၃၅။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ တဿေဝ ပါသာဒဿ-ထိုပြာသာဒ်၏ပင်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရေယျ-၏၊ တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တွံ-သည်၊ ယဿ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရောသိ-၏၊ တံ ပါသာဒ်-ကို၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ မဇ္ဈိမော-တည်း၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဇာနောသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-၏၊ (ကိ)၊ အာဝုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ယဿ-အကြင် ပြာသာဒ်ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ တဿေဝ ပါသာဒဿ-၏ပင်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရောမိ-၏၊ သော ပါသာဒေါ-သည်၊ အယံဝါ-ဤပြာသာဒ်သည်ပင်တည်း၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)။ [“တံ ကိမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ”စသော ဝါကျနှင့် “ဧဝမေဝ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ ပရေ စေ”စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ (ပေါဋ္ဌပါဒက မြတ်စွာဘုရားအား “အဒ္ဓါ ခေါ ဘန္တေ ဧဝံသန္တေ”စသော စကားကို လျှောက်အပ်သော်၊) စိတ္တော-သော၊ ဟတ္ထိ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ ဧတံ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယသ္မိံ သမယေ-အကြင်အခါ၌၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-ဩဠာရိက အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၏၊ မနောမယော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ မောယော-အချင်းနှီးသည်၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ မောယော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ သစ္စော-မှန်သည်၊ ဝါ-အမှန်ရှိသည်၊ ဟောတိ-လော၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ မနောမယော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-မနောမယ အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-

သည်၊ ဝါ-သည်၊ မောယော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ ပေ၊ မနောမယော
 အတ္တပဋိလာဘောဝ-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ သစ္စော ဟောတိ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယသ္မိ
 သမယေ-၌၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော ဟောတိ၊ တသ္မိ သမယေ-အရူပ
 အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော
 မောယော ဟောတိ၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော မောယော ဟောတိ၊ တသ္မိ
 သမယေ-၌၊ အဿ-၏၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘောဝ-သည်သာ၊ ဝါ-
 သည်သာ၊ သစ္စော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ ဣတိ (အဝေါစ)။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ ယသ္မိ သမယေ-၌၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-
 သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိ သမယေ-၌၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘောတိ-
 မနောမယ အတ္တပဋိလာဘဟူ၍၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ နေဝ
 ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘောတိ-အရူပ အတ္တပဋိလာဘဟူ၍၊ သဒ္ဓိ
 န ဂစ္ဆတိ၊ တသ္မိ သမယေ-၌၊ ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ-ဩဠာရိက
 အတ္တပဋိလာဘဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဤမှနောက်၌ မနောမယ
 အတ္တဘောကိုရရာအခါဝယ် ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ၊ အရူပ အတ္တပဋိလာဘဟု
 မခေါ်ရဘဲ မနောမယ အတ္တပဋိလာဘဟူသာ ခေါ်ရပုံကိုလည်းကောင်း၊ အရူပ
 အတ္တဘောကို ရရာအခါဝယ် ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ၊ မနောမယ အတ္တ
 ပဋိလာဘဟု မခေါ်ရဘဲ အရူပ အတ္တပဋိလာဘဟူသာ ခေါ်ရပုံကိုလည်းကောင်း
 ဟောတော်မူသည်၊ ထိုဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

၄၃၈။ စိတ္တ-စိတ္တ၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍ မေးကုန်အံ့၊
 (ကိ-နည်း၊) တွံ-သည်၊ အတိတံ-အတိတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနံ-ကာလ၌၊ အဟောသိ-
 ဖြစ်ခဲ့သလော၊ တွံ-သည်၊ (အတိတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊) န နာဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့သည်
 မဟုတ်သလော၊ တွံ-သည်၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ ဘဝိဿသိ-
 ဖြစ်လတံ့လော၊ တွံ-သည်၊ (အနာဂတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊) န နဘဝိဿသိ-မဖြစ်
 လတံ့မဟုတ်သလော၊ တွံ-သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ အတ္ထိ-ရှိသလော၊ တွံ-
 သည်၊ (ဧတရဟိ-၌၊) န နတ္ထိ-မရှိသည်မဟုတ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုစ္ဆေယျ-
 ကုန်အံ့၊) စိတ္တ-စိတ္တ၊ တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ကိန္တိ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ ဗျာကရေယျာသိ-ဖြေဆိုရာသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျ-အံ့၊ (ကိ) တွံ-သည်၊ အတိတံ-
 သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ အဟောသိ-လော၊ ပေ၊ တွံ-သည်၊ (ဧတရဟိ-၌၊) န နတ္ထိ-
 လော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုစ္ဆေယျ-ကုန်အံ့၊) ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊

(သမာနော-သော်) အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗျာကရေယျံ-ဖြေဆိုရာပါ၏။ (ကိ-နည်း) အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ အတိတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ (အတိတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌) န နအဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့သည် မဟုတ်ပါ၊ အဟံ-သည်၊ အနာဂတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်ရပါလိမ့်မည်၊ အဟံ-သည်၊ (အနာဂတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌) န နဘဝိဿာမိ-မဖြစ်ရမည်မဟုတ်ပါ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတရဟိ-၌၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ အဟံ-သည်၊ (ဧတရဟိ-၌) န နတ္ထိ-မရှိသည်မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဗျာကရေယျံ-၏) ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်) အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဗျာကရေယျံ-ဖြေဆိုရာပါ၏။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျံ-ကုန်အံ့၊ (ကိ)၊ တေ-သင်၏၊ အတိတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-ထိုအတိတံအတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-ထိုရအပ်ပြီးသော အတိတံအတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော-မှန်သလော၊ ဝါ-အမှန်ရှိသလော၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်) မောယော-အချည်းနှီးလော၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိဘူးလော၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်) မောယော-လော၊ ဝါ-လော၊ တေ-၏၊ အနာဂတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော၊ ဘဝိဿတိ-လတံ၊ တေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-ထိုအနာဂတ်အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-ထိုရအပ်လတံ သော အနာဂတ်အတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော-လော၊ ဝါ-လော၊ အတိတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောယော၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော) မောယော၊ တေ-၏၊ ဧတရဟိ-၌၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-ပစ္စုပ္ပန်၌ဖြစ်သော ထိုအတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်၌ ရအပ်ခဲ့ဖြစ်သော ထိုအတ္တဘော သည်သာ၊ သစ္စော၊ အတိတော (အတ္တပဋိလာဘော) မောယော၊ အနာဂတော (အတ္တပဋိလာဘော) မောယော-လော၊ ဝါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုစ္ဆေယျံ-ကုန်အံ့)၊ စိတ္တ-စိတ္တ၊ တံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်) ကိန္တိ-လျှင်၊ ဗျာကရေယျာသိ-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျံ-အံ့၊ (ကိ-နည်း) တေ-၏၊ အတိတော-သော၊ ပေ၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်) မောယော-လော၊ ဝါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုစ္ဆေယျံ) ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ ဧဝံ ပုဋ္ဌော (သမာနော) ဧဝံ ဗျာကရေယျံ၊ (ကိ) မေ-အကျွန်ုပ်၏၊ အတိတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ မေ-၏၊ သောဝ

အတ္တပဋိလာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ တသို့ သမယေ-အတိတ်အတ္တဘော
ကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ သစ္စော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-ပါပြီ၊ အနာဂတော-
သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောယော-အချဉ်းနှီးသာတည်း၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိ၊
ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောယော-သာတည်း၊ ဝါ-မရှိ၊ [ဤမှနောက်
၌ အနာဂတ်အတ္တဘောနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောကို ရရာအခါ၌လည်း ထိုအတ္တဘော
များသာ အမှန်ရှိ၍ ကြွင်းအတ္တဘောများ၏ ဘာမျှမရှိပုံကို ဖြေပါသည်။
ထိုဝါကျများ ၌ ဤအတိုင်းနည်းမှီးပေးပါ။]၊ ပေ၊ ကုတိ-သို့၊ (ဗျာကရေယျံ)၊ ဘန္တေ-
ရား၊ အဟံ ဧဝံ ပုဋ္ဌော (သမာနော) ဧဝံ ဗျာကရေယျံ-အံ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။
[“ဧဝမေဝ ခေါ စိတ္တ ယသို့ သမယေ ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ဟောတိ၊
နေဝ တသို့ သမယေ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘောတိ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိ”စသော
ဝါကျများကို ရှေ့၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

၄၄၀။ စိတ္တ-စိတ္တ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ဂဝါ-နွားမမှ၊ ဒိရံ-နို့ရည်သည်၊ (ဘဝတိ-
ဖြစ်၏) ဒိရမှာ-နို့ရည်မှ၊ ဒမိ-နို့ခမ်းသည်၊ (ဘဝတိ)၊ ဒမိမှာ-မှ၊ နဝနိတံ-ဆီဦးသည်၊
(ဘဝတိ)၊ နဝနိတမှာ-မှ၊ သပ္ပိ-ထောပတ်သည်၊ (ဘဝတိ)၊ သပ္ပိမှာ-မှ၊ သပ္ပိမဏ္ဍော-
ထောပတ် ကြည်သည်၊ (ဘဝတိ)၊ ယသို့ သမယေ-၌၊ ဒိရံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊
တသို့ သမယေ-၌၊ ဒမိတိ-ဟူ၍၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ နေဝ ဂစ္ဆတိ
သေယျထာပိ-မရောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နဝနိတန္တိ-ဟူ၍၊ သဒ္ဓိ-သို့၊ န ဂစ္ဆတိ
သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊ သပ္ပိတိ-ဟူ၍၊ သဒ္ဓိ-သို့၊ န ဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-
လည်းကောင်း၊ သပ္ပိမဏ္ဍောတိ-ဟူ၍၊ န ဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊ တသို့
သမယေ-၌၊ ဒိရံတွေဝ-ဒိရံ ဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊
[ဒမိ စသည် ကို မူတည်၍ ဒိရ စသည်ကို မူလီသွတ်ရာ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း
ပေးပါ။]၊ ပေ၊ စိတ္တ-စိတ္တ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ပေ၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ
သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိ။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ ယာဟိ-အကြင် နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ တထာဂတော-သည်၊
အပရာမသံ-တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော်မမူဘဲ၊
ဝေါဟရတိ-ခေါ်ဝေါ်ဟောပြုတော်မူ၏၊ ဝါ-သုံးနှုန်းတော်မူ၏၊ ကုမာ-ဤနာမည်
ပညတ်တို့သည်၊ လောကသမညာ-လောက၌ အညီအမျှ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော
နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ လောကနိရုတ္တိယော-လောက၌ ထုတ်ဖော်ပြောဆို

အပရာမသံ ။ ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “အတ္တပဋိလာဘ”ဟူသော စကားကို
သုံးစွဲတော်မူရာ၌ “အတ္တသည် အမှန်ရှိ၏”ဟု ယူဆတော်မူလေသလောဟု
တွေးတောဖွယ်ရှိသောကြောင့် တဏှာ ဖြင့် ငါ၏အတ္တဟုလည်းကောင်း၊ မာနဖြင့်
ငါဟုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ရုပ်နာမ်အစုံကို အတ္တဟု

အပ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း။ လောကဝေါဟာရာ-လောက၌ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း။ လောကပညတ္တိယော-လောက၌အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း။ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်၏ သရဏဂုံ တည်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တစိတ္တ၏ သရဏဂုံတည်ပုံ၊ သရဏဂုံတည်ပြီး၍ ဘုရားရှင်အထံ ရဟန်းအဖြစ်ကို ခွင့်တောင်းပုံ၊ ရဟန်းအဖြစ် ရပြီးနောက် တစ်ပါးတည်း မမေ့မလျော့ ကြိုးစား၍ ရဟန္တာဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ပြထားပါသည်။ ထိုဝါကျများကို မဟာသီဟနာဒသုတ် အဆုံး “တိတ္ထိယ ပရိဝါသကထာ”၌ အနက်ပေးခဲ့ပါပြီ။

ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ စိတ္တော-သည်၊ အရဟတံ-တို့တွင်၊ အညတရော-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ (သုတံ-ပါပြီ) (တစ်နည်း) ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ပါ၏။) ဣတိ-ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် အပြီးတည်း။

နဝမံ-၉ သုတ်မြောက်သော၊ ပေါဋ္ဌပါဒသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

လည်းကောင်း သုံးသပ်တောမမူကြောင်းကို သိစေတော်မူလိုသောကြောင့် “အပရာမသံ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ထိုသို့ မသုံးသပ်ဘဲ “လောက၌ ပြောရိုးအတိုင်းသာ ခေါ်ဝေါ်တော်မူသည်”ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် တရားဟောတော်မူရာ၌ “လူ နတ် ဗြဟ္မာသတ္တဝါ”ဟု အများ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သော စကားအတိုင်းလည်း ဟောတော်မူ၏။ “ရုပ်နာမ်၊ ဖဿ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ အာပေါ”စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထအသုံးအနှုန်းကို သုံးနှုန်း၍လည်း ဟောတော်မူ၏။ ထို ၂-မျိုးလုံးသည်ပင် မှန်ကန်သော အသုံးအနှုန်းချင်းဖြစ်သောကြောင့် တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နားလည်နိုင်သလို ဟောတော်မူပါသည်။

[ဆောင်] ဗုဒ္ဓဟောသည့်၊ တရားကြည့်သော်၊ သမ္မုတိမှတ်၊ ပရမတ်ဟု၊ နှစ်ရပ်သစ္စာ၊ တွေ့မည် သာတည်း။ ဗြဟ္မာ လူနတ်၊ အရပ်ရပ်နှင့်၊ သတ္တ အတ္တာ၊ သူငါပုဂ္ဂိုလ်၊ များခေါ် ဆိုလျှင်၊ ထိုထိုမျက်မြင်၊ အမှန်ပင်ကြောင့်၊ ဖယ်ကြဉ်မချ၊ ဟောဖော်ပြ၏။ ဖဿ တစ်ဖြာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာတစ်လီ၊ ပထဝီဟု၊ ထိုဤခေါ်မှတ်၊ ပရမတ်လည်း၊ ဆတ်ဆတ်မချ၊ ထင်ရှားလှသဖြင့်၊ ဟောပြတော်မူ၊ တရားဟူသည်... များလူ သိဖို့ အရေးတည်း။

ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် ပါဠိတော် နိဿယပြီးပြီ။

၁၀။ သုဘသုတ် နိဿယ

သုဘမာဏဝတ္ထု

၄၄၄။ (ဘန္တေ-ရား၊) မေ-တပည့်တော်သည်၊ (သုဘသုတ္တံ-ကို၊) ဧဝံ-သို့၊ သုတ်-နာယူ မှတ်သား ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အစိရပရိနိဗ္ဗာတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကြာမြင့်သော ကာလမရှိသေးမီ၊ ဝါ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး၍ မကြာသေးမီ၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဇေတဝနေ-ဇေတဝန်မည်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေး၏၊ အာရာမေ-အာရာမ၌၊ ဝါ-ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန-၌၊ (အရှင်အာနန္ဒာ၏ သာဝတ္ထိမြို့အနီး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်ဝယ်နေရာ ထိုအခါ၌) တောဒေယျပုတ္တော-တောဒေယျပုတ္တော၏ သားဖြစ်သော၊ သုဘော-သုဘမည်သော၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏိယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပဋိဝသတိ-နေ၏။

၄၄၅။ အထခေါ-၌၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ အညတရံ-အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ မာဏဝကံ-လုလင်ငယ်ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောဆိုပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) မာဏဝက-ငယ်၊ တွံ-သင်သည်၊ ဧဟိ-

ဧဝံ မေ သုတ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်။ ။ ဤသုတ်၌ သုဘလုလင်သည် မေးအပ်သော အကြောင်းအရာများကို အရှင်အာနန္ဒာသည် “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”စသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ သာမညဖလသုတ် စသည်တို့၌ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သောနည်းဖြင့် ဖြေ တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်သည် “ဗုဒ္ဓဘာသိတ-ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်၊ ဇိနဝစန-ဘုရားရှင်၏ စကားတော်”ပင် ဖြစ်၏။ [ဤသုတ်အဋ္ဌကထာ သီလက္ခန္ဓအဖွင့်နှင့် ဋီကာ ကို ကြည့်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ့- ထိုသို့ ဗုဒ္ဓဘာသိတ ဖြစ်သောကြောင့်ပင် သံဂါယနာတင်သောအခါ အရှင် အာနန္ဒာက အရှင်မဟာကဿပ အား “ဧဝံ မေ သုတ်-တပည့်တော်သည် ဘုရားရှင်အထံတော် မှ ဤသို့ နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ”ဟု လျှောက်နိုင်ပါသည်။ သုတ်တော်၏ အမည် ကိုလည်း (ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် စသည်ကဲ့သို့) နာယူသော သုဘလုလင် နှင့် စပ်၍ နာမည်တပ်ကာ “သုဘသုတ္တံ သုတ်-သုဘသုတ်ကို နာယူခဲ့ရပါသည်”ဟု လျှောက်နိုင်ပါသည်။

ဧကံ သမယနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်။ ။ ဤပုဒ်၌ကား ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပြအပ်ခဲ့သော အနက်များကို မရနိုင်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း- ဘုရားရှင်၏ သမယမဟုတ်၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏ သမယဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး”ဟုသာ အနက်ပေးရပါသည်။

သွားချေ၊ ယေန-၌၊ သမဏော အာနန္ဒော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမ-
ချဉ်းကပ်ချေလော၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ပြီး၍၊ မမ-ငါ၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊
(တစ်နည်း) မမ ဝစနေန-ငါ၏ အလျှောက်ဖြင့်၊ သမဏ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-
နှိပ်စက်ပြင်းစွာ မခံသာသော ရောဂါကြီး၏ မရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အပ္ပါတင်္ဂီ-
ဆင်းရဲငြိငြင် အသက်ရှင်ဖွယ် ရောဂါငယ်၏ မရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ လဟုဋ္ဌာနံ-
လျင်မြန်ပေါ့ပါး ထသွားနိုင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဗလံ-ကိုယ်အားကိုလည်းကောင်း၊
ဖာသုဝိဟာရံ-ချမ်းသာ အေးမြ နေထိုင်ရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊
(ကိ-အဘယ် သို့မေးရမည်နည်း) တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊
မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊
ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆ-လော၊)
ဧဝဉ္စ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်လေဦးလော၊ (ကိ-အဘယ် သို့
လျှောက်ရမည်နည်း) သာဓု-တောင်းပန်ပါ ၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ယေန-၌၊
တောဒေယျပုတ္တဿ-သော၊ သုဘဿ-သော၊ မာဏဝဿ-၏၊ နိဝေသနံ-
နေအိမ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ အနုကမ္ပံ-လျော်စွာ တုန်လှန်တတ်သော
ကရုဏာကို၊ ဝါ-သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းကို၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊
ဥပသင်္ကမတု ကိရ-ချဉ်းကပ်ပါလောတဲ့၊ ဣတိ-သို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-
သို့၊ (အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ပြောပြီ။)

၄၄၆။ ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ဤပြောသည်အတိုင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သော
မာဏဝကော-သည်၊ တောဒေယျပုတ္တဿ-သော၊ သုဘဿ-သော၊ မာဏဝဿ-
အား၊ ပဋိဿုတွာ-ရှေးရှုနားထောင်၍၊ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော၊ ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊
(ကိ)၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-
ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-
မေးလိုက်ပါ၏၊ ဧဝဉ္စ-လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်လိုက်ပါသေး၏၊ (ကိ-နည်း)၊ သာဓု-
၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမတု ကိရ-တဲ့၊ ဣတိ-လည်း၊ ဝဒေဟိ-
၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြီ။

အပ္ပါဗာဓံ၊ အပ္ပါတင်္ဂီ။ ။ “အာဗာဓ”ဟူသည် မခံမရပ်နိုင်အောင် လွန်စွာနှိပ်စက်
တတ်သော ခေါင်းကိုက်ခြင်း ရောဂါစသော ရောဂါအကြီးစားတည်း။ အာ(ဘုသော)-လွန်စွာ+
ဗာဓတိ-နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ အာဗာဓော၊ [အာပုဗ္ဗ၊ ဗာဓောတံ+အပစ္စည်း။] “အာတင်္ဂီ”
ဟူသည် နေမကောင်း ထိုင်မသာ ညောင်းညာခြင်းစသော ရောဂါအငယ်စားတည်း။
အာတင်္ဂီတိ ဧတေနာတိ အာတင်္ဂီ-ဆင်းရဲငြိငြင်စွာ အသက်ရှည်ရကြောင်း ရောဂါငယ်။
[အာပုဗ္ဗ၊ တင်္ဂီ-ကိစ္ဆဇီဝနေဓာတ်+အပစ္စည်း။] အာဗာဓဿ+အဘာဝေါ အပ္ပါဗာဓံ၊
အာတင်္ဂီဿ+အဘာဝေါ အပ္ပါတင်္ဂီ။ [လဟုဋ္ဌာနံ၊ ဗလံ၊ ဖာသုဝိဟာရံတို့ကား ထင်ရှားပြီ။

၄၄၇။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ တံ မာဏဝကံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကံ) မာဏဝက-ငယ်၊ (ဥပသင်္ကမိတု-ဌာ) အကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ မေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ပီတာ-သောက်အပ် ပြီးသော၊ ဘေသဇ္ဇမတ္တာ-အနည်းငယ်သော ဆေးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ သွေပိ-နက်ဖန်၌လည်း၊ ကာလဉ္စ-လာသင့်ရာအခါကိုလည်းကောင်း၊ သမယဉ္စ-အကြောင်း ၏ ညီညွတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဝါ-စဉ်းစားနှိုင်းချိန်၍၊ အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပြီ)။

ကာလဉ္စ၊ သမယဉ္စ။ ။ “ကာလ”ဟူသည် ချဉ်းကပ်သင့်ရာ(လာသင့်ရာ)အချိန်အခါ တည်း၊ [ကာလောနာမ ဥပသင်္ကမနဿ ယုတ္တ ပတ္တကာလော- ဋီကာ။] “သမယ”ဟူသည် လာဖို့ရန် အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းတည်း၊ “အကြောင်း”ဟူသည်လည်း သွားနိုင်လောက် အောင် ကိုယ်အားရှိခြင်း၊ သွားခြင်းကြောင့် ဘေးရန်မရှိခြင်းဟူသော အကြောင်း ၂-ပါးတည်း။ [သမယော နာမ တဿေဝ (ဥပသင်္ကမနဿ) ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ အတ္တတော ပနေသ တဇ္ဇံ (ထို သွားခြင်း-ချဉ်းကပ်ခြင်းအားလျော်သော) သရီရဗလဉ္စေဝ တပ္ပစ္စယပရိဿယာဘာဝေါစ၊-ဋီကာ။]

ဥပါဒါယ။ ။ [ဥပ+အာဒါယ။] ဥပ-အနက်မရှိ၊ အာဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-စဉ်းစားနှိုင်းချိန်၍၊ (အဓိပ္ပါယ်တွင်) ဤသို့ပေးပါ၊ ထို “ဥပါဒါယ”၌ “ဥပါဒါန”ဟူသည် သွားဖို့ အချိန်တော်-မတော်ကို စဉ်းစားနှိုင်းချိန်ခြင်းဟူသော ကာလဥပါဒါန၊ သွားနိုင်လောက်သော အားရှိ-မရှိနှင့် သွားသည့်အတွက် ဘေးရန် ရှိ-မရှိဟူသော ဤအကြောင်း ၂-ပါးကို စဉ်းစား နှိုင်းချိန်ခြင်းဟူသော သမယ ဥပါဒါနဟု ၂-မျိုးရှိ၏၊ ထို ၂-မျိုးလုံး စဉ်းစားနှိုင်းချိန်မှုကို “ဥပါဒါယ”ဟု ခေါ်သည်။ [ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ပညာယ ဂဟေတွာ၊ ဥပဓာရေတွာတိ အတ္ထော-အဋ္ဌကထာ။]

အပ္ပေဝနာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ။ ။ အဘိဓာန် အဗျယဝဂ် (၁၁၅၈)ဂါထာ၌ “အပ္ပေဝနာမ”ကို သံသယတ္ထ နိပါတ်ဟု ဆို၏၊ “သွေပိ”၌ ပိ(အပိ)သဒ္ဓါကို ဋီကာများ မဖွင့်ကြ၊ ဝေရုဋကဏ္ဍအဖွင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ကား “မန္တာနုညာ အပေက္ခ-အနည်းငယ် ခွင့်ပြုခြင်းကို ဝံ့ခြင်း” အနက်ဟောဟု ဖွင့်၏၊ အပ္ပေဝနာမ၏ “သံသယတ္ထ”ဟူသည် လာဖို့ရန် သံသယဖြစ်ခြင်း- အသေအချာ ဝန်မခံနိုင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင် ကုန်တန်ရာ၏”ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

ဆက်ဦးအံ့ - “အကာလော ခေါ် မာဏဝက”စသော ရွေ့ဝါကျနှင့် ဤဝါကျကို ဆက်စပ်၍ မြန်မာပြန်လျှင် “လုလင်ငယ်... ယနေ့ ငါ့မှာ ဝမ်းနှုတ်ဆေးသောက်ထားလို့ လိုက်လာဖို့ရန် အခါမဟုတ်တော့၊ နက်ဖန်လဲ အချိန်ကာလနှင့် အကြောင်းညီ-မညီကို နှိုင်းချိန်ပြီးမှ လာနိုင် စရာရှိတယ်၊ အကြောင်းမညီညွတ်လျှင် လာနိုင်မည်မဟုတ်၊ (ယနေ့ မလိုက်နိုင်သေး၊ နက်ဖန်လဲ မသေချာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။) သို့ဖြစ်လျှင် “သွေပိ”၌ ပိ(အပိ)သဒ္ဓါသည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဖွင့်သလို မန္တာနုညာ အပေက္ခ အနက်ထက် (ယနေ့ မလာနိုင်ခြင်းကို ပေါင်းဆည်းသော) ရိုးရာ သမုစ္စည်း

ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သော မာဏဝကော-သည်၊ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ-အား၊ ပဋိဿုတ္တာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဌာယ-၍၊ ယေန သုဘော၊ ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဘောတော-အရှင်၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ တံ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အဝေါစုမ္မာ-လျှောက်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ (ကိံ-နည်း)၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-ပါ၏၊ ဧဝ္ဗ-လည်း၊ ဝဒေတိ-လျှောက်လိုက်ပါ၏၊ (ကိံ-နည်း)၊ သာဓု-၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ယေန၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမတု ကိရ-တဲ့၊ ဣတိ-လည်း၊ ဝဒေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစုမ္မာ-ကုန်ပြီ။

ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ သမဏော အာနန္ဒော-သည်၊ မံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပါပြီ၊ (ကိံ)၊ မာဏဝက-ငယ်၊ (ဥပသင်္ကမိတုံ-ငှာ)၊ အကာလော-သေး၊ အဇ္ဇ-နေ၊ မေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝိတာ-သော၊ ဘေသဇ္ဇမတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သွေဝိ-လည်း၊ ကာလဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သမယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-၍သို့ (အဝေါစ-ပါပြီ)၊ (အရှင်အာနန္ဒက ပြောလိုက်ပါပြီ-ဟူလို)၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (လုလင်ငယ်က သုဘလုလင်ကို ပြောပြီ)၊ ဘော-အမောင်၊ ယတော-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သော ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ သွာတနာယဝိ-နက်ဖန်၌ ဖြစ်လတ်သော ကောင်းမှုပီတိပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာလည်း၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အကာသိ-ပြုလိုက်ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာပိ-၍မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အခွင့်ပြုလိုက်ခြင်း ၏ အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဧတံ-၍လျှောက်အပ်လိုက်သမျှ အလုံးစုံကို၊ ကတမေဝ-ပြုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဣတိ-၍သို့ ပြောပြီ၊ [နောက်ဆုံး လျှောက်ထားအပ်သော ကြွလာမှုကို အခွင့်ပြုလိုက်ပုံထောက်၍ “အပ္ပါဗာဓ စသော အမေးကိုလည်း လက်ခံပြီးဖြစ်တော့သည်” ဟုသိရ၏-ဟူလို။

|

၄၄၈။ အထခေါ-၌၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ တဿာရတ္ထိယာ-၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-နံနက်အခါ၌၊ နိဝါသေတွာ-သင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင် ကာ ဝတ်ပြီး၍၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပစ္ဆာသမဏေန-နောက်လိုက်

အနက်ကာ သင့်မည်ထင်၏၊ ထိုသို့ ရိုးရာသမုစွည်း အနက်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အခြားမူကား အထူးမဖွင့်ကြဟန် တူပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။သံသယအနက်ပေးရာ၌ “အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင် ကုန်ငြားအံ့လည်း မသိ”ဟု ပေးကြ၏၊ ထိုအနက်ကို စဉ်းစားသင့်သည်၊ ဘာကြောင့်နည်း-ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော အရှင် အာနန္ဒာလို့ ပုဂ္ဂိုလ်က “နက်ဖန်၌ ချဉ်းကပ်နိုင်ငြားအံ့လည်း မသိ”ဟု မိန့်တော်မမူထိုက်သောကြောင့်တည်း။

ရဟန်းဖြစ်သော၊ စေတကေန-စေတကမည်သော၊ (စေတိယတိုင်း၌ မွေးဖွားသော
 ကြောင့် စေတကမည်သော)၊ ဘိက္ခုနာ-ရဟန်းနှင့်တကွ၊ ယေန-၌၊ တောဒေယျ
 ပုတ္တဿ-သော၊ ပေ၊ အာသနေ နိသီဒိ၊ အထခေါ-၌၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊
 သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ယေနာယသ္မာအာနန္ဒော၊ ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊
 (ကိ)၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်
 မူပြီးသော ထိုအရှင်ဂေါတမ၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဥပဋ္ဌာကော-
 အလုပ် အကြွေးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ သန္တိကာဝစရော-အနီး၌ လှည့်လည်သူပါ
 တည်း၊ သမိပစာရီ-အနီး၌ လှည့်လည်သူပါတည်း၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊
 ယေသံ ဓမ္မာနံ-အကြင်တရားတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-ဂုဏ်ကိုပြောဟောတော်မူလေ့ရှိသည်၊
 အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-အကြင်တရားတို့၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ဤလူအပေါင်းကို၊
 သမာဒါပေသိ-ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေတော်မူပြီ၊
 နိဝေသေသိ-သက်ဝင်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ-သွင်းထားတော်မူပြီ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်တံ့
 စေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ခိုင်မြဲစေတော်မူပြီ၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ဧတံ-ဤတရားအပေါင်း
 ကို၊ ဇာနေယျ-သိလောက်ရာပါ၏၊ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ သော ဘဝံ
 ဂေါတမော-သည်၊ ကတမေသာနံ ဓမ္မာနံ-အဘယ်တရားတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊
 အဟောသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကတ္ထစ-တို့၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ-
 ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေတော်မူပါသနည်း၊
 နိဝေသေသိ-သက်ဝင်စေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ-သွင်းထားတော်မူပါသနည်း၊
 ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်တံ့စေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ-ခိုင်မြဲစေတော်မူပါသနည်း၊ ဣတိ-
 ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၄၄၉။ မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ-
 တရားအစုတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဧတ္ထစ-ဤ ၃-ပါးသော
 တရားအစု ၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊
 ကတမေသံ တိဏ္ဍံ-အဘယ် ၃-ပါးတို့၏ပါနည်း၊ [ဤပုစ္ဆာကား သုဘလုလင်က
 အရှင်အာနန္ဒာ အား မေးအပ်သောပုစ္ဆာတည်း။] အရိယဿ-ကိလေသာမြူမှေး၊
 ညစ်အကြေးမှ၊ ကင်းဝေးစင်ကြယ်သော၊ သီလက္ခန္ဓဿ-သီလအစု၏လည်းကောင်း၊
 အရိယဿ-သော၊ သမာဓိက္ခန္ဓဿ-၏လည်းကောင်း၊ အရိယဿ-သော၊
 ပညာက္ခန္ဓဿ-၏လည်းကောင်းတည်း၊ မာဏဝ-လင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ တိဏ္ဍံ-
 ကုန်သော၊ ဣမေသံ ခန္ဓာနံ-ဤတရားအစုတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ၊ ဧတ္ထစ-
 ၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ [“တိဏ္ဍံ
 ခန္ဓာနံ ဝဏ္ဏဝါဒီ” ဟု ဂုဏ်အနက်ဟော ဝဏ္ဏသဒ္ဒါနှင့် တွဲ၍လာသောကြောင့်
 “ခန္ဓ-အစု”အနက်ပေး ပါသည်၊ အခြားနေရာ၌ကား “သီလက္ခန္ဓ-သီလဂုဏ်”ဟု
 ဖွင့်လေ့ရှိ၏။]

သီလက္ခန္ဓာကထာ

၄၅၀။ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ယဿ-အကြင်သီလအစု၏။ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ယတ္ထစ-အကြင် သီလအစု၌လည်း။ ကုမံ ဇနတံ-ကို။ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ သော သီလက္ခန္ဓော-ထို သီလအစုဟူသည်။ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း။ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် “ကုမံ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ်(ဘုရားပွင့်တော်မူပုံ)မှ စ၍ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသီလကြောင့် အနဝဇ္ဇသုခဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း သီလက္ခန္ဓာအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ “ကုမံ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ်၊ ပဏီတတရ သာမညဖလ ကထာ၌လည်းကောင်း၊ စူဠသီလ စသော သီလ ၃-မျိုးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် သီလအခန်း၌လည်းကောင်း၊ “သသော ခေါ မာဏဝ ဘိက္ခု ဇဝံ သီလသမ္ပန္နော” စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ်၊ မဟာသီလ အဆုံးနား၌လည်းကောင်း အနက်ရေးခဲ့ပြီ။

မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်။ ယဿ-အကြင် သီလအစု၏။ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ယတ္ထစ-၌လည်း။ ကုမံ ဇနတံ-ကို။ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ (သော) သီလက္ခန္ဓော-ဟူသည်။ အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း။ ဧတ္ထ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဥတ္တရိ-သီလက္ခန္ဓာထက် အပိုအလွန်၊ ကရဏိယံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်။ အတ္ထိစေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အတ္ထရိယံ-အံ့ဩအပ်ပါပေစွ၊ ဝါ-အံ့ဩလောက်ပါပေစွ၊ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အဗျုတံ-မဖြစ်စဘူး ထူးဆန်းပါပေစွ၊ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အရိယော-သော၊ သော အယံ သီလက္ခန္ဓော-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဤသီလအစုသည်။ ပရိပုဏ္ဏော-ပြည့်စုံပါပြီ၊ အပရိပုဏ္ဏော-မပြည့်စုံသည်။ နော(ဟောတိ)-မဖြစ်ပါ။ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အဟံ-သည်။ ဇဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-ဤသို့ ပြည့်စုံသော၊ ဝါ-ဤမျှလောက် ပြည့်စုံသော၊ အရိယံ-သော၊ သီလက္ခန္ဓံ-ကို၊ ကုတော-ဤမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပ၌၊ ဝါ-အပဖြစ်ကုန်သော၊ အညေသု-အခြားကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့၌၊ န သမနုပဿာမိ-မတွေ့မမြင်ရပါ။ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ဇဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ ဝါ-သော၊ အရိယံ-သော၊ သီလက္ခန္ဓံ-ကို၊ ကုတော-မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ ဝါ-ကုန်သော၊ အညေ-ကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်။ အတ္တနိ-၌၊ စသမနုပဿေယျံ-အကယ်၍ မြင်ကုန်အံ့၊ [“ဇဝံ ပရိပုဏ္ဏံ”မှ စကို ယူ၍ပေးသည်။] (ဇဝံသတိ-သော်၊) တေ-ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တာဝတကေ နေဝ-ထိုမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော သီလဖြင့်ပင်၊ အတ္တမနာ-မိမိစိတ်ရှိကြကုန်သည်။

ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။ အသု-ဖြစ်ကုန်ရာပါ၏။ (ကိ-နည်း) ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရည်ရှိသော သီလဖြင့်၊ အလံ-တော်လောက်ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာ-ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ရဟန်းကိစ္စကို ပြုအပ်ပြီ၊ နော-ငါတို့သည်၊ သာမညတ္ထော-ရဟန်းအဖြစ်၏ အကျိုးသို့၊ အနုပုတ္တော-အစဉ်ရောက်အပ်ပြီ၊ နော-ငါတို့၏၊ ဝါ-သည်၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ကရဏီယံ-ပြုဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အတ္တမနာ အဿု)၊ အထ ၈ ပန-ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ကရဏီယံ-သည်၊ အတ္ထိစေဝ-သာ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပါပြီ။

သမာဓိက္ခန္ဓကထာ

၄၅၄။ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ-အကြင် သမာဓိအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-အကြင် သမာဓိအစဉ်လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ သော သမာဓိက္ခန္ဓော-ထို သမာဓိအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ သတိသမ္ပလေ၊ သန္တုဋ္ဌတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ [ဤတရား ၃-ပါးကို သီလနှင့် သမာဓိ ၂-ပါးလုံးအား ကျေးဇူးများသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဟောသည်။] အရည စသော သေနာသနသို့ ကပ်ဝင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံ၊ နိဝရဏ ၅-ပါးကို ပယ်ပုံ၊ ပဌမဈာန် စသော ဈာန် ၄-ပါးကို ရပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဟောတော်မူပါသည်။ [ဈာန် ၄-ပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။] ဤဝါကျများ၌ ဈာန် ၄-ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဌဓမ္မနိဗ္ဗာန ဝါဒကထာ၌လည်းကောင်း၊ ဈာန် ၄-ပါး၏ ဥပမာနဝါကျများနှင့် တကွ ကြွင်းဝါကျ များကို သာမညဇလသုတ်၊ ဣန္ဒြိယသံဝရကထာ စသော ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌လည်း ကောင်း အနက်ရေးခဲ့ပါပြီ။

မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ယဿ-၏၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-ပြီ၊ ဝါ-ပြီ၊ အရိယော-သော၊ သော သမာဓိက္ခန္ဓော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤဈာန် ၄-ပါးပင်တည်း၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-သမာဓိက္ခန္ဓထက်အလွန်၊ ကရဏီယံ-သည်၊ အတ္ထိစေဝ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ။ [“အတ္ထရိယံ ဘော”စသော ဝါကျလွယ်ပြီ။]

ပညာက္ခန္ဓကထာ

၄၇၂။ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ-အကြင် ပညာအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ၊ ယတ္ထစ-အကြင် ပညာအစဉ်လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ သော ပညာက္ခန္ဓော-ထို ပညာအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဝိပဿနာဉာဏ် စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို “ပညာက္ခန္ဓ”အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ထိုဉာဏ်များကို သာမညဖလသုတ်၊ ဝိပဿနာဉာဏကထာ စသော ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။

မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ယဿ-အကြင်ပညာအစု၏။ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်။ အဟောသိ-ပြီ။ ယတ္ထစ-၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို ၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ သော ပညာက္ခန္ဓော-ဟူသည်။ အယံ ခေါ-ဤဝိပဿနာဉာဏ်စသောဉာဏ် ၈-ပါးပင် တည်း၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-ပညာက္ခန္ဓထက်အပိုအလွန်၊ ကရဏီယံ-သည်။ နတ္ထိစေဝ-မရှိတော့သည်သာ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အတ္တရိယံ-စွ၊ ဝါ-စွ၊ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အဗျူတံ-စွ၊ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အရိယော-သော၊ သော အယံ ပညာက္ခန္ဓော-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဤပညာအစုသည်၊ ပရိပုဏ္ဏော-ပါပြီ၊ အပရိပုဏ္ဏော-သည်၊ နော(ဟောတိ)-ပါ၊ ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ ဝါ-သော၊ အရိယံ-သော၊ ပညာက္ခန္ဓံ-ကို၊ ဣတော-မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ အညေသု-ကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့၌၊ န သမနုပဿာမိ-ပါ၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ကရဏီယံ-သည်၊ နတ္ထိစေဝ-သာ။

ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ အဘိက္ကန္တံ-စွ ၊ပေ၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဓမ္မော-ကို၊ ပကာသိတော-ပါပြီ၊ [အနက်ပေးခဲ့ပြီ] ဘော အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ဧသာဟံ (ဧသော+အဟံ)-သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဉ္စ-ကို လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ-ပါ၏၊ ဝါ-၏၊ [ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် “တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ”ဟု “တံ”ထည့်၍ ဆိုသည်။] ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ မံ-ကို၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-၍၊ ပါဏုပေတံ-သော၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတံ-သော၊ ဝါ-သော၊ ဥပါသကံ-ဟူ၍၊ ဓာရေတု-ပါ၊ ဝါ-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

(ဣတိ-ဤသို့ သုတံ-နာယူမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ (တစ်နည်း) ဣတိ-သို့၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား၊ ဆောင်ထားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏) ဣတိ-သုတသုတ် အပြီးတည်း။

ဒသမံ-၁၀ သုတ်မြောက်သော၊ သုတသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

သုတသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ ပြီးပြီ။

၁၁ = ကေဝဠသုတ် နိဿယ

ကေဝဠဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထု

၄၈၂။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အစ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ-သည်၊ နာဠန္ဒာယံ-နာဠန္ဒာမြို့၌၊ ဝါ-နာဠန္ဒာမြို့၏ အနီးဖြစ်သော၊ ပါဝါရိကဗ္ဗဝနေ-ပါဝါရိကသူဌေး၏ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော် မူ၏၊ အထခေါ-မြတ်စွာဘုရား၏ နာဠန္ဒာမြို့အနီး ပါဝါရိကသူဌေး၏ သရက်ဥယျာဉ် ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ကေဝဠော-ကေဝဠမည်သော၊ ဂဟပတိ ပုတ္တော-အိမ်ရှင်သူကြွယ်၏ သားသည်၊ ယေန ဘဂဝါ၊ ပေ၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဣဒ္ဓါစေတ-ပြည့်စုံလည်း ပြည့်စုံပါ၏၊ ဖိတာစ-ကြီးပွားလည်း ကြီးပွားပါ၏၊ ဗဟုဇနာ-များသော လူရှိပါ၏၊ အာကိဏ္ဏမနုဿာ-ရောဂြမ်းသော လူရှိပါ၏၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ အဘိပ္ပသန္နာ-အလွန်ကြည်ညိုပါ၏၊ ဘန္တေ-ရား၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ-မြတ်သော ဈာယီအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားတွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ-တန်းခိုးပြာဋိဟာကို၊ (တစ်နည်း) မနုဿဓမ္မာ-လူတို့၏ ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀-ပါးထက်၊ ဥတ္တရိ-လွန်မြတ်သော၊ (ဒုတိယာကြေ)၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ-တန်းခိုး ပြာဋိဟာကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်လတံ၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ (တံ)ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ သမာဒိသတု-ညွှန်ပြတော်မူပါ၊ ဧဝံ-ဤသို့ တန်းခိုးပြသည်ရှိသော်၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဘိယျောသော-လွန်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ဘိယျောသောမတ္တာယ-အတိုင်းထက် အလွန်၊ ဘဂဝတိ-၌၊ အဘိပ္ပသိဒိဿတိ-အလွန်ကြည်ညိုပါလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကေဝဠ-သော၊ ဂဟပတိပုတ္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ကေဝဠ-ကေဝဠ၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဓမ္မံ-ကို၊ န ဒေသေမိ-ဟောတော်မမူ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ ဧထ-လာကြကုန်လော၊ တုဗ္ဗေ-တို့သည်၊ ဩဒါတဝသနာနံ-ဖြူစင်သော အဝတ်ရှိကုန်သော၊ ဂိဟိနံ-လူတို့အား၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ-တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ-ကို၊ (တစ်နည်း) မနုဿဓမ္မာ-ထက်၊ ဥတ္တရိ-သော၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ-ကို၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ (န ဝဒါမိ-မူ) ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဒုတိယမ္ပိ-၂ ကြိမ်မြောက်လည်း၊ ကေဝဠော ဂဟပတိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ န ခံသေမိ-မဖျက်ဆီးလိုပါ၊ အပိစ-သို့သော် လည်း၊ (ထိုသို့ မဖျက်ဆီးလိုပါသော်လည်း)၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-လျှောက်ပါ၏၊ (ကိ-

နည်း) ဘန္တေ-ရား၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဣဒ္ဓါစေတ-ပါ၏ ၊ပေ၊ အဘိပ္ပသိဒိဿတိ-
တံ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒါမိ-၏၊ အဝေါစ-ပြီ၊) ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကေဝဠု-
သော၊ ဂဟပတိပုတ္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ကေဝဠု-ကေဝဠု၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-
တို့အား ၊ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ (န ဝဒါမိ)၊ ဣတိ-ပြီ။ [“တတိယမ္ပိ ခေါ ကေဝဠော”စသော
ဝါကျလွယ်ပြီ။]

ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယကထာ

၄၈၃။ ကေဝဠု-ကေဝဠု၊ တိဏိ-၃ ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ ပါဠိဟာရိယာနိ-
ဤတန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို၊ မယာ-သည်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်
သိ၍၊ သစ္စိကတ္တာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ပဝေဒိတာနိ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်ကုန်ပြီ၊
ကတမာနိ တိဏိ-အဘယ် ၃-ပါးတို့ကိုနည်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-တန်ခိုးပြာဋိဟာကို
လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော တန်ခိုးကိုလည်းကောင်း၊
အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ-အာဒေသနာပြာဋိဟာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော ညွှန်ပြခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-
အနုသာသနီပြာဋိဟာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော
သွန်သင်ဆုံးမခြင်းကိုလည်းကောင်းတည်း၊ ကေဝဠု-ကေဝဠု၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-
ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမဉ္စ-အဘယ်နည်း၊ ကေဝဠု-ကေဝဠု၊ ဣဓ-
ဤသာသနာ တော်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ၊
ဧကောပိ ဟုတ္တာ ဗဟုဓာ ဟောတိ ၊ပေ၊ ယာဝဠုဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ
ဝတ္ထေတိ။ [ဤဝါကျ များကို အနက်ကို သာမညဖလသုတ် ဣဒ္ဓိဝိညေဏကထာ၌
ရေးခဲ့ပြီ။]

အညတရော-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဝါ-အမှတ်မရှိ
တစ်ယောက်သော၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသော၊ ပသန္နော-ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနေကဝိဟိတံ-သော၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ကို၊ ပစ္စနုဘောန္တံ-ခံစားသော၊ ဧကော-
တစ်ယောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)ပိ-ဖြစ်၍လည်း၊ ဗဟုဓာ-များသောအပြားအားဖြင့်၊
ဟောန္တံ-ဖြစ်သော၊ ဗဟုဓာ-များသောအပြားသည်၊ (ဟုတ္တာ)ပိ-လည်း၊ ဧကော-
သည်၊ ဟောန္တံ-သော၊ အာဝိဘာဝံ-ကိုလည်းကောင်း၊ တိရောဘာဝံ-ကိုလည်း
ကောင်း၊ (ကရောန္တံ-ပြုသော) အာကာသေ-၌၊ (ဂစ္ဆတိ) သေယျထာပိ၊ တိရောကုဋ်-
သို့လည်းကောင်း၊ တိရောပါကာရံ-သို့လည်းကောင်း၊ တိရောပဗ္ဗတံ-သို့လည်း
ကောင်း၊ အသဇ္ဇမာနံ-ဘဲ၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားသော၊ ဥဒကေ-၌၊ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ်-ကို၊ (ကရောတိ)
သေယျထာပိ-သို့၊ ပထဝိယာပိ-၌လည်း၊ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ်-ကို၊ ကရောန္တံ-သော၊ ပထဝိယံ-
၌၊ (ဂစ္ဆတိ) သေယျထာပိ-သို့၊ အဘိဇ္ဇမာနေ-သော၊ ဥဒကေပိ-၌လည်း၊ ဂစ္ဆန္တံ-

သော၊ ပက္ခိ-သော၊ သကုဏော-သည်၊ (ကမတိ) သေယျထာပိ-သို့၊ အာကာသေပိ-
 ဌ်လည်း၊ ပလ္လင်္ကေန-ဖြင့်၊ ကမန္တ-သွားနိုင်သော၊ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကေ-ကုန်သော၊ ဝါ-
 ကုန်သော၊ ဧဝံ မဟာနုဘာဝေ-ကုန်သော၊ ဝါ-ကုန်သော၊ ဣမေပိ စန္ဒိမသုရိယေ-
 တို့ကိုသော်လည်း၊ ပါဏိနာ-ဖြင့်၊ ပရာမသန္တ-သုံးသပ်နိုင်သော၊ ပရိမဇ္ဇန္တ-ဆုပ်နယ်
 နိုင်သော၊ ယာဝ ပြဟ္မလောကာပိ-တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ဝသံ-ကို၊
 ဝတ္ထေန္တံ-သော၊ တမေနံ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏။

တမေနံ-ထိုရဟန်းကို၊ (ထိုရဟန်း၏ တန်ခိုးကို) သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္နော-
 သော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အညတရဿ-သော၊ အဿဒ္ဓဿ-သဒ္ဓိမရှိသော၊
 အပ္ပသန္နဿ-ရတနာသုံးပါး၌ မကြည်ညိုသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစေတိ-
 ပြောပြ၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ သမဏဿ-၏၊ မဟိဒ္ဓိကတာ-
 ကြီးသောတန်ခိုးရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ မဟာနုဘာဝတာ-ကြီးသောအာနုဘော်
 ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ အစ္ဆရိယံဝတ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးလောက်ပါပေစွ၊
 ဘော-မောင်၊ အဗ္ဘတံဝတ-မဖြစ်စဘူး ထူးဆန်းပါပေစွ၊ အဟံ-သည်၊ အနေကဝိဟိ
 တံ-သော၊ ဣဒ္ဓိဝိဝံ-ကို၊ ပစ္စနုဘောန္တံ-သော၊ ဧကော-သည်၊ ဟုတွာပိ-လည်း၊
 ဗဟုဓာ-အားဖြင့်၊ ဟောန္တံ-သော၊ ပေ၊ ယာဝ ပြဟ္မလောကာပိ-တိုင်အောင်လည်း၊
 ကာယေန-ဖြင့်၊ ဝသံ-ကို၊ ဝတ္ထေန္တံ-သော၊ အမုဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ အဒ္ဓသံ-မြင်ခဲ့ရပြီ၊
 ဣတိ-သို့၊ (အာရောစေတိ)၊ အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္နော-သော၊ သော-သည်၊
 သဒ္ဓံ-သော၊ ပသန္တံ-သော၊ တမေနံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ (ကိ-
 နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ ဂန္ဓာရိနာမ-ဂန္ဓာရိမည်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ အတ္ထိ
 ခေါ-ရှိသည်သာ၊ တာယ-ထိုဂန္ဓာရိအတတ်ဖြင့်၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊
 အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဝံ ပစ္စနုဘောတိ၊ ပေ၊ ကာယေန ဝသံ၊ ဝတ္ထေတိ-၏၊ ဣတိ-
 သို့၊ (ဝဒေယျ-ရာ၏။)

ကေဝဇ္ဇ-ကေဝဇ္ဇ၊ တံ-ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကိမညသိ-
 အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း၊ အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္နော-သော၊ သော-သည်၊
 သဒ္ဓံ-သော၊ ပသန္တံ-သော၊ တံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ အပိနု-ပြောရာသလော၊
 ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဝဒေယျ-ပြောရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်ပြီ၊ ကေဝဇ္ဇ-ကေဝဇ္ဇ၊ အဟံ-သည်၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေ-၌၊ ဣမံ အာဒိနဝံ-
 ဤအပြစ်ကို၊ (ဂန္ဓာရိအတတ်ဟု ပြောလိမ့်မည့် အပြစ်ကို)၊ သမ္ပဿမာနော-
 ကောင်းစွာ မြော်မြင် တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေန-ကို၊ ဝါ-
 ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ အဋ္ဌိယာမိ-နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဟရာယာမိ-
 ရှက်တော်မူ၏၊ ဇိဂုစ္ဆာမိ-စက်ဆုပ် တော်မူ၏။

အာဒေသနာပါဠိဟာရိယကထာ

၄၈၅။ ကေဝဠ-ကေဝဠ၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ-ဟူသည်။ ကတမဉ္စ-နည်း၊ ကေဝဠ-ကေဝဠ၊ ကုဓ-၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ပရသတ္တာနံ-မိမိမှတစ်ပါး အခြားသော သတ္တဝါတို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-မိမိမှတစ်ပါး အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-စိတ်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-ညွှန်ပြနိုင်၏၊ စေတသိကမ္ပိ-သောမနဿ ဒေါမနဿ ဝေဒနာ စေတသိက်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ ဝိတက္ကိတမ္ပိ-ကြံစည်အပ်သည်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ ဝိစာရိတမ္ပိ-စဉ်းစားအပ်သည်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) တေ-သင်၏၊ မနော-စိတ်သည်၊ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့လည်း ဖြစ်၏၊ တေ-၏၊ မနော-သည်၊ ကုတ္တမ္ပိ-ဤအပြားအားဖြင့်လည်း ဖြစ်၏၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကုတိပိ-ဤသို့လည်း ဖြစ်၏၊ ကုတိ-သို့၊ (အာဒိသတိ-၏) အညတရော-သော၊ သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္နော-သည်၊ တမေနံ ဘိက္ခု-ကို၊ တေ-၏၊ မနော-သည်၊ ဧဝမ္ပိ-၏၊ ပေ၊ ကုတိပိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ ပရသတ္တာနံ-တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ညွှန်ပြနေသည်ကို၊ စေတသိကမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ဝိတက္ကိတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ဝိစာရိတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ပဿတိ-၏။

တမေနံ-ကို၊ သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္နော-သော၊ သော-သည်၊ အညတရဿ-သော၊ အဿဒ္ဓဿ-သော၊ အပ္ပသန္နဿ-အား၊ အာရောစေတိ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ သမဏဿ-၏၊ မဟိဒ္ဓိကတာ-သည်၊ မဟာနုဘာဝတာ-သည်၊ အစ္ဆရိယံဝတ-စွ၊ ဝါ-စွ၊ ဘော-မောင်၊ အပ္ပတံဝတ-စွ၊ အဟံ-သည်၊ အမုဘိက္ခု-ကို၊ တေ-၏၊ မနော-သည်၊ ဧဝမ္ပိ-၏၊ ပေ၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကုတိပိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ ပရသတ္တာနံ-တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ပေ၊ ဝိစာရိတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ အဒ္ဓသံ-ပြီ၊ (ကုတိ-သို့၊ အာရောစေတိ-၏) အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္နော-သော၊ သော-သည်၊ သဒ္ဓံ-သော၊ ပသန္တံ-သော၊ တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝေဒယျ-ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ မဏိကာ နာမ-မဏိကာမည်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-သာ၊ တာယ-ထိုမဏိကာ အတတ်ဖြင့်၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ပရသတ္တာနံ-တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ (ကိ) ပေ၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကုတိပိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ (အာဒိသတိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ ဝေဒယျ-၏) [“တံ ကိမညသိ ကေဝဠ”စသော ဝါကျများ လွယ်ပြီ။] ကေဝဠ-ကေဝဠ၊ အဟံ-သည်၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေ-၌၊ ပေ၊ အဋ္ဌိယာမိ၊ ဟရာယာမိ၊ ဇိဂုစ္ဆာမိ-၏။

အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယကထာ

၄၈၆။ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-ဟူသည်။ ကတမဉ္စ-နည်း၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ က္ကဓ-၌၊ ဘိက္ခု-သည်။ ဧဝံ-သို့၊ အနုသာသတိ-သွန်သင်ဆုံးမ၏။ (ကိ-နည်း) ဧဝံ-ဤနေကမ္မဝိတက် စသည်ကို၊ ဝိတက္ကေထ-ကြံစည်ကြကုန်လော၊ ဧဝံ-ဤကာမဝိတက် စသည်ကို၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ-မကြံစည်ကြကုန်လင့်၊ ဧဝံ-ဤအနိစ္စသညာ စသည်ကို၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရေထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တစ်နည်း) မနသိကရေထ-နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ ဧဝံ-ဤနိစ္စ စသည်ဟူ၍၊ မနသိ-၌၊ မာ အကတ္ထ-မပြုကြကုန်လင့်၊ (တစ်နည်း) မာ မနသာကတ္ထ-နှလုံးမသွင်းကြကုန်လင့်၊ က္ကဒံ-ဤပဉ္စကာမဂုဏ်ကရာဂကို၊ ပဇာထ-ပယ်စွန့်ကြကုန်လော၊ က္ကဒံ-ဤမဂ်ဖိုလ် ၂-ပါး၊ လောကုတ္တရာတရားကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်လော၊ က္ကတိ-သို့၊ (အနုသာသတိ-၏)၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ က္ကဒံ-ဤသို့ သွန်သင်ဆုံးမခြင်းကို၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည် ဖြင့် ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူပုံမှစ၍ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ကုန္ဒိယသံဝရ သတိသမ္ပဇည သန္တောသတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဌမဈာန် စသော ဈာန် ၄-ပါး ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ် ၈-ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း “အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝါကျများကို ဗြဟ္မဇာလ သုတ်၊ သာမဉ္ဇယလသုတ် ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [“ဣမာနိ ခေါ ကေဝဋ္ဌ တိဏိ ပါဠိဟာရိယာနိ၊ ပေ၊ ပဝေဒိတာနိ”ဟူသော နိဂုံးဝါကျ၌ အနက် လွယ်ပြီ။]

ဘူတနိရောဓေသကဘိက္ခုဝတ္ထု

၄၈၇။ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ ဘူတပုဗ္ဗ-ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထုကား၊ ကုမသ္မိယေဝ ဘိက္ခုသံဃေ-ဤရဟန်းအပေါင်း၌ပင်၊ အညတရဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏။ ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-၏။ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း) ကတ္ထ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ကုမေ မဟာဘူတာ-ဤမဟာဘုတ်တို့သည်၊ အပရိသေသာ-အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ နိရုဇ္ဈန္တိနုခေါ-ချုပ်ကြပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ သေယျထိဒံ-ထို ၄-ပါး သော မဟာဘုတ်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပထဝီဓာတု-ပထဝီဓာတ်လည်း ကောင်း၊ အာပေါဓာတု-လည်းကောင်း၊ တေဇောဓာတု-လည်းကောင်း၊ ဝါယော ဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ က္ကတိ-သို့၊ (စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ) ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊

ယထာ(ယေန သမာဓိနာ)-အကြင် စတုတ္ထဈာန် သမာဓိဖြင့်၊ စိတ္တေ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သမာဟိတေ-ကောင်းစွာအာရုံ၌ထားအပ်သော်၊ ဝါ-တည်ကြည်လသော်၊ ဒေဝယာနိယော-နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းကြောင်းသည်၊ (ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကို ဆိုသည်)၊ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တထာရူပ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ သမာဓိ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ သမာပဋိ-ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ဝါ-ဝင်စားပြီ။

ကေဝဠု-ကေဝဠု၊ အထခေါ-၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယေန-၌၊ စာတုမဟာရာဇိကာ-စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ စာတုမဟာရာဇိကေ-ကုန်သော၊ ဒေဝေ-တို့ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင် နတ်များတို့၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိနုခေါ-ချုပ်ကုန်သနည်း၊ သေယျထိဒံ-နည်း၊ ပထဝီဓာတု-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)၊ ကေဝဠု-ကေဝဠု၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ စာတုမဟာရာဇိကာ-ကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခု၊ ဧတံ အဝေါစံ၊ (ကိ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ (တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ မယမ္ပိ-အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း၊ န ဇာနာမ-မသိကြပါကုန်၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အမေဟိ-အကျွန်ုပ်တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တတရာစ-သာ၍ အလွန်နှစ်သက်အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာရာဇာနော-နတ်မင်းကြီးတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ တေ-ထိုနတ်မင်းကြီး ၄-ယောက်တို့သည်၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဧတံ-ဤမဟာဘုတ် ၄-ပါးတို့၏ ချုပ်ကြောင်းကို၊ ဇာနေယျံ-သိနိုင်ကုန်ရာပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစံ)၊ အထခေါ ကေဝဠု ဘိက္ခု၊ ယေန စတ္တာရော မဟာရာဇာနော၊ ပေ၊ မဟာရာဇေ ဧတဒေဝေါစ၊ (ကိ)၊ ကတ္ထ၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ နတ်မင်းကြီး ၄-ယောက်တို့က တာဝတိံသာနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တာဝတိံသာနတ်တို့က သိကြားမင်းကိုလည်းကောင်း၊ သိကြားမင်းက ယာမာနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယာမာနတ်တို့က သုယာမနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သုယာမနတ်မင်းက တုသိတာနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တုသိတာ နတ်တို့က သန္တုသိတနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သန္တုသိတနတ်မင်းက နိမ္မာနရတိ နတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိမ္မာနရတိ နတ်တို့က သုနိမ္မိတနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သုနိမ္မိတနတ်မင်းက ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ နတ်တို့က ဝသဝတ္တိနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဆင့်ဆင့် ညွှန်ပြကြသည်။

အနက်ပေး။ ။ထိုဝါကျများ၌ “တာဝတိံသာ-တာဝတိံသာဘုံ၌ နေကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ ဒေဝါနံ-နတ်တို့၏၊ ဣန္ဒြော-အရှင်ဖြစ်သော၊ သက္ကော-သိကြားသည်၊ ယာမာ-ယာမာဘုံ၌ နေကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ သုယာမောနာမ-မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော-သည်” စသည်ဖြင့် ပေးပါ။ ကြွင်းပုဒ်များ၌ အနက်တူပြီ။ ထို့နောက် ဝသဝတ္တိနတ်မင်းက ဗြဟ္မာများထံ ညွှန်ပြသည်။ “ဗြဟ္မကာယိကာ-ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါနာမ-ဗြဟ္မာတို့မည်သည်”ဟု ပေးပါ။

ကေဝဠ-ကေဝဠ၊ အထခေါ-ဝသဝတ္တိနတ်မင်းက ပြောပြရာ ထိုအခါ၌၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ ယထာ (ယေန သမာဓိနာ)-ဖြင့်၊ စိတ္တေ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သမာဟိတေ-သော်၊ ဝါ-လသော်၊ ဗြဟ္မယာနိယော-ဗြဟ္မာပြည်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ ပါတုရဟောသိ၊ တထာရူပံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဈိ၊ အထခေါ ကေဝဠ သော ဘိက္ခု၊ ယေန ဗြဟ္မကာယိကာ ဒေဝါ၊ ပေ၊ ဧတဒေဝါစ၊ (ကိ)၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင် ဗြဟ္မာတို့၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိနုခေါ-ကုန်သနည်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ အဝေါစုံ၊ (ကိ)၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ (တံ-ကို)၊ မယမ္ဗိ န ဇာနာမ၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ မဟာဗြဟ္မာ-မဟာဗြဟ္မာဖြစ်သော၊ ဝါ-ဗြဟ္မာမင်းဖြစ်သော၊ အဘိဘူ-သော၊ ပေ၊ ဘူတဘဗျာနံ-တို့၏၊ ပိတာ-သော၊ အမေဟိ-တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တတရော စ-သော၊ ပဏိတတရောစ-သော၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သော-ထိုမဟာဗြဟ္မာ သည်၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဇာနေယျ-သိရာ၏၊ ကုတိ (အဝေါစုံ)။ [“မဟာဗြဟ္မာ အဘိဘူ”စသော ပုဒ်များကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဧကစ္စဿဝါဒအခန်း၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အာဝုသော-ငါ့ရှင် ဗြဟ္မာတို့၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သော မဟာဗြဟ္မာ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌ နေသနည်း၊ ဝါ-အဘယ်မှာနည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ယတ္ထဝါ-အကြင် အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (ဝသတိ-၏)၊ ယေန ဝါ-အကြင် လမ်းဖြင့်မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗော-ရောက်ထိုက်၏)၊ ယဟိ ဝါ-အကြင် အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တံ-ထိုဗြဟ္မာမင်းနေရာ အရပ်၊ ဗြဟ္မာမင်းထံ သွားကြောင်းလမ်းကို)၊ မယမ္ဗိ-တို့သည်လည်း၊ န ဇာနာမ-ကုန်၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အပိစ-ထိုသို့ မသိကြရကုန်သော်လည်း၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိမိတ္တာ-အရိပ်နိမိတ်တို့သည်၊ ဒိဿန္တိ-ထင်ရှားကုန်၏၊ အာလောကော-အလင်းသည်၊ သဉ္ဇာယတိ-ကောင်းစွာဖြစ်၏၊ ဩဘာသော-အရောင်သည်၊ ပါတုဘဝတိ-ထင်ရှားဖြစ်၏၊ (တထာ-ဖြင့်)၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ ပါတုဘဝိဿတိ-ထင်ရှား

ဖြစ်တော့လတုံ၊ (ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနာမ-သိကြရကုန်၏၊) ဟိ-မှန်၏၊ ယဒိဒံ (ယော+အယံ) အာလောကော-သည်၊ သဉ္ဇာယတိ-၏၊ ယဒိဒံ (ယော+အယံ) ဩဘာသော-သည်၊ ပါတုဘဝတိ-၏၊ ဧတံ-ဤထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော အလင်းရောင်သည်၊ ဗြဟ္မုနော-မဟာဗြဟ္မာ၏၊ ပါတုဘာဝါယ-ထင်ရှားပေါ်လာခြင်းငှာ၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-ပုဗ္ဗနိမိတ်တည်း၊ ဝါ-မလာမိ ရှေ့အဖို့၌ ထင်ရှားသော အမှတ်အသားတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အထခေါ-ပြောဆိုကြရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာ ဗြဟ္မာ-သည်၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှားပေါ်လာပြီ။

ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အထခေါ-မဟာဗြဟ္မာ၏ ထင်ရှားပေါ်လာရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယေန သော မဟာဗြဟ္မာ၊ ပေ၊ ဧတဒဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင် မဟာဗြဟ္မာ၊ ကတ္ထ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ (အဝေါစ)၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ သော မဟာဗြဟ္မာ-သည်၊ တံ ဘိက္ခု ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ မဟာဗြဟ္မာ-သည်၊ အဘိဘူ ပေ၊ ဘူတာဘဗျာနံ-တို့၏၊ ပိတာ-သည်၊ အသို့-ဖြစ်၏၊ ဣတိ (အဝေါစ)၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တံ မဟာဗြဟ္မာနံ-ကို၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ အာဝုသော-ဗြဟ္မာ၊ အဟံ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပုစ္ဆာမိ-မမေးပါ၊ (ကိ-နည်း၊) တွံ-သည်၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ မဟာဗြဟ္မာ-သည်၊ အဘိဘူ-သည်၊ ပေ၊ ဘူတာဘဗျာနံ-တို့၏၊ ပိတာ-သည်၊ အသိ-ဖြစ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (န ပုစ္ဆာမိ)၊ အာဝုသော၊ စခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးပါ၏၊ (ကိ)၊ အာဝုသော၊ ကတ္ထ-ကြောင့် ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ (ပုစ္ဆာမိ)။ [ဤမှနောက်၌ “အဟမသို့ ဗြဟ္မာ” စသည်ဖြင့် မဟာဗြဟ္မာက ၂-ကြိမ်မြောက် ထပ်ပြောသည်၊ ရဟန်းကလည်း အသင့်အား မဟာဗြဟ္မာ ဟုတ်-မဟုတ်ကို မမေးကြောင်း၊ မဟာဘုတ်တို့၏ အကြွင်း မရှိ ချုပ်ရာကိုသာ မေးကြောင်းကို ၃-ကြိမ်မြောက် ပြောသည်၊ ဤဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အထခေါ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင်မေးရာ ထိုအခါ၌၊ သော မဟာ ဗြဟ္မာ-သည်၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဗာဟာယံ-လက်မောင်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) တံ ဘိက္ခု-၏၊ ဗာဟာယံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ [ဤသို့ ပေးရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ (၂၂၉)၌ ပြထားပြီ။] ဧကမန္တံ-၌၊ အပနေတွာ-ဖယ်ဆောင်၍၊ တံ ဘိက္ခု ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဗြဟ္မကာယိကာ-ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ ဒေဝါ- ဤ ဗြဟ္မာတို့သည်၊ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနန္တိ-ကုန်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဗြဟ္မုနော-၏၊

ဝါ-သည်။ အညာတံ-မသိအပ်သော၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အရာဝတ္ထုသည်။ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏။ ဝါ-သည်။ အဒိဋ္ဌံ-မမြင်အပ်သော၊ ကိပ္ပိ-သည်။ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏(စိတ်၌)။ အဝိဒိတံ-မထင်ရှားသော၊ ကိပ္ပိ-သည်။ နတ္ထိ-တော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏။ ဝါ-သည်။ အသစ္စိကတံ-မျက်မှောက်မပြုအပ်သော၊ ကိပ္ပိ-သည်။ နတ္ထိ-တော့၊ ဣတိ-သို့ (ဇာနန္တိ)။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဟံ-သည်။ တေသံ-ထိုဗြဟ္မာတို့၏။ သဗ္ဗခါ-မျက်မှောက်၌၊ န ဗျာကာသီ-မဖြေဆိုခဲ့ပါ။ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ယတ္ထ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော ၊ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ (တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အဟမ္ဘိ-သည်လည်း၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ။ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်။ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အတိဓာပိတ္တာ-ကျော်လွန် ပြေးသွား၍၊ ဗဟိဒ္ဓါ-မြတ်စွာဘုရားမှ အပ၌၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကရဏာယ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ ပရိယိဋ္ဌိ-ရှာခြင်းသို့၊ ယံ အာပဇ္ဇသိ-အကြင် ရောက်၏။ ဧတံ-ဤသို့၊ ရောက်ခြင်းသည်။ တုယံဧဝ-သင်၏သာ၊ ဒုက္ကဋ်-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုတည်း၊ ဧတံ-သည်။ တုယံဧဝ-၏သာ၊ အပရဒ္ဓံ-ချွတ်ယွင်း ချက်တည်း၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တွံ-သည်။ ဂစ္ဆ-ပြန်တော့၊ တမေဝ ဘဂဝန္တံ-ကိုသာ၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-၍၊ ဣမံ ပဉ္စံ-ကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ တေ-သင့်အား၊ ဘဂဝါ-သည်။ ဗျာကရောတိ-ဖြေတော်မူ၏။ တထာ-ထို ဖြေတော်မူ တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုပြဿနာကို၊ ဓာရေယျာသိ-ဆောင်ရွက် မှတ်သားလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အထခေါ-မဟာဗြဟ္မာက ပြောရာထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ သေယျထာပိနာမ-ကား၊ ဗလဝါ-အားရှိသော၊ ပုရိသော-သည်။ သမဉ္ဇိတံ-ကွေးအပ်ပြီးသော၊ ဗာဟံ-ကို၊ ပသာရေယျ သေယျထာပိဝါ-ဆန့်တန်းရာသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ပသာရိတံ-ဆန့်တန်းအပ်ပြီးသော၊ ဗာဟံ-ကို၊ သမဉ္ဇေယျ သေယျထာပိဝါ-ကွေးရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဗြဟ္မလောကေ-၌၊ အန္တရဟိတော-ကွယ်ခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ မမ-ငါ၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ပါတုရဟောသိ-ပြီ၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ အထခေါ-ရှေ့တော်မှောက်သို့ ရောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ မံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုး၍၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိ၊ ကေဝဋ္ဌ-ကေဝဋ္ဌ၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီန္ဒော-သော၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ မံ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ-အကြွင်းမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ပါကုန်သနည်း၊ သေယျထိဒံ-ထိုမဟာဘုတ်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပထဝီဓာတု-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)။

တီရဒသီသကုဏုပမာကထာ

၄၉၇။ ကေဝဠ-ကေဝဠ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးလျှောက်အပ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တံ ဘိက္ခု၊ ဧတဒေါစံ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဘူတပုဗ္ဗ-ကား၊ သာမုဒ္ဓိကာ-သမုဒ္ဓရာ၌ သွားလာကြကုန်သော၊ ဝါဏီဇာ-ကုန်သည်တို့သည်၊ တီရဒသီ-ကမ်းကိုမြင်နိုင်သော၊ သကုဏု-ငှက်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နာဝါယ-ဖြင့်၊ သမုဒ္ဓံ-သို့၊ အဇ္ဈောဂါဟန္တိ-သက်ဝင်ကြကုန်၏၊ တေ-ထိုကုန်သည်တို့သည်၊ နာဝါယ-သည်၊ ဝါ-လှေ၌နေသူ လူအပေါင်းသည်၊ အတီရဒကိန္နိယာ-ကမ်းကိုမမြင်လသော်၊ တီရဒသီ-သော၊ သကုဏု-ကို၊ မုဉ္ဇန္တိ-လွှတ်ကြကုန်၏၊ သော-ထိုငှက်သည်၊ ပုရတ္ထိမံဒိသံ-အရှေ့အရပ် သို့၊ ဂစ္ဆတေဝ-တစ်သွားတည်းသွားသည်သာ၊ ဒကိန္နိယာ-တောင်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ (ဧဝံ)-သာ၊ ပစ္ဆိမံဒိသံ-အနောက်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ (ဧဝံ)-သာ၊ ဥတ္တရံဒိသံ-မြောက် အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝံ)သာ၊ ဥဒ္ဓံဒိသံ-အထက်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝံ)-သာ၊ အနုဒိသံ-အထောင့်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝံ)-သာ၊ သော-ထိုငှက်သည်၊ သမန္တာ-ထက်ဝန်းကျင်၌၊ တီရံ-ကမ်းကို၊ သစေ ပဿတိ-အကယ်၍ မြင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ တထာ ဂတကောဝ-ထိုသွားမြဲတိုင်း သွားတော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ (ပြန်မလာတော့-ဟူလို)၊ သော-ထိုငှက်သည်၊ သမန္တာ-၌၊ တီရံ-ကို၊ သစေ န ပဿတိ-အကယ်၍ မမြင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ တမေဝ နာဝံ-ထိုလှေသို့သာ၊ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (သေယျထာပိ)- ပြန်လာသကဲ့သို့၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ တံ-သည်၊ ယတော-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ-တိုင်အောင်၊ ပရိယေသမာနော-ရှာမှီး လသော်၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ-၏၊ ဝေယျာကရဏံ-အဖြေကို၊ နာဇ္ဈဂါ-မရခဲ့၊ (တတော-ထို့ကြောင့်)၊ အထ-အဖြေမရခဲ့ရာ ထိုအခါ၌၊ မမညေဝ-၏သာ၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စဂတော-ပြန်လာရပြီ။

ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧသော ပဉ္စော-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-မမေးထိုက်၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (န ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧဝဉ္စ-ဤသို့သာ၊ ဧသော ပဉ္စော-ကို၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-၏၊ (ကိ-နည်း)၊ ကတ္ထ-အဘယ်တရားကြောင့်၊ ဝါ-အဘယ်တရားကို သိရခြင်းကြောင့်၊ အာပေါစ-အာပေါမဟာဘုတ်သည်လည်း ကောင်း၊ ပထဝီစ-သည်လည်းကောင်း၊ တေဇောစ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါယောစ-သည်လည်းကောင်း၊ န ဂါဓတိ-မထောက်မမှီ၊ မတည်နိုင်ပါသနည်း၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒီယဉ္စ-အရှည်ခေါ်ရန်၊ ပုံသဏ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ရဿဉ္စ-အတိုခေါ်ရန်၊ ပုံသဏ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ အဏု-အဏုမြူသဖွယ် သေးငယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ ထူလံ-ကြီးကျယ်သော ရုပ်ကလာပ် အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ သုဘာသုဘံ-တင့်တယ် မတင့်တယ်သော ရုပ် ကလာပ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အသေသံ-အကြွင်းမရှိအောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-

ချုပ်ရပါသနည်း။) ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ နာမဉ္စ-နာမ်တရားသည်လည်း
ကောင်း၊ ရူပဉ္စ-ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အသေသံ-အောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-နည်း၊
ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော) တတြ-ထိုအမေး၌၊ ဝေယျာကရဏံ-အဖြေသည်၊ ဘဝတိ-
ဖြစ်၏၊ (ကိ-နည်း) ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ ၊ပေ၊ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ဟူ၍၊
(ဘဝတိ)။

အဖြေဂါထာများ၏ အနက်

ဝိညာဏံ-ထူးကဲမြင့်မြတ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဓာတ်ဖြင့်၊ တပ်အပ်ထင်ထင်၊ သိမြင်နိုင်
ထသော၊ အနိဒဿနံ-စက္ခုနှင့်စပ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်ဖြင့်၊ မမြင်အပ် မမြင်နိုင်ထသော၊
(တစ်နည်း) အနိဒဿနံ-အတုကင်းပ၊ အမတမ္ပိ၊ ညွှန်ပြဖို့ရာ၊ ဥပမာလည်း မရှိထ
သော၊ အနန္တ-ဖြစ်တည်ပျက်ငြား၊ ဤ ၃-ပါးဟု၊ ပိုင်းခြားမရှိ၊ သန္တိသုခ၊ အမတဓာတ်
ဖြင့်၊ မပြတ်ပုံသေ၊ တည်ရှိပေထသော၊ သဗ္ဗတောပဘံ-သမုဒ္ဒရာ၊ ဆိပ်ကမ်းသာသို့၊
ဝင်ရာဖုံဖုံ၊ အာရုံကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဆိပ်ကမ်းအဝင်ဝလည်း ရှိထသော၊ (တစ်နည်း)
သဗ္ဗတောပဘံ-ကိလေသာအမဲ၊ မှောင်မတွဲသဖြင့်၊ အမြှိုင်းပြောင်၊ အရောင်လည်း
ရှိထသော၊ (ယံ နိဗ္ဗာနံ-ကိလေသာဟူ၊ အပူခပ်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းရာမှန်၊ အကြင်
အေးနိဗ္ဗာန်သည်၊ အတ္ထိ-ပရမတ်တရား၊ ဓာတ်တစ်ပါးဖြင့်၊ ထင်ရှားမသွေ့၊ ရှိပါပေ၏။
)

ဧတ္ထ (နိဗ္ဗာန) -ခန္ဓာငါးရပ်၊ ပရမတ်ထက်၊ ဆတ်ဆတ်ကဲလျှံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်
ကြောင့်၊ ဝါ-ဤနိဗ္ဗာန်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ အာပေါစ-ဖွဲ့စည်းလက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာ
ဖြင့်၊ သညာဖေါ်ထုတ်၊ အာပေါမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပထဝီစ-ခက်မာ
လက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖေါ်ထုတ်၊ ပထဝီမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊
တေဇောစ-အငွေ့လက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖေါ်ထုတ်၊ တေဇော
မဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါယောစ-ထောက်ကန်လက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊
သညာဖေါ်ထုတ်၊ ဝါယောမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ န ဂါတိ-မထောက်
မမှီ၊ မတည်နိုင်တော့ချေ။

ဧတ္ထ (နိဗ္ဗာန) -သန္တိလက္ခဏာ၊ ငြိမ်သက်စွာဖြင့်၊ သညာခေါ်ရန်၊ ဤနိဗ္ဗာန်
ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒီဃဉ္စ-ရုပ်ကလာပ်အလီလီ၊ စဉ်ဆက်တည်သဖြင့်၊ အရှည်
ခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရဿဉ္စ-ရုပ်ကလာပ်ထိုထို၊ အနည်း
ကိုပင်၊ အတိုခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အဏု-ရုပ်ကလာပ်
အနည်းစု၊ ပေါင်း၍ပြုသဖြင့်၊ အဏုမြူခေါ်ငြား၊
ဥပါဒါရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ထူလံ-ရုပ်ကလာပ်အသီးသီး၊ ပေါင်းစုံမှီးသဖြင့်၊
အကြီးခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ် တရားသည်လည်းကောင်း၊ သုဘာသုဘံ -
တင့်တင့်တယ်တယ်၊ မတင့်တယ်ဟု၊ နှစ်သွယ်ကွဲပြား၊ ဣဋ္ဌ
အနိဋ္ဌရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ (ဥပရုဇ္ဈတိ-တရားထုံး အရ၊ သုံးမကျသဖြင့်၊
လုံးဝပုံသေ၊ ချုပ်ရပေသတည်း။)

ဧတ္တ (နိဗ္ဗာန)-အသင်္ခတ၊ သဘာဝဖြင့်၊ ဘဝထိပ်ပန်၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ နာမဥ-ခန္ဓာလေးပါး၊ နာမ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရူပဥ-နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး၊ ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အသေသံ-တစိုးတစိ၊ အကြွင်းမရှိအောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-အခြေကျန၊ မနေရဘဲ၊ ကြေမွကိန်းသေ၊ ချုပ်ရပေသတည်း။

ဝိညာဏဿ-ပုညာပုည၊ အာနေဉ္စဟု၊ သုံးဝခေါ်တွင်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၏၊ နိရောဓနေ-အောက်ထက်ပေါ်လာ၊ မင်္ဂလေးဖြာဖြင့်၊ ဝေးကွာဖော်ကင်း၊ ချုပ်ပျောက်ခြင်းကြောင့်၊ (တစ်နည်း) ဝိညာဏဿ-ရဟန္တာ၏၊ စုတိခေါ်တွင်၊ နောက်ဆုံးဝိညာဉ်၏၊ နိရောဓနေ-ဥပါဒ်ဦးဘင်၊ အစဉ်စေ့ရောက်၊ ချုပ်ပျောက်သည့်အတွက်၊ ဧတ္တ (နိဗ္ဗာန)-ရဟန္တာအရှင်၊ မျက်မှောက်မြင်သည့်၊ အသင်္ခတဓာတ်၊ ဤနိဗ္ဗာန်မြတ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဤနိဗ္ဗာန်မြတ်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ ဧတံ (ဥပါဒ်နန္ဒက ဓမ္မဇာတ်)-ခန္ဓာကိုယ်တွင်၊ ဖြစ်ပျက်စဉ်၍၊ ပူပင်ရကြောင်း၊ ဤရုပ်နာမ်အပေါင်းသည်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-နောက်ထပ်မလဲ၊ ဝဋ်ဇာတ်ခွဲဖို့၊ အမြဲကိန်းသေ၊ ချုပ်ငြိမ်းရပေသတည်း။

ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒံ-ဤတရားတော်ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ ကေဝဇ္ဇော-သော၊ ဂဟပတိပုတ္တော-သည်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိ-ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်၊ ရွှင်အားတက်လျက် လက်ခံပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (သုတံ-ပြီ၊ တစ်နည်း) ဣတိ-သို့၊ (သုတံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကေဝဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း။)

ဧကာဒသမံ-တစ်ဆယ့်တစ်သုတ်မြောက်သော၊ ကေဝဇ္ဇသုတ္တံ-ကေဝဇ္ဇသုတ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

တိုက်တွန်းချက်။ ။ “နိဗ္ဗာန်သည် ဘာမျှမရှိသော အဘာဝပညတ်”ဟု ယူမှားအပ်သော အယူကို ဤဂါထာက ကောင်းကောင်း ပယ်ရှားနိုင်ပါသည်။ ဤဂါထာနှင့် တွဲဖက်၍ “ဓယံ ဝိရာဂံ အမတံ ပဏီတံ”စသော ရတနသုတ်တော်လာ နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်တော်ပြ ဂါထာကိုလည်း ကောင်း၊ သဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဥပသမာနုဿတိအခန်း၌ ပြအပ်သော ဂါထာများကိုလည်းကောင်း၊ ကြည့်ရှု ကျက်မှတ်ကာ နိဗ္ဗာန်ကို ပုထုဇဉ်၏ အနုမာနဉာဏ်စက္ခုဖြင့် အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုလျက် ဥပသမာနုဿတိဘာဝနာကို ပွားများကြပါလေ။

ကေဝဇ္ဇသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ ပြီးပြီ။

၁၂ = လောဟိစ္စသုတ် နိဿယ
လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏ ဝတ္ထု

၅၀၁။ ဧဝံ မေ သုတ် ဧကံသမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာသုတ်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ ကောသလေသု၊ ပေ၊ ယေန သာလဝတိကာ တဒဝသရိ၊ တေန ခေါ ပန သမယေန လောဟိစ္စော ဗြာဟ္မဏော သာလဝတိကံ အဇ္ဈာဝသတိ၊ သတ္တုဿဒံ၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မဇေယျံ၊ [“သာလဝတိကာ-သာလဝတိကာရွာသည်”ဟု ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။ ကြွင်းပုဒ်များကို အဓမ္မသုတ်အစ၌ ပေးခဲ့ပါပြီ။] တေန ခေါ ပန သမယေန- မြတ်စွာဘုရား၏ ကောသလတိုင်း သာလဝတိကာရွာဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စဿ-လောဟိစ္စမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပါပကံ-ယုတ်ညံ့သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-အယူမျှသည်၊ [ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ လဒ္ဓိမတ္တံ-ဋီကာ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတွင် ပါဝင်သော မိစ္ဆာအယူမျိုးမဟုတ်၊ သာမညအယူ မှားသာ ဖြစ်သည်။-ဟူလို။] ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဣဓ-ဤ လောက၌၊ သမဏောဝါ-သမဏအမည်ရသူသည် သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏော ဝါ-ဗြာဟ္မဏအမည်ရသူသည် သော်လည်းကောင်း၊ ကုသလံ-အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မံ-ဝိမောက္ခတရားကို၊ အဓိဂစ္ဆေယျ-ရငြားအံ့၊ ကုသလံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဓိဂန္ဓာ-ရပြီး၍၊ ပရဿ-သူတစ်ပါးအား၊ န အာရောစေယျ-မပြောဟောရာ၊ ဟိ-တားမြစ် သင့်၏၊ (“မပြောဟောရ”ဟု တားမြစ်သင့်၏၊) ပရော-သွန်သင်အပ်သူ၊ တစ်ပါးသော လူသည်၊ ပရဿ-သွန်သင်တတ်သူ၊ တစ်ပါးသောလူ၏၊ ကိ-အဘယ်အကြောင်း အရာကို၊ ဝါ-အဘယ်ဩဝါဒကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလုပ်တံ့နည်း၊ ဝါ-လိုက်နာ၍ ပြုကျင့် လုပ်တံ့နည်း၊ သေယျထာပိနာမ-ကား၊ ပုရာဏံ-အဟောင်းဖြစ်သော၊ ဗန္ဓနံ-အနှောင်

ကုသလံ ဓမ္မံ။ ။ကုသလံ ဓမ္မန္တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မံ နိက္ခိလေသဓမ္မံ၊ ဝိမောက္ခဓမ္မန္တိ အတ္ထော-ဋီကာ၊ နောက်၌ ပြအပ်လုပ်သော ပုရာဏဗန္ဓနကို ဖျက်ခြင်းနှင့်တူအောင် ကုသလံ ဓမ္မံအရ “အပြစ်မရှိသော ဝိမောက္ခတရား”ဟု ဖွင့်သည်။ လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏ၏ ဆိုလိုရင်းကား- ဝိမောက္ခ တရားကို ရခြင်းသည် အနှောင်အဖွဲ့ သံယောဇဉ်လောဘကို ဖျက်ဆီးခြင်းနှင့် တူ၏၊ သူတစ်ပါး ကို သွန်သင်ခြင်းကား ကိုယ့်တပည့်ဖြစ်အောင် သွေးဆောင်ခြင်း၊ လောဘသံယောဇဉ်တွယ်၍ နေခြင်းနှင့် တူ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ [“ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ”၏ အဖွင့်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဒု-အုပ် စာမျက်နှာ (၄၈)၌ ပြထားပြီ။]

ဆရာတို့ အနက်ပေးတော်မူကြပုံ။ ။(ကသွာ-ကြောင့်) ကုသလံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဓိဂန္ဓာ-၍၊ ပရဿ-အား၊ န အာရောစေယျ-နည်း၊ ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ပရော-တစ်ပါးသော အနုသာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရဿ-တစ်ပါးသော အနုသာသကပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကိ-အဘယ် အကျိုးကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်ပါအံ့နည်း၊ (န ကရိဿတိ ဧဝ-သည်သာ၊) တသွာ-ကြောင့်၊ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္ဓာ၊ ပရဿ-အား၊ န အာရောစေယျ-ရာ၊ ဤသို့ ပေးတော်မူကြသည်။

အဖွဲ့ကို ဆီနွဲ့တွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ အညံ-ပုရာဏဗန္ဓနမှ တစ်ပါးသော၊ နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ ဗန္ဓနံ-ကို၊ ကရေယျ သေယျထာပိ-ပြုရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ-ဤမချွတ်မယွင်းပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ပါပကံ-သော၊ ဣဒံ လောဘဓမ္မံ-ဤလောဘတရားကို၊ ဝဒါမိ-ဆိုလို၏၊ ဟိ-ဆိုသင့်၏၊ ပရော-သည်၊ ပရဿ-၏၊ ကိ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကရိဿတိ-နည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ)။

လောဟိစ္စော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အသောသိ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော၊ ပေ၊ တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတီတိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] အထခေါ-ကြားသိရရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ရောသိကံ-ရောသိကာမည် သော၊ နှာပိတံ-ရေချိုးပေးတတ်သူကို၊ [ရှေးက “ဆတ္တာသည်ကို”ဟု ပေးကြ၏။] အာမန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) သမ္ပရောသိကေ-အဆွေ ရောသိကာ၊ ဧဟိ-သွားပါချေ၊ ယေန-၌၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမ- လော၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ပြီး၍၊ မမ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ အပ္ပိဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆ-မေးပါချေ လော၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောဟိစ္စော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ အပ္ပိဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပုစ္ဆ-လော၊) ဧဝံ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်ပါလေဦးလော၊ (ကိ-နည်း၊) ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ သွာတနာယ-နက်ဖန်၌ဖြစ်လတုံသော ကောင်းမှု ပီတိပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာ၊ လောဟိစ္စဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဘိက္ခုသံဃေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ အဓိဝါသေတုကိရ-ကိုယ်တော့်အထက်၌ သက်ဝင်တည်နေစေတော်မူပါလောတဲ့၊ ဝါ-လက်ခံတော်မူ ပါလောတဲ့၊ ဣတိ(ဧဝံ-လည်း၊ ဝဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာမန္တေသိ)။ [ပေယျာလ အတွက် အနက်များနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှသာ ပေးထားအပ်သော ပုဒ်များ၏အနက် ကို သုဘသုတ်၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ရောသိကာက ဘုရားရှင်ထံသွား၍ လောဟိစ္စ ဗြာဟ္မဏ၏ မှာလိုက်သည့်အတိုင်း လျှောက်ပုံ၊ ဘုရားရှင်က လက်ခံတော်မူပုံကို လည်းကောင်း၊ ရောသိကာက လောဟိစ္စ ဗြာဟ္မဏအား ပြန်၍ပြောပုံကိုလည်း ကောင်း ပြ၏၊ ထိုဝါကျများ၌ “တေန ဘဂဝတာ-သည်၊ အဓိဝုတ္တဉ္စ-လက်ခံလည်း လက်ခံတော်မူအပ်ပါပြီ”ဟူသော ပုဒ်မှတစ်ပါး အနက်ထူးမရှိပါ။ ထို့နောက် လောဟိစ္စ ဗြာဟ္မဏသည် မိမိအိမ်၌ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို စီရင်ပြီးလျှင် ရောသိကာကို ဘုရားရှင်ထံ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်ထားစေပါသည်။ [ထိုဝါကျများ၏ အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၅၀၇။ အထခေါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌၊ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ယေန သာလဝတိကာ (အတ္ထိ)၊ တေန ဥပသင်္ကမံ၊ တေန ခေါ ပန သမယေန-ကြွတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ရောသိကာ နှာပိတော၊ ဘဂဝန္တံ-၏၊ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော-နောက်မှနောက်မှ၊ ဝါ-နောက်ကနောက်က၊ အနုဗန္ဓော-အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ ရောသိကာ နှာပိတော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ လောဟိစ္စဿ-သော၊ ပြာဟုဏဿ-၏၊ ဧဝရူပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်နေပါ၏၊ (ကိ)၊ ဣဓ သမဏော ဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်နေပါပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ လောဟိစ္စံ-သော၊ ပြာဟုဏံ-ကို၊ ပါပကာ-သော၊ ဧတသ္မာ ဒိဋ္ဌိဂတာ-မှ၊ ဝိဝေစေတု-ကင်းစေတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ရောသိကေ-ကာ၊ အပ္ပေဝနာမသိယာ-ဖြစ်နိုင်တန်ရာ၏၊ ဝါ-ဖြစ်နိုင်လောက်စရာရှိပါ၏၊ ရောသိကေ-ကာ၊ အပ္ပေဝနာမသိယာ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး အထခေါ-မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပေ၊ နိသိဒ္ဓိ-ပြီ၊ အထခေါ-ဘုရားရှင်၏ ထိုင်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော ပြာဟုဏော၊ ပေ၊ သမ္ပဝါရေသိ-ပြီ။ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

လောဟိစ္စ ပြာဟုဏာနုယောဂ

၅၀၉။ အထခေါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော-သော၊ ပြာဟုဏော-သည်၊ ပေ၊ ဧကမန္တံ နိသိဒ္ဓိ၊ ဧကမန္တံ နိသိန္တံ ခေါ လောဟိစ္စံ ပြာဟုဏံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-သင့်မှာ၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ပါပကံ-သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံကိရ-ဖြစ်သတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ကြားရသနည်း၊) ဣဓ-၌၊ သမဏော ဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူ ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ တံ-ထိုမေး တော်မူအပ်လတဲ့သော စကားကို၊ ကိမညသိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ တွံ-သည်၊ သာလဝတိကံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသသိနန-နေသည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း ဟုတ်ပါ၏၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ [နုခေါ-အနက်မရှိ။] (ကိ-နည်း၊) လောဟိစ္စော-သော၊ ပြာဟုဏော-သည်၊ သာလဝတိကံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ-၏၊ သာလဝတိကာယ-၌၊ ယာ သမုဒယသဉ္စာတိ-အကြင် တိုးပွားသော အခွန်အတုတ်၏ ကောင်းစွာဖြစ် ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုတိုးပွားသော အခွန်အတုတ်ကို၊ လောဟိစ္စော-သော၊

ဗြာဟ္မဏောဝ-သည်သာ၊ ဧကကော-တစ်ယောက်တည်း၊ (ဟုတွာ-၍) ပရိဘုဇ္ဇေယျ-သုံးစွဲရာ၏၊ အညေသံ-အခြားသူတို့အား၊ န ဒဒေယျ-မပေးရာ၊ ကုတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ)၊ ဧဝံ ဝါဒီ-ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အန္တရာယကရော ဟောတိ ဝါ”စသည်၌ စပ်)၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဥပဇ္ဇိဝန္တိ-မှီ၍ အသက်မွေးကြကုန်၏၊ တေသံ-ထိုသင့်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၏၊ အန္တရာယ ကရော-လာဘ်၏ အန္တရာယ်ကိုပြုသည်၊ ဟောတိဝါ-ဖြစ်သလော၊ နော ဟောတိဝါ-မဖြစ်သလော၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ အန္တရာယကရော-သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

အန္တရာယကရော-သည်၊ သမာနော-သော်၊ တေသံ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့၏၊ ဟိတာနုကမ္မိ-စီးပွားကို လိုလားသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် ခိုးမြှောက်တတ်သည်၊ ဟောတိ ဝါ-လော၊ အဟိတာနုကမ္မိ-စီးပွားကို မလိုလားသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် မခိုးမြှောက်တတ် သူမဟုတ်သည်၊ ဟောတိဝါ-လော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ၊ (တေသံ-ထိုအကျွန်ုပ်ကို မှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၏၊ အန္တရာယကရော-သည်၊ သမာနော-သော်)၊ အဟိတာနုကမ္မိ-သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ကုတိ-ပြီ)၊ အဟိတာနုကမ္မိသ-စီးပွားကို မလိုလားသူ၏၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် မခိုးမြှောက်တတ်သူ၏၊ တေသု-ထိုသင့်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၌၊ မေတ္တံ-မေတ္တာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော၊ စိတ္တံ-သည်၊ ပစ္စုပဋိတံ-ရှေးရှုတည်သည်၊ ဟောတိဝါ-လော၊ သပတ္တကံ-ရန်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (စိတ္တံ-သည်၊ ပစ္စုပဋိတံ-သည်၊ ဟောတိဝါ-လော)၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (အဟိတာနုကမ္မိသ-၏၊ တေသု-တို့၌)၊ သပတ္တကံ-သော၊ (စိတ္တံ ပစ္စုပဋိတံ ဟောတိ၊ ကုတိ-ပြီ)၊ သပတ္တကေ-ရန်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (စိတ္တေ-သည်၊ ပစ္စုပဋိတေ-လသော်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါ-မိစ္ဆာအယူရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ-လော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝါ-သမ္မာအယူရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ-လော၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (သပတ္တကေ စိတ္တေ ပစ္စုပဋိတေ-သော်)၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊ ကုတိ-ပြီ)၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ အဟံ-သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသ-မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏၊ ဒိန္နံ-နှစ်မျိုး ကုန်သော၊ ဂတိနံ-ဂတိတို့တွင်၊ နိရယံဝါ-ငရဲမူလည်းဖြစ်သော၊ တိရစ္ဆာနယောနိ ဝါ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ အမျိုးဇာတ်မူလည်းဖြစ်သော၊ အညတရံ-အမှတ်မထားတစ်ပါးပါး သော၊ ဂတိ-ဂတိကို၊ ဝဒါမိ-တော်မူ၏။

ဟိတာနုကမ္မိ။ ။ ဟိတာနုကမ္မိတိ ဧတ္ထ ဟိတန္တိ ဝုဗ္ဗိ၊ အနုကမ္မတိတိ အနုကမ္မိ၊ ကုစ္ဆတိတိ အတ္ထော၊ ဝုဗ္ဗိ ကုစ္ဆတိဝါ၊ နော ဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊- အဋ္ဌကထာ၊ အနုပုဗ္ဗော ကမ္မိသဒ္ဓေါ အာကခံနတ္ထော ဟောတိတိ “ကုစ္ဆတိတိ အတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ၊ သာတိသယေနဝါ ဟိတေန အနုကမ္မကော အနုဂ္ဂဏှကော ဟိတာနုကမ္မိ၊- ဋီကာ။

လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ တံ-ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကိမညသိ-
အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ ပသေနဒိ-ဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလ
တိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ကာသိကောသလံ-ကာသိတိုင်း၊ ကောသလ
တိုင်း၌၊ အဇ္ဈာဝသတိနန-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နေသည်မဟုတ်လော၊
ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ပါ၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ)
လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ ယော ဧဝံ၊ ဝဒေယျ-ရာဇာ၊ (ကိ)၊ ပသေနဒိ ကောသလော
၊ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ-ရာဇာ၊) ဧဝံ ဝါဒီ-သော၊ သော-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အန္တရာယကရော ဟောတိဝါ”စသည်၌ စပ်၊) ယေ-အကြင်သူတို့
သည်၊ ပသေနဒိ ကောသလံ ရာဇာနံ-ကို၊ ဥပဇီဝန္တိ-ကုန်၏၊ တုမေုစေဝ-တို့သည်
လည်းကောင်း၊ အညေစ-သင်တို့မှတစ်ပါး အခြားသူတို့သည်လည်းကောင်းတည်း၊
[ဆရာတို့ကား “ဥပဇီဝ”ဟု ထည့်တော်မူကြ၏၊] တေသံ-ထိုပသေနဒိ ကောသလ
မင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးကြသောသင်နှင့် အခြားသူတို့၏၊ အန္တရာယကရော၊
ဟောတိဝါ၊ ပေ၊ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ [အထက်ကအတိုင်း ပေးပါ။]

လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယော-သည်၊ လောဟိစ္စော၊ ပေ၊
န အညေသံ ဒဒေယျာတိ-လောဟိစ္စော၊ ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျဟူ၍၊ ဧဝံ-
သို့၊ ကိရဝဒေယျ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ ဧဝံ ဝါဒီ-သော၊ သော-သည်၊ ပေ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-
မိစ္ဆာအယူရှိသူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဆရာတို့ကား “ကိရ ဟောတိ-ဖြစ်သတတ်”ဟု
ကိရကို ကြိယာပုဒ်အားလုံးနှင့် တွဲ၍ ပေးတော်မူကြ၏။] လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊
ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣဓ သမဏော ဝါ၊ ပေ၊
ကရိဿတိတိ-ဣဓ သမဏော ဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာဇာ၊
ဧဝံ ဝါဒီ၊ သော-သည်၊ (“အန္တရာယကရော ဟောတိဝါ”စသည်၌ လှမ်းစပ်၊)
ယေတေ ကုလပုတ္တာ-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ တထာဂတပွဏ္ဍိတံ-
မြတ်စွာ ဘုရားသည် အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်သော၊ ဝါ-
မြတ်စွာဘုရားသည် အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယံ-သုတ်၊
အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းကို၊ အာဂမ္မ-ရှေးရှုရောက်၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြု၍၊ ဧဝရူပံ-
ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဥဠာရံ-မွန်မြတ်သော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-
ရကြကုန်၏၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုလည်း၊ သစ္စိကရောန္တိ-
မျက်မှောက်ပြုကြကုန်၏၊ သကဒါဂါမိ ဖလံ-ပေ၊ အနာဂါမိဖလံ သစ္စိကရောန္တိ၊
အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း၊ သစ္စိကရောန္တိ၊ [“ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆန္တိ”ကိုပင်
ထပ်၍ ဖွင့်သည်။]

ယေစိမေ(ယေစ+ဣမေ)-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-
နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဝါနံ-ဖြစ်ရာဘုံဗိမာန်တို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊
ဒိဗ္ဗာ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဟ္တာ-ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်တတ်သော နတ်လောကတို့ကို၊

[ဋီကာ၌ “ဗြဟ္မလောက” ကိုပါ ယူသည်။] ပရိပါစေန္ဒိ-ဒါန သီလ ဘာဝနာအားဖြင့် ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) ယေစ က္လမေ-တို့သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ် ကုန်သော၊ ဘဝိနံ-ဝိပါကံခန္ဓာတို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-ငှာ၊ ဒိဗ္ဗာ-နတ်၏အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်ကုန်သော၊ ဂဗ္ဘာ-ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်တတ်သော ဒါနစသော ကောင်းမှု တို့ကို၊ ပရိပါစေန္ဒိ-ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏။ [ဤပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] တေသံ-ထိုအရိယာဖြစ်ထိုက်၊ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ထိုက် သော အမျိုးကောင်းသားတို့၏၊ အန္တရာယကရော-အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အန္တရာယကရော သမာနော၊ ပေ၊ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ [“ဣတိ ကိရ လောဟိစ္စ ယော ဧဝံ ဝဒေယျ၊ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော”မှစ၍ “အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ နိရယံဝါ တိရစ္ဆာနယောနံ ဝါ”တိုင်အောင်သော ဝါကျများ ၌ အနက်တူပြီ။]

တယောစောဒနာရဟာ

၅၁၃။ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ လောကေ-၌၊ ယေ-အကြင် ဆရာတို့သည်၊ စောဒနာရဟာ-စောဒနာထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ-အပြစ်တင်ထိုက်ကုန်၏၊ (တေ) သတ္တာရော-ထိုဆရာတို့သည်၊ က္လမေ တယော-ဤ ၃-ယောက်တို့တည်း၊ ယောစ- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဧဝမ္ပပေ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော၊ သတ္တာရော-တို့ကို၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏၊ ဝါ-အပြစ်တင်၏၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) သာ စောဒနာ- ထိုစောဒနာခြင်းသည်၊ ဝါ-သည်၊ ဘူတာ-ဟုတ်၏၊ တစ္ဆာ-မှန်၏၊ ဓမ္မိကာ-တရားနှင့် ယှဉ်၏၊ အနဝဇ္ဇာ-မပြစ်မရှိ၊ ကတမေ တယော-အဘယ် ၃-ယောက်တို့နည်း၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ ကုမေ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သော၊ သတ္တာ-သည်၊ ယဿ (သာမညတ္ထဿ)-အကြင် သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောစီးပွား၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍) နဂါရိယံ-အိမ်၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ပေး၊ နွားမွေးမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော- ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဿ-ထိုဆရာ၏၊ ဝါ-သည်၊ သော သာမညတ္ထော-ထိုသမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းကောင်းသော စီးပွားသည်၊ ဝါ-ကို၊ အနနုပ္ပတ္တော-မရောက် အပ်သေးသည်၊ ဝါ-မရအပ်သေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုဆရာသည်၊ တံ သာမညတ္ထံ-သို့၊ အနနုပါပုဏိတွာ-မရောက်သေးမူ၍၊ ဝါ-မရသေးမူ၍၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောပြ၏၊ (ကိ-နည်း) က္လံ-ဤတရားသည်၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ (ဟောတိ-၏) က္လံ-သည်၊ ဝေါ-၏၊ သုခါယ-ငှာ၊ (ဟောတိ)၊ က္လံ-ဤသို့ ဟောပြ၏။

တဿ-ထိုဆရာ၏ (စကားကို) သာဝကာ-သာဝကတို့သည်၊ န သုဿူသန္တိ-
ရိုသေစွာ မနာယူကြကုန်၊ သောတံ-နားကို၊ န ဩဒဟန္တိ-ရှေးရှုမထားကြကုန်၊
(တစ်နည်း) န သောတံ ဩဒဟန္တိ-နားမထောင်ကြကုန်၊ အညာ(အညာယ)-သိခြင်း
ငှာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ န ဥပဋ္ဌပေန္တိ-မဖြစ်စေကြကုန်၊ သတ္ထု-ဆရာ၏၊ သာသနာ-အဆုံးအမ
မှ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-ဖဲ၍လည်း၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ သော-ထိုဆရာသည်၊ ဝါ-ကို၊
ဧဝံ-သို့၊ စောဒေတဗ္ဗော-စောဒနာထိုက်သည်၊ ဝါ-အပြစ်တင်ထိုက်သည်၊ အဿ-
ဖြစ်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စောဒနာထိုက်သနည်း၊) အာယသ္မာ-အရှင်သည်၊ ယဿ
(သာမညတ္ထဿ)-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဂါရသ္မာ-မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-၍၊) အနဂါရိယံ-
သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ပြီ၊ တေ-အရှင်သည်၊ သော သာမညတ္ထော-သို့၊ အနနုပ္ပတ္ထော-
မရောက်အပ်သေး၊ တံ-အရှင်သည်၊ တံ သာမညတ္ထံ-သို့၊ အနနုပါပုဏိတွာ-၍၊
ဝါ-၍၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဣဒံ-သည်၊
ဝေါ-တို့၏၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ-တို့၏၊ သုခါယ-ငှာ၊
(ဟောတိ)၊ ဣဒံ-ဤသို့ ဟောပြ၏၊ တဿ တေ-ထိုအရှင်၏ စကားကို၊ သာဝကာ-
တို့သည်၊ န သုဿူသန္တိ-ကုန်၊ ပေ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-၍လည်း၊ ဝတ္တန္တိ-ကုန်၏။

သေယျထာပိ နာမ-ကား၊ (ဣတ္ထိယာ-မိန်းမတစ်ယောက်သည်၊)
ဩသက္ကန္တိယာ-မကြိုက်သည်ဖြစ်၍ နောက်ဆုတ်နောက်ဆုတ်သွားလသော်၊
(ပုရိသော-ယောက်ျားတစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-က) ဥဿက္ကေယျ သေယျထာပိဝါ-
တိုး၍တိုး၍ လိုက်သွားရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပရမ္ပဒိ-တစ်ဖက်အရပ်၌
မျက်နှာရှိ သော မိန်းမကို၊ ဝါ-မျက်နှာလွှဲနေသော မိန်းမကို၊ အာလိင်္ဂေယျ
သေယျထာပိဝါ-နောက်ကနေ၍ ပွေ့ဖက်ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ-
ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ပါပကံ-သော၊ ဣဒံ လောဘဓမ္မံ-
ဤလောဘသဘောကို၊ ဝဒါမိ-ဆိုလို၏၊ ဟိ-ဆိုသင့်၏၊ ပရော-သည်၊ ပရဿ-
၏၊ ကိ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကရိဿတိ-နည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (စောဒေတဗ္ဗော)၊
လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင်ဆရာသည်၊ စောဒနာရဟော-
၏၊ ပဌမော-သော၊ (သော) သတ္တာ-ထိုဆရာဟူသည်၊ အယံ-ဤဆရာပင်တည်း၊
(မိမိကလည်း သာမညတ္ထသို့ မရောက် သေး၊ မိမိစကားကိုလည်း သာဝကတို့က
မလိုက်နာပါဘဲလျက် ဟောပြော ဆုံးမနေ သော ဆရာပင်တည်း၊) ယောစ-အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ စောဒေတိ-၏၊ ဝါ-၏၊ (တဿ-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) သာ စောဒနာ-သည်၊ ဘူတာ တစ္ဆာဓမ္မိကာ အနဝဇ္ဇာ။

လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ ဣဓ-
ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-သော၊ သတ္တာ-သည်၊ ပေ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဟောပြ၏၊
တဿ-ကို၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ သုဿူသန္တိ-ကုန်၏၊ သောတံ-ကို၊ ဩဒဟန္တိ-

ကုန်၏။ [တစ်နည်းလည်း ပေးပါ။] အညာ (အညာယ)-ငှာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပဌပေန္တိ-
ကုန်၏။ သတ္ထု-၏။ သာသနာ-မှ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-၍လည်း၊ န ဝတ္တန္တိ-ကုန်၊ သော-
ထိုဆရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ စောဒေတဗ္ဗော အဿ၊ (ကိံ)၊ အာယသ္မာ-သည်၊ ပေ၊
န ဝတ္တန္တိ-ကုန်၊ သေယျထာပိ နာမ-ကား၊ သကံ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ခေတ္တံ-လယ်ကို၊
ဩဟာယ-ပေါင်းမသင်ဘဲ စွန့်ထား၍၊ ပရံ-သူတစ်ပါး၏၊ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ခေတ္တံ-
ကို၊ နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ-ပေါင်းမြက်တို့ကို နှုတ်ပယ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ (တစ်နည်း) နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-
ပေါင်းမြက်တို့ကို ရိတ်ပယ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ မညေယျ သေယျထာပိ-
မှတ်ထင်ရာသကဲ့သို့၊ [ဥပမာနဝါကျ ၌ အနက်တူပြီ။] ပေ၊ ဓမ္မိကာ အနဝဇ္ဇာ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ မိမိက သာမညတ္ထသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သော်လည်း
မိမိစကားကို သာဝကများက မလိုက်နာသည့်အတွက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော ဆရာကို
ဟောတော်မူပါသည်။ ၎င်းဝါကျများ၌ အနက်ပေးပုံ အားလုံးတူပြီ။]

န စောဒနာရဟသတ္ထု

၅၁၆။ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောကေ-၌၊
ယော-အကြင် ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-စောဒနာခြင်းကို မထိုက်၊ ဝါ-
အပြစ်တင်ခြင်းကို မထိုက်၊ ကောစိ-သော၊ (သော) သတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ ပန-
လော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ လောကေ-၌၊ ယော-
အကြင် ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ (သော) သတ္တာ-
သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောကေ-၌၊
ယော-သည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ (သော) သတ္တာ-သည်၊
ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဣဓ လောဟိစ္စ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
၊ပေ၊ [သာမညဗလေ-၌၊ (ဝိတ္တာရိတံ)ယထာ-ချဲ့အပ်ပြီးသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊
ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့ထိုက်၏။] ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊
ယသ္မိံ သတ္ထရိ-၌၊ သာဝကော-သည်၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ ဥဠာရံ-မွန်မြတ်သော၊ ဝိသေသံ-
တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆတိ-ရ၏၊ လောဟိစ္စ-လောဟိစ္စ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင်
ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ (သော) သတ္တာ-ဟူသည်၊ အယမ္ပိ-ဤဆရာ
လည်း တစ်ပါးပင်တည်း၊ (မိမိက ပဌမဈာန် စသည်ကိုရ၍ သာဝကတို့ကို ပဌမဈာန်
တရားထူးကို ရစေနိုင်သော ဤဆရာလည်း တစ်ပါးတည်း၊) ယောစ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်
သည်လည်း၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ စောဒေတိ-၏၊ (တဿ-၏)၊ သာ
စောဒနာ-သည်၊ အဘူတာ-မဟုတ်၊ အတစ္ဆာ-မမှန်၊ အဓမ္မိကာ-တရားနှင့် မယှဉ်၊
သာဝဇ္ဇာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဒုတိယဈာန်စသော ဈာန် ၃-ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကိုလည်းကောင်း သာဝကတို့ကို ရစေနိုင်သော ဆရာများကို “မစောဒနာထိုက်သော ဆရာ”ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

၅၁၇။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ၊ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သေယျထာပိ-
ကာ၊ ပုရိသော-အကျိုးလိုလားသော ယောက်ျားတစ်ယောက်သည်။ နရကပပါတံ-
နရက်ချောက်သို့၊ ပတန္တံ-ကျရောက်နေသော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ကေသေသု-ဆံပင်တို့၌၊
ဂဟေတွာ-ဆွဲကိုင်၍၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ထလေ-ကြည်းကုန်း၌၊
ပတိဌပေယျ သေယျထာပိ-တည်စေရာသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဘောတာ
ဂေါတမေန-သည်။ နရကပပါတံ-သို့၊ ပပတန္တော-ခုန်ချနေသော၊ အဟံ-ကို၊ ထလေ-
၌၊ ပတိဌာ ပိတော-တည်စေအပ်ပါပြီ၊ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ၊ပေ၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ
ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတန္တိ၊ ကုဋ္ဌဒန္တသုတ်၊ ဥပါသကတ္ထပဋိဝေဒနာကထာ၌
အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ ။ ကုတိ-သို့၊ သုတံ-ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) ကုတိ-သို့၊ သုတံ-ခြင်းသည်၊
ဟောတိ-ပါ၏၊ ကုတိ-လောဟိစ္စသုတ် အပြီးတည်း။

ဒွါဒသမံ-တစ်ဆယ့်နှစ်သုတ်မြောက်သော၊ လောဟိစ္စသုတ္တံ-လောဟိစ္စ
သုတ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

နရကပပါတံ။ ။အဘိဓာန် (၆၅၆)၌ နိရယနှင့် နရကကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုသော်
လည်း ထောမနိဓိ၌ နိရယအနက်အပြင် ဘူမိဂဗ္ဘ-တောဝက်တို့၏ တူးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော
မြေတွင်းအနက်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထိုမြေတွင်းသည်ပင် အလွန်နက်သောအခါ ချောက်ကြီး
ဖြစ်နေသောကြောင့် “နရက်ချောက်”ဟု အနက်ပေးကြသည်။ ထောမနိဓိ၌ နရိဓာတ်+ကုန်
ပစ္စည်းဟု ဆို၏။ ပါဠိ၌ “နရ+နယနပါပဏေသု”ဟူသော ဓာတ်+ဏှပစ္စည်းဟု ကြံသင့်၏။
နရတိ နေတိတိ နရကော-သတ္တဝါတို့ကို ဆောင်တတ်သော နရက်၊ နရန္တိ ပါပုဏန္တိ သတ္တာ
ဝါ ဧတ္တာတိ နရကော-သတ္တဝါတို့ ကျရောက်ရာဖြစ်သော နရက်၊ ထိုနရကကိုပင် “ပပါတံ”ဟု
အထူးပြု၍ “နရကပပါတံ”ဟု ဆိုသည်။ ပပတန္တိ ဧတ္တာတိ ပပိတော-သတ္တဝါတို့ ကျရောက်ရာ
ဖြစ်သော ချောက်၊ နရကသင်္ခါတော+ပပိတော နရကပပါတော။

လောဟိစ္စသုတ် ပါဠိတော် နိဿယ ပြီးပြီ။

၁၃ = တေဝိန္ဒသုတ် နိဿယ

၅၁၈။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံသမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာသုတ်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိ ပဉ္စမတ္ထေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အစ၌ ပေးခဲ့ပြီ။] ယေန-၌၊ မနသာကဋ္ဌနာမ-မနသာကဋ္ဌမည်သော၊ ကောသလာနံ-ကောသလာဟု ဗဟုတံဝုဏ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၏၊ [ရှေးက “ကောသလာနံ-ကောသလတိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏”ဟု ပေးသည်။] ဗြဟ္မဏဂါမော-ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) တ-မနသာကဋ္ဌပုဏ္ဏားရွာရှိရာ ထိုအရပ်၌၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ [တစ်နည်းပေးပုံကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အစ၌ ပြခဲ့ ပြီ။] ဘဂဝါ-သည်၊ တတြ မနသာကဋ္ဌ-ထိုမနသာကဋ္ဌပုဏ္ဏား၌၊ ဝါ-ထိုမနသာကဋ္ဌ ပုဏ္ဏားရွာ အနီးဖြစ်သော၊ မနသာကဋ္ဌဿ-မနသာကဋ္ဌရွာမှ၊ ဥတ္တရေန-အနီး ဖြစ်သော မြောက်အရပ်၌၊ အစိရဝတိယာ-အစိရဝတီမည်သော၊ နဒိယာ-မြစ်၏၊ တီရေ-ကမ်းနား၌၊ အဗ္ဗဝနေ-သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

တေန ခေါ ပန သမယေန-၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ မနသာကဋ္ဌရွာမှ အနီးဖြစ်သော မြောက်အရပ်၌ အစိရဝတီမြစ်ကမ်း သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ) ထိုအခါ၌၊ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ အဘိညာတာ အဘိညာတာ-အလွန်ထင်ရှားကုန် အလွန်ထင်ရှားကုန်သော၊ ဗြဟ္မဏ မဟာသာလာ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ မနသာကဋ္ဌ-၌၊ ဝိဟရန္တိ-ကုန်၏၊ သေယျထိဒံ-ထိုပုဏ္ဏားတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ စင်္ကြာဟူဏော-စင်္ကြာပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ တာရုက္ခော ဗြဟ္မဏော-တာရုက္ခပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ ပေါက္ခရသာတိ ဗြဟ္မဏော-လည်းကောင်း၊ ဇာဏုသောဏိ ဗြဟ္မဏော-ဇာဏုသောဏိပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ တောဒေယျ ဗြဟ္မဏော-တောဒေယျပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ အညေ-ကုန်သော၊ အဘိညာတာ အဘိညာတာ-ကုန်သော၊ ဗြဟ္မဏ မဟာသာလာ စ-တို့လည်းကောင်းတည်း။

အထခေါ-၌၊ (ဗြဟ္မဏ မဟာသာလတို့၏ မနသာကဋ္ဌရွာဝယ် နေကြရာ ထိုအခါ၌) ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒွါဇာနံ-ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒွါဇမည်ကုန်သော၊ မာဏဝါနံ-တို့၏၊ (“ကထာ”၌စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ ဇယံဝိဟာရံ-ခြေသလုံးတို့၌ ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော သွားခြင်းကွရိယာပုတ်တည်းဟူသော နေခြင်းကို၊ အနုစကံမန္တာနံ-အတုလိုက်၍ လမ်းလျှောက်ကြကုန်စဉ်၊ အနုဝိစရန္တာနံ-အတုလိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်စဉ်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ ဝါ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ ထို့ထက်သာ၍ ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ ကထာ-စကားသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။

အထခေါ-လမ်းလျှောက်ကြရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဌော-သော၊ မာဏဝေါ-
သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ပေါက္ခရသာတိနာ-သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-
သည်၊ ယွာယံ(ယော+အယံ)-အကြင် လမ်းစဉ်ကို၊ အက္ခာတော-ပြောဟောအပ်ပြီ၊
အယမေဝ-ဤပေါက္ခရသာတိဆရာ ပြောဟောအပ်သော လမ်းစဉ်သည်သာ၊
ဥဇမဂ္ဂေါ-ဖြောင့်မှန်သော လမ်းတည်း၊ အယံ(ဧဝံ)-သည်သာ၊ အဉ္ဇသာယနော-
ဖြောင့်ဖြောင့်မှန်မှန် သွားကြောင်းလမ်းတည်း၊ တက္ကရဿ-ပေါက္ခရသာတိဆရာ
ပြောဟောအပ်သော ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-
ဗြဟ္မာနှင့်အတူ ဖြစ်သူ၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ နိယျာနိကော-သွားတတ်သည်၊
(ဟုတွာ-၍၊) နိယျာတိ-သွား၏၊ (တစ်နည်း) နိယျာနိကော နိယျာတိ-မလွဲဧကန်
အမှန်သွား၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

ဘာရဒွါဇော-သော၊ မာဏဝေါပိ-သည်လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊)
တာရုက္ခေန-သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-သည်၊ ယွာယံ(ယော+အယံ)-ကို၊ အက္ခာတော-
ပြီ၊ အယမေဝ-ဤတာရုက္ခဆရာ ပြောဟောအပ်သော လမ်းစဉ်သည်သာ၊ ဥဇမဂ္ဂေါ-
တည်း၊ အယံ(ဧဝံ)-သည်သာ၊ အဉ္ဇသာယနော-တည်း၊ တက္ကရဿ-တာရုက္ခဆရာ
ပြောဟောအပ်သော ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-
ငှာ၊ နိယျာနိကော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) နိယျာတိ-၏၊ (တစ်နည်း) နိယျာနိကော
နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဝါသေဌော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘာရဒွါဇံ-သော၊
မာဏံ-ကို၊ သညာပေတုံ-ကောင်းစွာသိစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-နားလည်စေခြင်းငှာ၊ နေဝ
အသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဘာရဒွါဇော-သော၊ မာဏဝေါ ပန-သည်လည်း၊ [ပနကို အပိ၏
အနက်ကြံသည်၊] ဝါသေဌံ-သော၊ မာဏံ-ကို၊ သညာပေတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ငှာ၊ န
အသက္ခိ-နိုင်။

အထခေါ-အချင်းချင်း နားလည်စေရန် မစွမ်းနိုင်ရာထိုအခါ၌၊ ဝါသေဌော
မာဏဝေါ ဘာရဒွါဇံ မာဏံ အာမန္တေသိ၊ (ကိ)၊ ဘာရဒွါဇံ-ဘာရဒွါဇံ၊ ဂေါတမော
သကျပုတ္တော၊ ပေ၊ အယံ သမဏော-သည်၊ မနသာကဋေ-၌၊ ပေ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓေ
ဝိဟရတိ၊ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ၊ ပေ၊ ဘဂဝတိ၊ [အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ် ပေါက္ခရသာတိ
ဝတ္ထု၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဘော ဘာရဒွါဇံ-အို ဘာရဒွါဇံ အာယာမ-လာ သွားကြစို့၊
ယေန သမဏော ဂေါတမော (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိဿာမ-ချဉ်းကပ်ချေ

ဗြဟ္မသဟဗျတာယ။ ။ သဟ+ဗျေတိ ပဝတ္တတိတိ သဟဗျော၊ သဟပဝတ္တနကော-
ဋီကာ၊ သဟပုဗ္ဗ၊ ဗျေဓာတ်+အပစ္စည်း၊ ဗျေဓာတ်၏ အာဝရဏ၊ ပဝတ္တိအနက် ၂-မျိုးတွင်
ပဝတ္တိအနက်တည်း၊ သဟဗျဿ+ဘာဝေါ သဟဗျတာ-အတူဖြစ်သူ၏အဖြစ်၊ ဝါ-အတူဖြစ်
ခြင်း၊ ဗြဟ္မနာ+သဟဗျတာ ဗြဟ္မသဟဗျတာ၊ ထို့နောက် တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ သဝိဘတ်
သက်၍ အာယပြုပါ။

ကြကုန်စို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ သမဏံ ဂေါတမံ ပုစ္ဆိဿာမ-
မေးလျှောက်ကြကုန်စို့၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နော-ငါတို့အား၊
သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဗျာကရိဿတိ-ဖြေဆိုလတုံ၊ တထာ-ထိုဖြေဆိုအပ်
တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဓာရေဿာမ-ဆောင်ရွက်
မှတ်သားကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပြောပြီ၊ ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း
မှန်ပေသည်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘာရဒွါဇော၊ ပေ၊ ပစ္စယောသိ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂကထာ

၅၂၂။ အထခေါ-(တိုင်ပင်ပြီးရာ)ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဌ ဘာရဒွါဇော၊ ပေ၊ ဧကမန္တံ
နိသိဒ္ဓိသု၊ [ပေါက္ခရသာတိ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဧကမန္တံ နိသိန္ဒော
ဝါသေဌော မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊
ဣဓ-ယနေ၊ အမှာကံ-အကျွန်ုပ်တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဇယံဝိဟာရံ၊ ပေ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂကထာ
ဥဒပါဒိ-ပါပြီ၊ (ကိ)၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-ပြောပါ၏၊ (ကိ)၊
ပေါက္ခရသာတိနာ၊ ပေ၊ နိယျာနိကော နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ဝဒါမိ)၊
ဘာရဒွါဇော မာဏဝေါ ဧဝံ အာဟ၊ (ကိ) တာရုက္ခေန၊ ပေ၊ နိယျာတိ၊ ဣတိ-
ဤသို့၊ (အာဟ)၊ ဣတိ-သို့၊ (ဥဒပါဒိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧတ္ထ-ဤဗြဟ္မာ့ပြည်သို့
ရောက်ကြောင်း ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဆန့်ကျင်
ဘက် ယူခြင်းသည်၊ အတ္ထေဝ-ရှိသည် သာ၊ ဝိဝါဒေါ-ဆန့်ကျင်ဘက်
ပြောဆိုခြင်းသည်၊ အတ္ထိ(ဧဝံ)-သာ၊ နာနာဝါဒေါ-မတူထူးခြား ကွဲပြားသော
ဆရာတို့၏ဝါဒသည်၊ အတ္ထိ(ဧဝံ)၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ ဣတိ-
ဤသို့လျှင်၊ တံ-သည်၊ အယမေဝ ဥဇုမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ ပေါက္ခရသာတိနာတိ-နာဟူ၍၊
ဧဝံ-သို့၊ ကိရဝဒေသိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ ဘာရဒွါဇော၊ မာဏဝေါ-သည်၊
အယမေဝ ဥဇုမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ တာရုက္ခေနာတိ-နဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့ (ကိရ)အာဟ-အကယ်၍
ပြောအံ့၊ အထ-ထိုသို့ ပြောလသော်၊ ကိသ္မိ-အဘယ်အကြောင်းအရာ၌၊ ဝေါ-
သင်တို့၏၊ ဝိဂ္ဂဟော-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေးသနည်း၊ ပေ၊ နာနာဝါဒေါ (အတ္ထိ-နည်း)၊
ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဣတိ ကိရ၊ ပေ၊ ဝဒေသိ။ ။ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဝဒေသိ ကိရ-
ပြောဆိုသတတ်၊ အာဟကိရ-ပြောဆိုသတတ်”ဟု ပေးတော်မူ၏၊ မိမိကား-
တစ်ဆင့်ကြားမဟုတ်၊ တိုက်ရိုက် လျှောက်နေသည်ကို ကြားရသော အရာဖြစ်သောကြောင့်
ကိရကို ယဒိအနက် ပေးလိုက်ပါ သည်။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဌ၊ (ဝိဂ္ဂဟော အတ္ထိ၊ ဝိဝါဒေါ အတ္ထိ၊ နာနာဝါဒေါ အတ္ထိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အဒ္ဓရိယာ-အဒ္ဓရမည်သော ယဇ္ဇဒေဝကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိရိယာ-တိတ္ထိရ ရသေ့သည် ပြုစီရင်အပ်သော ယဇ္ဇဒေဝကို သရဇ္ဈာယ်တတ် ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒောကာ-ဆန္ဒမည်သော သာမဒေဝကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗဉာရိဇ္ဈာ-ဗဉာရိမည်သော ဣရဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာ- တို့သည်လည်းကောင်း၊ [ပြာဟ္မဏာ အရကို “အဒ္ဓရိယာ ပြာဟ္မဏာ”စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်။] နာနာမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အမျိုးမျိုး သော လမ်းတို့ကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ပညပေန္တိ-အကယ်၍ကား ပညတ်ကြပါကုန်၏၊ အထခေါ-ထိုသို့ ပညတ်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ တာနိ- ထိုလမ်းတို့ သည်၊ တက္ကရဿ-ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-ဌာ၊ နိယျာနိကာ (ဟုတွာ) နိယန္တိ-ပါကုန်၏၊ ဝါ-ပါကုန်၏။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ဂါမဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ နိဂမဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဗဟူနိ-များစွာကုန်သော၊ နာနာမဂ္ဂါနိ-အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့သည်၊ စေပိ ဘဝန္တိ-အကယ်၍မူလည်း ရှိစေကုန် ဦးတော့၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ တာနိ-တို့ သည်၊ ဂါမသမောသရဏာနိ-ရွာသို့ သက်ရောက်ကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ သေယျထာပိ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ ပြာဟ္မဏာ- တို့သည် ၊ပေ၊ အဒ္ဓရိယာ-ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာ ၊ပေ၊ နိယန္တိ-ပါကုန်၏၊ ဣတိ- ပြီ။

ဝါသေဋ္ဌမာဏဝါနုယောဂ

၅၂၅။ ဝါသေဋ္ဌ-ဌ၊ နိယန္တိ-သွားနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒေသိ-ဆိုသလော၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ နိယန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါမိ-ဆိုပါ၏၊ [မြတ်စွာဘုရားက ဤအတိုင်း ၃-ကြိမ် မေးတော်မူ၍ ဝါသေဋ္ဌကလည်း ဤအတိုင်းပင် ၃-ကြိမ် ဖြေသည်။] ဝါသေဋ္ဌ-ဌ၊ ကိပန-အဘယ်သို့နည်း၊ ယေန-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊ ဝါ-တိုက်ရိုက်၊ ဒိဌော-မြင်အပ်ပြီ၊ တေဝိဇ္ဇာန- ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါးရှိကုန်သော၊ ဝါ-ပေဒင် ၃-ပုံကို ဆောင်နိုင်ကုန်သော၊ ပြာဟ္မဏာန- တို့တွင်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ် ယောက်သော၊ (သော)ဧကပြာဟ္မဏောပိ-ထိုဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တစ်ယောက်သော ပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ အတ္ထိ-ရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူး သူ တစ်စုံတစ်ယောက် သော ပုဏ္ဏား၏ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဌ-ဌ၊ ကိပန-နည်း၊ ယေန-အကြင် ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ-ကို၊ သက္ကိ-
မျက်မှောက်၊ ဝါ-တိုက်ရိုက်၊ ဒိဌော-မြင်အပ်ပြီ၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-
တို့တွင်၊ ကောစိ-သော၊ (သော)ကောစရိယောပိ-ထိုဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူး
သော တစ်ယောက်သော ဆရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော
ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော
ဆရာ၏ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ပြီ) ဝါသေဌ-ဌ၊ ကိပန-နည်း၊ ယေန-
အကြင် ဆရာဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ သက္ကိ ဒိဌော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ကောစိ
(သော)ကောစရိယာပါစရိယောပိ-ထိုဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တစ်ယောက်
သော ဆရာဆရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-
ဤဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တစ်ယောက်သော ဆရာဆရာ၏ ရှိခြင်းသည်၊
နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ပြီ) ဝါသေဌ-ဌ၊ ကိပန-နည်း၊ ယေန-အကြင် ၇-ဆက်မြောက်
တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဆရာကြီးသည်၊ ဗြဟ္မာ သက္ကိ ဒိဌော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊
ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့တွင်၊ သတ္တမာ-၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ယာဝ
အာစရိယာမဃယုဂါ-ဆရာကြီးတို့၏ အသက်အပိုင်းအခြားတိုင်အောင်၊ ဝါ-
ဆရာကြီးတို့၏ အစုံတိုင်အောင်၊ ကောစိ-သော၊ (သော-ထိုဆရာကြီးသည်) အတ္ထိ-
ရှိသလော၊ ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤ ၇-ဆက်မြောက်တွင်
ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တစ်စုံ တစ်ယောက်သော ဆရာကြီး၏ရှိခြင်း
သည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၂၆။ ဝါသေဌ-ဌ၊ ကိပန-နည်း၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဝါ-ကုန်သော၊
ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ပုဗ္ဗကာ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ မန္တာနံ-ဝေဒကျမ်းဂန်၊ မန္တန်တို့ကို၊
ကတ္တာရော-ပြုစီရင်တတ်ကုန်သော၊ မန္တာနံ-တို့ကို၊ ပဝတ္တာရော-ဖြစ်စေတတ်
ကုန်သော၊ ယေပိ ဣသယော-အကြင် ရသေ့တို့သည်လည်း၊ (အဟေသု-
ရှိခဲ့ကုန်ပြီ) ယေသံ-ယင်း ရှေးရသေ့တို့၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေါရာဏံ-
ရှေး၌ဖြစ်သော၊ ဂီတံ-အသံနိမ့် အသံမြင့်ပြည့်စုံအောင် သီဆိုအပ်သော၊
(ဂီတရွတ်သလို သီဆိုအပ် သော) ပဝုတ္တံ-အခြားသူတို့အား ရွတ်ပြအပ်သော၊
ဝါ-အခြားသူတို့အား ပို့ချ အပ်သော၊ သမိဟိတံ-ပေါင်းစုအပ်သော၊ ဣဒံ မန္တပဒံ-
ဤမန္တန်ပုဒ်ကို၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ဝါ-ယခု လက်ထက်၌၊ တေဝိဇ္ဇာ-ကုန်သော၊
ဝါ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ တံ-ထို မန္တန်ပုဒ်ကို၊ အနုဂါယန္တိ-အတုလိုက်၍
သီဆိုကြကုန်၏၊ တံ-ကို၊ အနုဘာသန္တိ-အတုလိုက်၍ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏၊ ဘာသိတံ-
ရှေးရသေ့တို့ ရွတ်ဆို အပ်သော မန္တန်ပုဒ်ကို၊ အနုဘာသန္တိ-ကုန်၏၊ ဝါစိတံ-
ရှေးရသေ့တို့ ပို့ချအပ်သော မန္တန်ပုဒ်ကို၊ အနုဂါယန္တိ-အတုလိုက်၍ ပို့ချကြကုန်၏။

သေယျထိဒံ-ထိုရှေးရသေ့တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အဋ္ဌကော-အဋ္ဌကရသေ့လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဘဂု-ဘဂုရသေ့လည်းကောင်းတည်း၊ [ဤဝါကျများ၏ အနက်ကို မှတ်ဖွယ်နှင့်တကွ အဓမ္မသုတ် ကုသိဘာဝါနုယောဂကထာ၌လည်းရေးခဲ့ပြီ။] တေပိ-ထိုရသေ့တို့သည်လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်သလော၊ (ကိ-နည်း၊) မယံ-တို့သည်၊ ယတ္ထဝါ-အကြင် အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (ဝသတိ-နေ၏၊) ယေနဝါ-အကြင် လမ်းဖြင့်မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သို့၊ အဝသရိတဗော-ရောက်ထိုက်၏၊ ယဟိဝါ-အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) ဧတံ- ဤ ဗြဟ္မာနေရာအရပ်၊ ဗြဟ္မာ့ထံ သွားကြောင်းလမ်းကို၊ ဇာနာမ-သိကုန်၏၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧတံ-ကို၊ ပဿာမ-မြင်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟံသု-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာ၏ နေရာအရပ်၊ ဗြဟ္မာ့အထံသို့ သွားကြောင်းလမ်းကို ရှေးရသေ့တို့က ပြောဆိုခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၂၇။ ဝါသေဋ္ဌ-ဌ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ယေန-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ ဗြဟ္မာ-ကို၊ ပေ၊ (သော) ဧကဗြာဟ္မဏောပိ-သည်လည်း၊ ကိရ နတ္ထိ-အကယ်၍မရှိအံ့၊ ယေန-အကြင်ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ၊ ပေ၊ (သော) ဧကာစရိယောပိ-သည်လည်း၊ ကိရ နတ္ထိ-အံ့၊ ယေန-အကြင် ဆရာဆရာသည်၊ ပေ၊ (သော) အာစရိယပါစရိယောပိ-သည်လည်း၊ ကိရ နတ္ထိ-အံ့၊ ယေန-အကြင် ၇-ဆက်မြောက်တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဆရာကြီးသည်၊ ပေ၊ (သော-ထိုဆရာကြီးသည်၊) ကိရ နတ္ထိ-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ၊ ပေ၊ တေပိ-တို့သည်လည်း၊ ပေ၊ မယံ ဧတံ၊ ပဿာမ-ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကိရ န အာဟံသု-အကယ်၍ မပြောဆိုကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်ပါ ကုန်လျက်၊) တေဝိဇ္ဇာ-ကုန်သော၊ ဝါ-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ယံ-အကြင် ဗြဟ္မာကို၊ န ဇာနာမ-ကုန်၊ ယံ-ကို၊ န ပဿာမ-ကုန်၊ တဿ-ထိုမသိမမြင်အပ်သော ဗြဟ္မာ၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေမ-ကုန်၏၊ (ကိ) အယမေဝ-သည်သာ၊ ဥဇ္ဇမဂ္ဂေါ-တည်း၊ အယံ (ဧဝံ)-သည်သာ၊ အဉ္စသာယနော-တည်း၊ တက္ကရဿ-၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-ငှာ၊ နိယျာနိကော (ဟုတ္တာ) နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေမ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ။)

၅၂၈။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဝါ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပိဋ္ဌိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော အဖြေမရှိသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိနန္ဒ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ပေ၊ အပ္ပိဋ္ဌိဟိရကံ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ-ကုန်သော၊ တေ

ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်။ ယံ-အကြင် ဗြဟ္မာ-ကို၊ န ဇာနန္တိ-ကုန်၊ ယံ-ကို၊ န ပဿန္တိ-
ကုန်၊ တဿ-ထိုဗြဟ္မာ၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဒေသေဿန္တိ-ပြောဟောနိုင်
ကုန်လတ်၊ (ကိ)၊ အယမေဝ၊ ပေ၊ နိယျာတိ၊ က္ကတိ-သို့၊ (ဒေသေဿန္တိ)၊ ဧတံဌာနံ-
ဤသို့ ပြောဟောနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိနိုင်။

အန္တဝေဏိ ဥပမာ။ ၅၂၉။ ဝါသေဌ-ဌ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပရမ္မရသံသတ္တာ-
အဆက်ဆက် ငြိကပ်၍နေသော၊ ဝါ-တစ်ယောက်တစ်ယောက်၏ ခါးတောင်မြိတ်
ကို ဆွဲကိုင်၍ သွားနေသော၊ အန္တဝေဏိ-သူကန်းတို့၏ အစဉ်အတန်းသည်၊
(အဿ-ရှိရာ၏)၊ ပုရိမောပိ-ရှေး၌ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ သေယျထာပိ-
လမ်းကို မမြင်ကဲ့သို့၊ မဇ္ဈိမောပိ-အလယ်၌ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ
သေယျထာပိ-သို့၊ ပစ္ဆိမောပိ-နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ
သေယျထာပိ-သို့၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဝါ-
ကုန် သော၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-ပြောဟောအပ်သော
စကား သည်၊ အန္တဝေဏူပမံမညေ-သူကန်းတို့၏ အစဉ်နှင့် တူသကဲ့သို့ဖြစ်၏၊
ပုရိမောပိ-ရှေးဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းပြု ရသေ့တစ်စုသည်လည်း၊ န ပဿတိ-
ဗြဟ္မာကို မမြင်၊ မဇ္ဈိမောပိ-အလယ်ဖြစ်သော ဆရာဆရာသည်လည်း၊ န ပဿတိ-
မြင်၊ ပစ္ဆိမောပိ-နောက်ဖြစ်သော တပည့်အပေါင်းသည်လည်း၊ န ပဿတိ-မြင်၊
တေဝိဇ္ဇာနံ ပြာဟ္မဏာနံ၊ ဘာသိတံ-သော၊ က္ကဒံ-ဤစကားသည်၊ ဟဿကညေဝ-
ရယ်ဖွယ် သည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ နာမကညေဝ-နာမည်သည်သာ၊ ဝါ-
အသံသည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ [ဗြဟ္မဒု ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဆိုတဲ့
နာမည်သာဖြစ်သည်၊ တကယ် ရောက်နိုင်ခြင်းဟူသော အနက်အဆန်မပါ-ဟူလို။
] ရိတ္တကညေဝ-အနက်မှ ကင်းဆိတ်သည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တုစ္ဆကညေဝ-
အနက်မမှီး အချည်းနှီးသည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏။

စန္ဒိမသုရိယသိုရောက်ဖို့မျှ မဟောနိုင်။ ၅၃၀။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊
တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အညေ-တေဝိဇ္ဇာ ပြာဟ္မဏမှတစ်ပါး
အခြားကုန် သော၊ ဗဟုဇနာစာပိ-များစွာသော လူတို့သည်လည်းကောင်း၊
စန္ဒိမသုရိယေ-လ နေ တို့ကို၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ယတော-
အကြင်အချိန်၌ [ယသို့ ကာလေ၊ အဌကထာ၊] စန္ဒိမသုရိယာ-တို့သည်၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ-
ထွက်လာကြကုန်၏၊ (တံ-ထို လ နေတို့၏ ထွက်ပေါ်လာရာ အချိန်ကို၊ ဇာနန္တိ-
သိကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊) ယတ္ထ-အကြင်အချိန်၌၊ (စန္ဒိမသုရိယာ-တို့သည်၊)
ဩဂစ္ဆန္တိ-သက်ဝင်ကြကုန်၏၊ (တံစ-ထိုလ နေတို့၏ သက်ဝင်ရာအချိန်ကိုလည်း၊
ဇာနန္တိ-လော၊) အာယာစန္တိ-ပေါ်ထွက်လာဖို့ရန် ရှေးရှုတောင်းပန်ကြကုန်သည်
မဟုတ်လော၊ ထောမယန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ပဉ္စလိကာ-

ချီအပ်သော လက်အုပ်ရှိကုန်သည်၊ နမဿမာနာ-ရှိခိုးကြကုန်သည်၊ ဝါ-နမော နမောဟု ရွတ်ဆိုကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ- ဤ) အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြပါကုန်၏၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊ [ဤ၌ “ယံ ပဿန္တိ” စသည်ဖြင့် ရှိ၏၊ ယံ ပဿန္တိတိ ဧတ္ထ ယန္တိ နိပါတမတ္ထံ၊- အဌကထာ။] တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြပါကုန်၏၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ-၏၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ စန္ဒိမသုရိယာနံ-ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်အပ်သော လ၊ နေတို့၏၊ သဟဗျတာယ-အတူဖြစ် ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂ-ကျင့်စဉ်လမ်းကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ပဟောန္တိ-စွမ်းနိုင်ကုန်သလော၊ (ကိ)၊ အယမေဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ နိယျာတိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ (ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ပဟောန္တိ-ကုန်သလော၊ ကုတိ-မူပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ ကုဒံ-ဤသို့ စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ကုတိ-ပြီ။)

ဝါသေဌ-ဌ၊ ကုတိ-သို့၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ-ကုန်၏၊ တေသမ္ပိ စန္ဒိမသုရိယာနံ-တို့၏သော်မှလည်း၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ သဟဗျတာယာတိ-အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ သဟဗျတာယဟူ၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ကိရ နပဟောန္တိ-အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်ကုန်အံ့၊ ကုတိ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ ပြာဟ္မဏေဟိ သက္ခိ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အကယ်၍ မမြင်အပ်သည်ဖြစ်အံ့။ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ အာစရိယေဟိပိ ဗြဟ္မာ သက္ခိ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ အာစရိယပါစရိယေဟိပိ၊ ပေ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ သတ္တမေဟိ-၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယာဝ အာစရိယာမဟယုဂေဟိပိ-ဆရာကြီးတို့၏ အစုံတိုင်အောင်ဖြစ်သော ပြာဟ္မဏတို့သည်လည်း၊ ပေ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ပြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ ကုသယော၊ ပေ၊ တေဝိ-ထိုရှေးရသေ့တို့သည်လည်း၊ မယမေတံ ဇာနာမ၊ ပေ၊ ဗြဟ္မာတိ-မယမေတံ ဇာနာမ၊ ပေ၊ ဗြဟ္မာဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကိရ န အာဟံသု-အကယ်၍ မပြောနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေ-သော်)၊ [ဤသို့ လ၊ နေတို့နှင့်သော်မှ တကွဖြစ်ဖို့ရာ လမ်းစဉ်ကို မညွှန်ပြနိုင်ကုန်၊ ဗြဟ္မာကို မြင်အပ်ဘူးသူ ပြာဟ္မဏတို့ မရှိကုန်လသော်။] [“တေဝံ”၌ ဝသည် အနက်မရှိ။] တေဝိဇ္ဇာ၊ တေပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယံ န ဇာနာမ၊ ပေ၊ ပြာဟ္မသဟဗျတာယာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ။ (ပြောဆိုရာရောက်ကြသည်-ဟူလို။)

၅၃၃။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ [ဤသို့ “မိမိတို့ မသိ မမြင်အပ်သော ဗြဟ္မာနှင့်တကွ ဖြစ်ဖို့ရာလမ်းကို ညွှန်ပြကြ၏”ဟု ပြောဆိုကုန် လသော်၊] တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဋိဟိရက်၊ သမ္ပဇ္ဇတိနန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံသန္တေ အဒ္ဓါ၊ ပေ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ [“သာဓု ဝါသေဌ၊ ပေ၊ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ”ဝါကျကို အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဇနပဒကလျာဏီကို အလိုရှိသော ယောက်ျား တစ်ယောက်၏ ဥပမာဖြင့် တေဝိဇ္ဇာဗြာဟ္မဏတို့ ပြောဆိုညွှန်ပြအပ်သော လမ်းစဉ်၏ အပ္ပါဋိဟိရကဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာအဖြစ်သို့ရောက်အောင် မညွှန်ပြနိုင်ပုံ ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူပါသည်။ နိဿေဏီ ဥပမာဖြင့်လည်း ထိုအတူ ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဥပမာများကို ပေါဌပါဒသုတ် ဧကံသိကဓမ္မကထာ၌ (ဇနပဒကလျာဏီ ဥပမာ၊ နိဿေဏီ ဥပမာဟု ခေါင်းစဉ်တပ်၍) အနက်ရေးခဲ့ပြီ။ ဥပမေယျဝါကျများ၌လည်း အနက်ထူးမရှိပါ။

အဓိရဝတီ ဥပမာ

ဟိုဘက်ကမ်းကိုခေါ်နေသူ ဥပမာ။ ၅၄၂။ ဝါသေဌ-ဌ၊ သေယျထာဝိ- ကား၊ အဓိရဝတီ-အဓိရဝတီမည်သော၊ အယံ နဒီ-ဤဖြစ်သည်၊ ဥဒကဿ-ရေဖြင့်၊ ပူရာ-ပြည့်သည်၊ သမတိတ္ထိကာ-ကမ်းနှင့်ညီမျှသော ရေရှိသည်၊ ကာကပေယျာ- (ကမ်း၌ တည်သော) ကျီးသည်သောက်နိုင်သော ရေရှိသည်၊ (အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊) အထ-ရေဖြင့် ပြည့်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ပါရတ္ထိကော-ထိုဘက်ကမ်းဖြင့် အလိုရှိသော၊ ဝါ-ထိုဘက်ကမ်းကို သွားလိုသော၊ ပါရဂဝေသီ-ထိုဘက်ကမ်းကို ရှာလေ့ရှိသော၊ ပါရဂမီ-ထိုဘက်ကမ်းသို့ သွားလတ်ဖြစ်သော၊ ပါရံ-ထိုဘက်ကမ်းသို့၊ တရိတု ကာမော-ကူးခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ပုရိသော-သည်၊ အာဂစ္ဆေယျ-ရာ၏၊ [“ပါရတ္ထိကော”စသော ရှေးရှေးပုဒ်ကို “ပါရဂဝေသီ”စသော နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူသည်။] သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဩရိမေ-ဤဘက်ဖြစ်သော၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ ပါရိမံ-ထိုဘက်ဖြစ်သော၊ တီရံ-ကို၊ အဝေယျ- ခေါ်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း။)

ပါရ-ဟေ.... ဟိုဘက်ကမ်း၊ အပါရံ-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ဧဟိ-လာပါလော၊ ပါရ- ကမ်း၊ အပါရံ-သို့၊ ဧဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေယျ)၊ တံ ကိမညေသိ ဝါသေဌ၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ အဝါယနဟေတုဝါ-ခေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ အာယာစနဟေတုဝါ-တောင့်တခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္ထနဟေတုဝါ-ဆုတောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်း

ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိနန္ဒနဟေတုဝါ-အလွန် နှစ်သက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အစိရဝတိယာ-သော၊ နဒိယာ-၏၊ ပါရိမံ-သော၊ တိရံ-သည်၊ ဩရိမံ-သော၊ တိရံ-သို့၊ အာဂစ္ဆေယျ အပိနု-လာရာသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ လာခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်နိုင်ပါ။ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၄၃။ ဝါသေဌ-ဌ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ၅-ပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးဟူသော တရားတို့သည်၊ ပြာဟ္မဏ ကာရကာ-ပြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ တေ ဓမ္မေ-ထို ၅-ပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးတရားတို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္ထမာနာ-ကျင့်ကြပါကုန်လျက်၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ပဉ္စဝေရ ဒသအကုသလကမ္မပထတရားတို့သည်၊ အပြာဟ္မဏကာရကာ-ပြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို မပြုတတ်ကုန်၊ တေ ဓမ္မေ-ထို ပဉ္စဝေရ ဒသအကုသလကမ္မပထဟူသော တရားတို့ကို၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာ ယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္ထမာနာ-ကျင့်ကြပါကုန်လျက်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဣန္ဒြိယ-သိကြားကို၊ အဝါယာမ-ခေါ်ကုန်၏၊ သောမံ-သောမနတ်ကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ ဝရုဏံ-ဝရုဏနတ်ကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ ဤသာနံ-ဤသာနတ်ကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ ပဇာပတိ-ပဇာပတိနတ်ကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ ဗြဟ္မံ-ဗြဟ္မာကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ မဟိဒ္ဓိ-မဟိဒ္ဓိနတ်ကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ ယမံ-ယမနတ်ကို၊ အဝါယာမ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အာဟံသု-ကုန်ပြီ) ဝါသေဌ-ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ တေပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ပြာဟ္မဏကာရကာ-ကုန်၏၊ ပေ၊ သမာဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝတ္ထမာနာ-လျက်၊ အဝါယနဟေတုဝါ-ခေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာယာစနဟေတုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တနဟေတုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အဘိနန္ဒနဟေတုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္ဒကခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဗြဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ သဟဗျူပဂါ-တကွဖြစ်သူတို့၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကြကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

မြစ်ကမ်း၌ ဖွဲ့တုပ်ထားအပ်သူ ဥပမာ။ ၅၄၅။ ဝါသေဌ-ဌ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ အစိရဝတိ-သော၊ အယံ နဒီ-သည်၊ ဥဒကဿ-ဖြင့်၊ ပူရာ-သည်၊ သမတ္ထိကာ-သည်၊ ကာကပေယျာ-သည်၊ (အဿ-၏) အထ-၌၊ ပါရတ္ထိကော-သော၊ ပေ၊ ပုရိသော၊ အာဂစ္ဆေယျ-၏၊ သော-သည်၊ ဩရိမေ-သော၊ တိရေ-၌၊ ဒဠာယ-မြဲမြံ ခိုင်ခံ့သော၊ အန္တုယာ-နှောင်ကြိုးဖြင့်၊ ပစ္စာဗာဟံ-နောက်၌ လက်မောင်းရှိအောင်၊ ဝါ-လက်ပြန်ကြိုးချည်၍၊ ဂါဠုဗန္ဓနံ-တင်းကြပ်စွာ ဖွဲ့တုပ်အပ်သည်မည်လောက် အောင်၊ ဗဒ္ဓေါ-ဖွဲ့တုပ်အပ်သည်၊ (အဿ-၏) တံ ကိမညေသိ ဝါသေဌ၊ သော

ပုရိသော-သည်၊ အစိရဝတိယာ-သော၊ နဒိယာ-၏၊ ဩရိမာ-သော၊ တိရာ-မှ၊ ပါရိမံ-သော၊ တိရံ-သို့၊ ဂစ္ဆေယျ အပိနု-သွားနိုင်ရာသလော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ကုဒ်-ဤသို့ သွားနိုင်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဌ-ဌ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊ ကုမေ ကာမဂုဏာ- ဤကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ကို၊ အရိယဿ-အရိယာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ၏၊ ဝိနယေ-ဆုံးမကြောင်း ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ အန္တုတိပိ-နှောင်အိမ်ဟူ၍ လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဗန္ဓနန္တိပိ-အနှောင်အဖွဲ့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ စက္ခုဝိညေယျာ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ကုဌာ-အလိုရှိထိုက်ကုန်သော၊ ကန္တာ-နှစ်သက်ထိုက်ကုန်သော၊ မနာပါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-မြတ်နိုးထိုက်ကုန်သော၊ ပိယရူပါ-ချစ်အပ်ကုန်သည် ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာ-ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနီယာ-စိတ်ကို တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ရူပါ-ရူပအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့လည်းကောင်း၊ သောတဝိညေယျာ-သောတဝိညာဉ်သည် သိထိုက် ကုန်သော၊ ပေ၊ သဒ္ဓါ-တို့လည်းကောင်း၊ ဃာနဝိညေယျာ-ဃာနဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဂန္ဓာ-တို့လည်းကောင်း၊ ဇိဝှိဝိညေယျာ-ဇိဝှိဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ရသာ-တို့လည်းကောင်း၊ ကာယဝိညေယျာ-ကာယဝိညာဉ် သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဖောဌဗ္ဗာ-ဖောဌဗ္ဗအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့လည်းကောင်း တည်း။

ဝါသေဌ-ဌ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ကုမေ ကာမဂုဏာ-တို့ကို၊ အရိယဿ ဝိနယေ၊ ပေ၊ ဗန္ဓနန္တိပိ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ ပဉ္စ၊ ကုမေ ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဂမိတာ-ကြံစည်တတ်သောရာဂဖြင့် တောင့်တစွဲလမ်းကြကုန် သည်၊ (တစ်နည်း) ဂထိတာ (ဂန္ထိတာ)-တဏှာဖြင့် ထုံးဖွဲ့အပ်ကုန်သည်၊ မုစ္ဆိတာ-တဏှာဖြင့် တွေဝေခြင်းသို့ရောက်ကုန်သည်၊ အဇ္ဈောပန္နာ(အဇ္ဈောသန္နာ)-တဏှာသည်

ဂမိတာ စသည်။ ။ဂမိတာတိ သင်္ကပ္ပရာဂေန ပစ္စာသီသမာနာ ဟုတ္တာ ဂမိတာ၊ မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ဂူဟဌသုတ္တဌ။ [ပုဒ်ပြီးပုံကို အဌသာလိနီဘာသာဋီကာ စတုတ္ထအုပ် စာမျက်နှာ (၉၅)၌ ပြထားပြီ။] ဂထိတာတိ တဏှာယ ဂန္ထိတာ၊ (ဂန္ထိတာတိ အဂဗဒ္ဓါ)၊ မုစ္ဆိတာတိ တဏှာ ဝသေနေဝ မုစ္ဆိတာ၊ (မုစ္ဆိတာတိ မုစ္ဆံ သမ္ပောဟံ အာပန္နာ)- အင်္ဂုတ္တရ၊ ဒုက၊ ပရိသဝဂ်၊ ၄၉-သုတ် အဌကထာနှင့် ဋီကာ။ [အင်္ဂုတ္တိရ်ပါဠိတော်နှင့် ဤပါဠိတော်စာသွား တူသောကြောင့် ဤ၌အင်္ဂုတ္တိရ်အဌကထာအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ အဌသာလိနီဘာသာဋီကာ စတုတ္ထအုပ် စာမျက်နှာ (၉၅)၌လည်း “အဇ္ဈောပန္နာ အဇ္ဈောသာနာ” ဟူသော ပါဠိ ၂-မျိုးကို အနက်နှင့်တကွ တစ်နည်းပြခဲ့ပြီ။]

လွမ်းမိုးသက်ရောက်အပ်ကုန်သည်(တစ်နည်း) အဇ္ဈောသာနာ-တဏှာဖြင့် သက်ဝင် မျိုသိပ်၍ ပြီးဆုံးကြကုန်သည်။ အနာဒီနဝဒဿာပိနော-အပြစ်ကို ရှုလေ့မရှိကြ ကုန်သည်။ အနိဿရဏပညာ-သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာပညာမရှိကြကုန်သည်(ဟုတွာ)။ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးဆောင်ခံစားကြကုန်၏။

ဝါသေဌ-ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ တေဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်။ ယေ ဓမ္မာ ဗြာဟ္မဏကာရကာ တေ ဓမ္မေ ပဟာယ ဝတ္တမာနာ ၊ပေ၊ ပဉ္စ၊ ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ ဂမိတာ ၊ပေ၊ အနိဿရဏပညာ (ဟုတွာ) ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-ကုန်လျက်၊ ကာမန္တု ဗန္ဓန ဗဒ္ဓါ-ကာမ တည်းဟူသော နှောင်အိမ်၊ ကာမတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့တို့သည် နှောင်ဖွဲ့ အပ်ကုန်သည်။ သမာနာ-ဖြစ်ပါကုန်လျက်၊ ကာယဿ ဘေဒါ ၊ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ- ကုန်လတ်၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

မြစ်ကမ်း၌ အိပ်နေသူ ဥပမာ။ ၅၄၇။ ဝါသေဌ-ဌ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ အစိရဝတီ-သော၊ အယံ နဒီ-သည်၊ ဥဒကဿ ပူရာ ၊ပေ၊ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ၊ သော-သည်၊ ဩရိမေ-သော၊ တီရေ-၌၊ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရူပိတွာ-ခြံ၍၊ နိပဇ္ဇေယျ-အိပ်နေရာ၏၊ တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊ သော ပုရိသော အစိရဝတီယာ ၊ပေ၊ ဂစ္ဆေယျအပိနု-သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-သည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ။ (ဣတိ-ဤသို့ ဖြေပြီ) ဝါသေဌ- ဌ၊ ဧဝမေဝ ပဉ္စ၊ ဣမေ နိဝရဏာ-ဤနိဝရဏတို့ကို၊ အရိယဿ၊ ဝိနယေ-၌၊ အာဝရဏာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို ရှေးဦးစွာ တားမြစ်တတ်သော တရားတို့ဟူ၍ လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ နိဝရဏာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အကြွင်းမဲ့ တားမြစ်တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ဩနာဟနာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို သက်ဝင်၍ဖုံးအုပ် တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ပရိယောဟနာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို ထက်ဝန်းကျင် သက်ဝင်၍ဖုံးအုပ်တတ်သော တရားဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ ကာမစ္ဆန္တနိဝရဏံ-ကာမစ္ဆန္တနိဝရဏလည်းကောင်း ၊ပေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏံ-လည်းကောင်းတည်း။

ဝါသေဌ-ဌ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣမေ နိဝရဏာ-တို့ကို၊ အရိယဿ ၊ပေ၊ ပရိယောဟနာတိပိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဝါသေဌ၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ နိဝရဏေဟိ- တို့သည်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့ကို၊ အာဝုဋ္ဌာ-ပိတ်ဆို့အပ်ကုန်ပြီ၊ နိဝုဋ္ဌာ-တားမြစ် အပ်ကုန်ပြီ၊ ဩနဒ္ဓါ-သက်ဝင်၍ဖုံးအုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပရိယောနဒ္ဓါ-ထက်ဝန်းကျင် သက်ဝင်၍ဖုံးအုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ-ကုန်သော၊ တေဗြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ အာဝုဋ္ဌာ-အပ်ကုန်သည် ၊ပေ၊ ပရိယောနဒ္ဓါ-အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ- ကုန်လျက်)၊ ကာယဿ ဘေဒါ ၊ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ- သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

သံသန္ဓနကထာ

၅၅၀။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊ တေ-သင်သည်၊ ဝုဒ္ဓါနံ-တစ်ဘဝအတွက် ခြေလက်အင်္ဂါအားဖြင့် ကြီးရင့်ပြီးကုန်သော၊ မဟလ္လကာနံ-မွေးဖွားခဲ့ရာ ချိန်ခါမှီး၍ ကြီးသည် ၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော၊ အာစရိယပါစရိယာနံ-ဆရာ၊ ဆရာ၏ ဆရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဘာသမာနာနံ-ရှေးဟောင်း နှောင်းဖြစ်ကို ပြောဆိုတတ်ကုန် သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏(အထံမှ)၊ ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သုတံ-ကြားအပ်ဘူး သနည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ သပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားနှင့်တကွဖြစ်၏၊ ကုတိဝါ-ဤသို့သော်လည်း၊ (သုတံ-ကြားအပ်ဘူးသလော၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) အပရိဂ္ဂ ဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိ၊ ကုတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်၊) အပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိ၊ (ကုတိ-သို့၊ သုတံ-ကြားအပ်ဘူးပါပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဗြဟ္မာ- သည်၊) သဝေရစိတ္တော-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ကုတိဝါ- လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) အဝေရစိတ္တော-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်စိတ် မရှိ၊ (ကုတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ကုတိ-ပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်၊) အဝေရစိတ္တော-မရှိ၊ (ကုတိ သုတံ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) သဗျာဓဇ္ဈစိတ္တော- စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သော စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ကုတိ ဝါ-လည်း၊ (သုတံ- လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) အဗျာဓဇ္ဈစိတ္တော-စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿနှင့် ယှဉ်သော စိတ်မရှိ၊ (ကုတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ကုတိ-ပြီ)ဘော ဂေါတမ-မ၊(ဗြဟ္မာ-သည်၊) အဗျာဓဇ္ဈစိတ္တော-ရှိ၊ ကုတိ သုတံ၊ ကုတိ-ပြီ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်၊) သံကိလိဋ္ဌစိတ္တော- ညစ်နွမ်းသော စိတ်ရှိ၏၊ ကုတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) အသံကိလိဋ္ဌ စိတ္တော-ညစ်နွမ်းသော စိတ်မရှိ၊ (ကုတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ကုတိ- ပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်၊) အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော-မရှိ၊ (ကုတိ သုတံ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) ဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေ နိုင်၏၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်၏၊ ကုတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊) အဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလို သို့ မလိုက်စေနိုင်၊ (ကုတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ကုတိ-ပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊(ဗြဟ္မာ- သည်၊) ဝသဝတ္တိ-နိုင်၏၊ ဝါ-နိုင်၏၊ (ကုတိ-သို့၊ သုတံ-ပြီ၊ ကုတိ-ပြီ။)

၅၅၁။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သပရိဂ္ဂဟာဝါ- သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားရှိကုန်သလော၊ အပရိဂ္ဂဟာဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိကုန်သလော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (တေဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏာ)၊ သပရိဂ္ဂဟာ-ရှိပါကုန်၏၊ (ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊) ပေ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ) အဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်ပါ ကုန်၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလို သို့ မလိုက်စေနိုင်ပါကုန်၊ (ကုတိ-ပြီ) ဝါသေဌ-ဌ၊ ကုတိ-

လျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ၊ သပရိဂ္ဂဟာ-ကုန်သည်၊ ကိရ (ဟောန္တိ)-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) သပရိဂ္ဂဟာနံ-ကုန်သော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ (ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်၊) အပရိဂ္ဂဟေန-သော၊ ဗြဟ္မာနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သံသန္တတိ အပိန-ရောနောနိုင်မည်လော၊ သမေတိ အပိန-ညီညွတ်နိုင်မည်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသပရိဂ္ဂဟပြာဟ္မဏတို့၏ အကျင့်၏ အပရိဂ္ဂဟဗြဟ္မာနှင့် ရောနှောခြင်း ညီညွတ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ ပြာဟ္မဏာ၊ သပရိဂ္ဂဟာ-ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လျက်၊) ကာယဿ-၏၊ ဘေဒါ-ကြောင့်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ အပရိဂ္ဂဟဿ-သော၊ ဗြဟ္မာနော-၏၊ သဟဗျူပဂါ-ကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌လည်း သဝေရစိတ္တ၊ သဗျာဓဇ္ဈစိတ္တ၊ သံကိလိဌစိတ္တ၊ အဝသဝတ္တိဖြစ်သော ပြာဟ္မဏတို့၏အကျင့် အဝေရစိတ္တ စသည်ဖြစ်သော ဗြဟ္မာနှင့် ရောနှောညီညွတ်မှုဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ကို မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူ၍ မရောနှော မညီညွတ်နိုင်ကြောင်းကို ဝါသေဌက လျှောက်ထားပါသည်။ ထိုအားလုံး နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိုင်အောင် တူပြီ။

၅၅၂။ ဝါသေဌ-ဌ၊ ဣဓ-ဤဗြဟ္မာပြည် ရောက်ကြောင်းလမ်း၌၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အာသီဒိတွာ-အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍၊ ဝါ-မှတ်ထင်၍၊ သံသီဒန္တိ-နှစ်မြုပ်ကြကုန်၏၊ သံသီဒိတွာ-နှစ်မြုပ်၍၊ ဝိသာရံ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ပျက်စီး ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏၊ သုက္ခတရံ-ခြောက်သွေ့သော မြစ်ကို ကူးခြင်း ကို၊ ဝါ-အခြောက်တိုက် ကူးခြင်းကို၊ တရန္တိမညေ-ကူးကြကုန်သကဲ့သို့ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဣဒံ-ဤမြတ်သောစကားဟု ဆိုအပ်သော ဗေဒင် ၃-ပုံကို၊ တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ဝေဒ ၃-ပုံတည်း ဟူသော တောကြီးဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တေဝိဇ္ဇ ဝိနန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ကြီးစွာ သော တောအုပ်ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ တေဝိဇ္ဇ ဗျသနန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ပျက်စီးခြင်း ဟူ၍လည်း၊ ဝါ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ပျက်စီးကြောင်းဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၅၅၃။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝါသေဌော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါ၊ (ကိံ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ် ဘူးပါပြီ၊ (ကိံ-အဘယ်အကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဣတိ (ဧတံ-

ကို၊ သုတံ-ပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊) တံ ကိမညေသိ ဝါသေဌ၊ ကုတော-ဤသရက် ဥယျာဉ်မှ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ အာသန္ဓေ-နီးသည်မဟုတ်လော၊ (တစ်နည်း) အာသန္ဓေ-အနီး၌၊ (ဟောတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊) ကုတော-မှ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ န ဒူရေ-မဝေးသည်မဟုတ်လော၊ (တစ်နည်း) ဒူရေ-အဝေး၌၊ န(ဟောတိ)-မဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ ကုတော-မှ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ အာသန္ဓေ-နီးပါ၏၊ ကုတော-မှ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ န ဒူရေ-မဝေးပါ၊ [တစ်နည်းလည်း ပေးပါ။] ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၅၅၄။ တံ ကိမညေသိ ဝါသေဌ၊ ပုရိသော-သည်၊ ကုမ မနသာကဋ်-ဤ မနသာကဋ်ရွာ၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓေါ-မွေးဖွား၍ ကြီးပွားသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ မနသာကဋ်တော-မှ၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အဝသဋ်-ထွက်လာသော၊ တမေဏ်-ထိုယောက်ျားကို၊ မနသာကဋ်ဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-လမ်းကို၊ ပုစ္ဆေယျ-မေးကုန်ရာ၏၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ မနသာကဋ်-၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓဿ-သော၊ မနသာကဋ်ဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-လမ်းကို၊ ပုဌဿ-မေးအပ်သော၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္ထံဝါ-လေးနှေးမှုကို ပြုတတ်သူ၏ အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လေးနှေးခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္ထံဝါ-မဖြေနိုင်အောင် တောင့်ခိုင်နေသူ၏အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မဖြေဝံ့အောင် ကြောက်ရွံ့နေသူ၏အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သိယာနုခေါ-ဖြစ်ရာသေးသလော၊ ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ကုဒံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မသင့်ပါ၊ တံ-ထိုသို့ မသင့်ခြင်းသည်၊ ကိဿ ဟေတု-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဟိ-အကြောင့်ကြောင့်၊ အမုပုရိသော-ထိုယောက်ျားသည်၊ မနသာကဋ်-၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓေါ-သူပါတည်း၊ တဿ-ထိုယောက်ျားအား၊ ဝါ-သည်၊ သဗ္ဗာနေဝ-ကုန်သော၊ မနသာကဋ်ဿ-၏၊ မဂ္ဂိနိ-လမ်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သုဝိဒိတာနိ-ကောင်းစွာ သိအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဝါ-အလွန်ထင်ရှားပါကုန်ပြီ၊ ကုတိ-ထို့ကြောင့်ပါတည်း၊ (ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဌ-ဌ၊ မနသာကဋ်-၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓဿ-သော၊ မနသာကဋ်ဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ပုဌဿ-သော၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္ထံဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္ထံဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ ဗြဟ္မလောကဝါ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ဗြဟ္မာ့ပြည်၏ အကြောင်းအရာ၌လည်းကောင်း၊) ဗြဟ္မလောကဂါမိနိယာ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါယဝါ-အကျင့်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုဌဿ-သော၊ တထာဂတဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္ထံဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္ထံဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ နတွေဝ(သိယာ)-မဖြစ်ရာသည်သာ၊

ဝါသေဌ-ဌ၊ အဟံ-သည်၊ ဗြဟ္မာနဉ္စ-ဗြဟ္မာကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မလောကဉ္စ-ဗြဟ္မာ ပြည် ကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မလောကဂါမိနိ-သော၊ ပဋိပဒံစ- အကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ ယထာ (ယံ ပဋိပဒံ)-ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့် သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗြဟ္မလောကံ-သို့၊ ဥပပန္နော- ကပ်ရောက်ရ၏၊ တဉ္စ-ထိုအကျင့် ကိုလည်း၊ ပဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ-တော်မူပြီ။

၅၅၅။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ၊ပေ၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-သည်၊ ဧတံ-ကို၊ သုတံ-ပြီ၊ (ကိံ-ကို၊ သုတံ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မာနံ- တို့၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောနိုင်၏၊ ဣတိ (ဧတံ-ကို၊ သုတံ- ပြီ) သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ နော-တပည့်တော်တို့အား၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဟောပြတော်မူပါ၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မဏိ ပဇံ-ပုဏ္ဏားသတို့သားကို၊ ဥလ္လမ္ပတု-အပါယ်လမ်းမှ ထုတ်ဆယ်တော်မူပါ၊ ဝါ-အပါယ်လမ်းမှ ထုတ်ဆယ်၍ ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက် ကြောင်းလမ်း၌ တည်စေတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ တေန ဟိ ဝါသေဌ၊ ၊ပေ၊ ပစ္စသောသိ။

ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂဒေသနာ

၅၅၆။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဣဓ ဝါသေဌ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၊ပေ၊ (ယထာ သာမညဖလေ၊ ဧဝံ ဝိတ္တာရေတဝံ) ဧဝံ ခေါ ဝါသေဌ ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ ၊ပေ၊ တဿ ပဟိနေ ပဉ္စ ဣမေ နိဝရဏေ အတ္တနိ သမနုပဿတော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ ၊ပေ၊ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ [သာမညဖလသုတ် နိဝရဏပုပ္ဖကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

သော-ထိုရဟန်းသည်၊ မေတ္တာသဟဂတေန-မေတ္တာနှင့်ကတွဖြစ်သော၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ ဧကံဒိသံ-တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို၊ ဝါ-တစ်ခုသော အရပ် မျက်နှာ၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တထာ- ထို့အတူ၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်သော အရပ်ကို၊ ဝါ-ကို၊ (ဖရိတွာ ဝိဟရတိ)၊ တထာ- တူ၊ တတိယံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ (ဖရိတွာ ဝိဟရတိ)၊ တထာ-တူ၊ စတုတ္ထံ-၄ ခုမြောက်

မေတ္တာသဟဂတေန။ ။[နောက်၌ပြမည့် သာကေများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ဋီကာမှ ယူထားပါသည်။] (မေတ္တာပွားသောအခါ)စိတ်၏ ဥပါဒိ ၌ ဘင် ခဏသုံးပါးလုံး၌ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားကို လိုလားသော အဒေါသဟူသော မေတ္တာပါသောကြောင့် “မေတ္တာ သဟဂတေန စေတသာ”ဟု ဟောတော်မူသည်။ [မေတ္တာသဟဂတေနာတိ ဥပ္ပါဒတော ယာဝ ဘင်္ဂါ(ဘင်တိုင်အောင်) မေတ္တာယ+သဟ+ပဝတ္တေန၊ (ဂတ၏အဖွင့်)၊ သံသဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တေနာ တိ အတ္ထော- ဋီကာ။]

အရပ်ကို၊ ဝါ-အရပ်၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ (ဖရိတွာ ဝိဟရတိ)၊ ဣတိ-
ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အထက်
အရပ်၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဓော-အောက်အရပ်ကို
လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ တိရိယံ-ဖီလာ(အထောင့်)အရပ်ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗမိ-အလုံးစုံသော အရပ် ၁၀-မျက်နှာ၌၊
သဗ္ဗတ္တတာယ-သော သတ္တဝါတို့၌ မိမိနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (တစ်နည်း)
သဗ္ဗတ္တတာယ-အလုံးစုံသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ (“ဖရိတွာ ဝိဟရတိ”
၌စပ်) သဗ္ဗာဝန္တံ - အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းရှိသော၊ လောကံ-လောကကို၊

ဧကံ ဒိသံ ၊ပေ၊ တထာ စတုတ္ထံ။ “ဧကံ ဒိသံ”၌ ဒိသာသဒ္ဓါဖြင့် အရပ်ကိုသာမက၊
ထိုအရပ်၌တည်သော သတ္တဝါတို့ကို ယူပါ။ [ဒိသာသု ဟိ ဌိတသတ္တာ ဒိသာဂူဟဏေန
ဂဟိတာ၊-ဋီကာ။] အရှေ့အရပ် အစရှိသော အရပ်တို့တွင် (မေတ္တာပွားစေသောပုဂ္ဂိုလ်က)
ရှေးဦးစွာ မေတ္တာဖြင့်ဖြန့်အပ်သောအရပ်ကို “ဧကံ ဒိသံ”ဟုလည်းကောင်း၊ ထိုအရပ်မှ
အခြားမဲ့ဖြစ်သော (မေတ္တာဖြင့် ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထဖြန့်အပ်သော)အရပ်ကို “ဒုတိယ၊
တတိယ၊ စတုတ္ထံ”ဟု လည်းကောင်း ဆိုသည်။

ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယံ။ “ဥဒ္ဓံ”အရ အထက် နတ် ဗြဟ္မာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ
နေရာ၏ အထက်၌ရှိသော သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း ယူပါ။ “အဓော”အရ ငရဲ သတ္တဝါ
နဂါးစသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိနေရာ၏ အောက်၌ရှိသော သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း
ယူပါ။]

သဗ္ဗတ္တတာယ။ ။သဗ္ဗေသု ဟိနမဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌ မိတ္တသပတ္တ မဇ္ဈတ္တာဒိပ္ပဘေဒေသု
အတ္တတာယ၊ “အယံ ပရသတ္ထော”တိ (ဤသူသည် သူစီမံမီးတည်းဟု) ဝိဘာဂံ အကတွာ
(ခွဲခြားမှု ကို မပြုဘဲ) အတ္တသမတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊- အဋ္ဌကထာ။ [ဤအလို
အတ္တသဒ္ဓါသည် “မိမိ”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ အတ္တနာ+သမော အတ္တသမော၊
အတ္တသမဿ+ဘာဝေါ အတ္တသမတာဟု ဆိုလိုလျက် သမပုဒ်အကြေကြံပါ။
“သဗ္ဗေသု+အတ္တတာ သဗ္ဗတ္တတာ။]

တစ်နည်း။ ။အထဝါ သဗ္ဗတ္တတာယာတိ သဗ္ဗေန စိတ္တဘာဂေန၊ ဤသကမ္ပိ ဗဟိ
အဝိက္ခိပမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊- အဋ္ဌကထာ၊ ဤအလို အတ္တသဒ္ဓါသည် “စိတ်”ဟူသော
အနက်ကို ဟော၏။ သဗ္ဗဘာဂေနသည် အဓိပ္ပါယ်တူတည်း၊ “သဗ္ဗံ+စိတ္တံ ယဿာတိ
သဗ္ဗစိတ္တော၊ သဗ္ဗစိတ္တဿ+ဘာဝေါ သဗ္ဗစိတ္တတာ၊ ဆိုလိုရင်းကား- “မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၏
အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါတို့မှ ပြင်ပအာရုံ၌ မပြန့်လွင့်စေဘဲ အာရုံဖြစ်သော
သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာဖြန့်၍ နေသည်”ဟူလို။

သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ။ ။သဗ္ဗာဝန္တံ သဗ္ဗသတ္တဝန္တံ၊ လောကန္တံ သတ္တလောကံ၊-
အဋ္ဌကထာ၊ မေတ္တာယ ဝုစ္ဆမာနတ္တာ သတ္တဝိသယော သဗ္ဗသဒ္ဓေါ၊ သော စ ဒီပံ ကတွာ
ဝုတ္တော၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်အလို အာဝန္တုပစ္စည်းလည်း ဆိုနိုင်၏။] တသ္မာ “သဗ္ဗသတ္တကာယ
သင်္ခါတာ ပဇာ+ဧတဿ+အတ္တိတိ သဗ္ဗဝန္တော”တိ ပဒတ္တတော ဒေသေန္တော “သဗ္ဗာဝန္တံ
သဗ္ဗသတ္တဝန္တံ”တိ အာဟ၊- ဋီကာ။

မေတ္တာသဟဂတေန-မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝိပုလေန-ပြန့်ပြောသော၊ မဟဂ္ဂတေန-မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဝါ-မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်ရအပ်သော၊ အပ္ပမာဏေန-အတိုင်းအရှည်မရှိသော၊ အဝေရေန-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်မရှိသော၊ အဗျာဗဇ္ဈေန-စိတ်ဆင်းရဲစွာ ဒေါမနဿဝေဒနာ လည်းမရှိသော၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ။

ဝါသေဌ-ဌ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဗလဝါ-အားရှိသော၊ သင်္ခမေဃာ-ခရုသင်းမှုတ်သူသည်၊ အပ္ပကသီရေနေဝ-မပင်ပန်းသဖြင့်သာလျှင်၊ စတုဒ္ဒိသာ-အရပ်လေးမျက်နှာတို့ကို၊ ဝိညာပေယျ သေယျထာပိ-သိစေနိုင်ရာသကဲ့သို့၊ (ကြားစေနိုင်ရာသကဲ့သို့)၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘာဝိတာယ-(မိမိသန္တာန်၌)ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ-တိုးပွားစေအပ်ပြီးသော၊ မေတ္တာယ-မေတ္တာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော၊ စေတောဝိမုတ္တိယာ-နီဝရဏ တို့မှ လွတ်သောစိတ်ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) မေတ္တာယ-သော၊ ဝါ-သော၊ စေတော ဝိမုတ္တိယာ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘာဝိတာယ-ပြီးသော်၊ ဝါ-သော်၊ ပမာဏကတံ-ပြုအပ်ပြီး သော အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားရှိသော၊ ဝါ-အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားကို ပြုတတ်သော၊ ယံ ကမ္မံ-အကြင် ကာမာဝစရက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ [အတိုင်းအရှည် ပမာဏကိုပြုတတ်သော နီဝရဏ သံကိလေသဓမ္မတို့ကို မပယ်ခွါနိုင်ခြင်းကြောင့် ကာမာဝစရက်ကို “ပမာဏ ကတ”ဟု ဟောတော်မူသည်။] တံ-ထိုကာမာဝစရက် သည်၊ တတြ-ထိုရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရက်သည်၊ (သတိ-ရှိလသော်)၊ န အဝသိဿ တိ-မကြွင်းကျန်နိုင်တော့၊ [အကျိုးမပေးနိုင်တော့-ဟူလို]၊ တံ-ထိုကာမာဝစရက် သည်၊ တတြ-သည်၊ (သတိ-သော်)၊ န အဝတိဌတိ-မတည်နိုင်တော့၊ [အကျိုးပေးဖို့ အခွင့်ကို ယူ၍မတည်နိုင် တော့-ဟူလို]၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ အယမ္ပိ-ဤ(အပ္ပနာ)မေတ္တာ သည်လည်း၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-အတူဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း။

ဝိပုလ၊ မဟဂ္ဂတာ။ ။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အာရုံ၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း မျှကိုသာ မယူဘဲ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ယူသောကြောင့် “ဝိပုလ”ဖြစ်သည်။ (နီဝရဏ) ကိလေသာကို ပယ်ခွါနိုင်ခြင်းကြောင့် “မဟဂ္ဂတ”ဖြစ်သည်။ (တစ်နည်း) မွန်မြတ်သောဆန္ဒ၊ စိတ်၊ ဝီရိယ၊ ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ် ရအပ်သောကြောင့် “မဟဂ္ဂတ”ဖြစ်သည်။ (ဋီကာ)။

အပ္ပမာဏ၊ အဝေရ၊ အဗျာဗဇ္ဈ။ ။ ပဂ္ဂဏဝသေနစ (အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်၏ အဖြစ်-ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊) အပ္ပမာဏ သတ္တာရမဏ ဝသေနစ (အတိုင်းအရှည်မရှိသော သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း ကောင်း) အပ္ပမာဏံ၊ ဗျာပါဒပစ္စတ္တိကပ္ပဟာနေန အဝေရံ၊ ဒေါမနဿပ္ပဟာနေန အဗျာဗဇ္ဈံ-အဌကထာ။

[ဤမှနောက်၌ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာပွားများပုံကို ဟောတော်မူပါသည်။
ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။]

၅၅၇။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဌ၊ ဧဝံ ဝိဟာရီ-ဤသို့ (ဗြဟ္မဝိဟာရဖြင့်) နေလေ့ရှိ
သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သပရိဂ္ဂဟောဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားနှင့် တကွဖြစ်သ
လော၊ အပရိဂ္ဂဟောဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေး
တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဧဝံ ဝိဟာရီ ဘိက္ခု) အပရိဂ္ဂဟောဝါ-မရှိပါ၊ ဣတိ-
ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ [“အဝေရစိတ္တော ဝါ” စသော ဝါကျတို့၌ အနက်ပေးပုံကိုလည်း
ဤနည်းအတိုင်း သိပါ။]

ဝါသေဌ-ဌ၊ ဣတိ-လျှင်၊ (ဤသင်လျှောက်အပ်သည့်အတိုင်း)၊ ဘိက္ခု-သည်၊
အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရ
ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အပရိဂ္ဂဟဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ (ပဋိပဒါ-
သည်)၊ အပရိဂ္ဂဟေန-သော၊ ဗြဟ္မနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သံသန္တတိ အဝိနု-လော၊
သမေတိ အဝိနု-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊
ဣတိ-ပြီ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဌ-ဌ၊ ဝတ-စင်စစ်၊ အပရိဂ္ဂဟော-
သော၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ကာယဿ ၊ပေ၊ သဟဗျူပဂေါ-တကွဖြစ်သည်၏
အဖြစ် သို့ ကပ်ရောက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊
ဝိဇ္ဇတိ-၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဝေရစိတ်စသည် မရှိသောရဟန်း၏ အကျင့်၏
ဝေရစိတ် စသည်မရှိသော ဗြဟ္မာနှင့် နှီးနှောမိပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝေရစိတ်
စသည်မရှိသော ရဟန်းသေလွန်သောအခါ ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်နိုင်ပုံကိုလည်း
ကောင်း မိန့်တော်မူပါသည်။ ဤသို့ မိန့်တော်မူသောအခါ “အဘိက္ကန္တံ ဘော
ဂေါတမ”စသော စကားကိုလျှောက်၍ သရဏဝံ တည်ကြပါသည်။ [ဤဝါကျ
များ၏ အနက်ကို ရှေးရှေးသုတ်များ၌ ရေးခဲ့ပါပြီ။] ၊ပေ၊ နော-တို့ကို၊ ဥပါသကေ-
တို့ဟူ၍၊ ဓာရေတု-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ပြီ၊
(တစ်နည်း) ဣတိ-သို့၊ သုတံ-သည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-တေဝိဇ္ဇသုတ်အပြီး
တည်း။)

တေရသမံ-တစ်ဆယ့်သုံးသုတ်မြောက်သော၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

တေဝိဇ္ဇသုတ်ပါဠိတော် နိဿယပြီးပြီ။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။
